

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapuban” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úncsepeyli lelkési
hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Boldog Új Esztendőt!

A rohanó idő egy-egy határkövénel, az esztendők forduló pontján hajlandóbbak vagyunk egy-egy pillanatnyi magunkbaszállásra, mint a szürke hétköznapi idején. Millió és millió szív sóvárgó kívánsága tör magának utat a szokásos ujesztendei köszöntésben, Boldogság a vágyakozás tárgya: csend, meglegedés, békesség. Vágyaink teljesedését kívülről várjuk, mintha ilyenkor, az esztendő határmesgyéjénél közelebb volna hozzánk az a fenséges és titokzatos hatalom, aki a csillagok pályafutását kimérte és irányítja a mi sorsunkat is.

De az elmuló esztendők is tanítanak valamire. Tanítják azt az igazságot, hogy ezek a remények és a boldogság után való ez a vágy nem válnak valóra és arra figyelmeztetnek, hogy a megújuló csalódásnak és a reménységek be nem teljesedésének valami különleges oka is van. A jövővel szemben teljes bizonytalanságban vagyunk. Mint sötét ködben elmosódnak és eltűnnek a körvonalak; gondolatainkat, érzéseinket és akaratunkat és mindazt, aminek megvalósulását szeretnénk, oda kell fűznünk ahhoz, aki előtt nincsen múlt, jelen és jövő, ó és ujesztendő, akivel való összeköttetésünket így a fordulóponton talán a legintenzívebben, a legőszintébb gyermeki szívvel érezzük.

Nem benne, nem Istenünkben csalódunk, amikor az ó év határáról könnyes szemmel kell visszatekinteni, mert Ő tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. *Magunkban* van a hiba, akik nyugtalan szívvel, alaptalan és indokolatlan reményekkel indulunk el újra, meg újra és legtöbbször magunk vagyunk az okai annak is, hogy könnyes csalódássá változik a szívárványos reménységekkel várt boldog ujesztendő.

Befelé kell néznünk ezen a napon, keresve azokat a belső erőket, amelyek munkateljesítésének *ellenértéke* lehet ránk nézve az új esztendő boldogsága.

Hitre van szükségünk, hogy a minket körülvevő bizonytalanságban az idők urának végzésein és akaratán meg tudjunk nyugodni. Az elmúlt évtizedek sok eredménytelensége és sok keserves csalódása csaknem kivétel nélkül onnan származott, hogy magunkban, *mindenek felett* magunkban bizakodtunk; a megvalósítani akart célok és elképzelések a mi céljaink és elképzeléseink voltak és a keresztülvitel erőfeszítéseiből hiányzott, talán tudtunkon kívül is, az az *imádságos erő*, amely a nagy idők Istentől kiválasztott és elküldött nagy embereinek munkálkodásából nyilván meglátszik. Természetesen a magunk erejére is szükségünk van; mert az emberi képességek mind Istentől nyert áldott eszközök és lehetőségek, de nem az emberi elképzelések megvalósítására és az emberi elbizakodottság szolgálatában, hanem azért, hogy velünk és általunk is az Isten akaratára legyen meg és az Ő világkormányzó terve váljék valóra.

Nyugalomra is szükségünk van, mert az a sok gond, háborgás és elégedetlenség, amely betölt és folytonos zugolódásra készlet, nem engedi meg, hogy maradék nélkül igazi életcélnak megvalósítására törekedhessünk. A ma embere már csaknem kizárólag az önzés és az élvezet Mammonjának a szolgájává lett. Csak azt tartja gyönyörűségnek, ami ezzel az életcéllal összefügg. Ezért kedvetlen, lehangolt és ingerült, mert az a hivatás, amelynek szolgálatában áll, az *elvégzett munka* gyönyörűségével nem elégíti ki a boldogság után való vágyakozását.

Az új esztendő azt kívánja tőlünk, hogy változtassuk meg a gondolkodásunkat; becsüljük meg azokat az apró örömeket, rövid, verőfényes órákat, amelyek nekünk is osztályrészül jutnak és azokra vissza-vissza gondolva, ne csak a mának keserű csalódásait érezzük, hanem tekintsünk bizakodással és derült jókedvvel előre. Tanuljunk meg ismét lelkesedni, örülni az életnek, tanuljuk értékelni az élet apró örömeit és szépségeit.

Értsük meg, hogy az életünknek feladata, célja és hivatása van. Nem esetlegesség, vak sors, véletlen vezet, hanem, ha csak kicsiny porszemek is, de alkotórészek vagyunk egy végtelen nagy és tökéletes elgondolásban, amelynek feladata és célja a teremtettség örök célja: a tökéletesség.

Ne mi várjunk örömet, sikert, boldogságot a megújuló évtől, hanem érezzük azt az *elkövetkezést*, amelynek szolgálatába oda kell állnunk, hogy velünk és általunk is megvalósulhasson egy Isten akarata szerint elkövetkező tökéletes és boldog új esztendő. — *vess* —

Az egyház és a falu.

Irta: Vásárhelyi János

Ha az egyház és a falu egymáshoz való viszonyáról és e viszonyokból származó feladatokról kívánunk szólni, akkor nagyon élesen kell mindig szem előtt tartani, hogy miben látjuk az egyház lényegét és rendeltetését, mert az egyház lényegéről és rendeltetéséről alkotott felfogásunk fogja megjelölni álláspontunkat a falu kérdésével szemben; e felfogásunk fogja meghatározni a feladatokat is, amelyeknek betöltését a falura nézve az egyháztól várhatjuk.

Azért, amikor most a falu és egyház problémájáról kívánok szólni, először is röviden körvonalozom álláspontunkat az egyház lényegéről és feladatáról. A mi tanításunk szerint egyház ott van, ahol az Úr Jézus Krisztus evangéliuma tisztán és elegyítetlenül hirdettetik, a szent szakramentumok az Úr Jézus Krisztus meghagyása szerint szolgálatnak ki és azok között, akik az egyházhoz tartoznak, az Isten törvényének megfelelő élet érdekében szent fegyelem gyakoroltatik. Az egyház ez eszközök által, amelyeket Isten kegyelme a Krisztus Jézus által bizott ő reá, végzi munkáját ebben a világban. Az egyháznak szolgálata tehát: az Isten kijelentésének hirdetésében és az embereknek a kijelentés lelke szerint való nevelésében áll. Az egyház, bár e világban működik, földi szervezete van, de alapítása és végső feladata szerint nem e világból való. Az egyháztól vallott felfogásunkat tovább nem is részletezem, mert az elmondottakból is világos, hogy az egyháznak teendőit ebből az alapvető felfogásból kell meghatározni. Az egyháznak eszerint tehát az a feladata, hogy tisztán és

elegyítetlenül hirdesse Istennek kijelentését; hogy tagjai sorában az igehirdetése, a szent szakramentumok kiszolgáltatása és az evangéliumi fegyelem gyakorlása által megvesse alapját az evangéliumi életnek. Ezért nevezte Kálvin az egyházat az Isten iskolájának. Valóban az egyház be is tölti feladatát, ha iskolájából olyan embereket bocsájt ki az élet különböző viszonyai közé, a családba, a polgári hivatásokba, a gazdasági és nemzeti, állami organizációkba, akik a számukra kijelölt helyen a krisztusi törvények feltétlen érvényét minden munkájuk és szolgálatuk egyetlen, változatlan zsinórmértékének ismerik el és ha az egyház a maga isteni rendeltetését valóban szent felelősségének megfelelően akarja betölteni, akkor e legmagasabb célját és feladatát semmi más célnak és feladatnak alá nem is rendelheti. Minden baj és nyomoruság az egyházra és társadalomra nézve is főként abból származik, ha az egyház e legfőbb feladatát más mellékes, világi szempontoknak rendeli alá; ha politikai, vagy más érdekeknek szolgálatába szegődik, ekkor teljesedik be rajta az ítélet: Ha a só megizetlenül, nem jó azután semminek, csak hogy kivessék és eltapossák az emberek. A mai krízis is főként abból származik, — most ne kutassuk, hogy kinek hibájából, — hogy az egyház e főfeladatáról megfeledkezett. Az egyház igazí hivatásának betöltéséért harcoló egyik neves svájci theológus, Thurneyzen, a következő nagyon jellemző esemény elbeszélésével illusztrálja azt a rabságot, amelybe az egyház a mi időnkben belekerült. Megtörtént, hogy egy katonalelkész prédikációját az ezredes a szép és lelkes beszédért melegen gratulált. Az elismerő szavak után azonban mosolyogva jegyezte meg, hogy élvezettel hallgatta a prédikációt, de az ellenkezőre is elkészült és azért utasítást adott a katonai zenekar karmesterének, hogy amikor int, azonnal zendítsen reá egy indulóra, hogy ha kell, vége legyen a beszédnek. Olyan beszédet ugyanis, amely ronthatta volna a hadsereg harcias szellemét, nem engedhetett volna meg. Ez a helyzet. Az egyháznak mindig őrizkednie kell attól, hogy a világ rabságába kerüljön, akár ha az állam, akár ha a független egyházban maguk a világias gondolkozású gyülekezeti tagok akarnák kényszeríteni arra, hogy ne az Isten iskolája legyen, akinek egy a tanító mestere, a Krisztus.

Ha már most az elmondottakat alkalmazzuk az egyház és a falu viszonyára, akkor az elmondottakból az következik, hogy az egyháznak nincs más küldetése a falura, mint a városra nézve, vagy hogy tovább menjünk, nincs más küldetése a műveltekre, vagy a műveletlenekre, a munkásokra, vagy munkaadókra nézve, a szegényekre, vagy gazdagokra nézve, hanem mindenre nézve ugyanaz a feladata. Kicsinyeknek és nagyoknak, szegényeknek és gazdagoknak, városos, vagy falun hirdetni

kell az evangéliumot, ki kell szolgáltatnia a szent szakramentumokat és szent fegyelem által biztosítania kell az evangéliumi életrendet a szolgálatára bizott lelkek között.

Ha ez így van, beszélhetünk-e mégis arról, hogy van-e különös feladata az egyháznak a faluval szemben? Természetesen igen, mert ugyanazon feladat betöltésének egészen más feltételei és eszközei vannak falun, mint városon és e feladatok egészen mások, ha csak a falu viszonyait vesszük is tekintetbe, egy svájci, vagy egy erdélyi falura nézve. Azért nekünk ma, amikor az egyház és a falu viszonyáról beszélünk, épen arról kell szólanunk, hogy az egyház milyen helyzetben van ma a falvakban, hogyan töltheti be feladatait a falvak népe között? A legelső, hogy ismerje az egyház a falu problémáit. Megállapíthatjuk, hogy e tekintetben nagy mulasztásai, tovább nem halasztható kötelezettségei vannak az egyháznak. Nagy általánosságban ugyanis az a helyzet, hogy az egyház munkásai tulságosan elszakadtak a falutól, nem ismerik eléggé azt a népet, annak a népnek lelkét, életviszonyait, helyzetét, kérdéseit, törekvéseit, amelynek körében szolgálatra elhívtak. Ebből a helyzetből fakad az a köteletségünk, hogy egyházi szempontból is sokkal alaposabban kell megismernünk a falu életét és kérdéseit, minden összefüggésükben, mint eddig tettük. Azonban már itt meg kell jegyeznünk, hogy a falu életviszonyait az egyház szempontjából kell alapos vizsgálat tárgyává tennünk. Egészen más irányt nyer ugyanis érdeklődésünk akkor, ha a falu viszonyait akár a szövetkezetek, akár a mezőgazdasági egyesületek vagy különböző politikai szervezetek és érdekcsoportok szempontjai szerint vizsgáljuk, mint ha az egyház szempontjából tekintjük. A falu problémájával kötelesek mindezen szervezetek és alakulatok foglalkozni, de teljes tájékozatlanságra vallana azt gondolni, hogy egyik a másik munkáját elvégezheti, vagy épen azt, amire pedig a mi kényelmeskedő társadalmi közfelfogásunk nagyon is hajlamos, hogy tudniillik az egyház mindenkinek a dolgát elintézheti. Nem! Ezzel a felfogással szakítanunk kell. Az egyháznak saját feladatait kell betöltenie. Az egyház elgyengülésének egyik legfőbb oka, — amint azt már megállapítottuk — épen az, hogy az egyház a korszellem, külső befolyások hatásának engedve, inkább végezte a mások dolgát, mint a magáét. Voltak, akik egészen jóhiszeműen azt gondolták, hogy az egyház kitűnően teljesíti feladatát, ha minden rendelkezésére álló erejével támogatja pl. a szövetkezeti mozgalmak különböző ágait; ha gazdakörök szervezése által a termelés új módszereire tanítja a népet; ha általában kezében tartja a falu politikai és gazdasági életének irányítását és fájdalmas volt az ébredés, hogy minél jobban belemerült e feladatok szolgálatába, annál inkább veszítette el kisugárzó és megtartó erejét a lelkiegyház. Sok,

a világ dolgaiban egyébként jól sáfarkodó egyház tanulta meg a leckét, hogy két úrnak szolgálni nem lehet, nem lehet Istennek és Mamonnak egyszerre áldozni, hogy mit ér, hogyha az ember az egész világot megnyeri is, lelkében pedig kárt vall? Nem. Az egyháznak a saját munkáját kell elvégeznie. Isten iskolájába kell bevennie, nevelnie a lelkeket. Ha azután ez iskolából kerülnek ki az emberek, akkor politikai, kulturális és gazdasági téren is megfogják találni az utakat, amelyek a szeretetnek és igazságnak szolgálatára alkalmasak; ha azonban az emberek nem az Isten iskolájába jártak, akkor akármilyen kitűnő gazdasági, vagy más szakmereteket szereztek, mégsem fogják dolgaikat az igazság és jóakarát lelke szerint intézni. Az egyház akkor teszi a legnagyobb szolgálatot a nép és a világ számára, ha hű marad Istentől rendelt feladatai betöltéséhez és e feladatnak betöltésétől se városon, se falun, se gazdagok, se szegények között, se földmivesek, se iparosok, sem munkások, sem munkaadók között el nem tér. Mindig és mindenütt változatlan érvénnyel hirdeti a reábizott evangéliumot és követeli Isten változatlan, örök törvényeinek tiszteletbentartását. Az egyház szempontjából tehát a falu életviszonyait így kell megvizsgálni.

Eszerint tehát az első kérdés az, hogy hirdetik-e a falvakban; tisztán és elegyítettlenül hirdetik-e az Istennek evangéliuma és milyen magatartást tanúsít az evangélium hirdetésével szemben a falu népe és ami ezzel összefüggésben van, a látható ige, a szent szakramentumokkal való élés megfelelő-e a falvakban? A kérdés első részére, hogy hirdetik-e és tisztán hirdetik-e az evangélium, csak utalok arra, hogy ma már az egyházak reprezentánsai is világos öntudatában vannak annak, hogy az evangélium hirdetésének nagy megújulására van szükség mindenütt. Abban a tekintetben sem eltérők a vélemények, hogy ennek az ige hirdetésnek túl kell haladnia a régi kereteken, az egyszerű templomi és iskolai tanításon és el kell jutnia a falu társadalmának minden rétegéhez, gyermekekhez, ifjakhoz, férfiakhoz és nőkhez, hogy minden rétegben az illetők lelki igényeinek, szükségének megfelelő formában kell nyújtani az ige kenyerét, az evangélium élő vizét. Felismerték, hogy nagy baj az, hogy az ige hirdetői elszakadtak a néptől és sokkal inkább hirdették a saját tudományukat, mint Istennek evangéliumát.

Kézfogás...

A forrongások idejét éljük. Ez az egész, gazdasági alapjaiban megrendült világ keresi a megoldást, a kivezető utat. Az európai államok nagy részében a kommunizmus réme fenyeget, vagy a reménytelen elfásultság lesz urrá az elfáradtak szívében. A sikertelen kiutkeresésben

egy új jelenséggel kerültünk szembe: az elfásult hedonisztikus istentelenség mellett és azzal szemben megtaláljuk a krisztusi vallások újraértékelésére, revíziójára, a figyelem középpontjába újra való beállítására vezető törekvéseket is.

Nálunk is így van. A mi kisebbségi életünknek is megvan a maga forrongása és megvannak a problémái is. És a súlyuk hatványozott mértékben nehezedik ránk. Követelményük világnézeti kiutat keresni és a megoldásra, feleletre váró szociális kérdésekre feleletet adni.

A nemzet fáján mindig a törzstől messzebb nyuló, idegenebb, üdébb levegőből táplálkozó hajtás: az ifjuság volt az, amely nagy lelkesedéssel ölelte szívére a nemzete sorsát, amely magáénak vállalta annak sürgető problémáit, követelményeit, amely kiváltságos helyzeténél fogva, igyekezett kivenni a maga részét a közéleti szereplésből is. Mennyivel inkább áli ez ma miránk, kik kisebbségi sorsban élünk, és idegen emberek, idegen arcok, idegen szokások között végezzük egyetemi tanulmányainkat. *Egyetemi hallgató* ma nem pusztán cím, de fel-emelő kötelesség is. Tudatában van ennek minden diák és igyekszik kihasználni egyetemi éveit, fiatalságát, az élete drága és csak egyszer nyújtotta alkalmát; önként vagy a körülmények, a felülről jövő erők kényszerítő hatása következtében igyekszik bekapcsolódni a szociális problémákkal és egyéb aktualitásokkal foglalkozó ifjusági megmozdulásokba.

Eljön otthonról: tervekkel, célokkal. Fiatal, fűti a vére, agysejtjeiben elképzelések, tervek szunnyadoznak, amiket valóra akar váltani. Minden új neki és ami új, az tetszik, és vonz; minél újabb, minél több benne az extrémítás, annál inkább. Kritikai készsége nincs, vagy kevésbé kiforrott s bizony gyakran megtörténik, hogy mint gazdátlan csolnak hányódik a különböző izmusra végződő világszemléletek vizén, míg nagy része visszavev oda, arra a partra, ahonnan elindult.

De még mindig jobb ez a forrongás, az ifjú embernek ez a saját maga keresése, mint az, ha sokakat közülünk hatalmába kerít a gyilkos közöny, akik szakbeli képzettségüket jól rosszul elvégzik... Ezek közéleti szereplése lealacsonyító, reprodukív napszamos munka lesz, pedig különösen ma nem ilyen emberekre van szükség.

Megtettük mi is ezt az utat, talán mindannyian. De megtaláltuk magunkat és visszaérkeztünk; megtaláltuk azt, amit magunkkal hoztunk otthonról, amit a nagy utra készülő fiut féltő anyai szeretet gondossága oltott belénk, ismeretelt meg velünk: az első imát, a vallásunkat. Kötelességeink vannak ezzel szemben is, különösen amikor a katolikus ifjuságnak megvan a maga Prohászka-Köre, melynek keretén belül az egyetemi városokban lehetővé van téve számukra a hitélet gondozása.

Természetes következménye volt ennek, hogy a ref. és evang. egyetemi ifjuság röviddel ezelőtt

megalakította Prágában a Magyar Protestáns Baráti Kört. A Körnek van programja, célkitűzése. Célja a mi kisebbségi helyzetünkben elkerülhetetlenül szükséges magyar egység megteremtéséhez a protestáns ifjuságnak lelki előfeltételt nyújtani. Munkánkkal azon leszünk, hogy megteremtjük a felekezeti és osztályellentéteket megoldó, osztatlan magyar kisebbség eszméjét a krisztusi életfelfogás és idealista világnézet alapján.

Állithatom, hogy az ifjuság boldogulásának egyik előfeltétele s később talán lét- vagy nem létének végvára a vallás, az egyház, a felekezeti iskolák és a templom...

Mi az életre készülünk; kell, hogy előkészítsük magunkat az egyházainkban való korszerű szolgálatra, hogy vallásos, öntudatos intelligenciánk legyen. Az ifjuság nagyon is tudatában van annak, hogy kisebbségi sorsban nem engedheti meg a felekezetekre való tagozódás luxusát. A prágai Magyar Protestáns Baráti Kör nem jelenti az ifjuság egységének megbontását, ellenkezőleg: megalakulásával egyensúlyba hozta az ifjusági életet jelző manométert.

Én hiszem, hogy ifjuságunk nagy része és értékes része az osztatlan és egységes magyarság szellemében működő Széchenyi-mozgalomban meg fogja találni gondolatai valóra váltásának, elképzelései megvalósításának régőhajtolt munkamezejét és meglehetőséggel az egy célért dolgozó, egy benső hajtó erőből mozgató egységes ifjusági tábor, amelynek karjai, legalább is itt Prágában, már nyulnak egymás felé, hogy kezet fogjanak. Református, katolikus, lutheránus karok ezek, de a kisebbségi magyar munkában elsősorban magyar mindahány.

Az új esztendő elhozza ezt a — kézfogást.

Ónody Zoltán,

a prágai Magyar Protestáns Baráti Kör elnöke.

Sárgult levelekről.

„Forgassátok az írásokat, mert azokban örökélet betűi vannak letéve.” Valóban nem hiába forgatjuk a régi írásokat, mert szellemi táplálékot, intést, bölcsességet, életre való útmutatást találunk azokban.

Én is forgattam a közelmúltban elsárgult leveleket, fakó írásokat. A végvidék egyik hatalmas sziklavárának, a técsői református egyháznak régi írásait, amelyekben az egyházzal s iskolájával oly tanulságos dolgokat találtam, melyek ma is megragadják a lelkeket, munkára, áldozatkészségre serkentenek, biztatnak, fel-emelnek.

Ugy igyekeztem sorakoztatni a talált dolgokat, hogy tiszta képet adjak a multról, kedves bepillantást szerezzek a jelen emberének a régiék történetébe, egyházi s iskolai életébe.

Nehéz megállapítani pontosan, hogy mikor alakult meg a técsői ref. egyház; a hagyomány szerint a reformáció kezdete után egy évtizeddel, 1517—1525 között. A reformátusok kész templomot kaptak, amely II. Endre idejében épült újjá, tehát azelőtt jóval megvolt. A templomhoz 1520 körül iskolát is szerveztek. A torony 1774-ben épült, a jelenlegi parochia 1787-ben, s egy iskola 1789-ben.

Csodálatos az az áldozatkészség, az a meleg szeretet, mellyel őseink ragaszkodtak az egyházhoz, az iskolához. A „Consistoriális Laistrom” első lapjain ezeket találom: „Neveik azoknak, azkik az református Szent Ecclesiának készpénzül adakoztak: Gróf Hegyessi 1699-ben 100 forint és 85 krajcár; Dücső János 30 forint és 25 krajcár; Siket Kovács Kata 30 forint és 25 krajcár; Tsont István 20 forint és 17 krajcár; Siposné asszony 12 forint és 10 krajcár; Szatmári Váradiné 102 forint és 38 krajcár.” Ezen kívül nagyon sok adakozó neve fel van jegyezve s a legtöbb adakozó így iratott be: N. N. és élete párja. Az adakozások abban az időben, amikor 1 icce bor 2 krajcár volt, horribilis értéket képviseltek.

A templom —, oskolaépület — és parochia rendbentartására nagy gondot fordítottak; a templomba minden hívő rendesen eljárt; az iskolát is nagy számmal látogatták; aki oskolába nem akart járni, megbüntettetett; még pedig úgy, hogyha meghalt valaki a családból, aki gyermekét oskolába nem járatta: a halottja harangszó nélkül temetődött el.

A lelkészeket és tanítókat ideiglenesen alkalmazzák és évről-évre megmaraszthatják, vagy elbocsáthatják. Pl: 1785-ben így határozott az közönséges Szent Ecclesia gyűlése: Tiszteletes Zaji György Uram megmarasztódik, de úgy, hogy elébe tétessenek ezek: Minthogy a templomba későn jár, hogy a kántor kifogy az énekből, tehát ezt többet ne cselekedje; a halottas házhoz elmenjen; ne hagyja el az ekléziát puskázásra.

Tanító ebben az időben három volt a técsői Szent Ekléziában; a rektor, vagyis a vezető tanító, aki egyuttal a kántorságot is végezte; a preceptor és a lánytanító. A rektor hívta össze a gyűléseket s azokon ő elnökölt; ő volt a nagyfiúk tanítója. A lánytanító a lányokat tanította külön, de az összes ő volt köteles tanítani, akármilyen nagy is volt a számuk. Az összes tanulók három tanítóházban tanítottak. A nagy fiukat a rector tanította az első számú tanítóházban, a kis fiukat a preceptor tanította a második számú tanítóházban; a lányokat a lánytanító tanította a harmadik számú tanítóházban.

Az iskolai-év Szentgyörgy napján kezdődik és a következő év április utolsó vasárnapján végződik. Az iskolai év tanulási és szünet-

időkből áll. Szünet idők ezek: első kapálásra 1 hét, másodikra 1 hét, kaszálásra 3 hét, málészedésre 2 hét, vásárkor 2 nap, szerda- és szombat délután és vasárnapokon; a tanítási-időben naponta 6 óra tanítás; délelőtt 4, és délután 2 óra.

(Folyt. köv.)

Az ungi reform. egyházmegye

1933 dec. 28-án Nagykaposon rendkívüli közgyűlést tartott, a szlovák egyházmegye megalakításának kezdeményezése tárgyában.

Az elnöki megnyitóval kapcsolatban napirend előtt szíves szeretettel üdvözöltük egyházkerületünk ujonnan megválasztott püspökét, Dr. Magda Sándort, aki az üdvözlést szívből fakadó őszinte szavakkal köszönte meg.

Az egyházkerületi közgyűlésnek a szlovák egyházmegye felállítása ügyében hozott 34/933. számú határozatára, illetve a szlovák egyházmegye felállításának kezdeményezése dolgában *egyhangu* szavazás alapján azt határozta a közgyűlés, hogy bár a közgyűlésen a jelenlevő szlovák egyházak kiküldötteinek részéről semmi féle nyilatkozat nem történt arra nézve, hogy vajjon kívánna-e a régiköteléből kiválni, a közgyűlés a maga részéről nem kíván utjába állani a szlovák egyházmegye megalakulásának. Evégből határozatilag kimondotta, hogy a szlovák egyházmegye azonnali megszervezése elé semmi akadályt nem gördít. Kikötéseket tesz azonban, hogy a szlovák egyházmegyébe csak az új egyházi törvényekben névszerint felsorolt anyaegyházak és filiák sorozhatók be, továbbá, hogy az egyházmegye tulajdonát képező alapítványok és alapok birtokjogára az alapítványtevők intézkedései és az egyházi törvényekben foglalt Resolutio rendelkezései értelmében is, az ujonnan létesülő egyházmegyei alakulat, vagy annak egyház községei semmi jogcímen igényt nem támaszthatnak. Ezen határozatról az érdekelt egyház községeknek a közgyűlésen jelen volt képviselői azzal értesítették, hogy a saját hatáskörükben tartásnak presbiteri és közgyűlést, amelyen nyilvánítsák véleményüket és akaratukat arra nézve, hogy kívánna-e az ujonnan megalakítandó szlovák egyházmegyébe besoroztatni. Ezen határozatukról 15 nap alatt hitelesített jegyzőkönyvet kötelesek betérjeszteni az esperesi hivatalhoz T. Salamonba és az esperes ur felkérte ezen jegyzőkönyveknek az egyházmegyei közgyűlés határozatával együtt a Főtiszteletű egyházkerületre való betérjesztésére.

Az egyházmegyei pénztár ideiglenes kezelésével elnökségi rendelkezés alapján *Körmives Sándor* vajáni lelkész bízott meg, aki az egyházmegyei, közalapi és nyugdíjintézeti pénztárt január 2-án veszi át és így a pénztárt illető

megkeresések, befizetések stb. ez időtől kezdve hozzá (Vaján—Vajany Slovenskó) intézendők.

Volt egy bírósági ügyünk is, közgyűlés után pedig az egyházmegyei egyesület tartott tanácskozást.

—*ve*ss—

Problémáink.

Érdekes ujtítás. A barsi ref. egyházmegye, amely minnég megmutatta, hogy alkalmazkodni tud a kor követelményeihez, ezuttal egy érdekes ujtítással lepte meg az egyházmegyét. Tanácsbírói tisztikarába beválasztott egy egyszerű földművest is. A modern életben látjuk az egyszerű nép előretörését. Látjuk, hogy megállják a helyüket akár mint miniszterek, pártvezérek, vagy diktátorok és ha talán kevesebb hozzáértéssel is, de tisztább kézzel vezetik az államok életét, mint a diplomaták. Így nem látok abban semmi kivetnivalót, hogy az egyházmegye kormányzásában is helyet kapjanak. Azonban kell, hogy aggodalmunkat is kifejezzük, mert mi történik akkor, ha gyülekezeteink vérszemet kapnak és világi tisztségre egyáltalán nem akarnak kaputos embert választani?

II. A lelkészek szolidaritása. A háboru utáni években hatalmas erővel indult meg a társadalom szervezkedése. Gombamódra szaporodtak a különböző egyesületek, klubok, szervezetek. A patinás klubnevek mellett sokszor olvashattuk az újonnan alakult klubok, asztaltársaságok botrányos neveit. Egyben azonban mind megegyeztek ezek a szervezetek: a tagjai szolidárisak voltak. Akármi volt a közös kapocs, de annyira mégis egybe tudta fűzni a tagokat, hogy azok védték egymást a kívülről jövő támadásokkal szemben. Csak a mi lelkészi karunkban nincs meg a szolidaritás nemes érzése. Miért van az, hogy bennünket mindenki büntetlenül bánthat? miért van az, hogy nekünk nincs sehol pártfogónk? Ismerjük a tanítói kar szolidaritását. Tudjuk, hogyha egy tanítót csak vélt sérelem ér is, a többi mellé áll. Tudjuk, hogy akármilyen keményen bánjanak is az egyes tanítókkal, az egyesületnek van rá hatalma, hogy pártfogásába vegye a megbántottat. Csak mi vagyunk olyanok, mint a pásztor nélkül maradt juhok. Miért?

Garamvölgyi Károly.

III. Egységesíteni kell a sajtót. Régen nem éreztem olyan örömet, mint a napokban, amikor a Kálvinista Szemlében arról olvastam, hogy a két rivális lap, nevezetesen a K. Szemle és a Figyelő testvéri kezet nyújtott egymásnak s az erőket egyesítették a közös cél eredményesebb szolgálata érdekében.

Ez az örömöm csak fokozódott, amikor lapunk legutóbbi számában a Czibor József cikkét elolvastam, amelyben ugyanez a gondo-

lat és óhajtás csillant fel, hogy tudniillik egységesíteni kell a sajtónkat, amennyiben lehetséges, mert maholnap több lesz a lap, mint az előfizetők száma.

Itt az ideje, hogy a csehszlovákiai magyar református egyházi és vallásos lapok szerkesztői a konventi belmissziói előadó elnöklete alatt ankétot tartsanak s valami megoldást keressenek és találjanak a sok apró, de ugyanazon célt szolgáló lap egységesítése érdekében.

H I R E K

— **Kiadóhivatali üzenet.** *Lapunk mostani számához csekklapot csatoltunk s kérjük igen tisztelt előfizetőinket, — úgy a magánosokat, mint az egyházakat, — hogy annak felhasználásával január hó folyamán, tehát előre küldjék be előfizetéseiket, hogy a nyomdával, bankkal szemben fennálló kötelezettségeinknek mi is idejében eleget tehessünk. Mellékeljük az 1933. évi Tartalomjegyzéket minden igen tisztelt előfizetőnk részére és mindnyájunknak Istentől gazdagon megáldott, boldog új esztendőöt kívánunk. Szerkesztőség.*

— **Értesítés.** *Felelős szerkesztőnknek püspökké való megválasztása következtében a legközelebbi konventi ülésig, — amely az új szerkesztőt meg fogja választani — a szerkesztés munkáját Kömives Sándor vajáni lelkész végzi. A lapba szánt mindennemű közlemény s a lapra vonatkozó egyéb megkeresések közvetlenül hozzá küldendők (Ref. lelkészi hivatal Vajany, p. Velký Kapušany).*

— **A felsőzempléni református egyházmegye** a szavazatok nagy többségével a papi főjegyzői tisztségre Dobos Sándor ladamóci lelkészt, egyházmegyei tanácsbíróvá választotta meg. A világi tanácsbírói tisztségre pótszavazás rendeltetett el Besenyei György (12) Papp Dezső (6) és Pánthy Béla (4) között.

— **A felsőzempléni egyházmegye elnöksége** 1933. december hó 29 ikára rendkívüli egyházmegyei közgyűlést hívott egybe Terebesre; egyetlen tárgya: a szlovák egyházmegye megalakítása.

— **Centennárium.** Zwingli Ulrik, a nagy sweici reformátor születésének 450-ik évfordulója van január 1.-én.

— **Káplánt keresek** magam mellé. Jelentkezéseket Cesticére kérek, u. p. Čečejevce. Az állás 1934. év január hó folyamán okvellenül elfoglalandó. Simon József abaujournai ref. esperes.

HIVATALOS RÉSZ

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége.

685/1933. szám. Pozsony, 1933. XII. 23.
Tárgy: Az iskolai és népmvelődésügyi miniszterium pozsonyi referátusa. 98308/I—23. szám. Országos tanítói nyugdíjalap, a nem állami iskolák és gyermekóvók fenntartóinak járulékfizetése a póstatakarék közvetítésével. 217 sz. *körlevél*. Az összes szlovenszkói nem állami népiskolák és gyermekóvók fenntartóinak! A bratislavai vezérpénzügyigazgatósággal való meg egyezés folytán (1933 XI. 17.-ről kelt I-13900/33. sz. végzés) az összes nyugdíjjárulékokat, amelyek az 1875. évi XXXII. t. c. 29. §. a 3. bekezdésének értelmében egyházi és politikai községekre, esetleg más, magániskolák országos tanítói nyugdíjalapjának egyes tagjaira vettek ki, 1934. január 1.-től kezdődően a prágai póstatakarékpenztár közvetítésével 37.792. 108 sz. sekk javára kell fizetni. (rmšno—učtářn v Bratislave). Következésképpen intézkedtem, hogy az utalványok, melyek megállapítják az eddigi szokott módon a járulékok készpénzben való beszedését a nem állami iskolák fenntartóinak nyugdíjjárulékára vonatkozóan, az adóhivataloknak csak 1933. december 15. ig küldessenek meg, mint végrehajtó állami pénztáraknak a fizetések behajtására, ill. elszámolásának céljából, egyuttal az érintett iskolafenntartók tanfelügyelőségének tudomásulvétel végett, esetleg magánfeleknek is. Az adóhivatalok 1933. december 15. ével beszüntetik az új illetmények előírását és 1933. december 31.-ig a lehetőség határáig a már előirt illetmények inkasszóját véghez viszik. 1933. december 16. iki kezdettel az adóhivatalok eddigi ezen agendája áthárul az itteni számvevőségre és 1934. január 1.-től az összes fizetéseknek a prágai takarékpénztár 37.792. 108 (rmšno—učtářn v Bratislave) sz. sekkjének igénybevételével kell történniök. Az itteni számvevő hivatal fogja tehát az összes, adott sekken 1934. január 1. től bejött fizetéseket leszámolni, az eddigi be nem fizetett fizetményeket evidenciában tartani és gondoskodik azok idejében történő befizetéséről. Készpénz, ill. postautalványon történt befizetések nem megengedettek és visszaküldetnek. A fizetési utalványok az egyház-, ill. politikai községeknek (az alap tagjainak) továbbra is az eddigi módon küldetnek meg, a tanfelügyelőségeken keresztül. Az új kivetésekhez 1933. december 16. től kezdődően a póstatakarékpenztár befizető lapja is mellékeltek az adós fizetménye kiszámításával. A fizetések új módja semmit sem változtat a nyugdíjjárulékoknak évente előre — a kalendáriumi év februárja végéig legkésőbb — való megtérítésére vonatkozó rendelkezésen. Az itteni számve-

vőség szétküldi minden év elején az összes nem állami iskolák fenntartóinak a befizető lapokat, melyek kitöltetnek a folyó fizetési kötelezettség összegével. Azok a követelések, amelyek február végéig nem fizetnek be, minden évben az adóhivatal által végrehajtatnak 6 % kamat és a késedelemből folyó egyéb végrehajtási költségekkel megterhelve. A fizetést teljesítheti az illetékes iskolaigazgató ill. az alap tagja a póstatakarékpenztár bianco szelvényével, mely minden póstahivatalnál mérsekelt áron kapható, csak el kell látni a 37.792. 108. sekkzámmal és meg kell jelölni a tulajdonost. (rmšno—učtářn v Bratislave.) A sekk feladásánál fizetendő 50 fillér költség nem számítható le az előirt fizetményből és ezt a befizetőnek a sajátjából kell pótolnia. A nyugdíjjárulékok befizetéséről senki sem kap külön kiértesítést, és ezért a póstahivatal nyugtatványa, mint a befizetés egyetlen bizonyítéka, gondosan megőrzendő. Ha az 1934. év folyamán, vagy később új osztállyal való iskolabővítés által beáll a fenntartási járulék emelésének szüksége, a fizetési meghagyáshoz melékelve lesz a sekk és a fizetési emelés fel lesz tüntetve, amely 30 napon belül befizetendő. Tagadó esetben a be nem fizetett összegek az adóhivatal által végrehajtatnak. Az adminisztrációban és pénztári eljárásban ugyanaz a mód érvényesül 20 Kč. kivetésével — egyszer s mindenkorra — mikor egy tag szolgálatonkívüliségbe helyeztetik. Kivételt képeznek a decemberben beadott utalványok, amelyeket rögtön ki kell fizetni. A tanfelügyelőségek által kért, az alap javát szolgáló büntető ügyekben a tanfelügyelőség a végzéssel egy időben sekklapot mellékel az érintettnek, amellyel kapcsolatban a végzés másolata az itteni hivatalnak az illetmény előírása céljából megküldetik. Az itteni hivatal által fizetési elhalasztást engedélyező terminusok továbbra is érvényben maradnak. Megjegyzem e mellett, hogy a nyugdíjjárulékok fizetésének elhalasztása, továbbra nem engedélyeztetik. A miniszter nevében: *Pisecky*. Szives tudomásul: *Balogh Elemér* ref. püspök. Konventi elnök.

Pályázat. A *verböczi* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az üresedésben levő kántortanítói állásra. Javadalom: 4908 Kč. vagy ennek megfelelő föld és termény, s az egyház fizetéskiegészítést kér, de azért előlőséget nem vállal. Kötelessége a felsőbb 14. vegyes osztály tanítása, az összes kántori teendő végzése, kánonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén, az Istentisztelet végzése, és segédkezés a belmissziói munkában. Pályázhatnak 8 gimnáziumot végzett férfi tanerök. Pályázati határidő 1934. január 5. Kellően felszerelt kérvények az alábbi címre küldendők.

Ref. Lelkészi Hivatal

Verböcz p. Sevuš Podk. Rus.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vei-ké Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a vajáni, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az úngcsepelyi lelkész hivatalához küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Fénysugarak a múltból.

Zwingli születése 450 éves fordulóján.

A múlt esztendőt és az új esztendőt elválasztó határkö különösen alkalmas arra, hogy mellette állva, hátra és előre tekintsünk s a múltból felénk ragyogó sugarakat összegyűjtve belevetítsük a titokzatos jövőbe ködöt üzni, homályt oszlatni, utat világítani.

Amikor pedig a gyorsan múlt évek rádöbbenek arra a gondolatra, hogy milyen rövid is egy emberélet, milyen rövid az egymást követő nemzedékek útja e földön s milyen hamarosan betemeti nyomukat a mulandóság pora: mint a riadt madár menekül a lelkünk az évek, nemzedékek élettartama határvonalain túl azokhoz a fényforrásokhoz, amelyek a századok éjszakáján is átvilágítanak és hirdetik túl minden porladáson és elmuláson a lélek örökéletét, kincseinek romolhatatlanságát.

A nagy fényforrásoknál megnyugszik a lelkünk. Megtelik maga is olyan világossággal, amelynek birtokában nyugodtan tudjuk nézni az évek mulását, nyugodtan megyünk neki a jövő ködbeborult útjának, mert igaz világosságunk van a helyes út megmutatására, sőt vezetői lehetünk másoknak is, lehetünk a világ világosságai.

Egy ilyen századokra világító fényforrás gyult ki 450 évvel ezelőtt az 1484-ik év első napján a svájci Wildhausban.

Ekkor született Zwingli Ulrich, egyike a három legnagyobb reformátornak.

Tipust képvisel. A humanistából lett reformátor tipusát.

Annak a csoportnak legnagyobb alakja ő, amelyet alapos tudása emelt magas szellemi színvonalra, juttatott széles látókörhöz s veze-

tett ahoz a szilárd meggyőződéshez, hogy az egyház gyökeres reformációja nélkül annak napjai megvannak számlálva, mert semmiféle mesterkedéssel sem lehet tartósan helyettesíteni a vallásos kultuszt babonával, varázslással és nincs joga az élethez annak az egyházpolitikának, amelynek célja a lelki és testi kizsákmányolás.

Ez a csoport volt az, amely a köztudatba átvitte a reformáció szükségességének gondolatát, tudásának, világos látásának ragyogó fegyverzetében mutogatott rá az egyház hibáira s tépte le kíméletlenül azt a leplet, amellyel olyan hosszú időn át művészi ügyeskedéssel takarták el a visszaéléseket annak reprezentánsai.

De Zwingli tovább ment. Megtette azt a hatalmas lépést, amely őt a humanista tudósból reformátorrá tette s ezzel az azon irányú képviselők közül utólérhetetlen magasságra emelkedett. Míg a humanisták csak rámutogattak a hibákra, de tovább menni nem tudtak, nem mertek: Zwingli életét tette rá, hogy a reformatori elveket átültesse az életbe s megépülhessen azokon az alapokon egy új világ.

A reformáció mozgalmának életére, sorsának további alakulására elhatározó fontosságú volt az ilyen magas szellemi színvonalon álló, világosan látó, széles látókörű emberek munkába állása.

Ezeknek irányító, szervező, körültekintő munkája nélkül alighanem belefult volna a mozgalom a tuzó irányok tévedéseibe s a szétzüllés lehetett volna osztályrésze, ha még oly lelkes, nagy vallásos személyiségek indítják is el. Gondoljuk el, hogy micsoda pótolhatatlan

veszteség lett volna, ha Luther mellől hiányzott volna Melancthon, a preceptor Gemaniae.

Istentől megáldott szellem fénye világított Zwinglin keresztül abban az éjszakában, amelyet az emberiség egéről a reformációnak kellett elűzni, hogy újra fénylőn ragyoghasson az égen a Krisztus evangéliumának világító napja.

Életének, munkásságának leírása nem ide tartozik, csak annyit kell ez alkalommal leszögeznünk, hogy az a cél, amelyért életében dolgozott, az a mód, ahogyan dolgozott a legizgalmasabb viták idejében is és az a bátorság, amellyel eszményeiért bármikor csatára kelni is kész volt és önfeláldozása amellyel élete eszményeiért meghalni tudott: minden idők egyik legrokonszenvesebb hőségé avatják. Csak gazdagodhatik a lelkünk, ha alakjáról lefujjuk a feledés porát s odaállítjuk a lelkünk szeméi elé a sívár jelenben, mint egy nagy, sorsdöntő gondolatokkal terhes korszak egyik világító oszlopát.

Nekünk, kálvinista keresztyéneknek annyi-valinkább meg kell ezt tennünk, mert az általa kezdett reformáció mindenestől beletorkollott később a Kálvin reformációjába s így munkájának gyümölcsei minket is gazdagítanak és táplálnak.

De meg kell tennünk azért is, mert annyira nyom az idők sulya, hogy Istenben való bizalmunk mellett nincs más menedékünk, mint annak a látása, hogy a rossz utakra tévedt emberiség előbb-utóbb, kifáradva, csalódva, az életöszöntől hajtva mégis csak odafordul, ahonnan igaz világosság sugárzik, csak legyenek olyan próféták, akik ennek a világosságnak felragyogtatói tudnak lenni munkájukkal, küzdelmükkel, életükkel s ha kell, halálukkal is.

Ez a multból sugárzó tanúság bennünket, prófétákat megnyugtat, felemel, de kötelez is.

Megnyugtat az idők megdőbbentő jelei között is, mert hirdeti, hogy akármilyen sötét is az éjszaka: egyszer jönnie kell a hajnalnak s megjön a reggel is, egy új élet reggele.

De kötelez arra, hogy a sorsdöntő, nagy idők nagy alakjainak nyomában járjunk hitünk erejével, lefegyverezve az alapos tudás minden fegyverével és eszközével s ezeknek haladéktalan munkabavetésével az Isten országa építésére, meg nem alkudva, meg nem hátrálva, ha kell, vérünk hullásáig: „Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik.”, amint az Idvezítő után a haldokló Zwingli mondta.

Ma csak az ilyen hősök győzhetnek!

Igy lehetünk a „világ világosságai”, akikre sóhajtván vár a teremtet világ.

Áldozunk egy ilyen életfolytatással a Zwingli emlékének s ez lesz az őhozza legméltóbb tisztességtétele a késő utódoknak.

Szöke István.

Az egyház és a falu.

Irta: Vásárhelyi János

(Folytatás.)

Ha azonban a kérdés másik felére fordítjuk figyelmünket, ott is megállapíthatjuk, hogy a falu népe nagy bizalmatlansággal áll az evangélium hirdetésével szemben. Általában elveszítette a bizalmát minden emberi beszéddel szemben. A sokféle választási propaganda, a nép jóhiszeműségével való könnyelmű, lelkiismeretlen játék ma már arra vezetett, hogy a falu népe csaknem teljes bizalmatlansággal, hitetlenséggel fogadja különösen az úri embereknek, az ugynevezett nadrágos embernek, a beszédjét. A papi beszédet sem veszi komolyan. Megfizetett beszédnek tartja. Ugy gondolkozik, sokszor meg is mondja, hogy a papot a szájáért tartják, fizetését azért kapja a pap, hogy szép és tisztességes dolgokat beszéljen, sőt ez annyira kötelessége, hogy ha másképpen beszélne, meg is büntetnék. Így az ige hirdetés is eljutott a hatástalanságnak arra a mély pontjára, amelyre Spurgeonnak egy szellemes mondása régen utalt, amíg az első Pünkösdi napján — mondotta — Péter apostol egyetlen prédikációjára háromezer ember tért meg, addig ma háromezer prédikációra sem tér meg egy ember. Valóban ilyenforma a helyzet. Szokás szerint különösen az öregrendű falusi ember elmegy a templomba, az imádságot még elmondja a tiszteletes után, az Igét meghallgatja, aztán kényelmesen elhelyezkedik a padjába, behunyja a szemét s aztán tőle beszélhet, amit akar a tiszteletes ur.

Különösen ez volt a helyzet a háborusévek előtt. A háboru kitörése idejében a megriadt nép tódult a templomokba, várt valamit, keresett és miután nem tudta megtalálni vagy nem azt találta ott, amit ő várt, rendre-rendre újra elnéptelenedtek a templomok. Ma az a helyzet, hogy a falu népének lelke nagy ellentétek között vívódik. A mélyebben gondolkozók szívében a megrendült lélek fölveti a kérdést: Vajjon nem kellene mégis visszatérnünk Istenhez? A falusi nép hallgat, figyel, vár és újra kezd a templom felé fordulni, hátha mégis jöhet onnan valami fény, amely világosságot gyújt a lelkére boruló reménytelenség sötét éjszakájában? Ez a hullámság, nyugtalanság, bizalmatlanság, de mégis bizonyos várakozás jellemzi a falu magatartását ma az egyházzal szemben. Ez a magyarázata annak, hogy jobban látogatják a templomot, ki is javíttatják azt, de már gyökeres, komolyabb, rendszeresebb és kitartóbb áldozathozatalra nem hajlandók. A szívük mélyén még mindig ott van egy kis kétség: Vajjon érdemes é?

A mi viszonyaink között nagy nehézség az is, hogy a gyülekezetek jelentékeny része, hogy úgy mondjuk, gyámság alatt való életet élt századokon keresztül. A pátronus, vagy az állam, később inkább mindkettő tartott a falu-

nak papot, templomot, iskolát, de a falu népe személyes állásfoglalásra az egyházzal szemben nagyou sok helyen soha nem volt kényszerítve. Az, hogy ő egyházához tartozzék, nem jelentett számára áldozatot és még kevésbé jelentett hátrátételt. A személyes állásfoglalások mai megpróbáló idejében ezért nagyon nehezen vállalja hitének erkölcsi, de különösen anyagi kötelezettségét. Ha ez a helyzet, akkor nyilvánvaló, hogy az egyháznak minden erővel főként arra kell törekednie, hogy az Ige isteni hatalmával közelítse meg a gondjaira bizott lelkeket. Az egyháztól az Istenben való megújulás-életet kereső lelkek evangéliumot várnak és az egyháznak ezt kell nyújtania. Ha ezt nem tudja nyújtani, akkor működése hatástalanná és eredménytelenné válik. Ma az egyháznak ez a legelső feladata a faluval szemben.

A másik kérdés, hogy az egyház az evangélium lelke szerint való életrend kialakítását milyen mértékben tudja biztosítani a falu népe között, mi a helyzet az egyházi fegyelem tekintetében? Az természetes és a dolog lényegéből következik, hogyha valaki meghódol az evangélium hirdetése előtt, ha az egyház öntudatos és hívő tagjának vallja magát, akkor életmagatartásában követi hitének tanácsait, szabályait és így életmagatartásában kifejezésre juttatja hitének valóságát. Ahol az egyház életformáló tényező, ott minden időben meg is követelte azoktól, akik hozzátartoztak, hogy akár magánéletükben, akár közéletükben a hitnek szabályát tiszteletben tartsák. Egyházi fegyelem nélkül nincs egyházi élet. Mi a helyzet e tekintetben ma a falvakban? Nagy általánosságban ebben a tekintetben azt állapíthatjuk meg, hogy az egyház fegyelmező és életet szabályozó ereje a falvak életrendjében egészen elerőtlenedett. Ha itt-ott találkozunk is az egyházi fegyelmezés halvány megnyilvánulásaival, de ez a fegyelmezés távolról sem életetmeghatározó és kötelező erő. Itt-ott van még ugynevezett eklézsia- követés, találkozunk az ifjak gyülekezeti magatartásának némi szabályozásával, de egészen távol vagyunk attól, hogy az egyház a hitvallásban körvonalozott kötelezettségek, alapelvek érvényesítését hivei magán- és közéletének minden vonatkozásában számon kérné és megkövetelné. Csak egy pár kirívó példára utalok. A református egyház tagjának például hitvallásából folyó kötelessége a felekezeti iskola fenntartása és védelmezése. A ref. hitvallás, a Heidelbergi Káté ugyanis egyenesen az Isten negyedik parancsolatának köteleztetése alá állítja az erről való gondoskodást. Mit parancsol Isten a negyedik parancsolatban? — teszi fel a kérdést és e kérdésre így felel: „Először azt, hogy az anyaszentegyházban az evangélium predikáltatása és az iskolák közöttünk megtartassanak.” Volt-e hatalma arra az egyháznak, hogy e hitvallási kötelezettség-

nek érvényt szerezzen? Az egyház elerőtlenedését semmi sem mutatja jobban, mint az, hogy régi időkben seregestől adták fel a tehertől szabadulni kívánó falvak a felekezeti iskolákat. A főbaj abban volt, hogy önként adták fel és az egyháznak saját körében nem volt meg az ereje, hogy megakadályozza e folyamatot. Annál kevésbé volt bátorsága arra, hogy számonkérje hiveinek magatartását, ha a közéleti kérdésekben e hitvallási kötelezettség érvényesítéséről lemondottak. Más példát is hozhatnánk fel. Az egyháznak egészen határozott álláspontja van a tulajdon, a családi élet tisztaságának oltalma, az állami és közélet feladatainak betöltésére nézve, de távolról sincs meg az ereje arra, hogy e kötelezettségeket számonkérni tudja hiveitől. Sőt még atekintetben is megdöbbentő fogyatkozásaink vannak, hogy nem gondoskodtunk arról, hogy népünket megtanítsuk ezen kötelezettségeinek ismeretére. Ez a magyarázata annak, hogy az egyház alakító és iránytmutató szerepét a falvak népe körében is jelentékeny részben elveszítette. Ezt a helyzetet kell nagyon élesen szemünk elé állítani, ha az egyháznak a faluban való helyzetéről és szerepéről beszélünk.

(Folyt. köv.)

Megindult a fiatalságunk.

(Jegyzetek a Fial Reformátusok Bethlen Gábor Mozgalmáról.)

Irta: *Narancsik Imre.*

I.

1. *Az indulás:* jelszava felülről hangzott el. Szilassy Béla dr. szenátor, az itteni református egyházunk vezető személyisége mult év december hó 8 án tartott beszédében férfiasan, keresztyeni hittel szolt az ifjuság nehéz kérdéséhez és kijelölte az utat, amelyen az itteni református fiatalság mozgalmának haladnia kell és kötelesség. Tudom és vallom, hogyha sokan nem is, de páran, épen a legjobbak fiatalságunk soraiból, megértették a fenti főgondnoki beszédet. Ez az építő, keresztyén, őszinte beszéd hatott, csoportosított és indulásba vitte a fiatalságot, mert jóakarát, megértés és ami a legfontosabb: a fiatalság és az egyház szeretete szólalt meg benne, melyet mindenki megértett és így értett meg.

Amikor ezt tudom, vallom és leirom, kénytelen vagyok megállapítani, hogy gátlóan hatott a fiatalság csoportosulására Tóth Kálmán komáromi segédlelkész cikkezése, mely egy esetben sem szolgálta az építést és előtte a tisztulást egyhelybetopogó vádaskodásaival és céltalanságaival. Mert az életet nem lehet úgy dokumentálni, hogy halált kiáltunk és a holnap emberének nem szükséges a tegnapi felé vádaskodnia. Viszont, elismerem, hogyha munka nincs, hát kell a romboló bírálat, sokak szerint.

2. *Hatás,* mely munka volt fiatalságunk szakadozott életfrontján a református tanítói sze-

minárium, amelynek működése több, mint egy éves. Rendszeres, megszervezett munka a pozsonyi gyülekezeten belül. A tanító fiatalság vezető, komoly része dolgozni kezdett az önképzés jegyében, egyházas, református keresztyén irányban.

A munkaösszejöveteleken olyan személyiségek fordultak meg és tartottak előadást, akiknek életük és cselekvésük keresztyén kezességet jelent: Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök, Czibor Józsefné, Dr. Kenessey Kálmán, Kovács Alajos, Dr. Salamon X. Ferenc és Tóth Károly.

3. *Egyre előbbre* haladó napokkal a munka nem állt meg, hanem kiszélesült. Az Örökkévalóság emberei nem hátrafelé haladnak, hanem előre és felfelé. Így történt, hogy a mostan elmult öszön többen jöttek össze: gimnázisták, szakiskolások, tanítóképzősök, jogászok, orvostanhallgatók, saját jószántukból és felvetették a közös, református-keresztyén, egyházas irányu életfront gondolatát. A mozgalom tehát nem a hitoktatóktól sugalt, egykettőre kialakuló eszmé szikra, hanem hosszúideigtartó megfontolás, töprengés, tanácskozás eredménye, amely a fiatalságból indult ki. A fiatalság mozgalma a fiataloké, a név maga is egy szigorló orvosunktól származik, aki áldozatos fáradhatatlansággal munkálkodik, hogy ez az ügy, mely nem emberé, hanem Istené, előbbrehaladjon. Most az elmult novemberben a pozsonyi református tanuló fiatalság egymásratalált és megalkotta mozgalmát.

4. *A mozgalom* korszerűen, következetesen református keresztyén. És egyházas. Ebben megadott az új, kellő, ifjúsági életfront iránya, törekvése, célja és jellege.

Nem egyesület alakult meg, amely a szokásos kereteket alkotja, melyeket nem egy esetben senki sem vesz komolyan. Itt munkacsoportosulásról van szó.

A mozgalom: lendületes, igaz, cselekvő csoportosulás az egyházunkon belül, Ige szerinti életarcél ez, melyet a fiatal reformátusok alkotnak a mában az Örökkévalóság szemszögéből történő munka és harc terén. A mozgalom nem lezártaságot jelent, hanem haladást előre, egyre előbbre; mozgást jelent: folyton tovább a református keresztyén élet-eszmény megközelítésében. Ezért nem lehet megállás a mozgalomban, ezért nincs visszaesés ebben a munkában.

5. *A név* az itteni reformátusnak sokat jelent. Bethlen Gábor az Ige szerint cselekvő magyar református, és ezért választotta a mozgalom ezt a személyiséget a református egyház történelméből. Ebben a névben nincs romantikus multbamenekvés, tétlen szemlélődés, hanem a református életterv valóráváltása. Bethlen Gábor a bibliás, igaz és igazi református keresztyén, akire ma és mindig szüksége van nemcsak fajunknak, nemcsak egyházunknak, hanem az emberiségnek is. Ebben az erdélyi református fejedelemben az

Örökkévalóság szolgáját látjuk és ma újra erre van szükségünk: az Örökkévaló szolgálatára, mely szentel és válságot szüntet meg. A név az új életforma szükségének tudatát és megtalálását fejezi ki és Krisztus felé mutató számunkra.

6. *A munkaterv: közös, a fiatalság munkás együttműködését célzó és akaró.* Program kell, különösen itt és ma, meg a fiatalságnak, mivel nem lehet cél nélkül, vaktában cselekedni. Ez a program: *keresztyén és ezen belül: református, egyházas*, melyet nem lehet azzal megokolni, ahogy egyik munkatervadás cselekszi: mert „scripta manent, verba volant”. Valóság: mennyi munkaterv szóalaku és mennyi irás nem munkaterv. Valóság: Krisztustól egyetlen sor sem maradt ránk, mégis a legnagyobb életterv és munkaprogram adója,

A munkaterv megszövegezését tehát nem ilyen gyerekesen tájékozatlan megokolással teszi a mozgalom, hanem egyszerűen és természetesen: tájékozódás miatt és korszerű szükségből. A program kétrétű: az első fele a mozgalom eszmei irányát jelzi, ez a keretprogram, amely célt jelöl: vall és vállal. Ezt közlöm cikkem utolsó részében. A második fele a munkatervnek: a részleges program, amelyből kész a tanítóképzősöké és készül a többi (középiskolásoké és egyetemistáké stb.).

7. *A Fiatal reformátusok munkája:* most, kezdetén csak az értelmiséghez tartozóké. De ez nem azt jelenti, hogy mindig az is kíván lenni. Ellenben a munka az egyetemes itteni református fiatalság közös munkaarcélévé kíván kiszélesülni, melyben egyformán helyet talál a falusi, a városi és a tanuló fiatalságunk minden rendje. Tehát tulajdonképpen minden ifjúsági munka (fiú és leány) egybefoglaló kerete lesz egyházas vezetéssel és irányítással. Ez a munka rendkívül fontos itteni egyházunk, de magyarságunk szempontjából is. *Ez a református egyházas keresztyén munka korszerű, nem innen-onnan szerzett elvek benne az irányítók, hanem a Most és az Itt, hiszen egyházunk fiatalságáról van szó, mely dolgozni tud és kíván Egyházáért, amelynek feje Krisztus.* Korszerűségét és autochtónságát épen ez az elismerés és hit adja meg.

A munkát, mely megindult és folyamatban van, így is jelölhetném: a református tudás és hit nyilvánul meg benne, amely mindig tisztulást, gyaporodást, új életet jelentett és jelent.

8. *Központi irányító* a mozgalom munkájában a lap. A címe dinamikus lendületű: *Református Élet.* A lap, mely most a mozgalommal együtt a református itteni értelmiségé, elsősorban a fiatalságé, később, amennyiben célt ér és megfelel, az itteni egyetemes református fiatalság sajtószervévé bővül. Szerkesztője egyetemes konventünk titkára: *Kiss Gyula.* Ez a lap, amely havonként jelenik meg, képviseli nálunk a református elvek és szempontok érvényesítését az irás terén; gárdája, mely munkát vállal: komoly, felkészült, hisz és tud. Ezzel mindent megmondtam.

9. A mozgalom helye és középponti irányítására legalkalmasabb: Pozsony. Azért: mert itt van Egyházunk legfőbb egyházi képviselője és irányítója: *Balogh Elemér* püspök, konventi lelkeszelnök, aki Szilassy Béla dr. főgondnok, konventi világi elnökkel együtt szívén viseli fiatalságunk ügyét. Ezenkívül Pozsony az a gyülekezetünk, ahol minden iskola megvan, ahol fiatalágunk minden rétege képviselt. Továbbá Pozsony központian irányító szerepét igazolja és megokolja történelmi, kulturális és politikai vezető jelentősége is.

10. A mozgalom ügye ma jelentősen előbbrehaladt: a december hó 13-án tartott egyházkerületi gyűlésünkön ugyanis az egyházkerületi gyűlés egyetemessége állt a mozgalom mellé, különösképen pedig meleg, megértő, méltányoló szavakkal: *Balogh Elemér* püspök, *Szilassy Béla* dr. főgondnok és *Dr. Kenessey Kálmán* egyházkerületi tanácsbíró. Ezzel a fiatal reformátusok „Bethlen Gábor” Mozgalma egyházunk szervévé vált, mely az ifjusági munkát továbbvállalja, vezeti és képviseli.

A mozgalom márcsak ezért sem kallódhat el.

De nem hull szét és sikkad el a csoportosulás azért sem, mert fiatalágunk jobbik része sereglik fel az igaz és új élet jegyében.

Itt válik a mozgalom Krisztus ügyévé és itt hallja meg fiatalágunk Isten Igéjében hivatását, mely Egyházán belüli életet jelent minden működésével együtt. Ez az élet azonban olyan, amelyet Isten átalakít és a szolgálattételben szentel sajátjává.

Ez a mozgalom: hite, reménye, törekvése most és mindég.

(Folyt. köv.)

Sárgult levelekről.

(Folytatás.)

Tanulmányok ezek: Vallás, értelemfejlesztés, nyelvtan, reáltanok, művészet, testgyakorlat. Szükség, hogy minden tanítási órára előre kiszabassanak a tanítványok, s oly módon, amely osztály egyenesen tanítatik az egyik órán, ugyanaznak a több órára oly foglalatosság adassék, melyet nem minden tanítói felügyelés nélkül ugyan, de nagyobbára maguk, egy kitünőbb társuk felvigyázása alatt, teljesíthessenek. A tanítási órákra úgy kell felosztani a foglalatosságokat, hogy a gyermekek mindenike el legyen foglalva; s egyszersmind a tanítónak is módja legyen minden félnapban minden tanítványokhoz tanítást intézni. A tanítványok közül legfontosabbak: a vallás, írás, olvasás, számolás, de nagy gond fordítandó a gondolkodás gyakorlására is, még pedig nagyobbára emlékversek által, melyek az ismeretesebb tárgyaknak és rajzban láthatóknak jegyeit foglalják magukban.

Művészetből fontosak az illemtani szabályok, versekbe foglalva, hanglejtéssel. Írásra előkészület először a porondba, később krétával. A vallástanból tanítatnak: erkölcsi és bibliai mondások, elbeszélések, imák, énekek. Természetrajzból mind a három ország megismerése és gazdálkodási tanulmányok. Földrajzból: honismerés és Európa. Számтанból: a négy alapműveletek, aránylási és társasági számolások, római számok. Történetből: Nevezetesebb honi és világesemények cronologiai rendben. Nyelvtanból: magyarnyelv szabályai, helyesírás, olvasás. Kontraktusok s egyéb irományok csinálása. Rajzolás szabad kézzel és csak úgy, ha a tanító képes rá. Jegyzés: Az értelmet üdőről-üdőre fejleszteni és a testet célszerűen gyakorolgatni kell.

Az éneket előéneklés által kell tanítani és úgy, hogy azok el is szavalhatódjanak.

Köteleztetnek az előljárók, hogy a 6 évet betöltött tanulókat oskolába szorítsák. Jó tanulószobák legyenek mindenütt. Az eklézsiában senki tudatlanul fel ne nőjjön. A tanítók megfelelőek legyenek. Az oskolalátogatás gyakori legyen és a mulasztások kimutatódjanak. A gyermekek az oskolatanító engedélye nélkül egy órát se merjenek mulasztani, mert bajba kerülhetnek. Hetenként a tanítók a rektor előlülősége mellett oskolaszéket ülnek, ahol az oskola virágoztatásáról, tanítványokról, büntetésekről, vesszőzésről beszélgetnek, s ha okosat tanálnak ki, azt írásban közlik az oskolaválasztmánnyal. Mihelyt megkondul a harang, a nagyobb tanulók induljanak a lelkésszel és rektorral a templomba.

Az oskolai év végén, április utolsó vasárnapján ünnepélyesen megvizsgáltatódnak a tanulók a tanított tanokból. A vizsgai szertartás ilyen leend: A vizsga napját megelőzően minden tanító elindit 2 gyermeket, kik által a tanítók és tanulók nevében meghivatnak a városnak minden előljárói és polgárai. Minden gyermek köteleztetik, hogy szüleit és keresztzüleit külön meghívja. A tanított tanokat és a névsort is kiteszik a tanítók a templomi asztalra. Egymás vizsgáján a tanítók kötelesek jelen lenni. A vizsga célja: megállapítani, tud-e minden gyermek folyékonyan felelni; megakasztani nem szabad, hogy ő is, meg a szülői is meg ne szégyenitődjenek.

A tanító világos kérdéseket teend, lehetőleg könyv nélkül, hogy magáról is jó vélemény mutatódjék, s a nép jobban becsülje. Különben is a tanítók kötelesek magukat mindig művelni, mikor csak arra módjuk van.

Az itt vázolt oskolai rendszer körülbelül 1840. ben igazítottatott át, a mennyiben a Vallás, Nyelvtan, Reáltanok, különösen a Földrajz bővebben van ez időtől részletezve.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Talán mégsem beteges tünet. Igaz, körünknek sok beteges tünete van; egyházi életünknek is. Ha mások a célkitűzések és ideálok, mint hajdanában, szerintem ez még nem betegség, mert a történelem így hozza magával. Mennyiben lehet betegség tünete, ha egy új egyházas irányu lap indul meg, nem tudom.

Sok a református lap eddig is? Újjainkon összeszámolhatjuk. 1. Ref. Egyház és Iskola. 2. Szeretet. 3. Református Sion. 4. Kis Tükör. 5. Ref. Világzemle. 6. Hajnal. 7. Ref. ifju. 8. Ref. Leány. Most jön a kilencedik: a Református Élet.

Nem akarom hinni, hogy ezek elviselhetetlen előfizetési terhet rónának ránk. Legdrágább ezek között a hivatalos, amire nem a lelkész fizet elő, hanem az egyház. A többi lapnak pedig évi előfizetési díja átlag husz korona körül mozog úgy, hogy 100, 120 korona épen elég, ha mind járatom. Szórakozásra, borra, cigarettára mennyivel többet adunk ki?

Szerkesztő úrnak lenni nem a legnagyobb gyönyörűség. Aki próbálta, tudja mit jelent. Anyagi hasznot egy fillért sem hoz, vagy csak nagyon ritkán. Ha valahol, akkor itt egyenesen szolgálat a munka.

Egyházi lapjaink terjesztése természetes, hogy a lelkész utján történik, hiszen ha biztossági ügynökséget elfogadunk, mennyivel inkább elfogadhatjuk ezt. Előfizető hiveink kezébe eddig minden lappéldányt el tudtunk juttatni, mert a Baráti Szón kívül egy lapunk sem szűnt meg. Elismerem, hogy lassan külön lapja lesz mindenkinek, akinek kell, hogy külön lapja legyen, bár a református bakterok, sirások, csöszöknek mégsem fogunk külön szaklapot szerkeszteni. Illetve lesz majd azoknak is és minden református embernek, ha erőink kifejlődve, egy református napilapot is tudunk megindítani, ami a különböző kétesirányu lapok helyett kálvinista célokat szolgál, kálvinista szempontból bírálja a politikát és hozza a napi eseményeket.

Nincs tudományos theologiai folyóiratunk. Kinek a hibája? Nem egy emberé, hanem azoké, akik megszerkeszthették volna és nem tették. Vagy nem lettek volna erre alkalmas embereink? Nem tudom elhinni. Lesz majd ilyen lapunk is, ha lesznek vállalkozó szellemek és gárda nevelődik hozzá.

Én nem féltém életünket az effajta betegségtől. Nemcsak azért, mert vezető embereink nyilatkoztak lapjaink mellett s különféle jegyzőkönyveink a legnagyobb dicsérettel illetik az ilyen irányban kifejtett munkát, hanem azért, mert az idők jelét látom benne. A Bethesda vize mozdul.

Ha több lapot szerkesztünk, erőink szétforgácsolódnak. Jobb lenne őket egyesíteni. Ebből

igaz annyi, hogy egyugyanazon irányban dolgozó lapoknál helyes és szükséges az egybeolvasztás. Azonban egy lap körül összegyűjteni minden erőnk: lehetellenség. Univerzális lapot még sohasem szerkesztettek. Szükséges pl. egy ref. gyermeklap. Ezt a tudományos laphoz mégsem csatolhatom. Nem szabad azt sem elfeledni, hogy mi még sokban csak a próbálkozások korát éljük. Melyik lapunk lesz legelterjedtebb és legnívósabb; nem tudjuk. Valószínű, hogy az, amelyikben több az élet és jobban lesz szerkesztve. Az előfizetők ezeknek az adottságoknak már csak függvényei. Mesterséges fenntartás csak kezdetben megokolt. Az életképtelen lap pedig jobb, ha megszűnik.

A „Bethlen Gábor” kör meginduló lapja, a „Református Élet” elé miért kellett olyan beajánlást írni? Fialatok meggondolt vállalkozása. Kálvinista akarás van benne, buzgón imádkoztunk érte. Nehéz várakozások után jön, sokan akarják, várják jövetelét s jólesik remélnünk, hogy a „Református Élet” betölti várakozásunkat.

Nagy Sándor.

„Beteges tünet.” Lapunk 51. számában ilyen cím alatt panaszkodik Czibor József lelkészársam és barátom a sok megindult lap ellen. Nekem is volna néhány panaszszavam ebben az ügyben. Igaza van Czibor barátomnak, hogy minden egyházi ügyvel foglalkozó lap a lelkészi kar támogatására számít és számíthat is. Mi megteesszük a magunkét. De mit szóljunk a következő esethez: Felhívást tettem közzé a szószékről és kértem hiveimet, hogy fizessenek elő az egyik egyházi lapra. Hatan előfizettek. Annak rendje és módja szerint beküldöttem az előfizetési díjat. Jött is vagy három példány rendesen. Akkor egyszerre elakadt. Nem tulajdonítottam nagyobb fontosságot az esetnek, gondoltam, hogy a póstás nem hozza hozzám a lapot, hanem egyenesen kihordja. Háromnegyed év múlva az egyik előfizető nagy panasszal jön hozzám, hogy a lapot nem kapja! Beírok a szerkesztőségbe, ahonnan megnyugtatanak, hogy a pénz beérkezett, de *tévedésből* nem küldték a lapot. Akkor azután egyszerre minden előfizető megkapta az összes elmaradt számokat. Természetes, többé nem vállalkozhattam a lap terjesztésére.

Másik eset: Szokásos előfizetési felhívás, mely némi eredménnyel járt. Megrendelem a nagy zászlólengetések, szólamok és ígéretek közt megindult lapot a kellő példányszámban. Jön is pár hónapig. Akkor egyszerre elkezd soványító kurát venni és egyik számtól a másikig olyan hathatós kurát vesz, hogy felére olvad. De még ha itt megállna! Nem azért kezdett bele, hogy megálljon! Szükség a lap terjedelmé, majd összevont számok következnek, mely már a végső kimulás jele. Jön az előfizető, hogy aszongya, ő nem erre a lapra fizetett elő. Hogy az más volt, nagyobb, terje-

delmesebb. Igaza van. Erre a szerkesztő így: Hja, nem pártolják kellőleg a lapot, csak addig nyújtózatunk, míg a takarónk ér, másként teljesen le kellene állnunk, nem tehattünk mást! Igaza van. De mivel mindkettőnek egyszerre nem lehet igaza, hát a szerkesztőnek nincsen igaza. Mert, ha valaki lapot indít, legyen vele tisztába, hogy az anyagi áldozatokkal is jár, kockázattal. És ha egyszer megindult: vállalta a kockázatot, azt ne az előfizetők rovására vállalja, hanem a saját zsebére. Ma az a helyzet, hogy a lapból lapocska, majd pedig egy dicstelen szerkesztői cím marad, de mindennek a levét az előfizető issza meg, azaz végeredményben az, aki a lapot ajánlotta. Mert az előfizető nem oka annak, hogy a többség nem fizet elő, de azt sem érdemli meg, hogy jóakarátára így feleljenek. Mivel pedig a szerkesztő ur messze van az előfizetőtől, mi pedig közel, mi isszuk meg a levét.

A helyes megoldás az lenne, ha tényleg a sok kis lapocskából lenne egy rendes havonként megjelenő gyakorlati folyóirat, melyben mindenki megtalálná a magának valót.

Garamvölgyi Károly.

H I R E K

— **Karácsonyi vallásos este.** A ref. leánykör és ifj. egyesület a gömöri kis hubói gyülekezetben jól sikerült vallásos estét rendezett dec. 24 én, karácsony este az iskolában. Két karácsonyi játékot és egy kis vallásos szindarabot mutattak be az egyesület tagjai: 1. K. Zs.: Hiszszük, meghallgat az Úr. 2. Benedek Elek: Az öregek, s 3. Karácsony a nagymamánál c. mesejátékot. Közben a leányok még néhány verset szavaltak: Szigethy F.: Adventben, K. Huszár Jolán, Vártad-e már Őt? és Béry Gy.: Karácsonykor címmel. Végezetül imádkozás után a lelkipásztor felesége mondott a nagyszámu hallgatóságnak karácsonyi üdvözlő szavakat és köszönte meg az ifjuság munkája iránt való érdeklődést.

— **A kárpátaljai árvízkarosult** egyházközségek részére dec. 17-ig a következő adományok folytak be a püspöki hivatalhoz: Ref. egyháztagok Nagykálna 250 k. Bátorkeszi: Ref. egyháztagok 25 k. Munkács: özv. Szelenczy Jánosné 20 k. Miglécz: Ref. egyháztagok 485 k, Vágfarkasd: Ref. egyháztagok 1300 k, Szalóka: Ref. egyháztagok 200 k, Györke: Ref. egyháztagok 280 k, Gödényháza: Ref. egyháztagok 303 k, 80 fill. Hubó: Ref. egyháztagok 36 k, 05 f., Csécs: Ref. egyháztagok 164 k.

50 f. Tussa: Nyitray Dezső 50 k, Nyitray Dezsőné 50 k, özv. Pataký Pálné 25 k, Elko András 20 k, Elko Mihály 10 k. Kisebb adományok 35 k, Magyarizsép: Ref. egyháztagok 85 k, Cselej: 166 k, 50 f., Ipolypásztó: Ref. egyháztagok 835 k, 30 f. Rafajnaufalu: Ref. egyháztagok 122 k, Rozsnyó: Ref. egyháztagok 200 k, Bulcsu: Ref. egyháztagok 170 k, Nagyszelmenc: Ref. egyháztagok 50 k, Györke: Ref. egyháztagok 30 k, Magyarsók: Ref. egyháztagok 370 k, Ref. Leánykör 100 k, Legenye: Ref. egyháztagok 40 k, Macsola: Ref. egyháztagok 50 k, Nagybéány: Ref. egyháztagok 240 k, Makkosjánosi: Ref. egyháztagok 145 k, 50 f., Szódó: Ref. egyháztagok 105 k, Bátyu: Ref. egyháztagok 708 k, Pány: Ref. egyháztagok 91 k, Asztély: Ref. egyháztagok 300 k, Lasztóc: Ref. egyháztagok 25 k, Dolha: Palkovics Sándorné 5 k, Komárom: Ref. egyháztagok 90 k, Körtvélyes: Ref. egyháztagok 53 k, 65 f., Zemplén: Ref. egyháztagok 30 k, Visk: Jörös Pál 20 k, Ötvös Bálint, Krüzsely Imre 10—10 k, Heczél Pálné 5 k, Csilizpatas: Ref. egyháztagok 70 k, Egres (Magyarizsép): Ref. egyháztagok 110 k, Apácaszakállas: Ref. egyháztagok 346 k, Vysnie—Reviste: Ref. egyháztagok 125 k, 20 f., Sárosröcse: Ref. egyháztagok 162 k, Sárosremete: Ref. egyháztagok 65 k, Jóka: Ref. egyháztagok 118 k, 50 f., Gálocs: Ref. egyháztagok 300 k, Szepsi: Ref. egyháztagok 1227 k, 70 f., Nemeshodos: Ref. egyháztagok 2262 k, 50 f., Tornagörgő: Ref. egyháztagok 146 k, 80 f. Itt jegyezzük meg mult nyugtázásunk kiegészítésül, hogy Csepely—Veskóc név alatt nyugtatott 402 k, 40 fil. a következők adományából állott elő: Csepely: dr. Kiss Bálint 50 k, Juhász Imre 50 k, Ref. egyház 20 k, Ujj Mária, Szabó Kálmán, özv. Barra Jánosné 10—10 k. Kisebb adományok 34 k, 10 f. Veskócról: Árvay György 50 k, Szekeres István 40 k, Ladányi Antal, Nyitray László, Kássa Dániel, Ref. egyház 20—20 k. Kisebb adományok 28 k, Perselypénz 20 k, 30 fillér. Kolozsnéma: Ref. egyháztagok 50 k, Pelső: Ref. egyháztagok 920 k, Málca: Ref. egyháztagok 15 k, Kiskoszmály: Ref. egyháztagok 150 k, Abaujszina: Ref. egyháztagok 154 k, 50 f.

— **Vásárhelyi Jánosnak** megjelent „Hittem, azért szoltam” című könyve. A kiváló szerző munkája 32 prédikációt, 20 esketési és 24 temetési beszédet foglal magában. Megrendelhető az erdélyi egyházkerület iratterjesztésénél. Őszintén és méltóan ajánljuk.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” felkér-
tőlapra „Kapuánny” címmel küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felölős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úngcsepelyi lelkész
hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Gyülekezeteink átszervezése.

Előre meg tudom mondani, hogy most fel-
vetendő gondolatomat is, sok más eddigihez ha-
sonlóképpen, sokan nagy idegenkedéssel fogják
fogadni s következőleg a legnagyobb valószínű-
ség szerint ez sem fog testet öltetni soha, jóllehet
a gyakorló lelképásztorok mindegyike igazat ad-
nak nekem abban, mert közvetlen tapasztalatból
győződött meg róla, hogy gyülekezeteink és a
gyülekezeteinket alkotó hívek legnagyobb rész-
ben nemcsak nem olyanok, amilyeneknek len-
niök kellene, de úgy anyagi, mint erkölcsi szem-
pontból közegyházunknak egyenesen kárára
vannak.

A hívő, vallásos, egyházas ember ritka ma,
mint a fehér holló. Cáfolhatatlan tapasztalat ez
a hitélet terén általában. Ha pedig komolyan,
elfogulatlanul distingválunk s őszintén, kép-
mutatás nélkül, a magunk szépitgetése nélkül
ki merjük mondani a rideg igazságot, akármily-
en rosszul esik is, ki kell mondanunk, hogy
egyik vallásfelekezeten sem található annyi
hitetlen, vallástalan, annyi titkon és nyíltan egy-
házellenes egyháztagot, mint éppen a mi refor-
mátus anyaszentegyházunk kebelében.

Hogy mi ennek az oka, vagy hogy mik en-
nek az okai: most ne kutassuk, ne keressük.
E tárgyról köteteket lehetne írni. Csak éppen
azt az egyet említem meg, amit némely magas
paripán ülő lelképásztor, de főleg világi nagyja-
ink tekintélyes része s köztük számosan anélkül,
hogy maguk jóhívő voltak s egyháziasságukat
habár csak olykor-olykor való templombajárás-
sal is dokumentálnák, előszeretettel szokott a
baj okául megállapítani: a papok elégtelen akti-
vitását. Nos, ez a megállapítás a farkas és bá-
rány meséjére emlékeztet, mikor a patak felső
részén ivó farkas azzal vádolta meg az alább

szomját oltó bárányt, hogy vizét felzavarja. Sen-
ki ne akarja a maga hibáját, bűnét másnak a
nyakába varrni!

Akármik legyenek is az okok, bizonyos,
hogy a hitélet beteg, sőt haldokol.

A tapasztalt s elszomorító állapotot a hiva-
talosak és választottak szeretnének és igyeke-
znek is segíteni. A segítőeszköz kétféle volna
aszerint, hogy ki melyiket látja célravezetőbb-
nek. Az egyik a szigorú, kérlelhetetlen egyház-
fegyelem életbeléptetése s a másik a korszerű
és intenzív belmissziói tevékenység.

Mindkettőről elmondom röviden nézetemet.

Bizonyos mértékig mind a kettő szükséges és
üdvös, de magában véve egyik sem célravezető.

Valami egy évtizeddel ezelőtt magam is fog-
lalkoztam az egyházfegyelmezés kérdésével s
annak a legszigorubb életbeléptetését szinte ki-
zárólagos létfeltételünknek tartottam. Ma már
sok tekintetben módosult ezt illetően a gondol-
kozásom. Szükségesnek és üdvösnek tartom
ugyan ma is az észszerű egyházfegyelmezést,
mint ahogy a fegyelem minden, de főleg erköl-
csi társulásnak egyik nélkülözhetetlen alapfelté-
tele, de csak olyan mértékben, amilyen mérték-
ben erőnk is van aztán annak foganatosításához,
mert különben az egész egyházfegyelmezés csak
irott malaszt, vagy éppen sok esetben az a pus-
ka, mely visszafelé sül el és kezelőjét sebesíti
meg. Eddig híveink úgy gondolkodtak s úgy is
volt és van, hogy szabadon tehetnek bármit
felelősség, megtorlás nélkül. Ezért vagyunk az-
tán ma ott, ahol vagyunk. Ma már a híveink
maguk mondják, hogy azért megy nálunk min-
den rosszul és azért van rend, engedelmisség
és több hit katolikus testvéreinknél, mert a
katolikus vallás erősebb vallás a miénkél.

vagyis ott nem lehet mindent egyénileg cselekedni méltó következmények nélkül, mint nálunk.

A belmisszióról az a nézetem, hogy az inkább hiterős gyülekezetbe való oly célból, hogy az élő hit magának foglalkoztatást találjon és nem olyan gyülekezetbe, hol azt, más szórakozás híján, mintegy csak téli mulatságnak, szórakoztatásnak tekintik, de teljességgel nem veszik olyan komolyan, mint megérdemelné. Megvan-e téren szomorú tapasztalataim. Csak egy olyan esetet sem tudok, hogy egy hitetlen ember is a belmisszió révén lett volna hívővé. Éppen a legjobban rászorulókat a belmissziói összejövetelekre el sem mennek, vagy ha elvették mégis, bizonyos, hogy csupán időöltés, vagy rosszakaratú kritizálás szempontjából. Aztán azok a belmissziói összejövetelek sok helyen csak az összejövetelt megelőző fáradtságos és ötletes trükkök és propaganda útján lehetségesek s még így is a megjelentek létszáma a gyülekezeti létszámnak legfeljebb 5—10%-a s az is többnyire csak a kíváncsiságtól vezetett nőkből és gyermekekből telik ki. Sok-sok helyen voltam tanúja annak, hogy a vallási összejövetelt nem vallásos, de nagyon is világi hangulat uralta: a szavakat, előadásokat megtapsolták, éljenezték s a szereplő hajadonoknak virágcsokrokkal kedveskedtek. Mindez nem egyéb, mint a komoly vallásosságnak, a szent dolgoknak valóságos profanizálása. Ilyen belmissziózásnál hasonlíthatatlanul értékesebb s több gyakorlati és erkölcsi hasznot eredményezőbb a régi módi jó *cura pastoralis*.

A kizárólagosan egyházfegyelmelési, vagy kizárólagosan belmissziói segítő eszköznél feltétlenül célravezetőbb eszköz volna, ami a bajokon segíthetne s egészséges és áldásos gyülekezeti életet teremthetne: gyülekezeteink átszervezése.

Hogyan gondolom ezt? Ezt is megmondom röviden.

A gyülekezeteket a gyülekezeti tagok alkotják. Amilyenek a gyülekezeti tagok, olyan a gyülekezet, Tudom, sohasem volt, hogy 1—1 gyülekezetben ne lettek volna méltatlan tagok. Még Krisztus tanítványai között is akadt egy Judás. Ma azonban az a helyzet, hogy szinte alig van már 1—1 gyülekezetben méltó tag. Nem állítom, hogy ne lennének ma is jóra való, életképes és hitben gazdag gyülekezeteink, de állítom, hogy gyülekezeteink legnagyobb része a nivón alól van éppen azért, mert tagjainak jelentékeny hányada nemcsak teljesen közönyös egyháza iránt, de egyenesen ellensége, nyílt és kérkedő ellensége annak. Ezek az istentelenség bacilusával fertőzött egyháztagok a még valamennyire hívő egyháztagokat is megfertőzik. Az egyháziatlan egyháztagok egyházuk iránt tartozó kötelességeiket átkok között, vagy egyáltalában nem teljesítik és a kötelességeiket még ugyahogy teljesítőket gunyolják, kinevetik,

míg lassanként azokat is a maguk táborába vonják. Van gyülekezet, melyben a tagok 30-50%-a egyházi terhet teljességgel nem akar viselni s annyira közönyösek ezek a vallásuk iránt, hogy annyi fáradságot sem vesznek maguknak, hogy legalább az egyház kötelekéből, melyhez semmi kötelek nem köti őket, kilépnének; ezek csak a létszámot szaporítják, amivel az egyház gondjait szaporítják s terheit súlyosbbitják, mert a lélekszámutáni terheket e lélekszámszaporítók után is viselni, fizetni kell az egyházaknak. Nekünk nem lehet érdekünk csak a kvantitás, de sokkal inkább a minőség. Legyen ref. egyházunknak lélekszáma inkább felényi, mint ma, de az aztán valóban hívők gyülekezete legyen, mert a mai állapot mellett egyszer oda jutunk, hogy a gyülekezet egyszer nem hívők, hanem hitetlenek gyülekezete lesz.

Mindezekre azt vethetné valaki ellen, hogy hát éppen az a papok tiszte, hivatása, hogy a hitetlen s egyháziatlan egyháztagokat Krisztushoz, Istenhez vezesse, hívővé, egyházáért minden áldozatra kész egyháztagokká tegye. Oh tudom ezt így én is, csak hogy misem könnyebb, mint a szavakkal dobálózni. A valóság az, hogy könnyebb a messze szigellakó vadakat megtéríteni, mint a mai istenteleneket. Nem példa nélkül való eset, hogy a pásztor élete áldozatul esett elfajult nyájának. És hány lelkipásztor élete csupa keserűség, lelki keresztrefeszítés megkeringősödött juhainak miatt? Nem használ ma sok egyháztaggal szemben semmi egyházfegyelmelés és semmi belmisszió, hanem a legradikálisabb orvosságra van szükség: a gyülekezeteket átszervezni.

Mi módon? Ezt is megmondom.

A gyülekezeti tagok 2 félék: hívők és hitetlenek. A hívők is 2 félék: módosabbak és tehetetlen szegények; az előbbiek az egyházi terheket szívesen hordozzák és az utóbbiak is szívesen hordoznák, de arra szegény sorsuk miatt képtelenek, A hitetlenek szintén 2 félék: módosabbak és szegényebbek; az előbbiek fizetőképesek, de fizetni egyszerűen nem akarnak, az utóbbiak talán fizetőképtelenek, de ha fizetőképesek volnának is, fizetni még akkor sem akarnának. (Gyülekezetemben a legszegényebb, de munkabíró egyháztagnak összes egyházi terhe ez: lelkésznek fizet évi 64, a tanítónak évi 42 fillért. Pont. És a legislegtöbb még ezt sem fizeti meg!)

Maradjanak meg egyháztagoknak a hívők, kik egyházuk iránt tartozó kötelességeiket mindenben híven teljesítik s ezek minden gyülekezeti jognak birtokában legyenek és azok, kik fizetése képtelenek (hatóságilag igazolt) szegénységük miatt az egyházi terheket viselni legjobb akaratuk dacára sem tudják ugyan, de hívő és egyházas viselkedéssel méltók rá, hogy Krisztus anyaszentegyházának tagjai legyenek. Ezek az utóbbiak ingyenes tagjai volnának a

gyülekezetnek, de a kik a teherviselő egyháztagok választói, választhatói és egyéb jogait nem élvezik, a templomban kijelölt külön helyen üljenek, a temetőben kijelölt külön helyen temetkezhetnek s egyénileg a legegyszerűbb szolgáltatásokat igényelhetik. (Az ennek folytán beálló javadalomcsökkenés államsegélyből térül meg).

De ne maradhassanak továbbra is egyháztagokul a hitetlenek, azok, kik teherbírók, de legalább 3 éven át felszólításra sem fizetnek és azok, kik szegény sorsukhoz mért csekély fizetni valójuk megfizetését egyszerűen megtagadják s végül azok, kik a kommunista szervezet tagjai, lévén ezeknek egyik programpontjok a vallás megsemmisítése.

Van-e az anyaszentegyháznak mindehez joga? Föltétlenül. Ezt bizonyítani szükségtelen. Aki egy testület szabályait nem tartja meg, az annak a tagja nem lehet. A rothadt részt ki kell vágni az Egyház szent testéből, hogy ne haljon meg, hanem éljen mindörökké.

Egyetemes Konventünknek jutna a feladat gyülekezeteink átszervezését, e felettébb fontos és halaszthatatlan tisztító munkát bölcs tapintattal elvégezni.

Csabay Pál.

Az egyház és a falu.

Irta: Vásárhelyi János

(Folytatás.)

As elmondottakból következik az, hogy a jelenlegi helyzetben az egyház irányító szerepe a falvak életében megállapíthatólag nagyon megrendült. Megrendült, de nem reménytelen. Nem reménytelen azért, mert az egyház, mint szervezet, mégis a történelem nagy megrázkódtatásai között is életképesnek bizonyult és megmaradt. A mi népünkre nézve, különösen ma, talán az egyházak még a legerősebb összefogó és konzerváló erőtenyezők. Nem reménytelen azért sem, mert a nép lelkében mégis mélységes lelki szálak élnek és kapcsolódnak az egyházhoz. Ha meg is erőtelenedett a vallási élet, de mégis ez a vallási élet az egyháznál keres, legalább a külső szertartások igénybevételében kielégülést, sőt az általános bizonytalanságban lelki irányítást is az egyháztól vár. Azért az egyháznak elhatározóan nagy felelőssége és missziója van. Hol kezdje és hogyan végezze el misszióját? Szerintünk téves uton indulna el az egyház, hogyha küldetését és szerepét nem az ő lényeges feladatainak minél teljesebb betöltésében és kielégítésében keresné és találná meg. Céltévesztett dolog azt hinni, hogy az egyház elveszített befolyását akkor nyeri vissza, ha a lényegéből való feladatok betöltése helyett külső, tőle távol eső gazdasági, politikai vagy társadalmi munkákban merülne el. Az egyháznak egyháznak kell maradnia. Legfőbb feladatát a lelkek lelkieszközök által

való megtartásában és szolgálatában kell látnia. Ha ezt a feladatot helyesen tölti be, akkor tudja megtenni azt az egyetlen, nélkülözhetetlen kötelességét, hogy igaz és értékes jellemeket ad a falvaknak, akik azután a különböző társadalmi orgánizációkban népünk gazdasági, kulturális és politikai érdekeinek védelmében a legszükségesebb munkát elvégzik. Hogy értjük ezt? Az egyház, mint egyház nem vállalkozhatik a falu népének gazdasági, politikai megszervezésére. Az egyház nem oldhatja meg a gazdasági válságot, az egyház nem képes szabályozni a munkások és munkaadók közötti vitás kérdéseket, hanem az egyház, amikor lelkimunkáját elvégezte, azontul reábizza hűveire, hogy ezekben a kérdésekben szakértelmük, munkakészségük, jóakaratauk teljes latbavetésével az evangélium lelke szerint keressék az adott viszonyok között azt a megoldást, amely a keresztyén szeretet törvényének köteleztetését a legjobban tudja megvalósítani. Ezen túl az egyháznak csak az a feladata marad, hogy az irgalom gyakorlásával segítségére siessen elsősorban a maga körében azoknak, akik az élet harcán megvívására alkalmatlanok. Ha az egyháznak ezt a helyzetét és szerepét szemelőtt tartjuk, akkor nem esünk a tévedésbe, hogy az egyháztól olyan feladatok betöltését kívánjuk meg a falvak életében is, amelyek az ő lényegéből nem következhetnek. Egészen bizonyos, hogy az így élővé tett egyház munkájának hatása minden viszonyban jelentkezeni fog. Ha azonban az egyház a maga lelki munkáját elvégezni nem tudja, akkor azok az erkölcsi erők vesznek el, amelyek nélkül semmiféle kulturális vagy gazdasági tevékenység sikeres nem lehet.

Jól tudom, hogy ez a felfogás bizonyos egyoldalúságot képvisel. És látszólag ellentétben is áll azzal a kezdeményezéssel, amelyet a szociális munka végzése tekintetében épen a mi egyházunk kezdeményezett. Erre az egyoldalúságra azonban szükség van, nehogy az egyház lényeges munkájának jelentősége és nélkülözhetetlensége elhomályosodjék és egyesek talán abba a tévedésbe kerüljenek, hogy ma az egyház munkája azonos az úgynevezett szociális munkával. Másfelől azonban ez az ellenmondás csak látszólagos, mert semmiképpen sem azt akarjuk mondani, hogy az egyház vagy az egyház hivatalosai és hívei a lelkimunkán kívül semmiféle munkát ne végezzenek. Hiszen épen arra hivatottak, hogy mint községük polgárai, társadalmi és politikai vonatkozásban is hitük szerint teljesítsék, evangéliumi életfelfogásuk rendje szerint kötelességüket. Csak arról van szó, hogy ezt a munkát ne azonosítsák a lelkimunkával és ne helyettesítsék a lelkimunkával. Ha így megállapítottuk az alapelveket, akkor ez a félreértés magától kiküszöbölődik és tisztán áll előttünk, hogy mi a szerepe az egyháznak a falvak életében. Az a szerepe, hogy Isten ügyét képviselje és Isten ügyének szolgálatára

nevelje az embereket és amilyen mértékben tudja tölteni ezt a szerepet, olyan mértékben lesz só és kovász a falvak életében. Só, amely megőrzi az erkölcsi rothadástól és kovász, amely a szeretet égi erővel járja át és szenteli meg a falu társadalmának életét és ha ez lesz az egyház, akkor meg fogja mutatni, hogy az evangélium Istennek hatalma.

(Vége.)

Megindult a fiatalságunk.

(Jegyzetek a Fial Reformátusok Bethlen Gábor Mozgalmáról.)

Irta: *Narancsik Imre.*

(Folytatás.)

II.

Fial Reformátusok „Bethlen Gábor” Mozgalmának Keretprogramja:

1. *Név:* Fial Reformátusok „Bethlen Gábor” Mozgalma.

2. *Jelleg:* református egyházas csoportosulás, vagyis: egyéni és közösségi emberéletünk összes jelenségeit tárgyalja és bírálja Isten Igéje, mint a reformáció alaki elve szempontjából. Meggyőződésünk egyezik Anyaszentegyházunk egyetemes hitvallásának, a II. Helvét Hitvallásnak I. részében a 2. pont kezdetében lefektetett tanításával „... ebben a Szentírásban a Krisztus egyetemes egyháza a legteljesebben előadva megtalálja mindazt, ami az idvezítő hitre, mindazt, ami az Istennek tetsző élet helyes berendezésére tartozik.” Eszerint az Ige szerint kívánunk eljárni elsősorban sajátmagunk életével szemben, azután minden mással kapcsolatban, ezt kívánjuk alkalmazni, mindig, mindenben, mindenütt: megalkuvás, fentartás, csonkítás nélkül, tehát egészen és következetesen. A mozgalom: egyházas. Eszerint nem „ecclesiola in ecclesia”-t akar, hanem a református fiatalság egységes csoportosulását, tekintet nélkül a külső különbségekre, az Egyházunkon belül való életet, melynek vezető és irányító elve a fenti Ige-szerintiségben megadott. A mozgalom: nem egyesület, mely külső alakításokban él, vagy igyekszik az élet képét kifejezni. Valós, komoly, keresztyén, együttműködő munkát szolgál. Ez a munkacsoport elsősorban és kifejezetten református életfrontot akar alkotni minden református keresztyén egyházellenes iránnyal szemben, erre a fiatalság tömörülése a keresztyén együttműködés céljával.

3. A Fial Reformátusok „Bethlen Gábor” Mozgalma 6. áll a következőkből: a.) középiskolák b.) szakiskolák és c.) főiskolák v. egyetemek református vallású növendékeiből, akik a mozgalom programját saját életük számára kötelezőnek ismerik el. Továbbá: fokozatos munkaprogram és keresztyén életrend kiépítése után a városi és falusi minden életpályán elhelyezkedett vagy elhelyezkedő református fia-

talságból, mely hajlandó ebben az egyházas református mozgalomban résztvenni. Végül: a mozgalomhoz csatlakozhatik, a fiatalságon kívül, mindenki, aki a mozgalom elveit helyesnek tartja, a mozgalom céljaival azonosítja magát és miután csatlakozott, a csoportosuláson belül munkás részt vállal és szerinte él.

4. *Cél:* A Fial Reformátusok „Bethlen Gábor” Mozgalmának célja: a.) a református keresztyén életeszmény propagálása, élőszóban, írásban, továbbá minden rendelkezésre álló eszközzel, ezenkívül: b.) ennek és ezeknek az egyéni és közösségi életben való átvitele, illetően megközelítése.

5. *Irány:* a mozgalom munkájában irányt szab a református keresztyén Anyaszentegyház két hitvallása: a.) a II. Helvét Hitvallás és a b.) Heidelbergi Káté, továbbá elsősorban ezeknek alapja: c.) a Szentírás, mely minden református keresztyén élet, tehát munka szabályozó elve.

6. *Eszközök erre:* a.) az itteni református fiatalság helyi és országos mozgalmi beszerzése egységes terv szerint, b.) ehez: az itteni kisebbségi reformátusság anyagi és szellemi erőfelmérése adatgyűjtésszerűen (kérdőívesen, statisztikai adatgyűjtés), c.) a helyi és országos mozgalomban egységesen megszervezett fiatalság együttműködése az élet minden terén, egységes irányítás és vezetés mellett, d.) Erre vezető a közös munkaterv, e.) továbbá a mozgalom lapja, mely református, egyházas szellemben szerkesztett, f.) További terv: a református sajtó megszervezése: szépirodalom, tudományos, hitépítő-irodalom irányában, g.) A mozgalomban jelentkező ifjúsági arcél megalkotásához szükségesek a konferenciák, melyek munkálják a közös fiatalsági közeledést egyrészt a különböző helyű iskolák református növendékei közt, másrészt a falusi és városi református fiatalok közt. Ugyanakkor az egyetemes munkaprogram is a konferencia elé tartozik megbeszélés végett. h.) Ezenkívül a református fiatalság minden korszerű és megfelelő anyagi vagy szellemi eszközt felhasznál, hogy a mozgalom ügyét, mint nem emberi, hanem Isten dicsőségét szolgáló, diadalra vigye.

(Vége.)

Sárgult levelekről.

(Folytatás.)

Fel van jegyezve, hogy a lelkipásztorok száma az egyházmegyében 24, az oskolák száma 37. A lelkipásztorok közül 9 az oskolaügy iránt igen buzgó, 15. nem igen buzgó. A tanítók közül a técsői lánytanító mindig példás és a többiek fölött áll. Megállapítódott, hogy ez azért van, mert a lánytanulók örökkön jó tanulók, a fiuk pedig örökkön rossz, gyenge ta-

mulók. (Ez ma is így van!) Két darab körmöci aranyat kapott jutalmul az egyházmegyének legjobb tanítója, a técsői lánytanító egy vizsga alkalmával. Ezt a tanítót Varga Lajosnak hívták. Két darab negyedrézskoronás tallért is lánytanító kapta, Bocsi Imre, mert legjobban számoltatott.

Az itt vázolt „Oskolai rendszer”, mely élénk világot vet a mult népoktatásügyére és az akkori gondolkodásmódra, nagy pedagógiai érzékkel volt megkonstruálva.

Igen érdekes feljegyzéseket találtam az 1780-as évekből. A lelképásztornak és a leánytanítónak a házához saráng és deszka kell. Jóna Gáspár és Rettegi János eő kegyelmek napjára 8—8 garast kapnak a deszka-hordásért.

A preceptoroknak eltiltatik az ünnepi kántáció, tehát a preceptorok az ünnepekbe publikáltassanak, s ha így nem foly be két váltóforint, az egyház két forintra kipótolja, ha több foly be, az is az övék.

1786-ban a kis fiu gyermekek preceptora lányok tanítójául fogadtatik s fizetése—kivéven a kánikulát—Coquiával bonifikáltatik. Kánikulában maga provideáljon önmagáról.

1786-ban: A preceptor megmarasztódik, elvégeztetett.

1787-ben eltiltatott a többszöri harangozás és a testnek 24 órán tul a földszinén tartása, kolera miatt. Ugyanezen évben a németnyelv kezdődött taníttatni. 1787-ben végeztetett az is, hogy a rektoroknak gazdasszonya az egyházfiné legyen; ugyanezen évben végeztetett az is, hogy aki gyermekét oskolába nem járattja, Magisztrátuális székre fog citáltatni s addig is, ha halottja lenne, ének és harangszó nélkül fog eltemetödni. Továbbá: Rector Tegze István uram csak úgy marasztódik, ha németet fog tanítani és ha predikációra fakultáltatja magát, de eő kigyelme nem akarta magát kötelezni.

1788-ban: Rector Szabó Mihály Uram eő kigyelme szépen és atyai módon megintetett, hogy a módnélkülvaló italnak, korcsmázásnak, részegeskedésnek végképpen békét hagyjon és magát mindenekben hivatalához illendöképpen viselje.

1789-ben az rektor megmarasztódott, 80 forintokért, Coquiával (sorkoszt) fogja az egyház tartani, de kánikulában maga provideáljon magáról. A preceptorok a régi fizetésre marasztódnak, Coquiával.

Akik elmulasztották a preceptoroknak való főzést, egy-egy garast fizetnek, valahányszor nem főznek. Addig is, míg a garások exekváltatnak, a kurátor és egyházi Uram a defektust pótolja. Scholc rektor Uram olyan feltétel alatt marasztódott meg, hogy kongruát nem kap György nap után és hogy némely szükségtelen helyre való kijárást megszüntesse.

1790-ben a legátustartás így lészen: Napjára 1. font hus, 1 itce bor és 2 rénes forint.

Ugyanakkor Katona Mihály tiszteletes Uramnak bonificatiójára adatott egy kaszáló.

Ugyanezen évben történt, hogy Rector és Preceptor Uramat a szent eklézsia nem marasztalta, hanem utilaput kötött eő kigyelmek talpára. De a lánytanító marasztódott és fizetése megjavítódott. A szent eklézsia megfogadta Bartos István Uramat Rector és Preceptor kihozására. Kolosvárról, száz vonás forintokért, négy ökrivel és szekerekkel, azmely utra el is indula, 1. ső május, 1790-ben. Kolosvárról hozatott Rectornak Fizessi András eő kigyelme és Preceptornek Nagy Mihály és Szakács Ferenc, az melyek megérkeztenek ide, hétfőre, 12. májusra. Tehát két hét alatt járta meg az ökrös fogat Kolozsvárt.

II. József. dicsőséges császár után II. Leopoldus lett a király, aki 2 esztendeig volt dicséretes király, meghalt 1792. március 1-én. Ebben az időben történt, hogy Szabó János feleségével együtt becítáltatott és ha együvé nem mennek lakni, Magisztrátusi hatalommal kényszerítettnek erre...

1797. március 5-én végeztetett: Az oskola rektorának és preceptorának minden temetésért 12 krajcárt tartozik fizetni a halottas ember, melyből 6 krajcár a rektoré, 6 krajcár a két preceptoroké.

1798-ig az eklézsiai gyüléseket a bíró hivta össze, de erre összejött csaknem az egész város népe s így nem tárgyalhattak; ekkor végeztetett, hogy 24. személyből álló „konsistorium” állittassék fel, mely az eklézsia ügyeit intézze.

1798. márc. 17. A Consistorium kéri a vármegyét, hogy valamely rendelést méltóztasson cselekedni abban, hogy Petrécis István feleségét terhesen elhajtotta magától, aki is azóta szülvén, született kisedét is megvetette és rölük gondoskodni nem akar. Petrécis István a közbejárásra és parancsra kibékült, csak reverzálist vett a feleségétől, hogy semmiféle cégéres vétekbe nem fog többet leledzeni.

1799. febr. 1-én történt, hogy a templomban rendetlenkedő legényeket a Consistorium átadta a városi „Magisztrátusnak” megbüntetés céljából. 24 óráig katona vason a hajdu házba zárattak.

1801. márc. 8. Oskolabéli tanítók panaszt tettek, hogy némely szülök maléul, némelyek 3 máriássával akarják fizetni a tanítókat. Végeztetett: A szülök kötelesek az eddigi fizetést adni.

1801. jul. 16-án, éjfélt előtt hallatlan szélvész levén a tornyot egészben levetette.

Ugyanezen évben történt, hogy Rector és Preceptor Uram panaszkodtak, hogy némely helyekről igen kevés ételt küldenek, úgy, hogy nagyobbára éheseknek maradnak. Végeztetett: Mutassák be a kurátor Uramnak, hogy rövidebb uton megintse azokat, akik keveset küldenek.

1815-ben a Rector Ur stólája 24 krajcárra emeltetett.

1816-ban a tanítók fizetése eképp rendeltetett: Rectornak 100 rénes forint, soron való

főzés, minden tanítványtól 1 véka máié, 1 kánikuláris csirke, vagy helyette 15 krajcár, minden országos vásárkor 3 pénz, a sátoros-ünnepeken tanítványai által kántáltatás, 15 szekér fa, és a temetési stóla. A Preceptor fizetése 60 rénes forint, soron való főzés, sátoros ünnepeken megengedtetik a kántálás, temetési-stóla 8 krajcár.

(Folyt. köv.)

Januári Konferencia Budapesten.

A budapesti már híressé vált januári konferencia, amely az idén január 16—18 napjain tartatik, a konferencia három napján összefüggő nagy kérdést tárgyal a következő program szerint:

Jan. 16-án a főtéma: *Irányzatok mérkőzése a magyar református egyház életében.* E főtéma négy részben a következő címek alatt tárgyalatik: Délelőtti előadások: I. Unitarizmus, racionalizmus és modern teológia. Előadó: Pap Ferenc. budapesti vallástanár. II. Liberálizmus, szabadgondolkodás és szabadköművesség. Előadó: Dr. Patay Pál, budapesti lelkész. A budapesti Ref. Theol. Akadémia Volt Hallgatói Baráti Szövetségének Közgyűlése (Megemlékezés Hamar Istvánról.) Délutáni előadások: III. Pietizmus, általános keresztyénség és szekták. Előadó: Dr. Budai Gergely theol. m. tanár. IV. A legújabb irányzatok (barthianizmus, Oxfordi Mozgalom stb.) és a magyar ref. egyház. Előadó: Dr. Ravasz László püspök. Bibliát magyaráz Uray Sándor debreceni lelkész. Utána a Baráti Szövetség közös vacsorája az internátusi ebédlőben. A vacsora keretében Farkas József néhai professzorról megemlékezik B. Pap István.

Január 17.-én a főtéma: *Az egyházi ébredés főbb kérdései.* Délelőtti előadások: I. A zsol-tárok jelentősége a református ébredési mozgalmak munkájában (Szenczi Molnár Albert halálának háromszázados évfordulójával kapcsolatban.) Előadó: Árokháty Béla budapesti vallástanár. II. A református egyházi ébredés teológiai alapjai. Előadó: Dr. Vass Vince kecskeméti lelkész. Délutáni előadások: III. A református egyházi ébredés helyzete napjainkban. Előadó: Forgács Gyula a budapesti Skót Misszió lelkésze. IV. A református egyházi ébredés és az egyesületek. Előadó: Dr. Kovács J. István theol. tanár. Bibliát magyaráz Tóth Lajos szekszárdi lelkész.

Január 18.-án a főtéma: *A református keresztyénség missziói feladatai a magyar életben.* Délelőtti előadások: I. Missziói feladataink irodalmi, művészeti és tudományos téren. Előadó: Veress Jenő tábori esperes. II. Missziói feladataink szociális, és közéleti téren. Előadó: Pap Béla, a Szeretetszövetség missziói lelkésze.

Délutáni előadások: III. Missziói feladataink a református sajtó felvirágoztatása terén. a.) Az egyházi sajtó új utjai. Előadó: Murakózy Gyula budapesti lelkész. b.) Az egyházi sajtópropaganda új módszerei. Előadó: Szabó Imre budapesti esperes. Bibliát magyaráz Dr. Enyedy Andor miskolci lelkész. Utána 1/2 9-kor az egyházi sajtó munkásainak közös vacsorája később meghatározandó helyen.

A budapesti Ref. Theol. Akadémia volt hallgatói baráti szövetségének évi közgyűlése az első napon délben lesz. Közös vacsorája pedig ugyanazon a napon este.

A kedvezményes áru vasúti jegyek megszerzésére a rendezőség megtette a lépéseket. Az igazolvány ára 50 fillér, mely a jelentkezéskor fizetendő.

Felhívjuk különösen az ifjabb lelkésztestvéreink figyelmét, hogy ezt a fényes alkalmat áron is megragadják, hogy a magyarországi hatalmas ref. egyházi munkát személyesen is megtapasztalhassák, melyhez hasonlót nyújtani mi itthon nem tudunk. Ha ifju lelkésztestvéreink nem kapcsolódnak be e hatalmas ébredési áramlatokba, ki lesznek téve az elszigetelődésnek, lemaradásnak. A theol. akadémia közelében levő KIE. (Keresztyén Ifjúsági Egyesület) napi 1 Pengőért ad egyszerű, de tiszta szállást, 0'70—0'80 Pengőért alkoholmentesen bő ebédet ad. (VIII. Hóránkszy u. 26.) Oly csekély összeg ez, hogy itthoni ellátásunk is többbe kerül. Jelentkezni lev. lapon mindkét helyen (Ref. theol. akadémia Bp. Ráday u. 28 és KIE) előre kell.

H I R E K

— **A ref. teológiai és középiskolai internátus** céljaira legutóbbi nyugtázásunk óta a következő befizetések történtek: Református énekkar Szepsi 250 k., Keresztury József esperes-szenátor 1000 k., 1933 II-ik félévi banki kamat 1724 k., Egyenleg az internátus javára 1933. XII. 31-én: 93.563 k. Kérjük különösen azokat a megajánlókat, akik a 3 évi határidő eltelté dacára semmit sem fizettek, sziveskedjenek vállalt kötelezettségüknek mielőbb eleget tenni. Csekklapokat készséggel küld a csicséri ref. lelkészi hivatal.

— **Lelkészbeiktatás.** Az elmúlt év dec. 17-én iktatta be a gödényházi ref. egyház lelkészi állásába Isaák Imre esperes Kovács Dezső volt borzsovai lelkészt, kit a gyülekezet elismerésre méltóan egyhangú meghívással választott meg. Isten áldása legyen a pásztoron és a gyülekezetén.

— **Révész Imre és Kun Béla** beléptek a Református Élet szerkesztőségébe. E lap, mint a Református Figyelő és a Kálvinista Szemle egyesülése, 1934 január elején kezdi pályafutását. Szerkesztője Muraközy Gyula budapesti lelképásztor.

— **Kiáltó Szó.** Az 1934-ik esztendőben az erdélyi Kálvinista Világ című lap leteszi régi szép címét és felveszi a Kiáltó Szó új címet.

— **Spurgeon** angol egyházi szónok 100. születési évfordulója alkalmából négy kötetben adják ki válogatott prédikációit.

— **Trier**-ben 42 év után ismét kiállították Krisztusnak állítólagos köntösét. Több, mint kétmillió zarándok látogatott el Trierbe ez alkalomból. A német kormány Pápen alkancellár által képviseltette magát a főünnepélyen.

— **Babos Sándor**, az erdélyi református egyház által kiküldött külmiszionárius hosszas utazás után Pekingbe érkezett, ahol hat hónapig tartó kínai nyelvkurzuson vesz részt.

— **Az egyik kínai egyházi lap** a kínai evangélikus egyházról a következőket írja: A kínai evangélikus egyház tiz zsinati egyházat foglal magába. Hivatalos szervezete 1921 óta van. A kínai evangélikus egyház hívei legnagyobb részét a különböző missziói állomásokról kerülnek ki. Nagyobb missziói állomásai vannak a dán, az amerikai, a német, a finn, a norvég és a svéd evangélikus egyházaknak. Van a kínai evangélikusoknak egyházi lapja is, amelynek címe: Hsi I Pao (hit által való megigazulás) és amely tavaly ünnepelte megindulásának 20-ik fordulóját.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A *farkasdi* (sellyei járás, galántai tanfelügyelőség) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet kilenc tanerős, magyar tannyelvű népiskolájánál a lemondás folytán megüresedett IX. sz. ideiglenes tanítói állásra. Ezen állással egybekötött javadalom: évi 1200 k. fizetés, 360 k. lakbér, 20 k. kertiletmény az egyház pénztárából, továbbá törvényes államszegély, amely kérelmezve lesz. A megválasztandó tanító kötelessége lesz a presbitérium által kijelölt osztály vezetése, egyháztársadalmi munkában segédkezés, szükség esetén kartársainak, továbbá a kántortanítónak és lelkésznek helyettesítése. Minthogy e tanítói állás eredetileg férfi tanítói állás, a választásnál elsősorban férfiak jönnek tekintetbe. Pályázhatnak kellő képesítéssel és ösl. állampolgársággal bíró ref. vallásu tanítók.

Pályázati határidő: 1934. január 30. Az állás február 1-én elfoglalandó. A bratislavai iskolai referátus 86400/I.—1929. sz. rendelete szerint felszerelt kérvények a farkasdi (okr. Săfa) ref. lelkési hivatalhoz küldendők.

Pályázat hirdetik a *kiskoszmályi* reform. kántor-tanítói állásra. Javadalma: 1) 73 k. 44 f. azaz hetvenhárom korona és negyvennégy lillér, a helység hasznobérbe bocsátott javadalmaiból. 2) 11 q. 4 kg. kétszeres azaz tizenegy méter m. és négy kiló kétszeres a helység hasznobérbe adott javadalmaiból. 3) 12 négyzetméter tűzifa a helységtől a felek által kivágtatva és hazahordva. 4) 1 q. 90 kg. azaz egy méter m. kilencven kiló tiszta búza a helység hasznobérbe adott javadalmaiból. 5) Egy szekér széna, egy szekér tavaszi szalma a fentemlített hasznobéri javadalmakból. 6) $3^{820}/1000$ rész szántóföld 1200 □-öllel számítva, mely földmennyiségből a közönség által eddig szántott és learatott ölvékás földnek munkaváltsága fejében ezután a község pénztárából öt forint ötven krajcár azaz tizenegy korona fizetendő. 7) Az iskolához csatolt kiskertecske a nép által bekerítve, folytonosan jó karban tartva. 8) Mindszintén az iskola javítása, igazítása s épségben fenntartása a nép által eszközöltetik. 9) 132 k. azaz egyszázharminckét korona tandíjváltás, melyet az ország pénztára fizet. 10) Erdőilletőség annyi, mint egy féltelkes gazdának. 11) 62 k. 76 f. azaz hatvankettő korona 76 f. a helység pénztárából, mert az 1893 évi december hó 23 án a főszolgabírói hivatal által megejtett hivatalos felszámítás szerint a javadalom 537 k. 24 f. azaz ötszázharminckét korona 24 f.-re értékeltetett, tehát 600 k. ig való kiegészítés összegéül állapított meg a fent megnevezett 62 k. 76 f. összeg. 12) 30 k. azaz harminc korona a helység pénztárából az ismétlőiskolások taníttatásáért fizettetik. 13) 400 kor. azaz négyszáz koronát a fent elősorolt dijak kiegészítésére az ország pénztára fizet a tanítónak. 14) 43 azaz negyvenhárom korona a vasárnap délutáni istentisztelet tartásáért tiszteletdíj adatik. 15) Lakás és kert. Kötelessége az 1—8 osztály növendékeinek hűséges tanítása, vasárnap délután az istentisztelet végzése, egyházépítő munkában segédkezés. Pályázhatnak oklevélnélküli férfi tanítók; szolgalmi s állampolgársági, esetleg oklevéllel felszerelt kérvények február 1-ig esperesi hivatalhoz Alsószece, u. p. Alsóvárád küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó és tart szeptember 1-ig. Alsószece 1934. január 5.

Patay Károly esperes.

Szerkesztői üzenet.

L. J. A.-a. Nagyon sajnálom, hogy előbb nem hozhattuk, de csütörtök este érkezett, amikor a lap már ki is van nyomva. — B. K. K.-a. Szives türelmet kérek.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Veké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a vajáni, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az úngcsepelyi lelkész hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Szenczi Molnár Albert

1574 — 1934.

Háromszáz esztendeje mult e hó 16-án, hogy eltemették s háromszáz esztendeje, hogy itt a földön is jobban él, mint földi életében.

Benne él egyházunk másik nagy lélek-kincsével: Károli Gáspárral együtt minden magyar református lélekben.

Háromszázhuszonhét esztendeje, — mióta első zsolтарыos könyve: „Psalterium hungaricum”-a megjelent — millió és millió Istent kereső lélekben lett életté.

Hogy egyházi, vallási és lelki szempontból mit jelentettek és jelentenek számunkra a zsolтарыok, mindnyájan jól tudjuk. De értékük nemcsak egyházi, hanem irodalmi szempontból is felbecsülhetetlen. Lehet, hogy rímei ma már sok helyen kezdetlegesekek, tompán csengenek, de abban az időben óriási haladást jelentettek. Különben is — mint írja — nagyobb gondja volt „az fundamentombeli igaz értelemnek fordítására, hogynem a verseknek ékesgetésére”.

Gondoljunk reá, hogy mi volt akkor a magyar költészet, mikor „vagy semmi egyenlő rímek nem voltak, vagy tíz vers is egymásután egy igében ment ki, ahonnan a históriás énekekben számtalan az a sok vala, vala, vala.”

Gondoljunk rá, hogy ezekhez képest mit alkotott, amikor nemcsak az eredeti szöveg értelmét kellett lehetőleg hiven visszaadni, hanem Bourgeois dallamaihoz is precizen alkalmazkodni. Ha rímei ma már nem, de versformái ma is művésziek s a szó legteljesebb értelmében utólérhetetlenek.

Gondoljunk a kifejezések tömörségére, a nyelv szépségére, mindenképp a bennük

rejlő csodálatos erőre, amelyet senki sem tudott megközelíteni.

Gondoljunk rá, hogy három és egy negyedszázad óta elégíti ki lelkiszükségeinket és hogy legnagyobb költőink között sem volt senki, aki tökéletesebbet alkotott volna — s akkor sejteni kezdjük Szenczi Molnár Albertnek, a zsolтарыfordítónak és fordításának értékét és jelentőségét.

De — bár tagadhatatlan, hogy ez volt a legjelentősebb munkája — tudományos működése is uttörő volt.

Ő dolgozta át először Károli Gáspár bibliafordítását és azáltal „nyelvezetét századokra elfogadhatóvá tette”; ő fordította le legelőbb nyelvünkre Kálvin Institutioját; ő szerkesztette az első latin-magyar-görög szótárt és ezeken kívül még magyarnyelvtant is irt s más műveivel és fordításaival is gazdagította egyházunk és nemzetünk irodalmát.

Sokat nélkülözött, szenvedett, bujdosott, bolyongott idegen országban, idegen nép között, „látás-hallásnak okáért”, hogy összegyűjthesse és hazahozhassa azokat a tudományokat, melyekkel „legtöbbet használhasson az mi nyomorgó hazánkban”.

Háromszázados ismeretlen sirja helyett áldott emléke előtt leborulva a sokat nyomorgott ősi testvért, elődöt, atyát öleljük körül emlékező lelkünk áldó melegével.

A hívő szív hite erősítse hitünket és emeljen fel bennünket sok lesujtottságunkból.

A tudós, fáradhatatlan gazdag lélek legyen előttünk lelkesítő eszmény.

A nemzetét, fáját önfeláldozón szerető, érette munkálkodni soha meg nem szünő, igaz református magyartól tanuljunk minden erőnk odaadásával dolgozni anyaszentegyházunkért és nemzetünkért.

Debreczeni István.

A szovjetoroszországi munkások helyzete.

I. Az oroszországi viszonyok megítélése igen bajos dolog, nemcsak azért, mert a nyelv- és közvetlen tapasztalat hiánya akadályoz, az ismereteket másod, harmadkézből kapjuk, hanem azért is, mert az egyes iratokban sok a tendencia. — A Németországba küldött propagátorok az oroszországi munkások sorsáról sok szépet beszélnek. Többször emlegetik az „orosz paradicsomot”. Ezzel szemben pedig az Oroszországban megjelent újságokból kiálló cikkek alapján felépített vélemény a hirdetett állapotok ellenkezőjéről győz meg, mint a szovjetbarátok külföldre szétszórt tudósításai. A Fridrich Muckermann néhány orosz újság alapján összeállított füzete igen fájdalmas és szomorú képet ad, úgy hogy az oroszországi munkásság iránti részvétünket növeli, de helyzetük jobbrafordulásának reménységét nem táplálja. — Itéletet kimondani nincs joguk azoknak, akik a „kényes dolgokba” beavatatlanok s közvetlen tapasztalatuk sincs, de az tény, — és jobban beszél, mint sok propagátor — hogy az Oroszországba kivándorolt s most újra visszatért *német kommunista munkások* a leszegényedett és csaknem hatmillió munkanélkülit számláló hazájukba visszatértek. Az a reménységük, hogy — a mai német viszonyok ellenére is — Németországban mégis jobban megélhetnének — bizonyíték, hogy a munkások helyzete „nem éppen” paradicsomi Oroszországban. A saját bőrükön tapasztalt német kommunista munkásság szerint Oroszországban a „munkásság életfeltétele” helyett azok „halál feltételéről” lehet beszélni. A tapasztalataik után visszatért munkások oroszországi élményüket a nyugat-németországi újságokban közzé is tették. Érdekes és tanulságos a „Reinische Zeitung” (Kölni újság) egyik számának vezércikkében megjelent „tapasztalt” munkás beszámolójának a leközlése. A hitelesség kedvéért a Marschinski Agoston útlevelének két flografiáját is hozta az újság. Az egyik alatt olvasható: „Amikor búcsút vett... ilyen viruló és erőteljes szinben volt, amikor Oroszországba utazott”... A másik kép alatt: „Amikor visszajött... Oroszországból csalódottan, lesóványodva és betegen”. De hadd beszéljen, akinek saját tapasztalata van: „Mint politika iránt érdeklődő embert — írja Marschinski — az oroszországi viszonyok igen érdekelték, „annyival” is inkább, mivel magam fanatikus kommunista voltam s a

kommunistáknak a munkásság nagyszerű helyzetéről szóló beszédeiknek hittem. Ez volt az oka annak, hogy én mint specialista — a németországi néhány évi munkanélküliségem után Oroszországba jelentkeztem... A szerződés szerint 250 Rubel havi fizetést állapítottak meg számomra s azt mondták, hogy 100—120 Rubelből nyolctagu családommal megélhetek s a többi pénzből ruházkozhatunk. A szerződés egy évre szólott. Feleséggemmel és hat gyermekemmel (a legkisebb 3 hónapos, a legidősebb 16 éves) elindultam Oroszországba, miután a németországi háztartásomat teljesen feloszlattam. Az utiköltséget Oroszországig magam fizettem. A határtól Moszkváig ingyen vittek, jól megetettek s még 100 Rubelt is adtak előlegül... Innen öt nap és éjjel folyton utaztunk, míg megérkeztünk Kusnetzktroiiba... A havi 250 Rubelből nem lehetett megélni s így 340 Rubelt fizettek... Betettek bennünket két szobába, hol tömegforgalom volt, a két szoba közt volt az árnyékszék és a mosókonyha s így a két szoba egymástól húsz méterre feküdt. Egyik szobában sem volt tűzhely (főzési lehetőség), a közös konyhára jártunk enni, amiért naponta 15—18 Rubelt fizettem. S amikor sok fáradozás után egy lakást találtam, a beköltözést nem engedélyezték, de mivel a lakásban hetekig senki sem lakott, jóváhagyás nélkül beköltöztem... Sok alkudozás után a 340 Rubel fizetésemet 390 re emelték fel, de ez időben az élelmiszerek ára 100 százalékkal emelkedett... Juliusig azzal hitettek, hogy szabadlakásom van, augusztusban értesítettek, hogy a lakásbért áprilistól számítva ki kell fizetnem, ami pedig 185 Rubelt jelentett (öt hónapra). Minden protestálásom hiábavaló volt és a legközelebbi előleg fizetésig a német és orosz munkástestvérek segítettek rajtam... Megígérték, hogy kiki a saját családja körében főzhet, de az élelmiszer szállítása megszűnt s kényszerítettek, hogy a Stolovából (közöskonyhát) hozzuk az ételünket, illetve ott fogyasszuk el. Az étkezés délben 2, este 1 Rubelbe került személyenként, ez 21 Rubel kiadást jelentett naponként a héttagu családomnak (a kisdéd áprilisban meghalt, mert lehetetlen volt jó tejet kapni, a tej általában savanyu volt), havonta 630 Rubelt. Emellett szükségem volt kenyérre, cukorra, teára, kávéra, szappanra, vajra stb. Honnan teremthettem elő ezeket? A legtakarékosabb élet mellett (ruházkozást bele nem számítva) havonta legkevesebb 750 Rubelre volt szükségem. Lehetetlen volt a drágulás mellett a szegényes fizetésből megélni. Így történt, hogy az ilyen körülmények között szenvedő családom iránti felelősséget (!) nem tudtam magamra venni, elhatároztuk, hogy feleségem a gyermekekkel augusztus elején visszatér Németországba.

A szerződés papirosán elegendő élelmiszert ígértek. Én havonta 3 kg. vaját, ugyanannyi cukrot, 7 kg. húst, 17 $\frac{1}{2}$ kg. lisztet, 75 doboz cigarettát kellett volna, hogy kapjak (feleségem s

gyermekeim számára egy-egy kilóval kevesebbet)... E járandóságot augusztusban felére szállították, de még megrövidítve sem adták meg. Hust és burgonyát többet egyáltalán nem kaptunk. Hüvelyes veteményt szintén nem. Szabad kereskedelem nem volt, csak ha valaki a ruháját volt kénytelen eladni. A cukor ára különként 35 Kopekről 1'18 Rubelre, a vajé 2'80-ról 5'65 Rubelre, a fehér kenyéré 10 Kopekről huszra emelkedett. Lisztet kapni sem lehetett. Augusztus óta sőt sem. Augusztus 11-én megkaptam a családom számára a 10 pár cipőről szóló *cédulát*, de a cipő bőrének színét sem láttam...

Annyira nehéz volt a viszony Oroszországban, hogy elhatároztuk, hogy szeptember végén Németországba hazamegyünk (Előbb szó volt arról, hogy feleségét a gyermekekkel aug. elején visszaengedte Németországba. — Ford.) Szeptember 30 án akartunk utazni, a vasútjegy október 7-re volt kiállítva, mert addig minden helyet lefoglaltak. Az utolsó hónapi fizetésemet a szerződésnek megfelelően kifizették, de teljesen elköltöttem az oroszországi előre nem számított tartózkodásunkra. Hat napra vásároltam 9 kg. kenyeret, 750 gr. vajat, 1050 gr. nyershust, 2 kg. bisquitet. A vasutállomásokon kenyeret nem lehetett kapni, csak káposztalevest [amelyből egy tányérral s egy darab barna kenyérral 5 Rubelbe került] Ennyit nem fizethettem. Moszkvában a csomagjaimnak a vonalszakasztól a vasut előtti térségig való szállításáért 17 Rubelt s innen a német munkások klubjáig, ahol megháltam, 60 Rubelt kellett fizetnem. A német munkásegyletben való hálás ingyenes. A következő nap a csomagjaim a Sándor pályaudvarra valóállításáért 20 Rubelt kértek. Ekkor már az utiköltségem annyira leapadt, hogy kénytelen voltam a hálósákomat, két nadrágot, két inget, egy pár cipőt és csizmát egy német nő segítségével eladni. Így szereztem meg a német határig való utiköltséget. Így érkezünk meg Kölnbe, majd a kölni népjóléti hivatal (Wohlfahrtsamt) előlegezte az utiköltséget Brühlig.

Most tehetetlenül vagyok itt magam és családom, még sem lakásom, sem butorom nincs, csak szegényes öltözék s most meg kell kísérelnem *egy új élet kezdését*. Ezt mégis könnyebben elszívlelem, mint az oroszországi viszonyok közötti maradást.

A munkások hangulata nyomott és elkeseredett. Az orosz munkás megelégedett, ha csak annyi ételmezt kap is, amennyit a nehéz munkája megkíván, akkor az oroszországi gazdasági felépítés tovább haladna. De az egyes vállalatoknál annyi a felügyelő, a praktikáns, a nemprodukáló elem, sőt spicli, hogy megdrágítják a produktív munkát. Ha Oroszországban *az igazi kommunizmust találtuk volna*, jól megélhettünk volna egy olyan áldott országban, de ott diktátorok uralkodnak a népen s a mun-

kásság az *élelmiszer igazságtalan elosztása* miatt keserű szükségét szenved. Talán valaki azt mondaná, hogy én kontár voltam s azért löktek ki Oroszországból. Épp az ellenkezője az igaz: az orosz „Rundfunk”-ban nyilvánosan megdicsérték, mert tevékenységeim által a produktiót 100 százalékkal emeltem. Még két dicséret van a kezeim között, májusban a fizetésem kivül 150 Rubelt kaptam ajándékba. Minden kommunista agitátor, aki az oroszországi viszonyokat mint paradicsomi állapotokat festi a német munkásság elé, *egyszer már ott kellene, hogy éljen és dolgozzon, hogy a saját bőrén tapasztalja meg, hogy milyen az élet ott*. De akkor nem is vándorolna ki senki Szovjetországba.

Amikor ezeket leírom, semmiféle Oroszországgellenes gyűlölet nem vezetett, hanem inkább az én német munkástestvéreim iránti szeretetet, akiket az én tapasztalatom, *csalódásom* által megőrizni akarok, ha valakinek szándéka lenne Oroszországba kimenni. Német munkások, halljátok az igazságot s ne hagyjátok, hogy becsapjanak." Eddig tart a német kommunista munkásnak, Marschinskinek a levele. Kommentárul csak azt fűzhetjük hozzá: „Ehhez nem kell kommentár!”

Czirják János.

Sárgult levelekről.

(Folytatás.)

1817, szept. 17-én Rector Debreceni Imre Uram László István eő kigyelmét megzalogolta, elvette 1 drb. Kovás puskáját és egy lapos szántóvasát, gyermeke véka máléjába. Végeztetett: Adja vissza, ha a málét elviszi neki.

Ugyanitt: Oskolai inspektorokul kirendeli a Konsistorium Kovács István és Cébely Mihály Uramat.

Ugyanitt: A Rector Ur eő kigyelme csak ugy marasztalódik, ha ennekutána arról az eklésiát boszantó, helytelen szerte-széjjel való nappali és éjjeli járkálásairól, csatangolásairól lemond és nem kóborolgat, mert amint hallatik, még paráznasággal is vádoltatik. Vád ellene az is, hogy a gyermekeket az éneklés miá kegyetlenül kinozza, ugyannyira, hogy azok sokszor 12 vesszőig verődnek és inkább készek minden veszedelemre, mint az iskolába menni. Vád ellene az is, hogy a gyermekeket nem engedi tüzet rakni és így azok fáznak. Végeztetett: Ha még eféle cselekedetekben találtatik, elküldessen az Oskolából.

1819. jan. 10. Bejelentődött, hogy a Rector Ur eő kigyelme a Jankó Gáspár fiát oly kegyetlenül megkinozta, hogy a gatyakötéstől egész a lába ináig nemcsak meg volt feketítve a teste, hanem nagyon meg volt dagadozva. A Rector Ur eő kigyelme menti magát, hogy a gyermek oskolába járni és tanulni nem akar,

inkább kész 3—4. vesszöt elszenvetni, mint a szánkázást elhagyni. Végeztetett: Mivel Rektor Ur vakmerő és kegyetlen indulatját mégis követi, a gyermekeket szüntelen plágazza, naspágolja, kinozza, 4 rénes forintig büntettedik és ha ennekutána hibázik, utilapu köttetik eő kegyelme talpára, mehetvén, merre lát.

1821. nov. 8 án reggel 3 órakor Prédikátor Ur több keserves kinjai között elköltözött ez árnyékvilágból; minthogy buzája és szilvapálinkája az eklézsia jószágáiban termettek s maradt ugyennemkülömben aprómarhái, akik nem a felesége igyekezetéből vagnak, aki 10 hónapig hitetlenül elhagyta: a buza, széna, szilvapálinka, tyukok, récék árából temetődjék el. Helyette Jászai István Uram eő kegyelmét fogadják Prédikátorul és a lányok tanítóját káplánnak.

1821. dec. 5-én végeztetett: Oskolatánitók az olyan asszonyszemélyeket jelentsék be a kurátornak, akik alkalmasak a tisztességes főzésre és adnak eleget az evéshez. Ugyanakkor Rektor Ur jelenti, hogy a csizmája megrongyollott, és fejelésre sokat kérnek. Végeztetett: Alkudjon és csináltassa meg, a mennyiért lehet, mert nagy a sár.

1822-ben Bányára 7, Megyesre 4, ökrös szekerek mennek rektorért és preceptorokért.

1828, január 4-én: Filep János preceptor Ur kér 1 napi vakációt, házassága megtartására. Végeztetett: Ugy látszik, Preceptor Ur eő kigyelme nem okos dologban leledzik, ezért nem engedődik meg neki a házasságkötés, hanem Preceptor Ur eő kigyelme csak visitációig marasztalódik, azután mehet, amerre lát.

Igen sok feljegyzés, érdekes, egyházi-és iskolai vonatkozásu ügy található az elsárgult, megfakult leveleken, úgy, hogy azoknak felsorakoztatása akár köteteket alkotna; s ezek mind-mind ékes tanubizonyosságai az egyházért, iskoláért, hitért, vallásért lángoló lelkek izzó munkásságának.

A técsői református iskola életében az 1850-60 as években indult meg a megújhódás, amikor képzetebb tanitók kerültek az iskolához. Kovács József, az utóbbi idők tanítója olyan szívós szervezetű volt, hogy egyhuzamban 56 évig tanított a técsői leányiskolában; s 70 éves korában a hegyeken keresztül egy nap alatt Nagybányára gyalogolt egy jó barátja látogatására, s Betti lánya esküvőjén olyan toborzót járt, hogy egy 20 éves fiatal sem utánozhatta volna. Később Mágócsi, Tóth János, Tóth Ferenc már egy új, modern éra előhírnökei voltak.

Az ezek után következők, Mezey János, Borbély Sándor, Dévay József, Sófalvy Ferenc, már egyenesen bevezettek a técsői ref. iskola reneszánc korába, hogy aztán egy gyönyörűsége, főnséges kor feltegye a koronát a técsői ref. népiskola életére.

Amikor a fönn említettek után Orosz Béla, Kisfaludy Ferenc, Molnár Ferenc vették át a vezetést, az iskola élete teljesen összekapcsolódott a társadalmi étellel; s míg ez időben a técsői iskolák a legelsők, szemefényei az egyházmegyének: a tanitók minden erejüket, lelkesedésüket beleviszik a társadalmi életbe is. Molnár Ferenc szellemi, Kisfaludy Ferenc anyagi téren adnak száz százalékos lendületet a közmívelődésnek; a tanitói tekintélyt hallatlan magasra emelik. Nincs semmi társadalmi, kulturális, sőt politikai mozgalom, amely nem a tanitók kezében összpontosul. Legutóbb említett tanító 3 ízben kap elismerő oklevelet a földm. ü. miniszteriumtól, s gróf Keglevics Istvánnal szemben léptetik fel orsz. gyűl. képviselőjelöltül; a járásnak faiskolafelügyelője, s a máramaros-ugocsai tanítótság egyh. m. képviselője évtizedeken át.

Ezek után az iskola vezetését a mai tanító-gárda vette át; a munkával a lelkesedést is; igyekszik minden erejével a legutóbbi nyomokon haladni, hogy a feltett koronának fényét hatványozott mértékben sokszorozza. A mai tanitói kar: Fóris Béla ig. tan. Pataky István, a nagynevű Pataky Pál, aranytollu főjegyző fia, Isaák Imréné és Fóris Béláné. Pályájuk eredményét, munkásságuk értékét az utókor fogja mérlegelni.

A técsői ref. egyház 1888-ban gyönyörű, hatalmas méretű, emeletes iskolát építtetett Tóth Ferenc lelkész buzgólkodása mellett; 1930-ban 80,000 korona költséggel ismét egy hatalmas tanteremű, színpaddal isellátott szép iskolát, Isaák Imre, jelenlegi lelkész-esperes buzgólkodása folytán.

Minden azt mutatja, hogy az iskola, tanügy, hit, vallás iránti buzgalom és áldozatkészség ma is meg van itt a lelkekben. A mai egyházvezetők, élükön a jelenlegi lelkész-esperessel, tulszárnyalják lelkesedésben, akaratban az elődöket is. Így csak Isten drága áldása lehet iskolán, egyházon, vezetőkön és tagokon egyaránt.

Más egyházak pedig — örök tanulságul — megszívlelhetik a fakó írásokról közlötöket.

Ezen közlések hiányosak lennének, ha a vezető személyek — lelkészek, tanitók — különösen feltűnő érdemeit, munkáit, képességeit dióhéjban ide nem csatolnám. Ime: Kovács József 56 éven tanított, nagy magánvagyonát föléltte, teljes szegényen halt meg. Batizi András lelkész-esperes az egész ország leghiresebb szónoka, predikátora volt. Debreceni Imre rektor agyonkinozta a fegyelmezéssel a gyermekeket; megexekválta a tartozókat. Varga Lajos az egész egyházmegye legkitünőbb tanítója volt egy életen át. Tóth Ferenc tanító, a leggyöngédebb nevelő. Tóth Ferenc lelkész, energikus, eszes, szívós harciosa ref. egyházának, nagy becsülője az iskolának és tanítónak. Mezey János,

kitűnő zenész, legjobb kántor-organista, az értelemnek tanított, igen nagy pedagógiai érzéssel és tudással, nagy méhész, kertész. Dévay József kiváló, értékes tanító, jó kántor és organista. Sófalvy Ferenc jó tanító, kiváló zenész, csodás tehetségű organista. Molnár Ferenc kiváló tanító, nevelő, híres hegedűs, az önmivelődési egyesület alapítója, csodás színésztehetség, minden társadalmi mozgalom irányítója és vezetője, egyben író és költő is. Kisfaludy Ferenc tanító-képviselő, dalegyesületi elnök, karmester évtizedeken, az önkéntes tűzoltó egyesület alapítója, főparancsnoka, okleveles tűzoltótiszt, járási faiskolafelügyelő. Orosz Béla kiváló szorgalmu, lelkes tanító. Szabó Antal gyöngéd, értelmes, magas képzettségű kiváló, értékes tanerő.

Megszíjlelve a fakó írásokat, elgondolkozva a multon, nem kívánhatok jobbat, s nem zárhatom be közleményemet méltóbban, mintha azt kívánom: adjon a Mindenható oly lelkes vezetőket s tagokat egyházaknak, iskoláknak, a népnek, társadalmi rétegeknek, mint amilyenekről szól jelen közleményem. *Fóris Béla*

ig. tan.

(Vége.)

Problémáink.

I. A gömőri ref. egyházmegye 1933 évi jegyzőkönyve. *Kriszkindlit kaptam.* Karácsony előtt és után még jobban várjuk a postát, hogy mit hoz és mit kér. Családunk körében is jönnek és mennek az üdvözetek, csomagocskák. Mi öregek ezeknek löbnyire mélabus szemlélői vagyunk, mert ezek minket már csak másod és harmadsorban érdekelnek. De az idén — öregségem dacára — én is kaptam kriszkindlit, még pedig kifejezetten nekem szólót, egyedül engem érdeklőt. Nem is akartam hinni homályosuló szemeimnek. A papirkosárból kivettem a címet, szépen elsimogattam, hogy nem tévedésből jött e hozzám valamelyik püspöki vagy esperesi hivatal helyett. De nem, mert egész határozottan még az is rajta van, hogy „pp. Gúta.”

Évtizedek óta legkedvesebb olvasmányaim az egyházhatósági jegyzőkönyvek. Ezek reám nézve alak nélkül való konferenciái találkozások, ismerkedési társas ebédek, Istenhez emelő szentbeszédekkel és jogi érzéket fejlesztő, elméket tisztázó bírósági tárgyalásokkal.

Legyen áldott az a névtelen kartárs, aki nekem a *gömőri ref. egyházmegye f. évi jegyzőkönyvét* megküldötte! Saját egyházkerületünk részéről ilyen kedvességben csak a szokó években részesülünk! El is olvastam a címlaptól a tárgymutatóig még aznap. Minő értékes, megörökítésre méltó dolgok vannak ebben a jegyzőkönyvben!

Uj egyházmegyei gondnok *Dr. Zehery István* tanácsbíró lett, aki székfoglaló beszédét így kezdi: „*engemet a már életének alkonyát élő s immár meggyöngyült energiával rendelkező férfit nagybecsű bizalmára érdemesített stb.*” Mond olyan hat oldalas, gondolatokban gazdag, hitért való küzdelemre bátorító, egyházért való munkára serkentő beszédet, hogyha maga nem jelzi életkorát, az olvasó élete delén levő férfiúnak képzelné. Megható az az indokolás, melyben *Ablonczy Pál* egy év óta helyettes esperesség alól való felmentését kéri: „*Hármas egyházamban, vállaimra szakadó nehéz kötelmeim, megfogyatkozott egészségi állapotom és nehéz életkörülményeim miatt*”. A 148 oldalas jkv. minden lapján átvo-nul az ő lelkiismeretes munkássága, vezérszereplésre hivatott tehetsége, azért fájdalmas öszinte vallomása, mellyel kiemelkedik a bérért munkálkodó szolgák közül.

A jegyzőkönyv összeállításában oroszlánrésze van *Lenkey Lajos* új főjegyzőnek, aki szintén most lett beiktatva.

Lehetetlen ki nem emelni a jegyzőkönyvből *Szöke István* rozsnói lelkésznek 18 oldalas missziói jelentését. Sőt mivel a gyertyát nem azért gyújtják meg, hogy véka alá rejtsek, ezenel indítványozom, hogy a jelentés első tíz oldala mint általános érdekű legyen a Konvent által külön füzet alakjában kinyomatva és minden egyháznak megküldve. Igen alkalmas lenne templomi ismeretterjesztő felolvasásul.

Vajha minden egyházmegye és kerület jegyzőkönyve csere példányul lenne az esperesi vagy főjegyzői hivataloknak megküldve és azok 2—2 napos határidővel bocsátanak körútra.

Vágmelléki.

II. Lelkészővegyeink sorsa. A boldog karácsonyt kívánó postám között volt egy nagyon szomorú levél. A közeli város egyik kath. ügyvédje írta s arra kért, hogy indítsak gyűjtést a városában nagy nyomorban élő, sok gyermekes református lelkészővegy megsegítése céljából.

Nevezett lelkészővegy 1926 előtti özvegy.

Semmiféle adatra nem támaszkodhatom özvegyeink segítése tárgyában, de azt gondolom, a legtöbb, kisebb-nagyobb eltéréssel, egyforma csekély támogatásban részesül egyházi részről. Így jön vissza megint a régi téma, ami ellen e lap hátsó oldalain is tiltakoztam: nem igazságos dolog özvegyeinket egyforma támogatásban részesíteni! De igazságos és emberbaráti cselekedet az állampolgárság hiánya és egyéb formások miatt kevesebb állami nyugdíjat élvezők egyházi megsegítését hathatósabbá tenni.

Itt nyugaton majdnem minden gyűlésünkön szerepel a nyugdíj ügy, de megoldása egyre késik. A legutóbbi pozsonyi e. ker. gyűlésen is szóba jött a lelkészővegyeink sorsa s a közhangulat olyasféle volt, hogy az egyháznak kell

adni évi 1500 koronát, mert azt egészíti ki az állam a törvényben előírt nagyságra. Mindez igaz. De igaz lesz talán az is, hogy az állam—ha több nem volna—az évi 500 koronát ép úgy kiegészítené.

Pozsonyi káplán koromban kongrua bevalásomba nem vettem fel semmi jövedelmet, mert ami fizetésem volt, az nem kápláni minőségemből származott. Akkor figyelmeztettek, hogy vigyázzak, mert ha nulla jövedelem lesz, mint pozsonyi káplánnak, nem kapok kongruát, lévén az igazság, hogy semmi jövedelmet nem lehet valamire kiegészíteni. Az aggodalmaskodókra nem hallgattam. És mi lett? Kaptam az egész kongruát. Utódom is kapja, mert ez a természetes és a jogos.

Fent említett levelet esperes urunknak küldöttem meg. Lelkészözvegyeinknek sajátmagunk nyújthatunk segílyt—ha tudunk és akarunk—, de annak a szégyennek még ne tegyük ki magunkat, amit ilyen egyházközségi gyűjtés jelentene.

Illetékeseink figyelmébe kérem az angol közmondást: ahol akarat van, mód is van!

III. A lelkészek szolidaritása. Garamvölgyi Károly barátunk régi s mindnyájunk által jól ismert bajunkat teszi szóvá. Nem diagnózist, medicinát kérünk!

Külföldön a professzor nem tartja lealacsonyítónak, ha akár karöltve megy diákjával s nálunk? ...

A világi pályán élők régi jó szokása, hogy az idősebb a fiatalat, „te öcsém” s emez „te bátyám” szólítja. Nálunk a Vágvidéken ugyanez papi viszonylatban is már megvan. Ugy tudom; Gömörben is hasonló az eset.

Szolidaritásunkat illetőleg kezdetnek ez is jó.

IV. Ref. sajtó egységesítése. Igen, ez a cél lebegett szemem előtt, amikor szót emeltem szétforgácsolt egyházi sajtónk miatt. Nagyon bölcs gondolatnak tartom, hogy szerkesztőink a konventi belmissziói előadó elnöklete alatt tartsanak ankétot, de úgy, hogy utána legyen felmutatható eredmény. Miért nem férne el, egy egységesített ref. lapban a vas. iskolások, a leánykörök, legényegyletek, bibliakörök anyaga, külön külön rovatok alatt? Minden rovatnak meglenne a külön „rovatvezető”-je. De mit részletezzem? Ide is vonatkozik a fenti közmondás: csak akarat kell, a többi magától megoldódik.

Deáki, 1934. jan. 6.

Czibor József.

H I B E K

— **Kérelem.** Egy hittestvérünknek égető szüksége lenne néhány, a néhai nagyatyjára, Tarjáni János, volt református lelkészre vonat-

kozó adatra. 1810 körül született. Atyja neve János. Illetőségi helye volt Boldva (Borsod-m), de ott nincs az anyakönyvbe bejegyezve. Felsőborsod, Gömör, Torna, esetleg Abauj megyében keresendő a szülőhelye. Tisztelettel kérjük, hogy szíveskedjenek utána keresni és az eredményt a szerkesztőséggel tudatni. Tarjáni János elhalálozási adatát is keresik; az adatokról hiteles kivonat is kell, melynek költségeit az érdekelt megfizeti.

— **Megjelent** Gáspár János igazgató tanító, középiskolai énektanár szerkesztésében a „Karénekek vallásos összejövetelekre s ünnepélyes alkalmakra” (2, 3 és 4 szólamu karok) című hangjegyfűzet a gömöri református tanítóegylet kiadásában Rimaszécscen. Tartalmaz a legismertebb és általános használatra való énekek közül 30 darabot 2 és 3 szólamra, 19-et férfikarra, 8-at vegyeskarra alkalmazva. Van benne három szólóének is. A fűzethez Kovács Gyula egyesületi elnök írt előszót, 36 negyedréti oldal. Az értékes munkát ifjúsági egyletek, leánykörök és énekkarok részére, azok vezetőinek és tanító testvéreinknek nagy szeretettel ajánljuk.

— **Nyugtázás és kérelem.** A jókai református szentegyház részére a komáromi egyházmegegye 1932 évi határozata alapján az alábbi szentegyházak voltak szívesek adományukat beküldeni. U. m. Hetény 30 k. Patas 30 k. Nagykeszi 30 k. Förgé-Patony 32 k. Kisujfalú 50 k. Komárom 100 k. Deáki 46'50 k. Ekecs 30 k. Réte 50 k. Hálás köszönet a kegyes adakozóknak. Egyben bizalommal felkéri lelkész a még nem adakozott szentegyházakat, hogy a templomépítési magasztos célt szolgálni hivatott kegyes adományukat, bármily csekély összegekben is, f. év február végéig beküldeni kegyeskednének. A dolog rokon-voltánál fogva megemlítem, hogy a helyi fogy. szövetkezet 1875 k., a járási választmány 800 k., dr. Salamon Ferenc úr 100 k.-t voltak szívesek adományozni, kiknek szintén hálás köszönetet mondunk.

Jóka 1934. jan. 7.

Vargha Károly
ref. lelkész.

— **Segédlelkézt keresek** Csicserbe március hó 1-től. Csehszlovák állampolgársággal és belföldi érettségivel rendelkező segédlelkészek jelentkezését kérem a csicseri lelkészi hivatalhoz küldeni. *Dr. Magda Sándor*
püspökhelyettes.

— **Üres templomok.** A Daily Mail szerkesztősege egyik vasárnap kivezényelte riportereit a londoni összes anglikán templomok istentiszteleteire. A riporterek behozták az adatokat és kitűnt, hogy negyvenhét templomba a papon, egyházfin, az orgonistán és a kiküldött riportereken kívül nem ment be egy lélek sem. Ennek okát a Daily Mail cikke abban keresi és találja meg, hogy Isten ügyével szemben közömbös lelkek állanak a szószéken s még azok is olvassák a beszédjüket. A kinosan szenzációs riport után a Daily Mail felvetette a kérdést: Ki tudná megmondani, hogy azt a negyvenhét üres templomot hogyan lehetne legalább vasárnaponként benépesíteni?! A megindult vita és találgatás győztese a kérdésre így felelt meg: Negyvenhét olyan papot kellene alkalmazni, akik Istent nem csupán hallomásból ismerik. Mert aki él, csak az tud éltetni, aki ég, csak az tud melegíteni. Az éhező lelkek táplálékot várnak, a didergők pedig éltető melegséget.

— **Emberhus.** Lapjelentések szerint az oroszországi éhínség egyre nagyobb arányu lesz, főként Ukrajnában és Északkaukázusban, ahol a parasztság sok helyen emberhust eszik. Eddig 150 embert ítéltek el a szörnyű vád beigazolása folytán. Az Istenszeretet bálványozássá szokott fajulni, az önszeretéből pedig, ha elfajult, és az üres gyomor kínjával párosul, olyan örvongő aberráció válik, amely nem ismer határt. Az eredendő bűn mélypontja ez, Isten feltárja az elbukott emberiség előtt az apokaliptikus idők végső fázisait, Ebből az emberevő paroxizmusból már csak az jöhet, ami az elrothadó gabonaszemből, mely vérgőzös melegágyba vettetett: az újélet újvilága. Imádkozzunk érte!

— **Református Óralló** címen új egyházi lap indult Peleskey Sándor, dr. Mezey Mihály és Oláh Sándor lelkészek szerkesztésében (Románia). Megjelenik havonta kétszer. Előfizetési ára egész évre 150 Lei. Főleg a lelkészek közötti testvéri érzést hivatott erősíteni s ápolni. Örömmel üdvözljük új laptársunkat. Isten segítse céljai elérésében.

— **A Budapesten** megjelenő két jeles egyházi lap, a másfél évtizedes *multa* visszatekintő „Kálvinista Szemle” és a hét évvel ezelőtt megindult „Református Figyelő” november 9-én dr. Ravasz László püspök hatása alatt abban állapodtak meg, hogy a református ébredés nagy ügyének szolgálatára felajánlják

lapjaikat és közös tulajdonban, közös szerkesztői program mellett, helyettük „Református Élet” címen egyháztársadalmi hetilapot, „Magyar Kálvinizmus” címen apologétikus irányú, negyedévenként megjelenő szemlét indítanak meg; amannak felelősszerkesztője Muraközy Gyula budapesti lelkész, emezé dr. Sebestyén Jenő theol. igazgató. A megállapodásra és új vállalkozásra Isten áldását kérjük.

— **A hollandiai református egyház** közgyűlése elhatározta, hogy megszakítja a kapcsolatot a belgiumi missziói egyházzal, mivel ez a református hitvallásoktól mindinkább eltávolodik. Ezzel szemben szellemi és anyagi támogatásáról biztosította a szibériai s szászországi szabad református gyülekezeteket. Dr. Ubbink lelkészt, aki tanításában a hitvallástól eltávolodott, hivatalától megfosztotta, dacára annak a tiszteletnek, amely őt, mint kegyes és tudós férfit körülveszi; amíg szubjektív véleményt tart a közös hit helyett, az egyháznak igehirdetője nem lehet.

— **Az Amerikai Egyesült-Államokban** az állásnélküli lelkészek kérdését nehéz megoldani s ezért az egyházak a theológiáktól szigorubb kiválogatást követelnek.

— **A csehszlovákiai cseh ref. egyházban** egyes gyülekezetek még a türelmi rendelet előtti időkből származó ezeroldalas énekeskönyvet használnak és a cseh nyelvre lefordított Szikszay Keresztyén tanításai a legkedveltebb imádságos könyvek egyike.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A *csilizradványi* ref. egyházközség magyar tannyelvű ref. elemi népiskolájának szervezés alatt álló II. tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Egyháztól: 1200 kč. előleges havi részletekben, 240 kč. lakbér, 20 kč. kertváltás. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelesség: A kijelölt osztályok—tanítónőknél ezenkívül a kézimunka—tanítása. A választás ideiglenes, csak az 1933/34 tanévre hat ki. Pályázhatnak: oklevéllel és állampolgársággal bíró ref. férfi és nő tanítók. Pályázati határidő 1934 febr. 4. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz küldendők. (Csilizradvány u. p. Balon).

Pótlásul közöljük a mult heti *hiskoszmályi* pályázathoz, hogy *oklevél nélküliek* is pályázhatnak.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-ra
Kapusány-címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úngcsepelyi lelkész
hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Örök pergőtüzek.

Rólunk, református lelkészekről, nem mondhatják még legelfogultabb ellenségeink sem, mintha mi valami nagyon fényes és rózsás anyagi helyzetben élnénk hivatalunk után.

Szó sincs róla, találkoznak helyel-hellyel jobb javadalmu eklézsiák is, ahol a lelkész és családja tud élni sorsához illendőképpen, de azok is csak relative jobb eklézsiák a többi sok-sok szerény javadalmu eklézsiához képest s olyan csekély a számuk, mint a szabály alól a kivételnek. Hány lelkész helyi javadalma nem több, mint egy béreskonvenció?! Igaz, kongrua is van, már t. i. annak, akinek nincs állampolgársági, vagy egyéb defektusa és ebből az éhbérnek mondható kongruális fizetésből kell aztán az egyetemi kvalifikációval bíró lelkésznek lelkészhez illő módon megélni, ruházkodni, népes családot eltartani, gyermekeket iskoláztatni, betegséget gyógyítani, állásával járó társadalmi kötelezettségeit teljesíteni és sok más, ezerféle életszükségletet kielégíteni. Ha pedig valamely lelkész kongruát nem kap, talán azért mert véletlenül valamelyik járási főnök tulajdonra értékelte a helyi javadalmát, sőt—szintén az előbbi okokból még—20-30-40 ezer kő. kongruaelőlegvisszatérítésre is van kötelezve: nem művészet, vagy büvészet-e annak a lelkésznek családjával együtt éhen meg nem halni?

Nos, mégis találkoznak, akik sokalják ezt a lelkészi szükös javadalmat, még pedig nem a talán távol álló ellenségek, hanem saját kedves keresztyén hiveink.

Sajnos, nagyon sajnós, hogy így van, de így van.

Örök pergőtüzelés folyik a lelkészi díjlevelek ellen.

Nincs is talán ma olyan gyülekezet, melyben az egyháztalók ne sokalanák és ne akarnák lejjebb szállítani a lelkészük fizetését, akár milyen csekély legyen is az. És nincs ma talán csak egy lelkészválasztási alkalom sem olyan, hogy a választógyülekezet ne akarná a lelkészi díjlevelet megcsonkítani és ha ebbeli akarata nem érvényesülhet, azzal fenyegetőzik, hogy nem kell neki lelkész s nem fog választani lelkészt. S akárhány olyan gyülekezet is van, mely alig várja, hogy lelképásztora, még ha a leghüségesebb lelképásztor is az, meghaljon, vagy eltávozzék más gyülekezetbe, csak azért, mert azt reméli, hogy ha már az ott működő lelkészének javadalmából elvenni nincs módjában, de lelkészváltáskor kedvező alkalom nyílik majd a díjlevélcsonkításra, amit ha a törvény őrei, t. i. sem az esperes, sem a püspök nem engednének meg: nos hát akkor ő egyszerűen nem választ papot!

Ez a szomorú jelenség ma már olyan epidémia, amely miatt a gyülekezeti hitélet fája nem virágozhat és nem gyümölcsözhet úgy, mint ahogy kívánatos volna, mert a pergőtüzszerű díjlevélcsonkítási szándék a lelképásztor és gyülekezete között állandó ütközési pontot képez.

Éppen ezért szükségesnek tartom megvilágítani ezt a kérdést azok előtt, akiket illet, azon jó reménységben lévén, hogy a kérdés megvilágítása után jobb belátásra jutnak. Lássuk mindenekelőtt azt, van-e valamiben igazságuk azoknak, kik az önteherkönyvitésen buzgólkodnak?

Ha van, csak egy esetben lehet, akkor t. i. ha a hivek adózását szabályozó kulcs a gyülekezet különböző anyagi sorsu adózói között

szembeöltő aránytalanságot mutat. Ezen az aránytalanságon csak is egy jobb adókulcs létesítése, azaz a méltányos arányosítás segíthet. Csakhogy ez a hívek mai intenciói mellett egyenesen keresztülvihetetlen. Ugyanis rendszerint alig akad a gyülekezetben 1-2 egyháztag, aki az adókulcs módosításánál ne a saját önző érdekeit kívánná munkálni, vagyis a nagy többség nem csak azt akarja, hogy aki eddigelé túl volt terhelve, az a jövőben kevesebbet fizessen, hanem azt is, hogy mindenki, de ő maga okvetlenül kevesebbet fizessen, mint eddig. Már pedig ha mindenki kevesebbet fizetne, mint fizetett, akkor a javadalom természetesen megcsönkulna, ami nem lehetséges egyházi törvényeink világos és határozott rendelkezése értelmében éppen a lelkészek tisztas megélhetésének biztosítása érdekében.

Elég bölcsek voltak ahhoz a mi apáink, hogy annakidején olyan lelkészi díjlevelet készítessenek, melyek az utódoknak is jók legyenek. A baj ott van, hogy az utódok mások, mint az elődök voltak.

Pedig az utódok is szépen és könnyen beláthatnák, ha be akarnák látni, hogy manapság, mikor mindennek a világon ötszörösére, tízszeresére, vagy még többszörösére emelkedett az értéke, csak a református lelkészi díjlevelél az egyedül, mely változatlan formájában megmaradt olyannak, amilyen a nálunk szegényebb sorsu, de sokkal-sokkal buzgóbb és áldozatkészebb elődök idejében volt.

A lelkészi díjlevelek elleni örök pergőtűznek a legfőbb oka kétségtelenül az, hogy ma a sok önző, anyagias ember a lelkészi munkát kevésre becsüli. Már pedig nekem az a szent meggyőződés, hogy aki azt nem becsüli, az magát nem becsüli. Vagy becsüli-e az valamire magát, ki pl. míg a jószága után járó pásztorbért nem sajnálja, addig a maga és családja lelki gondozásáért viselt terhet nagyon is sajnálja? Pedig, ugy-e, amint van különbség a kétféle nyáj között, úgy meg van a különbség a két pásztor között is?!...

Nagyon kívánatos volna éppen a gyülekezetek áldásos virágzása érdekében, — minek a lelkészi díjlevelek elleni örökös pergőtűzés egyik legfőbb akadály —, ha a gyülekezetek és az ezeket alkotó egyháztagok ezt az átkos pergőtűzet végre beszüntetnék s helyette a béke és szeretet hirdetőjének, Jézusnak utasítását követnék jó kedvvel: „adjátok meg mindenkinek, amivel tartoztok”... „Istennek is, ami az Istené!”

Csabay Pál

A szovjetoroszországi munkások helyzete.

II. Ha e német kommunista munkás fordításban közölt levele után az említett Muckermann-féle füzetet olvassuk, észre vesszük, hogy ez —

a hangjának s megjelenése formájának ellenére — nem tekinthető szovjetellenes propaganda iratnak. A megállapításait a rémséges oroszországi pizok létezéséről és a munkásság szomorú helyzetéről szóló leírását érdemes összevetni más, terjedelmesebb könyv szerzőjének véleményével is és ezekből kialakulhat véleményünk az oroszországi munkásság helyzetét illetően.

A törekvő és a dolgokat nyílt szemmel látni akaró munkások nagy részét sokszor megtéveszti az a híresztelés, hogy Oroszországban nincs *munkanélküliség*, vagy hogy a munkásságnak a *kommunista párt*hoz kell csatlakoznia, ha a munkássággal szembeni szolidaritását meg akarja tartani. Éppen úgy tévednek azok, akik külföldön azt hiszik, hogy Oroszországban a munkásság a maga egészében a szovjet kormányt támogatja. — A táplálkozás, a lakásviszonyok, de maga a munkaidő kérdése, mint a fizetése is csak vajudik.

A 161 millió lakost számláló európai Oroszországban 18 millió a munkások és alkalmazottak száma. E munkástömegnek — Stalin szerint — mintegy 30—40 %-a *folyton vándorol* és keresi a jobb életfeltételeket, mindegyre elhagyva a műhelyeket, mert az ottani életfeltételeket minden türelme mellett sem tudja elviselni. 5—7 millió oroszországi munkásnak tehát hátán a háza, kebelén kenyere. A munkásság egy negyed- vagy félére leszerződik egy-egy vállalatnál s újra tovább megy. Valóban századunk vándortömege, mely a drága munkaidőt vasutkupékban guggolva semmittevéssel tölti hetekig azzal a reménységgel, hogy az ország egy másik, távoli szögletében jobb munkaalkalom vár reá. Kétségbeesése e vándorseregnek nem csoda, hiszen nincs egy békés éjszakája, egy csendes helye, ahol nyugodtan egyszer már pihenni is tudna. Nagy csalódása, nehéz keserősége, elfojtott panasza sokszor a felháborodó kitérésig hajtja a hontalanul bolyongókat. 14 éve várnak jobb sorsra, s a szovjeturalom ígéretét, de ígéretét nem váltja be. Gondolatukban az erkölcsileg, szellemileg és fizikailag elnyomó rendszer ellen harcolnak. Vessük össze e tényeket a forradalmat helyeslő Maxim Gorgi szavával, aki szerint „A munkás a diktátor és az úr a szociális szovjet köztársaságban”.

Az oroszországi nagy *munkanélküliség* mellett bizonyít az is, hogy az egyes vállalatok kénytelenek több munkást foglalkoztatni, mint amennyit elbirnak. A „Skorschod” cipőgyár a tervezet szerint 13,347 munkást tud foglalkoztatni, és 16,349 munkása van, 3000 emberrel több, mint amennyit elbir. Az „Elektosita”-nál 1000, a mezőgazdasági gépgyárában (Rostov) pedig 4000 munkásfeleslegről számolnak be. Az egyes üzemekben általában 15—40 % a a munkásságnak felesleges. Így, mivel az üzemek mind államiak, 45 millió munkás az állampénztárból kapja fizetését. Ez a szovjetkormány politikája, mely a munkanélkülieket beszorítja egy-egy

üzembe és így nem szerepel a munkanélküliek száma a statisztikában. A regisztráló hivatal a munkanélküliek számát nem is tudja különben sem megállapítani, mivel a regisztrálásnál a munkátadó államot s nem a munkátkereső proletáriátust veszi figyelembe.

Az oroszországi munkanélküliek sorsa számandó. Iljin szerint („Az örvényelőtti világ”) az egyes üzembe beszorított munkanélküliek kötelesek bárhol, bármikor s akármilyen természetű munkát, ami tfelejánlanak, elvállalni. különben a regiszterből törlik nevüket. A munkásság *utolsó polgári szabadsága*, a munka szabad keresése: a vándorlás. (*)

(Ujabbban a zürichi „Reformierte Schweizer Zeitung” megbízható jelentések alapján közli: „A szövetségi üzletek Oroszországban megszüntek s az élelmiszert, annak szűkös volta miatt az egyes gyárvezetőség osztja szét. *Aki elhagyja a gyárat*, hogy máshelyt keressen munkát: koldulni mehet, mert nevét az élelmiszerkiosztó listából egyszerűen törlik s ez ellen sehol sem lehet protestálni”. Eszerint a jelentés szerint az oroszországi munkás utolsó jogát is elveszítette: a munka szabadkeresését. Munkásrabszolgaság: — E „kizárási módszer” nem más, mint egy intézkedés a szovjetkormány részéről a munkásvándorlás megakadályozása érdekében.)

És akiknek munkájuk van? Azok sem elégednek meg a napi ideális 8 órás munkával, hanem „*tulórázni*” kénytelenek, mert a „*reál*” fizetésből nem tudnak megélni. 1929—30-ban bevezették az éjjel-nappal megszakíthatatlan munkanapot. — Az igaz, hogy a munkások havi fizetése az 1917—21-es évekhez viszonyítva sokat változott az új gazdasági politika bevezetése következtében, de a megélhetés mégis nehéz. (A havi fizetés 3 Rubel 23 kopekról 75'40 Rubelre szökött. A kvalifikált munkás napibére 4'75 Rubel.) A pénz valódi értéke annak vásárló ereje. S ez 1927-ben a névértének 51'8 %-át, 1929-ben már csak 45'9 %-át jelentette, azaz a munkásság az állami üzletekben a szükséges produkcióért annak kétszeres árát volt kénytelen fizetni. Az árak az élelmiszerkrízis miatt 8—10 szeresére emelkedtek viszonyítva a háboru előtti álláshoz. S közelebbről — az Oroszországból visszatért Marschinsky nyilvánosságra hozott levele szerint — most még 490 Rubel havi fizetésből sem lehet megélni.

Az oroszországi *munkásbérvizonyokat* is az határozza meg, ami bárhol másutt: egy rettentő birkózás a munkaadó és munkás között. Ott is szerepel a világgpiac tragikus forgása: fizetés-emelés — áremelkedés s viszont. Oroszországban a munkásság az adminisztrációval áll szemben.

A *munkásvédelem* a legutolsó helyen áll. Ázsiai. Az újabb vállalatok nem sokat törődnek a munkások foglalkozásával járó betegséggel, s a munka közben történhető szerencsétlenségek megelőzésével. A „Komintern” vállalat-

ban 1929-ben egy félév alatt több mint ezer szerencsétlenséget könyveltek el. A munkások a zajos műhelyi munka után lakásukban sem találhatnak éjszakai nyugalmat. A legprimitívebb higiénikus eljárások hiányoznak. A barakok szennyesek. A Prawda szerint „A barakok nyüzsgönek a poloskáktól. A poloskák sem férfi, sem női munkást nem engednek éjszaka pihenni s az eredmény az, hogy ezek a nappali munka mellett félig alusznak”. Feiler így ír: „A forgalom, a nehéz munka alatt sóhajtozó emberek, munkásemberek mindenütt piszokban, porban végzik az egészségükre káros munkát, mit az ipar részvéttlenül követel...” A legjobb munkásnak sincs meg az az életfeltétele, amivel a legegyszerűbb német, vagy amerikai munkás rendelkezik. — A közös éttermekben nagy rendtlenség uralkodik. A fáradt munkások p. o. Dneprosztojban sorfalat állanak órák hosszaiig, mert nincs elegendő kanál és villa. Többen sajkából isszák a levest, kezükbe fogják a húst, mások pedig megundorodva a svábbogaraktól, amik a savanyu ételben uszálnak — inkább éheznek. A Trud 931 aug. 3. sz. szerint a híres Klimoroski gépgyár étterme a disznóólhoz hasonlít... hova gázmaszk nélkül nem lehet belépni, a rothadt burgonyák hihetetlen erős büze miatt... az első szempillanatra elmegy az ember étvágya... a kéztörlőkendőök zsirosak és piszkosak, a virágok a legyektől feketéllenek. Nincs ivóvíz... stb. — A kórházakban a felgyógyulást az orvosok folytonos változása akadályozza. A betegápolónővérek is alig dolgoznak 2—3 hónapig egy helyen s ez időre is alig lehet őket visszatartani.

A munkásság tömege mint komm. párt *sokat csalódott* s a szovjetkormányt sem gondolatban, sem a valóságban nem pártolja. A 18 millió munkás és alkalmazott közül a kommunista párthoz csak 1'2 millió tartozik. (Különben is csekély a tagjai száma, csak 2 millió) A 16'8 millió munkás — ellenére a sok agitációnak — megveti a kommunista pártot s vele szemben ellenséges magatartást tanusít, nem tekintve arra, hogy a tagoknak helyzete előnyösebb. Általában a gyűléseket már hiába hívják össze kétszer-háromszor, a tagoknak alig 10—15%-a jelenik meg. A klubokat nem látogatják, mivel ott a legunalmasabb (t. i. politikai előadásokkal már agyonuntatták a hallgatóságot.)

Az orosz munkásság elveszítette poltikai, és lelkiismereti szabadsága mellett a gazdaságát is. Az kétségtelen, hogy a munkásság helyzete a világgazdasággal is összefügg, bár nem tekintendő annak kizárólagos reflexéül. A munkásság mai pelyzetének kérdése — mint általában az egész társadalmi kérdés — egy *örvény előtt áll* épp úgy, mint az európai lelkiismeret és az *egész etika kérdése*. Az orosz munkásság mai helyzete mutatja, hogy a kollektivizálás sem megoldása a gazdasági krízisnek. Az Isten mindenhatóságának, a lelkiértéknek s az etikai alap-

nak egyszerű negligálása a legszükségesebb erejétől fosztja meg az „együttes”-t. A teremtés céljának megtagadása (— az ember azért létezik, hogy Istent dicsőítse —) a viszonyokat a fejteletjére állította. A gazdaság célja az ember életét szolgálni és az ember számára a legszükségesebb életelemekeket megszerezni. A gazdaság, (helyesebben a vele bármilyen vonatkozásban álló felelős személyek) nem találta meg feladata betöltésének a lehetőségét. Ennek a bűnnek a következménye alatt szenved az egész bűnös világ: az egyes rabja lett a rendszernek, amelynek eredetileg őt kellene szolgálnia. A mai oroszországi munkásság helyzete az emberi gög, a Gorki től olvasott „passivitás melletti anarchia” *lelkület következménye*. (Gorki: „A népek elege van már az alázatosságból... a Tolstoj- és Dostojewski féle vallásosságtól szabadulnia kell a valódi aktivitás kedvéért.”)

Sem a kollektívizmus, sem a kapitalizmus nincs oly állapotban, hogy világkriszt megoldja. Egy lehetőség van: Isten szava, akarata meghallására való törekvés és a neki való engedelmeskedés. Mi, akik Krisztusról keresztyéneknek nevezzük magunkat, alázatosan beismerjük Isten előtt, hogy a javak felosztása igazságtalan és ebben bennünket mindnyájunkat érint a vád, az ítélet, akikben Isten a másokkal szemben való felelősség öntudatát megtartotta és táplálja.

Czirják János.

A Komáromi Református Egyházmegye Iktatókönyve

1725—1740 évekből.

Mielőtt ebből az eddig ismeretlen, kor-és kulturtörténeti szempontból feltétlenül nagyértékű, a komáromi egyházmegye történetét tekintve pedig nélkülözhetetlen „forrásból” valamit is leközlönnék, szükségesnek tartom a „forrás” megteremtőjét: Valesius A. Jánost, a komáromi ref. egyházmegye egyik hajdani esperesét röviden bemutatni.

Valesius János cseh származású férfiú, protestáns hitéhez ragaszkodva, otthagya Csehországot és a vendégszerető magyarokhoz jött át, hogy itt, ezeknél, ezeknek a támogatásával, kenyerén tanuljon, ezek között, — bár ezek is üldöztettek, de mégis a vallásos életnek némi lehetőségével bírtak — tartsa fenn életét és ezeknek a segítségével támogassa a többi bujdosó cseh testvéreit is.

Valesius A. János, akit e tervek hoztak közénk, célját el is érte, mert amikor a debreceni ős magyar kálvinista kollegium kebelén tanulmányait bevégezte (Series studiosorum in schola Debrecina helveticae confessionis addictorum tam togatorum, quam non togatorum ab anno Christi 1588, usque ad annum 1792.

sub spatio 204 annorum” lapjain Anno Domini 1705 — olvashatjuk — „Joannes Antal Valesius 24. Mart. Bohemius. academias salutavit et hungaricam duxit”), itt mi közöttünk életet, állandó otthont, megbecsültetést talált.

Az 1712 ik évben Apáczaszakálloson tartott tractuális gyűlésen jelenvoltak között ott találjuk nevét így: „jelen volt még Valesius János Réthén lakó cseh predikátor is”. 1714 ik év március 7 én azonban már nemcsak lakása van Réthén, mint olyan helyen, honnan a cseh és morva szélszórt testvéreit felkeresni szokta, hanem már e gyülekezet rendes lelkipásztora is, akit Magyarai Péter püspök (a réthei egyháznak a pécsi püspöki levéltárban levő régi anyakönyvében foglalt bejegyzés szerint) oly conditioval állított be, hogy „Magyarország és Morva Szélén nyomorgó Cseh Atyafiakhoz éhező és szomjuhozó lelkeknek megnyihítésekre minden esztendőben kétszer elmenjen”, amiért aztán magát Valesius „Ecclesiárum Bohemicarum in Hungaria et Moravia dispersarum Orbis Pastor”-nak nevezi mind élete végéig is.

1725 március 9-én temették el a komáromi tractus nagynevű seniorát, Tatai Jánost, akinek helyébe választották titkos szavazással Valesiust, amiről ennek sajátkezű feljegyzése így beszél éppen az ismertetni kívánt „forrás” legelső lapján:

„I. N. J. S. M. D. A. 1725 Die 15. Junii. Gratianus napján, mely Hétfő vala. Ekli Templomban 38 Suffragiumok Tss. Kotsi Major István Superintendens által violáltatván 26 én reám esvén sors szerint az napon azon Templomban törvényes esküvés után kezeknek reám tételek által consecráltattam a Comáromi Tractusban levő Seniorságra Tss. Idősbik Szombati Istvánnak akkorbéli Némai tanítónak T. Órosi Andrásnak Akkorbéli Thuri Szakállosi Tanítónak, T. Csokonai Ferencznek akkorbéli Keszi Tanítónak, T. Ifjabbik Szombati Istvánnak Ekli Tanítónak, T. Gönczi Ferencznek Apáczaszakállosi Tanítónak, T. Banyai Ferencznek Megyercsi Tanítónak jelen léteken. Jehova, aki voltál a te szolgádnak gyermekségétül fogva hűséges vezetője, tanítója és dicsőségre tartozó dolgokban Bölts Igazgatója, adgy a te szolgádnak bölcsességet, adgy értelmet, adgy józan ítéletet, hogy a te szolgád tudgyon kimmenni és bémenni a te napod előtt és bölcsen igazgatni az ő reá bizattatott házadat dicsőségre, házadnak javára a maga lelkinéked ivdesigire, Így fohászokodott ezeket irván *Valesius János* akkorbéli Aranyosi Predikátor és a Szegin Számkivetett Cseheknek Lelki Pásztorok”.

Ezzel a bevezetéssel látja el Valesius, mint a cca.: 1672 től kezdve egyéolvadt, addig komárominak vagy csallóközinek nevezett tractusok seniora azt a könyvet, melyet ma az esperesi hivatal iktatókönyvének neveznénk, de aminek akkori kifejező neve előttem ismeretlen.

A könyv Valesius esperesnek 1725-től kezdve 1740 szept. ig kibocsátott hivatalos leveleinek szóról-szóra való, az esperes által sajátkezűleg írott másolatait foglalja magában; összesen 155 levelet, melyek a teljes iv nagyságu könyvnek 165 oldalát töltik meg sűrű, apróbetűs, latin szavakkal, mondatokkal, néhol kevert, de általában szép magyarnyelven megírott irással.

Végig vonul az egész könyvön a gondos seniorinak az egyházáért, az iskoláért, a lelkészekért való állandó aggodalma; s csodálja az ember az ezekért való folytonos munkálkodásnak, az igazi főpásztori ténykedésnek nehéz helyzetekben is soha el nem lankadását, amelyek között — a könyv vége felé már nagyon öreg — 77 esztendő Valesius egy tetterős ifjunak, s minden bajjal megküzdni tudó óriásnak tűnik fel előttünk. És talán valóban az is volt... Küzd egész életén keresztül; 77 éves korában, 1740 szeptember 20-án egy zivataros éjjelen a kath. papság indítására nemesócsai parochiájáról (ekkor itt volt lelkész) a komáromi vár börtönébe hurcolja 70 vasas német... és ő nem csak az elhurcoltatást (cca: 30 km.-nyire gyalog, lovasok által hajszolva), de az egy esztendő nehéz fogságot is kibírja és kiszabadulása után folytatja az esperességét és a lelkipásztorságot lankadatlan erővel. Csak 1754 ben, akkor nagykeszi lelkész korában mond le az esperességről és a lelkészi hivataláról, de hát ekkor már 91 esztendő aggastyán. Ezután még 4 évig élt Nagykeszin, mint állás nélküli lelkipásztor, amikor 95 éves korában 1758 év október 2-án a nagykeszi temetőbe örök nyugalomra tért. Sir emléke áll ma is.

Reátérve könyvünkre, erről röviden csak annyit mondok el, hogy a benne foglalt levelek mind nagyon érdekesek. A levelek olvasása közben az aggodalommal eltelt léleknek felcsillanó reménysege, mikor III ik Károlytól várja az üldöztetések megszüntetését és a vallásszabadság visszaállítását, meghatja az embert és mintegy vele imádkozunk a minden levelét Jehova nevével kezdő Valesiussal... Majd könnyek fakadnak szemeinkből ott, ahol annak az olyan sokszor lekicsinyelt, értékében gyalázott kálvinista papságnak nyomorult helyzete tárul szemeink elé ott, ahol az állás nélküli öreg papokat *koldulni* (sic) látjuk... De felemelkedik lelkünk és a mi szorongatott, sokat gyötört szlovenszói magyar kálvinista mivoltunkban nemes büszkeség tölt el bennünket, mikor a magyar vendégbarátság, az idegekkel szemben is jótékonyasági gyakorló, anyagiakban bár nem bővölködő kálvinistaságnak szíves megnyilatkozásait szemléljük Valesiusnak leveleiben, mikor ez pl.: két pápai polgárnak köszöni meg, hogy az ott tanuló cseh ifjaknak felvették a gondját.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

Az ifjuság ir. II. Széles László: Kierkegaard gondolkodásának alapvonalai. B pest 1933.

A mult század második, nagyobb részével és századunk első két évtizedével ellentétben a hittudományi érdeklődés egyrejobban a rendszeres teológia, pontosan: a hittan felé fordul, Nemcsak a protestáns, hanem a római katolikus hittudományban is, általános jelenség ez.

A protestáns hittudományban századunk huszas éveitől kezdődően új irány jelentkezik, mely a reformáció teológiájához csatlakozik. A csatlakozást viszont főképen és elsősorban Sören Kierkegaard jelzi és jelenti. Ahogy őt látjuk és egyre több szó esik munkájáról, megállapítható, hogyha kora nemis értékelte kellőképpen, az idő távlata a mult század egyik legnagyobb keresztyéneként és teologusaként emeli ki. A reformáció és a dialektikus teológia közti összekötő személyiség és mű: Kierkegaardé. Ez a jelentőség manapság meg nem állapíthatóan nagy és kétségtelenül korszakalkotó számára és számunkra egyformán, tilos tanítványi tulzás nélkül. A magyar teológiának tehát ezért volt tartozása Kierkegaarddal szemben. Valljuk be az eddigi ismertetések után: többé-kevésbé ismeretlen élet, személyiség és teológia Kierkegaardé nálunk, vagy inkább így: sokkal jelentékenyebb és jelentősebb, mint ismert. Eddig megjelent róla pár szép-irodalmi és bölcséleti cikk Sinkó Ervintől a világháboru után, előtte Lukács György könyvében: „A lélek és a formák”-ban (Budapest, 1910), mely németül is megjelent, az ötödik lélektani analízis: mindegyik megértéssel és értékeléssel beszél róla. A harmadik magyar már teologus, a dialektikus magyar teológia vezetője: Tavasz Sándor, aki közel három éve tartott előadását adta ki a következő címmel: „Kierkegaard személyisége és gondolkozása” (Erdélyi Tudományok Füzetek. 1930. 25. szám. Cluj-Kolozsvár, 1930.)

A magyar Kierkegaard-irodalomból Szeberényi Lajos Zs. ág hitv. evangélikus esperes nevét kell még idejegyeznem, kinek két Kierkegaard fordítása jelent meg nemrégiben. „Önvizsgálat” és „Isten változatlanúsága” (Protestáns kultúrkönyvtár 2. és 3. számai, Békéscsaba, 1929).

Kierkegaard jelentősége nemcsak teológiai, hanem bölcséleti tartalmu is. Ezt ismerteti és emeli ki Menzer értékeses szép könyvében, midőn arról beszél, hogy a német metafizikában, a létbölcsélet terén kikkél fedezhető fel Kierkegaard hatása (Deutsche Metaphysik der Gegenwart. Berlin, 1931. 78. sköv. oldalak.)

Azért van a magyar református tudománynak és ezen belül a hittudománynak Kierkegaarddal szemben tartozása, mivel a dán teologus nagyhatásu, iskolátalkotó munkássága tiszta, bizonyos és biztos mondanivaló a mai ember

számára, a mai Egyház részére. Egészében pedig: az Evangélium igaz tolmácsolása ez az élet, ez a személyiség minden komoly, kinos kérdésével, ez a munkásság sokirányú voltával és pompás gazdagságával, mely meglep és leköt ma és mindég minden igaz teológust,—különáll a XIX. század teológiájában. A magyar fiatal teologus tehát tartozásunkat róttá le ezzel a keresztyén személyiséggel és munkájával szemben, midőn megírta és kiadta ráutaló ismertetését. A tanulmány egészében: bátor, komoly, mély, tudományos, elismerést érdemlő írás, melyről meg kell emlékeznünk. Hiszen ezenkívül szükségképeniség van ebben a tanulmányban, hogy épen fiatal teologusunk szólal meg, aki kora szerint is a mában áll, él és munkál.

A tanulmány három részre tagozódik:

I. rész: I. és VIII. pont: bírálat, méltatás, II. rész: II.—IV. pontok: Kierkegaard élete, személyisége és művei, s végül III. rész: V—VII. pontok: Kierkegaard tanításának ismertetése.

Széles László nemcsak szorgalmas, hanem tehetséges, komoly hűséggel igyekszik elmerülni Kierkegaard gondolatvilágába, mely ugyan a múlt században alkotott, de mégis meglepően mai problémákat tárgyal. Komoly elmélyülés jellemzi ezt a tanulmányt, midőn a szerző a mából kilép, hogy a folytonfelbukkanó, nehéz keresztyén kérdéseket megértse, magyarázza, rájuk utaljon és adja a tiszta kierkegaardi megoldásukat.

Az elmélyülés mellett megértés jellemzi Széles László tanulmányát. Ez a megértés nem gátolja, hanem elősegíti, hogy Kierkegaard reformációs gondolkozása ismert, áttekinthető, a keresztyén egyén és közösség számára megoldásokat nyújtó lehessen. Mert valósággal ez Kierkegaard munkás, gazdag gyümölcsű élete számunkra.

A tanulmány gyakran idéz; ez szükséges nemcsak az igazolás szempontjából, hanem elsősorban azért, mivel Kierkegaard elveire manapság még nem elégséges utalni, hanem ismertetésük miatt és ismeretlenségük folytán kénytelen az ember idézni. Széles László idézetei pontos, jó fordítások. Egy helyütt inkább elírás, mint tudatos hiba van azonban, amikor így ír. „Az ismétlés jó magyar szó: gratulálok a magyar nyelvnek ehhez a filozófiai kifejezéshez.” Pontos, hűségre törekvő német fordítása sem meri ezt megtenni, hiszen azért beszél így: „... Gjentagelse (Wiederholung) ist ein gut dänisches Wort, und ich gratuliere der dänischen Sprache zu einem philosophischen Terminus.” (Sören Kierkegaard: Furcht und Zittern. Wiederholung, II. verbesserte Auflage. Jena, 1909. 136. old.)

Széles László tanulmányának alaposságát el kell ismernünk: ismeri Kierkegaard főműveit mind, feldolgozta azokat lelkiismeretesen. De

ezenkívül behatóan foglalkozott a mai és a régi Kierkegaard problémát tárgyaló írásokkal, úgyhogy minden mostani eredményt ismer, utal rájuk, könyvét ezek szerint alkotja meg.

A tanulmány terjedelme: hat iv. De öszintén el kell ismernem, hogy kevés többletmondó írásunk van mostanában, mint ez, amely a nyugati teológiai érdeklődés és kutatás új érdekes, gazdag terét tárja fel előttünk. Ezért kell érdeklődő, megértő szeretettel kézbe fogni és fogadni ezt az új és komoly, teológiai értekezést, még hozzá olyan szeretettel, amilyennel dolgozott rajta a szerző. Megértése és értékelése: Kierkegaard értékelése és megértése lesz.

Narancsik I.

H I R E K

Dókus Ernő felsőházi tag, a régi tiszánineni egyházkerület főgondnoka, a magyarországi egyetemes konvent volt világi elnöke 82 éves korában, véletlen szerencsétlenség következtében befejezte sok érdemben és nagy eredményekben gazdag földi pályafutását. Kivételesen világos értelmű, nagy tudású, tiszta jellemű férfi volt, akit minden téren megbecsültek és aki a legutóbbi évekig, késő vénységében is meg nem fogyott erővel és buzgósággal szolgálta egyházunkat. Temetése Budapesten folyó hó 19-én volt, ahonnan a koporsót Sátoraljauhelybe szállították és ott helyezték el f. hó 22-én a családi sírboltban nagy részvét mellett. Az Újhelyben lefolyt temetésen tiszánineni egyházkerületünk képviselőjében megjelent Dr. Magda Sándor püspökhelyettes és Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok; az utóbbi mondott bucsubeszédet a kerület nevében. Legyen áldott az emlékezete!!

— **Keresik.** Fürjész Sámuel volt református tanítónak 1871 évi szolgálati helyét. Nevezett 1856-66-ig Miglészen, 1874-89-ig Kereszten működött. Aki a keresett adatot közölheti, tudassa utánvétellel a következő címre: Fürjész Zoltán géplakatos, Užhorod II. Dravecka u. 173.

— **Meghívás.** A nagyszalánci gyülekezet **Papp József** rimaszombati vallásánárt, püspöki titkárt választotta lelkészül egyhangú meghívással. Gratulálunk.

— **Lelkészeiktatás.** **Erdélyi Mihály** megválasztott ungyarádi lelkészt f. hó 21-én iktatta be hivatalába ünnepélyesen dr. Magda Sándor püspökhelyettes és Koncz Gyula e. m. világi tanácsbíró. Az ifju lelkész az I. Kor. IV. 1—5

alapján szépen felépített beszédben ajánlotta fel magát a szent szolgálatra s igehirdetése mély hatást gyakorolt a gyülekezetre. Isten gazdag áldása legyen munkásságán!

— **Meghívás.** A választás megsemmisítése folytán újból megüresedett egyik debreceni lelkészi állásra a presbitérium 102 szavazattal 1 ellenében Makláry Károly kunhegyesi lelkész, eker. papi főjegyzőt hívta meg.

— **Segédlelkészt keresek** Csicserbe március hó 1-től. Csehszlovák állampolgársággal és belföldi érettségivel rendelkező segédlelkészek jelentkezését kérem a csicseri lelkészi hivatalhoz küldeni. *Dr. Magda Sándor* püspökhelyettes.

— **Németországban** 1841 óta először 1932-ben született egy milliónál kevesebb gyermek és így szaporodás tekintetében Szovjetország és Olaszország mögé került. Átlag 100.000 házassággal kötöltek kevesebbet Németországban, mint normális viszonyok között. Nemcsak gazdasági, hanem etikai szempontból is mutatják e számok, milyen nagy feladat a családi tűzhely támogatása által a nép életének támogatása.

— **Svédország absztinens egyesületei** érték el a világ ilyen egyesületei közül a legtöbb eredményt. A 6 milliós lakosságból 230 ezer felnőtt tartozik bele. Az elmúlt évben 6500 taggal szaporodott az egyesület. Rendkívül sokat tesznek a kultúra fejlesztése érdekében 1300 tanulmányozó körük, 1504 könyvtáruk volt 786.500 könyvvel az elmúlt évben. A munkásoknak külön van egyesületük, melyben az ifjúság is nagyszámban vesz részt.

— **Az új magyar** egyházi törvény a választói jogot a nők is kiterjesztette. Míg a régi törvény csak azt az önjogu női egyháztagot ruházta fel választói joggal, aki az egyházi és iskolai közteherviselésében saját személyében részt vett, addig az új törvény a választói jogot megadja nemre való tekintet nélkül annak a legalább 24 éves és önjogu magyar állampolgárnak, aki konfirmált, egyházi bíróság által a választói jogtól megfosztva nincs, magát az egyházi választói jogra érdemtelenné nem tette azzal, hogy gyermekeinek más vallásban való neveltetésére megegyezést kötött, kárunkra reverzálist adott, az egyházi és iskolai terhekben törvényszerűen résztvesz és önmaga kéri a választói névjegyzékbe való felvételét annak

ünnepélyes kijelentésével, hogy a református keresztyén hitet vallja s magát az egyházi fegyelemnek aláveti. A jövőben választói joga lesz minden, a törvényes feltételnek megfelelő református nőnek, aki református férfival házassági életközösségben él, az esetben is, ha ő maga saját személyében nincs egyházi adóval megróva, de férje egyházi adót fizet. Mivel az egyházkerületi közgyűlés rendelkezése szerint a jelenlegi 1933—34. évi választói névjegyzék 1934 december 31-ig marad életben, református asszonyaink férjeik után az 1935. évi választói névjegyzékbe fognak először felvétetni.

— **Délamerikában,** a jezsuiták egykori kontinensében, az utóbbi esztendőekben hatalmas lendületet vett az evangéliomi keresztyénség. Braziliában az evangéliomi keresztyének száma már elérte a háromnegyed milliót. Perunak 154 külföldi és 91 benszülött evangéliomi keresztyén lelkésze van.

— **Magyarországon** a dr. Kiss Ferenc egyetemi tanár által megalapított Szeretetszövetség egyre nagyobb erővel végzi vállalt feladatát: a szeretetszolgálatot. Ezidőszerint Hejőpapiban árvaházat létesített 12 árvával. Szikszón egy árvaanya 4 gyermeket gondoz, özv. Kádár Józsefné házat, másfél hold földjét, Földesen özv. Karacs Elekné 5 szobás házat, Berettyóujfalu község két lakást, Derecske község szegényházát, a kiskunhalasi egyház egy alapítványt, a belügyminiszter 6000 pengőt, a honvédelmi miniszter 40 ágyat adott.

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesítem m a g y a r é s s z l o v á k a j k u hittestvéreinket, hogy Kelet-szlovén szókó részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kiállításban és 5, 6'80 (Czeglédy-féle) 42, 18, 25 (ujabb, puhabőr, vékony papíron) 26, 40 és 56 Kč-ért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kč-ért kaphatók a Britt és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelölt, leginkább revideált darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hiveink. **Ungcsepelyi Református Lelkészi Hivatal pp. Veľké Kapušany.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vefké Kapuány” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a vajáni, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az úngesepelyi lelkész hivatához küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Nyugdíjintézetünk jövője.

A csehszlovákiai magyar református egyház 1928. évi pozsonyi zsinatán az 1904-ben megalkotott E. T. VII., a lelkészi nyugdíjintézetéről szóló törvénycikket az új kánonból kihagyta, mivel az 1926. évi 122. számú törvény 2 § rendelkezése szerint az állam az 1926. évi január 1. én szolgálatban álló lelkészeknek nyugdíjat, hátramaradottaiknak is ellátást biztosít. A korábbi nyugdíjasokkal és özvegyekkel szembeni kötelezettségét az Egyetemes Egyház olyanformában kívánja teljesíteni, hogy a Nyugdíjintézet meglévő vagyonából Országos Gyámintézetet létesít, amelynek a lelkészek és énekvezérek kötelezett tagjai. Az erre vonatkozó szabályrendelet megalkotásával a zsinat az Egyetemes Konventet bizta meg s annak életbeléptetéséig a jogosultak ellátásait az eddig szokásos módon fogják megkapni.

A javaslat megszövegezését b. e. Idrányi Bar-na püspök és Sörös Béla a zsinat előadója végezték. A Nyugdíjintézet átszervezése bizonyosan azért nem történt meg, mert a törvények ezideig jóváhagyást nem nyertek.

De teljesen függetlenül attól, hogy egyházi kánonaink mikor nyernek államfői jóváhagyást és megerősítést, szükségét érzem annak, hogy nemcsak az 1926. előtti, de az azóta nyugdíjba ment lelkészek, özvegyek és a most szolgálatot teljesítő lelkészi kar érdekében is Nyugdíjintézetünk jövőjének a sorsát felvessem.

Az 1928-ban megalkotott zsinati határozatnak kétségtelen hibája, hogy az 1926. előtti nyugdíjasok ellátására a lelkészeket és énekvezéreket kötelezi. Tehát olyan fizetés teljesítésére vannak a lelkészek kényszerítve, aminek magukra nézve semmi hasznát sem láthatják, mert a zsinati ha-

tározat maga zárja ki őket kimondván, hogy ellátmányt csak az 1926. előtti nyugdíjas kaphat.

E határozat gyakorlati keresztülvitelének a nehézsége nyilvánvalóvá lett az által, hogy az Egyetemes Konvent, mint a Nyugdíjintézet felügyelő főhatósága a nyugdíjárulékok behajtásának a kérdésében mindig igen óvatosan járt el, sőt maga b. e. Idrányi Barna, nyugdíjintézeti igazgató, ki szűkebb hazájában, Abaujban a rendnek és pontosságnak párhuzamos mestere volt, ebben a kérdésben már nem mert határozott álláspontot elfoglalni a hátrulékok behajtásának tekintetében. Beavatottak tudják, hogy a nyugdíjhátrulékok csak egyházmegyénkint oly horribilis összeget tesznek ki, melynek behajtása — ha egyáltalán erre a lépésre rászánná magát az Egyetemes Konvent — ma már teljesen irreálissá vált.

Kétségtelen dolog, hogy az 1926. előtti nyugdíjas lelkészeknek, illetve özvegyeknek az állam mindaddig nem utalja és nem fizeti ki a nyugdíjat, míg nem igazolják azt, hogy az egyházi nyugdíjintézettől illetményüket megkapták s ezt az illetményt egészíti ki azután az állam arra az összegre, mit az 1926. utáni nyugdíjasoknak teljesen fizet, de az is igaz, hogy a nyugdíjintézetünk csak államsegéllyel tudja ezen kötelezettségét teljesíteni, mert a lelkészekről minimális összeg folyik be.

Ha ebben a kérdésben gyökeres és határozott rendezés nem történik, akkor hamarosan beköszönt az az állapot, hogy senki sem fog fizetni: 1. mert a hátrulékosokon ugysem hajtják be, 2. mert senki sem lelkesedik olyan intézményért, mely tagjaitól csak követel, de ezzel szemben semmit sem ígér. (Attól mi még igen

messze vagyunk, hogy a kartársi szolidaritás szolgatársaink hátramaradottaival szemben áldozathozatalra indítana minket. Ha ez meg lenne, akkor mindenki befizetné járulékát azért, hogy az 1926 előtti, de méginkább az állampolgárság nélküli özvegyeink és árváink ne nyomorogjanak.)

Rimaszombatban több nyugdíjas lelkész és özvegy él. 1926 előttiak s olyanok, kik azóta lettek nyugdíjasok. Itt látom, hogy városban (mert rendszeren oda húzódnak özvegyeink s nyugdíjasaink) a lelkész özvegye havi 600 korona nyugdíjból, ha gyermekei is vannak, nem tud megélni, mert csak lakbérre minimálisan 3—4000 koronát fizet évente. Az államtól kapott nyugdíj a teljes nyomortól megmenti, de nem ad özvegyeinknek olyan megélhetést, ami a lelkészi szolgálat tisztességéhez és méltóságához illenék. Ugyanez mondható a nyugdíjas lelkészekre is, kik megélhetés dolgában a törvényszéki szolgák, mint nyugdíjasok státusa alá esnek.

Az evangélikus egyház a régi nyugdíj törvény megszüntetésével lakbér-intézményt létesített, mely minden nyugdíjas lelkésznek évi 4000 s minden özvegynek évi 2000 korona lakbér illetményt fizet. Az államtól kapott szerény nyugdíj mellett valóságos áldás ez különösen azokra, kiknek nincsen semmi magán vagyonuk, És nem könnyen jön össze az az összeg, melyből ezeket a kifizetéseket eszközlik. Minden egyház 400 s minden lelkész 300 koronát fizet be évente a lakbér-intézmény pénztárába s befizeti mindenki jól tudván azt, hogy mások megsegítése mellett a maga vagy özvegye és családja jövőjéről is gondoskodik.

Nem mondom azt, hogy vegyük át az ő jól bevált és nagyszerűen megszervezett intézményük alapszabályait és módszerét, de teljesen lehetetlen és demoralizáló állapotnak tekintem azt, amiben ma élünk.

A Nyugdíjintézetünket feltétlenül át kell szerveznünk és pedig minden körülmények között olyanformában, hogy az az állami csekély nyugdíj mellett valamiképpen évi rendszeres segítséget nyújtson nyugdíjasainknak és özvegyeinknek. A csehszlovákjai ref egyháznak van 284 paróchus lelkésze s 30 nál több rendszerezített segédlelkészi állása. Ha minden lelkész csak 300 koronát fizetne be évente egy megszervezendő intézményünk pénztárába — közel 100.000 korona jönne be évente, mit minden évben tökéltetés nélkül szét kellene osztani nyugdíjasaink s özvegyeink között. És ezt a kedvezményt biztosítani kellene minden befizetést teljesítő lelkésznek s hátramaradottainak s még ha kötelezett lenne is erre minden lelkész, szívesebben teljesítené azt, mint a mai helyzetben.

Szomorú dolog, hogy a szlovenszói ungi egyházmegye temetkezési segélye mellett a lelkészi karunknak egyetlen egy szolidaritást és testvéri összefogást kifejező megmozdulása sincs. **Fájó,** hogy szegény özvegyeinknek az étellel

való viaskodása nem tud összefogásra birni s hogy amit mások példaadóan megcsináltak, annak mi mégcsak a követésére sem vagyunk képesek, pedig itt nem valami eszményi gondolat realizálásáról van szó, hanem csak arról, hogy amikor az étellel sokszor meghasonlott és megkeseredett lelképásztor horus homlokkal néz a jövőre felé, legyen egy halvány biztató sugár, a testvéri szeretetnek bátorító ereje, ami a jövőre sötétségében világosságot nyújt és melegeget ígér.

A felvett gondolatot mély tisztelettel ajánlom a kérdés megoldására illetékesek szives figyelmébe azzal, hogy a hit cselekedetek nélkül meghalt önmagában.

Varga Imre.

Belmissziói jelentés.

A kárpátaljai ref. egyházkerület közgyűlésén előterjesztette Szabó Béla kerületi belmissziói lelkész.

A múlt évek gyakorlata szerint ez évben is kiküldöttük a lelkészeknek a nyomtatott missziói kérdőíveket s már abban is némi haladást kell látnunk, hogy míg pl. az elmúlt évben 25 lelkész maradt adós a felelettel, addig az évben már csak 13. Szinte biztosra veszem, hogy jövőre már minden lelkész becsületbeli kötelességének fogja tartani, hogy ha másképp nem, hát legalább üresen küldje vissza a kérdőíveket, tehát valamilyen formában mégiscsak feleletet adjon a feladott kérdésekre.

A beérkezett jelentések szerint egyházkerületünk 80 egyházközsége közül 27 ben van vasárnapi iskola 1298 növendékkel. Ebből Beregben van 11, Már. Ugocsában 11, Ungban 5.

E munkatéren a közeljövőben erőteljesebb akciót kell kifejtenünk! Egyrészt azért, mert aránylag még gyermekek között végezhetjük a legkönnyebben s a legeredményesebben az evangelizációt, amely egyben bevezetése a fiú és leánykori munkáknak; másrészt pedig azért, mert iskoláink sorsa jövője hovatovább egyre bizonytalanabbá válik s még eljöhét az az idő, amikor a most sokak által kevésre értékelt, vagy éppen semmibe se vett vasárnapi iskola fogja megmenteni egyházunkat. Ez indított bennünket arra, hogy a vas. isk. munka előrelendítése céljából tanfolyamot rendezzünk az érdeklődők számára. Sikerült is megnyernünk id. Viktor Jánost a vas. iskolák világszövetségének egyik titkárát, a magyarországi vasárnapi iskolai munkák illusztris vezetőjét e tanfolyam vezetésére, aki hajlott kora dacára készséggel is vállalkozott erre s a szept. 14—16-án Asz-télyban tartott népes tanfolyamot a legszebb eredménnyel vezette le. Előtte és utána Viktor János még külön meglátogatta a huszti, nagyszöllősi, beregszászi, munkácsi és ungvári vasárnapi iskolákat a ker. m. lelkész kíséretében s e helyeken a gyülekezetek számára is tartott

előadásokat a gyermekmisszióról. A vett értesülésem szerint ennek több helyen a munka fellendülése lett a következménye.

Javaslom, hogy azért a szives fáradozásért kerületünk e helyről is mondjon köszönetet id. Viktor Jánosnak, valamint a Világszövetség főtitkárságának, amiért ezt a tanfolyamot a maga részéről lehetővé tette. Ugyanekkor jelentse be kerületünk a csatlakozását a Világszövetségbe, aminek kétségkívül nagy hasznát vennénk. Egyben bizza meg a kerületi m. lelkészt a legközelebbi nyáron egy újabb vas. isk.-i tanfolyam rendezésével s hívja fel a lelkészek és tanítók figyelmét erre. A segédlelkészeknek pedig tegye egyenesen kötelezővé a részvételt s a teológia igazgatósága által a kerületünk területén lakó teologusok számára is, amennyiben ennek valami akadály nem volna. Általában kérje fel s ha szükséges volna hatalmazza fel a közgyűlés a főtiszteletű püspök urat, hogy valahányszor fontos ifjúsági konferencia, vagy belmissziói tanfolyam rendeztetik a kerületünkben, legalább a segédlelkészeknek kötelezővé tegye és csak megfelelő indokok alapján mentse fel a részvétel alól. A sárospataki teológián nem tehet alapvizsgát az a segédlelkész, aki szolgálati helyén nem végzett belmissziói munkát. Debrecenben szintén elő van írva, hogy minden teologusnak bizonyos számú gyakorló órát kell hetenként a helyi gyülekezet belmissziói munkájában eltöltenie. A jövőben nem szabad jogosan elhangzania olyan kifogásnak, főleg fiatal, kezdő lelkész ajkáról, hogy nem végezhet belmissziói munkát, mert nem tanították meg rá. A segédlelkészi évek különben is a teológiai tanulmányok kiegészítő részét, a gyakorlati oldalát képezik, kötelessége is e szerint az egyháznak, hogy erről a tanításról és tanulásról minden uton és módon gondoskodjék.

Leánykörünk összesen 28 van. Beregben 10, Már.-Ugocsában 12, Ungban 6. A tagok száma 800. Asszonykör 11.

Ifjúsági körünk száma 24. Beregben 10, Már.-Ugocsában 10, Ungban 4. A tagok száma 715.

Sokat hangoztatjuk, hogy akié az ifjúság, azé a jövő. Az ifjúsági munka fontosságáról szóló cikkektől, előadásoktól egyre hangosabb lesz a levegő. Sajnos, a fenti adatok szerint nem valami fényes jövő reánk, ha csak a beszédnél maradunk. Az ifjúsági munka érdekében Bátyuban tartottuk meg a szokásos ifjúsági konferenciánkat, amelyen sok szép beszámoló történt a fiu és leánykörök végzett munkájáról, de egyben tapasztalnunk kellett, hogy rendszerint csak ott folyik munka, ahol már évekkal ezelőtt is folyt; ellenben a gyülekezetek, hogy ne mondjam a lelkészek többi része szinte hermetice elzárkózik az ifjúsági munka elől, mintha bizony a magyar reformátusságnak nem az életkérdéséről, hanem csak

valami luxusról volna szó, amelyet az egyéni kényelem és tetszés szempontjából is lehet nézni és felfogni.

Ezenkívül okt. 22-én Técsőn körzeti konferenciát tartottunk.

Szólítsa fel a kerületi közgyűlés nyomatékosan a lelkészeket az ifjúsági munkának, mint a lelkipásztori teendők egyik legfontosabbikának a mielőbbi elkezdésére, hiszen évek hosszú sora kell ugyanis ahhoz, hogy a kezdésből, próbálkozásból végre komoly bibliás, egyházas és eredményes ifjúsági lelki gondozás, pásztoráció lehessen. De ha a jövő presbiterei nem ebből a meghitt tanítványi körből kerülnek majd ki, hanem azokból, akik egyházunkat, valásunkat alig ismerik és talán nem is igen szeretik, akkor az a lelkipásztor, aki fiatalabb korában nem gondolt a fiatalság nevelésével, öreg korában keserű szívvel fogja majd mulasztásának szomorú, de logikus következményeit elszedni. De szenvednie kell majd az utódjának és az Egyetemes Egyháznak is. Kérje fel közgyűlésünk az esperes urakat, hogy a canonica visitatio alkalmával vegyék a presbitériumokban nagyon komoly tárgyalás alá, hogy mi történik a gyülekezetben az ifjúsági kérdésben s ha pedig semmi se történt, mit lehetne tenni ezentul. Tessék igénybe venni a missziói lelkészeket, hiszen azért vannak, hogy a lelkészeknek segítségükre legyenek. Sokat beszélünk az egyházlátogatás reformjáról is, mert mindnyájan érezzük, hogy a már kiállított jegyzőkönyv egyszerű felolvasása nem éri meg azt a fáradságot és pénzáldozatot, amibe az kerül. Az egyházlátogatás egyik legfontosabb célja: a belmissziói munkák számonkérése is. Ezzé kell azt tennünk! És erre meg is van a mód, csak az esperes uraknak élniök kell azzal a joggal és hatalommal, amely éppen egyházunk felvirágoztatása érdekében Isten és a presbitériumok által reájuk bízott.

A lelkészi munka ellenőrzésével kapcsolatban legyen szabad még ajánlanom a lelkipásztori napló bevezetését, amelyben megfelelő rovatok volnának, adományok, a vas. isk. fiu és leányköri tagok névsorának s a gyülekezetben rendezett ünnepélyek és fontosabb események bejegyzésére, amely ezzel az utókor előtt is híven tükrözné a lelkipásztor és gyülekezetének lelki életét és buzgólkodását. Ezt a naplót a canonica visitatio épp úgy megvizsgálná és ellenőrizné, mint az anyakönyveket, iktatót, postakönyvet. Bizza meg a közgyűlésünk a missziói lelkészi kart e napló összeállításával s kérje fel a püspök urat annak felülvizsgálásával s jóváhagyás esetén annak kiadásával s a gyülekezetek terhére való szétküldetéssel. Lehet, hogy sokak előtt ma még visszatetsző a lelkipásztori napló gondolata, de bizonyos, hogy a magyar kálvinizmus reneszánszának ez is egyik előmozdítója lesz.

Az énekkarok közül külön ki kell emelnem a bátyuit s ezenkívül meg kell említenem, hogy a pünkösdkor Nagyszöllösön tartott országos dalos versenyen ref. dalárdáink, úgy mint a viski, derceni, beregszászi, nagypaládi igen szép sikerrel szerepeltek. A vall. esték perselypénze összesen 15.296 čk. volt!

A bibliakörök száma Bereghen 4, Már.-Ugocsaiban 2, Ungban szintén 2. Összesen 8.

Énekkar csaknem minden gyülekezetben van. Legtöbb helyen ez képviseli a belmissziót, meg a vallásos esték, amelyeket jelentés szerint csak Badalón, Bulcsuban, Csetfalván, Hetyenben, Izsnyétén, Nagymuzsalyban, Tivadarfalván és Korláthelmeceken nem tartottak.

A gyülekezet benső lelki életének külső fokmérője az adakozás. Az előbb már említést tettem a vall. est perselypénzéről, most azt mutatom ki, hogy egyéb adomány mellett mit adtak gyülekezeteink az árvaházunk fenntartására s a külmisszióra.

Az árvaházra a jelentés szerint az 1932-ik évben Bereg adott 7.652 čk-t, Már.-Ugocsa 9.435 čk-t s Ung 1.309 čk-t. Összesen 18.400 čk-t. 33 gyülekezet nem vett részt ez éven az adakozásban. A legtöbbet adtak: Técső 2234 čk-t, Huszt 2015 čk-t, Munkács 1895 čk-t, Tiszaujlak 1650 čk-t, Nagyszöllös 1300 čk-t, Nagyberég, Ungvár, Feketepatak 1000 čk-t.

A helybeli szegényeken a városi gyülekezetek sokat segítenek. Külön ki kell emelnem Beregszász, Ungvár és Nagyszöllös szociális munkáját, az itt működő nőszövetségek fáradhatatlan buzgóságát. Kovács Sándorné, Szabó Sándorné és Bartha Ilonka külön is megérdemlik, hogy nevüket dicsérettel említsük fel.

A szociális munka egyetemes megszervezése érdekében javasolom, hogy hajtassa végre kerületünk egyházi törvénykönyvünknek azon pontjait, amelyek a szegények gondozásáról és gondnokáról intézkednek, az esperes urak pedig a vizitáció alkalmával azt is vizsgálják meg, hogy elég tétetik-e e rendelkezéseknek.

Amikor törvénykönyvünket megalkották, talán nem volt oly kiáltó szükség rá, hogy a szegény gondozásra vonatkozó paragrafusokat, különösen falu helyeken komolyabban vegyék, ma azonban vétkes könnyelműség volna figyelmen kívül hagyni azt, amit a törvény a szegények érdekében világosan megparancsol. Ha nem volna ez benne a törvénykönyvünkben, most kellene betenni, de ha már benne van, nincs más hátra, mint meg is valósítani azt.

Külmissziói munkánk még nincs. Csupán annyi történt e téren, hogy a bátyui konferencián tartottunk egy bevezető előadást róla. Pedig körülöttünk már egyre serényebben kezd kifejlődni ez a munka is magyar ref. testvéreink körében. Erdély hivatalos munkaprogramjává tette a külmisszió egyetemes támogatását. Szlovenszkói testvéreink is megmozdultak, mi se

alhatunk tovább. Tanácsolom, hogy csatlakozzunk a szlovenszkói tiszáninneri kerület ama határozatához, hogy a külmisszió támogatása céljából bevezeti a vasárnap délutáni perselypénzt. Jól tudom, hogy ennek előre vajmi kevés eredménye volna, de ha évente csak néhány száz koronát küldhetnénk is magyar ref. hittérítőink támogatására, már az is jobb volna, mint a mai elzárkozó, a Krisztus missziói parancsával mit sem törődő téltlenség. Ez évben 115 čk. fordítottatott kerületünkben e célra. Lehet, hogy lesznek, akik azt fogják erre mondani, hogy a külmisszió felesleges, vagy hogy mai elesett állapotunkban talán Isten se kívánja ezt mi tőlünk. Erre csak annyit válaszolok itt most, hogy a történelem és élet tanubizonysága szerint mindig azok az egyházak, vagy egyesületek fejlődtek ki a legerőteljesebbeknek, akik teljesítették a Jézus parancsát. Itt is áll: aki megakarja tartani az életét Én érettem: elveszti azt s aki elveszti az ő életét Én érettem, megtalálja azt. Aki első akar lenni köztetek, az legyen a többi szolgája. És az is igaz, hogy a legjobb belmisszió: a külmisszió.

Iratterjesztésünk gyengén áll. Vallásos lap igen gyéren jár gyülekezeteinkbe. Nagyon sok gyülekezetbe (a jelentést tevő gyülekezetek közül 17-be) még a „Szeretet” se jár. Pedig ha más nem, legalább a lelkész járathatná. Ez mindenesetre nagy hanyagság.

Összefoglalva a mondottakat: misszióknk ügye, a nehéz anyagi helyzet dacára is fejlődő irányzatot mutat. Isten áldása legyen további munkálkodásunkon.

A Komáromi Református Egyházmegye Iktatókönyve

1725—1740 évekből.

(Folytatás.)

Az elmondottaknál szebben beszél a néhány rövidebb, —a sok közül csak úgy kiragadott— következő levél.

Currens Anni 1727 Missus die 13 Majj.

A Jehovának kegyességi szálljanak mireánk az ő szabadítása és az ő mondás szerint Psal. 119. 41.

Tss Tudós Férfiak az Ur házának hűséges Sáfári! Minthogy az Ur önnönmaga cemmendálya az ő házának, hogy a szorongatásnak idején segítségül hívja a Jehovát, igérvén, hogy megszabadítja őtet Psal. 50. 15. látjuk is, hogy nincsen hathatóbb eszköz a nyomoruság elől való megszabadulásra, az Istenhez megtért és megtörődött szívből származott gyakor könyörögnél, amelly is mennél több a szívekből származik, a Böltsnek mondása szerint annál erősebb és hathatóbb szokott lenni. Annakokáért emlékeztetem Kglmeteket az Urnak mondásáról, érezvén ki ki Kglmetek között az Isten

házának szívét szorongató szomorú sorsát, aki is most várja vagy boldogulását, vagy pedig nagyobb boldogtalanságát, Istenünkhöz sűrű fohászunkkal boldogulásáért a Sz. Gyülekezetekben szüntelen esedezni ne restelkedjünk; mivel e mi kegyelmes Coronás Királyunknak akaratyából az Pesti commisióban véghez ment dolgok, melyek Ecclainkat nézik, mostan vannak utolsó munkában; azért most vagyon ideje, ha valaha volt, hogy kiáltunk az Istenhez, esedezzünk a királyért és mellette levő Tanácsbeliekért, hogy a Királyoknak Királya hajtogassa sziveket az ő házának békességének kimunkálkodására, és valakik ellenkezik azokat — is, az ő bölts tanácsa szerint békéltesse hozzája. Mellyet cselekedvén meglátatja az Ur mivelünk az ő hűséges ígéreteinek beteljesedését, és megszabadítja emberi remenség felett az ő gyámoltalan házát. Ezeknek a jóknak kívánásával berekesztem csekély irásomat, és kívánom a Jó Istenünk éltesse Kglmeteket az ő házában való hűséges forgolódásra maradván Kglmeteknek

Attyafia és az Ur munkájában szolgatársok
Aranyoson A. 1727 die 13. majj. V. J. S.

Humanissime Dne Joh: Mike Scholae Rx
Kotsiensis Rectori Humanissime Domine Affinis.

Ime Radványi ecclának emberséges követjeit igazítottam kglmedhez, kik tisztességes hivatalt adnak kglmednek, ha azért belső hivatalt érez kglmed magában, consolatio nélkül ne botsássa el ő kglmeket, mert ezt a conditiot mások is minden elmebeli hánykódás nélkül fogják amplexálni: mindazonáltal jól meggondolja Kglmed, mi légyen ez a mi szent tisztünk, aki predikátorságra hivattatik, nem hivattatik uraságra, sem világi gyönyörűsége; hanem munkára, nyomoruságra, panaszos kenyérre, bosszuság szenvedésére és békességes türesre, ha ezzel nem érzi kglmed magát felrubáztatnak lenni, jobb és tanácsosabb, hogy ezt a Sz. tisztet fel ne vállalja kglmed. Ezek után legyen Isten Kglmeddel és birja az kglmed szívét azoknak elválasztására, amelyek szolgálnak az Isten dicsőségére, kglmednek javára kívánja Aranyoson Anno 1728 jóakaró sógora Die 2 martii Valesius János Senior.

Literae Commendatoriae Rndo Johanni Pog-rani Exhibitae. Salutem et pacem Lecturis legique Auditoris.

Az Isten az igaz kegyességnek gyakorlását helyhezette a több jóságos cselekedetek között azokban: hogy az éhezőnek megszegjük a mi kenyérünket, a nyomorult szegényeket bévigyük a mi házunkba és ha látjuk a mezitelen, ne rejtsük el magunkat ő tüle mert a mi testünk ő, azért fedezzük bé azt. És. 58. 7. Imhol az éhező, nyomorult szegény Izraelita, ami testünk és vérünk T. Megélemedett férfit Pográni János ur; aki az öregség miatt jutott ollj gyámoltalan sorsra, hogj kénszerítették szükségének

bétöltéseért a szenteknek ajtaján zörgetni, akit is sincere recommendalok minden igaz és Istent szerető Atyánk fiainak, és egyszersmind kérem, tekintsék meg ennek a kegyes férfinak nagy erőtelenségét, és tehetségig tegyenek jót véle, az hol buzabeli jótéteménnyel lehetnek, legyenek, ahol pedig buza ki nem tölthetik, pénzbeli jótéteményt mutassanak hozzá. Ezt meg tselekedvén bizonyosak lehetnek, hogy a sötétben feltámad az ő világosságok és az ő homályosságok olljan léssen, mint a Dél. Esai 58. 10. Mellyet, hogy mindnyájan elérhessünk, birja a Jehova a mi sziveinket jótéteményeinknek a nyomorult szegényekkel való közlésére, ezt kívánja tiszta szivből Kglmeteknek jóakárója és az Ur munkájában szolgatársa Aranyos A 1730 die 17 októbris. V. J. S.

(Folyt. köv.)

Codex Sinaiticus.

A The British Weekly dec. 28-iki száma érdekes hírt közöl. Nem kevesebbről van szó, minthogy a londoni British Museum megveszi a Szovjettől a leningrádi múzeumban őrzött Sinai Codexet. Az ára 100.000 font, több mint tizenkét millió ék. Mac Donald miniszterelnök az alsóházban kijelentette, hogy a kormány minden jegyzett font után ad egy fontot, vagyis végeredményben 50.000 sterlinget.

A Codex Sinaiticus egyike a világ három legelső bibliai kéziratának. Legrégibb a Codex Vaticanus, jelenleg a Vatikáni muzeumban; ezt követi a Codex Sinaiticus, jelenleg Leningrádban és a harmadik a Codex Alexandrinus, jelenleg a londoni British Museumban. Ez utóbbit Lucaris Cyril alexandriai, majd konstantinápolyi patriarcha ajándékozta I. Károlynak 1620 körül.

E három legelső codexet az jellemzi, hogy nagy betűkben összeírva minden szó, maradt reánk. (Ez alakban: „**BOLDOGOKAKIKNEKSZIVÖK-TISZTAMERTÖKAZISTENTMEGLÁTJAK.**”)

A Codex Sinaiticust Tischendorf német teologus fedezte fel 1844-ben. Tischendorf felfedezésének külön története van.

Az 1844. év májusában nevezett német tudós kereső útjában elérkezett a Sinai hegy melletti Szt. Katalin monostorba. Úgyességével megnyerte a barátok jóindulatát s azok beengedték a könyvtárba. Az álványokon nem talált semmi különöset, annál inkább a tűzhely mellé készített papirkosárban. Hiába mondotta volt a könyvtáros, hogy azok régi papírok csak s hogy nem egy kosárral el is égettek már, Tischendorf sorra átnézte a halálra ítelt papirosokat. S milyen meglepetés érte! Látnia kellett, hogy kezében tartja a legrégebb görög bibliának lapjait, amit valaha is látott. 43 drb. régi ivet szedett ki a kosárból s a szerzetesek megengedték neki, hogy elvigye. Megtudta még

azt is, hogy a könyvtár másik részében még kb. 80 iv van. De azt már a gyanút fogott barátok nem engedték megnéznie. Hazaérve Tischendorf felfedezését a szász Frigyes Augusztusnak ajándékozta s ma a leipzig-i muzeum kincse Codex Frederico Augusztus néven. Tartalma: I. Krónikák, Jeremiás, Nehemiás és Eszter görög fordítása.

Az angol kormány értesülve Tischendorf eredményes keleti utjáról, jönevű tudóst küldött ki a további részek megkeresésére. Tischendorf azonban volt annyira óvatos, hogy nem árulta el felfedezésének helyét s az angol tudós üres kézzel volt kénytelen visszatérni.

Tischendorf ezután egyik barátja segítségével próbált szerencsét, de eredménytelenül, mert időközben a szerzetesek megtudták, hogy milyen nagy kincs van birtokukban, semmi áron nem voltak hajlandók tuladni rajta.

1859 ben, tizenöt évvel később, Tischendorf az orosz cár támogatásával ismét megjelent a monostorban. Megjegyzendő, hogy a monostor a görögkeleti egyház révén a cár fővédnöksége alá tartozott. Azonban még így is hiábavalónak bizonyult minden igyekezet. Hazakészülődésre gondolva céltalanul barangolt a monostor kertjében, amikor összetalálkozott a barátok élelmező mesterével, ki némi hűsítőre invitálta meg az európai tudóst. Hogy bent a cellában valójában mi történt, azt nem tudjuk. Elég az hozzá, hogy a barát egyszerűen csak megszólal, hogy neki van egy példánya a görög bibliából. A következő percben már oda is tette Tischendorf elé piszkos vörös kendőbe kötve. **S**a tartalom? A teljes Uj Testamentom és az Ó Testamentomnak egy része, meg néhány apokrifus könyv. Nyugalmat erőltetve magára, hálszobájába vitte a vörös kendő tartalmát. Mint a német tudós maga mondja: Ezen az éjszakán az alvás szentségtörés lett volna. Nem aludt, hanem egész éjjel jegyzeteket készített belőlük.

Az orosz cár befolyására a szerzetesek megengedték, hogy Alexandriába vigyék a codexet. Később rábeszélésre legfőbb egyházi fejüknek, az orosz cárnak ajándékozták.

A Codex Sinaiticus regénye azonban ezzel nem ér véget. 1856 után egy Simonides Konstantin nevű görög, régi írások hamisítására vetette magát. A többek között irt egy Máté evangéliumot is, Kr. u. 15.-ben dátumozva. A tudósok nyomban kimutatták annak hamis voltát. Simonides azonban erősen állott igazsága mellett, de ugymond, egyet mégis hamisított s az nem más, mint a Tischendorf által felfedezett Codex Sinaiticus. Így akarván bosszút állni Tischendorfon, amiért az kimutatta Simonides csalafintaságát. A tudósok azonban Tischendorffal együtt bebizonyították a Codex Sinaiticus eredetiségét, ami most, ha a 100.000 font együtt lesz, a Szovjet kezéből Londonba, a British Museumba kerül. *Czibor József.*

Problémáink.

I.

A református sajtó. Az Egyház életképességének és virágzásának egyik jele és fokmérője: intézményeinek száma és erőssége. A katolikus egyház e tekintetben rendkívül előnyös helyzetben van, mert intézményeit hatalmas közvagyonából és a gazdag alapítványokból tarthatja fenn. Nekünk, reformátusoknak azonban egyenesen a zsebünkbe kell nyulni és kizárólag a saját áldozatkészségünkkel kell felállítani és fenntartani intézményeinket.

A csehszlovákiai magyar református egyháznak többek között ilyen, mindig nagyon mostohán kezelt közintézménye volt a beregszászi „Kálvin”-nyomda.

Elsősorban erről szeretnék néhány sort írni.

Amikor Bertók Béla püspök ur ezt a nyomdát megvette, előbb a beregi egyházmegye, majd a kárpátaljai egyházkerület számára, hogy esetleg valamikor az Egyetemes Konvent tulajdonába menjen át, azt tűzte ki célul maga elé, hogy a megerősödő és virágzó egyházi nyomda segítségével lehetővé tegye a református irodalmi társaság és könyvkiadó vállalat gondolatának megvalósulását s ezáltal a ref. egyházi élet fellendülését. Bizonyos, hogy sajtó, könyv, ujság, traktátusok, általában véve iratterjesztés nélkül nincs modern egyházi élet. Ezt mindenki tudja és mondja is, de egyedül Bertók Béla püspök úr volt az, aki nem csak beszélt, nem csak játszott a szavakkal, hanem meg is fogta az eszmét, a gondolatot s arra akarta kényszeríteni, hogy valóssággá váljon és hogy tökeerős, virágzó nyomdája legyen a csehszlovákiai magyar reformátusságnak, amely képes lesz igen jutányosan, sőt olykor ingyen is ellátni a ref. olvasóközönséget megfelelő traktátusokkal. Ezentul pedig a jövedelem egy részének felhasználása által esetleg még más egyházi intézmény is támogatást nyerhetett volna általa.

Ez az elgondolás egészen reális volt. Hiszen, ha a konvent, a kerületek, egyházmegyék és egyházközségek itt szerzik be összes nyomtatványait, itt nyomtatják jegyzőkönyveiket, ha itt jelennek meg az összes egyházi, vallásos könyvek és lapok, akkor — még ha senki más nem is támogatja a nyomdát — olyan virágzó intézményünké kellett válnia, mely minden nehézség nélkül valóra válthatta volna a hozzáfűzött reményéseket.

És a Kálvin nyomda mégsem lett azzá, aminek lennie kellett volna.

Vajjon miért nem?

Nem céloim vizsgálatot indítani ebben az ügyben, mert nem vagyok illetékes rá, csak fájlalom és siratom ennek a szép gondolatnak és tervnek a bukását. Fájlalom széthuzásunkat és az ebből eredő erőtlenségünket, amely nem-

csak a „Kálvin” nyomdát buktatja meg, de megfogja buktatni minden más intézményünket is, ha meg nem változunk.

Valamit mi még mindig nem tanultunk meg, azt nevezetesen, hogy nekünk idegenbe szakadt magyar reformátusoknak gazdaságilag is szervezkednünk kell és össze kell fognunk az ilyen üzleti természetű dolgokban is. E helyett állandóan azt kell konstatálnunk, hogy bizonyos meg nem értés, széthuzás, ellentét van közöttünk, kelet és nyugat felé. Hiányzik egyházi közéletünkben az az erős egyéniség, aki össze tudna fogni bennünket és aki vezényelne minket.

H I R E K

— Szeretetteljes bizalommal kérjük mindazon igen tisztelt előfizetőinket, kik hátrálékaikat, vagy ez évi előfizetési díjaikat eddig még nem küldötték volna be, mielőbb tegyenek eleget e kötelezettségüknek, mert különben lapunk sem a nyomdával, sem a hitelt nyújtó bankkal szemben nem tudja vállalt kötelezettségeit teljesíteni. Különösen és ezuton **utoljára figyelmeztetjük** a nagyobb összeggel hátrálékos előfizetőinket, hogy ha rövidesen nem reagálnak levélbeli megkereséseinkre sem: a kellemetlen pert kénytelenek leszünk megindítani.

Kiadóhivatal vezetője.

— **Segédlelkészt keresek** Csicserbe március hó 1-től. Csehszlovák állampolgársággal és belföldi érettségivel rendelkező segédlelkészek jelentkezését kérem a csicseri lelkészi hivatalhoz küldeni.

Dr. Magda Sándor
püspökhelyettes.

— **Lelkészbeiktatás.** Január 7-én volt Feleden a gyülekezet új lelkészének, Bellágh Barnának ünnepélyes beiktatása. Feledről a régi üldözések idején Gortvakisfaludra menekült a lelkész s századokon keresztül Gortvakisfalud maradt a kettős egyház lelkészének székhelye. A legújabb időkben a gazdasági krízis miatt a g. kistaludi egyház annyira elgyengült, hogy nem volt képes parókiát is, meg iskolát is fenntartani. Ezért a Boross Zoltán em. tanácsbíró és Dr. Batta Pál em. ügyész buzgólkodása következtében a gömöri egyházmegye és a tiszáninneri egyházkerület a lelkész székhelyét Feledre helyezte át, a gortvakisfaludi lelkészlakot pedig iskolának alakíttatta át, mert a régi iskolát már három kormány megintés érte. A Bellágh Barna beiktatását Ablonczy Pál h. esperes végezte, ki magasszárnyalásu beszédben fejtette ki a lelkészi hivatás fontosságát és a feledi lel-

készi állás történetét. Az új lelkész a pásztori levelekből vett alapigékre építette tartalmas szép beköszönő beszédét, melyben az igehirdetést, a példaadó életet és a belmissziót tüzte ki hivatása hármass csillaga gyanánt. A gyülekezet lelkes szeretettel fogadta új lelképásztorát. A templom ajtaja előtt Varga Lajos gondnok, az Urasztalánál Dr. Batta Pál em. világi tanácsbíró, Vincze Zoltán kistaludi gondnok, egy ifjú és egy leány köszöntötték szívből származó szavakkal, végül pedig Szőke István rozsnói lelkész vett búcsút kedves káplánjától és belmissziói munkájában agilis munkatársától. A templom zsúfolva volt s az ünnepélyen a feledi Énekkar is több számmal szerepelt. A beiktatáson Dr. Zehery István em. gondnok is résztvett, aki a beiktatást követő közebeden köszöntötte lelkes szavakkal az ifjú lelképásztort. Ugyancsak itt mondot meleg pohárköszöntőt Boross Zoltán feledi járásbíró, aki a feledi gyülekezet életét a régi jó táblabírák bölcsességével, erélyével és hűségével vezeti egy szebb jövő felé. Érdemes volna a beiktatáson elhangzott beszédek olcsó miszsiós füzetben kiadni. Lelki épülésére lenne nemcsak a feledi gyülekezetnek, hanem más gyülekezeteinknek és lelképásztorainknak is. (Zajdó L.)

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A gömörmihályfalui ref. egyház presbitériuma az eltávozás folytán megüresedett kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javaslom: 1) Lakás, melléképületek. 2) Minden urvacsorával élő személy fizet 20 liter búzát, s 15 liter zabot. Ha ezen kulcs szerint a buza-fizetés a 16 köblöt meg nem ütné, azon esetben a hiányzó mennyiséget az egyház pótolja. 3) Szántó föld a Sáros dűlőben 2 kat. hold ⁸⁸/₁₀₀ egy darabban. 4) A morhó erdő mellett 1 kat. hold ¹⁰/₁₀₀ szántó. 5) Legelő címen 3 hold, mely szántófölddé alakíttatott. 6) 4 hold ²⁴/₁₀₀ rét. Mindezeket a tanító munkáltatja. 7) Stóla. 8) Tüzifa 8 bécsi öl szállítva, melyből a tantem is fütendő. 9) Gyümölcsöskert, temető, szorgalmi kert használata. Földek adóját az egyház fizeti. Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem biztosítja. Kötelessége: Oszatlan iskolában a tanítói és kántori teendők lelkiismeretes végzése, kánonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén az Istentisztelet végzése, belmissziói munka. Tanítási nyelv magyar. Okleveles, rendes állampolgársággal bíró ref. férfi tanítók a 86.400/929 sz. miniszteri rendelet alapján felszerelt kérvényeiket a hirdetés megjelenése utáni 10 napon belül adhatják be a ref. lelkészi hivatalhoz Felsővály pp. Figa.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” Vezérlő Kapuánál címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felolós szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a vajáni, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az úngcsepelyi lelkész hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

A jövő biztosítása.

Nagy figyelemmel olvastam Varga Imre testvérünknek lapunk előbbi számában megjelent cikkét, amelyben Országos Nyugdíjintézetünk átszervezésére vonatkozólag tesz figyelemreméltó javaslatot. A felvetett gondolat föltétlenül érdemes arra, hogy komoly megfontolás tárgyává tegyük s ne térjünk napirendre gyorsan felette, amint ez már nálunk megszokott eljárás mód a legéletrevalóbb gondolatokkal és tervekkel szemben is.

Nagyban és egészben helyeslem Varga Imre javaslatát, amikor Országos Nyugdíjintézetünk további fenntartása mellett foglal állást s a hátrálékok behajtását sürgeti, hogy az intézet segítséget nyújthasson az állampolgárság hiánya miatt nyomorgó s a csekély nyugdíjat élvező lelkészözvegyeknek, illetve nyugalmazott lelkészeknek. Azonban Varga Imre testvérünk nem gondolta végig ezt a gondolatot, ezért óhajtanám én az alábbiakban tekintetünket a távolabbi horizontokra irányítva javaslatát kiegészíteni.

Egyetemes egyházunk gyülekezeteinek lelkészi állásai csaknem a teljes százszázalékban az állami fizetésekiegészítésre (kongruára) vannak bázisozva. Ha ez az állami segítség bármi okból megszűnne, ez a körülmény gyülekezeteink pusztulását vonná maga után. Ugyanis vagy meg kellene szüntetni a lelkészi állások jó kétharmadát, vagy a gyülekezetek lelkészei olyan életsorsba taszítottának, amelyben tengődve lehetetlen volna tőlük egyéb munkát várni annál, hogy maguk és családjuk részére a betevő falatot napról-napra megszerezzék. Senki előtt sem kétséges, hogy ma, amikor a földet csak ráfizetéssel lehet művelteni, a lelkészi állások fenntartásának alapja nem a föld, hanem a kongrua.

Az a kérdés, hogy biztos-e ez az alap? Rá lehet-e építeni nemcsak a jelent, hanem anyaszentegyházunk jövőjét is? Mindenki fog emlékezni arra, hogy amikor a prágai parlament a lelkészi kvalifikációt és munkát mélyen lebecsülő kongruatörvényt megszavazta, a baloldali pártok dührohambot kaptak s az ülésterem padjait szétrombolták.

Kérem: mi lesz a kongruával, a lelkészi állások létalapjával, ha olyan új politikai konstelláció következik, hogy ezek a pártok jutnak többségre a parlamentben? De ha a pártok erőviszonyában nem is történik eltolódás, vajjon az államháztartás nem juthat-e olyan helyzetbe, hogy egyszerűen nem tud fizetni, amint ez pl. Romániában megtörtént, ahol a 3 év előtti kongruát most fizetik a lelkészeknek, csupán az adófizetésre felhasználható bonokban? Aztán az egyház és állam elválasztásának gondolata benne van a levegőben s hogy be fog következni, afelől nem lehet kétségünk; a kérdés csupán az, hogy évek, vagy évtizedek múlva történik-e meg a szeparáció.

Mindezeket megfontolva, nincs komoly s egyházát igazán szerető református, aki ne tartaná szükségesnek mindent megtenni a jövő biztosítása érdekében. Ennek a legegyszerűbb és legtermészetesebb módja egy *egyetemes lelkészfenntartási alap* létesítése, amint az megvan pl. a skót református egyházban, ahol a Maintenance of Ministry az 1933 évtől kezdve 300 fontra (33.000 ök.) egészíti ki a lelkészi fizetéseket. Egy hasonló célú intézmény kiépítésére egyházunkban alapul önként kínálkozik Országos Nyugdíjintézetünk, kereteinek kitágítása, a tetemes hátrálékok behajtása s bevételeinek fokozása útján. Bevételeit fokozhatjuk az által, hogy

a teljes kongruát élvező lelkészek államsegélyük bizonyos percentjét az alapba évenként befizetik s minden gyülekezetben rendszeres és állandó gyűjtést eszközölnénk, természetesen megmagyarázva a gyülekezet tagjainak, miről van szó. A jövő biztosítására így egy erős alapot építenénk ki s akkor aztán nem érhetne felkészületlenül bennünket az államsegély elapadása vagy teljes megszűnése.

De ha ez a körülmény belátható időn belül, vagy egyáltalán nem következne be, akkor sem volna felesleges jócselekedet egy ilyen alap létesítése. Gondoljunk csak azokra a lelkész-társakra, akik állampolgárságuk hiánya, vagy külföldi érettségi bizonyítványuk miatt nem részesülnek államsegélyben. Az állam és a gyülekezetek egyformán könyörtelenül nézik vergődésüket s még csak alamizsnával sem hajlandók segíteni rajtuk. Aztán az sem ritka dolog, hogy a lelkész önhibáján kívül vesztí el kongruáját, mint pl. az a kollegánk, aki nem tett egyebet mint gyülekezete presbitériumának határozatát végrehajtotta s következménye lett a 3 évi tartamu kongrua-megvonás. *Vajjon van-e jogunk nekünk felmenni a szószékre s ott a szeretetről, a könyörületességről prédikálni, ha mi is részvétlenül el tudjuk nézni, hogy ugyanazt a munkát végző lelkész-társaink s családjuk a legnagyobb nyomorúságba taszítva tengődnek??* És még panaszkodni merünk, hogy igehirdetésünknek nincs eredménye? Hogyan lehetne, amikor a krisztusi szeretet és szolidaritás érzéséből egy szemernyi nincs bennünk!

De még mindig nem késő, hogy észretérjünk s bűnös mulasztásunkat beismerve igyekezzünk megmenteni és bebiztosítani legalább a jövőt. Szinte hallom az ellenvetéseket: hogyan volnánk képesek egy olyan alapot teremteni, amely elbirná az említett terheket? Hit és lelkesedés nélkül bizonyára sehogysem. De ha hittel, a nagy és szent cél iránt való lelkesedéssel fogunk hozzá s aztán kitartással, szívesen dolgozunk érdekében. bizonyosan meg tudjuk csinálni, mert a hívőkünk mindenek lehetségesek.

Ha ezt megcsináljuk, akkor egyrészt nyugodtan állhatunk meg a történelem ítélőszéke előtt, másrészt nem fogja égetni a nyomorba taszított lelkészek, özvegyek fájdalma és könnye azoknak lelkét, akikből még nem halt ki teljesen az egymásért való felelősség és a szolidaritás érzése.

Egyetemes egyházunk vezetőihez szólok: tizenöt évet elmulasztottunk, itt a tizenkettedik óra, hogy megkezdjük a munkát; a jövő biztosítása érdekében építsük ki Országos Nyugdíj-intézetünket *egyetemes lelkészfenntartási alappá!*
(Ms.)

A legjobb tankönyv és legjobb útravaló, mit gyermekünk kezébe adhatunk, a Biblia.

Dickens.

Az orosz lélek.

Az evangéliumnak Kelet népei közt terjesztésére alakult és „*Licht im Osten*” néven működő missziói szövetség havi folyóirata ilyen címen közli le Jack német missziói lelkésznek a svéd missziói társaságban e tárgyról tartott előadását. Részint közvetlen tapasztalatból, részint Bokowneff Pál orosz tudós tanulmányából meríti adatait. Az oroszország élete ma, azt mondhatjuk, annyira izgatón érdekelheti a maga titokzatoságával az egész világot, tehát bennünket is, hogy annak lelkével, hacsak ennyire is, érdemes megismerkedni. Jack lelkész 13 évig élt és dolgozott Oroszországban, amint ő maga mondja: szenvedett is, tehát ismeri az ottani viszonyokat, az orosz nép lelkét, az orosz nép elképzelhetetlen szenvedéseit. Ezek felől a szenvedések felől kérdezték és kérdezik őt meg igen sokszor, hogy miért türi az orosz nép azokat, miért nem lázad fel kínzóit ellen. A felelet ez: Az orosz embernek ez a megfoghatatlan, szenvedésre képessége, sőt készsége nem csupán keresztyén erény, hanem a vérnek és ezeréves történelmi multnak öröksége. Goethe mondja ezt: „Két lélek lakik az én keblemben”. Ebben a két lelkiségben szenved egészen különös módon az orosz. Nemcsak két világrész — Európa és Ázsia — közt lakik, hanem öbenne is ez a két világrész lakik. A szláv puhasághoz, érzelmi hangulathoz és féltelenséghez járulnak teljesen ellentétes tatár tulajdonságok: közönyösség a tompa megadásig, ázsiai féltelenség, kegyetlenség, hideg fanatizmus. Mereschkówszkij professzor, a legjelentékenyebb modern orosz írók egyike, népének jellemében ezt az ellentétességet és az abban rejlő veszélyt jóval a rettenetes katasztrófa előtt felismerte. Így nyilatkozik: „Ti, európaiak nagyok vagytok az önmérséklésben, mi a mértéktelenségben. Ti tudtok kellő időben megállni; mi fejjel rohanunk a falnak. Nekünk igen nehéz magunkat összeszedni. De ha egyszer megindultunk, sohasem állunk meg. Mi nem megyünk, hanem futunk, nem futunk, hanem repülünk, nem repülünk, hanem hanyathomlok rohanunk. Ti szeretitek az arany középutat, mi szeretjük a szélsőségest. Ti józanok vagytok, mi részegek: ti törvénytisztelők vagytok, mi nem ismerünk törvényt.” Itt van a forrása az orosz ember kiváló tulajdonságainak, nagy erényeinek: művészhatalma, nagyvonalúsága, szeretetreméltósága.

Azonban ugyanebben gyökereznek az ő nagy hibái is: a semmibevevés, amellyel könnyen tul teszi magát minden kötelességen; továbbá erélytelensége, amikor valamit tenni kellene, akadályt nem ismerő könnyelműsége. Ez a korlátlanságra és mértékletlenségre való hajlandóság — ami hű visszatükröződése az orosz mérhetetlen és határtalan síkságnak — egyszersmind alapja az orosz ember mély vallásosságának. A végtelen iránt

való fogékonyság kegyes, tiszteletteljes félelemmel tölti meg minden iránt, ahol Istent sejt: a kereszt, a templom, egy szent szertartás, vagy kép, tömjénfüst, az örökkévaló lehellete iránt; a cár, mint Isten felkentje iránt. Az isteninek minden jelképei előtt mélységes alázattal hajlik meg az orosz. Az ő vallásossága hódolat, ázsiai mozzanat; viszont hódolata vallásos, az ő szláv lelkének kifejezése. És amint csendes megadásal tűri földi urának kegyetlenségét, úgy hajlik meg zugolódás nélkül Isten sujtoló karja előtt. „Ez az én sorsom” és tovább nem kutat. Tehát egyik oldalon előttünk megfoghatatlan ernyedtség, másik oldalon férfias ellenállóerő. Mégis mélységes benső kegyességet, az isteni vezetésnek és Isten közelségének sejtelmét, a legmagasabb fokú lelki nemességet tüntet fel. Ezen tájékoztatás által talán esik némi fény az ellenmondásokban gazdag és titokzatos orosz lélekre, tekintettel a vallás területén látható félelmes eseményekre; mert különben előttünk örökre megfoghatatlan maradna: miképpen lett abból a jólelkű oroszból olyan hirtelen valóságos démon; hogyan lett a cárhűségből anarchizmus, a magas szellemi és művészi teremtő erőből minden szelleminek, lelkinék ez a bornirt tagadása. Valóban igaza van Dosztojevskijnek, amidőn „*orosz Faust*”-jában Karamasov Ivánnal ezt mondatja: „Gyűlölöm a harmóniát; egész életemben mindenütt és mindenben áttörtem a korlátokat.” Fény és sötétség, jó és gonosz, bünyözés és szent, angyal és ördög, vétek és engesztelődés — és mindez nem csupán egy egész népben, hanem igen gyakran egy és ugyanazon személyben — ez Oroszország. Ezt a földet választotta ki az Isten a lelkek erőszakos küzdőteréül Istenért és Isten ellen, Krisztusért és az Antikrisztus ellen vulkánikus kitérésekkel az ellenségénél pokoli istengyűlöletből, viszont izzó Krisztus szeretettel és hűséggel a hívőknél, hogy mindez egy isteni színjáték legyen angyalok és ördögök közt. Itt Krisztus az ő egyházát a szenvedés és üldöztetésnek azon a Bárányutján vezet a fényes magaslat felé, ahol a Hozsánna csendül fel.

A vértanuságnak ebben a tisztító tűzében tisztítja meg az isteni olvasztókemence az ő gyülekezetét, aminek a szent elrendelés szerint lennie kell: tiszta, mocsoktalan, felékesített menyasszony, aki örül az ő égi királyának. Ezért boldog.

Igy rajzolja ezt meg egy egykori orosz hercegnő megragadó módon. Ő, aki éppen akkor szabadult ki nagy veszélyből, amire Isten őt méltónak ítélte, méltónak arra, hogy Krisztusért megaláztatást szenvedjen. Állította — és ezt soha sem fogjuk elfeledni —, hogy életének ez volt a legértékesebb ideje. És ezt olyan valaki mondja, aki a régi Oroszországban olyan gazdagságban és fényben élt, amilyenről csak nagyon keveseknek van fogalma. Mindez azonban azoknak a beismerése, akiket Isten Orosz-

országban a kereszt utján fogságon és száműzetésen keresztül vezetett át a „lélek akadémiáján”, amint azt Marcinkóvskij professzor találóan nevezte: „Istenélmény Szovjet-Oroszországban” c. munkájában.

Ez a hang csendül ki abból a sok száz levélből, amelyeket a német keleti missziótársaság kap olyan emberektől, akik a borzalmaknak ezeken a helyein élnek; nevezetesen Szibéria végtelen őserdőiben, vagy a Jeges-tenger partjain, Dosztojevskij „halottázaiban”, a koncentrációs táborokban, ahol ők, mint az állam rabszolgái dolgoznak „a proletár paradicsom” felépítésén és ahol éhség, nélkülözés, járványok miatt ezerszámra pusztulnak el. Mert Oroszországban, amit „felvilágosodott” századunkban senki lehetők nem tartott volna, valóságos keresztyénüldözés folyik és annak első dühe természetesen a nagy pravoszláv államegyházat érte.

Sajnos — mondja Jach lelkész —, hogy az istentagadásnak ebben a vad dühöngésében, illetőleg megerősödésében nagy része van Németországnak, mert Németország felső iskoláiban okoskodták ki az atheizmusnak, materializmusnak, kriticismusnak azokat az áldatlan rendszereit, amelyeknek borzalmas hihatásai most Oroszország népét és egyházát semmisítik meg.

A pravoszláv egyház igen nagy szolgálato-
kat tett az orosz népnek a középkorban a 300 évig tartó tatár szolgaság és az azt követő cári despotizmus ideje alatt azzal, hogy megértette vele, hogy a szenvedés útja az isteni Szabadító előképe által megszenteltetik és hogy alázatos-
ság és türelem a legmagasabb keresztyén erények. A történelem folyamán azonban az egyház nem maradt meg isteni hivatása magaslatán. Nem tudott ellenállni a világ kísértésének és az önkényuralom szolgájává engedte magát lealacsonyítani; az pedig az egyházat használta fel a szellem bilincsbe-
verésére és a szabadság elnyomására.

Azonban az egyháznak ebben a szomorú korszakában sem hiányoztak krisztusi lelkű, férfiak, mint p. o. Awakum érsek, akit a cár éppen keresztyéni magatartásáért börtönbe vetetett és kizsoltatott és aki nyomorult börtönéből ezt írta Aleszej Michailowitsh cárnak: „Én még itt sem fogok megszűnni téged, óh cár, szeretni. És mennél inkább kizsoltanak engem a te szolgálóid, annál inkább szívből fogok érte imádkozni, hogy a te cári lelked megmentesék.”

Ha Oroszországnak az ilyen hű fiai tudtak volna érvényesülni az egyházban, ha követték volna Dosztojevskij intését és a népnek az evangéliumot, mint élő igét hirdették volna és ha mindenekelőtt félre nem ismerték volna az isteni látogatás óráját az evangéliumi mozgalomban: nem következett volna be ez a rettenetes katasztrófa.

Igy azonban eljött a sötétség órája és az atheizmus dühöngése, amely legerősebb fegyvereit tőlünk, nyugatiaktól vette és ez a düh elsősorban az egyház ellen fordult, amely benső erejét és méltóságát a gyűlölt rendőrállammal való szoros egybekötötése miatt teljesen elvesztette. Ami borzalom, pusztítás, gyaláztatás, üldöztetés az orosz egyházat a forradalom első szakaszában érte, azt toll le nem írhatja, száj el nem mondhatja. És mégis az ördöggé-vált ember minden cselekedete és minden beszéde mögött ott állt az élő Isten az ő kegyelmével. „Akit én szeretek, azt megfenyitem” mondja Ő. A büszke hercegnőből, aki gazdag volt a világ kincseiben és világi dicsőségben, szegény, alázatos szolgálóleány lett, akinek most a szenvedések fentebb rajzolt útját kell járnia, azt, amelyen előzőleg az ő parancsára sokan másoknak kellett járnok.

Miután a dühöngés első rohama szűnt, 1923—29-ig viszonylagos nyugalmi idő állt be. Lenin parancsára az atheisták azon fáradoztak, hogy inkább a propaganda és „felvilágosítás” szellemi fegyvereivel szabadítsák meg az orosz népet „a vallás ópiumától.” Azonban a teljes sikertelenség és reménytelenség újra feloldozta a régi dühöt bilincseiből és 1929 nyara óta újra az üldözések valóságos orkánja zug Oroszország végtelen téerein. Valóban a sötétség órája jött el Oroszországra. Beteljesült Dosztojevskij próféciája: „A démonok ott fenn szabadjára vannak engedve.” Világosan, minden szépítgetés nélkül kijelentett sátáni rombolószándék, amely egy világhatalom hatalmi eszközeit magához ragadta, megsemmisítéssel fenyeget mindent, ami az Isten és hit nélküli emberi rendnek útjában áll. Lunacsarskij, aki nem régen a tanácsköztársaság népnyelvelési osztályában vezető helyen állt, ezt a tervet következőképpen jelölte meg: „Mi a kereszténységet. főképp annak vezetőit, az evangélium hirdetőit, mégha azok a legjobb emberek volnának is, ki fogjuk irtani, mert ezek a Krisztus szeretetét hirdetik, ez pedig a mi politikánk alapelveivel ellentétben áll. Nem szabad többé Istenhez imádkozni és őt tisztelni.”

Megérthetjük az orosz orthodox hívők mély fájdalmát, amikor látják az ő szép templomokat, kolostoraikat felrobbantani, bezáratni, vagy színházzá, raktárrá, garázsszá átalakíttatni, az előtte oly drága szentségeket meggyaláztatni. Azonban, aki tudja, mily szorosan van az orosz hozzáfűzve az ő templomának imaterületéhez és hogy a szentkép önála milyen fontos eszköze az áhitatnak, az meghallja a rombolás zugásából is az Írás szavát: „Isten nem lakik kézzel csinált templomokban.” És a szentképek égetésében is meglátja Isten szabadító kezét, aki az orosz ember szívében szabadabb akarja tenni az utat Istennek lélekben és igazságban való imáadásához. Vagyha úgy van, amint azt egy német predikátor beszélte, aki kevéssel ezelőtt

tért haza Szibériából, hogy olyan helyeken, ahol a különféle felekezeteknek egyetlen templomot hagytak meg és abban orthodoxok, lutheránusok, mennoniták, orosz evang. keresztyének, baptisták, adventisták közösen tartanak istentiszteletet és ő maga is predikált ilyen gyülekezetben: akkor arra kell gondolnunk, hogy Isten éppen az ő ellenségei által akarja egyesíteni a viszálykodó „testvéreket”, hogy teljesüljön az ő fiának főpapi imádságából ez a kérés: „hogymindnyájan egyek legyünk”.

Nagy István

A Komáromi Református Egyházmegye Iktatókönyve

1725—1740 évekből.

(Folytatás.)

Instantia ad Dnos Professores Debr pro Bohemorum Clientibus Johanno Glassio Georgio Jessenio, et Joh. Stetinio.

Isten szeresse mindennemű áldásaival Kglmeteket Szivem szerint kívánom. Tss Jó Uraim! Jó lehet régen kel vala instálnom Kglmeteknek Cseh ifjak eránt; de az ő tanulásoknak kimenetele felől kétséges lévén, lehetnek-e valaha mind nekem: mind pedig a szegény cseh árvának vigasztalására, által nem láthatam, most már magam is látom, másoknak is relatiojuktól hallom mind a kegyességnek, mind a tudománynak szép jeleit benne; minek okáért az Úrnak nevében kérem kglmeteket tekintse meg annak a mások felett való cseh árvának gyámoltalan sorsát és tegyen jót kglmetek ezekkel az Isten dicsőségének terjesztéséért fáradozó ifjakkal, hogy az Isten népének öröme el ne enyvésszék az én halálomban, és halálom után ne légyen az Isten népe olyan mint a nyáj, melynek pásztorja nincsen. Az Kglmetek meg Boldogult Tss. Praedecessori Ugy a Tekint: N. Tanács, az én boldogulásomban nem néztek a rendre, hanem rendkívül való utakon munkálódtak boldogulásomat és sok jót tettek vala én velem. Nem is engedé az Úr, hogy ökglmek buzájokat elvetvén tövissel arassanak: most az én munkám is nem volt hijába való az Urban; sőt dicsekedésem lehet, hogy az Úr engem elbocsátott annak aratására, melyben én semmit nem munkálódtam, egyebek munkálódtak és én az ő munkájokban állottam. Joh 4. midőn a nekem adott kegyelem által új ecclát plántáltam, amely már számmal majd a régít fellyül fogja mulni, most is minden esztendőben lévén congregatiónk Rétén, ahova, azhol kik vadnak egyben gyűlnek, minden congregationkkor szaporítja az Úr az ő megpusztult házát, harmadéve 14 lelkeket adott az Úr az ő házának, az elmúlt esztendőben hat lelkekkel szaporodott meg az Úr háza, kezdenek már kívánkozni ide Hálából a Pietista Csehek. Hogy azért ez a jó

munka félben ne szakadjon; sőt elő menjen, Isten után senki közzülünk oly hasznos eszköz nem lehet, mint kglmetek, ha ifjunktat nevel az Isten Házának, kérjük is mindnyájan aláza-tossan tégye kglmetek a maga szivére a mi ké-résünket, és mind gradusokra, mind egyéb commoditásokra, méltóztassék kglmetek gondot viselni, és az hol kívántatik, együgyü sorsokat recommendalni. Mi is impetrálván Kglmetektül, ezen Isten dicsőségét előmozdító, kegyeségnek munkájáért, nem szünik meg a mi szivünkben Kglmetek boldogulásáért való fohászkodásunk, és a mi nyelveinkkel szüntelenül serkengetjük az Urat, a jó cselekedetekért való bő jutalom-nak megadására, melyre obligálván magamat maradok Kigyelmeteknek szolgálni kész igaz jóakarója Aranyos A 1732 die 24 Augusztii Valesius János

Ezzel a levéllel kapcsolatban a mai helyze-tünk mintegy készletre arra a megjegyzésre, miszerint bizony hiába „obligálta” magát Vale-sius a bő jutalomért könyörögni, számunkra Valesius utódai megtiltották, hogy Magyaror-szágon papokat neveljünk, hogy itt azok az árva magyar kálvinisták között az ígét hirdes-sék—..., de e helyett csak annyit jegyzek meg, hogy amit Valesius kért a debreceni iskola professoraitól, azt azok megadták. Az iskola kebelén, (lásd a Debreceni Ref. Főiskola tanu-lóinak névsorát az 1733-36 években) magyar kenyéren felnevelték az ifjakat és aztán szárnyrakelni is segítették őket. Megjegyzem még azt is, hogy épen Jessenius György szárnyrakelése hozta Valesiusra az említett börtönbevetetést; ugyanis, mikor Valesius felavata a papi functiok végzésére a debreceni isko-lából akkor kikerült ifjut, az ennek részére kiadott papi bizonyítványra saját nevét a más-kor használni szokott „Orbus Pastor” helyett az „Episcopus” jelzővel látta el, amiért aztán a katolikus papság (a győri püspök) a komáromi vár börtönébe hurcoltatta, mint olyant, aki a protestánsoknak tilos „episcopus” szót amugy is jogtalanul használta.

Isten segedelmével talán még közölhetek máskor is e levelekből, sőt talán valamikor lesz alkalmam arra is, hogy az egész közre-adjam. De addig is — azt hiszem nem lesz ér-dektelen — elmondom, hogy ez az okmánytár (tartalma után méltán nevezhetjük így) 1740 év szeptember 20-án, Valesius elhurcoltatásakor, Valesius hivatalában található összes írásokkal együtt Komáromba vitetett, majd onnét a Kir. Helytartótanács kezébe került. Az okmányok egy része ma a pécsi kat. püspöki levéltárban van, ez pedig Isten különös kegyelméből ez idén, Nemesócsa szomszéd falujába, az én bir-tokomba jutott, tehát közel kétszáz esztendei távollét után ismét hazajött a komáromi egy-házmege területére.

Kúr Géza
csicsói ref. lelkész.

(Vége.)

Problémáink.

II.

Itt van például a lapok kérdése is. Egyházi lapjaink száma már tizre emelkedett. Ez való-ban sok. N e m a z é r t s o k, mert nem volna rá szükség — mindegyik szükséges és hasznos — csak azért sok, mert kevés hoz-zá a munkatárs és az előfizető. E nélkül pedig a legszükségesebb lap is csak haldoklik és töb-bet árt, mint használ.

Amikor megindult a „Református Leány”. a szerkesztő felkérésére küldtem neki egy sereg címet, olyanokat, akiről reméltem, hogy meg-rendelik a lapot. Később közölte velem a szer-kesztő, hogy a küldött címek közül egy se ren-delte meg a lapot. Nem is mertem több címet küldeni.

A „Református Ifjut” is megpróbáltam ter-jeszteni, hiszen mint missziói lelkésznek köte-lességem is. Az egyházkerületi gyűlésünkön pl. minden ott levő lelkésztestvéremnél szót emel-tem mellette, de csak egy tanítótestvérem ren-delte meg. Ez bizony rettentően sovány ered-mény volt. És így vagyunk a többi lappal, hogy a „Református Lelkipásztorról” ne is szóljak, amely még csak az egyik lábával indult el.

Ugy gondolom magam is, hogy az erők szét-forgácsolása nálunk valóban megvan, amin fel-tétlenül mielőbb segítenünk kell a lapok, a szerkesztők és az olvasók érdekében egyaránt.

Szerintem három lap teljesen elegendő volna szükségleteink kielégítésére. Egy a lelkipászto-rok, tanítók, általában a belmissziói munkások és vezetők, valamint az egyházközségek számá-ra, amely magába foglalná a hivatalos közlemé-nyeket is. Ezt részben az egyházközségek, rész-ben pedig a lelkészek és tanítók fizetnék. Jára-tása kötelező volna minden egyházközségre nézve. Ebben volnának közérdekű kérdésekről szóló cikkek, prédikációk, beszédvázlatok, mintaleckék, kül- és belmissziói utmutatások, hírek stb., szóval mindaz, amire a lelkipászto-rnak és tanítónak szüksége van. Természetes, hogy egy ilyen gyakorlati, nivós lap fentarthatassa magát, ahhoz mindenekelőtt az kell, hogy össze-szedjük a tollforgató embereket és szétosszuk köztük a munkát. Mert hogy két vagy három ember szerkesszen, írjon egy ilyen lapot, a többi meg tisztes távolból nézze ezek vergődését, az nem megoldás és nem is hozhatja meg a kívá-natos eredményt.

A másik lap a nép számára való volna, ez már ma is megvan: a „Szeretet”. Ezt a lapot erőteljesebben kellene támogatnunk erkölcsileg és anyagilag egyaránt. Itt is meg kellene szer-vezni a munkatársi gárdát, beosztani a munkát s erőteljes propaganda által az előfizetők számát a lehető legmagasabbra emelni. Egészségtelen állapotnak tartom, hogy amikor egymásután indulnak az új lapok, akkor a Szeretembe 2—3

emberen kívül ugyyszólván senki sem dolgozik. Jogos é ilyen esetben az a sokat hangoztatott vád, hogy a lap egyhanguvá és unalmassá lett?

A harmadik lap az ifjuság számára készülne, szintén beosztott, rendszeres munkatársakkal s megfelelő propagandával.

Mind a három lap az egyház hivatalos lapja volna, vagy legalább is mindhárom lap mögé odaállana teljes erkölcsi s ha kell anyagi támogatásával az egyetemes egyház. Ennek a három lapnak élni, virágozni, hatni kellene és ez az egyházunk presztizskérdése lenne. Ennek a három lapnak támogatása, terjesztése minden lelkipásztornak hivatalos kötelessége lenne, amelynek végzéséről az egyházlátogatáskor számadással tartozna.

Ha e három lapon kívül még más lap is fenn akarná tartani magát, az a szerkesztőjének privát akciója volna, amelybe senki bele nem szólhat. Bizonyos azonban, hogy ha — legalább is egyelőre — ebben a mai nehéz helyzetben, e három lap erőteljesen végezhetné feladatát, akkor nem jelentene katasztrófát az sem, ha egyik-másik kis lapocska emiatt kénytelen volna leállni. Nem, mert a három lap valamelyikébe minden mostani lap és szerkesztő megtalálná a maga helyét, munkáját és érvényesülését.

Fogjunk hát össze ref. egyházi sajtónk megszervezése és kiépítése érdekében, amíg itt is el nem késünk, amíg a most meglévő és szomorúan vergődő lapjaink a szolidaritás hiánya következtében sorra mind el nem véreznek. Vegyünk példát jugoszláviai testvéreinktől, ahol a „Magvető” olyan ügyesen oldja meg ezt az egész nehéz kérdést.

És legyen szabad a megoldás elősegítése céljából mindjárt egy konkrét javaslattal is előállanom.

Gyűljünk össze valahol, akik részt óhajtunk venni ebben a munkában s tárgyaljuk meg a dolgot nagyon komolyan és behatóan és ha nem is előznénk meg ezzel a konventet pl. a hivatalos lap szerkesztőjének megválasztásában, de mindenesetre tájékoztathatnánk a helyzetről s a felmerült megoldási lehetőségekről.

Ez a feladat is probléma és hátha ennek a megfelelő megoldása életre tudná kelteni és munkába tudná állítani a már épen elég régen alvó Református Irodalmi Társaságot. Sz. B.

H I R E K

— Szeretetteljes bizalommal kérjük mindazon igen tisztelt előfizetőinket, kik hátrálékaikat, vagy ez évi előfizetési díjaikat eddig még nem küldötték volna be, mielőbb tegyenek eleget e kötelezettségüknek, mert különben lapunk sem a nyomdával, sem a hitelt nyújtó bankkal szemben nem tudja

vállalt kötelezettségeit teljesíteni. Különösen és ezuton **utoljára figyelmeztetjük** a nagyobb összeggel hátrálékos előfizetőinket, hogy ha rövidesen nem reagálnak levélbeli megkereséseinkre sem: a kellemetlen pert kénytelenek leszünk megindítani.

Kiadóhivatal vezetője.

— **Értesítés.** Sajnálattal közlöm, hogy a febr. 15. és 16-ára tervezett vasárnapi iskolai kurzus Viktor János akadályoztatása miatt elmarad, s kérem lelkész testvéreimet, hogy erről a jelentkezőket kellő időben értesíteni sziveskedjenek. Gencsy Béla, ref. lelkész.

— **Felhívás** a kárpátaljai református dalárdák vezetőihez. Kárpátalján országos magyar dalosszövetség van kialakulóban. Az alakuló és szervező előmunkálatokkal Takáts Gyula huszti ref. tanító van megbizva, aki az alapszabály tervezetét már el is készítette s szívesen megküldi az érdeklődő dalköröknek, ha ezt tőle megkérlik. Ugyancsak önára kell a felállítandó országos dalosszövetségbe való belépési szándékot is bejelenteni február 15. ig. Kívánatos volna, ha ref. dalárdáink mentől nagyobb számban vennének részt ebben a szép reménységgel biztató kultur munkában.

— **Hol lesz kárpátalján a nyári ifjusági konferencia?** Olyan kérdés ez, amelyre az a lelkész testvérünk fogja — remélhetőleg rövid időn belül — megadni a feleletet, aki a Lélek indítására magára vállalja ennek helyi rendezését.

— **A Codex Sinaiticus-ról** tanulságos cikk jelent meg a *Life and Work* februári számában T. B. Stewart Thomson tollából. Megtudjuk belőle a többek közt azt is — ami jellemző az angol gondolkodásra — hogy az angol kormány a Codex megvásárlásakor gondoskodott annak biztosításáról, hogy a hatalmas összeget a Szovjet sem közvetlenül, sem közvetve az atheista propaganda céljaira fel ne használhassa. Tárgyalások vannak folyamatban, hogy Anglia 100.000 font értékű gépet és egyéb árut ad a Szovjetnek a codexért. Stewart Thomson szerint, Anglia még a mai nehéz viszonyokat tekintve is jó üzletet csinált e nagyértékű codex megvásárlásával s azt mondja, hogy csak a pénzügyi krisisnek köszönhető, hogy jóval magasabb áron nem vándorolt valamelyik amerikai milliomoshoz, mint Európa annyi más hasonló értékű kincse.

— **Szenczi Molnár** Albert halálának háromszázados évfordulóját emlékünneppel készül megünnepelni a sárospataki főiskola február hónap második felében.

— **A magyar** tiszáninneri egyházkerület Hubay Mihály szilvásváradai lelkészt tanácsbíróvá Kiss József bejcei lelkészt és Czinyéri Barna leány gimn. igazgatót aljegyzőké választotta, a sárospataki főgimn. tanárképviselője Novák Sándor gimn. igazgató lett.

— **Tüntetés.** Pesten a sztrájkoló műegyetemi hallgatók a hóhányó munkások kezéből kivették a lapátot és két órára a melegedőbe küldték őket. Idők jele.

— **Megjelent:** Dr. Viktor János: *Boldog rab-ság* vezérfonal Pál apostolnak a Filippibeliekhez írott levele tanulmányozásához (szövétnék kiadás, 308 oldal.) — *A láthatatlan templom.* Az elmúlt év rádió ige hirdetésének egybefoglalása (Dr. Ravasz L., dr. Baltazár D., dr. Heteszy K., Muraközy Gy., Szabó I. és Vargha Tamás beszédei) (Kálvin könyvtár 5—7 sz.) Ára: 1'80 P.

— **Jugoszláviában** az egész ország területére kötelezőnek nyilvánították a házasságkötések egyházi megáldatását.

HIVATALOS RÉSZ

Másolat a Ref. Egyh. és Isk. kiadóhivatala részére.

Hivatalos lapunk egyházi előfizetőinek tájékoztatására s mihez tartásuk végett alább hozzuk a köv. konventi jkv. kivonatát:

Kivonat a szlovenszkói és kárpátaljai Egyet. Ref. Egyház konventjének 1933. évi március hó 29-én tartott évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből. 84. pont. Dr. Magda Sándor, mint az egyetemes egyház hivatalos lapjának, a Ref. Egyház és Isk.-nak főszerkesztője előterjesztést tesz a lap anyagi ügyeiről. A lap előfizetésére kötelezett egyházak tulnyomó része előfizetési kötelezettségét következetesen nem teljesíti. Az előfizetési és hirdetési hátralékok 1933. március 10-én 45000 koronát tettek ki. Az állandó folyó számla tartozás 15—20,000 korona közt mozog, melynek évi 10 %-os kamata 2000 koronára rug, amire költségvetési fedezet nincs. A kiadóhivatal felszólítására válaszok nem érkeznek. A hátralékok peres uton való behajtása csak sok kényelmetlenséget és felesleges költséget szaporít, de eredményre ez sem vezet. Egyedül szigorú és pontos egyházi közigazgatási uton való beszéd mutatkozik célravezetőnek.

A megdöbbenő előterjesztésre:

„az egyetemes konvent egyhangu határozatával kimondja, hogy a református egyház hivatalos lapjának, a **Református Egyház és Iskolának** előfizetési és hirdetési díjait, valamint összes eddigi hátralékokat e határozat időpontjától kezdve közigazgatási uton, az egyes egyházmegyék esperesei által rendeli beszédetni az összes előfizetésre kötelezett egyháztól.

Az egyházmegyék esperesei úgy az évi előfizetési díjakat, mint az esetleges hátralékokat a hozzájuk **minden év április 1-ig**, a kiadóhivaltól megküldendő kimutatás alapján, az egyházlátogatók utján kötelesek beszédetni valamennyi egyháztól s a befolyt díjakat egy összegben, — a kiadóhivatalhoz megküldendő kimutatás mellett — kötelesek **befizetni, vagy beutalni május hó 15-ig** a Nagykaposi Dunabank fiókjához.

Az egyházmegyék esperesei felelősség terhe mellett kötelesek e konventi határozat foganatosítására, melyre nézve a folyó 1933. évi eljárás a kimutatás megérkezésétől számított egy és fél hónapon belül lesz minden egyes egyházmegyében foganatosítandó. Ha valahol ez idő előtt az egyházlátogatások befejezést nyertek: itt az esperesek a legcélravezetőbb más közigazgatási uton köteleztetnek ez évben a behajtás eszközzésére.

Kivételes esetben, ahol tetemes összegű hátralék áll fenn, az ily egyházak indokolt felterjesztésére, a befizetésre nézve a Konvent Elnöksége haladékot adhat az 1933. év szeptember hó 30 ig a hátralékok teljes kiegyenlítésére.”

K. m. f. A kivonat hitelül: **Sörös Béla**
(P. H.) lelkész jkv.-vezető.

Pályázat. A *hornygelléri* ref. Iskolaszék pályázatot hirdet a megüresedett végleges II. tanítói állásra. Fizetés: 210 Kč. törzs. természetbeni lakás (előszoba, szoba, konyha, éléskamra), 120 □ öl kert, a többi államsegély. Pályázati határidő és az egyéb köteleességek a „Vestnikben” közölt hirdetés szerint. Pályázhatnak képesítéssel bíró férfi és nőtanítók.

Pályázat. A *mihyskai* (méhészi) ref. Iskolaszék pályázatot hirdet megüresedett előkönyörgő-kántortanítói állására. Javadalom: egyháztól 100. Kč. készpénz, szép két szoba, konyha, kamara és melléképületekből álló lakás és kert. Pályázati határidő 1934 febr. 25. Az állás március elsején elfoglalandó. Pályázatok Ref. lelkészi hivatal Hrhov, pp. Turna n/B. okr. Moldava n/B. címre küldendők.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Kiíratási díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapuánny” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úngcsepelyi lelkész
hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Uj Egyetemes Egyházi Közalap.

Nemrégiben hangzott el egy vezető szerepet vivő református világi ember ajkáról az a nyilatkozat, hogy nem árt, ha az Ige szolgálói szűkös anyagi viszonyok között élnek, mert annál inkább képesekké válnak meggyőződéssel és áldott hatással hirdetni az igazi krisztusi erényeket: az alázatosságot és az irgalmas szeretetet.

Bármennyire különösen hangzik is ez a nyilatkozat első hallásra. tagadhatatlan tény, hogy van benne igazság. Megszívlelendő nagy igazság, hogy aki nem sirt még soha, nem tud az vigasztalni és aki nem próbálta még, hogy mi az éhség, nem tudhatja, hogy milyen jóízű is lehet valamikor egyetlenegy falat kenyér is. Sőt azt sem tudhatja, hogy valójában milyen nagy annak az értéke.

De hát ilyen ember igazán kevés van, ha ugyan van még valaki a mai világban.

De viszont az is igazság, hogy lehetetlen és igazságtalan elgondolás az anyaszentegyház jövőjét és abban a lelkészek és azok családjainak sorsát csak úgy vaktában a jószerecsére bizni. Mert igaz ugyan, hogy a szenvedő ember megértőbb a szenvedéssel és szenvedőkkel szemben, mint akinek „jól vagydon dolga”, de csupán a megértéssel azután nem is sokat tud segíteni az, aki maga is nyomorog.

A nyomorgó és megvert pásztor mellett busan legel és széledezik a nyáj is.

Miróllunk, csehszlovákiai kálvinista lelkészekről igazán senki nem mondhatja el, hogy a fenti nyilatkozat értelme szerint az Ige hirdetésére világi jómódunk miatt volnánk alkalmatlanok, azért csak természetesnek és magától értetődőnek kell tartanunk, ha itt a hivatalos lapunk hasábjain a multak nagy sérelmeinek felemlége-

tése, el-elpanaszolgatása mellett újra meg újra felmerül a jövőről való gondoskodásnak, a „*jövő biztosításának*” gondolata is.

Tökéletesen igaza van Főszerkesztőnknek, amikor arra a megállapításra jut, hogy ezen a téren nincsen már helye a további halogatásnak. Szemébe kell nézni a jövő fenyegető rémképeinek és amíg még nem késő, szerbe-számba kell szedni azokat az erőket, amelyek a jövő biztosítása érdekében rendelkezésünkre állanak és segítségünkre lehetnek.

Ezek között az erők között mindenesetben első helyen kell számításba vennünk a Főszerkesztő ur által említett hitet és lelkesedést, de nem szabad kifelejtenünk a már meglévő, rendelkezésünkre álló eszközöket és lehetőségeket sem és amikor eljön az ideje, fel kell használnunk az egyházi főhatóság kezdeményezése alapján az áldozathozatalra való *kényszerítést* is. Az első kezdeményező lépést az Egyetemes Egyházi Alap létesítésére és életrehívására a főtiszteletű Egyetemes Konventtől várjuk, amelynek asztalán ott fekszik már 1930 óta az ungi református egyházmegye és a tiszáninneri egyházkerület közgyűlése által jóváhagyással felterjesztett javaslat, mely e kérdés megoldását, illetve annak lehetővé tételére a kezdeményezést a rendes hivatalos úton elrendeltetni kéri.

„Mindannyiunk előtt már régen nyilvánvaló, hogy annak a minden tekintetben áldatlan helyzetnek, melybe egyetemes egyházunk az államfordulat óta jutott, nemcsak jobbra fordulását nem remélhetjük egyelőre, hanem el kell készülnünk arra is, hogy az egymás után következő napok anyaszentegyházunk fennmaradásának anyagi biztosítékait tekintve mind nagyobb és nehezebb feladatok

elé állítanak majd bennünket. Nagyon valószínű az is, hogy — talán hamarabb, mint bárki is gondolhatná, — teljesen a magunk erejére utaltan kell szembenéznünk a jövővel, mely pedig minden téren napról-napra fokozódó igények teljesítését kívánja meg tőlünk.

Nekünk lelkészeknek kell elsősorban éreznünk, hogy a saját magunk anyagi nyomoruságai, amelyekből pedig bőven kijut a részünk, nem vonhatják el figyelmünket annak a fenyegető veszedelemnek mérlegelésétől, amely anyaszentegyházunkat állítja — ugye lehet — már a közel jövőben a „lenni, vagy nem lenni” sorsdöntő kérdése elé.

A kongrua törvény megszavazásának orcapiritóan szegyenletes körülményei, az az eljárás, ahogyan ennek a gunyos, kegyelemből megszavazott törvénynek a végrehajtását már évek hosszú során át halogatják és az a módszer, amelyet a végrehajtás során alkalmaznak, amidőn éhínséggel s a legteljesebb nyomorral küzdő nagycsaládu lelkészek nemcsak fizetkiegészítést nem kapnak a törvény rendelkezéseinek rideg keresztül erőszakolása következtében, hanem 30—35.000 korona összegű kongrua-előlegek visszafizetésére is köteleztetnek: mindezek azt bizonyítják, hogy aki egyházunk jövőjével, fennmaradásának kérdésével foglalkozik, annak nagyon is komolyan kell gondolnia arra az időre, amikor egyházunk egyeteme minden külső anyagi segítségtől elzárva a maga erejére lesz utalva és fennmaradásának biztosítékát kizárólag csak a saját erejében, a saját törhetetlen élniakarásában találja majd meg.

Nyilvánvaló előttünk az is, hogy legyünk bár lelkiekben akármilyen gazdagok, „kincsünk és aranyunk” bizony nem sok van. Világi uraink, — akik még vannak, — maguk is küzdenek a változott viszonyok szülte megnövekedett terhekkal, segíteni akarásuk az ezerféle térről segítség után feljűk kiáltozó szükség kielégítésében kimerűl, annak anyagi ereje szűtforgácsolódik és lenne bár a gondolkodásuk akármilyen nemes és fenkűl, a mostani viszonyok között egyházunk jövőjének anyagi biztosítása terén az ő önkéntes áldozatkésztségűk számításba is alig jűhet.

Nekűnk magunknak kell cselekednűnk; az egyházközségeknek, a gyűlekezetek népének kell megmozdulnia és gondoskodnia anyaszentegyházunk fennmaradásának anyagi feltételeiről, ... ha élni akarunk és nem akarjuk megengedni azt, hogy a változoz idűk megváltozoz viszonyai között ugy beszéljen majd rűlünk az utánunk következő nemzedék: éltek ezen a vidéken kálvinisták is, de elpusztultak, mert kihalt a szívűkbűl az egyházukhoz való ragaszkodás és az áldozatos szeretet!

Még élűnk, még idűnk van a gondosko-

dásra, de meggyűzűdűsem, hogy itt van arra az utolsó óra!

Ezt a gondoskodást ott kell elkezdni, hogy az államsegűyek elmaradásával fedezet nélkül maradoz egyházi terhek és kiadások fedezetűl meg kell teremtenűnk ujra az egyházi közalapot és növelnűnk kell azt minden rendelkezűnkre álloz forrásbűl mindaddig, mig tűkeerűssű vűlva meg nem bírja az egyetemes egyház fenntartása terhének a saját magunk erejűre vűroz hordozását.

E források között legelsűsorban az egyházak vagyombűroz képessűgen alapuloz aránylagos közteherviselűse veendű számításba.

Elmult nagy idűk törtűnete számtalan példával bizonyítja, hogy protestáns egyházunknak századok viharai között — űldűzűsek és nyomoruságok idejűn — a Gondviselű Isten után hűveinek áldozatos buzgűsága volt a legfűbb patrűnusa. A mostani nagy idűkben, mikor a társadalomnak vallási dolgok iránti hideg közűnbűssűge, sűt egyenesen vallásellenes irányzata mindent megsemmisíteni kész viharkűnt zug kűrűltűnk, — Istenországa tagjainak: a kis gyűlekezetek összetartás által naggyávűloz erejűnek és teherbűroz képessűgűnek kell megmutatnia azt, hogy megmaradni, élni akarunk és tudunk!

E javaslat keretűben nem lehet az a célom, hogy direktívákat adjak, a kérdűs megfelelű megoldásának módját megtalálni a fűtiszteletű Konvent által kikűldendű, szakemberekbűl összeállított bizottságnak lehet feladata. Javaslatomnak csak annyi a kűzelebbi célja, hogy e mind szélesebb kűrűkben nagy érdeklűdűssel tárgyalt kérdűs egyházi fűhatóságaink elűbe tárva, annak reális megoldása esetleg az egyetemes egyházi adozás és a saját felelűssűgűnk mellett törtűnű egyházi tűzbiztosítás kérdűsűvel egyűtt, közmegnyűgvásra lehetűvűvűljűk."

A javaslatban megjelűlt egyetemes adozás és belkűrű tűzbiztosítás remelűhető megtakarításai és a Fűszerkesztű űr által említett percentuális járűlűkok mellett ime most még az orszagos lelkűsi nyugdijintűzet vagyonzára és kintlevű követelűseire, az egyházközségek fenntartoz járűlűkaira és közalapí járűlűkaira is rámutathatunk, mint az Uj Egyetemes Egyházi Közalap létesítésűhez igűnybevehetű és felhasználhatoz erűforrásokra.

Kívánatos volna, hogy ehhez a kérdűshez tűbb oldalrűl is hozzászólás törtűnjűk.

Kűmives Sándor,

A mai Palesztina.

Ahol a keresztyűn vallás is megsűletett: Palesztina, a világ legkűlűnűsebb, csodálatos geologiai képzűdűse. Az egész ország vűrmegeink kűzűl egyik legnagyobbnak felel meg

területben. Talaja kompakt, egy testet tevő, nagy márvány, vagyis mészköszikla.

Ez a nagy szikla igen érdekes felszínű. A világ leghullámosabb talaja. A Földközi tenger mellett lévő Jaffától légvonalban 50 kilométer távolban levő Jeruzsálem 800 méternyire fekszik a tenger színe fölött. A keskenyvágányú kis vasut 65 kilométernyi utat tesz meg a sok kanyargó emelkedés miatt, míg felkapaszkodik a fensikra, melyen Jeruzsálem és a tőle 8 kilométerre lévő Betlehem is fekszik.

Jeruzsálemtől 30 kilométerre van a Holttenger, melybe a Jordán ömlik. A Jordán völgye és a Holttenger színe a legmélyebb felület a földön. A Földközi tenger színétől 400 méterrel van lentebb. A Földnek legmélyebben behorpadt felszíne, ahová Nap süt, ahol levegő van, ahol föld-felszíni élet lehetséges.

A Libánon glecsereiből táplálkozó Jordán vize állandóan zavaros. Az agyagos talaj hordalékát viszi. Nem tiszta, mint a svájci hegyekből induló égszinkék, tiszta olaszországi folyók. A Holttenger 18% sót és keserűsöt tartalmaz, azért nincs élet benne. A só állandóan tömörödik, mert a Jordán folyó nem szállít annyi vizet, mint a Holttenger kipárolgása.

Csodálatos, hogy a nagytengek vize a közlekedő csövek elve alapján nem törhet át e mélységbe, jöllehet 40 atmoszféra nyomással mehete a 400 méter mélyen fekvő völgy-és tengerterületekre.

A Jordán völgye széles, kétfelől nagy hegyek vonulnak végig mellette. A legmagasabb csucs a Tábor-hegy, ahonnan az Idvezítő nézett végig e széles, nagy földterületen, amikor a Sátán megmutatta, neki ígérve a világot, a nagy, végtelen völgyet.

A hegyek koparak. Egyetlen fűszál, fa, moha, vagy madár nincs sehhol az egész tájon. Az ókor háborus századaiban pusztították így el. Az átvonuló csapatok tették olyanná, mint a velenceiek által elpusztított erdők helyén, a mai kopár Karszt.

A Jordán-völgy sik része homoksivatag. Mint a Szahara: puszta, életnélküli. A homokban imitt-amott senyved egy-egy Krisztus-tövis bokor, melyek között szánandó soványságu kecskék legelnek s próbálnak nagy küzdés árán a tövisek közül egy-egy zöld levelet kinyaldosni.

A 96 lakóból álló Jerichó falu 3 kilométerre fekszik a Holttengertől. Ott van a régi vár is, melynek nagysága a kollégium területének felel meg, csak hosszukásabb és keskenyebb az udvara. A több öl vastag fala most került ásatás által felszínre. Száritott vályog- téglából épült. Teljesen a Tigris-Eufrátes völgyi építkezés módjának utánpótlását mutatja.

Bizonyos, hogy a Holttenger abban az időben a várfalig ért és az évezredek során történt apadása következtében huzódott mai helyéig. Amennyiben ma a tropusi klímához hasonló Jordánvölgy területeit a folyó vizéből

való öntözéssel próbálják termővé tenni: előre látható, hogy a vízhiány miatt a mai Holttenger rövid századok alatt sókristályos területté fog száradni.

Az ókorban és ujabban is a XX-ik századig Palesztinában egyáltalán nem voltak közlekedő utak. Kizárólag állatokon történt a teherforgalom is. A Jeruzsálem és Jericho között vezető utat a német császár látogatása alkalmára építették.

Ez az ut a világ egyik legszomorubb vidéke mellett vezet el. A Kidron patak völgye ez; egy száraz, feneketlen kanyonnak nevezhető mélység. Egyik partján az ut, a másikon meredek, többszáz méter magas kőfalszerű oldal, tele apró üreggel, mint a galambfészek, sok-sok cellával, melybe a görögkeleti bünös papokat internálják egész életükre.

A függőleges sziklafal ormán, többszáz méter magasságban egy kolostorból kiinduló ösvény vezet végig. Máshonnan az ösvényhez jutni nem lehet. Az ösvényről kötelen eresztik le a bünöst a barlangba, az életfogytiglan való elmélkedés börtönébe, ahova naponta kapja, kötelen leeresztve az enni-innivalóját. Alatta lennt feneketlen mélység, ahova csak az élet eldobása által juthat.

Amikor a kéz már nem nyul a kötelen lebocsátott élelem után: abból tudják, hogy kopersó szükséges. Halottja van a barlangi cellának. Az itteni mentalitás szerint a cellába való száműzés nem jelenti a börtönt, csak a világtól való elzárást, az igazi elmélkedésre és tulvilági előkészületre való lelki magányt. A Kidron patak e szomorú oldaláról ki lehet látni Jerichó felé a Jordán völgyébe is.

Ebben a pusztában, nagyobbrészt meg sem művelhető és e miatt munkanélküliségre kárhozott országban megérthető, ha a bentlakók annyit tudnak egyhelyben ülni és napjaikat képesek lemorzsolni a legkisebb gondolatkör variálása nélkül.

Rettenetes látvány a kietlen és pusztában, a kőszivatag, az 1200 métert emelkedő ut mellett Jerichó és Jeruzsálem között. Itt érzük a pár házból álló Bethániát, közel Jeruzsálemhez. Vele szemben, ahogy elhagyjuk Jeruzsálemet, a Jákób kutja van. A kősziklában isteni csodának tekinthető e kut. Az emberek nem forrásvizet isznak Palesztinában, hanem a fedélről lecsorgó esővizet, melyet a ház alatt levő sziklaciszternában fognak föl. Azt hiszem, hogy az Olajfák hegyén levő réteg szivárgása a palesztinai csodát képező kut, mely Jeruzsálem tövében, Bethániával szemben a hegyszerpentin fordulója mellett van. Innen érthető a Bibliában a kut nagy jelentősége.

Amint felér az ut a 800 méter magasán levő fensikra, messzire feltűnően emelkednek a Jeruzsálemet bekerítő erődítési falak. Még az ókorból valók ezek a fogazott, felső koronázású, többemelet magasságot kitevő kőfalak, melyek

a hét dombocska szabályozásának munkájával a városalapításkor kikerült kőből épülhettek.

Bethlehem és Jeruzsálem környékén van egy kevés megművelhető föld. Igen jól az Olajfák hegyéről tekinthető át e terület. Jókora emelkedése van az Olajfák hegyének, mely Jeruzsálem falától indul ki. Csucsáról ugy belátható a köfedelű házakkal épült Jeruzsálem, mint a Czenkről Brassó. A hegy alatt balra fekvő rész Bethániáig a Jozafát völgye. Ez az a völgy, ahová a nagyvilágból Jeruzsálembe meghalni térő zsidók temetkeznek. Végláthatatlan sorban, roppant sűrűn, akár a prágai gheetto-sirok kövei állanak Absolon siremléke körül a hívő zsidók siremlékei, akiket koporsó nélkül, imaköpenyükben adnak át az anyaföldnek, hogy hitük szerint az arkangyal trombitájára, a feltámadáskor ők legyenek a legelsőek, akik az új életet a sirok megnyílása után újra kezdik. Palesztinában, a kősziklasivatagban ritkaság számba megy olyan darab szántóföld, mint e rettenetes nagy temető területének ásható felelete.

Az Olajfák hegye tele van kolostorral, közöttük a Miatyánk Rendház, melynek helyén az Ur által szerzett „Miatyánk” a világ minden kulturnyelvén olvasható, a kolostor oszlopsoros udvarának fedett folyosója falán. Magyarul is — egy kis nyelvtani hibával. Az Olajfák hegyoldala gazdaságilag megművelt. Akkor fel volt éppen szántva, buzavetés volt benne. E termékeny terület fent a hegyen valóban fákkal van beültetve, közöttük olajbogyót termőkkel is. A rendházak lakói ültették. Nagy ritkaság ez Palesztinában. A Jordán völgyében is csak a rendházak fallal kerített területén belül van növényzeti élet, mint a gondos, öntöző munka eredménye.

Az Olajfák Hegyről leérve, a Jozafát völgyének kezdetén találjuk a Getsemáné kertét. Kőfállal bekerített területe akkora, mint egy 300 négyszögöles kis parkocsk. Ciprusok, tuják és más apró bokrok látszanak benne. A kerttől alig 50 lépésnyire áll Jeruzsálem bekerített kőfala, mely átlag 20 méter magas, de néhol a sziklák feneké a 40 métert is eléri.

Az Olajfák Hegyével néz szembe a magas bejárat, a kőfalban lévő, befalazott kapu helye. Itt volt az István-kapu, amelynek tövében az első vértanút megkövezték, ahol Pál apostol is közreműködött a kődobásban.

Kő halál, kőincselés a kősvatag országában megérthető. A halálos ítéletnek e formája megkapja magyarázatát abban, hogy itt minden csak kő. Valószínű, hogy az ókorban ettől a kaputól vezetett a legrövidebb ut a Getsemáné-kert mellett a Jozafát völgyén át Bethániába, mert a városfaltól itt esik ez a falu a legközelebb.

Krisztus is ezen a most befalazva lévő kapun vonult be azon a nevezetes, első virágvasárnapon a Szent-Városba. Ez a kapu azóta

állandóan be van falazva és az itt élő monda szerint csak akkor fogják kibontani, amikor a zsidók igazi Messiása eljön.

A városban vagyunk a falakon belül.

Lapostetejű, kővel fedett házak. Egy-két lépés széles, szűk, velencei méretű utcák. Legtöbbjük másfél, két méter széles. Egy pár talán szélesebb, mint például a Via Dolorosa is, ahol az Ur vitte a keresztet a Golgothára. Ez talán 4 méter széles körut jellegű, kövezete apró, gömbölyű, lábtörő. A városban csak gyalog lehet járni vagy teherhordó állatokon, számaron, tevén. Ma is ugy használnák ez igénytelen állatokat, mint az ókorban.

A városban mélységes csend. Embereket látunk a kapuban ülve, nyers paradicsomot ebédelnek. Szótalan ülnek, csendben. Elmélyedésük valóban biblikus. Akár mohamedán, zsidó vagy keresztyény városrészen megyünk át, szótalan, imában elmerült lelkeket látunk mindenütt.

A csendes városból a Damaskusi Kapun megyünk kifelé, ahol a Biblia szerint a kapu közepe alatti nyílást a nép „tűfokának” nevezte, melyen a tevének könnyebb átjutni, mint a gazdagnak a mennyországba. A bástyában lévő kijárat „L” alakban török. Szűk utrész a falak között. Ezért a gyalog, tevéken és számaron törtető szembenjövők nem tudnak jól kitérni. A tumultus állandó, botok emelkednek a levegőbe. A nyugaltság szangvinikus kirobbanásba megy át.

Csiszár Lajos.

St-Chrischona.

Baseltől csaknem egy irányban a hegyek tetején két épület emelkedik: St-Chrischona Pilger-misszió háza és az antropozofisták Goetheanuma. Az egyikben Isten lelkétől megragadott emberek tanulják világotlatni az evangéliom fényét, építeni az Isten anyaszentegyházát földön és a mennyben. Küszöbén belül az Isten előtt megalázkodott emberek Istent dicsőítő éneke zeng. A másik a földi egyháznak közvetlen s természetesen így közvetve a mennyei egyháznak is ellenségeiül szegődött, embert és nem Istent dicsőítő emberek világ-központja. Az egyikben az evangeliomból merítik az örökéletet adó vizet, a másikban Goethe elhullott gondolatmorzsalékainak félremagyarázásával akarnak új világot formálni. Az egyik az Isten, a másik a Sátán birodalma, mely hatalmas méreteivel féltelmet gerjeszt. Titokzatosságával embereket vonz s példázza a Sátán nagy erejét. Basel mellett, a missziós egyház mellett fekszik. Ime ott üti fel fejét, hol, ha győz, összeroppantja az egész egyházat. Büszkén és gögösen emelkedik a hatalmas épület. Mintha a Sátán nagy sikerein felbuzdulva nyíltan merészelné már harcot a leg-erősebb ponton, nem mint egykor kigyó alakban a paradicsomban. Vele szemben emelkedik

a hegy, mely ékes korona gyanánt hordja tetején a házat, melynek lakói vállalkoztak és vállalkoznak a küzdelemre. Ez a hely St Chrischona. Ez a ház: a Pilger-Missió. Régi legendát suitognak róla. Benne szerepelnek Attila hunjai. Benne szerepel a világ ostora: Attila. Az ő idejében élt egy keresztyén király, kinek leánya Krisztina (innen a név *Krisona*-Chrischona) odaajándékozta szívét egy pogány király-finak. Szerette őt s keresztyénné, aztán férjévé akarta tenni. Az apa ellenezte házasságukat, és átokkal fenyegetőzött. Kilencczer kilencszáz kilencvenkilenc szüzzel ment Krisztina a pápához, hogy az esetleges apai átok alól oldja fel. Boldog ujongással indult haza szüzeivel a teljesült kívánság után. Mig ő betegen maradt hátra az egyik városban, a tovább vonuló leányokat megölték Attila hunjai. A városban meghalt Krisztina is. Senki nem tudta hazáját, mégis idegen földön eltemetni nem akarták. Fehér ökrökkel vontatott szekérre tették testét és hol az ökrök önként megálltak a hegy tetején, ottan temették el. Sirjához jártak gyógyulást keresve messze vidék „köszvényesei”. Ennek a helyén alapította a sokat munkálkodó, áldott életű Christian Friedrich Spittler a Pilger missziót 1825 ben. Kicsiny kezdetből, mint a Bibliatársaság (Brit és Külföldi Biblia Társulat), mint a Franke árvaháza nőtt ki, és példázza a bibliában mustármaggal példázott hitet. Benne egy célra egyesülnek sok nemzet fiai. Közöttük, mint mindig, ott vannak a magyarok. Kibocsátott fiai bejárják a kül- és belmisszió minden területét s ha kell, életüket is adják az evangéliomért. Megtanulnak ott az Isten és a reá szoruló emberek szolgálói lenni. Szolgálónak egymásnak, mert ez a legjobb képzőiskola: az Úrnak szolgálni. 95 tagja egy nagy, de egymást szerető család. Nyelvük különbözősége nem a „bábeli torony” körül egymást nem értő embereinek zürzavara, hanem az első pünköst ünnepének megáldott népéé, kikhez lánglélekkel prédikált Péter. Megértik egymást már akkor, amikor nem egy nyelven beszélnek. Nekik a lelkük, a szívük beszél és abban egy cél lobog. E házon belül a fekete is testvér. Ők a lelket nézik s annak csak az arca fekete. Az Istennek népe lakik itt, akik megértették a nagy missziói parancsot. Lelkük tüze viszi őket annak hirdetésére, négy éves alapos kiképzésük képesíti annak védelmére. Istennek papjai lélek és tudomány szerint. Kezükben jól áll az ásó és kapa is. Edzik a lelket, edzik a testet. A harmonikus nevelés náluk valósul meg. Szívesen dolgoznak, mert azt is látja az Úr. Hüek azon is, mert csak a hüekre biznak majd sokat. Szeretik a növényt és állatot, de ismerik is azt. Beletekintenek az orvosi tudományba is, s ha nem is nyernek szakképzést benne, munkájuk biztos áldásos lesz, mert hívő lélekkel tekintenek bele. A test és lélek gyógyítás egy magasabb szinten egyesül náluk. Talán majd, amikor az irgalmas samaritánus olaját öntözge-

tik a testi sebekre, keresztyéni tettükkel nyerik meg a lelkeket. Egy jellemzést olvastam e házról. Ez a jellemzés hü képet ad róla: „Egy Bethel az: az Isten háza. Egy Bethesda: a kegyelem háza. A Szentlélek lakóhelye és műhelye. Egy lelki otthon, ahol az Úr lakik, telve fényvel és nyugalommal. A Jáhve Sionjának utóképe, az örökkévaló lakásunk előképe, ahová nem mehet be semmi közönséges és semmi hazug, csak az, aki be van írva a Bárány életkönyvében. Aki belép, le kell oldania saruját s kinnhagynia a világ szennyét.”

Ez St-Chrischona Pilger-Mission háza. Ahová hajdan a babona vitte a testi beteget imádkozni, ott most a kicsi inakamrácskákban az igazi, a tiszta evangéliomi imádság fakad fel a nagy munkára készülők lelkeiből. Ez áll szemben a sátáni Goetheanummal, mely hatalmas méreteivel bámulatra kelt, megborzongat, ismert emberi látásunk szerint elsepréssel fenyegeti az egész környező vidéket s az egész egyházat. Vajon sikerül-e neki megrontani az Úr egyházát? A hegytetőn épült „St-Chrischona”-i templom karcsú tornyából egy kicsiny harang bele kongatja minden hívő szívbe: „Megrontani igen, de elveszteni soha!” Erre a harangszóra nem tekintek én sem többé félve a sátáni épület-óriásra. Lelki szemem elé e szó odavarázsolta a jövőt. Lelkemben felcsendült a Madách szava: „Te meg Lucifer — egy gyűrű, te is; Mindenségemben működjél tovább. Hideg tudásod, dőre tagadásod lesz az élesztő, mely forrásba hoz... De bűnhődésed végtelen leend, Születlen látni, hogy mit rontni vágyol, Szép és nemesnek új csirája lesz...” Hadházy Lajos
Basel ref. s.-lelkész.

Könyvismertetés.

Karácsony Sándor: *Nyugati világnézetünk felemás igában.* Budapest 1933. Szövétnek kiadása. Ára 1.60 P. 160 lap.

A szerző neve ismert még abból az időből, amikor az áldott emlékü Megyericsy Bélával együtt lelkes apostolságot végzett a keresztyén ifjusági munkák megszervezésében. Az Erő című középiskolás lap szerkesztésével előkészítője volt annak az eleven és kitűnően megszervezett diákmisziós munkának, melyet ma a magyarországi hivatalos egyház a közép és főiskolás ifjuság körében rendszeresen beállított munkásai által végez.

Karácsony Sándor minden megnyilatkozását rendkívüli eredetiség, végtelenségig menő őszinteség, és evangéliumi mélység jellemzi. Igaz, vannak, akik eredetiségét anarchizmusnak, őszinteségét destruktiónak, s evangéliumi szempontjait beteges optimizmusnak tekintik.

Mostani könyve kell, hogy elsősorban miniket teológusokat érdekeljen, mert (ha szabad ezzel a különben helytelen kifejezéssel élni),

„laikus” ember írása, akinek a megállapításait teológiai szempontok nem determinálják.

A könyv hat részben egyetlen kérdéssel foglalkozik, melyet a címe is kifejez, hogy t. i. az európai keresztyénség az egyik lábával állandóan pogány földön áll. „A buddhista hindu és a mohamedán-arab magatartásán sokkal biztosabb és erőteljesebb vonásokkal rajzolódta ki a világnézeti eredetű ismertető jegyek, mint az európai vagy nyugati emberpéldányokon Jézus Krisztus evangéliumának lélekformáló nyomai”. (91.) Ugyanezt a lesújtó ítéletet fejezte ki többiben Gandi.

Karácsony a keresztyénség lényegét Péter apostol bizonyágtevésében látja: Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia. A nyugati ember helyzetét az szabja meg, hogy milyen viszonyban van ezzel a bizonyágtevéssel. Lehet valaki ezzel szemben a tagadás, a tudatlanság, vagy a kritizmus álláspontján. Keresztyén ember az, aki így szól: hiszem, hogy Jézus a Krisztus.

A keresztyénség dinamikus megnyilatkozási formája az imádkozó élet. Mit szent könyve, a Biblia így határoz meg: Az Isten lélek és akik Őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. A nyugati keresztyénség válsága abban van, hogy egyéni és társadalmi létének megnyilatkozási formájában éppen az alapvonás: *a lélek és az igazság* nem látható.

A felemás iga tehát K. megfogalmazásában: „Test, tér, idő, én központiség egyfelől, anyag, forma, ész, törvény, ember más oldalról; ime ezek azok az értékek, amelyeket az antik világ a nyugati világnak felkinál a lélek, végtelenség, örökkévalóság, csoda, szabadság, egészség, szépség, igazság, jóság és szentség pótlására.” Felemás igába azért jut a nyugati ember, mert belemegy a cserébe. A nyugati ember válságában alpótlékok, narkotikum után fut és ezzel még nagyobb mélységbe zuhan. Amit a szerző ezekről a kérdésekről mond, azt jó lenne, különösen nekünk igehirdetőknek megtanulnunk s meglátnunk azt, hogy az igehirdetés egyik krízise éppen abban van, hogy narkotizál, de nem emeli fel a vergődő lelket.

Érdekes megvilágításba kerül a gazdasági krízis: Vallásos fellendülést követett nyomon gazdasági fellendülés (puritánok), fordítva nincs reá a történelem folyamán egyetlenegy példa sem. A bajok gyökere tulajdonképpen abban van, hogy egyházban és egyházon kívül, az emberi, a politikai és a társadalmi élet valamennyi megnyilatkozási formájában az iniciatíva a lesti szférába tolodott át s ezért távolodott el a keresztyénség a jézusi lélektől. Az intézményes keresztyénség temérdek pogány vonást hord, mit sokszor hipokritasággal akar láthatatlanná tenni.

A keresztyénség ott kezdődik, amikor a szabadulás vágya tudatosává lesz a lélekben. A Sátán realitás. Ennek tudatos látása nélkül az élet is halál. A keresztyén élet statikai elve

Krisztus a Szabadító. Az egyház: a Krisztus nevében összejött kettő-három. Az egyéni hit így lesz kollektív tényezővé. „Az egyház nem az a kőbe és intézménybe merevített forma, amelynek ma sokak szemében látszik, hanem a maga valóságában: Szabad emberek közössége szent munkára.” (124.)

A keresztyén embert praktikus, reális életlátás és élnitűdség jellemzi. A világban él, de mindig csak az örökkévalóságnak. Még a mindennapi kenyér is „nem a kauzalitás törvényszerűségében és nem az általunk ismert három dimenzióju világban tételt el számunkra.” (145.) Őz már a felszabadult, vagy helyesebben szabaddá lett ember boldog látása és ereje. De van é Krisztussal járó ember, aki a mindennapi kenyér nehéz gondját és annak megoldását is ne az Isten kezében tudná?

Karácsony Sándor nagy hálaára kötelezte legelső sorban a hivatalos egyház hivatalos embereit, az igehirdetőket, hogy a keresztyénség tulajdonképeni krízisére s annak okaira ilyen leplezetlen őszinteséggel rámutatott. Tudatossá tette bennünk, hogy az egyház munkájának a lényege sohasem lehet más, csak az, amit Péter apostol tett: bizonyágot tenni arról, hogy Jézus a Krisztus, és a mindennapi élet praktikus problémáit is ennek a hitnek a bizonyágtevő erejére reábizni; igaz, hogy ez már csoda, de a csoda mindig a hármasság dimenzióin kívül, vagy jobban mondva, felül kezdődik. A keresztyénségnek és benne az Ige elhívott hirdetőinek ezt a csodálatos hitet kell képviselni és úgy plántálni tovább.

Nekünk teológusoknak nagy figyelmeztetés és intés ez az írás, mit eredeti magyar észjárás, filozófiai mélység és dialektikai erő jellemmez. A könyv problematikája annyira egységes, hogy csak egyszerre és megszakítás nélkül ajánlatos olvasni.

Karácsony Sándor könyve a magyar nyelvű református irodalom nagy értékgyarapodása. Rimaszombat. *Varga Imre.*

H I R E K

— Szeretetteljes bizalommal kérjük mindazon igen tisztelt előfizetőinket, kik hátrólékaikat, vagy ez évi előfizetési díjaikat eddig még nem küldötték volna be, mielőtt tegyenek eleget e kötelezettségüknek, mert különben lapunk sem a nyomdával, sem a hitelt nyújtó bankkal szemben nem tudjuk vállalt kötelezettségeit teljesíteni. Különösen azonban **utoljára figyelmeztetjük** a nagyobb összeggel hátrálékos előfizetőinket, hogy ha rövidesen nem reagálnak levélbeli megkereséseinkre sem: a kellemetlen perkenytelenek leszünk megindítani.

Kiadóhivatal vezetője.

— **A Református Élet**-nek, a fiatal reformátusok egyháztársadalmi lapjának első száma megjelent. Az indulás a legszebb reményekkel biztató, akár a lap belső tartalmát, akár külső izléses kiállítását tekintjük. Egyetemes egyházunk vezetési közül Balogh Elemér püspök, Szilassy Béla dr. egyházkerületi főgondnok, Sörös Béla theol. igazgató szólnak hozzá az ifjuság nevelésének és irányításának kérdéséhez, majd az ifjabb generáció írásai következnek. A szerkesztők: Varga Imre, Narancsik Imre, Kiss Gyula képessége és jóigyekezete garancia arra, hogy a szép kezdetet méltó folytatás fogja követni. A lapot a református ifjuság pártfogásába melegen ajánljuk.

— **A most megjelent** új magyar egyházi törvénykönyv az „énekvezér” elnevezés helyett újból a „kántor” szót használja hivatalosan.

HIVATALOS RÉSZ

Hivatalos lapunk egyházi előfizetőinek tájékoztatására s mihez tartásuk végett alább hozzuk a következő konventi jkv. kivonatát:

Kivonat a szlovenszói és kárpátaljai Egyet. Ref. Egyház konventjének 1933. évi március hó 29-én tartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből. 84. pont Dr. Magda Sándor, mint az egyetemes egyház hivatalos lapjának, a Ref. Egyház és Isk.-nak főszerkesztője előterjesztést tesz a lap anyagi ügyeiről. A lap előfizetésére kötelezett egyházak tulnyomó része előfizetési kötelezettségét következetesen nem teljesíti. Az előfizetési és hirdetési hátralékok 1933. március 10-én 45000 koronát tettek ki. Az állandó folyószámla tartozás 15—20,000 korona közt mozog, melynek évi 10 % os kamata 2000 koronára rug, amire költségvetési fedezet nincs. A kiadóhivatal felszólítására válaszok nem érkeznek. A hátralékok peres uton való behajtása csak sok kényelmetlenséget és felesleges költséget szaporít, de eredményre ez sem vezet. Egyedül szigorú és pontos egyházi közigazgatási uton való beszéd mutatkozik célravezetőnek.

A megdöbbentő előterjesztésre:

„az egyetemes konvent egyhangu határozatával kimondja, hogy a református egyház hivatalos lapjának, a Református Egyház és Iskolának előfizetési és hirdetési díjait, valamint összes eddigi hátralékait e határozat időpontjától kezdve közigazgatási uton, az egyes egyházmegyék esperesei által rendeli beszédetni az összes előfizetésre kötelezett egyházaktól.

Az egyházmegyék esperesei úgy az évi előfizetési díjakat, mint az esetleges hátralékokat a hozzájuk **minden év április 1-ig**, a kiadóhivataltól megküldendő kimutatás alapján, az egyházlátogatók utján

kötelesek beszédetni valamennyi egyháztól s a befolyt díjakat egy összegben, — a kiadóhivatalhoz megküldendő kimutatás mellett — kötelesek **befizetni, vagy beutalni május hó 15-ig** a nagykaposi Dunabank fiókjához.

Az egyházmegyék esperesei felelősség terhe mellett kötelesek e konventi határozat foganatosítására, melyre nézve a folyó 1933. évi eljárás a kimutatás megérkezésétől számított egy és fél hónapon belül lesz minden egyes egyházmegyében foganatosítandó. Ha valahol ez idő előtt az egyházlátogatások befejezést nyertek: itt az esperesek a legcélravezetőbb más közigazgatási uton köteleztetnek ez évben a behajtás eszközlésére.

Kivételes esetben, ahol tetemes összegű hátralék áll fenn, az ily egyházak indokolt felterjesztésére, a befizetésre nézve a Konvent Elnöksége haladékot adhat az 1933. év szeptember hó 30 ig a hátralékok teljes kiegyenlítésére.”

K. m. f. A kivonat hitelül: **Sörös Béla**
(P. H.) felkért jkv.-vezető.

Pályázat az izsnyétei lelkészi állásra. Javadalma: Lakás és belsőség (1148 □-öl), valamint 25 k. hold 245 □-öl szántóföld, 1192 □-öl rét haszonélvezete. 8 drb. legeltetési jog. Minden házaspártól $\frac{1}{2}$ (fél véka tengeri, özvegyektől $\frac{1}{4}$ (negyed) véka. 1590.12 Kč készpénz az egyház pénztárából. Stóla egyh. ker. szab. rend. szerint. Földek adóját az egyház fizeti. (II. lustrumra megállapított állami kongrua 9000 Kč-ig 4236 Kč.) Ezekon kívül élvezi még a lelkész, mint bevallási kötelezettség alá nem eső, a lelkészi hivatali igazgatás munkakörén kívül álló teendők díjazása gyanánt mindkét temető egész hasznát, ideértve a temetői szántóföldet is, 12 urbéri jog után a faizási jogot és az egyház birtokivében. „templomi javadalom” néven szereplő szántóföldet. Megválasztandó lelkész tartozik az elődnek a szántóföldeken eszközölt befektetések (trágya és vetőmag) értékében 1098, villanykörték árában 56, összesen 1154 Kč-t megtéríteni. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények a beregi egyházmegye esperesi hivatalához (Berehy-Bereg, Podk. Rus) 1934. évi március hó 11. napjáig adandók be. Munkács 1934. február hó 10 napján.

Bertók Béla
püspök.

Pályázat a perbeti ref. egyház ujonnan szervezett IV.-ik tanítói állására. Jövedelem az egyháztól 1200 Kč. készpénz, 336 Kč. lakkbér, 20 Kč. kertválság; és a törv. államsegély. A választás 1934. június 30-ig érvényes. Pályázatok 1934. febr. 26 ig adandók be a perbeti ref. lelkészi hivatalhoz (okr.: Stará Dalal. Az állás azonnal elfoglalandó
Presbitérium.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA”-ra
Kapusany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kladóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úngcsepelyi lelkész
hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

„A falu lelke.”

Micsoda feladata van a református lelki-
pásztornak a saját népe, gazdasági érdekeinek
szolgálatában?

Abból indulok ki, hogy ez élő kérdés. Nem
olyan természetű kérdés, hogy napirendre le-
hessen felette térni, a legegyszerűbb falu életé-
ben épügy, mint minden lelkipásztor életében.
Világos, hogy kétféle feleletet nem lehet adni.
Két helytelen felelet van. Az egyik, hogy lelki-
pásztor csak spirituális dolgokkal törődjék, hir-
desse az ígét, pásztoroljon, vallást tanítson, ne
törődjék, hogyan aratnak, kaszálnak, milyenek
a közegészségügyi viszonyok, mert az élet sátáni
dolog, el kell szakadni tőle és a lelkipásztor akkor
végzi jól a feladatát, ha maga köré egy kis tár-
saságot összegyűjt, elvonulni ebből a világból.
Ez az egyik helytelen, nem evangéliumi felfogás,
bár az evangéliomra hivatkozik. A másik felfo-
gás az, amelyik az elmúlt 50—60 esztendőben,
a felvilágosodás korában élő ref. lelkipásztori
eszmény volt, így beszélt: a lelkipásztor első-
sorban kultúrhis, akinek az a feladata, hogy a
világosságot terjessze, a jólétet emelje. Ennél fog-
va legelsőrendű feladata, hogy legye népét
gazdaságilag fejlettebbé, erősebbé, mert csak így
áll majd módjában, hogy a nép lelkét is maga-
sabbra emelje. Eszerint legelsőrendű dolog, hogy
szövetkezeteket szervezzen, üzletbe bocsátozzék,
természetes képviselője és megbízottja legyen
azoknak a gazdasági erőknél és szervezeteknek,
amelyek a mi mostani világunkat hivatva van
megjavitani és megváltani.

Hol van a kettő között a megoldás?

Ha az életet komolyan vesszük és reformá-
tus szemmel nézzük, meg kell állapítanunk,
hogy a test szerszáma a léleknek, a lélek a
nagyobb, mint a test, de a test épen olyan isteni

rendelés, mint a lélek. Mi a lélekben gyökere-
zünk, ott van igazolásunk, onnan növünk ki, az
adja meg nekünk az erőt, a sulyt, a tekintélyt,
hogy „lelki”-pásztorok vagyunk. Mi Valakinek
a nevében, a felhatalmazásában jöttünk, valaki-
nek a hírnöke, üzenetátadója vagyunk s minden
attól függ, mennyire *hű* az üzenethozásunk. Az
ige, a lélek az első, azonban az ige és a lélek
testre van utalva, szerszámhoz van kötve. Épen
ezért a kalvinizmus volt azon, hogy az ige igaz-
sága és szentsége meglássék a gyülekezet életé-
ben és az a gyülekezet Isten országa sejtjévé
váljék. Tehát a teológián mégis csak azt kell
megtanulni, ami lelkipásztorra tesz. Az adókul-
csot az életben meg fogja tanulni, de a dogma-
tikát nem tanulja meg épen az adókulcsok miatt.
Az elveket, a végső igazságokat kell megadni,
amelyeknek következményeit a gyakorlati élet-
ben vonjuk le. Azt kell tisztán látni, hogy a
lelkipásztori kérdés hasonló az orvosi képzésnél
az ötesztendei elméleti képzéshez. Az orvosnö-
vendék az egyetemen az orvosi tudomány alap-
vető és összefoglaló ismereteit tanulja s mikor
ez az idő eltelik, akkor kezdődik a gyakorlati
munka a kórházakban. A lelkipásztor is előbb
alapos elméleti ismeretet szerezzen, azután lás-
son hozzá a gyakorlathoz. Magának a lelkipász-
tori gyakorlatnak épügy specializálódnia kell,
mint az orvosinak. Ma már olyan világban
élünk, hogy aki teológiai tanárként akar élni,
az nem tud belekerülni a gyakorlati élet ága-
zatába; a vallástanítás feladatát nem tudom meg-
oldani, csak ha egész sereg egészen specializált
vallástanító lelkész áll rendelkezésemre. Ebből
következik az, hogy specializálódnia kell a fa-
lusi lelkipásztoroknak. Ne az legyen falusi lel-
kipásztor, akit nem választottak meg városban,

hanem aki ebben a kérdésben, ebben a missziói mezőben kívánja magát specializálni. Ha pedig kívánja, akkor neki még kell mindazokat a dolgokat tanulnia, ismernie, amelyek a falu világában kérdésekké válnak: a falu termelési, gazdasági viszonyait épügy kell ismernie, mint a faluban a legintelligensebb embernek, vagy még annál is jobban, mert kell hogy legyen egy ember, aki Isten nevében segít azon az emberen, aki reá, mint lelkipásztorra van bízva, kell lennie olyan embernek, aki a nyájért él és nem a nyájból; aki misszióknak és szolgálatnak tekinti azt, hogy azért a népért éljen és haljon.

Ennek a falusi lelkipásztornak feltétlenül programjába kell vennie, hogy miképpen tudja a falu népét gazdaságilag előbbrevinni. A missziói ajtó a falusi lelkipásztorra nézve saját hiveinek a gazdasági helyzete; nem tud hozzáférközni a lelkéhez, bizalmat nem támaszt maga iránt, nincs meg a tekintélye és közhitel, hogyha a hiveinek a gazdasági életét nem ismeri és nem fejleszti. Az intelligens emberhez el tudok jutni más kapun is, de az egyszerű néphez nem igen tudok eljutni, csak ha osztozom életkörülményeiben és életgondjaiban. A jó lelkésznek meg kell keresnie minden olyan eszközt, amellyel a népével való együttélést biztosítja, anélkül, hogy a néptől való gazdasági függését fokozná. Nem helyes dolog, hogyha a falusi lelkipásztorok divatosan járnak. Ebből olyan ellenmondás származik reánézve, amelyik megakadályozza a munkájában. Ahogy a misszionáriusnak trópusi sisakot kell feltennie, úgy a falu misszionáriusa még nagyon sokáig fog csizmában járni. Symbiosisban éljen a néppel, de anyagilag minél kevésbé függjön tőle, mert annál nagyobb a tekintélye. Ne függjön a gyülekezet szeszélyétől, mert a gyülekezet hangulatos, nagy gyermek, minden szélre hajló, sokszor kiszámíthatatlanok az érzései és sok baj származik belőle. Milyen helyes, ha tud gazdasági munkát végezni és nem függ a gyülekezet hajlamaitól. Ezáltal példát ad s maga is egy állandó, szakadatlanul dolgozik, nem tudja igénybevenni, foglalkoztatni a lelkipásztort. Ha maga gazdálkodik, akkor ez igénybe fogja venni alaposan. De épen ez a gazdálkodás az, amit én nem helyeselek, mert nem kívánom, hogy mint egy a sok közül, törje magát, a földműveséletnek minden kísértését átélje, ettől szeretném megkímélni. De olyan munkát adnék neki, amely 4—5 órán át a szabadban való munkát kíván, a természettel, az időjárással tart kapcsolatot, a magyar föld szívéhez köti hozzá s ezenfelül anyagi gondjait megkönnyíti. Gyümölcs- és baromfityénésztésre, méhészetre, magnemesítésre, hasznos kertészetre gondolok.

Fájdalom, a falu, mint a református lelkipásztor missziói mezeje, kellőképpen értékelve nincsen. Fájdalom, a református egyház programjában kellőképpen kidolgozva nincsen, amit a faluval, mint missziói mezővel nekünk tennünk kell. Pedig kétségtelen dolog, hogy a legfontosabb rétege az egyháznak a faluban élő gyülekezeti tagok. Az egyetlen réteg, amelyikhez reménységünk lehet és ahonnan a megújulás jöhet. Ez még a legépebb réteg, ami azt jelenti, hogy a legnagyobb örökség református lelkipásztor kezére van bízva. *Dr. Ravasz László.*

A diakonissza hivatásáról.

Irta: *Pilder Mária.*

Erdélyi Reform. Egyházkerületünk Diakonissza-intézete immár *hatodik* esztendeje nevelti „az Úr szolgáló leányai”-it Anyaszentegyházunknak s Isten kegyelméből jelenleg 38 diakonisszatestvérrel dolgozik a szolgáló, cselekvő szeretet különböző munkaterein. Ez az intézmény azonban eddig még nem tudott eléggé meggyökeresedni egyházunk szívében, még nem lett otthonossá a köztudatban és úgy a vezetők, mint a hives részéről igen sokszor közönnnyel, megnemértéssel kellett találkozni. Ennek legfőként az az oka, hogy a mi református magyar népünk legnagyobb részét nincsen még egészen tisztában a „református diakonissza” fogalmával.

Valamennyi testvérünk és diakonisszajelöltünk tudja, hogy sokszor *felháborodást és sajnálkozást* váltott ki családja és ismerősei körében az az elhatározása, hogy diakonissza lesz! Mert a mi református magyar köztudatunk úgy látja a dolgot, hogy a diakonissza-élet boldogtalan, örömtelen, szomorú mártíromság, ami elveszi a nőtől mindazt, ami az életet széppé és boldoggá teheti. S azért is hiszik, hogy *kár* egy egészséges, csinos, kedves, jókedvű, tehetséges fiatal leánynak diakonisszának menni s azért is gondolják, hogy diakonisszának csak azok valók, akik csunyák, öregek, elkeseredettek, az életre alkalmatlanok, már senkinek sem kellene és nem tudnak sehohsem elhelyezkedni. Ezért igyekeznek szülőik, ismerősök is mindenáron lebeszélni minden életrevaló, vidám és tehetséges leányt és ezért küldenek és ajánlanak nekünk előszeretettel hajótöröttket, boldogtalanokat, életképteleneket. Ezért *sajnálunk* minden fiatal és ügyes diakonisszát és ezért csodálkozunk a Diakonissza-intézet „szeretetlen-ség”-én, amikor testben vagy lélekben defekt egyéneket nem vesz föl vagy eltávolít a próbaidő közben.

Ebben az alapvető tévedésben rejlik a mi munkánk egyik legnagyobb nehézsége. Mert nem értik meg, hogy a diakonisszaszolgálat *hivatás*, amely az asszonyi és anyai hivatás mellett talán az egyetlen, amely lehetőséget ad a

nőnek arra, hogy az Istentől beléje helyezett értékeket és erőket egészen kifejttesse és gyümölcsöztesse. Ha Isten nem házasságra hívott el egy nőt, akkor legteljesebben mint diakonissza élheti ki önmagát, mert ebben a hivatásban van a legteljesebb lehetősége a *szereletben való szolgálatra*. Szeretni és szolgálni: ez a nő igazi lényege és feladata. Egészen nő és egészen önmaga csak ebben lehet. A családi életen kívül igazán *női hivatásnak* azért csak a diakonisszaszolgálat nevezhető s ép azért áldott és gyönyörűsége és boldogító, mint minden igazi hivatás.

Diakonisszának tehát nem a selejtesek, nem az életképtelenek és hajótöröttek valók, hanem a legjobbak, a legtehetségesebbek, az *elhívottak és választottak*. Akiket Isten erre a munkára méltóztat, akiket ő besoroz az evangéliumért vívott nagy harcának a rohamcsapatába: azok az igazi diakonisszák. Őket küldi Isten a legveszélyeztetettebb pontokra; mindenütt ott vannak, ahol legnagyobb a bűn, a sötétség, a halál hatalma, mert ők hadakoznak a legellenállhatatlanabb fegyverrel: az ingyen szolgáló, önkéntes és alázatos szeretet győzhetetlen erejével.

Ne *sajnáljátok* tehát azokat a lelkeket, akik úgy érzik, hogy Isten nem a családi életre, hanem a diakonisszaszolgálatra hívta el, hanem örvendezve és hálaadó szívvvel engedjétek őket engedelmeskedni a hívó szónak. Ne *sajnáljátok* őket szolgálatukban azért, hogy „szerelem és boldogság és öröm nélkül élnek le szép fiatal életüket”, hanem lássátok meg, hogy a szeretet szolgálata olyan öröm, amivel nem vetekedhetik semmi. Ne nehezítsétek meg szolgálatukat azzal, hogy mártirokat és áldozatokat láttok bennük, hanem valljátok velük együtt, hogy a Krisztusnak mindent odaadni és érte mindent elhagyni a legkevesebb, amit tehetünk az Ő értünk hozott nagy áldozataival szemben. Értésétek meg, hogy aki elveszti az életét Krisztusért, az nyeri meg igazán az élet teljességét.

Erdélyben a diakonisszáink jelenleg a Református Kórházban, a szászvárosi árvaházban, a kolozsvári szeretetházban és a kolozsvári Nőszövetség aggmenházában és napközi otthonában teljesítenek szolgálatot. 25 gyakorló testvérünk van, akik e munkamezőkön dolgoznak és 13 próbatestvérünk, akik most vannak kiképzés alatt.

Új jelöltek is jelentkezhetnek a minden évben újra kezdődő kurzusra, erre vonatkozólag a szükséges tudnivalók a következők:

A diakonisszaintézetben a kiképzés évenként október 1-én kezdődik. A felvételi kérvények mindig *március 31-ig* nyújtandók be a Református Diakonisszaintézet igazgatóságához címezve. (Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinánd 86. Református Szeretetház.)

A bélyegmentes kérvényhez sajátkezűleg irt részletes önéletrajz csatolandó. Az önélet-

rajz adatai a következők: a) Szüleinek vallása és foglalkozása, testvéreinek száma és azok foglalkozása. A jelentkező kora, iskolai végzettsége (eredmény), vallása, életének részletes leírása, jelenlegi családi viszonyai. Milyen munkakörben jártas. Miért akar diakonissza lenni Mit vár a diakonisszaélettől? b) Testsúly, magasság, milyen betegségeken ment át. Milyen testi fogyatkozásai vannak. Fogai állapota. Jelenlegi egészségi állapota. — Akit az intézet igazgatósága az önéletrajz alapján alkalmasnak ítél, azt május 1-ig felszólítja, hogy az alábbi okmányokat szerezze be és június 1-ig a Diakonisszaintézet igazgatóságához ajánlva küldje be. A szükséges okmányok: Születési anyakönyvi kivonat. Keresztlevél. Konfirmációi bizonyítvány. Legutóbbi iskolai bizonyítvány. Családi értesítő. Szülői beleegyezés (két tanuval aláírva), állampolgársági bizonyítvány. Lelkészi ajánlólevél. — A főlvételtől a jelentkezőket június 15-ig értesíti az igazgatóság. A főlvétel csak az intézet orvosa által végzett vizsgálat kedvező eredménye alapján válik véglegessé.

A diakonisszahivatásra és életrendre, a kötelező fölszerelésre és minden egyéb szükséges tudnivalókra vonatkozó részletes fölvilágosítás a *Diakonisszaintézet Szabályzatában és Rendtartásában* található meg, melyet bárki megkaphat az Intézet igazgatóságánál, akár az Erdélyi Református Egyházkerület Iratkeresztésénél (Cluj Kolozsvár, Str. Bratianu 51.) Aki személyesen óhajtat beszélni a Diakonisszaintézet vezetőjével és személyes tájékozódást akar szerezni, annak az intézet vezetője minden hétköznapon déli 12—1 óra között rendelkezésére áll.

Kérjük a lelkész urakat, hogy amennyiben gyülekezetükben *kiválóan alkalmas* egyéneket ismernek erre a munkára, és amennyiben tudomást szereznek arról, hogy *Isten egy lelket elhívott* erre a szolgálatra, sziveskedjenek az illetőket tájékoztatni és mindenben segítségükre lenni, hogy a fölmerülő akadályok elhárításának és a jelentkező békességgel és háborítatlanul készülhessen az Intézetbe való fölvételére.

Mi pedig szeretettel várjuk és fogadjuk mindazokat, akiket Isten küld hozzánk. Mi látjuk, hogy a tájak fehérek már az aratásra. És tudjuk, hogy milyen nagyon nagy az aratás és milyen nagyon kevesek még az aratók. És tusakodva imádkozunk azért, hogy az Aratás Ura hívjon és küldjön el még sok lelket az ő aratásához.

Politika a hittudományban.

Irta: *Narancsik Imre.*

1. Abban a forradalmi zürzavarban, mely a világháborút természetesen követte, Isten Igéjének megalkuvás nélküli érvényesítéséért emelt

szót az új reformációs teológia. Ez ugyanis hátrózkodott szembe fordulás a múlt század és századunk első két évtizedének történelmi és vallásfilozófiai hittudományával, amely a reformációban képviselt teológiától nemcsak eltérés, hanem szakítás, különösen akkor, midőn megfigyeljük az Ige irányító szerepéről és legfontosabb célját abban látja, hogy a hittudomány tudományos szerepét megszerezze és megőrizze. Ezzel szemben az újreformációs teológia az Ige hittudománya, benne az Ige a célszabó, irányadó hatalom. Ez a hittudomány így és ebben csatlakozik a reformációban megadott teológiához, melyet az igazol, hogy újra kézbe adja a reformáció két vezetőjének, Kálvinnak és Luthernek műveit, újra igenli igazságait és elveit, újra szempontjaik szerint tájékozódik és dolgozik. De ennél többet is tesz, midőn nemcsak hozzájuk tér vissza, hanem rajtuk túl is megy, amennyiben a mához és emberéhez szól. Kétségtelen, hogy ez a teológiai irány a reformáció óta egyik legnagyobbhatású és legtöbb reményre jogosító, nemcsak azért, mert a fiatal teológus nemzedék legnagyobb része többé-kevésbé hozzátartozik, hanem azért elsősorban, mivel az élettel, még módszere miatt is, legtöbb kapcsolata van.

2. Ez a hittudományi irány, ismétlem, csatlakozásában: reformációs, ez tovább kiszabja módszerét, mely dialektikus. A benne jelentkező mozgalom ugyanugy, mint eredményei és tartalma: Isten Igéjéé, melynek szolgálatára vállalkozott és vállalkozik. Vezető képviselői svájci református és német evangélikus teológusok; az előzők részéről: Barth, Brunner és Thurneysen, az utóbbiak meg: Bultmann, Gogarten és Merz. Természetes, hogy a mozgalom nemcsak teológusoké, hanem világiak is résztvesznek és kérnek belőle, gondolok itt különösen H. Barthra és H. Knittermeyerre. A mozgalom különben átfogja nemcsak a református teológia egész területét, hanem hat az evangélikus hittudományra is, ahogy ezt részletesen kimutatja Adolf Keller könyve (Der Weg der dialektischen Theologie durch die kirchliche Welt. Eine kleine Kirchenkunde der Gegenwart. München, 1931.)

Mégcsak annyit, hogy a magyar református hittudományban is vannak hívei az újreformációs teológiának, különösen Erdélyben Tavaszgy Sándor dr. vezetésével, azután a magyarországiak közül: Török István dr., Széles László és még mások, nálunk viszont: Varga Imre.

3. Minden mozgalomnak szüksége van sajátára, amely az időben egymásután felvetett kérdésekre feleletet ad, mely egyúttal helyzetjelentés is arról, hogy az életben miképpen áll a csoportosulás. Mozgalom tartós sikert, eredményt, lap nélkül nem érhet el ma. Másoldalról minden egyes esetben a mozgalom sajtója tükrözi a mozgalmat magát, hűen, nyíltan és igazán. A dialektikus teológiának is volt ilyen lapja a „Zwischen den Zeiten”, melyet Merz

szerkesztett Barth, Gogarten és Thurneysen állandó munkatársi közreműködésével. A lap 1922 őszén indult meg, mint negyedévenként megjelenő folyóirat, azonban már 1926-ban kéthavonként megjelenő teológiai folyóirattá nőtt. Célja a teológiai irány és mozgalom szerinti: az Ige szolgálata, megalkuvás nélküli szolgálata. Ez a lap volt komoly, felelősséget jelző, magas színvonalu írásaival nemcsak a református, hanem a protestáns teológiai szaklapok között az első. Amit jelöl az, hogy az eddig idézett hittudósokon kívül, a lapban többek közt a következők szólaltak meg: G. Dehn, H. Diem, H. Kutter, G. Müller, A. Schädelin, H. Scholz, R. Siebeck, W. Fischer és V. v. Weizsäcker.

4. A „Zwischen den Zeiten”, melynek nemcsak írói és tartalma jelentett friss, új életet a protestáns teológiában és ezen belül a református hittudományban, hanem címe már maga munkaterv és előremutató (Az idők között),— megszünt. Tavaly decemberben meglepődéssel álltunk meg ezzel a ténnyel szemben, mert váratlan és kárt jelent.

A lap beszüntetésére az adott okot, hogy Barth és Thurneysen kiváltak a szerkesztőségéből, mivel a harmadik állandó munkatárs: Gogarten,—aki most a breslauer egyetem tanára,— belépett a „német keresztyének” közé. Keserű szomorúság fogja el az embert, ahogy a bucsuszavakat olvassa. Barthé az első, midőn megállapítja, hogy kezdettől volt ellentét közte és Gogarten, továbbá Brunner közt. Ez a különbség egyre jobban nőtt, különösen 1931-től kezdődően, midőn Gogarten bölcséleti és erkölcs-tani határkérdései egyre távolabb vitték tőle. A szakadást tovább munkálta Gogarten 1932-ben megjelent „Politische Ethik” c. könyve (Jena, Diederichs), majd meg befejezte az a tette, midőn tavaly nyáron nyíltan a „német keresztyének” Stapeltől eredő tételét vallja: „hogy Isten törvénye számunkra azonos a német nép nomoszával.” Ezt a tételt Barth bátor szókimondással Evangéliummal szembeni árusításnak nevezi és a „német keresztyének” mozgalmában nem lát mást, mint „az újprotestáns lényeg utolsó, legtökéletesebb és legrosszabb kinövését, amelyet ha le nem győznek, az evangéliumi egyházat ennek kell és ez fogja Róma számára megérlelni.” Gogarten az újprotestantizmus teológusa, ahogy Brunner a 17. és 18. század fordulóján jelentkező „észszerű orthodoxia” mai képviselője, tehát ezért nem lehet közös lapmunkában velük Barth.

Thurneysen elköszönésében nem említi személyeket, csak nyugodt, tárgyilagos hangon céloz arra, hogy részint egyházpolitikai, részint azonban teológiai ellentétek miatt nem dolgozhat a „Zwischen den Zeiten”-ben tovább. Ma Európaszerte az „államfenségesség” elve hódít diadalmasan; eközben a protestáns egyház, melynek elve, hogy az Igét érvényesítse, nem szegődhet politikai esemény szolgálatába, külö-

nösen akkor nem, ha ez nem Ige szerinti (s idézi a „német keresztyének” szövívő vezetőit, kik vallják, hogy Isten nemcsak a Szentírás Igéjében, hanem a történelemben is beszél).

Thurneysen mérlegeli a „német keresztyének” törekvéseit és tanításait, aztán leszögezi, hogy mindaz, amit ma tesznek, „pontosan ugyanaz jobbfelé, mint ami hajdan a vallásos szocialistáknál balfelé történt. Az egyház egyenes és jó utja azonban sem egyik, sem másik.” Mert az Egyháznak alázatos odaadással kell Isten Igéjének engedelmeskedni.

5. Merz megjegyzése zárja le a bucsuzkodást. Igyekszik tárgyilagos hangon beszélni Barth és Thurneysen után. Nem érti meg Barth és Thurneysen kilépését a lapból, ahogy nem helyesli azt sem, hogy Gogarten belépett a „német keresztyének” közé, vagy hogy vallja a Stapel-féle tételt. Idézi Gogarten rendkívül rokonszenves levelét, melyben állásfoglalását okolja meg és fejt ki.

Gogarten szerint épen ma van szükség a „Zwischen den Zeiten”-re. A lap megszünése „rendkívüli módon” ijesztette meg, mikor ma éppen nem szabadna és kellene hallgatnia annak a gárdának, amely a reformátoroktól tanult.

Ma ugyanis, mint mindég, a teológus feladata az életre vonatkozik és nemcsak negatív protestációban kifejeződő, hanem építő, pozitív és célmutató. Midőn pár sziléziai lelkésszel belépett a „német keresztyének” közé, tudta ezeket a mai feladatokat és meggyőződött, hogy ez a történelmi hely, ahol az Egyházzal döntenek, ezenkívül ahol megtörténnek az elhatározó hit-tani tárgyalások. Még valamit ide kell írnom: Gogarten viselkedése arra alapított, hogy hiszi, csak abban az esetben szabad a nép és állam ellen az Evangélium nevében fellépnie, ha ez átlépi határait, különben mindkettőt, mint törvényt kifejezőt és jelentőt, komolyan kell vennie. Mint minden német, aki a nemzeti ujjászületésben reménykedik, érte dolgozik és áldoz, cselekszik Gogarten.

6. Ez az írás nem lehet ítéletmondás, nem szeretném és nem akarom. De bizonyos, hogy valamely politikai eseménnyel szemben való állásfoglalás ugyanúgy politika, mint a mellettevaló megnyilatkozás. Továbbá tartozunk megállapítani, hogy ami ma Németországban történik, a reformáció anyaföldjének eseménye és összefügg a protestantizmussal. Itt nemcsak politikai új irányvonalról, jobbrafordulásról van szó, hanem a faj ujjászületéséről, arról, hogy a nemzet magáratálalt. Míg az 1918-ban történt forradalomnak, mely tulajdonképpen az összeomlási öntudatlan cselekvések láncolata, — semmiféle hittudományi hatása sem volt, legfeljebb keresztyénség ellenes törekvései váltottak ki hitvédelmi tiltakozásokat, most másról van szó. A más: ugyanaz, mint a reformáció korában épen Luther részéről elhangzó, külsőképpen politikai, lényegében viszont vallásos jelszó:

„Mi németek még mindig németek vagyunk és németek akarunk maradni,” amely a megújuló német életre szól (L.: An den Ratsherrn aller Städte Deutschen Lands, dass sie christliche Schulen aufrichten und halten sollen). Gogarten tette ehhez való csatlakozás és arról való meggyőződés, hogy a teológusnak kötelessége van fajával szemben, de ez a kötelesség több, mint bírálat és tiltakozás, abban jelentkező feladat, hogy irányítóan avatkozzék belé népének ujjászületésébe. Tette, melyet részleteiben lehet kifogásolni, egészében itt rokonszenves és megérthető. A közösségi ujjászületés ugyanis csak akkor jöhet meg és hódító győzelme akkor van biztosítva, hogyha Evangélium szerinti.

A „harmadik birodalom” megszületése óta egyre világosabb, hogy ez a változás az 1918. őszén történt összeomlásos forradalomnak ellentéte abban is, hogy vallásos problémái vannak, amikor a nép életébe következetes keresztyén erkölcsöt akar vinni. A döntés ideje érkezett el. Szükség van vezető teológusokra akkor, midőn a keresztyénségről van szó. Jobb, ha velünk döntenek rólunk, mintha nélkülünk. Előző esetben még van remény, hogy az események irányíthatók, másodikban viszont nagy valószínűséggel velünk szemben fordulnak.

A „német keresztyének” törekvéseiben lehetnek és tán vannak is hibásak, ezt innét eldönteni bajos, de céljuk tiszteletet érdemel, mert a nép testi és lelki megújulását akarja. Gogarten cselekedete, mikor közöttük foglal helyet, azért helyes, mert más belülről bírálni, mint kívülről kritikálni. Az első irányító és hasznos, a másik meg: gátló és veszedelmes.

Utoljára pedig: minden teológusnak nemzetével szemben kötelessége van: szeretni, ujjászületését elő kell segítenie, érte vállalni mindent mindenkor, ha egyszer Istenért vállalunk mindent. A teológus politikája csak ez, ilyen és ennyi, Az Ige politikája, a jó és igazi politika, egy szóval az új és az igaz élet cselekvése.

7. Egész protestantizmusunknak most nagyon szükséges lapja, a „Zwischen den Zeiten” megszűnt, válságos időben. Egyelőre felnemmerhető veszteség nemcsak elméleti, hanem gyakorlati viszonylatban is. Sokat tisztázhatott volna és így? A hallgatás, hacsak új és jobb közben születésre nem érik —: halál.

A protestantizmus széltartó ereje széttörte a közös munkát. Veszteség. Főlösképpen más szavakban ismételni. A lappal megbomlott a református hittudomány legkomolyabb gárdája és széthullott, éppen győzelme előtt.

Róma örül, örülhet.

Problémáink.

Tájékoztató. Többen fordultak hozzám kártsáim közül oly irányu tudakozódással, hogy miként áll az 1919—20 évről visszatartott illetményeink kikövetelésének ügye? Az érvénye-

sítés érdekében tett első kísérlet formai okokból nem vezetett célhoz. A közleg, bíróság érdemileg nem bocsátkozott bele az elbírálásába, mert tényleg konstatalható volt, hogy egy 1922-ben kelt miniszteri elutasítás ellen nem vettem igénybe a jogorvoslatot s így a második — későbbi — hasonló elutasítás ellen emelt panasz érvénytelennek minősített. Volt azonban gondom arra, hogy jogalapot és alkalmat provokáljunk! Egy kartársunkkal tétetem lépéseket a miniszteriumaál s erre mult hóban hozatott meg ugyancsak az *elutasító* határozat a már jól ismert ürügy indokolásával, hogy t. i. a hsüégi fogadalom letételének késedelme okán nincs igény a visszartartott segélyekre!

Ezen határozat ellen emeltetik most panasz kellő határidőn belül a legfelsőbb közleg bírósághoz oly nyomós érvek alátámasztásával, amit a bíróságnak feltétlenül respektálnia kell: a trianoni békeszerződés 76. cikkelyére való utalással. Az ebben foglalt rendelkezések határozottan vonatkozásba hozhatók a mi esetünkkel s azt semmiféle állami törvény meg nem erőltetheti. Az a csendes, az állami fenséget egyáltalán nem sértett, nem is tendenciózus magatartásunk, mely szerint a fogadalom letétele a békeszerződés becikkelyezése után történt: egyáltalán nem jogosította fel az államot semminemű megtorlásra! Ezt a békeszerződés idézett szakasza világosan és határozottan tilalmazza. Ha ebben a legfelsőbb bíróság nekünk igazat nem adna: sérelmünket a Népszövetség elé terjeszthetjük s az orvoslás onnan már el nem maradhat! Az állam, midőn a megszállással kezelésébe vette a közjövödelmeket: a vele járó terhek és kötelezettségeknek is viselője lett s azoknak kiszolgáltatása alól semmiféle ürügy nem mentesítheti! Ennek az igazságnak hiszem, hogy érvényesülni kell! Nem nobilis dolog, hogy a belátásra hiába apellálunk, hanem viaskodnunk kell jogainkért. Ebben csüggedni nem fogunk, Megsegít az Isten!

Nyitra, 1934 febr. 14.

Sedivy László
ref. lelkész.

Könyvismertetés.

Uj ifjusági sajtónk. (*Református Élet*. 1934. január — február. I. évfolyam 1—2 szám.)

1. Végre van komoly, korszerű, református keresztyén ifjusági lapunk, melyet csakugyan alázatos és igaz örömmel vehetünk kézbe. A „Református Élet” azonban nemcsak ezekkel a tulajdonságokkal rendelkezik, hanem van még egy újabb jellemzője: *méltó Anyaszentegyházunkhoz*. Az Egyház ugyanis méltóságot jelent, mert méltóságot nyert és folyton nyer Fejében: az Úr Jézus Krisztusban. Minden egyházas, református keresztyén sajtónak ügyelnie kell erre akkor, midőn belső és külső módon igyekszik kifejezni az Egyház ilyen méltóságát. Meg-

jegyzem azonnal, hogy ez az új ifjusági sajtó külsőképen is leegyszerűsítetttségével illik a belső, sulyos, komoly és mély mondanivalóhoz. A lap röviden: várt és beteljesedett reménység, siker és öröm. De ez a siker nem tesz vak felfuvalkodottá, hanem tovább vezet az eddigi biztos, jó uton a jobb munka felé.

2. A lap írói egyrészt Anyaszentegyházunk vezetőinek első sorából kerülnek ki, másrészt a legfiatalabb lelkési és világi nemzedékből. A vezető generációból: Balogh Elemér püspök és Szilassy Béla dr. főgondnok konventi elnökök és Sörös Béla teológiai igazgató; a fiatalok közül: Varga Imre, Kiss Gyula, Batta Pál, Csiky Ferenc és Tömösközy László. Atyák mellett a fiak, atyák írásai után a fiak cikkei, mert így igaz, helyes, továbbá: kellő.

A lap így lesz egyetemes kulturesemény itteni magyarságunk életében és így szól nemcsak Egyházunk, hanem itteni fajunk fiatalságához is.

A lap gazdag tartalmu, magas színvonalat jelző, értékes. De vallom, hogy ezt a tartalmat, színvonalat és értéket elsősorban és kifejezetten a vezető generáció adja írásában. Mert ennek a nemzedéknek van szélesebb látóköre, nagyobb tapasztalata, mélyebb tudása és az életre szükséges egész bölcsessége. Azért ifjusági lap, amely kihagyja vagy épenséggel kizárja az idősebb vezető generációt: vakon tapogatózik, előbb-utóbb eltér céljától, mertcsak mosolyos, önképzőkörös szárnypóbálgatás lesz.

A lap a fiatal reformátusok Bethlen Gábor mozgalmának írásos megnyilatkozása. Ez a mozgalom Anyaszentegyházunk fiatalságáé és amennyiben a református életmód minden irányban színvonalat jelent és jelöl. — ezt a nivót képviseli a lap is. Ifjusági munkát nem lehet elképzelni szintelenül és színvonal nélkül, sekélyesen. Eszmény kell, nem meddő önszemlélés. Krisztus kell és már ekkor van nivó és csak ekkor van színvonal. A Krisztus-felé tartó élet gyors, friss, mindég üde ütemét jelzi ez az ifjusági lap, persze hogy van nivója: magas, vonzó, református keresztyén.

3. A lap kettős száma több mint husz oldalán a fiatal reformátusok mozgalmának eszmei irányát adja, de nem egyhanguan, ellenben egyszintűen és egyirányuan. Így jelenik meg Balogh Elemér püspök írásában az Egyház, mint leleményes szeretetű lelki édesanya, amely hűséges és hűsége alapján kér és vár hűséget fiatalságától. Ez a hang jelentkezik Szilassy Béla dr., egyházunk világi vezetőjének vezércikkében, midőn világos ráutalással jelöli ki a fiatalság munkájának helyét a faji kereteken és Egyházán belül. A két első vezércikkhez hozzáállással csatlakozik Sörös Béla írása, mely Egyházunk lelki tartalmát, ezt a tartalmat adó: Krisztust és javait állítja fiatalságunk elé. A vezető nemzedék írásai hitvalló bizonyágtevással utat mutatnak, bennök beszél a refor-

mátus keresztyén hit és tudás tisztán, világosan, megragadó erővel és diadalmas meggyőződéssel, melyre fiatalságunk felelete csak igaz igenlés lehet.

4. A lap, ahogy kézbe vesszük, mindjárt megállapítható: a fiatalságé, mert kérdéseik töltik ki terét, de a fiatalság viszont Egyházunké. Ez szabja meg a lap irányát, célját, ahogy a fiatalságnak ez hivatása és elkötelezése.

A „Református Élet” ezért nem egy-két emberé, nem egy-egy csoporté vagy épen nemzedéké, hanem az Egyházunké. A fiatalság életében döntő csak annak a tudata lehet, hogy Egyháza keretén belül testi és lelki megnyilatkozásait mind-mind az Ige alá kell rendelnie.

A mozgalom, mely most már írásos irányban is fejlődött, sőt eredményt ért el, így vesz napról napra nagyobb elterjedési kört, melyet az a bizonyos siker jellemez és jelent, amely Isten Igéjét követi és amelyet még az irigység sem tagadhat le.

5. A „Református Élet”-ben, mert számol a valós élettel, két gárda van: egyik az atyáké, másik meg a fiaké. Mert Egyházunk és fajunk szempontjából igazán építő csak az a munka lehet, ahol minden generáció egy akarattal, egy céllal kezd dolgozni. A lap új, biztos és nagy nyereség.

6. A lap Isten ügyét képviseli és nem emberét. Azért nem gondolom, hogy akad reformátusunk, aki félrehuzódik tőle, aki nem pártolja vagy különösen, aki ellene dolgoznék.

Tudom és hiszem, hogy sok hit, remény és szeretet kell minden munkához, ma meg különösképen. De mikor ifjuságunk ügyéről, jövőjéről van szó: nem lehetünk sem külső, sem belső téren a „meghátválás emberei”.

A „Bethlen Gábor” mozgalom a kísérletezések után: végre a helyes irány. Nincsenek rejtett céljai sem egyéni, sem közösségi tekintetben. Az a fiatalság sorakozik itt fel, amelyik szereti Egyházát, amelyik akar és tud érte dolgozni.

7. Mind megegyezünk abban, hogy első számunkra a „salus Ecclesiae”. Mert az Egyház, Egyházunk feje Krisztus.

Ha így gondolkodunk, megértjük a „Református Élet” igaz célját, értékeljük, pártoljuk, terjesztjük és dolgozunk érte.

Mert első a „salus Ecclesiae”.

Narancsik Imre.

HIVATALOS RÉSZ

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége.

61/1934. szám, Pozsony, 1934. II. 13. Tárgy: A „Helvetia” részvények visszafizetése *Körlevél!* Valamennyi Lelkeszi és Tanítói Hivatalnak. Mivel a „Helvetia” segélyegylet működését illetékes hatóságok nem engedélyezték, az alapításra befizetett összegek az alapítók kezé-

hez visszafizettetnek. Felkérem mindazokat, akik még ezen részvényüket kézhez nem vették, hogy hivatalomhoz ezt jelentsék, hogy a pénzt kezelő bankot az összeg kifizetésére felkérhessük.

Szeretettel szolgáljuk
Balogh Elemér
püspök, Konventi lelkészelnök.

A szlovenszkói tisztáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek külföldi utja és tartózkodása. Bejelentés. Rimaszombat, 1934. február 19. 116/1934. sz. *körlevél. Fontos!* Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Országos hivatal, Bratislava, 1934 február 9 iki 20 898/6/1934. sz. leirata értelmében — adott esetből kifolyólag — közlöm a következőket: A nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek a nyugdíj élvezetére a *külföldön* csak az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztérium engedélye folytán jogosultak. Az ilyen — indokolt — kérvény az országos hivatal útján nyújtandó be az említett minisztériumhoz (124/1928. sz. kormányrendelet 67—68 §§.) Akik a nyugdíjnak külföldön való élvezetét nem kérték vagy erre külön engedélyt nem kaptak, azok (nyug. lelkészek és özvegyek) *kötelesek* külföldre való távozásukat az országos hivatalnak — *minden egyes esetben* és pedig *bármilyen rövid időre is!* — *bejelenteni*, megjelölve pontosan a külföldi tartózkodás időtartamát. Az országos hivatal — saját hatáskörében — egy esztendő folyamán legfeljebb csak *két* hónapi *átmeneti* tartózkodást engedélyezhet. Hosszabb tartózkodási engedélyért mindenkor *előzetesen* kell beadni a kérvényt az iskolaügyi és nemzetművelődési minisztériumhoz — és *bevárni* annak eredményét. Kérem azért *értesíteni* a nyugdíjas lelkészeket és lelkészözvegyeket, hogy mindenkor pontosan *jelentsék* az országos hivatalnak (*közvetlenül!*) *külföldre távozásuknak napját*, — pontosan tartsák be a nekik engedélyezett határidőt és pontosan és azonnal jelentsék az országos hivatalnak (*közvetlenül!*) *visszaérkezésük napját*, mivel ellenkező esetben annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy nyugdíjuk kifizetése teljesen (végleg) *beszünttetelik* vagyis elveszítethetik a nyugdíjra való igényt.

Atyafiúi szeretettel: Dr. Magda Sándor s. k.
püspökhelyettes.

Kiadóhivatali üzenet.

Figyelmeztetjük azon egyházakat, melyek az ez évi vagy a hátrálékos előfizetési és hirdetési díjaikat **legkésőbb március 10-ig** a Dunabankhoz csekken be nem küldhetnék, **ez időn túl ne küldjék ide**, mert azokat mindenütt majd--az esperesi hivatalokhoz március 15-én megküldendő **Kimutatás alapján--az egyháziátogatóság** fogja tőlük közvetlenül beszédni. **Kiadóhivatal vezetője.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úngcsepelyi lelkész-
hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Problémák problémája.

E lapunkban alig vetődött fel eddig olyan egészséges gondolat, mint amelyet Főszerkesztőnk *A jövő biztosítása* c. cikkében és érdekében felvetett.

A jövő biztosítása!... Magasztos cél, de megvalósítása bizonyára legnehezebb feladataink egyike olyannyira, hogy bátran azt mondhatjuk reá: a problémák problémája.

Egyetemes lelkészfenntartási alapot létesíteni!... Vagy — mint Kőmives Sándor lelkésztestvérem ajánlja — új egyetemes egyházi közalapot teremteni!... Vagy — mint pár évvel ezelőtt szó esett róla, a mihez én magam is pártolólággal hozzászóltam — egységes központi pénztárt felállítani!... Mind e három, csak különböző névvel nevezett intézmény körülbelül azonos célt céloz: jövőnket biztosítani.

Főszerkesztőnk célmeghatározása így formulázható: a jövőt biztosítani egy egyetemes lelkészfenntartási alap létesítése által.

En nem egészen így gondolom. Mert csak lelkészfenntartási alap létesítése által egyetemes anyaszentegyházunk jövője még nem volna biztosítva. Főszerkesztőnk csak arra gondolt, hogy ha majd netalán elesnek a lelkészek a kongruától, legyen egy alap, mely a lelkészeknek az elmaradt kongruát pótolni tudná. Ez így magában csak a lelkészek s nem egyszerűen anyaszentegyházunk jövőjét biztosítaná, amely pedig az államtól elválasztás folytán szintén végveszélybe jutna. Természetesen az is szükséges, az is magasztos cél, de éppen olyan szükséges, sőt célnak feltétlenül magasztosabb az anyaszentegyház jövőjének a biztosítása, amiben természetesen a lelkészek jövőjének biztosítása is benne foglaltatik és pedig egy egyetemes egyházfenntartási alap (új egyetemes

egyházi közalap, vagy egységes központi pénztár!) létesítése által, mely az anyaszentegyháznak mindennemű, tehát gyülekezeti, lelkész-, iskolai fedezetlen szükségletét fedezhetné.

A kizárólag lelkészfenntartási alap létesítése már csak azért is nagy nehézségbe ütköznék, mert számtalanok akadnának, kik azzal vádolnák meg papságunkat, hogy önzően csak a maga érdekeire gondol, holott az állam és az egyház szétválasztása esetén egyházaink és iskoláink is hasonló végveszélybe jutnának. Igaz, hogy Főszerkesztőnk javaslata szerint a lelkészek kongruájok bizonyos percentjét fizetnék a tervezett lelkészfenntartási alapra s ez a körülmény a felhozandó vádat enyhíthetné, vagy megdönthetné, de tulajdonképpen akkor sem volna ez az önmegadóztatás kellően indokolt, mert először is a mai lelkészgeneráció csak a terheit viselné annak a messze jövőben működhető lelkészfenntartási alapnak, míg előnyeit előreláthatólag már nem élvezhetné, hanem az általa nevelt fáról más, a nevelésben tán résztsemvett generáció szedné a gyümölcsöket és mert másodsorban a lelkészellátás főhelyen nem maguknak a lelkészeknek, hanem a lelkészekre utalt egyházaknak érdeke és kötelessége.

Már ezen indokoknál fogva is én a lelkészfenntartási alap létesítését mellőzendőnek tartom.

Hanem annál szükségesebb szerintem egy egyetemes *egyházfenntartási* alap létesítése.

Ennek megvalósítása ugyan amannál sokkal nehezebb feladat, de aztán sokkal üdvösebb is. Am éppen azért, mert óriási áldozatokat igénylő és óriási terheket vállaló intézményről van szó, nem is lehet azt máról holnapra megvalósítani. Első teendő egy mindenre kiterjedő

s szigoruan reális tervet készíteni s a tervhez képest a fundamentomot lerakni, melyen aztán testté épülhet az eszme.

A mai idők amennyire indokolják egy egyházfenntartási alap létesítésének szükségességét, éppen annyira nem kedveznek egy ilyen óriási áldozatot igénylő intézmény létesítésének. Egyházaink szinte mind egytől egyig küzdenek a létfenntartás nehézségeivel s az eladósodással. Egyházainkra az új idők új terheket raktak, mint aminők a vagyondézsmaadó, $\frac{1}{2}$ %-os adó, gyógyalap, betegsegélyző, állami tulkövetelés az iskoláinkkal szemben, igazgatótanítói pótlék stb. stb. s aztán az, hogy míg a tanítói nyugdíjárulék tiszteresére emeltetett, addig ezzel szemben az egyházak adócsökkentési segélye nemhogy tiszteresére emeltetett volna, de a háboru előtti segélyösszeg felerészében sem utaltatik ki. Mindezek miatt állandó deficittel dolgozik az egyházi vagyionkezelés. Szükség, nagy szükség volna hát egy egyházfenntartási alapra, mely egyéb szükségletek kielégítése mellett az egyházak szenvedő mérlegét egyensúlyban tarthatná. De másrésről az egyházaknak s ugyanakkor az egyháztagoknak ez a nehéz anyagi helyzete gondolkodóba ejthet, hogy a különben is tulterhelt egyházakat és egyháztagokat terhelhetni-e még újabb teherrel?!... Az egyházfenntartási alap létesítése azonban oly annyira fontos érdeke úgy az egyetemes egyháznak, mint az egyes egyházközségeknek, hogy azért a legmesszebbmenő áldozatot is minden-ökvetlen meg kell hozni. E végből kötelező járulékot kell a Konventnek minden ref. hívőre megállapítani, ami az egyházfenntartási alapnak állandó és fokozatos növelésére szolgál. Mellék jövedelemforrásai lennének pedig a gyűjtések (amerikai is!), az egyesek önkéntes adakozásai és minden ref. egyházársadalmi összejövetelnek a tiszta bevételei.

Ha a létesítendő egyházfenntartási alap talán csak sok évtized múlva lenne is segélyképessé, akkor is szívesen áldozhat rá még a már halála révén álló öreg is, mert ha az anyaszentegyház tagjai mulandók és változnak is, de maga az anyaszentegyház megmarad mindörökké.

Csabay Pál.

Egy nagyjelentőségű határozat.

Hónapok óta folyik a vita afelett, hogy szükségünk van-e szépszámban elszaporodott egyházi lapjainkra, vagy pedig korlátozni kellene azok számát. Anélkül, hogy e vitához hozzászólnék, az előterjeszteni szándékolt témával kapcsolatban ideállítok egy esetet.

A Komáromban megjelenő "Kis Tükör", c. egyházi lapunkat talán csak a Duna mentén ismerik. Kedves, jólszerkesztett, egyházközségi helyi lap. Természetes azonban, hogy nemcsak a komá-

romi gyülekezet érdekeit szolgálja, hanem egyetemes egyházunk ügyeit is szíven viseli. Olvasóit a hitbuzgóság és a gyülekezet iránti érdeklődés felkeltése mellett egyetemes egyházunk ügyesbajos dolgai felől is tájékoztatja. Így került be a "Kis Tükör"-be a mult év december havában megtartott dunai egyházkerületi közgyűlés ismertetése.

Egy egyházkerületi közgyűlés nemcsak jelentős esemény közegyházunk életében, hanem az bizonyos vonatkozásokban döntő fontosságú is lehet. Mégis erről a közgyűlésről, illetve ennek határozatairól egyedül csak a "Kis Tükör" hozott tudósítást. (Bocsánat, nem akar ez a megállapítás egyik lapunkkal szemben sem szemrehányás lenni.) Ebben a tudósításban látott napvilágot az a nagyjelentőségű határozat, amely életbevágó fontosságú úgy egyházainkra, mint iskoláinkra és tanítóinkra vonatkozólag.

Mindnyájan érezzük a mai idők sorsdöntő, válságos voltát.

Aggódunk a jövőnkért és minden lehető elkövetünk anyaszentegyházunk fenntartása és boldogulása érdekében. A terhek alatt már-már roskadozunk, de nincs más mentség, csak a belső, lelki erők fokozása! Nagyobb hitet, nagyobb bizalmat kell adni a lelkekbe; igazabb embereket nevelni s akkor nem kell a jövőtől félnünk!

Ez a körülmény magyarázza meg iskoláinkhoz való ragaszkodásunkat is. Iskoláink fenntartásával a jövőnket biztosítjuk!

Nagy és fontos feladat ez. Óriási terheket, gondokat rak vállainkra, de ezeket mégis viselnünk kell. Fenn kell tartanunk iskoláinkat, hogy az ártatlan, tiszta gyermeki lelkekbe először a mi vetőmagvaink hulljanak!

Pedig számtalanszor felvetődik a kérdés: megérdemlik-e iskoláink azt a rengeteg áldozatot, amit érettük hozunk? Megkapjuk e tőlük a méltó gyümölcsöket? Nevelnek-e vallásos, egyházhű, hitbuzgó fiakat és leányokat?...

Köztudomásu, hogy a nevelési eredmény az iskolai munkától függ; e munka minőségét pedig nagy mértékben a tanítók személye szabja meg. *Csak igazán vallásos, hitbuzgó tanítók nevelhetnek istenfélő, egyháziisan érző és gondolkozó embereket.* A tanítók őszinte vallásossága és egyházhűsége a priusz: az iskola eredménye ezen áll vagy bukik!

De tanítóink vallásossága és egyházhűsége nem minősíthető kizárólagosan személyes szerzeménynek. Nagymértékben függ természetesen az egyéni lelki adottságoktól, de nem kevesebb mértékben függ anyaszentegyházunktól, amely felnevelte, kiképezte, szárnyrabocsájtotta és alkalmazásba helyezte őket. *Mert az anyaszentegyház nevelői és tanítói munkájának éppen az egyház leendő munkásaival: a lelkészekkel és tanítókkal szemben kell legjobban érvényesülni!*

Az egyház leendő munkásainak nevelése és képzése az anyaszentegyház egyik legelső feladataihoz tartozik, és a legrégebb időktől kezdve anyaszentegyházunk híven teljesítette is ezen feladatát. A lelkész- és tanítóképzés biztosításáról még a legnehezebb korszakokban sem mondott le, hanem mindig megtalálta a módját, hogy leendő munkásainak vallásosságát és egyház-hűségét biztosítsa.

Anyaszentegyházunk a tanítóképzést sohasem helyezte a lelkészképzés mögé. A teológiák mellé mindenütt felállította a preperandiákat is. Ahol pedig anyagi nehézségek vagy más okok miatt tanítóképzőket egyházunk nem tudott létesíteni, ott keresett alkalmas módokat és eszközöket, hogy ezekkel tanítóink vallásos nevelési hiányát kiegészítse, pótolja.

Amikor még szervezetileg egyek voltunk magyarországi hittestvéreinkkel, hat tanítóképzőnk gondoskodott tanítóink igazi református vallásos szellemben való neveléséről. Emellett pedig még ott volt egyházi törvényünk VI. törvénycikkének 21. §-a, amely szerint: „*Akik nem a saját tanító vagy tanítónőképesítő bizottságaiktól, hanem más, államilag jogosított nyilvános képző-intézetből nyertek oklevelet. kötelesek az egyetemes konvent által kibocsájtott tanítóképzési tantervben foglalt minden vallási tantárgyból, ének- és zenéből és mindezek tanítási módszeréből az illető egyházkerület kirendelt bizottsága előtt, alkalmaztatásuktól számított egy év alatt, pótvizsgát tenni*”...

Érdekes, vagy talán szomorú, hogy tíz évnek kellett elmúlnia, míg végre eszünkbe jutott, hogy ez a §. ma is jogérvényesen fennáll, csak nem élünk vele, nem alkalmazzuk. Vagy talán nincs szükségünk reá?...

Tanítóképzőnk még nincs. Iskoláink tanító-sága már több mint tíz év óta nem református intézetekből regrutálódik. És hogy milyen mértékben regrutálódik, hát álljon itt erről egy kis statisztika:

Az iskolai minisztérium hivatalos lapjában, (mert sajnos, a mi egyházi hivatalos lapunkban a tanítói állásaink pályázati hirdetésének tized-része sem jelenik meg!) a „Vestnik” mult évi júniusi számában 6, a júliusi számban 43, az augusztusban 13, a szeptemberben 8, és az októberi számban 6 megüresedett ref. népiskolai tanítói állásra volt kiírva pályázat, nem számítva a kétszer megjelent hirdetéseket. *Vagyis a jelen iskolai évben 76 ref. tanítói állás került betöltésre. Egész biztos, hogy ennek legkevesebb 50%-a kezdő tanítókkal lett betöltve. Tehát csak egy tanévben 30—40 olyan fiatal tanító kerül iskoláinkhoz, akik nem református tanítóképzőben nevelkedtek. És ha összeállítanánk e szempontból egész tanító-ságunk adatait, valószínűleg arra az eredményre jutnánk, hogy tanító-ságunknak fele nem bír a törvényeinkben előirt vallásos, hitbeli képesítéssel.*

Csodálkozhatunk-e tehát azon, ha iskoláink valláserkölcsi nevelése tekintetében itt-ott pa-

naszok merülnek fel, vagy hiányok tapasztalhatók? És vajjon a tanítókra hárrítható-e minden felelősség az eredménytelen vagy nem kielégítő iskolai munkáért? Gondoskodunk-e elsősorban mi arról, hogy tanítóink lelki kincsesháza bővelkedjen az „igaz tudományban”? Betöltjük-e magunk a törvényt, mielőtt másoktól követelnénk azok betartását?...

Hála Istennek, megtörtént a kezdő lépés végre ezen a téren is! És ez az a nagyjelentőségű határozat, amelyet nem szabad a véka alá rejtteni!

Dunai egyházkerületünk felfogva a kérdés óriási horderejét és fontosságát, rálépett a törvényekben előirt kötelesegeink teljesítésére és kimondta, hogy *egyházi törvényeink VI. 21. §-a értelmében minden nem református tanítóképzőben végzett tanítótól meg fogja kívánni az előirt vizsgálat letételét. Megválasztotta a kerületi vizsgázó bizottságot és felhívta a gyülekezeteket, hogy a jövőben csak olyan tanítókat alkalmazzanak, akiknek a vallástamból és az ének-zenéből az egyhker, vizsg. bizottság által kiállított bizonyítványa is megvan.*

Remélhető, hogy a többi egyházkerületek is meg fogják hozni hasonló határozataikat, s ha csak tökéletlenül és hiányosan is, de mégis pótolni fogják azt a nagy űrt, amit a felállítandó s már annyira várt ref. tanítóképző lesz hivatva majd betölteni!...

Ime, mindezeket a „Kis Tükör” mondta el nekünk.

Nem merném tehát állítani, hogy bármelyik egyházi lapunk is fölösleges volna! (Bm.)

Az igazság kedvéért a fenti cikkekre annyit meg kell jegyeznünk, hogy hivatalos lapunk a dunamelléki egyházkerület üléseiről és határozatairól *beküldött* tudósítások közlését sohasem mellőzte. Ha azonban még a kerületek sem gondoskodnak megfelelő tudósítókról és a miatt kell a gyűlések lefolyását ismertetés nélkül hagynunk — arról a hivatalos lap nem tehet.

— hszerk. —

Az árja Krisztus.

Irta: Haraszty Károly.

Hitler Németországa, a horogkeresztes „harmadik birodalom” ma a világérdeklődés és figyelem középpontjában áll. Az átgyurt és át-szervezett német szellem a politikai távlatoknak új eshetőségeit bontogatja a jövő bitorában, melyek korántsem oly utopisztikusak, mintsem felületes szemlélettel gondolnók. Az új német politikának dinamikája, átütő ereje napról-napra szembeszökőbb lesz nemcsak a faji akarás, állami elhelyezkedés, a sajtóságos germán szellem uralmi érvényesülésének a síkjában, hanem *vallási* téren is. A germán specifikum a maga bibliai kriticismusával mélyreható *vallás-nézleti* eltolódásokat is eredményezett a lelkek-

ben, ... melyek miatt nemcsak *Faulhaber* biboros tiltakozott szokatlan eréllyel, hanem hasonló értelemben nyilatkozott a berlini Mátyás templom és a berlini protestáns egyházközség vezető lelkésze, *Sammet Renher* is, a „Hitler-emberek új germán vallása” ellen. *Sammet* prédikációjában többek között a következőket mondta: „*Valóban odáig kell jutnunk, hogy Németországban kérdeznünk kell: Odin vagy Krisztus?*” ...

A német bibliai kritizmus a legsovénabb nacionalizmus vaskalapja alá szorította fejét a tárgyilagosság helyett s olyan „tudományos megállapításokat” helyezett kirakatába, melyektől szinte leesett az álla az észrevétlenül meglepelt világnak.

Az új német antiszemitizmus megtorpedózta az Ószövetségi könyvekkel együtt Krisztus faji személyét is s nagy heurékával kürtöli szerte a világra: — *Krisztus árja származását!!..* — Krisztus tehát árja (indogermán) származású s nem zsidó, ... az új német feltálatás szerint!!..

Ezt a „*novum*”-ot a világháború utáni idők termelték ki s egyik legharcosabb katonája „*dr. phil. nat. Artur Dinter*”, ki óriási olvasottságnak örvendő regényeivel sáskamódra elepte Németországot az Úrnak már 1921-ik esztendejében... A tudományos, szinte teológikus szakszerűséggel kezelt regények hatást nem tévesztettek. A germán lélek nagy mohóssággal fogyasztotta el s emésztette meg azokat, melyek mint mérgező ivakodtak bele vallásos világnézetébe. Egyébként is a német sajátosság és aprólékosság volt a bibliai racionalizmus egyik létrehozója. Gondoljunk csak Strauszra, Delitschre stb. stb., kik nem mindenkor és mindenben használtak a *Biblia* tekintélyének... Így a „Hitler-emberek” is, kik világi politikájukban kényök-kedvök szerint forgathatják s használhatják az árja tételt, s legnagyobb kincsüknek deklarálhatják a „árja vérű nagymama” keresztlevelét, de e buzgólkodásukban ne akarják magát *Krisztust* is kurtán-furcsán „*Hitleresíteni*” — *germanizálni*...

Amilyen erővel folyik Krisztus germanizálása a Rajna-szelte országban, éppoly módon és helytelenséggel cselekedhetnek meg mi is azt, beigazolván Krisztus fajmagyarságát... Az új német bibliai kritikai törekvések elsőben is Krisztus *családfáján* akadnak meg s azokat egyszerűen az evangelisták „jámbor utánköltésének” (eine fromme Nachdichtung...) jelenti ki, annyival is inkább, mert a *Máté* és a *Lukács*-féle családfákban erős ellenmondásokat fedez fel. Krisztus *zsidó* családfáját nagy zsidó ellen-szenvében törli tehát, mivel oly nagy *lelkiellen-tétet* fedez fel Krisztus és a fajzsidóság között, hogy emiatt pillanatig sem hihet a zsidócsaládfa hitelességében. A fajzsidóság Istene is más, mint Krisztus istenfogalma és tanítása az Atyáról. Más ennek és annak lelki berendezettsége s így e diametro ellenkező hite s vallásos

életszemlélete is. S ez óriási ellentétet a fajiság különbsége okozza. Krisztus ugyan zsidó légkörben nevelődött, annak vallásos nézetei alatt férfiasodott fel, de fajilag zsidó sohasem volt s az észlelt tanbeli ellentétek e vérbeli különbség rezultátumai.

Jézus a „*pogány Galilea*”-ból s annak is gyér lakossága északi részéből származott, mint ahogyan annak is nevezte e vidéket Ezsaiás próféta, ellentétben Judeával. Maga ez elnevezés is: Galilea — „*pogányliget*” — (Heidengau) értelemben vall. A galileabelieknek a beszéde is más volt, melyet a fajzsidóság kigunyolt, ócsárolt s megvetett. S épp e különös nyelvjárásuk miatt a galileiakat semmiféle templomi szolgálatra nem alkalmazta a vérbeli zsidóság. Az árja eredetű galileabeliek a zsidó (héber) torokhangokat sohasem tudták kiejteni. A galileabelieket a délről feltoluló zsidóság meglehetősen eljudaizálta, akárcsak a samáriabelieket, de fajilag elnyelni nem tudta, mert nem tudott megbirkózni e csekély népességű, de roppant szívós árjatermészetű bennlakókkal, melyek többször, különösen a Kr. e. VIII. századtól újabb és újabb rokon vér felrissítéseket kaptak keletről. (assyr uralkodók, Sargon, Tiglat-Pilaser, a méd Dejokes, assyr-kolonizáció stb.) Ez erős vérbeömlések, vérbeáramlásokon kívül nagy szellemi hatások befogadói is váltak nemcsak a zsidóktól lenézett Galilea s Samáriabeli lakosok, hanem maguk a fajzsidók is, kiknek egész vallása, vallásos kulturája assyrbabilóniai eredetű, tehát indoárja. A zsidó monotheizmus nem eredeti zsidótan, hanem ósi-ósi assyrbabilóniai kikölcsönzés. (Ime, a Delitsch-hatás!)

Palesztina északi részének u. n. őslakói között ott látjuk az árja vérű *amoritákat* és *filiszteusokat*, kik testalkatukra nézve is különböztek a zsidóktól, kikkel hadilábon éltek. Amazok nagy növésű, szőke, kékszemű (Bogyikék (!), acélszürke), világosbőrű emberek voltak, kik bátorságban is felülmúlták a zsidókat. Izrael csak akkor lett Palesztina urává, amidőn a gethidák amorita leszármazottait önként megnyerték maguknak. Maga *Jeruzsálem* is amorita alapítás (Ezek. 16. 3.) *Dávid* trónját a filiszteusok segítségével foglalta el, kik ezután csapatainak magvát alkották és színejavát adták a hadierejének. A fajzsidóságban többé-kevésbé ma is fellelhető az árja vérű amoriták és filiszteusok keveredésének a nyoma. Némely szőke zsidócsalád ma is erre az árja vérkeveredésre vall és üt vissza.

Palesztinának emez árjavérű és „*pogány*” autohtónjait a zsidó papok és próféták mindenkoron hozzá akarták simítani a zsidó vallás légköréhez, amely törekvés azonban sohasem sikerült nekik faji ellentét miatt, amely a babiloni fogság után csak még szembeszökőbb lett. Fajzsidó és galileai házasságról szó sem lehetett. A Makkabeusok idejében, tehát másfél-századdal Krisztus előtt, Simon Makkabeus azt

a csekélyszámú zsidó családot is, kik Galileában éltek, visszatelepítette Judeába, úgy hogy Krisztus előtt 150-ben Galilea zsidómentes volt. Heródes Antipas Krisztus életének idejében csak nagy nehezen s óriási ígéretések mellett tudott letelepíteni néhány fajzsidó családot az ő általa alapított Tibériás városába. Már e közelebbi tények is kizárják Krisztus zsidó származását. Annál bizonyosabb azonban Krisztus árja származása, ha az Üdvözítőt *lelki analizis* alá vesszük. E lélekanalizis eredményeként írja dr. Dinter a következő erős sorokat művében: *„Jezus für einen Juden und die Juden für die Begründer unzerer christlichen Religion zu halten, gehört zu den groszen und verhängnisvollen Gedankenlozigkeiten der Weltgeschichte!“* ... Sőt, Jézus apostolai sem voltak fajzsidók — iskarióti Judást kivéve, ki a Mestert pénzért elárulta. *„Der einzige Jude unter Jezu Jüngern war Judas Ischariot, und der hat ihn um Gold verraten!“* írja Dinter.

„Ebensowenig wie Jezus und die ihm treuen Jünger Juden waren. ebensowenig waren es die meisten Propheten des Alten Testamentes! Dass Juda die Völker sich „zinsbar“ machte, davon ist in der Bibel allerorts die Rede. Aus den Propheten spricht die Stimme der Verzweiflung der ausgebeuteten, eingesessenen Rasse gegen die fremden jüdischen Bedrücker.“ (A. Dinter Die Sünde wider das Blut. 131 old.)

Majd így is bizonyoskodik a nagy német író művében: *„Es besteht für mich kein Zweifel, dass der Heiland zu seiner Verkörperung den Stamm jener sarmatischen Amoriter sich erwählt hatte, dass aus ihrem edeln Gotenblute rein Geist den Leib sich formte, in dem er auf Erden wandelte“* ...

Az a zsidógyűlölet, mely a názareti Krisztust a keresztre feszítette, semmi mással nem igazolható annyira, mint a roppant faji ellentéttel, mely még Krisztus halálával sem szűnt meg tajtékozni.

Az új német szellem diskvalifikálta az *Ószövetséget* s ellenszenves helyeket fedez fel az *Újszövetségben* is, melyben káros zsidóhatásokat szimatol s épp azért egy új lutheri tisztogatást vár a keresztyén vallásos életnézlet egész vonalán. *„Wann endlich wird uns deutschen Christen der neue Luther erstehn, der des ersten Luther Tat zu Ende bringt, unsere christliche Religion vom Judentume und uns selbst vom Judentum und um uns befreit, der der jüdischen Gorgo ein für alle Mal das Haupt abschlägt?“* kiált fel és kérdezi Dinter.

Az új német „horogkeresztes teológia“ veszedelmes vizeken evez s nem nagy megerőltetésébe fog majd kerülni, ha e „tudományos“ zsákutcából a *Bougaud* vagy *Papini* magaslataira és fenséges távlataira kíván felkanyarodni.

Problémáink.

Jogos-e hát vagy nem? Itt volna az ideje annak, hogy egyetemes megmozdulással és „Ultimatum“-szerű akcióval még egy kísérletet tegyünk arra, hogy a kormányt jobb belátásra bírjuk az 1919-1920 évről, tehát már 15 év óta igazságtalanul visszatartott illetményeink kiszolgáltatása kérdésében s rámutatni arra, hogy mennyire tarthatatlan az az ürügy és vonakodás, amellyel szeretné elhárítani ezt a kötelezettséget és törvényes igényt!

Ország-világszerte hangoztatják mindenkinélköző demonstratív alkalommal az államministerei, diplomatái, vezérpolitikusai a *Trianoni békeszerződés sérthetlenségét* s ahhoz sziklaszilárdan ragaszkodásukat s ennek védelmére oly széles érdekszövetséget hoztak létre! De vajjon mit szólnak hozzá, ha ezt a sérthetlenséget olyan vonatkozásban is illendőnek ajánljuk betartani, amit a gyakorlatban ugyancsak neglígáltak!? A békeszerződés 76-ik cikke ezt mondja: *„Azon napig, mikor a szerződés által odaitélt terület feletti suverenitás végleges érvényesítéséről döntés történt, tehát 1921 Julius 26, (a békeszerződés törvénybe iktatásának napjáig) politikai jellegű vagy politikai okokból eredő bűntényekért senkit üldözni nem szabad!“*

A világosan tiltott megtorlás maximumától milyen messze áll az a senkinek nem ártott, még *vétségnek*, vagy ellenszegülésnek se minősíthető eset, amit kibuvó ürügyként ráncigáltak elő, hogy t. i. az államfordulat hajnalán, — amikor arra felszólítva sem voltunk — a hűség fogadalmat letenni elmulasztottuk s csak a suverenitás becikkelyezésekor, formális felhívásra cselekedtünk és mégis a megtorlás legérzékenyebb módját szenvedjük érte maig is! De hát tűrjük ezt még tovább is? Megállapodjunk ott, ahol a rideg negáció hangzik újból és újból felénk, holott van magasabb fórum, ahol majd elfogulatlan és érdektelen bírák mondanak ítéletet!

Konvetünk a jövő hó közepetáján ülésezik. Proponálom, hogy mindazon lelkészek, akiknek máig is fennáll a követelésük, haladéktalanul intézzék a következő szövegű kérvényt az elnökséghez: „*Ist. és Mélt. Egyetemes Konvent! Tisztelettel kérelmet intézek az íránt: méltóztatásuk a legközelebb tartandó gyűlésből kifelé, az államkormányhoz terjesztendő felirattal egy utolsó kísérletet tenni az 1919-1920 évről igazságtalanul visszatartott illetmények haladéktalan kiszolgáltatása íránt, hivatkozva a Trianoni békeszerződés 76-ik cikkére, de egyben annak is kifejezést adva, hogy elutasítás esetén a Népszövetség elé vinni kényszerülnénk sérelmeinket.“*

Ez az akció csak egy iv papiros, egy levélboríték és egy tízpercnyi időbe kerül kinek-kinek. A konvent nem zárkozhat el a kérvények napirendre tűzése, letárgyalása s a kívánt

határozat meghozatala előtt, ha azt mi valamennyien aláírtuk megkeresésünkkel!

Csak indolencia, élhétetlenség vagy gyávaság tarthat vissza bárkit is a jogos érdekünk parancsolta akciótól! Fogjon tollat mindenki ne holnap, hanem még ma! A szépszóból, könyörgésből, türelmes várakozásból elég volt; beszéljünk és cselekedjünk már egyszer komolyan is s használjuk fel mind azt a törvényes, jogos eszközt, utat és módot, ami csak lehető!

Reclamator.

H I R E K

— Rendkívüli egyházmegyei közgyűlés.

A Barsi Ref. Egyházmegye folyó évi február hó 7-én rendkívüli közgyűlést tartott, mely tudomásul vette az egyházmegyei tisztségekre vonatkozó választásokat és egyben újszavazást rendelt el 1934. márc. 1. határidővel a lemondás folytán megüresedett következő tisztségekre: esperesre, gondnokra, egy egyházi és egy világi tanácsbíróra. Az új tisztikar beiktatása csak a most elrendelt szavazások befejezése után fog megtörténni.

— **Lelkészi továbbképző tanfolyam Sárospatakon.** A tiszáninneri egyházkerület elnöksége és a sárospataki teol. akadémia tanári kara 1934. évi április hó 5—7-én Sárospatakon lelkészi továbbképző tanfolyamot rendez. A tanfolyam központi problémája az *igehirdetés kérdése*. E tanfolyamra szeretettel meghívja a testvéregyházkerületek lelkészeit is a konferencia rendezősége. A következő témák fognak sorrakerülni: 1.) Az igehirdetés. 2.) Az exegézis jelentősége az igehirdetésben, két előadásban. 3.) Az igehirdetés és az egyháztörténelem. 4.) Az igehirdetés és a dogmatika. 5.) Az igehirdetés és a modern szellemi áramlatok. 6.) Az utolsó félszázad magyar ref. igehirdetése. 7.) Az új egyházi törvénykönyv. Az előadásokat a sárospataki teológiai akadémia tanárai és a sárospataki lelkész tartják. A tanfolyam részvételi díja 7.50 P., amely összegből 6 P. étkezési díj 3 napra, 1.50 P. jelentkezési díj. Utóbbi összeg jelentkezés alkalmával elküldendő teol. akadémia címére, ahová a jelentkezés küldendő. Jelentkezési határidő március 15. Jelentkezések a sárospataki teol. akadémia igazgatója, Sárospatak címre intézendők. Kedvezményes jegyek beszerzésére a tanfolyam vezetősége megteszi a lépéseket. A tanfolyam vezetősége nevében: Farkas István püspök s. k. Dr. Mátyás Ernő teol. igazgató s. k.

— **Nyugtázás és köszönetnyilvánítás.** A kiskáltnai ref. egyház templomának renoválási céljaira az 1933. évi május hó 1-től 1934. évi február hó 28-ig terjedő időben az alábbi kegyes adományok érkeztek: 1. Páskaháza 2450 kč. 2. Barsbaracska 55 kč. 3. Akúcs Árpád ref. tanító Agó 10 kč. 4. Alsófegyvernek 35 kč. 5. Garamlók 100 kč. 6. Léva 813 kč. 50 fill. 7. Nagypesztek 40 kč. 8. Zalaba: 92 kč. Amikor ezen újabb kegyes adományokért hálás köszönetünket nyilvánítjuk, felkérjük azon egyházakat, ahol kérelmünk még elintézését nem nyert, hogy azt meghallgatni és segítő jóindulatra méltatni sziveskedjenek. A kiskáltnai ref. egyház Előljárósága.

— **Iskolás gyermekek jótékonyága.** A kiskoszmályi ref. Árvaház földakciójára vonatkozó felhívás meleg szeretetre talált a zalabai ref. iskolások körében. A karácsonyi ünnepek alkalmával Szobi Endre tanító vezetése mellett iskolai ünnepélyt tartottak és ennek jövedelméből 167 kč.-t az árvaházi földakcióra küldtek. Bárcsak mindenütt követnék e szép példát. Isten áldása legyen a zalabai iskolásokon és tanítójukon.

— **Hagyomány.** Dókus Ernő a végrendelete szerint a budapesti, Múzeum-köruti több mint félmillió P.-t érő háromemeletes házat a sárospataki főiskolának, a sátoraljai helyi református egyházközségnek pedig négy értékes beltelket hagyományozott. Nemcsak életét adta oda szolgálatra az anyaszentegyháznak mint presbiter, tanácsbíró, egyházkerületi főgondnok, majd mint a zsinatnak és konventnek világi elnöke, hanem halála után is hűségesen, igaz jó cselekedetekkel bizonyítja be a Krisztus anyaszentegyháza iránti buzgó szeretetét.

— **A legnagyobb bibliát** egy Wolynay Lajos nevű amerikai magyar ember készítette. 1928-ban kezdett hozzá és 1930 decemberében fejezte be. Minden betűt külön nyomtatott bele gummibetűvel. A biblia súlya 612 kilogramm, nagysága 2'9X1'2 méter, vastagsága 90 cm. A bibliát külön e célra készített autóval vitték falúról városra és a mutogatásával begyűlt pénzből imaházat építettek.

— **Füleki Kovács Mihály** debreceni református orgonista-kántor Interludiumok, Preludiumok, Modulációk címen három kötetet adott már ki. Az I., II., III. kötet külön-külön is kapható, kötetenként 3 pengő árban. A kötetek kitűnő, kemény díszkötésben jelentek meg.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Tárgy: Köztársasági Elnök Ur 84. születésnapjának megünneplése, március 7-én. 149.E.—1934. szám. Rimaszombat, 1934. február 26. Valamennyi Nt. Esperesi, Lelkészi és Tanítói Hivatalnak! Iskolaügyi és népművelődési minisztérium 1934. február 8-iki Z. 674/1934. prez. sz. rendelete alapján, Köztársasági Elnök Ur 84. születésnapjának megünneplése tárgyában felhívom az illetékes esperesi, lelkészi és tanítói hivatalokat, hogy ezen a napon a püspöki hivatal 1933. február 28-iki 115. E. sz. *körlevele* rendelkezései értelmében járjanak el (Lásd: hiv. lap 1933. évi március 5-iki 10. számában!), úgy a templomi istentiszteletekre, mint az iskolai ünnepélyekre vonatkozólag. Atyafiui szeretettel;

Dr. Magda Sándor s. k.
püspökhelyettes.

A II. lelkészképesítő vizsgára vonatkozó figyelmeztetés. Mivel az 1934. évben tartandó II. lelkészképesítő vizsga ez év június havának második felében fog megtartatni, felhívom mindazokat, akik vizsgátételre jelentkeznek, hogy nevüket és pontos lakáscímüket velem a leg-sürgősebben tudassák, hogy írásbeli dolgozataiknak címét kijelölhessem és megküldhessem.

Figyelemmel lévén arra, hogy lelkészképesítő szakdolgozat számára minden tárgykörből megfelelő forrásmunkák elegendő számmal nem mindenütt vannak kéznél, azért ezúttal is felhívom a jelentkezők figyelmét arra, hogy e közlemény megjelenése után azonnal tudassák, milyen irányú könyvek állanak rendelkezésükre, ezeknek megfelelőleg jelöljenek meg három olyan szakdolgozat számára elfogadhatónak található tételt, amit forrásmunkáik alapján rendszeresen kidolgozhatnak. E megjelölések a tétel kiadásánál figyelembe jönnek, a tétel megállapítása azonban a vizsgálóbizottság előadója részéről történik s egyéenkint más és más leendő.

Az eddig jelentkezettek egyéenkinti tételleiket megkapták.

Az **I. lelkészképesítő vizsgálat** ugyancsak ez év június havának második felében lesz. Amennyiben jelentkező erre is volna: jelentkezését itt a második lelkészképesítő vizsgálatra vonatkozó értesítés szerint végezze.

A jelentkezés a losonci református lelkészi hivatalhoz intézendő, alulirothoz címzetten.

Sörös Béla lelkész.

Pályázat. A gömörbarkai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Az évenkénti helyi javadalom: 1) Egy szobás lakás, mert jelenben a tanító özvegyének használatában van

a törvényes tanítói lakás. 2) 15 hold 1462 □ öl szántóföld és rét egy tagban, melynek minden munkáját a tanító végezteti. 3) Nyolc (8) ürméter kemény tűzifa kivágva és beszállítva. 4) Hét (7) köből rozs. 5) 120 azaz egyszázhusz korona készpénz. 6) Stóla, melynek összegét az egyházkerületi szabályrendelet írja elő. 7) ¹/₂ telek utáni marhalegeltetési jog a közös legelőn. 8) Az állam által biztosított fizetéskiegészítés és korpótlékok. 9) Földadót az egyház fizeti. A helyi javadalom hivatalos értékelés szerint kettőezer-nyolcvannolc (2088 Kő) korona. Pályázhatnak ref. vallásu, állampolgársággal rendelkező okleveles és oklevél nélküli tanerők. Az okleveles férfi tanerők előnyben részesülnek. Az ideiglenes tanerő megválasztása a folyó 1933/34 tanévre érvényes és fizetése az értékelt helyi javadalom ¹/₁₂ ed része és államsegély. A megválasztott tanító kötelessége törvényben és szabályrendeletekben előírt kántori és tanítói teendők pontos teljesítése egyházunkban és az I.—VIII. évfolyamu, osztatlan, magyar tannyelvű iskolánkban. A pályázati határidő 1934 évi március hó 21. Az állás legkésőbb 1934 évi április hó 1-én elfoglalandó. A kérvények a 86400/929 sz. a. miniszteri rendeletnek megfelelően felszerelve a gömörbarkai ref. lelkészi hivatalhoz u. p. *Drnava* küldendők. *Ref. presbitérium.*

Kiadóhivatali üzenet.

Figyelmeztetjük azon egyházakat, melyek az ez évi vagy a hátrálékos előfizetési és hirdetési díjaikat legkésőbb március 10-ig a Dunabankhoz csekken be nem küldhetnék, ez időn túl ne küldjék ide, mert azokat mindenütt majd—az esperesi hivatalokhoz március 15-én megküldendő Kimutatás alapján— az egyházi látogatóság fogja tőlük közvetlenül beszédni.

Ismételten felhívunk továbbá minden igen tisztelt előfizetőt, hogy a pénzt **ne postautalványon, hanem mindenkor csekken** sziveskedjenek beküldeni, mert előbbi esetben 100 K.-ig 50 fillér, ezenfelül 1 K. postai kikézésbesítési díj levonásával kapjuk kézhez azt. Csekklapot kívánatra külön is szívesen küldünk.

Kiadóhivatal vezetője.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké-
Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a vajáni, a kladóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az úngcsepelyi lelkész
hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Lelkészi díjlevelünk.

Egyházunk történelme azt mutatja, hogy a magyar református egyház a nehéz és válságos idők közepette is tudott, mert akart, nagyot és maradandót alkotni. Sokszor ép az idők mostoha járása volt az, ami kinyitotta a kereső lelkek szemét, hogy megnyílt szemük fényével megláthassák az újjászületésre, a több életre vezető utat.

A mának bizonytalansága ismételtelen súlyosan nehezedik reánk. Mintha megint a régi idők szemetnyitó keserősége gomolyogna bennünk és körülöttünk, mert vajudó életünk mind hangosabban kívánja, sőt követeli a megoldást. A Ref. Egyház és Iskola újból és újból hozza gondolkodó és aggódo testvéreinknek írásait. Olyanok vagyunk, mint az agyonvert, mindenünk fáj. Nyomorgó szegénységünkben szerető lelkek indulnak Gileád balsama után. Kérdés: megtalálják-e, s ha igen, nem lesz-e későn? A sokféle elgondolásban egy mindég közös: tenni kell valamit. Minél előbb és minél alaposabban!

Lehetetlen földrajzi elhelyezkedésünk is egyik oka erőtelenségünknek. A megszervezésünk ezért késik. Hogy mi lelkészek egyetemes gyűlésre jöjjünk össze, ahhoz nem igen van központi fekvésű hely, mert óriási a távolság Pozsony és Beregszász között. De legyen a lelkipásztor legmesszebb keleten, vagy a legnagyobb részben, egyet mindnyájan elevenen érezzük: az „örök pergőtűzek” fájását, Vannak kevesek, kik biztos betonfedezékből csodálhatják szolgatársaiknak kínos nyögését, az „örök pergőtűzeket” reánk zudító „saját kedves keresztvén hiveink” között.

Mi, itteni ref. lelkészek nagyon elkülönülünk egymástól. Nemcsak, hogy mindnyájunk

papi „ornátusa” más és más, de magára hagyott, egyedül vivott a díjlevelben biztosított jogaink megvédéséért folytatott küzdelem is. És milyen borzasztó! hány lelkésztestvér élete vált pokollá azért, mert magára hagyatott a kárörvendő testvérektől, a mindnyájunk jobb és méltóbb életéért folytatott harcban.

Gondoljunk csak arra, miért kell annak úgy lenni, hogy az új lelkészeknek kell kiverekednie, legtöbbször bírói ítélkezéssel a díjlevelben biztosított tételek pontos kiszolgáltatását? Miért nem fixálja az egyházi hatóság nagyon pontosan és félre nem érthetőleg, hogy minden egyházközségben mit kell fizetnie a lelkészeknek. Mert mi történik most? Amikor valaki, nagy reménységek között elfoglalja új állomáshelyét, ha látja, hogy megcsorbitott díjlevel szerint akarják hivei dotálni, két eshetőség van:

1. Belenyugszik, mert nem akar veszekedni és a jóbékesség kedvéért lemond évi 1-2. avagy több ezer koronáról. Az ilyen nagylelkű pásztor a hivei egy mákszemnyivel sem becsülik jobban. Sőt, bizonyos kajánsággal kinevetik.

2. Rászédettséget érezve orvosságot keres. Ma hivei körében aligha találja meg. Nincs más hátra, mint a bírósághoz fordulnia. A harc elültével vége a „becsületnek”, vége a lelki munka biztosabb lehetőségének. Hazudik a pap. Bort iszik és vizet prédikál. Hirdeti a szeretet hatalmát a pénz és világi javak felett és mégis adáz tusát folytat a nagyobb kenyérért.

Testvérek! Miért kell ennek így lenni?!

Vannak szerencsés társaink, akik teljesen megkapják díjlevelben biztosított javadalmukat. A húst, sőt, faggyut, kendert, szénát, káposztát,

bort, rőzsét stb., kinek mije van, vagy természetben, vagy valorizált értékben. Mindkettő egyformán jó és helyes.

Régi eleink az akkori módon a világításról is gondoskodtak. Ma, nekünk kell fizetni a villanyt. De még a villany órát is, ami a gyülekezet nevében áll. És kérдем: miért nem kapunk tisztességes általányt a lelkészi hivatal fűtéséért, világításáért és takarításáért. A hivatalt nem a lelkésznek, de a gyülekezetnek kötelessége fenntartania. Állami ünnepen a zászlót nem a magánlakásra, de a lelkészi hivatalra, a közhivatalra kell kitűzni. S mi legelőbb mindezért semmit sem kapunk. Miért nincs egyetemesen külön városi, külön falusi lelkészirodai fenntartási általány megállapítva? Ideje volna bizony erre is gondolni!

Tudjuk, hogy városi lelkészeink kapják az u. n. drágasági pótlékot. Mindez nagyon jó és nagyon helyes.

A kongrua törvény értelmében a drágasági pótlék, mint ideiglenes és változtatható tétel, nem számítható be a helyi jövedelembé és így nem írható a kongrua rovására. Mindez jó és helyes.

Nekünk ref. keresztyén lelkészeknek egyforma oklevelünk van. Előre bocsátom: nem kívánom, hogy egyetlen fizetésünk legyen, mert nem egyformán terhes szolgáltatunk. De az elbánás egyöntettségét kívánatosnak tartanám. Közelebb hozni a falut és várost. A háboru előtt megállapított tételeink árát nem pótolhatja a gabona árának különbsége. Hiába 130—140 kč a buza, ha a ma pl. 2000 kč-t érő egyéb díjlevélt javadatoméért, a békebeli 90—100 koronát 90—100 csehszlovák koronában kapom! Ezen okvetlen segíteni kell. Vagy természetben, vagy valorizált értékben kell e tételeinket megkapnunk. Az első, a természetbeli jobb pl. a husnál.

A szlovenszkói és kárpátaljai falusi ref. keresztyén lekipásztor miért nem kapja díjlevelében biztosított javadalmának háboru előtt megállapított összege és a mai reális ár közötti különbséget drágasági pótlék gyanánt? Milyen hatalmas támasz lenne, ha egyházi fel-sőbbségünk elrendelné a valorizált értékek drágasági pótlékképeni kifizetését. Sokszor halljuk a fel-felzugó tiltakozást, hogy az állam nem egyöntetűen kezeli a ref. lelkészi kart pl. a buza értékelésénél. Jogtalansággá válik panaszkodásunk, ha a saját hatáskörünkbe eső fájó sebeinket sem nem akarjuk, sem nem tudjuk meggyógyítani. Talán bizony majd az állam fog hiveinkre parancsolni: jó lesz ám a papotoknak kifizetni azt, ami jár neki? Na, ez sohasem lesz meg, de ne is legyen. Ennek szigoruan egyházi jellegűnek, hogy úgy mondjam, belkőrűnek kell lenni. Azután majd, ha végrehajtásra kerül a sor, akkor igénybe kell vennünk az állami segítséget.

Tisztelő szeretettel kérem fel a traktusok

elnökeiket, vegyék ezeket tárgyalásuk programjába és terjesszék az egyházmegyei lelkészertekezetek elé, hogy az a rendes törvényes útján tovább mehessen, hogy megfogható eredményt érjünk el. E. T. biztosítja díjlevelünk csorbíthatatlanságát.

Vártunk eleget, tovább bűnös könnyelműség volna. Lám, a tanítói kar hogy kiharcolta az igazgatói díjat! Mi egyre várjuk a viszonyok jobbrafordulását, ami céltalan erőlködés. Csabay Pál kedves bátyám világosan rámutatott a baj okára, hogy az abban van, hogy a bölcs és vallásos buzgósággal teli életű atyáink által megállapított díjlevelet, a sokban elkorcsosodott és megfakult hitű utódok magukra nézve nem akarják kötelezőnek elfogadni.

Ha nem lépünk fel egységesen és erélyesen, bizony megszégyenül a mi reménységünk.

Jónak látnám, ha minden megüresedett lelkészi állást addig nem hirdetnénk meg, amíg az egyházi hatóság meg nem győződött a díjlevelben biztosítottak teljes vagy valorizált értékben való kiszolgáltatásának garantálásáról. Ha nincs biztosíték, nem lesz lelkész. Hogy az ősök által megállapított díjlevelet a mában élők nem akarják teljes egészében kifizetni, annak nem mindég híveink szegénysége az oka, hanem legelőbb helyen a határozott rosszakarat. Gyülekezetem az utolsó száz év alatt lélekszámban semmit sem nőtt, de vagyonban, a holdak számában „valorizálta” a régi számot s ma nem egyszer kétszer, de jóval többszörös gazdagsággal rendelkezik és megnövekedett gazdagságában sem hajlandó a régi szegény, de tisztaságú kötelesség örökségét elfogadni.

Nincs más hátra, mint egységes eljárással, egyházhatalósággal kényszeríteni gyülekezetünket, hogy akár természetben, akár valorizált értékben, drágasági pótlék címén adják meg lelkészeinknek azt, amit díjlevelben biztosítani ígértek.

Czibor József.

A német protestantizmus válsága.

A német protestantizmus küzdelmeit, melyekről újabb és újabb hírek érkeznek hozzánk, aggodalommal és szomorúsággal olvassuk. A református közvélemény mindig tisztelettel tekintett a német protestantizmus felé, hiszen régi idők óta a német egyetemek professzoraitól sok magyar ifju is nyert áldott irányítást. Legutóbb is a szellemi hatásoknak azon erőteljes hulláma, mely főként Barth személyéhez kapcsolódik, nálunk is élénk hullámokat vetett és a kiváló professzor iskolájától vett hatások szellemi életünknek alkotó részét képezik. Ma a németországi protestantizmus küzdelmében elsősorban Barth személye körül csoportosulnak azok, akik komoly bátorsággal kívánják kiragadni az egyházat a politikai érdekek rab-szolgaságából és biztosítani azt, hogy az evan-

gélium, az Ige egyháza minden mellékcéltől tisztán és szabadon, egyedül Isten országának munkása maradjon.

A küzdelem első fejezete még nem mutatta a komoly veszedelmeket. Eleinte arról volt szó, hogy a különböző tartományi egyházakat, protestáns alakulatokat egységes birodalmi egyházzá szervezik és élére birodalmi püspököt állítanak. E szervezkedést sokan olyan kezdetnek ítélték, amely egészséges és eredményes továbbfejlődésnek lehet kiindulópontja. A világprotestantizmus reménységgel fogadta Bodelschwing lelkésznek, a nagyszerű belmissziói munkásnak birodalmi püspökké történt megválasztását. A harc azonban ezután tört ki. Ezután tünt ki, hogy a birodalmi egyház megszervezésével csak egy hatalmas eszközt akar kézbevenni a hitlerizmus saját politikai céljainak szolgálatába, és mikor Bodelschwingh nem adta oda magát eszközül e célra, akkor kíméletlenül félreszorították és hatalmi eszközök, demagógia, politikai terror igénybevételével helyére tették Müller lelkészt, aki kezdettől fogva harcostársa és bizalmasa volt Hitlernek. Müller püspök lehet jóhiszemű ember, de kétségtelen, hogy pártember, és a pártember fanatizmusával és elfogultságával visz be politikai programot és célokat az egyház életébe. Különösen az árja paragrafus alkalmazása váltott ki élénk ellenmondást. A faji gondolat türelmetlen és kizárólagos érvényesítése az egyházban, amelynek következményeit ez irányzatnak főképvisezői, az úgynevezett „német keresztvének“ odáig viszik, hogy az ótestamentumot teljesen megtagadják és ősgermán elemeket kívánnak érvényesíteni a keresztényen hitrendszerben, akik kíméletlenül akarnak kiszorítani és félreállítani minden olyan lelkészt, aki politikai tételekkel átszőtt programjukat feltétlen engedelmséggel nem szolgálja, az egész világ protestantizmusának jogos tiltakozását váltotta ki. Így jutott fájdalmas krízisbe a német protestantizmus.

Müller püspök egyre kíméletlenebbül tör céljai felé. Tiszteletreméltó, kiváló egyházi férfiakat váltott le öröhelyükről, mert szót emeltek az egyház védelme, az evangélium csorbíthatatlansága mellett, s ennek az erőszakos fellépésnek következménye lett ma már az, hogy az úgynevezett lelki minisztériumból kivonultak az evangéliumi gondolkozású férfiak és Müller püspök vezérkarával odajutott, hogy egyik általa kinevezett püspök már önmagát iktatta be hivatalába, a másikkal szemben a kormányzata alá adott lelkészek óriási többsége ünnepélyesen nyilatkozta ki, hogy lelki vezérüknek el nem ismerik és Barth és kiváló társainak tiltakozására az evangélium csorbíthatatlan tekintélyét védő lelkészek, akik a hit kérdésben megalkudni nem akarnak, külön szövetségbe tömörültek és e szövetséghez már több mint 8000 lelkész tartozik.

Mi aggodalommal kísérjük a németországi

jelenségeket, de reménységgel is. Emlékezzünk a krisztusi szókra: „Szükséges, hogy botránkozások legyenek ti közöttetek“. Feltétlenül igaz van Barthnak, hogy a mai hitlerista, úgynevezett „német-keresztvény“ felfogásban, programban csak az a magvetés ért meg keserves aratássá, amelyet az evangélium, a kijelentés feltétlenségét elalkuvó, különböző hitetlen teológiai irányok vetettek. Szükséges e bajból ki-gyógyulni. Ugy érezzük, hogy ez a krízis a gyógyulás kezdete.

Kétségtelen, hogy a faji türelmetlenség kizárólagosságának nem szabad helyet adni az egyházban, mert ez az evangéliumi alapok megtagadását jelenti. E megállapításnak adott kifejezést ünnepien komoly formában a stockholmi mozgalomnak Novi Sadban 1933. szeptember 8–12 napjain tartott ülése is, amikor tiltakozott a német birodalmi püspök által képviselt német egyházpolitika túlzásai ellen. A „Le Christianisme Social“ októberi számában Wilfred Monod nagyon élénk tiltakozással ad beszámolót a novi-sadi állásfoglalásról. Érdekes cikkében, amelyben benne lüktet a francia ember szenvedélyessége, de szellemessége is, a hitlerizmus ellen, faji szempontoknak az egyházban való türelmetlen érvényesítése ellen többek között így érvel: „Vajjon inferioris típust képvisel-e vallásos tekintetben Ábrahám, Ézsaiás, Pál, vagy maga Jézus, mert egy más fajhoz tartoznak? Vajjon a Kálvária keresztjén nem volt tiszta az a vér, mely érettünk kiontatott, mivel nem bizonyos, hogy összetételében árja volt? Vajjon az apostolok nem lennének-e méltók arra, hogy ma valamelyik német katedrán predikáljanak? A újtestamentum, vagy az egész keresztvénség kérdése most már a zoológia egyik osztályának kérdésévé lett? Az egyházat, a Krisztus testét, a biológus nagyító-jával kell már ezután vizsgálni? A lélek közössége helyére a fajnak közösségét kell-e tennünk és az Isten országa helyére a fajt?“

Mindenesetre evangéliumiak ezek az ellenvetések és kétségtelen, hogy Barthnak és társainak küzdelme minden evangéliumi keresztvény lélek rokonszenvével találkozik. A küzdelem még tart, de az eredmény nem lehet kétséges. „Az Ige és Szentlélek bennünk, nekünk mindig erős védelmünk.“

A brünni ankét után.

„Kézfogás...“ volt a címe annak a cikkemnek, melyben tájékozást akartam nyújtani a prágai magyar protestáns ifjuságnak a vallási és nemzeti kérdésekről való állásfoglalásáról. Már akkor hangoztattam annak szükségességét, hogy a protestáns ifjuság valláserkölcsei megalapozással vértesse fel magát Krisztus Urunk örök érvényű ígéreihez ragaszkodva, sőt azokat ujjáértélve, a mai emberiség tépetségében egyedül lehetsé-

ges gyógyír gyanánt. Ezért van szükség arra, hogy az akadémikus ifjuság, a jövő kisebbségi magyarságának intelligenciája, a történelmi egyházak pozitív erkölcsi és világnézeti értékeit a saját életében érvényre juttassa. A „Kézfogás” cím pedig azt jelentette, hogy ennek a munkának nem szabad az építő munka felekezeti megoszlásához vezetnie.

Nem szabad, hogy az ifjuság által képviselt új szellemiség, mint a magyar történelem szükségyszerű ujjaértékelése csak a felekezeti alapon álló mozgalmak irányítása mellett hassa át a közéleti kereteket. Szükség van egy olyan mozgalomra, mely a nemzeti építést támasztja alá biztos krisztusi világnézettel és erkölccsel és konkrétan megfogalmazott programot ad. Ez volt a célja a Prágából útnak indult Széchényi Reform Mozgalomnak, mely a nemzeti eszme, a korszerű szociális munka és az egyetemes keresztény világnézet és erkölcs konkrét és precíz megfogalmazása volt.

Február 17—18 án magyar főiskolás ankétot tartottak a csehszlovákiai magyar egyetemi hallgatók prágai, brünni, és pozsonyi egyesületei és mozgalmak. Az ankét célja az ifjuság problémáinak megbeszélése és ennek kapcsán annak megállapítása volt, hogy a felnövekvő új magyar szellemiség milyen úton látja biztosítottnak a kisebbségi jövő kiépítését. Az egyes egyesületek és mozgalmak megjelent képviselői világnézeti és programbeszámolót tartottak. Az egyetlen olyan mozgalom, mely az egyes egyesületeket összefogó és nemzeti alapon álló világnézetet adott: a Széchényi Reform Mozgalom volt. Az egyesületek, ha az egyetemes kisebbségi életre vonatkozó programmal is jöttek elő, helyi adottságuknál fogva nem vállalhatták annak keresztülvitelét, legfeljebb indítványozását. A prágai Protestáns Baráti Kör vallási alapon álló világnézetet és programot adott, mely a speciális protestáns világnézeti és vallás-erkölcsi feladatokat foglalta magában. Meglepő volt azonban, hogy a katolikus Prohászka Kör speciális katolikus világnézeti és vallási programot egyáltalán nem adott elő, hanem a magyar közéleti teendőket tette magáévá, ami a meglévő összefogó keretek betöltésének hangoztatása ellenére is azt a benyomást keltette bennünk, mintha a megszervezett Prohászka Kör a kellően még meg nem szervezett protestáns ifjúsággal szemben is a jövő magyar közélet irányítását vindikálná magának. Elejétől fogva ellene voltunk a közéleti felekezetieskedésnek. És most se szeretnénk, ha a Prohászka Kört ezzel kellene megvádolnunk. De mindenesetre érdekes, hogy amíg mi csakis a speciális vallási feladatokat akarjuk felekezeti alapon elvégezni és nemzeti munkánkat kifejezetten a Széchényi Reform Mozgalom, mint a magyar nemzeti egység alapján álló megmozdulás keretein belül akarjuk katolikus testvéreinkkel együtt vállalni, addig a Prohászka Kör nem ismerte el egy magyar nem-

zeti alapon központilag irányított mozgalom szükségességét. A meglévő közéleti kereteket a felekezeti mozgalmak irányítása mellett akarja betölteni, sőt a jelen esetben a Széchényi Reform Mozgalom egyetemes magyar programjával szembe állította a speciális katolikus feladatok kihagyásával a saját külön magyar közéleti programját.

Reméljük, hogy a Prohászka Körnek a brünni ankétot elfoglalt álláspontja csupán az ankétot adódó helyes út pillanatnyi félreismeréséből eredt, annál is inkább, mivel a húsvétól karácsonyig terjedő időszakban egészen az ankétig az összefogó Széchényi Reform Mozgalomban velünk együtt testvéri megértéssel dolgozott és mivel az ankétot erre a multra és a kisebbségi magyar érdekekre apelláló beszédek hatása alatt álláspontjából engedett. Reméljük, hogy a dolgok kedvező kifejlődését az is elő fogja segíteni, hogy a katolikus ifjúságnak azon része, mely a Prohászka Körön kívül áll, a vallási elmélyülés és munkaprogram mellett az osztatlan magyar nemzeti eszme alapján álló mozgalom szükségességét hangoztatja.

Ezzel kapcsolatban nem lesz érdektelen, ha őszintén és világosan kifejtjük: miért van szükség egy ilyen mozgalomra, miért van ennek létjogosultsága és hivatása? A brünni főiskolás ankét örvendetes eredménye volt, hogy a különböző városokból összejött és a különböző szervezetekbe csoportosult ifjuság teljesen egyetemes alapra helyezkedett, mikor az összes delegátusok anélkül, hogy ebben előre megállapodtak volna, a magyar nemzeti eszme, a szociális ujjaépítés és a krisztusi világnézet és etika mellett tették hitet. Ugyancsak mindnyájan meggyeztek abban, hogy ezzel a hármas irányu tartalommal kell kitölteni a közel jövőben az akadémikus ifjuság már meglévő szervezeteit, valamint a kisebbségi magyarság kulturális fórumait is, amelyen például a Szlovéniai Magyar Kultúregylet. Az ifjúságnak ez a határozottan megfogalmazott kívánsága korszakalkotó jelentőségű. Viszont tény az, hogy nem elég a hármas alapnak, mint jelszónak a hangoztatása, mivel azt mindenki úgy magyarázhatja, ahogyan akarja, vagy az érdekei kívánják. A magyar nemzeti alapon álló akadémikus és kulturális keretek megtöltésénél központi és tervszerű irányításra van szükség, precízen megfogalmazot világnézet és munkaprogram alapján. Csakis ez a központi irányítás lehet biztosítéka annak, hogy a keretek vezetőségének évenkénti esetleges váltakozása ellenére is a hármas eszme alapján lefektetett világnézet többé félre nem magyarázható és hogy a munkaprogram megvalósításának folytonossága biztosítva lesz. Ezért van tehát szükség osztatlan nemzeti alapon álló mozgalomra is, mivel ezt a nagy feladatot nem végezhetik el csupán a felekezeti alapokon álló mozgalmak. Ez vég-eredményben a magyar kultúrunka felekezeti megoszlásához vezetne. És ez meggyőződésünk

szerint egyetemes, de különösen kisebbségi szempontból életveszélyes válságot eredményezhetne.

Örvendenünk kell, hogy az ifjuság az ankrét hatása alatt egy ilyen mozgalom szükségességét egyöntetűen belátta, s méginkább örvendenénk és a helyes fejlődés második etapja lenne, ha e lelkes belátást a konkrét tett és megvalósítás követné.

Ónody Zoltán.

Könyvismertetés.

Marxtól Leninig. A modern pogányság harca a keresztyénség ellen. Irta: Dr. Szeberényi Lajos Zs. ev. esperes. A könyv 289 lap, ára 4 Pengő. Az evang. egyh. könyvkereskedés kiadása, Békéscsaba 1933.

A szerző egy hosszú életen keresztül éber figyelemmel kísérte a szociális mozgalmakat és behatóan tanulmányozta a velük összefüggő kérdéseket. Visszatekint mindenekelőtt a görög és római pogányság korszakára s hangsúlyozza, hogy a keresztyénségnek a modern pogánysággal sokkal nehezebb harcot kell megharcolnia, mint amelyet keletkezésének első három századában megvívott. Behatóan ismerteti a 19-ik század munkásmozgalmait, amelyekkel kapcsolatban rámutat Marx, Engels és más szocialista írók és munkás-vezérek működésére. Majd szól azokról a filozófusokról és természettudósokról, (Büchner, Darwin, Haeckel, Ostwald) akik a hitrombolás munkájában előjártnak.

Ezekután részletesen ismerteti az oroszországi gazdasági, politikai és egyházi életet és megérteti velünk, hogy miért éppen ebben az országban jutott uralomra a kommunizmus, amelynek lelkes zászlóvivői: Pugacsev, Lenin és Sztalin. A könyv tárgyilagos megállapításával, higgadt, nyugodt hangjával vezeti az olvasót és mind jobban megmutatja előtte a bolsevizmus igazi arcát, amelynek a fő célja a világ forradalmasítása s a mai gazdasági rendszernek, a családi és a vallási életnek elpusztítása. A könyv iparkodik felrázni a keresztyén világ alvó lelkiismeretét, hogy lássa meg: mily nagy veszedelmet jelent „az a nagy keleti sötétség, mely nemcsak a jövő fejlődésnek útját állja, hanem minden eddigi fejlődést is meg akar gyalázni és le akar dönteni.” A szerző rendkívül nagy és hasznos munkát végez, amikor a mai eszméaramlatok zürzavarában könyve világot és tisztánlátást tanít. Éppen ezért nagyon ajánljuk mindazoknak, akik erre a tisztánlátásra törekvesznek.

H I R E K

— A teológiai és középiskolai internátus javára legutóbbi nyugtázásunk óta a következő belizetések történtek: Hitelszövetkezet Nagybe-

reg 333 k., Magyar Bertalan Beregszász 100 k., özv. Páskuj Dánielné Sucha Brońka 500 k., Szücs István Tizasalamon 500 k. Egyenleg a Dunabank Fiókjánál Nagykaposon az internátus javára 1934. III. 1-én: 94.996 ök.

— **Legáció választás** eredménye 1934. március 1-én: 1. Forgon Pál Beregszász, 2. Kapczy Tamás Komárom. 3. Csontó Géza Farkasd — Negyed, 4. Batta Pál Rimaszombat, 5. Illyés Gyula Nagygéres—Örös, 6. Kuzma Barna Pelsőc, 7. Szudy Nándor Léva, 8. Tömösközy Ferenc Réte stb., 9. Bőd István Bátyu stb., 10. Bodon Aladár Csap stb., 11. Magda Barna Nagyszöllős, 12. Káposztás László Királyhelme, 13. Csomár Géza Munkács, 14. dr. Takács Béla Kassa, 15. Zsudel István Tornallya stb., 16. Szoboszlai Miklós Nagyida stb., 17. Szabó Antal Kismánya, 18. Kiss Károly Serke stb., 19. Barra Zoltán Nagyberég stb., 20. Dévay József Ungvár, 21. Abary István Dobrony, 22. Séra Zoltán Nagykapos, 23. Mikula László Rimaszécs stb., 24. Mikes László Sók stb., 25. Mitro István Muzsaly stb., 26. Bán Zoltán Beregsom stb., 27. Csatlós Sándor Kisrácska stb., 28. Szabó Gyula Mezőkaszony stb., 29. Héderváry Dezső Nagymegyér stb., 30. Selmeczy Árpád Pozba stb., 31. Gönczy Miklós Dercen, 32. Lenkey Lajos Nemesócsa, 33. Kemenyik József Ipolypasztó, 34. Fekete Emil Kamocsa, 35. Nagy Sándor Barkaszó stb., 36. Brányik Sándor Alistál, 37. Nagy Jenő Zseliz, 38. Jeney Gábor Nagybégány stb. 39. Lávay Pál Hanva stb., 40. Fintor Béla Korlát-helme stb., 41. Takács Zoltán Balog stb.

— **A kárpátaljai** ungi egyházmegyei lelkészegyesület febr. hó 22-én tartotta első értekezletét Ungváron a ref. Otthon helyiségében. Ének után Balogh Sándor minaji lelkész, az egyesület elnöke imádkozott s mondott megnyitó beszédet. Az egyházmegye lelkészi karának bizalmát látja kifejezve elnökké történt megválasztásában s igyekezni fog magát erre a bizalomra munkájával érdemessé tenni. Majd a lelkipásztori munka ama nehézségeiről beszélt, melyek főleg a hivek megismerésében s a lelkészi kar szolidaritásának hiányában nyilvánulnak. Célunk, hogy egymás hite, munkája által lelki gazdagodást nyerjünk s előre menjünk az egyházépítés munkájában. Megemlékezik egyházmegyénk közszeretethen álló világi vezérének: Egry Ferenc e. m. gondnoknak 70-ik születésnapjáról, mely alkalmából értekezlet egyhangú lelkesedéssel adott kifejezést ősz vezére

íránt érzett osztatlan szeretetének s neki Isten gazdag áldásaival teljes hosszú, boldog életet kíván. Megnyitó beszéd után Gönczy Pál nagydobronyi lelkész „Uj idők, uj feladatok” címmel, Komláchy István nagygejőci lelkész a reverzálisról, Nagy Sándor kisgejőci lelkész az egyházfegyelemről, Papp Géza ungtarnóci lelkész a belmisszióról tartottak előadást, melyeket nevezett lelkészek, valamint Komjáthy Gábor esperes, Dr. Móczár József, Tárczy Dániel lelkészek s Párducz Rezső s. lelkész részvételével élénk vita s gondolatokban gazdag eszmecsere követt. Az értekezlet, melyen rövid ideig résztvett Egry Ferenc e. m. gondnok is, az elnök zárószavaival ért véget. Isten áldása legyen munkáján s munkásain!

— **A S. D. G.** 1934 évi virágvasárnapi konferenciája március 25—27-én lesz Budapesten. A konferencián résztvehet a szövetség minden tagja, általában minden református-főiskolás diák, a tanítóképzők, továbbá a középiskolák felső osztályú növendékei, mind leányok, mind fiúk. A konferencia rendezője Kiss Sándor főtitkár. A konferencián résztvenni kívánók a Soli Deo Gloria titkárságánál (Budapest, IX. Üllői-út 25. I.) jelentkezhetnek. Minden jelentkező érkezést és szállást kaphat. A konferencia részvételi díja 9 pengő, melyben benne van a jelentkezési díj, szállás, étkezés, vasúti kedvezményes igazolvány ára és a belépti díjak. Minden résztvevőnek, akinek vasúti arcképes igazolványa nincs, kedvezményes vasúti jegy váltására szolgáló igazolványt küldünk. Minden résztvevőt vár a fogadóbizottság a pályaudvarokon, ezért fontos, hogy mindenki jelentse be, hogy mikor érkezik. Mit hozunk magunkkal? Bibliát, Zsoltárt, jó kedvet, bizalmat, bizonyágtételt, bűnbánatot.

— **Teológiai fakultás.** A prágai parlament elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely a pozsonyi evang. theol. főiskolát fakultási rangra emelte.

— **A rádiót** Franciaországban az állam vette a kezébe s az első teendője volt, hogy eltörölte a rádió istentiszteleteket.

HIVATALOS BÉSZ

A szlovenszkói tisztáninneri református egyházkerület elnökségétől.

140—E. 1934. szám. *Meghívó.* A szlovenszkói tisztáninneri református egyházkerület

1934. évi március 20-án (kedden) délelőtti 9 (kilenc) órai kezdettel Kassán, a református templomban, püspökbeiktatással egybekötött *rendkívüli közgyűlést* tart, amelyre az egyházmegyék espereseit és gondnokait, az egyházkerület lelkészi és világi tanácsbírait, tanítóképviselőit, tisztviselőit és az egyházmegyék kiküldötteit ezennel szeretettel meghívjuk.

Az ünnepélyes közgyűlés lefolyásának sorrendje:

I. Püspökbeiktatás. (A templomban program szerint.)

II. Közgyűlés folytatása 11 órakor a Lőcsei-házban.

1. Imádság, 2. Szavazatbontó bizottság jelentése zsin. képv. választásáról. 3. Szavazások elrendelése a megüresedett tisztségekre. 4. Konventi póttag választása (Dr. Magda Sándor helyére.) 5. Kerületi lelkészi állás megüresedése és betöltése. 6. Szlovák egyházmegye ügye.

III. Birósági ügyek:

1. Jákob István fellebbezése az ungi e. m. del. bir. ítélete ellen.

Rímeszombat, 1934. február hó 24.

Egyházkerületi elnökség.

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége.

77/1934. szám. Pozsony, 1934. március 1. A csehszlovák vöröskereszt békenapja. *Körlevél.* Valamennyi Lelkészi és Tanítói Hivatalnak! A csehszlovák vöröskereszt központi igazgatósága a következő levelet intézte a konventi elnökséghez: „A szlovenszkói és podkár-pátszkarusszi református egyház legfelsőbb igazgatási szervének, a konventi elnökségnek, Balogh Elemér püspök, konventi elnök ur kezéhez, Bratislava. A csehszlovák vöröskereszt egyesület ez évi husvétii jelszavával: „Énnekkel a szívhez!” az éneknek és zenének megnevesítő hatására akarja fordítani a közfigyelmet. Az idén is hangsúlyozni akarja a lehető legnagyobb mértékben a vöröskereszt békenapjának alap gondolatát, azaz, hogy legalább a husvét néhány napjára némuljon el az egész köztársaságban mindennemű pártoskodási egyenetlenség, és a husvétii ünnepek valóban a békének és szeretetnek napjai legyenek. A husvétii békének hirdetése nagyszombaton március 31-én történik és hozzákapcsolódik kétperces emlékezés a háboru áldozataira, mint szokott lenni az előző években is. Kérjük az Önök egyháza legfelsőbb vezetőségét, ha lehetséges lenne ajánlani a lelkészi karnak, hogy a lelkészek egy husvétii prédikációban beszéljenek a szép, vallásos ének és nemesítő zenének és dalnak nagy fontosságáról, valamint a világi zenének jelentőségéről és figyelmeztessenek a husvétii

békenap megtartásának, ugyszintén a háboru áldozataira való emlékezésnek pietási jelentőségére. Reméljük, hogy kegyes lesz hirt adni, mennyiben volt módjában kérésünket teljesíteni és a legszivesebben köszönjük meg a husvéti békenap eddigi támogatását is. A vöröskereszt nevében: *Dr. A. G. Masaryková* elnök

MUDr. VI. Bazika, helyettes elnök."

Szives tudomásul keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér

püspök, konventi lelkészelnök.

A Református Egyház Egyetemes Konvenjének Elnöksége.

78/1934. szám. Pozsony, 1934. II. 28. Tárgy: Póstaí portómentesség ügye. *Körlevél*. Valamennyi lelkészi és tanítói hivatalnak! A bratislavai pósta-, és távirdai igazgatóság 14.718-V-1934. sz. alatt 1934. február 9-iki keltezéssel a következő átiratot intézte hozzám: „A magyar református egyház püspöki hivatalának, Bratislava. Uhorská 12. A püspöki hivatal kérésére tisztelettel közöljük, hogy az 1865 évi 108. sz. törvény II. t. c. 8. bekezdése és a volt magyar póstaí tarifa és póstaí rendelet V. része szerint (3 §. VIII. alrész. 150. lap.) jár a portómentesség (nem jár azonban az ajánlási díj alóli mentesség): *az összes államilag elismert lelkészi hivataloknak* (minden hierarchikus fokon) egyházi, anyakönyvi (esketési, születési és halálozási) és iskolai ügyekben; mind személyi, mind dologi, az egyház alkotmányát és rendeleteit érintő *egymásközötti*, egyházi felsőbbbhatósági, hivatali és személyi érintkezésekben, amely hivatalok, vagy személyek *feltétlenül* fel vannak mentve a póstaí díjszabás alól. A közönséges (nem ajánlott) levelek, levelezőlapok, és iratcsomagok fel vannak mentve a portó alól és a tartalom szerint meg kell jelölni, ill. klauzulával ellátni, hogy: egyházi ügyben felmentve a póstaí költség alól; vagy: anyakönyvi ügyben felmentve a póstaí költség alól; vagy: iskolai ügyben felmentve a póstaí költség alól; vagy: egyházi igazgatás ügyében felmentve a póstaí költség alól. Ehhez megjegyezzük, hogy az egyházi ill. lelkészi hivatalok e szerint nincsenek felmentve a portó alól a községekkel, községi és kerületi jegyzőségekkel való levelezésben, ill. érintkezésben. Amennyiben a levelezés a községi jegyzőségekkel, mint *állami* anyakönyvi hivatalokkal történik, illetékes küldeményekre áll a portómentesség Minden ilyenemű küldemény azonban *feltétlenül* így címzendő: Állami anyakönyvvezetőnekben. Egyházi iskolákkal való érintkezésben és viszont nincsenek a lelkészi hivatalok felmentve a póstaí díjszabás alól, mert az egyházi iskolák nem lelkészi hivatal jellegét viselik és *nem feltétlenül* mentesek a póstaí költség alól. A hitelesség okáért az elnök helyett:

Hornsteiner s. k."

Fentiekhez itteni hivatal megjegyzi, mint személyesen kapott információt, hogy hivatalos leveleknél is a megszólítás mindig hivatalnak szóljon, tehát így: Nagytiszt. Lelkészi Hivatalnak stb. A portómentességet kétségessé teszi a levél ilyen bevezetése: Nagytisztelt Lelkészi Ur! stb. hasonló esetben. Szives tudomásul keresztyén szolgáljuk: *Balogh Elemér* püspök, konventi lelkészelnök.

Dunáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

130/1934. szám. Pozsony, 1934. Február 28. *Körlevél!* A Dunáninneri református egyházkerület valamennyi Nagytisztelt és Tekintetes Iskolaszékének, az itteni iskolai és nemzetművelődésügyi miniszterium referátusa f. év február hó 22-ről keltezetten 30.343/I.-34. szám alatt valamennyi szlovenszkói tanfelügyelőségnek 37. számmal körlevelet küldött, amely szerint a prágai iskolai és nemzetművelődésügyi miniszterium mult év dec. 29-ről kelt 152 070/33-I/2. sz. végzésében közli, hogy a kormány 1933. dec. 22-ről kelt rendeletével az 1932. december hó 22-ről kelt rendeletének hatályát 1934. év január hó 1-től 1934. június 30-ig hosszabbítja meg. Mivel pedig a körlevelet záró rendelkezése szerint a tanfelügyelőségek minden iskolaszéknek megküldik szó szerinti tartalmával, kérem az összes iskolaszékeinket, hogy az ebben foglaltakat tudomásulvenni és betartani sziveskedjenek. Szeretettel keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök.

Pályázat a *madari* ref. egyház ujonnan szervezett IV.-ik tanítói-(női) állására. Jövedelem az egyháztól 1200 Kč. készpénz, 336 Kč. lakbér, 20 Kč. kertválság és a törvényes államségély. A választás 1934. június 28-ig érvényes. Az állás a fellebbezési határidő lejárta után azonnal elfoglalandó. A pályázatok 1934. március 19-ig adandók be a *madari* ref. lelkészi hivatalhoz (okr: Stará-Đala

Presbitérium.

Kiadóhivatali üzenet.

Ismételten felhívunk minden igen tisztelt előfizetőt, hogy pénzt **ne postautalványon, hanem mindenkor csak-ken** sziveskedjenek beküldeni, mert előbbi esetben 100 K.-ig 50 fillér, ezenfelül 1 K. postai kikézésbesítési díj levonásával kapjuk kézhez azt. Csekklapot kívánatra külön is szivesen küldünk.

Kiadóhivatal vezetője.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNOCSEPELYI Iel-
készít hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Székfoglaló beszéd.

Elmondotta Dr. Magda Sándor püspökké való beiktatása alkalmából Kassán 1934. március 20-án.

Méltóságos Főgondnok Ur! Főtiszteletű Egy-
házkerületi Közgyűlés! Mélyentisztelt gyülekezeti

Az a tény, hogy itt állok, igenlő válasz arra
a kérdésre, vajjon hajlandó vagyok-e vállalni a
sulyos feladatot, melynek végzésére egyház-
kerületünk presbitériumainak többsége elhívott.
Hosszu, nehéz lelki tusák utján jutottam el
idáig. Nem a munkától s nem a felelősségtől
félelek, hiszen mindkettőt megszoktam az utóbbi
időben, amikor felelősségteljes munkákat kellett
végeznem az egyetemes egyház megbízásából;
azonban komoly megfontolásra kényszerített az
az idegenkedés, amellyel egyes körök, illetve
csoportok püspökké való megválasztásom
esetiségét fogadták. Szigorú önvizsgálatot kel-
lett tartanom s mérlegelnem kellett megválasz-
tatásom összes körülményeit. E vizsgálat ered-
ményeként jutottam ahhoz a megállapításhoz,
hogy egyrészt hálátlanság, másrészt gyávaság
volna meghátrálnom, hiszen maga Üdvözítőnk
mondotta volt tanítványainak: „Jaj nektek, ami-
kor minden ember jót mond felőletek, mert
épen ezeket cselekedték a hamis prófétákkal is
azoknak atyái” (Luk. VI. 26.)

Őszintén meg kell vallanom azonban itt az
egyházkerület színe előtt, hogy a legerősebb
motivum, mely e sulyos megbízatás elfogadására
ősztönzött: a *hála érzése* volt. Tíz éves korom
óta, amikor átléptem a kolozsvári ősi kollégium
küszöbét, a mai napig annyi áldását, annyi lelki
ajándékát árasztotta rám református anyaszent-
egyházunk, hogy ezeknek meghálálására, bizo-
nyosan tudom, rövid lesz egész életem. Isten
után anyaszentegyházunknak köszönhetek min-
dent: anyagi egzisztenciámat és lelki habituso-
mat egyaránt. Hívása elől tehát nem térhetek

ki akkor sem, amikor a legsúlyosabb feladat
elvégzésére szólít. Lehet, hogy nekem is rövi-
desen rámelegy életem erre a feladatra, mint két
közvetlen elődömé, de nem fordulhatok vissza:
legyen meg az Ur akarata. Mint Pál apostol a
bizonytalan kimenetelű jeruzsálemi út előtt, én
is azt mondom: „Semmiel sem gondolok, még
az életem sem drága nekem, csak hogy elvégez-
hessem az én futásomat örömmel és azt a szol-
gálatot, melyet vettem az Ur Jézustól, hogy
bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének evan-
géliumáról.” (Ap. Csel. XX. 24)

A főtiszt. egyházkerület természetesen prog-
rammot vár tőlem, amikor püspöki tisztemet
elfoglalom. A részletekbe hatoló programadás
kötelezettsége alól felmentve érzem magam,
amennyiben csaknem egy évtizede szerkesztem
az egyetemes egyház hivatalos lapját s ebben a
minőségben egyházi életünk valamennyi fonto-
sabb kérdéshez volt alkalmam hozzászólni, tehát
az egyházkerület nem tájékozatlan afelől, hogy
milyen utakon jártam eddig s milyen célkitűzé-
sekkel indulok a kiszélesült munkamező felé.
A főbb kérdéseket illetőleg azonban mégis
nyilatkoznom kell ez ünnepélyes alkalommal.

Ezek közé tartozik természetesen az egyház
és állam viszonyának kérdése. E tekintetben a
mi egyházunk helyzete a legrosszabb az egész
köztársaságban. Új, az állami törvényekkel össz-
hangba hozott egyházalkotmányunk maig sem
nyerte meg a kormány jóváhagyását s elmaradt
azoknak az ígéreteknél teljesülése is, amelye-
ket kánonaink megalkotása alkalmával a pozso-
nyi zsinaton kaptunk a rendezetlen állampol-
gárság következtében nyomorgó lelkészek és
lelkészözvegyek ügyének emberségesebb keze-

lése tekintetében. Egyházi autonómiánk számtalan sebet kapott az elmúlt 15 év alatt, iskolai autonómiáinknak pedig már csak a roncsai vannak meg. Mi az oka annak, hogy a legdemokratikusabb alkotmányú egyház ilyen elbánásban részesül az állam kormánya részéről? Nem egyéb, mint a bizalmatlanság, amely velünk szemben minduntalan megnyilvánul a hivatalos közegek részéről. Az a kérdés, van-e ennek a bizalmatlanságnak elfogadható oka és alapja? Itt a templomban, az Isten színe előtt állítom főtiszt. egyházkerület, hogy ennek a bizalmatlanságnak semmi realis alapja nincs. A református egyház az államhoz való viszonyában minden időben a Rómaiakhoz írott levél XIII-ik részében olvasható apostoli intelem alapján állott és áll ma is, amely azt mondja: „Minden lélek engedelmeskedjék a felső hatalmasságoknak; mert nincs hatalmasság, hanem csak Istentől és amely hatalmasságok vannak, Istentől rendeltettek.” Mi reformátusok sohasem operáltunk reservatio mentalisokkal s nekünk nincsenek hátsó gondolataink. A magyar református egyház története egyik szakában sem mutat fel konspiránsokat és desperadókat, tehát semmi realis oka nem lehet a bizalmatlanságnak. Ezért püspöki működésünknek főgondját fogja képezni az a törekvés, hogy ezt a bizalmatlanságot eloszlassam s meggyőzzem az állam hivatalos tényezőit arról, hogy a református egyház építő munkája érdemes a figyelemre s a megbecsülésre. Hangsúlyoznom kell, hogy amíg ezt a bizalmat meg nem nyerjük, addig hiábavaló egyesek tulbuzgó törtétese és felajánlkozása, hiábavaló készségük, hogy ősi autonómiánkat áldozatul dobják az anyagi előnyök egy fél tál lencséjéért: semmi sem fog az használni nekünk. Az egyháznak a maga egyetemében kell elfoglalnia a maga méltó helyét a csehszlovák államban. S mikor ez elkövetkezik, akkor fognak behegedni a sebek s felszáradni a ma még bőven omló könnyek a nyomorba taszított lelkészek és lelkészözvegyek arcáról.

Egyházkerületünknek speciális kérdése a szlovák kálvinista probléma. Ennek megoldása azonban igen egyszerű dolog, ha letisztítjuk politikai mellékhatásait. Négy száz esztendőn keresztül éltek a szlovák kálvinisták a magyar reformátusok testvéri gondozása alatt s hogy a nagy magyar többség fölényét nem használta fel az elmagyarosítás érdekében, annak a legkézzelfoghatóbb bizonyítéka az, hogy a szlovák kálvinisták ma is megvannak. A megváltozott viszonyok között nincs semmi ok arra, hogy a négy százéves testvéri kapcsolat megszakadjon. A szlovák kálvinista szövetség sürgetésére mult évi rendes közgyűlésünk hajlandónak nyilatkozott a külön szlovák egyházmegye felállítására az új egyházalkotmány jóváhagyása előtt is, bár — amint már említettem — azok a miniszteri ígéretek, amelyek a pozsonyi zsinaton a szlovák egyházmegye megszavazásával kapcsolatban té-

tettek, maig sem teljesültek. Nekünk a legőszintébb törekvésünk, hogy az értékes szlovák kálvinista nép minden jogos igénye kielégíttessék a csehszlovákiai egyetemes református egyház keretein belül és törvényei alapján. Azonban azt nem engedhetjük meg, hogy egyes vezetők saját külön politikai céljaikat, vagy túlfűtött nemzeti aspirációikat a szlovák kálvinisták keresztül valósítsák meg a magyar kálvinisták rovására; a szlovák egyházmegye ugyanis nem arra való, hogy az által a kisebbség majorizálni akarja a többséget, hanem arra, hogy a szlovák nyelvű kálvinisták külön közigazgatási szervezetükben eredményesebben dolgozhassanak Isten országa érdekében. Én a nemzeti aspirációkat megtudom érteni és tudom méltányolni, még ha túlzottak is azok, azonban az eszközöket és módokat illetőleg nagy körültekintésre és komoly megfontolásra van szükség. E tekintetben a történelem, az élet tanító mestere nagyszerű példát szolgáltatott. A Krisztus előtti II. ik században a római légiók leigázták Görögországot, a legyőzött ország kulturája azonban teljesen foglyul ejtette a hódítót. A római császárok görög tunikákba öltöztek s a görög nyelv tudása a műveltség elemi kellékei közé tartozott a római birodalomban. Sőt Quintiliánus, a kiváló római pedagógus már annyira ment, hogy Institutionis Oratoriae libri duodecim c. pedagogiai művében azt javasolja, hogy a római gyermekeket előbb a görög nyelvre kell megtanítani s azután saját nemzete nyelvére. E példa azt mutatja, hogy a kultura fölénye erősebb minden más fegyvernél. A szlovák kálvinisták vezetőinek tehát céljaik érdekében nem politikai, hanem kulturális eszközöket kell alkalmazásba venniök. Elsősorban meg kell teremteniök a szlovák kálvinista egyházi irodalmat, hogy ne kelljen egy szlovák kálvinista zsoldtárért vagy konfirmációs kátéért Amerikába mennünk. Ehhez a kérdéshez még csak annyit, hogy én gyermekkorom óta ismerem és nagyrabecsülöm a szlovák kálvinista nép vallásos buzgóságát s épen ezért mindent megfogok tenni a magyar és szlovák kálvinisták békés és testvéri szeretettől áthatott együttélésé érdekében.

Különös gondot kívánok fordítani arra, hogy a testvér egyházakkal való szoros együttműködés feltételeit megteremtjük belöldön, továbbá, hogy a külföldi presbiteri alapon álló egyházakkal való kapcsolatokat kiépítsük s velük a jó viszonyt ápoljuk. A skót református egyház vezető embereivel állandó érintkezésben vagyok. Ők melegen érdeklődnek sorsunk iránt s élénk figyelemmel kísérik egyházunk életét és munkáit. Céлом, hogy a személyes, közvetlen érintkezés által a testvéri viszonyt mélyítsük, mert az a nagyszerű munka, amely a skót református egyházban folyik, nagyon alkalmas arra, hogy például és ösztönzésül szolgáljon számunkra.

Az egyházi közigazgatást a magam részéről ugyan nem tartom az egyházi élet legfontosabb részének, ha azonban az élet differenciáltsága ezt szükségessé tette, elengedhetetlen feltétel, hogy azt komolyan is vegyük. Nem dicsekedem vele, csupán megemlítem, hogy 25 évi lelkészi szolgálatom alatt az egyházi törvények egyetlen rendelkezését, a felsőbb egyházi hatóságok egyetlen határozatát sem szabotáltam s ugyanazt természetesen megfogom követelni egyházkerületünkben minden egyházi tisztviselőtől az összes fokozatokon. A gyülekezetek erkölcsi és anyagi lezüllésének az esetek 90 százalékában a hanyag előjárók az okai; elnöktársammal mindent megfogunk tenni, hogy annak a bomlási folyamatnak, amely itt-ott felütötte fejét, gátat vessünk. E tekintetben különösen az esperes urak hathatós közreműködésére, illetve segítségére számítunk. Egyházalkotmányunk az esperesi hivatalokat ruházta fel a legszélesebb jogkörrel s főleg az ő erélyükön fordul meg, hogy gyülekezetekben a jó rend és békeség fentartassék. Jól tudom, hogy érvényben levő egyházi törvényeink sok kívánnivalót hagynak fenn a gyülekezeti tagok fegyelmezése tekintetében, de addig is, amíg az új törvények életbelépnek, magunkon kell megkezdenünk a fegyelmezést, hogy e tekintetben felülről haladva lefelé, minden jogunk meglegyen a gyülekezeti tagoktól is megkivánni a törvények tiszteletét és megtartását. Nem mulasztom el hangsúlyozni ama meggyőződésemet, hogy az egyházi közigazgatás egyszerűsítését az egyházmegyei és egyházkerületi tanácsok, vagy bizottságok beállítása után feltétlenül szükségesnek tartom. A mai nehézkességet és idegölő lassúságot ki kell küszöbölnünk, egészségesebb és gyorsabb vérkeringést kell ömlesztünk egyházi közigazgatásunk organizmusába, hogy lépést tarthassunk a megváltozott idők követelményeivel.

Az utóbbi évek folyamán számtalanszor kifejezést adtam a nyilvánosság előtt amaz erős meggyőződésnek, hogy egyházi életünk reneszánszát csak a belső lelki regeneráció útján tudom elképzelni. Amíg az egyház holt tagjait, akiket csupán a szokás és tradíció fűz az egyház külső kereteihez, élő, öntudatos reformátusokká nem neveljük, addig csak lassu, halódó vegetálás az egyház élete. Az új idők a lét vagy nemlét kérdése elé állítanak bennünket s megmaradásunk attól függ, hogy az evangélicizációval, mint a gyülekezeti tagok egyéni vallásos nevelésének módszerével át tudjuk-e formálni gyülekezeteink belső életét. Itt a munkát már a gyermekeknél kell kezdeni s a mindkét nembeli ifjúságnál folytatni s az így felnövekedő új nemzedék lehet csupán a jobb jövő egyedüli biztosítéka. De a belmissziói munkák igazi céljukat csak úgy érhetik el, ha kellő figyelemre méltatják az egyház szociális feladatait is. A gyülekezeti szervek munkáit szociális

tartalommal kell megtölteni, mert ezek az organizációk nem arra valók, hogy szórakozást nyújtsanak tagjaiknak, vagy általában a gyülekezetnek, hanem főképen és elsősorban az a feladatuk, hogy tagjaikat elvezessék ahhoz a Jézushoz, aki azt mondta: „valaki egynek is felveszi gondját az én kicsinyeim közül, az én gondomat veszi fel.” Ezen a téren óriási a mulasztásunk és rengeteg a tennivalónk. Egyházkerületünk és egyházmegyénk belmissziói előadóival válllvetve akarok dolgozni, hogy a mulasztásokat behozzuk s szűkös viszonyainkhoz mértén próbáljuk megközelíteni azt a nagyszerű munkát, amelyet nyugateurópai protestáns testvéreinknél volt alkalmam megcsodálni.

Utoljára hagytam az iskolaügyet, de nem azért, mintha kisebb jelentőségűnek tartanám az előbbieknél. Református egyházunk eleitől fogva kiváló gondot fordított a nevelés ügyére. A különböző fokú iskolák az évszázadok folyamán elválaszthatatlanul összenőttek az egyház testével, mely lassu sorvadásra volna ítélve nélkülük. Sajnos, az államváltozás után nekünk csak elemi iskoláink maradtak. Kérdés, rendelkezünk-e még ezekkel, vagy csak a fenntartás terhe a mienk? Ha a magunkénak mondhatjuk iskoláinkat, akkor ezeket meg kell tartanunk a legnagyobb áldozatok árán is. Püspöki kötelességeim közé tartozik az iskolákra való felügyelet; biztosíthatom az egyházkerületet, hogy hibám vagy mulasztásom miatt egy sem fog elveszni azok közül. Jól tudjuk azonban, hogy egyházi iskoláink csak úgy tölthetik be feladatukat, ha azokban egyházas érzésű, vallásos szellemben nevelt tanítók működnek. Elodázhatatlan feladatnak tartom, hogy a másik két kerülettel karöltve a református tanítóképzés ma még vajudó ügyét megoldjuk. Régi ideám, hogy a tanítóképzést a lelkészképzéssel kapcsoljuk össze, hogy így az egyház tanító és ígéhirdető munkásai testvéri szeretetben és együttérzésben összeforrva, a közös nagy cél által lelkesítve, együtt készüljenek elő szent hivatalukra. Boldog volnék főtiszteletű és méltóságos egyházkerület, ha meg tudnám érni ennek a gondolatnak a megvalósulását s azt, hogy egy egyetemes lelkészfenntartási alap megteremtése után — külföldi minta szerint — minden külső segítség nélkül biztosítani tudnánk a ma meglévő rendes lelkészi állások fenntartását a tisztességes megélhetésre elegendő lelkészi fizetéssel.

Az elmondottakban csak futólag érintettem a legfontosabb kérdéseket és tudom, hogy sok mindenről kellene még szólanom, ha nem volnék kénytelen takarékoskodni a rendelkezésünkre álló idővel.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerület! Jól ismerem erőim fogyatékoságát s ép ezért meg vagyok győződve arról, hogy a magam elé tűzött feladatokat csak jóakaratu munka-

társaks egységével valósíthatom meg. Mindenekelőtt kérem a Méltóságos Főgondnok ur jóindulatu támogatását, akinek egyházunk iránt sokszor megbizonyított szeretete, agilitása, gondossága és mindenekre kiterjedő figyelme igen nagy értéke nemcsak egyházkerületünknek, hanem az egész egyetemes egyháznak. Számítani merek az egyházmegyék espereseinek, gondnokainak, az egyházkerület összes tisztviselőinek jóindulatu segítségére, hogy egy célban és gondolatban összeforrrva építsük az Isten országát.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerület! Egy pillanatig sem ringatom magam abban a hitben, hogy életemnek ez új útja, amelyre mos rálépek, verőfényes tájakra vezet. Előre látom a nehéz küzdelmeket, amelyeket meg kell harcolnom s a fájdalmas csalódásokat, amelyeket el kell szenvednem, de nem rettenek vissza, mert hiszem, hogy „mindenre lesz erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.” (Filip. IV. 13.) Ebben a reménységben ajánlom fel magam a szolgálatra, kérve egyházkerületünkre s egész egyetemes egyházunkra Istennek gazdag áldását!

Régi dolgok.

A „Jobszty-másolatok” — Egy el nem hangzott eskü — Egy „a Hitek vagy Vallások iránt adott Resolutio” 1711-ből,

Dr. Mertens Alfréd nagymihályi ügyvéd, fel-sőzempléni egyhm. gondnok birtokában egy 252 oldalos *scriptum* van, mely a szatmári békekötés (1711) körüli hivatalos leveleket, deklarációkat, resoluciókat stb. tartalmazza, —hihetőleg *hiteles másolatban*. A kézirat történetét Dr. Mertens nem ismeri. Annyi azonban bizonyos, hogy a kézirat-csomó azelőtt a Jobszty-család kezei között volt, mely családnak fiai Beregnék örökös alispánjai voltak. Legutolsó sarja, Gyula, ny. alispán 6 éve húnyt el s vele kihalt az ősnemes család. Régi családi házáat Beregszászban eladta s azt Taynell Ödön vm. főjegyző vette meg, aki váltig figyelmeztette Mertens anyósának anyját, hogy a ház padján értékes régi iratok vannak. Pár év előtt a házban tűz ütött ki s a pusztító lángözönből egy láda régi iratot sikerült kimenteni, köztük ezeket is. Az érdekes és értékes iratok dr. Mertenshez, tehát a családhoz visszakérültek, hol a mai napig is kellő őrizetben, de feldolgozatlanul hevernek. Az említett 252 oldalas *scriptum* feldolgozás végett most nálam van, melyet „Jobszty másolatok”-nak kereszteltem el...

Az egyik Jobszty ős, ki úgy látszik császárhű (labanc) volt, nagy érdeklődéssel viseltethett a kuruc labanc (II. Rákóczy Ferenc) véres események iránt, mint a felséges udvar befentese, a császári levéltárba került iratokat rögtön lemásoltatta, sőt a levélváltások közötti idő eseményeit is papírra rögzítette, úgy hogy a kéziratban levő 1-ső levél keltezésének idejétől — (Pest 1710. nov. 17), — melyet gr. Pálffy

János intézett gr. Károlyi Sándorhoz, egészen a szatmári béke császári megerősítéséig — (1711. máj. 26, illetve 1712. márc. 30-ig.) — a lezajlott eseményeket elég pontosan és folytatólagosan szemlélhetjük. Azonban az a lehetőség sincs kizárva, hogy a másoló vagy másoltató a kurucok táborához tartozott, de akinek lelke őszintén óhajtotta már a hosszas vérengzés befejezését és az Udvarral való kibékülést. Az egyes események aprólékos és élénk leírása ily fellevesre is jogosít bennünket. A másoló a kuruc főhadiszállásokon kaphatta a nevezetes okmányokat lemásolás végett.

A kéziratban mintegy 53 levél, resolutio, declaráció stb. van hű másolatban lefektetve. Természetesen, a híres békeszerződés és a császári megerősítések teljes szövegét is ott találjuk. *Hivatalos lapunkban a scriptumnak csupán egyes részleteit fogom közölni*, már a helyszűke miatt is. A kézirat tüzetesebb feldolgozása másutt lát majd napvilágot.

Egy el nem hangzott eskü.

1711. tavaszán javában folytak a hadviselő felek között a békét célzó tárgyalások. Gróf Pálffy János császári és gr. Károlyi Sándor II. Rákóczy Ferenc plenipotenciáriusai folytonos levélváltásban állottak egymással. A Vezérlő Fejedelem már nem volt a hazában. Segítségért keresendő Lengyelországban tartózkodott. Az eseményekről azonban mindig értesülve volt s a békeügynök érdembeli szálaít erősen kezében tartotta. A béke pontumok fölötti viták töltötték be a levegőt mindkét táborban. Pálffy gróf siettetni akarja a békekötést s a kurucok teljhatalmu vezéréhez gr. Károlyi Sándorhoz, eljuttatja azt a hűségeskümentát is, amelyet II. Rákóczy Ferencnek kellett volna elmondania. Ez az eskü azonban sohasem hangzott el a Nagyságos fejedelem szájából. Az esküformula így szólt: „*En Fejedelem, Rákóczy Ferentz, esküszöm az eggy élő Istenre, Mennynek és földnek Teremtőjére, a Felséges és győzhetetlen Első József Római Császárnak, Magyar, Horváth, Dalmata, Tóth és Cseh Országok Királynának, Béts Ország Ertz Hertzegének, az én Kegyelmes Uramnak. Minekutánna Eő Felsége magával születt nagy kegyelmességéből nékem a midőn ezen mostani ország háborujában balgatag Tanátsokból viseltetvén, belé keveredtem és a több fegyverkezőktől Fejékké választattam volna, most az el mult dolgoknak igaz és valóságos ismételétül indittatván, ezen tartozó hűségés köteleességemre vissza térni kívánok. Életemnek és minden, mind Magyar Országban, s mind Erdélyben birtt Jóságimnak kért kegyelmét Mltgos Gróff Erdődy Pálffy János, ugyan Eő Felsége Generalis Mezei - Marschallusa, Magyar Országi Fegyverének Feő Commandérozója, Horváth Országnak Bánnya és Vasas Ezernek Colonellusa által Eő Felségétől nyertt Plenipotentiája szerént meg adta. Hogy Eő Felségének ennek utánna, akár Magyar*

Országban, s akár kívül Eő Felsége kegyelmes-ségéből élnem és laknom történik, valóságos igaz és tökéletes kötelességem szerént, a mint az hiv és alázatos szolgát illeti, le tévén a fegyvert és a Vitézlj Rendet egészen el bortsátván, s az erősségeket is jó Lélek szerént, az nékem hagyott idő alatt, azon állapotban, a miben most vagynak, vissza adván, minden ellenkező kötelességet vagy igyekezeteket és akár kihez lehető magam tsatolását félre tévén, akár az Országban bent s akár kívül akarok és tartvzom hiv, engedelmes és mentül kedvezőbb lenni Eő Felségének és az Eő Felsége Pártéhoz állandó hittel köteleztetvén, Barátnak Baráttya és ellenségének ellensége lé-szek, és semmi Eő Felsége, mint Császár és Klmes Királyom, vagy az Ország ellen, bent vagy kiüllötte, titkon vagy nyilván, nem tseleke-szem, sem magam, sem másnak meg nem enge-dem, hanem minden kár teteleket, vagy következ-hető rövidtségeket tehetségem szerént eltávoztatok, vagy azokról idején korán hirt adok, hasznát pe-dig Eő Felségének és az Orzágnak javát s öreg-bitését mindenképpen előmozdítom, szóvat s tsele-kezzel, valamint Eő Felségéhez tartozó igaz hiv kötelességem kívánnya. Isten engem úgy segéllyen, az Eő sz. Evangéliumi által, macula nélkül fo-gantatott Boldogságos Szüz Mária Istennek Annya és minden Szentek!"

A resolutio.

A másoló szavait idézve: „Azon hónapba (t. i. 17 11. apr.) már az Hadi Tisztek egybe-gyülvén, midőnn a fejedelem szándéka és Pa-rantsolatnya, Gróff Károly Ur által nékiek pro-ponáltatott és a Felséges Császár Kegyelmes Declaratiója s arra a Fejedelem által adott Dilucidatio meg olvasatott volna némelly Punc-tumokból láttattak nem kevésbé felzendülni és ellene kiáltozni, főképpen a bé vett Religiók, Parochiák s hozzá tartozandó Beneficiumok etc. etc. dolgában...”

„Másodsor a Hitek vagy Vallások eránt adott Resolutio pedig így adattatott (a kedélyek lecsillapítása végett) Mivel az előbbeni Declará-tióban és annak Magyaráztyában foglaltatik, hogy Kegyelmes Urunk Eő Felsége Magyar Or-szágnak Törvényét és szabadságát szentül és megsértődés nélkül meg tartja, tovább is ez által megmagyaráztatik, hogy azon Eő Felsége Reso-lutioja az Kálvinista és Lutherána Vallásnak dolgára vagy szabadságára is értetődik, ha pedig valami kíváltképpen való dolog volna még benne, tehát a mostani Dietán elő lehet hozni, melly állapot is igazság szerint Kegyelmes Urunknál Eő Felségénél fog el igazittatni. Költt Debretzen-ben 5. April 1711. Felséges Császár és Király Kegyelmes Urunk Eő Felsége Titok Tanáttsa, Komornikja, Mezeé - Marschallusa, Horváth Or-szágnak Bánnya, Kassa Feő Generális, Eggy Vasas Regementnek Colonellusa és Magyar Or-szági Feő Commandérozó Generalisa - Gróff Pálffy János L. S.” Haraszty Károly.

Püspöki beiktatás.

Lélekemelő templomi ünnepély és rendkívüli közgyűlés keretében, f. hó 20-án délelőtt iktatta be a szlovenszkói tiszáninni református egy-házkerület, a b. e. Péter Mihály és Idrányi Barna püspökök hirtelen elhunya folytán, egy éven belől másodsor is árván maradt püspöki szé-kebe Magda Sándor dr. csicseri lelkész, egyh.-ker. főjegyzőt, lapunk illusztris felelős szerkesz-tőjét.

A gyász, a bánat, a sok megpróbáltatás még teljesen elnemoszlott komor fellege egy helyen megszakadt s fénylő kék eget engedett láttatni velünk e napon Istenünk kegyelme. Közel Vi-rágvasárnaphoz, az Ur Jézus Jeruzsálembe való bevonulása és Husvét, a Feltámadás dicső ünne-péhez lelkünk a jobb jövendő áldott gyógyfür-dőjében mintha megtisztult volna kissé e nap boldog élményei által. Ugy hullott ránk, kétsé-gek közt hányódó, fázó, reszkető lelkünkre aranyászaju uj Főpásztorunk ajkairól az Ige, mint langyos tavaszi eső szomjas, jég- hó által meg-nyomott, elszennyezett földre, uj élet ígérétét jelentő, bár szegényesnek látszó gyöngye vetésre! Bátor manifesztáció-, sokhelyütt hitvallásként szóló s ható székfoglaló beszédével és Ézsaiás, a próféták királyának elcsüggedt népéhez inté-zett, hitei, reményt, erőt adó szavain át, klasz-szikus ígéhirdetésével uj élet hajnalát csillogtatta meg dermedtségbe merült, fásultságra hajló lelkünkbe!

Igen, testvérek, embertársak! egy nagyszerű, Istentől minden nagy és szép tehetséggel meg-áldott, fiatalos tüztől hevitett, tetterőtől duzzadó egész ember, igaz, bátor hitvalló állt elénk e napon uj vezérként, elhatározottan arra, hogy egy jobb, áldottabb, boldogabb jövő felé félelem, meghátrálás nélkül, rendületlen hittel, bizó re-ménységgel s óvó szeretettel kész vinni minket előbbre-előbbre, az Isten országa felé!

Ugy érezzük, azt a bizonyosságot nyertük e megható ünnepszeg nyomán, hogy ez uj ve-zérnek, Főpásztornak is az Ur Jézus, ama leg-főbb Pásztor által van hite, ereje s Isten által tudása ahhoz, hogy közelebből kerületünk, távolabbról pedig itteni Anyaszentegyházunk sok megpróbáltatáson keresztülment, haboktól hányt-vetett hajóját, — kipróbált hűségű vezér-társaival vállvetve a nyugalom, a megérdemelt megbecsülés boldogabb révébe vezesse!

Mindnyájunknak ott tehát a helye mellette: hittel, reménységgel és igaz szeretettel!

Az ünnepély lefolyása a következő volt:

A közgyűlés alkotó tagjai: Szűcs István rang-idősb ungi esperes egyházi és Mertens Alfréd dr. rangidősb felsőzepléni em. gondnok, h. e. ker. főgondnok világi elnökök s a beiktatandó püspök vezetésével: Ablonczy Pál gömöri h., Keresztury József alsőzepléni, Simon József abauji, Virágh József felsőzepléni esperesek és

Bernáth Zoltán ungi, Fekete Miklós abauji, Zehery István dr. gömői egyházmegyei gondnokok, Sutka István dr. egyházkerületi ügyész, Kiss Bálint dr. e. ker. világi főjegyző, Szőke István e. ker. papi aljegyző, Kövér Árpád e. ker. pénztárnok, Papp József e. ker. lelkész-püsp. titkár; továbbá mint vendégek: Balogh Elemér dunamelléki püspök, konventi elnök, Bertók Béla kárpátaljai püspök, Polchy István dr. kárpátaljai e. ker. főgondnok, Sörös Béla teol. szem. igazgató. Egry Ferenc kárp. ungi em. gondnok; Farkasfalvi Farkas Géza orsz. gyűl. képviselő, e. ker. főgondnok, Juhász László magy.-gömői esperes és Nádházy Bertalan e. ker. aljegyző, a magyarországi egyet., konvent és a magyarországi tiszáninneri egyh. kerület kiküldöttjei s végül az egyh. kerület papi s világi tanácsbírái, tanítóképviselői, tisztviselői, az 5 em. kiküldöttjei, lelkészei, tanítói reggel 9 órakor a parókiáról vonultak be a virágokkal izlésesen feldiszitett kassai református templomba, amelyet aztán a kassai s a vidéki érdeklődő közönség teljesen betöltött.

A 29. dics. 4. verse, mint fennálló s a 109. dics. 1. és 4. verse, mint gyülekezeti ének elhangzása után Abloncy Pál gömői h. esperes magasszárnyalású, áhitatos imádságban (lapunkban közölni fogjuk) hívta segítségül az eget Urát, ami után Mertens Alfréd dr. h. főgondnok megnyitja az ünnepi közgyűlést. Szőke István rozsnói lelkész, e. ker. jegyző az új püspököt üdvözlő táviratokat olvassa fél, amelyek a következőktől érkeztek: Krémár dr. iskolai és nemzeti-művelődési minisztertől; Macdonald Webster dr., a skót egyház tengerentúli bizottságának főtitkárától és Hamilton, a presbiteri világszövetség főtitkárától Edinbourgból; Ravasz László dr., Baltazár Dezső dr., Farkas István magyarországi püspökök, Pálóczi Czinke István nyug. püspök, valamint Makkai Sándor dr. és Sulyok István erdélyi püspököktől; Mátyás Ernő dr., sárospataki akad. közgazdától.

Szőke István ezután felolvassa a püspökválasztásról felvett szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét, mely szerint a beadott 127 érvényes szavazatból Magda Sándor dr. 93-at, Papp József püspöki titkár 33-at, Keresztury József 1-et kapott s így, ez eredmény alapján h. főgondnok megválasztott püspöknek nyilvánítja Magda Sándor dr.-t, ki Szőke István felolvasása mellett leteszi a hivatali esküt. Majd Mertens Alfréd dr. közvetlen, szeretetteljes szavakkal üdvözlő az új püspököt s bizalommal adja át neki a püspöki jogok jelképéül a hivatalos pecsétet s kéri munkájára Isten áldását. (Az üdvözlő beszédet legközelebbi számunkban hozzuk).

Ezután az új püspök megtartja székfoglaló beszédét (lapunk mai száma vezető helyén közöljük), amelynek határozott hangjával, bátor célkitűzéseivel, egyházi életünk minden területére vonatkozólag iránytmutató, világos prog-

rammjával, de különösen az egyház szociális és karitatív kötelességeit kihangsúlyozó felfogásával mindenkit lenyűgözött, megragadott. Végül felajánlotta egész tudását és életét anyaszent-egyházunk hűséges szolgálatára.

Magda Sándor dr. püspök nagyhatást kiváltó székfoglaló beszéde után, Gaál István s. lelkész betanítása s vezetése mellett, a kassai ref. vegyeskar adott elő igen hatásosan egy szép karéneket.

A beiktatási aktus liturgiális része következett ezután, amikor az esperesek, gondnokok s egyh. kerületi tisztviselők az Ur asztala köré állottak és Szűcs István esperes megható, lélekelemelő buzgó imádsággal kéri Isten áldását, kegyelmét az új püspökre, aki az eker. tisztviselői karral kezét fogva, vette át tisztét.

A 28. dicséret gyülekezeti énekként elhangzása után a püspök a szószékre megy s Esaiás könyve XL. r. 1, 2 és 28—31. versei alapján hirdeti Isten Igéjét oly meggyőző erővel, amit megszoktunk ugyan őtől, de most szinte önmagát fölülmuló szépséggel s nagyszerű logikai következtetésekkel végez, hogy hatása alól sokáig nem fogunk tudni, de nem is akarunk szabadulni. (E predikációt mintaszerű okfejtése miatt is remélhetőleg lehozhatjuk) Utána imádság, adakozásra felhívás s a gyülekezet ároni megáldása következett. A gyülekezet CXXII. Zsolt. 2. versének éneke zárta be az Istentisztelet e részét.

Végül küldöttségek üdvözlő beszédei s a püspök azokra adott, rövid, frappáns válaszai következtek. A pozsonyi Országos Hivatal s Ország H. József dr. országos Elnök nevében Štefanik Iván dr. kormánytanácsos, kassai rendőrigazgató üdvözölte az új püspököt szlovák és magyar nyelvű, szeretetteljes s megértést kihangsúlyozó beszéddel. A magyarországi egyetemes ref. konvent s a magyarországi tiszáninneri ref. egyházkerület megbízásából Farkasfalvi Farkas Géza orsz. gyűlési képviselő, eker. főgondnok, Juhász László magy. gömői esperes és Nádházy Bertalan eker. aljegyző járultak a püspök elé. A szlov. és kárp.-aljai egyetemes konvent nevében Balogh Elemér püspök; a kárpátaljai eker. nevében Bertók Béla püspök és Polchy István dr. eker. főgondnok; a losonci teol. szeminárium előadói kara s növendékei nevében Sörös Béla igazgató-lelkész; az ungi em. lelkész és tanító egyesület nevében Ujlaky Sándor lelkész; a csicséri hívek s tanítók nevében Szakál Elek tanító; a balogiványi-cakói hívek nevében Molnár Gyula lelkész; Iske község, a szülőfalja nevében Benkő Lajos lelkész; a máramaros-ugocsi lelkészi kar nevében Isaák Imre esperes; a beretkei Árvaház nevében Bácsy Gyula igazgató és Végh Mária árvaházi növendék üdvözölték s utóbbi virágot s ajándékosomagot adott a püspöknek, ki meghatottan válaszolt s közben bizony sokszem csillogott a könnytől. Továbbá Kassa város nevében

Tost László h. polgármester és Magáth János városi tanácsos; a kassai magyar-német evang. egyház s a Diakonissza Nőegylet nevében Greguss Gyula esperes és Ostermann Ernő dr. nyug. bir. tanácselnök; a kassai róm. kath. egyház képviselőjében Gombos József, Münster Tivadar és Laczkó Andor alelnökök; a kassai neolog izr. hitközség nevében Enten Manó dr. főrabbi és Szepessi Miksa dr.; a kassai ref. nőegylet részéről özv. Kossuth Mihályné, Mikler Andrásné s özv. Tarr Józsefné; a kassai szlovák és magyar ref. középiskolások nevében Madarász Lajos és Sárkány Vilmos s végül az eker. ref. tanítói karának nevében Vajnay József abarai és Szanyó Sándor vajáni ig. tanítók jelentek meg s üdvözölték a püspököt.

A beiktatás templomi ünnepe után a ker. gyűlés folytatódott a Lőcsei-ház tanácstermében, már az új püspök társelnöksége mellett s azon még a következő ügyek kerültek tárgyalás, illetve döntés alá: 1) Szőke István felolvassa a szavazatbontó bizottsági jkvt, amely szerint e. ker. vil. aljegyzőül végérvényesen Kádár István, zsinati lelkészi rendes képviselőül Kövér Árpád és Simon József választották meg. 2) Továbbá gyűlés május 15-i határidővel szavazást rendelt el Magda Sándor dr. helyett: 1 eker. lelkészi tanácsbíróra, egyh.-ker. lelkészi főjegyzőre, 1 zsinati lelkészi rendes és 1 zsinati lelkészi pótképviselőre. 3) Az ugyancsak Magda Sándor dr. helyére: konventi póttagul közgyűlés Ablonczy gömői h. esperest választja meg. 4) Püspökelnök jelenti, hogy Papp József ker. lelkész (püsp. titk.) Nagyszalánra lelkésszé választván, eddig viselt állásáról lemondott. Esetleges anyagi természetű ügyében közgyűlés határozatára — számvevőszék fog dönteni. Ezzel kapcsolatban püspök azt is jelenti, hogy Gööz Ferenc püspöki káplánul választott s egyelőre a püspöki titkári teendőket is ő fogja végezni, — a számvevőszék által megállapítandó külön díjazásért; végül bejelentetik, hogy a püspöki hivatal a közeli napokban Csicserbe költözik át. 5) Kiss Bálint dr. eker. vil. főjegyző referálásában tárgyalattott továbbá a szlovák ref. egyházmegye mielőbbi felállításának ügye; gyűlés határozata értelmében ez ügy iratai végső döntésre az áprilisban tartandó konventi ülésre sűrűszen felterjesztetnek. 6) A megürült ker. számvevőszéki tagságokra Közgyűlés lelkészi részről Kőmives Sándor vajáni és Meskó Dezső nagyidai lelkészeket, világi részről pedig Szövérfy Ferenc banktisztviselőt választja meg. 7) Gyűlés jkvi köszönetet szavaz Baltazár Dezső dr. püspök és Balogh Jenő dr. főgondnok magyarországi konventi elnököknek figyelmességükért, hogy a magyarországi ref. egyház törvénykönyvének egy diszkortésú példányát ajándékol megküldték az egyh.-ker.-nek. 8) Végül gyűlés ugyancsak jkvi kivonattal hálás köszönetét fejezi ki a püspökbeiktatás ünnepélyének szép, de fárasztó megrendezése körüli tevékenységéért

Gönczy Gábor kassai lelkésznek, valamint a tanácsterem rendelkezésre bocsátásáért a Kassai Kereskedelmi Grémiumnak.

Ezután még 1 bírósági ügy: Jákob István fellebbezése tárgyalattott, melyben a fellebbezés elutasított s az ungi em. del. bíróság ítélete helybenhagyott.

Délután 2 óra is elmúlt már, amikor az ünneplők jó része, közel 150-en a Lőcsei-házban adott ünnepi közebédre összegyűlt, ahol aztán a fehér asztal mellől új püspökünk lendületes szavakkal mondotta az első pohárköszöntőt a köztársaság ősz, nagy tudású, világszerte tiszteltbeccsült Elnökére. Ezt követték Szőke István, Kiss Bálint dr., Stern Lipót dr., Bernáth Zoltán, Szűcs István, Balogh Elemér és Egry Ferenc változatos tárgyú, szebbnél-szebb dikciói.

Akiknek alkalmuk volt résztvenni az ünnepeken, lelkükben bizonyonnyal meggazdagodtak, a jobb jövő reménységét vitték szerte s nem fognak csalatkozni abban a hitökben sem, hogy a tiszáninneri eker. élére került fiatalos erejű, tettvágytól sarkalt, nagy képességű új vezér kezében jó helyen van a vezéri pálcá! Adja Isten, hogy minden hozzáfűzött reménységünk valóra váljék s ő se csalatkozzék soha egyikünkben sem!!

J. I.

Református Egyház és Iskola

a hivatalos lap felirata, de szomoruan állapítom meg, mint tanító, hogy pedagógiáról, iskoláról vajmi kevesek olvashatók belőle. Nekünk ref. tanítóknak pedig erre nagy szükségünk van, de fontos ez egyházi szempontból is, mert a hithűség alapköveit az iskolában rakják le a gyermek, a leendő egyháztagok lelkébe.

A multban is az iskolán keresztül, a tudományon át hódított a ref. egyház, Miért ne tehetné ezt ma is? A reformátorok első gondja volt a templom mellé megépíteni az iskolaházat. Abban a gyermekeket vallásosan nevelni és a jó tudományokban oktatni. Az elméleti pedagógiának is ők voltak a továbbfejlesztői. Igen sokszor végeztek alapvető munkát.

De az ellenreformáció vezetői is észrevették, hol csúszott ki a talaj a lábuk alól. Igyekeztek azonnal pótolni a mulasztást úgy alsóbb, mint felsőbbfokú iskolákkal. Ezzel nyerték vissza elvesztett hatalmukat.

A nemzeti államok kialakulásának idején, legtöbb állam felismerve az iskola fontosságát, az iskolaügyek vezetését átvette az egyházaktól, vagy a felügyeleti jogot tartotta fenn magának. Ez időtől kezdve nemcsak az egyház emberei foglalkoztak a neveléstudománnyal.

Nemcsak egyházi, de állami szempontból is szükségletek álltak elő. Az állam egyforma tanítási rendszert vezetett be minden iskolába. A nevelési rendszer egyöntetűsége szempontjából az egyházi iskolák készen kapják a tantervet.

De mert minden egyháznak, így a ref. egyháznak is megvan a feladata, mely szerint nevelni igyekszik leendő egyháztagjait. Nekünk a kálvinista világnézet az irányadó. Így a ref. egyháznak a tantervet át kell itatni a kálvinista értelemben vett krisztusi tudománnyal. Az egész tananyagon sugározzon át a kálvini nevelő erő. Ez annál is könnyebb, mert az új, a jövő tanévben életbelépő tanterv szerint a tanítás célja is a nevelés, vagyis a tanítás is a nevelés eszközévé válik. Tehát a cél a neveléssel a jó ember kialakítása. A ker. egyháznak ez a célja Krisztus óta: Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes. Kell ennél nagyobb cél?

Az egyház, mint iskolafenntartó elsősorban a felfokozódott dologi szükségletek kielégítésével fáradozik. A néha, fehérhollóként megjelenő, iskolát is érintő cikkek is ezen a téren mozognak. Elméleti, vagy gyakorlati pedagógiával foglalkozó munka nem igen szokott megjelenni. Ha élni akarunk, új életre kell kelteni a multat. Új eszméket kell adni a vallásos nevelésnek. Nem új anyagra gondolok, mert senki sem vehet más fundamentumot, mely egyszer vettett a Jézus Krisztusban, hanem a tanítás módját kell a mai idők kívánalmaiból módosítani.

Ne az anyag megtanítása legyen a fő cél a tetszetős feleletek miatt, de a lélek, mely isteni eredetű. Úgy kell tanítani az anyagot, hogy az a lélek szükségletét kielégítse. Az Isten véghe-tetlen szeretetét sugallja minden mondata. A tanító szeretete a tanuló iránt: lesz a legjobb módszer, mert a szeretetet érezve, ő is szeretettel ragaszkodik nevelőjéhez. A kicsirázott szeretet hatalmas fává fejlődik, melynek kelle-mes hűségben sok ember élér. Nincs egy tan-tárgy sem, amely úgy a gyermek lelkéhez tudna férközni, mint a vallásban. Ez tisztán az érzel-meihez szól és a gyermek elsősorban érzelmi életet él. Így kapcsolódik a vallásban a legbel-sőbb énjéhez. Ezen keresztül szerezheti meg azt a valakit, a vallástanióját, rajta keresztül az egyházát, akikhez a szülei után ragaszkodni tud. Öröm legyen neki a vallásóra, amelyen vele szeretettel beszélnek szépről, jóról. Vágyva vágyja a vallás-órát, mert ott lelki békét talál az ő kis világában. Ahol leveszik válláról a keresztet. Jöjjetek énhozzám, kik megfáradtatok, cseng mindig a fülébe Jézus eme mondása. A szeretetből felépitik vallásos életük erős várát, mely az egyház biztos védője lesz.

Eppen az ellenkezőjét érzük el, ha rettegve kell jönnie; jaj mi lesz, nem tudom a hittant, mint a vízfolyás. A félelem hatja át a vallás-tanítójától, mely átszarmazik az egyházra is. A menekülés első lehetőségét fel is használja, mi-kor önálló tagja lesz egyházának.

Megindultunk a jó uton az új vallástani könyvekre kiírt pályázattal. Csak adja Isten, hogy ennek meg legyen a kellő eredménye. Fontos, hogy a bíráló bizottság a gyermek lel-

kén keresztül nézze az új tankönyvet és ne stiláris értékek legyenek az irányadók, mert így elveszhet az érték a szépségben. Ne mi tudjunk gyönyörködni a remekül megírt bibliai történetekben, hanem a gyermek értse azt meg közvetítő nyelv nélkül is és érezze meg benne az isteni szeretetet, jóságot. Lássá meg, mi ad-hat boldogságot e földön, üdvöt a mennyben.

Így a vallástaniással elérjük a Krisztus által adott célt. Ez szent és magasztos, ne sajnáljuk a fáradságot.

Gérecz Lajos.

Könyvismertetés.

Lapszemle. „Uj korszak”. A csehszlovákiai progresszív irányú magyar tanítók lapja. Felelős szerkesztő: Czabán Samu. Megjelenik minden hó 7 én és 21-én. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Beregszász. Asztélyi u. 6.

A „Magyar Tanügy” című lap, mely köré a „haladó magyar tanítóság” csoportosult, a mult esztendő decemberében megszűnt. Okát anyagi körülményekben jelölte meg a szerkesztőség, ami más szavakkal annyit jelent, hogy a magyar nyelvű tanítóság körében nem volt annyira jó talaja a lapnak, ami megfelelő anyagi bázist is nyújtott volna.

Az „Uj Korszak” alcímében világosan megmondja, hogy progresszív irányú, tehát folytatni akarja a munkát ott, ahol azt a megszűnt „Magyar Tanügy” elhagyta, sőt határozottabban és világosabban folytatja a munkát. Programja a lap élén olvasható: „Követeljük a közoktatás államosítását, minden felekezeti tendenciának az iskolából való kizárását s a felekezetek hatáskörébe való utalását, a tanítók gazdasági helyzetének gyökeres javítását.”

A lap első érdeme, hogy kertelés nélkül megmondja: mit akar. Így aztán a mi helyze-tünk is könnyebb: tudjuk, hogy milyen állás-pontot foglaljunk el vele szemben. Címe ismeretes még a háboru előtti időkből, amikor a magyar nyelvű szociálistáknak elsősorban a tanítóság között volt szószólója. A lap mostani szerkesztője is abból a gárdából került ki.

A progresszív tanítóság kulturprogramjából, melynek egy része már az első számban is olvasható, világosan látjuk, hogy az teljes ellen-tétben van a keresztyénségnek, illetve a történelmi keresztyén egyháznak a célkitűzésével.

Bár a lap cikkeiben névszerint nincsen hi-valkozás a marxizmusra, de az mégis minden gondolatán ott van, ami legelsősorban abból is látható, hogy a valláserkölcsi neveléssel szem-ben nyílt és erős harcot hirdet. A történelmi ker. egyházakkal szemben nemcsak türelmetlen, hanem igazságtalan is, amikor azt mondja, hogy eddigi kulturmunkájuk a semmivel egyenlő s hogy az iskolákat s általában a nevelést fel kell szabadítani az egyházak járma alól. „Szem-

ben a valláserkölcsei neveléssel olyan erkölcsi alapot kell adni növendékeinknek és ezeken keresztül az embereknek, amely nem függ idegen erkölcsi személyiségektől, hanem a közvetlen, őszinte és bátor felismeréshez igazodik." Tehát az erkölcsi megítélés normája az ember szubjektív beállítottságától függ. Mi ez más, mint nihilizmus a szellemi és anarchizmus az erkölcsi síkban. Természetes dolognak tartjuk, hogy mindenki szabadon hozhassa nyilvánosságra gondolatait s mindenkinek joga legyen harcolni is az eszméiért. Ezen az alapon tartjuk helyesnek, igazságosnak és szükségesnek, hogy az egyházak ugyanolyan bátorsággal és őszinteséggel harcoljanak a valláserkölcsei nevelésért, tehát a felekezeti iskolákért, amilyen nyíltan küzd ellene az Új Korszak. A valláserkölcsei alapon álló szülőknek emberi joguk van ahhoz, hogy gyermekeiket ne a progresszív szellemű, a polgári morállal kísérletező iskolákban taníttassák, hanem ott, ahol a maguk erkölcsi és lelki igényeiknek megfelelőbb légkört látnak.

A valláserkölcsei nevelés, az egyházi iskolák — s itt természetesen a magyar kálvinista iskolákat értjük elsősorban — olyan gazdag és eredményes múlttal rendelkeznek, ami jövőjüket teljes mértékben biztosítja s amíg lesz tanítói gárdánk, mely ennek a múltbeli értéknek tiszta ismeretével lelkiismeretesen végzi kötelességét, addig nincs okunk az Új Korszak-féle támadásoktól félni. A progresszivizmus különben is bukófélben van. A marxizmust Németországban a saját fegyvereivel (titkos és általános választó jog) maga a nép dobta el, mint olyat, mely sem politikai, sem erkölcsi, sem kulturális, sem pedig szociális téren nem képes javulást és előrehaladást hozni.

Téved az, aki azt hiszi, hogy a magyar tanítóság beugrik olyan jelszavaknak, melyeknek az a célja, hogy szembeállítsák a magyar népi nemzeti és vallási értékeivel, vagy hogy azok ellen törjön. Különösen a kompromitált, az elkoptatott jelszavakra vonatkozik ez. A közel múlt idők nagyon jól megtanították az embereket arra, hogy a kísérletezéseknek ne üljön fel s hogy az „új korszak” hangzatos ígéreteiből csak olyat fogadjon el, amit a múlt idők nagyszerű értékeinek a mérlegén megmért s helyesebben talált.

Nem is lenne korszerű kivénhedt, beteg s önmagában is tehetetlen eszme, a marxizmus után menni, mi progresszivitás helyett hanyatlást, kaoszt és anarchiát adott a világnak.

A mi számunkra Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz.

Varga Imre.

H I R E K

— A kárpátaljai kerületben a szokásos nyári konferencia ez évben Nagydobronyban lesz. Már most felhívjuk ez uton is a leány és

ifjúsági körök figyelmét erre, hogy készüljenek rá s minden működő kör hivatalos megbízott által is képviseltesse majd magát a beszámoló-sok alkalmával.

— **Kádár Géza** zilahi lelképásztort és esperest a január 16-án tartott tisztújítás alkalmával újabb tíz évre esperessé választották.

— **Bibliafordítás.** A prágai teol. fakultás professzora, dr. Žilka az Újszövetséget görög nyelvből lefordította cseh nyelvre.

— **A hiúság és Gandhi.** India fővárosában, Bombayban nagy népgyűlés volt, amelyen Gandhi, az indusok vezére is felszólalt. Ismertette a női egyesületek munkáját a jótékonyság szolgálatában s megemlítette, hogy sokkal többet tudnának elérni, ha anyagi eszközeik nagyobbak volnának. Felszólította a jelenvolt nőket, hogy a „hiúságot szolgáló ékszereket” áldozzák fel a magasztos célra. A nők helyeselték, aztán szétszéledtek. Az urna, amelybe a gyűrűket, fűgöket kellett volna bedobni, teljesen üresen maradt... Akárcsak a „keresztény” országokban...

— **A román trónörökös,** Mihály nagyvajda játszótársaiul 3 erdélyi gyermeket, egy reformátust, róm. katolikust és egy unitáriust választott.

— **A római pápa** elhatározta, hogy miután roppant sok zarándokot kell fogadnia, eltörli a fogadásnál szokásos kézcsók ceremóniáját és csak trónján ülve fog a zarándokokkal társalogni.

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesitem magy ar és szlovák a j k u hittestvéreinket, hogy Kelet-szlovén-szlovák részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kiállításban és 5, 6'80 (Czeglédy-féle), 12, 18, 25 (újabb, puhabőr, vékony papíron) 26, 40 és 56 Kő-ért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kő-ért kaphatók a B. és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelent, leginkább revideált darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivatalk. **Ungcsepelyi Református Lelkeszi Hivatal pp. Velké Kapušany.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNGCSEPELYI lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Imádság.

Irta és elmondta a Kassán 1934. III. 20 án tartott püspökavatáson: *Ablonczy Pál.*

Gondviselő, szerető jó Atyánk! „Ha a Te lelkedet kibocsátod, megújulnak: és megújítod a földnek színét” (Zsolt. CIV. 30). A Te leheletedre az édes anyaföld bus szemfödélén álltör az élet, ujult reménység mezébe öltözik minden s virágok láttatnak a földön s vidám éneklés szava hallik.

Elhozod minden évben a tavaszt, összetörvén hatalmas karoddal az édes anyaföld fagybilincseit: Mert Te nemcsak a halálnak, de az életnek is Istene vagy!

Nemsokára a sirok által takart porladó szivekből is virág fakad.

Hogy várja ezt az áldott tavaszt minden teremtményed a földön! Hogy várja a gyászolók meggyötört szive, hogy könnyeik záporán ott ragyogjon a szebb jövődő boldog szívárványa.

Még kétszer sem nyitottad életre az édes anyaföldet s újra itt áll Előtted sulyosan megvert sereged, minden felől szomorú lélekkel kérdezve: szabad-é ennek a seregnek valaha örülni, össze ölekezhet-é az új reményt ígérő édes anyafölddel a közörömben, vagy örök sorsul mérted ki reá, hogy mindörökre nevetés közben is fájjon a szive?

Mondhatjuk-é mi valamikor, hogy: „Ez a nap, amelyet az Ur rendelt: örvendezzünk és vigadjunk ezen”? Mondhatjuk-é: „Elmult a gyász, megszűnt a jajszó — az öröm visszaadatott”?!

Te Nálad van Uram egyedül a szadadításra való erő. Te Nálad van Uram a kegyelem! Alázattal borulunk szentséges Orcád elé: hogy „a Te szerinted való bánat idvességre való megterést szerezzen” (II. Kor. 7. 10).

Adjad jóságos Atyánk, hogy a „szomorúság által jobbá legyen a mi lelkünk”. S ha a két porbasujtott, megvert hű pásztoraink messze domboruló sirjaikra gondolunk, halljuk vigasztaló ígédet. „Nem akarom, hogy azok felől, kik elaludtak, bánkódjatok” (I. Thess. 4. 13.)

Azért is e kegyelmedből ajándékozott napon, nem akarjuk keserőséggel illetni a Te szent lelket, — alázattal hajlunk meg dorgáló vessződ előtt a zsoltáros királlyal mondván: „Jó nekünk, hogy megaláztál minket s megtanulnók parancsolataidat”, (119. Zsolt. 71.)

Csak arra kérünk, ne próbálj feljebb, mint elszenvedhetjük.

Arra kérünk, hogy ha mindenütt s mindenben a Te nagy viláгодban megdicsőítet most ujjá-teremtő erődöt, hatalmadat: ne vond meg tölünk a Te áldó kegyelmedet!

Benned bizó hitünk soha meg nem fogyatkozott. Tudjuk, hogy Te voltál és Te vagy erős Isten és Te megmaradsz minden időben.

Egyetlen szent Fiadat is porba sujtottad, de csak három napig engedted a föld porában, hogy azt megszentelje s újra visszaadtad Öt nekünk, hogy velünk maradjon mindörökkön örökké!

Igy támasztál időről-időre mi közöttünk vezéreket, prófétákat, kik a Te szent Fiad utján haladva életök árán is diadalt szereztek a Te igazságodnak.

Igy állítottad most e szent helyre a Te választott szolgálodat, hogy mint első az egyenlők között, felesküdjön a Te szentséges nevedre, szent Fiad hóféhér zászlaját tartva kezében.

E szent, nagy ünnepre azért hívott össze bennünket is — egy év alatt sokszorosan meg-

próbált népedet — szentséges akaratod, hogy megpróbáltatásunk sötét, nagyon sötét felhőin megláthassuk kegyelmedből reménységünk újra felragyogó csillagát! Oh ne hagyj elhomályosulni e csillagot soha. .!

Mai örömünket ne vedd el tőlünk!

Elhívott pásztorod szent, nemes szándékai érhessenek valósulást, gyülekezeteink üdvére, szent neved dicsőségére!

A nehéz, de gyönyörűséges igát emelje ő hittet, reménységgel, szeretettel, mint áldott főpásztorunk az Úr Jézus Krisztus, szerte járva bus nyája között törölgesse a hulló könnyeket, kötözgesse a fájó sebeket.

Lelke előtt ne lebegjen más, mint gyülekezeteinek üdvé, boldogsága s ne legyen előtte más út, más élet, más igazság, mint aki szentséges Fiadban nekünk adatott.

S ha sokra, nagyra hivatott lelkének mai napon felragyogott örömnapija elhomályosulna, virágai elhervadnának s csakhamar következnek erre a bus nagypéntek, lelke ne rendülne meg akkor sem, mint nem rendült meg annak az egyetlen Főpápnak, ki önmagát adta váltásául sokakért.

Nem uralkodás — legszentebb, legmagasztosabb szolgálat az, melyre hivatott, hogy mint jó pásztor életét is adja juhaiért.

De tölts ki a Te áldott lelkedből az összes gyülekezetekre is, hogy egyek legyenek a Te szentséges neved imádásában, a mindhalálig való hűségben, szent örökségünk, református Sionunk mindennél drágább oltárainak megőrzésében, szent igazságainknak megtartásában, hogy ama nagy napon, a számadás nagy napján ekként szólhasson pásztorunk „Megőriztem azokat, akiket nekem adtál” (János 17, 12). testemmel véremmel etettem s itattam őket (János 6—53).

Mennyei jó Atyánk, hűséges őriző Pásztorunk! így őrizd meg minket, így vezérelj minket, így áldj meg minket, hogy soha semmiben meg ne fogyatkozzunk! Szent Fiad az Úr Jézus Krisztusért kérünk.

Amen.

A szász-evangélikus egyház életéből.

Az erdélyi szász néptanács egyik ülésén a szász püspököt a nemzeti szocialista irányzathoz tartozó egyik tanácsstag részéről olyan inzultus érte, hogy e magatartás következtében Glondys püspök elhagyta a tanácskozó termet, majd utána kivonult a teremből a tanácsstagok többsége is. E sajnálatos eseménnyel kapcsolatosan a szász közvélemény, a különböző egyházi testületek egyre erőteljesebben nyilatkoznak meg a tekintetben, hogy az egyház elhatározó jelentőségét és a püspök személyében kifejezésrejutó tekintélyt fenntartani és megvé-

deni kívánják. Nemcsak a férfiak testületei, hanem a szász női egyesületek szövetségének vezetősége is körvonalozta álláspontját a vitás kérdésekben egy köriratban, melynek gondolatmenete a Siebenbürgisch Deutsches Tageblatt mellékletének, a Frauenblatt-nak ismertetése alapján a következő jellemző megállapításokat emeli ki: Mi az az alap, amelyen a szász nép-közösség felépül? Az egyház, amely az állam által is elismert autonómiával bír. Az egyház védelme alatt állanak iskoláink, kulturális és szociális egyesületeink és berendezéseink — mondja a körlevél —, az egyház volt mindenkor népünknek az az érinthetetlen szilárd intézménye, melynek tekintélyét fenntartani és támogatni minden száznak legszentebb, magátólértelmezhető kötelessége volt. Egyházunk az alap, amelyen népünk hajléka felépül és most, amikor sok jel szól amellett, hogy a nép körében új vallásos ébredés jelentkezik, kerülni kell mindent, ami az egyházat és az egyház tekintélyét gyengíti. Ezért az asszonyok sem maradhatnak közönyösek, amikor ilyen nagy érdeke védelméről van szó s a felvetődött incidens alkalmát komoly figyelmeztetésnek tekintik arra nézve, hogy a szász nép tegye lelkiismereti kérdésévé a szász egyház ügyét.

E körlevél is világosan mutatja, hogy a szász nép körében mit jelent az egyház és e megnyilatkozás és az abban kifejezésre jutó felfogás számunkra is érdekes tanulsággal és útmutatással szolgál.

Ezzel kapcsolatosan érdemesnek tartjuk ismertetni annak a nagyon tanulságos cikknek gondolatmenetét is, amely a szász egyház hivatalos lapjában, a „Kirchliche Blätter” ez évi 3 ik számában jelent meg dr. Herfurth Vilmos tollából és amely figyelemreméltóan ír többek között arról, hogy mit várnak a szász hívek ma az egyháztól, az egyház munkásaitól? Hangsúlyozza, hogy a hívek ma komoly várakozással tekintenek az egyházra. Várják elsősorban az istentiszteletek elmélyítését. Emellett szükségesnek tartják azt, hogy a lelkipásztorok kisebb csoportokban is találkozzanak és beszélgessenek lelki kérdésekről a gyülekezetek tagjaival, mert a tömeghatásra irányuló evangélizációs előadások semmiképpen sem pótolják azt a hiányt, amely a személytől-személyig terjedő közvetlen megbeszélések által és a személyi kapcsolatok elmélyítése által elégíthető ki csak teljesen. Hangsúlyozza, hogy az eddiginél sokkal nagyobb súlyt kell helyezni az iratterjesztésre, különösen a biblia terjesztésére. Szükséges gondoskodni arról, hogy lehetőleg minden új pár kapjon egy bibliát. Az egyháznak fő gondját kell, hogy képezze a szociális kérdés megoldása. Hangsúlyozza a cikkíró, hogy bár kétségtelenül igaz, hogy a szociális kérdés megoldása másoktól függ és politikailag e kérdés megoldására az egyház nem lehet képes, de arra viszont elengedhetetlenül szükség van, hogy a

szociális kötelességteljesítésből annyit vegyen át az egyház, amennyit csak tud. Beteg, szegény és árva, csecsemő-gondozás terén még sokkal többet tegyen az egyház, mint eddig tett és különösen nagy gondot kell fordítania a földreform kérdésére is. Tanítania kell a népet a földhöz való ragaszkodásra, a föld szeretetére; be kell írnia hívei köztudatába a igazságot, hogy ha a föld elvész, akkor elvész a nép is. Szükséges, hogy a nagyobb gyülekezetek védelmükbe vegyék a kisebbeket. Általában egyházasítani kell minden törekvést és arra kell törekedni, hogy a különböző egyesületek szervesen tagozódjanak be az egyház organizációjába, mert csak az egyház csodálatos felépítése adhatja meg a legalkalmasabb keretet a tett, a segítő, védő, építő cselekvés keresztényiségének számára.

Végül megállapítja cikkíró azt is, hogy a szász egyház belső életében nagy felszámolás történik. Most szabadul ki az egyház a racionalizmus halála alól, amely ellen még egy Teutsch püspök is hosszú időn keresztül hasztalan küzdött. A mai időkben különös várakozással tekint az egyház felé a szász nép s várja az elhatározó irányítást, összeomlott világnézete helyett egy evangéliumi hitben megújult világ és életfelfogás nyújtását.

A szász egyház belső életének e jelenségei mutatják, hogy e nép körében is az egyház helyzetével és feladataival való komoly számvetés elhatározó jelentőséget nyer. Reánk nézve is azért jelentőségteljesek e megnyilatkozások, mert ha egészen más viszonyok és tényezők határozzák is meg a mi egyházi életünk fejlődésének utját, de ezek a kérdések a mi viszonyaink között is, ha más színezetben, más formában is, de reánk nézve is aktuális kérdések és megoldásukkal nekünk is elhatározóan foglalkoznunk kell, mert egészen kétségtelen, hogy református egyházunk életének ugyanaz a célja és jelentősége van, mint a mi a szász egyház életének a romániai németiség megtartásában és szolgálatában.

Kőrösi Csoma Sándor

Március 27-én 150 éve mult, hogy Háromszék megyében Kőrösön Csoma András gyalog katona, káplár és Getse Krisztina szülőknek első gyermekük Sándor, a világon mindenütt ismert híres utazó, korának legnagyobb nyelvész, az első szanszkrit nyelvten és szótár írója napvilágot látott.

Nem volt, nincsen K. Csoma Sándornál egyszerűbb, igénytelenebb, természetes ember.

Mint enyedi tanuló, mint classista évenként 45 váltó forintot, mint deák pedig 83 váltó forintot kapott fizetésül. Enyeden végezte a teológiát s ezután ment külföldre, hol egy évet stipendiumon, két évet azonban testvéreinek

költségein töltött és nyelveket, főképen keleti nyelveket tanult. Külföldről hazajövéen, egy évet Zágrábban, félévet Temesváron tanárkodott és a szláv nyelveket tanulta. Ekkor már, mint lelkész-tanárt, szívesen és szeretettel fogadták volna Enyeden, vagy bármelyik református akadémián, de hasztalan kérték, marasztották volt tanárai, tanártársai, nem maradt; üzle, vitte fajszeretete, őshazánkat, fajrokonainkat akarta megtalálni, felkeresni. Utja a Balkánon, Törökországon, Kisázsian át Indiába vezérelte. Az itthoniakkal fenntartotta az érintkezést, irt leveleket, első tanítómesterének Konya Sámuel kőrösi schola rectorának, Jantsó Simon kőrösi tiszteletes urnak s legtöbbet Csoma Gábor testvéreinek. Indiában az angol nemzeti tudományos társaságának, az Asiatic Society Of Bengal tagja és munkása lett, havi 50 rupia fizetést élvezett, addig míg e tudományos társaság részére elkészítette az első szanszkrit nyelvtant és szótárt. Addig maradt e tudományos társaságnál, míg e műveit kiadták, tovább nem lehetett visszatartani, ment, hogy gyermekkori vágyait elégíthesse ki, ment a magyarok őshazáját, ázsiai testvéreinkel megkeresni. Hiába óvták, figyelmeztették, a Himalája veszedelme őt is elrabolta, a sárga láz az ő küzdelmekben, nélkülözésekben megedzett testének erejét is rövid küzdés után meggyőzte. Az angol tudományos társaság temettette el a Himalája tövén Darjeelingben. Hagyatékát, mely állt a magyar állam által küldött 100 aranyból — állandóan saját kezével készített botja belsejében hordta — és a tudományos társaság által részére kiutalt, de fel nem vett 50 rupia havi fizetésekből, megküldötte a csiki járási bíróságnak Kovásznára.

Az örökség egy jó részét a rokonság beleegyezésével jótékony célokra fordította a járási bíró; állítólag a kézdivásárhelyi honvéd kaszárnya is ebből építettett. Minden rokonsalád kapott a hagyatékból egy aranyat.

Az bizonyos, hogy az angol tudományos társaság a havi 50 rupiákkal nem fizette meg K. Csoma Sándor munkáját; igaz, érezte és tán ma is érzi vele szemben kötelezettségét, mert 1909 december 25-én, Csoma 125. éves születésének emlékére, a társaság Darjeelingben nagyszabású emlékünnepelet rendezett; nem tudjuk, hogy az angol tudományos társaság a 150 éves születési évfordulót megünnepli-e? de úgy érezzük, hogy nekünk magyaroknak, főképen református lelkészeknek illő, hogy róla megemlékezzünk, mert Csoma Sándor is magyar református lelkész volt. *Gecse Albert.*

Nincs szebb énekeskönyv a zsoltárok könyvénel, nincs szebb prédikációs gyűjtemény a próféták könyvénel, nincs gyönyörűbb könyv a Biblia könyvénel. *Milton.*

A református diakonissza hivatása.

A diakonissza-ügy különösen sokat fejlődött kb. száz év óta s ezért Isten után elsősorban Fliedner Tivadar kaiserswerthi evangélikus lelkésztől emlékezhetünk meg kegyelettel, kinek munkája nyomán a mítsem ígérő ág pompás gyümölcsöket hozott már eddig is. Az ő élete élő bizonyágtétel volt a mustármagról szóló példázat igazsága mellett, mert az általa elvetett picinyke mag ma már terebélyes lombozatú, hatalmas fává lett, melynek árnyékában sok meggyötört életű ember ismeri meg az Isten örömét.

1836 okt. 13-án állítottatott fel az első diakonissza-otthon a német Kaiserswerthben, ahová legelsőnek belépett egy orvos leánya, névszerint Reinhardt Erzsébet. Fliedner vásárolta meg nagy nehézségek árán e célra a város leghatalmasabb épületét, bizonyos tehát, hogy min minden tekintetben áldásos munkát végzett; azonban a diakonissza-ügy első gyökérszállai mégsem a 800 as évekig nyulnak vissza, hanem maga a Megváltó adott azoknak életlehetőséget, amikor „Jár vala városoként és falunként prédikálván és hirdetvén az Isten országát és vele a tizenkettő és némely asszonyok, akiket tisztátalan lelkektől és betegségekől gyógyított meg, Mária, aki Magdalénának nevezetik, kiből hét ördög ment ki. És Johanna, Khuzának, a Heródes gondviselőjének felesége és Zsuzsánna és sok más asszony.” (Luk. 8.) Ezek a nők érezték Krisztus gyógyító erejét és hatalmát s látták, hogy kincseket e földön gyűjteni nem érdemes, mert egyedül a szív tisztasága emelheti az embert Isten közelségének boldogító tudatára. Ez asszonyok mulandó javaikat, vagyონukat feláldozták a mulhatatlanért, az ideigvalókat az örökkévalóért. Nem voltak Isten Igéjének könnyelmű olvasói, vagy felületes hallgatói, sőt inkább cselekvőivé lettek annak és nem csalták meg önmagukat. E nőknek ott volt a szívük, ahol a kincsük: Krisztusnál.

Pál apostol is megemlékezik több kegyes életű nőről, akik szolgáltak az Isten országának hűséggel, ilyen volt a Fébé, a kenkhreabeli gyülekezet diakonisszája (Római levél 16. r.) Priscilla, egy Aquila nevű pontusi zsidóembernek a felesége stb. Tény, hogy a Biblia tanuskodik a diakonissza hivatásának fontossága, szépsége s már az ősker. kor elején virágzásnak indulása mellett. Az Úr Jézus szivekig és veséig ható szelid szeme észrevette a női lélek fogékonyságát a szeretetre és a szeretetből való szolgálatok végzésére. Mikor hangoztatja, hogy sok az aratnivaló, kevés a munkás, elsősorban azokra a hatalmas munkamezőkre irányul távolbalátó tekintete, ahol emberlelkek indulnak neki csodás reménységgel a napfényes életnek, de a nagy világozshoz még szokatlan

szemük gyakran elhomályosul és nem veszik észre a Sátán alattomos közeledését, amely ki-méletlenül letördeli lélekbimbóikat, mielőtt még azok virágzásba borulhattak volna és szomorú egyénekké, az élet hajótöröttjeivé teszi őket. De Krisztus nem hagyja magukra a szenvedő embersorsokat, hanem elküldi alázatos, szeretőszívű, kedvestekintetű női követőit, hogy az Ő nevében bekötözzék a sebhedt sziveket, Krisztus evangéliumának balzsamával gyógyítgassák a tévelygés kinjaiban égő, nyugtalan lelkeket, letöröljék a nyomor könnyeit, egy-szóval felemeljék szavukat amellet, „aki néma és azoknak dolgában, akik adattak veszedelemre”.

Honnan tudja meg egy női lélek, hogy Krisztus várja, mert e munkára hívta el?

„Mindnyájan apostolok-e? hangzik felénk Pál kérdése a korinthusi levélben. Nem mindnyájan, de némelyek igen. És egy református leány se vághatja rá e kérdésre a nemet. Hátha épp léged hívott el Krisztus, kedves leánytestvérem, mered-e állítani, hogy nem? Honnan tudod?

Azt mondod, hogy a te körödben senkinek sincs ilyen hivatása. Még bölcsőben ringattak, mikor szüleid elhatározták, hogy egy ilyen s ilyen pályára fogsz menni, vagy meg kell szerezned ezt, vagy azt az oklevelet; talán arra gondolsz, hogy egy leány számára nem lehet más cél, mint a férjhezmenés; nővéreid is így tettek, te is csak amellet maradsz.

Ilyen körülmények közt aztán nem csoda, ha sokan soha életükben nem fogják meghallani az öntudatuk mélyén ott szunnyadozó hívó szót. Természetesen mindenki nem lehet elhíva a diakonissza pályára, vagy általában a Páltól „apostoli” nak nevezett életre. De életének küszöbén mindenkinek, úgy férfinak, mint nőnek kötelessége volna feltenni e kérdést: miért volnék én alkalmatlan az apostoli hivatásra?

A család, egészség stb. sokszor tényleg kizárják e pályára lépés lehetőségét, mégis nemes és fennkölt dolog lenne egyszer legalább komolyan a Megváltó lábaihoz tenni e kérdést és Tőle kérni rá választ. Mert, ha rájön is az ember, hogy e csodálatosan szép tisztségre nincs kiválasztva, a lélekből egyszer már kilobbant heroikus szikra nem fog kialudni, hanem a legköznapibb életpályán is természetfeletti meglátások lehetőségét nyitja meg.

Tisztaság, bizalom, megbocsátó készség, engedelmesség, igazság, vidámság, erő a Krisztusban, ez lesz a Krisztustól elhívott diakonisszának hét vezércsillaga, melyekből összetevődik a szeretet s melyek mintegy garanciát képeznek az illető egyéni hite mellett; a diakonisszának magasztos feladata lökéknt abban áll, hogy a két legfőbb parancsolatra mintegy pecsétet nyom a saját életével; egyszersmind segít az embereknek az Isten felé törekvés nagy harcában: a

csüggedőt bátorítja, az elesettet felemeli, hogy tovább haladhasson, a gyöngét segíti, míg ennek léptei meg nem erősödnek az egyedül-járásra.

Krisztus az áldások befogadásának és továbbadásának kimeríthetetlen tárházát nyitotta meg éppen a női lélek előtt. Már Libanius pogány rhetor így kiált fel: „Mégis minők a keresztyének nejei!”

Aranyszáju szent János így nyilatkozik: „Azelőtt a nő a férfi mögött állott, most megfordul a viszony: ime mily hatása volt Krisztus földi megjelenésének. A nők felülmulnak minket nemes erkölcsökben, keresztyényi bensőségben és kegyességben Krisztushoz való szeretetükben, aki az átkot a női nemről levette.”

Nysszai Gergely is messzemenő elismeréssel nyilatkozik a női lélek hűségéről.

Muraközy Gyula az ős ker. gyülekezet irgalmas kezeinek nevezi a diakonisszákat újabban megjelent „Diadalmas élet” című munkájában, de hozzáteszi: „Ez a kéz nemcsak kenyeret szelt, hanem imádságra is összekulcsolódott és a keresztre mutatott.”

Igy volt ez az őskeresztyéneknél, így van ma is. Ha azért valaki érzi, hogy Isten hívja, várja erre a munkára, vizsgálja meg önmagát és ne taszítsa el az Úr kezét, amikor Ő áldástosztató életet kínál fel számára, de viszont legyen tudatában a reávaró felelőségnek, mert a szeretet nem jelenti a felelőségnek teljesen Istenre való hárítását, sőt aki az Úrnak szolgál, annak még egy véletlenül elejtett szava sem viselheti magán a szeretetlenség gyanújának még az árnyékát sem. A diakonissza élete inkább bizonyosság arról, hogy Krisztus őt valóban tartóoszloppá tette az Isten templomában, tehát nem fél attól, hogy nem tudja megállni a helyét, mert érzi, hogy erőtlensége Krisztusban erővé lett és ezzel az erővel hűséges tud maradni élete végéig ahhoz, aki előbb volt hű és előbb szeretett minket.

—Lia.—

Könyvismertetés.

Az ifjuság ír. III. Fónyad Dezső: Az ifjuság örök sebe. A nemi nevelés. Mezőtúr, 1933.

1. Ez a könyv a keresztyén gyakorlat írása. Ezért komoly.

A mindég nagyon nehéz kérdésről: a nemi nevelésről beszél, melyről sokat és sokáig hallgattak, ahogy ma sokan beszélnek és írnak róla. Nemcsak tárgya miatt érdekes a könyv, mert ez magában még kevés teológiai szemszögből, hanem keresztyén iránya, elvei, megoldásai, szándékai teszik értékessé. Ezért kell és illik vele foglalkoznunk.

2. Első, ami meglep, hogy fiatal ember írta, aki a huszas évek legvégén élő. Bátorság, keresztyén igaz merés van ebben az írásban, amely elismerést érdemel minden egyes esetben. De

ezentúl tárgyi ismerete teljes, különösen, ha a bő német nyelvű szakirodalomra gondolok, melyet feldolgozott a szerző. Kifogásolható azonban, hogy az angol nyelvű irodalom mindössze két művel szerepel, a francia részéről viszont egyetlen sem hoz fel, de megérthető, mert hiszen a német átfogó szakmunkák tartalmazzák az összes nemi nevelésre vonatkozó problémákat, elveket és megoldásokat. Csupán csak látszólagos ez a hiány.

Meglepő, ismétlem, ebben a könyvben az, hogy egy fiatal teológus mutatkozik be, mint a „praxis Christiana” munkása. A pozitív református keresztyén erkölcsstan alapján áll és így beszél erről a komoly és kényes kérdésről, amely ma sokkal inkább komoly és kényes, mint bármikor. Ma ugyanis a keresztyéniséget ért támadások legnagyobb része épen erkölcstani elveit érik, tehát természetes, hogy épen itt van szükség tiszta, nyílt és bátor írásra, amely a keresztyéniségünk Ige-szerintiségét fejezi ki és viszi az életbe át.

A könyv nyílt beszéd, építő szándékkal és tartalommal. Ez utóbbi törekvése miatt az igehirdetéssel rokon, meleg buzdító hang hatja át a tárgyilagos fejtegetését több helyen, úgy hogy nem válik a könyv egyhangúvá.

A könyv iránya: az Ige szerint kiszabott, szemszöge az ismert és jellegzetes református: „sub—specie—aeternitatis”—nézés. Ezek alapján tárgyalja a nevelés alaki, anyagi és szellemi tényezőit könnyű, áttekinthető módon. Nem ad kész megoldásokat egyes esetekre alkalmazva, de ezek következnek alapelvei nyomán és könnyen megtalálhatók. Nem sorol fel elméleteket, melyek sok esetben kuszává teszik a könyvet, ellenben célkitűzése szerint halad és szögezi le az egyén, a család, az iskola, a társadalom és egyház, továbbá az állam nevelési feladatait.

3. Mindössze százhetven oldalas írás. Ismétlem: jó, hézagpótló a magyar református, neveléssel foglalkozó irodalomban. Komoly könyv, mely nemcsak értékelésre vár, hanem tanulmányozásra is, egyformán a nevelők és a nevelésben állók részéről. Kézbe kell venni, megérendemli. Nem szabad sajnálni érte a fáradságot, időt, pénzt, mert keresztyén értelemben hasznos ez a könyv. Tanulhatunk belőle.

Még egy jellemzőjét mondom, végül. Iránytmutató írás, amely a céltalanságban kinyújtott kéz. Ezért szeretem, ezért hasznos, ezért ma kellő és hézagpótló. Minden jó tulajdonságát meg azzal tudom megmagyarázni, hogy igyekszik az Örökkévalóság szempontjait érvényesíteni a nevelés nehéz területén.

Fónyad Dezső könyvének jósága és igazsága a Kijelentésből következik, melyre hallgat, melyet tolmácsol és szolgál. A református élet irányát és elvét így jelzi ez az írás, amely a református teológus munkájának termése. Ezért ajánlom fiataloknak és idősebbeknek egyformán és komolyan.

Narancsik I.

H I R E K

— **Értesítés.** A szlovenszkói ungi egyházmegye Lelkész és Tanító Egyesületének t. tagjait szeretettel értesítem, hogy április hó 12-én Nagykaposon d. e. 10 órai kezdettel értekezletet tartunk. Tanító Testvéreim figyelmét külön is felhívom ez értekezleten való megjelenésre, mivel őket közelről érdeklő fontos ügyet is fogunk tárgyalni.

Ujlaky Sándor elnök.

— **A köztársaság** összes lakossága 1930. évben 14,729.536 lélek volt. Ebből protestáns 1,129.758 lélek, százalékban: 7.67%. Szlovenszkóban 400.258 a protestánsok száma, ami az egész lakosságnak (Szlovenszkón 3,329.793 lélek) 12.02% át teszi ki. Az egyes felekezetek eloszlása az egész köztársaságban: római katolikus 10,831.696, görög katolikus 585,041, evang. és református 1,129.758, cseh-szlovák egyház tagja 793.385, görög keleti 143.595, zsidó 356.830, felekezetnélküli 854.638.

— **Az evangélikus teológusok Sopronban** egy tál ételről mondanak le hetenként a nyomorgók segélyezése javára, így a gyülekezetben hetenként két napon négy-négy család kap meleg ingyen ebédet a teológusok otthonában.

— **A pápa nyilatkozata** az igazi békéről és a túlzó nacionalista áramlatokról. XI. Pius pápa, aki megkoronáztatása óta még nem adott interjút, fogadta az Intransigeant kiküldött munkatársát, hosszasan elbeszélgetett vele a világbékéről és a többek között a következőket mondotta: — A békét csak Jézus Krisztus uralma tudja meghozni. A helyzet ma nagyon komoly és mindnyájunknak azt kell kívánnunk, bárha végre már siker koronázná a béke érdekében folytatott őszinte fáradozásokat. Nem szabad eltitkolnunk, hogy a háborus veszedelem úgy Európát, mint az egész világot a legnagyobb borzalmak, sőt talán az egész keresztyén civilizáció összeomlása felé sodorja. — Paktumokkal egyedül nem lehet megteremtteni a békét. A békét akarniok kell az embereknek. Csak az a béke lehet hathatós és tartós, amely a szivekben gyökerezik. Nemcsak külső békére van szükség, amely arra törekszik, hogy rendezze a népek külső kapcsolatait, hanem olyan békére, amely behatol a szivekbe és fokozatosan rávezeti az emberiséget a testvériség és a felebaráti szeretet őszinte érzésére. Ez a krisztusi béke az egyetlen

igazi béke. — A nacionalista áramlatokról a következőket mondotta: A sok túlzás közül, amit a világon láthatunk, az a legnyugtalanítóbb, hogy egyesek a forró hazaszeretetet jelszava alatt — ami magábavéve igen dicséretreméltó — mindenek fölé akarják állítani a nemzetet. Az efajta nacionalizmus ellensége az igazi békének és a haladásnak. Ilyen túlzás például az, hogy az ifjúságot a testnevelés jelszavával militarizálják. A katolikus egyház mindig erélyesen védelmezte a hazához való hűség érzését, de mindenkor visszautasította azt az elméletet, hogy a nép abszolút ideálja a tiszta nemzeti állam formája. Nem a hazaszeretetet kell elítélni, hanem egyesek fanatizmusát, amely arra vezet, hogy néha olyan eszközöket alkalmaznak a hazaszeretet felfokozása érdekében, amelyek végeredményben kárhozatosak.

— **Palástot szövethől már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

Nagykőrösön Fitoss Vince mintegy negyedmilió pengő értékű alapítványt hagyott a nagykőrösi református egyháznak, 230 hold birtokát pedig testvérei hasznélvezik, de az ő haláluk után szegény gyermekek számára szolgáló alapítvány lesz.

— **Pályadijnyertes elbeszélés-író.** Bertók Béla, kárpátaljai református püspök pályázatot írt ki vallásos-történeti elbeszélésre. A pályadíjat dr. Hegyaljai Kiss Géza böcsi lelkész nyerte el a „Tiszabecsi Galambok“ c. történeti elbeszélésével. A szerző ezt az elbeszélést olvasta fel rendes tagsági székfoglalóul Budapesten az országos Gárdonyi Géza Társaság márciusi ülésén.

— **Moszkvai hír:** Az orosz helyi hatóságok rendelete értelmében az idén tilos volt a husvétii harangszó; a moszkvai külföldi kolónia a husvétot az egyik templomban megünnepelte de ezen az istentiszteleten is csak a külföldiek vehettek részt.

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesítem m a g y a r é s s z l o v á k a j k u hittestvéreinket, hogy Kelet-szlovenszkó részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kiál-

litásban és 5, 6'80 (Czeglédy-féle), 12, 18, 25 (ujabb, puhabőr, vékony papíron) 26, 40 és 56 Kő-ért, a szlovák nyelvüekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kő áráért kaphatók a Britt és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelent, leginkább revideált darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivatalk. **Ungcsepelyi Református Lelkeszi Hivatal pp. Velké Kapušany.**

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninnyi Református Egyházkerület
Püspöki Hivatala

190 és 210/1934. szám. Pozsony, 1934. IV. 3. Tárgy *Körlevél, Körlevél.* A Dunáninnyi Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének és Igazgatóságának, az itteni iskolaügyi referátus 60. sz. körlevelére, mely f. év március hó 17-ről 15.844/II—34. sz. alatt kelt, közlöm, hogy az iskola és nemzetmívelődésügyi minisztérium f. év február hó 28-ról kelt határozata értelmében az 1933. év szeptember hó 15-e előtt kiadott iskolalátogatási (hospitálási) engedélyek érvényben maradnak a folyó: 1933/34. iskolai évben is. A minisztérium nincsen ellene, hogy egyes kellőképen megokolt és kellő okmánnyal felszerelt iskolalátogatási kérvényt a szokott szolgálati úton döntésre hozzá felterjesszünk. Midőn ennek tudomásulvételét kérem, jelzem, hogy az előbbmegnevezett hivataltól 70. sz. körlevelben 42.685/I—34. sz. alatt f. év március hó 23 ról leirat érkezett, mely szerint az iskolai hatóságoknak fokozott figyelemmel kell lenniök arra, miszerint a csehszlovák köztársasággal, kormány-nyal, néppel, hadsereggel kapcsolatban a törvényes megnevezés használtassék, elsősorban az iskolás fiatalság körében. Midőn ennek tudomásulvételét kérem, vagyok szeretettel keresztényen szolgáljuk:
Balogh Elemér
püspök.

Dunáninnyi Református Egyházkerület
Püspöki Hivatala.

211/34. szám. Pozsony, 1934. április 3. Tárgy: *Körlevél! Fontos!* A Dunáninnyi Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalának, az itteni országos hivatal f. év március hó 27-ről kelt 76.835/6/1934. sz. átiratára felhívom az egyházkerületem kötelékébe tartozó összes lelkeszi hivatalokat, hogy gyülekezetükben tartózkodó nyugdíjas lelkészeket, nyugdíjas lelkész-özvegyeket, ill. hátramaradottaikat az alábbiak-

ról értesíteni szivesek legyenek: 1) Mivel már több esetben előfordult, hogy református lelkész-özvegyek külföldi tartózkodásuk engedélyezését nem illetékes hivaltól (pl.: vezérpénzügy-igazgatóságtól) kérték, szükséges, hogy a rendes és törvényes eljárás betartassék. Eszerint *külföldi ideiglenes tartózkodási engedély megadása a nyugdíjas lelkészek és lelkész-özvegyek részére, egy és ugyanazon évben, két hónapi időtartamra, a bratislavai országos hivatal jogkörébe esik.* Ennek megfelelően köteles a nyugdíjas az országos hivatalnak *elutazása előtt* jelenteni külföldre utazásának pontos dátumát és külföldi tartózkodásának időtartamát, továbbá visszaérkezése után a megérkezés idejét. A lelkeszi és lelkész-özvegyi nyugdíjárulékok csak azután folyósíthatnak, miután jelentés érkezett a nevezett hivatalhoz, hogy a nyugdíjas csakugyan visszatért külföldről, a visszatérés időpontját utlevéllel, esetleg községi btzonyítvánnyal kell igazolni. 2) Amennyiben egy és ugyanazon évben *két hónapnál hosszabb külföldi állandó tartózkodási engedélyről van szó*, ennek megadása az 1924-ből kelt 124. sz. kormányrend. 67. §-nak 1. bekezdése értelmében az *iskolai és nemzetmívelődésügyi minisztérium jogkörébe tartozik, amely ügyben a pénzügyminisztériummal és a külügyminisztériummal egyetértésben határoz.* Ebben az esetben az iskolai és nemzetmívelődésügyi minisztériumtól *előre* kell az engedélyt kérvényezni. A két hónapon felüli külföldi tartózkodás esetén a lelkeszi és lelkész-özvegyi nyugdíjárulékok az 1933. év december hó 22-ről kelt 252. sz. korm.-rend. 6. § a értelmében 25%-kal csökkentődnek. A két hónapig tartó ideiglenes külföldi tartózkodás esetén viszont ugyanezeket a járulékokat teljes összegükben folyósítják. Midőn a fentiek tudomásulvételét és közlését kérem, vagyok szeretettel keresztényen szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök.

A szlovenszkói tiszáninnyi ref. egyházkerület
püspöki hivatala.

226/1934. sz.

Csicser: 1934 III. 26.

Tárgy: Püspöki állás betöltése, hivatalos beadványok beterjesztése. *Körlevél a tiszáninnyi ref. egyházkerület Nt. esperesi és lelkeszi hivatalainak.*

Kedves Testvéreim! Egyházkerületünk Kassán 1934 márc. hó 20 án hivatalomba beiktatott s a püspöki hivatal vezetését és az egyházkerület kormányzását átvettem. A püspöki hivatal 1934 ápr. 1-től Rimaszombatból Csícserbe költözik át, tehát e naptól kezdődőleg minden beadvány, jelentés, stb. Ref. püspöki hivatal Csícsarocce-Csicser (okr. Velké Kapušany) címre küldendő.

Atyafiúi szeretettel:
Dr. Magda Sándor
püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veiké
Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI lel-
készli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A próféta vigasztalása.

Elmondotta beiktatása alkalmával dr. Magda Sándor püspök.

Text.: Ésaías XL. 1—2, 28—31. Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet, így szól Istenetek. Szóljátok Jeruzsálem szívéhez és hirdessétek neki, hogy vége van a nyomorúságnak, hogy bűne megbocsátott, hiszen kétszeresen sujtotta őt az Úr keze minden bűneiért. — Hát nem tudod-e és nem hallottad-e, hogy örökkévaló Isten az Ur, aki teremté a föld határait? Nem fárad és nem lankad el: végéremehetetlen bölcsességgel Erőt ad a megfáradottnak és az erőtlen erejét megsokasítja. Elfáradnak az ifjak és meglankadnak, megtántorodnak a legkülönbek is. De akik az Urban biznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el

Kedves Testvéreim! Van a történettudományban egy máig is megoldatlan nagy kérdése, amely a legkiválóbb elméket izgatta a különböző korokban. Ma is sokan felteszik a kérdést, hogy micsoda erők alakítják tulajdonképpen a történelmet s abban az emberiség sorsát? Azok a nagy egyéniségek, akik homlokukon viselik a kiválasztottság bélyegét, azok nyulnak bele elhatározólag az eseményekbe, azok csinálják a történelmet, vagy ők is játékszerei a sorsnak, akik az árral lefelé usznak a történelem hatalmas folyamán? Ez a kérdés lehet megoldatlan probléma a tudomány számára; mi azonban, akik hiszünk, régen tulvagyunk annak megfajtásán. Minden hívő lélek a meggyőződés ellentmondást nem tűrő bizonyosságával vallja, hogy az Örökkévaló Isten, akinek akaratából előállott ez a világ, Ő alakítja a történelem folyását s intézi az emberiség sorsát s a nagy történelmi alakok, akiknek hatalmas teljesítményeit megcsodáljuk, csupán az Ő eszközei, akik

által isteni tervét megvalósítja a világ életében. Ezek a kiválasztottak, akiket Carlyle, a nagy angol történetíró „hősök”-nek nevezett, öntudatosan vagy öntudatlanul, de mindig isteni küldetés folytán gyakorolnak elhatározó befolyást az emberi társadalom, a nemzetek, a világ sorsának alakulására.

Istennek eme kiválasztott edényei közül való volt Ésaías próféta is, akit a próféták királyának szoktak nevezni s aki a maga korában Izráel népének történetében kiváló szerepet játszott. Működése azért is rendkívüli jelentőségű, mert az ó-szövetség prófétái közül egyik sem mutatott rá olyan csodálatos látnoki erővel az eljövendő Messiásra, a világ Megváltójára, mint Ésaías, amikor azt mondja: „És származik egy vesszőszál Isai törzsökéből, akin az Úrnak lelke megnyugszik...” (És. XI. 1—2.)

Ésaías kora Izráel népének egyik legválságosabb időszaka volt. A két részre szakadt országot belső bajok nyugtalanították s külső ellenségek nyomorgatták. Belül a gyűlölködés, egyenletlenség, hitelenség s az ezek nyomában járó erkölcsi lezüllés taszították mindinkább a pusztulás lejtőjén lefelé a választott népet; kívül a prédára éhes ellenségek: Filisztea, Asszírria, Edóm lesték az alkalmat, hogy lecsaphassanak áldozatukra. Ilyen körülmények között megrendült a Jehovában, az Ő hatalmában és segítségében vetett bizodalom is; a gyenge királyok az idegen istenektől várták a segítséget s a megfélemlített nép azok bálványait imádta.

Ebben a szomorú, reménytelennek látszó korban szólítja az Úr az Ő választott emberét, hogy hirdesse az Ő akaratát. „És hallám az Úrnak szavát — írja Ésaías —, aki ezt mondja

vala: Kit küldjek el és ki megyen el nekünk? Én pedig mondék: Imhol vagyok én, küldj el engemet" (VI. 8.). És a próféta ment és hatalmas erejű próféciában emeli fel az Urnak szavát a Jehovától elpártolt nép előtt; dorgál és ostromoz, fenyeget és feddözik, de azután vigasztal és szabadulást hirdet a bűneit megbánó, a Jehovához visszatérő Izraelnek, akit kétszeresen sújtott az Úr keze minden bűneért. Mint az életet adó eső a szomjas földre, úgy hullott a megkeseredett, hitét és bizalmát veszített lelkekbe a próféta vigasztaló szava: „Vigasztaljátok, vigasztaljátok népemet, így szól Istenetek. Szóljatok Jeruzsálem szívéhez és hirdessétek neki, hogy vége van a nyomoruságnak, hogy bűne megbocsáttatott...” (XL. 1–2.)

De Ésaiás nemcsak vigasztalt, nem csupán a szabadulás reményének szívárványát vetítette oda Izrael égének elsötétült horizontjára, hanem prófétai munkájának koronájaképen visszaadta az elvesztett hitet és bizodalmat is Jehova népének, midőn hatalmas erővel hirdette, hogy örökkévaló Isten az Úr, aki teremté a föld határait, aki erőt ad a megfáradottnak s az erőtlen erejét megsokecsapja s akik Ő benne bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el. A próféta saját erős hitét, bizodalmát és reménységét öntötte népe szívébe, hogy megállítsa a pusztulás lejtőjén s visszavezesse Istenhez, aki megakarja tartani e népet a megváltás ígéretének beteljesedéséig.

K. T.! Ime az Istennek választott embere elhatározólag nyult bele az eseményekbe s megállította a lejtőn egy népet történetének egy válságos korszakában. Ez a történelmi tény önkénytelenül is korunkra fordítja tekintetünket. Ha igaz, hogy a történelem megszokta ismételni magát, Izrael népének az a válsága, amelyet Ésaiás korában átélt, grandiózus méretekben ismétlődik ma meg a világ történetében. Szándékosan mondtam, hogy a világ történetében, mert ma nem egy nép, nem egy ország jutott a pusztulás lejtőjére, hanem a világrézsék milliói görnyedeznek a válság súlya alatt. Vannak talán egyes helyek, ahol a hamis külső ellentmondani látszik ennek a megállapításnak, de hiábavaló minden önámítás: a gondterhes arcok, a fáradt mozdulatok, a lélek lendületének hiánya kiáltó bizonyosságai annak, hogy a meglátogatás nehéz idejét éli az egész világ. A nyugodt alkotó munka feltétele: a biztonság érzése hiányzik a népek, társadalmi osztályok és egyének életéből egyaránt s helyét elfoglalta a bizonytalanság-és bizalmatlanság-szülte idegesség és félelem. A nemzetek bizalmatlanul lesik egymás mozdulatát s a fegyverkezésben igyekeznek egymást tulszárnyalni; a politikai pártok és társadalmi osztályok kibékíthetetlennek látszó ellentétei testvérgyilkos polgárháborukban robbannak ki itt is, ott is s mintha az

apokaliptikus jóslata válna valóra: harc folyik az apák és a fiak közt is, amelyben az idősebb és ifjabb generáció áll szemben egymással. Az egész világra rányomakodó gazdasági krízis következtében a bizonytalanság-szülte félelem lett urrá a lelkeken. Mindenki fél. A gazdag félti a pénzét, a szegény betevő falatját; a munkás félti munkaalkalmát, a hivatalnok az állását s a felnövekvő ifjuság félti jövőjét, hiszen a legtöbbnek sorsa nem lehet más, mint szaporítani a munkanélküliek hatalmas légióját. A nemzetek vezetői, az államférfiak, diplomaták féltik a már állandó jellegűvé váló gazdasági, leszerelési konferenciák sikerét, amiben ugyan maguk sem bíznak már, de azért újra kezdik s folytatják, mert valamivel injekcióni kell a fogyó reménységet s narkotizálni kell a megkeseredett lelkeket. S a világnak ebben a nyomorult állapotában mindjobban terjed a hitetlenség, az Istentől való távolodás, napról napra fogy az Ő gondviselésében és segítségében vetett bizodalom. S az egyházak, amelyek az évszázadok folyamán könnyelműen engedték veszendőbe menni az evangélium szociális tartalmát s megfélemlítve igazi rendeltetésükről, sokhelyt függvényei lettek az államhatalomnak, tehetetlenül állanak a világ nagy betegségével szemben s így nem csoda, ha napról napra fogy, pusztul a gondjaikra bízott szent örökség.

S mint Izrael népe Ésaiás korában a Jehovától eltávolodva az idegen népek bálványait állította tisztelete tárgyául, korunkban a test, a gép, a pénz kultusza lép az Örökkévaló Istennek és az Ő szent Fiának a Jézus Krisztusnak tisztelete helyére. Ez a modern pagánizmus ezereket és ezereket szakít le az egyház testéről, akik talán formálisan nem hagyják ott az egyházat, amelyben születtek, de bizonyos, hogy nem a Krisztuséi többé. Ennek a modern bálványimádásnak a következménye aztán az a bomlás és rothadás, amelynek jelei a társadalom legősibb formáján, a családon ütköznek ki legszembeszökőbben. A könnyelműen kötött házassági szövetségek, a sportszerűen üzött elválások állandóan lazítják a családi élet fundamentumát s a hitves, szülő, testvér, gyermekgyilkosságokban kirobbanó tragédiák véres utjelzői a lejtőn lefelé való zuhanásnak.

A legnagyobb baj azonban nem az, hogy a családok, a társadalom, a nemzetek a gazdasági és erkölcsi válság mélypontjára jutottak, hanem az, hogy ennek következményeképp a reménytelenségnek, a csüggedésnek és elfásultságnak fojtó köde üli meg az erősek és bátrak lelkét is. A gazdasági válságnál is veszedelmesebb az a lelki válság, az a lelki defetizmus, amely a szabadulásba vetett hitet, a jobb jövőbe vetett bizodalmat gyilkolja ki a lelkekből. Azok is, akiktől bátorítást, vigasztalást várnánk, csendes rezignációval a keresztyénség hatása alatt kifejlődött kultúra és társadalmi rend

közeli haláláról mondanak baljóslatu próféciákat.

K. T.! Minden komolyan gondolkodó ember lelkében felülrik a nagy kérdés: hol van a bajok orvossága? Ki fogja ezt a magával meghasonlott nemzedéket önmagának ismét visszaadni? Lelkem teljes meggyőződésével hirdetem, hogy aki megakarja oldani a világválságot, aki megakarja gyógyítani ezt a beteg világot, annak legelső kötelessége az, hogy visszaadja a millióknak az elvesztett hitet és bizodalmat. Ki fogja ezt megtenni? Ki fogja az élet gondjaival, bajaival, sok keserű csalódásaival vívott harcban megvert, hátráló sereget visszafordítani? Hajdan egy kis népnek Ésaías próféta visszaadta elvesztett hitét s megállította a pusztulás útján; ma a próféták százaira volna szükség, akik örömet mondanának a szegényeknek, a megtört sziveket bekötöznék, a foglyoknak szabadulást hirdetnének s a megkötözötteknek megoldást, akik hirdetnék az Ur jókedvének esztendejét. A próféták százaira volna szükség, akik naponként fülébe kiáltanának ennek a hinni és remélni nem tudó nemzedéknek: „Szent, szent, szent a seregek Ura, teljes mind a széles föld az Ő dicsőségével” (VI. 3), akik Ésaías szuggesztív erejével tudnák a világ tekintetét ráirányítani a békesség Fejedelmére, a Jézus Krisztusra, „aki betegségeinket elviselte, fájdalmainkat hordozá, aki megsebesítettett bűneinkért, megrontatott vétkeinkért s akinek sebeivel gyógyulunk meg.” (És. LIII. 4, 5.) Mert Ésaías 700 esztendő kódén keresztül az eljövendő Messiásban látta a szabadulás egyedüli lehetőségét s ennek a mostani világnak is csak Ő benne és Ő általa lehet szabadulása és békessége, ha visszatér Ő hozzá és az Ő útjain jár. Igen, Ő hozzá kell visszatérni ennek a meglátogatott nemzedéknek, aki megmondta volt, hogy „a világon nyomoruságotok leszen, de bizatok, én meggyőztem a világot.”

K. T.! A keresztyén egyházakra vár ma az a nagy feladat, hogy ezt a szenvedő világot, ezt a meglátogatott emberiséget a Krisztushoz, a gyógyulás egyedüli forrásához elvezessék. Ezt a feladatot csak úgy teljesíthetik, ha az egyházak vezetői, munkásai hivatásuk magaslatán állanak. Vezérségre hívott ma el engem is az Ur református anyaszentegyházunkban. Arra kell kérnem az én Istenemet, hogy ha elhívott, a próféták hitét, erejét és lelkesedését is adja nekem a vezérséghez az Ő kegyelme. Mert vigasztalnom kell az én árva népemet. bizonyoságtevő erővel hirdetnem kell; ne féljete, „vége van a nyomoruságnak.” Ébren kell tartanom a csüggedezők hitét az Örökkévaló Istenben, aki „erőt ad a megfáradottnak és az erőtlén erejét megsokasítja”; a fájdalmas sziveket el kell vezetnem a mi Jézusunkhoz, akiben egyedül adatott békesség ennek a világnak. Ha

fogyatékos erőmet a feladat nagyságával összemérem, alázatosan ismerem be gyengeségemet, de az előttem tornyosuló nehézségek nem csüggesztenek, mert tudom, hogy „a hívőknek mindenek lehetségesek.” Amen.

Emlékezés Miskolcзы Endrére.

Az alsözempléni ref. lelkészi kar 1934. április hó 3-iki értekezletén felolvasta: *Keresztury László* nagykövesdi lelkész.

1933. szeptember 18-án, egy bucsuzkodó nyárvégi délután, szomoruan, gyászruhában húzódtunk meg a bodrogszentesi ősi templom napos oldalán nagytiszteletű Miskolcзы Endre fekete koporsója körül. Azóta egy félesztendő telt el. E félesztendő alatt a könnyekből már sok felszáradt. A kegyelmes Isten irgalmának palástja alatt gyógyulásnak indultak a halál kaszájától vágott sebek. Vannak, kiknek még nem száradtak fel könnyeik és sebeik még nem hegedtek be. De hisszük, hogy nincsen olyan bánat, amit a mi Atyánk idővel meg ne vigasztalna.

Ugy szokott az lenni, hogy az a család, amelyiket az isteni gondviselés megfosztott fejtől: az első kétségbeesés után még sokáig néz tanácstalanul maga elé, míg ismét magára talál. Velünk is ez történt. Egy félesztendőnél tovább néztünk a tanácstalanság sűrű kódén át vezérünk után. Az ősz borus napjaiban egyesületünk Elnökét együtt sirattuk az éggel. Hőfehérré tisztult emlékeink sűrű pelyheít a tél szárnyain egyre küldözgettük a szentesi parókiától néhány lépésnyire álmódó ábrándos lelkű Elnökünk csonttáfagyott sírhalmára. És most, amikor az Isten melegítő napja megpuhitotta azt, amikor már az íthagyott özvegy könnyzápóra megöntözte és keze virágokkal ültette be a csalódások halmát, most, miután hallottuk zengeni a feltámadás hinnuszát: jöttünk magunkhoz térve, megbátorodva, hogy a tavasz verőfényén át a jövőbe nézzünk.

Mielőtt azonban ezt tennénk: nézzünk még egyszer vissza. A mi összejöveleteinken eddig is így volt ez, amikor Elnökünk elnöki megnyitóiban megpengette mult felett szálldosó lelke szépszavu lantját és mondott szomorú históriákat arról, hogy a mi italunk könny és a kenyerünk sár. Nézzünk vissza még egyszer és beszéljünk arról, aki hozzánk a legközelebb állott, akinek elvesztése a legnagyobb fájdalunk: néhai Miskolcзы Endre lelkésztestvérünkről, egyesületünk elköltözött Elnökéről.

Élettörténete külső keretét mindnyájan ismerjük. Czigándon született 1870-ben. Miskolcзы Pál ref. lelkész 6 fiugyermekének legkisebbike volt. Miskolcon érettségizett 17 éves korában. Sárospatakon volt eminens teológus. Mint kiváló énekes és zenész: elnöke volt a

a „Sárospataki kollégiumi kórus“-nak. Keszyétenyen és Czigándon működött, mint segédlelkész. 1897-ben a bodrogszentesi egyház hívta meg lelkészének, ahol 36 éven át hirdette Isten Igéjét a szép magyar nyelven. 1898-ban vette nőül Sóváry Ilonát, kivel haláláig egymást rajongásig szerető boldog házasságban élt. Három fiu született házasságukból s kettő él. Az alsózempléni egyházmegyének már az államfordulat előtt tanácsbírája, a ref. irodalmi társaságnak tagja, a szlovenszkió magyar kulturegyesület bodrogszentesi körzetének egyik elnöke, a zsinatnak rendes tagja, egyházmegyénknek missziói lelkésze és lelk. egyesületünknek elnöke volt. Élete utolsó éveiben sokat gyengélkedett. Két hónapig feküdt kórházban vérmérgezésben, mielőtt meghalt volna: 1933, szept. 16-án.

E külső keretek és mozzanatok között gazdag, tevékeny, értékes és hol sugaras, hol borús élet zajlott le. Kedves, vonzó, patriarchális alakját, amint az idő távlatából csendben magam elé idézem és kibontakozik előttem sokoldalú egyénisége: első és uralkodó vonásként a kedélyes, humoros, széleskedvű, szinte pajkos, nótás bácsi tűnik fel előttem. Aki vele egy társaságban volt: szinte felfrissült, megifjodott és együtt szárnyalt vele a rózsaszínű horizont alatt olyan tájak felett, ahol csak virág van és pacsirtaszó. Külső életerendezkedése is ehez a kedélyvilághoz alkalmazkodott. Nem igen érdekelte őt a nagyvilág és a falusi lelkipásztor gazdálkodásra-kárhozottat kenyérszerzése. Még a szentesi parókiából is csak az orgona-bokroktól védett rózsabokros virágoskert volt az övé, mely úgy huzódott meg aombok között, mint sivatagban az oázis. És ha innen beszorította őt a rossz idő, akkor beült árnyékos szobájába, kedvenc regényei mellé, vagy tollat vett kezébe és festegette papírra lelkivilágát. Ha igen jól érezte magát, akkor zongora és cimbalom zengése hallatszott Miskolczy Endre nyitott ablakából. Ilyenkor ő édesen időzött a maga templomában, mint a nóta, a zene kultuszának felkent papja. „Lehullott a rezgő nyárfa ezüst színű levele...“ hullámozott billentyűjén a dallam és lehullott lelkéről a gond és bánat rárakódott terhe is. Mert nemcsak széleskedvű, hanem elbusongó lélek is volt, amint ez minden mélykedélyű léleknek párhuzamos sajátsága. Az ilyen lélek egyforma intenzitással reagál a kellemes és a kellemetlen ráhatásokra. Miskolczy Endrének pedig, mint általában az Úr minden palástos szolgájának, nagy és sok oka volt erre. Valahányszor a dal és zene világába menekül a bánat és a bánatmak elől: nem a léhaság ördöge készítette a teher lehányására, hanem az életnek legsötétebb tapasztalásai. Nincs nehezebb teher, mint érezni, hogy szegény vagyok, a lélek kincsei mellett is koldus. Nincs fájdalmasabb és kiábrándítóbb csalódás, mint az a

tapasztalat, hogy engem Isten arra hívott, hogy egész életemmel, szívem minden dobbanásával szolgáljak egy ellenséges tömeget, amelynek fizetményéből vagyok kényszerítve élni. Ez a fájdalmas tapasztalás volt a Miskolczy Endre életének tragikus oldala; az az igazság, amit Kálvin így fejez ki: „Mindazoknak, kiket Isten fiaivá fogadott és az övéivel való közösségre méltatott: kemény, fáradságos, nyugtalan, a bajoknak igen sok és különböző nemével teljes életre kell elkészülniök“. Ezek a fájdalmak, átvirrasztott éjszakáinak ezek az állandó témái voltak lelkének elpalástolt titkai, amelyekből mi csak annyit tudtunk meg, amennyit írásában elárult. Író volt, még pedig szubjektív író, aki a tintát lelke szűrőjén át bocsájtotta papírosra s minden jelenségbe a saját lelki problémáját vitte át, mint központi gondolatot, vagy pedig a jelenséget átélte, transformálta és úgy vetítette ki önmagából. Predikációin, szépirodalmi munkáin, cikkein, elnöki megnyitói hangulatainak kettőssége: a jókedv és a bánat mindig és mindenütt uralkodó. Stílusa gazdag, színes, virágos, hullámozó, lüktető, melódikus; témája: bánatos, szomorú, az élet nehézségeinek és igazságtalanságainak feszegetése.

És mintha az isteni gondviselés minden tekintetben arra teremtette volna, hogy a két ellentétes pólus, az öröm és bánat pólusai között hánykódjék: családi élete is ebben a síkban mozgott. Egyfelől a túlaradó boldogság, egymásnak a bálványozással határos szeretete; másfelől a fiai jövője feletti aggódás, keserű meg tapasztalása a magyar fa sorsának, annak az átoknak, amely a kisebbségi magyar intelligens ifjuság jövőjét a kenyértelenség fejszéjével derékban törte ketté.

Sőt még tovább kell mennem, addig a megállapításig, hogy ilyen ellentétek között evezett az ő lelkipásztori munkája is. „Akik közelebből ismertük őt, tudjuk, hogy a lelke nemes tartalmának a gyakorlati élet küzdelmeibe való győzedelmes átviteléhez az utat nem találta meg. Mindent és mindig nagyot és szépet akart, de inkább nem tett egy lépést sem, minthogy félénk kísérleteket tegyen. A tökéletesség volt az ideálja s visszarettent e föld tökéletlenségétől, a „tükör és homályos beszéd, a részszerint való“ e gyarló világtól. A magasságok felé tört s ezért idegen maradt a földön.“ (Makkai).

És végül, külön emlékezzünk meg Miskolczy Endréről, mint lelkészegyesületünk Elnökéről. Nem láttam teljesen a lelkébe s így nem tudhatom titkolt véleményét, de bizonyossággal érzem, hogy sokoldalú megbízatása és szerepköre közül ez a megbízatás volt lelkének a legértékesebb s talán egyedül itt érezte magát odahaza. Miért? Mert itt nem szegte lelkének szárnyát a hálátlanság, a megnemértés, a plebs sivárlelkűsége, ideálszegénysége, a csalódások álmos esője; mert itt lelki rokoni között működött, kartársak és bajtár-

sak között, akik osztályrészesek vele a küzdelemben és kereszthordozásban; mert itt érezte és látta, hogy igazán hozzánk szól, amikor a lelkéből szól és mi nem agyonhallgatjuk őt, mint a nyája, hanem meghallgatjuk, mint lelkiismeretünk szavát. Itt szabadon panaszkodott, mert érezte, hogy együtt panaszkodunk vele; itt keményen védekezett és bátran támadott, mert minket katonáinak tudott a vezér. Utolsó elnöki megnyitója volt az utolsó munkája. Itt is megvan a tragikum. „Feltörő gondolatok” c. elnöki megnyitójában korrekt hangon és modorban szóváteszi az egyházi törvényeink ügyét, amelyek körüli nagy bizonytalanságban különféle hírek keltek szárnyra. Miskolczy Endre fejtegetéseire a legilletékesebb fórum, a konventi világi elnök ur válaszolt, aki minden bizonnyal félreértette az ő jószándékát: a legérzékenyebb oldalán, magyarságában és lelkipásztori jellemében sérti meg az akkor már kórágyon fekvő Miskolczy Endrét, aki meghalt, mielőtt a félreértéseket tisztázhatta volna.

Nagytiszteletű Lelkészerterkezet! Hajtsuk meg az emlékezés és kegyelet zászlaját. Kérjük Istent, hogy Miskolczy Endrét, a mi elköltözött Elnökünket sikerei, örömei, bánatai, csalódásai és szenvedései után nyugtassa meg irgalmának puha párnáján. Kérjük Istent, hogy helyét pótolja olyan vezérrel, mint ő volt, aki vezesse tovább Krisztus ügyét és a mi kari vágyainkat egész a diadalomig. Kérjünk Istentől pihenést, üdvösséget és babért a halottnak; kitartást, kegyelmet és győzedelmet az élőknek. Istennek pedig legyen dicséret, dicsőség és mindörökké hála!

Skót lelkészi fizetés.

Manapság egyre gyakrabban olvashatjuk, hogy milyen nagyszerű fizetése van a skót ref. lelkésztestvérünknek. Mivel az erre történő hivatkozások csak a valutáris és nem a reális számítás veszik alapul, kötelességemnek tartom, hogy mint aki három évet töltöttem Skóciában, helyreigazítsam e kissé hamis színben feltüntetett dolgot.

Ne ejtsen senkit tévedésbe a skóciai adakozások nagysága. Az csak az ottani eleven hitnek külső megnyilvánulása. Az imádkozó pénznek útja. Az évi 300 fontos lelkészi létminimum már régebben megvan a skót ref. egyházban. Ezt az összeget nem szabad azonban valutáris módon átszámítanunk s mint általunk soha el nem érhető álomra tekinteni. A skót ref. lelkész 300 fontos létminimuma, bizony ott is csak „létminimum”! A reális értéke nem felel meg a mi 36.000 koronánknak. Közelebb járunk az igazsághoz, ha a felét vesszük. Méltóztassék elgondolni, hogy mennyi a 300 font reális értéke, ha a külföldi stipendiumos diáknak havi ösztön-

dija 10 font. El kell ismernünk, hogy a skót ref. testvéreink e tekintetben gavallérok. A 10 font azonban a diákember tisztességes keresztyéni fenntartására elfogy. Tessék most családos lelkésznek kijönni a háromszorosából. A gyermekeket taníttató skót ref. lelkész a 300 fontos létminimumból csak úgy taníttathat, hogy gyermeke ösztöndíjas. Különben nem nevelheti értelmi pályára. Ismertem többgyermekes lelkészcsaládot, ki a 300 fontos fizetésből bizony nem bírta a taníttatást a szó egyetemi értelmezésében.

Fentieket sejtve, helyes a Ref. Sion megálapítása, amikor nem a valutáris cél elérését kívánja, de a pásztoraink családjainak „tisztességes megélhetését”. Igen, ezt akarjuk s ezért kell harcolnunk.
Czibor József.

Az alsózempléni Ref. Egyházmegye lelkészerterkezte

1934. április 3-án tartotta ez évi rendes ülését. Az elnökválasztó ülésen Keresztury József esperes úr elnökölt. Az értekezlet ez alkalommal fejezte ki mély és őszinte részvétét mélt. és főt. Idrányi Barna püspök úr halála felett s Isten gazdag vigasztalását kéri a gyászoló családra. Ugyanakkor nagy szeretettel üdvözlí főt. és mélt. dr. Magda Sándor püspök urat, mint új vezérét s munkájára a kegyelmes Isten gazdag áldását kéri.

Az értekezlet a megüresedett elnöki tisztségre *Rozgonyi Sándor* örösi lelkészt választja meg egyhangulag, mint akit józan judíciuma s képessége egyaránt arra predestináltak, hogy vezető szerepet töltsön be s legyen irányítója a lelkészegyesületnek. Legyen munkáján Isten gazdag áldása. Majd Keresztury László emlékezik meg elhunyt elnökünkről, Miskolczy Endréről, amely megemlékezést lapunk máshelyén teljes egészében közli. „A lelkészerterkezetet foglalkoztatták a Miskolczy Endre nekrológiával kapcsolatban, a Konvent világi elnökének, méltóságos dr. Szilassy Béla úrnak a Hivatalos Lap XIII. évf. 30. sz. -ban megjelent azon megjegyzései, melyekkel megbíráltta Miskolczy Endre „Feltörő gondolatok” c. lelkészerterkezetli megnyitóját. Értekezletünk előtt, mint egy nyitott könyv áll Miskolczy Endre lelkivilága s az értekezletnek legjobb lelkiismerete szerint kell kinyilatkoztatnia ama meggyőződését, hogy egyfelől Miskolczy Endre a közegyháznak s a nélkülöző lelkészeknek akart szolgálatot tenni, anélkül, hogy a legkisebb mértékben is bírálni akarta volna felettes hatóságát; másfelől a Konventi Elnök Úrnak válaszában használt erős hangja méltatlanul érintette elhunyt lelkésztársunknak és elnökünknek lelkét s mi kötelességünknek érezzük megvédeni annak a vezérünk-

nek az igazát, akinek kezéből a halál kiütötte a védelem fegyverét."

Az új iskolaügyi és a tanítói fizetés kiegészítési rendeletekkel foglalkozván s látva különösen az utóbbinak egyházunkra való veszedelmes voltát: az értekezlet megbizsa Virágh Béla és Adorjáni Győző lelkészket egy javaslat kidolgozásával, melyet aztán tárgyalás végett megküldeni kíván a többi egyházmegye lelkész-értekezleteinek is. Több tárgy nem lévén az értekezlet véget ért.

—jz.—

Problémáink.

A házi istentisztelet. A Lelkészegyesület egyik számában újnak tetsző problémát vet fel, amely csak látszik újnak, de valójában nem az: a házi istentisztelet kérdését. A kérdés minket is érdekelhet, ime az egyik hozzászólás:

„A házi istentiszteletek tartására szükség van. Kálvin valahol azt mondja, hogy a kenyeret fel kell szelni, hogy a kicsinyek is ehessenek belőle. A cura pastoralis szerint a gyülekezeti igehirdetés: cura animarum publica, nyilvános lelki-gondozás, melynek egyik célja az, hogy a hívők ne csak tápláltassanak az Isten igéjének eledelével, hanem odáig jussanak, hogy ők maguk táplálkozzanak abból. Ezt pedig akkor lehet elérni, ha vágy ébred a szivekben az iránt, hogy a gyülekezeti istentiszteleten kívül is a maguk családi körében vágyakozzanak az Istennel való lelki társalkodásra. A lelkipásztornak pedig nemcsak akkor kell irányítólag vezetni, amikor már a vágy feltámadt, hanem már korábban is, különben állandóan éreznie kellene lelkében a válasz nélkül hagyott kérdés mardosását, amely kérdés a hívők részéről szállhat fel: „Mimódon érthetnök, ha csak valaki meg nem magyarázza?” (Ap. csel. 8, 31.)

A házanként való látogatásra vonatkoztatható Máté 10, 12; de ennek példáját mutatják Pál apostolnak az efézusbeliektől vett bucsuszavai is: „Ti tudjátok az első naptól fogva, mint viseltem magam ti közöttetek, hogy semmitől sem vonogattam magamat, ami hasznos, hogy hirdessem néktek és tanítsalak titeket nyilvánosan és házanként!” (Ap. csel. 20, 18—20) Nem merném állítani, hogy a Lukács 10, 7-ből idézett: „ne járjatok házanként” kifejezés a házanként végzett és végzendő istentiszteletre vonatkoznék. Vajjon nem inkább a házanként való evés-ivás tilalmának vehető-e? Szerintem az egyháztalálkozók között felváltva tartott házi istentiszteletek nem hogy a templomok megüresedésére vezetnének, sőt inkább ezek nyitják meg a sziveket a templomi áhítat keresésére.

A negatív oldalt tekintve azt lehet tapasztalni, hogy ha a cura pastoralis területén elhanyagolódik a házi istentisztelettel karöltve járó lelkipásztori gond, akkor elhanyagolódik a lelkipásztori hatás és vezetés is és elérhetetlenebbé

válí az az áldás, amit a gyülekezetre hozhat az Isten igéjének munkás szolgája. Az elhanyagolt tag lágymeleg, hideg, közönyös lesz a vallás iránt, épen a közönyösséggel megdermeszti a gyülekezetet — és akkor néptelenedik el a templom, lesz gyér az adakozás és elhanyagolt a megterített urasztala.

A másik veszedelem a szekták gyarapodása. Sok vágyakozó lélek talán éppen a házi istentisztelet keretében kapna választ az ő nagy tusájára, ahol kegyelmi ajándékokként hangznak el bizonyágtévések az egybegyültek részéről; ahol ez nincs meg, ott a vágyakozó lelkek közül csábítja követőit a szekta.

A szekták hitéletét egyébiránt ezzel a kérdéssel ne hozzuk kapcsolatba, hanem lássuk be a mi mulasztásunkat és az egyes lelkekkel való foglalkozásunk hiányait. Buzgólkodjunk a biblia mélyebb ismertetésében és olvasásában, az olvasottaknak a gyakorlati életbe való átültetésében. Hiába olvasom fel a skála hangjain végigfutva a szöszékről a bibliát s még csak hiába is hirdetem onnan, hogy „olvassátok”, mert ha mindezt meg is teszik és tesszük, csak haszontalan szolgák leszünk, mert csak olvasunk és nem visszük át a gyakorlatba, amit olvasunk. Pedig sokan nagyon várják a feleletet a kérdésre: hogyan tehetném?! És erre a gyülekezeti igehirdetés magában nem egészen elégséges. A közösség meghittségét sokszor a szószéki távolság közömbösíti; ott fenn a lelkész nagyon sokszor prédikátor és nem lelkipásztor. Az igehirdetés színvonala semmiképpen sem száll alá azzal, ha én szállok le a házasztala mellé, amely asztalon ott van készen a biblia és a zsoltár, ahol a közelből és távolról egybegyültek ajkán felcsendül az evangéliumi ének. Itt a lelkipásztor nem elmélkedik, hanem tanúsítja az apostoli hűséget. A stagnáló vizet tiszta folyóvízzé teszi, amely munkásságával az egyház tagjaiban megerősíti a hűséget mindenféle idegen csábítással szemben.

Ne mondjunk mindent a mai modern korra, amely nem keresi eléggé a Megváltót. Az, hogy sok helyen egyháziatlan a magánélet, világias a gondolkodás, kirívó a nemtörődés a gyülekezeti ügyeivel, mind azt mutatja, hogy a szív van nagyon messze az öntudatos keresztyén élettől. Már pedig annak az életnek a szivből kell kiindulnia. És hol nyilhat meg inkább a szív a cselekvésre, mint meghitt környezetben elhangzó bizonyágtévések közben, amikor öntudatra ébred a szunnyadó lélek, lobog a szent lelkesedés és állandóvá lesz az élő hitbuzgóság, amely megtelíti sóvárgó lelkek százaival templomainkat.”

Z. Z. Z.

Ahol a Biblia a háznál nincs,
Hiányzik ott a legfőbb kincs.
Tanyát a sátán üt ott,
De Isten nem lel hajlékot. *Luther.*

H I R E K

— **Meghívás.** Tornyai János bilkei lelkészt, a beregi egyházmegye lelkésztestületének elnökét és tanácsbíráját a *tekeházai* gyülekezet választotta meg lelkészévé egyhangu meghívás útján. A megválasztott lelkészt április 15-én iktatja be új hivatalába Isaák Imre esperes. Isten áldása kísérelje a kiváló gyülekezeti munkást új munkaterére is.

— **Református nagygyűlést** tartott virágvasárnapján a budapesti egyházmegye presbiteri szövetsége a Vigadó nagytermében. A mintegy kétezer főre menő gyűlés a XXV. zsoltár első versének eléneklése után Bereczky Albert lelképásztorral együtt buzgón imádkozott. Megnyitó beszédet Dr. Némethy Károly, a budapesti egyházmegye gondnoka mondott. Utánna a református intelligencia felelősségéről beszélt Vay László tiszántuli egyházker. főgondnok. Megállapította, hogy intelligencia nem a pusztá képzetséget, hanem a lelki nemességet jelenti. Majd vázolván a reformátusság teendőit a társadalomban: hangoztatta, hogy a keresztyénség megvédése az atheista irányzattal szemben, a lelki élet kimélyítése és a szeretet munkájában való példaadás legyen a reform. intelligencia célja. Akik nem képesek cselekedeteiket Krisztus tanításával összhangba hozni, azokat rekesse ki köréből, mert az intelligencia nem jogokat ad, hanem elsősorban kötelez.

— **Új kiadású biblia** készül bur nyelven, a vakok braille-írásával. Elkészítéséhez kilenc év kell. A vakok bur nyelvű bibliája 38 kötetből fog állani, minden kötet 7 cm. vastagságú lesz.

— **A magyar konvent** Braziliába, Sao Paulo városba Vargha Albert, budapest-kelenföldi segédlelkészt küldötte Apostol János mellé a brazilai magyar reformátusok lelki gondozására.

— **Nemzeti vallást akarnak** létesíteni Magyarországon is azok, akik az egy akol, egy pásztor bibliai tanítását minden eddigi dogma és liturgia mellözésével a „Magyarok Istene” imádsásával akarják összekapcsolni. Száz ceglédi magyar az új hit vallója eddig, de az egész vállalkozásuk előreláthatólag muló természetű kezdeményezés. Milyen keresztyén eredményeket érhet el új utakon az, akinek keresztyén-

sége addig is gyümölcstelen, eredménytelen volt? Vagy meg sem kísérelték a gyümölcsözést? Vagy csak az idők jele? A germán hatás...

— **Spanyolországról**, a legkatolikusabb országról írja egy angol bibliaárus: „Szórol szóra közlöm annak a prédikációnak egy részét, amelyet egy itteni római hitű plébános mondott azután való vasárnap, hogy bibliákkal bejártam a falut: „Ebben a faluban sok elvetemült és gonosz ember van, de remélem, egyik se követte el közülük azt a szörnyű bűnt, amit jelent annak a bibliának nevezett átkozott könyvnek olvasása, amelyet a nép nyelvére fordítva terjesztenek itt a faluban. Az íszakosság és becstelenség elég nagy bűnök, de az ilyenfajta bűnök még megbocsáthatók. Ellenben ennek az átkos könyv megvételének és olvasásának szörnyű bűne sohasem becsáttatik meg.” Ugyanez a bibliaárus írja, hogy egyik faluban egy római hitű pap anyja arculütötte, mivel bibliát kínált megvételre...”

— **Jugoszláviában** az 1930 évi népszámlálás szerint 55.890 református van.

— **Palástot szövethől már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

A Szlovenszkói Tiszáninneri Ref. Egyházkerület Püspöki Hivatala.

Tárgy: Szavazások elrendelése. 276 sz. 1934. Határidő: Május 15. Čičarovce-Csicsér 1934 ápr. 10. Nagytiszteletű Ref. esperesi hivatalnak: Szeszta, Nagygéres, Kisazar, Hanva, Salamon. Az 1934 márc. 20 án tartott rendkívüli egyházkerületi közgyűlés 3. sz. határozatával szavazást rendelt el a megüresedett e. ker. papi főjegyzői s e. ker. papi tanácsbírói tisztségre, továbbá 1 zsinati papi rendes és 1 zsinati papi pótképviselőre. Felkérem a Nt. Esperes urakat, hogy a szavazatok beadására hívják fel a presbitériumokat azzal hogy a szavazatok az esperesi hivatalokhoz legkésőbb 1934 május 10 ig beküldendők,—az összegyűjtött szavazatok pedig a püspöki hivatalhoz 1934 május 15-ig feltétlenül betérjesztendők. Egyben ne mulasszák el a gyülekezetek lelkészeinek figyelmét felhívni, e. ker. 6/1933 sz. határozatára, amely szerint „szavazatot nem adott, vagy a szavazó-lapot szabálytalanul kiállító minden egyház lelkésze 100 K. pénzbüntetéssel sújtandó minden szavazat után.”

Atyafiui szeretettel: **Dr. Magda Sándor** püspök.

gatótanító mégis követeli azt a Járási hivatal útján, a Járási hivatal a felsőbb egyházi hatóságok határozatainak ellenére is megállapítja és behajtatja az egyházon a pótléket. Erről különben sokat lehetne beszélni s majd alkalomadtán talán fogok is beszélni róla!...

Ezeket a hevenyében előkapott példákön kívül még sok, számtalan olyan ügykör van, melyben csak úgy találokra, vagy a természetes logika utmutatása szerint intézkedhetünk, de nem a kiadott állami törvények és rendeletek biztos tudata alapján, mert bizony mi azokat nem láttuk és nem ismerjük.

Mindezeknél fogva a természetes logika megkivánja tehát, hogy az említett hiányokat mulhatatlanul pótolni kell. Az anyaszentegyházat érdeklő minden újabb s érvényes állami törvény és rendelet precíz magyar nyelvű kiadásáról valami módon föltétlenül gondoskodni kell éppen anyaszentegyházunk érdekében vagy úgy, hogy a Konvent gyűjteményben adja ki e törvényeket és rendeleteket a parókialis könyvtárak számára, vagy úgy, hogy hivatalos egyházi lapunkban közöltessenek le azok szabatos fordításban.

Ha ez megtörténik, hiszem és meg vagyok róla győződve: ez olyan jó hatással lesz anyaszentegyházunk életműködésére, mint mikor a betegbe új vért ömlesztettek át.

Csabay Pál.

Református egyházi sajtónk ügye.

Mióta itteni református egyházi sajtónk egyesítése és egyesülésének kellő kérdése felvetődött, egyre több írásos és élőszóban kifejezett vélemény nyilvánul meg olyan irányban, hogy itt és ma tennünk kell.

A kérdés megoldatlan és napirenden van.

Legutóljára is a magyarországi református egyház vezető és kálvinista színvonalat jelző lapja, a „*Református Élet*” egyháztársadalmi, építő, egyházpolitikai hetilap I. évfolyam 13. számában (1934. március 24) a „*Határokon túl*” rovatban foglalkozik ezzel az életbevágóan fontos problémánkkal, kissé kételkedő módon. Mert nem hiszi, hogy lesz eredménye ennek a törekvésnek a különböző emberek, irányok, célok és törekvések miatt.

Bizonyos, hogy jó, komoly, korszerű keresztyén sajtó nélkül ma keresztyén egyházi élet el sem képzelhető. Mivel a mai élet megszlott és folyton jobban oszlik meg, szükséges, hogy sajtónk ezzel az élettel törődjék. A kálvinizmus kezdettől korszerű, tehát ma sem lehet korszerűtlen.

Ezért a sajtóval szemben jelentkező mai református kötelességeink tartalmi és alaki tenni-valóban fejezhetőek ki.

I. Első feladat tartalmi tehát, a tartalom első volta miatt.

A református élet magasabbrendűségét kell képviselni, hirdetni és akarni sajtónknak, korszerűen, de az örökkévalóság szempontja szerint. A kálvinizmust sosem emberek, történések, elvek alakították, hanem a kálvinizmus alakította az elveket, történéseket és embereket, miközben a Kijelentést, Isten Kijelentését hordozta, hirdette, hozzáalakult és hozzáalakított mindent. Ma megint szólaljon meg sajtónkban ennek a tudata, de ne langyos és erőtlen védekezésben, hanem határozott, harcias meggyőződéssel. Végre lássuk meg, hogy letelt az apologetikus kor és most a polemica korába kerültünk. De ennél tovább kell mennünk, az élet minden terén ki kell fejezni a református keresztyén igazságokat, mint beszédet, írást és cselekvést. Ha egyszer ma elmúlt a lanyha védekezés ideje, jöjjenek a támadások, amelyre az igazság természete készletti és kényszeríti a keresztyént. Új, nyílt, egyarcu, őszinte sajtó kell, amely megadja mindenkinek a magáét, de nem engedi a miénket

A mostani idő az írás és olvasás kora. Benne sokan írnak és sokan olvasnak, de egyformán kevesen olvasnak és írnak jól és jót, hogy minden változzék, ami körülöttünk és bennünk van, református egyházi elveket képviselő sajtóra van szükségünk, amely keresztyénségünk igazságtanúságának megfelelően tudja és teljesíti tartalmi, tehát belső feladatát. Ez lesz a korszerűség, új, bátor, kellő hang írásainkban.

II. A további feladat sajtónkban már külső, vagyis alaki.

Ez viszont arra vonatkozik, hogy a meglevő tiz lapot, olvasóit és íróit, hogyan kellene csoportosítani.

Az átcsoportosításnál legjobb, ha négy lap képviselné az itteni református sajtót, persze csak a mai helyzetet tekintem, mikor ezt írom.

a) A hivatalos lap pusztán csak külső kérdésekkel foglalkozó újsággá alakulna, melyben az egyház hivatalos szerveinek közleményei jelennek meg. A mostani heti lap helyett jobban megfelelne és nem gondolom, hogy az egyház ügyvitelét megakadályozza, ha kétheti vagy havonként megjelenővé válna.

b) Mellette kell szervezni a vezető egyháziak és világiak (lelkészek, tanítók, egyházi egyéb világi vezetők) részére a református itteni egyház belső kérdéseit tárgyaló lapot.

Amennyiben ez nem valósítható meg, a hivatalos lapot kell bővíteni tovább, nemcsak terjedelmében, hanem problémáiban is. Legfontosabb azonban, hogy az írók gárdáját ki kell terjeszteni új szerkesztőségi tagok és munkatársak bevonásával nemcsak lelkészekre, hanem világiakra is. Csak így remélhetjük, hogy a lap elérí célját, vagyis korszerű református keresztyén szellemben adja meg válaszát a mának minden kérdésére.

c) A harmadik az ifjusági lap. Ezt nem szabad úgy szerkeszteni, hogy a fiatalság elszakadjon a vezető generációtól, márcsak egyházas, faji és nevelési szempontok miatt sem. A magárahagyott fiatalság a reménytelenségé, magában botorkál, tétováz, téved, holott ma és itt egyikre sincsen ideje, nem szabad, hogy legyen. A holnapok kérdése és megoldása a fiatalságé. Ezt a fiatalságot vezetni kell megértéssel és akkor minden jól van és rendben lesz.

Holnap egyháza az egyházunk? Akkor kell törődni fiatalságunkkal, mindég többet és egyetöbbet.

A Konventünk hivatott arra, hogy ebben a legmaibb, jövőre vonatkozó ügyünkben döntsön. Itt nem arról van elsősorban szó, hogy pénzzel segítse a lapot, amely az új református fiatal magyar intelligenciáé, hanem különösképen az kell, hogy ez a lap, mint egyházunk hivatalos ifjusági sajtója, szóljon belé mánkban, fiatalságunkhoz. Segítő, atyai, megértő jóakarát sosem hiányzott, ma sem hiányozhat a hivatalos vezetők részéről.

A fiatalság meg nem személyeskedik, mert nem választhat el egymástól munkásokat semmi, ha egyszer egyházunk érdekéről van szó. Meggyőződésem, hogy a fiatal református értelmiség itt, nálunk örömmel, hittel tömörül egy táborba, ha tiszta, egyházas értelmű, komoly, keresztyén hívást hall és olvas. A lap nem lehet csak a fiuké, ugyanúgy a leányoké. A fiatal reformátusok lapja, a „*Református Élet*” már tudja és alkalmazza ezt. Az utolsó számban ezért szerepelnek már leánymunkatársak és ezért jelennek meg a kedves és komoly keresztyén leányírások ebben az ifjusági lapban. A „Bethlen Gábor” mozgalom fiatalsága hajlandó minden igaz református ifjusági megmozdulást támogatni, vele együttműködni, de egyedül egyházunk érdekében. Ez nem leszűkített kikötés, hanem a tiszta cél és akarás kijelölése.

d) A néplap ügye már könnyebb. Megvan a „Szeretet”-ünk, melyet megértőbb melegséggel kell terjeszteni, akkor az előfizetők számával együtt nő a lap terjedelme és bővül tartalma. Ebben van helye a nem értelmiségi pályán elhelyezkedni akaró fiatalságunk minden problémájának, különben pedig legyen a református család lapja. Csak egy kis igyekvés kell a lapért és az eredmény megmutatkozik.

III. A keresztyén hit nem ismeri a lehetetlenséget, mert bátor, mivel Istenben való bizonyosságot és bizalmat fejez ki. Ha ez a hit nyilvánul meg életünkben és írásos munkánkban, a keresztyénségünk újra számít közéletünkben. Azért egy munkában embereket nem választhatnak el egymástól előítéletek által vájt szakadékok.

A közös munkára, összefogáshoz, építéshez megértés, jóakarát, meg keresztyén békesség kell. Időnk küzdelmes, munkás, de az ered-

ményt Isten tartja kezében. Tizenöt év után mért nem sikerül összefogni nálunk?

Mennyire más és másként lehetne minden.

Az összefogásban több, jobb, igazibb munka menne véghez. Istenem, de kell, de jó lenne ez.
Narancsik I.

Megjegyzés.

Közöljük a fenti cikket, mivel az a meggyőződésünk, hogy az egyházi sajtó terén tényleg vannak megvitatásra való dolgok, amelyeknek különböző oldalról való megvilágítása csak hasznos lehet; azonban épen ennek a cikknek egyes elgondolásait még sem hagyhatjuk szó nélkül már csak azért sem, mert több vonatkozásban is hivatkozik épen a hivatalos lapra.

Meg fog bocsátani nekem N. I. kollégám, ha ezekre a — mondjuk — tévedéseire, amik pedig nem is csak az ő tévedései, pár szóval rá akarok mutatni. Nagyon szép és természetes dolog is, ha az ifju ember öntudatos, harcos, polemikus, de ne feledje el, hogy az életben nemcsak fogalmakkal (elvek, történések) van dolgunk, hanem van egy dolog, amit figyelmen kívül hagynunk nem szabad és ez a — reális valóság (a számok és tények). Az az „uj, nyílt, őszinte, egyarcu” harcos sajtó, amelyért ő küzd, a valóságban vagy elveszti a földet a lába alól és fellengő, puffogó frázisokban merül ki, vagy vérszegénnyé, előtetetté válik ésszánalmasan a sárban vánszorog.

A harcos tónusra is volna megjegyzésem. A viták még soha nem termettek komoly eredményeket; gyűlölséget, haragot, szakadást, kimerültséget idéztek elő, — elég csak a keresztyénség történetére mutatni rá—, de áldott hatása mégis-mégis csak a békességnek lehet. „Aki fegyvert fog, fegyverrel vesz el.”

Nagy hibának tartom azt is, hogy N. I. kollégám a sajtó „alaki” tényezőivel: „lap, olvasók, írók,” megint csak mint fogalmakkal dolgozik, mintha csak úgy lehetne összeadni a lapok oldalszámát, olvasókat, írókat és azután elosztani a megfelelő hányad szerint és kész lenne minden. Itt megint csak a reális élet mond vétót. Az a tény, miszerint itt a csehszlovákiai magyar kálvinistaság vallásos sajtó-szükségletének kielégítésére egyetlen egy lap is több, mint elég. Más szavakkal, ha csupán az önkéntes előfizetők szükségének kielégítéséről lenne szó, egy lap sem tudna megélni. Példa világosít: a hivatalos lapnak 71 privát, vagyis önkéntes előfizetője van, akik a mai napon 7569 korona „előfizetési” díjjal vannak *hátrálékban*. Eszembe jut a régi jó világban annak a szabolcsi földbirtokosnak a mondása, aki a kommunizálni akaró béreseit azzal biztatta a földosztásra, hogy „csak rajta, de azután osszátok szét az adósságaimat is.”

Valahogy így járnánk, ha a hivatalos lapot, nem mondom kommunizálni, hanem úgy összeadni, meg elosztani akaránk. 400 egynehány előfizető, 60 egynehány tisztelet. csere, köteles, stb. példány mellett közel 10.000 korona adós-

ság. Mennyi is jut ebből egy-egy „elosztott” előlízetőre? Pedig az évnek még csak az első harmadában vagyunk, ez az adósság az év végére még megháromszorosodik.

Pedig a hivatalos hetilapra mégis csak szükség van, mert mi lenne mondjuk a hivatalos levelekkel, vagy pályázatokkal, ha azok csak egy hónap múlva jutnának az érdekeltek kezébe? Magyarországon megpróbálták, de ott is — úgy halljuk — megbánták ezt a próbálkozást.

Nekünk az a felfogásunk, hogy a lapot az teremti meg és az tartja fenn, hogy szükség van rá. És igen nagy véteknek tartanánk, ha egyetemes egyházunk emez egyetlen hivatalos lapját bármilyen módon gyengíteni akarnánk azáltal, hogy ennek más sajtótermékre át úgy sem vihető életerejét még ki nem próbált vállalkozások részére akarnánk szétosztogatni.

Irnai pedig a hivatalos lapba mindenki írhat, aki akar és tud és aki írásaiban a hivatalos egyházi közérdek követelményeivel szembe nem helyezkedik. Az sem fontos, hogy szerkesztőségi tag, vagy munkatárs legyen az illető, mert hiszen éppen e sorok írója is *hivatalosan* még csak munkatárs sem volt soha. A lap hasábjai soha nem voltak elzárva sem egyházi, sem világi emberek cikkei elől, ha azok a fent kiírt feltételeknek megfeleltek és legalább valamennyire is egyházi vonatkozással bírtak

Kőmíves Sándor.

A csákány támogatja az Írást.

Egyetlen országban sem oly elfoglalt az archeológus csákánya, mint Palesztinában. Szünet nélkül áskálnak ott letűnt bibliai vonások után. Olyan sok, meglepő felfedezéseket tettek, hogy érdemes, legalább a legujabbakról, megemlékeznünk.

Több mint száz esztendeje annak, hogy tudományos társaságok ásatásokat végeznek a szent földön. Ezen idő alatt 80 őshajdani helyet tártak fel. Az archeológus elsősorban történész, régi civilizáció nyomait keresi. Közben állandó felfedezéseket csinál, amik a bibliai állításokat folyton igazolják. Legfigyelemreméltóbb a legujabbak közül a Sodoma és Gomora kiásatása. A síkság e két városa lakosainak romlottsága miatt kénköves és tüzes eső által pusztult el. A Holttenger északi részénél sivár földön akadtak rájuk. Iker városok voltak, alig 700 méterre egymástól. Egész utcákat tártak fel, házakat ástak ki. Soknak közülök színes kőből csinált mozaik parkettje volt. Kemencéket is találtak, mikben kenyeret sütöttek. Találtak sok malomkővet, kőmozsarat, vázákat, temérdek fajta cserépedényeket. Ez utóbbiak nagyon ízlésesek és szilárdan megmunkáltak. Vannak közöttük elegánsan kidolgozott tányérok, tálak, más asztali edények. A legszenzációsabb találmány volt azonban a sok ékszer;

főleg nyakláncok és karperecek. Gyöngyházból, hematitból, színes kövekből voltak ezek kifarragva s még az Ábrahám idejéből valók.

Nagyon érdekes a Garstang tanár által kiásott Jérikó romjai. Temérdek sok korszót találtak ott, tele élelmiszerekkel, gabonával, paszullyal, borsóval, lencsével, datolyával, hagymával. A biblia szerint a falak leomlása után tűzvész pusztította el Jérikót. Az archeológusok szerint három erő működött közbe: tűz, aláaknázás és földrengés. Amíg ugyanis a trombitások kerülgették a várost roppant harsogással, társaik titokban aláaknázták a falakat. Az üregekbe fatönköket tettek és meggyújtották azokat, amikor a trombitaharsogásra a jel megadott.

Hirtelen a falak leomlottak. Földrengés okozta azt, segítve az aláaknázásnak. Nagyon helyesen tulajdonították isteni cselekedetnek az összeomlást, mert a földrengés tényleg isteni eszköz volt. Igen gyakori azon a vidéken az efféle földingás mainap is.

Nem mindenki tudja, hogy Jeruzsálem utcái ma 8—10 méterrel magasabban fekszenek, mint Krisztus idejében feküdtek. Csak néhány hónappal ezelőtt ástak ki egy kaput, egy utcát és több házat a Krisztus idejéből. A mai várostól délkelet felé akadtak rá, Ofel hegy volt a neve. A kiválképpen erősen megmaradt kapu neve pedig völgynek kapuja volt. Így van említve Nehémiásnál. (2, 13.) Egy másik utcára is akadtak, ami meg a Siloám tavához vezetett. Jól megmaradt házak szegélyezik az utcát, pompás színes mozaik padlóval. Itt gyógyította meg Krisztus a vakonszületettet. Ugyanazon a kövezeten jár itt a mai ember, amelyen maga az Idvezítő járt volt.

Nagyon sokat dolgoztak legujabban Kirját Sefer nevű helyiségen, Dél Palesztinában. A neve azt jelenti ennek: *a könyvek városa*, Sokszor van szó erről az ótestamentumban. Agyagtáblákat keresnek itt a kutatók, amikre őshajdan története van felkarcolva. A helyet vaslagon beborította a törmelék. Tíz külön réteget ástak keresztül. Mindenik újabb és újabb foglalatás korából való. A legrégebbi Krisztus előtt 2000. évből. Több ízben el volt pusztítva és újraépítve a város. Legutoljára a kháldeusok rombolták le 587-ben Kr. e.

A talált vázák, ornamentumok s más értékes tárgyak magasfokú civilizációt árulnak el. Ugy látszik, szövés volt a lakók főfoglalkozása. Erre lehet legalább is következtetni a sok takácssul, festődényből, amit ott találtak.

Pár évvel ezelőtt Ákháb király „*elefántcsont*” palotáját találták meg Samáriában. Ugyanott találtak egy széles lépcsősort is, amely egy római templomhoz vezetett fel.

A galileai tenger északi részén, egy kis Tagba nevű vendégház mögött legujabban egy templomot ástak ki, amelyet „*a kenyerek és halak megsokasítása templomának*” neveztek volt.

Az ötezer ember megvendégelésére épült volt az. Ilyen templomról sokat beszéltek az első zarándokok. Sőt egyikük 380-ban le is írta azt. Azt mondja a többek között, hogy az oltár alatt van egy másfél méter széles kődarab. Ott állott a Messiás, azon a kővön, amikor a kenyeret és halat osztogatta. Ezt az oltárt és alatta a követ most megtalálták.

Igy tárja fel a kutatók csákánya az ősi bibliai városokat s igazolja azok bibliai történetét.

Bokor Sándor.

A Református Egyházi Biztosítási Iroda

jelentése az 1933. évi működéséről.

Ha már az 1932 es üzletévről szóló tavalyi jelentésünkben kénytelenek voltunk a mindenütt uralkodó gazdasági válságról megemlékezni, úgy ez még fokozottabban vonatkozik a most lezárt esztendőre, mely az előbbinél még súlyosabb volt. Számszerűleg még nem igen jut ez a rosszabbodás mostani eredménykimutatásunkban kifejezésre, mert felosztható jutalék-jövedelmünk, mely az elemi és életágazatban összesen K^č 31,648'12 tesz ki, mindössze kerek 1.800 koronával marad a múlt évi eredmény mögött. De ha azon kellemes helyzetben vagyunk is, hogy csaknem változatlan jövedelmet tudunk kimutatni, mégis kénytelenek vagyunk megállapítani, hogy az eredmény tulnyomó részben régi biztosítások jutalékaiból és csak igen kis mértékben új szerződésekből származik.

Attól az optimizmustól, mely -- a nehéz viszonyok ellenére is -- múlt évi jelentésünket betöltötte, jelen beszámolóunkban sem kívánunk eltérni, mert változatlanul bizunk irodánk jövőjében és fejlődésében, azonban helytelen volna elhallgatni, hogy az új produkció (különösen az életágazatban) nagyon megcsappant s ezen tény felől a fenti kedvező eredménynek sem szabad bennünket megtévesztenie. Ha az okokat közelebbről vizsgáljuk, úgy természetesen elsősorban a nehéz viszonyok s az ezekkel járó nagy pénzhiány az, mely az új üzletek kérését hátráltatja. De ha vizsgálódásunkat folytatjuk, úgy nem állhatunk meg ennél a pontnál, mert tagadhatatlanul szerepet játszik a produkció visszaesésénél egy a biztosító közönség apathíája, mondhatni rövidlátása, mint pedig az egyházi funkcionáriusok támogatásának hiánya, melyért annyszor emeltük fel kérdő szavunkat.

Szeretnők feleinkkel megértetni, hogy a biztosítás eszméjének a mai válságos világban még mennyivel fokozottabb jelentősége van, mint a múltban. Ma, mikor a nagy jövedelmek és nagy keresetek ideje végetért, vissza kell térni a takarékosághoz, mert csak takarékos-

sággal lehet a jövőről gondoskodni. Szeretnők református közönségünk köztudatába hozni, hogy ennek a takarékoságnak legelőnyösebb és legbiztosabb válfaja az életbiztosítás, melynek ma már annyiféle kedvező változata van, hogy szegény és gazdag egyaránt megtalálhatja mellette számadását s egyben gondoskodik hátramaradottairól is. Éppen úgy szeretnők megértetni, hogy helytelen takarékoságot folytat az, aki házát és egyéb vagyonát elemi károk ellen biztosítatlanul vagy alacsonyán biztosítva hagyja. Akit a mai viszonyok mellett ér elemi csapás, sokkal kevésbé remélheti talpraállását, mint régente, ha nincsen biztosítva s a megtakarított biztosítási díj csak számba sem vehető töredéke az így elszenvedett s bizonyos fokig könnyelműen vállalt kárnak.

Egyházi és világi munkatársainknak pedig ismételtelen csak azt mondhatjuk, hogy változatlanul kérjük minél fokozottabb támogatásukat, úgy erkölcsileg, mint fizikailag.

Megemlítjük még, hogy a kimutatott K^č 31,648'12 a következőképpen oszlik meg egyházkerületenként:

Dunáninnyi kerület:

az Általános Biztosító - Prágai	Phönix - től	K ^č	8.793.84
a Phönix Életbiztosító társaságtól	"	"	3.306.95
		K ^č	12.100.79

Tiszaninnyi kerület:

az Általános Biztosító - Prágai	Phönix - től	K ^č	11.243.80
a Phönix Életbiztosító társaságtól	"	"	339.25
		K ^č	11.583.05

Kárpátaljai kerület:

az Általános Biztosító - Prágai	Phönix - től	K ^č	5.180.66
a Phönix Életbiztosító társaságtól	"	"	2.783.62
		K ^č	7.964.28
	összesen	K ^č	31.648.12

Jelentésünk nem volna teljes, ha nem emlékeznénk meg hálattal szívvel és mélyen átérzett kegyelettel arról a nemes férfiuról, kit irodánk Istenben boldogult főtiszteletű és méltóságos Idrányi Barna püspök urban sirat. Irodánk egyik legerősebb oszlopát, legmelegebb hívét és segítő barátját veszítette el az elhunytban, kinek emlékét el nem muld szeretettel fogja megőrizni.

Ezen jelentésünk kapcsán is mély tisztelettel üdvözljük és köszöntjük a főpásztori székben a tiszaninnyi kerület ujonnan megválasztott fejét, főtiszteletű és méltóságos dr. Magda Sándor püspök urat, ama hő reményünknek adva kifejezést, hogy személyében szintén megértő jóakarónk támadt, kinek segítségére számíthatunk azon munkában, melyet egyetemes egyházunk érdekében kifejtünk.

A választmánynak nem lehet feladata saját munkásságát bírálni, de mindennemű öndicsékvés nélkül állíthat magáról szerényen annyit, hogy az idén is, miként a múltban, igyekezett az iroda s ezzel az egyetemes egyház javára önzetlenül és teljes erejéből szolgálni. Nagy segítségére voltak ebben maguk az Általános Biztosító Prágai Phönix és a Phönix Életbiztosító társaságok is, melyek előzékenységükkel mindenképen azon voltak, hogy az eredmény minél kedvezőbb lehessen.

Jelentésünket ismét a bizakodással zárjuk, hogy az 1934-es esztendőben is sikerülni fog irodánkat tovább fejleszteni.

Ugy legyen!

A Református Biztosítási Iroda központi választmánya:

Balogh Elemér s. k., püspök, László Zsigmond s. k., gondnok, Baltensperger Frigyes s. k., Schmidt Imre s. k., elnök, Farkas Sándor s. k., Szász Sándor s. k., Gunszt K. Lajos s. k.

Az ungi ref. egyházmegye lelkes és tanító egyesülete

1934. április hó 12-én Nagykaposon nagy fontossággal bíró értekezletet tartott. Rajtunk kívül álló okokból ebben az esztendőben ez volt az első értekezletünk, úgy hogy az egyesület tagjai, kik valósággal epekedve várták ezt a napot, amikor az egymással való találkozás szinte felüldítőleg hat reánk, teljes számmal meg is jelentek.

Aki közlőről és távolról látta az egyesület képét, azt hiszem, éppen olyan érzés fogta el, mint mikor egy hosszú, hideg és kopár tél után teljes pompájában és díszében látjuk kibontakozni a nagy természetet.

Egyesületünk képe egy reményteljes tavasz beköszöntését mutatta, a hosszú tél után valóban a lelkiélet fáján csupa rügyfakadás és bimbópattanás, mely mind-mind élni-akarásunknak, munkálkodásunknak, egy szebb jövő tavaszának a záloga és reménysége.

Ennek a lelki ébredésnek csodálatos ereje és hatása érezhető volt egyesületünk elnökének, Ujlaky Sándornak szavaiból, mikor ajkait imádságra nyitotta, az imádság szavaival égi harmatot csepegtetett lelkünkre; szinte éreztük Istenünk közelségét, aki az ő szentséges kezét nyújtja mifelénk, hogy csüggedés és lankadás nélkül tovább és tovább vezessen előre.

Elnökünk imádságának és üdvözlő szeretetteljes szavainak elhangzása után megkezdődött a munka. Mily jól esett mindnyájunknak látni, hogy tanácskozásunkban a mindenkor bölcs és megfontolt fővezér, egyesületünknek hosszú éveken keresztül volt elnöke, jelenben pedig egyházkerületünk hajójának a főkormányosa, sze-

retve tisztelt Főtiszteletű püspökünk, dr. Magda Sándor ott van az elsők között, hogy mint eddig is tette, vezessen és irányítson, építsen és alkosson egyesületünk életében, Anyaszent-egyházunknak és az Istenországának javára.

Megbeszélés tárgyát képezte Egyetemes Egyházunk szerte ismert és igen sok egyházunkat fájdalmasan érintő igazgatói-díj fizetésének a rendezése. Szanyó Sándor vajáni tanító ismertette ezen ügyben a Magyar Tanítóban közzétett legfelsőbb bírósági döntést; majd dr. Sutka István ügyész alapos törvény ismerettel világosította meg egyházi törvényeink ide vonatkozó rendelkezéseinek felemlítésével, ref. egyházainknak ebben a kérdésben a községi iskolákkal nem azonosítható speciális helyzetét.

Az igazgatói díjaknak visszamenőlegesen való behajtása, tény, igen sok egyházközségünket, amelyeknek a legnagyobb része anyagi nehézségekkel küzd, valóságos romlásba döntené, eddig is ugyszólván anyagi gondokkal küzdő életét nagyon megakasztaná, miért is egyesületünk a legnagyobb tapintatosságra és egyházszereletre kérte tanítóságát, az egyházak vezetőséget pedig ebben a pontban is a legnagyobb megértésre inti.

Hosszabb vita után egyesületünk azon álláspontra helyezkedett, hogy egy lelkész és két tanítóból álló bizottság egységes kérvény mintát állít össze és egyházközsegeink iskolát fenntartó presbiteriuma egyöntetűleg és egyszerre kérni fogják ezen illetménynek, mint az állam által kiutalt többi illetményeknek is, az állampénztárból való előlegezését, amennyiben pedig kérvényünk elutasításra talál, úgy a felebbezési fórumok igénybevételével a legfelsőbb közigazgatási bírósághoz visszük fel ezen ügyet, hogy tanítóink ezen megérdemelt követelményüket megkaphassák.

Gencsy Béla belmissziói előadó ezek után ismertette azon előrenemlátott akadályokat, amelyek meggátoltak bennünket abban, hogy egyházmegyénk területén febr. hó 15-16 ára id. Viktor János közreműködésével tervezett vasárnapi iskolai kurzust megtarthassuk.

Egyházmegyénk ezen tervbe velt vasárnapi iskolai kurzus tartásáról nem mond le, sőt azt nagyon is szükségesnek tartja, miért is ismételtten kimondja és megbizsa az előadót, hogy a kerületi előadóval együtt ismét próbálják meg, hacsak lehet, ez év júniusában, vagy ha ez keresztül nem vihető, úgy az ősz folyamán föltétlenül, ezen kurzus megtartását, annyival is inkább, mivel ennek keresztülvitele lehetséges, s hogy az minden akadály nélkül meg is valósítható, arra pedig teljes garanciánk püspök urunknak ezuttal is felajánlott teljes segítsége.

Egyházkerületünkben megüresedett tisztségek szavazatának beadása ügyében történt egységes megállapodás után több kisebb ügy nyert elintézés, majd gyűlésünk után az egyesület tagjai a fehér asztal mellé gyűltek össze, ahol

a késő délutáni órákig voltak nagy számban jelen a legmeghittebb testvéri és baráti együttérzésben.

Itthonról pedig imádságos szívvvel sóhajtjuk, oh bárcsak lombokba és virágokba borulhatna és drága gyümölcsöket teremhetne lelkiéletünk sok-sok reménységgel biztató fája.

G. B.

H I B E K

— **Műsoros est Legenyén.** Legenye, a Legenye-Mihály-i állomástól alig két km. távolságra, a néhai Dókus Ernő tulajdonát képezett díszes kastélyról és a reformátusok hegytetőn épült, messze tekintő, sok vihart látott templomáról nevezetes. Meg arról, hogy ebben a közösségben egy maroknyi magyar református hullatja verejtékét az őstől örökölt rögekre és békés megadással hallgatja a lány szellő suttozását: „Légy hiv mindhalálig és neked adom az életnek koronáját.” Innen kapjuk a hírt, hogy az elmúlt ünnepek alkalmával a falu fiatalsága szlovák és magyar műsoros mulatságot rendezett husvét második napjának estéjén az egyház javára. Gárdonyi G. „A bor” című színművét adták elő nagy sikerrel. A legenyei fiatalság rendezett már régebben több alkalommal is sikeres műsoros előadást, tartott táncmulatságot is és gondolt mindannyiszor az egyház támogatására: de a jelenlegi eredmény minden várakozást felülmúlt 1200 kő tiszta jövedelmével. A szereplők összeválogatása, az előadás, az alakítás viszonyaikhoz mért tökéletessége bámulatba ejtette a megjelent közönséget és általános elismerést biztosított számukra. Az egyház jegyzőkönyve megőrzi az utókor számára nevüket, valamint dicséretes felbuzdulásuk erkölcsi és anyagi sikerét. Ugy a szereplők, mint az egyház ez uton kifejezi köszönetét a nagy közönség pártfogásáért is.

— **Az Egyesült-Államokban** statisztikát készítettek a gonosztevőkről, mely szerint ezek száma 400.000 azaz háromszor annyi, mint a katonaság létszáma. A bűn elleni küzdelem az országnak évente 13 millió dollárjába kerül. A bűnesetekre rávilágít, hogy évente 12 ezer embert gyilkolnak meg, 3.000-et rabolnak el, 100.000 testi sértés és 50 ezer rablás történik.

— **Panizlám kongresszust** tartottak nemrégiben Jeruzsálemben. Elhatározták, hogy mindent megtesznek az izlám terjesztésére a nyu-

gati országokban. Az első ilyen terjeszkedési terület gyanánt Budapestet jelölték ki, ahol hatalmas mecsetet készülnek építeni és amelyet szent városnak jelentenek ki. Számos régi mecsetet hoztak jókarba Bulgáriában és Jugoszláviában. Az egyik legszebb balkáni mecsetnek a 400 éves ünnepségére Serajevóba a jugoszláv király is elküldte képviselőjét. Új mecseteket készülnek építeni Londonban és Párisban. Az egyiptomi királyt felszólították, hogy a *misszió keresztjén munkája ellen* erélyes intézkedéseket léptessen életbe.

— **A Bibliát** 936 nyelven nyomtatták ki. A legutolsó a biblia egyes részeinek egy afrikai és egy indiai tájszólásban, amely utóbbit Mexikóban beszélnek.

— **A Szív** c. jezsuita lap 1934. január 13. száma így ír: „A római pápa hitkérdésekben nem szokott alkudozni senkivel. A katolikus hitigazságokból nem engedett az Egyház egy jöttányit sem soha. (Fegyelmi kérdések — mások) A katolikus egyházzal csak úgy békélhet ki akárki, ha pontosan elfogadja a tanítását, azaz elhagyja a tévelyt és megtér. (A tanító nem tárgyal azzal a tanítvánnyal, aki kétszerkettőt hatnak vallja. Nem egyezkedik ki vele egy középértékben, hogy kétszerkettő az öt. Vagy elfogadja a tanítvány, hogy négy, vagy megbukott.) Kedvesen gyermeki fogalma van a Reggeli Ujság írójának, mikor azt képzei, hogy a pápa csak egy kettőre leül „összebékélési tárgyalásra” egy kis protestáns felekezet főprédikátorával. Ép így állithatná valami „író,” hogy a honvédelmi miniszter tárgyalásokat folytatott a kurdcisbráki önkéntes tűzoltó egyesület vezetőjével a gyújtogatók elleni törvény eltörléséről. Szomorú dolog, amikor a sajtó hasábjaihoz közeljutó ember e hittételekről azt gondolja, hogy úgy lehet felőlük „egyezkedni,” mint Kohn Jajtelesznek a hitelezőivel az üres boltja pudlijánál.”

— **Beszélő számok:** A világháború 215 ezermillió dollárba került. A hadügyi költségvetés összege évenként 4 ezermillió dollár. A világháború folyamán 41 1/2 millió ember halt meg, ebből 15 millió a spanyoljárvány áldozata volt. Mit lehetett volna és lehetne ennyi élet árán és ennyi áldozattal — alkotni!?

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:

Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:

Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI Iel-
készli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Eris almája.

A mi sok nehéz problémánk között talán a legsúlyosabbak egyike az *igazgatói pótlék* dolga. Nem azért, mintha a létünk, vagy nemlétünk kérdése fordulna meg rajta, de arra minden-
esetre épen elég fontos, hogy Eris almájaként állandó belső veszedelem: nyughatatlanság, per-
reskedés, áldatlan visszavonás forrásává váljék.

Egyházmegyéink közgyűlései, csakugy mint értekezleteink állandóan foglalkoznak e kérdés megnyugtató megoldásával, sőt foglalkoztatja az már a kerületeket, egyes helyeken a járási hivatalokat és járásbiróságokat is. És az a megoldás, amit egyes eseteknél a különböző bíróságok alkalmazni próbálnak, nem ad megnyugvást, nem békiti meg a feleket, sőt ellenkezőleg még jobban elmérgesíti a helyzetet.

Az igazgatói fizetésre vonatkozó igény az 1925 évi 104. sz. (tanítói) törvény 15. §-án alapul, amely kimondja, hogy „az iskolaigazgatóknak, az igazgatótanítóknak ... igazgatói pótlékokra van igényük”. Ezen törvényes rendelkezés alapján emelt — jogosan — igényt a mi tanítószágunk is, az általa is teljes egészében teljesített igazgatói teendők végzésének ellenértékéért járó „igazgatói pótlék”-fizetésre. A fizetést az iskolafenntartó egyházközségtől kérte, miután a hivatkozott törvény 45 § szerint „a jelen törvény végrehajtásával járó költségeket az eddigi fenntartók fizetik” és főként azért is, mert az állami iskolai hatóság (tanfelügyelő) az igazgatói pótléknak fizetés formájában való utalását megtagadta. Az iskolafenntartóval szemben támasztott igény jogosságát a fentiekén kívül az a körülmény is alátámasztani látszott, hogy a legfelsőbb közigazgatási bíróság 11148/33. számú végzésével egy *községi* igazgatótanító részére az iskolafenntartó politikai községet

kötelezte el az igazgatói pótlék megfizetésére.

Ezzel szemben a mi iskolafenntartó egyház-községeink azt vitatják, hogy ők a tanítói állásukat az állami és politikai iskolai hatóságok (tanfelügyelő és járási főnök) által is felülvizsgált díjvel és javadalmi jegyzőkönyv alapján szervezték meg és töltötték be, az abban foglalt — és csakis az abban foglalt — javadalom tételeket biztosították — és biztosíthatják — az iskola tanítója részére és ha az állami törvények új munkakört és köteleességeket irnak elő az egyházi iskolák tanítói részére, amelyekért külön javadalom-tételt is biztosítanak ellenértékül, *államsegélyes iskoláknál e külön javadalom-tétel fedezetéről is az állami pénztár tartozik gondoskodni, mint amely a tanító helyi javalom-összegén felül a tanító alapfizetését és minden más szolgálati járandóság (korpótlék, családi és neveltetési pótlék stb) illetményeit a jelen állapot szerint is folyósítja.*

Ez az egymással szemben álló két felfogás.

A megoldásnak most már nem az a módja szerintünk, hogy az egyházközségek és a tanítók világi (polgári) bíróság előtt pereskedve döntessék el, hogy hol van az igazság? Ilyen döntés megnyugvást ugy sem hozhat, mert vitán felül áll ugy a tanítószág igényének jogossága, mint az államsegélyes iskolafenntartó fizetésre való képtelensége. Sőt kívánatosnak és lehetségesnek sem tartjuk a megoldásnak ezt a módját, mivel egyházi törvényeink rendelkezései szerint az ilyenfajta vitás ügyek elsősorban és kimondottan *egyházi bíróságaink hatáskörébe vannak utalva* és ott bírálandók el.

A megoldásra azonban mégis van mód és erre kívánt rámutatni az Ungi egyházmegyei egyesület értekezletén dr. Sutka István ur ala-

posan megindokolt jogi véleménye, amely szerint a megoldás megkeresése az iskolafenntartó egyházközség közbejöttével lehetséges ugyan, de a kérdés megnyugtató megoldása nem az egyházközség és a tanítószolgálat, hanem az egyházközség és az állami iskolai főhatóság között válik lehetségessé.

Erre mutatja az utat világosan épen az idézett 104. sz. törvény bevezető rendelkezése, mely szerint (1 §) a nevezett törvény „az állami népiskolák ... tanítóira nyer alkalmazást”. (2 §) „A többi nyilvános népiskolák tanítószolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni. Ezen szabályozás megtörténteig a tanítószolgálat ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyernek alkalmazást.”

Ez a külön törvény mind a mai napig nem jelent meg; az eddigi gyakorlat szerint pedig a tanítószolgálat mindennemű szolgálati illetményeinek kiutalását az egyházi iskolai előjáróság (respektíve az iskolafenntartó egyházközség) kérte az állami iskolai főhatóság (az iskolai és nemzetmívelődésügyi minisztérium)-tól: következképpen ennek a nehéz kérdésnek a megoldása is csak ezen az úton lesz megtalálható. Mindaddig pedig, amíg jogos és törvényes igényeink megvalósítására a törvényes út, mód és lehetőség megvan, nincsen arra szükség, hogy a tanítószolgálatunk, megoldási lehetőséget keresve, jogos igényéről — habár csak részben is — lemondjon, de viszont attól is óvakodnia kell, hogy igényeinek kielégítését egyházközségeink anyagi tönkrejuttatása, vagy akár csak a jóbékesség megzavarása árán is törekedjék megvalósítani.

Körmives Sándor.

Az amerikai protestáns egyházak szövetségének jubileuma.

A Krisztus egyházainak amerikai szövetsége (Federal Council of the Churches of Christ in America) 1933. dec. 6-án ülte meg fennállásának 25 éves jubileumát Washingtonban. Négyezer ember vett részt ezen a gyűlésen; ott volt Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke miniszterekkel és az elhangzott beszédek a rádió közvetítésével milliók hallgatták Amerika-szerte. Ez alkalomból a Federal Councilnek dr. Keller Adolf tolmácsolta az európai egyházak üdvözlését és méltatta a Federal Council nemzetközi jelentőségét, amely nemcsak a genfi segélyiroda munkáját támogatja, hanem az oekomenikus mozgalomnak is legerősebb támasza Amerikában. Számos európai protestáns egyház üdvözlő levelét mulatták be a gyűlésnek, köztük a romániai református egyházét is. Az üdvözlő iratokra adott válaszában a Federal Council annak a reményességének ad kifejezést, hogy az amerikai és európai egyházak között lévő kap-

csolat a jövőben még fokozottabban fogja szolgálni az együttes tanuságtételt, Isten gazdasága mellett a Krisztusban, aki a világ egyedüli reménye és az örökélet egyetlen bizonyosága.

Albert W. Beaven, a Federal Council elnöke, megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy a Federal Councilt alkotó egyházak az Egyesült Államok és Canada népességének majdnem egyötödét teszik ki. Bizonyoságot tett beszédében arról a hitéről, hogy a vallás nem élte túl magát — amint azt ma szeretik állítani —; a történelem folyamán bebizonyosodott, hogy a vallás olyan szükséges az emberiség számára, mint a táplálék, a család, vagy a haza. A vallás az emberiség egyik legnagyobb erőforrása volt. Ma nem hagyunk erőforrásokat kihasználatlanul; keressük, hogy nem nyerhetnénk sokkal több erőt onnan, ahonnan már annyit meritettünk. A protestánsizmus sem járta le magát. A szabadság elvét képviseli a valóságban, ami a modern haladás lényege. De az egyéni vallási tapasztalat szabadsága sok apró, egymással versengő egyházi csoport kialakulására vezetett (Amerikában). 25 év előtt a protestáns erők összefogására alakult a Federal Council, amely 25 protestáns felekezetet egyesít magában. Ez az alakulat képes volt nemcsak a háború után nyomorúságba jutott európai protestáns egyházakat segíyezni, hanem Genfben az európai egyházakkal együtt képes volt kialakítani a protestánsizmus világszövetségét, amely az orthodox és anglikán egyházakkal is összeköttetést létesített.

25 év előtt nem volt mód a kollektív keresztény lelkiismeret szavát felemelni a szociális kérdésekben. Ma a Federal Council egyik hatalmas erő, amely a társadalmi igazságosság, a munkásság méltányos kezelése, a nemzetközi béke érdekében dolgozik.

Nemcsak a lincselés ellen emelte fel tiltakozó szavát, de önmagában nyújt példát a fajközi közreműködésben, amikor kebelébe fogadta a négy vezető néger felekezetet. Elítéli a fegyverkezési versenyt. Egy olyan papság, amelyre üzenet van bízva, de nem tudja, vagy nem akarja kinyilatkoztatni, tiszta veszteség. Annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy az amerikai népnek soha sem volt nagyobb szüksége szabad szószékre és korlát nélküli egyházra, mint ma, hogy az emberi viszonylatokba azokat az örök principiumokat vigye be, amelyek Jézus Krisztus által nyertek kinyilatkoztatást.

Felteszi a kérdést, hogy megvan-e az amerikai népben az az erkölcsi idealizmus, amely szükséges ahhoz, hogy a Roosevelt elnök gazdasági terveit keresztülvigye? Örömének ad kifejezést afelett, hogy a Roosevelt újraépítési programja annyi olyan keresztény szociális eszményt ölel fel, amelyért az egyházak rég harcolnak.

Roosevelt elnök arra utal, hogy a francia és amerikai forradalmak óta nem volt még egy olyan 25 esztendőszak, mint az utolsó negyedszázad, amelyet ennyire uralt volna a hódítási vágy és a telhetetlenség. A Federal Council ennek a korszaknak az elején alakult és alatta fejlődött. Most egy új korszak küszöbén állanak, amelyben az összes egyházak egy új békés háborúra készülnek: a társadalmi igazságosság háborujára. Államnak és egyházaknak célja: nagyobb jólét nyújtása, de nemcsak a pirámis csucsan állók részére, hanem az Egyesült Államok mind a 120 millió lakója számára. Anélkül, hogy gazdasági programját bővebben fejtegette volna, tanúságot tett amellett, hogy vallásos és etikai motívumok vezetők, amikor a nagyobb általános jólétért, a visszaélések megszüntetéséért, az önbíráskodás (lynchelés) megakadályozásáért, általában az egyesek személyi és vagyónbiztonsága érdekében gyors és biztos igazságszolgáltatásért küzd, és kérte ehhez az egyházak támogatását.

Dr. Darkó Akos.

A profétizmus.

Nincs a világon még egy nép — a magyaron kívül —, amelyik annyit küzdött, szenvedett volna, mint a zsidó. Sorsuk sok tekintetben rokon a miénkkel...

Sok sok ezer évvel ezelőtt, messze-kelet virányos tájain vert gyökeret és lombosodott ki gazdagon gyümölcsöző fává, a Teremtő keze által elültetett élet-csemeténk... Ha nem szomszédságban is, de *egy földön* ringott mindkét nép bölcsője.

A selymes füveket termő réteket, Don-patakja édes vizét, a csoda-szarvasok rejtekhelyeit, a regélő nádasokat *nekünk* oda kellett hagynunk; más népektől kényszerítve, vándorútra keltünk: új hazát keresni...! Ők ott maradtak és állták a harcot bátran, hősiezen, míg szét nem szóródtak... Ha elvesztették is nemzeti egységüket, de hagytak a világnak aranyánál, ezüstinél drágább, becsesebb kincset: *olyan gazdag irodalmat*, amelyre büszke lehet és irigyelhet a legnagyobb nemzet is, és amelyet — mint a „könyvek könyvének” ó-testamentumi részét — boldogan vallunk mi is a magunkénak...!

Csodálatosan szép és gazdag ez az irodalom; tele van költészettel, mely lelkesít; eszményiséggel, mely megaranyozza a rideg valót. Boldog büszkeséggel tekint is reá az a maroknyi nép, amelynek viszontagságos életét, jó és rossz napjait, vágyait, reményeit, aggodalmait, törekvéseit, eszményeit foglalja magában.

Kimeríthetetlen kincses bányánk nekünk is! Ha olvassuk, mintha hozzánk is szólana. Ha elmélyedünk megmérhetetlen mélységű gazdag-

ságában, mintha látnók az isteni Gondviselés vezető kezének áldott nyomait. Megelevenedik előttünk ama sok ezer év képe, amelyekről beszél; mintha előttünk folyna le azoknak a nemes, nagy lelkeknek hősi küzdelme, szent tusakodása, akik a vad pogányság, a természetimádás és erkölcstelenség ellen vívták gyönyörűségei harcukat, hogy *a tisztaságot és az egyistenhitet győzelemre jutassák.*

Mintha előttünk járnának - kelnének azok az Istentől illetett férfiak, akik, — nemtörődve a hatalmasok guny-kacajával, bosszujával, és nem ijedve meg sem az üldözéstől, sem a börtön sötétségétől —: halált megvető bátorsággal hirdetik, hogy *Izráel ereje csak Istenében és önmagában van!*

Az Ur lelke nyugodott meg ezeken a bátor férfiakon; ettől a lélektől indítatva szólottak, írtak és hirdették az igazságot. E dicső alakok a jelenben élve a jövőbe látnak... és a multat nem azért szólaltatják meg, hogy feltárják annak szép vonásait vagy fogyatkozásait, hanem azért, hogy az *idő patinájával bevont nemes jellemeket példányképekül állítsák kortársaik elé!*

Amikor a multról beszélnek, vagy írnak, nem úgy rajzolják azt, amilyen volt valósággal, hanem úgy, amint ők szerették volna, hogy legyen, vagyis: *a maguk tisztább, magasabb, ideális felfogásukkal megvilágítva.*

Az ó-szövetségi proféták egy közös főcélra törekedtek mindnyájan, Sámueltól kezdve Malakiásig, tehát 700 éven át. Mintha szent örökség gyanánt hagyták volna egymásra e jelszót: *megtartani Izráel népét a Jehovával kötött szent szövetségben!*

A Jáhve-imádásának e tipikus alakjai: a proféta hősök, fontos szerepet töltenek be — a királyság megalapításától kezdve — Izráel történetének minden nevezetes fordulópontjánál. Ott vannak az ország kettészakadásánál, az asszirok felől fenyegető viharok közepette, a templom romjainál, a többször száműzött, hazáját sirató zsidóság vigasztalásánál. Ott látjuk őket serénykedni a második templom felépítésénél. Ott forogódnak ők mindenütt, ahol csak szószólói, bizonyágtevői lehetnek a Jehova igazságos ítéletének, szeretetének és megbocsátó kegyelmének.

Ostorozták a népet, ha megszegte a törvényt és bálványokhoz fordult; de világalommal kecsegtették, ha megtér és elhagyja az idegen kultuszt. „Hatalmassá teszi Jehova Izráelt minden népek felett!” — kiáltja Jóél. Izráelt ért minden csapást és szerencsétlenséget Jehova ostorának tekintettek, amelyet engedetlenségükért, hűtlenségükért bocsátott reájuk. Így fogták fel a fogságot is, amelyet egy jobb jövőről, az ország ujjaszületéséről táplált reményességükkel enyhítettek. Bár előre látták az ország bukását — mint Jeremiás —, de Izráelt — a Jehova kedvencét — sohasem tartották teljesen elveszhetőnek...

Már ez az egyetlen tény is elegendő arra, hogy szívünkbe zárjuk a mult idők ködéből elénk rajzolódott próféták eszményi alakját, akik, minden érdeknélkül egész életüket a valásnak és a vallás magasztos céljának megvalósítására szentelik; akik ezer veszély és megkísértés között, — tengernyi keserű csalódás után is — soha meg nem szünő lelkesedéssel és szeretettel szolgálják a jót s a minden jók adóját. Rendíthetetlenül hiszik a jog és igazság fényes diadalmát. Izráelen át Istennek és minden népeknek egymással való megbékülésén fáradoznak, ami által a jövendő boldogság és üdvösség: *az Istenországának útját egyengették...*

Az ó-szövetségi prófétaságnak hosszú fejlődés-története van, amelyet három korszakra oszthatunk fel.

Az első korszak alakjait csak a reájuk vonatkozó, mások által följegyzett elbeszélésekből ismerjük. Első képviselőit „néző” vagy „látnok” névvel jelölték és csak később lett használatos a „próféta” elnevezés. De, hogy „látnok” és „próféta” mindig egyet jelentettek, azt a I. Sámuel 9. v. igazolja, ahol ezt mondja az író: „akiket most prófétáknak hívnak, azokat régen látnokoknak neveztek.” E látnokok vagy nézők nagy előszeretettel tartózkodtak egyes kiválóbb kultusz helyeken, mint Dánban, Bételben, Silóban. Közöttük látjuk Sámuel is, akinek idejében egész próféta-iskolák alakultak pl. Gilgálban, Jérikóban, ahol együttlaktak az u. n. próféta-fiak.

Saul királlyá kenetésének történetében, — ahol először találkozunk velük —, majd Dávid menekülésének elbeszélésében azt olvassuk rólok, hogy együttélnek és csoportokba verődve zenezóval járnak körül, hárfával, dobbal, furoarával és citherával. Buzgólkodásukkal, amelyben szinte fanatikusaivá lettek a Jáhve-imádásának, rendkívüli nagy hatást gyakoroltak Izráel vallásos életének fejlődésére. A Jehovához való tántoríthatatlan ragaszkodásukkal megóvták a népet a kanaáni pogány vallás örvényében való nyomtalan elmerülés veszedelmétől és visszatartották a Báé és Asera kultusszal együtt járó kicsapongásoktól.

Gád, Náthán, silóbeli Akhija, legfőképen pedig Illés és Elizeus vívnak kemény harcot az idegen istenek ellen. Kérlelhetetlenek a Jehova parancsa teljesítésének megkövetelésében; rettenthetetlenek Dáviddal és Akhábbal szemben annak hirdetésében, hogy Jehova ítélete *szent, igazságos és nem személyválogató*. Izráel ura: *a jog és igazság Istene*, aki nem az érzékiség előtt való meghódolást követeli, mint Baál, Asera és Moloch, hanem az erkölcsi parancsok teljesítését sürgeti. Jáhve felette áll minden más istennek, Ő nem csupán legfőbb Isten, hanem egyedülvaló, akinek hatalma egyformán kiterjed Izráelre, Damaszkusra, Gáza, Asdód, Sidon, Tyrus, Moáb, Edom, Ammon fiaira s egyformán ítélkezik felettük.

A harmadik prófétai korszak szereplői voltak a legkiválóbbak. Ezeket méltán nevezhetjük a Lélek embereinek, Jehova szolgáinak, mert Isten nyitja meg szemüket a látásra, füleiket a hallásra, ajkaikat a szólásra. Működésük már sokkal szellemibb, mint elődeiké, mivel nem avatkoznak bele közvetlenül a politikai és társadalmi ügyekbe.

E próféták lelkében született meg az az erkölcsi monotheizmus, amelyet Hóseás, Mikeás, Ézsaiás, sőt még előbb Ámós iratai tárnak elénk megkapó erővel és világossággal. A prófétaság harmadik korszaka a legfényesebb, amelyet a babilóni fogság két részre oszt. A fogság előtti rész: az igazi virágzás ideje. A fogság utáni már a hanyatlás és a végelgyengülés jeleit mutatja. A fogság előtt éltek: Jeremiás, Ezékiel, Babilóni Ézsaiás. Harci eszközük: az élő szó, a meggyőzés, majd szózataiknak írásba foglalása, amelyek mindig szélesebb körben terjedve, nemzedékről-nemzedékre hatásosabbakká lettek. Forma tekintetében, illetve gondolataik kifejezésében kortársaik képzeleihez alkalmazkodnak, Isten lelkének csodálatos megvilágítása mellett, nemcsak a multat, jelent és jövendőt tudják összefoglalni egy fenséges, isteni világkormányzássá, amelybe egész természetes módon illeszkedik bele Izráel kiválasztatása, neveltetése, dicsősége és bukása, hanem magasztosan tárult fel előttük Isten hatalmas, idvezítő világcélja is. Tanításaik az ó-szövetségi vallás legdrágább, romolhatatlan kincsei, amelyek a Krisztusban adatott tökéletes kijelentésnek és megváltatásnak örök fundamentumai. Deutero-Ésaiás az ihletés már egészen az üdvöztök csodás, sejtelmes világába emelte...

Az emberi törekvések oly gyakori sikertelenségét azonban a prófétáknak is keserűen kellett tapasztalniok. Céljukat, hogy a tiszta Jehovizmus egész Izráelnek sajátjává legyen, közvetlenül el nem érték. Midőn Juda politikailag megsemmisült, a próféták hívei már csak alig számbavehető pártocskát alkottak, melynek tagjai nem is bátorkodtak mindig nyíltan színtvallani, és alik tudták Jeremiás életét is megmenteni...

Szólanak, mert szólanok kellett, — mint Ámós mondja: „ordít a rengeteg erdő orszólánja, szólott a Jehova s ki ne prófétálna!”, — de hangjuk nem a régi, nem a fogság előtti többé, hanem a templom romjain kesergő utódoké. Fájdalmasan csendült ledölt falakon át: építsetek fel a Jehova templomát!

... A nagy ut fáradalmaitól elcsigázva, a templom romjain keseregve találjuk Jehova népét 538-ban. Ekkor tértek ugyanis haza Babelből, nagy várakozások között. Szívük tele volt a próféták reményeivel, de mennyire meghiusultak ezek a szép remények... Az elpusztult hazában nehéz volt a perzsa-járom és a temérdek romhalmaz fájdalmas emlékeztető volt a régi dicsőségre... Romokban a templom,

veszve a szabadság s kihalóban annak szelleme: a próféta-ság is. Milyen félénkek, milyen bágyadtak lettek az egykor gyujtó prófétái nyelvek...! Hajdan a lelkesedés lángoló szavakat csalt ajkaikra, most a szolgaság kenyerén elerőtlenült a szózat s a csüggedés szárnyát törte a gondolatnak. Beszédeik csak gyenge visszhangjai a multnak és nem egy új tavasz hirdetői...

A megtört nemzetet két próféta hívta fel a tespedésből a munkára: Haggeus és Zakariás. Egy időben: 522-ben léptek föl mindaketten. Tizenöt éve mult, hogy Juda hazatért s a templom még mindig romban hevert. Föl hát! megépíteni az Isten házát, — hangzott a szózat ajkaikról, s a szenthely öt év alatt föl is épült.

Aztán ők is elhallgattak. Nem csendült fel szavuk többé a nagy éjszakából...!

Lélekemelő, felséges élvezet a prófétákkal társalogni s írásaik olvasásakor elmélyedni gondolataik édes, mélyvizű tengerében... Vélük foglalkozva, kifogyhatatlan, gazdag táplálékot nyertem s csordultig lett a szívem magasatos gondolataik drága gyöngycseppjeivel... Csodáltam őket, mint a szellemi haladásnak: a vallás igazságáért való harcnak hőseit. Az a gondolat érlelődött meg keblemben, hogy egyedül a próféták emelték a zsidó népet a legnevezetesebb nemzetek sorába s ők voltak azok, akik már a bálványimádás idejében eljutottak egy olyan tiszta istenfogalomhoz, amelyet más népek bölcsei nem tudtak megtalálni.

Igy tekintse a prófétizmust, le kell borulnunk azon szellem hatalma előtt, amely abban jelentkezik. De, miként a szellemi élet minden jelensége, úgy a prófétizmus is — miután leélte virágkorát — lassu hanyatlással csendesen kihalt.

Azonban, nem mindenek multnak el egyformán! Vannak jelenségek, amelyek rövid életűek, amelyek hosszabb vagy rövidebb csillogás után eltűnnek, nyomot is alig hagyva maguk után. De, ami igazán jó és nagy, az nem hiába élt: föltámad újra, még dicsőbb alakban! Különösen áll ez Izráel prófétizmusáról.

Nem keltek-e új életre a názareti Jézusban? Nem úgy tekintie-e Jézus Izráel prófétáit, mint a maga elődeit? Nem veszi-e tőlük nagyon sok gondolatát?

Méltán nevezhetjük a prófétákat az ó-szövetség evangélistáinak és joggal mondhatjuk, hogy szavuk Izráelhez volt ugyan intézve, de a föld minden gyermekének szólt.

A názareti Jézusban kortársai is prófétát láttak és valóban benne vált tökéletessé a prófétizmus. Izráel prófétáinak szellemi irányzata s ideálmusa Ő benne érte el a tökéletesség utólrhetetlen magasságát, aki az Atyának lélekben és igazságban való imádását hirdeté, s öveit szóval és példával arra tanította, hogy mindenekelőtt Istennek országát és annak igazságát keressék.

Kovács Bertalan.

Irodalom.

Modern Apologetika. A világháboru utáni idők sok zavaros eszmeáramlatával küzdő embere a modern kor meglévesztő divatos ideáival szemben életének egyedül biztos irányítóját az Irásban találja meg. Az evangéliumi keresztyéniséget, a keresztyén világnézetet védi a hitetlen kor támadásaival szemben a teológiai tudomány fegyvereivel *Lic. Rácz Kálmán teol. m. tanár nyug. vallástanár sajtó alá készenálló 17—18 ivnyi terjedelmű, korszerű apologetikája: „Az evangélium és a modern szellem”*. A hatalmas munka évtizedes lelkiismeretes tanulmányozás eredménye. Megjelenése azonban csak megfelelő számú megrendelés esetén lehetséges. Azon esetben, ha a kiadás költségei csak megközelítőleg is biztosítva lesznek, a könyv már f. év júniusban megjelenhet és augusztusban minden megrendelő megkaphatja.

A mű célja segédeszközt nyújtani az evangélium hiveinek, elsősorban a lelkészeknek, a hit akadályainak elhárítására. Feladatát úgy fogja fel, hogy a ma apologetájának a ma kérdéseivel kell foglalkoznia s ekként igazolni, hogy a régi evangélium ma is aktuális, sőt aktuálisabb, mint ezelőtt, mert a mai zürzavarból evangélium nélkül kibontakozni lehetetlen, de általa egész biztosan van kifelé vezető út, van Ariadne-fonal is, korunk zürzavaros eszme világának labirintusából.

Ennek igazolására szolgál e mű. Tartalmát sejteti a következő vázlatos tartalom:

I. Szakasz. A vallás különlegessége: A valósi ismeret lehetősége. A ker. igazság specialitása (kijelentés, Szentháromságtan). A hit és tudás. A misztikum létjoga és szerepe a vallásban. A vallási bizonyosság kritériuma.

II. Szakasz. A keresztyénség és a láthatók világa: A Biblia és a tudomány. Az univerzum és eredete. Az ember eredete és helye a világban (a lélek, a tett, a Föld és az Ég).

III. Szakasz. A keresztyénség és a láthatatlanok világa: Túl az érzékek határán. A vallás természetfölötti nélkül. A csoda. Az isteni gondviselés. Az erkölcsi autonomia. A bűn, váltság és predestináció.

IV. Szakasz. A XX. század keresztyénsége. A szociális kérdés (tőke, gép, munka). A nacionalizmus. A béke és háboru. A kultúrkeresztyénség veszedelme. A XX. század egyháza.

E keretet kiegészítjük még annak kiemelésével, hogy a szerző hitvallásos kálvinista alapon áll. Az Ige hatalma alatt az evangéliom örök, de mindig aktuális igazságait tisztázza és arról igyekszik meggyőzni az olvasót, hogy van felelet a „ma” szivtépő kérdéseire is, de csupán csak egy: az evangéliom.

Szeretettel és a legjobb akarattal ajánljuk a művet lapunk minden olvasójának, minden művelt és komoly irodalom iránt érdeklődő test-

vérünknek figyelmébe és segítő jóakarátába és felhívjuk, hogy megrendelési szándékukat *Kúr Géza* lelkésztestvérünknel (Csicsó, Komárom m.) jelentsék be. A könyv ára a megrendelőnek 24 kč, bolti ára valószínűleg 30 kč lesz.

Ugyanezen szerző már előbb megjelent műveiből kaphatók még az „Egyházi Beszédék II. k.” (részben gyülekezeti, részben ifjúsági istentiszteletekre) és a „Miért is vagyok én keresztyén?” című kötetek, az előbbi 6 kč, az utóbbi 15 kč.

—vess.—

Problémáink.

Časopis pro obč. nauku. Régóta figyelem, hogy megint eggyel több fölösleges folyóirat kezd beszivakodni a mi felekezeti iskoláinkba... címe: a fenti. Minden pozitív hitű keresztyén ember élénken elítéli az alsóbb iskolákba bevezetett „*polgári erkölcsant*” (občanska nauka), mellyel a vallásoktatást akarják fölöslegessé tenni a *marxi* emlékün felnevelkedett „hivatalosak”-s ime most azon vesszük magunkat észre, hogy iskoláink határozottan vallásos alapszínének megmástitására s a „*polgári erkölcsant*” alátámasztására a bevezetett „*tankönyvön*” kívül még *folyóirattal* is kedveskednek nekünk s gyermekeinknek a modern szocdem „*apostolok*” és pedagógusok, kik, miután szűk lett számukra Németország és Ausztria, köztársaságunk pattanó emberbimbóira terjesztették ki figyelmüket. „*Apage satanas*”-t kell kiáltanunk e hivatlanok elé, kik nem építeni akarnak, hanem rombolni. *Krlsztus* kell a mi iskoláinkba s nem *Marx*!... *Biblia* s nem „*polgári erkölcsant*”!...

Keresztyén világnézet s nem az ateizmusba belebomló agyak villódzása!...

Zsoltárkönyv és nem kétes értékű folyóiratok, melyek nagyon is elárulják a kérdésre a feleletet: „*Unde et cur venisti*?!...

De egyébként *takarékossági* szempontból is, nagyon meggondolandó, milyen és hány folyóiratra fizethetnek elő az amugy is anyagilag a tönk szélére sodort felekezeti iskoláink. Luxusra egy fillérünk sincsen... s pláne oly luxus folyóiratra, mint a: „*Časopis pro obč. nauku.*”, melynek *hitvallásos* iskolákban semmi értelme nincs.

A történelem bizonyítja, hogy iskoláinkban a belterjes vallás-és erkölcsoktatás tökéletesen elegendő ahhoz, hogy a növendékekből derék és becsületes emberek váljanak az élet nagy porondján ugy az egyház, mint az állam javára. Több krisztusi világosságot, szinesebb, erőteljesebb hitoktatást s különösen gondosabb, figyelmesebb *óvatosságot* tehát felekezeti iskoláinkba, hogy emberséges célját elérhesse és éljen szent Sionunk is!!...

H. K.

Különös furcsaságok. (Adalékok egy kortörténeti tanulmányhoz.)

1. A világtól távoleső kis falumba vezető ut mentén, a vályog- és téglavető helyen, megállit egy szomszéd falusi, róm. kat. vallásu, vályogvető cigány és „ócska ruhát, cipőt, vagy kalapot” kér. Mit gondol, barátom, — felelém, — azt hiszi, hogy olyan nagy jövedelmünk van nekünk s különösen nekem, mint a róm. kat. papoknak, hogy minden évben telik uj ruhára, cipőre, stb.?!? — Hát mennyi „fizetése” van a Tisztelendő urnak? — kérdi egészen indiszkréten. Elsorolom neki a termény-járandóságokat. Csak vár s elégedetlenül hozzáteszi: De föld az sok van, ugy-e? 2 (kettő) magyar hold, —volt a válasz. Az én emberem fejét csóválja s csak ennyit mond: Hát, kérem, ez nem sok; ennyi fizetésem nekem is volt, ha nem több, mikor a háboru alatt csordás voltam X községben. A tiszta kép kedvéért hozzá kell tennem, hogy 3 (három) korpótlékkal, havi: 499 kor. kongruát „élvezek”.

2. A falusi kondás keresztelést jön bejelenteni, ami — mint jelzi — a keresztszülők megérkezésétől fog függni, az időt illetőleg. Honnan jönnek és kik lesznek a keresztszülők? Pözsönyből jönnek, kérem, a sógorom és a felesége, — feleli —. Akkor nem szegény emberek lehetnek, ha kb. 370 km.-nyi távolságról jönnek kereszteltetni. Nem bizony, kérem; mind a ketten gyárban dolgoznak; a férj 5 K. a felesége 4 K. órabért kap s annyit dolgozhatnak, amennyit akarnak. Könnyű kiszámítani, hogy csak napi 8 órai munka-idő után havonta mennyi fizetést kapnak (!!) — r — a.

H I B E K

— A magyarországi egyetemes konvent folyó hó 17-én tartotta gyűlését *dr. Baltazár Dezső* püspök és *dr. Balogh Jenő* főgondnok elnökségével, akiket a konvent újra elnökké választott, *Dr. Balogh Jenő* székfoglaló beszédében arra a kötelességre mutatott rá, hogy az uj egyházi törvényeket át kell vinni az életbe, ami nehéz feladat. Itt az ideje annak is, hogy egyházunk szociális téren az eddiginél nagyobb, kiterjedtebb munkakört töltsön be. Foglalkozni kell a református ifjúság szociális gondjaival és bajaival is. Alelnökökké *dr. Ravasz László* püspök és *gróf Teleky József* főgondnok választattak meg. *Ravasz* püspök javaslatára a közgyűlés örömmel fogadta a különböző bibliafordítások egységesítésének és revíziójának gondolatát. A revízió munkáját *dr. Raffay* evangélikus püspök és *Czeglédy* református lelkész végzi. A missziói kérdések rendezéséről *dr.*

Enyedy Andor jelentette, hogy a középiskolákban a diákevangélizáció terveinek megoldásában „csendes napokat” rendeznek. A konvent elrendelte, hogy az év októberének első vasárnapját az árvák napjává tegyék és újabb közbenjárás történik a kormánynál a teljes vasárnapi munkaszünet életbeléptetése végett. Szükségesnek mondotta a konvent a teológusok létszámának továbbcsökkentését s kötelezte az összes ezután végző teológus ifjakat, hogy legkésőbb 1936 ig a tanítói oklevelet is szerezzék meg, másképp nem bocsátják őket második lelkészképzés vizsgára.

— **Az evangélikus lelkészek** országos értekezletet tartottak Békéscsabán április 10., 12-én. Az értekezlet az eredeti lutheri formához visszatérő istentiszteleti rend mellett foglalt állást.

— **Szomorú statisztika.** Magyarországon 1932 évben 5796 öngyilkosság történt, ezek között 3591 róm. kat. *1310 pedig református volt.*

— **Erdélyben** Kemény János (báró) elvégezte a teológiát és most kis falujában szolgál ingyenesen, mint lelkipásztor. Teleky János (gróf) pedig az angol gyarmatok vad népei közé szándékozik menni misszionáriusnak.

— **A katólikus Hitler** német kancellár szobájában három kép függ a falon. Nagy Frigyes, Bismarck és Luther, akikről Hitler így nyilatkozott: Nagy Frigyesről tanultam a bátorságot, Bismarcktól a politikát. A három között Luther a legnagyobb, mert ő tette lehetővé a németek egyesülését az által, hogy a biblia lefordításával egységes nyelvet ajándékozott. Zsebében állandóan hord Luther fordítású bibliát és azt gyakran olvassa is.

— **Magyarországon** a Budapesten, Hódmezővásárhelyen, Miskolcon, Gyöngyösön és Karcagon élő magyar anyanyelvű és nemzetiségű görögkeletiek magyar görögkeleti püspökség felállítására és magyar anyanyelvű görögkeleti istentisztelet behozatala iránt mozgalmat indítottak.

— **Az Egyesült Államokban** kb. 300 protestáns egyház és misszió dolgozik olaszok között, akiknek száma 25 ezer. Az utóbbi harminc évben az olaszok közül több mint 60 ezer lett protestáns.

— **Palesztinában** a keresztyénség 200 különféle formája van képviselve. A keresztyének száma 91.398, a zsidóké 174.612, a mohamedá-

noké 759.712. A zsidók háromnegyedrészre városban él és csak 15 százaléka él földművelésből. A világ zsidósága közül sokan vándorolnak Palesztinába. 1932-ben 9553 zsidó költözött az ősi hazába és pedig Lengyelországból 3156, Irakból 1055, az Északamerikai Egyesült Államokból 864, Romániából 504, Németországból 353, Oroszországból 137. 1933 év első 3 hónapjában 6312 zsidó ment Palesztinába. A Hitleruralom kezdetétől 50.000 zsidó menekült hagyta el Németországot, de Palesztinába csak 6.000 ment, mert az ottani kormányzó többnek nem adott engedélyt.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **A hat nagyhatalom,** Németországot kivéve, ma 65 %-al többet költ fegyveres ereje fokozására, mint a világháború előtti évben tette. Az amerikai Egyesült Államokban ez a szám 224 millió dollárról 1930-ban 727 és félmillió dollárra emelkedett és az állam 1932 évi költségvetésének 65.2% a. Az Egyesült-Államok minden 21 éven felüli polgára évente 46 dollárt fizet minden más adótól eltekintve hadi célokra.

— **Mária-szobor** Magyarország legmagasabb pontján. A mátrai Kékestetőn a közeljövőben 40 méter magas Mária-szobrot akarnak építeni. A szobor belsejében villamos felvonó fogja szállítani az utasokat a Madonna kivilágított fejéhez.

— **Svédországban** az ifjuság mozgalmat indított az erkölcstelen filmek és ponyvairodalom ellen. Közel 100.000 aláírással kérvényt nyújtottak be a királyhoz, melyben felhívják figyelmét a pornográf irodalomnak az ifjuságra való káros hatására.

— **A németországi** birodalmi püspök, Müller kijelentette, hogy az új egyházpolitika célja: az egységes birodalmi egyház egyöntetű liturgiával, úgy hogy a német ember mindenütt, ahová megy, megtalálhassa az ő egyházát.

— **A miskolci** evangélikus templomban *Duszik* Lajos főesperes betegsége miatt, a húsvéti lelkipásztori szent szolgálatot *Farkas* István püspök teljesítette, a hívők lelki épülésére és Isten dicsőségére.

— **A zsidómissziói állomások** közül a berlini, kölni és a rigai megszűnt, a boroszlói megszűnése is küszöbön van.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vefké Kapuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNGCSEPELYI lelkeszi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az anyák napja.

Néhány év óta nálunk is terjed az „anyák napja”-nak ünneplése. Iskolák, ifjusági és leányegyesületek, gyülekezetek és más közösségek egyre többen ünneplik május első vagy második vasárnapján az anyák napját. Az utóbbi időben azonban olyan áramlat indult meg, amelyik egyenesen „Mária nap”-ot akar csinálni az anyák napjából, s az anyák napját is a Máriakultusz szolgálatába akarja állítani. Jó azért, ha teljesen tisztában vagyunk azzal, hol és hogyan keletkezett az „anyák napja”, mi volt annak kezdetben a célja?

Az anyák napja Amerikából indult utnak. Az Északamerikai Egyesült Államokban, Virginiának egyik kis városában élt egy nő, egy édesanya, aki az ottani protestáns egyház vasárnapi iskolájának, sőt az ottani egyház életének is hosszú időn át valósággal a lelke volt. Évekkel ez édesanya halála után leánya, aki nagy szeretettel hordozta szívében igazi keresztyén lelkű édesanyjának emlékét, 1908-ban abban a kis virginiai városban, emlékünnepet tartott az édesanyja emlékére. Ez volt az első „anyáknapi ünnepély”. Az édesanyja emlékére fehér szegfűt hordott ezen a napon. Az édesanyákról való megemlékezésnek ez a kedves formája rohamosan követőkre talált, ugyanarra, hogy 1914-ben az amerikai kongresszus május második vasárnapját jelölte meg „anyák napjára”, az elnök proklamálta is ezt s ma már az „anyák nap”-ja nemcsak Amerikában, de világszerte bevezetett kedves megemlékezési alkalom. Az élők sorából eltávozott édesanyák emlékére fehér szegfűt, a még életben levőkről való megemlékezésüként rózsaszínű szegfűt viselnek az emberek ezen a napon. A táviródrótok röpitik a kontinens egyik sarkából a má-

sikba az „anyák napi” táviratot; az élet nagy rohanásában mindenki *hazagondol* egy kicsit, helyet ad a szívében az első emlékeknek, legnemesebb érzéseinek, melyek az édesanyjához fűzik.

Bizonyos, hogy Jézus Krisztus után az igazi krisztusi lelkű édesanya a legnagyobb adománya Istennek, amit számunkra adhatott. Ők osztották meg legelőször életüket velünk, szálltak le a halál árnyékának völgyébe, hogy nekünk életet adjanak, az ő kezükbe adta Isten a mi halhatatlan lelkünket, hogy az első nevelést, formálást és irányítást végezzék azon. Nagyobb csapást nem lehet elképzelni egy ember számára, mint azt, hogy „nem volt édesanyja” vagy rossz édesanyja volt. Mert vannak ilyenek is. De — hála Istennek — ezek száma elenyészően csekély az igazi édesanyákhoz képest.

De nemcsak az egyén, hanem egy nemzet életében is Isten igen nagy szerepet szánt az édesanyáknak s ami velük szorosán összefügg, az otthonnak. Még a pogány világban is, a görögöknél, rómaiaknál is addig volt a nemzet nagy, amíg az édesanyák igazi édesanyák voltak: gyermekeiket nevelték. Amikor azonban ezeket az asszonyokat felváltották a parfümárban úszó, orgiákban vitézkedő asszonyok, megindult mindkét nép romlása és süllyedése. Ma ugyanez a divat fenyeget. Az anyaság napjainkban kezd sajnált és lenézett, „nem okos”, modern asszonyokhoz „nem illő” dolog lenni.

Van tehát mindnyájunkra nézve épen elég ok, amiért érdemes megállani egyszer egy esztendőben pár pillanatra, amire érdemes hálsán emlékezni „anyák napján”, hogy e leg-szentebb érzésekkel telt emlékezés által is jobb emberekké legyünk.

Dobos Károly.

A református lelkipásztor szociális feladatai.

A gépek korszakában élünk. A technikának gyors ütemben jelennek meg egymásután bámulatos vívmányai úgy annyira, hogy az ember egyszer azon veszi magát észre, amikor kiszorul az életnek különböző tereiről, mert a gépek által mindenfelé helyettesíthetővé válik. A gép meghódította a szárazföldet, vizet, levegőget. Gép váltotta fel az emberi munkaerőt a gyári üzemekben, gép jelenti ma a közlekedési eszközt, de a gép dönti el a háboruban álló nemzeteknek szörnyű tusáját is. Még néhány évtizedet várunk s mindinkább kibontakozik előttünk a gépnek abszolút hatalma az ember és világ fölött.

Az ember és a gép szembekerülnek egymással s az előbbi teljes joggal kenyerét és életét féltve kezd gondolkozni: mit is csináljon ezzel az élettelen, lelketlen szörnyű ellenféllel szemben? S ekkor áll elő a szociális gondolat, amely védekezésre kényszeríti az embert, hogy egymás mellé állva, tömörülve nagyobb erőt tudjon jelenteni s az egyes ember számára a munkateret és ezzel a megélhetést biztosítani. Ha az ember — kinek terve, számítása érvényesül a gép működésében — jelenti a munkát, akkor a gép nem csupán az ember munkaerejét helyettesítő eszközt jelenti, hanem értékét is és ezért tőkének is nevezhetjük. A tőke és a munka állanak egymással szemben, azok harcolnak egymással, az egyik éppen úgy védelmezi a maga érdekeit, mint a másik s nem szabad elhallgatni azt a történelmi igazságot, hogy mind a két küzdő félnek az a törekvése, hogy a népeknek, nemzeteknek élete, sorsa fölött a döntő hatalmat megkerítse. Szuverén ur akar lenni ezen a világon úgy a tőke, mint a munka.

Már most az a kérdés, hogy a leghatalmasabb kulturmozgalom, a keresztyénség mit szól ehhez a harchoz? Vajjon beleszól e a küzdelembe? Kinek a pártjára áll, a tőke oldalán hangoztatja e az igazságát, vagy a munka oldalán? Vagy pedig azt mondja, hogy neki semmi köze ehhez a harchoz, mert ez a mindennapi kenyérért folyik, az evangéliomban meg világosan meg van írva: „Nemcsak kenyérral él az ember?” Vagy azt mondja, hogy a keresztyénség a lélek javaiért, üdvösségért, örökkévalóságért, tehát a földi mértéket meghaladó célokért küzd s világot megvető remete módjára elvonulva, csendes magányban tölti napjait?

Nem, a keresztyénség valóság és élet és egy hívő keresztyén ember semmivel jobban nem igazolhatja a maga világnézetének magabiztosságát, mint azzal, hogy a krisztusi igazságokat nemcsak elhiszi, hanem valóra is

váltja. Az evangéliomnak hatalmas nagy parancsolata: „Szeresd felebarátodat” egy olyan szociális gondolatot tartalmaz, amelyet évszázadokon át ismertek, de a gyakorlatban eléggé nem alkalmaztak. Most azután, amikor olyan fenyegetett az ember és tudatában van annak, hogy önmagában ezen a világon megélni képtelen, igyekszik embertársához közelebb húzódni és ezt a krisztusi parancsolatot, mint felülmulthatatlan szociális gondolatot érvényesíteni.

A keresztyénség a tőke és munka harcában nem állhat sem egyik, sem másik pártra, de semleges álláspontot sem képviselhet, hanem bele kell szólnia a küzdelembe úgy, hogy teljesen a maga áthidaló, egyensúlyozó szellemét képviselje. Nem mélyíteni akarja tehát a keresztyénség azt a tétongó irt, ami van a két hadakozó fél között, hanem ki akarja békiteni őket egymással, mert sem a tőke munka nélkül, sem pedig a munka tőke nélkül e világban meg nem állhat.

Ha most már elfogadjuk azt a tételt, hogy a keresztyénség minden szociális igazságának megvalósítására akar törekedni: akkor református anyaszentegyházunknak is, tisztán csak azért, hogy átérezze a modern embernek minden szükségét, küzdelmét, nyomorúságát, egyszerűen, hogy a XX. századnak, mint szociális gondolat századának, az emberiség jobb sorsáért vívott küzdelmében ne közönyös szemlélője, vagy kerékkötője, hanem elősegítője, hatalmas lendítőkereke legyen; a tagjainak minden baját, fájdalmát érző egyháznak kell lennie, ha hivatásának és a mai kor igényének kellőképpen szolgálni akar.

Az egyháznak a szellemét senki sem mutathatja be úgy, mint a gyülekezet munkásai, akármilyen munkaágban dolgoznak is. De miután a gyülekezeti munkások között is van különbség, jelen cikk keretében azt kell kifejtetni, hogy a lelkipásztornak a maga munkakörében milyen szociális feladatai vannak?

Ha a református lelkipásztor szociális feladatairól akarunk beszélni, akkor az legyen az első lépésünk, hogy tisztán lássunk abban a tekintetben, hogy kikkel szemben tartozik a református lelkipásztor szociális feladatot és felelősséget viselni?

Református egyházunkban egyedüli munkatere a lelkipásztornak a gyülekezetete. Gyülekezetéért él a református lelkipásztor, azzal együtt emelkedik, azzal együtt szenved, azzal egyetemben hordozza az élet mindennemű keresztyét, szóval „a jó pásztor életét adja az ő juhaiért”.

A lelkipásztornak munkatere a gyülekezet, ahol tehetségét, erőit, aktivitását teljes egészében kifejtheti. Gyülekezetével állandó összeköttetésben van, még ha el is távozik onnan, szüntelenül arra gondol, feledni egy pillanatra sem tudja. A református lelkipásztor olyan fontos alkotórésze gyülekezetének, mint a szív,

vagy egy az emberi testnek. A gyülekezetben nála nélkül semmi meg nem történhetik, de vele együtt kell létrejönni, formálódni, vagy átalakulni mindennek. És ha ennyire kell élnie a lelkipásztornak az ő gyülekezetével, akkor csak természetesnek kell vennünk, ha egy ilyen nyilatkozatot hallunk: „A gyülekezet öröme, fájdalma a pásztor öröme és fájdalma is.” A lelkipásztornak együtt kell örülni az örülőkkel és együtt kell sírnia a sírókkal, hogy a bibliai tanítást hiven követhesse. Hallottam nem egy református lelkipásztorról, hogy a világháboru idején, amikor az ellenség a községbe betört, a falujából nem menekült el, hanem az otthon maradt lakossággal együtt mindent megtett az elmenekültek vagyonának és hajlékának megvédéséért. Több lelkipásztor elmenekülhetett volna, de miután aggok maradtak vissza a faluba, szigorú kötelességüknek tartották, hogy őrhelyeiken maradjanak és erőt, bátorságot öntsenek hiveik lelkébe a veszély idején. Nehányat tusznak elvittek közülök és barbár módon megkínóztak, de inkább ezt viselték el, mint azt a szégyent, hogy a nyáját cserbenhagyják.

Ami szociális feladata van a lelkipásztornak, azt tehát csak a munkatérén, a gyülekezetében végezheti. Ma már nem lehet úgy gondolkodni egyetlen lelkipásztornak sem, hogy elvégzi vasárnapi és egyéb funkcióját, azután rendben van minden. Az ilyen gondolkodással ma nem lehet gyülekezetet vezetni és annak igényeit kielégíteni. Hiába volna rendes ember az a lelkipásztor, hiába rendelkezne minden kellékkel, mondjuk kitűnő szónok lenne, nagyszerűen megállná a helyét az iskolában a vallástanításnál, amellet még gazdasági tekintetben is tudna a gyülekezetének nemcsak tanácsot adni, hanem még jó példát is mutatni az okos és célszerű gazdálkodásra, ha egyszer nem volna benne semmi szociális érzék más bajának megállítására és ennek a bajnak az orvoslására. A református lelkipásztornak az életében az a legnehezebb, hogy mindent meg kell szenvednie, ami egy gyülekezetben történik. A reverzálisokat, a kitéréseket esetenként, azután a nyomoruságban, inségben levő családokat, a szomorú munkanélkülieket. Ez heroikus küzdelem, amit vivnia kell önmagával szemben, csak hogy lekierejét megtarthassa mások vigasztalására és megsegítésére. Valamint nem hivatásos orvos az, aki nem szenved együtt betegével, amikor fájdalmát látja, kiáltásait hallja, éppen úgy nem lehet az sem jó református lelkipásztor, aki nem tartja a gyülekezet érverésén a kezét és minden mással törődik s csak a nehéz helyzetben levők dolgával nem.

A legelső szociális feladat, aminek, ha nem is teljes megoldására, de legalább enyhítésére kell törekedni a lelkipásztornak: a szegényügy.

(Folyt. köv.)

Reflexiók református egyházi sajtónk ügyéhez.

Hivatalos lapunk f. évi 17-ik számában egy cikk jelent meg Narancsik Imre tollából „Református egyházi sajtónk ügye” címen. Ennek néhány gondolata annyira rezonált lelkemben — s hiszem sokunk lelkében is —, hogy ellenállhatatlan kényszert érzek egyes gondolatainak kidomborításához.

Egyik gondolata az egyházi lapok egyesítésének a kérdése. Egyizben már volt szó hiv. lapunkban, hogy nagyon sok lapunk van, de azok nem rendelkezvén kellő anyagi megalapozottsággal, valamint a mai korban már elkerülhetetlen propagandával, kénytelenek beszüntetni megjelenésüket. Minden elismerés megilleti azokat, akik minden visszariasztó tény dacára is vállalják a kockázatot, de kérdezem: mikor oly kevesen vagyunk s úgy népünk, mint intelligenciánk oly kevésbé van megérve az egyházi sajtó fontosságának megértésére: érdemes-e az erőket szétforgácsolni? Bizonyos dolog, hogy eszményibb volna minden társadalmi réteg számára egy lap, de olyan kevesen vagyunk s olyan kevés az anyagiakban is megnyilvánuló készség, hogy örülnünk kellene, ha *egyetlen*, minden rétegű ifjuság számára, nivó és tartalom tekintetében megfelelő ifjusági lap tudna életképes lenni. Elvitathatatlan tény, hogy különösen anyagiakban és buzgóságban szegény publicitás között, a sajtó szempontjából is csak a szellemi és anyagi egyesítés és összetartás hozhat eredményeket.

Az erők egyesítésének követelménye nem állhat azonban a nem ifjusági sajtó ügyében, mert csak a Szeretet jöhet számításba, mint amelyik meglehetősen széles körben ismert, de mégsem eléggé elterjedt. Pedig talán ez volna a legalkalmasabb arra, hogy kifejlődjön és nagyobb táborot toborozzon előfizetőkből. De hogyan valósítható ez meg? Hogyan hódíthatná meg magának a reformátusság zömét bármilyen egyházi lap? Itten emelem ki Narancsik Imre kollegámnak azt a gondolatát, hogy harcosnak, polemikusnak kell lennie.

Ne feledkezzünk meg arról, hogy sem intelligenciáknak, sem népünknek nincsen innyére, hogy mi könnyen alkuszunk és teszünk engedményeket s ha némelykor sárral is dobálnak meg bennünket, nem tudunk védekezni, de nemcsak kívül, hanem belül is óriási harcokat kell megvívunk. Néha örülünk annak, hogy csend van életünkben, egyházunkban, de sokszor arra eszmélünk, hogy ez nem megnyugvást adó zavartalanság, hanem a Holt-tenger halálósan szomorú csendje. Pedig ez sohasem volt a kálvinizmus célja, hanem inkább a lelkeket sodorni, ragadni magával Isten dicsőségének szolgálatára; sohasem engedte a lelket eltespedni, hanem ha

szükség volt, kiméletlen harc árán is érvényesítette a hamisíthatatlan evangéliumi szellemet.

Erre a kiméletlen harcra nekünk is szükségünk van s egy sajtóorgánum megfelelő fórum volna a számunkra. Itt megmutathatnánk értékeinket, rámutathatnánk hibáinkra, fokozottabb erővel indíthatnánk a harcot a hitetlenség ellen. Az egész korszellem beállitottsága olyan, hogy csak a harcot hirdető és harcoló ember imponál. (Hitler, Mussolini). Nekünk pedig, — amikor szellemi fegyverekkel folytatott harccal kell érvényesítenünk igazságunkat, — miért kellene félreállnunk? Vagy igazságunk van, amikor harcolunk az örök eszményekért, magunk bünei és a világ hitetlensége ellen — s ez a legerősebb fegyverünk, vagy nincs igazunk s akkor az életre sincs jogunk.

Igen, szomjazzuk a harcot, ami megzavarja tespedő nyugalmunkat. A Bethesda tó hullámai is csak akkor okoztak gyógyulást, ha megzavarta a felszínét valaki. Sokan vagyunk, akik várják az erő megnyilvánulását, törvény, erős kéz, vagy valamilyen sajtóorgánum formájában, csak jöjjön és harcoljon. A harcok talán újabb harcot szülnek, de ha felettük az Isten dicsőségének való szolgálat eszménye lebeg, az igazság s az evangélium örök parancsszava mégis kristályosodik.

Gecse Endre
ref lelkész.

A „Jobszty-másolatok.”

A dr. Mertens Alfréd birtokában levő u. n. „Jobszty másolatok”, melyekről már hivatalos lapunk 1934. III. 25. iki számában is irtam, valóban másolatok. És pedig Pulay János munkájának szó szerinti másolata.

Pulay János gróf Pálffy Jánosnak, a szatmári béketárgyalásokat I. József megbízásából vezető császári főparancsnoknak *titkára* volt. Ebben a minőségében a „lüz centruma” körül forgódott, mindent látott, mindenről tudott s minden irat keze ügyébe esett. Mint a béketárgyalásoknak szem- és fültanuja, könyv alakjában is kiadta a kuruc labanc kornak II. Rákóczi Ferenc idejébe eső eseményeit és a velők összefüggésben levő okiratoknak, leveleknek stb. nagy részét is. E kornak eseményeit, illetve egész történetét e sugalmazott munkából ismerte a nagy köz, mely mű *Szalay László*, illetőleg *Thaly Kálmán* kiadásában több mint félszázad óta (1865) közkézen forog. Dr. Lukinics Imre 1925-ben közzétette, történeti bevezető tanulmánnyal és jegyzetekkel ellátva megírta: „A szatmári béke története és okirattára” című hatalmas művét, mely a „Magyar Történelmi Társulat” kiadásában jelent meg Budapesten. Dr. Lukinich műve megírásánál forrásként felhasználta Pulay János említett munkáját is, sőt, hogy a szépirodalom terére is átcsapjak, P. Culácsy Irén gyönyörűséges tör-

téneti regényének a: „Pax Vobis”-nak megalkotásánál ugyancsak igénybe vette dr. Lukinich Imrét. (A „Pax Vobis” mejelent Bpsten 1931.-ben. Nálunk is kapható.)

Az újabb és legújabb történeti kutatások alapján azonban „nemcsak az volt megállapítható, hogy Pulay kétszáz esztendő előtt készült műve részben már elavult, adatkészlete hézagos, történeti beállitása pedig sok tekintetben téves vagy épen irányzatos, hanem az is nyilvánvalóvá vált, hogy a szatmári béke történeti beállitását és politikai értékelését is revízió alá kell venni.” A legújabb történeti kritika tehát le szállította Pulayt eddigi piederesztáljáról s megérdemelten értékelte le. Mi is hasonlóan kell, hogy cselekedjünk a „Jobszty-másolatokkal”, amelyek nem egyebek, mint Pulay gyerekek!... Mindazonáltal nem lesz minden érdekesség nélkül, ha legalább jó 1/4 részben leadom a „Jobszty (Pulay) másolatok”-ban levő levelek stb... sorát.

1., Gróf Pálffy János levele (Pest. 1710. nov. 17.) gróf Károlyi Sándorhoz. 2., Gróf Károlyi Sándor levele (Kis-Várda 1710. dec. 9) gr. Pálffy Jánoshoz. 3., Gróf Pálffy János levele (Pest 1710 dec. 17.) gróf Károlyi Sándorhoz. 4., Gróf Károlyi Sándor levele (Bakta 1710 dec. 23.) gróf Pálffy Jánoshoz. 5., Gróf Károlyi Sándor levele (Kis-Várda 1710 dec. 26.) gróf Pálffy Jánoshoz. 6., Gróf Károlyi Sándor levele (keltezve nincsen) Komáromyhoz, melyhez „acclusák” vannak csatolva (keltezés 1711 január 12 Gyulaj.) 7., Gr. Pálffy János levele (1711 jan. 10 Szoboszló) gr. Károlyi Sándorhoz. 8., Komáromy György levele (Debreczen 1711 jan. 11.) gróf. Károlyi Sándorhoz. 9., Gróf Pálffy János levele (Kálló 1711 febr. 25.) gróf Károlyi Sándorhoz. 10., II. Rákóczy Ferenc oltsvári beszéde. 11., Gr. Pálffy János levele (Kálló 1711 febr. 1) gr. Károlyi Sándorhoz. 12., Gr. Károlyi Sándor levele (Oltsva 1711 febr. 1) gr. Pálffy Jánoshoz (Montecucculi tuzsága.) 13., II. Rákóczy Ferencz levele (Oltsva 1711 febr. 1.) gr. Pálffy Jánoshoz. 14., Gr. Pálffy János levele (Debreczen 1711 febr. 2) gr. Károlyi Sándorhoz. 15., Gr. Pálffy János levele (Debreczen 1711 febr. 4) gr. Károlyi Sándorhoz. 16., Gr. Károlyi Sándor levele (Munkács 1711 febr. 3.) gr. Pálffy Jánoshoz. 17., II. Rákóczy Ferencz levele (Munkács 1711 febr. 3.) gr. Pálffy Jánoshoz. 18., II. Rákóczy Ferencz levele (Salánk 1711 febr. 11.) a császárhoz. 19., Gr. Pálffy János levele (Debreczen 1711 febr. 5.) II. Rákóczy Ferenczhez. 20., Gr. Pálffy János levele (Debreczen 1711 febr. 5.) gr. Károlyi Sándorhoz. 21., II. Rákóczy Ferencz levele (Salánk 1711 febr. 11) gr. Pálffy Jánoshoz. 22., II. Rákóczy Ferencz levele (Salánk 1711 febr. 18.) gr. Károlyi Sándorhoz, melyben őt teljhatalommal ruházza fel. 23. II. Rákóczy Ferenc levele (Vereczke 1711 febr. 21.) gr. Károlyi Sándorhoz, melyhez csatolva van a feje-

delem 2-ik teljhatalmu levele gróf Károlyit illetőleg (Vereczke 1711 február 20.) 24.) Gróf Pálffy János levele (Pest 1711 február 25.) gróf Károlyi Sándorhoz. 25., Gróf Pálffy János levele (Ónod 1711 március 4.) gróf Károlyi Sándorhoz. 26., Gr. Pálffy János levele (Debreczen 1711 márc. 14.) II. Rákóczy Ferenczhez, melyhez hozzá van csatolva a császári resolutió magyarázata. 27., Gr. Károlyi Sándor levele (Munkács 1711 márc. 22.) gr. Pálffy Jánoshoz. 28., II. Rákóczy Ferencz „dilucidatiója” a császári „declaratióra” (Sztrik 1711 márc. 27. Strij) 29., II. Rákóczy Ferencz „credentionális” levele gr. Pálffy Jánoshoz, hogy Ráday Pált fogadhassa. (Sztrik várában 1711 ápr. 4.) (Strij) 30., Gr. Pálffy János „punktumai” (ápril hó.) gr. Károlyi Sándorhoz. 31., Gr. Károlyi Sándor válaszol gr. Pálffy János „punktumaira” 32., Gr. Károlyi Sándor „punktumai” gr. Pálffy Jánoshoz. 33., Gr. Pálffy János „finalis resolutió”-ja (Debreczen 1711 ápr. 4.) 34., Gr. Pálffy János „a Hitek vagy Vallások eránt adott Resolutiója” (Debreczen 1711 ápr. 5.) 35., Eskü forma, melyet II. Rákóczy Ferencznek kellett volna letennie a békekötéskor. 36., Gr. Károlyi Sándor „Credentionális” levele a fejedelelemhez. (Szatmár 1711 ápr. 6.) 37., A fejedelelemhez küldött kurucz követek (Csajági János, Bulyovszky Dániel és Csérey János) „Instructioja”, melyet a Szatmáron 1711 ápr. 7-én összegyűlt magyarországi és erdélyi rendek adtak ki. 38., A rendek levele gr. Bercsényi Miklóshoz (Szatmár 1711 ápr. 3.) 39., Br. Sennyey István munkácsi várparancsnok levele (Munkács 1711 ápr. 22.) 40., II. Rákóczy Ferencz „patense” a rendekhez. (Kukiszova 1711. ápr. 18.) 41., Kassa Capitulációjához küldött követek instructiója. (Kassa 1711 ápr. 21.) 42., Br. Ebergényi László „Replicája” a kassai követek punktumaira. (Kassa ápr. vége). 43., 1711 ápr. 27-29 ig Szatmáron tartott szövetségi gyűlés jegyzőkönyvei. 44., A nagy-majtényi legyverletétel. Az esküvés formulája. 45., „Az Békességnek Punktumi.” (Nagy Károly 1711 május 1.) 46., Gr. Károlyi Sándor levele br. Sennyey István munkácsi várparancsnokhoz. (Kassa 1711 június 11.) 47., Br. Sennyey István a munkácsi követeknek kiállított Credentionális levele gr. Pálffy János címén. 48., A Munkács várbeliiek kapitulációs kérése gr. Pálffy Jánostól (Munkács 1711 jun. 15.) 49., Gr. Pálffy János válaszol a kapitulációs kérésekre. (Kassa 1711 jun. 18.) 50., Károly király levele (Barczellóna 1711 jun. 11.) gr. Pálffy Jánoshoz. 51., Károly király levele (Barczellóna 1711 jun. 14.) gróf Pálffy Jánoshoz. 52., Károly király levele (Barczellóna 1711 július 31.) gr. Pálffy Jánoshoz. 53., A szatmári béke császári és királyi megerősítése. (Bécs, 1711 máj. 26 és 1712 III. 30.)

Haraszty Károly.

H I B E K

— **Halálozás.** Őszinte megdöbbenéssel vetük a szomorú hirt, hogy Szabó Béla huszti lelkész testvérünk ifju hitvese április 27-én a beregszászi kórházban rövid szenvedés után hirtelen elhunyt. Nagy fájdalomában igaz részvéttel osztozunk és hisszük, hogy a megboldogult elnyeri „Az élet koronáját, amely után oly igen vágyakozott e földön.” A veszteséget pedig pótolja ki és a végtelen fájdalmat vigasztalja meg az Isteni kegyelem.

— **Halálozás.** Huszár Károly nyug. tanító 68 éves korában Kissáróban f. évi április 25 én elhunyt. A boldogult 40 évig működött a tanítói pályán, 30 éven át volt a kis és nagyszárói ref. egyháznak tanítója, az utóbbi években főgondnoka, s a múlt évben a barsi ref. egyházmegye tanácsbirájának választatott meg. Temetésén — mely április 26-án volt nagyszámu résztvevő jelenlétében — a gyászszertartást a gyásháznál Czeglédy Pál esperes és Pap József helybeli lelkész végezték, a temetőben pedig Agyagási Sándor dr. garamvezekényi lelkész, Farkas Károly tanítótestületi elnök és Lészko Kálmán kissárói lakos volt tanítványa mondtak búcsú szót.

— **A tiszánineni református egyházkerület számvevőszéke** f. hó 23-án, szerdán reggel tartja évi rendes gyűlését Kassán a reform. lelkészi hivatalban. Utána az egyházkerület rendkívüli birósága ülészik.

— **Személyi hír.** Sörös Béla losonci lelkész, teol. igazgató súlyos betegen fekszik a balassagyarmati kórházban. Őszinte szeretettel imádkozunk mielőbbi szerencsés felépüléséért.

— **Palástot szövettől már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesitem magyarszlovákajku hittestvéreinket, hogy Kelet-szlovénok részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kálitásban és 5, 6'80 (Czeglédy-féle), 12, 18, 25 (ujabb, puhabőr, vékony papíron) 26, 40 és 56 Kőért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kőért kaphatók a Britt és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelent, leginkább revideált

darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivatalk. Ungcsepelyi Református Lelkészi Hivatal pp. Velké Kapušany.

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninneni Református Egyházkerület
Püspöki Hivatala.

264/1934. szám Pozsony, 1934. április 25.
Tárgy: *Körlevél!* Csekszlovákiai Református Egyház valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének és Igazgatóságának. Az itteni iskolaügyi referátus f. év április hó 12-ről kelt 43.238/I—1934. sz. átiratában foglalt körlevélben figyelmeztet arra, mivel előfordult, hogy egyik elemiiskola igazgatósága tanítói karának havi jövedelmét valóságának meg nem felelő módon igazolta kedvezményes munkásjegy megszerzése céljából, a menetdíjszabályzat 217. pontja intézkedik a fenti jegy megszerzésére vonatkozóan. Eszerint kedvezményes munkásjegyre csak az a nőtlén tanító tarthat igényt, akinek a havi jövedelme levonás nélkül legfeljebb 1.200 (egyezerkettőszáz) kč, beleértve a magánvagyonból és a mellékkeresetből származó jövedelmet is. A nő tanítóknál a havi egész összeg minden kereseti forrásból, levonás nélkül: 1.800 (egyezernyolcszáz) kč. legfeljebb, melvén megkaphatják a kedvezményes jegyet. Egyúttal figyelmeztetem az iskolák vezetőségét, hogy kezeskednek minden olyan kárért, amely a valóságnak meg nem felelő jövedelmi igazolásból ered a fenti üggyel kapcsolatban, továbbá a tényeknek meg nem felelő igazolványok kiállítása esetén törvényes büntető eljárás alá eshetnek a hivatalos joggal való visszaélés miatt. Midőn ezeket tudatom, vagyok szeretettel keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök, konventi
lelkészelnök.

Dunáninneni Református Egyházkerület
Püspöki Hivatala.

241/1934. szám. Pozsony, 1934. április 25.
Tárgy: *Körlevél!* A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes *Iskolaszékének!* Az itteni iskolaügyi referátus f. év április hó 14-ről kelt 17.357/II—34. sz. átiratára, mint 83. sz. körlevélre, szeretettel tudatom, hogy az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium 1934. március hó 24-ről kelt 28.702/34—I.1 sz. végzésében jelzi, hogy nincsen ellenvetése, hogy azok számára, akik externista tanítói érettségi vizsgát szándékoznak tenni és középiskolás érettségivel vagy más képesítéssel rendelkeznek, az elemiiskolai hospitálás engedélyeztessék a f. iskolai év hátralévő részében, amennyiben ezt kérel-

mezik. Ezzel a rendelkezéssel érvényét veszti a múlt év szeptember hó 15-ről kelt 101.693/33-I/1. miniszteri rendelet.

242/1934. szám. Tárgy: Körlevél! Az itteni iskolaügyi referátus f. év április hó 11-ről kelt 644/34 prez. sz. átiratában figyelmeztet az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium f. év február hó 23-ról kelt 77.460/33—I/2. sz. döntésre, mely szerint egyik polgári iskolába küldött egyházi hittanfelügyelő másvallású tanuló jelenlétében egyházi érzésüket sértő kijelentéseket tett, melynek eredményeként a megsértett tanulók egyháza panasszal fordult az állami kultuszhatóságokhoz. Az ilyen és más hasonló eljárások csak a felekezetek közti jó békességet zavarják, továbbá nem felelnek meg azoknak a nevelési elveknek és szempontoknak, amelyeket a tanításban és nevelésben, különösen pedig a hittanításban követni kell. Az összes egyházi hitoktatási felügyelőket kérem azért, hogy hitoktatási körútjoknál az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium múlt év április 12-ről kelt 40.659/I. sz. rendelet (Vestník, XV. 81. sz.) értelmében járjanak el, tekintettel lévén az esetleg megjelent másvallású növendékekre is és így részünkről meg ne zavartassék a keresztyén felekezetek közti jó békesség.

258/1934. szám. Tárgy: Körlevél! Hivatkozással az itteni iskolaügyi referátus f. év március 22-ről kelt 39.957/I—34. sz. átiratára, mint 68. sz. körlevélre, amely a fenti hivatal 1934. évi 39.957/I. sz. alatt kiadott *Tantervi szabályzat az elemi iskolák számára*-hoz csatolt, kérem, hogy a tantervi szabályzatban és a fenti körlevélben lefektetett előírások, elvek és kívánalmak iskoláinkban pontosan betartassanak.

243/1934. szám. Tárgy: Körlevél! A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű Lelkészi Hivatalának. Az itteni országos hivatal konkrét esetben f. év március hó 30-ról kelt 86 351/6/1934. sz. átiratában megállapítja, hogy egyes lelkészek anyakönyvi bejegyzéseiben különböző irással szerepel a vezetéknev, ezenkívül az anyakönyvezett vezetéknev és az illető által használt név közt írásbeli különbség is van. Amennyiben ilyen hasonló eset előfordulna, kérem az illető lelkész urakat, hogy saját szempontjukból igyekezzenek a törvényes út és előírások betartásával gondoskodni, hogy a meglevő írásbeli különbségek kiküszöbölődjenek a vezetéknev írásával kapcsolatban, mint ezt a fenti hivatal kívánja.

280/1934. szám. Tárgy: Körlevél! A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Tekintetes Iskola *Igazgatóságának.* Az itteni iskolaügyi referátus f. év április hó 27-ről kelt 1159/prez. 1934. sz. átiratára, mint 93. sz. körlevélre, felkérem, egyházkerületem vala-

mennyi református iskola igazgatóját, hogy Dr. M. R. Stéfánik tábornok 15. halálóziási évfordulójára f. év május hó 5. és 6. napjain az iskola-épületekre az állami lobogó kitűzesség és ezen méltasság az első hadügyminiszter: Dr. M. R. Stéfánik jelentőségét a csehszlovák köztársasággal kapcsolatban, amint ezt az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium f. év április hó 25-ről kelt 2189/34. prez. rendelete kívánja. Midőn ezeket tudomásvétel végett közlöm, vagyok szeretettel keresztyén szolgáljuk: *Balogh Elemér* püspök.

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

Csicser 1934 IV. 30. 284/1934 sz. körlevél. *Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak!* Az iskolai és nemzetművelődésügyi min. referátusa Bratislava 1934 ápril. 11-én kelt 644/34 sz. átiratában felhívja a püspöki hivatalt az iskolalátogatók részére való oly értelmű utasítás kiadására, hogy az iskolalátogatások alkalmával tartózkodjanak a más felekezeti tanulóknak jelenlétében azok vallását sértő kifejezésektől. A referátus konkrét esetből kifolyólag intézi e felhívást az egyházi főhatóságokhoz. Bár tudom, hogy a felekezeti türelmességet sértő cselekedetet nem református iskolalátogatók követték el, mégis szükségesnek tartom a fenti átiratra a figyelmet felhívni.

ad 311-1934 sz. körlevél. Országos hivatal Bratislava 1934 III. 30-án kelt 86351 6-1934 sz. átiratában közli, hogy a kongrua ügyben felterjesztett anyakönyvi kivonatokban egymástól eltérő vezetéknevek találhatók. Zavarok és tévedések elkerülése végett minden lelkésznek érdeke, hogyha ez a körülmény fennáll, a hiba kiküszöböléséről előzetesen gondoskodjék.

316/1934 sz. körlevél. Az iskolai és nemzetművelődésügyi min. referátusa Bratislava 1934 április 14-én kelt 17.357/II 34 sz. átiratában az állami iskolákban való hospitálás ügyében az alábbiakat tudatja: „Az iskola és nemzetművelődésügyi min. 1934 márc. 24-én kelt 28.702/34-I/1 sz. határozatában jelentette, hogy nincs ellenvetése az ellen, hogy az 1933/34 még hátralévő isk. évben középiskolai érettségizettek és más kérelmezők, — akik jelentkezni óhajtanak a tanítói magánvizsgára, — hospitáljanak az állami iskolákban.

Ezzel a min. 1933 szept. 15-iki 101.693/33 I/1 sz. határozata hatályon kívül helyeztetik. Miniszter helyett: *Pisecký s. k.*”

319/1934 sz. körlevél. Az iskolai és nemzetművelődésügyi min. referátusa Bratislava 1934 április 12-én kelt 43238/I-34 sz. átiratában a tantestületi tagok részére járó vasuti kedvezmény tárgyában közli, hogy a jövedelem hatá-

ra a vasuti kedvezmény igényéhez a vasuti tarifa 217-ik pontja szerint: Nőtlen tanítóknál 1200 Kč., nős tanítóknál 1800 Kč., mely alatt a tiszta jövedelem értendő levonások nélkül, ideszámítva a mellék foglalkozásból származó jövedelmet is. A referátus figyelmezteti az iskolai igazgatókat, hogy a vasuti kedvezményhez szükséges igazgatói bizonylatot a fenti rendelkezés szemmel tartásával, a tényeknek megfelelőleg állítsák ki, mert helytelen adatok szolgáltatása büntetőjogi felelőséget von maga után.

343/1934 sz. körlevél. Az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1934 április hó 27-én kelt 1159/1934 sz. a. kiadott, 93 sz. körlevelében felhívja az összes középiskolák, tanítóképzők, polgári és népiskolák igazgatóságait, hogy 1934 május hó 5. és 6-án, Dr. M. R. Stéfánik tábornok halálának 15 éves fordulóján az iskolai épületekre az állami zászló kitűzesség s az iskolákban megemlékezés történjen Stéfánik első hadügyminiszter haláláról, valamint a Csehszlovák köztársaság megalapítása körül szerzett érdemeiről. A referátus megkereste a püspöki hivatalt, hogy a fenti, állami iskolákra vonatkozó rendelkezés a felekezeti iskolákban is végrehajtsák. Ennek teljesítésére a kebelbeli iskolák igazgatóságait felhívom.

Fentieket tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm.

Dr. Magda Sándor püspök.

Pályázat a bilkei-püspöki kinevezés utján betöltendő-missziói lelkészi állásra, melynek javadalma: 68 k. hold 764 □-öl föld haszonélvezete (hiv. érték 1872.70 Kč), 76.50 Kč stóla, 33.45 Kč alapítványi kamat, továbbá lakás és kert természetben. Állami kiegészítés 9000 Kč-ig: 7044 Kč. Az E. T. II. tc. 16 és 58 §§-ai szerint felszerelendő pályázati kérvények a beregi református egyházmegye esperesi hivatalához (Berehy Podkarp. Russ) 1934 máj. 27-ik napjáig küldendők be. Az állás kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Bertók Béla püspök.

P á l y á z a t i h í r d e t m é n y .

A nagykaposi ref. egyház presbitériuma nyilvános pályázatot hirdet a lelkészlak felépítésére. Tudnivalók és költségvetési nyomtatványok a lelkészi hivatalnál díjmentesen kaphatók. Pályázati határidő 1934. május 15. déli 12 óra. Az egyház a szabad választás jogát fenntartja magának.

Nagykapos, 1934. április 30.

Maksa József s. k.
lelkész.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Veké Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNGCSEPELYI lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Mit cselekedjünk ?

Nem új dolog és nem is csak a mi korunk jellemző sajátsága, hogy a világ panasszal van tele. Így szoktuk mondani. Pedig a világ, az Isten világa ma is csak olyan szép, a tavaszi hónapok rügyfakadása, a fák lombba, virágba borulása, a gyümölcs érése teljesebbé, a pacsirta hálaadó éneke, a hegyek oltárának égre szálló, a rét virágainak szétterülő illatozása ma is csak olyan életet, békességet, boldogságot lehellő, mint volt évszázadok, évezredek előtt.

Nem a világ, hanem a mi életünk, belső lelki világunk lett más: árvább, szegényebb, szomorubb, hidegebb, mint volt régen és mint amilyennek kellene lenni. És amellet az igényeink sokasodtak meg, a kedvünk, a lelkesedésünk, a buzgóságunk meg kimerült.

Nem az a bajunk, a főbajunk, hogy nem tudnánk, mi a jó, helyes, mire volna szükségünk ahhoz, hogy a mi életünk és a világ élete is boldog, áldott, megelégedett élet legyen. Az életideálok ma is megvannak és ma is ugyanazok: szeretet, jóakarát, békesség.

Csak az erő és az akarat hiányzik hozzá, hogy ez életideálok megvalósítsanak.

A rohamos erővel fejlődő tudomány és a technika korszakos vívmányai mind a tökéletesítő érvényesülésének, a hatalom elnyomó törekvéseinek és a felelősség nélküli élvezetvágnak a szolgálatában állanak. A szociális feladatok és egyéb egyetemes emberi problémák munkássá válnak legfeljebb a nagyhangú reklámmal dolgozó sznobizmus, vagy a mind erőtlenebbé és vértelenebbé váló irgalom szegődik. De ezek munkájának eredményeit is állandóan fenyegetik és kétségessé teszik az előbb említett főmozgató erők érdekszférái és az élelmes üzleti érdekek.

Ha az önzés, hatalom-és élvezetvágy helyett, vagy akár csak azok mellett, de velük egyenlő sorban a szeretet és jóakarát is ott lennének a társadalmi létezők mozgató rugói között, akármennyi baj és nyomorúság van is a világban, mégis lehetne módot találni a segítségre, lehetne úgy intézni a dolgokat, hogy kenyéré legyen az éhezőknek, munkája a munkanélkülinek, pártfogója a szegénynek és árvának, védelme az elhagyatottaknak. Nem munkanélküli segélyekkel, nem jótékonyági bazárral és táncvigalmakkal, hanem egyetemes állami és társadalmi megmozdulások útján, intézményesen kellene gondoskodni arról, hogy legyen meg mindenkinek a mindennapi kenyere. — hiszen a föld bőven megtermi a szükséges magot; legyen ruhája a mezíteleneknek, — amikor a gyárak miatt nem tudnak dolgozni, mert nem képesek értékesíteni a termelt iparcikkeket; legyen hajléka a hajléktalannak, — mikor a rókáknak is vagyon barlangjuk és van fészke az égi madárnak is. Mindezeket tudjuk és még sem tudunk a dolgon változtatni, nem tudunk a világnomorúságon segíteni, mert hiányzik hozzá az erő és akarat.

Akkor — régen...

mindnyájan egyakarattal együtt valának.

És lőn nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zugó szélnek zendülése és eltelé az egész házat, ahol ülnek vala.

És megjelentek előttük kettős tüzes nyelvek és üle mindenikre azok közül.

És megtelének mindnyájan szent Lélekkel...

Ma is ugyanarra van szükség. Nem emberi erőre és emberi akaratra, hanem arra a pünköshti Lélekre, azokra a kettős tüzes nyelvekre, arra az egész világon ázrugó viharzó szélnek

zendülésére. Az lesz az a hatalmas Erő, amely egyedül képes megoldani a krízist a társadalmi és szociális életben. Hasztalan vágyódunk, hasztalan siránkozunk addig, amíg ezt az erőt meg nem nyertük.

A nyomoruság és szenvedés, amely most a mi korunkban eláradt és a lelkünket napoként keserves próbára teszi, mind ut, eszköz és lehetőség arra, hogy az első pünköst csudája megismétlődhessék.

... Mit cselekedjünk?...

... Térjete meg... és veszitek a Szent Lélek ajándékát

Mert néktek lett az ígélet és a ti gyermekeiteknek és mindazoknak, kik messze vannak, valahiket csak elhív magának az Ur, a mi Istenünk.

Akinél van az Erő és Akarat.

Akihez tudunk kell hittel imádkozni, benne bizni, magunkat rábizni és nem önzéssel, érvényesülni-akarással elkülönülve, hanem minden büszkeségünkről, önbizalmunkról és kevélységünkről lemondva, igazán együtt, mindnyájan egyakarattal várni az ő Igéretének beteljesedését.

És az a legfőbb Erő és Akarat, aki már egyszer az elő pünköst ünnepén Evangéliumát az egész világban életirányító hatalommá tette, új életlehetőséget fog adni a mi reménytelen, megfáradt, elcsüggedt szívünk, veszni indult világunk számára is.

Csak mi ne tanuljunk mástól,

És ne légyen több más senki,

Hanem Krisztus, kiben kell bizni.

Körmives Sándor.

A máramaros-ugocsai egyházmegye közgyűlése Nagyszőlősen 1934. április 17-én.

Közbejött akadályok miatt csak most közzétehetjük a gyűlés lefolyását.

Gyűlés előtt Tornay János tekeházai lelkész hirdette az Igét. Majd Isaák Imre esperes imádkozott és nyitotta meg az ülést a Royal szálloda nagytermében.

A tagok a távollakó Tar Zoltán világi főjegyző és dr. Siménfalvy Árpád ügyész kivételével teljes számban megjelentek s az eddigi szokás ellenére ki is tartottak az utolsó pontig. Közben egy félórás szünet volt s ennek dacára déli 12 órára a 42 pontból álló tárgysorozat véget ért. Ez részben a jó előkészítésnek, részben a gyűlés vezetésében megnyilvánuló erélynek és a jó rendnek tudható be. Birósági ülés nem volt, ami szintén örvendetes jelenség megújuló egyházmegyénk életében.

A közgyűlés legkiemelkedőbb pontja az esperes időszak jelentése volt, amelynek egy

részét közérdekű tartalmánál fogva az alábbiakban közlünk:

1. A Tiszáninnyi Egyházkerület az Idrányi Barna elhalálozása folytán megüresedett püspöki tisztségbe új, izmos, akaraterős, tettekre és kiváló képzettségű vezért választott a dr. Magda Sándor csicseri lelkész, egyházkerületi főjegyző személyében. Egyházmegyénk nevében, elnöktársammal történt megállapodás alapján, megjelentem a dr. Magda Sándor püspök atyánkfia beiktatási ünnepélyén s őt magas tisztségében áldáskívánás mellett üdvözöltem.

2. Mult gyűlésünk óta a megválasztott 2 tanácsbíró: Lajos Sándor fancsikai és Zsurky József nagypaládi lelkésztestvéreimet új munkakörükben szeretettel és jóreménységgel üdvözölöm. Annak hangsúlyozása mellett, hogy egyházmegyénk mindkét tehetséges férfiától sokat vár, áldást kívánok életükre és munkájukra.

3. A Szép Ferenc nyugdíjbavonulása folytán megüresedett tiszaujhelyi lelkészi állásra megválasztott Párducz Rezső nagydobronyi s. lelkész. De a választást az egyik párt az egyházkerületre is megfellebbezte.

4. Gödényházáról Tárczy Dániel Kisdobronyba távozván lelkésznek, helyét Kovács Dezső nagyborzsovai lelkésszel töltötte be a gyülekezet.

5. Tekeházáról Kiss László lelkészt Váriba, helyére pedig Tornay János bilkei lelkészt hívta meg a gyülekezet.

8. Biki Ferenc nagyszőlősi lelkész nyugdíjba óhajt vonulni.

9. Hálás szeretettel fordulok a megsegített egyházközségek és egyházmegyénk nevében is főtiszteletű Püspök Úr felé, aki az árvíz által oly nagyon sújtott református egyházközségek érdekében országos akciót kezdeményezett nagy sikerrel. Áldásunk szálljon Reá és azokra a nemesszívű adakozókra, akik veszedelmünket átérezték és segítségünkre siettek a mi nyomoruságunknak idején. Az árvízsegélyeket a püspöki hivatal által megjelölt összegekben a kanonika vizitáció alkalmával fogom kiosztani a segélyt kapott egyházközségekben. Itt csak annyit tartok szükségesnek jelezni, hogy a következő egyházközségek részesültek lélekszám arányában több-kevesebb segélyben: Csepe, Fancsika, Feketeadó, Fertősalmás, Gödényháza, Huszt, Királyháza, Nagypalád, Szőlősgyula, Técső, Tekeháza, Tiszabökény, Tiszakeresztur, Tiszapéterfalva, Tiszaujhely, Tiszaujlak, Visk, tehát 17 egyházközség 26 859 30 ék. összegben. Tiszaujlakra nézve Püspök Úrnak az a külön terve van, hogy oda egy teljesen új lelkészlak építtessék. Tiszaujlak a már előbb említett összegből nyerendő segélyen felül lelkészlak építésére még körülbelül 40.000 ék-t fog kapni a végleges elosztásnál. Részletes kimutatást a segélyekről a jövő egyházmegyei gyűlésre fogok tudni beterjeszteni, miután a segélyosztó bizottság munkája még nincs befejezve.

10. Egyházkerületi közgyűlés a técsői, viski és huszti egyházközségek tanítóinak kiváló munkájáért külön elismerését fejezte ki. Szolgáljon ez jutalmul a kitüntetetteknek s buzdításul nekik és összes tanítóinknak a további lelkes, odaadó lelki és kulturális nevelőmunkára.

11. Bár most a segélyek útján szép összeg fog lemorzsolódni az egyes egyházközségek tetemes köztartozási hátralékaiból, mégis igen nagy összeg lesz még, amivel egyházaink közigazgatási, nyugdíj, közalap, hivatalos lap stb. részére tartozásban maradnak. Hangsúlyozom, hogy mi, a vezetők, lelkészek és gondnokok követünk el e téren súlyos mulasztásokat s ha komor is a helyzetünk anyagi téren és ha nagy is a köznyomoruság: egy kis lelkiismeretességgel tudnánk segíteni a restanciák eltüntetésében. Ki kell jelentenem, hogy nem vagyok hajlandó pirulni a hanyagságuk következtében keletkezett hátrányok miatt s kemény eszközök alkalmazásától sem riadok vissza, ha arról lesz szó, hogy a hátralékokat végre beszédhessük. Istent pedig arra kérem: áldja meg földjeinket, népünket, munkánkat bő esztendővel, mert mégis csak ez lenne legjobb orvosság az anyagi bajok és hiányok eltüntetésére.

12. Siménfalvy Árpád dr., egyházmegyénk közszeretben és nagy megbecsülésben álló ügyészét e helyen is kérem a további munkára.

15. Köztudomásu, hogy több egyházközségünk nem fizette ki rendes időben a tanítói nyugdíjintézeti fenntartói járulékot, amely tanítónként évente 240 K. Az állami tanügyi hatóság úgy hajtja be ezeket a hátralékokat, hogy levonja a tanítók államsegélyéből, az egyházközségeket pedig utasítja, hogy a levont összeget térítsék meg a tanítóknak. Hogy ez a térítés a tanítóknak a törvények szerint jár, ahhoz kétség nem fér, mégis volt gyűlekezet, ahol a presbiteriumnak a kifizetésre vonatkozó határozatát megfellebbezték azzal a demagóg jelszóval: a tanító fogja élvezni a nyugdíjat, nem mi, tehát fizesse a járulékot a tanító. Mint tételes törvénybe ütközött, az ilyen fellebbezést elnöki úton elutasítottam. Szükséges, hogy ezt az intézkedésemet nemcsak tudomásul vegye közgyűlésünk, hanem nyomatékosan hívja fel az illettő egyházközségeket, hogy az esetleges perköltségek elkerülhetése végett a tanítóknak az e címen levont összeget annál inkább térítse meg, mert a mulasztó egyházi közegek az esetleges kárért, mely az egyházat hanyagságuk miatt éri, anyagilag lesznek felelősek. Viszont a tanító urakat kérje fel közgyűlés, hogy ahol az egyházközség anyagi helyzete feltétlenül megkívánja, egyezzenek bele, hogy részükre kisebb havi részletekben fizethesse vissza a levont fenntartói járulék összegét az egyház.

16. Amint a szavazatbontó bizottság jelentésének tárgyalásánál megállapítható volt, a szavazólapok kiállításánál és a szavazatok bekü-

désénél olyan súlyos hibák, illetve mulasztások fordultak elő, hogy büntetéseket kellett kirónunk a mulasztókra és hibákat elkövetőkre. Megkérdem: annyira nem fontos nekünk a hivatalunk, hogy ilyesmi is előfordulhat? Nem érünk rá talán ennyi irodai munkára sem? Vagy annyira hekuba nekünk a legspeciálisabb egyházalkotmányi jogunk és kötelességünk? Hogy a baj elkerülhető legyen, új, részletes „használati utasítást” adtam ki, sőt a szavazat beadási határidejének lejárta előtt külön felszólítást is küldök a késedelmeskedőknek, tehát betartom az orvosi tanácsot: „használat előtt jól felrázandó”. Ennyi jóakaratom és igyekezetem révén most már merem remélni, hogy nem lesz többé, akit büntetnünk kell szavazati hiba miatt. De ha mégis lenne, kijelentem, az illettő nem ússza meg többé olcsón az ügyet. Aki a gyűlekezetet megakadályozza választójoga gyakorlásában, súlyos fegyelmi vétséget követ el, mondja több egyházi fórumunk!

17. A fegyelemtartás terén is kellett intézkedéseket tennem. E téren az a cél vezet, hogy amit az esperes bíróság nélkül elintézhet, el kell intéznie, mert az a közigazgatás célja, hogy önmagát feleslegessé tegye s azt vélem jó vezetésnek, ha bírói ítéletek nélkül is rend van az egyházmegyében.

h) A székharc ördöge néhány gyűlekezetben felütötte a fejét. Minden esetben arra a szigorú állaspontra helyezkedtem, hogy sem az esperesi hivatal, sem az egyházmegye ilyen ügygel nem foglalkozhat, mert ezt az egyházközség presbiteriumának kell otthon eldöntenie s annak intézkedése nem fellebbezhető meg. Ha a székharc kapcsolatban templomi botrány, vagy becsület-sértés történik, az esetben a vétkesek ellen polgári úton is el kell járnia az egyházközségi elnökségnek s a rendetlenkedőket, fegyelemsértőket szigorúan meg kell büntettetni.

A közgyűlés a szavazatokat nem adó, vagy a szavazólapot helytelenül kiállító egyházközségeket, illetve lelkészeket 20—20 korona bírsággal sújtja, amely második és harmadik esetben 50 és 100 koronára fog emelkedni s fegyelmi eljárást fog maga után vonni.

Dr. Sárkány Lajos missziói lelkész betérjeszti terjedelmes jelentését, melyet a közgyűlés elismerőleg tudomásul vesz.

Egyházkerületi képviselőknek Lajos Sándor, Tusa Menyhért, dr. Siménfalvy Árpád és Kalos Bertalan, póttagoknak Horkay Lajos, Zsurky József, Dobos Jenő és Tóth Endre választottak meg.

Közgyűlés az egyházkerületnek a Beregszászban felépítendő „Egyházkerületi Székház” tervéhez erkölcsi és anyagi támogatását igéri.

Elfogadja a kerület által hozzá letett szabályrendelet tervezetét, mely szerint a tisztséget el nem fogadó egyháztagok 200 koronáig terjedhető megváltási díjat fizessenek.

Adott esetből kifolyólag kimondja közgyűlés, hogy a kis népességű gyülekezetben is legalább minden második évben meg kell tartani a konfirmációt, mégpedig a leglelkiismeretesebb előkészítés után, amely lehetőleg már ősszel vegye kezdetét.

Több rendbeli anyagi érdekű ügy elintézése után a gyűlés véget ért, amelyet közebed követett.

A fehér asztalnál is kitűnt, hogy a várvárt és szükséges lelkészi szolidaritás egyház-megyénkben már útban van. Sz. B.

A szentgotthárdi Iskola-Szanatórium Egyesület.

(Folytatás.)

Hány embert menthetnénk meg, ha idejében, már gyermekkorában megerősítő szervezést s így megakadályoznánk a benne lapangó baj terjedését! Nemcsak a szociális, de a pedagógiai érdek is parancsolólag követeli az iskolai egészségügy javítását, mert csak egészséges gyermeket lehet iskolában, a tömegnevelés színterén tanítani és nevelni, a beteg gyermekeket ki kell emelni a zsúfolt iskolából és egyéni gyógykezeléssel egybekötött pedagógiai munkával kell testi erejüket és szellemi fejlődésüket biztosítani.

Az egyesület célja az iskolás gyermeknél — és pedig már hatodik évétől kezdve — folyamatba tenni a tüdőbaj elterjedésének megakadályozása céljából a preventív munkákat, ezért rá kell mutatnunk a beteg iskolásgyermekek szomorú statisztikájára. Budapest iskoláiban, hol pedig az iskolaorvosi intézmény a legtekélyesebben van kiépítve, 1931-ben ellenőrzés alatt állott 88.843 iskolásgyermek.

A megvizsgált gyermekek közül aktív tuberkulotikus eset 473, inaktív tuberkulotikus eset 4.701, és több mint 24 000, volt azon nagyfokú vérszegény, gyenge gyermekek száma, akik tbc.-re felette hajlamosak voltak *s ha kellő időben meg nem történnek a preventív beavatkozások, az első két statisztikai adat hatalmas emelkedésével kell számolnunk.* Nem sokkal jobb a helyzet vidéken sem, sőt egyes helveken még ennél is szomorubb eredményeket mutatnak fel a megejtett orvosi vizsgálatok és adatgyűjtések.

Ezen szörnyű adatok által vezettetve fejt ki az Iskola-Szanatórium egyesület működését, amikor a gyenge, beteges, tődőbajra hajlamos, tődőbajos, de még nem fertőző iskolásgyermekeket megfelelő otthonokban akarja elhelyezni.

Ezenkívül megkezdette országjárta az iskolásgyermekek szakszerű átvizsgálását, hogy így azok a beteg gyermekek is nyilvántartásba kerüljenek, gyógykezelésben és ha kell izolálásban részesüljenek, akiknek beteg voltáról eddig talán maguk a szülők sem tudtak. Ezen gyer-

mekek tehát abban az időszakban kerülnek orvosi megfigyelés alá, amikor a betegségüket még elég könnyű meggyógyítani, másrészt így sikerül azokat a növendékeket a nyilvános iskolákból eliminálni, akik maguk terjesztik a kórokozókat. (Nyílt tbc. sek.) Ezt célozzák az iskolánként megtartott előadások is, melynek keretében utbaigazítást adnak szülőknek és pedagógusoknak a védekezés módjairól.

De az egyesület nemcsak a tbc. ellen akar harcolni, hanem az egyéb betegségekre hajlamos, gyenge szervezetű iskolásgyermekek megmentéséről is gondoskodni szeretne, hogy megfelelő otthonokban, iskolaszanatóriumokban alkalmas egyéni gyógyító és nevelési rendszerekkel a társadalom számára egészséges, munkabíró polgárokat nevelhessen belőlük.

Irhat-e magasztosabb, humánusabb és nemzetmentőbb célt egy egyesület a zászlajára?!

Az egyesület a lefolyt öt esztendő alatt több mint négyszáz szülői értekezletet tartott, amelyeken a tbc. elleni védekezés, a megelőzés lehetőségét ismertette.

Az egyesület fontosnak tartotta azt is, hogy a távolság, szétszórtság s talán az érdeklődés hiánya miatt előadások keretében fel nem világosítható tömegekhez is hozzáférjen s ezek figyelmét is felhívja azon ártalmakra, amelyek a tbc. és fertőzés létrejöttében gyakorta szerepelnek. Ezért 10.000 példányban kiadta a Tbc. elleni küzdelem alátámasztására szolgáló tízparancsolatot, amely egyszerű nyelvezeten oktatja az egyszerű embereket a fentti körülményekre. A nyomtatvány szövege a következő:

A tüdővész elleni tízparancsolat magát és családját menti meg a tüdővéstől, aki ezt betartja:

Levegő. Sok szellőztetés a lakásban. Füstben ne aludjunk. Minél több szabadban való tartózkodás, betegnek és egészségesnek egyaránt.

Napfény. A tüdőbajt okozó bacillusok a napon mind elpusztulnak. A gyermekek minél többet legyenek a napon és a legnagyobb szobát, már tudniillik ahol több van, ne szalonnak, hanem gyermek- és hálószobának használjuk fel.

Mértékletesség az étkezés tekintetében: minimális alkohol fogyasztás. A sok alkohol felőrli a szervezet ellenálló képességét. A gyermekeknek egyáltalában ne adjunk alkoholt. Táplálkozásuk is izletes és kiadós legyen.

Tisztaság. Minél többet fürdeni. Akinek ez nincsen módjában, egész testét minél gyakrabban mossa le teljesen; a kezeket naponta többször szappannal; étkezés előtt mindig. *Seprés* helyett porszívó, vagy nedves ruha. (Ruhakéfélest sohasem a szobában.)

Kiss me not! Ne csókolj meg! Ilyen felírásu sapkát hordanak a kis gyermekek Londonban. Szoktassuk le vendégeinket a gyermek folytonos csókolgatásáról. Ez a rossz szokás egyik terjesztője a bajnak.

Fojtsuk el már csirájában a bajt! Az elhanyagolás rettenetesen bosszulja meg magát. Ha a gyermeknél mulni nem akaró köhécselést, ingadozó étvágyat, ebédutáni vagy esti fejfájásokat, éjjeli izzadásokat, alvásutáni veritékezést tapasztalunk, azonnal forduljunk orvoshoz. Ne várjuk be, míg a gyermekeknek állandóan 37 fok feletti hőmérsékletük van, vagy azt, hogy már légiórajtuk a ruha. Más arcába ne köpködünk, kezünket, vagy zsebkendőnket tegyük szánk elé.

Külön szobába a tüdőbajos beteggel. Ha a lakás kicsi, minél többet a szabad levegőn időzzék. A beteg télen, nyáron nyitott felső ablak mellett aludjon és részére külön vizes köpöcsészét tartsunk. Padlóra, földre, vagy zsebkendőre a beteg sohase köpjön. Ellenőrizzük a többi családtag állapotát is ott, ahol tüdőbajos beteg van; napi hőméréssel és kéthetenkénti sulyméréssel.

A *testedzés* és a gyengének látszó vékony dongájú s így a tüdőbajra hajlamos gyermekek testgyakorlására különösen nagy gondot fordítsunk. Edző leöntésektől, téli sportoktól nem kell félni, új életet adnak ezek, nem pusztulást.

Az iskolaszanatóriumok felállítását minden erőnkkel támogassuk, mert ezek az intézmények azok, melyek nemcsak gyógyítást, oktatást adnak a tüdőbajos tanulónak, de azoknak a nyilvános iskolákból való kiemelésével megmentik a fertőzéstől a még egészséges tanulóifjúságot. (Folyt köv.)

Könyvismertetés.

Könyvkritika. Michael Faulhaber biboros, müncheni érsek: Zsidóság, Keresztyénség, Germánság, 8-vo, 127 l. Káldor Könyvkiadóvállalat, Budapest. 1934.

Négy ádventi beszéd és toldalékul egy ujévi. Ezek a beszédek világhírre emelkedtek. Szerzőjük a Harmadik Birodalom vallási tulajdonságai ellen száll sikra. Politikai tendenciák ellen íródott, tehát apologetikus. Egy forrongó és elfogult birodalomban bátorság kellett eme könyv megírásához.

Az egyes beszédek, illetve fejezetek címei: Az Ó-szövetség és beteljesedése a keresztyénségben.

Az Ó-szövetség erkölcsi értékei és értékelésük az Evangéliumban.

Az Ó-szövetség szociális értékei.

Szegletkő a zsidóság és keresztyénség határán. Keresztyénség és germánság.

A keresztyénséget a gyökerében akarja megtámadni a Harmadik Birodalom vallási politikája, amikor kiadta a jelszót, hogy a német nép vallásából el kell távolítani mindent, ami a zsidóságra emlékeztet. Itt elsősorban az Ó-szövetségre célzott. Ezt akarja a német iskolákból kiturni, mert belőle nem tud árja vo-

natkozásokat kimagyarázni. Nem tud mit kezdeni a messiási jövendölésekkel, pedig Krisztus árja voltát akarja kimutatni (hiszen a kereszt alatt álló katona is germán volt), tehát inkább elveti az egész Ó-szövetséget.

Ez ellen a törekvés ellen száll sikra Faulhaber érsek. Könyvében nem új igazságokat sorakoztat fel, hanem régi igazságokat új köntösben. Kimutatja, hogy az Új-testamentom nem egyéb, mint a réginek, az ónak a beteljesedése. Az Ó-szövetség a kezdet, az Új a vég, az Ó az elindulás, az Új a megérkezés. Ha tehát az Ó-szövetséget el akarjuk dobni, akkor az ujat is el kell, mert az Ó-szövetség Jehovája és a mi Atyánk egy. De nem csak ez készlet az Ó-szövetség tiszteletben tartására, hanem sok más letagadhatatlan bizonyíték is. Szó kincsünk telve van bibliai szavakkal, erkölcsstanunk ott gyökeredzik az Ó-szövetség erkölcsstanában. Ha ebben vannak árnyoldalak, azok is a mi tanulságunkra irattak meg. De az Ó-szövetség tiszteletben tartása mellett bizonyít annak szociális értéke is, mely védi a munkást a munkaadóval szemben, tiszteletben tartja a munkát, védi a magánjogot. Fontos megállapítása, hogy ahol Isten jogait tiszteletben tartják, ott az emberi jogokat sem csorbítják meg. Aki tehát nem hiszi, hogy ezek a könyvek Istentől sugalmazottak, annak el kell ismernie, hogy a zsidó nép a világ legzseniálisabb népe, mert ilyeneket tudott alkotni.

Azután áttér a szerző annak vitatására, hogy Krisztus az Ó-szövetség beteljesedése. Az Ó-szövetség Ómegája, de egyben az Új-szövetség Alfája is, aki akkor jött, mikor már a lelkek teljesen meg voltak érve az aratásra.

Végül a germánság történeti fejlődését taglalja a legrégebb kortól egészen addig, míg a keresztyénséget felvette. Teszi ezt is azért, hogy kimutassa, mit nyújtott a keresztyénség évszázadokon keresztül a germánságnak, hogy valójában a keresztyénség tette a germán népet művelt néppé, mert kiölte belőle mindazt, amiért a régiek gunyolták, nevelték (lustaság, részegeskedés), de viszont felöltötte mindazt, ami érték volt a keresztyénségben.

Bár Faulhaber eszméi mindenhol nem fedik a mi álláspontunkat (22, 96, 97 l.), de ügyes apologetikájának mindenki hasznát veheti. Lehet, hogy még nekünk is szükségünk lehet rá. A könyvet dr. Nyisztor Zoltán fordította magyarra.

Garamvölgyi Károly.

H I R E K

— Munkatársainknak és lapunk minden olvasójának szeretettel kívánunk boldog ünnepeket.

— **Írásbeli dolgozatok** egyénenként való kijelölése, a *II. lelkészképesítő vizsgára az 1934. év folyamán*. 1. *Asszonyi István* részére a vizsgáló bizottság előadója, a teológiai szeminárium előadói karának egyértelmű véleménye szerint, az írásbeli dolgozatra tételeket ki nem jelöl. Őt Losoncon *II. lelkészképesítő vizsgára* bocsátásra nem ajánlja. 2. *Balla István* részére értekezés: „A falusi lelkipásztor egyházépítő feladatai”. Egyházi beszéd: „A keresztyén tisztaság”. Róm. XII: 9. Bibliamagyarázat: 3 szabadon választott textus alapján. 3. *Lengyel Pál* részére értekezés: „Hitoktató-lelkész célkitűzése, munkaterve s a gyakorlati eredmények mérlegelése, különös tekintettel a használatbavett munkaeszközökre”. Egyházi beszéd: „Isten az emberben”. Zsid. XII: 14—15. Bibliamagyarázat: 3 szabadon választva. 4. *Nagy Sándor* részére értekezés: „Egy szlovenszkói magyar református lelkészjelölt megfigyelései a skótországi evangéliomi egyházakban a hittani, hitéleti és egyházszerkezeti kérdésekre nézve”. Egyházi beszéd: „A békesség aratása”. Jakab III: 18. 3 Bibliamagyarázat. 5. *Pataky Menyhért* részére értekezés: „A zene charismája és ennek felhasználása a református lelkész munkakörében”. Egyházi beszéd: „Az örök forrás” Róm. X: 17. 3 Bibliamagyarázat. 6. *Rózsa Lajos* részére értekezés: „A budai zsinat előkészítése és lefolyása és jelentőségének kimutatása a gyülekezeti egyházkormányzás és az egyházi intézmények kifejlődésére”. Egyházi beszéd: „A tisztesség megtartása”. Róm. XII: 17 b. 3 Bibliamagyarázat. 7. *Simon József* részére értekezés: „A régi és modern pogányság és bálványozás s a ma idevonatkozó jelenségeinek leküzdése”. Egyházi beszéd: „A keresztyén éberség”. Máté XXVI: 41. 3 Bibliamagyarázat. 8. *Göőz Ferenc* részére értekezés: „A cseh és magyar reformátusság kapcsolatai és ezek hatásai az egyház életében *II. József* uralkodásától kezdve 1848 ig.” Egyházi beszéd: „A kegyelem hívása”. Lukács V. 32. 3 Bibliamagyarázat. A dolgozatok beadásának határideje: 1934. június 15. A dolgozatok olvasható kézírással, vagy gépirással befűzve küldendők be a losonci református lelkészi hivatalba. A szóbeli vizsgálat határidejéül június hó 26-a állapított meg.

Az *I. lelkészképesítő vizsgálat* írásbeli dolgozatai: 1. *Batta Pál* részére értekezés: „A református egyház sebezhető oldala a *II. Helvét Hitvallás* alapján”. Egyházi beszéd: „Mivel tartozunk a lelki rokonoknak.” Gal. VI: 10. Bibliamagyará-

zat: Máté VII. 1—6. Ezenkívül 4 szabadon választott bibliamagyarázat vázlata. 2. *Csontó Géza* részére értekezés: „Jézus és a keresztyénség viszonya a prétéfákhoz a reális bibliaszemlélet szerint.” Egyházi beszéd: Gal. V: 1. „A keresztyén szabadság.” Bibliamagyarázat: Máté VII: 13—23. Ezenkívül 4 szabadon választott bibliamagyarázat vázlata. 3. *Illyés Gyula* részére értekezés: „Jézus személye és jelentősége Pál apostol leveleiben.” Egyházi beszéd: „Ki az Uram?” Gal. I: 10. Bibliamagyarázat: Máté VII: 7—12. Ezenkívül 4 szabadon választott bibliamagyarázat vázlata. 4. *Kapczy Tamás* részére értekezés: „Az egyház hatalom az ó- és új szövetségben, valamint az egyes keresztyén felekezetekben.” Egyházi beszéd: „A kereszt hatalma.” Gal. VI. 14. Bibliamagyarázat: Máté VII: 23—29. Ezenkívül 4 szabadon választott bibliamagyarázat vázlata. Az írásbeli dolgozatok az első lelkészképesítő vizsgára 1934. június 10 ig nyújtandók be a losonci református lelkészi hivatalba, olvasható kézírással, vagy gépirásban befűzve a forrásmunkák gondos feltüntetésével és rendszerezést feltüntető tartalomjegyzékkel ellátva. A szóbeli vizsgálat határideje: 1934. június 26-a. A *szlovák államnyelvi és nostrifikációs vizsgák* határnapjául ugyancsak 1934. június 26-a lett megállapítva. Az ide vonatkozó jelentkezések *Sörös Béla* lelkész címére a losonci református lelkészi hivatalba küldendők, hogy a vizsgálóbizottság részére előterjeszthetők legyenek.

— Az **Egyetemes Konvent Elnöki Tanácsa** f. hó 15-én tartotta ülését, Pozsonyban, a ref. egyház tanácstermében, Balogh Elemér püspök és Szilassy Béla dr. főgondnok elnöklete alatt. Az ülésen, mint a tanács tagjai megjelentek: Bertók Béla, Magda Sándor dr. püspökök, Polchy István dr. eker. főgondnok, Tornallyay Zoltán eker. főgondnok a megjelenésben akadályozva volt. Az elnöki tanács letárgyalta azokat a legsürgösebb ügyeket, amelyekben a Konvent összeüléseiig intézkedni kellett, kitűzte a konventi ülés idejét jun. 27-re, Losoncra, közvetlen a lelkészképesítő vizsgák utáni napra. Gondoskodott arról, hogy javaslat készítettessék a konventi ülésre egy utazó missziói lelkészi állás megszervezésére vonatkozólag. A beállítandó utazó lelkésznek feladata lesz a református katonák és főisk. hallgatók gondozása az egész köztársaság területén. A tisztáninnen egyházkerület püspöke felhasználta az alkalmat, hogy Szlovenszkó Országos Elnökénél látogatást tegyen. Az Elnök ur szívesen ígérte meg segítségét mindazoknak az ügyeknek elintézéséhez, amelyek az egyház és az állam viszonylatában ma még útját állják a békés kibontakozásnak s a legnagyobb jóakaratról biztosította a püspököt.

— **A kassai középiskolások konferenciájának programja.** 1. Május 30-án d. u. 5 órakor a konferenciát megnyitja: Dr. Magda Sándor püspök. 2. Bibliakörök. Szent Ige Dán. I. fejezet. Vezérgondolat: „Ellenségeidre szegyet borítok, Rajtad pedig koronám ragyog”. 3. Előadás: A Szentháromság tanának megvilágosítása; tartja: Simon József esperes. 4. Előadás: Tartja dr. Fónyad Dezső lelkész. 5. Áhitat. Tartja: Morvay István lelkész. *Május 31 én.* 1. 9 órakor: Bibliakörök. Szent Ige: Máté 23. 37—39. Vezető gondolat: „Fel barátim drága Jézus zászlója alá.” A bibliakör anyagát összefoglalja Lengyel József egyházkerületi belmissziói előadó. 2. Előadás: Krisztus a XX. sz. diákjai között. Dr. Fónyad Dezső. 3. Előadás párhuzamosan az alsósoknak: Isten bányája. Tartja: Morvay István. 4. Áhitat. 5. Közébd. 6. D. u. 1/2 3 órakor közös kirándulás a Bankóra. 7. Egyháztörténeti előadás. Szöke István rozsnyói lelkész. 8. Záró áhitat: Dr. Fónyad Dezső. 9. A konferencia berekesztése: Dr. Magda Sándor püspök. Diákokat s érdeklődőket szívesen lát az abaujtornai em. belmissziói bizottsága.

— **Kanonika Vizitáció.** A Barsi Ref. Egyházmegye Esperese: Czeglédy Pál a törvényekben rendelt egyházlátogatást folyó évi május 14.—16.-ig; továbbá május 22-től június 14-ig terjedő időben fogja végezni dr. Agyagássy Sándor főjegyző közreműködésével. A jó Isten tegye áldásossá utjokat és végzendő munkájukat.

— **Palástot szövettől már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

298/1934. szám. Bratislava · Pozsony, 1934. május 9. *Körlevél.* A Dunáninneri Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű Lelkészi Hivatalának, konkrét esetekből kifolyólag figyelemzetem lelkésztestvéreimet, hogy a korpótlék-jelentkezéseket legkésőbb a mérvadó szolgálati idő betöltését követő két hónapon belül igyekezzenek a rendes és szokott szolgálati ut betartásával az Országos Hivatalhoz benyújtani, hogy a megkésett korpótlék jelentkezésekből anyagi veszteség számukra ne következzen. A kongruatörvény értelmében ugyanis (178. §. szerint) ha a korpótlékjelentkezés a szabályszerű (kéthavi) határidő után nyújtott

be, „a felemelést azon napot követő hónap első napjától kell megadni, amelyen a bejelentés a II. foku politikai hatósághoz beérkezett.” A megkésett korpótlékjelentkezésből így nemcsak anyagi, hanem esetleges szolgálati idővesztés is keletkezik. Kérem tehát, hogy minden működő lelkész pontosan figyelje magasabb fizetési osztályba való soroztatásának dátumát.

353/1934. szám. *Körlevél.* A Dunáninneri Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének, mihez tartás végett közlöm, hogy az itteni iskolaügyi referátus f. év május hó 4 ről kelt 52.002/I-1934. sz. átiratában, mint 97. sz. körlevélben tudatja, hogy az iskola és nemzetművelődésügyi miniszterium 39.364/34 I/2. sz. f. év április 17-ről kelt rendelete szerint 1934. év június hó 30 val a szlovenszkói népiskoláknál (polgári és elemi) működő végleges vagy ideiglenes idegen állampolgárságu tanítók fizetését beszünteti.

359/1934. szám. *Körlevél.* A Dunáninneri Ref. Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének és Iskolaigazgatóságának, az itteni iskolaügyi referátus f. év április 23 ról keltezett 46.600/I-1934. sz. alatt 91 sz. körlevelét,—amely az iskolai szünnapokat tárgyalja és az illetékes tanfelügyelőségeken keresztül kézbesített ki,—egyházkerületem valamennyi iskolaigazgatójának figyelmébe ajánlom és kérem a benne foglaltak pontos betartását.

Midőn ezeket tudomásulvétel végett közlöm, vagyok szeretettel keresztyén szolgáljuk:

Balogh Elemér
püspök.

Pályázat. A *fornosi* ref. egyház presbitériuma a megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. *I. Javadalom:* 1. *Tanítói fizetésül* a) 20 köből őszi vegyes termény. b) faár a hivatól (kb. 600 kor) c) 15 m. hold szántó föld haszna (1935 végéig bérben), amelyekből az egyház a 4908 koronát biztosítja, d) államszegély. 2. *Kántori fizetésül* a) 5 m. hold rét haszna, b) 6 drb. legelő jog haszna, c) egyh. megyei kamat (3 kor. 20) d) stóla. 3. El nem választható kántortanítói javadalom: a) Lakás, (3 szoba) b) külső, belső kert haszna. *II. Kötelességek.* Amennyiben állami tanítói állás is szervezve van, I-VIII. osztályokból megegyezés szerinti csoportok tanítása, kántori teendők végzése, énekhar tanítása és vezetése, egyháztársadalmi munkában való részvétel. Pályázhatnak állampolgársággal és oklevéllel bíró ref. tanítók. Kellően felszerelt kérvények 1934. évi június 10-ig a lelkészi hivatalhoz Fornos, p. Mukačevo, Podkarp. Russz küldendők. Az állás 1934. évi július 1-én elfoglalandó. Személyes megjelenés és templomi énekpróba kívántatik, de az egyház költséget meg nem térít.

Presbiterium.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérő lapban „Kapudany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivataltalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI lelkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Ünnepek után.

Pünkösd után való első vasárnapot, a régi egyházi atyák tanítása nyomán Szentháromság vasárnapjának hívjuk. Arra szolgált ez, hogy a kegyes lelkek még egyszer átgondolták, átélték e napon azt a magasztos üdvtörténetet, amely az advent első vasárnapjával kezdődött és Pünkösszel, a Szentlélek csodás kitöltetésének felséges napjával végződött.

Méltán nevezhetjük *emlékezet* napjának is, mert úgy vagyunk ezzel a nappal, mint a vándor, amikor határoszl ophoz ér: önkéntelenül is megáll, visszanez és emlékeibe merül...

A mai nappal bezárult egyházi életünk ünnepes fele; jól esik megállni egy percre, elhessegetni magunktól a gondok fekete szárnyú madarait. Jól esik kiszakítani magunkat a kenyérért vívott harcok verejtékes küzdelmeiből...

Mig lelkünk szedegeti a sok szép emléket, mint a méh a virágról a mézet, szemünk elé gyönyörűsége kép vetitődik: a Jézus élettörténetének színes körképe. Elvonulnak előttünk a nyájas, szelid adventi esték, a *szent tavaszt* csicseregő fecskék. Látjuk a betlehemi jászolból csöt a gyermek Jézussal. Halljuk a Megváltó isteni tanításait, csodatételeinek hatása alatt megindult, hálás szívek magasztaló szavait. Látjuk küzdelmeit, szenvedéseit; vele könnyezünk, vele imádkozunk magunk is Getsemáné-kerti tusájában, megrázó harcában és keresztre feszítésekor. Majd eltűnik a sötét kép, a Nagypéntek gyászát diadalmasan törí át a husvéti öröm ragyogása. A tanítványok szíve, ajka csordultig van öröm-ujjongással; boldogok, hogy ismét maguk közt láthatják, érezhetik a feltámadott Krisztust. Még a hitetlen Tamás is szent meggyőződéssel vallja: „Én Uram, és én Isteneim!”

Ujabb változás; az Olajfák-hegyi jelenet táruul élénk. A tanítványok sóvárgó szemekkel néznek a magasba, a fényes felhőre, mely eltakarta a Mestert. Ott rezeg lelküknek túlfeszített húrjain, ott cseng a szívükben a búcsu szava: „Ne féljeteK, más vigasztalót küldök tinéktek...!” Ismét változik a kép. A jeruzsálemi felház áll előttünk a búsongó tanítványokkal, akik nagy árvaságukban, elhagyatottan, reménytvesztve keseregnek és nagy hirtelenséggel megtelik a síralmak tanyája zugó szél és tűz jelével...! A félnék tanítványok beteltek Szent-lélekkel; megbátorodtak, apostolokká váltak. A mennyei tűz csodás erejétől indittatva bátor lélekkel vágnak neki a bizonytalanság küzdelmes útjának; viszi, ragadja őket a Lélek: *teremteni egy új világot...!*

Ma, az emlékezet napján, milyen boldogság: összeszedegetni azokat a drága sugár-szálakat, amelyek a Jézus életének üdv tényeiből áradnak reánk. Milyen kibeszélhetetlen érzés! Szívünk, mint az üveglencse a napfényt, összegyűjti magába az idvezítés történetének éltető, áldást adó melegét...! Milyen gyönyörűség a lélek útján járni...!

A lélek szomjuhozik az élő, igaz Istenhez. Szárnyat ölt; mélységet és magasságot bejár. Az ember-ész keres, kutat, mindeneket megvizsgál: *még az Istenség mélységeit is!* Mindig több kérdés foglalkoztatja a lelkeket. De a hitbeli problémákra még sem a tudomány adja meg a megnyugtató feleletet, hanem a szív. „A tudomány hideg kutfejénél szomju lelked” szomj öli meg...” (Tompá).

Titkokat megfejteni, fájó szíveket megvigasztalni inkább képes a csillagos eget kereső hit, mint a lét mélységeit kutató tudomány.

Vannak súlyos problémák, amelyek előtt megtorpan a fürkésző elme, de a hit szárnya diadalmasan átsegít a szédítő mélységeken...

Ilyen nehéz kérdés, amely hittudósokat és laikusokat egyaránt foglalkoztat: a Jézus mennybemenetele, illetve az Ő megdicsőíttetése. A pozitív tudás itt már határához jut; a hitnek kell közbe lépni, ha nem akarunk a kétségek szikláin szétmorzsolódnunk. Ide is illik Szabolcska mély értelmű szava: „Mint a csengettyű szavára, ész megálljon, hit beszéljen...!” Ha csak az értelemre hallgatunk, zátonyra jutunk, mint a hajós iránytű nélkül. De a hit szavára szeminkről lehúll a fátyol és *mi is* oda tekintünk fel, ahová az Idvezítő szállott, mert ez a föld csak ideiglenes szállásunk, a mennyben van a mi igazi hazánk. Jézus pedig azért ment el, hogy helyet készítsen nekünk az Atya házában. Ha az Ő példája és parancsolata szerint élünk, majd egykor eljön értünk, magához vesz bennünket, hogy vele legyünk mi is... A hit világgossága mellett a föltámadás, az örök élet, jutalmazás, megdicsőíttetés nem probléma többé, hanem boldogító bizonyosság. Az örök kegyelmű Isten azzal is megmulatta irántunk való végtelen szerelmét, hogy nekünk két hazát adott, bennünket két ország polgárává tett... Egyik hazánk ez a föld, ahol küzdünk, verejtékezünk, imádkozunk; a másik a mennyeknek országa: a béke, boldogság örök birodalma, ahová mindannyian vágyunk.

Kovács Bertalan.

Református közélet.

— Egy kis szemlélődés a saját portáinkon. —

Az emberi élet nagy kataklizmájának romboló hatása nem hagyta érintetlenül református egyházi életünket se. Végig száguldott szépen zöldelő vetéseinken. Keresztül gázolt nemes alkotásainkon. Letiporta fejlődő, színes, illatos virágainkat. Összezavarta egyháztársadalmi életünknek majdnem minden folyamatát. Pusztulás és nyomor, ami nyomában reánk szakadt. Bár a romok eltakarítása mindenfelé serényen folyik, mégis kétségbeesítően szomorú kilátások vannak a jövőre nézve, mert nem tudhatjuk, mégcsak nem is sejthetjük, mit hoz a holnap.

Ha sok az, amit a világháború nyomán anyagiakban veszítünk kellett, még több az, amit lelkieken, jó erkölcsben, tiszta életben veszítettünk, veszítünk még ma is. Becsület dolgában meg, sajnos! ott tartunk, ahol a szakadék, az örvény következik. Szomorú jelenségek tárulnak még mindig szemünk elé, ha a vallás erkölcsi élet jelenségeit nézzük, mert az anyagi téren igazán nincs mit nézni avagy látni, mert az egyenesen katasztrófális.

A háború egyenesen felcsigázta azt a gyűlöletet, mely a népeket egyéni és nemzeti hűség, gazdasági érdekek, önzés, sokszor teljesen apró jelentőségű okokból, egymásra uszi-

totta. Ma is ez a gyűlölet és a belőle folyó bosszu érzete izgatja és igazgatja a föld hátán élő emberiség sorsát. Ez okozza, hogy anyagiilag tönkre jut minden kis existencias beáll, sőt már be is állott a végtelen nyomor s a végnélküli pusztulás, és ebben a gyűlöletes atmoszférában csak a sok fel-felbukkanó kétes existencia tudja elérni céljait s uszika a felszínen, ki tudja meddig!?

Hogy kicsoda felfordultságban élünk, abban tünik fel leginkább, hogy az emberek igen nagy része ahhoz áll, ahhoz fog, amihez abszolúte semmitsem ért, amire soha nem készült, amit soha nem tanult. Hogy a helyzethez, a valósághoz méltóan fejezzem ki magamat: harangot önt a hajdu.

Ez a felfordultság bizonyos mértékben egyházi életünk körében is jelentkezik. Nem ilyen kirívó formában ugyan, de jelentkezik. Az egyházellenes áramlat, az istentagadás ma is rázza egyházi életünket, csak hogy nem lehet urrá felette, mert az! nagyobb hatalmak őrzik és istápolják. Istennek örök hála és örök dicsőség: a hit, a Biblia, a Krisztus tiszta tudománya erősebb volt, erősebb ma is minden katasztrófánál s nem dől össze a legnagyobb viharok alatt se! Romboló hatását azonban — sajnos — érezzük s érezni fogjuk még sokáig.

A benne megnyilvánuló nagy erkölcsi erőnek s szervezetének köszönhető a legnagyobb részben, hogy az egyház mint ilyen, dacára, hogy körülötte minden megváltozott, nem került változás alá. És ebben van ma is — legalább többen úgy látjuk — a legnagyobb erőssége, ellenálló ereje ugyannyira, hogy nem tudja felőrlőni sem a veszedelmes idő, sem a hatalom sem semmiféle aknamunka. Hátha még anyagi erőit egyedül és kizárólagosan minden célra az ősforrásból merítené!? Még a pokol ágyui is összetörnének előtte.

A hitélet, mely a régi békeidőben, a jólét ölen hanyatlásnak indult, a háború első időszakában örvendéses lendületet vett. A templomok benépesedtek, az erkölcsök szelidülni látszottak. Am a háború után, illetve annak utolsó időszakában, mintha egyszerre minden, de minden itt is felfordult volna. Mintha minden recsegne-ropogna. Isten és egyházellenesség tünetei jelentkeztek. Az emberek mintha most már nemcsak egymás ellen, hanem Isten, egyház, megváltás, szeretet s minden nemesebb érzés ellen is háborút viselnének. Hiába szólt napról-napra, ünnepről ünnepre a templomba hívogató harang. El-el az Istentől, templomtól, egyháztól, szeretettől, ezek mind fölöslegesek! A mammonhoz, kommuñhöz sietett a nép s a templomból mozit akart csinálni. Egyházi énekek helyett pogány izű és szövegű dalok járták. Minden volt mindenkinek ajkán, csak Isten és Megváltó nem s templomról, egyházzal halani sem akart senki, annálkevésbé papról, szentigérről!

Ujabbán mintha javulna a helyzet. A templomok még a városokban is népesedni kezdenek. Nemcsak az egyszerű, magasabb műveltséggel nem bíró nép, hanem a művelt osztály is kezd, hogy úgy mondjam, Istenhez fordulni, Istenhez térni. Szükségét érzi egy magasabb lényel: Istennel, Krisztussal, a hittel való társalgásnak és életnek. Különösen mióta református lelkésztestvéreink is hivatásuk magaslatára emelkedve belmisszióval tüzetesebben s megfelelő körültekintéssel foglalkoznak.

A belmisszió mezőin azonban — sokan úgy látjuk, — némely lelkésztestvér tevékenysége nagyon kilengő, hogy ne mondjam, a római egyház felé lengő. Nem kételkedem jóhiszeműségükben egy pillanatra sem. Ezek, akik „új reformátoroknak” szeretik nevezni magukat, valójában aligha reformátorok. Munkájuk nagyon magán viseli a vakbuzgóság jellegét. Belmissziójuk bázisául a Bibliát teszik, ami magába véve éppen nem Kálvin-ellenes, nem is kifogásolható, de annyira vinni a bibliázást, hogy egyszerű, jámbor, minden iskolázottság nélküli leányok, munkások, diákgyerekek magyarázzák a Bibliát nyilvánosan és hivatalosan, talán mégis egy kissé több a soknál, ha nem is lehetetlenség. Ez kockáztatja a papi állás tekintélyét és nélkülözhetlenségét. (Aminek a kommunisták nagyon is örülnek, mert az ő malmukra hajtja a vizet, argumentumot ad ahhoz a jelszóhoz: minek a pap? mert azt mondhatják; mi magunk is magyarázhatjuk az írásokat.) Aztán mintha elfelejtenék, hogy a magyar református hitéletnek századokon át kifejezett hivatását sehol, de Szlovenszón éppen nem lehet mellőzni, figyelmen kívül hagyni. Sőt! A magyar kálvinista „typus”, melyet őrizni, fenntartani, hamisítatlanul adni át az utódoknak: a kötelességek koronája minden itt élő magyarnak s leginkább a lelkésztestvéreknek.

A sok a jóból is megárt, mondja a régi közmondás. A tulbuzgó új reformátorok, nem ritkán, beleszeretve az idegenben látott kilengésekbe, egyenesen kárt tesznek református egyházunk magyar jellegének. Azt hiszem azonban, ezt ők maguk sem akarják. A tulbuzgó belmissziói működés nagyon könnyen bigotizmusba billen át, az pedig egyenesen ellenkezik a reformáció lényegével.

Régi sebe az egyetemes ref. egyháznak az az áldatlan viszony, mely több helyen lelkész és tanító között fennáll, mely a „hora canonica” miatt is gyakorta kiujul. Sok helyen, különösen városi gyülekezeteinkben már napirendre tértek végleg efelett a veszedelmes óra felett, de falukon „uzus”, „így szokták” címen még mindig fennáll.

Be kell látnunk, be kell ismernünk, hogy helyettesítés dolgában lelkész és tanító egymásra vannak utalva. E tekintetben az egyház mindkét hivatalnokának be kell látnia, hogy akadályoztatás esetén nem küldheti helyettesül

szószékre vagy isk. katedrára a harangozót; a szolgálat se maradhat ellátatlanul, mikor az egyháznak két, esetleg több fizetett tisztviselője van. De nem volna szabad az egyház szolgálatát sem úgy irányítani, hogy azzal esetleg a tanítóra háruljon az egyházi szolgálat legfontosabb része, az igehirdetés.

Hiszem azt is, hogy a művelt emberhez illő előzékenység sohase lesz kitéve annak, hogy diszponáljanak vele. Ha kellőleg értékeli mindkettőt a saját hivatását, annak magaslatán áll, összeütközés csak visszaélés esetén lehet közöttük.

Sok, még mindig sok a kívánnivaló ahhoz, hogy templomainkban senki helye a maga idején üresen ne maradjon, de eljön az az idő bizonyosan, ha minden erre hivatott tényező szeme előtt ott lebeg, hogy egyház, iskola s minden kulturintézmény hivatása: *becsületes, értelmes, vallásos emberek nevelése, mert ezek nélkül nincs erkölcs, pedig ez az alapja egye-
sek, mint a nemzetek jövődjének s a jövődj szabad fejlődésének s boldogulásának.*

Református életünk mai helyzetében tagadhatatlan, hogy vannak biztató életjelenségek. Az Isten ígéje, különösen a hivatását átérző s belmisszióval értelmes óvatossággal foglalkozó lelkészek ajakán mégis hat, mégis csak megfogja a lelkeket. Látjuk ennek kedvezően biztató megnyilvánulását egyes gyülekezeteink életében. Vannak gyülekezetek, melyekben a kegyes adakozás évenként ezrekre rug s egy 100—120 ezer koronás építésnél pld. nincs szükség pótlódó kivetésre; a templombajárás mértéke: a templom minden alkalommal tele van s a jó erkölcs is megfelelő. Olyan hely is van, hol a köznap reggeli istentisztelet sohasem szünetel, de a nagy munkaidőben lelkészt, kántortanítót a reggeli 5 óra a templomban találja. E tekintetben az elismerés elsősorban a lelkész és tanító *egymást megértő* tevékenységét illeti és méltán! Így könnyebb is, szebb is, jobb is, boldogítóbb is. *„Így az Isten háza épül s plántái virágozva nőnek!”* Probátum est.”

Sajnos, sok még a kívánnivaló. Nekünk kisebbségi magyar kálvinistáknak nagyon súlyos a helyzetünk. Talán éppen azért is, mert magyarok vagyunk s a magyar kisebbségnek a magvát tesszük. Gerincét alkothatjuk, ha minden tekintetben az ősök példáját követjük.

A helyzet nagyon nehéz. A gályarabok idejére emlékeztet. Csak a gályarabok hiányzanak. Aki izig vérig magyar és magyar akar maradni s nem néz megriadva a gályarabok szenvedéseire, de állja a harcot; ennek bizony tövisből van vetve a párnája. Ha pedig rud mellé szegődik, még boldogul is a maga módja szerint, nincs néhány könyv példája mutatja, melyeket a magyar sajtó tárgyilagos kritikája már régen elintézett s még mindig ott vannak, ahol éppen nem volna szabad lenniök. Hogy ezek mennyi

kárt tesznek, annak csak az Isten a megmondhatója. Etekintetben egyformán szenved egyházunk és magyarságunk.

Itt említem meg, hogy a szlovenszkói magyar tudományos, szépirodalmi és művészeti tevékenység is meglehetősen furcsa képet mutat. Nagyon kevés rajta a magyar, még kevesebb benne. Pozícióit, tisztelet a kivételeknek, bizony kis kaliberű egyének foglalják el, a kiérdemesült komoly értékek kiszorulnak, mert nem állják a tülekedést.

Soha, de soha se volt nagyobb szüksége egyetemes magyar református egyházunknak az őrállók és vezérek éberségére, energiájára, mint ma Szlovenszkon, mert a multban csak hitét, református voltát kellett hűveinknek őrizni és ebben lelkészeink és tanítóink mindenkor helytállottak. Ma azonban magyarságunkat, keresztyén világnézetünket, magyar református voltunkat is őriznünk kell és mentenünk, ha azt akarjuk, hogy megmaradjunk magyar reformátusoknak s ne férhessen hozzánk semmiféle idegen izű szenvelgő, farizeusi pietizmus s új reformáció cégére alatt álszenteskedő képmutatás meg ne mételjeze egyházunk puritán jellegét.

Aggódó lélekkel szemlélem az előttem el-futó időt és eseményeket. Tapasztalataim komoly megdöbbenésre készítetnek. Vajha jobb volna a valóságban, mint amilyennek látom! Am, ha jól láttam, tudom, bizonyos vagyok benne, hogy őrállóink nem felejtik el megőrizni, fenntartani egyházunk, hűveink puritán, tiszta református voltát s magyarságát, mert ebben nagy szolgálatot tesznek az itteni magyarság jövőjének is.

Aki őri az itteni magyar kálvinizmust, az egyben magyar jövőt is őriz. Hitünk, nyelvünk, fajunk fenntartása pedig legszentebb kötelességünk!

— h Is —

Hitlerék exegese.

Irta: Haraszty Károly.

Az első *hitlerista-regény* magyar fordításban is megjelent. A regény címe: „A vérrontó bűn”. („Die Sünde wider das Blut.”) Szerzője: *Dinter Artur*. A regénytrilógia *elsejét* valószínűleg követni fogja a második és a harmadik rész is; „Die Sünde wider den Geist,” és „Die Sünde wider die Liebe”, amelyek közül az egyik Németországban már 1921-ben 12, a másik 1922-ben 5 kiadást ért el, több százezer példányszámmal.

A regénytrilógia irányregény, mely a *protestáns internacionále* megbontására és megszüntetésére született meg. A benne rejlő intranzigens nacionalizmus a kizárólagosságnak oly hevességét gyújtotta meg a „harmadik birodalomban”, mely nem tűr meg maga mellett semmi olyant, mi csak látszólag is nem mono-

polizált német fajnemzeti, mi csak látszólag is veszélyeztetné az árjaelmélet mindent maga alá nyögöző hegemoniáját. Igaz ugyan, hogy ma a nacionalizmus renaissance-át látjuk felpirkadni minden fajnál, minden államban, de ez a nemzeti újjászületés nem nélkülözheti az internacionális erőknek, különösen a konszolidáló erejű hatásoknak felvételét, melyek nélkül ki-egyensúlyozott existenciát biztosítani a nagy világszaládban egy faj, nemzet, állam sem képes. Ez áll nemcsak anyagi, de legfőként szellemi, lelki, vallási vonatkozásában. S ha itt tullóttünk a célon, . . . , akkor pont belelőttünk existenciánk szívébe. *Dr. Dinter Artur* is így járta meg regénytrilógiájával, melynek hatása inkább bomlasztó, mint konszolidáló. Teherlapja inkább ijesztően komor, mint vigasztaló és megnyugtató. Inkább örvényeket nyitogató, mint széllyukakat elfalazó. Olyannyira egészségtelesenül antiszemita, hogy már inhumánus! . . . Oly szertelenül Biblia magyarázó, hogy már istentelenül pogány! . . . Dinter oly annyira eltévelyedett a pozitív keresztyénység légkörétől, hogy 3 ik regényének: „Die Sünde wider die Liebe” zárószavaiban a következő zavaros kitételekre ragadtatja magát: „Fort mit dem allen Testamente! Fort mit Paulus! Zurück zu Christus!”

A szerző első regényében („Vérrontó bűn” „Die Sünde wider das Blut.”) a fajkérdést *metafizikainak* tartja. Második regényében („Die Sünde wider den Geist.”) pedig így nyilatkozik: „Die Menschenrassen sind nichts anderes als die irdischen Erscheinungsformen höherer oder niederer Geistertypen. Da der Geist sich zeine Verkörperungen zu ganz bestimmten Zwecken selber wählt, ist er also selber für die Rasse verantwortlich, in der er auf Erden wandelt, und das Geschwätz, der Mensch könne für seine Rasse doch nichts, hat eben so kurze und krumme Beine wie die Menschensor'e, die alle Ursache hat, mit diesem Getöne Gimpel zu fangen” . . .

Dinter az *okkult* tudományok terére is átcsapott s tendenciózuson hirdet olyanokat, mikben sem a katolikus, sem a protestáns egyház végleges nyilatkozatot még nem kockáztatott.

Ez alacsony célirányosság jegyében született meg a trilógia 3-ik regénye, a: „Die Sünde wider die Liebe” is. Mindenütt iszonyu *Bibliarombolás!*, melytől hűledezik a ker. lélek s melynek aggódó rémületét csak még jobban fokozza az író eme beigérése: „Die Geistlehre werde ich in einem Jesusromane — Der Held von Nazareth — in dem ich das Leben des Heilandes in ihrem Lichte darstelle, weiter ausführen.”

Dinter regénytrilógiája *hermeneutikai*, illetőleg *exegetikai* szempontból döbbenetesen hibás, téves, . . . egyenesen elítélendő! . . . Alacsony tendenciájában verébmódra a porban fürdik s nem száll fel sasként a tiszta, üdvhozó magasba. Előtte, különösen az *Ószövetség* merő zsidó csalafintaság, megtévesztés . . . , mely csak

arra jó, hogy vele az árjatheória létjogosultságát bebizonyítsa. *Dinter* etekintetben némileg érülkőzik a mi *Szabó Dezsőnkkel*, „Az elsodort falu” írójával. (Mindakettő 100 % os fajvédő!) Exegezisében egyenesen csapni való. A legdurvább antiszemitizmus szemszögéből magyarázza pl. *Ézsau és Jákób* történetét, melyet így gyűlöletesen nevetségessé tesz. Minden betűjéből szinte kéri az árja-elmélet brutálisan domináns hangja, mely teljesen elnyomja a bibliai rész magas értelmét. *Dinter* regényében oly annyira nacionalista, hogy vele árt magának a germán nacionalizmusnak is, nem szólva a nacionalista germán liberális vallásnézletéről, vagy pláne mély protestáns (lutheri) érzületéről!...

A hitlerista *Dinter*ek „a németekhez illő vallásosság” megteremtésén fáradoznak, ... és dezavualni szeretnék a *Bibliát*, Erre azonban a „doorni remete is” (II. Vilmos) felbőrdül s vissza kívánja terelni a vallásilag szétmánilátzó németiséget az Evangeliumokhoz, .. a *Bibliához*!

Meisser bajor evangélikus országos püspök a szószékről olvasta fel a közelmúltban a szétrepezett németiség ellenzékének nyilatkozatát, amely a lehető legélesebben elítéli a nemzeti szocialista kormány államvallást teremteni akaró akcióját és kijelentette, hogy a német lutheránus hívők védekezni fognak az erőszak ellen, akármi következik is.

Tovább menve *Dinter* a bibliai *archaeológiát* is saját szemszögéből nézi. Nyilván megérizni rajta a *Delitsch* hatást. A németek formulát is találtak arra, hogy teoriájukat védelmezve a jövő nemzetének tüntessék fel magukat: „Németország dinamikus!” A nemzeti szocializmus csakugyan gyökeresen szakított a múlttal; nem a történelemben, hanem a mitológiában gyökereszik, nem a kultúra hagyományában, hanem az élet születésében. (Gottfried Beun). A germánosság jövője attól függ, hogy a perspektívában mily szerepet játszik *Krisztus*, a *valódi Krisztus* s nem az árja származású „Názáreti Hős” ... , ki nem azon magasságokból sarjadt elő, melyeket *Dinter* exegezise ad a világnak, hanem a kiről az *Írás* szól, — ki minden mindenben, — tehát, „Ut, Igazság és Élet is!”

A szentgotthárdi Iskola-Szanaszatórium Egyesület.

(Folytatás.)

A tbc. elleni védekezés úgy írásban, mint szóban való propagálása mellett mindjárt az egyesület megalakulása idején hozzáfogtak az iskolaszanaszatóriumok létesítésének munkálataihoz. Kísérletképpen megnyitották Budakeszin az első iskolaszanaszatóriumot 43 növendékkel.

Ez a kísérleti vállalkozás egy évig állott fenn, míg az egyesület megszervezhette és tető alá

hozhatta a modern, egész éven át működő saját otthonát.

A folyton sulyosbodó gazdasági viszonyok között igen nagy nehézségekkel járt egy modern iskolaszanaszatórium megteremtése, de szívós küzdelem után mégis sikerült megteremteni Szentgotthárdon az első magyar iskolaszanaszatóriumot, mely 1930 nyarán nyílt meg. Szentgotthárd mája nagyszerűen megfelel a célnak, hisz a lévőzervek világhírű gyógyhelyétől (Gleichenbergtől) légvonalban alig 25 kilométernyire van. A község környékét kiterjedt fenyőerdőségek borítják,

A háló- és tantermek déli fekvésűek, hatalmas ablakaik ontják a napfényt és levegőt. Az intézetben 13 háló és 6 nappali szoba van. Egy-egy hálóban 8 ágy van s így 104 növendék befogadására alkalmas.

Az 1934—35. iskolai tanévre az ápolt növendékek számát 130-ra emelik fel.

Az intézet 6 holdnyi területen fekszik. A belső udvar részben parkosított, részben hársal fásított. A külső udvaron nyert elhelyezést a játszótér, a tennisz-, a ródlipálya és a saját artézi vízzel táplált fürdőmedence, a hozzátartozó fürdőházzal.

Az intézetben nagy sulyt helyeznek a valáláserkölcsi nevelésre, a katolikus növendékek részére kápolnát, a protestánsok részére gyülekezeti termet létesítettek. Gondoskodás történt az izr. növendékek vallásoktatásáról s az istentiszteleteken való részvételükről. Tehát az istentisztelet hallgatását is az intézet falain belül végezhetik el a növendékek.

Nagyon fontos a növendékek szabadban pihenése, e célra két különálló fékvőcsarnok épült (fiúk és lányok részére). Ezekben villanyvilágítás van s így a pihenő ágyakon az olvasás és tanulás még az esti órákban is lehetséges. Gyógykezelés céljára 4 helyiség áll rendelkezésre. A röntgenlaboratóriumban az átvilágításra alkalmas röntgenkészüléken kívül még a kvarc, a vitalux és a diatermiás készülék is elhelyezést talál. Vízügyintézeti kezelésekre alkalmas berendezéssel van ellátva minden fürdőszoba. A gyógyítás munkáját két orvos: a vezető-főorvos és az alorvos végzi. Az orvosoknak két ápoló és két ápolónő segédkezik.

Ha már most ezen adottsághoz még hozzászámíthatjuk a rendszeres orvosi ellenőrzést, az egyéni tanítást: érthetővé válnak a szép egészségi és tanulmányi eredmények, melyeket az intézet felmutatni tud.

Negyedik éve működik az iskolaszanaszatórium. Ez idő alatt a növendékek száma: 679 volt.

Az iskolaszanaszatórium három évi működése alatt az ápolásra bízott beteg és vérszegény gyermekek szépen erősödtek, visszakapták élet- és munkakedvüket s ennek eredményeképpen fokozódott az a bizalom, amellyel nemcsak a szülők, hanem az orvosi társadalom is az intézetbe küldte a gyógyulást kereső és ápolásra

szoruló gyermekeket. A tovább tanulás lehetőségéig feljavult betegeket a külföldi gyógyintézetek helyett ma már az iskolaszanatóriumba küldik, ahol a hosszú kezeléssel elért gyógyeredmények veszélyeztetése nélkül a betegek további gyógykezelést nyernek és abban hagyott tanulmányaikat is felytathatják. Igen fontos az a lelki behatás, amelyet az iskolaszanatórium gyakorol a gyermekekre: nem tétlenségben, folytonosan betegségükről gondolkodva töltik a gyermekek idejüket, hanem saját korabeliakkal, életvidám környezetben, a betegség érzetét угyszólván feledve élnek.

A szanatóriumi kezelés előtt beteges, sápadt, fejfájós, órák alatt szédülő, gyakran ájuldozó gyermekeknél e tünetek a szanatóriumi kezelés hatására nyomtalanul eltűnnek.

(Folyt köv.)

A család és iskola viszonya.

Irta: Thamó Zsuzsika ref. tanítónő.

A magyar klasszikus irodalom nagy filozófusa, báró Eötvös József, gyönyörű aforizmáinak egyike így szól: „Félig majom, félig angyal a gyermek. Mennyit kell emelkednie és mennyit süllyednie, míg emberré válik.”

A gyermeknek emberré, valódi emberré való átfelmálására hivatott a család és iskola.

Nézzük meg elsősorban, hogy mit eredményez ez a két intézmény külön-külön?

Ha egy futó pillantást vetünk a történelembé, azt látjuk, hogy a család nevelése teljesen egyoldalú volt. A testi nevelés. Ugyanazt látjuk a ma még vad állapotban élő néptörzseknél is. A családnak csak az a törekvése, hogy gyermekeiből erős és bátor harcosokat neveljen, alkalmas egyéneket az elsőrendű életszükségletek, az élelem és ruházkodás megszerzésére. Ezen szükségletek megszerzésére a testi erő, párosulva egy kis ravaszsággal, elegendő, mert az erkölcsi felfogás az, hogy aki bírja, marja. Ezt az elvet látjuk megvalósulni az ősi történelemben. Ennek az elvnek következménye volt a népvándorlás, a tatárjárás, a török hódítás.

Kiséreljük meg ezzel szemben elképzelni, hogy mit eredményez a kizáróan iskolai nevelés.

Idézem báró Eötvös József egyik nagy munkájának vonatkozó részét, amelyben egy jó módu család gyermekének nevelését így írja le. „A gyermek első éveiben a nyelv- és táncmestertől összeszótt lét, amelyből midőn kilép, talán három nyelvet fog érteni, csak a szív nyelvét nem, mert minden képességét kifejté első nevelése, kopáran csak a szív maradt. S így adatik át nevelőjének, vagy valamelyik intézet egyikének, hol mester a mestert, tudomány a tudományt követi, pihenés nélkül, mindig tovább, míg az idő letelik s a kergetett megpihen s vissza sem tekint többé a tudományra, amelyet jó korán

megutáltattak vele. Nevelése bevégződött s nincs szíve.”

Vagy nézzük meg a legmodernebb gyermeknevelést, a szovjet rendszerét. Emberi szempontból ez sem kedvezőbb.

Merészség volna jóslatokba bocsátkozni afelől, hogy mil eredményez a szovjet nevelési rendszere, mert a közeljövő példakkal fog szolgálni arra. Azt azonban látjuk, hogy sem a gépies nevelés, sem az internátusok nem pótolhatják a család nevelését.

A szovjet gyárai a mai, mindent racionalizálni akaró rendszer mellett, nem embereket, hanem gépeket fognak termelni. Gépeket, amelyek esetleg tökéletesen fogják kezelni az ekét vontató traktort, vagy a Röntgen sugarakat, esetleg az ágyút, vagy a gépfegyvert. De vajjon ezek a képességek igazán boldoggá fogják-e tenni az embert? Én azt hiszem: nem. Mert a családi tűzhely melegét, szeretetét, gondoskodását ezek nem pótolhatják.

A család és iskola, ez a két intézmény van hivatva kultúr népeknél arra, hogy az ifjú nemzedéket képzésben részesítse.

Ezen két intézmény közül a család túnyomólag nevelőleg, az iskola pedig oktatólag működik közre. Mindkettőnek azonos a célja: felkelteni és kifejteni az emberi képességeket általában és összeségükben. Egyik a kezdő, másik a folytató. Ebből következik, hogy mily fontos és kívánatos, hogy ez a két tényező egymással karöltve haladjon, hogy egyik a másik iránt kellő figyelemmel viseltessék.

A természet rendje szerint a gyermek első sorban a családé s így első sorban annak kötelessége a gyermek kiképzése is.

A család munkája a bölcsőnél kezdődik és ezt a munkát akkor sem szabad abba hagynia, midőn a rendszeres tanítás megkezdésével az iskolában munkatársat nyer, mert nem az iskolák, hanem a családok alkotják összeségükben az államokat és nem az iskola, hanem a családi szellem az, amelyből a népszellem képződik.

Nézzük tehát: mi a család teendője a gyermek kiképzése szempontjából?

Erre a kérdésre a feleletet a gyermek fokozatos fejlődésének természetes rendje adja meg.

Mint test lép a világba születésekor az ember, a lélek akkor még szunnyadó állapotban van. Így a csecsemő legelső fejlődése is egészen testies. Csak ösztönök nyilvánulnak benne. Ösztönök az élelem, mozgás, meleg, jó levegő iránt. Ezeket kívánja maga a természet, erre irányul a gyenge test minden ereje, minden mozdulata.

Első kötelesség tehát az, hogy a gyermek testi épsége, egészsége és mozgása teljes mértékben biztosítva legyen.

Csak a tagok szabad mozgása által fognak az izmok erősödni. Ez segíti elő az emésztést, a lélegzést és az egészséges anyagcserét. Ez által az erő természetszerűleg növekszik, a test ügyesedik s ez adja meg a tagok mozgásának ter-

mészetszerű könnyedségét. De nemcsak a testi jóérzést mozdítja elő, hanem egyszersmind a gyermeket erőinek tudatára ébreszti s élénkítőleg, vidámitólag hat a gyermek kedélyére. Vidám, élénk, tettvágyó gyermekkel, akik testben, lélekben épek, üdék, akik mosolyogva nézik a világot, bizonyára jobb szolgálatot teszünk az iskolának, mint a gyáva, félnék, rest és alamu-sziakkal. Csak egészséges testben lakozik egészséges lélek és csak itt lehet tervszerű szellemi tevékenység, amelynek kifejtésére *törekszik az iskola*.

Jóllehet, gyakran zavarólag hat és kényelmetlen, ha az egészséges gyermekek erejük tudatában ujjongva tombolnak s számtalan kérdéssel zavarják hozzátartozóikat a külvilág tárgyaira vonatkozóan s türelmetlenül vágyakoznak a szűk lakásból a szabad természetbe, — mindez azonban természeti szükséglet, amit nem elfojtani, hanem elősegíteni *a család kötelessége*.

Arra a kérdésre, hogy az ilyen gyermek miként fog illeni az iskola padjaiba és hogy a szabadság nem fog-e zabolátlanságra vezetni, az a feleletem, *hogy nem. Az okos szabadság nem zabolátlanság. Az ember pedig okos lény. A kis gyermek még ugyan nem, de az lehet és bizonyára az is lesz, ha helyesen nevelik. S éppen ez az, ami által a gyermek az állattól különbözik. Az állat nem ismer szabadságot, az akaratlanul követi ösztönét, amíg akadályhoz nem ér. Jóllehet az ember is a természetes ösztön alatt áll, de egy bizonyos választási szabadsággal, a határvonalat az ész mutatja: tedd, vagy ne tedd. Mivel pedig a természetes ösztön a gyermekben jóval hamarabb felébred, mielőtt az értelem befolyása megkezdődne, éppen azért idejében meg kell akadályozni, nehogy veszélyes irányba fejlődjék.*

(Folyt. köv.)

H I R E K

— **Szavazatbontás.** A tiszáninneri egyházkerület szavazatbontó bizottsága folyó hó 23 án, Kassán bontotta fel a március 20-án tartott közgyűlés határozata folytán beérkezett szavazatokat. A szavazás minden tisztséget illetőleg eredménnyel járt, úgy hogy pótszavazásra nincs szükség. Egyházkerületi lelkészi főjegyzővé *Szöke István* rozsnyói lelkész 124 szavazattal; egyházkerületi lelkészi tanácsbíróvá *Böszörményi Sándor* homonnai lelkész 81 szavazattal; zsinati lelkészi rendes taggá *Ujlaky Sándor* bajánházai lelkész 84 szavazattal; zsinati lelkészi póttaggá *Ablonczy Pál* hanvai lelkész 95 szavazattal választott meg. A megválasztott új tisztviselőket szeretettel üdvözljük s Isten áldását kérjük munkásságukra.

— **Magyarok a külmisszió szolgálatában.** Kinában Kunst Irén, Jáva szigetén Dietzlné dr Horváth Gabriella, Pitilu szigetén, a pápuák között Molnár Mária, a bulgáriai törökök között Döbrössy Lajos, Mandzsuriában az erdélyi Babos Sándor szolgálja Krisztus evangéliumának ügyét.

— **Tompa Mihály szobor.** A balassagyarmati református egyház javaslatott terjeszt az egyetemes konvent elé Tompa Mihály szobrának felállítására. A javaslat megjelöli a módokat is, amelyekkel a terv megvalósítható lesz.

— **Egyetemi templom Debrecenben.** A konvent legutóbb tartott gyűlésén szükségesnek tartotta, hogy Debrecenben egyetemi templom épüljön az egyetemi ifjuság gondozására.

— **Luther Márton** születésének 450. évfordulója alkalmából mintegy 3000 lelkész tiltakozott Németországban az államnak az egyházi ügyekbe való beavatkozása ellen.

— **Babos Sándor** a tavasz végén fejezi be tanulmányait Pekingben és Mandzsuriába fogutazni.

— **Roosevelt elnök, mint igehirdető.** Husvét első napján Roosevelt, az Észak-Amerikai Egyesült Államok elnöke istentiszteletet tartott egy amerikai hadihajó fedélzetén. Roosevelt végzte az igehirdetést és imádkozást.

— **Az orosz bolsevizmus** nemcsak a kereszténységnek esküdt ellensége, hanem általában minden vallásnak. Így Turkesztánban nagyban folyik a mohamedánok üldözése. A mohamedánok főkönyvét, a Koránt, ahol csak lehet, megsemmisítik, papjaikat üldözik s gyermekeiket kényszerítik, hogy az istentelenek iskoláit látogassák.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **A nagytiszteletű Esperesi és egyházm. Főjegyzői Hivatalok** szives figyelmébe ajánljuk, hogy az Egyh. Törvényekhez kiadott *Írásmintákban* foglalt bírósági nyomtatványok, különösen a 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 18, 19, 20 számúak kaphatók Nagykaposon a **Heiman Vilmos könyvnyomdájában** a legjutányosabb árak mellett. Ugyanott költségvetési és adókimutatási ivatek, anyakönyvek és két nyelvű anyakönyvi nyomtatványok is rak-táron vannak.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A mi istentiszteletünk.

Ha másvallásu téstvéreink betévednek a ref. istentiszteletre, nem könnyen találnak szavakat annak az érzésnek, magasabb rendű lelki tápláltatásnak kifejezésére, amelyet a mi istentiszteletünk jelent számukra. Szokatlan ugyan a másféleség, minden idegszáluk érzi a nagy különbséget, a benyomás mégis olyan erős és lenyűgöző, hogy csak később jönnek a római egyház hivatalos, vagy megszokott kifogásával az üres falak, művésziatlenség, száraz és rideg józanság, szegényes felépítettség ellen. Sajnálatos jelenség, hogy ilyenkor sok református nem a mi istentiszteletünknek a másvallásuakat is rabulejtő szépségeit hangsúlyozza, hanem udvariasságból, talán „meggyőződésből”, vagy tudatlanságból maga is bevallja, hogy bizony a ref. istentiszteletből hiányzik a melegség, a művészebb kiképzési forma és nagyon merev a liturgiális rend.

A svájci reformátusok egyik kiválósága pompás könyvet irt a ref. istentisztelet sajátosságos szépségéről, mélységes és kiforrott formájának részletezéséről. Bejárta az egész világot, éles szemmel és megérteni akaró lélekkel figyelte minden keresztyén és pogány vallás istentiszteleti életét; igyekezett beleélni magát a szerzetesek énekének földöntúli egyhangúságába, a barokk székesegyházak tarka, diadalittas és nevető pompázásába; résztvett szegény parasz-
tok bibliai közösségében épügy, mint a rengetegek mélyébe rejtett zárdák áhitatában. Elfo-
gulatlanul, talán kissé meg is unva már ref. egyházának istentiszteleti formáját, törekedett eljutni a legjobbhoz. Mégis mikor visszatért hazájába, meglátta, hogy nem is olyan üres, rideg és fagyos az istentisztelet helye és nem olyan szegényes a ref. keresztyének istentisztelete.

Nálunk még a sima, disztelen templomfal is kötelességét teljesíti. Csupa hallgatás és várakozás. Sem képeivel, sem építészeti díszével nem akar hatni, hangulatot készíteni, nehogy meghamisítson valamit, nehogy megtörje a figyelmet. Semmit sem szabad beszélnie, egyetlen kötelessége a figyelem előkészítése, megőrzése az igehirdetés számára. Szabad teret nyújt arra, hogy a gyülekezet közvetlenül találkozhassék az Igével. Négyszáz esztendő alatt egyszerű, vagy intelligens gyülekezetek egyszerűen megéreztek a sima és néma falak evangéliumszerűségét és vádak, kifogások, vagy építészeti stílusok kedvéért nem voltak hajlandók eltérni tőlük.

Kegyelem néktek és békesség! — hangzik a lelkipásztor ajkáról az ősi, evangéliumi köszöntés, melyre a gyülekezetnek válaszolnia kell. Hogyan árad, hullámoz, dagad elő a még ősi zoltárének szárnyán a hálának, magasztalásnak, dicséretnek válasz-szava a gyülekezet lelkéből. A bibliai érzések összevegyülnek a mai embernek Istent-kereső, Előtte porba-hulló érzéseivel. Nem tudni, hogy a dávidi kegyes-séget, vagy a kálvinista hódolatot tükrözik-e vissza inkább a zoltárének, vagy a biblikus zamatu énekek és dicséretetek a ref. istentiszteletben. Nem tudni, hogy meditáció-e a zoltár-
ének, vagy átmenet az imádságba, tulajdon lelkemhez szólók-e vagy Istennel beszélgetek-e már?! Mintha a néma falak is megszólalnának, a templom öbleit betölti, elárasztja a gyülekezet egy szívvel-lélekkel zengett éneke. Itt a templomban nincs is más az Istenen és Istenhez szóló gyülekezeten kívül. Az egyetemes papság gondolatából itt lesz istentiszteleti való-ság. Az ének minden hívő léleknek papí

funkciója. Közvetlenül, korlátok és elhatároltságok nélkül áll meg Isten előtt, vagy hullik Előtte porba. A közvetlen találkozást nem zavarja, nem törí meg semmi idegen, harmadik elem, sem a közvetítő római áldozár, sem az öncélú orgonajáték, a református elvekkel ellentétben álló önálló karének. Senki másnak nincs itt keresnivalója a templomban, mint Istennek és a bűnös teremtménynek.

A gyülekezet szája, a lelkipásztor előfohászata után az előimádságban a bűnvallásnak mázsás-sulyu szavait görgeti elő lelke mélyéből a gyülekezet. Lassan, fokozatosan törík meg és roppan össze a bűnös lélek, eltűnik minden dicsekedése, csak a Krisztus érdemébe fogódzkodik és a prédikációelőtti énekekben valóban, *mint a szép hives patakra a szarvas kívánkozik*, úgy vágyakozik a parancsait osztogató, szavát prédikációban hallatató Isten után.

Az igehirdetés nem logikai torna, művészi-
leg épített lépcsősorozata a következtetéseknek, vonatkoztatásoknak, nem költői színek keverése, hanem minden gondolatnak szoros odakapcsolása a kijelentett Igéhez, a kijelentett Igének hozzáérítése, rávelítése gondolatainkra, cselekedeteinkre, kérdéseinkre, hogy megmaradjon, megrázzon és teljesen összetörje bennünk az ellenkező, természeti embert. A prédikáció cselekedetre-buzdítás, megindítás, az Isten Lelkének harcba-indulása.

Kár, hogy a prédikáció utáni imádságot sokan szeretik elsietni, megrövidíteni. Ebben a gyülekezet ismétli meg a prédikációt, számot ad arról, mennyi lett belőle igaz tulajdonává. Ez az imádság kapcsolja, forrasztja igazán össze a gyülekezetet. A másokért való könyörgés az egyest beilleszti a nagy közösség körébe, honnan szívének nagyobb lesz a perspektívája, ahol ki kell tágulnia felebaráti szeretetre, könyörlésre, alamizsnálkodásra. Csak az utóimádságban eggyé forrott szívű gyülekezet tudja az Egyház Fejével együtt mondani az Ő imádságát: *Mi Atyánk...* Az uri imádságnak magasztaló része: *mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké Amen!* úgy hangzik, mintha angyalok jönnének a gyülekezet segítségéül, akik velünk együtt magasztalják az Atyát, Őt kereső vágyakozásunkat és adja Benne megnyugvó szívünk örömét is, mikor felhangzik az istentisztelet végén az Ő áldása.

Egyszerű falak között, színtelen eszközökkel, a világnak semmi szépségét, külsőségét nem hozva magával, a bűnös ember találkozik a mindenség Urával, Krisztus Atyjával a református istentiszteletben. Ez a találkozás megszépíti templomát, istentiszteletét, lelkét és megérzi, hogy az örökélet már e földön az övé lett.

Incze Gábor dr.

A Református Világszövetség ügyvezető bizottságának ülései.

Irta: *Maksay Albert.*

A presbiteri rendszerű református egyházak világszövetségének az elmúlt év nyarán *Belfast*-ben lefolyt egyetemes nagygyűlése óta a világszövetség keleti tagozatának végrehajtó bizottsága két ízben ülésezett, mindkét alkalommal *Edinburghban*.

Az 1933. nov. 8-án tartott ülésen dr. W. A. *Curtis* elnökölt. A szokásos adminisztratív ügyek intézése mellett az ügyvezető bizottság behatóan foglalkozott az *ukrajnai* evangéliumi ébredőmozgalom támogatásának kérdésével. Az előadói jelentésből, melyet dr. *Macdonald Webster* terjesztett elő, kitűnt, hogy a mozgalom református ágának évi 25.000 svájci frank támogatásra lenne szüksége. Ebből az összegből 2000 frankot a skót és angol presbiteriánusok már biztosítottak, de égetően fontos, hogy a többi országok református egyházai is meghallják a segélykérő szót. Súlyos inségben vannak az *oroszszerzégi* protestánsok is, akiket szintén a testvér keresztényen egyházak kötelesek támogatni. Kedvező és örvendetes hírül szolgál, hogy *Spanyolországban* nagy lehetőségek tárultak az evangelizáló munka elé.

Az ügyvezető bizottság a belfasti nagygyűlés határozatai értelmében kiegészítette a *keleti tagozatnak a Világszövetségben való képviselőit*. A keleti tagozat részéről jelenleg 220 képviselő 36 tag egyházat képvisel. A magyar református egyházak közül a *romániai* magyar ref. egyházat 3 tag, a *magyarorszerzégi* ref. egyházat 9 tag, a *csehszerzégi* magyar ref. egyházat 2 tag, a *jugoszerzégi* magyar ref. egyházat 2 tag képviseli. A romániai ref. egyház képviselői dr. *Makkai Sándor* püspök, aki egyben a Ref. Világszövetség ügyvezető bizottságának is tagja; dr. *Imre Lajos* teol. igazgató, a világszövetség belmissziói bizottságának tagja és *Maksay Albert* teol. tanár, a kontinensi bizottság tagja.

A következő ügyvezető bizottsági gyűlést, ugyancsak dr. *Curtis* elnökletével, f. év január 24-én tartották. A tárgysorozaton szerepelt többek között *Hamilton* főtitkárnak az érdekelt német református körökből érkezett levelek alapján felolvasott jelentése a németorszerzégi zavaros egyházi helyzetről, az ülés azonban nem vélte időszerűnek, hogy határozott lépéseket foganatosítson vagy javasoljon. Tárgyalták továbbá a magyarorszerzégi református egyház amiatti panasztát, hogy a jugoszerzégi politikai hatóságok elutasító állásfoglalása folytán dr. *Ravasz László* püspök nem vehetett részt a gyakorlati keresztényiség Ökuménikus Tanácsának Novisadban rendezett gyűlésén, melyre pedig *Irenei* püspök hivatalosan meghívta őt. Az ügyvezető bizottság a Ref. Világszövetség nevében megkeresést inté-

zett az Ökuménikus Tanács elnökéhez, együttes intézkedésre kérve fel, hogy jövőre hasonló esetek ne fordulhassanak elő.

Az ügyvezelő bizottság most áprilisban is ülésezett.

Régi dolgok.

A nagy majtényt fegyverletétel a „Jobszty (Pulay) másolatok” szerint. Jobszty, illetőleg Pulay így adja elő a nagy majtényi fegyverletételt: 1711 „Pünkösd Havának első napján Gróff Károly Úr maga Hitinek Eő Felsége hívségére való letételére az előkelő rendekkel Szathmár Vármegyében levő Majtényi mezőben jöven és legalább 12 ezerből álló ott már el rendelt hadakat a Mlgos Plenipotentiarius Urak előtt mustálván, Lobogó Zászlókkal és fegyverekkel azok is már mind ott lévén, a kik ezen háboruban bujdosásra jutottanak vala, a Mlgos Plenipotentiarius Urak (nak) praesentálta szép ékes beszédet fel szóval tévén, melly által mindnyájoknak nevével, legelőször a felséges Császárnak Nemzetéhez nyujtott Kegyelmes Királyi Grátiáját, nem külömben a Mlgos Plenipotentiarius Urak igaz keresztényi közben való járásokat, fáradságtalanul tett éjjeli nappali munkálkodásokat s ezen régen kívánt Szent Békességnek végben való vitelét rendesen meg köszönte: Melly Peroratióját el végezvén, az alább írtt Esküvésnek Formulája szerint előtte a felül írtt Mlgos Plenipotentiarius Úr secretariussa olvasván Eő Felsége örökös hívségére való hitit mindnyájok hallattára letette. Melly hitezésék (nek) megtartásában, hogy Isten felséges Királyunkat és Országunkat állandó nyugodalmas Békességben és tsendességben meg tartsa, méltán kell kívánnunk.

Az Esküvésnek formulája így következik: „Én N. N. esküszöm az Mindenható élő Istenre, Menynek és földnek Teremtőjére, minekutánna Császár és Koronás Király Kegyelmes Urunk Eő Felsége, az ő kiváltképpen való kegyelmességéből Mlgos Gróff Erdődy Pálffy János Uramnak — (titulusok) — engedtetett Plenipotentiája mellett Fejünknek és Jóságunknak, már a régen kiadott és publicáltt Declaratiói szerént, a mostani háborura nézve tellyes amnystialis Gratiát adni méltóztatott, nem külömben, ezen Magyarorságnak és Erdélynek is Törvényit és Szabadságit mind Politicumí, mind Tartománnyi, mind pedig az egyházi bé vett Religiók (nak) dolgában, maga és successori által szentül meg tartani ígérte, sőt confirmationalis Ratificatióját is meg küldeni fogadta. Azért ennekutánna mindenkor utolsó csepp véremig Eő Felségének és az Eő Felsége successorinak igaz hive leszek és az Eő Felségéhez tartozó alázatos kötelességem ellen sem titkon, sem nyilván magam indulatlyából, vagy mások ingerléséből semmit nem tselekszem, hanem mind azokat fogom igazán el követni szóval és tselekedettel, valamik az én alá-

zatos és engedelmes hiv kötelességemhez illendők lesznek. Ugy esküszöm, fogadom és magamat ezekre szentül kötelezem, a tellyes Szent Háromság egy örök Istenre, Szent Evangeliumára, hogy engemet azon tellyes Sz. Háromság egy Isten úgy segéllyen”.

„Mind az eddig lett dolgokért pedig, hogy Istennek Eő Szent Felségének tartozó alázatossággal hálákat adjanak, minden féle hadi musikák és eszközök hangozván és az Zászlók sürüen lobogván, három izben való Tűz adással, vagy lövések (nek) ropogásával, Hadimód szerént *Te Deum laudamus* tartottanak. Ezeket így végezvén, nagyobb alázatosságok (nak) és engedelmesség (nek) jelül jövendő állandóképpen megtartandó hívségek (nek) bizonyítására a Plenipotentiarius Urak (nak) száz hatvan zászlót praesentáltak és a fegyvert letévén, a Pacificatio Punctumi és kiadott Passualis Levelek tenora szerént szélyyel oszolván, ki ki maga hazájában vette uttyát, assecurálván, hogy Kegyelmes Urunk Eő Felsége hívségében, nyugodalmasan és állandóképpen meg maradnak. Gróff Károly Úr pedig a Mlgos Plenipotentiarius Urakkal maga Várában, Károlyban menvén, ott egészben a Békesség Punctumi *authenticálttattak* és annak nagyobb ereje, kinek kinek maga Jóságának kezéhez vételére szabad hatalom adatott.”

A secretárius Pulay urainak s vele együtt a másoló Jobsztynak téves adatai már e közleményből is köütköznek. A kuruc főtisztek és nemese eskütétele, melynek eredeti és hiteles szövege a Staatarchív Magyar oklev. Repos. XVI. alatt található, nem egyezik teljesen a Pulay-féle szöveggel. Az eredeti terjedelmesebb.

Gr. Pálffy János 1711. május 2 án Debrecenben keltezett levelében Eleonóra régenskirálynénak jelenti Kassa meghódolását (ápr. 26) és a majtényi fegyverletételt (ápr. 30). E jelentés egyik leglényegesebb része, mely megállapítja, hogy a fegyverletétel április 30-án történt s nem „pünkösd havának első napján” (máj. 1.). ahogy Pulay s utána általában írni szokták. Pulay előző számos közleményében „gróf”-nak titulálja Károlyit, holott Károlyi Sándor csak 1712. április 5-én nyerte el a grófi rangot. Károlyi „comes” e, főispánja volt Szatmárnak s e „comes” szó sokakat tévesztett meg, amidőn ez alatt „gróf”-ot értettek. Pulay továbbá „labanc” volt s így a kuruc igazságok elbírálásában és leadásában érthetően részrehajló volt. E részrehajlás jellemzi a Jobszty-másolatokat is. Ez természetes és érthető is!...
Haraszty Károly.

Gróf Tisza István írta önmagáról: „Olyan ember, akit bármely percben leüthetnek az utca sarkán, mindig készen áll a nagy utra és azért, hála Istennek, tudja élvezni, ami jót tartogat még az élet számára.”

A család és iskola viszonya.

Irta: Thamó Zsuzsika ref. tanítónő.

(Folytatás.)

Második kötelesség tehát az, hogy óvjuk meg a gyermeket minden káros behatástól,

Régi pedagógiai igazság, hogy jobb óvni, mint büntetni.

A kis gyermek nem tudja magát megóvni, mert neki kicsi az értelme s így sejtelve sincs a rosszról. Ennek folytán az ő első óvói a családban a szülők. Ezen fontos neveléstani kötelességnek felfogásában azonban igen tévedne a család, ha működése körét csak arra szorítaná, hogy a káros fizikai behatásoktól igyekezzék gyermekét megvédeni. Az így elképzelt eljárás csak fél megoldás lenne. Gondját azon veszélyekre is ki kell terjesztenie, amelyek nem testi, hanem lelki épségét veszélyeztetik.

Ezen feladat érvényesítésére száz meg száz alkalmat nyújt a mindennapi élet, csak figyelemreméltónak kell találni azokat.

A gyermeknek joga van arra, jövőendő életének kialakítása szempontjából is, hogy a szülők küzdjék le és tőrjék el egymásközötti nehézségeiket, nehogy a gyermek lelkét megmérgezzék vele. Ha már a gyermek élete is mosolytalan, milyen lesz az élet küzdelmeivel harcoló emberé? Ha a gyermeki élet derüje hiányzik, annak részben anyagi, nagyrészt azonban az az oka, hogy kihült a családi élet melege.

Az isteni törvény azt mondja: Tiszteld apádat és anyádat. Vajjon kívánhatja-e a szülő gyermekétől a tiszteletet, ha ő káromkodó, részeges, veszekedő, fajtalan? Nem. Abba a gyermekbe, aki ilyen családi körben nő fel, az iskola sem tudja belenevelni a szülői iránti tiszteletet. Az Isten kegyelmének különös gondossága szükséges ahhoz, hogy az ilyen körben felnőtt gyermekek el ne romoljanak, mivel ezek velükszületett hajlandóságuknál fogva mindig szeretik a nagyobbakat, különösen a szülőket utánozni.

A család nevelői munkája azonban nemcsak nemleges. *Kötelessége nemcsak abból áll, hogy gyermekeit megóvja minden fenyegető rossztól.* Tévőlegesen is munkálnia kell aziránt, hogy gyermekei lelkében elhintse a jónak magvát és pedig akkor, midőn az a jó és rossz közötti különbséget még nem is tudja felfogni. Itt a szoktatás a főszköz a család kezében. Hogy a szokásnak milyen hatalma van, azt mutatja az a példabeszéd, hogy a szokás második természet.

A szokások elsajátítására szoktatásra van szükség. A következetesség az egyetlen út, hogy a gyermek hasonló esetekben hasonlóképen cselekedjék. Különösen főtörekvésünk legyen megóvni a gyermekeket a téves nézetektől, hogy majd, amidőn értelmük felébred, az esetleges rossz szokások önmaguktól semmisüljenek meg. Ilyenek: mindenféle

tekervényesség, alattomoság, ravaszság, és hazugság. Csak így szokik a gyermek illemre, tisztaságra és rendre minden dolgában, minden munkájában, különösen az iskolai élet két fontos tényezőjére: az engedelmességre és munkásságra.

Győzd meg gyermekedet afelől, hogy megteheti azt, amit tennie kell; tedd az engedetlenséget neki nehezzé és hiúsíts meg arra minden kísérletet. *Kívánjuk tőle csak a valóban teljesíthetőt és könnyítsük meg azt neki anélkül, hogy ő azt észrevenné. És akkor felébresztjük benne az engedelmesség belső ösztönét.*

Éppen így lehet szoktatás által a gyermeket munkásságra nevelni. Csak a természetes ösztönt kell helyes irányba terelni.

A játék a gyermeknek munka, — játékában kell a munkálkodásra való hajlamot előmozdítani. Tanuljon játszani kezével, lábával, levéllel, virággal, kövel, csigával. Majd magakészítette játékszerrel. De ne adjunk kezébe komplikált játékszert, mert tennivágyásától ösztönözve úgylis szétrombolja azt, s ezzel akaratlanul részesévé válunk a gyermekben szunnyadó rombolási vágy felköltésének.

De az iskola szellemi tevékenységet is kíván és pedig elsősorban figyelmet, vagyis azt, hogy a gyermek szemmel, füllel, szóval egész lelkével kizárólag és tartósan a tanításon csüngjön. Hogy e tekintetben a gyermekek milyen hiányokkal lépnek az iskolába, azt minden tanító tudja. Némely gyermekek egészen egyebet néznek és hallanak. Ezek szórakozottak. Mások semmit nem hallanak és semmit nem látnak. Ezek a nem érdeklődők. A hiba onnan ered, hogy nem szoktatták őket idejében érzékszerveik helyes használatára.

Midőn a gyermek érzékei felébrednek, száz és száz benyomás támadja meg lelkét s ha nincs mellette, aki a dolgok lényegére ráeszméltesse, vagy közönyössé lesz, vagy felületessé. A család kötelessége, hogy a közönyös szemet munkára izgassa, a tétovázó tekintetet egy pontra irányozza és odabilincselje. Bizony, ha csak helyes szemlélő tehetséget hozna a gyermek az iskolába, mennyivel könnyebb lenne az iskola munkája a kezdetnél, mennyivel nagyobb eredménnyel végezhetné azt.

Végző reflexióként még csak annyit óhajtok hozzáfűzni az elmondottakhoz, hogy a gyermek legjobb lelki táplálékát magából a család szelleméből szivja.

Ahol beszédben és tettben őszinte kegyeséget, illedelmet, jó erkölcsöt, mindenütt és mindenkor rendet és tisztaságot, barátságot és szeretetet tapasztal mindenik családtag között; ahol igazság és kölcsönös bizalom uralkodik a házban, ott a gyermek kedélye nem fog gyomot teremni, az iskolának pedig könnyű lesz az itt elhintett magvakból izmos fát növelni, amely nemes gyümölcsöt fog teremni az egész emberiség javára. És hol ismerheti meg a tanító

növendékeinek család viszonyát jobban, mint otthon, szülei és testvérei körében? Ne tartsa tehát vissza a tanítót semmi mellékkörülmény attól, — ha szükségét látja — hogy felkeresse tanítványait otthonukban. Ezzel az áldozatos fáradtsággal jót tesz a családnak és gyermekeknek egyaránt. A családi körülményekben kutasuk a tanuló hanyatlásának, vagy rossz viseletének okát. Meg fogjuk látni, hogy mért bánatos, vagy könnyelmű, tehetetlen, vagy vakmerő a gyermek. Ez az eljárás meg fogja javítani az iskola anyagát és szellemét. Igyekezzünk a szülők és testvérek életére is hatni. A szülőket a szülői értekezleteken általában és a látogatásoknál négy szemközt is figyelmeztessük az ő viszálykodásuk, rendetlen életmódjuk következményeire.

Ezért hangsúlyozom, hogy a szülőkkel intenzívebb kapcsolatot teremtsünk, mert bár tapasztalatból tudom, hogy látogatásaim alkalmával a szülők több, kevesebb bizalmatlansággal fogadtak, mégis a gyermekek nevelése szempontjából feltétlenül szükségesnek tartom, hogy a tanító alaposan ismerje tanítványai szüleinek családi életét. Helyesnek és célravezetőnek látom a szülői értekezletek minél gyakoribb tartását, ahol megfelelő alkalom nyílik a szülőket meggyőzni az iskolák hasznos és szükséges voltáról, bennük a bizalmat az iskola iránt erősíteni és azt velük megszerettetni.

(Vége.)

A szentgotthárdi Iskola-Szanatórium Egyesület.

(Folytatás.)

A szentgotthárdi iskolaszánatóriumban olyan egyéneket, akik környezetükre veszélyesek lehetnének, *nem vesznek fel*. Hogy fertőző beteg gyermekek be nem kerülnek, azt bizonyítja az igen szigorú felvételi vizsgálat és ezt a célt szolgálják a szánatóriumban való tartózkodás alatt gyakran megismétlődő röntgen, köpet- és egyéb laboratóriumi vizsgálatok.

A betegség kifejlődését, súlyosbodását a gyermek otthonában nagyon gyakran a kedvezőtlen életkörülmények és a munkabírással arányban nem álló megterhelés okozza. Ezen a téren is igen jelentős feladatot tölt be az iskolaszánatórium, ahol higiénikus körülmények között, orvosi felügyelet mellett és gyógykezelés alatt állanak a gyermekek. Nem kell a beteges gyermeknek kora reggel, sokszor a hajnali órákban felkelnie a tovarohanó járművektől felvert porral inficiált levegőjü utcákon át elmenni távoli iskolájához. Nem is beszélve azon eléggé gyakori esetről, amidőn sokszor egy-két órát is igénybe vevő hideg, füstös, kényelmetlen nagy vasuti kocsiban való utazással éri el a tanuló intézetét s ahonnan megint fárasztó utazással, étlen, szomjan, kimerülten ér-

kezik vissza otthonába. — Ezzel szemben az iskolaszánatóriumban mindent egyhelyben kap a beteg tanuló. Ugyanabban az épületben lakik, gyógykezelik, tanítják, sőt még vallási kötelességeinek is helyben, fűtött kápolnában tehet eleget. Az iskolaszánatóriumban az orvosi előírásához igazodik a tanítás menete, vagyis a gyermek munkája, tanulása mindig egészségi állapotával van arányban. A kezdeti orvosi vizsgálat után minden növendék egészségi állapotának megfelelőleg kúracsoportba lesz besorozva. A kúracsoport egyrészt azt jelzi, hogy a beteg növendéknek napi hány órát kell szabadbani fekvéssel töltenie. Átlagosan annyi órát, ahányadik csoportba tartozik, vagyis az első csoport egy, a negyedik 4 órát, míg az ötödik csoport a napnak nagy részét fekvéssel tölti és részére a tanórák látogatása nincsen engedélyezve. Az ötödik csoport növendékeinek legalább is időlegesen egészségük helyreállítására kell szentelni minden idejüket.

Az iskolaszánatóriumban való elhelyezésre alkalmasak azok a gyermekek, kiknél oly kezdeti gümőkóros elváltozások vannak, *melyekből a kórokozók nem juthatnak ki és így nem fertőző képesek* s amelyek egyszerű higiénés, diétás kezelésre is gyógyulnak. Ugyancsak eredményesen kezelték a nem nyílt csontizületi, mirigy, valamint hashártyagümőkórosban szenvedőket is, akiknek egy része eddig csak igen drága külföldi gyógyhelyeken nyerhetett gyógykezelés mellett oktatást is.

Az elmúlt három év 679 gyermeke között sok olyan is volt, akiknek megbetegedése a *gümőkórral semmiféle vonatkozásban nincsen*. Így pl. idült szivbelsőgyulladásban, angolkórosban, vérszegénységben, idegességben szenvedők, továbbá súlyosabb betegségek *lezajlása utáni lábadozók*.

A szentgotthárdi iskolaszánatóriumban *csakis nem fertőző betegek vannak*, akik állandó szakorvosi ellenőrzés alatt állván, a fertőzés forrásává később sem válhatnak, tehát minden veszély nélkül fogadhatnak ápolás alá olyan betegeket is, akiknek baja nem tbc.-és eredetű. A gyermekek sokkal nagyobb biztonságban vannak a tbc.-és fertőzéssel szemben, mint bármely falu, vagy város nyilvános iskolájába járó növendékek. Az iskolaorvos nem tudja garantálni azt, hogy a család féltve őrzött kincse, a gyermek védve van azon a helyen, ahol napjának 5—6 óráját tölti, tán nem is egy nyílt gümőkóros társaságában. Az iskolaszánatóriumban a leghigiénikusabb viszonyok között vannak a gyermekek, nincsenek környezetükben olyanok, akik a gümőkórt terjeszthetnék.

A gyermekek gyógyításával egyidejűleg folyik a tanításuk és nevelésük. A gyermektanulmányozók s modern pedagógusok az utolsó 3 évtizedben mind erősebben hangsúlyozzák az orvos és pedagógus együttes munkájának nagy jelentőségét a növendékek testi-lelki harmoni-

kus fejlesztése érdekében. Ezt a legmodernebb pedagógiai törekvést ideálisan valósítja meg az iskolaszánatórium, hol minden egyes gyermek munkabírását az orvos állapítja meg. Így azután az eredmény sem marad el a növendékek, majdnem kivétel nélkül sikeresen állják meg helyüket a vizsgálatokon, ugyszintén az érettségén is.

Az iskolaszánatórium fiu- és leánynövendékei, bármely középiskola kötelékébe tartozzanak is, az iskolaszánatóriumba kiszálló vizsgalóbizottság előtt tehetnek június hónapban magánvizsgálatot; azok a tanulók, akik valamely állami, vagy felekezeti és községi középiskolában az előirt iskolai díjakat (felvételi, tandíj stb.) már lefizették és azt az intézeti igazgató által szabályszerűen kiállított nyugtával igazolni tudják, a további díjak fizetése alól felmentetnek; a szegénysorsu tanulók indokolt, méltányos esetben tandíjmentességben részesíttetnek; az iskolaszánatórium egyesület elnöksége a vizsgalóbizottsággal mérsékelt vizsgadíjat számít szegénysorsu tanulóknak.

Az ismeretek nyújtása mellett rendkívül fontos a tanárnak nevelő munkája. Az együttélésre utalt tanár és tanítvány között igazi lelki-közösség fejlődik ki s a tanár a növendéknek nemcsak tudását, hanem lelkivilágát, egyéniségét, képességét is megismeri, a gyermek eselleges konfliktusait éppen ezért okosan és szeretettel meg is oldja. A rigorózus tanárból igazi atyai jóbarát lesz, akihez őszinte, becsületes jóérzéssel közeledik a gyermek. A szülőket helyettesítő hivatásukban az intézet nevelőtanárait mindenkor és mindenütt a szeretet vezérli s igyekeznek kárpótlást nyújtani a növendéknek a családi otthon melegének nélkülözéséért.

Az intézetben a növendékek között is őszintébb, együttérzőbb baráti szeretet fejlődik ki, segítik egymást munkájukban s a tanárok ügyes irányításával öntudatlanul előkészülnek a közösségbe való fejlődésre. A közös munka, a közös sors igen eredményesen fejleszti ki a gyermekben a szociális érzést.

Az erkölcsi nevelés alapjait: a jócselekedetekhez való szoktatást, a példaadást, a munkára való nevelést, egymás megbecsülését, a felnőttek iránti tiszteletet, szóval a legnemesebb érzések kiváltását programjává tette a tantestület és a gyakorlati pedagógia megfelelő eszközeivel igyekeznek minél nagyobb eredményeket elérni e téren is. Az individuálpedagógiai megfigyeléseknek és a helyes egyéni irányításnak itt kitűnő tere van, mert hisz egész nap együtt van a nevelő és a növendék.

A tanári testület nagy gondot fordít a növendékek meggyőződéses, vallásos hitének ápolására és lelkesedéssel támogatja e munkában az intézet hitoktatóit. A tanár együtt imádkozik a növendékekkel reggel és este, munka és ét-

kezés után. Vasár- és ünnepnapokon közösen vesz részt a tanár és növendék az istentiszteleten.

A tanulók önművelését, lélek nemesítését, hitbuzgalmi tevékenységre való serkentését és szociális-karitatív nevelését célozzák a növendékek kebelében megszervezett ifjúsági körök.

A tanítás az iskolaszánatóriumban a nyilvános iskolák módjára lehetőséghez képest szaktanárok által történik — a zord téli idő kivételével — egész évben kint a szabadban.

Hogy a tanári testület a sokféle tantárgyat tanítani tudja, — eddigi tapasztalatai alapján — úgy oldotta meg a kérdést, hogy az órarendbe 40 perces órákat vezetett be s így több tantárgyóra áll a rendelkezésére. Csak ezen megoldás által előállott időnyereség és az aránylag kicsiny tanári létszámnak alaposabb kihasználása folytán sikerült a majdnem csak félannyi heti óraszámban, mint az egytipusu nyilvános iskolában, a szabályszerűen előirt anyagot elvégezni. Ez annyival is inkább sikerült, mert hisz egy-egy osztályban a tanulók létszáma csekély (1—8), tehát a 40 perces órán sokkal többet foglalkozhatunk egy-egy növendékkel, mint a rendes iskolák a teljes órákon. Az egyes osztályok kis létszáma következtében közvetlen viszony fejlődik ki tanár és növendék között. Itt nincs „számítás”, itt minden órán mindenki felel s a tanár teljesen megismerheti a gyermeknek nemcsak szellemi képességét, tudását, hanem egyéniségét és jellemét is.

Igy bár a szorgalmi időnek jelentékeny részét a növendékek gyógykezelése és ápolása veszi is igénybe, amellet a tanítás és nevelés legideálisabb módja: az egyéni nevelés mégis tökéletesen megvalósul s erre vezethető vissza a tanév végi vizsgálatoknál mutatkozó jó eredmény is.

Ime a szentgotthárdi iskolaszánatórium eredményes gyógyító és pedagógiai munkája. Megállapíthatjuk, hogy az intézet az elmúlt három évben hiánypótló munkát végzett és hivatását, úgy egészségügyi, mint nevelésügyi téren a legnemesebb ambícióval töltötte be.

Az egyesület a szentgotthárdi iskolaszánatórium működését csak kezdetnek tekinti s bármily súlyosak is a gazdasági viszonyok, minden erejével szorgalmazza több iskolaszánatórium felállítását is.

Felvételi feltételek: A 130 személyre berendezett intézetbe 6—18 év közötti mindkét nembeli, közép-, kereskedelmi, polgári és elemi iskolai tanulók vétetnek fel. A felvételi kérvények a Magyar Iskolaszánatórium Egyesület központi irodájához küldendők be. A kérvényekhez csatolandó a legutóbbi iskolai bizonyítvány másolata és a házi orvos bizonyítványa, amely igazolja, hogy a tanuló nem fertőző beteg, Minden megkereséshez válaszbélyeget kérünk mellékelni. A szánatóriumi, gyógykezelési, ellátási és oktatási díj mérsékelt. Az egyesület,

hogy a szegény és szerényebb anyagi viszonyok között levő családok iskolásgyermekait is hozzájuttathassa az iskolaszánatórium áldásos működéséhez: a közölt és az egyesület részéről felülvizsgált családi viszonyok és anyagi helyzetéhez mérten állapítja meg az ápolási díjat. Bármely más kérdésre azonnal küld választ az egyesület központi irodája: Budapest, VIII., Sándor-utca 26.

(Vége.)

Közli — vess —

H I R E K

— **400 éve**, hogy Luther teljes bibliafordítása elkészült; ugyancsak 400 éve, hogy Komjáthy Benedek fordításában Krakkóban megjelentek magyar nyelven „Szent Pál levelei”.

— **Németországban** mindinkább kiélesedik az egyházi harc a német evangélikus egyházon belül. Müller bírodalmi püspök január 4-iki rendeletével az intézkedések egész sorát indította meg, melyek mélyen belenyulnak az egyházak és egyházközségek életébe és jogaiba. Így megtiltotta, hogy az igehirdetést „egyházpolitikai vitatkozásokra” használják, ami az igehirdetésnek szabadságát venné el, ha engedelmesskednének neki, mert az élet egyik területét sem szabad kivonni az Ige uralma alól. Továbbá intézkedéseivel törvényeket is hatályon kívül helyezett és mindenféle egyházhatósági testületet feloszlatozott és a maga embereivel, azaz, „német keresztyénekkel” alakított ujra. Ez által előállt sok helyen az a helyzet, hogy két zsinat van, ahol azelőtt egy volt, két presbitérium egy helyett. Az ellenszegülő lelkészeket száz számra megrendsabályozzák fizetés-csökkenéssel, áthelyezésekkel, hivatalból való elmozdításokkal. De sokhelyt, különösen református gyülekezetekben a presbitérium és a gyülekezetek nagy része lelkészeik mellé áll és megbízzák, hogy minden fellüggesztés ellenére végezzék tovább szolgálatukat, mert mindezekre nézve nem illetékes a püspöki hatalom. Dr. Kolfhans azt mondja, hogy az egyházi harc azt a jót hozta magával, hogy a gyülekezetek és presbitériumok felébrednek és kezdenek ráeszmélni arra, hogy mit jelent Krisztus egyházának, keresztyén gyülekezetnek lenni. — Ezek a harcok azonban nem pusztán „egyházpolitikai” harcok, hanem a küzdelem tulajdonképpen akörül forog, hogy az egyház kizárólag a Szentírás alapján álljon-e vagy sem. Ezért a református „szabad” zsinat (167 gyülekezet képviselői jelenlétében) január 4 én Barmenben elfogadott egy Barth professzor által fogalmazott „nyilatkozatot”, melynek legfontosabb pontja kimondja, hogy az egyház kizárólag Istennek a Jézus Krisztusban megjelent és számunkra a Szentírásban a Szentlélek szabad kegyelme által adott kijelentése alapján

állhat. Ez tiltakozás a „német keresztyének” hamis tanítása ellen, mely az egyházi vezetőségben és közszellemben uralomra jutott, hogy a Szentírásban adott isteni kijelentésen kívül még más, pl. a természetben vagy történelemben adott kijelentésre is lehet az egyházat építeni.

— **Méliusz Péter szobra.** Méliusz Péternek a debreceni egyetem előtt felállított szobrát május 17-én ünnepi keretek között leplezték le. A kollégiumi Kántus éneke után dr. Varga Zsigmond rektor nyitotta meg az ünnepélyt. Emlékbeszédet dr. Révész Imre egyetemi tanár mondott.

— **A román hadügyminisztérium** rendelete szerint 60 éves korig minden egészséges lelkész a katonai lelkészi kar tartalékos keretébe tartozik.

— **Az új-testamentum és a fascizmus.** Az olasz iskolák igazgatói hivatalos felszólítást kaptak, hogy a tanítók és tanárok olvassák az új-testamentumot, magyarázzák a tanulóknak és legyenek azon, hogy a tanulók a fontosabb részeket könyv nélkül tanulják meg. A nemzeti kormány így akarja megnyerni a gyermekeket és rajtuk keresztül az olasz nép lelkét a biztos útnak megtalálására, mely a hazát a legfenségebb és legigazabb nagyságra elvezérli.

— **Oroszországban** a vallásos érzés és élet erősödik. Az istentelenek legutóbbi moszkvai kongresszusán az elnöklő Jaroslavsky megnyitó beszédjében jelentette, hogy a harcos istentelenek mozgalma ellanyhult. A legutóbbi Karácsonyt lelkesebben ünnepelték a hívek, mint 1932-ben. Egyes erdőmunkálatoknál és némely ipari vidéken munkaszünetet is kellett adni Karácsonykor, és megnyitni a bezárt templomokat. Az egyház felemeli újból fejét, a keresztyén hívek különböző nevek alatt tömörülnek.

— **Seigneur Emil** francia református lelkész oceániai misszionárius, május 25—28-ig Debrecenben járt **Virágh Sándor** református külmissziói lelkész kíséretében.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **A nagytiszteletű Esperesi és egyházm. Főjegyzői Hivatalok** szives figyelmébe ajánljuk, hogy az Egyh. Törvényekhez kiadott **Írasmintákban** foglalt bírósági nyomtatványok, különösen a 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 18, 19, 20 számúak kaphatók Nagykaposon a **Heiman Vilmos könyvnyomdájában** a legjutányosabb árak mellett. Ugyanott költségvetési és adókiivetési iven, anyakönyvek és két nyelvű anyakönyvi nyomtatványok is rak-táron vannak.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Verké
Kapusány” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendőek.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Megnyitó beszéd.

Elmondotta a kassai középiskolások konferenciáján: *Dr. Magda Sándor* püspök.

Ezt az alkalmat, amikor a kassai református középiskolások konferenciára gyűltek össze, úgy tekintem, mint egy seregyűjtést a Krisztus zászlója alá. Minden ilyen alkalom különös öröm mindazok számára, akiknek komoly ügyük református anyaszentegyházunk jövő sorsának alakulása. Különös öröm számomra is, hogy eljöhettek azok közé s szólhatok azokhoz, akik hitem szerint hűséges munkásai, választott vezetői lesznek református egyházunknak a következő generációban.

Most, amikor magam előtt látom a jövő reményégeit, egy reminiscencia ugul fel lelkemben, amely jelentéktelennek tűnhetik fel mások előtt, számomra azonban tanulságos és fejlethetetlen.

Épen két évvel ezelőtt, londoni tartózkodásom idején két középiskolás ifjával ismerkedtem meg. Az egyik csaknem mindennapos látogató volt, mint távoli rokon annál a családnál, amelynél ellátáson voltam. Egy alkalommal, vasárnap délelőtt épen akkor jött, amikor templomba készültem. Hívtam, hogy tartson velem s szíves invitálásomra különös feleletet kaptam. Azt mondotta ugyanis, hogy ő szívesen megtenne értem sok mindent, azonban azt ne kívánjam, hogy a templomba elkísérjen, mert ha ő a templomba belépne a buzgó hívőkre rájönne a prüszkölés, mert ő már maga sem emlékszik biztosan, mikor látta utóljára egy templomnak a belsejét.

A másik középiskolás ifju egyik londoni barátomnak, Mr. Carey-nek a fia volt, akivel gyakran beszélgettem atyja házában. Egy alkalommal jövő tervei iránt érdeklődtem s kérdeztem, hogy milyen pályára készül a közép-

iskola bevégezése után. Meglepő feleletet kaptam. A mindössze 15 éves ifju azt felelte, hogy tanulmányai bevégezése után, ha Isten engedi, valamelyik gyarmatra szándékozik kimenni, hogy ott, mint lelkész vagy orvos misszionárius szolgálja egyházát, mert elgondolni sem tud szebb életcél annál, hogy a Krisztus evangéliumát elvigyük azokhoz, akikhez még nem jutott el annak világossága.

Ez a két példa meggyőzően szemlélteti, hogy milyen ellentétes irányokban fejlődhetik a középiskolai ifjuság lelkisége s alakulhat az egyházhoz való viszonya, aszerint, amint az ifjak kelendő irányítás alatt fejlődnek, vagy pedig magukra vannak hagyatva. A példák, amelyeket a való élet állít elénk, ki kell, hogy nyissák szemünket s le kell vonnunk azokból a konzekvenciákat.

Melyek ezek a konzekvenciák?

Saját jövője érdekében kötelessége református egyházunknak, hogy különös gondot fordítson középiskolás ifjuságunk gondozására. Be kell ismernünk, hogy e tekintetben mulasztások terhelnek bennünket, amelyek részben súlyos anyagi helyzetünknek szomorú következményei. Amíg a mindkét nembeli ifjuság a gyülekezetekben a vasárnapi iskola után az ifjusági egyesületekben s a leánykörökben a lelkipásztor gondozása alatt marad, addig a gyülekezetekből eltávozó középiskolás igen sok esetben marad gondozatlanul. Ez az oka aztán annak, hogy a szülői háztól való több évi távollét után — a különböző lelket romboló áramlatok hatásai folytán — maga az édes anya sem ismer többé rá gyermekének eltorzult lelki arcára.

Egyházunknak mindennél sürgősebb feladata tehát, hogy azokban a városi gyülekezetekben, ahol több középiskola van, haladéktalanul megszervezze az állandó hitoktatói állásokat, mert kiáltó szükség, hogy hivatásuk magaslatán álló hitoktatók vegyék kezükbe a középiskolás ifjak evangélizációjának szent munkáját. Az ilyen helyeken mindenütt meg kell alakítani a középiskolások bibliakörét, mert magának a vallástani anyagnak elvégzése nem hozhatja meg a kívánt eredményt. A kívánt eredmény nem lehet kevesebb annál, hogy egyházunk felnövekvő értelmisége öntudatos, egyházához hű reformátussá neveltsék. Itt, a mi viszonyaink között, ez egyházunknak egyenesen létkérdése. Hiszen ott tartunk, hogy a református intelligencia pusztulása folytán nemsokára teljesen utánpótlás nélkül marad az egyház kormányzásához szükséges iskolázott világi elem. Isten és az utókor előtt felelősek vagyunk, hogy egy is el ne vesszen számunkra azok közül, akikre komoly feladatok várnak református egyházunk építésének munkájában.

A középiskolás ifjuság evangélizációjának másik eszköze, hogy összegyűjtsük őket s alkalmat adjunk egymás hitének és lelkivilágának megismerésére. Ezt a célt szolgálja ez a konferencia is. Sokan idegenkednek az evangélizációnak ettől az eszköztől s haszontalan dolognak tartják. Ezek vagy a múlt század ideológiájában álmódoznak még ma is, vagy mások csodákat várnak egy-egy konferenciától az ifjuság lelkének átforgalmazása tekintetében. S ha a damaskusihoz hasonló csodálatos átalakulás nem jelentkezik azonnal, hajlandók teljesen lebecsülni a konferenciák értékét. A türelmetlenkedés azonban semmi esetre sem indokolt. Hiszen a jól előkészített és helyesen levezetett ifjusági konferenciák is csak a talajművelés és vetés munkái, amelyek nyomán később következnek el a sarjadás és szárbaszökkenés.

Hiszem, hogy Istenünk egy áldott alkalmat adott nekünk most is, hogy a kassai középiskolásokat közelebb vihessük a Jézushoz. Illesse elismerés egyházkerületünk belmissziói előadóját, Lengyel József testvérünket, aki ezt a konferenciát előkészítette, aki fáradhatatlanul munkálkodik a nehéz munkamezőn.

Titeket, kedves ifju barátaim, akiket a Lélek ereje, az épülés vágya ide hozott, szeretettel üdvözöllek! Csendüljön fel ajkaitokon a szent induló: Fel barátim drága Jézus zászlója alá! Ezzel a felhívással, amely mindnyájunknak szól: megnyitom a konferenciát. Legyen itt a lelkeken az Istennek gazdag áldása!

Gróf Tisza István írta önmagáról: „Nem a vaksors szeszélye hánnyá az emberiség hajóját cél és rendszer nélkül ide s tova; egy bölcs kéz vezeti azt, megpróbáltatások, szenvedések, vérontások sziklái és zátonyai között mindig tovább, magasztos rendeltetése felé. Kicsinyek és nagyok, gyengék és erősek, egyesek és nemzetek öntudatlan eszközköz az Ő kezében.”

Lorántffy Zsuzsánna.

1600—1660.

Dr. Szabó Lajos

Ha volt az ókornak Semiramisa, aki királyi bőkezűséggel csodatetteket művelt; ha voltak Lacedemoniának oly kiváló nőalakjai, akik honszerelmük tüzetől lángolva e szavakkal nyugtatták át a döntő csatára induló honfiaknak a harci paizsot: „ezzel vagy ezen”; ha volt Franciaországnak d'Arc Johannája, aki bátor lelkesedéstől s igazi honszerelemtől áthatva képes volt megmenteni hazáját az angol hatalom elleneséges fenyegetéseitől: úgy a mi népünk történelme is bizonyára nem egy Zrinyi Ilonát képes felmutatni. De nemcsak fajáért élni-halni tudó hölgyekkel találkozunk történelmünk mezején, hanem oly kimagasló női jellemekről is gondoskodott a bölcs Teremtő, akik mély keresztényi hittel s Krisztus iránt való lángoló szeretettel megáldva felülemelkedtek az élet önző anyagiasságán s korántsem önmaguk, hanem a késő századok javát munkálták. E nemes jellemek között kiváló, mondhatni első helyet foglal el *Lorántffy Zsuzsánna*.

Jertek velem sirjához, ti, mai kornak leányai, asszonyai, akikben a vallás és a női erények eszménye él s koszoruzzuk meg a mohos romokat, amelyek alatt nemetek egyik büszkeségének női hamvai nyugosznak és az a sziv porlad, amely, míg élt, minden dobbanásával a tiszta szeretet volt s mely halálával is magával vitte hitének, szeretetének, reményének boldogító álmait. A hosszú, szent álom felett, halkán, nem zavarva azt, bontsuk fel a kétszázados sirt. Elevenedjék meg az élet, az alak! Tanuljunk meg életéből: Hogy kell *hinni, szeretni és türve lemondani*.

* *

Lorántffy Zsuzsánna régi, nemesi családból származott, az Urnak 1600-ik esztendejében. Atyja, Lorántffy Mihály, Sárospatak földesura, anyja, Lorántffyné, beteges, gyöngye nő volt és másrésről titkos bú is emésztette amiatt, hogy férjét, családját nem férfi örökösrel ajándékozta meg. Második gyermekének, Máriának születése után, testi-lelki szenvedésektől gyötörve, meghalt. Zsuzsánát bár leverte szeretett anyja halála és a mostohának, Andrássy Katának ridegsége, de egy hang felemelte, mely angyali üdvözlettel így szólt hozzá: „Isten akarta így, nyugodj meg! Ő gondoskodik, hogy a fájdalomban el ne merülj!” És a leányka leborult a szózat hallatára és alázattal rebegette: „Legyen meg a Te akaratod!”

Állandó, rendszeres imádkozása mellett a munkában keres enyhülést. Tanult, varrt, font és soha sem jutott eszébe, hogy a család gazdagsága, a nagy örökség mellett munka nélkül is elég kényelem jut a számára. Ezt is vallásos hite tanította, hogy a gazdagság, a dicsőség

múló, tünékeny. Szerette a munkásságot, de összekötötte az aldozatkészséggel. Ha beteg jött, éhező vagy elhagyott, Zsuzsanna maga az élő részvét volt, kit korán a vidék angyalának neveztek. Kisebb jótettekben gyakorolta magát a nemes lélek, hogy később századokra kiható tetteit milliók áldják.

* *

Alig mulik el egy-két esztendő, a sárospataki várfalakon ismét fekete zászlót lenget az őszi szél. Még alig száradt fel anyja sirja fölött hullatott könnyüje, ismét másik vesztesség fájdalommal borult reá. Atyja, akihez ő oly kimondhatatlan szeretettel ragaszkodott, rövid betegség után meghalt. És nemsokára követte őt második felesége, Andrassy Kata is, Zsuzsannára hagyván kis árva leányát, Katalint. Ebben a váltásos időben, amikor az oldalági örökösök támadásaival, követeléseivel szemben a gyám nem tudta megvédeni az árvákat, jelenik meg Sárospatakon I. Rákóczy György, Zsigmondnak, az első erdélyi fejedelemnek dáiás, harcias fia és feleségül kéri Zsuzsannát. Az alig 16 esztendő Zsuzsanna „igent” mond Rákóczy Györgynek, ki minden tekintetben méltó volt az eszes, nemes kedélyű és vallásos nő kezére. Hasonlítottak ők ketten a világossághoz és melegséghez, amelyek ugyanattól a naptól jöve, egy kis világot alkotnak, egymással a legszorosabb összeköttetésben lesznek. Mindketten szerettek és mindketten hittek. A mennyegző után Szerencsre költöznek. Közben az örökösödési per is véget ér, az igazság győzedelmeskedik. Sárospatakot visszakapják, ahova vissza is költözködnék. Nemsokára egyedül is maradnak, mert a visszatérésüket követő esztendőben Mária és Katalin testvérei férjhez mennek, elhagyván a sárospataki kuriát.

A 30 éves háboru rövid időre hadba szólítja hitvesét, de első gyermekének születésekor már ismét otthon találjuk. Boldog családi frigyük négy fiuval lőn megáldva, de az 1622 ik évi ragály legidősebb fiuktól, Samutól fosztá meg a szerető szülőket. A gyász vándorfelleg gyanánt mihamar elvonult családi életük egéről és a Sárospatakon átélt napok kedves emléke életük utolsó pillanatáig édes gyönyörrel tölté be szívöket. A hitvesek *buzgó vallásosságáról, igaz keresztyén lelkületéről* sokat, igen sokat tudnának regélni a várkastélynak néma falai. Naponként első és főgondjuk volt, hogy a hit, remény és szeretet mennyei tüzét házuk és szívük oltárán Istenbe vetett gyermeki odaadással felgyujtsák és valóban egész házuk Istennek háza, temploma volt. Udvari lelkészeik pedig nemcsak a kor legjobb szónokai, hanem egyzersmind kiváló tudósai is valának; iskolájukat tapasztalt, tudós tanárokkal látták el, sőt mi több: tevékeny részt vettek ama kor irodalmi mozgalmaiban, hittani vitatkozásaiban is.

* *

Két esztendő telt el és a halál angyala ismét

bekopogtatott a sárospataki kuriába. A nemes lelkű nő elvesztette második szülött kisfiát, Ferikét is. Hogy lelke össze nem tört, hogy szive meg nem szakadt, *ujra a hit, a vallás vigasza okozta*, melynek sugara bevilágította családi életének elborult egét és megmutatta a csillagot, amely élethajóját az elsüllyedéstől megóvjá, vezesse.

* *

Lorántffy Zsuzsanna sorsa az 1630-ik évvel megváltozik. 1629 ben meghalt Bethlen Gábor, a nagy erdélyi fejedelem és a rendek az ő férjét hívták meg a rendkívül magas méltóságra. 1630. október 1-én indultak el Sárospatakról. Az elválás felhőket vont a család minden tagjának homlokára, kétszeresen Rákóczyné arcára, aki mélyenérző szívével édes övének mondott itt mindent. És Lorántffy Zsuzsanna fejedelemasszony lett. Fejedelemasszony a szó legszorosabb értelmében. Igazi feleség, gondos, szerető édesanya. Férjének valósággal kormányzó társa. Ha országos gondok szólítják el férjét, otthon mindent bölcsen és okosan a Nagyszony igazít. Kormányozza úgy az erdélyi, mint a felföldi nagybirtokokat, szőlőket, beszedi az árendák és termények árait, gondoskodik arról, hogy hazuról friss csapatokat, harci eszközöket küldjenek, leveleivel hűségesen és pontosan tájékoztatja férjét mindenről. Otthon nagy gondal, azzal a lélekkel neveli gyermekeit, Zsigmondot és Györgyöt, amelynek tanácsát végrendeletében e szavakkal foglalja össze: *„Tiszta keresztyén vallásodban légy buzgó és állhatatos. Gyermekeidet is abban neveld és oktasd, kicsiny koruktól fogva Isten dolgainak megtanulására és az Ő szent tiszteletére szoktasd!”* Lorántffy Zsuzsanna nemkétségeskedő hittel ismerte az egyetlen utat, amely az örökéletre vezet. És, hogy erre az utra másokat is rávezessen, nem retten vissza semmi áldozattól. Gyulafehérváron iskolát épített az udvari ifjak számára, 13 híres német professzort hív oda meg tanárnak. Munkácson, Lebnicén, Pócsán, Gáván papokat tart. Borsiban, Munkácson kórházat épített, sok faluban iskolát; küld szét az eklézsiákba építő, szent iratokat. Férjével együtt leteszik a sárospataki főiskola alapját. Életének mintegy végcélja gyanánt tüzi ki, hogy e főiskolát a külföldi legelső intézetek közé emelje. Nagy áldozatok árán behozza Koménius Amost, minden időnek eme legkiválóbb pedagógusát, ki aztán a nevelésügy terén megindítá ama eszmeaharcot, mellyel korunk nevelési rendszerének alapkövét tette le. E magasztos tetteivel ércnél maradandóbb emléket emelt magának a hálás utódok szívében s nemcsak a sárospataki főiskola adózik érte örök hálával és méltó kegyelettel, de hallhatatlan érdemei az egész magyar protestáns egyház történetkönyvében kitörölhetetlen vonásokkal vannak bevésvé.

(Folyt. köv.)

A jugoszláviai országos reform. egyház első közgyűlése.

Május másodikán a jugoszláviai református egyház közönségének figyelme Feketics felé irányult. Erre a napra hívta össze az országos egyház elnöksége a közgyűlés tagjait, a gyülekezetek presbiteriumait és lelkészeit az országos egyház tisztikarának ünnepélyes beiktatására és első közgyűlésre.

Évekig tartó fáradságos munkának, sok-sok tanácskozásnak befejezését, az átmeneti intézkedések megszűnését és egy új korszak megkezdését jelenti május másodika a jugoszláviai reform. egyház életében.

A feketicsi állomáson a vonatok mindegyikéből seregestől szállnak ki az utasok. A közlekedésügyi miniszterium jóvoltából kapott *féláru vasuti kedvezménynek* is nagy része volt abban, hogy az ország közeli, távoli vidékeiről nemcsak a lelkészek, egyházi tisztviselők, hanem a református egyháztagok is igen sokan eljöttek Feketicsre. Majdnem minden egyház-köztség képviselve volt.

A tulsufolt autóbuszok a szárazságtól szenvedő buza és tengeri vetések közt egymásután szállították be a vendégeket az ünnepi díszöltött község föterére. Itt, a két református templom és a községháza előtti téren néznek szét először azok, akik még nem voltak Feketicsen.

Egy pillantást vetnek a szép zöld diadalkapura, azután végigmérik tekintetükkel függőleges irányban a nagy református templomot egészen a torony csillagáig, elnéznek vízszintes irányban a széles, *fellobogózott* főutcán.

Fél tizenegy órakor megszólalnak az összes harangok. Megkezdődik a bevonulás a templomba. Bevonulnak a vidéki vendégek, hosszú sorban a palástos lelkészek. Jönnek a különböző hatóságok, egyházak képviselői, dr. Popp Fülöp evangélikus püspök, dr. Roth Vilmos országos felügyelővel, Jáhn Jakab esperes, Zimmermann egyházmegyei felügyelővel, az evangélikus lelkészek közül. Megérkeznek a hatóságok képviselői, dr. Petrovics Szokrát nácselnik, Hraniszavljevics inspektor az igazságügyminiszterium képviselőjében, Petronics Jován báni osztályfőnök, a dunai bánáság képviselőjében, P. H. Sitters, a jugoszláviai Keresztény Ifjúsági Egyesület országos elnöke.

Bevonul a templomba Ágoston Sándor püspök is, dr. Kurcz Henrik országos főgondnokkal és a négy új esperessel, valamint az országos egyházi tisztviselőkkel.

Dr. Schick Károly egyházi főjegyző és Stieb János tanácsbíró kíséretében megérkezik Ófelsége Alekszandar király képviselője, Dolezil Sztepán alezredes is, aki elfoglalja helyét az urasztalával szemközti első padban.

Szép volt a vendégek, előkelőségek, kálvinista hívek bevonulása a templomba, de meghatóan szép volt a „kivonulás” is, azoknak a feketicsi atyafiaknak a kivonulása, akik, mikor látták, hogy most nagyon szűk az ő nagy templomuk, kálvinista fegyelmességgel és méltósággal átadták helyüket a vendégeknek.

Aki mégis bejutott, az ott találta a padon az ünnepély részletes, háromnyelvű programját, az énekek szövegével együtt. A XC. zsoltár olyan sokat tud nekünk mondani mindig: Nem emberekben, nem hatalmasságokban bízunk... Csakis Tebenned... Aki megmaradsz... ha változnak is a keretek... minden más lehet új... de Te megmaradsz minden időben...

A CV. zsoltár eléneklése után Dévay Lajos esperes felolvasta a tizparancsolatot és imádkozott magyar nyelven. Glöckner Károly országos egyházi tanácsbíró felolvasta a Hiszek egyet és imádkozott német nyelven, Stieb János, az egyetlen horvát gyülekezet lelkésze elmondotta a Miatyánkot s imádkozott horvát nyelven.

Megint ének következett: „Jöjjön el a Te országod...”, majd Gachal János esperes és Stieb János felolvasták az országos egyházi választások eredményét, mely szerint a presbiteriumok egyhangú szavazatával püspökké Ágoston Sándor feketicsi lelkész, országos főgondnokká dr. Kurcz Henrik kulaj ügyvéd, országos főjegyzökké Weiman Péter és dr. Schick Károly, tanácsbírákká Keck Zsigmond, Glöckner Károly, Stádler Géza, Stieb János, Fábian Zoltán, Lukácsi István, Stock Károly, dr. Pataj Béla, Nagy Samu, pénztárossá Szabó Zoltán, ügyésszé dr. Jánosi Károly választottak meg.

Hraniszavljevics Szlávkó miniszteri inspektor felolvasta a királyi ukázt, mely szerint Ófelsége Alekszandar király a püspök választást megerősíti, majd felolvassa az igazságügyminiszternek a főgondnok választás megerősítéséről szóló végzését is.

Annak rendje és módja szerint körülállták az urasztalát az országos egyház képviselői, köztük a püspök és az országos gondnok is. Gachal János esperes esketési beszédében rámutat arra, hogy az egyház és annak vezetői csak a Krisztus keresztnél találhatnak egymásra, úgy, hogy ebből a találkozásból áldott együttműködés származik. Ezután előbb a püspök és az országos gondnok, majd együtt a többi országos tisztviselők leteszik az esküt.

Gachal esperes imádságával és a CXXXIV. zsoltár eléneklésével véget ért a tisztviselők eskütétele. Ezt követték az üdvözlések. Először Ófelsége a király képviselője, majd a miniszterium, a bánáság, főszolgabíró és a politikai község képviselői, azután Popp Fülöp evangélikus püspök, a négy egyházmegye képviselői s végül a feketicsi egyházközség nevében Józsa Lajos presbiter üdvözlük a püspököt, országos gondnokot és az országos egyház

többi tisztviselőit. Az üdvözlésekre részben Ágoston Sándor püspök, részben dr. Kurcz országos gondnok válaszol.

A „Jövel Szentlélek Ur Isten...” eléneklése után a püspök igehirdetése következett és a LXXXIX zsoltár eléneklésével véget ért a templomi ünnepély.

A templomból a vendégek valamennyien az árvaházba mentek. Itt volt az ebéd. Az árvaház szép kertjének nagy, fedett, oldalt nyitott helyiségében.

Az ebéd is méltóképen sorakozott az ünnepségekhez. Egyszerű volt, de jó volt. Ebéd előtt és után mindenkinek alkalma volt közelebbről megtekinteni az árvaházat. Minden idegen megcsodálta, hogy milyen szép, egészséges épületük, kertjük van az árváknak, hogy minden milyen tiszta, takaros...

Délután 4 órakor a feketicsi templomban kezdetét vette az új alkotmány szerint megalakult első országos közgyűlés.

Ének és a püspök imája, bibliaolvasása után dr. Kurcz Henrik országos gondnok mondott nagyon komoly és nagyon szép megnyitó beszédet.

A közgyűlés megalakulásánál kitűnt, hogy a közgyűlésnek mindössze huszonnyolc tagja van, a régi egyházmegyei gyűlés száznál több tagjával szemben. Az ujnak tehát sokkal mozgékonyabbnak kell lennie a réginél.

A püspöki jelentés olyan volt, mintha az egyház életének egy esztendei története képekben jelent volna meg. Derüs és szomorú képekben.

A közgyűlésnek óriási anyagot kellett elvégeznie. Huszonöt szabályrendelet letárgyalása szerepelt a tárgysorozaton és azon kívül még a szokásos jelentések, valamint a tanácshatározatok letárgyalása: az országos közgyűlés, egyházmegyéek, egyházközségek tisztviselői, háztartási, fegyelmi, bírósági, tanácskozási rendje, adózás, házassági jog, lelkeszi nyugdíj és özvegyi-, árva-gyámintézet, stb.

Ezt az óriási anyagot a közgyűlés mégis letárgyalta másfél nap alatt. Ez úgy volt lehetséges, hogy mindezek a szabályrendeletek már régen elkészültek, a különböző bizottságok, tanácsok kezén számtalanszor keresztül mentek, sőt az egyházközségek, illetve presbiteriumok is megkapták annak idején a szövegeket.

Aránylag nagyon kevés vita és még kevesebb módosítás után valamennyi szabályrendelet elfogadta a közgyűlés és ezek a szabályrendeletek azonnal életbe is léptek.

Az elfogadott szabályrendeletek házilag sokszorosított szövegét minden egyházközség megkapja. Kinyomatásra akkor kerül sor, ha majd a gyakorlat ráüti a pecsétet a paragrafusokra.

A legközelebbi, tehát a második számú közgyűlés az ősszel lesz. Kulán. Az első köz-

gyűlés május harmadikán este nyolc órakor ért véget.

Mi volt a legszebb a feketicsi ünnepségeken?

Egy más vallású, intelligens uri ember ezt mondta: „Nekem legjobban tetszett az, hogy a reformátusok ünneplésükben is olyan egyszerűek tudnak lenni, olyan egyszerűek, mint a zsoltáraik.”

Kovácsy

Könyvismertetés.

A táltoskirály. Néhány héttel ezelőtt hagyta el a sajtót Makkai Sándor új regénye, a IV. Béláról és a tatárjárás előzményeiről szóló „Táltoskirály”. Hatalmas, szinte 500 oldalnyi kötetben fekszik előttünk a 13. századbeli Magyarország és Erdély színesen, izgalmasan és művészien ábrázolt képe, melyet élénk és változatossá tesznek a kor színpadán mozgó történelmi alakok: András király, Béla király, a körülöttük mozgó főurak, papok, katonák és udvaroncok, a két király fejedelmi asszonyai, az egymásra távolból is, de közelből méginkább féltékeny Beatrix és Mária. A könyv számos, pompásan megírt jelenetét és részletét érdemes volna kiemelni és külön értékelni, de az egész mű egysége, művészi eseményvezetése és szerkezete annyira tömör és összefoglaló, hogy nehéz a különbségtétel. Mindenekelőtt talán történelmi mélységét és biztonságát kell kiemelni, hangsúlyozva, hogy a történelmi alaposág és tisztánlátás egyáltalán nem esik a regény művésziességének és vonzó voltának rovására, hanem ellenkezőleg: a teljes korszerűség és közvetlenség hangulatát ébreszti az olvasóban, úgyhogy a hétévszázadnyi távolságon keresztül is olyanok látjuk és ismerjük meg a szereplő embereket és korviszonyokat, mintha együtt élnénk velük. Másik hatalmas értéke a könyvnek az a világtörténelmi távlat, melybe az író az akkori Magyarország ügyeit és problémáit beilleszti. Amíg a szín előterében az öreg és a fiatal király, András és Béla udvarában folyó élet mozzanatai tárulnak elénk, a jelenetek közt fel-fellebben a függöny a nyugati országok diplomáciájának sakkhúzásairól. Keleten pedig felkomorlik a világhódító tatár imperiálizmus lélelmetes árnyéka és céltudatos programmszerűsége. A tatár veszedelemnek még csak az előfularai jelentkeznek a könyvben megfestett időfolyamán, de izgató és képzeletfeszítő utalásokban és körvonalakban már kibontakozik a leselkedő véget.

Ebben a viharelőtti bénult csendben édesen elevenedik meg az olvasó előtt Béla király és Mária királyné gyöngéd és szép szerelme; tragikusan magaslik fel András király jobbraéremes egyénisége; játékos önérzettel mutatkoznak be a székelyek s józan bölcsességű — szinte modern — államférfiú és gondolkozó gyanánt

áll az események láncolatában Tomaj Dénes, Béla bizalmiembere, később az ország nádora.

Örömmel köszöntjük Makkai Sándor írói művészetének ezt az újabb alkotását, — melyet az irodalmi körökben jól megalapozott hír szerint öszre még egy, talán két, további kötet is követ.

M. A.

Problémáink.

Fiaim már több ízben nem mehettek nagy legációba, mert a főtiszteletű Egyetemes Konventi Elnök úr ertesítése szerint azok, akik külföldön tanulnak, az itteni hatóságok miatt nagy legációba nem bocsáthatók. Fiaim ugyanis magánuton végzik tanulmányaikat és Hajdú Bösörményben vizsgáznak. Másokra nézve csak sejttem, de magamra nézve tudom, hogy mily súlyos csapás ez különösen olyanokra, kiket időnapelőtt megőszít a gond, hogy honnét, miből teremtsék elő a 3—5 gyermek után járó vizsga és egyéb díjakat? En sajnós, hiába őszítettem hajfűrtjeimet, a legáció elvonása miatt támadt veszteséget pótolni nem tudtam, minekfolytán az én atyai szívemnek kimondhatatlan keserűségére két fiam vizsgája, anyagi tehetetlenségem miatt elmaradt.

Most folyamodványt adtam be az Egyetemes Konventhez, hogy terjesztené ki rám, és esetleg a hozzám hasonló sorsban lévő lelkésztestvéreimre édes atyai gondoskodását azáltal, hogy találna utat-módot arra, hogy a világi hatóságok engednének valamit szigorú merevségükből és az erre vonatkozó rendeletet fűgesszék fel.

Kérem azokat a Lelkész testvéreimet, akik velem együtt keservesen érzik ennek a segítségnek elmaradását, legyenek szívesek hasonló kérelemmel fordulni Egyetemes Konventünkhöz.

G. Salló: P. M.

H I R E K

— **Felhívás.** Szeretettel felkérem az ungi egyházmegyében működő lelkipásztor testvéreimet, gondoskodjanak arról, hogy a f. hó 18 és 19 én Nagykaposon tartandó vasárnapi iskolai vezetői kurzuson minden gyülekezetből legalább egy kiküldött résztvegyen. Szomorú dolog volna és méltatlan az ungi egyházmegyéhez, hogy amikor a vasárnapi iskolai munkának egy világvonatkozásban is ismert nevű és megbecsült munkása közénk jön és tanítani akar bennünket, akkor mi távol maradnánk s elszalasztanánk ezt a kiváló alkalmat. Csicsér, 1934. V. 3. Dr. Magda Sándor püspök.

— **Meghívó.** A komáromi református bibliakörös fiuk ez éven is megrendezik nyári konferenciájukat, melynek helye: Csallóköz—Aranyos (Komáromtól 12 km, vonaton pedig a második állomás a csallóközi vonalon). A konfe-

rencia most is három napig tart és pedig június 29—30-julius 1 napokon. A konferencia vezető gondolata: *Nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát!* A részletes program a következő: 1 nap június 29. péntek: 8—10. Az ige mérlegén; Vád alatt. (Bibliatanulmányozás). 10—12 Találkozás Krisztussal, Előadás hozzászólásokkal. D. u. 6—8. Külmisszió. Előadás és megbeszélés. Utána áhitat és imaóra 2. nap június 30. szombat. 8—10. Az ige mérlegén: Felmentve. (Bibliatanulmányozás) 10—12. Bizonyágtétel Krisztusról. Előadás hozzászólásokkal. D. u. 6—8. Az ifjúsági munka kérdéseinek megbeszélése. Utána áhitat és imaóra. 3. nap, július 1. Úrnapja (vasárnap). 8—10. Az ige mérlegén: Az új élet. (Bibliatanulmányozás). 10 kor: Templomi igehirdetés: *Élek többé nem én...* Délután vallásos ünnepély a gyülekezet és érdeklődők részére. Este bucsuösszejövetel és imaóra. — **Szükséges tudnivalók:** 1. A konferenciát a komáromi református bibliakörös fiuk rendezik az egyházmegye elnökségének beleegyezésével és helyeslésével és a konferenciára vonatkozó mindenféle kérdés, bejelentés, vagy óhajlás Tóth Kálmán s.-lelkész Komárom, Ref. Lelkészi Hivatal címre küldendő. 2. A konferenciát az aranyosi gyülekezet fogadja vendégül mind a három napra, tehát sem lakásért, sem ellátásért nem kell fizetni semmit. 3. A konferencián részt vehet minden református ifjú (tehát nem-diákok is!), továbbá érdeklődő felnőttek is. 4. Kellő számu jelentkező esetén ugyanezen napokon serdülők (11—14 évesek) részére is rendezünk konferenciát külön programmal. 5. Mivel a gyülekezetben csak bizonyos számu jelentkezőt tudunk elhelyezni, ajánlatos a jelentkezést minél előbb beküldeni, mert a jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében vesszük figyelembe, 6. Jelentkezési határidő: június 20. 7. Bibliát és Zsoltárt mindenki hozzon magával! 8. Kivánatos, hogy lehetőleg mindenki megérkezzen 28-án este, hogy az elszállásolás pontosan és simán történhessék. 9. A konferenciára külön kedvezményes jegy nem lesz, azonban az ünnepre (Péter—Pál) való tekintettel valószínűleg weekend jeggyel lehet utazni (33 % os kedvezmény). 10. A konferencia első két napja az ifjúságé, az összejövetelen csak a konferencia tagjai vehetnek részt, ellenben a vasárnapi ünnepélyre szívesen látunk vendégeket és érdeklődőket. 11. Minden résztvevőt kérünk, hogy a konferencia sikerét igyekezzék előmozdítani és pedig úgy, hogy kellő komolysággal készüljön rá, ott pedig megjelenésével és viselkedésével Krisztusról tegyen bizonyosságot.

— **Amerika vagyombukott egyházairól** olvashatunk a „Currens History” 1933 októberi számában. A legtöbb egyház a gazdasági virágzás idején olyan nagy építkezésekbe és egyéb vállalkozásokba bocsátkozott hitel segítségével, hogy most a pangás idején a kamatokat sem tudják fizetni és sorra árverés alá kerül sok templom és egyéb épület. A lelkészek közül

sokan a lakáson kívül nem kapnak semmit. A kibontakozást abban látja a cikkíró, ha a rokon felekezetek egyesülnének és közös erővel mentenék azt, ami még menthető. Minthogy azonban erre alig mutatnak hajlandóságot, pénzügyi zavarai napról-napra nőnek.

— **A Brit és külföldi Bibliatársulat** május 2-án tartotta Londonban Carl of Athlone elnöklése alatt 130. közgyűlését. Most jelent meg a berlini ügynökség kimutatása az 1933. évi forgalomról, melyből közöljük, hogy a forgalom 419.266 drbot tett ki az előző évi 456.199-el szemben. A csehszlovák köztársaságban a forgalom 13.994 biblia, 10.146 újszövetség és 17.111 egyes könyv, összesen 41.251 a múlt évi 44.369-el szemben. Magyarországon 12.457 biblia, 22.136 újszövetség és 25.716 egyes szentkönyv. Összesen 60.309 a múlt évi 54.909-el szemben.

— **A Bécsben** végbemenő eseményekről emlékezve írja a Református Élet, hogy a felekezetenkívüliek óriási tömege tér vissza a keresztyén egyházakba; március közepéig egyedül Bécsben 10.000 tért vissza a nagy népességű római egyházba, ugyanakkor a tizedrésznyi protestáns egyházakba 8000-en léptek be. Hasonló a helyzet vidéken is.

— **Egy orgonista** kántor, ki családjával teljesen kenyérenélkül él, kántori állást keres. Kéri a ref. lelkész urakat, segítsenek rajta azal, hogy egy ilyen állás elnyeréséhez elősegítsék. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába kéretnek.

— **A nagytiszteletű Esperesi és egyházm. Főjegyzői Hivatalok** szives figyelmébe ajánljuk, hogy az Egyh. Törvényekhez kiadott *Írásmin-táiban* foglalt bírósági nyomtatványok, különösen a 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 18, 19, 20 számúak kaphatók Nagykaposon a **Heiman Vilmos könyvnyomdájában** a legjutányosabb árak mellett. Ugyanott költségvetési és adókiivetési ívek, anyakönyvek és két nyelvű anyakönyvi nyomtatványok is rak-táron vannak.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS BÉSZ

365/1934 sz. körlevél. A szlov. tiszáninneri ref. egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének, és Iskolaigazgatóságának. Az Isk. és Nemzetművelődésügyi min. Referátusa Bratislava f. év április 23-ról kelte-zett, 46.600/I-1934 sz. alatt 91. sz. körlevelét,—

amely az iskolai szünnapokat tárgyalja és az illetékes tanfelügyelőségeken keresztül kézbesítettetik ki, — egyházkerületem valamennyi iskolaigazgatójának figyelmébe ajánlom és kérem a benne-foglaltak pontos betartását.

384/1934 sz. körlevél. A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének, mihez tartás végett közlöm, hogy az Iskola és Nemzetművelődésügyi min. Referátusa Bratislava f. év máj. 4-ről kelt 52.002/I 34 sz. átiratában, mint 97. sz. körlevélben tudatja, hogy az iskola és nemzetművelődésügyi min. 39.364/34-I/2 sz. f. év április 17-ről kelt rendelete szerint 1934 év junius hó 30-ig a szlovenszkói népiskoláknál (polgári és elemi) működő végleges vagy ideiglenes idegen állampolgárságu tanítók fizetését megszünteti.

Dr. Magda Sándor
püspök.

Pályázat. A szilicei (Gömör m.) ref. egyház tanácsa pályázatot hirdet az orgonista kántortanítói állásra, amelynek javadalmazása: 1) Három szobás lakás, istálló, egyéb mellékhelyiségek és kert. 2) Nyolc kh. 1175 □-öl szántó, három kh. 525 □-öl rét, káposzta és kenderföld. Tizennégy kh. 1004 □-öl legelő használatra, melynek adóját az egyház fizeti. 3) Négyszáz kč. munkaváltás. 4) Harminc köböl rostált gabona. 5) Negyven ürméter tűzifa beszállítva. 6) Tandij 195'30 kč és stóla. Legutóbbi értékelés szerint 2726 kč-ban vannak beszámítva az államsegélyben ezen természetbeni járandóságok, melyért azonban az egyház felelősséget nem vállal. Kötelességei: 1) A megosztott elemi népiskola kijelölt osztályának tanterv szerinti tanítása. 2) Orgonálás, énekvezetés a templomban, temetésekénél és az iskolában énektanítás. 3) A lelkész akadályoztatása alkalmával az istentisztelet végzése. Délelőtt és a kanonika órákon prédikál, délután azonban könyörgéssel is végezhet. 4) Énekkart vezet és az egyháztársadalmi munkában segít. Tanítási nyelv magyar. Az állás 1934. szeptember 1-én foglalandó el. Pályázhatnak csehszlovák állampolgár, okleveles tanítók; ha ilyenek nem jelentkeznek, középiskolai érettségivel bírók is figyelembe vétetnek. A kérvények a 86400/929 sz. miniszteri rendelet utasítása szerint felszerelve, a szilicei ref. lelkészi hivatalhoz, posta helyben küldendők. Pályázati határidő 1934-ik év Julius hó 8-ik napja.

Ref. presbitérium.

Szerkesztői üzenet.

M. S., Sz. I., M. D., N. I., és mások. Nem tudom, mi van a postával, hogy írásaitokat nem kézbesíti. Vagy nem a posta a hibás? —s. o. s—

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapuánya” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNGCSEPELYI lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egy ünnepély elébe.

Ünnephez készül a szlovenszkói magyar Tanítószáz munkás tábora. A boldog gyermekvilág, a százszor visszasóhajtott vidám ifjuság aranyos kedélyű szószólójának, zengő-bongó édes nyelvünk mesteri lantosának, az élet minden viszonylatában izig-vérig magyar, fáját lobogó lelkesedéssel szerető, halhatatlan költőnknek: *Pósa Lajosnak* óhajt országgra szóló tisztességet tenni a „kicsinyek” vezérkara, amikor a saját, valamint a gondjaira bízott növendékek és a magyar közönség adományaiból szobrot állít *négy év tized* rajongásig szeretett „Pósa bácsi”-jának és legkedvesebb mesemondójának szülőfalujában: *Nemesradnóton*.

Az iskolai évek nemsokára vége. A tudomány csarnokának kapui pár hét múlva becsukódnak falun és városon egyaránt. A muzsaszereg szétoszlik, hazaszállanak — mint a méhecskék — pihenőre, újabb erőgyűjtésre. Az egyházak veleményes kertjeinek gondos munkásai: a mi derék tanító-testvéreink, egy esztendei terhes, de gyönyörűséges munkájukat imponáló gesztussal, dicséretre méltó s örökké emlékeztetés nemes cselekedettel fejezik be, koronázzák meg azon a napon, amikor majd összegyűlnek ünnepelni, szent találkozóra: *lelkessedést és erőt meríteni a költő szellemétől a további népnevelő és nemzetfenntartó felséges munkára*.

A tanítónak, általában a gyermekkel foglalkozónak nagyon sok segédeszközre, segítő társra van szüksége, ha munkáját jól és eredményesen akarja végezni. A legjobb és legnélkülöztetlenebb munkatársai a tanítónak mindenkor a költők és a mesemondók. Tapasztalati tény, hogy egy-egy versbefoglalt eszme, vagy gondolat a gyermek lelkében kitörölhetetlenül meg-

marad. A mesemondó ajkán úgy csügg a gyermek, mint a gyümölcs a fán...! Ahhoz, hogy a gyermekkel magunkat tökéletesen meg tudjuk értetni, hogy akaratunkat teljesen be-lop-hassuk fogékony szívükbe, különös tehetség, rátermettség kell. Ez a képesség felbecsülhetetlen, drága kincs: *istenti adomány*.

Ez égi ajándék boldog birtokosa, a gyermekek lelkivilágának legtökéletesebb ismerője, művészi kifejezője testesült meg *Pósa Lajos*-ban. Negyven éven keresztül tartotta édes, öntudatlan rabságban a mosolygó arcú, ragyogó szemű magyar gyermekek tenger birodalmát... Állandóan vonzó, csodás bűv-körében tartotta őket, mint a nap a sok millió apró csillagokat. Verseivel—mint valami varázs fuvólával—elbűvölte egy ország gyermek-táborát, serdülő ifjuságát. Egy emberöltőn át szakadatlanul szórta népe közzé, pazar módra, gazdag lelkének kifogyhatatlan, dus kincseit. A gyermek-szív húrjain művészi kézzel és felülmulhatatlan tökéletességgel tudott játszani... Egy nemzet fájának minden évben megújuló virág erdeje: gyermek-serege nőtt fel meséinek édes mézén, serdült ifjává dalainak rózsa illatán... A temető felé vándorlók pedig ma is csendes lemondással vallják a költő-mondotta örök igazságot:

„Illan az élet, rózsa lehull,

A dal is elszáll, nyomtalanul.

Új ivadék szánt egyre tovább:

Szántja a holtak szive porát.”

Nem lehet egy rövid cikk keretében a Pósa Lajos írói érdemeit méltatni; annyit azonban leszögezhetünk, hogy ez a gómőri ős-televényből sarjadzott, hajlíthatatlan, kemény magyar-tölgy vallásos költeményeivel, fajszeretetre

és magyar hitre tanító verseivel pótolhatatlan segítő társa lett az oktatásban minden idők magyar tanítójának! Geniusának áldott termékei oly becses gyöngyszemek, amelyek nélkülözhetetlenek gyermekeink nevelésénél.

A szlovenszkói magyar tanítóságot a legteljesebb elismerés és dicséret illeti meg szent felbuzdulásáért és lelkes összefogásáért, hogy ünnepet szentel egy nagy, magyar kultur-munkás áldott emlékének és szobrot emel a gyermekvilág legkedveltebb, mézes-szavu dalnokának.

Az ünnepély pontos terminusát még nem ismerjük; reméljük azonban, hogy rövidesen meg lesz. Szép és aktuális lenne, ha július 9-re esnék. Ekkor lesz ugyanis 20 éves fordulója annak, hogy a bérces Gömörből származott „radnóti gyerek”-ből lett ország-hírű költő nagyon szerető szive utolsó dobant.

Kovács Bertalan.

Lorántffy Zsuzsánna.

1600—1660.

Dr. Szabó Lajos

(Folytatás.)

Az 1640-ik esztendőben György fiát Várad kapitányává, Zsigmondot meg Háromszék kapitányává nevezte ki a fejedelem. Eljött számukra is az önállóság ideje, de az anyai gondoskodás ezután is kísérte őket. Györgyöt különösen féltette az élettől, ki gyakran szenvedélyes, szilaj természetű volt. Vigasztul szolgálhatott a szülőknek, hogy amire oly nagy súlyt fektettek, fiaik vallásos gondolkozása mindenütt új életet keltett a hit, egyház és iskola mezején.

Az 1642. és 43-as évek ismét a fájdalmak évei Fáj a fejedelemasszonynak György fiának házassága, aki a somlyói vakbuzgó katolikus Báthori család leányát, Zsófiát veszi feleségül. A szülők mindent elkövetnek e házasság megakadályozására, — de hiába. Az esküvő 1643. február 3-án végbe is megy. Annyit sikerült ugyan a nagyasszonynak elérni, hogy menyé áttérjen, de a fanatikus, vallásos érzésű Báthori Zsófia áttérése után is megtartotta a katolikus vallás szokásait, sőt az ingadozó György férjével is igyekszik titkon e vallást megkedveltetni.

A fejedelmet újabb harci események szólítják el otthonától. Fegyvert fog a vallásszabadságért és Zsigmond fiával elhagyja Gyulafehérvárat. Zsuzsánna marad otthon György fiával, a fejedelem helyettesével s együtt intézték a teendőket, amelyek nem kevesbedtek, de folytonosan szaporodtak. A linci békekötés után hazatér az öreg Rákóczy. Hazaérve a legnagyobb családi öröm várta a derék fejedelmet. Unokája lett. A kis ujszülött nem is sejtette, hogy mennyi békének, mennyi nyugalomnak lett szülője. Gyermekei jövője is biztosítottnak látszott.

György már megválasztott fejedelme volt Erdélynek. Zsigmondnak a lengyel királyságot remélte megszerezni a nagy befolyásu atya. De a gondviselés úgy akarta, hogy ez a boldogság, ez az öröm csak két évig tartson. 1647-ben betegeskedni kezd az öreg Rákóczy és 1648 végén a kiváló hazafi elköltözött az örökkévalóságba.

Lorántffy Zsuzsánna szent fájdalmával, amilyen csak olyan nő lehetett, de *bámulatos erős lélekkel* fogadta ez újabb gyászt és fájdalmában újra Istenéhez menekült vigasztalásért.

Az 1651-ik évben Zsigmond fia köt házasságot a kedves és vallásos lelkű Pfalzi Henriettével. Boldog volt a fiatal pár, de boldog volt az anyós is. De a boldogság madara csak egy nyár lombjain csatlogott, ott a Bodrog kies partján s azután elröpült, hogy a lombok is sárgulva hulljanak alá s ki ne viruljanak soha, míg Istennek úgy tetszik, hogy a legnemesebb életben gyönyörködjék. 1651 őszén a pataki sirbolt újra megnyílik, hogy a szép ifju hercegnőt, Rákóczy Zsigmondnét magába fogadja. — Ime a gondviselés úgy akarta, hogy az öreg, lelkét kisirt Lorántffy Zsuzsánna vigasztalja vigasztalhatatlan fiát, aki addig siratta kedvesét, hogy megszánta az ég s 1652-ben egyesült azzal a halálban.

És hogy csordultig legyen egy szenvedésektől megszentelt élet pohara, György fiának, II. Rákóczy György fejedelemnek bukását is meg kellett érnie, aki oktalan háboruba keveredvén a lengyelekkel, olyan vereséget szenvedett, hogy reá nézve inkább a halál, mint az élet volt kívánatos.

Lorántffy Zsuzsánna állt a hitében *rendületlenül*. A remény fáján már csak elsárgult lombokkal játszott a szellő rá nézve, vagy annak fáját talán megörölte már belül a féreg. *Csak hite, szerete maradt meg*. Ezzel a hittel tartotta fel magát, ezzel a szeretettel borított anyai sebeire némi enyhületet. Minden, minden elhagyta! Isten vele volt mindvégig. És ő nem engedte, hogy ez a fölkennt, szent érzésű teremtése, bánatalomnak tétessék ki. Mosolyogva viseli el nyomoruságos sorsát, sőt még hálát is ad Istennek érte. Ime, ez a közönséges élet keretein fölül-emelkedő művészi szép élet! Oh, ha vásonra lehetne vetíteni, márványban megrögzíteni a himnuszt zengő fájdalmat, könnyezve mosolygó két szemet, a fájdalom vaskapcsai között összeszorított és mégis örvendezve dobogó szívet! Mikor nem fájdalom aratja le az ember lelkéről, kedélyéletéről a virágokat, hanem az isteni öröm fakaszt az arcra és szívbe rózsákat. Ugy e, magasan áll fölöttünk ez a lelkület? Ez utólérhetetlen és utánozhatatlan művészi szép. Lassu, csendes halált hozott reá az Ur 1660 április 18-án, épen azon a napon, melyen 44 évvel ezelőtt édes urának oly példás hűséget fogadott.

(Folyt. köv.)

Középiskolás diákok konferenciája.

Az abaujtonnai egyházmegye belmissziói bizottsága, az egyházkeri előadó kezdeményezésére már harmadizben tartott konferenciát a kassai középiskolás diákok számára. Az idei konferencia május 30 és 31-én volt, körülbelül 95 diák részvételével. Önkénytelenül is a mustárnagról szóló példázat jut az ember eszébe. Milyen gyenge plánta volt az első konferencia. Azt gondoltuk, nem is fog tovább hajtani. A közönyösség dermedt fagya és a guny jég-esője meg fogja semmisíteni. De nem úgy történt. A második éven hatalmas hajtást növelt, s most már Isten iránti hálával látjuk, hogy kezd lombosodni és hisszük, lesz idő, amikor megtermi értékes gyümölcsseit Anyaszentegyházunk számára.

A konferencia nivóját már előre biztosította az ifjusági munkákban jártas, kiváló résztvevőknek és előadóknak tábora. Ott volt dr. Magda Sándor püspök, Simon József esperes, Lengyel József eker-i belm-i előadó, Szöke István teol-i előadó, ker-i főjegyző, Böszörményi Sándor em-i belm-i előadó, Dr. Főnyad Dezső, Morvay István a Soli Deo Gloria diák-szövetség elnöke, a kassai hitoktató és mások.

A konferenciát május 30 án d. u. 5 órakor dr. Magda Sándor püspök nyitotta meg közvetlen szavakkal. Mint apa gyermekeihez, szólt az ifjusághoz. Rámutatott arra, hogy mint Salamon király előtt 2 asszony küzdött az élő gyermekért, úgy ma is 2-féle világ, a hívő és hitetlen világ küzd az ifjuságért. Az ifjuságnak az egyház szavát kell meghallani, mert az az ő igazi édesanyja. Ti lesztek — úgy mond — a jövő református egyháznak pásztorai, tanítói, előjárói, tehát ehhez a megbízatáshoz, elhíváshoz már most kell készíteni magatokat. A lélek képességei csak az evangélium levegőjében izmosodnak meg, tehát a ma református diákjának bibliásnak, templomosnak, imádkozónak kell lenni.

Megnyitás után 6 csoportban bibliatanulmányozás volt a Dániel I. fejezete alapján. Dániel egész ifju korában idegen környezetbe kerül, de a szülei házból hozott hitet tisztán őrzi lelkében. Bár fény, kényelem, szórakozási alkalom kínálkozik neki, nem veti bele magát a testi gyönyör szennyes hullámaiba. Így kell megőrizni a ref. diáknak is lelkében az édesanya által belecsepegtetett hitet az iskolának sokszor hitetlen levegőjében és a világ „királyi ételét” vissza kell utasítania.

Ezután a diáksereg két részre szakadt. Az alsóosztályosok a templomban maradtak, a nagyok a lelkészi tanácsterembe vonultak. A kiscsinyek előtt Morvay István adott elő arról, hogy a diáknak már iskolai életében is Jézus

Krisztust kell ideáljának választania. A hazudozó, csaló, puskázó, templomkerülő, kötelességmulasztó diákhöz nem fűzhet nagy reményeket sem a társadalom, sem az egyház. A ref. diáknak jobbnak, szótartóbbnak, tisztábbnak, kötelességtudóbbnak kell lenni minden más diáknál.

A nagyokat kemény lelki eledellel Simon József esperes táplálta. Különben ők magok vetették fel a problémát. Nem kevesebbet kívántak, mint a Szentháromság tanának a megvilágosítását. Ezt a nehéz kérdést világosította meg, — amennyire a kijelentés alapján megvilágosítani lehet, — Esperesünk, alapos dogmatikai tudással, a fogalmaknak borotvaéles elválasztásával. Ez különben olyan kérdés, amelyre áll, hogy hit beszéljen, ész megálljon. Az emberi ész felfogó képessége — bár ezt a modern ember nem ismeri el — nagyon korlátozott, annak határain túl még egy óriási birodalom terül el, amelynek levegőjében az ész szárnyaszegetten hull le, ott csak a hit tud diadalmasan szárnyalni. A Szentháromság tana is az észre nézve felfoghatatlan, a hitre nézve azonban megfogható.

A második nap, reggel fél 9 órai kezdettel ismét csoportos bibliatanulmányozással kezdődött a Máté 13:37-43 szentigék alapján. A összefoglalást Lengyel József ker-i előadó végezte, a Jóél 2:25 verset véve fel alapigéül. A mai ifjak is látnak látomásokat, csakhogy ezek jórészt zavaros látomások. Isten dicsősége helyett az ember dicsősége bontakozik ki e látomásból, az emberé, aki esztelen elbizakodottságában és felfuvalkodásában az égbe akar fellépni és odahelyezni királyi székét.

A mi fiaink és leányaink ne engedjék magukat megzavartatni a modern kor profétáitól, akik hamisságot profétálnak és hazug látások képeit vetítik a jövő mozivásznára, hanem, mint István vértanu, függesszék mennybe szemeiket és meglátják Jézust az Istennek hatalmas jobbja felől állani.

Majd ismét párhuzamos előadás következett. Az első csoportnak a templomban Morvay István adott elő. Az Isten Bárányát rajzolta meg olyan vonzóan, hogy bizonyára sok fiatal diák szívben támadt az a szent elhatározás, hogy ezután a Bárány zászlója alatt fog küzdeni a nagy Babilon ellen.

A második csoport előadója dr. Főnyad Dezső volt. „Krisztus a XX század diákjai között” címen adott elő. A fiatal lélek, kereső lélek. De keresése közben nem tud a közép uton haladni, könnyen szélsőségekbe siklik. A sok izmus között hamar eltéved. Krisztus keresi a XX század diákját, ne forduljon el tőle, mert csak Ő tud minden kérdésére megfelelni. A predestinációról és ennek kapcsán a szabadakaratról is akartak valamit hallani a diákok. S jó, hogy felvetették ezt a kérdést is, mert az ő felszólalásaikból az tünt ki, hogy

zavaros képzeitek voltak erről a fontos hittételről. Amit ők gondoltak predestinációnak, az inkább fatalizmus volt. Püspökünk, Bösörmeinyi Sándor, Morvay István, dr. Fónyad Dezső hozzászólása után, helyes megvilágításban láthatták diákjaink a református vallásnak Kálvin óta legtöbbször támadott hittételét. Református embernek nagyobb megnyugvást semmi sem adhat a predestinációnál. Hogy a mi jelen és jövő sorsunk nem emberektől, eseményektől, vaksorsótól, vagy mi tőlünk függ, hanem teljesen Isten kezében van, aki nekünk a Krisztus által szerető édes Atyánk.

Egyik VIII-ikos diáknak a felszólalása élesen világított rá arra a mulasztásunkra, hogy eddig az egyház középiskolás diákmunkákkal nem igen foglalkozott. Amint mondotta, — nem éreztük, hogy az egyház lelki anyánk, kivált szociális téren. Meg kell értenünk végre, hogy a hittanórák, — a diák előtt sokszor unalmas hittanórák — nem elegendők a diák lelki orcájának a Krisztushoz hasonló kiformalásához, viasz jellemének bronzbá válnak való öntésére: szükség van diákbiabliakörökre s a modern lelki fegyverekkel bánítandó diák-munkásokra. A házat az alaptól kezdjük építeni, ne a tetőn, mert akkor légvár lesz belőle. A főiskolási diákmunka is nagyobb sikerrel fog kecsegtetni így.

Délután a konferencia, — a Püspök ur kivételével, akit hivatalos elfoglaltsága másfelé szólított, — a „Bankó” nevű nyaraló telepre rándult ki. Ide nemcsak a diákok, hanem a Kassán lakó diákok szülei, testvérei s a kassai gyülekezet számos tagja is eljött. Sokakat vonzott a kilátásba helyezett egyháztörténelmi előadás és a pásztortűz. Nem mulaszthatja el a konferencia rendezője ez uton is hálás köszönetét nyilvánítani Szőke István lelkésztestvérünknek, aki bár nem régen épült fel sulyok betegségéből, meghallotta a kérő hívó szavunkat s eljött, hogy előadásával nemcsak a diákok, de az összes hallgatók számára emlékeztetessé s áldott hatásúvá tegye konferenciánkat.

A legfelségesebb előadó teremben, a cserfák lehajló zöld lombsátora alatt tartotta meg előadását. A távolabbról szemlélő előtt, különösnek tűnhetett fel a csoport. Egy kis tisztáson több, mint 100 főnyi sereg körben elhelyezkedve, a közepén egy szikár, hévvel beszélő előadó, akinek komoly, tiszteletet parancsoló alakja a XVI. század szigorú, megalkuvást nem tűrő prédikátorait juttatja eszünkbe. Folyt a szó ajkairól, egymásután vonulnak el lelkiszemeink előtt anyaszentegyházunk könnyel, vérrel, szenvedéssel terhes korszakai, a bizonyágtevőknek fellege, a sok fénylő alak, akik közül soknak a neve sincs itt felírva, de a mennyben aranybetűkkel világít. Méltó befejezése volt a konferencia előadásainak.

Ezután szétozlott a társaság, ki-ki hajlama szerinti foglalkozást keresett. A fiatalok futball

játékkal s más szórakoztató társasjátékkal kergették az időt, vidám kacagásuktól visszhangzott az erdő. Az öregebbek, hol csoportokba verődve beszélgettek, hol az elemőzsiás batyuhoz telepedtek le.

Az idő gyorsan elrepült. Azt vettük észre, hogy az alkonyat teregeti felettünk barna szárnyait. A diákok is gyűjtik a rőzsét, nem sokára felcsap a pásztortűz lángja, de ép' olyan magasan lobog a vig és tréfás magyar nóta hangja is. A hűvös alkonyba jól esett testünknek a tűz melege s lelkünknek a fiatal ajkáról hangzó szép magyar nóta. Majd vig és komoly szavakat voltak. A tűz ellobbant, a nóta is elkomolyodott; a hűvös szellő mintha a tárogató hangfoszlányait hozta volna felénk. Felzug a nóta: Krasznahorka büszke vára. A lelkek ott vannak már az imádság mesgyéjén, a fejek meghajlanak, az ajkak megnyílnak: Te Benned biztunk eleitől fogva. Az áldott alkalomért Morvay István foglalja hálánkat és köszönetünket imába és helyezi Annak zsámolyára, Ki jár a fénylő csillagok felett. Már Csaba királyfi és vitézeinek táltos lovai ugyancsak rugták a csillagport, amikor az ezernyi szentjános bogárként alattunk csillogó város felé elindultunk. (m. d.)

Egyházmegyei közgyűlés Gömörben.

A gömöri ref. egyházmegye május hó 24-én Tornalján tartotta meg tavaszi rendes közgyűlését az egyházmegye lelkészeinek, tanítóinak és egyházi képviselőinek igen élénk érdeklődése mellett. Közgyűlést megelőzően az egyház ősi templomának megszentelt falai között reggeli istentisztelet tartatott, melyen *Vizváry László* rozsnyói s. lelkész bibliát olvasott és buzgón imádkozott.

Istentisztelet után a közgyűlés tagjai az iskolába mentek át, hol *Ablonczy Pál* h. esperes lelkeinket égbe emelő imájával és *dr. Zehery István* egyházmegyei gondnok lendületes megnyitó beszédével vette kezdetét a közgyűlés. Megnyitójában kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Idrányi Barna* elhunyt püspökünkről és arról a nagy veszteségről, mely hirtelen és váratlan halálával egyházkerületünket, sőt egész egyetemes egyházunkat érte. Emlékének fennállással áldozott a közgyűlés s őszinte, igaz és mély részvétét jkvi kivonatban fejezi ki az özvegynek és gyászba horult családjának. Ugyanakkor nagy szeretettel szól egyházkerületünk új főpásztoráról, mélt. és főtiszt. *dr. Magda Sándor* püspök urról, kit közgyűlés igaz szeretetéről és teljes bizalmáról biztosítva táviratilag üdvözlő és működésére a kegyelmes Isten gazdag áldását kéri.

Napirend előtt — egyhm-i gondnok indítványára — közgyűlés szeretettel és mély tisztelettel felkéri az egyházkerület főtiszt. Elnökségét, hogy esperesünk ellen a már csaknem két év óta nuzódó fegyelmi eljárás — a legrövidebb időn belüli — lefolytatását a delegált ruszinszkói egyházkerületnél sürgesse meg.

A szavazatbontó bizottság jelentése alapján dr. Batta Pál egyhm-i ügyész világi tanácsbíróvá, Baraxa Lajos berzétei lelkész lelkészi-aljegyzővé és Gérecz Lajos beretkei ig. tanító egyhm-i tanítóképviselővé választottak, kik a hivatalos esküt a közgyűlés színe előtt letették.

Az egyházkerületi közgyűlésre rendes tagokul Csabay Pál és Seres Zoltán lelkészi és dr. Batta Pál és dr. Dapsy Béla világi tanácsbírók küldettek ki.

Ezek után Ablonczy Pál h. esperes olvasta fel az egyházmegyei életnek minden ágát felölelő s nagy körültekintéssel elkészített esperesi jelentését, melyben örömmel és nagy lelki megnyugvással állapítja meg, hogy egyházmegyénk egyházaiban törvénytisztelet és hitélet terén semmi kifogás nem merült fel, sőt az istentiszteletek látogatása, a már csaknem minden egyházban megindult helmissziói munka, az áldozatkészség gyakorlása tekintetében általános javulás észlelhető. Nagy elismeréssel tesz említést a vasárnapi iskolák, leány biblia-és Kálvin körök munkájáról, az egyházi énekkarok dicséretes működéséről és az egyházak azon munkáiról is, amelyet az iskolák fenntartása, sőt azoknak több helyen való fejlesztése és a gyermekek s ifjak vallásos nevelésének biztosítása érdekében végeztek.

Lelkészi és tanítói beerősítések következtek ezután. Bellágh Barna volt rozsnyói s. lelkész Feledre mint rendes lelkész, Csobó István Zeherejére, Osváth László G-kisfaludra, Czirák Etelka Gicze II-re, Csizsár Klára Sajólenkére és Sedivy László Berzétékörös II re, mint várományos tanítók beerősítettek. Bittó Pálnak és Krausz Nándornak Sziliczére és Zagyi Gyulának Sajókirályiba kisegítő tanítókként való megválasztását megerősítette.

Bizottsági jelentések tudomásulvétele, illetve néhány vitás ügynek a közigazgatási bírósághoz való áttétele után a számvevőszék jelentései és indítványai tárgyalattak, melyeket közgyűlés tudomásulvett, illetve elfogadott.

A lelkészértekezlet felterjesztése alapján határozatilag kimondta közgyűlés, hogy 1) bünbánati hetekben házasulandókat esketni, illetve házasságot kötni — fegyelmi eljárás terhe mellett — nem szabad; 2) az egyházat hűtlenül elhagyókkal szemben, ha vissza akarnak térni, megköveteli: a) a gyülekezet megkövetését és b) pénzbeli kártérítés fizetését, melyet esetenként s aszerint, hogy hány évig nem volt az illető az egyház adófizető tagja — a presbitérium állapítson meg. Ezen határozatokat a főt. egyházkerületre felterjeszti. Ugyancsak a lelkész-

értekezlet által elfogadott egységes liturgiai tervezetet, mely nagy általánosságban megegyezik az új egységes magyar liturgiával, a felsőbb hatóságok útján az egyetemes konventi liturgiaügyi bizottsághoz felterjeszti.

Több egyház kérelmének elintézése, iskola-építés — építkezési kölcsön s II. és III-ik tanítói állások szervezésének engedélyezése, betérjesztett lelkészi és tanítói díjlevelek megerősítése, a tanítóegyesület kérelmének elutasítása és két közigazgatási ügynek letárgyalása után a közgyűlés este 7 órakor befejezést nyert.

Baraxa Lajos
lelkészi-aljegyző.

Hartmannsweilerkopf.

A hosszú évszázadok óta, Német és Franciaország között „Páris almájává” vált Elszászban (ma Franciaország) fekszik Hartmannsweilerkopf, melyen a világháború egész ideje alatt kiméletlenül folyt a harc.

Valami csodálatosan felemelő, de ugyanakkor leverő érzés bírkózik lelkemben, amikor megállok kopasz csúcán. Elöttem gyönyörű emlékművek, emeletnyi magasságban emelkedő óriás kereszt. Körülöttem a háború rozsdás maradványai. Temető néma csendje ott, hol két évtizeddel ezelőtt megdőrdült az első ágyu, elhangzott az első haldokló sóhajtása s kibugygyant az első piros vérsugár az átlőtt sebekből, melyet követett négy éven keresztül szakadatlanul ágyuk dörgése, fegyverek ropogása, sóhaj, haldoklók nyögése, átok és imádság. Hartmannsweilerkopf egy temető ma sok-sok ezer katona sírjával.

Csucsáról gyönyörű a kilátás két örök ellenség birodalmára, Német és Franciaországra. Kopasz csúcsa, mint hatalmas kérdőjel emelkedik a magasba, hirdetőn az emberi gonoszság örök szegényét. Egy temető rajta, mely néma csendjével súlyos vádat emel. A völgy tarka virágos mezőiről, hol ezer változatban pompázik az élet, megérkezés ez a halál birodalmába. Az utat nem kell kérdezni a hozzá vándorlónak: mutatják azt gránátoktól s ágyugolyóktól derékba kettétört fák megszáradt törzsei, melyek többé soha ki nem hajtottak. Úszkös törzsük előre engedi sejtetni, hogy mit látunk majd ott, hogy a kopasz csúcs sokat beszél majd az emberi gonoszság tragédiájáról.

Autó autót követ a szerpentin fel s utánuk gyalogmenők serege. Vándorai közül sokat talán csak a kíváncsiság vonz, de sokat az ünnep-napi munkaszünetben az ott nyugvó kedvesének sirja. De bármilyen különböző érzéssel menjenek oda, onnan eljőve könnyet töröl ki szeméből mindenik, Könnyet, mely nem az élők előtt szinlelt emberi könny. Igazi könny az, mert a halottakra emlékezés által a szív őszinte érzéséből fakad. Odamenet még bámulva nézi a csodás

francia emlékművet s a kicsiny, de annál kifejezőbb német szobrot. Csodálkozva áll meg a kettő között kiemelkedő, villannyal világított kereszt előtt. Amikor eljön, fájó ürességgel érzi, hogy az ember hideg kővel akart csak bennük elégtételt adni a kioltott sok ezer életért, hogy csak a vádoló lelkiismeret csitítgatására épültek. Elégtételt akart sok ifju életért, amelyről nem tud számot adni. A sok életért, amelynek halála volt megírva egy tintacseppben, egyetlen tollvonásban. Igen, egyetlen tintacseppben tengernyi vér, emberek halála, haldoklók nyögése, özvegyek és árvák zokogása. Mind azért, mert megfeledkezett az emberiség a *Krisztusról*. Mert a *Krisztus szeretet-parancsolata helyett a Sátán gyűlölet-parancsa lett urrá az emberi szivekben*.

És most önön gúnyjára keresztet állít a csúcsra s maga sem tudja miért... Kivilágítja villannyal, hogy látszék a sötét éjszakában is. Vele akarja hirdetni nagylelkűségét az, aki okozta az egészet, s megfeledkezik róla, hogy ez a kereszt csak az ő szegyenéről beszélhet, hogy ez a kereszt a Krisztusnak az ő lelkében fogamzott megfeszítését hirdeti majd, mert, amit cselekedtek az ő kicsinyei közül csak eggyel is, a Krisztussal cselekedték meg.

Az ottjárt vándorok letörlik a könnycseppet szemükből, de lelkükből az emberi gonoszágkeltette fájdalmat nem törlik le soha. Nehéz szívvel néz vissza mindenik s aztán megy tovább *Hartmannsweilerkopf* ott marad tovább is fényes emlékműveivel s ragyogó keresztjével. Neki missziója hirdetni minden arra járónak a tragédiát, melynek előidézésére csak a *Krisztus nélküli* emberiség gonoszága képes. Kopasz csúcsa a messziről is utána int távozó vándorainak, hogy még jobban bevésse lelkeibe az emberi gonoszág rajta lejátszódott tragédiáját.

Hartmannsweilerkopf, 1934. május 10.

Hadházy Lajos
ref. s. - lelkész.

Problémáink.

A kongrua megvonásának nem minden bűnügyi ítélet alapján van helye. Több lelkész és tanító kongruáját vonta meg a referátus az ellenük hozott bírói ítélet alapján. Egy lelkésztestvért elítélt a járásbírószak alkalmazása miatt, az 1921 évi 309 törvény alapján azért, mert presbitériumának határozata folytán a templomban kihirdette, hogy reverzálist adó hívét az uri szent vacsorában nem fogja részesíteni. A referátus, mellyel az ítélet jogerő után közöltetett, a lelkész kongruáját 3 évre megvonta. Ezen határozat ellen panasszal éltem a Legfelsőbb Közig. Birósághoz, mely 8691/34 sz. ítéletével az eljárási szabályok hiányos alkalmazása miatt a sérelmezett határozatot megsemmisítette. Az érdekes és elvi jelen-

tőségű határozat, mely igen sok felekezeti tisztviselőt érint, a következő indokolást tartalmazza:

„A ma is érvényben levő 1898 évi XIV. l. c. 7 § a alapján a kongruában nem részesülhet és ha részesült, elveszti azt oly lelkész, aki állásához nem méltó súlyos erkölcsi vétséget követ el stb. Elsősorban vizsgálat tárgyává kell tehát tenni a panasz alapján, hogy a referátus indokoltan találhatott-e a tényállásban, melynek alapján a panaszos elítéltetett, oly súlyos erkölcsi botlást, mely nem méltó a lelkészi álláshoz? A Közig. Biróság megállapítja, hogy a panaszlott nem a kellő megfontolás után jutott elhatározásához. Egyszerű utalás arra, hogy a panaszos a 309 sz. 1921 sz. törvény alapján elítéltetett, a bíróság megítélése szerint nem elegendő a fizetéskiegészítés elvonásához, mert az 1898 XIV tc. megállapítása szerint nem vonható el a lelkész kongruája bármilyen büntendő vagy fegyelmi vétség elkövetése miatt, csak olyan esetben, midőn a cselekmény a lelkészi állás tekintélyét sértő, súlyos erkölcsi botlást involvál. Miután pedig az adott esetben a referátus nem indokolta meg, miben látja fennforogni ezt a súlyos erkölcsi vétséget, a sérelmes határozat megsemmisítendő volt.“

Ajánlom az érdekelteknek, hogy hasonló esetben vigyék fel ügyüket a Legfelsőbb Közig. Birósághoz s a fent csak kivonatban közölt indokolásra hivatkozzanak. *Dr. Mertens Alfréd.*

H I R E K

— **Halálozás.** Enyedy Lajos nyugalmazott tanító folyó hó 7-én 78 éves korában Miskolczon elhunyt. Nyugdíjaztatása előtt az ungi egyházmegyében, Pallón és Szirénfalván működött hosszú időn át. Kedves emlékét sokan szívünkbe zártuk. Gyászoló szereteteit Isten vigasztalja meg.

— **Értesítés.** A szlovenszkói ungi ref. egyházmegyében *Nagykaposon* 1934. június 18. és 19-én tartandó vasárnapi iskolai kurzus és belmissziós nap programtervezete:

1934. június hó 18-án. I. nap. Megérkezés a reggeli vonatokkal Nagykaposra d. e. 9 órára. 1) *Délelőtt* 1/2 10. órakor ünnepélyes istentisztelet, amelyen Igét hirdet: *Gecse Endre* gálóczi lelkész. Istentisztelet végeztével vasárnapi iskolai kurzus megkezdése a ref. templomban. Megnyitó beszédet tart és annak keretében üdvözli id. Viktor Jánost, mint a Vasárnapi Iskola Világszövetségének elnökét: *Szücs István* esperes; utána előadást tart a vasárnapi iskoláról: *id. Viktor János ur.* Előadás után befejező áhitatot tart és bibliát olvas: *Gencsy Béla*

szürtei lelkész. Közébed a Sütő-féle vendéglőben. 2) *Délután* 1/2 3-órai kezdettel, a ref. iskola helyiségében a nagykaposi vasárnapi iskola növendékeivel minta-tanítást tart: *Gencsy Béla* szürtei lelkész; kísérő utbaigazítással szolgál: *id. Viktor János*. 3) *Este 7 órai kezdettel* vallásos estély a templomban, melynek főbb pontjai: Imádkozik és bibliát magyaráz: *Király Zoltán* csapi Lelkész. Szabadelőadás a vasárnapi iskola körébe vágó témáról. Befejező imádságot mond: *Juhász Imre* csepelyi lelkész. Közben énekszámok, szavalatok, énekkar szereplése, szóló ének. Közös vacsora a Sütő-féle vendéglőben.

1934. június hó 19-én. II. nap. 4) *Reggel 8-órakor* istentisztelet, amelyen imádkozik és bibliát magyaráz: *Erdélyi Mihály* nyarádi lelkész. Istentisztelet végeztével a templomban vasárnapi iskolai kurzust tart vezetők részére: *id. Viktor János*. 11-órakor a nagykaposi vasárnapi iskolai növendékekkel minta-tanítást mutat be: *id. Viktor János*. Bezáróbeszéd és imádság megáldással: *dr. Magda Sándor püspök*. Közös ebéd után délutáni vonatokkal hazautazás.

A tanítóikar részére 18-19-ére az esperesi hivatal szabadságot engedélyez. A jelentkezett résztvevők elszállásolásáról gondoskodtunk. Az *Ungvár* felől 8 ó. 39 perckor és a *Bánóc felől* 9 ó. 10 p-kor érkező vonatoknál a vendégeket fogadni fogjuk és szállásaikra kalauzoljuk.

— **A magyar KIE mozgalom nyári programja:** Junius 16—21. Putnokon evangélikus ifjúsági tábor és KIE vezetőképző konferencia. Résztvételi díj személyenként 5 P. Junius 20—25. A református ifjúság testvériség konferenciája diák és nem-diák ifjúság részére Fótton. Résztvételi díj 4 P. Junius 25—július 5-ig. KIE vándorut a Mátrába és vidékére. Kizárólag KIE tagok részére. Érdeklődők erre az utra junius 20-ig jelentkezhetnek a K I E szövetségnél. Junius 23—28 között evangélikus ifjúsági tábor és KIE vezetőképző konferencia Szarvason. Résztvételi díj személyenként 5 P. Junius 17-én a budapesti és környéki KIE egyesületek bevonásával a KIE nemzeti szövetség II-ik KIE sportnapját rendez a BEAC pályán. Július 1-én a budapesti és környéki KIE egyesületek nagy hajókirándulása Tahiba. Július első két hetében KIE cserkész-tábor a dunavecsei szigeten. Július 21—31-ig országos jellegű KIE fiu-tábor (12—16 éves fiuk részére), a dunavecsei szige-

ten. A 10 napos tábor költségei 15 P. Augusztus 4 és 20 között KIE üdülőtábor, 17 éven felüli fiatal emberek részére, a dunavecsei szigeten. A 16 napos üdülőtáborozásnak költsége 24 P. Augusztus 17—20 között KIE tábor és konferencia fiatal emberek részére a debreceni nagyerdőben. Aug. 14-18 között református KIE tábor Balatonszárszón a vezetőképzés szolgálatában. Vele kapcsolatosan fiu tábor serdülő ifjak részére. Résztvételi díj 8.50 P. Aki tovább akar nyaralni, napi 1.80 P.-ért kaphat teljes ellátást. Augusztus második felében KIE táborozás és konferencia Akaliban a Balaton mellett, az evangélikus ifjúsági egyesületek új üdülőtelepén. Augusztus első két hetében üdülőtábor a Dalmát tenger partján a jugoszláviai KIE rendezésében. Résztvételi díj 110.-P. Ezekről az alkalmazásokról részletes programot és felvilágosítást ad a KIE Nemzeti Szövetsége, Bpest. VIII. Horánszky u. 26.

— **A budapesti KIE-házban** VIII. Horánszky u. 26. vidékről jövő fiatal emberek és férfiak hosszabb, vagy rövidebb időre szállást kaphatnak. A turista szállóban ágyneművel napi 80 fillért kell fizetni. Az ifjúsági otthonban havi 16 P.-ért adnak lakást fiatal emberek részére.

— **Vidéki fiatal emberek,** akik Budapesten ismeretlenek, tanácsos, ha felkeresik a KIE szövetségét. Bpest, Horánszky u. 26., ahol a titkárság minden fiatal embernek bármilyen kérdésére vagy ügyes-bajos dolgainak elintézésében készséggel áll segítségére.

— **A KIE világbizottsága** f. év július 27-31 között tartja világyűlését Oxfordban, Angliában. A magyar KIE mozgalom képviselőjében dr. Victor János és dr. vitéz Csia Sándor vesznek részt.

— **A török misszió** támogatására a tiszántúli református egyházkerület évi 100 pengő segélyt állandósított.

— **Egy orgonista** kántor, ki családjával teljesen kenyérszélkül él, kántori állást keres. Kéri a ref. lelkész urat, segítsenek rajta azaz, hogy egy ilyen állás elnyeréséhez elősegítsék. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába kéretnek.

— **Palástot szövettől már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos napi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veké
Kapudany” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az amerikai egyházi szövetségek kiáltványa.

A Krisztus Egyházai amerikai Szövetségének végrehajtó bizottsága, az Egyetemes Keresztyén Tanács amerikai osztálya, a Nemzetközi Barátságának az egyházak útján való előmozdítására alakult Szövetség amerikai osztálya, együttes kiáltványt bocsátottak ki a világ keresztyéneihez, hogy tegyenek tanubizonyságot a szeretet Istene mellett, aki Jézus Krisztus által lerontotta a nemzetek és fajok közötti válaszfalakat és hívja az egész emberi nemzetséget Isten Országának nagy közösségébe.

A kiáltvány kibocsátói szerint a nemzetközi helyzetben sok minden ad aggodalomra okot. Az önző nacionalizmus szelleme mindenütt nyilvánvaló. A napi sajtó nagyrésztét veszedelmes, háborus lelkület árasztja el. Egy készülő világkatasztrófától való rémület szorítja el nagy tömegek szívét. A fő tengeri hatalmak tengeri haderejüknek olyarányu fejlesztésébe kezdtek, amely háborút idézhet fel. Megint halljuk azoknak szavát, akik minden történeti tapasztalat ellenére azt hirdetik, hogy az óriási katonai felkészültség nélkülözhetetlen a nemzetek biztonságához. Az amerikai nemzet és más nemzetek dollárbilliókat költenek háborus készülődésekre és ezt olyan időben, amikor embermilliók nélkülözik a mindennapi megélhetéshez szükséges eszközöket.

A nemzetközi leszerelési konferenciát felbomlás fenyegeti. Felvonuló csapatok lábdobogása tölti meg a levegőt. Közben a háborúk által felidézett világdepresszió még mindig megköveteli megrendítő áldozatait nyomoruságban, szenvedésben és halálban. Egyes helyeken kisértetek történnek a vallás megfojtására, más hol a vallás szabad gyakorlását korlátozzák. Forradalmak és azok előkészületei fenyegetik

egész népeiségek békéjét és jólétét. A béke intézményei meggyengültek. Ugy látszik, hogy a nemzetek ismét az erőszakban biznak, mindamellert, hogy ünnepélyes szerződéseket kötöttek a nemzetközi vitás kérdéseknek kizárólag békés eszközökkel való elintézésére.

A kiáltvány nem irányul egyetlen nép ellen sem. Mindnyájan bünösök vagyunk. Az Egyesült Államok számos keresztyén testülete nyilatkozott úgy, hogy az amerikai egyházak nem fognak segédkezni nyújtani soha többé a háborúhoz, hanem a béke előmozdítása érdekében fognak szolgálni. Más országok egyházai is azon a meggyőződésen vannak, hogy a háboru összeegyeztethetetlen a keresztyénséggel.

Felhívja a világ egyházainak népességét, hogy együttesen vallják, hogy Isten országának tagjai, amelyben nincs földrajzi, vagy faji elkülönülés. Felhív minden keresztyén népet, hogy tegyen tanubizonyságot amellert az örök igazság mellett, hogy a Krisztusban a világot átfogó testvériség van közöttük. Ennélfogva elsősorban Istennek tartozunk hűséggel.

Ebben a szellemben küldik testvéri üdvözlőket minden nemzet keresztyéneinek. A nyilatkozat aláírói kinyilatkoztatják, hogy békében óhajtanak élni más országokban élő keresztyén testvéreikkel, mint ahogy róluk is tudják, hogy békében óhajtanak élni velük. Biztosítják keresztyén testvéreiket, hogy nem engedtek és nem fognak engedni a háborus hisztéria hangulatának, amely az egész világot elnyeléssel fenyegeti. Igazságosságért, békéért és jóakaratóért harcolnak a világ számára. Nem hiszik, hogy a földi fegyverek biztosítékot nyújtanak a háboru ellen. Nem helyeslik az amerikai kormány által végrehajtott flottafejlesztést. Azt szeretnék,

ha keresztyén testvéreik biznának bennük, mint ahogy ők biznak azokban.

Azt hiszik, eljött az ideje, amikor az összes keresztyéneknek fel kell emelniök szavukat a nemzetekhez, hogy vitás kérdéseiket békés uton oldják meg. A világ népeinek óriási többsége békében akar élni egymással. Mondják hát ezt meg úgy, hogy akarataikat meghallják az összes nemzetek kormányai.

A kiáltvány aláírói követelik az amerikai kormánytól és tanácsolják, hogy a más országokban élő keresztyének is tegyenek olyan lépéseket, amelyek arra vezethetnek, hogy a nemzetek mondjanak le támadó fegyvereikről és korlátozzák a fegyver szerepét a belső rendfenntartás szükségére. Az Egyesült Államok, Anglia és Japán közötti tengeri fegyverkezési versenyt meg kell szüntetni.

Annak zálogául, hogy komolyan akarnak barátságosabb viszonyt teremteni Amerika és a távol keleti országok között, készek harcolni az 1924. évi bevándorlási törvény megváltoztatásáért, amely az ázsiaiakat a bevándorlásból kizárta. Követelik kormányuktól, hogy működjön együtt más nemzetekkel a világ politikai és gazdasági kérdései megoldásában.

Látják, hogy semmi sem biztosíthatja a világ békességét, ha csak az emberek és nemzetek szelleme meg nem változik. Ezért komolyan kéri, hogy egyházaik népe, amikor templomaiban összegyűl, emelje fel imádságát Istenhez, hogy az Ő gondviselése vezesse a világ kormányait a béke útjaira és hogy a népek tanuljanak meg inkább hinni a bizalomban, mint a félelemben és hogy az egymással való érintkezésükbe vigyék bele a szeretet és kibékülés elveit.

Ezt a kiáltványt az amerikai egyházi élet legtekintélyesebb személyiségei irták alá és az általuk képviselt egyházak és egyházi szervezetek sok millió embert foglalnak magukba. Ezeknek a millióknak a közvéleménye az, ami ebben az üzenetben kifejezésre jut, melynek a hangja bátor, felfogása józan és szelleme keresztyén.

Lorántffy Zsuzsánna.

1600—1660.

Dr. Szabó Lajos

(Folytatás.)

Mint erényes és mély vallásos érzésű nő: Lorántffy Zsuzsánna emléke méltán lebegett ragyogó példaként az utókor leányai és asszonyai előtt. Előttünk áll a szerető ifju nő, amint hű szerelmének egész teljességével halmozza el hitvestársát, amint ápolja és Isten félelmében neveli gyermekeit; előttünk áll a hatalmas fejedelemasszony, aki sohasem tetszelgett, sohasem hivalkodott, sőt kinek egész lényét nemes egyszerűség jellemzi. Látjuk az asszonyt, ki meg-

osztja férjével az élet terheit, megosztja a munkát, nemugyan az uralkodásban, hanem a jótékonyosság, a vallásos kötelesség gyakorlásában s a tudományos intézetek emelésében. Most közbenjár az elítéltekért s vigasztalja a szenvedőket, majd az árvák és ügyefogyottak érdekében halljuk fejedelmi szavát. Előttünk áll a kínos szenvedések idején és a férje koporsójánál, fia ravatalánál; előttünk áll a megpróbáltatások idején, midőn a férje és saját művét rombadólni látja, midőn háza csillaga már-már halványodni kezd; előttünk áll a hívő nő, aki hiszi és életével is igazolja, hogy „akik Istent szeretik, azoknál mindenek egyformán javukra szolgálnak.”

* *

A sárospataki főiskola 300 éves ünnepén, 1860-ban, mely év Lorántffy Zsuzsánna halálának 200 éves évfordulója is volt, Tompa Mihály a híres költő-pap mondott gyönyörű, lélekemelő emlékbeszédet, melyet a következő versben elmondott vallomással fejezett be:

„Nincsen halál, — nem szól enyészet
A sir hideg göröngyiről;
Csak por, mit porrá lenni késztet,
Csak az alak, mit széttöröl,
Hatalmában ez nincs egészen...
S milyen volt az eredeti?
Véső, ecset művészi kézben,
A késő kornak hirdeti.

S mig a márvány a holt alakját
Mutatja némán, hidegen:
A kegyelet forró szózatját
Érdemeiről hallatja fenn;
A halál azt diszcsarnokokba,
Ezt a szivekbe helyezé,
Könnyü romlás amannak sorsa,
Örök tartósság emezé.

Fejedelmi nő, — az volt bizonytal,
Világ szerint, lélek szerint!
Több diszt nem nyert bársony-biborral.
De ő hintett ezekre fényt!
Korát előzte, mint az égen
A tündérhajnal a napot,
Hogy akkor is ragyogjon, éljen,
Midőn a nap lenyugodott.”

Szinte száz esztendő telt el ez ünnepség óta, de a sárospataki márványemlék, (sőt már ércszobor is) *ma is hirdeti* és kell, hogy hirdesse örökké és lelkesítsen minden református nőt, hogy egyszerűségben, családiasságban és Isten előtt való kedves dolgok gyakorlásában magyar református egyházunknak e nemes, kimagasló nőalakját válasszák követendő példaul. Ha ez így lesz, akkor nem féltsem egyházam jövődjét, mert ahol a nők, mint Lorántffy Zsuzsánna, igazán teljesítik hivatásukat, ott nem pusztíthat végképen a romlás; ahol a nők kitaranak, ott nincs végleges veszteség. Mert a nő önfeláldozó szeretete nyomában hit támad és ebből a tiszta, vigasztaló hitből remény fakad, hogy mi is győzni

fogunk. Lorántffy Zsuzsánna égbeemelkedő dadalmas alakja: nagy biztatás a sok gyarlóságok között küzdő embernek, hogy nekünk is meg kell dicsőülnünk.

A keresztfák sulya alatt nézzétek Lorántffy Zsuzsánnát, vegyétek észre és ne feledjétek!

Lorántffy Zsuzsánna leveleiből.

(Monumenta Hungariae historica XXXIV—XXXV 28--29-ik lap.)

1. (Irja 1636. okt. 25-ről és 1636. október 29-ről keltezte.)

„Szolgálók kegyelmednek, mint szerelmes uramnak, az Ur Isten áldja meg kegyelmedet szerencsés, boldog étellel és jó egészséggel. Az kegyelmed levelét Bálpataki meghozá, hogy kegyelmed egészségben vagyon, azért az én Istenemnek hálát adok és kérem ő szent felségét édes uram, hogy annak utána is azon jó egészségben tartsa meg kegyelmedet és minden dolgaiban tegye szerencsésé kegyelmedet, mi is hála Istennek egészségben vagyunk. Érzem, hogy Kornis uram által nem mehetett, eddig is elég busulással voltam, hogy semmi hírt nem hallottam, mert ide is olyan nagy esők járnak, az Ur Isten ő szent felsége fordítsa jobbra ezt az üdöt is. Az jó békességet édes uram bizony igen akarnám, ha lehetne, meg is adhatja Istenem, ha akarja, de én akkor hiszem, ha hallom, az Isten, édes uram, szent lelkével igazgassa abba is. Munkácsról még sem hozák el a pénzt, elég kárunkkal vagyon az talléreköltés az borvételben is, mindazonáltal azon leszek, az mennél kevesebb kárunkkal vétessen meg, kegyelmed írja meg, ha elhozzák, ugyan küldjék kegyelmedet, mert fizetni kell, jobb az tallérral fizetni, mert itt csak 107 pénzben veszik el, mindazonáltal édes uram az, mit kegyelmed parancsol, azt kell cselekednem. Debrecenyi uram írja, hogy Réz András kezéhez vette volna a munkácsi donátiót, kegyelmed parancsoljon, hozzák alá, legyen meg az igtatás. Istenem gondja alá viselése alá ajánlom kegyelmedet. Költ Váradon 25 október. Anno 1636.

Kegyelmednek igaz szívvel szolgál
Susanna Lorántffy m. p.

2. Meghatóan ír egy Patakról 1645-ben, tehát éppen a linci békekötés idejében kelt levelében férjének, az ő szerelmes urának.

„Szolgálók kegyelmednek, mint szerelmes uramnak, az Ur Isten áldja meg kegyelmedet, szerencsés, boldog étellel és jó egészséggel.

Vettem ma az kegyelmed levelét, áldom érte az én Istenemet édes uram, hogy egészségben vagyon kegyelmed és jó állapotban, kérem Istenemet, azután is egészségét kegyelmednek tartsa és szerencsését jól nevelje az Ő tiszteleti mellett való szolgálatba kegyelmednek. Legyen hála Istennek, én is egészségben vagyok, gondom és busulásom hogy nem lehetne, azt sem mondhatom, de az én Istenem gondviselésében megmaradván az én busulásom miatt még hála Is-

tennek, még nyavalyája nem volt és csak az Isten oltalmazon nagyobb busulástól és kegyelmed felől adjon Ő felsége jó híreket hallanunk, busulásommal akadályt kegyelmednek nem tesz. Isten segítsége velem lévén, csak Isten nyavalyától oltalmazzon, mert ide most hamar meghall az ember; mit rendelt Isten felőlem, nem tudom, mindazonáltal édes uram, ha én halálommal is próbálná Isten kegyelmedet, mégis nem kellene kegyelmednek az Isten tiszteleti mellett való szolgálatban megállani, elhagyje kegyelmed, nem is érkezniem igen sokáig busulni most, mert sok felé kell választ tennem és gondot pedig, valamire Isten segít, jó szívvel viselem, csak cselekedhessem az Isten akaróját, az valamire az Isten segít édes uram el nem mulatom, az kiben mód vagyon, ezután is meglátja kegyelmed, megvannak a nekem irt levelek, mindenünnét és azokra válaszból kegyelmed, mi mult el rajtam... stb...” S így végzi a levelet: „Kérem kegyelmedet, édes uram, írjon kegyelmed egészsége és egyéb állapota felől is, az, mi illendő, mert mind távolléte kegyelmednek és előtte álló nagy dolog nem kicsin gondolkodás. Adja Isten édes uram, halljunk örvendetes híreket kegyelmedek felől.

Kegyelmednek jó szívvel szolgál

(Vége.) Susanna Lorántffy m. p.

A német keresztyénség sorsdöntő órái.

Irta: Haraszty Károly.

A *katolicizmus internacionális* s eme jellegén mítsem változtat az a körülmény, hogy látható feje, a pápa, századok óta mindig olasz nemzetiségű. A pápa, mint magán személy, a leg-sajátosabb olasz nemzeti érzésekkel lehet eltelve földi hazáját illetőleg, de mint a katolikusok, az egész földkerekség katolikusainak a feje, minden akarásában, intézkedésében; *internacionális*. Ebben rejlik a katolicizmus egyik legyűrhetetlen ereje.

A *protestáns* világnak ehez hasonló központi igazgató, parancsoló szerve nincsen. A protestáns világ — széttagolt egyetemesség, melynek „nemzetközi” ereje a *Biblián* nyugszik.

És ezen a ponton a két vallásos világnézet — a katolicizmus és protestantizmus — érintkezik, sőt szinte fedi egymást. Innen ered a *Biblia* nemzetközi tekintélye és sulya, mert mind a két világtábor mindenek felett megbecsüli és feje fölé emeli a megtartó isteni erőt, mint amelyből életét meríti.

A *Biblia* tehát az a csodálatos kutfő, melyhez úgy a katolikus, mint a protestáns világ szomjat oltani törtet, s „mint a szép hives patakra a szarvas kívánczik”... úgy kívánczik a vallási részletekben differenciálódott két világhatalom is az „élet vízéből” meríteni, ter-

mészeten a saját külön szokása, módja szerint. Mert az igazán nem csorbitja a *szent Kutfő* nemzetközi erejét és tekintélyét, hogy vajjon az élet tikkadt vándora, bárhol is ringott a bölcsője, szaruval vagy pedig metszett velencei billikommal közelít-e a csoda-kuthoz lelki szomját eloltani... A *Biblia* az az aranyabroncs, mely a keresztyént a keresztyénnel még összefogja s feledve sok minden megtörtént földi dolgot, egy széttörhetetlen nemzetközi egységbe szorítja. S jaj annak, ki az aranyabroncs összefogó szorítása-ölelése ellen tiltakozik s kikivánkozva erőköreből, tajtékzó szájjal harsogja a végzetes ígéket: „*Non serviam tibi!*”...

E vésteljes szavak centrifugális ereje kiperditi a zendülőt a nemzetközi szeretet köréből, hogy „bolygó zsidó”-ként keresse szerencsését és megnyugvását a nagy világ sivárságaiban... Következésképpen, aki a *Bibliát* támadja, ön magát támadja és üldözi ki a ker. egyetemességből és szolidaritásból.

Németországot figyeli most a pozitív hitű világ. Ugy a katolikus, mint a protestáns. Ebben a nagy s ismét erőtlő duzzadó birodalomban egyházi téren most oly gigászi küzdelem folyik, melyhez képest a birodalom külpolitikai kérdései is csupán gyermekes székperek... *Odin* szelleme viaskodik *Krisztussal!*... A *Wotan-imádók* árja egyre nő és a keresztyén templomok harangjai ma már riadt vészharangok a pogány ár felett. Németország két táborra oszlott. A két front halálos küzdelmét lesi a világ és a két front között *Hitler* úgy áll most, mint a mérleg nyelve, amely nemsokára ide vagy oda fog billenni...

A *Krisztus-front* előharcosa és vezére *Faulhaber* müncheni biboros-érsek, segitőtársai azon prot. főpapok és papok (*Barth, Meisser, Sommet-Reuther* stb.)..., kik nem azonosítják magokat az „árja”-hajóban uszó vagy e mozgalommal kacérkodó pogányokkal. (*Müller* birodalmi püspök állami „árja” kreatura, kinek intézkedéseit a hithű papság ellenszenvvel nézi s rendelkezéseit nem foganatosítja.) Az *Odin* párt vezérei: *Rosenberg, Raventlov, Bäumlér, Günther, Baldur von Schirach, Dinter Artur*..., kik mint láncravert vadak készülnek az ugrásra, amellyel a szelidség, a türelem s a gyöngédség fogalmainak megvetett keresztyén Istenét, *Krisztust* le akarják dönteni a német lélek trónjáról...

Günther szerint: *Krisztus és a keresztyénség szelleme destrualta a német nép férfias szellemét. Bäumlér Alfréd* megadja az ujnémet nevelési irányt is: a német nép *Nietzsche és a nagy háboru szellemében fog nevelődni!* Le tehát a régi zsidó-keresztyén dogmákkal! Le a *Bibliával!*... üvölti reá a rosenbergi tábor és nemzeti eszme hullámaival elárasztja nemcsak az irodalmat, hanem beront a templomokba, néptelessé téve azokat; behatol az iskolákba is, hol a növendékek előtt pellengérré állítja *Krisztust* s a

Walpurgis-éjszakákon (májusban) megtartott *pogány ünnepi tiszteletekre* parancsszó alatt vonultatja fel a serdülő fiatalságot.

A fenséges német dömök lassankint üresek lesznek... s *Odin* *szent berkei* benépesednek új germán lelkekkel, kik többé nem hisznek a megváltó Krisztusban... S míg a *szent berkek* százezer torok *Odin* dicsérő himnuszától hangosak, addig a müncheni *Szent Mihály-templom* szőszékéből egy fájdalomosan merész hang sivit bele az eszmék sötéten-kusza éjszakájába: „*Nem német vér váltott meg minket, hanem a mi megfeszített Urunknak drágalatos szent vére!*” „*Többet használnak a hazának az evangélium becsületes tanítványai, mint a harcias ősgermán bálványok tisztelői!*” „*Ellenséges erők most is meg fogják kísérelni, hogy az őspogány germán-ságot földidézék sírjából!*... *De a német nép zöme mégsem fogja oly hebe-hurgyán elárulni és megtagadni Üdvözítőjét!*... *Nem azért őrzött meg minket Isten kegyelme az orosz pogányságtól, hogy most meg germán pogányságba zuhanjunk bele. Apogányok istenei halottak, az Üdvözítő azonban így szól: „Aki hisz énbennem, élni fog!”*... (*Faulhaber: „Zsidóság, Kereszténység, Germán-ság”* 122, 125, 126 old.)

A kitünő *Barth* nyilatkozatban szögezi le: „Az egyház kizárólag Istennek a *Jézus Krisztusban* megjelent és számunkra a *Szentírásban* a Szentlélek szabad kegyelme által adott kijelentése alapján állhat.”

Ime, a két hitvilág: a protestánsok és katolikusok szolidaritása, mely a *Biblia* alapján állva a pogány *Odin* ellen vonta ki lángpallósát!... Az egész kat. és prot. internacionale feszült figyelemmel lesi—várja a nagy kancellár, *Hitler*, megmozdulását. *Hitler a mérleg nyelve!*... Merre billen?... Jobbra-e?... Balra-e?... A katolikusok biznak benne, csaknem kivétel nélkül, mert hisz *Hitler* maga is katolikus!... *Dr. Bares* berlini püspök bizva a kancellár nagy hazafiságában, így ír róla: „Az ilyen ember belsejében csak keresztyén lehet!”...

A prot. lelkészek közül *Luther* születésének 450. évfordulója alkalmából mintegy háromezren tiltakoztak az ellen, hogy a német állam az egyház belügyeibe beavatkozzék. Komoly intőjel ez is, milyen vihart arathat a kancellár akkor, ha mint a „mérleg nyelve”, *Odin* oldalára billentené elhatározását.

Az utolsó szó tehát *Hitleré*; s ezen az utolsó szón fordul meg a Német Birodalom külső és belső ereje, politikai nagysága, sulya, szerencséje és jövője. Érzik ezt az igazi nagy német hazafiak, de tudják a *határon túl lakó nem-német keresztyének is, akik a Bibliában szolidaritásak Faulhaberrel és Barth-hal s harcra készek Hitler birodalma ellen. ha Odin szent berkeit fel nem perzseli a németek jobb belátása...*

Lelkészerőtekezlet G6m6rben.

A g6m6ri egyházmege lelkészegyesülete május 16-án tartotta meg tavaszi gyűlését, Tornalján, K6v6r Árpád tornaljai lelkész elnöklete alatt. Az igehirdetés tisztét Bacsó Gyula harmaczi lelkész látta el, II. kor. IV. 1-10 alapján tartott bibliamagyarázatával arra a kérdésre adván feleletet, hogy milyen az igazi lelkipásztor. Majd az elnöki megnyitó beszédet hallgatuk meg, mely a papi 6lt6zk6d6s kérdésével és az istentiszteleti szertartásokban mutatkozó eltérésekkel foglalkozik, elítélve e két dologban mutatkozó nagy szabadosságot. E megnyitó beszéd különben lapunkban is meg fog jelenni.

A tagok számbavétele és az egyesület mult évi számadásának jóváhagyása után annak a szabályrendelet-tervezetnek a bírálatával foglalkozott az értekezlet, amely a számadások elkészítésének és az egyházi vagyonkezelésnek egyöntetűségét, érdekeit van hivatva szolgálni. Majd Csabay Pálnak „a gyűlekezetek átszervezéséről” szóló cikkét tárgyalva, megállapított hogy az egyházi életben levő bajok megszüntetésének számunkra csak egyetlen útja-módja van: A gyűlekezet nevelése. Az egyházmege történetének már régebben elhatározott megírása érdekében felkértük Sz6ke Istvánt egy, a szükséges adatokra vonatkozó kérd6iv 6sszeállítására. Sz6ba került az a gyakori eset, hogy a házasulandóknak bűnbánati hetekben való esketése az egyik gyűlekezetben tilalmas, míg a másik, talán éppen szomszédos gyűlekezetben megengedett dologként van kezelve. E visszás és sok lelkipásztort kellemetlen helyzetbe hozó, eltérő eljárásnak megszüntetése érdekében, de meg a bűnbánati hét csendességéért is, indítványt terjesztett fel az értekezlet az egyházmegei gyűlés elé, amely szerint bűnbánati hetekben házasulandókat esketni, illetve házasságot kötni nem szabad. Az egyházat hűtlenül elhagyókkal szemben pedig azt javasolta értekezletünk, hogy ha az ilyenek vissza akarnának térni a gyűlekezet kötelékébe, előbb kívániassek meg tőlük a gyűlekezet nyilvános megkövetése, továbbá köteleztessenek kártérítés fizetésére arra az időre, amíg nem voltak az egyháznak adófizető tagjai. Liturgiánk egységesítése tárgyában pedig egy minden részletre kiterjedő tervezetet terjesztettünk fel az egyetemes liturgiaügyi bizottsághoz.

K6v6r Árpád egyesületi elnök, hivatkozással arra, hogy mint egyházkerületi pénztárnok és nyugdíjintézetű igazgató, nagyon igénybe van véve, elnöki tisztéről lemondott. Értekezletünk e lemondást indokainál fogva, sajnálattal bár, de kénytelen volt elfogadni. K6v6r Árpád lelkészerőtekezletű elnöki tisztét éveken át mindenneknek megelégedésére töltötte be, arra mindenképpen rátermett és méltó volt. Illesse érte ez uton is köszönet és elismerés! Helyébe a

g6m6ri lelkészegyesület elnökévé egyhangulag Sz6ke István rosznyói lelkész, e. k. főjegyző választatott meg. Legyen vele e munkakörében is Istennek segedelme és lelkésztársainak szeretete!
(K. T. I.)

Vasárnapi iskolai tanfolyamok a tisztánnenni egyházkerületben.

1934 junius 12—19.

A vasárnapi iskola nagy és szent ügyének egyházkerületünkben nagy hasznára vált, hogy annak fáradhatatlan, nemcsak ország, de világ-szerte ismert terjeszt6je, id. Victor János, a vasárnapi iskolai világszövetség magyarországi titkárja készséggel engedett meghívásunknak, s a csehszlovákiai titkár: Dr. Novotný ref. lelkész ajánló levelével ellátva, megjelent közöttünk és 3 egyházmege papi és tanító kara, valamint az érdekl6d6, s ez ügy felkarolása iránt különösen fogékony női lelkek előtt Kassán, Királyhelme-cen és Nagykaposon két-két napos előadás kere-tében kurzust tartott a vasárnapi iskolának nemcsak a módszeréről, de a gyermek lélektan, 6s és újszövetségi bevezetés, bibliai földrajz és régi-ségtan fontosabb kérdéseiről is.

Akiknek alkalmunk volt az 6sz mester előadásait hallgatni, nem tudtuk mit csodáljunk leginkább nála: azt a testi er6t-e, mellyel reg-gel 9 órától déli 1 óráig — utánna 1/2 3, 3 órától este 6-ig, végül még a vallásos estéken is 40 50 perces előadásokat tud tartani állva, élénk tag-lejtéssel kísérvé előadását, könyv nélkül, jegyzet nélkül, végig vonzóan, érdekesítően; vagy azt a minden mondatából kisugárzó végtelen szeretetet Isten országa, Krisztus megváltói alakja iránt; vagy azt a páratlan pedagógiai ügyességet, mellyel a lélektan legnehezebb és legnagyobb mélységein is ügyes, vonzó, nagy-tudásról, széleskörű biblia-és nyelvismeretről tanuskodó példáival szinte észrevétlenül vezetű át sokszor az avatatlanabb hallgatóit is a kérdés tanulmányozásával együttjáró nehézségeken. Amíg egyfelől nem hallottuk lelkesebb védelmez6jét a Biblia Istentől ihletett voltának, másfelől sok minden, látszólag a kérdéstől messze, távolosó dolgokat is azért sorol fel, hogy megmutassa: miként lehet felhasználni mindazokat az ismereteket arra, hogy általuk a vasárnapi iskola vezet6je először a maga, utánna a gyermekek lelkét is foglyul vihesse a Krisztushoz. Nem száraz izagóikát, módszer-tant stb-t ad, de pl. a 109 Zsoltárból is (a híres átkozódó Zsoltár gyűlölettől liheg6 soraiból) megtudja mutatni: miként lehet felhasználni még azt is az Isten szeretetének bizonyosságául.

Minden tárgyról, minden előadását abból a szempontból tartotta s építette fel, hogy hogyan használhatja fel ezeket a vasárnapi iskola ve-zet6je nagy, nemes és szent munkájában.

Figyelmességben senki által meg nem előzhető, szerény személyisége, fáradságot a 8 ik évtizedben sem ismerő testi-lelki szervezete bámulatba és rabúl ejtette környezetét. S akik szerencsések lehettek vendéglátó gazdái lenni, azok meggyőződhetek még külön is, mennyi tudásnak, művészi ismeretnek és gazdag utitapasztalatnak van birtokában. Arra a szives bátorításra, hogy érezze magát úgy, mint otthon, lefekvés előtt előveszi kedves Bibliáját és pár vers felolvasásával egyszerű szavakban feltörő imádkozásával a háziakat is megnyeri az ezután állandóan gyakorolni ígért házi istentisztelet régi, de mostanában divatjamult szokásának. E bizalmas közléssel csupán azt akartam a nyilvánossággal közölni, hogy kivételes, rendkívüli egyénisége úgy előadásában, mint magán érintkezésével valami tisztább légkört tud akaratlanul is és számítás nélkül terjeszteni maga körül és a vele érintkezni szerencsések lelkében. Feledhetlenné váltak a jelenlevők számára azok a gyakorlati tanítások, melyeket akár önállóan, akár az önként jelentkező vasárnapi iskolai vezetők tanításához fűzött, melyekkel gyakorlatban megvalósította mindazt, amit elméletileg előzőleg a jó vasárnapi iskolai tanítás szükséges kellékeinek nevezett.

Kassán Simon József abauji, Királyhelmecei Keresztúry József alsózempléni, Nagykaposon Szücs István ungi esperesek köszöntötték a vasárnapi iskola lelkes munkását, megnyitva a tanfolyamokat s ezzel kifejezést adva azon meggyőződésnek, hogy a hivatalos egyház el nem hanyagolható feladatának tekinti a vasárnapi iskola felkarolását, s megérezte, hogy az ifjusági munkák végzésének nem lesz meg addig a kívánt sikere, amíg ifjuságunk vallás-erkölcsi világa biztosabb megalapozást nem nyert a vasárnapi iskolában. Az előadások előtt bibliamagyarazattal istentiszteleteket tartottak a belmissziói előadók. Estéknél a vallásos ünnepélyek főpontja szintén a Victor János előadása volt; itt rendszerint a vasárnapi iskola keletkezéséről, történetéről beszélt olyan lelkes ügybuzgósággal, hogy a hallgatók szívében önként feltámadt a vágy résztvenni a vasárnapi iskolák építőmunkájában. Kassán különösen kiemelendő a sereglő kis gyermekek bájos csoportja, akik az előadás végeztével szinte megrohmozták virágcsokraikkal az előadót, aki aztán hálából olyan köszönetet mondott, mely a legtökéletesebb vasárnapi iskolai tanításnak is beillett. Kassán a gyermekek kórusa, 2 gyermek duettje, szavatai; Királyhelmecei a lelkipásztor felesége által betanított költemények művészies elszavalása a gyülekezet leányseregéből; Nagykaposon szavaltatok, Pápay István ref. ig. tanító megragadó sóló-éneke vették körül, mint ékes koszorú Victor János előadását.

40—40 perces előadásokban 2—2 órán át ismertette az ó- és újszövetség könyveit, a gyermek pszichológia és vasárnapi iskolai módszertan lényegesebb főbb pontjait, „nézven mindig és

mindenünnen hitünk fejedelmére, a Krisztusra". A vasárnapi iskolai tanítást a magával hordott gyönyörű angol és német kiadásu, nagyméretű bibliai képek s a tanítás végén emlékül kiosztott kis bibliai képek segítségével igyekezett maradandóvá tenni a gyermekek emlékezetében. Egy szintén magával hordott, angol kiadású térkép segítségével, — ahol idő volt rá — végighordozta hallgatóit mindazokon a helyeken, ahol Idvezítőnk megfordult. Sulyt helyezett rá: milyen erős testalkatunak kellett Jézusnak lennie, hogy e hegyes, sziklás vidékek mértföldjeit gyalog, — sokszor fejét nem lévén hova lehajtani —, végig járta, szemben azzal a közkeletű felfogással mintha Jézus valami gyenge, vézna külsejű, erőtelen testalkatu lett volna. „Fájdalmak férfija azért volt, mert a mi bűneinket viselte".

Június 16-ikán — tudta és akarata nélkül — szünnapot láttunk tanácsosnak tartatni erői kiméltése céljából. Ezt a napot Kistárkányban, Horkay Barna lelkipásztor vendégszerető házában töltötte, akinek Erzsike leánya már nénjétől örökölt leánykört vezet és szakszerűen vezetett vasárnapi iskolája is van. Szombaton késő este az Úr szolgáló leánya (Luk. I. 38.) címen tartott előadást s az egész napi kapálásban kifáradt leányok kérve-kérték, hogy ne végezze be, de nyújtsa tovább élvezetes előadását. Vasárnap a gyülekezetnek a templomban tartott előadást Krisztus földi életéről, majd a vasárnapi iskolában végzett mintatanítást. Így sikerült a pihenője.

Nagykaposon, a vasárnapi iskolai tanfolyam végén dr. Magda Sándor püspök köszöntötte meg id. Victor Jánosnak lelkes apostoli buzgóságu fáradozását, melyet a vasárnapi iskolai munkának körünkben való népszerűsítése érdekében egyházkerületünk területén kifejtett.

Nekünk, hallgatóknak pedig, kik nem lankadó figyelemmel hallgattuk Victor János építő előadásait, ezek a tanítások, mint a reflektor fénye, úgy világítottak be ez irányu feladataink eddig elhanyagolt sötét utcáiba; éreztük, hogy többet kell tennünk arra nézve, hogy kicsinyeinknek alkalmat adjunk a Krisztus lábaihoz való letelepedésre; éreztük, hogy az a férfiu, akitől oly nehéz volt elbucsuznunk, „úgy tanít vala minket, mint Jézus, mint a kinek hatalma van és nem úgy, mint az írástudók." (Máté 7. 29.) Isten áldja meg érte! — 1 f. —

H I R E K

— **Értesítés.** Az ungi református egyházmegegyének július 5-ére meghirdetett közgyűlése, közbejött akadályok miatt, az egyházmegye elnökségének újabb intézkedése szerint, később közlendő időben lesz megtartva.

— **Halálozások.** Ádám Lajos naprágyi lelkes testvérünket nagyon szomorú megpróbáltatás

érte. Fialtal hitvese nagy szenvedések között f. hó 18-án reggel gyermekágyi lázban elhunyt. A szeretett kedves halottat junius 21-én d. e. bucsuztatta el Ablonczy Pál h. esperes a naprágyi gyülekezettől; azután Losoncra szállították és ott helyezték el örök nyugalomra. Minden részvétünk és együttérzésünk kíséri gyászoló lelkésztársunkat és kicsiny árváit, kiknek életére Isten kegyelmének vigasztaló erejét kérjük.

— F. hó 19-én d. e. 83 éves korában csöndesen kilehelte lelkét az évek óta ágyhoz szegzett, magatehetetlen özv. *Szöllőssy Gyuláné, született Németh Mária* is, kinek férje közel 40 évig volt Ungcsepelyben lelkész. A 19 évig tartó özvegy-ség szomorú állapotát immár fölcserélte számára az Ur az örök élet soha meg nem szünő boldogságával. Megváltás volt reá a halál a szenvedésektől. Ez a gondolat legyen a legnagyobb vigasztalás szeretteire s mindnyájunkra!

— **Elismerés.** Magyarország kormányzója, a külügyminiszter előterjesztésére megengedte, hogy *dr. Incze Gábor* református lelkésznek a bécsi magyar protestánsok lelkigondozása körül immár öt esztendeje végzett buzgó munkájáért elismerését tudtul adják.

— **Egy orgonista** kántor, ki családjával teljesen kenyérmelől él, kántori állást keres. Kéri a ref. lelkész urakat, segítsenek rajta az-al, hogy egy ilyen állás elnyeréséhez elősegítsék. Ajánlatok a lap kiadóhivatalába kéretnek.

— **A kolozsvári** ref. presbitérium elhatározta hogy azok a presbiterek, akik egy év alatt presbiteri üléseken egyszer sem jelennek meg, lemondottnak tekintetnek. — Milyen szomorú, hogy ilyen intézkedésre szükség van ott és szükség volna nálunk is!

— **Az angol képviselőházban** száz évvel ezelőtt hívő képviselők egy kis imádkozó-egyesületet alapítottak, amely még ma is fennáll és minden kedden délután pontosan megtartja imaóráját a képviselőház egyik termében. Az első összejövetelen harmican vettek részt, akik egy könyvbe sajátkezüleg jegyezték be a nevüket. Aki legelőször megjelenik az imaórán, az olvas bibliát, amelynek végeztével minden résztvevő külön imádkozik. Az áhitatot a Miatyánknak közös elmondásával fejezik be. Ezután mindenki beírja a nevét a könyvbe, amelyben Anglia leghiresebb politikusaiknak a nevét találjuk. Az imaközösség természetesen

nem ismer pártokat, mert az angol ember vallásossága a pártkereteket is lerombolja. Az imaórákon munkáspárti képviselők is részt szoktak venni.

— **Palástot szövétből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos napi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **Ausztriában** a készülő Habsburg restauráció magával hozta az ellenreformációt, a protestánsok elnyomását is. Innsbruckban a két protestáns lelkészt eltiltották a protestáns tanulók vallásoktatásától. Kärtner egyik lelkészt azért ítelték el, mert tiltakozott az ellen, hogy az evangélikus iskolában római katolikus térképeket ragasszanak a falra. A protestáns tanerőket kényszerítik, hogy római kat. istentiszteletekre járjanak.

— **A magyar egyetemes konvent** intézkedése szerint az év októberének első vasárnapja az árvák vasárnapja lesz.

— **A nagytiszteletű Esperesi és egyházm. Főjegyzői Hivatalok** szives figyelmébe ajánljuk, hogy az Egyh. Törvényekhez kiadott *Írásmin-tákban* foglalt bírósági nyomtatványok, különösen a 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 20 számúak kaphatók Nagykaposon a **Heiman Vilmos könyvnyomdájában** a legjutányosabb árak mellett. Ugyanott költségvetési és adókivetési iven, anyakönyvek és két nyelvű anyakönyvi nyomtatványok is raktáron vannak.

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesitem m a g y a r é s s z l o v á k a j k u hittestvéreinket, hogy Szlovenszko részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kiállításban és 5, 6'80 (Czeglédy-féle), 12, 18, 25 (ujabb, puhabőr, vékony papiron) 26, 40 és 56 Ké-ért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Ké árakért kaphatók a Brit és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelent, leginkább revideált darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivesink. **Ungcsepelyi Református Lelkészi Hivatal pp. Velké Kapušany.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veské
Kapusány” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI Iel-
készít hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Királyi papság.

— Lelkészerkezleti közgyűlési elnöki megnyitó. —

Kedves Lelkésztársaim!

A Biblia kétségtelenül azért is a könyvek könyve, könyv minden más könyv felett, mert mindig a legalkalmasabb és legmegfelelőbb kifejezést használja az egyes fogalmak kifejezésére. Ime itt van a többek között a Péter I. levele II. részének 9. verse: „Ti pedig választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok...” Lehet-e szebben, kifejezőbben jellemezni Krisztus hiveinek méltóságát, mint ezzel a két szóval: „királyi papság”?

Az apostol nyilván a zsidóságtól kölcsönzi a maga kifejezését. Amikor a zsidó főpap felölté a maga főpapi ruháját, amelynek pontos leírását birjuk Mózes II. könyvének 28. részében, mely csillogott az aranytól és drágakövektől, hogy bemenjen a templom szentélyébe, vagy szentek szentébe, valóban királyi pap állott a nép előtt és kellett, hogy olyan tiszteletben részesítse azt, mint királyát. De kétségkívül királyi pap volt ő a reá ruházott isteni megbízatás folytán is. Istent képviselte ő a nép előtt, amikor tanította Isten törvényeire és ítéletet szolgáltatott az Isten nevében és a népet képviselte Isten előtt, amikor közbenjárt Istennél és az Isten kiengesztelődésének volt tolmácsolója. „Királyi papság.” Amily magasan állott a király a nép fölött, oly magasan állott e papság is a nép fölött.

Szebben és kifejezőbben nem jellemezhetne volna azért Péter apostol Krisztus hiveinek méltóságát, mint mikor azt mondja róluk, hogy ők „királyi papság”.

„Királyi papság.” Nem ugyan ruhájukra nézve, mert ezt tekintve ők a világ lenézettjei,

megvetettjei, nyomorultjai, szegényei közé voltak számíthatók, hanem elhivatásuknál, a reájuk ruházott megbízatásnál fogva. Ők „királyi papság”, mert a királyok királyának szolgálnak. Ők „királyi papság”, mert bemenetelük van a szentek szentébe, Isten közvetlen közelébe, egész az Isten atyai szívéhez. Ők „királyi papság”, mert ők az Isten beszédeit, az Isten ígését hordozzák ajkaikon, azt beszéljük, azt tanítják. Ők „királyi papság”, mert nem elegyítik össze magukat a közönséggel, a világ szerint valóval, hanem „királyi papsághoz” illően, Isten gyermekeihez illően viselik magukat s mint a világosság fiai, úgy járnak. És ők „királyi papság”, mert a reménységük is fölemeli őket afölé, ami földi; fölemeli egy tisztább világ, az égi haza felé.

„Királyi papság”: e szavak, kedves Lelkésztársaim, reánk is vonatkoznak, minket is illetnek és kiváltképen minket, kiknek hivatásunk is az, hogy papok legyünk. El lehet-e rólunk is mondani, hogy mi is „királyi papság” vagyunk?

El lehet-e mondani akárcsak külsőleg, a külső ruhát illetőleg?

Sok szó esett már közöttünk a papi ruháról, a papi öltözetről és még fog is bizonyára szó esni. En soha nem kívánám és nem is tartanám vallásunk követelményeivel összegezhetőnek, hogy mi kövessük e tekintetben a róm. kat. papok példáját, akiknek főpapjai öltözet tekintetében magukkal a fejedelmekkel versenyeznek, de viszont elitelendőnek tartom azt a szabadságot is, ami közöttünk református papok között uralkodik. Manapság egyáltalán

nem lehet rólunk felismerni, hogy mi papok is vagyunk. Nem, még nagyobb, ünnepélyesebb összejövetelek alkalmával sem. Világi embereink erősen megütköztek azon, hogy a legutóbbi püspök-temetési, püspök-beiktatási alkalmakkor a megjelent lelkészek jó része palást nélkül volt jelen. Tehát még a palástot is, mely egyedül és méltóan jelképezné papi mivoltunkat, otthon hagyjuk. Pedig nem tartanám feleslegesnek, hogy hétköznapi, mindennapi ruházatunkon is lenne valami, ami jelezné, hogy mi református papok „királyi papság” vagyunk, kik királyi megbízatást nyertünk az Úrtól. A skót papok egészen oly egyszerű, igénytelen emberek, mint mi vagyunk s hogy Kálvinnak igazi követői, ahoz kétség nem férhet, de a magas, nyakig érő mellényről, körgallerról és kalapjukról mindig megismerheted, hogy ők papok. Van tehát valami közös ismertető jelük. A magam részéről szükségesnek tartanám ezt minálunk, mi köztünk is és pedig nemcsak azért, hogy mindig felismerjék papi mivoltunkat s mint „királyi papságra” önkéntelenül is tisztelettel tekintsenek reánk, hanem az ebben rejlő nagy fegyelmező erőnél fogva is. Ez mindig bizonyos korlátozó erővel hatna reánk, s visszatartana nem egy esetben oly helyeken való megjelenésben, megjelenéstől s oly cselekedetek elkövetésétől, amik sehogysem illenek a „királyi papsághoz”.

A „királyi papság” fogalmában benne van továbbá az egyöntetűség, egység is. A mózesi törvények pontosan előírták a papság szolgálatának rendjét és attól nem volt szabad eltérniök. Valami királyi jelenet lehetett az, amidőn a zsidó főpap fényes öltözetében bement a többi papokkal együtt a szentélybe, vagy a szentek szentébe és végezte a maga papi funkcióit. És ez az módon ment az egymást követő századok alatt, ettől nem volt eltérés. Vajjon ezt a királyi rendet, egységet, egyöntetűséget megtaláljuk-e a mi egyházunkban, a mi papságunknál? Félek, hogy nem. Ha például gyülekezetről-gyülekezetre mennénk, hogy általános áttekintést nyerhessünk istentiszteleteinkről, az urvacsora kiszolgáltatásáról, a temetési szertartásokról, félek, hogy ugyancsak nagy változatosságról szereznék benyomást. Valahogyan mi mindannyian Kálvinjai vagyunk és akarunk lenni gyülekezeteinknek s az egyöntetűség, egység igájába nem vagyunk hajlandók nyakas fejünket hajtani. Pedig mennyi baj, neheztelés, apprehensió származik ebből! A hitek méltatlankodnak: egyik helyen lehet, egyik helyen szabad, a másik helyen nem. Ép' gyűlésünk előtt kaptam két helyről, két lelkész-társamtól is levelet, hogy gyűlésünkre nem jöhet, mert esketése van. Nekem is lett volna, de mivel bűnbánati hét van, elutasítottam a jelentkezőket, illetőleg az esküvő napját elhalasztattam. Hogyan, Tornalján nem lehet, másutt meg lehet?! ha megtudják, bizonyosan

apprehensió lesz belőle. Istenem, mikor jő el már az egységes és mindenkire nézve kötelező liturgia országa s lesz királyi rend minden vonalon?! Ez a mostani rendszertelenség, ez a mostani kapkodás, az egyöntetűségnek nagymérvű hiánya nem kevésbé rongálja vallásunk, egyházunk tekintélyét, érdemét főleg a más vallásuak előtt, akik vallásuknál, egyházukban egyáltalán nem tapasztalják azt.

„Királyi papság” s vajjon azok vagyunk-e, kedves Lelkészársaim, belső ruhánkat, belső, lelki világunkat s életünket illetőleg? Azok vagyunk-e tanuló szobánkban; azok vagyunk-e családuink körében; a hiveinkkel való viszonyunkban; és a nagy nyilvánosság előtti cselekedeteinkben, a társadalmi életben? „Királyi papság” vagyunk-e, kiknek arcáról, szeméből, ajkáról, beszédéből, tetteiből, magaviseletéből Isten felkentjeinek méltósága, dicsősége sugárzik ki? Oh, jaj, hogy sokszor vétkezünk e méltóság ellen és a királyi ruhára, királyi palástra nem egyszer folt esik, nem egyszer beszennyeződik az! Oh, jaj, hogy nem egyszer botrányköveknek kell lennünk s gunyolódók, viccgyártók beszéd-tárgyainak!

Oh, kedves Lelkészársaim! vessük magunkat a porba, ha talán valami cselekedetünk miatt folt esett volna királyi palástunkra és szálljunk magunkba és tartsunk bűnbánatot, mert mérhetetlen sok érték forog ilyenkor kockán. „A prédikátor — mondja Spurgeon — olyan, mint a nyilvános óra. Sokan utána igazítják óráikat; ha nem jól jár, akkor azok hamisan járnak, ő pedig nagymértékben felelős a bűnért, melynek okozója lett...”

Épen azért, ha valahol, úgy magunk közt, amikor mint testvérek együtt vagyunk, amikor nincs senki idegen velünk, akitől restelkednünk kellene, szükségesnek tartanám, ha őszintén kitérnánk egymás előtt szívünket és a legnagyobb szeretettel figyelmeztetnénk egymást hibáinkra, botlásainkra, vétkeinkre, bűneinkre, addig, míg nem késő, míg azt a nagy nyilvánosság számára nem veszi, mert akkor jaj nekünk, jaj annak az ügynek, amelynek szolgálunk. Ehez azonban nagy-nagy bizalom és nagy-nagy szeretet kellene, hogy a baj igazán orvosoltassék. E bizalom és szeretet azonban, fájdalom, hiányzik belőlünk. Így történik aztán, hogy hamar a nagy nyilvánosság szóró rostájára kerülünk és kiméletlenül megrostáltatunk.

„Ti pedig választott nemzetiség, királyi papság vagytok.” Ne feledjük ezt soha. Ehez tartsuk magunkat mindenkor, hogy életünk, szolgálatunk oly mágnes legyen, mely az embereket a Krisztushoz vonja. Legyünk a világ világosságai, a föld savai; legyünk valóban „királyi papság”.

Ezek előrebocsátása után szeretettel üdvözöllek mindnyájatokat s gyűlésünket megnyitom.
(Tornalja) *Kövér Árpád.*

Az európai protestantizmust fenyegető veszedelmek napjainkban.

Dr. Keller Adolf előadása a belfasti egyetemes presbiteri konferencián, Angolból fordította: Kovács László.

A keresztyén élet az egész világon veszedelemben van. Felülkerekedett a gyűlölet és önzés. A jólét és a nemtörődomség napjaiban megfejtkeztünk róla. De ma már ismét tisztán hangzik felénk a régi igazság: az élet kockázat, nem egyéb, mint egy nagy és veszedelmes kaland. Sehoh sem tudják és érzik ezt jobban, mint a mi oroszországi keresztyén testvéreink.

Ez azonban egészen természetes. Amióta Jézus Krisztus az ő keresztyét maga vitte fel a Golgotára és hogy nyomába léptek a martirok, azóta mindig üldözés, szegénység, elnyomatás és szenvedés volt az igazi keresztyénség sorsa. Egészen érthető, hogy ha a keresztyén ember ellensége a világnak; a világ is ellensége a keresztyénségnek. Mi elfogadjuk ezt a veszedelmet és kockázatot és semmi különöset sem találunk benne, ha a harcoló egyház tagjai, egyes csoportok, vagy sokszor egyes emberek a martirok és hősök szerepére vállalkoznak. Egy dolog azonban egészen bizonyos. Nekünk tudnunk kell, hol van és honnan fenyeget a veszedelem; ki az ellenség és hol leggyengébb a lánc, amely minket összeköt. A világ tűzben van. Lángok és égő házak mindenütt. Hát vajjon a mi házuk? Nekünk is vigyázni kell. Készen kell lenni, mint a tűzoltónak, hogy a mások mentésére siethessünk, megszabadíthassuk őket és megvédehessük közös örökségünket. Hol ég a ház és hol van a veszély? Szándékosan nem említem az anyagi nyomoruságot elsősorban. Erről már beszéltünk. De az úgy is világos, ahol nincs mit enni, ott a keresztyén élet is veszedelemben van. Mert a keresztyén hit nem végezheti a szeretet munkáját, amit különben szeretne elvégezni. Nem gondoskodhatik a gyermekekről, az öregekről. Öngyilkosok lesznek olyanok, akik megmenthetők volnának. Keresztyén intézmények bezárulnak. Ha segíteni tudnók, folytathatnák áldásos tevékenységüket. Vannak gyülekezetek, szomjazták az ígét, de nincs, aki hirdesse. A papi pályára készülők kénytelenek félbehagyni tanulmányukat. A harcteret idegenek szállják meg. Az anyagiak hiánya és a szükség sok esetben összefüggésben van hitbeli erőtlenségünkkel, gyávaságunkkal és azzal, hogy nem bizunk magunkban. A protestáns életnek azonban nem a szegénység és a nélkülözés az igazi veszedelme. A legtöbbször ez csak azt jelenti, hogy szerényebb életfeltételekhez kell alkalmazkodni. Egyházak és gyülekezetek le kell szálljanak a hajdani jóllét magaslatáról. Meg kell barátkozni a szegénységgel. A szenvedés és a szükség sokszor jó iskola. Új erőforrások kútfeje lehet. Ami azonban nem azt jelenti, hogy magukra hagyjuk őket a nyomoruságokban.

A keresztyén egyházat fenyegető veszedelem azonban egészen más oldalról jön. A szellemi életnek megvannak a saját veszedelmei. Ezek a szellemi világ megnyilatkozásaiban található meg. Az anyagi szükség csak alsóbbrendű formája annak a szörnyű megpróbáltatásnak, amely a keresztyénségre vár.

A keresztyén ember legnagyobb veszedelme az, hogy látja a földi hatalom sikerét és erejét a szellemi erők felett. A világ erősebb, mint Jézus Krisztus. Ilyenkor az ember kísértésbe jön, hogy az Isten trónja helyett ember csinálta bálvány előtt hajoljon meg. A veszedelem tehát abban van, hogy mi meghódolunk a bálványnak. Abszolút értéket tulajdonítunk annak, ami csak relatív értékű. Pál apostol mondja egy helyt, hogy nem a vér és test ellen van nekünk tusakodásunk, hanem a hatalmasságok, a fejedelemségek, meg a sötétség démonai ellen, amelyek által megijesztve, nem látjuk lelki szemünkkel azt a mennyei sereget, amelyet Elizeus próféta látott az ostromlott város körül.

A viszonylagos érték színvonaláról az abszolút érték magaslatára szökött napjainkban a nemzeti eszme. Ennek a hullámai elborították a Kontinenst és veszélyeztetik a keresztyénséget. Lássuk most a mi hitünk ellenségének a hadi állását és vegyük számba az erejét.

A hazánkat mindnyájan szeretjük. Az a mi otthonunk. Az ad fedelet, kenyeret; életet és örömet. A nemzet a saját énünknek a kollektív formája. Hatalom, amelyért mi felelősek vagyunk utolsó csepp vérünkig. Tehát a haza otthont, hatalmat és életet jelent a számunkra, de nem az Isten. A lelki veszedelem onnan van, hogy a nemzet foglalta el azt a helyet, amely kizárólag az Istené.

Érdekes és megfigyelni való jelenség, hogy a háboru alatt és azután a nemzeti eszme majdnem mindenütt megerősödött, az egyház fogalma pedig elhalványodott. Mi már régóta kiépítettük volna a mi szövetségünk frontját, ha a nemzeti eszme nem zavar. Az a különös veszedelme van ennek a mai nemzetieskedésnek, hogy a vallás szerepére vállalkozik: dogma és hit akar lenni a nemzet nevében, de nem a Jézus nevében. A vér és a faj vallása ez. Egy megzavarodott világ Meduza feje, amelynek rémülve és megkövülten nézünk szörnyű arcába. Németországban és Közép Európában a régi német és árja istenek pogány vallása kezd divatba jönni. Ezen akar felépülni az uralkodó párt és az állami öntudat, hogy hatalmának metafizikai és vallásos alapot teremtsen. Ez az új vallás dogmákat dolgoz ki: saját liturgiát állít be és missziói célokat tűz ki. Ludendorff generális és elismert, kiváló tudósok, mint Lagarde, Hermann Wirt, Kusserov és Ewald dolgoznak a régi német nemzeti vallás megalkotásán és a keresztyén büntudat aláztossága és töredelme helyére a tiszta teuton faj

törhetetlen férfiasságát és bátorságát akarják eszményképül felállítani. Az erény eszerint férfiasságot jelent. A szelidség, a jóság, a büntület gyengeség. A legmagasabb vallási ideál a csata hevében érhető el. Az ellenséggel szemben tanusított rettenthetetlen hősiesség kerül tehát a szelidség és a krisztusi megbocsátó szeretet helyére. Ez a nemzeti gondolat, ez a faj és vérségi kötelék felujult hite ma már nem képzelődő írók irodalmi terméke, hanem vallás. Vallás, ha alsóbbrendű is, amely milliók szívében át egy új állami életet, megújult nemzetet és hitet akar ezen az alapon felépíteni. Egyik népszerű folyóirat szerkesztője, Stapel, felfedezte, hogy minden nemzet a saját belső törvényei szerint él. Ez a törvény (nomos) a nemzeti lélek és a faji hagyományok természetes következményei a szellemi és politikai jogokkal együtt. Ez a nomos a természeti törvény az emberben és a nemzetben. A Teremtő adománya. Ezeket a természeti adottságokat kifejleszteni az emberben annyit jelent, mint teljesíteni az Isten akaratát. Nemcsak természetes dolog tehát érvényesíteni a faji tulajdonságokat a mindennapi politikai életben, hanem egyenesen vallásos kötelesség, hogy a világ kormányzását az ilyen gondolkozású népek vegyék át. Ez a régi imperiálizmus áruháza. Új, de hamis keresztyén etika; elvont bölcséletbeli ideálra, a teremtés gondolatára építve, de amelynek Istennek a Krisztusban történt kijelentéséhez semmi köze.

Ennek a vallásnak a másik irányu törekvése, amely nem kevésbé veszedelmes a mi evangéliumi hitűnkre a kontinensen, az a faji szellem, a vérségi eredet titokzatos hatalmában való hit, amely legutóbb, mint valami égi háború, úgy szakadt rá egy másik fajta népráttalanszereire. A zsidógyűlölet irott bizonyosságai, a Blüher és a Niedlich könyvei odáig mennek, hogy elvetik az egész ótestamentumot. Protestáns voltuk szégyenére azt mondják: a zsoltárok és a próféták zsidó képzelet szülöttjei. Tehát el velők!

Tájékoztató

a hajduböszörményi Kálvineum fiuinternátusba való felvételtől.

A Kálvineum fiuinternátusába a következő iskolai évre is az ingyenes és kedvezményes helyekre folyamodhatnak református lelkészek és önálló énekvezérek olyan egész-, vagy félárva gyermekei, kik családi, anyagi és tanulmányi viszonyaikat hiteltérdelemnél igazolják. Az utódállamokban illetékes olyan árvák, kiknek elhunyt atyja az ORLE-nek tagja volt s a Kálvineum létesítéséhez hozzájárult, az itthoni árvákkal egyenlő elbánásra jogosultak, de a neveltetési segélynek megfelelő összeget fizetni tartoznak.

Az internátusba fizetési helyre elsősorban olyan református vallású gimn. tanulók is felvétetnek, akik tanulmányaikat a hajduböszörményi gimnáziumban kívánják folytatni. A folyamodványokat, amelyekhez mellékelni kell az iskolai bizonyítványt; nyilatkozatot arról, hogy az árva neveltetési segélyéről a gyámok lemondanak; születési bizonyítványt; községi bizonyítványt a vagyoni állapotról; lelkészi ajánlólevelet a folyamodó vagyoni és családi viszonyairól; felvétel esetén orvosi nyilatkozatot a folyamodó növendék testi és szellemi egészségéről, — 1934 július 5-ig a *Kálvineum fiuinternátus igazgatósága* címére kell beküldeni. Az első osztályba magukat felvétetni kívánó árvák, a fenti bizonyítványokon, illetve nyilatkozatokon kívül, az elemi iskola IV. osztályáról nyert bizonyítványukat és újraoltási bizonyítványt is kötelesek mellékelni. Amennyiben a felvétel csak egy évre szól, azoknak is újból folyamodni kell, akik már eddig a Kálvineum növendékei voltak. *Nem jelentkezés esetén az igazgatótanács utólagos kérésüknek nem tesz eleget.*

Teljes díjfizetők iskolai bizonyítványukon kívül kötelesek felvétel esetén orvosi bizonyítványukat is felmutatni. Kérvényüket a Kálvineum igazgatóságához címezve, 1934 augusztus 1-ig kell benyújtani.

Teljes díjfizetők az ellátásért évi 500; lelkészek, tanárok, tanítók, énekvezérek fiai évi 450 pengőt fizetnek. Felvétel és orvosi díj címen a beiratáskor előre fizetendő külön 50 pengő és beszolgáltatandó 5 kg. jó háziszappan, vagy ennek napi ára.

Az ellátási összegért az intézet lakást, fűtést, világítást, mosást, lágy vasalást, havonta egyszer fürdőt és szakszerű tanulmányi vezetést és felügyeletet nyújt. A felvett növendékek naponta ötször részesülnek étkezésben. Az étkezésük naponként három tál ételből, tízórai étkezésük és uzsonnájuk kenyérből, ill. kenyér mellett alma, méz, lekvár, gyümölcsziből stb., vacsorájuk főzelék, tészta vagy sültből áll. Az ellátási díjakat négy részletben kell befizetni: a beiratkozás alkalmával, november 15-ig, február 1-ig s április 15-ig. Indokolt esetekben az ellátási díj *kivételesen* havonta is fizethető. A befizetett negyedévi részletből időközben történő eltávozás esetén visszafizetésre igénynek helye nincs. A felvételtől a növendékeket augusztus 10-ig az igazgatóság értesíti, közli velük az intézeti számukat, mely minden fehérneműre (ruhába és kalapha is ajánlatos) piros pamuttal bevarrandó (ingeknél a mell alján). Minden növendék, ingyenes és fizetési egyaránt, legalább két jó öltözet ruhát (az egyik sötét színű legyen), egy felöltőt, egy télikabátot, két pár cipőt, hat nappali-, három hálóinget, egy párnát, egy paplant 3—3 huzattal, egy ágyterítőt, három alsó lepedőt, hat lábravalót, tizenkét zsebkendőt, hat pár harisnyát, négy törülközőt, négy asztalkendőt, két mosdótörölt

mosdószerkeket, fésűt, ruhakefét, cipőtakarító-készletet, két poharat hoz magával, mely tárgyakról két darab leltári jegyzéket állít ki, melyet a belépéskor köteles felmutatni s annak egyik példányát átadni. Értékesebb tárgyaknak, ékszereknek behozatala mellőzendő. A zsebkendőkért és kézelőkért, melyeknek használata kevésbé ellenőrizhető, az intézet felelősséget nem vállal.

Mindenki felelős a saját felszereléséért s a tettes az intézeti károkat köteles megfizetni. Ennek vagy ezeknek ki nem derítése esetén az egyes háló- vagy tanuló-szobák lakói, az ott történt károkért egyetemlegesen felelősek. Engedély nélkül kimenni nem szabad, igazolatlan kimaradás, tiltott szerencsejáték, mások holmijainak eltulajdonítása, saját ruháinak elzáróztatása, vagy eladása, adósságszínálás, korcsmázás, szeszcsinálás az intézetbe hozása s az engedetlenség már első ízben is az intézetből való azonnali eltávolítást vonhatja maga után. A növendékek 1 pengőnél nagyobb összeget maguknál nem tarthatnak. Minden pénz, a költőpénz is, az igazgatóságnak címzendő, aki abból egyik felügyelő-tanár segítségével a növendékeknek szükséges és beigazolt apróbb kiadásait fedezi. Erre a címre küldött összegről külön számlát nyit az egyes növendékek részére, akik könyv mellett esetről-esetre megkapják a szükséges összeget az igazolt kiadások fedezésére.

Szülők, gyámok, rokonok a növendékeket bármikor, de különösen a délutáni órákban meglátogathatják, azonban az intézet ellátást vagy szállást részükre nem biztosít.

A szünidőre a tanulók az intézetből eltávoznak, azonban a kisebb szünidőkre itt maradt tanulók ellátásért külön díjat nem fizetnek.

Aki zenét, zongorát, vagy az intézetben nem tanított nyelveket akar tanulni, az e tárgyakat külön, mérsékelt díj mellett tanulhatja.

A Kálvineumba felvett növendékek egyben a gimnáziumnak is növendékeivé válnak, ha felvételüket nem akadályozza valamely különböző vagy magánvizsgálat sikere. Így a gimnáziumi beiratkozáshoz, melynek pontos idejéről annak idején az összes intézeti növendékek külön értesítést fognak kapni, a kálvineumi növendékeknek külön mellékleteket nem kell benyújtani. A gimnázium humán jellegű, így a felsőbb osztályok növendékeinek módjában áll az V—VIII. osztályokban a görög nyelvet, mint rendes tárgyat tanulni, azonban, akik ezt nem óhajtják, azok a francia nyelvet tanulhatják a görög helyett. Errevonatkozólag a szülőknek kell nyilatkozatot adni a beiratkozások alkalmával. A gimnáziumba fizetendő beírás és mellékdíj személyenként 40 pengő, amely díj alól felmentés nincs. Tandíj címen református vallásuak 75 P-t fizetnek egy tanévre. A tandíj első fele a beiratkozáskor, második fele

legkésőbb február 1-ig fizetendő be a gimnázium pénztárába. Szegénysorsu tanulók szeptember 20-ig, a gimnázium igazgatótanácsához címzett s kellően felszerelt kérvényekben tandíj-kezdve ményért folyamodhatnak, nemkülönben a gimnáziumi segélyegylet könyvtárából tankönyveket, taneszközöket, papír- és írószereket is nyerhetnek. Errevonatkozólag bővebb felvilágosítást a beiratkozás alkalmával nyerhetnek az érdekeltek.

Bővebb tájékoztatást úgy az internátusra, mint a gimnáziumra nézve, levélbeli megkérésre bármikor szívesen nyújt.

Köblös Samu,

a ref. Bocskay-gimnázium
s a Kálvineum igazgatója.

Németország két tartományi egyházának

a Rheinlandinak és a Westfalinak, Dortmundban ápr. 29-én tartott közös közgyűlésén „az ígéret és az átok egyháza” tárult a gyűlést megnyitó predikáció textusában (I. Sámuel 2. 30) a szemek elé. A birodalmi püspök rendeletei nyomán az egyházban teljes zürzavar és felfordulás állott elő és napról-nápra világosabb, hogy a hatalmon levő „német keresztyének” egy központosított birodalmi egyházat akarnak létrehozni.

Ezzel a törekvéssel szemben a synodus (közgyűlés) csak az egyház Urának engedelmeskedik és annak akar szolgálni.

Lic. Dr. Beckmann düsseldorfi lelkész az egyházzal szembeni hitvallással kapcsolatban emlékeztette a közgyűlést az egyház hitvallásához való hűségére a gyülekezeti életben és munkában is. Majd egyhangulag elfogadtak a közgyűlések egy, az egyház hitvallása és szervezete címen megszerkesztett emlékiratot és annak egy kivonatát, mint közös követelményt.

Ebben az emlékiratban hangsúlyozza az egyház szervezetének törvény által való biztosított és védett voltát. Hangsúlyozza a német ev. egyháznak a hatalmas határait a különböző egyházak autonómiájával szemben.

Ezt az autonómiát a birodalmi püspöki kormány megsértette, amidőn az egyházkormányzást mintegy pusztá közigazgatási ténynek nézte, amelynek nincs köze a hitvalláshoz. Ezzel szemben vallja a reformátorokkal együtt, hogy az egyház kormányzása és élete csak az Igével és a hitvallással való összhangban lehetséges.

Ezért részletesen felsorolja az Isten ígéjének a gyülekezethez, a lekipásztori hivatalnak és a hitvallásnak, az ige szolgálatának (lekipásztori hivatal) és a gyülekezetnek a viszonyát az Isten Igéje uralma alá helyezve. (Ha nézzük a német egyházat, hogy mennyire ragaszkodik hitvallásához és

tisztul meg az egyházzal alkotott felfogásában, akkor e tekintetben a külső nyomásnak nagy áldását kell látnunk.)

Az egyház hivatalának és gyülekezetének megmontásáról való nyilatkozatában a jelenlegi állapotot a szentírás és a hitvallás világitásában bírálja öntudatos bátorsággal.

És ezzel kapcsolatban az egyháznak a lelkészválasztásban, kormányzásban, működésben az Igének és Hitvallásnak megfelelő új jogbiztosítékot és szervezetet kérnek. A német evangéliumi egyházak közös hitbéli megegyezésüként a birodalmi belügyminiszternek a következő nyilatkozatot küldték:

I. *Az a harc, amely a német evangéliumi egyházat régóta megrendíti, árt az egész népközösségnek.* Az 1934 április 13-iki egyházi törvény az egyházi állapot kiegyensúlyozására a feszültséget nem szüntette meg, sőt növelte azt.

II. *A német keresztyének és a hitvallásos egyház közötti ellentétek kiegyenlítése lehetetlen.* Itt egy gondolkodásában és cselekedetében egyháziatlan hatalmi mozgalom és az az akarat áll egymással szemben, hogy az egyház a saját lényéből kifolyólag lényének megfelelően ujtassék meg.

III. *A jelenlegi birodalmi egyházi kormányzás működése által megakadályozza a békét,* amennyiben 1) nem a bizalomra, hanem hatalomra épült; 2) jog helyett önkényhez nyúl; 3) a hitvallást nem őrzi, sőt megsérti; 4) nem az egyház ellenségeit, hanem a hitvalló egyházat üldözi.

VI. *A békeség létrehozására szükséges:* 1) A német evangéliumi egyház szervezetének helyreállítása. A szervezet törvényes uton való tovább fejlesztése elé ne háruljon akadály, 2) A birodalmi mértékadó helyről püspököknek és birodalmi egyház kormányzásának törvény ellenes rendeletei és törvényei vonassanak vissza. 3) *Az összes megtorlásokért szolgálatassanak elégtételt.* A tekintetben, hogy állampolitikai eljárásról van-e szó, az államnak kell döntenie. 4) Annak az alapvető elvét, hogy állam és politikai párt belső egyházi ügyekbe nem nyúl, szigorúan keresztül kell vinni.

Berlin, 1934 május 2-án.

A német evangéliumi egyház Hitvallásos közössége nevében, *D. Koch*, elnök.

A fenti nyilatkozatból világosan látszik, hogy mennyire alapjaiban rendült meg a németországi ref. és lutheránus egyház. De „a maradék” hűségesen küzd az evangéliumért.

Ismeretes, hogy az egyházi uralomnak nem kedves lelkészeket fegyelmi eljárás nélkül és azzal is, hatalommal megfosztották állásuktól. A hitvallásos lelkésznek az imádkozását is képesek voltak megzavarni. A hatalom lsten kezében van... Ő tudja, mit akar e harc által is.

Molnár Károly.

H I R E K

— **Vallásosest Técsőn.** A técsői ref. egyház vezetősége a kanonika vizitáció alkalmával nagyszabású vallásos-estét rendezett. A gyülekezet éneke után Lajos Sándor fancsikai lelkész, egyházmegyei főjegyző tartott bibliamagyarázatot. Kaszó Erzsébet leánykört tag üdvözölte az egyházlátogató bizottságot s Isaák Imre esperesnek gyönyörű virágcsokrot adott át. Az iskola gyermekek két gyermekszindarabot adtak elő nagy sikerrel. Az egyik „Jancsi és Iluska” a másik „A fülemile”. A vasárnapi iskolások, a leány- és ifjusági kör tagok költeményeket szavaltak általános tetszés mellett. Nagy sikert aratott a leány- és ifjusági kör az „Aranyos öreg” című szindarabban. Egyházi énekeket adott elő a gyermekkar, a vegyeskar és a férfikar. A vallásos-estét a segédlelkész és a református tanítótestület rendezte.

— **Az áldott orvos** címen jelent meg a királyhágó melléki kerületi ker. iratterjesztés legújabb kiadványa. Elmélkedések és imádságok betegek számára. Irta Sárközy Lajos szatmári lelkész.

— **Statisztika** szerint Európában 201.855.900 katolikus él. (A világon élő összes katolikusok 43%-a.) Az európai kontinensen ezenkívül 234.529.575 nemkatolikus keresztyén él és 31.340.000 nemkeresztyén hitű. Észak-Amerikában a katolikusok 52.5 millió, a nemkatolikus keresztyének száma 85.5 millió és a nemkeresztyének száma 21 millió. Dél-Amerikában 73 millió katolikkal szemben mindössze félmillió nemkatolikus keresztyén él és másfélmillió nemkeresztyén. Afrikában a katolikusok száma 5.3 millió, a nemkatolikus keresztyének száma 9 millió és nemkeresztyén hitűek száma 125 millió. Ázsiában 17 millió katolikus él, 9.4 millió nemkatolikus, 970 millió nemkeresztyén. A világ lakosságának vallásonkénti megoszlása a következő: katolikusok 19%, Konfuce hívei 16%, mohamedánok 13%, hinduk 12.1%, buddhisták 10.8%, protestánsok 8.0%, szizmatikusok 7.1%, anamiták 6.6%, felekezetenkívüliek 4.1%, zsidók 0.9%.

— **Kiásták Saul király fellegvárát.** Dr. Albright W. F. Gibeában, Saul király ősi városában folytatott kutatásai és ásatásai során megtalálta annak a pusztulásnak nyomait, melyet a Bírák könyve az utolsó fejezetben leír.

— **Magyarországon** az új iskolai év kezdetétől az állam fogja fedezni a felekezeti tanítás fizetését is.

— **Nagyváradon** három új templom építését vették tervbe. Már eddig is szép összeg gyűlt össze.

— **Sorg Fülöp** zágrábi egyházmegyei tanácsbíró egy szép templomtervet adományozott azzal, hogy annak az egyháznak juttassák, amelyek legközelebb akar templomot építeni.

— **A papnének** az esküjében tett ezt a kijelentést: „hanem teljes életemben holtomiglan hűséges segítőtársra leszek” — úgy kell értelmeznie: teljes lélekkel és odaadással arra törekszem, hogy ne csupán a háztartás legyen a foglalkozásom, hanem egyúttal a pásztor mellett pásztorbíró is legyek. Ez azonban csak úgy lehet, ha már eleve lemondok egyes dolgokról, amelyeket más úriasszonyoknál helyénvalónak talál a társaság, míg ugyanazokat a papnéknél legalábbis visszatetszőnek itél a nyilvánosság előtt való megjelenésben és magatartásban. A papnének mindig egy fokkal diszkrétebben kell öltözködni, egy fokkal halkabban, szelidebben társalkodnia, egy fokkal kevésbé zajosnak lennie; sok olyanról le kell mondania, ami talán fájdalmas érzéseket váltott ki fiatalabb korokban és sokan lázongtak, talán titkon könnyeket is hullattak emiatt. Valahogy igen kirívó az ellentét a dohányzó, jukker, túlzóan temperamentumos, a divat szélsőségeire azonnal reagáló, üres, fércregényeket olvasó hölgy és aközött az úriasszony között, akit Nagytiszteletű Asszonyoknak szoktak szólítani.

— **Fitoss Vince** körülbelül negyedmillió pengő értékű alapítványt hagyott a nagykőrösi egyházra. 230 hold birtoka testvérei haszonélvezete után szegény gyermekek számára szolgáló alapítvány lesz.

— **Az olasz minisztertanács** 5 millió lírát szavazott meg Mussolini javaslatára a római kat. küldetés céljaira.

— **Palástot szövetségéből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos napi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **A nagytiszteletű Esperesi és egyházm. Főjegyzői Hivatalok** szíves figyelmébe ajánljuk, hogy az Egyh. Törvényekhez kiadott *Írásmintákban* foglalt bírósági nyomtatványok, külön-

nösen a 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 18, 19, 20 számúak kaphatók Nagykaposon a **Heiman Vilmos könyvnyomdájában** a legjutányosabb árak mellett. Ugyanott költségvetési és adókielérési ívek, anyakönyvek és két nyelvű anyakönyvi nyomtatványok is raktáron vannak.

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesítem a magyar és szlovák nyelvű hittestvéreinket, hogy Szlovénia részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kiállításban és 5, 6'80 (Czegléd-féle), 12, 18, 25 (ujabb, puhabőr, vékony papíron) 26, 40 és 56 Kő-ért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kő-ért kaphatók a Britt és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelent, leginkább revideált darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivatalk. **Ungcsepelyi Református Lelkészi Hivatal pp. Velké Kapušany.**

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A *déda* i (beregszászi járás) reform. egyház orgonista kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. I. *Jövedelem:* 1) 3 szobás lakás, belső és külső konyha, kamara, pince, melléképületekkel és 406 □-öl kert. 2) 9 magyar hold és 958 □-öl első osztályú szántóföld. 3) 8 kat. hold legelő, amelyre 10 és 1/2 drb. jószágot hajthat, vagy bérbe kiadhat; jelenleg 100 ékor. volt darabonként a bérösszeg. 4) 8 köböl buza és 8 köböl rozs és tengeri az egyháztagoktól. 5) 2 öl első osztályú tűzifa, házhoz szállítva. 6) Stóla. 7) A földek után az állami, községi és ártéri adót az egyház fizeti. 8) Törvényes állománysegély. II. *Köteletség:* I—VIII. osztályban tanítás, orgonista-kántori teendők végzése, énekkar vezetése. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat végzése. Pályázhatnak állampolgársággal, oklevéllel vagy nostrifikációs vizsgával bíró református vallású tanítók. Az iskola tannyelve magyar, Pályázati kérvények f. év július hó 21-ig a dédai reform. lelkészi hivatalhoz küldendő be. Posta helyben. Az állás f. év augusztus hó 28-ig elfoglalandó. *Jegyzet:* Ha okleveles tanító nem pályázik, az állás segéd erővel is betöltetik. Mellékes jövedelemre, mint hitelszövetkezeti könyvelő, biztosan számíthat. A község 6 kilométerre van Beregszásztól, hol magyar reálgimnázium van.

Presbitérium.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA VETKÉ Kapuánya” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A ref. tanítóképző.

Valószínű, hogy egyetemes egyházunk közvéleménye nem kis érdeklődéssel tekintett Egyetemes Konventünk f. évi június hó 26-27. napjain megtartott gyűlése elé. A sok és egyetemlegesen érdeklő kérdések egész sora került ott eldöntésre, ezek között a már oly régóta sürgetett és annyira várt ref. tanítóképző ügye is. Kötelességet vélek teljesíteni, hogy mint a ref. tanítóképző ügyének irányításával hivatalosan megbízott tényező, tájékoztassam egyházunk közvéleményét Egyetemes Konventünknek a ref. tanítóképző felállításának kérdésében való állásfoglalásáról.

Örömmel és megelégedéssel állapította meg Egyetemes Konventünk, hogy *gyülekezeteink nagytöbbséggel kívánják a ref. tanítóképző felállítását és készségesen vállalják az intézet fenntartásához az évi és személyenkénti 50 fill. hozzájárulást* A lefolytatott gyülekezeti szavazások végleges eredménye az, hogy 181 gyülekezet minden fenntartás nélkül, 11 gyülekezet pedig bizonyos fenntartásokkal ajánlotta meg a hozzájárulást, és csak 51 gyülekezet hozott nemleges határozatot. A többségi határozat azonban egyetemlegesen kötelező.

Egyetemes Konventünk a gyülekezetek állásfoglalásáért és áldozatkészségéért a leghálásabb köszönetét fejezte ki. Fényes bizonyosságát látta ebben hűveink egyházhűségének, fajszeretetének; és azon reményben, hogy a kimondott szót a nemes cselekedet fogja követni, a legapróbb részletekig letárgyalta a ref. tanítóképző felállításának problémáit.

Megállapított, hogy *az intézet felállításának semmiféle törvényes akadály nincs!* Egyetemes egyházunk a tanítóképzőt felállíthatja minden

előzetes engedély nélkül, és az nyilvános jogu intézet lesz, teljesen egyenrangú az állami intézetekkel.

Az intézet elhelyezésére nézve nagy köszönettel fogadta Egyetemes Konvent a komáromi egyházmegye és a komáromi gyülekezet nagylelkű ajánlatát. A komáromi gyülekezet ingyen telket, a komáromi egyházmegye pedig 100.000 Kč-t ajánlott fel az építkezés céljaira; addig pedig, míg az épület elkészül, a komáromi ó-kollégiumban két tantermet bocsátanak ingyen az intézet rendelkezésére.

A fenntartás anyagi fedezetét a gyülekezetek évi és személyenkénti 50 filléres hozzájárulásából 100.000 Kč, és a növendékek által fizetendő tandíj képezni. Megállapított, hogy ez a fedezet teljesen elegendő lesz az intézet összes személyi és dologi kiadására. Az intézet működése, irányítása és ellenőrzése tekintetében sem találtatott semmi nagyobb nehézség.

Mindezek alapján Egyetemes Konvent a ref. tanítóképző felállítását kimondó s még 1931-ben meghozott határozatát megújította és elhatározta, hogy a megvalósítás érdekében most már a cselekvés terére lép. Kimondta tehát az *évi és személyenkénti 50 filléres, minden gyülekezetre egyaránt kötelező hozzájárulásnak az 1935-ik esztendőől kezdve való befizetését a tanítóképző Igazgató Tanácsának pénztárába.* A befizetések határidejét minden év május 1-ben állapította meg, tehát az első befizetés 1935. május 1-ig teljesítendő.

A ref. tanítóképző megnyitására csakis akkor kerülhet a sor, ha erre a célra Egyetemes Konventünknek már anyagi eszközök fognak segítségére állani. Legalább is 50.000 Kč. szükségeltetik a megnyitás, berendezés és egyéb szükségle-

tek biztosítására s mivel az idő előhaladottsága miatt ennek beszédese az új iskolai év kezdetéig már nem lehetséges, kénytelen volt Egyetemes Konventünk lemondani az ideai megnyitásról és azt a jövő év. 1935. szeptemberére halasztani.

A halasztás talán sokaknak kellemetlen, (akik gyermekeiknek a ref. tanítóképzőbe való elhelyezésére gondoltak) és számításukat megdönti. Mert az egyetlen magyarnyelvű pozsonyi áll. tanítóképző a jövő tanévben nem nyitja meg első osztályát, és az ugynevezett externista vizsgákat (magánuton való tanulást) is megszüntette egy miniszteri rendelet, tehát bizony épp időszerű lett volna, ha a ref. tanítóképző már most szeptemberben megnyitotta volna kapuit. Azonban *türelemmel és reménységgel kell lennünk! A jövőt biztosan meg kell alapoznunk, s a ref. tanítóképzőnek is szilárd alapokra kell épülni!* De ha a gyülekezetek teljesítik kötelességüket és az 50 filléres járulékokat be fogják pontosan szolgáltatni, meg lesz a ref. tanítóképző 1935. szept. 1 én!

Iskoláink református szelleme, gyermekeink vallásos, igaz meggyőződése, a jövő nemzedék hitbuzgósága, anyaszentegyházunknak a Krisztus fundamentumán való megmaradása, magyar nyelvünk, kulturánk, szellemünk megvédése, ... mind-mind a mi tanítóképzőnkkel áll szoros összeköttetésben, *meg van tehát minden bizalmunk arra, hogy hűveink e szent célok érdekében tudni fogják kötelességüket.*

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Patay Károly

konv. tanügyi biz. elnök.

Az európai protestantizmust fenyegető veszedelmek.

Dr. Keller Adolf előadása. Fordította: Kovács László.

(Folytatás.)

Hogy néz ki most már ez a veszedelem, a faj és vérségi kötelék vallása azok szemében, akik még ragaszkodnak az Ur Jézus Krisztushoz és ma még hozzánk tartoznak? Sokan nem is sejtik a fenyegető veszedelem nagyságát. Ezek egyeztetni akarják a régi német vallás harcias szellemét, a szeretet és kegyelem válásával olyanformán, mint ahogy némely misszionáriusok a siker érdekében a pogány vallás elemeit beviszik a keresztyén vallás szertartásaiba. E szerint Jézus a régi német époszi alak lesz, Szelid alakja mint valamelyik hatalmas herceg fogja győzelemre és dicsőségre vezetni népét.

Ez a meghamisítása a protestáns hitnek sokkal veszedelmesebb, mint a nyílt ellenség. De Istennek hála, a mi testvéreink között még vannak, akik nem felejtették el apáik szenvedését. Tudják azt, hogy mit jelent Krisztus

ennek a világnak a számára. Ép azért kemény harcot folytatnak az evangélium tisztaságáért, a mi református hagyományaink fenntartásáért és a keresztyén élet evangéliumi eszményeiért. Tévedés lenne azonban a német forradalmat kizárólag a zsidókkal szemben elfoglalt álláspontnak tulajdonítani. Ez csak egyik szempont a többiek között. A valódi szellemharc nem a faj mellett vagy ellen, nem is a hatalom ilyen vagy amolyan érvényesülése körül forog, hanem egyenesen arról van szó, hogy ez a nemzeti eszme lesz-e az irányító hatalom a nemzet történetében, vagy pedig a Krisztus lelke? Az a kérdés, hogy az ilyen modern állam az Istenadta törvényeknek engedelmeskedik-e, vagy pedig az alvilági szörnyetegnek, amelyik a Krisztus anyaszentegyházát el akarja nyelni. Arról van szó, hogy a vér vagy a szeretet mindenhatóságában hiszünk-e?

Mert amíg más országokban a keresztyének békésen élnek; teológiai vagy szociális kérdések felett vitatkoznak, addig Közép-Európában a mi keresztyén testvéreink a létért való nehéz harcot vívják. Amíg itt afelett tusakodnak, hogy az egyház jövedelme megcsappan, ott arról van szó, hogy a Krisztus egyháza teljesen elveszti minden szabadságát. Amíg mi itt éles tiltakozásokat és hangos kijelentéseket teszünk, addig azok ott azért imádkoznak, hogy az Isten a hitők mellé adjon bölcsességet is, arra, hogy az ellenséges támadások ellen miként védhetik meg történelmi örökségüket, az egyházat és annak javait.

A nemzeti szellem kivirágzása, úgy látszik, német jelenség. De senki se higgye, hogy a többi országok, népek és egyházak mentesek lennének annak a romboló hatásától. Mert ez a szó: „Az én hazám” vagy „Sacro egoismo della Stato”, az állami szent egoizmus a valóságban eléggé igazolják, hogy a nemzeti önérték fellángolása nem német találmány. Bárhol vizsgáljuk a nemzetek keresztyéni életét, ezt a végzetes jelenséget mindenütt megtaláljuk. Különösen érzik és szomorúan tapasztalják ezt azok, akik s stockholmi határozat értelmében az egyházak munkásságát nemzetközi alapon akarják beszervezni, és így a keresztyén világ testvériségét akarják megalósítani. Ezek látják lépten-nyomon, milyen nagy akadály a nemzetiség a keresztyén közösség szempontjából.

Mi tudunk mi most már tenni a veszedelemmel szemben? Egy látszólagos, de tehetetlen nemzetközi keresztyénség nem ér semmit. Még kevésbé segít a dolgon, ha a saját hazánkat figyelmen kívül akarnók hagyni. Hisz a nemzetközi konferenciák és maga a Népszövetség tehetetlensége eléggé igazolják, hogy az államnak ereje és biztonsága az illető nemzetben van. Ez az egyetlen mentő deszka, amelybe belekapaszkodhatunk a bizonytalanságok háborgó vizein. Az egyetlen mentő deszkadarab? Vajjon, tényleg? Nézzük csak közelebbről!

Csak tisztán a megélhetés szempontjából mit látunk? Azt, hogy az állam nem tud már adni a gyermekeinek sem fedeleket, sem kenyeret, sem munkát, sem biztonságot, sem békét, sem boldogságot. Láttam Budapesten egy barakkot 9000 munkanélkülivel. Szintén ott láttam, egy utcában 15 embernek volt egy kijáró ruhája, amelyet rendre kölcsönöztek egymásnak, ha a városba akartak menni. Úgy a nemzeti, mint a nemzetközi élet a valóságban azt bizonyítja, hogy a világ saját anyagi kérdéseit sem tudja megoldani a rendelkezésére álló anyagi eszközök segítségével. Mi keresztyének arra vagyunk elhivatva, hogy egy új életközösséget alkossunk. Innen az egyház eredete. Nem a vér és a faj életközösségét, hanem azt a lelki közösséget, amelyet az Isten adott nekünk a Jézus Krisztus által. Ezeknek a konferenciáknak az ad különös jelentőséget, hogy mi megakarjuk valósítani azt a keresztyén testvériséget, amellyel Jézus ajándékozta meg a világot. Ne elégedjünk meg tehát azzal, hogy egymással kezét fogunk, kellemesen eltöltjük az időt; szabályokat hozunk, bizottságokat nevezünk ki és kérdéseket vitatunk meg, hanem váltsuk valóra azt a nagy szellemi és Isten-adta ténnyt, hogy mi a Jézus Krisztus láthatatlan testének az élő tagjai vagyunk.

A második veszedelem is épp oly litokzatos hatalom, mint az, amelyről beszéltem. Isten is szellemi erő. Az emberi természet titokzatos mélységéből ered és azt sugja az emberek fülébe, legyetek olyanok, mint az Isten. Legyetek hasonlók hozzá... A saját erőtlökön, a saját akaratotokból teremtsetek új társadalmat, új testvériséget, függetlenül az Istennek, a mi mennyei Atyánknak a testvéri közösségétől és az Ő lelkének a vezetésétől. Teremtsetek egy új és jobb világot; szabadítsátok meg az embert az egyéni és osztályuralomtól, a hit és a keresztyén gondolkodás hatalmától. Hisz az ember minden gondolata és vágya természet szerint ehhez a világhoz tartozik. Minden út és mód jó, amely ennek elérésére alkalmas. Egy osztálymentes társadalom felépítése, a munkás testvériség megvalósítása megszentel minden eszközt a cél szolgálatában. Hadd legyen tehát tűz és vér, legyen rabszolgaság, hadd ujuljon fel a pogány inkvizíció minden réme. Milliók lettek rabszolgává Oroszországban az emberiség szabadságának nevében. Szabadok lettek a tőke uralma, az isteni és erkölcsi világrend kötetmei alól. Az a társadalmi átalakulás, ami Oroszországban folyamatban van, óriási jelentőségű. Mert az európai protestantizmusnak ez a másik nagy veszedelme. Láthatatlan és ellenőrizhetetlen utakon terjeszkedik az istentagadás és materialista világnézet a bolsevizmus tüzfészkéből Nyugat és Közép-Európa felé. Milliók lelkét előnti az ár. Kommunistasejtekkkel és Istentagadással találkozunk mindenütt. A svájci egyházak egyetemes gyűlése nemrég arra figyelmeztette a népet és a hatóságokat, hogy a

német forradalom kitérője alkalmával az Istentagadók nemzetközi szervezete Baselen ütötte fel a tanyáját. Kértük a kormányt és a hatóságokat, hogy népünk keresztyén hite és erkölcs-e védelmében hathatósan intézkedjenek, amíg nem késő. Pár évvel ezelőtt Finnországban voltam. Ott is arról panaszkodtak, hogy a kommunista méreg, ez az új vallás megsemmisítéssel fenyegeti a keresztyén hitet és gondolkodást. Bulgáriában is a kommunizmus az állam legnagyobb veszedelme. A tanítószó és maga a földművesosztály is érezhetően hajlik felé. Spanyolországban egy kis városban kommunista bomba-robbanás riasztott fel éjjeli álmomból és Sevillában saját szememmel láttam a felrobbantott templom égését. Németországban a legutóbbi szavazás alkalmával 9 millió szocialista szavazatból 5 millió a kommunistáké volt. Ezek a tények azt hiszem eléggé igazolják egy Isten- és keresztyénellenes hatalom pokoli munkáját. Ez a helyzet, ha jól meggondoljuk, megmagyarázza azt is, hogy a német keresztyénség milliói miért hajolnak meg ma inkább a Hitler-, mint a Lenin-uralom előtt! És még is! Nem lehet tudni, hogy vajjon a vasököl-e az egyetlen eszköz és mód arra nézve, hogy az új világnézet fel ne robbantsa a mai társadalmat, amelynek nagy rétegeit már megfertőzte. Lehet, hogy a kemény ököl éppen a gyújtópontra csap le oda, ahol az éhes és munkanélküli milliók keserősége van felgyűlve a lelkekbe. Az a módszer, amellyel ezt fékentartani igyekeznek, nagyon hasonlít a bolsevista vezetők módszeréhez. De csak addig sikerül, amíg a tömeg ki nem ábrándul és hatalomra nem kap. Ha ez megtörténik, akkor kezdődik a keresztyénség élet-halál harca. A keresztyén egyház sokáig a tőke és az uralkodó osztályok érdekeinek a szolgálatában állott, nem szabad tehát, hogy a mostani társadalom ellenségei, ha sikerül felülkerekedniök, ugyanebben a helyzetben találják. Különben a keresztyénség épp olyan üldözésnek lesz kitéve, mint Oroszországban. Ez a veszedelem méltán érheti az olyan egyházat, amely, mint egy jó öreg vén anyóka, a régi megszokott formák, szokások és hagyományok kényelmes karosszékéből nézi az eseményeket; méltán érheti azokat a keresztyéneket, akik a keresztyénségben ma sem látnak egyebet, mint a szép templomokat, szép harangjátékokat, festett ablaküvegeket, templomi énekarokat és teapartikat. Ez a keresztyénség tényleg nagy veszedelemben van, mert az előretörő forradalom nemcsak a politikai pártokat és rendszereket, hanem az egész keresztyén kulturát halálra ítélte. Az elmúlt hónapban a Balkánállamok orthodox egyházainak a képviselőivel megbeszélést tartottunk Genfben, a nemzetközi keresztyén szociális szövetség nevében és az egyhangú megállapodás az volt, hogy Oroszország valószínűleg elkerülhette volna a bolsevista forradalmat, ha az egyház meg-

érti az idők jelét és átveszi az igazságra és méltányosságra épített új társadalom megteremtésének a szellemi irányítását.

Vajjon Oroszország és a kontinens olyan messze vannak akár ettől az országtól, akár Amerikától, hogy az egyháznak és a mai társadalomnak nincs mitől félnie? Vagy talán azt hiszik, hogy én itt most a gyermekek ijesztgetésére gondolok ezzel a rémképpel és elfelejtetem, hogy keresztyén férfiak és nők, meg egy nagy, hatalmas keresztyén állam polgárai előtt állok? Legutóbbi látogatásom alkalmával Amerikában valósággal megdöbbentett, hogy ott milyen kevés jelentőséget tulajdonítanak az európai szellemi és vallásos irányzatoknak és különösen mennyire nem számít az orosz forradalom. Nem is gondolnak arra, hogy ez a forradalmi szellem az egész földkerekségét eláraszthatja. Vámhatárok és tilalmi rendeletek nem fogják az útjában feltartóztatni. Táplálékot pedig mindenütt bőven talál az elégedetlen és kétségbeesett tömegekben; a felsőbb osztályok keresztyénellenes gondolkozásában és a fiatalabb nemzedéknek a szokást és hagyományokat megvető merész magatartásában. Tartasuk magasra hát a hit lámpását reszkető kezünkben. Ne felejtjük, hogy kiragadhatják a kezünkéből és akkor ez a mi büszke és önmagát megcsalt keresztyénségünk ott kell hagyja eddigi előkelő helyét a társadalomban. Félre kell álljon vagy el kell rejtőzzék ismét, ha még élni akar, a katakombákba, mint a mi keresztyén testvéreink milliói teszik ma Oroszországban.

Ezt a veszedelmet mi nem háríthatjuk el fejünk felől sem tiltakozó gyűlésekkel, sem azzal, hogy megvetjük, mint új dolgot. Meg kell ismernünk ezt az új veszedelmet és aztán be kell vallanunk a mi bűnünket az evangélium igazi, forradalmi szellemével szemben.

(Folyt. köv.)

Az Egyetemes Konvent gyűlése.

A Szlovenszkói és Kárpátaljai Egyetemes egyház konventje június 27-én tartotta évi rendes közgyűlését Balogh Elemér püspök és dr. Szilassy Béla főgondnok elnökségével. Jelen volt a gyűlésen mind a három egyházkerület püspöke és főgondnoka, valamint a konvent tagjai csaknem teljes számmal.

A konventi gyűlést megelőzőleg 26-án a teológián tartattak meg az évváró (I és II. lelkészképesítő) vizsgálatok, azok befejeztével a templomban ment végbe az első vizsgás segédlelkészek kibocsátása és bucsuünnepélye a konvent elnökségének és a losonci nőegylet, valamint a leányegyletnek közreműködésével.

27-én tárgyalta le a konvent több, mint 150 pontból álló tárgysorozatát, ugyanakkor végezték a bizottságok munkájukat és ülésezett a konventi bíróság is.

Az elnöki előterjesztések során Idrányi Barna püspök és Dókus Ernő főgondnok emlékének hódolt a konvent. Majd dr. Magda Sándor püspököt üdvözölte. Nagy érdeklődést váltott ki az a híradás, hogy a magyarországi konventtel való leszámolás a megoldáshoz közeledik. Napirend előtt dr. Magda Sándor mond köszönetet az üdvözlésért és az ő indítványára az Angliában éppen ülésező Generál Assenbley-t üdvözölte a konvent. Az új egyházi törvények ügyének előkészítése befejezést nyert, a törvény minden tekintetben készen áll a jóváhagyásra való beterjesztésre, ami rövidesen meg is történik. Intézkedés történt, hogy az 1933. és 34. évi konventi gyűlések jegyzőkönyvei a legrövidebb idő alatt (a két előbbi két hónapon belül) ki nyomassanak.

A lelkészképző intézetről szóló teol. igazgatói jelentésből értesültünk, hogy a losonci teológiai tanfolyamnak jelenleg 35 növendéke van. Ezzel kapcsolatban határozott, hogy a teológiai járulékok beszédese és kezelése ezután a teológiai igazgató hatáskörébe megy át, vagyis a teológiai járulékok mostantól kezdve a konventi pénztár helyett a teológiai igazgatóhoz küldendők be, akinek a járulékok *visszamenőleg* való behajtására adott felhatalmazást a konvent. Ugyane járulékokkal kapcsolatban határozattá lett, hogy azok kivetése az új népszámlálás adataiból megállapítható lélekszám alapján fog történni.

A dunáninneni egyházkerületnek a tanítóképző intézet felállítása ügyében beterjesztett felirata méltán vált közérdeklődés tárgyává. Eszerint a komáromi egyház telket és 100 000 koronát ajánlott fel e célra és amíg az intézet felépül, az ó-kollégium helyiségeiből két tantermet ad át a tanítás céljaira. A határozat szerint azonban a *tanítóképző intézet megnyitása* még ez évben nem lehetséges, mivel a járulékok beszédéséhez és egyéb előkészületek elvégzéséhez legalább egy évi időre van még szükség.

A szlovák egyházmegye ügyében a tiszáninneni kerület felterjesztése nem nyert jóváhagyást, mivel a konvent ragaszkodni kíván azon elvi állásfoglalásához, hogy ezen a téren minden tekintetben *egyedül az új egyházi törvények IX. t. cikkében* toglaltak alapján lehet eljárni és annak remélhetőleg rövidesen bekövetkező szentesítéséig a gyakorlatban semmi önkényeskedő eljárásnak helye nem lehet. Akadálya a szlovák egyházmegye felállításának az a körülmény is, hogy az érdekelt egyházközségek nem mindennél és nem többségileg nyilatkoztak a felállítás felől.

Az egyetemes névtár kiadása a legközelebbi népszámlálás adatainak nyilvánossá lételéig újból elodázódott. Ez ügyben, amikor szükséges lesz, a konventi elnökségre bízott az intézkedés. Ugyanugy az elnökség bízott meg a nem szisztemizált kápláni helyeken működő segédlelkészek alkalmazása és szolgálati idejük beszá-

mitása ügyében a megfelelő helyen való intervencióval.

Kimondta a Konvent, hogy a jövőben, ha csak rendkívüli ok nem tesz más intézkedést szükségessé, üléseit Kassán kívánja megtartani.

A két ungi egyházmegye vitás ügyében a megoldás lehetővé tételére egy, a két egyházmegye által közösen választandó megbízottat küldött ki a konvent, akinek véleményét bevárja. Tudomásul vétetett a tiszáninneri egyházkerület templomszék-ügyben hozott határozata, mely szerint a jövőben templomszékhez jogot senki nem formálhat és így székjog-vita, székper többé nem tárgyalható.

Az egységes liturgia ügyében tett előterjesztés a zsinatelőkészítő bizottság liturgiai albizottságához tétellett át, mivel az intézkedés nem tartozik a konvent hatáskörébe. Az igazgatói pótlék ügyében ismét megújított a konventnek hivatalos lapunk 1930 évi 19. számában lekötött határozata.

A hivatalos lap hátrálékos előfizetőivel szemben újból megújítja a konvent azon előbbi határozatát, hogy a járulékok beszédetése az esperesek kötelessége azzal, hogy a renitensek ellen fegyelmi eljárás indítandó. Ennek elmutasztása az esperesek fegyelmi vétségét képezi. A magán-előfizetők hátrálékai a konventi ügyész útján hajtatnak be.

A hivatalos lap főszerkesztőjévé újból dr. Magda Sándor püspök, felelős szerkesztőjévé pedig Szőke István rozsnyói lelkész választattak meg.

A szinte véget nem érő tárgysokaságból csak egyes, nagyobb érdeklődést kiváltó pontokat tudunk kiemelni, egy gyűlési tudósítás keretében lehetetlen mégcsak megközelítően áttekintő képét is nyújtani annak a munkának, amelyet a konvent végzett, amely, minden egyéb oldalától eltekintve: mint fizikai erőfeszítés is nem közönséges teljesítmény volt.

Kőmives Sándor.

A renovált nagyszeretvai templom.

Hosszas vajúdás után testet öltött a nagyszeretvaiak évtizedes óhaja: a tavaszi napsütésben sudár toronnyal uralkodik az új mezbe öltözött ősi istenháza a girbe-görbe utcák lombtakart apró házai fölött. *Van már „nyele” a falunak*, mely eddig csupán nagyobbacska tanyának látszott, torony nélkül,... és vaksután nézegethette magát a tavaszi áradások hullámmzó tükrében. Most már falu, igazi falu *Nagyszeretva is! Tornya avanzsálta azzá*,... mely magasán felszökve a házak felé „*urbi et orbi*”, hirdeti felfokozott *előkelőségét és rangját!*... A magasba felhúzott harangok szava most már büszkén és boldogan zsongja-bongja körül az *atyafiak* Istent-

imádó lelkét és nem *lapúl meg a hangjuk az apró vakondtúrások halmai között*...

Magának az ősi templomhajónak renoválása az Orsz. Műemlékek Bizottságának jelentékeny segítségével ment meg. A templom *apsisa* — (sanctuarium) — csúcsíves stílusát sértetlenül megőrizte a renoválás után is. A hajóban csupán az ablakok és az oldalajtó jelzik az eredeti stílust, a mennyezet hevederes donga boltozatot kapott, amely nincs összhangban a csúcsív jellegével. Az apsisban levő *zárköveket*, melyek archaeológiai szempontból nagyon is fontosak, sajnos, a felismerhetetlenségig *bemázolták*. A *donátor* címere a zárkövön szinte eltűnt a vakolat és mázolás alatt. A gótikus és ritkaságzám-bamenő *vasajtó* elé (XIV, XV. századbeli munka!) szükséges lenne egy stílszerű kétszárnyú, vasalással ellátott tölgyfaajtót is helyezni, melyet egészségügyi szempontból *ajánlok* a gyülekezet figyelmébe, melyre, különösen a zordabb időkben, veszedelmes erővel hatolhat be a *vasajtó* hézagain keresztül a hűvös, hideg *külső levegő*. A külső faajtó egyébként is nagyon megóvná a romlástól a ritkabeccsű *vasajtót* is. A templom belső festése sok kívánnivalót hagy maga után!..

Sokkal helyesebben cselekedte volna a gyülekezet, ha egyszerűen fehérre meszelve hagyta volna annak falait és mennyezetét, mert így, ahogy kivan „festve...”, nagyon megközelíti az *izléstelenségnek*... a határát.

A mennyezet indigókékje határozottan kiküszöbölendő szín minden templomból. A nagyszeretvai, amugy is sötét belvilágu templomot a *plafond indigó-kékje* csak még sötétebbé teszi. Az egész templomi festés színösszetétele diszharmonikus, melyet *nem enyhít az a 13 cseh-nyelvű bibliai idézet* sem, melyeket a legprimitívebb fekete vonalkeretekben festettek szanaszét a falakra...

A torony,—eltekintve a toronysisak egy részének „hagymájától”, mely nem egyeztethető össze sem a csúcsíves stílussal, sem a kálvinista életszémlellettel, elég ügyes, vörösréztetejű alkotás, melynek homlokáról azonban lerí a következő *értelemzavaró és hibás helyesírású szlovák* feljegyzés: „*Na slavu Boha vibudovana 1933.*” Helyesen így kellene szólnia a felírásnak: „*Vä-ža na slávu Boha vybudovaná 1933.*” (Kostol obnovený v roku 1933.) A torony feliratot föltétlenül egy *helyessel* kell kicserélni. Nagyon helyesen cselekedett az egyház vezetősége, amidőn az új kórusba visszahelyezte a régi, népies motívumú és feliratu deszkalapokat, melyek történelmi értékűek. A templomat *külsőleg* is új *mezbe bujtatták*, miáltal *százados patináját* elvesztette. *De valószínű, hogy pár év leforgása alatt újra leveti majd magáról a százados viharokat látott fal a zöldes-sárga új meszelést és ismét a régi szép köntösében áll tovább is őrt a gond-
battyuval mindjobban küzködő szeretvaiak álma fölött.*

Minden elismerés megilleti a maroknyi szeretvai *egyházközség* nagy áldozatkészségét, mely a nyomasztó anyagi válság idejében is, oly fényesen megnyilatkozott. Hisz magára a toronyra többet költött 52 ezer koronánál a saját zsebéből. S hozta e nagy áldozatot *szlovák és magyar* egyforma lelkesedéssel, ... nagy hiba azonban az, hogy a falra festett sok csehnyelvű biblikus felirat közé *egy-két magyar* idézetet nem ékelt az osztó igazság, melyet nagyon megérdemelt volna az a kisebbség, mely a multban, mint *többség, megalkotója* volt a templomnak s most az impérium változás után is számban legyen-gülve bár, de nagyon tekintélyes összeggel járul hozzá a gyülekezeti élet terheinek hordozásához.

Haraszty Károly.

Könyvismertetés.

Az ismeretlen Jézus. (Dimitrij Mereskovszki könyve, fordította: Trócsányi Zoltán. Bpest, 1933.) Jézus Krisztus sokak, legtöbb ember számára ismeretlen marad az idők végezetéig, de csak azért, hogy az utolsó ítélet mindent megváltoztató napján mindenki megismerje Őt. Addig kevesek előtt: ismert, sokaknak: ismeretlen. Pedig mostanában meglehetősen az érdeklődés, irodalmi érdeklődés közepontjába került.

Elég rámutatnom Barbusse két baloldali írására, Ludwig kényelmesen kételkedő művére, Papini művésziesen frázisos vallomására, amely olyan gyorsan hódította meg Európát, amilyen gyors ütemben elnémult a szó felőle.

Még egyet: Rosadi művét, ezt a higgadt, jogász-szerű nyugodtságu írást meg kell említenem. Nála nem értem és tán sosem tudom felfogni, hogy lehet Jézus rohanó, cselekvés életéről ilyen álló-szintű könyvet írni. Milyen más Mereskovszkij műve, ez a két részből, tizenöt fejezetből alkotott könyvbizonyágtevés. Bizonyágtevés, mert másnak nem nevezhetem, ahogy századunk egyik vezető gondolkodója és művésze beszél az Élet Fejedelméről.

Könyvének első része öt fejezeten az „ismeretlen Evangélium”-ról szóló. Melyik Evangélium ez? Maga Mereskovszki felel rá: „Mit tegyenek a koporsómba? Ezt a könyvet. Mivel fogok felkelni síromból? Ezzel a könyvvel. Mit tettem a földön? Ezt a könyvet olvastam. „Ez borzasztó sok egy embernek és talán az egész emberiségnek, de magának a Könyvnek, rettenetes kevés”... „lehetetlen az Evangéliumot úgy olvasni, hogy ne tegyünk azt, amit mond. És ki teszi azt? Ime, ezért a legkevésbé olvasott a legismeretlenebb könyv ez a könyvek között.” Az ismeretlen Evangélium a nem olvasott: és nem cselekedett Élet könyve. S más ma az Evangélium, mint épen ez? Mereskovszki nem igazán beszél, amikor Krisztus mellé áll, néz és lát és így írja meg az elvetés igaz ígét mánkkal, emberiségünkkel kapcsolatban? Ez a

száműzetésben élő költő, akinek sorsa messze fajtától, földjétől, hagyományaitól folyik, Krisztus mellé áll hittel, tehát vallomással. Nincsen feltevéle, csak teljes odaadása, nem alkuszik meg, fenntartás nélkül megy a Mester után, élete nem szakadt el az Élet Könyvétől, hanem ráfigyel, hozzákötött, ez a nyugalma, bizakodása és reménysége. Hitével küzd az értelem koldus tudósaival szemben és diadalmaskodik; hitével hajol meg Isten Igéje előtt, történhetik-e más és másképen, mint épen így?

Nos jó, mondják rá: műkedvelő. De a keresztyén, amennyiben komolyan veszi Krisztust, sosem lehet műkedvelő. Márpedig Mereskovszkij halálos komolyan tekinti, látja és követi Mesterét, Aki egyformán Mesterünk és Mesterem.

A könyv második része körülbelül háromszor ekkora terjedelemben foglalkozik, tíz fejezetre tagoltan, az „ismeretlen Jézus életé”-vel. Ujra: ez a Jézus minden keresztyénnek ismert, mert Őra, de minden nem keresztyénnek ismeretlen: a közömböseknek, a tagadóknak, a kételkedőknek, a bírálóknak. Ezt az életet megismerni a keresztyénségből következő hitismeret, bizonyágtevések forrása és boldogságunk alapja. Szorosán következik életünkéből és betetőzi azt: „hogy Krisztus életét jobban megismerjük, jobban kell élnünk; ahogy élünk, úgy is ismerjük meg őt” állítja Mereskovszkij. Igaz. Így van, kár vele vitatkozni. Ez az élet, amelyet Jézus Krisztus jelent: példa, megszentelő, követésre méltó és váró.

Egyik helyen így beszél hívással Mereskovszki; „Mindnyájan elhagyták Őt, elárulták, — Ő egyedül van — most kell hát Vele lenni; most kell hát szeretni Őt és hinni Benne; találkozására rohanni Sion szelid királyának, zöld ágakat és ruhát teríteni és ha az emberek hallgatnak, a kövekkel együtt üvöltölni: „Hozsánna! Aldott, aki jön az Urnak nevében.” Ismeretlen Jézus a Megváltó, aki szeretetével szabadít, aki hódító király, mert a kísértésekben, a szenvedésekben felülmulhatatlan Ő volt. Ismeretlen Jézus: a Krisztus, az istenember.

Akitől van az életünk, melyet nem tagadunk miért tagadjuk hát Őt?

A könyv keletkezése várható volt, Mereskovszki előző írása: a „Kelet titkai” (fordította Schmidt József, Halhatatlan Könyvek c. sorozatban) után. De ami ott sejtés, itt bizonyágtevéssé nemesül, ami ott látszólagos, itt valóság.

A könyv nyelve: széttépett, rohanó dialektikus okfejtése nyomán. Ellentmondásokat váltott és vált ki, mert benne zug, árad a hit hangja, meggyőződéssel, bátran, győzelemre törőn.

A könyvben két rész fonódik egybe: az Evangélium, amelyhez misztikus megjegyzéseit fűzi a művész és a költői színű apokrifusrészek, ahol az író képzelete szól. Mindenki olvashatja, tudom, hogy épüléssel, de különösen azok, akiknek naponként kerül kezébe a Szentírás.

Narancsik Imre.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A *pallói* ref. egyház presbitériuma lemondás útján megüresedett előkönyörgő kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1) Lakás, kert, megfelelő melléképületekkel, 2) 1242 □-öl szántó föld, 3) 14¹/₂ (tizennégy és fél) köből szemes élel (fele buza, fele rozs), 4) Közös iskolai föld bérletének a *község pénztárából* kiutalt hányada, 5) Fa pénz 50 korona, 6) 40 fél gyalog napszám, 7) Kert és 5 vékás föld szántása s boronálása, 8) Stóla egyházkerület megállapítása szerint. Díjlevél értéke államhatósági megállapítás szerint 1548 korona, a többi államsegély, mely kérvényezve lesz, de azért az egyház felelősséget nem vállal. Az öt vékás föld adóját javadalmas fizeti. Kötelesség: I.—VIII. osztály tanítása, istentisztelet végzése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Minden második vasárnap délelőtt Bátorfán kántori teendő végzése (1 kilométernyire). Ugyanakkor Pallóban nem kell végezni. Tanítás nyelve magyar. A 86400/1929 sz. miniszteri rendelet szerint felszerelt kérvénnyel okleveles, állampolgársággal rendelkező egyének a hirdetés megjelenése után kettő hét alatt pályázhatnak. Az állás 1934 szeptember 1-én elfoglalandó. Személyes megjelenés javasoltatik, de az egyház vasútköltséget nem ad. Palló (vasútállomás-helyben) posta: Maťovce, járás: Veľ. Kapušany. *A presbitérium.*

Pályázat. Az *áji* ref. egyház presbitériuma eltávozás folytán (mely idáig kíségető tanerővel volt betöltve) megüresedett előkönyörgő orgonista-kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1) Kézpénz fizetés 108 kč. 2) 20 (husz) köből gabona. 3) 2 (kettő) köből buza. 4) 20 m³ fa. 5) Természetbeni lakás, 2 szoba, konyha, megfelelő melléképületekkel és kerttel. 6) Temetői fű termése. 7) Erdő legelő jog. 8) Stóla az egyházkerületi határozat szerint. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelesség: I.—VIII. osztály tanítása és vezetése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak oklevéllel és állampolgársággal bíró tanítók. A bratislavai iskolai referátus 86400/I. 1929. számú rendelete szerint felszerelt kérvények 1934. augusztus 1-ig. Ref. Lelkészi Hivatal Zadiel pp. Turňa n./B. küldendők. *Ref. presbitérium.*

Pályázat a szürnyegi ref. előkönyörgő kántortanítói állásra. Javadalom: Tanítói: 1) Jó lakás, szükséges melléképületekkel. 2) 6 köből 3¹/₂ véka rozs. 3) 3 öl kemény tűzifa beszállitva. Államsegély kérvényezve lesz. Előkönyörgő kántori: 1) 6 köből 3¹/₂ rozs. 2) 3 öl kemény tűzifa beszállitva. 3) 1388 □ öl szántó föld, 2 kat. 228 □-öl rét, melyeknek adóját egyház fizeti, munkáját az egyház végzi. 4) Két véka kender-

mag elvetése. 5) 2 drb. szarvasmarha és 2 drb. sertés legelő. 6) Stóla egyházkerületi szabályrendelet szerint. Supis értéke: 1385 kč. Kötelesség: Osztatlan nyolc osztályu iskola tanítása vallásoktatással. Kántori s előkönyörgői teendők végzése. Énekkar vezetése. Pályázhatnak nostrifikált oklevelű, ref. vallású, csehszlovák állampolgár férfi tanítók, oklevéllel, vagy tanítói képesítővel, ilyenek hiányában nem kvalifikált tanerővel is betöltetik ideiglenesen az állás. Pályázati határidő 1934. aug. 5. Állás szept. 1-én elfoglalandó. Tanítási és istentiszteleti nyelv magyar. Pályázati kérvények: Ref. Lelkészi Hivatal Jastreb. pp. Ujľak pri Trebišove címre küldendők. *Iskolaszék.*

Pályázat a jastrebi (Magyarsas) ref. kántortanítói állásra. Fizetés: 1) 4 köből 3 véka rozs. 2) 6 kat. hold 746 □-öl szántó föld, melynek adóját az egyház fizeti. 3) 2 öl kemény tűzifa beszállitva. 4) Stóla az egyh. ker-i szabályzat szerint. 5) 2 szoba, konyha, kamara melléképülettel. 6) Államsegély, mely az állás elfoglalása után azonnal kérelmezve lesz. Kötelessége: A mindennapi és ismétlőiskolások tanítása, ref. kántori teendők végzése s a lelkész akadályoztatása esetén szószéki helyettesítés. Az iskola tanítási nyelve szlovák, a templomi szolgálat magyar. Pályázhatnak állampolgársággal s oklevéllel, esetleg tanítói vagy gimnáziumi érettségivel rendelkező ref. és ág. ev. férfi és nőtanítók. Állás szept. 1-én foglalandó el. Kellőleg felszerelt kérvények 1934. aug. 5-ig a jastrebi ref. lelkészi hivatalhoz (pp. Ujľak pri Trebišove) küldendők. *Iskolaszék.*

„A *gömörlucskai* ref. kántortanítói állásra a „Református Egyház és Iskola” hivatalos lapunk 10-ik számában kihirdetett pályázatot megújítom. A pályázati határidő 1934 évi aug. hó 10. *Csete Gyula* ref. lelkész.”

Pályázat. A *nagytoronyai* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet okleveles tanító hiánya miatt, kántortanítói állásra. Javadalom: 1) 7 kat 431 □-öl szántó föld, melynek adóját az egyház fizeti. 2) 88 korona kézpénz. 3) 16 szekér tűzifa, melyből a tanító az iskolát is tartozik fűteni. 4) Lakás és kert. 5) Stóla. 6) Államsegély. Kötelessége: A növendékek tanítása, kántori teendők végzése, kanonikus órákon és minden harmadik vasárnap délelőtt az isteni tisztelet végzése. Tanítási nyelv magyar. A felszerelt pályázatok augusztus 5-ig a lelkészi hivatalhoz adandók be: Veľke-Toroňa pp. Čergov. *Presbitérium.*

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készit: MisKolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utcá 16. sz.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Bizonyságtévő szolgálat.

Dr. Ballazár Desző.

Gal. I. 11—16.

Nincsen sem a látható, sem a láthatatlan világon semmi, amit le ne tudnának alacsonyítani az emberek. Az embereknek ez a tulajdonsága a sátán tagadásából származó örökség, ami még az Isten véghetlenségét, tökéletességét is ki szokta kezdeni léhaságával vagy káromló ádázatával.

Nem kell azonban azt gondolni, hogy a sátánnak hit- és erkölcsromboló harca azokban az igazságokban a legkisebb kárt is tudná tenni, amik ellen fordul. Az igazságok igazságok maradnak, tartalmuk rozsdamentes aranyával, alkatuk tökéletes arányával. A rombolás nem az igazságokban, hanem az emberek lelkében és életében végzi el átkos munkáját eredményesen. Az igazság áll és marad, csak tisztelete dől meg az emberekben, emberek által, emberek kárára, vesztére.

Az igazság melletti bizonyságtétel sem az igazságnak szerez erőt, dicsőséget, hanem gazdagítja, felemeli, nemesíti a bizonyságtétel tevőit, látóit és hallgatóit. Az evangélium megmaradt volna abban a szent tisztaságban, ahogy karácsony angyalaival világgá zendítette az Úr, megmaradt volna az egész világ hitetlenségével szemben is, mint ahogy megmaradt a Golgota irtóztató válasza mellett s ellenére is. Jöhettek és múlhattak volna még ezredévek a megváltás nélküli átok fekete jegyében, az Isten ígéretének igazsága nem mult volna el, csak késhegett volna.

A bizonyságtétel a bizonyságtévőt s a bizonyságtétel részeseit boldogítja az ismertett és megismert igazság áldásaival. Ha a lélek mértékével mérünk, igazságokul csak az Isten ki-

jelentéseit ismerhetjük el. Az emberek igazságai változnak helyek s korok szerint; az Isten kijelentései helytől és időtől függetlenül örök érvényűek, mint örök Ő maga. Pál apostolnak sok tisztelője volt. Esküdtek is a szavára, nevezték is magukat a nevére. Az ő tudományának tartották, amit tanított; az ő evangéliumának, amit hirdetett. Neki nem kellett ebből a dicsőségből. Magával nem gondolt, hanem csak azzal a kinccsel, aminek hordozó-edényévé Jézus Krisztus őtet választotta ki, hogy megdicsőítő sok szenvedések útján vigye el azt a kincset pogányoknak és királyoknak elébe. Ez a kincs az evangélium volt. Nem a Pálé, hanem Jézusé.

„Tudotokra adom pedig, atyámfiái — mondja a Galáciabelieknek —, hogy az az evangélium, amelyet én hirdettem, nem ember szerint való. Mert én sem embertől vettem azt, sem nem tanítottak arra, hanem a Jézus Krisztus kijelentése által. Mert hallottatok, mint forgolódtam én egykor a zsidóságban, hogy én felette igen háborgattam az Isten anyaszentegyházát és pusztítottam azt. De amikor az Istennek tetszett, ki elválasztott engem az én anyámnak méhétől fogva és elhívott az Ő kegyelme által, hogy kijelentse az Ő Fiát én bennem, hogy hirdessem Őt a pogányok között, — többé nem tanácskoztam testtel és vérről.”

Pál az igazság mellett tesz bizonyságot választottsága, elhivatottsága bizonyos tudatában. Testtel és vérről nem tanácskozik. Az evangélium lelki szolgálatában lelkivé lesz maga is és megszerzi azt a méltóságot, amin az Isten dicsőségének visszfénye sugárzik.

Ha testtel és vérről tanácskozott volna, megüresítette volna magát is, nyáját is az evangélium amaz erőitől, amelyek a világ bűnei nagy

erősségeinek lerontására elég erősek; leszállította volna a hit világmeggyőző erejét bolondsággá azok előtt, akik elvesznek. De az evangélium akkor sem veszett volna el, mert az evangélium Istennek hatalma.

Az emberi dolgokról fordítsátok gondolatokat az Isten dolgaira. Menjetek Jézus után, megtagadva magatokat, felvéve a magatok keresztjét és nézve az Ő keresztjére, amelyen megfeszítettett ti nektek a világ és ti is a világnak. Emberek maradtok ezután is, de a szolgálat, aminek gyönyörűsége igája és könnyű terhe alá odaadjátok vállatokat: isteni szolgálat. Ez a szolgálat éppen úgy nem tűri a testtel és vérrel való tanácskozást, mint a lelkek Királynának mennyegzője a rosszul öltözött lelkeket. Nem a világ ékességeiben, hanem Jézus szenvedésének jegyeiben van a jutalmatok ellett koronája.

Az európai protestantizmust fenyegető veszedelmek.

Dr. Keller Adolf előadása. Fordította: Kovács László.

[Folytatás.]

Mert keresztyén hitünk és életünk legnagyobb veszedelmének kell tartanunk 3. és 4. ik sorban a keresztyén elszigeteltséget és a felekezeti gögőt, amely sokszor sok államban karöltve jár a nemzeti, a faji büszkeséggel. Néhány évvel ezelőtt, de a háboru után, sokan jöttünk össze, sok országból nemzetközi keresztyén konferenciára. Volt barátkozás, kézfogás és sok jóakarát. De csakhamar felfedeztük egymásban a különbségeket, az ellentéteket és a fogyatkozásokat. És amint nőtt a veszély, ki lett adva a jelszó: „Izrael! a sátraidba! Vissza a te Isteneidhez! Hagyd a többieket! Lásson ki-kí a saját egyháza dolgai után!...” Az ám! Csak-hogy ezek a feladatok nem kizárólagos egyházi feladatok és nem az egyes egyházak kérdései, hanem az egész világé. Egyetlen egyház sem oldhatja meg ma sem az ipar, sem a világbéke problémáit. Azok, akik egyes protestáns csoportokra háritják a felelősséget, nagyot vétenek a protestantizmus ellen. Ma szó volt itt az Olaszországban, Lengyelországban és Romániában élő protestáns kisebbségekről. Magukra hagyhatjuk őket, ha úgy tetszik, az életért és a megmaradásért való nehéz harcokban. Lehet, hogy eltűnnek vagy elnyeli a többség. Talán azt kérdezhetik önök: Mit tehetünk mi? Önök nem képzelik, mit jelent az, amikor az egész világ protestánsainak a szeme oda irányul, ahol a mi testvéreink fenyegetve vannak. Az olasz és lengyel kormányra nézve nem volt közömbös ennek a láthatatlan hatalomnak az érdeklődése és rokonszenve. A veszélyeztetett pontokon nagy dolog egy mindentlátó szem. Csak-hogy mi nem tudjuk, milyen erősek lennénk mi, ha összefognánk.

A háboru alatt az angol hadihajók egy pártól eltekintve, alig léptek akcióba. De azért

tudtuk, hogy van. És ez a tudat, hogy ez a flotta meg van és készenlétben van, óriási jelentőségű volt a háboru kimenetelére. A mi Presbiteri Világszövetségünk még nem ilyen készenlétben levő flotta. Külön-külön operálunk Amerikában és Európában, ahelyett, hogy együtt dolgoznánk. De előbb utóbb mi egy test és egy lélek kell legyünk hit által a mi gyengébb testvéreink védelmében és minden erőnkől támogatni kell őket. Különben jaj nekünk, ha ezt nem tesszük!

Ép úgy vagyunk mi fenyegetve a felekezeti önérzet elbizakodása miatt is. Ezen a ponton is közelednünk kellene egymáshoz, hogy az ellenséges erők rohamát felfoghassuk. A Kontinensen még mindig nagyon érzik a Luther és Zwingli közötti eltérés, amely Marburgban 1529-ben, sajnos, nem talált megoldást. Azok a végzetes szavak, „Önöknek más lelkük van, mint nekünk” néha-néha ma is — fájdalom — felujulnak. Csak nem rég olvastam egyik német folyóiratban, hogy a Lutheránizmus a szív, a Kálvinizmus pedig az agy reformációja. Nem tulajdonitanánk mi semmi nagyobb fontosságot az ilyen egyéni kiszólásoknak, ha nem látnók, hogy a prot. felekezeti öntudat kiéleződik. Különösen a keleti testvéreinknél, a lutheránusok és a reformátusok között bizonyos rivalitás fenyeget, amely szintén nagy ártalmára lehet a mi közös protestáns ügyünknek. Az nem baj, ha mindnyájan tudatában vagyunk annak a nagy szellemi örökségnek, amelyet a mi hitvallásunk tartalmaz. De, minden szélsőség és pártoskodás csak ártalmára van a Krisztus ügynek. Sokkal többet árt, mint használ. Mert hisz mi felekezeti különbségen, történelmi egyházak érdekein túl azzal a láthatatlan egyházzal, a Krisztus anyaszentegyházzal kell tekintsünk, amely hitünk fundamentuma és reménységünk végső vára. A stockholmi és a lausanni konferenciák ezen az alapon indultak el. Az európai központi iroda is Göttingenben ezt a célt szolgálja. Segíteni akar külön is mindeniknek, ha szükséges és ha lehet, de a főcél az, hogy az egyetlen protestáns egyházpolitikát vigye győzelemre a közjó érdekében.

Segítségét és támogatást a Protestantizmus a róm. kat. egyház részéről sohasem várhat. Kölcsönhatásban vannak egymással. Amint a róm. kat. egyház sokszor serkentőleg hatott a protestáns egyházra ép úgy hatott ez is a róm. kat. egyházra. De a tény az, hogy a római egyház mindig engesztelhetetlen ellensége marad a prot. egyháznak. Különösen ahol a protestánsellenes jezsuita rend van az uralmon, protestáns vallásszabadságunknak és hitünknek alig van ennél nagyobb veszedelme. Hallottuk ma d. u., hogy a Vatikán mint akarja megsemmisíteni a protestantizmust Olaszországban. Én magam láttam a stanislaui püspök pásztorlevelében, ahol azt állítja, hogy a protestánsok benzinnel keresztelik meg a gyermekeket.

Spanyolországban Carmen Partin börtönbe került, mert azt merete mondani, hogy a biblia szerint Máriának Jézuson kívül még más gyermekei is voltak. Spanyolországban még ma sem építhetnek a protestánsok templomot a főutcákon, hanem csak eldugott helyeken. A templomokra nincs megengedve a felirat; sem tornyot nem építhetnek, amely az evangéliumi jelleget elárulhatná. Magyarországon, Ausztriában és Romániában a protestánsok iránti ellenszenv erősödőben van. Lengyelországban a lengyel és a róm. katolikus azonos fogalom. Prot. államokban, mint Hollandia és a Skandináv államok, Róma igyekszik megvetni a lábát, És Németországban, hogy többet ne mondjunk. a katolikus centrum mindenható hatalom volt, amíg Hitler véget nem vetett neki. Róma Keleteurópa és a gör. keleti egyházak meghódítására készül. A keleti helyzet tanulmányozására Rómában egy külön intézetet állítottak fel óriási könyvtárral és úgy hirdetik, hogy 200 pap készül Olaszországba, mihelyt megnyílik az út előttük. Kétségkívül Róma egységesítő politikája és az orthodox egyházak meghódítására irányuló tervei nagy veszedelmet jelentenek nemcsak az orthodox egyházak, hanem a közel keleti evangéliumi misszióra is. Azt senki sem vitatja, hogy Rómának joga van a misszióját fejleszteni. Részünkről az a nagy hátrány, hogy Róma készen van a keleti politikájával, mi pedig nem; Róma egységes hatalom, mi pedig a saját egyházunkban is, mint egyháztagok is, egymástól eltérő véleményen vagyunk, úgyhogy ránk is illik, amit Coleridge önmagáról mond: „Én ahhoz a szent és csalhatatlan egyházhoz tartozom, amelynek ez idő szerint én vagyok az egyetlen tagja.” Rómának egységes, messzenézó politikája van; mi pedig személyes és felekezeti versengéseinkkel fogyasztjuk erőinket. Ez a készség, egység, tervszerűség bizonyára egyik legnagyobb veszedelme mindenütt a megosztott vagy elszigetelten magára hagyott protestáns egyházaknak.

Azt el kell ismernünk, hogy Róma és a Protestánsok között ma az udvarias közeledés láthatólag többet ígér, mint az előző 400 esztendő alatt. Maga Barth Károly is hajlandó volt komoly dolognak tekinteni a róm. katolikus egyházzal való viszonyunkat egészen addig, amíg meg nem győződött arról, hogy Róma a protestáns egyházat ma is a legnagyobb eretnokségnek tartja. — A protestánsok nem a fényt és a hatalmat tartja veszedelmesnek a római egyházban. Nem kívülről, hanem belülről jön a veszedelem. Római kovász a protestáns lelkekben! Római törekvések a mi egyházaink falain belül: hatalom, vagyon, befolyásra való törekvés, szervezkedés, önző földi javak és célok megvalósítására, amelyeket Dosztojevskij oly megragadólag ír le a Nagy Inquisitor történetében, a Karamasof Fivérekben. Talán ismerik is e történetet? Jézus visszajött

Sevillába, hogy prédikálja ismét az evangéliumot. Azonnal elfogták és börtönbe hurcolták. Késő éjjel az öreg Nagy Inquisitor felkereste és azt kérdezte tőle: „Miért jöttél vissza? Hisz amikor elmentél, az egyházra bízta az ügyedet. És mi sokkal jobban véghez tudjuk azt vinni, mint Tenmagad. Mi jobban tudjuk, hogy kell bánni a világgal és a néppel. Hagyj magunkra és ne jöjj vissza többet hozzánk soha, — érted, soha!” Jézus nem szólt semmit, csak oda ment az Inquisitorhoz és megcsókolta a 90 éves öreg halvány ajkát. És aztán eltűnt a sötétbe.

Ez a mi Egyházunk nagy veszedelme. Jobban tudjuk, hogy a Jézus terveit hogyan valósíthatjuk meg, mint Ő maga. Egyháztársadalmi programmunk, missziói tevékenységünk, prédikálásunk és tanításunk, sőt még a dogmatikáj igazságok formulázásánál is elfelejtjük, hogy Ő a Mester és az Úr és neki tartozunk engedelmességgel elsősorban, amidőn a mi kis erkölcsi, társadalmi és vallásos terveink megvalósításához fognánk.

És most az utolsó ponthoz érkeztem. A mi evangéliumi Egyházunk legveszedelmesebb pontjához, a mi önző büszke és bűnös emberi természetünkhöz, amikor a világhoz való szerelmünket feldiszitjük kegyes szavakkal, fenkölt tervekkel és kifogástalan teológiai bölcselkedéssel. Ez a mi protestáns testvériségünknek és a Krisztusban vetett hitünknek a legnagyobb veszedelme. Ezzel a mindennapi veszedelemmel szemben egyetlen menedékünk a mindennapi bűnbánat, a naponkénti újjászületés és az állandó imádság: Uram, erősítsd meg a mi hitünket. (Vége.)

Nem szégyenlem a Krisztus Evangéliumát!

Beszámoló a komáromi bibliakörös fiúk II. nyári konferenciájáról.

Az idő kereke fordult egyet és ismét eltűnt a múltba egy iskolai esztendő. Mintha csak most történt volna, hogy készülődtünk első nyári konferenciánkra: Sókra. Pedig azóta egy küzdelmes, harcos esztendő szállt el felettünk és azt vettük észre, hogy ismét indulunk újabb erőgyűjtésre, újabb konferenciára. Felesleges leírni, hogy első konferenciánk csodálatosan szép és mély hatása erősebben átregzett lelkünkön újlag, mikor megindult vonatunk Komáromból Aranyosra. S amíg közeledtünk Aranyos felé, boldogság és félelem váltakozott lelkünkben: Isten ismét csodálatos napokat készít számunkra, de vajjon lesz e folytatása a sóki napoknak? Közben meg is érkezünk és június 28-án este megtörtént a megérkezett vendégek elszállásolása, hogy másnap megkezdődhessék a háromnapos konferencia.

Az első napi *bibliatanulmányozás* arról szólt, hogy az Ige vádol bennünket. Ebben különbözik minden más könyvtől a Szentírás. Nem hiszünk, hanem megmondja nyíltan, milyenek vagyunk. Ez az első találkozásunk az Igével: vád alá helyez. A *megbeszélés* tárgya a Krisztussal való találkozás volt. Keresztyén életünk kell, hogy Krisztusban lévő, Belőle táplálkozó élet legyen, tehát egyszer *kell* találkozni nekünk is a Mesterrel. *Ezt a találkozást senki kj nem kerülheti.* Egyszer szembe kell állni az Élet Fejedelmével, akár kellemes ez a találkozás, akár nem. Elvonultak szemeink előtt azok, akik találkoztak Krisztussal. Keresztelő János (még anyja méhében), az agg Simeon, Péter, a samáriai asszony, számos beteg stb. Ezeknek példáján szemléltük, hogy milyen különböző hatásokat váltott ki a Mesterrel való találkozás az egyes embereknél. Volt ezeken kívül még Jézusnak nagyon sok emberrel találkozása, de ezek nem érdekelték közelebbről, mivel nem volt kihatásuk (legalábbis nem maradt fel ezekről semmiféle emlék) az illetők életére. Például az ő ellenségei.

A délutáni megbeszélés tárgya a külmiszió volt. Különösen a külmiszióra való adakozás, de általában véve az adakozásról folyt igen élénk eszmecsere. Az ma már nem lehet vita tárgya, hogy szükség van e külmiszióra. Ezen megbeszélés hatása alatt többen elhatározták, hogy közelebbről megismerkednek a külmiszióval és pedig rendszeres tanulmányozás útján.

A második napi *bibliatanulmány* azt az örövendetes üzenetet adta, hogy nem maradunk mindvégig vád és ítélet alatt, hanem Isten elkészítette a szabadulás útját a Jézus Krisztusban, Akiben megtaláljuk felmentésünket. Krisztus váltságáhalálát azonban csak hit által tehetjük magunkévá, azért erre is bővebben kitértünk. Utána következett rövid bevezető *előadás* a bizonyágtevő életéről. Tulajdonképpen ez minden lelki nevelésnek a célja s így a konferenciáé is. Amíg hitünkről nem tudunk, vagy nem merünk bizonyágot tenni, nincsen is igazi hitünk. Keresztyénségünknek az a legnagyobb baja, hogy nincsenek bizonyágtevői. Engedtük magunkat félrevezettetni hamis szólamoktól, mint pl. „a vallás magánügy.” Nem illik róla beszélni, hogy másokat meg ne botránkoztassunk. Pedig minden igazán hívő misszionárius is egyuttal, mert nem teheti, hogy ne mondja azokat, amiket látott és hallott. Bármennyire kellemetlen is ez és érthetetlen a világ fiai előtt: ez a bibliai és helyes álláspont. Majd ha hallgató egyháztagjaink helyett bizonyágtevő egyháztagjaink lesznek, akkor lesz igazán Krisztus Egyháza. Délutáni beszélgetésünk az ifjúsági munka kérdéseiről folyt. Megállapítást nyert, hogy komoly és eredményes ifjúsági munkát csak a Biblia alapján lehet csinálni. Szóba került természetesen a szindarabok, u. n. kulturelőadások kérdése is. Akik ilyen módon

„keveréssel” kezdték az ifj. munkát, nem tudtak komoly eredményt felmutatni. Ami természetes is, mert szindarabokkal csak a szindarabozást lehet megkedveltetni, nempedig — mint szeretik állítani — a Bibliát. De előbb utóbb itt is meg kell kezdeni a Bibliával való foglalkozást, tehát becsületesebb eljárás mindjárt az elején itt kezdeni a dolgot. Ez egyébként is égető kérdése és nagy kísértése az ifjúsági munkának, ami még kellő tisztázásra szorul nálunk is. Ezzel be is fejeződött a második nap.

A harmadik nap (vasárnap) szintén bibliatanulmányozással kezdődött és pedig az új életéről volt szó. Krisztusé csak úgy lehetek, ha új teremtes leszek. Itt jött elő a megtérés kérdése is. A megtérés a kapu az új életbe. Tehát nem maga az új élet. Ez csak azután kezdődik és fokról fokra fejlődik. Ennek a figyelmen kívül hagyásával terjed el azután a megtéréssel kapcsolatos mende-monda. *Az igehirdetés* is erről az új életéről szólt: „Élek többé nem én...” A konferencia résztvevői a gyülekezettel együtt hallgatták a hatalmas bizonyágtételt a Krisztusban való életéről. Délután a konferencia résztvevői szép programmal ünnepélyt tartottak a gyülekezet számára. Az ünnepély is azt a célt szolgálta, hogy a gyülekezettel megismertesse az ifj. munka fontosságát. Egy előadás szólt az új református ifjúságról. Ez az ifjúság a Bibliával kezében indul az életbe, nem pedig a borospohárral; ez az ifjúság imádkozik, mert ezt ismerte meg az igazi Isten szerinti életnek. Ez az ifjúság a jövő népe, bárcsak minél nagyobb lenne számuk! Bizonyágtételek, énekszámok, szavalatok és bibliamagyarázat töltötte ki az ünnepélyt.

Ezután következett a bucsuösszejevetel. Egymásután álltak fel a bizonyágtévők, hogy elmondják, mit kaptak a konferencián. S amíg elhangzottak a boldog vallomások, megerősödött bennem az a meggyőződés, hogy a konferencia nem ér véget ezzel a bucsuösszejevetellel, hanem tulajdonképpen csak akkor kezdődik meg, amikor ki ki a maga életében kezdi megvalósítani mindazt, amit a közös találkozáson jónak ismert meg. Majd közös imádkozásban borultunk le az Ur előtt, megköszönve és továbbra is kérve kegyelmét s imádságos lélekkel vetünk bucsut egymástól egy esztendőre. Ezzel II. nvári konferenciánk befejeződött.

Még röviden néhány érdekes adatot említek meg. A konferencián résztvettek 94-en, tehát 44 el többen, mint tavaly. Ebből serdülő volt 17, diák 38, földmives ifju 7, iparos-kereskedő (inas és segéd) 9, a többi felnőtt. 21 falu és város volt képviselve a konferencián. Reméljük, hogy jövőre ismét tovább megyünk egy lépéssel.

A konferenciát az aranyosi gyülekezet látta vendégül igaz keresztyéni szeretettel, amiért ezuton is hálás köszönetünket tolmácsoljuk és Isten áldását kérjük rájuk. *Tóth Kálmán.*

Könyvismertetés.

„**Ciselná Biblia a jej záhadne zárazy.**“ Magyarul a könyvnek címe így hangzik: „**A szám- Biblia és rejtelmes csodái.**“ Szerzője: **Marencsin Zoltán chmelovi** (Kömloskeresztes, Sáros vm.) ág. hitv. evangélikus lelkész. (Megjelent Trnavában, Nagyszombatban 1930. Urbánka és Tsa. kiadása. Ára 25 kč.) A nagyszombati Urbánka cég évek óta nagy reklámmal hirdeti e *teológiai* művet s én, miután már nem birtam ellenállani a nagy reklámos kísértésnek, meghozattam azt... A mű 259 oldalas és szlovák nyelven van megírva. Soha nagyobb bosszúsággal nem tettem félre könyvet, mint ezt!... Részletes taglalását, ismertetését csak azért adom, hogy az olvasó maga bírálja el e mű teológiai értékét. Van a szerzőnek egy másik műve is, melynek magyar címe: „**Kép és számábrázolások a Szentírásban.**“ Sőt még egy újabb ilyfajta munkát akar a sajtó alá rendezni Marencsin, mely *Budapesten* jelenne meg, címe ez lenne: „**Analízisok a Szentírás rejtett szövegében.**“

Marencsin fentjelzett könyve 14 fejezetre tagozódik. I. Bevezető ismertetés (Bevezetés. Kezdet.) II. Általános széttekintés (A kör ábrázolása. A megváltás gondolata.) III. Előítéletek. (Mit jelent 430? Az eleveelrendelés.) IV. Világok teremtése. (A teremtés-megváltás. Jézus megváltói munkája.) V. A valóság és symbolum. VI. Tágul a horizont. (Krisztus Egyiptomban. Krisztus a zsidók fénykorában.) VII. Konsonancia. (Egyes példák. A galamb, mint a teremtés symboluma.) VIII. Az O-szövetség, mint Krisztus előhírnöke. (Józsue-Jézus.) IX. Az Isten körben jelenik. (A tiz parancsolat. Miatyánk.) X. Dogma vagy skmbolum? (A Szüz és a Szent Lélek. A Szentháromság.) XI. Isten mint ember. XII. Feltűnő megnyilatkozások (Jézus központi jelentősége. A jó pásztor.) XIII. Symbolikus szétbomlások (Isteni ketősség) XIV. A függöny legördül.

Vegyük röviden sorba az egyes fejezeteket!

I.

A szerző szerint a bibliának két szövege van: a *betűkkel* írott szöveg és a *szám* szöveg. Amit az Isten világosan ki akart nyilatkoztatni, azt megtette a betűszöveggel, s amit el akart rejtteni, azt számba burkolta. Az előbbi kinyilatkoztatás a gyermek-keresztyénségnek szól, az utóbbi a felnőt, megérett keresztyénség tápláléka. A biblia rejtett szövegét, a számszöveget, a *magikus* számok szövegét, kizárólag a *számfejtő szimbolikával* lehet megoldani és megérteni. E magikus számszöveg csak a héber és görög textusban lelhető fel. A biblia betűszövege ellaposította, kifulladásztotta, tönkretette a keresztyénséget, mely a dogmába egyenesen belepusztult. A dogmatizmus veszte a keresztyénségnek. A mai keresztyén vallás nem

felel meg az idők kívánalmainak. Krisztus nem dogmákat hirdetett, hanem szimbolumokat. A jövő keresztyénségét nem a dogmatikus, hanem a szimbolikus igazságok fogják megmenteni és éltetni. A biblia isteni eredetét a szimbolikus számfejtés tudja egyedül igazolni. Az Ó és Újszövetség egész történelme arra szolgál, hogy anyagot adjon a számfejtő szimbolikának. A bibliai számfejtő szimbolikának egész filozófiája az élet örökös körforgásán alapszik, mely a végtelenség, örökkévalóság manifesztációja. A ker. tanításban jelentős szerepe van a *csillagászatnak* is. (Zodaikus körök, ikrek, oroszlán, kos, hal, szüz.) A Szentírásnak egyetlen határozott iránya van, amely megadja lényegét, s ez az idea: Krisztus, a megváltó. Az egész O-szövetség magva: Krisztus előhírnöksége. Az ószövetségi titkos számtextusban tehát találkozunk Krisztussal, s az ő eleveelrendelt egész életével. A szimbolikus számok által meghal a dogmatika, mely nem egyéb üres formalizmusnál, mely lealacsonyítja az embert. A szimbolizmus új lelki életet varázsol elő a dogmatizmus romjaiból.

A szimbolizmus egész bölcsellete a *kör* fogalmán alapszik, amely egy oly görbe, hol a vég a kezdettel érütközik, találkozik. Ilyen kör Krisztus is, kinek se kezdete, se vége; ő végtelen, a végtelenség, örökkévalóság szimboluma. Krisztus körülhatárolt földi életének csupán azért van szükségszerűsége, hogy tisztábban láthassuk az ő *ezoterikus* jelentőségét. A reformáció is nagyott hibázott, amikor megengedte, hogy légkörében kiszáradjon a misztériumok fája. A végtelenséget, örökkévalóságot a dogmatizmus helytelenül fogja fel, mert az örökkévalóság nem egyéb, mint a halál és feltámadás folytonos ismétlődése. Az élet és halál: folytonos körforgás. Etikailag véve: a hol van halál, ott van ujjászületés is!

A *Szentháromság* sem egyéb, mint kör, mely 3 egységből áll. Az Isten tehát azért Háromság, mert kör, s azért kör, mert végnélküli, örök. *Mi a megváltás?*... Vég és kezdet;... halál, melyet követ a feltámadás. A megváltás nem dogmatikai, hanem *szimbolikus* alapelv. A megváltás fogalma a dogmatikában téves. Krisztus nem mint meghatározott személy adta meg a megváltást, hanem mint *idea*, mint *elv*. Krisztus legfeljebb önmagát váltotta meg feltámadása által. És Krisztus mégis az egész világ megváltója. Tehát nemcsak a saját megváltója! Az a zsidó Krisztus, aki 33 évet élt csupán, kiábrázolója ama nemzetközi Krisztusnak, ki van a világteremtése óta, s ki meghal és feltámad ma is,— mindenütt, hol élet zsendül és végződik!...

Mindenütt ott van az a Krisztus, ahol valami éltető elvész és megkerül. Ime, ez a megváltás! Krisztus megváltása ott van abban a trágyában is, melyet kihordanak a szántóföldre, s amely tavasszal új életre serken; még a kanálisoknak szennyvize is megváltáson megy ke-

resztül. Ez az univerzális Krisztus a megváltó. A történelmi Krisztus csupán *szimboluma* az egész világ megváltásának. Krisztus nem halálával s vérével váltott meg minket, mint a hogyan a dogmatika tartja, hanem teljes életével. Vére és halála csupán a megváltás eszközei valának. A halállal való megváltás, fából vas-karika! A megváltás a feltámadás. Krisztus dogmatikai tisztelete: *bálványimádás!* A egész mindenség a kettősségen alapszik. Élet-halál; -jó-rossz; -anyag- szellem; -fény- árny... Eme ellentétek folytonosan kiváltják egymást. Ezen nyugszik a világ. E kettősségen! Tehát nem a monizmuson, hanem a dualizmuson. A megváltás is ezen nyugszik. Kár beszélni is az **egy Istenről**; mert neki van egy társa, ki látszólag ellensége: a *Sátán*. Senki sem segít Istennek a megváltásban oly gondosan és állandóan, mint az *ördög*. S ha ő nem lenne ellenlábasa az Istennek, akkor az Isten *tehetetlen* lenne, mi jót sem tudna cselekedni. A Mindenható e dualizmus nélkül nincs élet és megváltás. Kettős maga az istenség is, — Krisztus is az, — az ember, meg a világ is kettős!

Valóságos ker. lelkivilágosságot önteni a lelkekbe a szimbolikus számfejtés feladata, mely azonban a vele hasonlóságot mutató zsidó kabbalával nem azonos. Az összes titkos (magikus) számoknak a kulcsa: Krisztus. Tehát a szimbolikus számfejtés nemcsak teoria, hanem praktikum is. (A szerző most magyarázza s megfejtji a 430-as szám jelentését, mely II. Mózes. 12 40 en alapszik. Ramses=430. E szám zsonglörködés, meddő erőlködés, melynek kifejezést is adott egy *Rosenfeld* nevű, lévai egyszerű zsidó-tanító is, ki Marencsint alaposan ismerelte. A szerző nagyon felületes biblikus tudását eléggé jellemzi az is, hogy nincs tisztában azzal a ténnyel, hogy a bibliában a kronológia *hiányos*. Innen van az, hogy egyre kipked-kapkod s vélt igazát szimbolumokba bujtatja.)

Haraszty Károly.

(Folyt. köv.)

H I R E K

— **Kérelem.** Egyházi főhatóságunktól vett megbízás alapján tisztelettel kérem *valamennyi lelkész-társamat*, hogy legyenek szivesek pontos kimutatásban mielőbb közölni velem minden (anya és leány) egyházközségről a következő adatokat: 1. Az egyházközség és az egyházmegye neve. 2. Mennyi az egyházközség lélekszáma? 3. Mennyire vannak biztosítva tűzkár ellen az egyházközségnek a., pléhvel vagy palával, b., zsindegyel, vagy deszkával. c., zsuppal, vagy náddal fedett épületei? 4. Mennyi biztosítási díjat fizet az egyházközség évente?

5. Mennyi kártérítést kapott az egyház tűzkár címén a., 1923-33. b., 1913-23. c., 1903-13 évek között. A pontos adatokra hivatalos közérdekből van sürgősen szükségem. Szeretettel szolgáljuk Kőmives Sándor reform. lelkész Vaján-Vajany. Slovenskó.

— **Nyugtázás. A teológiai és középiskolai internátusra** legutóbbi nyugtázásunk óta beküldött Magyar Bertalan nyug. lelkész Beregszászból 100 koronát. A folyó év első felére esedékes kamat a tőkéhez iratott: 1.804 kor. Egyenleg az internátus javára 1934 július 1-én: 96.900 kor. Felkérjük különösen azokat, akik önkéntes megajánlásuk dacára — a 3 év eltelté után sem fizettek egyetlen részletet sem — sziveskedjenek a szent cél érdekében vállalt kötelezettségüknek mielőbb eleget tenni. Csekk-lapott készséggel küld a csicséri ref. lelkészi hivatal.

— **A barsi ref. egyházmegye** rendes közgyűlése Léván, f. évi augusztus hó 7-én lesz megtartva. Ugyanaznap délután 3 órakor az e. m. bíróság ülészik. Beadványok az esperesi hivatalhoz küldendők július 30-ig. Az egyházmegyei lelkészegyesület augusztus 2-án tartja évi rendes értekezletét ugyancsak Léván.

— **Külföldi tanulmányutak.** Skót barátaink jóindulata folytán két ifju s. lelkésznek lesz alkalmuk a jövő isk. évben külföldi tanulmányutára menni. *Kovács József* és *Batta Pál*, akik tanulmányaikat a losonci teol. szemináriumban befejezték és a s. lelkészi szolgálatra kibocsátattak, Edinburgban fogják tudásukat gyarapítani. Az előbbi a Church of Scotland az utóbbi a Free Church of Scotland-tól nyert stipendiumot. Mindkettőjüknek szerencsés utat és jó munkát kívánunk.

— **Isten dicsőségére.** Vályi János vajkócmátyóci presbiter és neje Bosnyák Ida mátyóci lakosok a vajkóci templom belső kifestésének 1500 korona költségét önkéntes buzgóságból magukra vállalták. Amikor a vallásos buzgóság általános kortünet, az ilyen cselekedet minden elismerést megérdemel.

— **Tapsony Endre** sülelmedi (Szilágy vm.) ref. lelkész „*Fattyu*” című 3 felvonásos szindarabját június elején nagy sikerrel mutatták be a kolozsvári Magyar Színházban. A kritika a darabnak, mely a világháboruban lejátszódó zsidó tárgyú dráma, nagy jövőt jósol. A „*Faty-*

tyu"-t előrevárhatólag a nagy jiddis és a palesztinai héber szinpadokon is be fogják mutatni. *Tapsony Endre* kollégánk e darabjával jól bele írta nevét a magyar szinmű irodalom annáleseinek nevesei közé!...

— **A francia rádiót** az állam vette kezelésbe s az első dolga az volt, hogy eltörölte a rádiós istentiszteleteket. A rendelet ellen széleskörű tiltakozás indult meg.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A *balzséri* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a véglegesen megszervezett magyar nyelvű kántortanítói állásra. Az iskolafenntartó által biztosított javadalom 4908 Kč — 15 kat. hold 722 □-öl szántóföld értékelve 3100 Kč. Lakás, belsőség melléképületekkel és kerttel értékelve 500 Kč. 4 mázsa buza, 3 mázsa gabona és 3 mázsa tengeri értékelve 1358 Kč. Beiratási járulék községtől 50 Kč. Földek adóját tanító fizeti. Államsegély az iskolafenntartó által kérvényezve lesz, de érte az egyház felelőséget nem vállal. Kötelessége: Az összes tankötelesek tanítása. Vallás és énektanítással együtt az összes kántori teendők végzése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, belmissziói munkákban való segédkezés. Pályázati határidő 1934. augusztus 10 ig bezárólag. Kellően felszerelt kérvények Ref. Lelkészi Hivatal Balzsér, p. Nagybégány Podk. Russ, címre küldendők. Állás szept. 1. elfoglalandó. Kántori képesítéssel és tanítói oklevéllel rendelkező egyének előnyben részesülnek, de ilyenek nem jelentkezése esetén, bármily nemű, állami fizetésekiegészítésre jogosult egyén alkalmaztatni fog.

Presbitérium.

Pályázat. Az *abaujtonai* ref. egyházmegeye kötelmében lévő *zsarnói* ref. anyaegyház rendes kántortanítói orgonistai állásra pályázatot hirdettek. Az iskola 8 osztályú. A ref. iskola, magyar tannyelvű. Rendes oklevéllel rendelkező csehszlovák illetőségű ref. vallású férfiak pályázzanak. A javadalom a *Vestnikben* is tudatva van: 40/1934. szám alatt. Rendes okleveles ref. tanító hiányában az állás más e feltételeknek mindenben megfelelni képes tanerővel is be fog tölteni püspöki jóváhagyás mellett. Pályázatok a *zsarnói ref. Lelkészi hivatalhoz adandók be 1934. július 26-ig.* Az iskola államsegélyes, amely kérelmezve lesz a választott számára. Személyes megjelenés ajánlatos, de a költséget az egyház nem fedezi.

Iskolaszék.

Pályázat. A *gömörmihályfalvai* ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az üresedésben lévő kántortanítói állásra. Javadalom: 1) Lakás, kert melléképületek; 2) Minden urvacsorával élő személy fizet 20 liter buzát s 15 liter zabot. Ha pedig ezen kulcs szerint a buza fizetés a 16 köblöt meg nem ütné, az egyház kipótolja. 3) Szántóföld a sáros dülőben 2 kat. hold 88/100 egy darabban a morhó erdő mellett 1 kat. hold 15/100 szántó, legelő címén 3 hold, mely szántó földdé alakítottatott át, 4 hold és 24/100 rét. Mindezeket a tanító munkáltatja. 4) Tüzifa 8 bécsi öl beszállítva, melyből a tanterem is fűtendő. 5) Temető és szorgalmi kert használata. Földek adóját az egyház fizeti. Kötelessége: osztatlan iskola vezetése, kántori szolgálat, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítése, 3-ad vasárnaponkénti szószéki szolgálat, az ifjuság nevelése. Az államsegélyt az egyház nem biztosítja. Pályázhatnak csehszlovák állampolgárságú, ref. vallású okleveles tanítók. A pályázat határideje 1934 évi július 29. Kellően felszerelt kérvények a ref. lelkészi hivatalhoz Felsővály—Vyšné Valice pp. Figa adandók be. Az állást szeptember 1-én el kell foglalni.

Pályázat a szalókai ref. egyház orgonista kántortanítói állására. Javadalom: 1) Lakás, kert. 2) Kézpénz az egyház pénztárából 2400 Kč. 3) 10 q. búza, 4) 2 öl tüzifa beszállítva. 5) Kb. 4 m. hold szántóföld 6) Faiskola kert, gyümölcsös haszna. 7) Községtől fizetés javítás 240 Kč. 8) Tankötelesek után 1—1 Kč beiratási díj. 9) Szabad legeltetési jog saját állatai részére a községi legelőn — Megjegyzés: az 1. 2. 3. tétel alattiak kántori javadalmat képeznek. — 10) Államsegély. Kötelesség: I—VIII. osztály tanítása. Énekvezetés orgonával. Énekkar vezetés. Egyh. ének tanítás. Pályázhatnak oklevéllel, esetleg tanítói érettségivel rendelkező ref. vallású tanítók, ha van állampolgárságuk. Szükség esetén az állást kiegészítő tanítóval töltjük be. Pályázati kérvények — törvény szerint felszerelve — a hirdetés megjelenésétől számított kettő héten belül a szalókai ref. lelkészi hivatalhoz küldendők, pp. Eseň Podk. Russ.

Presbitérium.

Pályázat a szilicei, gömör m. ref. egyház újonnan szervezett III-ik tanítói állására. Jövedelem: az egyháztól 1200 Kč kézpénz, 336 Kč lakbér. 20 Kč kertválság s az államtól a törvényes államsegély. Kötelessége: 1) az iskolaszék által kijelölt osztályokat a tanterv szerint tanítani, 2) a vallásos estélyeken közreműködni, 3) tanító társait betegség esetén helyettesíteni és ha férfitanító, éneklés és szószéki szolgálatban kiegészíteni. A pályázati határidő 1934 ik év augusztus hó 5-ik napja. A pályázatok törvényes előírás szerint okmányokkal felszerelve a szilicei ref. lelkészi hivatalhoz (gömör megye), posta helyben küldendők. *Ref. presbitérium.*

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Velké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatatra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

„Református testvéreink és mi.”

Ilyen cím alatt válaszol az „Uj Élet”-nek, az ifju katolicizmus szociális és világnézeti folyóiratának szerkesztősége Narancsik Imrének, a „Református Élet” főszerkesztőjének az ifjúsági mozgalmakról írt cikkére. Nincs szándékomban beleszólni a két lap szerkesztői között felmerült vitába s az Uj Élet f. é. júniusi számában megjelent cikknek csupán a címéhez kívánok reflexiókat fűzni.

„Református testvéreink,... ez a megnevezés katolikus részről olyan idegenül hangzik, kimondva s olyan hihetetlennek látszik, leírva, hogy amikor megpillantottam, először nem akartam hinni szemeimnek. Amikor aztán meggyőződtem arról, hogy nem valami „bübájos képzelet” játszik velem, szeretettel simogattam meg a fehér lapon a fekete betűket s gondolatban melegen szoritottam meg a kezét annak az ifju katolikus testvérnek, aki egy katolikus célt és gondolatot szolgáló folyóiratban oda merte írni egymás mellé azt a két szót, amelyek katolikus beszédben és írásban nem igen szoktak ilyen közvetlen szomszédságba kerülni. Bátor embernek kell lennie annak, aki, hacsak papíron is, szembe mer helyezkedni a hivatalos katolikus felfogással és abból folyó gyakorlattal. Hiszen a mindennapi élet ezer és ezer példája mutatja, hogy a katolikus testvérek, épen a hivatalos egyház instrukciója folytán, úgy néznek és úgy kezelnek bennünket, mint tévelygő katolikusokat, eretnekeket, akiket minden lehető és lehetetlen eszközzel vissza kell téríteni az „egyházba.” Róma hajlandó kezet nyújtani zsidónak, pogánynak s bizonyos területeken és munkakörben együtt dolgozni velük, de az evangéliumi egyházakkal szemben a teljes negáció álláspontjára helyezkedik 400 év óta s az

ezekkel való együttműködésnek a gondolatát is mereven elutasítja még olyan esetekben is, amikor a keresztyén gondolat és érdek, illetőleg ezeknek a védelme kívánná a testvéri együttműködést.

Aztán a katolikus egyháznak az az eljárása, amelyet a vegyes házasságoknál bevezetett, kegyetlen arculcsapása nemcsak a keresztyén testvéri, hanem a legprimitívebb emberi érzésnek is. Amíg a református egyház hozzájárulását és áldását adja az olyan vegyes házassághoz, ahol a gyermekek nemük szerint követik a szülők vallását, addig a katolikus testvérek ágyasságnak minősítenek minden olyan vegyes házasságot, amely nem kat. lelkész előtt kötöttik s *amelynél az összes születendő gyermekek nincsenek eligérve a kat. egyháznak.* A kat. egyház tehát nem elégszik meg a becsületes testvéri osztozkodással; neki az egész kell, vagy semmi! Ezzel a krisztusi szeretetet mélyen leázáló eljárásával belekényszerített bennünket reformátusokat is, hogy az önvédelem fegyvereihez nyuljunk s megtartani igyekezzünk legalább azt, ami bennünket az isteni és emberi jog s az osztó igazság szerint megillet. Ezzel megkezdődött két keresztyén felekezet közt olyan embertelen harc, amelyet látva kelet pogányai, méltán fordulnak el undorral a „szereket” vallásának egyházaitól. Ennek az embertelen harcnak szerencsétlen áldozatai, az egymással szembe fordított házastársak ott kinlódnak a szeretet egyházainak harci állásai között, nem találva menekvést a rettenetes dilemmából. Csak egy példa a sok közül. Kat. ifju, ref. leány megszeretik egymást. Református lelkész előtt kellett volna házasságot kötniök. A kat. pap éjjel lakására hívja őket s ráveszi a leányt,

hogy születendő leánygyermekait is adja át a kat. egyháznak s kat. templomban kössön házasságot. A leány kétségbeesett ellenkezését azzal szereli le, hogy majd elviszi őket a közeli város kat. templomába s ott kötik meg a házasságot. Megtörténik. Megszületik a gyermek s katolikusnak keresztelik. A református egyház presbitériuma az asszonyt a gyülekezetből kirekeszti. A fiatal asszony, valahányszor meghallja a ref. templom harangját, sirógörccsökben vonaglik. Majd elhagyva férjét s két hetes csecsemőjét, szülei lakása felé indul s ott a kapuban ájultan összeesik. Mikor magához tért, azt mondta szüleinek, hogy többé nem megy vissza férjéhez és gyermekeéhez, mert mindenél nagyobb egyházához való szeretete.

Ilyen tragédiákat idéz fel az infernális mélységekből az az egyház, amely Krisztus igazi egyházának tartja magát.

Mit szóljon az ilyen esetekhez a brahmanista hindu s várhatunk-e megbecsülést tőle a Krisztus vallása számára? A brahmanizmus százféle felekezetéhez tartozó hindukat a testvéri szeretet fűzi össze, mert az a meggyőződésük, hogy mindegyik felekezet a Bráhma, az egy, tiszta, változatlan, meghatározhatatlan őslét megismerésére törekszik. S a keresztyén felekezeteket Krisztus királyságának közös nagy gondolata nemcsak hogy testvéri közösségbe nem tudja fűzni, de az áldatlan, a Jézus tanításával merőben ellentétes marakodástól sem tudja visszatartani.

„*Református testvéreink*”... keresem a szavak mögött a boldog valóságot, de sajnos nem találok mást, mint oktalan vetélkedést, irigy féltékenységet, utálatos lélekhalászatot s ennek nyomában átkot és szenvedést.

Róma politikája bámulatosan hajlékony és elasztikus sok más területen; velünk szemben elfoglalt álláspontja azonban 400 esztendő óta semmit sem változott. A harci eszközök enyhültek az idők folyamán, de a cél ma is ugyanaz: visszatéríteni bennünket a kat. egyházba.

Azért hiába vagyunk olyan közel egymáshoz, hogy amint az Uj Élet szerkesztője írja: „csak kezet kell nyujtanunk”: ezt a mozdulatot a hivatalos kat. egyház sohasem fogja megtenni. Addig pedig csak pium desiderium a becsületesen és humanusan gondolkozó ifju katolikusoknak nemes törekvése a nemzeti összefogás érdekében: *közös munka csak kölcsönös megbecsülésen épülhet.*

De az Isten hatalma csodálatos és felülhalad minden emberi értelmet: próbáljuk meg hát naiv gyermeki hittel egy szebb és jobb jövő hajnalhasadását látni abban a tényben, hogy a szlovenszkói ifju katolikusok „református testvéreik”-nek neveznek bennünket.

(Ms.)

A konventi állandó árvaházi bizottság jelentése

a beretkei árvaház 1933. évi működéséről.

A beretkei árvaház, amely eddigelé a cseh-szlovákiai egyetemes magyar református egyház egyetlen intézményesen szervezett, hivatalos karitativ munkája, az 1933. évben életének negyedik évét töltötte be. Isten iránt való hálával és örömmel kell megállapítanunk, hogy árvaházunk, az állandóan nehezedő gazdasági viszonyok között is természetesen fejlődik, erősödik és mindig több éltető meletet és látható értékű szeretetet érez áradni maga felé. Bár nekünk nagyon szomorú, hogy kedves Pártfogóink közül ez év folyamán sokan átmentek ebből a mi küzdelmes világunkból a boldog örökkévalóságba, hálával tapasztaljuk, hogy Pártfogóink törzsét, amely ma már csaknem teljesen kialakult, Isten kegyelmes szeretete időről-időre csodálatosan kiegészíti és arra a sok kedves lélekre, aki Jézus lelkéből veszi lelkiségét, hittel, bizó reménnyel támaszkodhatik árvaházunk.

Árváink száma, származása. Az 1933. évben összesen negyven árva állott árvaházunk kötelekében: 23 fiu és 17 leány, 10 egész árva, 30 olyan félárva, akiknek a felvétele, nyomasztó életviszonyaik miatt elkerülhetetlen volt. 36 bent lakott az árvaházban, 4 családnál volt elhelyezve, akik őket díjtalanul, szeretettel vették gondviselésükbe.

Társadalmi helyzetre nézve a 40 közül 1 tanító árva, 1 tisztviselő; a többi mind szegény iparos, földmives, napszámos, cseléd-szülők gyermeke.

Kihelyezés. Ujabbán mind többen fordulnak hozzánk, hogy árvát adjunk ki nevelésre, vagy örökbe. Ennek az érdeklődésnek örülünk, árvaházunk egyik áldásának tekintjük. Az a meggyőződésünk, hogy az árváügy legideálisabb megoldása az, ha az árvákat jó református családok tagjaivá lehet tenni. Az ilyen irányú kéréseknek tehát a lehetőség szerint eleget teszünk, de előzetesen nagy körültekintéssel megvizsgáljuk, hogy nincs-e veszélyeztetve árváink testi, vagy lelki élete a hely változtatással. Eddig 3 árvánk van családban elhelyezve: Bartók Piros Plech Kálmánné urnőnél Berzétén, Végh Szekeres Juliska Papp Béla tanítótestvérünkénél Izsán és Tóth Erzsébet Urban István hajókormányosnál Izsán. Két árvánk már iparos tanuló. Az iparos pályán való elhelyezés azonban a mai viszonyok között rendkívül nehéz. A mesterek az élelmezés és ruházás terhéért nem akarják vállalni. Árvaházunk pedig nincs abban a helyzetben, hogy 15 éven túl is élelmezze és ruházza árváit. Kérjük lelkes- és tanítótestvéreinket, különösen azokat, akik városokban élnek, legyenek segítségünkre

ennek a nehéz kérdésnek megoldásában. Nagyértékű segítség lenne, ha időnként és alkalomadtán értesítenék az árvaházat, kik azok a jólelkű mesterek, akik szívesen vállalnak árvafiu tanulót úgy, hogy magukra veszik mindeu gondját.

Uj árvák. 1933 ban 7 uj árvát vettünk fel. 2 fiút és 5 leányt. A 7 közül azonban csak 5 jött be. Kettő, aki egész árva, a mai napig sem lett beküldve. Pedig tudomásunk szerint nagyon kétségbeejtő volt a helyzetük. Miután többszöri érdeklődésünkre sem kaptunk róluk hirt, kérnünk kell lelkésztestvéreinket, hogy ha más módját találják a felvett árva elhelyezésének, szíveskedjenek azt megírni. Gondoljanak arra, hogy sok árvát helyszüke miatt kell elutasítanunk.

Felvétel. A konventi bizottság minden felvételi kérést nagy felelősséggel kezel. Ha valakit nem vesz fel, ne essék rosszul, mert nem a szeretetlenség, vagy más körülmény az ok, hanem a nem-lehet. Minden erőnkkel azon dolgozunk, hogy minden zörgetőnek ajtót tudjunk nyitni és közelebb hozzuk azt az időt, amikor egyetemes egyházunk oda erősödik, hogy egyetlen árvája sem fog hajlék és szeretet nélkül szenvedni.

Felvételi okmányok. Vagyontalan, apátlan, anyátlan, tehát egész árva számára, akár van hely, akár nincs hely, mindig szorít helyet az árvaház. De a felvételi kéréshez minden körülmények között megköveteli a következő okmányokat a Bizottság: 1., Családi értesítő, keresztlevél és a szülő halotti bizonyítványa. (A lelkési hivatal is kiállíthatja.) 2., Illetőségi bizonyítvány. 3., Vagyontalansági, vagy vagyoni bizonyítvány. 4., Iskolai bizonyítvány. 5., Orvosi bizonyítvány, melynek különösen a fertőző betegségekre és testi épségre kell figyelemmel lenni. 6., Lelkész ajánló levele, amely az árva rövid életrajzát is magában foglalja. 7., Gyámhatósági engedély. 8., Gyám nyilatkozata arról, hogy amíg az árvaházban lesz az árva, a felette való szülői rendelkezési jogról az árvaház részére lemond. 9., Egyházközség, polgári község, vagy egyes pártfogók nyilatkozata arról, hogy az árvát a magukénak tekintik az árvaházban is és gyűjtéssel, vagy más uton, minden évben gondolni fognak rá. Olyan kérést, amely nincs okmányolva, a konventi bizottság nem tárgyal.

Egészségi állapot. Eltekintve futó és könnyű természetű gyermek betegségektől, komolyabb baja nem volt az árváknak. Súlyban mind gyarapodott és szemmeláthatólag nőtt. Az intézeti orvos most is dr. Rothmann Sándor körorvos, aki teendőit ideális odaadással látja el s különösen a betegséget gátló intézkedésekre fektet nagy súlyt.

Szellemi előmenetel. Öt árva a gömöri evangélikus polgári iskolába jár. Oda-vissza 8 km. utat tesz meg mindennap. Ez kezdetben bi-

zony fárasztó, de később fel sem veszi a gyermek és sem szellemi, sem testi vonatkozásban nincs rá káros hatással. A többi árva a beretkei református 2 tanerős iskola növendéke. Ugy tanulmányi előmenetel, mint magaviselet tekintetében árváink nagy részben felette állnak az elemi iskola többi növendékeinek. Az elemi iskola igazgatója: Gérecz Lajos polgári iskolai szaktanár tanórán kívül is rendszeresen foglalkozik az árvákkal. Kézügyességi, házi ipari, kertészeti, gazdasági ismereteket és szlovák nyelvet tanít. A szlovák nyelv kellő elsajátítása azonban így is súlyos probléma. E nélkül pedig Köztársaságunkban hova-tovább mindig nagyobb nehézségek közt lehet megélni. Ennek a megoldása ismét lelkésztestvéreinkre vár. És evangélikus lelkésztestvéreinket is jó volna belevonni ebbe az akcióba, hogy segítsenek árváinknak legalább egy részét olyan szlovák családoknál elhelyezni a nyári 2 hónap alatt, ahol szívesen látnák őket és sokat tudnának tanulni szlovákul. Ez lenne a legjobb, mégha talán nem is egészen önzetlenül menne, mert hiszen, különösen nagyobb árváink, már nemcsak enni tudnak, hanem a háztartás és gazdaság minden ágában hasznosan is foglalkoztathatók. (Folyt. köv.)

Felavató ünnepély a „Bázeli Misszióban.”

Wer mich bekennet vor den Menschen, den will Ich bekennen vor meinem himmlischen Vater, (Valaki vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt. Mt. 10 r 32 v.) mondja az 1934 június 24-től június 29-ig tartott „Bázeli missziós ünnep” bevezető sora.

Egy hétre népvándorlás színhelyévé lett a város. Messze vidék gyermekei jöttek el, s ha volt köztük, kit az alkalmi olcsó utazás lehetősége csalogatott (bizonyára volt olyan is), a legtöbbet valami belső erővel vonzolta az *Isten országa* utáni érdeklődés. Vágyott meg nézni azt a helyet, ahol felnőnek az egyház ifju munkásai; azt az ünnepet, mely öt évi munka után megkoronázza a fáradságot, mely szabadságlevelet ad az ifjaknak, hogy az evangélium szent tűzétől égő lélekkel elmenjenek *Kína, Bornéo, India, Goldküste és Kamerun* pogány népei közé építeni a földi látható és vele az égi láthatatlan anyaszentegyházat; az ünnepet, mely belevési az ifju lelkekbe utavalóul a minden keresztyénnek szóló nagy parancsolatot: „*Elmenvén, tegyetek tanítványokká minden népeket, megkeresztelvén őket az Atyának, Fiunak és Szentléleknek nevére, tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek: és imé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Ámen!* (Mt. 28 r. 19, 20 v.)

Istentisztelettel kezdődött a missziós hét, azal is végződött. *Isten igéje* szólt a kezdetén, hangzott minden napon s az tette reá a záró pecsétet.

Nem akarom részletesen leírni a programot. Az előadásokat, melyekben élénk várásolódott a missziós munka területe, a misszionárius fáradozása, az Istentől megáldott munka hatása és növekedése. Egy mozzanatot akarok kiemelni csak, ami reám és velem együtt a többi résztvevőre is a legnagyobb hatással volt: az ifjakat felszentelő és kibocsátó ünnepet június 28 án délután a Münsterben, amelyet valamikor a pogány magyarok égettek porig, megölvén püspökét is, amelynek romjain épült a mai épület, kiállva a pusztító földrengést, sok századon keresztül szolgálva a katolikus egyházat, most pedig pogányok térítésére küldi ki a protestáns ifjakat.

Itt is úgy tolongott a nép, mint a többi előadáson. Itt is fojtó volt a levegő a túlszűlt helységben, ez is a missziós héthez tartozott és mégis itt várt valami mást is az ember. Várt valami mély benyomást. Váró vágyakozása itt vált valóra, amikor kiállt felavatásához a kilenc egyszerű ifju, amikor beszélni kezdett a misszió ősz-haju vezetője.

Mindenki az ifjak arcát nézte. Vajjon fel vannak-e öltözve az igazság mellvasába. (Ef. 6 r. 14 v.) fel vannak-e sarazva lábaik a békesség evangéliumának készségeivel, felvevén a hitnek paizsát (Ef. 6 r. 16 v.) és a Léleknek kardját, amely az Isten beszéde? (Ef. 6 r. 17.) Szemük csillogása, arcuk vágyakozó ragyogása igent mondott.

Egész héten gyakori volt az eső és mégis csodálatosan a csütörtöki napon, a felavatás idején tört ki legelembb erővel a vihar. Villámok cikkáztak, mint az első pünköst ünnepén. Mindannyian arra az első pünköst ünnepére gondoltunk, amikor „lön nagy hirtelenséggel az égből mintegy sebesen zugó szélnek zendülése és eltélé az egész házat, ahol ülnek vala. (Csel. 2 r. 2 v.) és megtelének mindnyájan Szentlélekkel.” (Csel. 2 r. 4 v.)

Vajjon nem az Isten jótetszésének megnyilatkozása volt ez az első pünköstre emlékeztető idő? szankcionálása a missziói munkának az emlékeztetéssel? Vajjon nem az ifjak szívébe és lelkébe akarta belevésni az eskü nagy felelősséget jelentő minden egyes szavát? Az öreg Münster falai, az orgona zugása, a khorus éneke mind igenelte ezt. S amikor letérdelve alázatosan hajtották fejüket az ifjak a kibocsátó áldás elfogadására: a békesség evangéliuma készségeinek felruházásáról tettek bizonytságot. Amikor bátran elmondották az esküt, a hit paizsát láttuk a szívük táján csillogni. Amikor társai nevében hirdette egy közölök az Urnak Igéjét, a Lélek láthatatlan kardja az Isten beszédének birtoklását mutatta előttünk. S amikor ifju életüket a távol pogányai között végzendő mun-

kára ajánlták, a Krisztus iránt érzett örök hűséget fogadták meg, a hűséget, mely elnyeri az életnek koronáját (János. Jel. 2 r. 10/b.)

A bázeli misszió ünnepi hete véget ért. Véget ért a hetet koronázó kibocsátó ünnep is. Ifju munkásai kezeikben a *Könyvek Könyvével*, szívükben a *hittel, szeretettel és reménységgel*, indulnak oda, ahol: *az aratni való sok, de a munkás kevés.* (Mt. 9 r. 37/b, v.) Az itthonmaradók áldást kívánva munkájukra, felemelkednek lélekben még egyszer az Istenhez, kéri „az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába” (Mt. 9 r. 38 v.) ezután is minden időben.

Hadházy Lajos
ref. s. lelkész.

Könyvismertetés.

(Folytatás.)

Szörnyű valami, amit a Szerző a III. fejezet második részében tárgyal. Az eleveelrendelést (predurčení = praedestinatio) összezavarja a *fatalizmussal*. Az eleveelrendelésről azt állítja, hogy e tan megvan a mohamedánoknál is, a keresztyénségnél is. Ez utóbbiaknál azonban elég szintelenül. A *kálvinistáknál csupán mint teória szerepel*. S miután a Szerző a két fogalmat (praedestinatio és fatum) szerencsétlenül összekeverte, bámulatos tudatlansággal és merészséggel hangoztatja könyvében, hogy nincs *szabad akarat*. A szabadakarat hangoztatása: *destruktizmus*. A dogmatizmus hirdette predestinációt helyett a szimbólikus predestinációt kell elfogadnunk, mely minden ember elkárhozását s az ebből kifolyó üdvözülését hirdeti. A dogma hirdette örök elkárhozás éppúgy nem látszik, mint az örök üdvözülés. A szimbólizmus ilyent nem ismer, mert az elkárhozás és üdvözülés nem állapot, hanem folyamat. „A teremtés—megváltás” című fejezetében is (IV) a Szerző novumokat hirdet... Semmiből teremteni nem lehet! A szimbólizmus szerint teremteni annyi, mint egy meglevő régi dologból egy újat csinálni. A Genesis első szavait is a dogmatizmus fordította el, mert az Isten nem semmiből teremtette a világot... hanem a régi, fennálló materiából csinált egy újat... mert az *anyag éppoly örök, mint az Isten*. A teremtés nem egyéb, mint a vég egyesülése a kezdettel. A régi világ megégett (vagy elégett)... vízzel kimosatott, kitisztított és meglett az új teremtés, előállott az új világ. A volt öreg ég és föld halála után, a megmaradt romanyagból teremtette az Isten az új eget és földet. (E fejezetben tárgyalja Marencsik a 6 napos teremtést neveltséges együgyűséggel. Kár volna vele foglalkozni is!..)

Hasonló „szimbólikus” módon intézi el a Jézus megváltói működését. Szerinte Kr. halála és feltámadása csak *szimbolum*. Ezt be is igazolja szimbólikus számféjtésével!..

Az V-ik fejezetben a Szerző Jézus közvetlen eredetéről szól, s megállapítja, hogy a Szentlélek, mint a teremtés szimboluma, nemcsak Máriával egyesült, hanem Józseffel is s eme egyesülésből vette létét Jézus. Jézus szimbolikusan született a Szűztől és a Szentlélektől, tehát valóban is megszületett, mert az nem zárja ki József tényleges és természetes házasságát Máriával. A szimbolum — valóság! Jézus, mint Isten fia kétféle alakban jelent meg e földön: történelmi és szimbolikus alakban. A történelmi Jézusba bele kell helyezni a jelképes Jézust is. Így veendő Jézus megváltói tevékenysége is. Ezt a Szerző szintén a szimbolikus számokkal mutatja ki...

Érdekes vergődése a szerzőnek a VI-ik fejezet. *Krisztus* maga a *szabadító*, mondja M. s nincs is oly felszabadulás, mely nélküle jönne létre. Krisztus a megváltás hordozója, ki sem időhöz, sem országhoz vagy nemzethez hozzá lenne kötve, hanem mindenütt megjelenik, hol rombolás után új élet fakad. Mózes és József képében Egyiptomban élt, s ő volt az, aki a bárány (húsvéti, páska bárány) ábrázolja alatt üdvösséget osztogatott ott. Ezt Marencsin a szimbolikus számok széles fejtegetésével bizonygatja, s a tetejébe még azt is kisüti, hogy az Isten azért rejtette e csodákat, e nagyszerű dolgokat a számok titkába, hogy a világ e *matematikai* úton-módon is megtudja, hogy isteni „komandó” alatt áll!...

Igy áll a dolog *Dáviddal* is, ki nem volt más, mint Jézus. (Akárcsak Buddha folytonos megtestesülése. Dalai láma.)

Ezt is igazolják a magikus számok, azok a „csodálatos” szimbolikus számfejtések, s a Marencsin-féle számfejtések, melyeknek sarkpillére a *konzonancia*, azaz a megoldandó problémákkal való egybecsengés. Minden e számokon, e konzonancián alapszik, mely a fátum kérlelhetetlen szurrogátuma. Semmi sem függ tőlünk, mert a végzet törvénye alatt élünk... Jézusnak is azért *volt muszáj* születnie egy fiatal szűz leánytól, mivel *Betlehemnek* ez volt titkos értelme és rendeltetése!!...

Sőt, a számfelő szimbolizmus szerint, nem privilegiuma Jézusnak az, hogy született a Szentlélektől! Jézus Krisztus születése Máriától és Józseftől, mintegy a kettős vízeztől, s a Szentlélektől, mint a galambtól, már az Ószövetség ősrégi szimbolikus képe, mely már a világ teremtésében kiabrázoltatott. A világ teremtésekor tulajdonképpen Krisztus születik! Jézus nem egyéb, mint a halál és feltámadás örök törvénye, ki maga is a végzet kérlelhetetlen jogára alatt áll!... Innen van az, hogy barlangban született. Így van és volt ez megírva a titkos számokban, a szimbolikus számokban, melyek szerint Jézust tilos dogmatikusan is felfogni;... mert aki Krisztusról dogmatice beszél, az... *farizeus!* „De a farizeusoknak, a főpapoknak, a törvénytudóknak és a nép véneinek muszáj élni,

mert ha ilyenek nem léteznének, Krisztus nem tudna kiért meghalni”...

A IX. fejezet épp oly határozatlan és zavaros hangu, mint az előbbiek. A pozitív alapon nyugvó teológiának rontása, diszkvalifikálása. Sőt a szerző nagyot üt saját kedvenc vessző-paripáján, a szimbolikán is, amidőn úgy nyilatkozik róla, hogy annak nincs semmi erkölcsnemesítő feladata, mivel az eleveelrendelés talapzatán áll; az ember nem lehet jobb annál a benső törvénnyel, mely benne lakozik. Hiába való minden előírás (törvény), ha valaki azokat az utolsó szóig is betöltene, azok nem segítenék őt az üdvösséghez. Az emberi lélek mozgató ereje nem az élettelen törvényekben van, hanem az élő ideákban. A szimbolizmus, ellentétben a dogmatizmussal, isteni hangon beszél emberi dolgokról. A szimbolizmus önmagába mélyesztli az embert; hadd legyen ki-ki „ő maga”, és sohasem más valaki... A gyakorolt jócselekedetek is konzonálnak az ember belső jósgával, s ne erőlködjék senki a nagyobb jóra, amelyek csak elszintelenednek az alaptermészettel való összhang hiányában. Zavaros és csak zsonglőrösködés az *isteni tizparancsolatnak és az Ur imádságának* magyarázata is.

Egyenesen istenkáromlás az, amit M. a X. fejezetben ír. A Szentlélek jelképezi a teremtést és a Szentlélek képe alatt Jézus fogantatásánál tényleg József rejtőzik;... mert József apja is Szentlélek volt. Ezt M. szimbolikus számfejtéssel ki is mutatja. A szimbolizmus szerint tehát a Máriát megtermékenyítő Szentlélek, József maga volt. Következésképpen Jézus születése is természetes, szimbolikus és sohasem csodás, dogmatikus.

A X. fejezetben tárgyalja Marencsin a *Szentháromságot* is, oly módon, hogy annak még csak vázlatos esetelesétől is irtódom. *Marencsin: Szentháromság tagadó!* A ker. világ olyan Szentháromságot nem ismer, mint amilyent Marencsin szimbolikája elénk tár. S ha Marencsin hisz az „ilyen” Szentháromságban, hát higgyen benne, de a ker. teológia a hívését helyesnek *nem* ismeri el! *De Marencsin Istentagadó is!* Mert csak az írhat úgy, mint ahogy M. ír könyvének 240. oldalán (XIII): „*Lebo aj sám Boh poalieha večnym zákonom zmeny; aj On má svoj evolučný turn; aj On ide svojou drahou na ceste života a tak musi vyžiť staré formy a prijat nové*”.

Ime, a *Marencsin Zoltán* „teológiai” művének hű tükörképe. Itélkezzék fölötte a tárgyilagos olvasó. Egyre azonban kíváncsi vagyok, hogy Marencsin Zoltán *egyházi főhatósága* mikor és hogyan fog itélkezni a szerző és munkája felett??

Haraszty Károly.

(Vége.)

— Palástot szövegtől már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

H I R E K

— **Kérelem.** Egyházi főhatóságunktól vett megbízás alapján tisztelettel kérem *valamennyi lelkész társamat*, hogy legyenek szivesek pontos kimutatásban mielőbb közölni velem minden (anya és leány) egyházközségről a következő adatokat: 1. Az egyházközség és az egyházmegye neve. 2. Mennyi az egyházközség lélekszáma? 3. Mennyire vannak biztosítva tűzkár ellen az egyházközségnek a., pléhvel vagy palával, b., zsindegyel, vagy deszkával. c., zsuppal, vagy náddal fedett épületei? 4. Mennyi biztosítási díjat fizet az egyházközség évente? 5. Mennyi kártérítést kapott az egyház tűzkár címén a., 1923-33. b., 1913-23. c., 1903-13 évek között. A pontos adatokra hivatalos közérdekből van sürgősen szükségem. Szeretettel szolgáljuk Kőmives Sándor reform. lelkész Vaján-Vajany. Slovenskó.

— **Gyászír.** Özv. Buzi Mártonné sz. Góts Emma, uh. Buzi Márton gömöri esperes özvegye életének 68-ik évében f. hó 12-én meghalt. Temetése f. hó 15-én volt Tornalján, ahonnan a hamvakat Kövecsesre szállították el.

— **Harc az istennélküliség mozgalma ellen.** Különböző országok egyes protestáns, r. kat., és orthodox személyiségei az elmúlt ősszel Genfben „Pro Deo” név alatt, egy az istennélküliség mozgalma elleni harcosseregé tömörültek össze. Az összegyűjtött autentikus anyag (képek és cikkek, orosz és más istentelen újságokból fényképek és levelek Oroszországból, graphikus ábrák) segítségével ez a harcoss csoport Genfben — Januárban — egy kiállítás rendezett, melyet 14 nap leforgása alatt k. b. 5000 ember tekintett meg. Terv szerint, Svájc más városaiban és a külföldön is kiállítják ezt az anyagot. Mivel azonban a kiállítandó anyagot a lehető legszélesebb körökben való elterjedésre is alkalmassá akarták tenni, lefényképezték, német és francia nyelvű magyarázó szöveggel látták el és egy 32 oldalas füzetet állítottak össze belőle. „Az istennélküliség mozgalma” című iratból tiszta képet nyerünk az istenteleneknek a vallás elleni harcáról, az orosz népnek ebből fakadó nyomorult helyzetéről, továbbá arról a munkáról, melyet a keresztyénség fejt ki az „istennélküliség mozgalma” ellen. Az említett kis füzethez egy jegyzék is van csatolva, amely a német, francia,

angol és olasz irodalomnak az istennélküliségre vonatkozó fontosabb kérdéseit tartalmazza. Említést teszünk még arról is, hogy a füzet tartalmáról felvételek, vetíthető képek és filmek is készültek. Az irat ára: 0.60 svájci frank. Megszerezhető: Herrn Jacques Le Fort, Genf, Corratierie 22.

— **Most közölte** a jugoszláviai belügyminisztérium statisztikai hivatala az 1931 március 31-én befejezett népszámlálás eredményét. E szerint a jugoszláv királyság területén felekezetek szerint így oszlik meg a lakosság: Pravoszláv egyház: 6,785.501 (48'7 %), róm. katolikus: 5,217.847 (37'45 %), görögkatolikus 44.671 (0'32 %), ókatolikus 7.273 (0'05 %), ág. evang. 175.279 (1'26 %), református 55.890 (0'4 %), más keresztyén 16.208 (0'12 %), mohamedán 1,561.166 (11'2 %), izraelita 68.405 (0.49 %), mások: 264, felekezetnélküli 1.107 (0'01 %), ismeretlen 427.

— **A brit és külföldi bibliatársaság** jelentése szerint 1933-ban 678 különböző nyelven 10,933.203 darab szentkönyv került forgalomba, 315.733 mal több, mint az előző évben, mikor 657 nyelven terjedt a biblia. A társaság bevétele volt 374.592, kiadása 373.896, maradványa 696 angol font. Az előző években mindig hiány volt a számadásban. Kiemelték a kolportörök buzgó munkásságát, kik odaadó hűséggel és önfeláldozással szolgálják a szent ügyet. Az eladott könyvek 70—80 százaléka kolportörök útján jut az emberekhez. Nagy sikert ért el a társaság a bur fordítással, melyből nem egészen egy év alatt 220.000 példány fogyott el. A bur nép eddig egy 17-ik századbéli holland fordítást használt, melyet az ifjabb nemzedék már alig értett meg és azért országszerte nagy lelkesedéssel és örömmel vették az új bur fordítást, melyet egy bizottság 10 évi kemény munka után készített el. Ezt a délafrikai református egyház 1933 augusztus 27-én vette valamennyi templomban hivatalosan használatba.

— **Olasz bibliafordítások.** Antonio Brucioli 1532-ben adta ki olasz nyelven az egész bibliát Velencében és azt I. Ferencz francia királynak ajánlotta. Ugyanabban az évben határozták el a valdensiek zsinatjukon Chanforan-ban, hogy kiadják francia nyelven Olivetan bibliafordítását. A luccai származású Giovanni Diodati, ki Genfben a héber nyelv tanára volt, az eredeti nyelvekből fordította le és adta ki a bibliát

olaszul Genfben 1607-ben. Ezt a fordítást, melynek értékét még r. kat. tudósok is elismerték, Velencéből terjesztették el egész Itáliában. Minthogy idővel ez a fordítás elavult, az olasz evangélikusok több lelkész és tanár közreműködésével új fordítást készítettek, melynek újszövetségi része már a világháború alatt közkezen forgott, teljesen pedig 1924-ben készült el. A római katolikus egyház is érzi, hogy hiteit nem foszthatja meg továbbra is a szentkönyv használatától. Legutóbb is két bibliafordítást adott ki. Az elsőt a „Societa S. Vincenzo da Paola,” a másodikat Paore Marco Sales, Mindkét fordítás a Vulgata után készült.

— **A francia prot. egyházban** most a praedestinatio felett folyik vitatkozás. Jean Friedel a „Le Christianisme au XX. Siècle” május 3-i számában a következő 4 tételt állította fel. 1.) A praedestinatio kálvinista fogalmazása ellenkezik Isten dicsőségével. 2.) Isten szabadon és önként korlátozta mindenhatóságát, midőn szabad lényeket teremtett. 3.) A bűn nem magyarázható másképp, mint a szabadakaratnak tévelygése által, mely szembehelyezkedett az Isten akaratával. 4.) Isten szabadságának és az ember szabadságának találkozása a vallás középpontja és veleje.

— **A Genezáreth tava.** „A Church Times” palesztinai levelezője jelenti, hogy a Genezáreth tó vizének feltűnő apadása veszéllyel fenyegeti azt a vidéket, melyen Údvözítőnk legszivesebben tanított.

— **Intrónizálás?** A Tolnai Világglap egyik számában az a hír adatik tudtul a világnak, hogy Blayer István győri katolikus püspököt nagy ünnepélyességgel intrónizálták. Eddig a világ jámborabbik része még csak arról tudott, hogy a pápának van trónja és koronája, a püspökök beérték az installációval. Krisztus Úrunk maga mondotta magáról; „az ember fiának nincsen holott fejét lehajtaná.” s ime már nemcsak az ő földi helytartóját, a „szent atyát,” hanem a magyar püspököket is intrónizálják. Ez talán sok is a jóból! Hol van a győri vagy más katolikus püspököknek a trónja? Eddig csak püspöki széke volt. És ha a püspököket intrónizálják: mit csinálnak majd a pápával? Akkor annak kevés lesz az intrónizálás. Akkor azt már egyenesen incoelizálni, istenné tenni kell.

— **A chicagói egyetem** keleti intézetének expedíciója Irakban, Bagdadtól északkeletre mintegy 50 mértföldnyire Tell Asmar-nál a múlt télen ásatásokat végzett és a legrégebb szumir istenszobrokat ásta ki. Ezek Kr. e. a 3000. évből valók. Ab-u istennek, a termékenység istenének voltak szentelve, kit az Ószövetség Thamusz néven említ. (Ezekiel 8, 14) A görögöknél Adonis volt a neve.

— **A sztratoszféra titka.** A sztratoszférarepülés rekordja a husz kilométer körül jár és még feljebb akar az ember repülni, mert vonza valami erő a lelkét a magasabb szférák titkai felé, az ég felé. A sztratoszférarepülés tudományos indoka a kozmikus sugarak kutatása, amelyek a magasban jobban tanulmányozhatók. Azt az űs sugárzást kívánja tanulmányozni az ember, amelyekről a Jelenések látnoka is megemlékszik, amidőn látja ezeket a sugarakat az Isten királyi székéből mennydörgések, villámok, szózatok képében kiáramlani. Prometheus is ide emelkedett fel s lehozta a villámot, mennydörgést és Isten titkait a földre. Pál apostol is felemelkedett a harmadik égiig, ahol kimondhatatlan és leírhatatlan élményeket szerzett. Enoch, aki Ádám után a hetedik ág törzsoke volt, szintén felemeltetett a magasabb szférába. Illés próféta tüzes kocsin szállt oda fel s maga az Úr Jézus egyenesen ki is jelentette, hogy azokban a szférákban, ahová Ő is felszáll, hajlékok is vannak és helyet készít ott az Övéinek, sőt a magas szférák szent sugarait ki is bocsátotta a pünkösti szent ünnepen. És Ő lesz az, aki eljön, hogy megoldja véglegesen a sztratoszféra titkát. Mi csak vágyakozunk az ég felé, mert vonz valami nyugtalanító hívő nosztalgia fel a magasba!

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a rimaszombati ref. anyaegyházhoz tartozó *baktii* leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalom: Két szobás lakás melléképületekkel. 12 magyar hold szántóföld. 4 magyar hold rét, 2 magyar hold legelő. A földek adóját az egyház fizeti. A hivektől 4 q buza, 10 m. tűzifa beszállítva s 200 kč. az egyház pénztárából. Allamsegély *nincs*. Kötelessége a tanítás és az istentiszteletek végzése. Tanítás nyelve magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal bíró ref. vallású okleveles tanítók. Az állás szeptember 1-én elfoglalható. Pályázati határidő aug. 25. Pályázatok: Ref. lelkészi hivatal Rimaszombat címre küldendők.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapuőany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNOCSEPELYI lel-
kési hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egységes szellem és vezetés.

Egyházunk sorsáért aggódó lelkek nagy figyelemmel olvashatták hivatalos lapunk három legutóbbi számában leközlött azon előadást, melyet dr. Keller Adolf tartott a belfasti egyetemes presbiteri konferencián. Egy sokat látott, sokat tapasztalt ember éleslátásával világít itt reá Keller azokra a veszedelmekre, melyek alattomban erjesztő munkájukkal vagy nyílt csataterén a bevallott cél őszinteségével és brutalitásával pusztítják az európai protestantizmust. Terepszemléjén elsőnek az „abszolút érték magaslatára szökött nemzeti eszmére” mutat reá, mely Németországban a vér és faj életközösségét propagálja a Krisztusban birt lelki közösség helyett és a germán faj magabizó gögójének vasökleivel döngeti a ker. egyházak falait. A tulhajtott nemzeti eszme mellé második veszedelemnek a bolsevizmust állítja oda, mely a munkás testvériség eszméjének vörös zászlaja alatt küzd, a tűz és vér jelszavával rontja a templomokat, gyilkolja a papokat és a pogány inkvizíció eszközeivel plántálgatja a materialista világnézet magvait. Harmadik veszedelem gyanánt a ker. elszigeteltséget jelöli meg s átkát a tulnyomólag kat. országokban élő kis prot. szigetek érzik és érezzük mi az utódállamok nemzeti-felekezeti kisebbségei, mint egy szerves egységet képező egyháznak a békeszerzések által szétválasztott tagjai. Ide sorozza a Vatikánban székelő engesztelhetetlen felekezeti gögöt, mely az egységesen szervezett támadás pergőtüze alatt tart bennünket s végül a mi önző, bűnös emberi természetünket.

Ezekekről a veszedelmekről mi tudtunk, ökölcspásaikat fájón éreztük, de most, hogy egy magasabb horizontokon járó férfiu ajkáról is halljuk, mélyebben szánt a lelkünkben. Ugy

hallszik ez a távolból felénk, mint egy vészkiáltás, mint a táborikürt harsonája, mely a széledező tábor katonáit a védelmi állások megszállására szólítja. Árulás lenne, ha ez a csata-riadó nem keltene visszhangot berkeinkben és továbbra is csak a pusztai struccmadarak módjára homokba dugott fejfel tünnénk a világ harci szekereinek hátunkon való dübörgését.

A világ prot. egyházait közösen fenyegető veszedelem be van mutatva, én tehát csak a magunk háza-táján tartok egy kis terepszemlét, csak a mi szlovenszkói egyházunk néhány tüneti körjelenségére akarok reámutatni, igazolásul Keller ama megállapításának: „Róma egységes szellem, egységes hatalom, mi pedig a saját egyházunkban is mint egyháztagok is egy mástól eltérő véleményen vagyunk”.

Két évvel ezelőtt valamelyik tanítótestvérünk vetette fel a gondolatot, hogy vegye át a lelkési kar az iskolás gyermekek vallásoktatását. Én átvettem. Nem nagyképszerűségről, mint egyik lelkészársam mondotta, de hivatás-érzetből és annak a józan megfontolásnak indításából, hogy ha szemem előtt nő fel a gyermek, jobban megismerem, a hit és lélek közösség szálainak fonogatása által pedig kezes bárányt nevelhetek belőle öregebb napjaimra. S az egyházmegye a vallásoktatást elvette tőlem azzal az indokolással, hogy nem jelentettem be az egyházmegyének s hogy a tanító jobban ért a vallásoktatáshoz és annak elvétele sértő a tanító személyére. Ime az egységes szellem és irányítás hiányának tüneti betegsége: egyik tanító kívánja, a másik ellenzi, egyik egyházmegye megengedi, a másik személyi sértésnek deklarálja ugyanazt. Bezzeg másként van hátsövényeinken túl!

Az „egymástól eltérő vélemény” ríktó példája az igazgatói fizetés is, mely rossz szellemként kísért egyházaink falain belül és szórja a belső békételeenség magvait. A Konvent több ízben hozott ugyan döntést ebben az ügyben, mely teher alatt roskadozó egyházainkat mentesíti az igazgatói díj megfizetésétől ott, ahol nincs igazgatói kinevezésről szóló dekrétum, de dacára ennek, a harc dul, mert egyik egyház megszavazta, a másik megtagadta és egységes irányítás hiányában önmagunkra hagyatva kell megvívni esetről-esetre ezt a harcot is.

Még mindig bizonytalan zengésű a trombitánk a reverzális ügyben is. A világi bíróságnak épen velem kapcsolatban hozott elmarasztaló ítélete után bizony sok lelkész hagyja szabadon futni a mi terméketlen fügefáinkat. Tájékoztatóul s a reverzális ügy egyöntetű, szigorú és következetes kezelése végett közlöm, hogy a legfelsőbb közigazgatási bíróság az én kongruám megvonását lörvénytelennek nyilvánító döntvényének indokolásában többek között azt is megjegyzi, hogy a fennálló törvények értelmében a lelkésznek joga van a reverzalistadóval szemben büntető szankciókat alkalmazni.

Egységes szellem és irányítás után kiált a szétforgácsolódása miatt már sokszor szellőztetett egyházi sajtónk is. Ha egy egy fogyókurát tartó lap a kezembe kerül, mindig vágyón sóhajtok föl a ref. irodalmi társaság után, mely egy táborba gyűjtve az egyéni indításokból született lapok szerkesztőit, ezeket a megnemértéstől sokszor elkedvetlenül, de nemes törekvéssel párosult szellemi erőket, sajtónkat hasznosabb és céltudatosabb védelmi eszközökké kovácsolhatna: míg így egyik-másik szánalmas szárnypróbálgatás csupán. Az egységesített sajtó hiányát sínyli a több jóindulattal, mint hozzáértéssel dédelgetett belmisszióknak is. Egyéni vállalkozás akart itt is anyagot tárolni segítő eszköznek a sötétben tapogatózó lelkészek számára, de csak az alvó bethesdai tó felzavarásáig jutott el, a gyógyhatású erőket belefojtották valahol a vízbe, várván a talán soha el nem érkező jobb időket.

Sok töprengő, komoly lélekkel beszélgettem már arról a sorsunkat meghatározó kérdéstről, hogy a hatalmi állásokban levő, agresszív, meszeszenező politikával, a diplomácia mesterfogásaival felfegyverzett katolicizmussal szemben, mely egységesen és tervszerűen tudja mozgatni a legnagyobb tömegeket is, meddig tarthatja még magát a mi ev. egyházunk. Egyházpolitikánk kiszorultság és fegyelmetlenségünk is indokoltá teszi a kérdést. A szekták a mi bárányainkat ragadozzák, az egyke a mi sorainkat ritkítja, irodalmi férfiak mi rajtunk koptatják epébe mártott pennájukat s a harc mindig a mi házunk körül folyik és dulja, perzseli elszigetelten álló egyházainkat. Statisztikai kimutatókban a mi iránytűnk már rég túl van a delelőn, alkonyatra hajlik. Mi guerilla harcot

folytatunk és ebben a reménytelennek látszó küzdelemben is mennyi széthúzás morzsolja az erőket, osztoztatja klikkekre vezéreinket. Megtörtént, hogy amikor konfirmándus gyermekeim végig mondották nyilvános vizsgán a Heid. kate 80-ik kérdésére adott feleletet, tulajdon hitsorsosaink megbotránkoztak felette, a felekezeti öntudat építgetésére irányuló törekvéseimből pedig a felekezeti izgatás védjárt emelték atyánkfiai ellenem. Ma ez a helyzetkép. Van-e hát még reménység?

Van! A diagnózis súlyos ugyan és tetterős férfiak, céltudatos, parancsolni tudó és akaró vezérek után kiált. Előttünk fekszik a reformátorok drága öröksége, a Krisztus teste, a mi evangéliumi egyházunk betegen, farkas étvágyu elleneinktől meglépázva, verésen. Ne álljunk ölbelett kezekkel felette, ne sütögessük egymásra puskáinkat, de maradék erőnk megfeszítésével segítsünk és gyógyíttassunk. Hívjuk szomjazva és könyörögve az egységes szellemet, vezetést, mely csatarendbe állítja küzdő katonáinkat és határozott cél felé mutat.

Koncsol János.

A konventi állandó árvaházi bizottság jelentése

a beretkei árvaház 1933. évi működéséről.

(Folytatás.)

Lelki élet. Árvaházunknak mindenek felett az a törekvése, hogy alapös szántást, vetést végezzen árváink szívében. Az a reménye, hogy ez a munka valamikor áldott termést hoz az anyaszentegyháznak és Isten ereje lesz gyermekeink életében. Minden nap csendes áhitattal kezdődik és végződik az árvaházban. Minden étkezés előtt és után énekelnek és imádkoznak az árvák. Minden este közös áhitat van bibliaolvasással, magyarázattal és imával. Mindennap, minden gyermeknek meg kell tanulni egy szentígtét. Vasárnap délelőtt templomi gyülekezeti istentiszteletre, délután vasárnapi iskolába járnak. A gyülekezeti istentiszteleten hétköznapi is minden reggel résztvesznek. A gondozó testvérekkel az árvaanya tart minden nap külön csendes órát. Az igazgató-lelkész egyéni pásztorizációban is részesíti az árvákat. Ez a lelki nevelés már most is érezteti jótékony hatását. Árváink tiszta, rendes, derült, fegyelmezett, egymást szerető és másra is sok szeretetet sugárzó gyermekek. Ha nem is magasabb rendű nevelőintézet az árvaház, mégis magasabb rendű embert nevel.

Munkások. A vezetést, nevelést, ápolást, leltár, ruhatár, kert gazdaság, konyha munkáját az igazgató-lelkész és árvaanya irányítása mellett két gondozó testvér látta el, akik mellett egy nő házi alkalmazott volt durvább munkák végzésére. De munkatársak maguk az árvák is, akik a különböző munkaágakba esetről-esetre

beosztva dolgozni és segíteni tanulnak. A levelezés, könyvelés, házi pénztár, utazó propaganda kizárólag az igazgató lelkes feladata volt, aki a felelősséget viseli minden más munkaért is.

Nagyvakáció. A nagyvakációt 1933-ban is az árvaház hűséges barátainál s kis részben rokonaiknál töltötték az árvák. Az a szeretet, amellyel barátaink gyermekeinknek kedves vakációt nyújtanak, nagy anyagi segítség is, árváinknak pedig felejthetetlenül boldog élmény.

Propaganda. Az utazó, személyes propaganda munka, a ráfordított csekély kiadással szemben 10.745 koronát eredményezett, tehát azonkívül, hogy Isten könyörülő szeretetre indító ígéjét adhatjuk vele faluról-falura tovább, az árvaháznak figyelemreméltó anyagi forrása. Ezen összeggel együtt az árvaháznak juttatott összes adomány 44 386 korona volt.

A tiszáninneri e. ker.-ből	19 536
A kárpátaljai	18 116
A dnnáninneri	6.153
Külföldről	580

44.000 k. nagy pénz a mai nehéz időkben. Forró hálát érzünk érte Isten és minden jólelkű Pártfogónk iránt. De ez még mindig nem az az összeg, ami összejöhetne és az egyetemes egyház más célokra nagyon igénybevett pénztárát az évi rendszeres segély adása alól mentesíthetné.

Persely akció. Hogy minden református testvérünknek alkalma lehessen árva testvéreinkkel szemben fennálló kötelességét kényelmesen és könnyen teljesíteni, a konventi bizottság árvaházi perselyek készíttetését határozta el, templomok, iskolák és családok számára s különösen, hogy minden templomunkban és iskolánkban lehessen perselyünk, ehhez kéri a Konvent jóváhagyását. A perselyek előállítása nagy befektetést jelent, de nagyon sokat remélünk tőle s különösen pedig azt, hogy így minden egyházközség tudomást szerez arról, hogy egyetemes egyházunknak van egy árvaháza, amely segítségét a testvéri szeretet jogán várja.

Irka akció. Az irka-akció a várt mértékben nem sikerült. Nagyon sok református iskola felbontatlanul küldte vissza a neki küldött irkákat, amivel árvaházunknak sok hiabavaló munkát, érzékeny anyagi veszteséget és fájdalmat szerzett. Megtorló intézkedést nem kérünk, árvaházunk érdekében azt szeretnénk, ha ettől eltekintene a Konvent, de tanítótestvéreinket annál melegebben kell kérnünk, legyenek több megértéssel és jó akaratúak árvaházunk iránt. Reméljük, hogy amit az irkáknál elmulasztottak, azt majd talán helyre fogják hozni az iskolájukban elhelyezett persellyel.

Számadások. Az 1933. évi számadásokat a konventi bizottság megvizsgálta. Minden tételben okmányoltnak, a vonatkozó nyugtákkal és a valósággal megegyezőnek találta és a számadást vezető igazgatónak a szokásos fenntartás mellett a felmentvényt megadta.

Számadási mérlegünk:

Bevétel k.é. 199.823'49
Kiadás „ 176.365'96

Pénzmaradvány 23.457'53

Készpénz vagyon 1933. december 31-én:

Folyószámlán és háznál	23.457'53
Gömöri e. m. alapban	684'80
Bácsy Palkó	222'90
Koos István	11.932'30
Minaji egyh.	98'90
Királyhelmecei	124'70
Patay Károly	127'70
K. Gejőczy	684'50
Fejlesztési	17.002'90
Czinke	16.733'30
Barka—Lucska	283'50

Összesen 71.308'03

Ingatlan vagyon érték	305 868'—
Ingó	47'059'—
Követelés a konventtől	10.000'—

Összes vagyon 434 235'03
Összes teher 4.000'—

Tiszta vagyon 430'235'03
Vagyon szaporulat 24.113'94

A Czinke-féle könyvekből fennálló követelés nem volt megállapítható.

Tőkéink, árvaházi folyószámlán, alapítványaink a Tornaljai Hitelintézetben Tornalján vannak a mindig legmagasabb törvényes kamatozás mellett elhelyezve. Az Intézet ezen kamaton kívül 1.000 korona állandó évi segélyben részesíti az árvaházat.

Ingatlan vétel. Az Egyetemes Konvent azon felhatalmazása alapján, hogy megfelelő kínálat esetén tőkéinket ingatlanokban helyezzük el, a beretkei határral szomszédos gömörpaniti, illetve csoltói határban, a községtől egy kilométer távolságban, 2 čk. 50 fill. négyzetölenkinti vételár mellett, 33.473 négyzetöl, cca. 28 magyar hold ingatlant vásárolt az árvaház. A vételárat, a bekebelezési és vételilletéket a számadásokban látható alapítványokból fedezte 87.868 čk. 50 fill. összeggel. Reméljük, hogy a vásárolt ingatlan a befektetett tőkének 4—5% os kamatját megfogja hozni. Az ingatlant haszonbér útján értékesítjük, 800 ölenkint 1 q. buza.

Költségvetés. Az előző évi költségvetés és számadás alapján az 1934 évi költségvetést a következőleg állapítottuk meg:

Szükséglet 89.100 čk.
Fedezet 89.100 čk.

Uj tétel nincs a költségvetésben. Minden tételt a régebbi konventi határozatok, a múlt évi számadás, a tényleges szükségletek alapján és a remélhető fedezetnek megfelelően állítottunk be. Miután a költségvetés fedezetének a konventi segély nélkülözhetetlen részét képezi, kérjük az eddig minden évben megszavazott 20.000 kor-

segélyt az 1934. évre is megszavazni és a számadási évfolyama alatt leendő kifizetését elrendelni kegyeskedjék.

Bizottság kiegészítése. 1933. folyamán dr. Zehery István egyházmegyei gondnok és Kövér Árpád nyugdíjintézeti igazgató testvérünkkel egészítettük ki bizottságunkat. Kérjük ezt tudomásul venni és a még hiányzó helyet Szabó Béla egyh. ker. missziói lelkésszel, árvaházunk őszinte barátjával kegyeskedjék betölteni.

Isten iránt való hálaadással kezdtük és zárjuk tiszteletteljes jelentésünket. Nehéz időköt élünk, de ha hitünknek van bátorsága és kitartása, Isten minden akadály felett győzelmes jövővel áldja meg munkánkat. Jelentésünk elfogadását kérve, ajánljuk a beretkei árvaházat és magunkat a főtiszteletű és méltóságos Konvent gondoskodó szeretetébe.

Beretkén 1934. március 17.

Az Egyet. Konvent állandó árvaházi bizottsága:
Barna Béla s. k. dr. *Zehery István* s. k.
 bizottsági elnök, e. m. gondnok,
Dusza János s. k. dr. *Király Kálmán* s. k.
 ref. esperes lelk.,

Kovács Gyula s. k. *Bácsy Gyula* s. k.
 tanító testületi elnök, árvaházi igazgató.

Rövid reflexió.

Néhány megjegyzés a Ref. Egyház és Iskola legutóbbi 29. számában megjelent: „Nem szégyenlem a Krisztus Evangéliumát!” címen, a komáromi bibliakörös fiuk II. nyári konferenciájáról való beszámolójához.

Istennek minden napja — *a nem konferenciázásokkal eltöltöttek is* — egyaránt csodálatos a keresztyén lelkület számára. Az Ő hatalma és jósága a percek, napok, hónapok és évek fényében tükröződik vissza a véges emberi elme előtt.

Ezeknek keretein belül végzi a mi Református Anyaszentegyházunk is a maga küzdelmes, de ugyanakkor diadalmas munkáját. Hirdeti fenséges eszméit és küzd annak diadalra juttatásáért. És ime egy beszámoló a Ref. Hiv. lap hasábjain, melynél feltesszük a kérdést: Kik és vajon melyik Egyházhoz vagy valláshoz tartozók gyültek össze ily nagy buzgalommal? *A cikk tartalmából való következtetés természetes eredménye csak ez lehet:* Valószínűleg szektásokodók, kik nem tartják ugyan tanácsosnak megnevezni magukat, munkájukkal azonban még így is dicsekedni szeretnének. Az eredmény tehát szomorú, de meggyőződésem szerint ez fedi a cikk lényegét.

A beszámoló érdekes megállapításokat is ad: „Keresztyénségünknek az a legnagyobb baja, hogy nincsenek bizonyágtevői.” Talán mondhatnám ezt így is: mint minden időben, úgy igenis ma is vannak bizonyágtevők, azon-

ban *több hamis, mint igazi.* És a nagy baj ott van, hogy a mai számító, a lélek dolgait is a saját előnyére és céljainak elérésére fordító világ ellensége minden lélekből fakadó bizonyágtevésnek. Mert *tegyünk különbséget* a nagyképű, az alakoskodó és számító bizonyágtevés, (mert erről az oldaláról is felfoghatom) és a lélek igazi bizonyága között.

„Majd ha hallgató egyháztagjaink helyett bizonyágtevő egyháztagjaink lesznek, akkor lesz igazán Krisztus Egyháza.” Ez nem áll és ha valami kis igazság van is benne, az is helytelenül van kifejezve. Mert ez azt jelenti: Bizonyágot tenni annyit tesz, mint lármazni, dobbot verni, de minél hangosabban; mert ez a hallgatás tudomásom szerinti ellentéte. Ott véljük tehát feltalálni a Krisztus lelkének erejét, *ahol minél nagyobb a lárma?* Nem tennénk inkább a nagy hang helyébe — még a vallási dolgokban is — *a csendes, alázatos, a krisztusi lelkületből oly természetesen folyó odaadó, eredményes munkálkodást!*?

A vallás épenugy magánügy, mint közügy. Vannak és kell, hogy legyenek a keresztyén embernek Istenéhez való viszonyában olyan momentumok, melyek tisztán és kizárólag az ő lelkének privát kérdései. Melyek legbecselebb tulajdonai a léleknek, melyeket gondosan rejtetet, dobra és semmiféle más hangszerre nem ver. Mert ahol ezek hiányoznak, ott nem lehet igazi, őszinte, Isten szerinti keresztyén élet sem.

A megtérés az én lelkemnek a kérdése. Teljesen magánügy. Annyira komoly, hogy *abból hétköznapi kérdést, mende mondát nem csinálhatok.* Vele nagyképűen nem dicsekedhetem, mert ilyen esetben csak farizeizmusról lehet szó és nem őszinte vallásosságról.

A református ifjak konferenciája legyen Isten országának építése, lépés Református Anyaszentegyházunk diadalrajuttatása felé.

Batta Pál.

H I R E K

— **Ujabb kérelemmel** fordulok lelkésztestvéreimhez a lapunk előbbi számaiban kért adatok mielőbbi közlése tárgyában. Fontos közérdek dolgában végzendő adatgyűjtésről van szó, amit hónapok során halogatnom nem lehet, csak azok közt is sok a hiányos. Ha mielőbb nem lesznek együtt az adatok, nem tudok eleget tenni vállalt kötelességemnek és az esetleg a közérdeknek is nagy kárára lesz. Legyen szabad ismét külön is hangsúlyozni, hogy a kért adatok közt az is fontos, amit a 3. a. b. c. pontokban *külön-külön* kérdezek, amivel nem az épületek megnevezését, hanem a *különböző nemű* épületek biztosítási értékét keresem. Ebben hiányosak a

válaszok, amit pótolni is kérek. Elég a válaszban csak a sorszámokra hivatkozni. Szeretettel szolgáljuk:
Körmives Sándor.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet.** A jókai református szentegyház új temploma építési költségeinek fedezésére a komáromi ref. e.-megye 1932 évi b. határozata alapján, ezen b. lap f. évi január 21. (4 sz.) számában közölt egyházakon kívül még az alábbirt egyházak voltak szivesek adományukat beküldeni. U. m.: Alsó-Szöllős 50 čk, Bátorkeszi 50, Kamocsa 50, Szap 60, Soók 50, Megyercs 40, Felső-Gellér 30, Apácza - Szakállas 30, Udvard 86'70, Kolozséma 50, Alistál 20, Negyed 60, Marcelháza 78'20, Izsa 15, Benke-Patony 30, Összesen 699 čk. 90 fillér. Hálás köszönet a kegyes adakozóknak. Viszont amennyiben, a még nem adakozott nagyérdemű szentegyházak, a mai nehéz viszonyok közepette is — legalább az egyházmegyeileg meghatározott összeggel — kegyesek lennének példátlanul nehéz helyzetünkben segítségünkre jönni: igen hálás köszönettel vennénk és „arany könyv”-ünk lapjait az ott diszelgők kiegészítéséül, előttünk, az ezután befolyó kegyes adományok még aranyosabbakká tennék. Azért legyen szabad a b. kiegészítést hitsorsosi bizodalommal kérnünk! A két közleményhől könnyen megállapítható, hogy kik nincsenek még a diszes névsorban. Jókai 1934. július 16. *Vargha Károly* ref. lelkész.

A nagydobronyi konferencia augusztus 14-15-én lesz. Érkezés Bányuba aug. 14-én reggel 8 órakor, elutazás Nagydobronyból 15-én délután 4 órakor. Az ifjuság elutazása után a lelkészegyesület még együtt marad másnap reggelig. Az állomáson fogatok várják az érkezőket. Az aug. 10 ig jelentkezők lakást és ellátást kapnak, melyért személyenkint 10 koronát fizetnek, ifjusági s leánykőri tagok azonban ennek csak a felét. A program legfontosabb száma az ifjusági és leánykőri kiküldöttek beszámolója s ezek jelentéseinek a megtárgyalása lesz. A beszámolót tartó kiküldötteknek nem kell a fentti ellátási költséget megfizetni. A névszerinti jelentkezéseket a nagydobronyi lelkészi hivatalba kell beküldeni. Szeretettel hívjuk és várjuk főként az ifjuságot.

— **A Zseliz-Párkány-i járások területén élő és működő reform. lelkészek és tanítók** bibliikus baráti köre ez év aug. 13-18-ig Kiskoszmályon, a belmissziót lélekkel munkálók részére üdülő konferencia-kurzust tart, a lelkészeket tanítókat és tanítónőket szeretettel meghívja és kéri, hogy eljövetel esetén jelentkezést szives-

kedjék küldeni az érkezők-résztevők számáról, az ételmezés és elszállásolás iránti igények megjelölésével. Érkezés a Léva-Garamberzence-i vonalon Kozmalovce állomásról a Kiskoszmály-i árvaházba 1934 aug. 13. hétfőn este. A konferencia tulajdonképeni kezdete 1934 VIII. 14. reggel 8 óra. Mindennap reggel 8-1/2-10-ig bibliakörök csoportos bibliatanulmányozása, 1/2-10-10-ig pihenés, 10 órától 12-ig a kiosztott tételekből -kérdésekből 6—8 téma megbeszélése-vitatása. A beszélgetést-vitát vezető köteles a kiosztott és elvállalt tételeket alaposan vizsgálni és biblia-heidelbergi káté-institutió és Énekesből bizonyítani állításait. Nem tudományos-hosszadalmas előadás fejtegetés szükséges, hanem a beszélgetés helyes irányítása és a vita eredményének világos, értelmes összefoglalása. 10-12 óráig tartó lelki épülés után közös ebéd az árvaházban. Ebéd után fürdés, erdei séta s egyéb tisztességes szórakozás. Délután 5 órakor a kurzus folytatása este 7 óráig. 1/2-8 órakor közös vacsora az árvaházban. 1/2-9 órakor áhitat. 9 órakor pihenőre térés-alvás. Tekintettel, hogy közös étkezés s elszállásolás vétetett tervbe, nagyon kérek mindenkit pontos jelentkezésre. Indokolt esetben privát elszállásolás is kérhető-kapható. Szükséges toilette tárgyakat mindenki hozzon magával, strandolni akarók fürdődresszet is. Az ételmezésért — napi 3 szori étkezésért — (reggeli-ebéd-vacsoráért) — napi 8 azaz nyolc Kč. fizetendő. Természetesen szeszes ital nélkül. Azok, akik esetleg az üdülő hét vége előtt hazahivatnának egy vagy más okból, hagyják meg családjuk vagy egyéb megbízottjuknak, hogy sürgős hazahívás esetén táviratot küldjenek a következő címre: Ref. lelkészi hivatal M. Kalnica-Kálna. A távirat Kálnáról biciklis küldőncel továbbíttatik. Bibliát-Énekest mindenki hozzon magával. A megejtett sorsolás folytán körülbelül a következő sorrendben vezetik az egyes felkért és a vezetést vállaló testvérek a megbeszéléseket: VIII. 14. Galambos Zoltán, Lelkes Ferenc, Papp Béla, Zsemlye Lajos. Tóth István, Mokos Kálmán, VIII. 15. Duchon Béla, Borza Zoltán, Szücs Lajos, Holló Géza, Györfy Lajos, Kovács Károly, VIII. 16. Nehézy Károly, Tóth Ferenc, Tóth Gáspár, Czeglédy Pál, Konta Dezső, Nemcsik Béla, VIII. 17. Papp József, Szabó S. Zsigmond, Veress László, Salga Jenő, Soós Endre. Zseliz 1934 július hó. *Konta Dezső* ref. lelkipásztor.

— **Pályázat.** *Eszeny* állandó káplántartó helyre *segédlelkész* kerestetik. Fizetése: államsegély és a vallásoktatásért járó díjazás. Kötelessége: a lelkési funkciók és a belmissziói munkák végzése s a vallástanítás az állami iskolákban heti 8—10 órán. Belföldi érettségivel és állampolgársággal bíró segédlelkészek jelentkezhetnek. *Eszeny, via Čop Podk. Rus, 1933. július 22.*

Szabó István ref. lelkész.

— **Tehetségvizsgáló laboratórium** is van már. Maga a fogalom nem új keletű, mert hiszen *Madách Imre* „Az ember tragédiájában” már elébünk állítja a phalanster korszak tehetség vizsgáló jelenetét, ahol *psychometriai* és *koponyatani* módszerrel állapítják meg különböző hajlamokat és képességeket. Az ember tragédiájának *fantasztikumai* azonban valósággá lettek, mert a magyar fővárosban már van egy laboratórium, amelyben *psychotechnikai* műszerekkel vizsgálják a lelki képességeket. 15—16 éves fiukat vizsgálnak meg a kézrezgés, szemvibrálás, kérdések feladása, szövegek kiegészítése, színérzék, vérnyomás segítségével és különböző kategóriákba osztják őket.

— **A debreceni egyházmegye** a *Tisza István Tudományegyetem* teológiai tanárkarának közreműködésével lelkész továbbképző tanfolyamot rendez *Debrecenben* augusztus hó 27—szeptember 1-ig terjedő időben a következőképpen: Hétfő, augusztus 27. d. u. a tanfolyam megnyitása. *Dr. Kállay Kálmán*: Mennyiben keresztyén könyv az Ószövetség? Felelősségünk *Urunkkal* szemben. Közös bibliai tanulmány. Bevezeti: *Dr. Varga Zsigmond*. Kedd, augusztus 28. d. e. 9—10-ig *Dr. Varga Zsigmond*: A germán vallás és a keresztyénség. 10—1-ig *Dr. Erdős Károly*: A *synoptikus* kérdés. Délután fél 4—7-ig: *Megbeszélés*, 7—8-ig, *Felelősségünk* az *Anyaszentegyházzal* szemben. Bevezeti: *Dr. Erdős Károly*. Szerda, augusztus 29. d. e. 9—10-ig *Dr. Varga Zsigmond*: *Jézus* igehirdetési módszerei. 10—1-ig *Dr. Kállay Kálmán*: *Dániel próféta* könyve. Délután fél 4—7-ig: *Megbeszélés*. 7—8-ig: *Felelősségünk* a gyülekezetünkkel szemben. Bevezeti: *Dr. Kállay Kálmán*. Csütörtök, augusztus 30. d. e. 9—11-ig *Dr. Vasady Béla*: *A predestináció*. 11—1-ig *Dr. Révész Imre*: *A német protestáns egyházi válság*. D. u. fél 4—7-ig *Megbeszélés*. 7—8-ig: *Felelősségünk* a politikai községgel szemben. Bevezeti *Dr. Révész Imre*. Péntek, augusztus 31. d. e. 9—11-ig *Dr. Révész Imre*: *Méliusz*

Péter mint teologus. 11—1-ig *Dr. Vasady Béla*: *Dogmatika és igehirdetés*. Délután fél 4—7-ig *Megbeszélés*. 7—8-ig: *Felelősségünk* nemzetünkkel szemben. Bevezeti: *Dr. Révész Imre*. Szombat, szeptember 1. d. e. 9—11-ig: *Összefoglaló megbeszélés és a konferencia bezárása*. *A Kollégiumban* lakás és ellátás igen olcsó pénzért biztosítható. Jelentkezni kell augusztus 1-ig *Ördög Lajos* pocsjai (*Bihar megye*) lelkipásztornál. *A jelentkezési díj 1.—P.*

— **Református nagygyűlések és kiállítás.** Az év őszén *Budapest*en tartja meg a reformátusság évi nagygyűléseit és ez idő alatt országos kiállítást is rendeznek a négyszázados multból fennmaradt templomi szerelvényekből s történelmi becsü tárgyakból, melyek részint az egyházak levéltáraiban, részint nyilvános múzeumokban és gyűjteményekben voltak eddig megőrizve. *A kiállítás* szeptember 30-án nyílik meg és október 10-én zárul. Előreláthatólag október 1. és 2. napjain lesznek az Országos Református Tanítóegyesület, az Énekvezérek Egyesülete és a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság nagygyűlései. Október 3., 4. és 5. napján a Református Lelkészegyesület s a Jóléti és Gazdatársulat konferenciái és gyűlései folynak le. Október 6-án ünnepélyes istentisztelet, 7-én pedig a Református Presbiteri Szövetség nagygyűlése lesz. Befejezésül 8-án kirándulásokat rendeznek.

— **Bibliák bizományi lerakata.** Értesítem magyar és szlovákajku hittestvéreinket, hogy *Szlovenszko* részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. *A magyar nyelvűekből* minden nagyságban, kiállításban és 5, 6'80 (*Czeglédy-féle*), 12, 18, 25 (ujabb, puhabőr, vékony papíron) 26, 40 és 56 Kőért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kőért kaphatók a *Britt és Külföldi Bibliatársulat* kiadványaiként megjelent, leginkább revideált darabok. — *Magyar nyelvű Imakönyvek* beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri *Košice*) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivesink. **Ungcsepelyi Református Lelkészi Hivatal pp. Velké Kapušany.**

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **Portugáliában** is alakult protestáns külmisziói szövetség, pedig *Portugáliában* a lakosság túlnyomó része katolikus.

HIVATALOS RÉSZ

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnöksége.

320/1934. sz. Bratislava - Pozsony 1934. VII. 13.

Pályázati hirdetésny.

(Utánnymás tilos.)

I.) A bratislavai-pozsonyi ref. ker. egyház-község mellett létesítendő református menza és internátus előkészítő bizottsága 1934/35. tanévre „néhai pákái Vida Géza dr. táblabíró alapítványából” egy lakás és ellátásból álló teljesen ingyenes helyre és egy ingyenes lakásból álló helyre; a „néhai Forray István főgondnok jótékonyági alapítványa” terhére pedig ingyenes lakásból álló 2 helyre, református ifjak részére pályázatot hirdet. A pályázati határidő 1934. évi augusztus 15. A pályázatban résztvenni kívánók kötelesek igazolni: 1.) hogy a középiskola, vagy tanítóképző két felső osztályát, vagy a helybeli egyetem valamelyik szakát látogatják és az elmúlt évet kiváló eredménnyel végezték, 2.) szüleiknek vagyoni helyzetét, esetleg szegénységét községi bizonyítvánnyal, a ref. lelkészi hivatal által láttamozva, 3.) erkölcsi bizonyítványt és ajánló levelet ref. lelkészi hivataltól, 4.) nyilatkozni kötelesek az iránt, hogy az internátusban lakó diákok felügyeletét és tanítását a bizottság által előírandó módon és időben lelkiismeretesen fogják végezni a lelkész felügyelő ellenőrzése mellett. A pályázatban résztvevők nyilatkoznak arról is, hogy ingyenes helyek el nem nyerése esetén hajlandók-e az internátusban, mint fizető tagok az általános feltételek szerint belépni, 5.) akik az államtól, vagy a társadalomtól már segélyeket élveznek, azokat továbbra is kérik, és tartásuk meg, mert intézetünk növendékeink javát a legszélesebb körben kívánja előmozdítani.

A bélyegmentes kérvények a bratislavai-pozsonyi református lelkészi hivatalhoz (Bratislava Uhorská u. Széplak utca 12. szám.) küldendők be. Minden kérvényhez 5 Kč postabélyegben csatolandó.

II.) Az internátusi fizetési helyekre első sorban olyan református ifjak vehetők fel, akik tanulmányaikat Bratislavában-Pozsonyban valamelyik közép-, vagy főiskolán folytatják. A folyamodványhoz csatolni kell: születési bizonyítványt, vagyoni helyzetet igazoló községi bizonyítványt, a szülő, vagy gyám kötelező nyilatkozatát a tartásdíj megfizetéséről, a ref. lelkészi hivatal ajánló levelét, orvosi bizonyítványt, a folyamodó testi és szellemi egészségéről, az elmúlt évi iskolai bizonyítványnak lelkészi láttamozott másolatát. A teljes díjfizetők a lakásért és ellátásért havi 380 Kč-t fizetnek negyedévi előleges részletekben. Indokolt esetben havi részletfizetés is engedélyezhető. Felvételi díj címen beiratáskor előre fizetendő 240 Kč.

Az ellátási összegért az intézettől lakást, fűtést, világítást, havonta kétszeri fürdőt, szakszerű tanulmányi vezetést kapnak, naponta 3-szori étkezéssel. Az ebéd három tál ételből, a vacsora főzelék, tészta, vagy sültből áll. A mosásról a növendékek maguk gondoskodnak az intézetbe bejáró megbízható személyeknél. A növendékek az intézeti orvost igénybevehetik, de a betegséggel felmerülő gyógyszerköltségeket és esetleges kórházi költségeket a növendékek fizetik.

Minden növendék, ingyenes és fizetési egyaránt, legalább két jó öltözet ruhát (az egyik sötétszínű legyen), egy felöltőt, egy téli kabátot, két pár cipőt, hat nappali, három hálóinget, egy párnát, egy paplant három huzattal, egy ágyterítőt, három alsó lepedőt, hat lábravalót, tizenkét zsebkendőt, hat pár harisnyát, négy törülközőt, négy asztalkendőt, két mosdótörülőt, mosdószerket, fésűt, ruhakéfért, cipőtisztító készüleket, két poharat hoz magával, mely tárgyakról két darab leltári jegyzéket állít ki, melyet a belépéskor köteles felmutatni és annak egyik példányát átadni. Értékesebb tárgyaknak, ékszereknek behozatala mellőzendő. A ruhák és felsőruházatok a francia zárral ellátott szekrényekbe zárandók. A ruhákba az intézeti szám bevarrandó.

A kérvények augusztus 10-ig adandók be a bratislavai ref. lelkészi hivatalnál. A felvételtől augusztus 18-ig fognak a növendékek értesítést kapni. 5 Kč. postabélyeg csatolandó. Minthogy az intézeti helyiségek egy része csak október 15-én szabadul fel, azért az előkészítő bizottság fenntartja a jogot, hogy az addig is felvetteket megbízható magánházaknál helyezhesse el. A pályázók kérvényükben kifejezetten jelentsék ki, hogy ehhez hozzájárulnak-e, vagy sem.

Mindenki felelős a saját felszereléséért s a tettes az intézeti károkat köteles megfizetni. Ennek, vagy ezeknek ki nem derítése esetén, az egyes háló-, vagy tanulószobák lakói, az ott történt károkat, egyetemlegesen felelősek. Engedély nélkül kimenni nem szabad, igazolatlan kimaradás, tiltott szerencsejáték, mások holmijának eltulajdonítása, saját ruháinak elzalogosítása, vagy eladása, adósságcsinálás, korcsmázás, szeszes italnak az intézetbe hozása s az engedelmesség már első ízben is az intézetből való azonnali eltávolítást vonhatja maga után. Szülők, gyámok, rokonok a növendékeket bármikor, de különösen a délutáni órákban meglátogathatják, azonban az intézet ellátást, vagy szállást részükre nem biztosít.

A szünidőre a tanulók az intézetből eltávoznak. A kisebb szünidőre távozók azonban díjvisszatérítést nem kapnak.

Aki zenét, éneket, vagy nyelveket akar tanulni, ezt kérvényben jelentse be, hogy mérsékelt díjtételek mellett erről is gondoskodás történhessen. Az iskolai beiratásokról ki-ki maga gondoskodik.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vezé-
Kapuőány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Helmeccy Antal

1882 — 1934.

Fején az ősz Kun Bertalan püspök áldásával, vállán palástartóval, meghatottan, komolyan 23 ifjú lépett ki a sárospataki főiskola kapuján 1906. június havában. Ajkukról elhangzott a jól ismert dal utolsó sora is: „Fel búcsucsókra cimborákl...” Szemökben megcsillant a könny, megrezzentek az ajkak, a tenyerek összeverődtek s a 23 ifjú apostol telve reménnyel, vággyal, tervvel az élet országutjára lépett. S „kit erre, kit arra kergettek a szelek”. Kit áldott, kit vert a sors keze. Bizonyos, hogy többet vert, mint áldott. Hisz még az is, kit anyagi gondok nem bántottak, ki jóízű humorával elszórakoztatott társaságokat, kit a világ áldottnak látott, vélt, még Helmeccy Antal sem volt boldog. Testét gyógyíthatatlan betegség örölte, lelkét titkos bánat árnyékolta be, melyek miatt a magasba törő fa koronája korán megsárgult. És most az elindult ifjú apostoloknak — Isten tudja hányadikja már — hosszas, kínos szenvedés után 1934. június 1-én, Bodzásujlakon, 20 évi működésének színhelyén csalódottan kiesett a sorból, elesett az élet országutján s a nagykaposi lelkész áldásával ott pihen már az ungcsepelyi temetőben.

A többi még ballag tovább... tovább...
„Isten veletek cimborák!”

Miglešov, 1934. július 24.

Szilágyi László.

Az osztrák protestánsokról.

Irta: Galambos Zoltán.

I. Szenvedéseik, örömeik.

Idén februárban játszódott le Ausztria történetének egyik legérdekesebb eseménye. A háború után ugyanis nemcsak a Habsburgoktól szabadultak meg, hanem tiszta szocialista kormányzás alá is kerültek. A baloldali rezsim liberális volt a felekezetekkel szemben, azonban Róma titokban és egyre szervezettebben készült uralmának helyreállítására a 95% ban róm. katolikus kis Ausztriában. A vörös és a fekete ellenfelek ellentéte belesodródott az „Anschluss” körüli nagy vitába s a Dollfuss féle politika prestige-háborujába. Mikor idén februárban szétlőtték az utolsó menekülő szocialista csapatot s a bécsi városi bérházak utolsó szocialista gépfegyver-állását, akkor nem a Dollfuss-féle politika győzött, —mert ki tudja, hogy holnap nem áll-é más a kormánykerék mellé? —hanem győzött Róma.

A 16 éves vörös uralom minden jellegzetességét lemosták 1—2 hét alatt Ausztria arcáról. A kézimunkás-dolgozók egyedüli érdeke helyett valami rendi-kapitalista elvekre öntötték rá a ma mindenütt modern „szociális demokrata” frázist. S amíg Dollfuss kormánya szinte hétről-hétre jobban vergődik: bibor-piros bársonyszékben ül a hatalomra jutott Róma. Az állami és községi iskolák szocialista igazgatóit mind elbocsájtották. Az iskolákba visszahozták a feketesárga idők katolikus szellemét. Az alkotmány bár teljes lelkiismereti szabadságot biztosít mindenkinek, Róma egyházáról mégis úgy beszél, hogy azt is érthetjük ebből, hogy államegyházzá lett újra, sőt talán hogy az egyház és az állam még jobban is fedhetik egymást, mint a körmeneteiken is résztvevő császárok idején... Az állami és községi hivatalnokoknál

és hivatalokban az akcentus áttolódott arra, hogy róm. katolikusokról van-e szó? Prot. tanító, lehet korunknak legnagyobb pedagógusa is, igazgatóvá nem nevezhető ki állami, vagy községi iskolánál, mert „a tanítók többsége nem protestáns.” Az áttérések kb. úgy mennek, mint nálunk, de február óta kormányrendelet még azt is megengedte az egyházi szempontból is felcserélt és megbízható járási főnököknek, hogy hivatalos orvosi vizsgálattal érdeklődjék olyan egyénnek az elmebeli állapota iránt, aki kilépését bejelentette a pápa egyházából és — horribile dictu! — protestánsná akar lenni. Gondolhatjuk, hogy min meggy keresztül az ilyen egyén... s hogy hányat tart vissza a Krisztus megtisztított egyházától az ilyen vizsgálattól való félelem...

Elgondolható a valóságos eseményeknek az a sorozata, mely a türelmet nem ismerő Róma hatása alatt éri az osztrák maroknyi protestantizmust. „Der Sämann” c. magas nivóju egyházi lapjuknak hány számát elkobozták már! E lap kiadóját legutóbb is 550 osztrák Schillingre (kb. 2530 Kő) büntették egy cikkért, mely protestáns megvilágításba mert helyezni néhány eseményt... Egy prot. papot 500 S. re büntettek azért, mert egy konferencián kb. azt mondta, hogy a protestánsok furcsának tartják, hogy az állami funkcionáriusok résztvesznek az u. n. „urnapi körmeneteken” s hogy egy ilyenén maga Dollfuss is letérdelt. Vagy ki tudja, hogy mikor birja kifizetni azt az 5000 S. t (kb. 23.000 Kő) meghaladó büntetést Innsbrück városának kiváló ev. papja, amit kisebb-nagyobb tételekben róttak ki rá tiszta csengésű protestáns: prédikációiért!

De minek folytassam!

A magyar protestantizmus el tudja képzelni a többit. Hiszen 400 éves históriánk tanít meg erre. Az ügyes, diplomatikus Róma befogja szekere elé az államhatalmat és az esetleges komolyabb és nagyobb hangú felelősségre-vonás során mossa kezét: hiszen nem ő gyújtotta meg a máglyát a prot. papok, tanítók alatt, hanem a — városi hajdu; hiszen nem ő vitte el gályákra hitvalló eleinket, hanem az államhatalom — katonái... Mutatis mutandis ugyan-ez van ma Ausztriában.

Van azonban vig szín is és ujjongó hang is az osztrák protestánsok mai életében.

A szerkesztő úr szives engedelmével még három cikkben kísérlem meg összefoglalni azt a sok felemelő tapasztalatot, amit néhány hetes ausztriai tartózkodás alatt szereztem prot. papok és hívek között és prot. belmissziói munkák tanulmányozása során. Ezekből annyi nagyszerű jelenség mutat majd arra a biztosan és felfelé haladó utra, mely az osztrák protestánsok egészséges és eleven egyházi életét jelzi. Most inkább csak az általános képét adom

az ausztriai protestánsoknak s érintem az idei február óta elindult örvendetes mozgalmat.

Az osztrák protestánsok száma idén februárig kb. 280.000 volt. Ezekből kb. 15.000 a református, a többi evangélikus, 130 gyülekezetük van. Ezek 4 esperességre oszlanak, 3 evangélikus, 1 református. Egy magyar ref. gyülekezet is tartozik hozzájuk (Felsőőr). A gyülekezeti tagok legeslegnagyobb %-a a középosztályhoz, a gazdatársadalomhoz és a magasabb képzettségű szakmunkásokhoz tartozik. De arányszámukon felüli sokan képviselik a protestánsokat a legmagasabb hivatalokban, különösen pedig a szellemi arisztokráciában (pl. egyetemi tanárok). Kb. 90 felekezeti iskolájuk van, legfőként Burgenlandban.

A *protestáns*, vagy ahogy ők mondják a nyugateurópai szóhasználat szerint: „evangéliumi” „evangelisch” szó Ausztriában aranyvalutáris értékű s a szó mögötti egyházi és vallásos valóság folytán nemesen csengő. Így a protestánsok belső értéküknél fogva élő lelki életnek lettek a propagálóivá. Hozzájuk menekült, belső és külső harcok közben, a legnagyobb regényírójuk, a hegyi lakós gazdaember ihletett megszólaltatója: Péter Rosegger, az egész családjával, amely ma is büszkén és boldogan protestáns a pápás mult után. Évente annyi róm. katolikus kéri felvételét prot. egyházakba, hogy számuk évente kiteszi az osztrák összprotestantizmus 2—4 % át!

A háboru előtti, alatti és utáni időben nem is jelentett nagyobb hátrányt a közélet téren az, ha valaki az evangéliumi egyházak egyikének volt a tagja. Így a belépések során nem üldöztek kimondottabban senkit. Hiszen a közismert „Los von Rom” mozgalom a kilencvenes évek óta hozzászoktatta a közvéleményt ahhoz, hogy átlérések után is szaporodik az osztrák protestantizmus. E mozgalom révén átlagban 4000 ember vétetett fel évente a protestánsok közé. 1898-tól 1917 ig 81.159 lélek lett protestáns. Ez a felettébb örvendetes jelenség nem fejlődött vissza a kicsire zsugorodott háboru utáni Ausztriában sem. Sőt emelkedett. Így 1921-ben 6423 lélek vétetett fel az evangéliumi egyházakba. S a hatezres számból azóta sem igen engedett egy évben sem a belépési mozgalom.

Meg kell azonban állani egy percre e jelenségnél. Ugyanis Ausztriában sem kér hiveitől adót az anyagilag nagyon gazdag Róma. Viszont a protestánsok diaszporagyülekezeteinek életében nem egyben olyan magas egyházi adózásra van szükség, amit mi szinte alig tudunk elképzelni. Így van több olyan egyházköziség, melyben az egyházi adó 40—50 % a a jövedelmi adónak! Nem egy kis hivatalnok fizet évente 70—150 S. (322—690 Kő) egyházi adót. Ehhez kell számítani a belmisszióknak sok ágazatát, a sajtót s az egyházi kiterjedt szociális munkákat, melyek mind a hívek adományából élnek.

Tehát „drága dolog protestánsnak lenni"! Így, aki elhagyja az olcsó, vagy ingyenes pápás egyházat, számítani kell az „anyagilag is igényes" új étellel, vagy ahogy ugyancsak az osztrákok mondják: „a pénztárcájára is gondolni kell."

S még is jönnek.

Sőt idén február óta már nemcsak jönnek, hanem özönlenek a prot. egyházakba. Özönlenek száz és ezerszámra a pápa egyházából és olyanok is, akik már előbb elhagyták azt s felekezetenküliekké váltak. Február óta több, mint 20.000 (Huszezer) lélek lépett át a protestánsokhoz. Óriási mozgalommá vált ez! A legutóbbi ukrainai áttérések internacionális feltűnést keltettek. Pedig hol marad el az a mai osztrák áttérési mozgalomtól! Csak magában Bécsben több, mint 11.000 lélek lett protestáns. Ezek számára persze külön kurzusokat, evangélizációs és katekizáló órákat tartanak. Vannak olyan hitelvi, egyháztörténeti és bibliai vezetési előadás-sorozatok is, melyeket rengeteg nép látogat s amelyeken még formáliter át nem tértek is tömegesen vesznek részt s amely előadások végén hozzászólások, sőt igen kedves hangú vitatkozások is vannak. Ezek az órákon meglepő megnyilatkozásokban tárul elő az a nagy lelki nyomor, melyben az osztrák róm. katolicizmus is benne él. Munkások és hivatalnokok, városiak és falusiak szinte csodálatot keltő lelkesedéssel és éhséggel keresik az Élet vizét s hallgatják az Igében garantált isteni kegyelemről szóló örömhirt. A keresztyénség bibliai igazságairól óriási a tudatlanság közöttük, csak a ceremóniák formáit és egymásutánját tudják, amelyek mellett halálra éhezhetett volna a lelkük. És jönnek lelkesen. Mit bántja őket az, hogy a mostani kormány pápább akar lenni a pápánál s az áttérőknek, ha nem is meri elvenni a kenyerét, de kinevezésükre, előbbrejutásukra gondolni sem lehet. Az anyagi hátránnyal járó áttérés bizonyít annak igazi lelki volta mellett.

Salzerbad, 1934. július.

Egyházunk és a külmiszió.

Közli: — vess —

Vannak az egyházi élet megnyilvánulásának olyan kérdései, amelyek a mi érdeklődésünk körén majdnem teljesen kívül esnek, amelyekkel szemben csaknem ismeretlenül állunk. Szükségtelennek tartjuk bővebben indokolni, hogy ez miért van így. Ismeretesek előttünk mindazok a kényszerítő körülmények, amelyek nem engedik, hogy a megélhetésre és fennmaradásra vonatkozó kérdések szűk keretein túl is tekintsünk. Tizenhat éve vivünk emberfeletti harcot egyházunk alkotmányának, fundamentumának elismerése és megerősítése érdekében.

A küzdelem közben az állampolgársági és nyugdíjintézeti nyomorúságok mellett a jövőnk anyagi és szellemi bizonytalanságai is rémítenek. A kongrua kérdése, lelkész és tanítóképzésünk biztosításának feladatai foglalják le minden figyelmünket és minden erőnket. E közben észre sem vesszük, hogy a világ, a keresztyén világ egyeteme tovább halad a fejlődés küzdelmes útján és más, nálunk boldogabb nemzetek keresztyénsége előttünk már teljesen ismeretlen, nagyfontosságú eszmék szolgálatában vitézkedik.

Nem árt tehát, sőt nagyon is fontos szerintünk, ha időnként kissé távolabbra is tekintünk a mi érdeklődésünk tárgyát képező kérdéseknél. Nem azért ugyan, hogy a magunk életbevágóan fontos kérdéseit mellőzve, erőnket felülmúló új feladatok szolgálatába álljunk, hanem hogy legalább bizonyos képet alkothassunk magunknak azokról a feladatokról, amelyek más, boldogabb viszonyok között bizonyára a mi érdeklődésünknek is előterében állának.

Ilyen mindnyájunkat érdeklő kérdést tárgyal dr. Nagy Gézának az I. K. E. külmisziói estélyén tartott alábbi előadása, mely „A külmiszió üzenete egyházunknak" címen az erdélyi „Református Szemlé"-ben jelent meg és amely megragadó képet rajzol elénk nemcsak a külmisziói munka feladatairól és küzdelmeiről, hanem arról is, hogy mik ezen a téren minden keresztyén ember kötelességei, amely kötelességek elől majd más, boldogabb viszonyok között mi sem zárkozhatunk el és bizonyára nem is fogunk elzárkozni.

„Minden misziói ünnepélyt, összejövetelt az a veszély fenyegeti, hogy a pogányvilág sötét rajza mellett elfeledkezünk meghallani azt az isteni üzenetet, amely onnan felénk hangzik s elsősorban a mi itthoni egyházi teendőinkre emlékeztet. *A külmiszióra szükség van!* — halljuk ezerféle változatban, mert a pogányság nem élhet tovább Krisztus nélkül. S elfeledjük azt, hogy köztünk is vannak névleges keresztyének, tehát olyan pogányok, akik nemcsak ösztönszerűleg, hanem tudatosan is ápolják bűnös énjüket, sőt látszat életükkel még súlyosabb ítélet alá esnek, mint a kimondottan pogányok. *Adakozzatok a külmiszióra!* — hangzik hozzánk a felhívás s mikor 1—2 fillért unottan oda dobunk az áldozat oltárára, nem tudjuk, hogy tulajdonképen velünk gyakoroltak jótéteményt. Hiszen Isten ezt a csekélységet s általa minket is felhasznál ekkor az ő dicsőséges céljának megvalósítására, a Krisztus végleges győzelmének kivívására. *Küldjetez misszionáriust a munkamezőre s imádkozzatok érte!* — hangzik újabban erdélyi ref. egyházunkban. S azt hisszük, hogy egy derék, lelkes ifju ember kiküldésével már mi is a misziót folytató népek dicső sorába léptünk s nagy mértékben pótoljuk eddigi mulasztásainkat.

Mindezzel a sok téves balvéleménnyel, kényszeredett és tüntető áldozatkésztséggel szemben álljon itt egyik Skóciában tanuló segédlelkészünk levelének egy pár érdekes mondata: „Sokszor nehéz helyzetben voltam és vagyok, mert az emberek, sőt maga a leendő misszió-nárius (Mr. Coulter, Chisholm utóda) is azzal jön nekem, hogy magyarázzam meg, szükséges-e avagy miért szükséges a skót misszió Kolozsváron és miért nem végzi el munkáját a mi egyházunk...? Teológiánkat középkori, sötét és megcsontosodott teológiának minősítik, hisz mi megállottunk a fejlődésben s tőlünk semmit sem lehet tanulni... Mi oly kicsik és oly jelentéktelenek vagyunk — idézi egyik professzor ítéletét rólunk, — hogy a *misszió népe* nem foglalkozhatik velünk.”

Bár hozzászóltam már a nyugati keresztényiségnek sokszor meglepő tájékozatlanságához és rólunk hangoztatott fölényes ítéleteihez, mégis megdöbbenetek ezek a szavak. Be kellett látnom s azt hiszem velem együtt belátja ezt egyházunknak minden hűség, alázatos tagja, hogy egyházi, sőt egész keresztény életünk valami bántó fogyatkozásban szenved, ami egy élesen látó külföldi szemelőtt azonnal feltűnik, hogy aztán unottan el is forduljon rólunk. S ez az, hogy *hiányzik belőlünk a missziói hév, mely mindenki előtt, még a pogányok előtt, is bizonyosságot akar tenni Krisztusról!* Ennek a ténynek történeti magyarázatával, mentegetésével bővebben nem foglalkozhatom. Tudjuk, hogy a leggyakrabban használt mentő okok a következők: Egyházunk a lét és nem lét közti harcot vívta évszázadokon keresztül, nem volt ideje, alkalma a misszióra. Ezzel az érveléssel szemben hadd utaljak franciaországi ref. testvéreinknek, a hugenottáknak a példájára. 1685-től 1787-ig tehát 100 évnél tovább kizárták, ölték, pusztították őket, amíg ma már számuk — bár 1561-ben a lakosságnak felét alkotják — mindössze 900 000-re olvadt le. S mégis mihelyt lélekzethez jutnak, már 1822-ben megalakítják a párisi ev. missziói társaságot, amely ma Afrikában és Oceániában 252 hittérítőt foglalkoztat. Ha pedig valaki arra hivatkozik, hogy ennek az országnak gyarmatai vannak s így a külmisszió szinte az állam pártfogása alatt végzett nemzeti munka, akkor a mi északi testvéreinknek, a finneknek a példáját hozhatom fel cáfolatul. Ez a 3 milliónál alig több lakosságú, de szinte teljesen lutheránus ország 700 éven át a svédek, 100 éven át pedig az oroszok fennhatósága alatt élt, sokszor még mostohább körülmények közt, mint mi most. És mégis Délafrikában, Kinában és Japánban ennek a népnek 136 misszió-náriusa működik, akik hitben, tudásban és bátorságban versenyeznek a többi művelt nemzetek hittérítőivel. S e két maroknyi prot. egyház mögött mennyi áldozatkésztség, mennyi imádság, mennyi sugárzó szeretet! Hol vagyunk mi mindezekről?... (Folyt. köv.)

„Generálny konvent pochoval slovenský seniorát.“

A „Slovenské Kalvínské Hlasy“ f. évi 7—8 száma e cím alatt közölt harcias cikkben adja tudtára olvasóközönségének az egyetemes konventnek a szlovák esperesség ügyében hozott határozatát, amely szerint annak felállítását nem engedi meg, mert azt csak egyesek akarják. *) Szlovák önértetőkre hivatkozva kérdezi: „Akaratok továbbra is eltaszítottjai lenni a könyörtelen mostohának? Akarjátok-e a sarkát nyalni továbbra is az egyházi felsőbbségnek, hogy ilyen mindenhatósággal éreztesse veletek a maga rövid erejét? Nincs bennetek egy kevés büszkeség sem? Elakartok-e veszni, mint a viharos tengeren úszó, aki már eldobta az evezőt? Akarjátok-e, hogy gyermekeitek szeretetlenséggel emlegessenek?“ Összetartásra és nemzeti keresztény jogaiért való harcra szólítja fel olvasóit azzal a kioktatással: „Ne respektáljátok papjaitokat, kik a szószékről szeretetet hirdetnek és kinnt cselet vetnek. Ne hallgassátok azokat, kiknek világosságnak kellett lenniök és tüzek, akik megeszik a ti szabad lelki és nemzeti kifejlésteket. Ne hallgassátok bárányok bőrében a farkasokat, mert megesznek.“ Majd ez ellenség ellen való közös fellépés elhatározása végett gyűlésre hívja fel a szlovák egyházak lelkészeit, tanítóit, presbitériumait, mert a szlovák esperességnek meg kell alakulnia az egyetemes konvent, a mostoha egyházi felsőbbség beleegyezése nélkül is. Ha nem is olyan nyiltan, mint most, megtette ezt a „slov. kalv. hlasy“ szerkesztősége már máskor is. Megnyugtathatom, annyira jó eredménnyel, hogy már őreá sem hallgatnak. Tanuja voltam Lasztomérban.

Mindezek azonban nem én reám, hanem egyházi felsőbbségünkre tartoznak. Nem mintha egyetérténék a S. K. H. szerkesztőségének egyházi felsőbbségünk és a papok ellen való lázításával, hanem békesség szeretetből, talán kényelemből is. Ezek miatt nem is vettem volna fel a tollat, ha cikkének további részében én belém nem vágja méregfogát és nekidühödve gabszág elkövetésével nem vádol meg azért, mert az egyházlátogatási díjakról szóló kimutatást anélkül nyújtottam át az egyh. pénztárnokának, hogy az egyház látogatók érkezéséről előzőleg értesíttem volna a presbitériumot. Be kell vallanom, jó hirszolgálat van a S. K. H.-nak, de illetőképesége azután annál rosszabb. Persze, persze! Azt már nem tudhatja a slov. kalv. hlasy szerkesztősége, mert azt nem mondta meg neki a hrvivő, hogy e járuléka, kimutatás kifizetésére én adom a fedezetet, mert annyival, ha nem többel *kevesebbet* fizet ki nekem évente a pénztárnok, mint amennyihez jogom van.

*) Ez az állítás azonban nem fedi a valóságot,

Hát mióta gaztett ez a szlovákság jogai ellen? Mióta gazság ez t. S. K. H. szerkesztőség? És mivel ezt tudni akarom és bűnhődni is kívánok esetleges mulasztásomért, mély tisztelettel kérem egyházi felsőbbségemet, hogy a lehető leg-rövidebb idő alatt vonjon érte felelősségre. Annak eldöntését azonban, hogy gazság-e ez, vagy nem: a világi bíróságra bízom.

Ami a Slov. Kalv. Hlasy szerkesztőségének a szlovák egyházak lelkészeihez intézett azon felhívását illeti, hogy mutassák meg igazi arcukat, mert látni akarja, ki milyen kártyával játszik, — mivel én is szlovák egyh. lelkésze vagyok — hát egyuttal ezt is megteszem. Teszem kálvinista önérzettel és nyíltsággal. Sohasem tagadtam, nem is fogom tagadni, hogy magyar vagyok. Csak azon az uton haladok és fogok haladni, melyet törvényeink és egyh. felsőbbségünk rendeletei irnak elő, mert én azok megtartására esküt tettem. Az esküszegőt pedig még mindig megverte az Isten. Kijelentem, hogy sem táncosnak, sem brácsosnak nem állok be olyan jazz bandába, melynek ilyen rosszhallású és még rosszabb ítélő képességgel bíró egyén a primása, hanem mint eddig, ugy ezután is belátásom, lelkiismeretem fogja megjelölni a kövendő utat. És ha ennek dacára a szlovákok érdekei, jogai ellen valót talál működésomban a slov. kalv. hlasy szerkesztősége, kérem tegye meg ellenem az indokolt jelentést. Ne ijesztgessen a szlovák egyházakban működő lelkészeket azzal, hogy ha nem szedik össze csontjaikat és nem menekülnek magyar egyházakba: megbosszulják magokat. Obsitos katona vagyok, én nem félek. Ha a szlovákok otthon érzik magukat ezen a földön, én is itthon vagyok. S Istennek hála, elég testi és szellemi erőt érzek magamban úgy a büntetés elviselésére, mint a szerkesztőséggel való szellemi harcra... Rajta hát!...

Miglešov, 1934 július hó.

Szilágyi László.

A beretkei árvaházból.

Pályázat a beretkei árvaházban (Beretke pp. Gem. Panita.) két gondozónői állás van üreseedésben. Fizetés: 80 kor. havonkint, teljes ellátás (fűtés, világítás, mosás). Pályázhatnak intelligens, 25—40 év közötti református vallású lányok, vagy gyermektelen özvegyek asszonyok, akik kézzel és gépen varrni tudnak, ez árvák felügyeletét, gondozását szeretettel vállalják és a háztartásban szívesen segítenek. Pályázni lehet f. évi augusztus 15-ig; személyes jelentkezés, szlovák nyelv ismerete előnyös.

6—8 *árva* kimegy az árvaházból. Ezeknek a helyére a hivatalos lap 30. számában közölt felvételi okmányok mellékelésével folyamodni lehet augusztus 25 ig. Elsősorban az egész árvák vétetnek fel, csak azután, ha ilyenek

nem jelentkeznek, a félárvák. Nem árvák csak fizetéses helyen helyezhetők el évi 1.500 kor. fizetése mellett.

Felkérjük azokat a tanítótestvéreket, akik a nekik küldött árvaházi irkák árát még nem küldték be, szíveskedjenek most már haladéktalanul beküldeni az irkák árát, vagy a rendelkezésükre bocsátott postai befizetési lapon a Tornalljai Hitelintézetnek Tornaľa, vagy egyszerű utalvánnyal az Árvaháznak, a református lelkészi hivatalhoz. Beretke.

Az árvaházi perselyek elkészültek. Az egyetemes konvent f. évi június havi gyűlése határozata alapján a perselyeket minden református templom és iskola számára el fogjuk küldeni. Szeretettel kérjük a presbiteriumokat, de különösen lelkész és tanító testvéreinket, fogadják szívesen a beretkei árvaház perselyeit. A persely beszerzési ára: iskolai 6 k. 85 fillér, templomi 14 kor. 75 fillér. Az egyházaknak és iskoláknak nem lenne nagy teher, az árvaháznak pedig nagy megkönnyítésére lenne, ha a perselyek árát szívesek lennének kifizetni.

Az árvák szalmazsákjai majdnem mind szétmentek 5 év alatt. Nagy szüksége lenne az árvaháznak zsák vászonra, amiből jó erős szalmazsákokat lehetne csinálni. Kérjük kedves asszony és leánytestvéreinket, gondoljanak árváinknak erre a szükségletére is. Nagy hállával fogadjuk, akármilyen kevés házi zsák vásznat is kapunk.

Akik arattak, gondoljanak a mi szegény árváinkra, akiknek nincs apjuk, anyjuk, aki nekik arasson. A termény beszerzés most különösen nehéz lesz, mert nem szabad helybeli termelőtől közvetlenül megvenni. De ajándékozni szabad. A törvény nem bünteti, Isten pedig megáldja, aki árváinknak jó szívvvel, néhány liter kenyérmagot ad. Milyen szép lenne, ha minden községben akadna egy-egy jó lélek, aki vállalkoznék arra, hogy összeszedi és elküldi az árvaháznak, amit a jószívű adakozók önként és szívesen adnak. A vászonneműeket postán, Beretkére, a terményeket pedig Tornaľa állomásra Tornallyay Zoltán egyh. kerületi főgondnok ur címére kell küldeni.

Isten áldja meg az árvák kedves Pártfogóit!

Irodalom.

Jegyzetek a dialektikus erkölcsstanhoz. (D. Emil Brunner: Das Gebot und die Ordnung. Entwurf einer protestantisch theologischen Ethik. II. Aufl. Tübingen, 1933.)

1. Nagy írás a szó minőségi és mennyiségi értelmében, amit a mai bőtermésű hittudományi irodalom idején kevés könyvről mondhatunk el. Nagy: negyvennégy ivnyi terjedelmű; nagy: mánk minden égető kérdésére megadja a hit válaszát Isten Igéjére támaszkodón. Mert sok a kérdés és naggyá nőtt a könyv a problémák

keresztyén szempontú körvonalozása és megoldása folytán.

2. A reformációs teológusnak látnia kell a keresztyén cselekvés és erkölcsstan helyét, fontosságát és szerepét. Brunner írása záró fejezetében ezért beszél így, midőn mintegy összefoglalja egész mondanivalóját; „Az a reménység, amely által és amelyért a keresztyén egyház itt van, a keresztyén életben a mozgató erő. Ezért a reménység és a hit az első és legfontosabb, a cselekvés a második. A keresztyén erkölcsstan mindig csak félreértésből helyeződhetik az első helyre. Mert az, ami a cselekvést „keresztyén“-né teheti, annak a tudata, hogy ez végeredményben egyedül Isten cselekvésétől és nem cselekvésünktől függ. A keresztyén etikának egyformán első és utolsó szava és egyetlen értelme az, hogy valamennyi cselekvésünkben, az emberi közösségi élet összes vonatkozásaiban ezt a végső megalapozást és vonatkozást nem felejtjük el, amelytől minden függ, ez minden egyes konkrét kérdésnél állandó új utalás arra, ami rajtunk túl magától van és túlról velünk történik.” Az erkölcsstan ilyen helykijelölése, meghatározása túlzás nélkül állítható, a reformáció korától kezdődően első, igaz és helyes azonban azért, mivel benne a hit szövezi le álláspontját a keresztyén léttel kapcsolatban.

Brunner a reformáció alapelvet követi, midőn az erkölcsstan feladatát következőképen keresi és találja meg. „Az etika feladata nem az, hogy magát a feleletet adja meg, hanem az arra vonatkozó gondos eszmélést, hogy mit jelenthet, tekintettel a gyakorlati élet számos kérdésére, ezt elfogadni; szava azért nem végső és döntő, hanem utolsóelőtti és előkészítő... Az erkölcsstan feladata, mint minden hittudományé, inkább negatív, mint pozitív: akadályoknak az útból való elhárítása, melyeket saját gondolkodásunk állít a küldetés értelme elé.” Ebből következik tovább és előbbre, hogy a reformációs erkölcsstannak kettős feladata van:

a.) „az első és legfontosabb az igazi cselekvésről szóló evangéliumi tanítás alapjaira és alapfogalmaira való új ráeszmélés”, továbbá az ezzel szorosan összefüggő:

b.) „hogyan az alapok tisztázása maga újra függ az egyes életterek konkrét problematikájának végiggondolásától.”

3. A feladatban rejlő törekvés kettőssége szabja ki Brunner erkölcsstanának tartalmát, amely a következőképpen három könyvre oszlik:

I. könyv: A kérdés. I. szakasz: A természeti erkölcsőség. II. sz.: A keresztyén küldetés és a természeti erkölcsőség s az etika.

II. könyv: A parancsolat. I. sz.: Isten akarata, mint a jó alapja és szabályozója. II. sz.: Az új ember. III. sz.: A felebarát. IV. sz.: A szeretet munkái.

III. könyv: A rendeletek. I. sz.: Az egyén, a közösség és a közösség rendeletei. II. sz.: Az életközösség, házasság és család. III. sz.: A

munkaközösség. IV. sz.: A népi és jogi közösség. V. sz.: A kulturközösség. VI. sz.: A hitközösség.

4. A dialektikus erkölcsstan a keresztyén élet fogalmait tisztázza. Így jelennek meg igazi értelemben benne az erkölcsi jó, amelynek meghatározója nem az egyes ember, nem a közösség, hanem: Isten. Így nyer új, de a reformációban már felfedezett értelmezést, hozzáteszem, helyes, kellő és kívánt értelmezést, az Ige, mint Isten parancsszerű akarata, az ember és életmegnyilvánulásai, az Egyház és élete. Mivel ma azonban az érdeklődés a nemzet és az állam felé fordult, az Ige alapján utal mindegyikre, miközben utalásaiban tartózkodik az ex cathedra merev megállapításoktól. Csak abban az esetben tér el ettől, hogyha az Ige egyértelmű igazságairól szól, midőn nem alkuszik, nem egyezkedik és nem enged egy tapodtat sem, ahogy a reformációs hittudóshoz és művéhez illik.

5. A dialektikus teologia nemcsak az Irás (Ige) hittudománya, hanem reformációs jellemzői miatt theocentrikus is. Brunner erkölcsstana ilyen tulajdonságokat mutat, midőn a keresztyén cselekvést tárgyalja. Ez a könyv tehát arról beszél, mindig meghajló alázattal, hogy Isten mit akar, mit kíván a keresztyéntől. Nagy kívánság, nagy feladat, mert Isten nem ró ránk apróságokat; de miközben próbák közt alakítja az ember életét, folyton részelteti a keresztyén élet kegyelmi ajándékaiban. A keresztyén erkölcsstan ezért és főképpen ezért a kegyelem erkölcsstana, mivel Isten kegyelme nélkül nincsen keresztyén cselekvés semmiféle tekintetben sem. Ez a megállapítás különben nem törí meg a felelősséget, amely személyenként sulyosul ránk, hanem csak teljessé teszi.

6. A keresztyén cselekvés rugója a hit. A hit viszont nem más, mint engedelmség Istennel szemben s itt kénytelen az ember idézni Brunner előző főművének egyik döntő reformációs megállapítását: „A hit sosem állapot — fides non est otiosa —, hanem mindég az első parancsra való engedelmes hallgatás, amely minden más parancsot magába foglal.” (Der Mittler. Zur Besinnung über den Christglauben. Tübingen, 1927. 564/5 oлд) Ebben az erkölcsstanban a keresztyén hit szól a cselekedetről, melyet körvonalaz, létrehoz és irányít, ez az igazi, tiszta és magas szempont a reformációs hittudósé, aki korszakalkotó és iránytmutató.

7. Nemcsak szakembert fog meg és bilincsel le ez a kitünő munka, hanem minden türelmes olvasót, nem pusztán, mert alapos, nagy tudású, világos, szépen megírt, mai, megfontolt és lendületes. Sok más ilyen könyv akad ma. Az összes ismert erkölcsstanok fölé a keresztyén hit módszere, a dialektikus módszer emeli, amely ellentmondások korlátá közé állítja az ember szívét és értelmét, hogy lentől felfelé figyeljen

szüntelen és megújulón. Ilyen Brunner erkölcs-tana, mert ilyen: különösen közel férkőzik minden hívő keresztyénhez.

8. A könyv sokat beszél Istenről, mivel mindent Tőle vár és remél. Az igazi teologus tehet-e mást, mint mindent Istentől vár és remél?

9. A múlt és a ma hittudományi irodalmában nagyjelentőségű alkotás Brunner erkölcs-tana. Az Evangélium igazságait hangsúlyozza bátran, mert hittel hirdeti őket. Az egyházas és reformációs keresztyénségünk életében ezért nagy és áldott ajándék. *Narancsik Imre.*

H I R E K

— **Ujra kérem** a lapunk előbbi számaiban kért adatok mielőbbi közlését. Fontos közérdek miatt az adatgyűjtést hónapokon át halogatnom nem lehet. Eddig csak 60 válasz érkezett be, de azok közt is sok a hiányos. Ha mielőbb nem lesznek együtt az adatok, nem tudok eleget tenni vállalt köteletségemnek és az esetleg a közérdeknek is nagy kárára lesz. Legyen szabad ismét külön is hangsúlyozni, hogy a kért adatok közt igen fontos az, amit a 3. a. b. c. pontokban *külön-külön* kérdezek, és hogy nem az épületek megnevezését, hanem a *különböző nemű* épületek és egyéb egyházi értékek biztosítási értékét keresem. Ebben hiányosak a válaszok, amit pótolni is kérek. Elég a válaszban csak a sorszámkra hivatkozni. Szeretettel szolgáljuk: *Kőmives Sándor.*

— **Belmissziós konferencia** lesz folyó hó 19. és 20. án Csicszerben elsősorban a földmives ifjúság részére, amelyre a környék gyülekezeteinek fiatalságát a rendezőség szeretettel hívja és várja. Kivánatos volna, hogy minden gyülekezet ifjúsága legalább 2—2 taggal képviseltesse magát. Kéretnek a jelentkezők, hogy az elszállásolásra és ellátásra való igényüket jelentsék be aug. 15-ig a csicszeri református lelkeszi hivatalba (Čičarovce p. Veľ. Kapušany.)

— **Magyarországon** a reformátusok száma 1933 júliusában 1.786,344 volt, a tanköteleseké pedig 220,482. A magyar református egyház az elmúlt évben 4 millió pengőt áldozott az iskolaügyre.

— **Lelki éhség Kinában.** Kinában olyan nagy a lelkek éhsége Isten Igéje után, hogy a Brit és Külföldi Bibliatársulat mostani szervezete mellett a bibliaszükségletet csak részben tudja kielégíteni. Ezért a társaság elhatározta, hogy külön kínai társaságot fog szervezni.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatala.

690/1934 sz. Csicszer: 1934 aug. 1. Valamennyi Nt. esperesi hivatalnak és iskolaszéki elnökségnek! Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa Bratislava 1934 jun. 4-iki 58.740/34-I/3 (120 sz. körlevél) sz. átíratában az alábbi utasításokat adja: Minden tanítói állás szeptember 1-én töltendő be. Ha a tanító az igazgatói teendőket is végzi, abban az esetben a változás már jul. 1-én vagy aug. 1-én is megtörténhet. Az újonnan szervezett iskolákban csak kisegítő tanítók működhetnek átmenetileg. A helyváltozásnál köteles a tanító írásban bejelenteni az iskolafenntartónál, hogy lemond eddigi szolgálati helyéről és megnevezi eltávozásra napját és új szolgálati helyét. Az iskolafenntartó ezen jelentés kézhezvételétől számítva négy héten belül adja meg írásban hozzájárulását az eltávozáshoz. Ha az iskolafenntartó a jelzett határidőn belül nem adja meg a választ, úgy a tanító jelentése elfogadottnak tekintetik. Az iskolafenntartó a változást az illetékes tanfelügyelőségre jelenti. Természetesen a tanító fenti jelentését csak abban az esetben terjeszti be, ha az új helyen való megválasztása jogerőre emelkedett, nehogy szolgálati idejében megszakítás történjen. Az iskolafenntartó megtagadhatja az engedélyt akkor, ha a tanító fegyelmi alatt áll, avagy pénzügyi kötelezettségei vannak az iskolafenntartóval szemben. A tanító új helyén a jelzett engedélyt felmutatja. Ha ezen engedély nem adatott ki részére az előbbi iskolafenntartótól a megfelelő határidőben, úgy erről az iskola igazgatója állít ki egy bizonyítványt. Ha az iskola igazgatója ezt megtagadná, úgy a saját felelőségére önmaga állítja ki azt. Azon iskoláknál, ahol kisegítő vagy ideiglenes tanítók működnek, minden év júniusában teendő ki a pályázat a Vestnikben. Nincs akadály annak sem, hogy a fenti pályázat az ilyen tanítói állásokra kitéhető az iskolai év alatt is, az állás azonban csak szeptember 1-én foglalható el. Miniszter helyett: *Pisecký s. k.*

A fentieket tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm.

Atyafiúi szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

Pályázat a serkei ref. egyház II-ik tanítói állására. Javadalma havi 100 kor, évi 360 kor. lakbér, 20 kor. kertválság. Államsegélyért az egyház garanciát nem vállal. A választás érvénye csak egy évre szól. Pályázhatnak okleveles férfi tanítók és kisegítő tanítók. Pályázati határidő folyó évi aug. 25. Pályázatok Ref. Lelkeszi Hivatal címére küldendők. Serke — Širkovce p. Feled.

A szilicei III.-ik tanítói állásra a pályázati határidő augusztus hó 19.-ik napjáig meghosszabbítottatik.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” Veké
Kapuány címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Egy újabb probléma.

E lap 28-ik számában Patay Károly konv. tanügyi biz. elnök ur vezércikkben üdvözölte a ref. tanítóképző felállítására vonatkozó konv. határozatot. Az öröm és lelkesedés méltó a nagy terv megvalósításához, mert az intézet szükségességét már évekkel ezelőtt érezték mindazok, kik szívükön viselik felekezeti népoktatásunk ügyét. Nagy bizalommal reméljük, hogy ez az intézet lesz jövőben egyetemes egyházunk egyik hathatós támasza, mert az onnan kikerült tanító kálvinista magyar szellemben fogja nevelni a gondjaira bízott jövő generációt.

Másrésről az a haszon is származik belőle, hogy tanulni-vágyó ifjaink nagyobb számban mehetnek a tanítói pályára s elhelyezkedésükre tágasabb tér és alkalom kínálkozik. Hogy a felvételre jelentkezőkben nem lesz hiány, azt láthatjuk a pozsonyi képzőbe jelentkezettek nagy számából.

Csupán az most már a nagy kérdés, hogy a végzett növendékek örömmel és ambícióval fognak-e pályázni a felekezeti állásokra?

A gyakorlati élet e téren egészen mást mutat, különösen a kárpátaljai egyházkerületben. Minden iskolai év végén jóleső érzéssel fogadjuk azt a néhány ref. vallásu ifju tanítót, ki a pozsonyi tanítóképző intézetben nyert oklevéllel tér haza körünkbe. Reméljük, hogy egy-egy régen üresedésben levő tanítói állást betölthetünk velük.

És milyen nagy a csalódásunk, mikor nyilvánítják, hogy szívesebben elmennek kicsi, eldugott faluba is, csak legyen az iskola állami. Megtörtént az az eset is, hogy a presbitérium nagyvakációban egyhangu lelkesedéssel megválasztotta az ifju tanítót s szeptember elsejére

örömmel várták az állás elfoglalására. E helyett kapják a levelet, melyben értesíti a gyülekezetet, hogy az állást nem fogadja el, mert állami iskolához is kinevezték.

Felekezeti iskolához nem szívesen mennek, mert — amint ők mondják — nem kívánatos a presbitérium, iskolaszék, gondnok és vizitátor urakkal kellemetlenkedni. Nem régen érdemes egyházi férfitette előttem azon nyilatkozatot, hogy tanítónői pályára készülő leányát nem szívesen engedi felekezeti iskolához, mert épen elég neki magának a hivek hálátlanságát érezni egy életen keresztül.

Sőt legujabban a kárpátaljai egyházkerület területén működő régi, érdemes felekezeti tanítóink kénytelenek eddigi állásukat elhagyni s az állam védő szárnyai alá menekülni. Midőn érdeklődtem az okok iránt, hogy talán a terheesebb munkától, a nagyobb felelősségtől való szabadulás, a szigorubb felügyelet alól való kibuvás készíteti őket ezen elhatározásra? az volt az általános válasz, hogy semmi más, egyedül csak az egyházi járandóság rendetlen kiszolgáltatása, az ebből származó szekatura, a presbitérium és a hivek állandó utazása a fizetés csonkítására; egyszóval a gyülekezet panaszos és nem ritkán átokkal fűszerezett kenyere.

Ideig óráig talán még elviselhető volna az állapot. De önérzetes, kötelességét becsületesen teljesítő, egyháza érdekeit hiven szolgáló belhivatalnok előbb-utóbb megunja s igyekszik sorosan úgy segíteni, ahogy tud.

A lelkes, mint iskolaszéki-elnök e tekintetben segítségére nagyon ritka esetben jöhet. Hiszen legtöbb helyen ő maga is ugyanazon hajóban evez. Alig várja egy-egy gyülekezet,

hogy valamelyik belhivatalnoki állás megürüljön s nem azon igyekeznek, hogy azt minél előbb betöltse, hanem hogy a díjlevelet minél jobban letörje. És az a sajnálatos dolog, hogy a nép az okot sohasem önmagában, hanem leginkább a belhivatalnok személyében találja meg. Elég hozzá egy hangos népvezér rosszakarata, ellen-szenve, nagyravágása, kielégítetlen egyéni hiúsága stb. stb. Rögtön megszületik a jelszó: "Mi fizetjük, a mi kenyerünket eszi." Így fészkeli be magát a gyülekezet életébe az a mételey, mely minden egyházépítő munkát megbénít. Elkedvetleníti a vezetésre hivatott egyének lelkét. Közönyössé válik a közügyek iránt. A lelki harmónia megszakadt vezető és vezetett között, és a visszavonás átka ül diadalt a gyülekezeten.

A tanító tehát menekülni igyekszik e légkörből. E tekintetben előnyösebb helyzetben van, mint a lelkipásztor. Ha azonnal nem is, de pár év leforgása alatt, ha kéri, alkalmazzák állami iskolához. Mig a lelkész kénytelen emésztődni éveken, legtöbbször egész életén keresztül, mert állami lelkészi állások nincsenek.

Ez elhatározása tanítóinknak első pillanatra úgy tűnik fel, mintha ellenkeznek egyházának tett esküjével. De menti azon körülmény, hogy hivatalos esküt tett az állami tanügyi hatóság előtt is. Tagadhatatlan, hogy speciálisan Kárpátalján a 4908 kor. alapfizetés kiszolgáltatása nagy terhet jelent a gyülekezettel. Ez azonban a régi iskolai terheket nagy mértékben nem érinti, mert ez összeget a természetbeni járandóságok felértékelése a legtöbb helyen kiteszi. A 4908 kor. biztosítása új iskolák szervezésének a kerékkötője.

Hogy a Szlovenszón végzett magyar tanítók Kárpátalján még ruszinnyelvi vizsgát is kötelesek tenni. ez a lényegen nem változtat, mert annak letételére az állami iskoláknál működő tanítók is kötelezve vannak.

E fontos körülményt azért hoztam szőnyegre lapunkban, mert szoros kapcsolatban áll felekezeti népoktatásunkkal és a ref. képző felállításával. Ez váltotta ki a Szlovenszóni Magyar Tanító Egyesület azon határozatát, melyet ezelőtt 10 évvel hozott a tanítók személyi államosításának tárgyában, amely annakidején nagy port vert fel a különböző iskolafenntartó felekezetek berkeiben. Ez adott alapot a Dérer-féle új iskolatörvénytervezet azon paragrafusának megalkotására, hogy az iskola fenntartótestület a reájuk kiszabott tanítói járandóságot köteles az államkasszába befizetni!

Előttünk áll a nagy probléma! Van-e módunk rá, hogy ifju tanítóinkkal megkedveltesük felekezeti iskoláink levegőjét? Hogy ne csupán kenyérkeresetből, hanem szívesen, szent hivatással vágyakozzanak oda. Tudjuk-e biztosítani tanítóink törvényes járandóságának pontos, panasz nélküli kiszolgáltatását? Hogy ez ne szolgáljon okot a felekezeti állás elhagyására.

Fontos téma! Érdemes felette gondolkozni! Ajánlom a Tanügyi bizottsági elnök urak figyelmébe, s kérem őket, hogy a bizottsági üléseken e kérdést vegyék tárgyalás alá s keresék megoldására a legcélravezetőbb utat.

Szabó Sándor
ig. tanító.

Egyházunk és a külmisszió.

Közli: — vess —

(Folytatás.)

Semmisem olyan fájdalmas egy nemzet fiaira, mintha őket egy nagy egyetemes emberi vállalkozásban, mint amilyen pld. a keresztyén misszió, kevésbe vessük, semmire se értékeli. S ez a lény jelzi egyúttal azt is, amire már utaltam, hogy minket, bármennyit is beszéljünk Kálvinról, mégsem tekinthet még a külföld igazi reformátusoknak. Hiszen maga a nagy reformátor jelenti ki a Miatyánk-ról írott magyarázatában: „azt kell kívánnunk, hogy Isten a világ minden tájáról gyűjtse egyházát, hogy azt számbelileg növelje és gyarapítsa, ajándékaival gazdagítsa s a helyes rendet abban megerősítse.” (Inst. II. 186.) Egész élete, működése tulajdonképpen nem egyéb, mint egy nagy Világegyház fundamentumának lerakása, mely magába foglalja a legkülönbözőbb multú és jellemű népeket Krisztus szeretetében. Ő küldi ki Délamerikába az első prot. misszionáriusokat, Richer Pétert és Chartier Vilmost a braziliai indiánok megtérítésére s ha ezeknek a működését egyelőre nem is kíséri siker, éppolyan úttörő munkát végeznek, mint a Holland-Keletindiai Társaság védelme alatt álló ref. lelkészek a XVII. század elején a Keletindiai szigeteken. (Jáva, Formoza.)

A ref. keresztyén ember tehát minden körülmények közt előre néz s a Krisztus győzelméért küzd nemcsak közvetlen környezetében, hanem világviszonylatban is. Halálos komolyan veszi a Mester szavát: Valaki az eke szarvára veti kezét és hátra tekint, nem alkalmas az Isten országára. (Luk. 9:62) Senki sem áll távolabb a biblia s egyúttal vallásunk szellemétől, mint a búsongó kuruc kálvinista, akinek lelke a mult szenvedéseire annyira elandalodik, hogy nem hallja meg a mai idők parancsszavát. Senki sem áll inkább a ref. egyház építésének útjába, mint az, aki életének javarészét a lét nagy titkainak meddő boncolgatásában, önmésztő tépelődésben tölti el, ahelyett, hogy Isten kijelentett akaratára támaszkodva munkálkodna embertársai üdvösségéért. Ami pedig ép a magyar ref. egyházat illeti, azt különösen az erdélyi fejedelemség megszűnése óta állandóan két veszedelem fenyegeti. Egyik az, hogy szinte beteges rajongással csüng a multon s így egészen kiesik a jelenvaló élet sodrából. Ezért nincs még ellenálló ereje sem — nem hogy győzelmes lenne! — a

hitetlen társadalmi irányzatokkal, a szektákkal s a mozgékonyabb többi ker. felekezettel szemben. A másik veszedelmünk: a kiirthatatlan öncsodálat. Magunkat, nemzetünket még most is az európai szellemi élet legkülönb tényezőinek tekintjük s nem tudjuk, hogy hírünk-nevünk az ország határánál legtöbbször véget ér. Mert munkásságunkkal nem illeszkedtünk bele az *egyetemes keresztyén egyház* életébe. Innen van az a sok keserűség, amit mellőztetésünk miatt mindegyre érzünk. Innen van az, hogy a magyar ref. egyház még mindig a legtöbb esetben csak a duzzogó gyermek szerepét játsza a külföldön, akiről nem akarnak tudni a többi testvérei s akik válságos pillanatokban egyszerűen cserben hagynak.

Ez ellen a meddő, önmagába sülyedt, természetlen élet ellen, — ami csak kívülről szép, ép mint a mérföldes falakkal körülvett kínai birodalom, de belül annál fájdalmasabb képet mutat, — ez ellen csak egy gyógyszer van: a *külmiszió*. Alig van még valami, ami inkább alkalmat adna az egyház hősi erőinek kifejtésére, s egyuttal egy szent lelki tavasz kibontakozására, mint az ezzel való foglalkozás. „Ah, az egyháznak ma már nincsenek lehetetlennek látszó feladatai (Unmöglichkeiten!)“ — sóhajt fel a század elején Kutter. S ez a tarthatatlan állapot csak akkor szűnik meg, ha a keresztyénység mai *világfeladatait* legalább is olyan fontosaknak tekintjük, mint nemzetünk és egyházunk sorsát. Reám pld. a misszió történetének csak egyszeri áttanulmányozása is valami boldogító, megkönnyebbitő hatást gyakorolt. Ennek minden lapjáról azt a nagy bibliai igazságot láttam felém ragyogni: „*Minden lehetséges annak, aki hisz*“. (Máté 9:23) Még a világi utleírásoknál is megragadja az embernek lelkét az a minden akadályon győzedelmeskedő akaraterő, ami a nagy kutatók jelleméből kisugárzik. Hát ha még nézzük azt, hogy egy egy pogány apostol életét mint vezetési Isten csodálatos utakon keresztül a Krisztushoz, hogyan gyul fel szíve a Szent Lélek tüztől, hogy üzi-hajtja őt ez a csontjaiba rekesztett égi tűz a világ legelhagyottabb vidékeire, Grönlandba, a Tüzföldre, Afrika rengetegeibe s Ázsia természetlen pusztaságaiba, hogy ott ezer olalkodó veszély közt is bizonyosságot tegyen a Krisztusról! A missziói terület sokszor egy bevehetetlennek látszó vár, melynek árkait előbb néma áldozatok holttestei töltik ki, amíg végre egyik hittérítő feljut a falra s ott kitűzi a keresztet. Uganda missziónáriusai pld. 1876-ban még mielőtt elérnék a munkatért, a tropikus láz áldozatai lesznek vagy a vadak mézárólják le s csak egynek, a bátor Mackaynek sikerül bejutnia az ígéret földére. Ő is mint mérnök, ugyszólva belopja az ottani pogányok szívébe az evangéliumot, amíg eljön az idő annak nyílt hirdetésére.

(Folyt köv.)

Problémáink.

Az igazgatói pótlék megoldatlan ügye egyházunknak nehéz, a tanítósnak pedig sok keserűséget okozó ügye. A még ma is vajudó kérdés kibontakozását elősegíteni, a jó békeséget szolgálni akarom az itt felsorolt meglátásaimmal.

A 104—1925. számú törvény 15. §-a értelmében: „Az iskola igazgatóknak, az igazgatótanítóknak... igazgatói pótlékokra van igényük.“ Az idézett törvény I. §-nak I. pontja: „A jelen törvény az állami nép- és polgári iskolák tanítóira... nyer alkalmazást“ azt a látszatot kelti, hogy a felekezeti, közelebbről a református tanítóknak a jelen törvény nem vonatkozik. De az I. § 2. pontja a következőképpen folytatja: „A többi nyilvános nép- és polgári iskolák tanító-sága fizetési és szolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni. Ezen szabályozás megtörténteig a tanítósnak ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyernek alkalmazást.“

Amint látjuk, a törvénynek ez a §-a fizetési és szolgálati viszonyról rendelkezik, tehát világosan külön választja a törvény a fizetési és szolgálati viszonyt. És kijelenti, hogy a többi (az államiaktól eltérő) iskoláknak fizetési viszonyait és szolgálati viszonyait külön törvény fogja szabályozni. De milyen rendelkezés érvényes addig? „A tanítósnak ezen részére az eddigi szolgálati előírások nyernek alkalmazást.“ A törvénynek ez a mondata rendezte a szolgálati pragmatikát. „A tanítósnak ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást,“ nem vonatkoznak másra, mint a fizetési viszonyra. (Tényleg eszerint a törvény szerint kapják fizetésüket a nem állami tanítók is) Vagyis az igazgatói pótlék megillet minden igazgatót. Ezt bizonyítja a *közigazgatási bíróság 11.148 33. szám* alatt 1933 jun. 27-én kiadott *döntvénye is, mely szerint az igazgatói pótlék: „Minden tanítót megillet már azon oknál fogva, hogy az illető külön funkciót végez.“*

Hogy a javadalmi jegyzőkönyvben nincs benne ez a javadalom, az tény, de az állam szuverén hatalom, amelynek jogában áll bármikor törvényhozással fizetési viszonyokat megállapítani. Ezt számtalan példa bizonyítja. A már idézett döntvény azt is megállapítja, hogy az ilyen tanítót (ig. tan.) *megilleti ezen közszolgálatból folyó fizetés a főnti külön szolgálati munkateljesítményért, bármiféle föltétel nélkül.*

A törvény 45. §-a arra ad felvilágosítást, hogy ki tartozik ezt a pótlékot fizetni. „A jelen törvény végrehajtásával járó költségeket az eddigi főntartók fizetik.“ Voltak, akik ezt úgy értelmezték, hogy ez az összeg államsegély alakjában kérhető a referátustól. „Ebben az ügyben:“ Az államsegélyek kiutalása iránt be-

adott kérelmek elutasítása világos helyzetet teremtet. (Tanügyi tanácsadó.)

Vannak, akik ma is azt vitatják, hogy államsegély alakjában kell kérni az igazgatói pótlékot. Az ügy ilyen elintézéséig a tanítóság várjon türelemmel. Várunk. De mi történt? Egy esetben az országos hivatal csak öt évre visszamenőleg állapította meg egy tanítónak az ig. pótlékát, ezzel indokolva meg: „Követeléseket az érvényesítési eljárás megindításától visszamenőleg csak öt évre lehet érvényesíteni.” 1926 ján. 1-től lassan 8 év mulik el. Így minden ig. tanítónak 3 elvesztett éve van, amiért megdolgozott. Az egyház mint erkölcsi testület nem engedheti meg, hogy munkásainak megérdemelt fizetése elévülés címén elveszzen. Találni kell erre módot, hogy ez ne történhesék meg. Ilyen mód lehetne: adja ezt a pótlékot az egyház előlegképen, amit, ha a jogosnak vélt államsegély útján megkap, visszatéríteni tartoznék az egyház pénztárába.

Elismerjük némely egyház nehéz helyzetét, de segíthetnék a szegényebb egyházakat a közalaphól. *A községektől kapott segélyeket is,* — hisz a kerület is úgy határozott — *elsősorban erre kellene fordítani.* A tanítóságban meg van a jóakarát és méltányosság, csak ne öljék ki belőle a rideg elzárkozással. De meg van a jog- és igazságérzet is, amely kálvinista jellemvonás.

Adja Isten, hogy a békeséges kibontakozást, amit elősegíteni volt célom, minél előbb elérhessük.

Gérecz Lajos.

„Egységes szellem és vezetés” cím alatt nagyon megszívlelendő scrokat irt Koncsol J. testvérünk hiv. lapunk jul. 29. sz. ban. Sokunk szívében élnek már régóta ezek a gondolatok s él főképen a vágy, az óhaj a segítés után...

Kicsoda és hogyan segíthet? Roppant nehéz, de egyben roppant könnyű reá a felelet: Itt egyedül csak Isten segíthet, olyan nagyok a bajok. S Ő bizonyára fog is segíteni, ha jónak látja. Istennek céljai lehetnek a mai széthuzó és legyengült protestantizmussal is... Aggódhatunk sorsa iránt, — a mai korántsem kecsgető állapotok között, — azonban elcsüggednünk, kétségbeesnünk nem szabad!

Egységes szellem és vezetés csak olyan családban, vagy közösségben lehet, ahol a tagok által elismert és respektált fő van s a tagok ennek a főnek az akaratát teljesítik zugolódás nélkül.

Az evangéliumi protestáns egyházaknak látható, földi feje nincsen, — a láthatatlan főn, a Krisztuson kívül. Innen ered testi életünkben a széttagoltság, széthuzás, az „ahány ház, annyi szokás” s „ahány község, annyi törvény” elve és valósága, ami kétségtelenül nem mindenben kívánatos s a legtöbbször lehetetlenné teszi nagyobb erő-kifejtésünket.

Ezen azonban helyi és pillanatnyi orvoslás nem változtat és nem segít. Általános, mindent

átfogó, fundamentális, alkotmányi változtatás szükségeltetnék. Nálunk a hivatott vezető, irányító, a viszonylagos fő: a püspök is csak: „primus inter pares.” Már pedig egyenlők között egységes szellemet és vezetést elgondolni is nehéz. A pünkösdi szél és tűz ereje kellene hozzá, — ami, sajnos, nagyon hiányzik.

Arról aztán lehet vitatkozni, hogy melyik a helyesebb: a római egyház rendszere-é, vagy a mi „primus inter pares” elvünk. Egyet azonban nem szabad felednünk. S ez az, hogy Istennek nagy áldása és ajándéka nyilvánult meg a protestantizmust szülő reformációban. Ha idők folyamán hibák, emberi gyarlóságok, stb. csusztak ismét Isten földi intézményének életbe: jöjjön újra az Ő lelke által vezetett reformáció! Hiszem, hogy ez észrevétlenül, szakadatlanul itt is működik közöttünk. — r — a.

Hozzászólás a lelkészi egyenruhához. A gömri egyházmegye lelkészértekezleti összejevetelén Kövér Árpád kartársunk elnöki megnyitójában többek között egy megszívlelésre méltó, sőt az egész vonalon mielőbb megoldásra váró kérdést ölelt fel: a lelkészi egyenruha, vagy jobban mondva a lelkészek egységes, hivatali állásuk és tisztökhöz illő és méltó, annak külső felismerésére alkalmas ruházat immár elodázhatatlan szabályozásának kérdését. A kérdés nem olyan „bagatell”, mint sokan hiszik s egy kézlegyintéssel vélik elintézni. Lehetnek, sőt vannak — sajnos — egyre szaporodó számmal olyanok, akik e részben ultramodern felfogást és álláspontot képviselnek s ugyancsak tulteszik magukat minden korlátón s ruházatuk minden másra enged következtetni, csak arra nem, hogy azt papi ember viseli. Tarka ing, kivágott cifra mellény, világos csikos vagy kockás nadrág, csipőig érő rövid jankli, a színvegyület összes kombinációja és variációjában.

Ennek a féktelen szabadosságnak valahára már véget kellene vetni és szigoruan megszabni nemcsak azt, hogy a színe minő legyen a papi ruházatnak, amikor hivatalos szolgálatot végez, ünnepélyeken, gyűléseken, értekezleteken vesz részt, látogatást tesz, vagyis ahol mint *pap* jelenik meg, de egységes formáját is meg kell határozni e ruházatnak úgy, hogy az semmi eltérést ne mutasson Kárpátaljától Pozsonyig, az egész egyházterületen egyforma legyen. Ezt, mint első lépést, mielőbb megvalósítandónak tartom; a további pedig az lenne, hogy akkor is, ha lakásából bármikor, bármilyen célból *kilép*: utcán, üzletekben, hivatalokban, vasuton, szóval nyilvános helyeken mindenütt felismerhető legyen ruházatáról, hogy református pap viseli azt.

Nagyon helyénvaló lenne, ha már papképző intézetünk rászoktatná erre a jövő papi generációt s köteleznék a növendékeket egységes formaruha viselésére s ugyanezzel a kötelezettséggel nyernék kibocsátást a segéd lelké-

szi alkalmazásba, espereseik, hivatali főnökeik ugyanezt követelnék meg tőlük, mert a mostani korlátlan szabadossággal úgy ruházkodnak egyesek, hogy mesterlegénynek, vigécnek vagy tyukásznak is gondolhatni őket. Ezt a tarka-barbarkaságot tehát meg kell szüntetni. A papi állás komolysága, tisztessége, a nyilvánosság, a világ előtt való reputációnk ezt megköveteli. Térdig érő u. n. Zrinyi kabát, gombkötő zsinórzattal, kihajtott gallérral, zárt mellénnyel, bokáig érő pontalló szabásu nadrág: valamennyi fekete scheviot, kamgarn vagy luster anyagból. Ez illik a jó izlésű, élethivatását, állását megbecsülni tudó, külsőkép is dokumentáló magyar református paphoz.

Uniformis.

Könyvismertetés.

Mátyás Ernő dr.: Pál apostol megtérése. Újszövetségi teológiai tanulmány. Sárospatak, 1934. Nyomtatta Kisfaludy L., a Református Főiskola betűivel. 240 lap, 8-rét, ára 5 pengő.

Bizonyára akadnak majd, akik e bibliográfiái adatok elolvasása után némi gyanakvással kérdezik, ugyan hogy is lehet egyetlenegy megtérési esetről, hozzá még éppen a Pál esetről — melyről tudvalevőleg alig egynébány bibliai vers számol be — ilyen vaskos kötetet írni. Talán magát a szerzőt is meglepte, amint kezei között az anyag nőttön-nőtt és növekedésével együtt mindinkább kitűnt, hogy a megtérés történetén át az egész Pál apostol megismerhető, sőt saját emberi létünk legfőbb titkai is megnyírnak megnyilatkoznak. Ez az észrevétel adta meg a kérdés varázsát s a páli megtérés problematikájának módszeres feldolgozásához az indítást. Ezért a feldolgozás kettős irányú; amint a szerző maga mondja, szükség van „egyfelől a tények alapos ismeretében foglalt igazságra, melyre a történeti és pszichológiai módszer segít bennünket. De másfelől szükség van arra is, hogy magunkat állítsuk annak az igazságnak a mértéke alá, amely Pált a damaszki kijelentésben megragadta, mert csak ezáltal ismerhetjük fel Pál megtérése titkát is”. (34. l.) Ennek a módszertani elvnek az érvényesítése adja meg Mátyás professzor munkájának újszerűségét és egyéni jellegét. De meg az a lelkiismeretes utánjárás is, amellyel az újabb Pál-irodalmat problémája szempontjából átkutatta és kritikailag felhasználta. Szinte azt mondhatnók, hogy ez a részlettanulmány ma a Pál-kutatás legsokoldalubb kompendiuma irodalmunkban.

Milyen a mű felépítése? A módszertani bevezetés után, mely teológusok számára igen tanulságos, jellemzi szerzőnk az első főrészben (46—124. l.) a megtérés előtti Pál külső és belső világát. Látjuk, amint Tarzusban értelme erejével és érzelmi életének árában miképpen akarja megragadni az Örökkévalót. Látjuk, amint Jeruzsálemben titáni akarással próbálja kikény-

szeríteni az üdvöt Istentől. „Minél heroikusabb erők feszülnek azonban az apostolban, annál távolabb sodródik Istentől. Ha szólhatunk is megtéréseinek öntudat alatti előkészítettségéről, öntudatában nem tekinthető előkészítettnek. Ha mégis előkészítettnek mondjuk, inkább negative volt előkészítve azáltal, hogy egyre mélyebb krízisbe sodródott és e krízisben került aztán mégis egészen közel Krisztushoz.” (124. l.) — A második főrész (125—197. l.) a megtérést tárgyalja. Látjuk, hogy Pál nem töretlen vonalon haladva, hanem a „kereszt útján” jutott az élet birtokába. Isten a megtérésben az ő régi életét mindenestől megítélte; elfordul tehát maga is mindenestől régi életétől, ettől a továbbra is folyton kísértő régi élettől s egész lényével Isten új világa felé fordul. — A befejező rész — 198—237. l.) a megtérés utáni Pálról, a pogányok misszionáriusáról szól. Látjuk, amint az apostol „megtérése után is ellentétes világok ütköző pontjában áll s egész mivoltával szembekerül világával, hogy mindenekfelett a bűn és a kegyelem ellentéte határozza meg életét, de mégis úgy áll az ellentétek keresztútjában, hogy útja mindig előbbre visz legfőbb reménysége, a feláradás megvalósulásához”. (220. l.)

A könyv telve történeti, életrajzi, lélektani, sőt élettani stb. reflexiókkal, de a történet is, az életrajz is, a lélek- és az élettan is a teológiai érdeklődés szolgálatában áll s a megoldást a szerző mindenütt teológiai síkban keresi, világosan látván, hogy teológiai kérdésben más megoldási lehetőség nincs is. Ezért műve teológiai munka, noha sok nem teológiai anyagot használ fel benne. Teológiai munka, noha első látszatra kérdésfeltevésével is a tulajdonképpeni teológiának csak a határán mozog. Ezt pedig úgy értem, hogy minket voltaképpen magának Pálnak a személye *nem* érdekel, de igenis érdekel az, amit Isten Pál bizonyágtételén át mond nekünk. Nem Pál, hanem ez a mondanivaló: az Ige a teológia „tárgya”. Lehetne és érdekes feladat is lenne ezt a tételt a páli levelek *reformátori* egzéziséből igazolni.

Éppen teológiai szempontja teszi Mátyás professzor művét értékesé és hézagpótlóvá. Teológiai irodalmunk ugyanis különösképpen biblica teológiai munkákban szegény. Nincsen egyetlen, kor színvonalán álló biblica teológiai kézikönyvünk. Mátyás professzor, szempontjához híven, munkájába, kivált a mű második felébe jókora biblica teológiai anyagot vitt be. Szinte zavarólag hat, hogy más is van benne, mint biblica teológia, noha tudjuk, hogy a mű koncepciója ezt a „mást” is kellően indokolja.

Ezzel az alapos, pontos és világosan megírt munkával szemben — apróságoktól eltekintve — csupán az az észrevételünk, hogy a szerző tulajdonképpen is *megértő*. Megemlít, sőt több-kevesebb részletességgel ismertet is olyan idegen véleményeket, amelyek — ő is jól tudja — alig adnak valamit műve felépítéséhez, vagy legalábbis nem

viszik olyan arányban előre gondolatmenetét, mint amilyen arányban időzött mellettük. Ezzel azonban távolról sem akarjuk ez átgondolt, szép mű értékét kisebbíteni. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a figyelmes olvasó, a szerzőt követve, bizonyára nem téved el a felsorakoztatott vélemények sokaságában és nem esik abba a hibába, hogy ne lássa meg a fától az erdőt. Bizonyosak vagyunk benne, hogy olvasói, főként pedig az ígehirdetők nagy lelki gyarapodással olvassák s az Írás egészének a megértéséhez nyernek belőle megbecsülhetetlen szempontokat.
Dr. Török István.

H I R E K

Halálozások. *Minaji Bornemisza Elemér* a gömőri ref. egyházmegye tanácsbírája f. hó 3 án, 67 éves korában, hosszas szenvedés után Bátkán elhunyt s ugyanitt 5-én a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra. Egyházát, válását szerető, nagy hűséggel s áldozatos szívvél szolgáló világi embereink keveseinek egyike dőlt ki vele a sorból. Legyen emlékezete közöttünk áldott és maradandó!

— Ugyancsak nagy veszteség érte a sárospataki református Főiskolát hű fia és vezéralakjai egyikének: *dr. Rácz Lajos* nyugalmazott teol. akad. tanár, presbiter, gimnáziumi —, akadémiai — és közigazgató és nagyszámu tudományos társaság elnöke s tagjának f. hó 1-én, 71 éves korában, hosszas szenvedés után Sárospatakon bekövetkezett halálával. Temetése 2-án ment végbe az igaz részvét impozáns megnyilvánulásával a Főiskola udvarán. Mi is hálás kegyelettel őrizzük az igaz férfiú emlékét!

— Az ungi ref. egyházmegye által 1934. augusztus 19 és 20-án Csicszerben tartandó ifjúsági konferencia programja: 19-én reggel 8 órára a vonattal érkezőket a nagykaposi állomáson fogat fogja várni. d. e. $\frac{1}{2}$ 10-órakor Istentisztelet, predikál *Gencsy Béla* e. m. belmissziói előadó. Szünet után: Ének. Imádkozik és a konferenciát megnyitja: *Dr. Magda Sándor* püspök Énekar. „Mit jelent kálvinistának lenni?” címmel előadást tart: *Szöke István* egyházker. főjegyző. Hozzászólások. Ének. Ebéd után d. u. 2-kor Istentisztelet, predikál *Erdélyi Mihály* nyarádi lelkész. Szünet. Ének; Imádság. Előadást tart: *Haraszty Károly*: „Egyházmegyénk reformációja, gyülekezeteinek rajza” címmel. Hozzászólások. Ének. Imádság. Este 6-órakor a Latorca-parton (kedvező idő esetén) tábortüz

keretében vallásos estély, szavalatok, énekkari számok, stb. Előadást tart: *Király Zoltán* csapi lelkész: „Hogyan mozdíthatom elő a kálvinizmus sikeres munkáját?” címmel. Hozzászólások, ének, társas-játék stb. A tábortüz vezetésére: *Gaál István* kassai s. lelkész lett felkérve. Aug. 20-án d. e. 8-órakor csoportonként bibliakörök. $\frac{1}{2}$ 9 kor Istentisztelet: predikál *dr. Magda Sándor* püspök. Szünet. A konferencia folytatása. Ének. Imádság. Előadást tart: *Nagy József* palági lelkész. „Mit vár a Krisztus a földmives ifjúságtól.” címmel. Hozzászólások, Szavalat, énekar. Ebéd, d. u. 2-kor a konferencia folytatása és befejezése. Imádság, bibliaolvasás. *Tóth Kálmán* komáromi s. lelkész előadást tart: „Ifjúsági munkánk alapkérdései” címmel. Hozzászólások, utánna a konferencia berekesztése. Amennyiben a programban némi változás állana elő, úgy az a konferencia idején és helyén közölve lesz. Jelentkezők bibliát és énekeskönyvet hozzanak magukkal. Elszállásolás és ellátásról a csicseri gyülekezet gondoskodik. A jelentkezőket és érdeklődőket szeretettel hívja és várja a rendezőség.

— **Segédlelkész kerestetik.** A técsői esperes melletti segédlelkészi állásra pályázat hirdetik. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Pályázhatnak belföldi érettségivel és állampolgársággal bíró jelöltek.

— **Egy Sthál-féle** bécsi kereszturos rövid, elsőrangu, jó állapotban levő zongora jutányos áron azonnal eladó. Tudakozódni lehet Deési Sándor ref. lelkésznel, Hucin, okr. Revuca.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

647/1934. *Körlevél.* A dunáninneni Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének, az itteni iskolai referátus valamennyi tanfelügyelői hivatalhoz címzett 120. sz. körlevélben kiegészítésül az iskolai és népművelődési minisztérium 60.000/I—33. körleveléhez f. év június hó 4-ről keltezelten 58 740/34—I/3. sz. alatt az alábbi utasításokat közli: A) *A szolgálati hely változtatása más iskolához való átlépéssel:* mindig kellően megokolt. pedagógiai és iskolai adminisztrációs szempont szerint megfelelő időben, tehát az iskolai év elejéig (szeptember 1-ig) történjék. A szolgálati helyek főváltásainak a kérdéses iskolai év szeptember 1-ig meg kell történnie, kivétel az iskolaigazgató választása, amely július

1-én vagy augusztus 1-én történhet. Magától értetődő, hogy az iskolaév folyamán megüresedett állások és az iskolai év időtartama alatt szervezett állások a leggyorsabban töltendők be, de betöltésük olyan pályázókkal történjék, akik nem teljesítenek aktív szolgálatot, vagyis az iskolai év végéig kisegítők (átmenetileg). Megjegyzem, hogy az állami iskolai hatóság a jövőben kénytelen lesz megtagadni az államsegélyelőleg folyósítását az 1926. évből kelt 104. sz. törvény 45. §-a értelmében. ha ezek az utasítások nincsenek betartva. B.) *A szolgálati hely változtatásának jelentése:* 1) A tanító írásban jelenti illetékes iskolafenntartójának, hogy elhagyja eddigi szolgálati helyét és a napot, amellyel új szolgálati helyét elfoglalja; jelzi továbbá pontosan új szolgálati helyét is. 2) Az iskolafenntartónak a kikézésbesítés időpontjától számított négy héten belül beleegyezését kell írásban adnia, ha ez az előbbi időtartamon belül nem válaszol, a tanító jelentkezése érvényes. Ezenkívül az iskolafenntartó a fenti jelentkezés kézhezvételekor azonnal jelenti az illetékes tanfelügyelőségnek a változást, jelezve, hogy a kérdéses tanító mikor és hová ment. Magától értetődik, hogy a tanító ezt a jelentést csak az új helyen való alkalmazásának megerősítése után terjeszti be, nehogy esetleges szolgálati megszakítás keletkezzék. Az eltávozási engedély megadása csak abban az esetben tagadható meg, ha a tanító fegyelmi eljárás alatt van, vagyha pénzügyi kötelezettségei vannak az iskolafenntartóval szemben. 3.) A tanító köteles azonnal új helyén való szolgálatba lépésénél bemutatni a kérdéses beleegyezést. Ha pedig a kérdéses időtartam alatt ezt az iskolafenntartótól nem kapta meg, közvetlenül eltávozása előtt az iskola igazgatóságától kér igazolványt, hogy a fenti szerint jelentkezett (az időpont megadandó) éshogy a jelentkezés az illetékes iskolafenntartónak milyen dátummal kézbesített ki. Ha maga az iskolaigazgató, vagyha az iskola igazgatója megtagadja az igazolvány kiállítását, személyes felelőséggel sajátmaga állítja ki az igazolványt. 4.) Az új alkalmazó (iskolafenntartó) csatolja a választás jóváhagyásáért benyújtott és az állami előlegfolyósítását kérő beadványhoz az előző alkalmazó beleegyezését, esetleg a kérdéses jelentkezési időben való benyújtásáról szóló igazolványt. b.) *Általános megjegyzések:* Ajánlatos, hogy a tanítói rendszeresített-véglegesített, végképen megüresedett állásokra, továbbá azokra az állásokra, melyeken kisegítő, ill. ideiglenes tanítók működnek, a pályázat szabályszerűen a Vestnik juniusi számában irassék ki. De az ellen sincsen ellenvetés, hogy az ilyen állásokra pályázat az iskolaév folyamán bármikor kiírással azzal a feltétellel, hogy a szolgálatbalépés ideje: szept. 1-e. Miniszter helyett: Piseckýs. k.

Kérem, a fenti utasítások pontos betartását, szeretettel keresztyén szolgáljuk: *Balogh Elemér* püspök.

Pályázat. A *sajókirályi* (gömöri e. m.) ref. leányegyház presbiteriuma pályázatot hirdet végleges magyar tanításnyelvű előkönyörgő kántortanítói állásra. *Javadalma:* 2 szobás lakás, konyha, spájz, melléképületekkel és kerttel. *Kézpénz:* 320 kor. 500 liter buza és 500 liter rozs. 2839 □ öl szántó, melynek adóját az egyház fizeti. 1333 □-öl rét. 24 méter fa. 340 □-öl szorgalmi kert jövedelme a kertészet és gyümölcsfa-nemesítés tanításáért. Temető füve és a hozzá tartozó darabka szántó jövedelme. 2 drb. marhalegeltetési jog. Stóla. A föld és rét mindennemű munkájának és a tanítói fa-észállításának megváltása címén 1 magyar hold szántóföld és 2157 □-öl rét használata. Államsegély kérvényezve lesz. *Kötelességei:* Meghatározott időkből templomi könyörgést tartani, templomi éneklést harmónium-kísérettel vezetni, temetések alkalmával szintén az éneklést vezetni, a mindennapi iskolaköteleseket kötelességszerűen oktatni. Pályázati határidő: 1934. aug. 25. Kvalifikált pályázó hiányában nem kvalifikált pályázó is megválasztatik. (Kántori képesítéssel bírók előnyben részesülnek.) Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények Ref. lelkészi hivatal Tornafa intézendők.

Pályázat. A *naprágyi* református egyház előjárósága pályázatot hirdet a szervezés alatt álló ideiglenes jellegű II. od. tanítói állásra. *Javadalom:* egyháztól 1200 kč. évi alapfizetés, lakbér 335 kč. és 20 kč. kertpótlék. Államsegély kérvényezve lesz, de azért az egyház felelősséget nem vállal. *Kötelessége* a rábizott osztályok tanítása, egyházi munkákban segédkezés és az osztályokban a női kézimunka tanítása. Pályázatot 1934. augusztus 25-ig bezárólag a református lelkészi hivatalhoz küldendők. Naprád. pp. Štrkovec. A tanítási nyelv magyar. Az állás 1934. szeptember hó 1-én elfoglalandó. A pályázat a 86400/929 számú miniszteri rendelet értelmében szerelendő fel. *Ref. Iskolaszék.*

Pályázat. A *bereg* i református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet a szervezés alatt álló (az 1934/35. iskolai évvel immár a harmadik évre meghagyott) VI. (hatodik) fokozatos, magyar tanítási nyelvű tanító (nő)-i állásra. *Javadalom:* 1., Az iskolafenntartó által biztosított évi 4908 kč. kézpénzből és évi 20 kč. kertilletményből tíz havi (1934. IX. 1-től 1935. VI. 30-ig) részlet; 2., Államsegély. *Kötelesség:* 1., Egy- legfeljebb két vegyes osztály vezetése, 2., Egyháztársadalmi munkában segédkezés. (Utóbbiért némi külön díjazás is remélhető). Nőtanító köteles a női kézimunka tanításban is résztvenni. Kellően felszerelt (s a pályázónak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes lelkészi hivatal bizonyítványát sem nélkülöző) pályázati kérvények 1934. augusztus 25. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal Bereg (Berehy, Podk. Rus)” címre küldendők.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veké
Kapušany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNOCSEPELYI lel-
készli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Külső és belső szervezettség.

A mai időnek általános jelensége az, hogy minden felekezet igyekszik belső erejének gyarapítása érdekében tagjait minél szorosabb kötelékekkel összekapcsolni és ha képes, lélekben gyarapítani, hogy minél erősebb és biztosabb fundamentum, minél hatalmasabb bizonyosság legyen. A világháboru előtti idő tulságosan kevert stílust mutat. A felekezetek közötti határvonal itt ott elmosódott. A felekezeti öntudat, a hitvallásosság másodrendű kérdésekké váltak. Talán így mondhatnám: a kényelmes, nyugodt élet az egyházakat is valami elterpeszkedő, tunya gondolat-mederbe vetette bele. Természetesen meg voltak ennek a maga káros és veszedelmes következményei. Előállottak az öntudat-nélküli, belső erőt nélkülöző u. n. látzólagos, fehérvérű egyháztagok. Amint Szabó I. mondja, ezek az ugynevezett majdnem-keresztények, majdnem-reformátusok, kiknél a legjellegzetesebb karaktervonások hanyagoltak el.

Azóta nagy fordulat következett be. Ma minden felekezet arra törekszik, hogy tagjai a lehető legtisztább típusát valósítsák meg a maguk hitvallásának. Az egyházhoz való feltétlen ragaszkodás, hitvallásosság, vallásos öntudat követeltnék meg. Az actio catholica munkája, a cionizmus erősbödése, itt ott egyes református megmozdulások is erről tesznek bizonyosságot. Természetesen mindegyik a maga eszközeivel és fegyvereivel.

Ha valamelyiknek, úgy a református egyháznak kellene ezt a bizonyítással számára adott időt különösképen felhasználnia. A római egyház keretén belül nem igen beszélhetünk vallásos öntudatról, helyébe az egyházhoz való ragaszkodás, a dogmáknak feltétel nélküli elfogadása

jön. Ez azonban inkább külső megnyilvánulás, semmint belső erősödés. És mivel inkább külső, mint belső, inkább emberi, mint isteni, természetesen sokkal inkább véges, mint örök. Éppen ezért nem lehet példa a mi számunkra. Sem szervezete, sem munkája, sem céljai, mert céljai nem a mi céljaink, eszményképe nem a mi eszményképünk.

A mi egyházunk élete és jövője nem a külső szervezettségen, de azon a belső erőn alapszik, melyet öntudatnak nevezünk. Ez adja meg református lényegünket és ez foglalja magába szervezettségünket. És itt jön a mi mostani feladatunk. Munkálkodni abban az irányban, hogy hittestvéreink lelkében ápolóivá legyünk református igazságainknak. Munkánk felvilágosítás, lélek-töltés, bizonyosságtevés legyen. Így nevelünk magunk számára öntudatos, hitvallásos egyháztagokat, kik bármikor készek áldozni egyházukért. A legnagyobb akadály az, hogy egyháztagjaink nagy része a vallási kérdésekben abszolút járatlan. Saját vallásának tanításaival, lényegével sincs tisztában, nem is szólva a többiekről. A mi erőnk pedig—meggyőződés szerint—hitigazságaink öntudatos átélésében rejlik. De ahol nincsenek meg a szükséges ismeretek, természetesen nem lehet szó átélésről sem. A népiskola csak alapismereteket ad. A lényegbe természetesen nem vezethet be. Az öntudatnak a magját megadhatja, de nem adhat egy életre szóló vallásos igazságot.

És itt a magja a szomorú mulasztásnak. Igen sok gyülekezet elszomorító képe adja a bizonyosságot. A gyülekezet lelki élete, a vallásos öntudat szempontjából, a legalacsonyabb fokon áll. Ahol pedig nincs lelki meggyőződés, ott Anya-

szentegyházunk szempontjából eredménytelen, meddő munka folyik.

Ez a legsúlyosabb oka a mi munkánk eredménytelenségének, Egyházunk gyengeségének. Nem látjuk meg azokat a hibákat, melyeket nyilván magunkban hordunk s ha talán észre vesszük is, nem érzünk elég erőt annak kiküszöbölésére.

A gyávaság és restség két oly emberi betegség, melyhez sokszor még a gyarló és önző számítás is hozzájárulván, megakadályoz minden nemes törekvést. Bizonytalán akadnak egyházak, melyek nem nézik szívesen s ha módjukban áll, akadályozzák az ily irányú munkálkodást. Ez azonban nem lehet elijesztő a mi számunkra, sőt inkább buzdító, mert ha vannak, akik már előre félnek, azok tisztában vannak a következményekkel is.

Törekvésünk eléréséhez azonban odaadó, akadályt nem ismerő munkára van szükség. Ne a vezető szálljon le a gyülekezet nivójához, teljesen feladva a továbbmenésnek még a reményét is, de igyekezzék a gyülekezetet mindinkább magához emelni. Ennek is megvan a maga megoldása. A nivónak alászállása hozza rendszerint magával az intelligencia elhidegülését. Különösen fálvakon kirívó ez, amikor a vezető a legmélyebb pontra száll alá tartalomában, stílusban. Így aztán nem is csodálkozhatunk, hogy az értelmiség elfordul tőlünk. Saját hibáinkból történik ez, mert nem adjuk azt, amit joggal elvárhatnak tőlünk. Ma már vége a szép hang, a megható megjelenés, az üres frázisok és a nagyképi farizeizmus uralmának.

A mi erőnk a lélek ereje, mely szorosán összefűz bennünket. A sikeres harchoz ennek gyarapítása a legnagyobb biztosíték. Amíg befelé gyengék vagyunk, kifelé csupáncsak vegetálunk. Bennünket támadnak, mi folytonosan védekezünk, visszavonulunk, mert érezzük gyengeségünket. Az állandó védekezésben csak méginkább kisebbedünk, míg egyszer végkép el nem tűnünk. Ennek kell idejében elejét vennünk és megindítanunk a munkát, amely a védekezőkből támadókká, a vegetálókból erős, megingatlan szikla-várákka alakít bennünket.

Batta Pál.

Egyházunk és a külmiszió.

Közli: — vess —

(Folytatás.)

A délamerikai Tüzföldön előbb Gardiner és társai pusztulnak el az éhínségtől és betegségtől, (1850) a következő két miszióárius közül az egyiket megölik, a másikat kirabolják és elkergetik, de a ker. hit és szeretet mégis csak győz végül az elvadult pecsérek szívéen s a miszió gyökeret ver. Williams Johnt Polynéziában az emberevők falják fel (1839), de utódei Paton és Chalmers, bár feleségeik a malá-

ria áldozatai lesznek, mégis csak megnyitják a szigetvilágot a Krisztus számára. Morrison Robert Chinában kínai ruhát visel, copfot hord, s csak éjjel mer előbujni pincelakásából az Ige hirdetésére; a holland Verbeck Japánban tolmács-iskolát alapít és csak titokban keresztel, amíg Isten bölcs végzése folytán mindkét ország bebocsátja a hittérítőket. Mennyi szent hősiesség, mennyi türelem, mennyi leleményesség, mennyi önfeláldozás! *Micsodák ezekhez képest a mi megpróbáltatásaink?* Panaszaink a fizetés csekélysége, a megélhetés gondjai, a gyermekneveltetés nehézségei, a kedvezőtlen időjárás, vagy éppen az egyházi adó nagysága, a jótékonyági akciók és a siró szegénység ostroma miatt? Azok az emberek elhagyják mindenüket, ami az életben kedves — a Krisztusért, naponként „a halál révén” állanak, mi pedig itthon panaszos zugolódással hordozzuk azt a keresztet, amiből pedig hitünk szerint nekünk és gyermekeinknek is hasznunk van minden tekintetben.

Tehát több hit, több türelem, több szeretet! Ez a külmiszió első üzenete az itthoni, nagyjában békés mederben folyó egyházi élethez.

De van még egyéb tanulság is, ami a misziói mezőkről, az ott folyó hősi munkából felénk kiált.

Valami megragadó és felemelő látvány, hogy miként bontakozik ki Isten világigazgatása az egyes ember és az egész emberiség életében, *miként vezet sokszor ellenállhatatlan erővel mindkettőt a Krisztus előtti meghódolás felé.* Livingstone orvosnak készül a glasgowi egyetemen, de a kegyelem megtapasztalása felébreszti a misziói vágyat. Gardiner durva, hitetlen hajós, akit egy súlyos családi veszteség, felesége halála rendit meg s üz a Megváltó karjaiba. 1855-ben a nagaszaki kikötőben egy japán katonatiszt, Murata egy uszó tárgyat pillant meg a tenger színén. Kihalászatja s megtudja, hogy az egy holland nyelvű biblia. Két társával elmélyed tehát az énekeskönyv kínai nyelvű fordításának tanulmányozásában s e három ember lesz a miszióárius segítségével a japáni kereszténység első zengéje. 1821-ben rabszolgakereskedők elrabolnak egy Adsai nevű néger gyermeket s eladják a portugáloknak. De utközben angol hadihajók támadják meg a rabszolga szállító hajókat, kiszabadítják a leláncolt feketéket, köztük Adsait is és egy nyugat afrikai városba, Freetownba viszik. Itt iskolába jár, majd megkeresztelkedik, tanító és miszióárius lesz. A Niger melletti néger törzseknek az első hittérítője ő, aki 1864—91-ig *anglikán püspöki állást is visel.* A világi történetírás ilyen esetekben csak véletlenről beszél, de mi megrendülve ismerjük el itt Isten hatalmas kezének működését.

S ez tükröződik vissza a világesemények szédítő váltakozásában is. Az angolok és portugálok harca a világkereskedelem vezető sze-

repéért, a lelketlen és felháborító opium-háboru Khina ellen (1842), a burok leverése és a dél-afrikai egyesült államok megalakulása, a boxer-lázadás vérbefojtása, Japán győzelme Oroszország felett s versenye a ker. nagyhatalmakkal, India nemzeti ellenállása. Ghandi vértelen háboruja: mind-mind Isten igéjének előhaladását könnyítették meg az emberi tervek megvalósulása mellett, vagy éppen ezek ellenére. Sőt, amint egyes jelentésekből olvasom, még a világháboru is hatalmas belső megrendülésre, önleltételre készítette a pogányságot. Eleinte nem voltak keresztelések, számol be Chisholm Robertné középafrikai munkájáról (1928), majd évente 5—6. „A háboru után azonban olyan tömegmozgalom indult meg, hogy egy alkalommal 300-at kereszteltek meg egy napon szemem láttára.” Hasonló eseményekről emlékszik meg a Bázeli Ev. Missziói Társaság 1928. évi jelentése. Az Aranypartra 1926-ban visszatérő német hittérítőket leirhatatlan örömmel fogadják, Kamerunban a háboru alatt tömegkeresztelések mennek végbe s még 1928-ban is valósággal tolonganak a kereszteléshez és urvacsorához. Csak az a fő, —ezt egy öreg 90 éves szent életű kínai prédikátor (Wong Eu Kan) hangsúlyozza—, hogy a keresztyénség inkább evangéliumot prédikáljon és ne tudományt, mert elsősorban az vonzza hozzá és tartja meg benne a kereső lelkeket.

Mind ezek a tények igazolják Kálvinnak a híres tételét: Isten *ugy használja* az istentelenek szolgálatát, hogy emellett maga minden föltől tisztán marad... Nem engedné meg, hogy valami rosszul történjék, ha nem volna képes arra, hogy a gonoszból is jót hozzon létre. (Inst. II 219)

Azt hiszem, hogy a külmisszióknak *ezért az üzenetért* lehet leghálásabb erdélyi anyaszent-egyházunk. A világesemények szédületes változásai, a belpolitika hullámváltozása és reánk nézve sokszor kedvezőtlen eseményei, ne homályosítsák el szemünk előtt azt a kétségtelen tényt: *Isten Úr a világ felett!* Az emberek egyenlennelkednek, torzsalkodnak, egymásfölé kerekednek, egymás ellen lázonganak, de az egekben lakozó csak neveti őket (Zsolt. 2.4), mint az éretlen gyermekeket. Ő ott ül a világtörténelem szövőszékénél, keze alatt a sok kusza fonálból egy csodálatos műalkotás lesz: egy a Krisztus végleges győzelme felé haladó történelem.

Van e hát okunk kételkedni abban, hogy Ő nekünk is Atyánk?... (Vége.)

A román kultúra és a protestantizmus.

Harold Lamb: „Dzsingiz khán, a világ császára” című történelmi munkája fekszik előttem, mely a mongolság történetét, eredetét, kultúráját s kihatását tárgyalja páratlan szakszerűséggel

és érdekességgel. A mű új meglátásokat nyit a nép történelmi múltját illetően a tudományos megállapítások százzalú szövevényében, szerteosztatja a Trajánutódság meseködjét is s szinte 100 százalékosan rávezeti a kutatót a román nyelv és kultúra ősi, igazi zsilipjeire. Ami *Baján* a szlávok életében, az volt *Dzsingiz khán* mongolsága a románokéban (helyesen: ruménekéban)... A szétszórt s minden magasabb összefoglaló keret nélkül élő szlávok, illetőleg románok (rumének) bizonyos államiságba való tömörülésének első lökő-ereje.

A román (rumén) nyelv sajátosságai elvitáztatlanul teszik azt, hogy az Macedónia és Albánia északi részeiben keletkezett. Megoldott kérdés az is, hogy a románok történelmében mily szerepet játszott a mongol, kún, török, kipcsak, besenyő népkonglomerátum, melynek nyoma máig is fennmaradt. Románia nem *Dáciának* folytatása. Több neves kutató világosan kimutatta a dáciai kontinuitásnak lehetetlenségét, s különösen annak abszurditását, hogy a románizmus *Erdélyben* fennmaradhatott volna. (Alföldi András.)

Tremel Lajos Barbulescuval és Philipptével együtt nyíltan hangoztatja: „A román nyelv aránylag csekély kiterjedésű területen keletkezett egy korántsem nagyszámú őslakosság ajkán”. (Szófia, Nis, Üszküben közötti területen.) „A nyelvtudomány pozitív érvekkel tudja bizonyítani, hogy az aránylag kis kiterjedésű román őshaza, melyben a jelenleg négy főágra oszló románok együtt lakott, csak a *Dunától délre* lehetett, az albán nyelv szomszédságában”.

Noe Jonescu, a kitűnő román publicista egy 1930. márciusában a Cuvéntulban megjelent cikkében így ír: „A mi román kultúránk és civilizációnk nem nyugati... ne tévesszen meg minket a mi latinságunkról szóló előítélet... ne beszéljünk történelmi multunknak a nyugathoz való kapcsolatairól sem,... végre eszméljünk rá, hogy Románia keleti ország”.

A délről felszivárgó romanizált albán-szláv (balkáni) népkeveréket a kúnok, majd a mongolok csak a XIII—XIV. században organizálták; ...„akkor, mikor Magyarország már fényes multú, nagy misszióju, régóta nyugati kulturájú ország volt”.

A magyar nemzet tehát hazájába való beköltözésekor nem találta ott a románokat. Ezek később szivárogtak be délről, különösen telepítések, kenézségek útján. Ilyen kenézségeket találunk a XIII—XVI. századokban a Szörény-ségben, Hunyadban, Aradban, Alsó—Fejériben, Biharban, Máramarosban. 1231 körül Nagybanján és vidékén nincs még román. „Az orosz évkönyvek bizonyítják, hogy IV. László a Balkán tartományokból segítségül hívott ruméneket a hódító csata után (1280), Máramarosban és a Fejér—Kőrös mentén telepítette le”. *Bogdánt*, a moldvai rumén fejedelemség megalapítóját L.

csak a szenvedő Messiás, hanem harcos hős egyuttal, aki diadalmaskodott és diadalmaskodik. A nemzeteket teremtő Isten mindegyik nemzetet az emberiség szolgálatára hívja el, ezt a hívást a Szentlélek közvetíti, Aki a német nemzetet is a teremtésben kiszabott sajátosságai szerint gyűjti egybe új életre Jézus Krisztus Egyházának tagjaként. „Hogy ki tartozik az Egyházhoz, mint szentek egyességéhez, a Szentlélek dönti el; hogy ki tartozik a német jellegű Egyházhoz, a Teremtő-Isten határozza meg, aki nincsen saját teremtése ellen. A Krisztusban való hitem minden nemzet keresztyéneinek testvérévé avat, de nem tesz egy másik nemzet tagjává, azért olyan egyháznak a tagjává sem, amely ennek a nemzetnek polgárait foglalja magába.” Ezen az alapon veti és ítéli el Daum a zsidó missziót, mivel a megkeresztelt zsidó tovább is megőrzi faji sajátosságait és a megkeresztelő nemzeti egyháznak nincsen joga a teremtés rendjével szemben a megkereszteltet saját nemzettestéhez csatolni.

A német keresztyének hűséggel állnak Hitler, egyuttal az általa képviselt harmadik birodalom mellé, mivel Luther Márton óta nem volt Hitlerhez fogható nagy profétája a német egyháznak és nemzetnek. Hitlerben azt az eszököt látják, amellyel a német nemzetben Isten cselekszik, amikor a német nemzetet új, különálló életre és feladataira szólítja. Hitler, a „Nagy Dobos” utalt egyedül arra a viszonyra, amely a Szentháromság és a német nemzet közt van, felkeltette a német nemzet életerejét soha nem tapasztalt módon, ezzel kiszabadította a német népet a biztos bukásból, de Hitler nemcsak szabadító és megmentő, hanem a harmadik birodalom építője és a német népiség védője is.

A német keresztyének egyháza, mert élő egyház: harci alakulat, a keresztyénség küzdelmet jelző értelme szerint. Tehát: Ecclesia militans, amely nem húzódik félre a munkától és a harctól. Nemzeti egyház, Luther Márton értelmezésében, benne a keresztyénség és a német népi szoros egységbe kötött. „Isten nemzeti egyházat akar, mivel azt kívánja, hogy a nemzeti közösség hitközösség legyen.” Az Egyház nemcsak a hitvallásokat és az Evangéliumot védi, hanem megőrzi a teremtés javait és a teremtési rendet a családban, nemzetben és fajban egyaránt. Az Egyháznak ezért kell küzdenie lennie, amely harcot kezd és folytat a megromlott természet ellen, a népi lélekért, az egyház és a népiség ellenségeivel szemben. Célja ennyi: „a nemzeti közösségnek hitközösséggé kell válnia és a hitközösségnek nemzeti közösséggé kell lennie.” Az ilyen egyház talál a nemzettel szoros kapcsolatot; nem új vallás és Evangélium, mivel nincsen faj szerinti Isten, vallás, Üdvözítő és Evangélium, ellenben a német keresztyének egyháza új fajszerinti igehirdetést, hitet és egyházat jelent. A német

népiség és nemzeti élet számára az Egyház élő és szellemi vezető, amennyiben világosan, jövőmutatóan felel kérdéseire, harcot kezd a zürzavartkeltő tévtanok ellen és a nemzetet bomlasztó erőkkel szemben. Ehhez vezető, egyházi tekintély, fegyelem, hűség a felavatási fogadalomhoz kell. A német keresztyének, mint ennek az egyháznak tagjai, igaz szeretetre kötelezettek a testvérral kapcsolatban, egyházukkal és nemzetükkel szemben pedig szolgálatra és áldozatra készek.

A német keresztyének előtt a nemzet fogalma új, eszmei, sőt vallásos tartalmat nyer. A természeti összetevőkhöz külön emberfeletti járul: „a szellemi teljességből az egyes törzshöz áramló külön akarat, amely rendezéssel, kiválogatással, irányítással alkot nemzetet” (Schaier). A nemzet Isten szerint kötelezett alakítani vérségi közösségeit, de ezt csak akkor tudja teljesíteni, hogyha van lelkiismerete. A német keresztyének törekvése, hogy az egyház a nemzet lelkiismerete legyen, belső erő, amely az élő Istenhez, mint az élet egyedüli forrásához vezet a német nemzetet.

A harmadik birodalom egyházának lelki gondozása nem egyes lelkekre irányul csak, hanem egyéni lelkigondozás vagyis az egyes lélek mindég a nemzeti közösség tagjaként és sosem magában magáért tekintődik.

Az egyház és az állam viszonya új tisztázást nyert. A német keresztyének nem kívánják egyházi államot, mivel ez uralkodik és nem szolgál. De államegyházat sem akarnak, mivel ez az uralkodó rend támasza és szolgálója. Nem óhajtják egymással szembeállítani és egymástól elválasztani sem az egyházat és az államot. Látják: az államé a kard, az egyházé a kulcsok, Isten rendelte így, akarata ez. Az állam a jogrendet őrzi, az egyház az üdvrendet szolgálja. Mivel az egyház a kulcsokat kapta, amelyek Isten országának kulcsai, mely már itt van a földön, — tilos szétválasztani az egyházat és az államot. A szétválasztás csak akkor lenne megengedhető, ha az egyház kulcsai nem Isten országáé, hanem a mennyek kulcsai lennének.

A német keresztyének nem új hitvallást, tant, egyházat akarnak. A megváltozott helyzet felismerése új nemzeti feladatok elé állította őket, szerepük: ennek tisztázása, megértése és tovább: cselekvése, tehát új akarat keresztyénei.

Narancsik Imre.

H I R E K

— **Kérelem.** A hivatalos lap folyó évi 29-ik számában közölt felhívásra még mindig nem érkeztek be a kért adatok a Barsi egyházmegegyéből 20 anya és 23 társ, illetve leányegyház, Komáromi egyházmegegyéből 32 anya és 17 társ,

Károly király 1334—35-ben telepítette át Magyarországra. Egy Anjoukori oklevél világosan beszél „de transitu et translatione Bogdan woyvode de terra sua in Hungariam”. Bogdán Galambócz tájékaról szakadt át a magyar földre. Fogaras vidékét nagyobb mértékben Nagy Lajos alatt szállották meg a románok. „Egy 1495 iki országos törvényczikkely, mint általában ismert dolgot említi, hogy a rácok, az oroszok és a románok (oláhok) a magyar királyok és bánok hívására és biztosítására telepedtek meg” Magyarország keleti részein. A biharmegyei *Lok* faluba a *Telegdyek*; *Küküllőbe* a *Czibakok* hozták be a románokat. Az ungi *Korumlyába* (Koromlak) a XIV. század első felében [1337] Gud ungi alispán telepíti be a románokat. Egy pár letelepített román jobbágy nevét hozza is a CXCVIII ik oklevél (1365. dec. 13. Sztáray—kódex): Stroya János, Román Dragomér, Kalyman, Buna... E román telepítés eilen Nagymihályi Lőrincz fia és Leszteméry Albert és Domokos fiai erősen tiltakoznak 1358-ban. E letelepültek gör. keletiek voltak, később gör. katolikusokká lettek.

A románok a magyar nemzetet ért két ropant csapás révén jöttek be és terjedtek el az országban s részesültek kulturájában. *Trem*l „Die ungarischen Lehnwörter im Rumänischen” című tanulmányában fényesen kimutatta, hogy milyen rendkívül mély hatást gyakorolt a magyar műveltség a románság civilizálódására. Ugyanez író kimutatta azt is, hogy a román nyelv szókészletének latin eredetű részét nem kapta teljes egészében közvetlenül a latinból. A latin szavak tekintélyes töredékét a magyarból vette át! „A románság szélesebb rétegei először *Erdélyben* részesültek népoktatásban s a regatbeli első románnyelvű iskolák latin tanárai között is sok magyarországi névvel tanálkozunk”.

A *Hóman—Szekfü* féle Magyar Történet fontos adatokat szolgáltat a román irodalom kezdeteire vonatkozólag... „A román nemzeti irodalom a magyar és szász református és luteránus térítő törekvésnek köszönheti megszületését”. *János Zsigmond* 1567-ben zsinattal határozta el, hogy a román Istentisztelet nyelve a bolgárszláv helyett a román legyen. Főként az előkelőbbek közt sokan „*tulajdon nyelveken hallgaták az Isten Igéjét*” s liturgiájukba beleillesztették a saját nyelvükön szóló ref. zsoltár és himnusz-éneklelt. 1581-ben *Tordai Mihály* ref. püspök Szászvárosban kiadja az egyedülálló nagy román *biblia fordítást*, a „*Palia*”-t, mely korszakot alkot a román művelődés történetében, mert megnyitja az irodalmi nyelv emlékeinek sorát s ennél a döntő lépésnél az elmaradottabb román nemzetnek az erdélyi magyarok nyujtanak segédkezet s ők vezetik be az európai népek akkor már századok óta általános kultúrfokára, a Szentírásnak anyanyelven való olvasására”. Mihamar román nyelvű és prot. szellemű vallásos irodalom keletkezik, amelynek született román művelői is akadtak; így *Coresi*, *Tirgovistei* diakó-

nus. El-elmarad a cyrill-betűs írás is s tért hódít a latin abécé. Megjelenik román nyelven a heidelbergi káté is. *Rákóczi György* román könyvnyomdát alapít Gyulafehérvárott, *Lorántffy Zsuzsanna* meg Fogarason ref.-román iskolát létesít, mások meg máshelyen ugyanezt teszik. A népszéltében használja *Szegedi Gergely* énekeskönyvét román fordításban. A magyar protestántizmus felsőbb szellemiségének a román művelődésre való ráhatása nyilvánvaló. Hogy a ráhatás mennyire régi és mély, elég átlapozni *Melichnek* sok sok írását, melyekben kimutatja, hogy a legrégebb román *Úr imádságban* (Miatyánk-ban) is magyar átvétel ütközik szemünk elé... Ezeket látva és tudva, méltón perhorreszkálhatjuk azt az igyekezetet, —különösen román részről— mely a tárgyilagos történelmi kutatásokkal és megállapításokkal szemben, kevésbé indokolt és helytálló történelmi nézetet, felfogást, sőt meggyőződést akar a világ szellemi asztalára feltálatni!...
H. K.

Irodalom.

A német keresztyének vallomása és akarása. Mostanában, hogy a nemzeti irányu német életfordulat bekövetkezett, sokszor beszélnek és írnak a német evangéliumi egyház új törekvéseiről, melyet a német keresztyének képviselnek. Lapunk eddig már több ízben emlékezett meg erről a mozgalomról. Mivel a német keresztyének (Deutsche Christen) mozgalma nem jelentéktelen, sőt egyre erősödő és terjedő, tájékozódásunk és pusztán ismertetés céljából Unterfranken vezetője: Dr. Daum lelkész füzeté nyomán (Deutsche Christen. Unser Bekenennen und Wollen. Erläuterungen zu unseren Richtlinien. Leipzig, 1934 Német keresztyének. Vallomásunk és akarásunk. Irányvonalaink magyarázatai.) vázolom ennek az új mozgalomnak irányelveit.

A múlt század az egyén kora, amely az élet minden egyes irányában bomlást hozott, midőn csak az egyén és az emberiség számított és a faj s a nemzet komolyan alig került szóba. Pedig a nemzetet Isten teremtette, tartja fenn és bizza meg külön-külön jellegzetes feladattal, amelyre ráeszmélni és amelyet vállalni és cselekedni kell. A német nemzet teremtője az élő Isten, Aki a mai nagy eseményekben, mint a német történelem Úra és a nemzet Megtartója jelenti ki magát. Mellette Fia: Jézus Krisztus a Megváltó, aki sajátjává fogadja a hívőt, de ezzel nem szakítja ki őt a teremtésben kiszabott nemzeti keretből, hanem az Atyával szemben való feltétlen engedelmességre kötelezi. Közelebbről: a Krisztusban való hit nem enged meg, hogy a nemzet romlásán munkálkodjék a keresztyén, ellenben a faj felépülését kell szolgálnia, midőn Isten akarata szerint szolgálja a családot és a nemzetet. Jézus Krisztus nem-

illetve leányegyház, Alsózempléni egyházmegyéből 4 anya és 6 társ, illetve leányegyház, Felsőzempléni egyházmegyéből 11 anya és 14 társ, illetve leányegyház, Gömöri egyházmegyéből 16 anya és 21 társ, illetve leányegyház, Szlov. Ungi egyházmegyéből 9 anya és 5 társ, illetve leányegyház, Beregi egyházmegyéből 22 anya és 1 társ, illetve leányegyház, Máramarosugocsi egyházmegyéből 15 anya és 2 társ, illetve leányegyház, Kárp. Ungi egyházmegyéből 4 anya és 1 társ, illetve leányegyház, összesen 133 anya és 92 társ, illetve leányegyház részéről. Legyen szabad a késlekedőket megsürgetnem. Félreértés elkerülése végett tudatom, hogy a cserépfedés *kemény fedésnek* számít és az a.) alattiakkal összegezendő. Nem szükséges az épületeket és az ingóságokat *egyenként* megnevezni: a.) b.) c.) alatt *külön-külön* a különböző nemű *biztosítási értékek* összegét, természetesen minden biztosított egyházi érték (épület és ingóság) biztosítási értékét kérem. Szeretettel szolgáljuk: Kőmives Sándor lelkész, Vaján, Szlovenszkó.

— **Kérő szózat.** A nyitrai ref. missziói körnek legnépesebb fiókegyházában, Érsekujvárott egy buzgó hívünk Istennek tetsző szép áldozatkészségből: Istenisztelet tartására alkalmas helyiséget ajánlott fel, amelyből a szép példa követésére fellelkesült nemes szívek igyekezete és áldozattételével a lelki élet ápolására és erősítésére, a hittestvéri érzés és együvértartozás megmutatására, mindenk felett pedig az evangélium világosságának terjesztése céljára egy szerény méretű, de rendeltetésének megfelelő imaház létesült. Habár az egyháztalagok, anyagi körülményeikhez képest, szívesen áldoztak a szent célra, a felszerelésnek és a berendezésnek mintegy 15.000 Kč.-ra tehető költségeit a maguk erejéből nem voltak képesek fedezni és arra vannak utalva, hogy támogatást kérjenek az áldozatos szívektől. Érsekujvár 300 évvel ezelőtt viruló mezeje volt az evangéliumnak. A kálvini reformáció messze vidékre kiható szervezettel birt itt. Három egymás utáni papja a Felső-dunamelléki egyházkerületnek püspöke is volt egyuttal (Dohornoki Miklós, Szenczi Cene Péter, Nyikos János). Kettős lelkészi állást tartott fenn a gyülekezet mindaddig, míg a türelmetlen vakbuzgóság, a világi hatalom erőszakos és durva eszközeivel meg nem semmisítette. Most, hogy hamvaiból feltámadt s egy új reményteljes lelki élet vette benne kezdetét, arra kérem egyházunk

minden jóérezsü és áldozatos szívü tagját, hogy nyújtson testvéri segítséget a jelzett célra. Külön kérő iveket, költség kimelés céljából nem bocsátunk ki, hanem ezuton kérem e lap olvasóit és a gyülekezetek lelkipásztorait ügyünk felkarolására. A szíves adományokat kérem postai uton Kató István építész, egyházigazgató címére küldeni Nové Zámky, Forgács u. 4. Istennek áldása legyen a kegyes adakozókon. *Sedivy László* reform. missziói lelkész.

— **Segédlelkészek figyelmébe!** A nyitrai missziói egyháznak még az államfordulat előtt megállapított az állandó káplántartásra való igénye, amit azonban a háboru alatt, majd később káplán-hiány miatt ezideig nem lehetett érvényesíteni. A jog elismerése s a vele kapcsolatos kápláni kongrua megadása iránt a hivatalos felterjesztés megtörtént s remélhető, hogy annak kívánt sikere lesz s az állást a jövő hó elején betölthetjük. Tájékozással közlöm azon feltételeket és követelményeket, amiket az alkalmazandó segédlelkésztől megkívánunk. Kötelessége lesz az istentiszteleti szolgálat ellátása, a missziói kör központján és a legnépesebb filiában: Érsekujvárott; ugyszintén az utóbbi helyen a vallásoktatás teljesítése, vasárnapi iskola, bibliakör, énekkar vezetése, vallásos estélyek rendezése s egyéb lelkészi funkciókban is segédkezés. Elengedhetetlenül szükséges, hogy a gyülekezeti éneklést orgona vagy harmonium kísérettel képes legyen vezetni. Önként érthető, hogy mindezekhez a lelki készség és rendes ambíció mellett egészséges, erős fizikum is szükséges, tehát betegeskedésre hajlamos egyének erre nem is vállalkozhatnak s a kényelemszeretet is nagyon alárendelendő a pontos és hűséges kötelességteljesítésnek. Az érdeklődők levélbeli jelentkezéssel és személyes körülményeik közlésével s azzal, hogy a fenti követelményeknek megtudnak felelni: tudassák velem esetleges hajlandóságukat. Nitra 1934 aug. 1. *Sedivy László* ref. lelkész.

— **Nyilvános nyugtázás és köszönet!** A jókai református templomra ujabban a következő kegyes adományok folytak be. Ü. m.: Balogh Bálint galántai bankigazgató 50 k. Szabó István galántai gazdasági s. tiszt 30 kč. Galántai járási takarékpénztár 20 kč. dr. Kuthy Géza ügyvéd 10 kč. özv. Lovas Jánosné 10 kč. kisebb adományok 20 kč. összesen: 140 kč. Hálás köszönet a kegyes adakozóknak!

Vargha Károly ref. lelkész.

— **Lelkeszi továbbképzőtanfolyam Sárospatakon.** A tiszáninneri egyházkerület elnöksége és a sárospataki teol. akadémia tanári kara 1934. évi szeptember hó 5-7-én Sárospatakon lelkeszi továbbképző-tanfolyamot rendez. A tanfolyam központi problémája: az *igehirdetés kérdése*. E tanfolyamra szeretettel meghívja a testvéregyházkerületek lelkeszeit a konferencia rendezősége. A következő témák fognak sorra kerülni: 1., Az igehirdetés. 2., Az exegézis jelentősége az igehirdetésben. 2 előadás. 3., Az igehirdetés és a dogmatika. 4., Az igehirdetés és a modern szellemi áramlatok. 5., Az utolsó félszázad magyar ref. igehirdetése. 6., Az új egyházi törvénykönyv. Az előadásokat a sárospataki teol. akadémia tanárai és a sárospataki lelkesz tartják. A tanfolyam részvételi díja 7.50 P, amely összegből 6 P étkezési díj (3 napra), 1.50 P jelentkezési díj. Jelentkezések a sárospataki teol. akadémia igazgatója, Sárospatak címre intézendők. A kedvezményes jegyek megszerzésére a tanfolyam vezetősége megteszi a lépéseket. A tanfolyam rendezősége nevében *Farkas István* s. k, püspök. *Dr. Mátyás Ernő* s. k. teol. akad. igazgató.

— **A montpellier-i,** franciaországi teológiai fakultást, mely az ősi hugenotta szellem őrzője, anyagiak miatt — megszüntetés veszedelme fenyegeti.

— **Spanyolországban** az evangéliumi egyházak protestáns nagygyűlést rendeznek azzal a céllal, hogy az evangéliumot megismertessék és diadalra juttassák.

— **Hatalmas alapítványt tett** Nagykőrösön a most elhalt Fitos Vilmos rendőrkapitány, ki negyedmillió pengőt és 320 hold földet hagyott a nagykőrösi egyháznak szegény gyermekek segélyezésére.

HIVATALOS BÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki Hivatalától.

712/1934 sz. Csicsér, 1934 augusztus 14. Tárgy: Az 1934/35 évre szóló „Belmissziói vezérkönyv” bevezetése az egyházkerület gyülekezeteibe. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak! Sok panasz hangzott el, különösen a lelkipásztorok s általában a gyülekezeti munkások részéről a miatt, hogy nem áll rendelkezésükre megfelelő vezérkönyv, amely őket

az evangélizációs munkában segítené, tanácsolná és irányítaná. Ezen a hiányon kívánt segíteni egyházkerületünk vezetősége, a midőn az egyházkerületi belm. előadót megbízta, hogy egy belmissziói vezérkönyvet állítson össze az 1934/35 ik évekre. A vezérkönyv, amely a vasárnapi iskolai, ifjusági egyesületi és leánykörti munka anyagát öleli fel, elhagyta a sajtót s intézkedtem, hogy az egyházkerületünk minden gyülekezetébe megküldessék. *Felhívom Lelkesztestvéreimet, hogy az egyes példányokhoz mellékelt kerületi pénztári csekkapon a Vezérkönyv árában 10 K.-át a könyv kézhezvételétől számított 10 napon belül postára tenni el ne mulasszák,* nehogy a 3000.-K. előállítási költség az egyházkerületi pénztárt hosszabb ideig terhelje. A 10.-K. nagyon méltányos ár, tisztán csak a 300 példány előállításának a költségeit fedezi. E körülmény lehetővé teszi, hogy minden gyülekezeti munkás megszerezhesse. Amikor Lelkesztársaim figyelmét a Vezérkönyvre felhívom, egyúttal annak használatát is kötelezővé teszem minden gyülekezetben s legfőbb óhajomásom, hogy ennek segítségével a munka minden gyülekezetben meginduljon és eredményes legyen.

Atyafiui szeretettel: *Dr. Magda Sándor* püspök.

Pályázat. A *restei* ref. leányegyház pályázatot hirdet előkönyörgő kántori állásra. *Javaldalma:* szabályszerű lakás kerttel és mellékhelyiségekkel. 12 hold szántó és 2 hold réti föld haszonélvezete. 3 q buza és 3 q rozs. Stóla az egyh. ker. megállapítása szerint. *Kötelességei:* istentisztelet tartása, az iskolaköteles gyermekek vallás- és énekképzése és egyházépítő belmissziói munkák gyakorlása. Pályázatok augusztus 26-ig küldendők be a ref. lelkeszi hivatal Vyšni Lánc p. Buzita címre. Állás választás után azonnal elfoglalandó. *Ref. presbitérium.*

Pályázat az otrokocsi (Otročok) ref. előkönyörgő kántor-tanítói állásra. Egynegyedrészes telek föld és rét, melynek adóját az egyház fizeti. Munkaváltság 30 kor. Husz köből őszi életmű, melynek fele buza, fele rozs. Husz köbméter fa felaprózva. A rét munkája az egyház (tagok) kötelessége. Szabad legeltetés az eddigi uzus szerint. Temetési stóla. *Kötelességek:* Tanítás, igazgatói teendők végzése, Istentisztelettartás minden vasárnap d. e. predikációval, d. u. könyörgéssel, amikor a lelkesz nem ott végez. A szükséges kántori funkciók ellátása. Államsegély van. Pályázati kérvény szükséges kellékekkel felszerelve augusztus 30-ig a Ref. Lelkeszi Hivatalhoz Behynce-Beje pp. Tornafa küldendő. *Ref. presbitérium.*

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK PIÓKJA Velké Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI ielkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az igazgatói pótlék.

Gérecz Lajos cikke hivatalos lapunk aug. 12-ik számában alkalmat ad nekem, hogy írásba foglaljam az igazgatói pótlékról való felfogásomat. Előre is kijelentem, hogy tenni akarom ezt sine ira et studio. Miként ő, úgy én is a tárgyilagosság álláspontján akarok maradni s az ő érveivel szemben ellenérveimet akarom felsorakoztatni.

Első tekintetre úgy látszik, mintha helyesen alkalmazná a 104. sz. törvény 1. §-ának 1. és 2. pontját. A 1-ső pont, mint ismeretes, kimondja: „A jelen törvény az állami nép- és polgári iskolák tanítóira... nyer alkalmazást.” A 2. pont 1-ső bekezdése szerint: „A többi nyilvános nép- és polgári iskolák tanitósága fizetési és szolgálati viszonyait külön törvény fogja megfelelően rendezni. Ezen szabályozás megtörténteig a tanitóság ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyerne alkalmazást”. Látszólag ez a 2. (második) mondat tehát azt tartalmazná, hogy ama külön törvény meghozataláig a „jelen törvényben foglalt rendelkezések” a felekezeti tanítók fizetési viszonyaira is vonatkoznak, vagyis amit előír a meghozott törvény az állami tanítók fizetési viszonyaira, az áll a felekezeti, köztük a református tanítók fizetési viszonyaira is. Ez azonban erőszakos belemagyarázás, mert míg az 1-ső mondat *külön* megemlíti a fizetési és *külön* a szolgálati viszonyokat, addig itt ebben e 2. mondatban már nem beszél a törvény a fizetési, hanem csak a szolgálati viszonyról, az „eddigi szolgálati előírásokról.” Ezek a szavak: „a jelen törvényben foglalt rendelkezések” csak erőszakos módon magyarázhatók úgy, hogy, igenis, a fizetési viszonyt kell alattok értenünk. Miért nem azt mondja: „Ezen szabályozás megtörténteig a tanitóság ezen részére a jelen tör-

vényben foglalt *fizetést szabályozó rendelkezések* és az eddigi szolgálati előírások nyerne alkalmazást”? Miért hagyja el az első mondatban használt „fizetési viszony” kifejezést? Azért mert, szerintem legalább, itt nem is beszélhet már fizetési viszonyról, mert hiszen ha a törvény már most megállapítja a felekezeti, köztük a református tanítók fizetési viszonyait is, akkor mi szükség van külön törvényre s külön törvény útján való gondoskodásra? Nem furcsa okoskodás lenne: előbb alkalmazom a törvényt, amelyet még csak ezután fogok meghozni?! De amikor a 2. pont 1. ső mondata külön törvényről beszél, ezzel világosan ki van fejezve, hogy a felekezeti, köztük a református iskolák és tanítók az államban különleges helyzetet foglalnak el, amely különleges helyzetüknél fogva velük külön tárgyalnia kell és tárgyalni is fog, hogy a tanitóság ezen részének fizetési és szolgálati viszonyait szintén rendezze. És addig, míg ezen törvény megszületik, mi lesz? Addig teljes érvényben marad a kárta és javadalmi jegyzőkönyv. Ez tiszta és világos álláspont és nem lehet elcsúrní csavarni. Minden más intézkedés egyházunk eleve nébe vág és egyházi iskolai autonómiánk teljes megsemmisítését jelentené.

Egyházi Törvényeink (VI t. c. 34. §.) világosan kimondják: „a tanító fizetését, az egyházköztség anyagi erejéhez és a helybeli viszonyokhoz mérve — az iskolaszék javaslatára — a presbiterium állapítja meg az egyházmegye jóváhagyásával és az egyházkerület megerősítésével.” Ez a törvény még mindig fennáll, még mindig érvényben van, nincs és nem lehet azért egy másik olyan törvény, amelyik kívülről az illető gyülekezet és annak felettes ható-

ságai ellenére ráerőszakolhatna a gyülekezetekre több fizetést, mint amely egyszer általa s az egyházi hatóságok által megállapított. S ha léteznék ily törvény, akkor nem beszélhetnénk többé egyházi és iskolai autonómiáról; az ily törvény egyházunk autonómiájának teljes felüggesztését jelentené. Nem szabad feltételeznünk, hogy az államkormány, mely a törvények őre tartozik lenni, ezt akarná, de nem is akarja, ezért iktatta törvénybe: „A többi népi és polgári iskolák tanítósa fizetési és szolgálati viszonyait *külön* törvény fogja megfelelően rendezni.”

Nem tehetünk róla, de mi a tanítói kártát is oly fundamentumnak tartjuk, amelyen egyházunk önállósága, függetlensége áll vagy esik. S mivel az igazgatói pótlék erőszakolása támadás a kárta épsége és sértetlensége ellen, támadás egyházi és iskolai autonómiánk ellen, ezért tiltakozunk ellene minden forumon és törvényes eszközzel. Mert teljesen igazat adunk annak a falusi presbiternek, ki a maga egyszerű, keresetlen szavaival bár, mégis teljes precizitással kifejezte, hogy miről van szó, amikor így szól: „Ha az igazgatói pótlékot ki kell fizetni, akkor a kártát, minden kártát, belehet dobni a tűzbe”. Es akkor nem beszélhetünk többé egyházunk autonómiájáról sem.

De ennek nem szabad bekövetkeznie. Az államkormánynak le kell ülnie az autonomikus vallásfelekezetek képviselőivel a tárgyaló asztalhoz, le kellett volna már régen, mindjárt a törvény meghozásakor és azokkal egyetértve, azokkal meghányva-vetve a dolgot gondoskodni arról a külön törvényről, mely a felekezeti tanítósa fizetési és szolgálati viszonyait lesz hivatva rendezni s amely törvény aztán bizonyosan nem fogja figyelmen kívül hagyni azt, hogy hiszen a felekezeti iskolafentartók nagyrészt eddig is csak államsegéllyel tudták iskolájukat fenntartani: miből, honnan adjanak akkor igazgatói pótlékot tanítóiknak? Hogy az államkormány részéről ez a lépés eddig meg nem történt, sőt az államkormány részvétlenül nézte a meghozott törvénynek a felekezeti iskolafentartókra való erőszakolása által támadt háborúságokat, annak nem mi vagyunk az okai. Egyházi felsőbbsegeink ez iránybani felterjesztései nem találtak meghallgattatásra; nem méltattattak figyelemre.

De akkor sok veszteség éri a tanítósaot; esetleg éveknél igazgatói pótléka oda lesz? Igaz. De hát nem jelentett-e mindig felekezeti, specialiter református tanítónak lenni bizonyos áldozatot? Fényes lapok beszélnek erről egyházunk történetében. Erre az áldozathozatalra egyáltalán nem volnának hajlandók a ma református tanítói; kihalt volna szivükből minden idealizmus s egyházunknak önzetlen, minden érdeknélküli szeretete? Inkább hagynák egyházainkat pusztulni, mint lemondani, lega-

lább egyelőre, arról az igazgatói pótlékról, mit kártájuk különben nem biztosít számukra?

Nem, nem akarom ezt elhinni. Hiszem, hogy nem fogja közülök senki sem megütni azt a kezét, mely a kenyeret adta és adja számukra; nem fogja közülök senki sem erőszakos eljárásával különben is annyi sok bajjal küzdő egyházunk belső békéjét megháborítani, hanem vár türelmesen és meghozza az anyaszentegyházért továbbra is a maga áldozatát, míg végre az államkormány is be fogja látni, hogy nem lehet célja az egyházakkal ujjat huznia, azokon erőszakoskodnia, hanem a bajt azokkal egyetértve kell eligazítania.

Kövér Árpád.

Egyet. konv. tanügyi jelentés.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konvent! Az 1932-33. iskolai évről szóló egyetemes tanügyi jelentést legyen szabad a következőkben betérjesztem:

Egyetemes tanügyi érdekeinket az elmúlt esztendőben két nagy probléma foglalkoztatta: az u. n. „Dérer féle” iskolai törvénytervezet és a ref. tanítóképzőintézet felállítása. Mindkettő nagy, életbevágóan fontos kérdés, mert iskoláink létére, fenntartására vonatkoznak. Az első mint sötét, sulyos veszedelmeket rejtő felbővetette reánk árnyékát, a második pedig egy védekező, iskoláink létét és fennmaradását biztosító szebb jövővel biztat! Hála Istennek, hogy a „Dérer féle” iskolai törvénytervezet veszedelmei ideiglenesen elűltek. Hála és köszönet mindazoknak, akik nyílt bátorsággal felemelték tiltakozó szavukat s így hozzájárultak ahhoz, hogy iskoláink megmaradhattak anyaszentegyházunk kebelében. Talán egy gyülekezetünk sem volt, amely a tiltakozásból ki nem vette volna méltó részét, dokumentálván azt a tényt, hogy hiveink lelkében őszintén él az iskoláinkhoz való ragaszkodás és szeretet! Azonban a veszedelmek teljesen nem multak el. Mint Damokles kard függ állandóan fejünk felett! A világiás korszellem és az egyházellenes áramlatok újabb és újabb támadásokat fognak elindítani, az éber őrtállásra és védekezésre tehát elő kell készülnünk. De hiszünk és Istenben vetett erős bizalommal reméljük, hogy iskoláinkat meg fogjuk tudni védeni, sőt képesek leszünk azokat anyaszentegyházunk javára még tovább is fejleszteni, felvirágoztatni! Ez a törekvés vezette egyet. egyházunkat, amidőn a ref. tanítóképző felállításának szükségességét belátta, sőt annak megvalósulása érdekében döntő fontosságú elhatározásokat hozott.

Tanügyi állapotaink viszonyaink vizsgálásánál elsősorban az iskolafenntartás szellemi és anyagi kérdései nyomulnak előtérbe. Nevezetesen: az iskoláink vezetése, irányítása és a

felettük való rendelkezésnek kérdései és a fenntartás dologi kiadásai, anyagi nehézségei.

Iskoláink autonómiájához való ragaszkodás egy olyan kardinális tétel, amelyről egyet. egyházunk semmi körülmények között le nem mondhat! Legyenek bármily nehéz körülmények, kényszerítő akadályok, korlátozások, vagy törvényadta gátlások, az iskoláink felett való rendelkezési jogot gyakorolnunk kell. Nem mondhatunk le arról, hogy a mi iskoláinkban a tanítás szelleme ne legyen egyházas, református és magyar! Nem mondhatunk le arról, hogy felügyelet és ellenőrzést ne gyakoroljunk iskoláink vezetése és tanítóink munkája felett. Ameddig iskoláinkat fenntartjuk, — pedig azokat fennakarjuk tartani utolsó erőnkig, — addig nemcsak a róluk való gondoskodásnak, de az ő irányításuknak és vezetésüknek is a mi kezünkben kell maradni!

A vezetés és irányítás kérdése három fontos tényezővel van szoros összeköttetésben: az iskolai tanterv, az iskolai rendtartás, és a tanítószellem; előkészültségének, kiképzésének kérdésével...

Népiskoláinknak mindig volt külön, az egyházkerületek által kiadott általános tanterve és a nevelés illetve oktatás ezen tantervek szellemében folyt. Ezen tantervek használatossága a változott viszonyok következtében megszűnt, de egyet. egyházunk mindjárt megtette a szükséges lépéseket egy új népiskolai tanterv összeállítása és kiadása érdekében. Több mint egy évtizedre nyulik vissza az a küzdelem, amit a mi önálló saját tantervünk bevezetése érdekében folytatunk. Hivatkozásképpen felemlítem egyet. konventünk idevonatkozó határozatait: 1924. I. 8. konv. jegyzőkönyv 10 old. 13 sz. határozat. 1925. III. 31. konv. jegyzőkönyv 55. old. 14. sz. határozat. 1925. IX. 8. konv. jegyzőkönyv 11. old. 13. sz. határozat. 1927. XI. 22. konv. jegyzőkönyv 76. old. 37. sz. határozat. 1931. III. 18. konv. jegyzőkönyv 37. old. 14. sz. határozat. 1932. III. 17. konv. jegyzőkönyv 26. old. 9. sz. határozat.

Ezekből a határozatokból világosan megítélhető, mit tettünk mi iskoláink saját, önálló tantervének életbeléptetése érdekében, valamint az is, hogy az állam nem vonja kétségbe egyházunknak azon jogát, hogy iskolái számára önálló tantervet adjon ki.

Több mint 7 éve fekszik a minisztériumban az oda tudomásulvétel véget benyújtott tantervünk, de sorsáról semmit sem tudunk. Ez év folyamán azonban az állam kiadott egy népiskolai tantervet s ezt megküldötte minden iskoláinknak és e szerint kívánja ezentúl iskoláinkban a nevelés és oktatást végeztetni. Ez ellen az intézkedés ellen fel kell emelnünk tiltakozó szavunkat. Fel kell emelnünk nemcsak azért, mert ezen tanterv elrendelése iskolai autonómiánkat sérti, hanem kívált azért, mert az egyházas és református szellem belőle teljesen

hiányzik! Erről meggyőződhetik mindenki, aki elolvassa ezen tanterv bevezető sorait, amely „az elemi iskola feladatairól” szól. Mindent megtalálunk ebben, csak azt nem, hogy az elemi iskola feladatai közé tartozik istenfélő, vallásos, egyházas érzületű emberek nevelése. A mi iskoláinknak pedig kell, hogy éppen az legyen az egyik legfontosabb feladata, hogy Istenben való szilárd hitet, vallásos meggyőződést és hithűséget neveljen fiainkba! A mi iskoláinkban a nevelés és oktatás nem folyhatik vallásos szellem nélkül, sőt kívánjuk, hogy a vallásos szellem az összes tantárgyakat hassa át, hogy még a reál-tárgyak tanításánál is az Isten véghetetlen bölcsessége, hatalma és jósága nyerjen beigazoltatást. Csakis egy vallásos szellemtől áthatott tanterv alapján történhetik iskoláinkban a nevelő oktatás, azért kell nekünk ragaszkodnunk ahhoz, hogy a törvényes mértékekhez alkalmazkodva, de a saját egyházi érdekeinknek megfelelő tanterv legyen irányadó a mi iskoláinkban! Kérünk kell a mi már régen készenlévő tantervünk jóváhagyását és foganatosítani annak mielőbbi életbeléptetését.

(Folyt köv.)

A barsi református egyházmegye közgyűlése.

A barsi ref. egyházmegye f. évi augusztus 7-én tartotta évi rendes közgyűlését Léván Czeglédy Pál esperes és dr. Nagy Béla gondnok elnöklete alatt.

Az 54. dics. eléneklése, Czeglédy Pál esperes bibliaolvasása (Ef. IV. 11. 16.) és imádsága után a közgyűlés megalakult.

Majd dr. Agyagási Sándor em. főjegyző az esperesi jelentést terjesztette elő. Egyh. megyei közgyűlés sajnálattal állapította meg, hogy az egyház és állam viszonya még ma sem nyert rendezést. Közgyűlés megkeresi a Konventet, hogy az illetékes állami hatóságoknál tegye meg a szükséges lépéseket az egyház és állam viszonyának végleges rendezésére.

Az egyházi és hitélet terén örvendetes fejlődés állapítható meg.

Közgyűlés elhatározta, hogy jövő évtől kezdve az egyházmegyei közgyűlés alkalmával tanügyi kiállítást rendez s felhívja az iskolákat, hogy az iskolák a törvény és a tanterv nyújtotta lehetőségeket használják arra, hogy a magyar tudomány, irodalom és művészet kiválóságait megismertessék a tanulókkal.

Megállapított, hogy az egyházak $\frac{1}{3}$ része adósságmentes, $\frac{2}{3}$ része adósságokkal küzd. A gazdasági válság, a föld jövedelem csökkenése súlyos helyzetbe hozott egyes egyházakat. Ezért elhatározta e. m. közgyűlés az okszerű takarékoság bevezetését s ahol más lehetőség

nincs, ott az adóteher emelése által kell egyensúlyba hozni az egyházak költségvetését.

Egyetlen szomorú pont az egyházmegeye életében, hogy Nagysalló és társegyházaiban az egyenetlenkedés szelleme ütötte fel fejét, amely minden eredményes munkát meggátol. Ezért a közgyűlés a nagysallói ref. egyház gondozását *Konta Károly* lelkész tanácsbíróból és *Lányi Nándor* tanácsbíróból álló bizottságra bízta. Reméli azonban, hogy az egyházközség tagjaiban rövidesen fel fog ébredni a jobb belátás és az egyházközség ismét képes lesz saját sorsát a kezébe venni.

Újtanácsbírákká megválasztott *Lányi Nándor*, *Lestár István*, dr. *Kersék János* az e. m. közgyűlés előtt letették a hivatalos esküt.

Rendezést nyert a kiskoszmályi Bethel ref. árvaháznak az egyházmegeyéhez való jogviszonya.

Pap József lelkész e. m. aljegyző előterjesztette a belmissziói bizottság jelentését.

Rácz Lajos tanügyi előadó a tanügyi bizottság jelentését.

Szinay Sándor számvevő a számvevőszék jelentését.

Közgyűlés elhatározta az egyházi krónikák vezetését, melyet az anyaegyházakban a lelkész, leányegyházakban az előkönyörgő tanító vezet.

Ezután több közigazgatási ügy letárgyalása után az egyh. megyei közgyűlés a déli órákban *Czeglédy Pál* esperes imádságával véget ért.

Délután bírósági ülés volt.

Könyvismertetés.

Domján János dr.: Mózes. Vallástörténeti tanulmány. Pápa, 1934. A pápai ref. teológiai akadémia kiadványai. 11. 122 lap. Tartalmát tekintve, a könyv foglalja első helyen Mózes korának politikai és kulturtörténeti hátterével (Babilonia, Egyptom, Sziria-Palesztina). Ezután rátér a mózesi historicitás kérdésére s ismerteti a különböző tudományos felfogásokat (Wellhausen, Stade, panbabilonismus, Meyer, Budde, Volz, Gressmann, Beer, Kittel, Sellin), majd a bibliai hagyomány Mózesre vonatkozó szövegének elemzését s a Mózes történetisége mellett szóló tárgyi bizonyítékokat. Egy újabb szakaszban Mózes tanításának gyökereit kutatja, tárgyalás alá vévén Babilonia, Egyptom az Élim vallás, a midianita vallás, illetve hagyomány figyelembe vehető adatait, de mindezek után és között legfontosabbnak tartja „Mózes lelki alkatát” s a „Mózes lelkében elhangzó kijelentést.” Mózes tanításánál időzve szól annak istenfogalmáról, a Szövetségről és teokratiáról, a Dekalogusról, és Szövetség könyvről kultuszról és áldozatokról, kultusztárgyakról és kultuszcselekményekről s végül a papságról. Legvégül Mózes személyiségével s a moraismus jelentőségével foglalkozik.

A könyv úgy is, mint „vallástörténeti tanulmány,” úgy is, mint teol. akad. magántanári dolgozat tudományos igényekkel lép fel és önálló tudományos értékek nyújtására kötelezett. Ebből a szempontból véve vizsgálat alá a könyvet, végső eredményként azt állapíthatjuk meg, hogy a könyv önálló tudományos értéket nem nyújt, az e téren eddig elért tudományos eredményeket használja fel a szerző (főként német, azután angol) s azok pozitív részeit teszi magáévá, különösképen kihangsúlyozva Mózes személyiségét. Ily módon teljes mértékben megfelel a magyar teológiai disszertációk követelményeinek, ahol nem az önállóság és önálló új értékek nyújtása a fontos, hanem csak az idegen eredmények ügyes compilatiója. Maga a téma pedig úgy fontosságánál, szépségénél, mint tág lehetőségeket nyújtó, újabb megoldásokra és megvilágításokra váró problémáinál fogva érdemes és méltó lett volna arra is, hogy teljesen önállóan és ujonnan dolgoztassék fel.

A magyar teológiai irodalomban kétségtelesen hézagpótló mű.

M. L.

„Les Sans-Dieu“ Éditions du bureau de l'action „Pour Dieu“ — Genève. jan. 1934. — Prix (ára) 0 60 sv fr. — A „Tolnai Világlapja” nagyságu brosurának szerkesztői: *Abbé H. Carlier* (rkl); — *Jaques Le Fort* (prot.); — és *Dr. G. Lodigensky* (anglikán). (Genève—Genf) A 32 oldalas brosur, mint azt a 3-ik oldal is hirdeti: „Collection des documents de l'Expositions contre les Sans Dieu”. —, annak a kiállításnak sok összegyűjtött dokumentuma, mely az Istenellenes mozgalmat van hivatva leleplezni és lehetetlenné tenni világszerte.

Már mélynyomású címlapja is figyelemreméltó: egy, a keresztet szilánkoló robusztus férfiakat és egy másik, a kommunista jelvényekhez (kalapács és sarló) hozzákötözött, emberpária... A címlap belső felében: az *Üdvözítő Jézus Krisztus* arca szomorkodik felénk... Fölötte, —alatta idézetek... — „Celui qui n'est pas avec moi.” „Frères, le temps n'est plus aux discussions et aux rivalités entre Croyants...” Tulontul ismerős idézetek, melyek még ma is talán... a levegőbe hangzanak el. Mintha a keresztény világ nem is értené s mintha nem is akarná megérteni azokat

Lépjünk be az öt osztatu kiállításba, hátha felrázza alvó lelkünket az ott közszemlére kített sok istentelenség. Kalauzunk legyen a 32 oldalas „Les Sans Dieu” című képes brosur...

Az I. rész (Première Section) tárgya: „La Doctrine antireligieuse du Socialisme marxiste et du Communisme léniniste.” („A marxizmus és a lenini kommunizmus vallásellenes tudománya.”) Már a küszöbnél *Lénin* (Oulianoff) kopasz, blazirt képe mered reánk... „La religion est un stupéfiant pour le peuple!”... (a vallás népbolondítás...) hangzik felénk az istentelen szájból... Ijedten kapjunk tekintetün-

ket más felé... s a „titokzatos *Stalin*”-ba ütkö-zünk bele; ki nem is oly régen *orth. teológus* volt, — s ma diktátor; — a szovjet birodalom *atheista* parancsolója!... Durva munkás arc, mely-ből sadista természetre következtet minden jó lélek, Tekintete ravasz gyűlölete tárul el; rejtett félelme mintha csak a G. P. U. öldöklő szerszá-main olvadna fel áztatott nyugodtsággá...

E tagozatban láthatjuk a komintern (III. inter-nacionálé) világ szervezetének mappáit, grafi-konjait stb...

Itt tudjuk meg, hogy ennek az óriási szer-vezetnek szálai, csápjai merre ágaznak el a földterén. (Csehszlovákiában titkársága van, melynek működési köre kihat Magyarországra és Ausztriára is.)

A II. tagozat (Second sect) „*La lutte marxiste contre la religion en Russie Soviétique*” címet vi-seli. Ez magával az orosz birodalommal foglal-kozik. Az istentelenség központja: *Moszkva*. Itt székel az: „*Union des Sans Dieu militants*” („Az Isten-ellen harcolók egyesülete”), mely behálózta és megfertőzte az egész óriási orosz birodalmat. Nincs ennek már egyetlen ép por-cikája sem... mely irgalomért ne kiálthatna fel az Istenhez, az üdvözítő Jézus Krisztushoz!...

Ez atheista centrum, melynek szellemi ve-zére *Jaroslowsky*, szolgálatába állította a mo-zit, rádiót, vallásellenes muzeumokat, színházat, versenyeket, hirlapokat, az irodalmi termékek-nek ezernyi más fajtát... gyűléseket rendez, vi-taestélyeken kardoskodik, levelezés útján „ok-tat”, az iskoláztatást irányítja s templomokat robbant...

Kommiszariatusa van a földnépének, a mun-kásoknak, a haderőnek, a szellemiség szintjén mozgóknak (jogászok, törvényhozók, mérnökök stb.), az iparosoknak stb... A végcél mindenütt egy és ugyanaz: az *atheizmus*! Nincs az élet-nek olyan vallásos megnyilvánulása, melyet ez az istentelenség pellengérré nem állított volna ki. *Plakátjai* döbbenetesek!... Sirkeresztre lö-völdöző ifjú „bolsevik pionirok”; fotelben ülő Krisztus, a mint a tulhizott kapitalistákkal egyez-kedik; a lóra (munkásra) ülő kapitalista szol-gálatában forgolódo Krisztus;... Szörnyű az a plakát, melynek hirdető címe: „*La sainte Ce-ne*”! („Az uri szent vacsora”) Krisztus minden testrészét eszik-falják-rágják a fanatikus pópák, asszonyok. Vérért csapolják, nyitott hasából ki-lógó beleit szopják... Szörnyű, szörnyű, mire képes az emberi gonoszság!...

Hiteles fényképét hozza folyóiratunk a moszk-vai „*Saint — Sauveur*” katedrálisnak, melyet dinamittal levegőbe röpitettek a barbárok. Egy másik a szentpétervári *Szent Izsák* templomát ábrázolja, mely most atheista muzeummá lett átalakítva. A tornyokból kidobott harangroncsok-on „ifjú vörös pionirok” harsonáznak... A destrukciónak égbe kiáltó „diadal jelei” minde-nütt-mindenütt, hova csak elért a bolsevizmus pokoli látványa... És az elárasztotta az azelőtt

„televallású” muzsik szent hazáját egészen. Csak üszke, korma van meg annak, mi hajdan fényes, istenes láng volt!...

A III. szekcióban oroszországi eredményeit láthatjuk a marxi vallásellenes mozgalomnak. („*Conséquences de l'expérience Marxiste anti-religieuse en Russie*”).... Hulla hegyeket, tö-meggyilkosságokat, emberhúsevőket ábrázoló fényképek... Egy térkép a Dnyeszter 220 km-es halál vonalát tárja elénk, melyen ezernyi-ez-rek szökdösnek át Romániába, hogy életüket mentse a bolsevik éhhalál elől. Ez a folyó sok ezer menekülőnek hulláját sodorta már le a Fekete tengerbe, kiket a halálvonalon ért a vörösrém golyója. A Lengyel, német, román kórházi felvételek szomorú bizonyítékai annak az éhségnek, mely a „vörös paradicsom” la-kosságát sorvasztja. Tengernyi levélben, tenger-nyi panasz! S a levelek mind ott láthatók a genfi „*Pro Deo*” társaság kiállításán.

E szekcióban láthatók a G. P. U. (cseka) uzai, vitézei, börtönei, iskolásai és... győzelmei. (Hulla sorok, tömegsírok, a klérus számüzöttéi és vértanúi.)

A IV. szekció az atheizmusnak Oroszországon kívüli — európai — tevékenységét mutatja be. („*La lutte contre le religion hors de Russie*”) Az atheista, szabad kömüves, egyszerű vallás-ellenes könyvek, újságok, folyóiratok, röpiratok garmadáit fekszenek közszemlére kitéve, melyek részint Párisban, részint Berlinben stb. látnak napvilágot. (Opium; Kampfberet; Gottlose; Mit Kreuz und Schwert; Die Kirche und der Kom-munismus; La Lutte; Regards; L'Humanité; Kultúr Revolution; La religion et l'Eglise; ifa Rundscheu stb. stb.)

Itt láthatjuk az *Ázsia — Afrikára* kiterjedő vallástalan propagandát is, szégyenletesen piszkos, megdöbbenően aljas kiábrázolásokban. (pl. egy plakát: egy angol hittérítő kezében keresztrel és revolverrel, — előtte egy félmeztelen benszü-lött...; — egy hittérítő repülőgépről imaköny-veket dobál le, mögötte egy gázálarcos hadfi bombákat potyogtat a földre, honnan ökölboszorított kezek fenyegetően merednek felfele...; stb.)

Az V. szekció címe: „*Les chrétiens en face des Sans Dieu*”. (A keresztyénség küzdelme az istentelenség ellen. Kép, mappa, grafikon stb. minden fele, mely ellen s melyért harcolni kell a keresztyénségnek.)

Nagy a munka, mert erős az ellenfél is. Iszonyú küzdelemre kell elkészülve lennünk, mert már körmünkre égett a dolog. „*Proximus iam ardet Ucalegon!*”... Rémes tűzvész közelit félelk... égő zsarátnokai templomainkat kezdte már ki... Harangjaink veszes kongása fülünkbe zúgtatja a Krisztusi szavakat: „*Frères, le temps n'est plus aux discussions et aux rivalités entre Croyants...*” A mai idők nem arra valók, hogy a keresztyének egymásközött egyenetlenkedje-nek!... Nem a kényelmes diszkussziók idejét éljük!...

Munkára fel! Mentjük a lelkeket!... A legteljesebb lélek mentés szolgálatában áll ismertett brosuránk, a „*Los Sans Dieu*” is. Hála érte a Szerkesztőknek! — Ezer hála!!...

A broszura két utolsó oldalán francia (38), német (31); angol (16) és olasz (1) könyvek jegyzékét találhatja az olvasó, amelyek „*Pro Deo*” harcolnak. Egyházas munkánkban kiváló segítő-társaink lehetnének ezek, ha nem sajnálnók filléreinket értük kiadni...

Haraszty Károly.

Problémáink.

A ref. tanítói kar szíves figyelmébe. Hivatalos lapunk aug. 12 iki számában két tanítónak az őszinte megnyilatkozása látott napvilágot. Szabó S. arról kénytelen írni, hogy a kárpátaljai egyházkerületben a tanítók még a díjlevélbeli helyi javadalmat sem kapják meg mindenütt. Gérecz L. pedig a díjlevélben felüli, u. n. igazgatói pótlék kifizetése mellett száll síkra. Nem árt ezekkel a kérdésekkel kissé közelebbről foglalkozni. S egyben köszönöm nekik, hogy alkalmat adtak ezáltal alábbi gondolataim nyilvánosságra hozatalára.

A három e. ker.-ben, úgy látszik, háromféle a helyzet. A dunáninnen e. ker.-ben nagy, gazdag egyházak vannak többségben, termékeny területeken. Ott bizonyára nem kérdés sem a díjlevélbeli járandóság, sem az igazgatói pótlék fizetése, mert a legtöbb egyház az utóbbit, minden kivetés nélkül, hogy úgy mondjam: a mellényzsebből könnyen kifizetheti. A másik két kerületben, kevés kivételtől eltekintve, már kicsiny, vagyontalan egyházak vannak; a legtöbb: kevésbé termékeny területeken. A tiszáninnen e. ker.-ben a díjlevélbeli járandóság, — legalább is olyan mértékben, mint a lelkészé, — befolyik. Csak az ig. pótlék képezi vita tárgyát, mivel az csak rendkívüli kivetés útján fedezhető. Rendkívüli kivetés pedig e célra, az amegy is tulterhelt egyházakban, korántsem ajánlatos. (Amennyiben esetleg tanítónk más véleményen vannak, presbiteri és közgyűlések alkalmával javaslataikat előterjeszthetik.) A kárpátaljai e. ker.-ben még nehezebb a helyzet, kevés kivétellel. Ha még a rendes, díjlevélbeli járandóságokat sem szolgáltatják ki. — hogyan lehetne akkor szó az ig. pótlékról?! Legalább is a helyes logika ezt követelteti.

Ami kevés segélyt kapnak, ill. kaptak egyházaink és iskoláink (községtől, szan. alpból, stb.) azok az égető szükségletek tizedrésztől sem bizonyultak elegendőknek. Hol van az az egyház, ill. iskola, melynek segély-kérését teljes egészében elfogadták, — s a kapott segély felhasználása után ne lenne legalább tiszter annyira halaszthatatlan kiadása, amiket minden

évben állandóan sürget a tanügyi hatóság is, — miután mindig újabb követelménnyel lép fel iskoláinkkal szemben?!)

A díjlevélileg (szerződésileg) vállalt egyházi szolgálmányok teljesítéséhez szó sem férhet. Egészen más azonban a díjlevélben kívüli, u. n. ig. pótlék ügye, amit az isk. igazgatói teendők ellátása címén követelnek tanítóink. Az állam szervezte az igazgatói állásokat s ugyanő állapította meg az ig. pótdíjat, az iskolafenntartó (egyház) terhére. Itten két dolgot kell leszögeznünk. Az egyik az, hogy van tudomásunk egy másféle igazgatói kinevezésről is. Arról, amikor az egyházkerületi közgyűlés, — hosszú (30-40 éves) közhasznú szolgálat után, — rendszerint nyugalomba vonulás alkalmával, igazgatókká nevez ki arra érdemes tanítókat, minden külön díjazás nélkül, kizárólag erkölcsi jutalom és kitüntetés gyanánt. A másik pedig az, hogy — különösen egy-tanéros iskoláknál — erkölcsileg nem sértő és lealázó-é azoknak az igazgatói teendőknek fizetéséért való ellátása, melyeket 1925 előtti, régebbi tanítóink, magától értetődően, hivatásukkal járó feladatokképpen, díjmentesen végeztek el?!

Még elgondolni is különös, hogy az ilyen igazgatói ténykedésekért járó ig. díjakért tanítóink hajlandók lennének az amegy is válságos anyagi helyzetben lévő egyházaink életét feloldulni?! Nem lehetne itten valami más megoldást találni, ha mar tanítóink semmiképpen nem akarják az állásaikkal járó igazgatói teendőket külön fizetés nélkül elvégezni?! Nem lehetne-é ezeket az ig. teendőket alkalmas módon megosztani, pl. az iskolaszéki elnökkel?!

E sorok írója például, aki — melleleg megjegyezve: községi krónikás is, díjtalanul —, mint iskolaszéki elnök, évek óta minden esztendőben maga állítja össze az iskolai költségvetést, minden mellékletével együtt, — ami valószínűleg az ig. feladatok közé tartozik, — s még sohasem jutott eszébe napidíjat kérni, amikor a lakóhelyétől távol eső adóhivatalban nap-hosszat kellett írnia két község egyháztagjainak állami egyenes adóját, stb. Pedig nem vagóntételekben mérem a helyi javadalmamat. Jóval alul van az átlag tanítói helyi jövedelmen. A kongrua törvényt pedig mindenki ismeri.

Senki sem akarja elvitatni a tanítószág jogos igényeit és munkájukért a megérdemelt bért. Csupán arról van szó, hogy nem jó dolog az, ha felekezeti tanítóink mindig az állami iskolák felé tekintgetnek, mert így nemsokára lesznek, akik más és új igényekkel lépnek fel majd az egyházzal szemben...

A történetíró bizonyára fel fogja jegyezni, hogy a ref. tanítók, mint anyaszentegyházunk tisztviselői, mennyi megértést, türelmet, jóakaratot és áldozatkészséget tanusítottak ebben az átmeneti, válságos korszakban az édesanyával szemben...

Allami törvényen, közigazgatási bírósági döntvényen kívül, felekezeti tanítóra nézve, van ennek az ügynek jogi oldala mellett: erkölcsi oldala is...

Mindezzel anyaszentegyházunk érdekét kívántam szolgálni.

— r — a.

H I R E K

— **Halálozások.** Sütő Áron gáti lelkésztestvérünk folyó hó 17-én 68 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése 19-én volt a vári templomból. — Ravasz György ny. polgári iskolai igazgatót, Dr. Ravasz László püspök 84 éves édesatyát folyó hó 9-én temették el Bánfihunyadon. — Czinyéri Barna, a miskolci reform. leánygimnázium igazgatója, presbiter, konventi tag 49 éves korában távozott el az élők sorából. — Lapzártakor értesülünk róla, hogy Maksa József nagykaposi lelkésztestvérünk neje szül. Kecskeméthy Ilona 66 éves korában hosszú kínos szenvedés után jobb létre szenderült. Temetése augusztus 23-án volt. Halálát férjén kívül Kecskeméthy Lajos szádélői lelkész, Bodnár Lajos bátfai lelkész neje mint nevelt gyermekei, kis unokái és nagyszámu rokonság gyászolják. Megrendülve halljuk az enyészeti anyjának szárnyasuhanását és bizó hittel nézünk az égre, ahonnan a vigasztalás balzsama száll alá.

— **Református keresztyén internátus nyílik meg Pozsonyban.** Pozsonyban a református keresztyén egyház kebelében közép-, szak- és főiskolás ifjak számára az 1934/35. iskolai év kezdetével internátus nyílik meg. Információ a pozsonyi ref. keresztyén lelkészi hivatalban (Bratislava Uhorska 12.), vagy az összes ref. lelkészi hivatalokhoz megküldött körlevélből nyerhető. Az internátus vezetősége úgy határozott, hogy a kérvények beadási határidejét a tanév kezde- téig meghosszabbítja.

— **A beretkei árvaházból.** Árváink szeptember 1-én jöjjenek haza. A Beregszásziak és Beregszász környékén levők azzal a vonattal jöjjenek, amely Beregszászról 7 óra 47 perckor indul és 11 óra 10 perckor érkezik Kassára. Beregszásztól Gemerska Panitáig mindenkinek a jegye meglesz váltva előre. Jegyet váltani tehát (a Husztról, Királyházáról, Salánkáról, Tiszaujlakról, Beregdóról jövőknek) csak Beregszászig kell. Ezek jó, ha már aug. 31-én délután bemennek Beregszászra Kiss Lajos urhoz Kárpát ut 143 sz. ott találkoznak a többiekkel), és szept. 1-én reggel velük együtt indulnak haza. Az Új-dávidházán, Szolyván, Nagydobronyban levők 8:12-kor Bányuban; Csap 8:37-kor; Királyhelme 8:58-kor; a kistoronyiak 9:53-kor Legenyemi-halyiban; Szepsi 12:26-kor Moldaván csatlakoznak a vonatban levőkhöz. Jegyet nem kell váltaniok. Akik másfelé vannak: Ruttkán, Kamocsán, Kisujfaluban, Besztercén, Hrabován, azok szabadon

választott vonattal indulnak, érkeznek, ugyan-csak elsején. Utiköltségüket pártfogóik fizetik, vagy előlegezik. Lelkésztestvéreinket nagyon kérjük, hogy ezokról árváinkat és azok Pártfogóit kegyeskedjenek értesíteni és az elindulás-nál árváinknak segítségére lenni.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A felsőzempléni ref. egyházme-gyébe kebelezett Nagyráska (Raškovce Veľké) ref. egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázat hirdettetik. **Javada-lom:** 1.) Szántóföld 11 kat. h. 493 □-öl, mely-ből 2 magyar hold legelőnek használtatik. 2.) Rét 8 kat. h. 114 □-öl, melyet az egyház hi-vei egyszer lekaszálni tartoznak; vagy ennek helyi értékét fizetik pénzben. 3.) 4 drb. marha-legeltetési jog a falusi közös legelőn és 4 drb. marhalegeltetési jog a „kiserdő” legelőn. 4.) 15 szekér fa beszállítva, vagy ennek piaci folyó ára. 5.) 6 köböl buza és 6 köböl gabona, tiszta szemes élet, vagy ennek piaci ára. 6.) Minde-nik, — bármennyi földbirtokkal rendelkező gazda fejenként egy egy cügos napot dolgozik, vagy ennek mindenkor helyi értékét fizeti. 7.) A földbirtokkal rendelkező gazdák $\frac{2}{3}$ -ada éven-ként 1—1 csirkét fizet. 8.) A földbirtokkal nem rendelkező hívek családonként 2—2 gyalog napon dolgoznak, vagy ennek helyi értékét fizetik pénzben. 9.) A temető be nem vetett részének használata. 10.) 4 drb. sertéslegeltetési jog. Személyi adón kívül az adót az egyház fizeti. A lelkészi helyi javadalom a II-ik lustru-ma 2708 kor. 60 fillérre van értékelve. Pályáz-hatnak: Állampolgársággal és törvényeink sze-rint kellő minősítvényvel bíró egyének, ezen hirdetésnek hivatalos egyházi lapunkban való első megjelenésétől számított 3 hét alatt. A pályázati kérvények kellő okmányokkal felsze-relve a felsőzempléni esperesi hivatalba Malé Ozorovce—Kisazar, P. p. Sečovce, XX Župa küldendők be.

Csicser, 1934 augusztus hó 22-én,

Dr. Magda Sándor püspök.

Pályázati hirdetés. A Verbőczy ref. egyház pályázatot hirdet, a kántortanítói állásra. **Kö-telesség:** az egyházaknál szokásos. **Javadalom:** 4908 čk. naturalékban. (föld, termés) Állam-segély volt eddig is, s most is kérve lesz, de felelősséget nem vállal az egyház érte. Pályá-zatok a verbőczy ref. lelkészi hivatalhoz kül-dendő folyó hó 31-ig.

Verbőcz p. Sevľus. Podk. Russz.

Szerkesztői üzenet.

A csicseri ifj. konferenciáról szóló részletes tudósítás közbejött súlyos betegség miatt, a jö-vő heti számban fog megjelenni.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Velké
Kapusány” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A „Szeretet” olvasókönyv.

Az iskolai gondok és problémák minden iskolai év kezdetével megújulnak. De persze, hova-tovább mindig fokozottabb és fokozottabb mértékben. Nem utolsó ezek közül ama szükségesség hatványozott érzése, hogy iskoláink református, magyar szellemi nivóját nemcsak megőrizni, de tovább fejleszteni is tudhassuk. Ezen a téren nagyfontosságú szerepet töltenek be az igazi vallásos és magyar szellemben írt tankönyvek.

Régi törekvése az egyházunknak, hogy iskoláinkban a saját maga által készített tankönyvek használtassanak. Eme törekvés első eredménye lett a „Szeretet”-olvasókönyv II-III. évf. kötete, amely általános meglegedésre már két éve bevezettetett iskoláinkba. Tudjuk, hogy e jól szerkesztett olvasókönyv további kötetei a kiadásra kerülnek, de sajnosan tapasztaljuk, hogy a harmadik iskolai év is ránk-köszönt anélkül, hogy a következő kötet megjelenéséről hírt hallanánk. Iskoláink vezetőit és egyházunk közvéleményét kívánjuk tehát tájékoztatni, midőn az alábbiakban hírt adunk a „Szeretet”-olvasókönyvek sorsáról.

A „Szeretet”-olvasókönyv IV-V. évfolyamu kötetét a szerkesztő még az 1932. év folyamán elkészítette és a kéziratok a következő 1933. év elején az egyházi bíráló-bizottságnak, valamint az iskolai minisztériumnak is betérjesztettek. Az egyházi bíráló bizottság még a múlt év júniusában megadta a munkáról kedvező bírálatát, az iskolai minisztérium azonban csak október havában küldte vissza a kéziratot, kívánván bizonyos helyesbítéseket és kiegészítéseket. Ezek a munkálatok gyorsan megtörténtek és a kézirat már december havában ismét

visszajutott az isk. minisztériumhoz. Azóta a kézirat a minisztériumban van.

A tankönyvek engedélyezési eljárására a közelmúltban egy egészen új rendet vezetett be a minisztérium, amely sok elvitázhatatlan előnye mellett mégis azzal a hátránnyal jár, hogy nagyon hosszadalmassá teszi az eng. eljárást. Az új eljárás szerint többek között a minisztérium júni. 30 és szept. 1. közötti határidőben tankönyv-engedélyt nem ad ki. Sajnos, nem sikerült a „Szeretet”-olvasókönyv IV-V. évf. kötetére az engedélyt június 30.-a előtt megkapni, tehát a most következő isk. évre még nem jelenhetett meg.

Tudomásul kell venni tehát ezt a tényt, bár bizony nagy hiányát érezhetik majd iskoláink és gyermekeink a „Szeretet”-olvasókönyv újabb kötete elmaradásának. Két év nevelő s oktató munkája haladt eme tankönyv nyomán. Az a gyermek, aki a II. és III. évfolyamon keresztül ebből az olvasókönyvből kapta szellemi táplálékát, hiába fogja várni a mindenválószerűség szerint „megszeretett” könyv folytatását. Legkevesebb egy évig nélkülözni lesz kénytelen!... De hány gyermek van, aki még nem is ismeri a „Szeretet”-olvasókönyvet?

Egyetemes egyházunk a „Szeretet”-olvasókönyv használatát nyilvántartja. A nyilvántartás szerint megállapítható, hogy a „Szeretet”-olvasókönyv II. III. évf. kötetéből az 1932-33. tanévben iskoláinkban használatba-véttett: 1364 drb. s az 1933-34. tanévben pedig: 1362 drb. Az idevágó statisztikai adatok összevetésével tehát megállapítható, hogy iskoláinknak alig 50%-ában van bevezetve ez az olvasókönyv. Vagyis iskoláink nagyrésztében nem-református szellemű olvasókönyvet használnak.

gyermekeink. Csodálkozhatunk-e tehát, ha a vallásos nevelés eredményeiben imitt-amott hiányok mutatkoznak? Nem élünk azzal a csekély eszközeinkkel sem, amelyekkel eredményeinket előbbrevihetnénk!

Van hivatalos határozat, mely a „Szeretet” olvasókönyv használatát iskoláinkban kötelezővé teszi, sőt ezen intézkedését Egyet. Konventünk legutóbbi gyűlésén meg is szigorította. De nem akarjuk hinni, hogy ezen kiváló olvasókönyvünk használatát csak a kényszer útján lehet biztosítani! A könyv minden egyéb hasonló munkával szemben fényesen kiállja a versenyt, csak kézbe kell végre venni és meggyőződni közvetlenül eredményes használata felől.

A „Szeretet”-olvasókönyv azonban nemcsak szellemi, hanem anyagi hasznot is eredményez egyházunknak. A két év alatt jutalék címén kb. 2300 Kč folyt be egyet. egyházunk pénztárába, amely a ref. tanítóképző céljaira fog szolgálni. Ha minden iskolánkba be lenne vezetve ez az olvasókönyv, akkor a jutalék *évenként* lenne 2300 Kč; s ha már meg lenne ez olvasókönyv-sorozat minden kötele, egységes használata esetén *évenként ez több mint 10.000 Kč* jövedelmet jelentene egyet. egyházunknak!

Panaszkodunk anyagi erőink elégtelensége miatt és nem akarjuk észrevenni, hogy mi magunk engedjük ki kezünkől a súlyos ezreket!

Tett-e vajjon valaki csak valamennyire is reális számítást arról, hogy évenként milyen összeghez juthatna hozzá egyet. egyházunk, ha a „Szeretet”-olvasókönyvhöz hasonlóan *minden népiskolai tankönyvünket* egyet. egyházunk adná ki és kötelezőleg bevezetné iskoláinkba?... Érdemes megtenni egy ilyen számítást, mert az eszme nem utópia, hanem buzgó, odaadó törekvéssel megvalósítható realitás.

Egyetemes egyházunk iskoláiban jelenleg 400 osztály van több mint 20.000 tanulóval. Ha egy tanuló évi tankönyv és tanszer szükségletét csak 30—40 Kč-ban számítjuk, (pedig a felsőbb évfolyamoknál az összeg ennek kétszeresét is meghaladja), akkor is már egy millióhoz közel járó összeget kapunk, amelyből jutalék címén 60 80 ezer Kč összeg volna évenként esedékes. Milyen szép és biztos összeg volna ez és mennyi mindent lehetne ebből csinálni!... Miért kell, hogy ezen összegek is a vállalkozói nyereséget és a telhetetlen tőke kamatait szaporítsák, mi pedig minden fillérünk megszerzése felett esztendőnkig töprengünk és fáradozunk?!

Minden kezdet nehéz; de hiszen már a jég meg van törve! A „Szeretet”-olvasókönyv megindulása örvendetes jelenséget képez! Rajtunk a sor, hogy jelentőségét megértsük, felkaroljuk és a megkezdett utat szélesítsük! És ebben a tekintetben a ref. tanítóságtól várunk sokat! Hiszünk, a jövő meg fogja mutatni, hogy eredményeinkben nem csalatkozunk! (B.)

Egyet. konv. tanügyi jelentés.

(Folytatás.)

Iskoláink felett való rendelkezés, felügyelet és a belső élet körülményeit az iskolai rendtartás szabályozza. A mi régi iskolai rendtartásaink azonban a változott körülmények miatt szintén már nem használhatók. Egyet. konventünk el is készítettet a tanügyi előadó által egy rendtartási tervezetet és a múlt évben tartott ülésének határozata alapján ezen rendtartási tervezet megküldetett az egyházkerületeknek véleményadás céljából. Két egyházkerületünk kerületi közgyűlése le is tárgyalta ezen isk. rendtartási tervezetet és véleményes jelentését felterjesztte egyet. konventünkhöz, a dunai egyházkerület közgyűlése azonban érdemben nem foglalkozott a rendtartás kérdésével, hanem azt kiadta előbb az egyházmegyének. Így nem állván rendelkezésre mind három kerület jelentése, egyet. konventünk nem intézkedhetik a rendtartásnak kiadása felől és ez a rendkívül fontos kérdés ismét egy esztendei halasztást fog szenvedni. Pedig féltő, hogy az állam majd itt is meg fog előzni bennünket, amikor a kérdés megoldása sokkal nagyobb nehézségekkel fog járni.

Mindnyájunk előtt tudott dolog, hogy az iskolai nevelés és oktatás eredményessége, a tanterv, rendtartás és minden egyéb előírások mellett legfőképpen a tanítótól függ. Tanítóságunk vallásos meggyőződése, hitbuzgósága, egyházas érzülete és áldozatokra kész odaadása fogja csak számunkra biztosítani azt a kívánt eredményt, amit iskoláink munkájából remélünk és elvárunk. Ha nem tudunk iskoláinkba igazi vallásos és egyházhű tanítókat állítani, hiábavaló minden egyéb törekvésünk, hiábavaló minden szellemi és anyagi áldozatunk! Hívó és egyházasan gondolkozó tanítókat pedig nem nevel nekünk senki! Magunknak kell gondoskodnunk tanítóságunk képzéséről, utánpótlásáról; és meg kell ezt tennünk a legnagyobb áldozatok árán is, mert ezzel áll vagy bukik egész iskola-ügyünk! Hála Istennek, gyülekezeteink belátó gondoskodása és nemes áldozatkészsége immár lehetővé teszi egy ref. tanítóképző felállítását, amelyről azonban egy külön jelentésben fogok egyet. konventünknek beszámolni.

Iskola-ügyeink általános áttekintésénél az iskolafenntartás anyagi nehézségei és gondjai súlyos és terhes tételt jelentenek. A nyomasztó gazdasági helyzet még jobban súlyosbítja a terheket és gyülekezeteink nagy részénél bizony csak az Istenben vetett hit, egyházunkhoz és iskoláinkhoz való ragaszkodás ad erőt a nagy terheknek elviselésére. Illesse őket hálás elismerés és köszönet! Azonban egyet. konventünkre hárul a feladat, hogy az anyagi nehézségek igazságtalanságai ellen küzdjön és

a jog, valamint a törvény alapján iparkodjon a méltatlanul sújtott gyülekezetek anyagi gondjain segíteni.

A kárpátaljai egyházkerület iskolafenntartó gyülekezeteit igazságtalanul és méltatlanul terheli az államkormány akkor, amidőn a tanítói helyi javadalom minimumát 4908 Kč ban állapítja meg velök szemben, míg Szlovenszón ugyanezen a címen 1200 Kč van meghatározva. Egyetemes konventünk minden gyűlésen foglalkozik ezen sérelemmel, lépések is történtek ennek megszüntetése érdekében, sajnos mind-ezideig eredménytelenül. Ez a körülmény azonban nem tarthat vissza bennünket attól, hogy e sérelmes ügyet újból az államkormány elé terjesszük, kérve a méltányos és igazságos bánásmódot s azt, hogy a kárpátaljai egyházker. iskoláinál is 1200 Kč-ban állapítsák meg a tanítói minimális helyi javadalom.

(Folyt köv.)

Ifjusági konferencia Ungban.

Az ungi ref. egyházmegye augusztus hó 19. és 20-án Csicserben tartotta konferenciáját a környékbeli földműves ifjak részére.

Ha a konferencia lefolyását, értékét és valószínű hatásait rövid vonásokban jellemezni akarunk, azt mondhatjuk, hogy mindhárom szempontból ez a konferencia kimagasló utjelzőnek, nagy lelkiértékeket jelentőnek mondható, a szokásos ilyennemű összejövetelek között.

Ami az összehívást és a két napos program sima, zökkenés nélküli lefolyását illeti elmondható, hogy jól, változatosan, az ifjuság lelki-szükségletének megfelelően volt összeállítva, megrendezve és lefolytatva a konferencia.

Szép augusztusi verőfényes időben vasárnap reggel a Csicsert messze környező falvak népe, hitbuzgó reformátussága, mint a méhkasból a méh, úgy rajzott Csicser felé. Az érdeklődés nagyságát semmi sem igazolja jobban, mint az a körülmény, hogy zsúfolt templom, zsúfolt iskola mellett, még legalább ugyanannyi ember csak az Isten szabad ege alatt tudott elhelyezkedni.

A hivek ajkáról feltörő hatamas ének, a „Te benned biztunk eleitől fogva” úgy halott, mint egy hatalmas nagy orgona bugása, amely belevág a legkeményebb sziv falába és magába szállásra, Istenhez emelkedésre ösztönzi a lelkeket.

A konferenciát bevezető istentiszteleten Máté VI. R. 25, 33 versei alapján *Gencsy Béla* e. m. belmissziói előadó mutatott rá igehirdetésében arra a célra, amely a konferenciák összehívásának irányelve, tudniillik Isten országa keresése és annak hirdetésére.

Istentisztelet után *Magda Sándor dr.* püspök imádsága emelte a templomba összegyűjtött ifjuság szívé a Mindenség Urához. Megnyitó be-

szédében a püspök reá mutat arra a nagy fontosságú feladatokra és köteleességekre, amelyek a földműves ifjuságra várnak: az egyház jelen és jövő élete, existenciája, helyes és megfelelő irányban való erősödése szempontjából.

A földműves ifjú nem csak kint a szántóföldjén tölti be a magvető szerepét, hanem bent az egyházi élet mezején is reá várakozik ez a nagy munka, mint kis gyülekezeteink jövőendő előjáróira és órallóira. Éppen ezért ma az egyházunknak öntudatos kitartó és áldozatra kész kálvinista ifjakra van szüksége.

A kálvinista öntudat felébresztésének és kiemélyítésének érdekét szolgálta konferenciánk munkája is. Ebben a szellemben tartotta nagyhatású és értékes előadását *Szöke István* e. ker. főjegyző: „*Mit jelent Kálvinistának lenni*” címmel. Az előadás egyszerű népies stílusban egy darab életet mutatott be ref. egyházunk multjából. Egyes mozaik darabokat csillogtatott oda az ifjuság lelki szemei elé, amelyek nagy lelkekről és erős hitvallókról mutattak megkapó képet és amelyeknek hatása, hisszük nem fog egy könyvnyen hamar és nyom nélkül eltűnni az ott jelenlévő ifjuság lelkéből.

Erdélyi Mihály nyarádi lelkész délutáni igehirdetése után a délelőtti előadásba kapcsolódott bele és mint egy tervszerűleg azt folytatta tovább *Király Zoltán* csapi lelkész előadása: „*Hogyan mozdíthatom elő a Kálvinizmus sikeres munkáját*” címmel. Az előadó arra mutatott rá, hogy a kálvinizmus munkája nem szép szavakból és külső reklámokból, hanem tettekből és cselekedetkből áll. A Kálvinizmus sikerét a földműves ifjuság úgy mozdíthatja elő, ha oda áll az első sorba és a maga fiatalos energiájával nem szégyelve a Krisztus evangéliumát, a munkából kivieszi a részét és a reformátorok hitvalló, bátor lelkével védelmezi egyházát a minden felől veszélyeztető nagy számu külső és belső ellenségek ellen.

A műsorba beiktatott szavalkatok és a konferencia mindkét napján teljes sikerrel működő csicseri és csapi énekkarok énekszámái szintén hozzájárultak az érdeklődés fokozásához úgy, hogy mikor este a szabadban tartott tábortűz köré gyűltünk össze, úgyszólván teljes számban jelen voltak a messze vidékről összejött ifjak és már nem ifjak is.

A tábortűz pompás és avatott megrendezésével *Gaál István* kassai segédlelkész mutatta meg ifjuságunknak, hogy nem csak bor és tánc mellett, sokszor büzös korcsmai levegőben lehet jól mulatni, hanem testvéri egyetértésben együtt örülve lélekemelően ref. ifjuhoz méltóan lehet eltölteni egy pár vidám órát, mely amellet hogy testi örömet nyújt egyuttal a lelket is felüdíti. Voltak tréfás és komoly szavalkatok, nép énekek, víg párbeszéddek, de nem hiányoztak a zsolttárok sem és a dicséretdek mellet ott volt az Isten igéje is. Észre sem vettük, hogy már késő éjszaka van testileg és lelkileg felfrissülve tértünk szál-

lásunkra, hogy másnap megint tovább folytassuk az ifjuság nagy szent ügyének szolgálatát.

Aug. 20-án reggel 8-órakor az ifjuság négy csoportban külön-külön vezetőkkel végzett biblia tanulmányozást, majd a harangok hívó szavára a templomba gyűltünk össze Istentiszteletre, ahol dr. Magda Sándor püspök a Galata levél V. R. 13-22 vers alapján beszélt arról, hogy a ref. ifjunak szeretettel kell szolgálnia a családban, a nemzeti életben és az anyaszentegyházban is.

A másodnapi konferencia előadása az igehirdetésben körvonalozott alapelvek szerint igazodott.

Tóth Kálmán: „Ifjusági munkánk alapkérdései” címen azt a munkakört állította össze amit mindenütt végezni kell, ha azt akarjuk, hogy az ifjusági munka eredményes legyen. Nem a módszer a fontos, hanem a lényeg: dolgozni az ifjuságért. Hogy melyik módszer helyes, az e ami nyugaton már be van vezetve, avagy ezzel ellentétes irányzat ezen vitázni nem szabad. A módszer helyességét a gyakorlati élet fogja eldönteni. Soha nem szabad szem elől téveszteni azonban azt, hogy az ifjusági munkának a *gyülekezetek keretén belül kell folynia* s akkor nem kell félni a kilengésektől, az oldal vágányokra való kisiklástól.

Mi legyen a módszer erre nagyon helyesen rámutatott Nagy József palágyi lelkész előadása: „Mit vár a földműves ifjaktól a Krisztus.” amelynek során elibénk tárta, hogy a földműves ifjunak egyedüli mintaképe úgy örömeiben, mint bánatában, csak az *Ur Jézus Krisztus lehet*. Az Ő élete tanít alázatosságra, Isten és szülők iránti engedelmességre megtanít a szolgálatra, kitartó kötelesség teljesítésre egyházunkkal szemben is.

A Kálvinista öntudat felébresztése a Krisztusnak, mint a református ifju egyedüli mintaképének követése már tisztán állott előttünk, mikor *Gencsy Béla* belmissziói előadó a konferenciát bezárta azzal a felhívással és fogadalom tétellel, ne elégedjünk meg szép szavakkal, hanem a szavak mellett tettekkel bizonyítsuk meg, hogy a konferencián áldott hatásokat nyertünk. Hisszük az elhintett magvak meghozzák a várva várt aratást.

Az Isten áldó kegyelme legyen a vezetőknön, ifjuságon és a vendégszerető csicseri gyülekezeten.

zõ.

A kárpátaljai egyházkerület minden évben rendezni szokott általános belmissziói konferenciáját ez év aug. hó 14. és 15. napjain tartotta meg Dobronyban.

Ez a két nap sok szivre jelentett áldást és sok lélek előtt nyitotta meg az élő vizek forrását.

A kerület közel és távoli részéből Bátor felé özőnlött a lelkes csapat: férfiak, nők, ifjak és Jeányok. A bátyui állomásnál több mint ötven

fogat várta, majd röpitette a vendégeket a 9 km.-re eső Nagydobrony felé.

Akik még nem voltunk Nagydobronyban, meglepődve csodálkoztunk azon az ősi, szép népviseleten, melyet itt híven őriz az utód; a kicsi és nagy egyformán. Festői képek csoportjaiban gyönyörködött valóban a lelkünk.

A szeretet és gondoskodás, mellyel fogadtak és a két napon körülvettek: méltó volt minden tekintetben a nagydobronyiakhoz. A vér nem válik vízzé!

Közel- s távolból mintegy 250—300-an gyűltünk itt össze, hogy szeretetben összeforrva az Ur előtt töltsük azt a két napot egymás hite által épülve.

Aug. 14-én d. e. nemsokára a megérkezés után 1/2 11 órakor megkondultak a harangok. Hivogattak a hatalmas méretű, gyönyörűen renovált templomba. A XXV. zs. dallama áhitatban emelte a buzgó sziveket az egek Urához, amikor a kárpátaljai egyházkerület közszeretben álló püspöke, Bertók Béla a lelkészek kíséretében bevonult a templomba, hogy mindvégig vezetője s irányítója legyen a konferenciának.

Az ígét Pap Géza ungtarnóci lelkész hirdette. A lelkek hangulatát s vágyát szebben nem fejezhette volna ki, mint amit a 110 zsolt. 3. v. ben megmutatott: „A Te néped-készséggel siet a Te sereggyűjtésed napján, szentséges öltözetekben; hajnalpir méhéből leszen ifjaidnak harmatja”.

A helybeli énekhar komoly egybetanulással s átérzéssel adta elő a Hall. 3. sz. éneket: Adj új erőt Urunk. A gyülekezet a 94. d. 1. versét énekelte, miközben egy újszülöttet hoztak, akit Isaák Imre m.ugocsi esperes keresztelt, a keresztzülei tisztet főtiszt. Bertók Béla püspök úr és nagys. Nagy-Iday Ferencné úrnő töltötték be.

A gyülekezet alkalmi éneke után Gönczy Pál helybeli lelkész üdvözli a konferencia elnökét, a vendégeket, előadókat. A konferencia és a gyülekezet boldog eljegyzésének tekinti e napokat.

Rámutat arra, hogy 3.500 lelket számlál a gyülekezet. Az egyház ügyeit 36. tagu presbitérium vezeti buzgósággal és hozzáértéssel. Van 600 ref. tanköteles. A szegények és betegek gondozására az egyházban a kerület első hivatalos diakonissza működik. A presbitérium elhatározta, hogy 1935. évtől az egyházban fegyelmi szabályrendeletet léptet életbe. (Követendő például ajánlható más helyeken is!)

A polgári község nevében Hidi Ferenc első h. bíró a szív mélységéből fakadó, igaz hittől és szeretettől áthatott szavakkal fordult Bertók Béla püspökünkhöz, annak jóindulatába ajánlva a községet. A megjelenekre kegyelmet kér Istentől s igaz szívből kívánja, hogy e találkozás hozza meg a kívánt eredményt.

Az ungi e. m. ősz esperesének áldás kívánását fia, Komjáthy István nagygejőczi lelkipásztor tolmácsolta.

Püspök úr a tőle megszokott közvetlen kedvességgel válaszolt az üdvözlésekre. Megértéssel és elismeréssel emlékezik meg a nagydobronyi ifjú lelkipásztor munkájáról, aki a cselekvésben mutatta meg a belmissziót. Buzdítja a gyülekezet vezetőit, hogy csak bátorsággal haladjanak a cél felé.

Bejelenti Püspök úr, hogy terve első része, t. i. az iljak és nők összegyűjtését Isten sikerrel jutalmazta. Most majd a férfiakat hívja a Krisztus zászlója alá. Hiszi, hogy ezek között is akadnak az Urnak hű katonái. Célja az erőket egyesíteni, a szeretetet cselekvéssé alakítani Isten dicsőségére!

A d. e. felemelő hangulatát a „Mindig velem Uram!” fejezte be.

D. u. 3. órai kezdettel folytattuk a konferenciát. Ekkor az egyes gyülekezetek megbízottai számoltak be az egyházakban folyó belmissziói munka eredményeiről.

A XLII. zs. 1. 2. v. után Szabó Béla e. ker. missziói lelkész imádkozott; majd kezdetét vette a beszámoló. 17 gyülekezet tárta fel a szívét s tett bizonyágot az Ur munkálkodó segedelméről. Ezek a jelentkezés sorrendjében a következők: Bátyu, Nagyszöllős, Tiszakeresztur, Királyháza, Tekeháza, Munkács, Kisgejőc, Csongor, Ungtarnóc, Eszeny, Técső, Beregujfalu, Beregszász, Asztély, Tiszaujlak, Huszt, Fertősalmas. Tóth Kálmán kedves vendégünk az ifjusági munka folyásáról tartott figyelemreméltó ismertetést. Főris Mária testvér az őrszentmiklósi ref. soc. missz. egyesület áldásos tevékenységéről szólott nagy lelkesedéssel a jövő egyházépítés szempontjából emez igen fontos tényezőről.

Püspök úrnak mindenik beszámolóra volt őszinte, atyai megjegyzése, intelme, bátorítása, útmutatása. Éreztük, hogy a Gondviselő az Ő kicsinyei által milyen bölcsen irányítja a Krisztus Anyaszentegyházának s benne gyermekeinek ügyét.

Lelkesedéssel harsant az ajkakon: „Fel barátaim!” A zugó ének a templom falain kívül is utat tört s bizó reménységünk szárnyain az ég felé emelkedett.

Este 8. órai kezdettel vallásos est volt. A gyülekezet az 54. d. 1. 2. v. énekelte. Imádkozott és igét hirdetett Isaák Imre esperes. Alapul vette: Máté ev. 11:28—30. verseket. A kisdobronyi énekkar „A néma légben” c. dallamot adta átérzéssel, jó betanulással. Takács Magda nagy hatást keltve szavalta a „Titanic” c. drámai költeményt. Bácsy Gyula, a beretkei Árvaház igazgatója Máté ev. 25:31 és köv. v. nyomán szól az árvák gondjainak felkarolásáról. Az Árvaház — mint mondta — lehet Istennek kegyelme; de lehet az emberekre Istennek ítéléte is, aszerint amint az árvákkal szemben kötelességeinket teljesítjük, vagy hidegen hagyja

szívünket azoknak sorsa. — Az estet a XC. zs. 1. v. éneklése zárta be.

Aug. 15-én reggel 7 órakor csoportos biblia óra volt az egyik iskolában a nők részére, a templomban a férfiak részére. Az Istennek tanácsát és akaratát a Filippi lev. 4:4—9. v. alapján kerestük.

Kilenc órakor konferenciánkat istentisztelettel kezdtük és folytattuk. A 76. d. 1. 2. v. után Nyitray Béla imádkozott s igét hirdetett Ján. ev. 14:6. v. alapján; mint a gyülekezet éneke: „Mindenható leborulva” követett.

Tornyay János tartotta meg ezután előadását a megújulásról (Gal. 2:20.)

Balogh Sándor minaji lelkész az adakozásról tartalmaz és a szentírásból vett erősségeken felépített előadásával komoly gondolkodásra s elhatározásra eszméltette a hallgatóságot.

Püspökünk szavai s a gyülekezet éneke fejezték be a d. e. programját.

D. u. 2. órakor volt a konferencia befejező része, mely a presbitereknek volt szánva. A 101. d. 1—3. v. után dr. Sárkány Lajos a presbiterek sáfárkodásáról és szolgálatáról szólott sok hozzáértéssel s megszívlelésre méltóan. Párhuzamot von a Kálvin és a „ma” presbitere között. Amott a szigorú fegyelem, emitt a lanyhaság, amott Isten dicsősége, emitt rendesen csak a cím. Jó szolgá az, aki hűséges és tiszta élettellel példát

Ezutáni három kistárkányi leánykőri tag kedvesen adta elő: „Zengjen hála ének”.

Szabó Béla Ézs. 6:1. és köv. v. nyomán szól bucsuzól a konferencia tagjaihoz.

Bertók Béla püspök úr áldást kíván a konferencián megjelentekre, a gyülekezetekre, annak vezetőire, a polgári községre s mindazokra, kik valamivel is hozzájárultak ahhoz, hogy komoly tanácskozásokat folytassunk s a lélek megújulásának munkájában előbb mehessünk.

A helybeli lelkész buscsu szavai után a „Mindig velem Uram, mindig velem” hangjai mellett oszlott szét, ki ki a maga helyére, az egybegyűlt sereg.

Itt köszönjük meg a nagydobronyi kedves atyánkfiaiának ősi, szíves vendéglátását. Tartsa meg az Isten békességben őket, tartsa meg szép, ősi viseletükben és erősítse hitükben Anyaszentegyházunk építésére, Krisztus követésére s Isten dicsőségére.

Tekeháza.

Tornyay János.

Problémáink.

I. Tanítói gondok. Igy szeptember előtt különös, ünnepi érzés vesz erőt a tanítói lelken. Valami kedves készülődés egy egész évi Istennek tetsző szent munkához. Lerázni igyekszik magáról a mindennapi élet gondját, hogy a siró mosolygó emberpalántákat derült arccal fogadhassa, mert bizalmukat így nyerheti

meg az első pillanatban. Ünnepi boldogsággal akarja várni azokat a bizonytalanságot sugárzó szemeket, amelyeket neki kell a tudás által a biztonságérzetével csillogóvá tenni. Várja azokat a kis kezeket, amelyek örökké mozgásukkal oly kedvesek és olyan nehezen kulcsolódnak imára. Ezeket a kacsókat kell imádkozókezékké alakítani. Abba a fehér szivbe, amely még üres, Isten és Jézus nevét örökre bevésni. Ehez a nagy, nehéz, de fenséges munkához kell a tanítónak ünnepi érzés. Ehez volna szüksége teljes lelki és testi nyugalomra. Sajnos ezt az élet nehézségei közt alig találja meg. A tanító sok, nehéz gondja közt ilyen ünnepre gond az a kétféle intézkedés, amely történt a szünetekre vonatkozólag.

Ez a kérdés foglalkoztatja gyerekfogadásra készülő lelkemet, hogy nyugalmat találjak magamnak és tanító társaimnak a békés, Isten országát építő munkához és ez készlet e sorok megírására is.

Az isk. ügyi referátus meghatározott számú (33 nap) szünnapot engedélyez a tanév folyamán az iskolában. Bizonyára pedagógiai kívánalmak születték ezeket a szünnapokat, hiszen az iskolaügyi hatóságok egy órával sem engedik megrövidíteni a tanítási időt alapos indok nélkül. Még a kántori szolgálatot sem fogadják el mentő körülménynek, pedig az az állással járó foglalkozás. Ebből látható, hogy ha alapos oka nem volna a tanügyi hatóságoknak, nem engedélyezne ennyi napot és ha ez nem évközben volna szükséges, akkor a tanügyi hatóságok könnyen eleget tehetnének a szülők kívánságának a tanév megrövidítését illetően azzal, hogy a szünnapokat egyszerre a tanév végén adnák meg. Hogy a szüneteket a kat. ünnepekre teszik, annak is meg van az oka, valószínűleg az, hogy így ők ha akarnak, ünnepelhetnek. Az eljárás pedig egységesebb, ha minden iskolánál egyszerre van a szünet. Mi tanítók sohasem féltettük és ma sem féltjük az általunk nevelt generációt az elkatolikusodástól az ilyen katolikus ünnepekre eső szünetek miatt. Nem is csináltunk belőle kérdést. Csak akkor lett kérdéssé, amikor az esperesi körlevél megjelent, amely megtiltja „hithűség elleni vétség és fegyelmi eljárás terhe mellett a kat. ünnepeknek a ref. iskolákban iskolai szünettel való megünneplését”. Ekkor a gömői ref. egyhm. tanítói: „Kérik, hogy az egyhm. a ref. iskolákban megtartani meg nem engedett ünnepek felsorolásával keresse meg az állami hatóságokat, nehogy a tanítóságnak a hivatalosan előírt szünnapok meg nem tartása miatt kellemetlensége legyen.”

Az e. megyei közgyűlés pedig az esperesi hivatalnak a kat. ünnepeknek a ref. iskolákban iskolai szünet által való megünneplését tiltó és a tanítói egyesület által sérelmezett rendelkezését teljes egészében a magáévá tette, jóvá-

hagyta és megerősítette kimondván, hogy azt hithűségbe ütköző cselekménynek minősíti és a legszigorubb fegyelmi eljárás alá vonja azt a ref. tanítót, aki kat. ünnepeket iskolai szünetként ünnepeltet meg iskolás növendékeivel. Az állami hatóságoknak ez ügyben való megkeresését szükségtelennnek tartja. Ezen közgyűlési határozatot az egyh. megye összes iskoláinak irattárbaváló helyezése és az egyhk.-re egyöntetű eljárás céljából megküldeni határozza.”

Ezt a határozatot vétiv mellett megküldték minden iskolaszéki elnöknek a tanítókkal való aláíratás céljából.

A következő héten megjelent a tiszánineni egyházkerület püspöki hivatalának 365/1934. számú körlevele (hiv. lap 24. szám), mely a szünetekről a referátus 46.600/I-1934 sz. 91 számú körlevelét. „Az egyházkerület valamennyi iskolaigazgatójának figyelmébe ajánlja és kéri a bennefoglaltak pontos betartását.”

Azt hiszem vitán felül áll, hogy melyik rendelkezéshez kell igazodnunk, hiszen az egyházkerület a felsőbb hatóság.

A körlevél elolvasásakor kettős örömem volt. Az egyik az, hogy a jól megérdemelt pihenő nap mégis csak meglesz. De a nagyobb örömet az a szeretetteljes hang szerezte, amely a körlevélből kicseng. Nem kényszerít ez hithűségre, de hithűséget fakaszt a hitetlenben is. Nem kötelez ez egyház iránti szeretetre, de elkötelez a szeretetre szeretettel, de az egyházi élet alapja nem is lehet más csak a szeretet, mert „ha szeretet nincs bennem, olyan vagyok mint a zengő érc és pengő cimbalom.”

Ünnepi arcu tanító testvéreim, készüljétek a gyermekek szeretettel való fogadásához, hogy ők is szeretettel közelítsenek hozzátok: „Mert a szeretet csak szeretetnek lehet a jutalma.”

(Deák)

Gérecz Lajos.

II. Jóltevőink megismerése. Hiv. lapunk aug. 19. száma „Hatalmas alapítványt tett...” címen örvendetes ritka hírről számol be. Amikor elolvastam úgy éreztem, hogy ennek a buzgó cselekedetnek minél szélesebb körben ismertté kell válnia.

Gyülekezetemmel mindig tudatni szoktam a más vidéki nagyobb adományokat, jóltevőink nevét és cselekedetét. A példa vonz és láthatatlanul végzi el a maga munkáját. Ha Fitos Vilmosok nem akadnak is minden gyülekezetben, de vannak és várnak indíttatásra alázatos szívű áldozatra kész lelkek, kik a maguk „cselekedésükkel” is hajlandók beállani jóltevőink gárdájába.

Nagyon megszívlelésre méltó dolog lenne, ha egyházi lapjaink szerkesztői más országú lapokból átvinnék az adományozók nevét, hogy azt minden egyes gyülekezet figyelmébe ajánlhatnánk. Így kellene eljárni az egyházmegyei jegyzőkönyvekkel is. Sőt ez ügyben fel-

sőbb egyházi hatóság intését is jónak látnám, hogy ne legyen gyülekezet, hol a hívek ne teljenek meg buzgósággal, látva a hit cselekedeteit. No meg, a szálla keresőkkel szemben legyen mire hivatkoznunk.

Nekünk nincsenek alapítványaink ezer és ezer holdakra kiterjedők, nekünk csak jó szíví megsegítőink vannak. Ezekért adunk Istennek hálát. Legyünk rajta, hogy ezek száma minél inkább gyarapodjék.

Czibor József.

H I R E K

— **Meghívás.** Helmeczy Antal örökébe a bodzásujlaki ref. gyülekezet egyhangu meghívás utján Erdélyi Zoltán, magyarizségi lelkész választotta meg.

— **Testvéreinknek,** akik az elmúlt nyáron árváinknak nagy szeretettel gondját viselték, ezuton is hálás köszönetét fejezi ki az egyetemes református egyház és annak árvaháza.

A dialektikai teológia, amellyel az erdélyi és magyarországi teológusok élénk kapcsolatot tartanak fenn a Barth római levél magyarázata angol kiadása nyomán az angol nyelvű teol. irodalomban is nagyon eszméltető eredményeket ért el. Legutóbb a franciaországi teol. fakultások tanárai és ifjuságai találkoztak Barth Károllyal, amikor egy előadás sorozatba a kijelentés, egyház, teológia problémáiban mutatott irányt a francia teol. gondolkozás képviselői előtt is. Sorbonnon az előadáson katolikus teológusok is résztvettek.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **Egy prágai professzor** összegyűjtötte a különböző országokban lejátszott hangos filmek egy évi anyagát s a következő megdöbbentő kimutatást készítette el; 310 gyilkosság, 104 rablás, 74 hamisítás, 43 gyújtogatás, 14 család, 642 gonosztett, 181 sikkasztás, 110 szándékos kár okozás, 165 lopás és 405 házasságtörés. Mindez azt bizonyítja, hogy a mai idők embe-reinek érdeklődését a legdurvább eszközökkel lehet csak lekötöni.

— **Statisztika** szerint Európában 201.855.900 katolikus él. (A világon élő összes katolikusok 43%-a.) Az európai kontinensen ezenkívül 234.529.575 nemkatolikus keresztyén él és 31.330.000 nemkeresztyén hitű. Észak-Ameriká-

ban a katolikusok 52.5 millió, a nemkatolikus keresztyének száma 85.5 millió és a nemkeresztyének száma 21 millió. Dél-Amerikában 73-millió katolikkal szemben mindössze félmillió nemkatolikus keresztyén él és másfélmillió nemkeresztyén. Afrikában a katolikusok száma 5.3 millió, a nemkatolikus keresztyének száma 9 millió és nemkeresztyén hitűek száma 125 millió. Ázsiában 17 millió katolikus él, 9.4 millió nemkatolikus, 970 millió nemkeresztyén. A világ lakosságának vallásonkénti megoszlása a következő: katolikusok 19%, Konfuce hívei 16%, mohamedánok 13%, hinduk 12.1%, buddhisták 10.8%, protestánsok 8.0%, szkizmatikusok 7.1%, anamiták 6.6%, felekezetenkívüliek 4.1%, zsidók 0.9%.

— **Siketnéma gyülekezet.** New-York városának legérdekesebb temploma az a protestáns templom, amely a siketnémák számára készült. Mintegy 600 lélekből álló gyülekezet tartozik ehhez a templomhoz. Az Istentisztelet teljes liturgiával folyik, ének, ima, prédikáció, bibliaolvasás, de mindez a siketnémák jelbeszédével történik. Megható látvány a prédikáció lefolyása, amikor a lelképásztor, aki maga is siketnéma, halálos csendben gyorsan mutatja ujjaival a prédikációt. A templom 1852-ben épült, ekkor indult meg a siketnémák lelkigondozása az Egyesült Államokban, ma már 16 képzett vezető áll ebben a szolgálatban.

— **Mit jelent a vasárnapi pihenő?** Tudományos vizsgálatokkal megállapították, hogy az emberi szervezet hatnapi munka után kimerül. Szombaton senki sem tud olyan erővel dolgozni, mint a hét egyéb napjain. Nagy városokban például a legtöbb baleset szombati napon történik. Ilyenkor ugyanis a járművek vezetői már ki vannak merülve a hatnapi munka után, az emberek sem tudnak úgy vigyázni magukra és védekezni a veszedelmek ellen, mint amikor idegeik pihentek. A vasárnapi pihenőnek tehát valláserkölcsi jelentőségén kívül óriási egészségügyi jelentősége is van.

— **Hollandiában** június 29 én ünnepeltek a holland bibliatársulat 120 éves jubileumát. Ezen a napon az egész országban gyűjtést rendeztek a bibliatársaság számadási hiányának a fedezésére. A társaság a bibliát holland nyelven, az evangéliumot pedig a holland gyarmatok különböző népeinek nyelvén is terjeszti. Székhelye Amsterdamban van. Az 1832. évben 128.430 kötetet hozott forgalomba, ebből 29.818 darabot Keletindióban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

KISS LAJOS

(1861 — 1934)

Az abaujtonnai egyházmegyének újra nagy vesztesége van: egyik legidősebb lelkipásztorának, Kiss Lajos, garbócbogdányi lelkésznek az elhunytát siratja, aki nemcsak életkorban, de kötelességteljesítésben, a papi tisztesség megőrzésében is példaképpen járt előttünk.

Ároni családból származott s kezdetben ez a körülmény inkább kényszerítette, később annak sok belső szépsége már vonzotta, hogy az Úr nyájának minél hűségesebb pásztora legyen. Szigorú, tudós édes atyja az abaujvári gyülekezetnek félszázadon át nagy tekintélyben álló lelkipásztora a nevelők, tanárok munkája mellett a nagyvakációkon maga is tanítgatta egyetlen gyermekét, különösen a magyar, latin és német nyelvekből, azt akarván, hogy fia ezekből a tantárgyakból az átlagnál magasabb és több jártasságra tegyen szert; míg jómódu édesanyja ruhában, ellátásban, földi kényelemben akarta kiemelni szegénységgel küzdő osztálytársai közül. Ez a körülmény azonban nem kényeztette el s nem tette elbizakodottá, de csudálatosan a földi javak nagy megbecsülőjévé, akinek a kezében nem omlott szét egyetlen fillér sem, hanem ellenkezőleg 73 életéve alatt tisztos földi vagyonná gyarapodott.

Iskoláit Sárospatakon, Miskolcon, Iglón, teológiai tanulmányait Sárospatakon, Budapesten végezte. Abaujvári, bödi, cigándi, agárdi káplánkodása után, 1889 április 11-ikén az abauji kis Céce választotta meg lelkipásztorának, 5 év múlva pedig Garbócbogdány, ahol aug. 27-én bekövetkezett haláláig, tehát 40 esztendeig és

4 hónapig volt gyülekezetének köztekintélyben álló, rendcsináló és szerető papja. Előljárt gyülekezeté előtt a kötelességteljesítésben, melyet hivatól is kivétel nélkül megkivánt. (Egy-egy vas. istentiszteleti óráról elmaradt hive a köv. alkalommal nem kerülhetett el a kikérdezést elmaradásának oka felől). De előljárt az adakozásban is. Hivei a mennyire respektálták szigorúságát, annyira szerették is: 40 éves jubileuma alkalmából, melyről pedig a világ nem is tudott, egyszerű gondnokának lelkes szavaira hivatól új csűr építésével kedveskedtek a kinos betegségében már roskadozó öreg pásztoruknak. Egyéb épületeik ugyanis a lehető legjobb karban vannak. A kis alsóhutkai leány-egyházának szép, évszázadok viharait kiállani képes templomot tudott építtetni, csupán a parányi gyülekezet tagjainak áldozatkészségéből és buzgóságából, még a legutóbbi években is.

A nagyobb szabású dolgok elvégzésére úgy lett elegendő ereje, hogy könyörtelen pontossággal és nem lankadó hűséggel végezte el a legkisebb teendőjét is. A különböző falvak állami iskoláiban hittani órái előtt hidegben, melegben, sárban, esőben vette botját s kiadós lépéseivel a kitűzött időben annak megtartására pontosan odaérkezett.

Feleségével, Kenyeressy Rózával 33 évet élt boldog házassági szövetségben, melyből 4 gyermek származott, akik közül kettő él: ifj. Kiss Lajos tornyosnémeti lelkész és Andor karcagi városi tanácsos. Szerettei, gyülekezeté, lelkész-társai közül 12-en, nagyszámu tisztességtévő gyülekezet állta körül ravatalát aug. 29-ikén.

délután az őszi verőfényben, ahol Simon József esperes mondta el felette az őt kitűnően ismertető alábbi gyászbeszédet. Most már megpihent 73 évi fáradság után, hisszük, hogy az írások szerint jócselekedeteinek jutalma követi őt! Legyen áldás emlékéen, mint volt életén!
l — f.

Temetési beszéd.

Kiss Lajos garbócbogdányi lelkész felett 1934 augusztus 29.
Tartotta Simon József esperes.

Felséges Isten, mennyei édes Atyánk az Úr Jézus Krisztusban! Ama Vigasztalót, a te áldott Szentlelkedet küldd el kérünk ide e koporsó mellé, hogy a sötétségben ülökkel láttasson nagy világosságot, törölje le a hullói könnyeket s enyhítse megnyugvásra a nehéz bánatot
Amen.

Az Ósva-völgyön fujdogál az enyészet szele. A híres, több évtizedes testvér-baráti kört, mit Szalánctól Bődig e környék egykoru református papjai alkottak, kikezdte a mulandóság, s az Úr szolgálói mennek-mennek egymásután haza. A megboldogult már harmadik a sorban. Oly nehéz a gondolat, hogy akit látni megszoktunk, akihez vonzódott a lelkünk, többé ne lássuk, oly nehéz elhinni, hogy aki a miénk volt, egyszerre csak nem a miénk már, hanem a koporsóé. Hiszen igaz, hogy fejét a tél hava fedte, hogy a kegyelem esztendeit élte már, ám mégis csak az évek száma szerint volt öreg s a gyarlóemberi értelem, ismerve az ő szívós szervezetét, mindig mértékletes életét, úgy ítélte, hogy ő még messze van a vándorút végétől, neki még van „Istentől kimért ideje“ tovább munkálkodni az Úr szőlőjében, aztán meg élvezni a jól megérdemelt nyugalmat kedvesei körében. Alakja, 73 ik évében is, mint a gyertyaszál, látása hibátlan, járása könnyed, biztos, lábai fáradság és reszketés nélkül röjják a kötelesség utját, írása mindvégig csupa finom gyöngybetű, buzgósága töretlen, ajkán változatlan erővel csendül az Ige és a Zsoltár, ki gondolna hát arra, hogy napjai meg vannak számlálva, hogy a nagy Arató a hála megett áll suhintásra készen? Csak pár hónapja még, hogy egy nagy fáradsággal járó hivatalos körutat végzett: végigvizsgálta az egyházmegye egyik járásának egyházait, újabb bizonyosságát adva, hogy munkaereje még a régi. Csak nemrégén történt, hogy az egyházmegye osztatlan bizalma beültette őt a tanácsbírói székbe, melyben azelőtt már 15 évig ült. Csak az imént volt még, hogy gyülekezete megülte az ő itteni 40 éves lelkészi szolgálata jubileumát. A hűség iránti elismerés, jövő iránti bizalom jelei itt is, ott is, alkonysugarak, mik alighogy megmelengették szívét, a halál sötét éjszakájába veszték.

T! Minden ember Istennek egy-egy testet öltött gondolata; mindenik által üzen nekünk,

példát állit elénk s mi ahelyett, hogy hiábavaló módon jajonganánk a megmásíthatatlan isteni rendelésen, emlékezzünk inkább, foglaljuk szavakba, ami az elhunytól a lelkünkben él, fonjunk koszorút lelke virágaiból, jelleme alapvonalasaiból s tegyük oda a hű öreg szolga koporsójára.

Az volt valóban: hű mindenekfelett és mindhalálíg. Hűséges szolgája az ő Urának, de nem a szolga félelméből, hanem a fiu odaadásával, Mint ároni család ivadéka, talán öröklött hajlama szerint, talán a családi hajlék vallásos légkörétől hajtva, a szülei szívek kívánságára s azok nevelő hatása alatt, a papi pályára lép, a Krisztus zászlója alá esküszik, s az Úr kegyelméből 51 éven át nagy hűséggel szolgálja az ő szent ügyét, az anyaszentegyházat. Maga írja Önéletrajzában: „Nyugodt szívvel állok egykor ítélőbirám elé azon megnyugtató tudatban, hogy gyarló tehetségem szerint igyekeztem mindenkor igaz és hű szolga lenni a rám bízott sáfárkodásban.“ Ugy volt, valóban ugy volt. Láttuk, tudtuk, hogy neki „a Krisztus terhe könnyű, igája gyönyörűsége“. Hogy terhes volna neki a lelkipásztori szolgálata, — pedig az volt —, azt ő sohase panasolta, sőt boldog volt, amikor szolgálhatott. Kathedrai működésén, igehirdetési buzgalmán látszott, hogy neki lelki élvezet a lelkeket nevelgetni, Istenhez emelni; csengő hangú, erőt nem kimélő ének. lésében ott rezgett szíve halája a Zsoltárró vallomása szerint: „En az Úrnak éneklek, mindaddig, miglen élek.“ Építette egyházát kívül-belül s lelkieken, anyagiakban rendezett egyházat hagy maga után. Ugy gondolta, azt akarta, hogy az evangélium ereje a külsőkben is kitűnjék s tervezett, fáradt, nyughataatlankodott, buzdított, két kis gyülekezetével csodát művelt s ma diszes templomok, jó karban lévő egyházi épületek, rendezett anyagi viszonyok tanuskodtak az ő egyházszeretetről, építő munkásságáról, gondosságról. S hogy a lelkekben is épített, hogy a rábízott lelkeknek mi-ként viselte gondját, annak a külső jeleken kívül bizonyossága az is, hogy a garbócbogdány-alsóhutkai gyülekezet ma a Sátán uralmának idején, a hitetlenség és erkölcsi züllés legvadabb tombolása dacára is, egyike a legvallásosabb, legtemplomszeretőbb s legáldozatkészebb gyülekezeteinknek. Gondot viselt a nyájra, melyben „a Szentlélek őt vigyázóvá tette“, örködött, hogy abból egy lélek is el ne vesszen s ha netalán eltévedt egy-egy, az—bár mulasztás nem terhelte—neki fáj a legjobban. Ránevelte, rákényszerítette hiveit az Istenháza szeretésére, buzgó látogatására, épügy arra is, hogy azok előtt mindig az egyház legyen az első, melynek adakozni, melyért földi javaikból áldozni lelki gyönyörűségnek tartásák.

Hűségéből fakadt közismerten mintaszerű kötelességteljesítése. Ebben nem ismert megalakuvást, sőt még önkiméletet sem. Lelkiismerete

üzi-hajtja s ő meg sokszor félig betegen is a kötelesség útján, vagy rőjja íróasztalán a sorokat, családi baj, magánelfoglaltság, kisebb gyengélkedés, vagy akár az öregség nála nem mentő körülmény a hivatalos szolgálat alóli kibúvársra. „Első a kötelesség, azután jön minden egyéb!” Hivatali dolgaiban pontos, rendszerető, írásaiban mindig ott a csín, tisztaság, s mindig ő az első, aki a felsőbbbség rendeleteinek eleget tesz. Szigorú volt önmagához, de épily szigorúsággal követelte meg másoktól a kötelességteljesítést, a rendet, a pontosságot. A késlekedőket, mulasztókat számon kéri, lettek légyen azok templomkerülők, közmunkáról elmaradók, vagy épen fizetés-hátralékosak. Némelyek emiatt félnek tőle, vagy nem szeretik, de ő ezzel nem törődik, Istennek kíván tetszeni, nem embereknek, rendet akar és tud teremteni az egyházi életben, ha egyesek duzzogása árán is. Ezt a szigorúságát vaskövetkezetességgel alkalmazza s célt ér vele s lassanként a duzzogók is rájönnek, hogy a gyülekezeti élet alapja a rend s az, hogy mindenki idején teljesítse a maga kötelességét.

Mint egyházkormányzó, szinte egyedül állt köztünk határozott erélyével, kemény beszéddel, félelmet nem ismerő magatartásával. A lelkész a gyülekezeti élet vezetője tartozik lenni és pedig falusi kis egyházaknál nemcsak a lelkiekben, de az anyagiakban is. Nos hát ő vezérkedett, irányított, rendelkezett, akaratának érvényt szerzett s tekintélyt tartott. Mikor aztán a nagy összeomlás után jöttek a forradalmak, a társadalmi zürzavarok s itt-ott becsaptak az egyházi élet területére is, mikor a nyáj felibe került a pásztornak, diktált, parancsolt neki, vagy félretolva őt, az egyház ügyeiben szabadon rendelkezett, mikor a felszabadt szenvedélyek, egyéni ágaskodások sok egyházban kezdtek veszedelmesekké válni, ő nem akarta tudomásul venni a néplélek illetén megváltozását, se meghajolni, se félni nem volt hajlandó, ment tovább a maga útján, mintha mise történt volna, állt rendületlenül, mint a hajó kormányosa vész idején a parancsnoki hidon, vaskézzel tartotta a gyeplőt, csirájában elfojtotta a zavargó hajlamokat, harcolt bátran a saját békessége árán is az egyház békességeért s sikerült megőriznie, biztosítania az egyházi élet nyugodt menetét.

Nem félt az emberektől, nem félt senki emberfiától. Mikor a próféták hangja elhalkult, mikor a gyengébb idegzetűek csendesen meghúzódva, riadtan szemlélték a lelkek viharának tombolását, ő akkor is bátran szólt a Krisztus evangéliumát s a maga igazait.

Nem volt olvadozó, barátkozó természet, nem sok embert eresztett közel a szívéhez. Aki becsülnivaló volt, azt becsülte, de utálta a hizelkedést és senki kegyét nem kereste. Őszintesége, szókimondása közismert volt, ami a szívéen feküdt, azt kimondta felfelé csakugy,

mint lefelé, nem törődve azzal, hogy megsérti a legnagyobb bálványt, a hiuságot, hogy kockáztat vele, elveszít mialta jóindulatot, barátságot, népszerűséget. Kemény volt, éles volt, rideg volt, mint egy Keresztelő János, de őszinte volt, neki képmutatást nem vethetett szemére senki, vele tisztában lehetett s volt mindenki.

Erőslelkűnek bizonyult a sorscsapások idején is, mikor családi bajok próbálgatták hitét, lelkének ellenálló erejét, mikor koporsók jelentek meg házában s temetgette gyermekeit: serdülő fiát, tragikusan elhunyt asszonyleányát. És erőslelkű maradt akkor is, mikor nála jelentkeztek a halál postái s kétségtelemné vált előtte, hogy életutja a halál sötét völgyébe kanyarodik. „Legyen meg az Úr akaratja”-mondta s nem jajongott, nem remegett, nyugodt elszántsággal készült az utolsó harcra s nézett szembe a rá váró gyötrődésekkel. Hitte, hogy az Úr kezében van, hogy hazamegy s bár fáj még itti hagynia az életet s szeretteit, az öreg embernek az elmulás gondolatához hozzászókött nyugalomával kívánczozott a szenvedések kötelékéből szabadulva, „elköltözni s lenni Krisztussal”.

Említenem kell még szigorú életfelfogását s ebből eredő életmódját. Hajléka a tisztaság, egyszerűség otthona volt, igazi kálvinista papi otthon s családját is egyszerűsége, igénytelensége szoktatta. Divat, cicoma, urizálás az ő házában tilos volt. Bár anyagi javakban sohase szűkölködött, sokkal szerényebben élt, mint ahogy neki kellett volna. A világ előtt mindig választékosan öltözködve, hivatalos papi öltönyben mutatkozott, mert azt tartotta, hogy a papi tisztességet a külső megjelenés által is fenn kell tartani, de egyébként önmagával szemben volt a legigénytelenebb, nem üzött semmiféle költséges, vagy egészségrontó szenvedélyt, megvont magától minden élvezetet, még a kényelmet is s mintha csak Pál apostolt választotta volna mintaképeül, mikor az Igét nem hirdette, háza körül testi munkákban szorgalmatoskodott, hivatalos, vagy magán ügyeiben bármily messzire elgyalogolt, nem szükségből, nem kényszerűségből, de igénytelenségből, testedzésből, vagy még inkább takarékoság okáért. Igen, a takarékoság, ez volt élete fő irányítója s ezt végigvitte egész életén s élete minden viszonylatában. Oktalan költekezés, gavalléroskodás, magamutogatás, vendéglátó uraskodás: ilyenek nem szerepeltek az ő életében, s lehet, hogy emiatt nem mindig s nem mindenben felelt meg a közfelfogásnak s a társaságos élet követelményeinek. Szerezni s a tisztességes verejétkkel szerzettet megakarítani, megtartani: ez volt a felfogása, törekvése s ennek nem is maradt el a gyümölcse.

Igy ismertük mi a megboldogultat szavai, tettei, magatartása, s a véle való érintkezés alapján, s elősorolt jellemvonásai közt több

van olyan, mikkel őbenne példát állított élénk a bölcs isteni gondviselés.

Hogy aztán milyen volt ő otthonában, szűk családi körben, a világtól nem látva; hogy mi volt ő a családjának, arra a te könnyeid felelnek, gyászoló özvegye, ki 43 esztendő élményeit, örömeit, bánatait, küzdelmeit, aggodalmait élted át vele lélekben összeforrva. Ha csak megszokás kötött volna is össze benneteket, akkor is nehéz lenne a válás. De te könnyeid tanúsága szerint is feleség voltál, szerető feleség, fele segítsége a munkában, családfenntartásban, lelkének fele, sorsának, törekvéseinek, boldog, vagy bánatos érzéseinek hű osztályos társa. Am legyen számodra bármily fájdalmas a válás, mégse történt egyéb, mint hogy az ő földi alakja eltűnt szemed elől, de élni fog számodra ezután is a lelkedben, gondolataidban, az emlékekben, mik körülted fognak rajzani s mikor megszűnsz gondolkozni, emlékezni, előtted áll majd eszményi alakban, megdicsőült testben, mint élő valóság. Köszönd meg Istennek, hogy 43 évre földi gondviselődül adta őt s kérd tőle azt a kegyelmet, hogy legyen özvegységednek gyámola, tanítson meg krisztusi szemmel nézni életet, halált, hinni a szeretet lelkeket összekötő, halálon is diadal-maskodó erejében, a husvéli evangéliumban, a viszontlátás, a tulvilági örök együttlét édes bizonyosságában.

Mint szülőről, ti tegyétek a bizonyosságot, fiai, kik ma már valljátok, hogy gyermeknevelési szigorúsága hasznos szigorúság volt; hogy az az apai szív akkor is szeretett, mikor keménynek látszott; boldog volt bennetek s a ti jólétetekért áldozta lelke-teste töredelmét. Legyetek örökösai ne csak az anyagiakban, de a lelkiekben is; kövessétek őt az élet komoly felfogásában, az igénytelenségben, a hivatás hűségében, az egyeneslelkűségben, a világgal, sorssal, bajokkal való bátor szembenézésben, így állítva neki hála emléket, igazolva, hogy nem hiába élt s biztosítva az örvendetes ujratalálkozást. Menyek, unokák, rokonok, a ti könnyeitek is bizonykodnak kedves órákról, szívek ölekezéséről, egy édes földi viszony megszakadásáról s a mennyei folytatás óhajlásáról. Szolgatársak! tanuskodjatok melletttem, hogy ő hiven sáfárkodott a kapott talentumokkal, példát adott az Úr szent ügyének buzgó szolgálatára, a nemes harc megharcolására s emléke nem tűnik el nyomtalanul egyházmegyénkben, egyházi köreinkben. Barátai! igazoljátok, hogy tudott ő áldozni a barátság oltárán is és ez az áldozat kedves emlékü marad számotokra. És te nagyobbik családja, gyülekezete, ki csak nemrégén hajtottad meg előtte érdemes munkásságaért az elismerés zászlaját, maradj meg a hithűségben, melyre téged nevelgetett, őrizd meg az egyházi élet rendjét, melyet kebeleddben meghonosított, hogy az ő itteni 40 éves lelkipásztori működésének

hatása szálljon át nemzedékről-nemzedékre, hirdesse az ő emlékét s teremjen áldott gyümölcsöket a lelkekben az Isten dicsőségére.

Most pedig jöjjetek mindnyájan s imádkozunk:

Sorsunk szabados Ūra, felséges Isten! A végzésedben kimért idő letelt s Te hazahivtad öreg szolgádat. Öreg volt, igaz, de még nem fáradt, kész lett volna még szolgálni Neked, ám Te elküldted teremtményeid legkisebbikét, a kitanulhatatlan s legyőzhetetlen rémet, hogy letörje erejét s elkészítse őt a hazamenetelre. Legyen meg a te szent akaratom.

Ami benne érték volt, kegyelmedből volt az s mi áldunk Téged mindazért, amit vele s általa cselekedtél. Áldanak különösen azok, kiknek életében áldássá tetted őt s akik most elvesztését fájlatva, vigasztalásodat kérik. Ő töltsd ki rájuk Szentlelkedet, hogy üzze el az lelkükről a gyász sötétségét, értesse meg velök, hogy végzésed javokra történt, hogy szerettüknek jó már, mert Nálad van; sugározza be szívüket a viszontlátás, örökélet krisztusi hitével, amely feledtesse az ideiglenes válás keservét. Küldj megnyugvást Atyánk azoknak is, kiket nem vér, nem családi kötelem, hanem lelki kapocs fűzött a megboldogulthoz s az ő elhunytával lelkük egy darabját érzik leszakadni. A távozó pásztor után megilletődötten tekintő nyájban tartsd ében a hálás emlékezést, de ne hagyd sokáig busulásban, tanácstalan árvaságban, rendelj számára új pásztor, ki átvegye az elhunyt örökét s vezesse népedet tehozád közelebb-közzelebb Hazatérő szolgádat, ki ott áll már színed előtt, ki egész életében hű szolga igyekezett lenni, fogadd kegyelmesen s öleld atyai kebeledre. Minket pedig, kik rendelésedből tovább megyünk a vándorúton, tölts el azzal a boldog tudattal, hogy útunk végeztével haza vársz, irgalmadba fogadsz s a halálig hiveknek megadod az örökélet koronáját az Ūr Jézus Krisztus által. Amen.

Ūreg Testvér! Itt az indulás perce, s mi fölehajtva búcsuzunk tisztos földi alakodtól. Azon az úton, melyen Te oly sokakat elkísértél, most mi kísérlünk el téged meghatott lélekkel, szeretteid forró könnyei közt. Csak földi alakodtól búcsuzunk, mert lelked, emléked itt marad kedveseid, gyülekezeted, barátaid, tisztelőd szívében. Tested alkatrészei a földben porrá válnak, de hitünk szerint a porok ama nagy napon dicső formában új életre elevenednek. Ūgy legyen! A hosszú álom idején adjon Isten neked édes pihenést a b. f. r. a., adjon lelkednek idvességet, szeretteidnek s nekünk mindnyájunknak boldog találkozást egykor veled az idvezültek honában az Ūr Jézus Krisztus által

Amen.

— Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

Egyet. konv. tanügyi jelentés.

(Folytatás.)

Az iskolafenntartás anyagi terheit az iskolafejlesztési követelmények és törekvések is súlyosbítják. A népoktatásnak nyolc évre való kiterjesztése önkénytelenül maga után vonta a tanulók létszámának növekedését és ezzel együtt az osztályok szaporítását. Ahol egytanítós iskola volt, ott még egy tanítót kell alkalmazni és ennek következtében az iskolafenntartás gondjai egyszerre megduplázódnak. Ezen kétszeres terheket minden gyülekezet elviselni nem képes és sok helyen (különösen Kárpátalján) az a helyzet áll elő, hogy gyermekeink kiszorulnak iskoláinkból, kénytelenek más iskolát látogatni, amely azután számunkra kétszeres veszteséget jelent! Hogy milyen szomorú következményei vannak ennek, arra nézve felemlitem, hogy pl. Kárpátalján 6366 ref. gyermek jár nem ref. népiskolába és ezek közül is 220 gyermekünk nem magyar tannyelvű iskolába kényszerült. Nem kevésbé visszás állapotokat szűnnek az iskola fejlesztési gondok pl. Felsőzemplénben és a tiszai egyh. ker. be tartozó ungi egyházmegyében, ahol az iskola fejlesztést más iskolákkal: állami, községi, sőt róm. kat. iskolákkal való kooperálással oldják meg. De hogy lehet pl. csak elképzelni is, hogy róm. kat. iskola a mi gyermekeinket református szellemben nevelje?!

Mindezek a dolgok kell, hogy cselekvésre kényszerítsenek!

Az iskolafejlesztés üdvös és hasznos voltát belátjuk. Bár mindenütt két- és három tanerős iskoláink állhatnának a gyülekezetek szolgálatában. Azonban erőnk, tehetségünk gyenge és szegények vagyunk! Szükség anyagi erőnkkel okosan kell bálni, a jövőre is kell gondolni s nem szabad engedni, hogy gyülekezeteink erejükön felüli terheket vegyenek vállalkra. Szabályozni kell tehát az iskola fejlesztése körüli eljárásokat s egyházi felettes hatóságok mérlegelésétől kell függővé tenni, hogy az egyes gyülekezetek az iskola fejlesztési kívánalmaknak mennyiben tegyenek eleget. Csak a feltétlen és elodázhatatlan szükség esetén szabadjon az iskolafejlesztést foganatosítani, de mindig a gyülekezet teherbíró képességéhez képest és csakis a felettes egyházi hatóságunk beleegyezése alapján.

Örömmel kell megállapítani, hogy minden gazdasági nyomoruság, reánk nehezedő gondok és káros eszmei áramlatok dacára, híveinknek az iskoláinkhoz való ragaszkodása és azokért való áldozatkészsége semmiben sem lankad, kitartásuk szilárd és minden lehetőt elkövetnek, hogy iskoláikat anyagi tekintetben is a megkívánt színvonalon fenntartsák. Alig egy-két kivétellel (Tussa, Nagyráska, Kálosa, Zeherre, Pokorág, Balog) iskoláink dologi tekintetben a követelményeknek megfelelnek, az épületek és

a felszerelések jókarban vannak. Az elmúlt tanév folyamán 8 osztállyal szaporodott iskoláinknál a létszám és csak két helyen: Kálosán és Csonkapapiban szűnt meg egy-egy osztály, illetve iskola.

Iskoláink szellemi állapotánál a haladás határozottan örvendetes és dicséretreméltó. A vallásos nevelés eredményeit a kerületi jelentések kivétel nélkül kiemelik és hangsúlyozzák annak szemmel látható, szép következményeit. A vallásoktatásnál a biblia a kiinduló és a végső lépés, a mindennapi bibliaolvasás pedig már majdnem minden iskolánkba bevezettetett. Dicsérik a jelentések az énektanítás eredményeit és a „Szeretet” olvasókönyv használatának kedvező hatásait. Ott vannak csak bajok a vallásos nevelés és oktatás körül, ahol nem-református vallású tanítókat kénytelenek a gyülekezetek az iskolákba állítani. Itt ki kell venni a hitoktatást az alkalmatlan tanítók kezéből és a lelkészeknek kell azt átvenni! Szlovák tannyelvű iskoláinkban pedig a tankönyv hiány okoz zavarokat a vallásoktatásnál, ezeknek megszüntetéséről is kell intézkedni.

Tanítóink önzetlen, odaadó munkássága minden dicséretet és elismerést megérdemel. 171 kitűnő, 154 dicséretes, 63 jó, 7 elégséges, 5 pedig gyengére minősített, ezen utóbbiak azonban a másvallású tanítókból kerülnek ki. Külön konv. elismerésben és dicséretben kéri részeseit a kárpátaljai kerület a Técső, Visk és Huszti-i iskoláink tanítóit, akik iskoláinkban úgy a vallásos nevelés, mint a tanítás eredményét illetően messze kimagasló előhaladást és eredményt mutattak fel.

Iskoláink statisztikai adataival kapcsolatban legyen szabad elsősorban is hangsúlyozni ezen adatok nagy fontosságát, mert csak ezek által tudunk kellő áttekintést nyerni iskolaügyünk igazi állásáról. Ezeknek pontos és lelkiismeretes kitöltése tehát elsőrendű kötelességét képezze felügyelő hatóságainknak. A tavaly kiadott új statisztikai ívek sajnos még mindenütt nem vezetettek be s ez bizonyos mértékben hiányt okoz adatainknál. Nem állapítható meg pl. az a fontos tény, hogy hány ref. iskolánk van egyet, egyházunkban? Csak annyi biztos, hogy iskoláinkban 400 tanító működik, amelyek közül 103 ideiglenes, 34 állás pedig üresedésben van, illetve másvallású tanítókkal van betöltve. A tanköteles gyermekeink összes száma: 33,396; ebből azonban a mi iskoláinkba mindössze 20,542 gyermek járt, vagyis gyermekeinknek közel 40% a idegen, nem-református iskolákban kapja meg nevelését, amely körülmény megdöbbentően kiáltja felénk azokat a nagy feladatokat, amelyek még iskolaügyünk terén reánk várnak. Van azonban egy másik megdöbbentő ténye is statisztikai adatainknak, nevezetesen az, hogy 493 magyar-anyanyelvű gyermekünk járt nem-magyar-anyanyelvű iskolába. Ha ez a szám talán még nem tűnik is

fel nagynak, maga a tény óriási veszedelmeket rejt magában és ha idejében nem cselekszünk, félő, hogy a baj elharapódzása után, már minden későn lesz! (Folyt köv.)

Problémáink.

„Takarékoskodjunk!” A mostani pénzsűk világban, amikor minden okos és körültekintő ember felhasználja azokat az alkalmakat, ahol és amikor megfoghatja a garast és kihasználhatja a takarékoskodásra kínálkozó eseteket: nagyon ajánlatos volna az ilyesmit megragadni és kihasználni akkor is, amikor ez nemcsak egyeseknek, de egész tömegeknek nyújt előnyöket és jelent nem csekély megtakarítást. Tudvalevő dolog, hogy az államvasutak nemrégiben menetdíj mérséklést léptettek életbe a vasárnapok s állami és egyházi ünnepnapok tartamára, amely kedvezmény már a megelőző napon kezdődik és 2, 3, sőt 4 napi érvénnyel is bír, természetesen csak menettérti viszonylatban. Itt 33%-os kedvezmény áll fenn, bármily állomásról. Van azután körutazási kedvezmény is 60 napi érvénnyel és 40—50% os kedvezménnyel, de csak 400 klm.-en felüli távolságoknál. Pld. ha valaki Pozsonyból Kassára utazik, ez esetben másik vonalon kell visszatérnie, tehát Torna, Rozsnyó, Fülek, Zólyom, Léva, Érsekújváron keresztül a kiinduló állomásra (a körutazási jegyet 1—2 nappal előbb kell megrendelni a kiinduló állomás pénztáránál, de az utazást többször meg is lehet szakítani. Ezeket azért látom célszerűnek egyházi lapunkban felemlíteni, hogy ezen kedvezményeket vegyék figyelembe egyházi hatóságaink is s konventi-kerületi egyházmegyei gyűlések, vagy akár konferenciák időpontjánál használják ki az ilyen alkalmakat, hiszen úgyszólván minden hónapban akad 1—1 hétköznapra eső állami vagy egyházi ünnep s így e gyűlések, vagy konferenciákra utazók lényeges megtakarítást érhetnek el, ha a kedvezményes napokra esik az utazás. Gondoljuk csak el, hogy az egész egyetemes egyházunkban az oly címen elérhető megtakarítás milyen tekintélyes összegre rúg. Vajjon nem áldásos dolog volna e a beretkei és koszmályi árvaházaknak juttatni az ily módon elérhető megtakarítást. A közügynek semmi kára nem lenne abból, ha alkalmazkodnánk az utazásokat mérséklő alkalmakhoz. Ajánlom ezt a gyűléseket összehívó elnökök figyelmébe.

Sedivy László ref. lelkész.

H I R E K

— A losonci teol. szemináriumban a növendékek beírása szeptember hó 27—29. napjain történik. Az iskolai év ünnepélyes megnyitása szeptember 30-án leend. Október 1-én az elő-

adások megkezdődnek. Lakást és ellátást minden teológus csak az igazgató által engedélyezett helyen szerezhethet.

— A teológiai alapvizsga határidejéül október hó 3. napjának délutáni 3 órája tűzvetett ki.

— Írásbeli egyéni dolgozatok tételei az 1934. évi alapvizsgára. 1. Csatlós Sándor részére: Az ungi egyházmegyének és az egyházmegye gyülekezeteinek alapítványai, ezek rendeltetése és felhasználása. 2. Csomár Géza részére: Az izlám vallástörténeti és vallásfilozófiai szempontból. 3. Szabó Gyula részére: A szlovák egyházmegye tervezete az 1928-i zsinati törvényhozásban, a szlovák kálvinisták részéről és a tiszáninenni református egyházkerület határozataiban, tekintettel az egyházmegye nyelvi, területi és missziói kérdéseire. Az írásbeli dolgozatok 1934. szeptember 20-ig küldendők be a losonci református lelkészi hivatalba.

— Tájékoztató s kérelem. A tiszáninenni egyházkerület minden lelkészi hivatalához element a Belmissziói Vezérkönyv című füzet (a leányegyházaké is a lelk. hiv. címén), mindehhez mellékelve csekk-lap, melyen a füzetekért járó a 10 Kč.-át méltóztassanak minél előbb beküldeni az egyh. ker. pénztárnak Tornaljára. A magyarországi egyetemes konvent egy több évre szóló ilyen nemű munkát akar ez őszön készíteni vezérfonalul a gyülekezeti munkások számára. Kéri, hogy a mű tökéletesítését célzó megjegyzéseket, bírálatokat, problémákat, tárgyalásra akár az ifjuság részéről, akár a vezető részéről felmerült, vagy kívánt témákat méltóztassanak velem közölni, hogy azokat a következő évre értékesíteni lehessen! Enemű kéréseket természetesen más egyházkerületből is hálásan fogadok s szívesen továbbbitok. Tisztelettel
Lengyel József
Abaujszina-Seña. ref. lelképásztor
e. ker. missziói előadó.

— Szlovák tanyelvű iskoláink figyelmébe: Enapokban kerül ki a sajtó alól Balázs János kerületünk által jóváhagyott vallástani kézikönyve, mely a III.—V. osztályok tananyagát tartalmazza. Miután a Tiszáninenni kerület ennek a könyvnek a használatát a kebelébe tartozó iskolákban elrendelte (1932. kjk. 33.) megrendelő ez a könyv a szerzőnél, vagy a „Sváz Slov. Kalvínov” bánovcei központjánál. Ára 6 Kč.

— Kemény leckét kapott a mai keresztyén-ság a Lyautey francia tábornagy sírfeliratában.

A sirfeliratot maga szövegezte meg a világhírű katona. Nem volt semmiféle összeütközése saját egyházával, a római egyházzal, más keresztyén felekezetekkel pedig még kevésbé lehetett. Nyolc évtizeden át járta és szemlélte a világot. Óriási tapasztalat állott a rendelkezésére, amikor megállapította utolsó számadása mérlegét. Sirfeliratát így szövegezte meg: „Itt nyugszik Louis Hubert Gonzalve Lyautey, aki keresztyének született, keresztyének nevelődött és mohamedán testvérei között kíván pihenni.” A sirfeliratot a Marokkó belsejében Rabatban kijelölt sírjára, a tanulságot pedig a mai keresztyénségnek szánta.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztánnenni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

ad 384/1934 sz. körlevél. Csicsér 1934 szept. 3. Tárgy: Iskolai szünetek a református felekezeti iskolákban. Valamennyi Nt. és Tek Iskolaszéknek! Az egyházi hivatalos lap szept. 2-iki 36-ik számában „Tanítói gondok” c. alatt megjelent cikkből azt látom, hogy egyházkerületünk felekezeti tanítói az iskolai szüneteket illetőleg tévedésben vannak. Abból a körülményből ugyanis, hogy az itteni püspöki hivatal az Iskola és nemzetművelődésügyi min. referátusának 1934 ápr. 23-iki 46600/I-34 sz. leiratát, amely az iskolai szüneteket meghatározza, kihirdette és az iskolaszékeket az ahoz való alkalmazkodása felhívta: azt következtetik, mintha református iskoláinkban a r. kat. ünnepeken is szünetet kellene tartani. Az említett referátusi leirat 1. B/2 pontja alatt az evangélikus, református és cseh-testvér egyházi iskolákra vonatkozólag a következő iskolai szüneteket engedélyezi: ujév, jan. 6. (vizkereszt), nagypéntek, husvét 2 nap, áldozócsütörtök, pünköst 2 nap, október 31, karácsony 2 nap. Minthogy a fentebbi összefoglalásba a vizkereszt szünnap kétségkívül az ág. evangélikusok kedvéért vétetett fel s ez reánk nem vonatkozhatik, nyilvánvaló, hogy egyházi szünetnapokul a református iskolákban kizárólag ujév, nagypéntek, husvét, áldozócsütörtök, pünköst, október 31, karácsony tekintendők. Szó sincs tehát arról, hogy a fent említett referátusi leirat arra kötelezné a ref. tanítókat, hogy a református iskolákban katolikus ünnepeken iskolai szüneteket tartsanak. Azért ennek kihirdetése és az ahoz való alkalmazkodás elrendelése az itteni püspöki hivatal részéről egyáltalában nem áll ellentétben egyházkerületünk e tárgyban hozott előbbi határozataival, sőt

teljes összhangban van a gömöri egyházmegyének, illetve annak esperesének ama rendelkezésével, amely szerint fegyelmi eljárás terhe alatt tiltja meg tanítóknak, hogy református iskoláinkban katolikus ünnepeken iskolai szünetet tartsanak. Ugyanezt a fegyelmi eljárást — bár a legnagyobb szeretettel — az itteni hivatal is kilátásba helyezi mindazon tanítók számára, akik egyházkerületünk és a Referátus világos rendelkezéseit az iskolai szünetnapok tárgyában nem respektálják.

Atyafiúi szeretettel:
Dr. Magda Sándor
püspök.

Pályázat az ekeli ref. egyháznál lemondás folytán megüresedett II-ik tanítói állásra. Jövedelem az egyháztól: kettő szoba, konyha éléskamra-fáskamra természetben. Kézpénz évi: 1200 korona. Kertváltság: 20 korona. Államsegély az iskolafenntartó által kérelmezve lesz, de érte az egyház felelősséget nem vállal. Fenti díjazásokért a következő köteleességeket teljesíti a megválasztott tanítónő: 1.) Az iskolaszék által kijelölt osztályokat a tanterv szerint tanítja-női kézimunkát is, 2.) Tanítványait vasár-ünnep-árvéti és egyéb napokon délelőtt és délután a templomba istentiszteletre személyesen felvezeti. 3.) Leánykört-leányénekkart vezet, vallásos estéken közreműködik, az összes egyháztársadalmi munkában segédkezik. 4.) Kántortanítót a templomban, temetésen és iskolában szükség esetén helyettesíti, azért a női kántortanítók előnyben részesülnek. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal bíró okleveles ref. nőtanítók. Pályázati határidő 1934. szept. 25 bezárólag. Pályázati kérvények az előírt okmányokkal felszerelve. Ref. Lelkészi Hivatal: Ekel. komáromi járás címre küldendők.

Ref. presbitérium.

Pályázat. A rafajnaufalusi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Javadalom: Különböző természetbeni járandóságok, melyek hivatalosan 5430 ékoronára vannak értékelve. Ebből 4908 ék. tanítói, a többi kántori. Államsegély kérvényezve lesz, de felelősséget érte az egyház nem vállal. Kötelessége: Összes tanítói és kántori teendőik végzése. Egyháztársadalmi munkában segédkezés. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1934 szept. 25 napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal Rafajnaufalu (Rafajnovo Podk. Rus)” címre küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó.

Ref. presbitérium.

Pályázat. A gömörmihályfalvi ref. kántortanítói állásra a „Ref. Egyház és Iskola” hivatalos lap 29. számában hirdett pályázat megújított. Okleveles pályázók hiányában kisebb képesítésű tanítók is pályázhatnak. A pályázati határidő 1934 évi szept. 15.

Iskolaszék.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK PÓKJA Verké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

M E G J E L E N I K M I N D E N V A S Á R N A P .

Lehet-e iskoláinkban katolikus ünnepeken szünetet tartani?

Hivatalos lapunk szept. 2-i 36. számában Gérecz Lajostól „Tanítói gondok” cím alatt az iskolai szünetekről egy cikk jelent meg, mely végtelenül elszomorító képet ad arról, hogy tanítói karunkban, vagy legalább annak egy részében mennyire meggyöngült törvényeink szelleme, az ősi alkotmányunk, autonomiánk iránti érzék és a kálvinista öntudat.

Miről van szó?

Az iskolai referátusnak 46.600/I-1934. sz. a. 91. sz. körrendelete jelent meg, mely az iskolai szünetekről intézkedik.

Ezen körrendelet iskolai szünetet rendel el tisztán katolikus ünnepekre is, mint Urnapja; nov. 1. (Mindszentek napja); nov. 2. (Halottak napja); jan. 6. (Vizkereszt napja).

Mit várna most már az ember egy öntudatos kálvinista tanítótól, akiben még él az ősi hit szelleme, lelke és az ahoz való ragaszkodás, ha kell halálíg?

Azt, hogy még gondolatát is elüzze magától annak, hogy ő a maga iskolájában ily napokon szünetet tartson. Mert hiszen ez szerinte is egyenes lábbal tapodása lenne mindannak, amiért az ősök vért, életet is nem egyszer áldozának a amit szent örökségként reánk hagytak. Nem, inkább kész feláldozni azt a pár szünetet is, ha már más napokon nem juthatna ahoz.

És ehelyett cikkiró (az ismeretes püspöki körlevél félremagyarázása után) örömet fejez ki afölött, hogy „a jól megérdemelt pihenő nap mégis csak meglesz.” Tehát Gérecz Lajos minden lelki aggodalom és lelkiismeretfordulás nélkül kész katolikus ünnepeken szünetet tartani. És, fájdalom, vele hasonlólag a tanítók, főleg az ifjabb tanítói nemzedék közül nem egyen tartottak már iskolai szünetet a

szóban forgó kat. ünnepeken, azért, mert az állami iskolai rendtartásba foglalt szünetnapok között ezek az ünnepek is ott szerepelnek, mint iskolai szünetnapok. És nem vették észre, hogy ez eljárásuk egyenesen az egyházi törvényekbe ütköző és valláserkölcsei szempontból is veszedelmes volt.

Ki kell jelentenünk először is, hogy az iskolai referátusnak nincs joga a mi iskolai szünetnapjainkat megállapítani és főleg semmiképpen sincs joga katolikus ünnepeket iskolai szünetnapok gyanánt reánk erőszakolni. De bizonyára nem is akarja ezt tenni, csak tanítóink alkalmazták az ő rendelkezéseit a mi református iskoláinkra is, örülvén a „jól megérdemelt pihenő napoknak.”

Hiszen Egyházi Törvényeink világosan kimondják: I. T. c. 4. §. „A református egyház minden egyházi és iskolai belügyét a jelen egyházi törvényben megállapított fokozatos képviselőtestületek, kormányzó hatóságok, bíróságok és a törvényesen választott egyházi tisztviselők intézik...” Ugyanazon t. c. 104. §. i pont. A zsinat jog és hatáskörébe tartozik: „a közoktatás ügyének, a legalsó foktól a legfelsőbbig. . . egyházunk törvényekben biztosított önkormányzatának és a tanítás szabadságának elve alapján. . . rendezése... stb.” És még egy: A VI. t. c. 12 §. kimondja: „Ugy az elemi, mint a polgári fiú-és leányiskolák számára a tantervet, a fegyelmi és rendtartási szabályokat időről-időre, a fennálló törvények enmü határozatai értelmében — az egyházmegyei és egyházkerületi tanügyi bizottságok meghallgatása mellett — az egyházkerületek állapítják meg.”

Ezek a törvények tehát világosan és kétséghivatlanul fenntartják a református egyháznak azon jogát, hogy a maga iskolai belü-

gyét, anuhez tartozik a tantervnek, a fegyelmi és rendtartási szabályoknak megállapítása, az állami iskolai törvényeknek figyelemmel tartása mellett ugyan, de önhatalmulag, a maga hatóságai által és a maga szellemének, hitelveinek megfelelőleg intézze. Ezek a törvények tehát világosan kimondják azt is, hogy az iskolai referátus, sőt a miniszter sem rendelhet el szünnapokat iskoláinkban a mi egyházi felsőbb hatóságaink, tehát legfelső fokokon a konvent és a zsinat hozzájárulása nélkül. Ha elrendelne, egyenesen alkotmány sértést követne el és vétkeznék a lelkiismereti szabadság ellen és visszaidézné azokat a sötét századokat, amikor őseinket a róm. kat. ünnepek megtartására kényserítették.

És most kérdezem a cikkirót és az igen tisztelt tanító urakat: hol van az az egyházkerületi szabályrendelet, amelyben foglalt iskolai rendtartásban ott szerepelnek a hivatkozott katolikus ünnepek, mint iskolai szünnapok? Ily szabályrendelet nem létezik és nem is létezhetik, mert ha volna ily szabályrendelet, akkor mi nem lehetnénk többé református egyház.

Azok a tanítók tehát, akik iskoláinkban a katolikus ünnepeket szünnapok gyanánt megtartották; törvényellenesen jártak el és akaratlanul, szándéktalanul is, vétkeztek református egyházunk autonómiája, függetlensége, református egyházunk multja és szelleme ellen.

De eljárásuk valláserkölcsei hitelvi szempontból is veszedelmes volt. Azt írja a cikkiró: „Mi tanítók sohasem féltettük és ma sem féltjük az általunk nevelt generációt az elkatolikusodástól az ilyen katolikus ünnepekre eső szünnapok miatt.” Hát ha a tanítóság nem félti, féltjük mi. Mert ez által elszintelenednék, sőt meggyöngülne református gyermekeinkben a református vallásos érzés: ma még csodálkozónak talán gyermekeink, miért is nem jönnek ők fel iskolába katolikus ünnepeken, később már egész természetesnek tartanák, hogy ott-hon maradnak, így lassan-lassan elmosódnának előtűk a különbségek az ő hitük és a katolikus hit között s mire felnőnek, már együtt ünnepelnének ők is a katolikusokkal. A szokás hatalma nagy. Régen őseink kizárt dolognak tartották az urnapjának, halottak napjának megtartását s ma urnapján református hiveink nem dolgoznak és halottak napján csak úgy özönlének a temetőbe virágokkal, koszorúkkal, amely után jön majd a kivilágítás is. A határokat református hit és katolikus hit között szükséges mindig tisztán, világosan fenntartanunk, mert különben kárát vallhatja evangéliumi hitünk.

De bizonyos, hogy a tanító tanítása és a lelkész predikálása is diszkreditálva lenne, hitelét veszítené ez által. Hiába tanítanak, hogy mi „egyedül a mi Atyánknak Istenünknek és a Jézus Krisztusnak, a mi Megváltónknak és a Szentléleknek, a mi megszentelőknek tiszteletére”

ünnepelünk; „a Szentháromság egy igaz Istenen kívül mást, mi református keresztyének, nem imádunk és nem ünnepelünk”, ha ugyanakkor a gyermek látná, hogy oly ünnepeken, melyek nem a mi ünnepeink, iskolába nem kell mennie. Miért mondja a tanító ur, a tisztelendő ur, — így gondolkoznék a gyermek, — hogy mindenszentek napja, vizkereszt stb. nekünk nem ünnepeink s iskolába még sem kell jönnünk? A gyermek lelkében legalább is fogalomzavar támadna és tanítás, predikáció hatástalan maradna.

Nemhogy nem kell féltünk gyermekeinket a katolikus ünnepeknek szünnapok gyanánt való megtartásától, de sőt egyenesen veszedelmesnek tartjuk azt. Ezért mondotta ki a gömőri református egyházmegye közgyűlése oly kategórikusan, hogy egyenesen „hithűségbe ütköző cselekménynek minősíti és a legszigorubb fegyelmi eljárás alá vonja azt a református tanítót, aki katolikus ünnepeket iskolai szünetként ünnepeltet meg az iskolás növendékekkel.”

A róm. kat. egyházban egyenesen elképzelhetetlen volna ilyesmi és ott kérdés tárgyat sem képezheti, hogy tisztán református ünnepet pl. a nagypénteket és a reformáció napját meg kell-e ünnepelniök s iskolai szünetnek kell-e tartaniok? Nálunk meg épen ifjuságunk nevelői, a tanítók vitatják, hogy abból, ha katolikus ünnepeken szünnapokat tartunk, semmi baj sem származhatik. A hitbeli öntudat nagymérvű gyöngülésére mutat ez.

Épen ezért, hogy a jövőben minden zavar elkerültessék, a leghatározottabban követelnünk kell a konvent által megalkotott népiskolai tantervnek és rendtartásnak haladéktalan jóváhagyását, amely bizonyára nem fog többé kétségben hagyni aziránt: micsoda szünnapokat kell iskoláinkban megtartanunk? és követelnünk kell ujonnan alkotott egyházi törvényeinknek haladéktalan megerősítését, mert félok, hogy közben sarkalatos jogaink mennek veszendőbe, oly jogaink, melyekhez őseink körömszakadtáig ragaszkodtak s azokért meghalni is készek voltak.

Kövér Árpád.

Egyet. konv. tanügyi jelentés.

(Folytatás.)

A nem-református népiskolákba járó gyermekeink hitoktatásáról mindenütt történt gondoskodás. Kisebb észrevételektől eltekintve, az eredmények itt is elismerésreméltók. Mivel igen nagyfontosságú ezen gyermekeinknek továbbbi odaadó, buzgó gondozása, felügyelő hatóságaink, lelkészeink és tanítóink mindent kövessenek el annak érdekében, hogy a mas iskolákba járó gyermekeink közül anyaszentegyházunkra nézve egy lélek se veszessen el!

A középiskolai vallásoktatás szintén egyik nagyfontosságú részét képezi oktatásügyünknek.

Sajnos, itt a mostoha körülmények nagy sokasága gátolja munkánkat. Az egyik a tanterv és a tankönyvek kérdése, amelyről egy külön jelentésben fogok beszámolni; a másik a hitoktató személyének kérdése, amely közmegegyezésre csak akkor nyerhetne végleges elintéztést, ha ezt az oktatást mindenütt állandó hitoktató lelkészek végezhetnék. A folyton változó segédlelkész-hitoktatók munkájától még a legnagyobb igyekezet mellett sem várhatjuk el azt az eredményt, amilyent egy buzgó, állandó hitoktató-lelkész munkája eredményezne. Minden lehető el kell tehát követnünk, hogy a középiskoláknál a hitoktatásunk állandó lelkész-hitoktató kezében legyen!

A középiskolai hitoktatásunk eredményeivel mindezek mellett meg lehetünk elégedve, sőt a jelentések legtöbb helyről dicsérőleg nyilatkoznak. Fontosnak tartom azonban, hogy a középiskolai hitoktatás menetéről sokkal részletesebb és áttekinthetőbb jelentések tétessenek, teljes statisztikai adatokkal, mert most például azt sem lehet megállapítani, hogy hány gyermekünk, hol és milyen középiskolába járt? Ezen fontos adatokra pedig nekünk nagy szükségünk lenne!

Összefoglaló jelentésemet befejezván, legyen szabad előterjesztenem az alább következő határozati javaslatokat, kérvén Főtiszt. és Mélt. Egyetemes Konventünket, hogy azokat elfogadni és végrehajtásukat elrendelni kegyeskedjék.

I.) Autonomiánkhoz és iskoláink irányításához, felügyeleti jogainkhoz ragaszkodva, Egyet. Konventünk kimondja, hogy iskoláinkban a nevelő oktatásnak csakis az egyházkerületek, illetve az Egyet. Konvent által kiadott, vagy jóváhagyott tantervek alapján szabad folynia; azért a most kiadott, az isk. min. 67.311/33 I. számú elemi iskolai tantervi szabályzattal kapcsolatban, haladéktalanul felir az iskolai miniszteriumhoz, hivatkozván a min. referátusának 1926. évi 30.536. T. A. sz. leiratára, hogy a hozzá tudomásulvétel végett még 1925-ben (egyet. konvent 14/925. sz. alatt) felterjesztett népiskolai tantervünket vegye tudomásul, amelynek kötelező használatát azután Egyet. Konventünk népiskoláinkban elrendeli.

II.) Az egyházkerületekhez letett és Egyet. Konventünk által kiadni szándékolt iskolai rendtartással kapcsolatban a konvent felkéri a Dunai egyházkerületet, hogy a rendtartási tervezetet minél előbb tárgyalja le és véleményes jelentésével együtt terjessze a konvent tanügyi bizottságához, amely azt soronkívül elintéztve, végleges javaslatát terjessze be Egyetemes Konventünkhöz.

III.) Egyetemes Konventünk újból megteszi a lépéseket a Kárpátalján uralkodó igazságtalan és méltánytalan állapot megszüntetésére, és a konventi elnökség által megkeresi az iskolai miniszteriumot annak érdekében, hogy a tanítói helyi javadalom minimuma Kárpátalján is

szállíttassék le 1200 Kő-ra, vagyis olyan mértékre, mely egyező lesz a Szlovenszkon lévő állapotokkal.

IV.) Kimondja Egyetemes Konventünk, hogy elismeri az iskolafejlesztés fontosságát és üdvös voltát, de hangsúlyozza, hogy a súlyos gazdasági helyzetre és hiveink túlterheltségére való tekintettel az iskolafejlesztési követelményeket csakis a legnagyobb körültekintéssel szabad keresztülvinni. Új iskolák és osztályok létesítéséhez előbb mindig kikérendők az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyásai. Ezen engedélyek csakis ott adhatók meg, ahol a gyülekezet teherbíró képessége ezt lehetővé teszi, és ahol már semmiféle módon sem kerülhető el az iskola fejlesztés. Az iskolafejlesztést más iskolákkal való kooperálással elintézni nem szabad! Ahol ilyen kooperálás semmi szín alatt el nem kerülhető, ehhez is szükséges mindig az egyházmegyei közgyűlés előzetes engedélye.

V.) Hiveinknek iskoláinkkal szemben tanúsított ragaszkodásukért és áldozatkészségükért az Egyetemes Konvent a leghálásabb köszönetet fejezi ki és iskoláinkat továbbra is áldó szeretetükbe ajánlja!

VI.) Örömmel veszi tudomásul Egyetemes Konventünk iskoláink szellemi állapotának dicséretreméltó voltát és a vallásos nevelés szép eredményeit. Tanítóágunknak önzetlen munkásságáért hálás köszönetét fejezi ki és kéri Isten áldó kegyelmét további fáradozásukra! Külön elismerésben részesíti Técső, Visk és Huszt tanítóágát a vallásos nevelés fényes eredményeiért, kívánván, hogy az ő példájuk nyújtson buzdítást mindenfelé!

VII.) Elrendeli Egyetemes Konventünk, hogy olyan helyeken, ahol iskoláinkban nem-református vallású tanítók működnek, a hitoktatást minden külön díjazás nélkül a lelkészek végezzék; biztosítván és elősegítvén ezáltal iskoláinkban a tiszta református keresztyén szellem megerősödését.

VIII.) Megbizzza Egyet. Konventünk a tiszáninneri egyházkerület, hogy szlovák tan nyelvű iskoláink számára tervbevett vallástani tankönyvek megírása és kiadási munkálatait tovább folytassa, remélvén, hogy azt a legjobb sikerrel be is fogja mielőbb fejezni.

IX.) Hangsúlyozza Egyet. Konvent az új statisztikai íveknek kötelező használatát, a statisztikai adatoknak pontos, maradéktalan összegyűjtését és az adatoknak az illetékes egyházi fórumainkhoz való időszerű benyújtását.

X.) Szomorú tényként állapítja meg Egyet. Konvent azon gyermekeink óriási számát, akik nem a mi iskoláinkban nyerik első oktatásukat, sőt akik magyar nemzetiségi létükre nem-magyar tannyelvű iskolákat látogatnak. Ezen visszás állapotok megszüntetése céljából Egyet. Konvent felhívja összes egyházi hatóságainkat, hogy a szülők közvetlen felvilágosítása által, sőt

ha lehet még anyagi áldozatok árán is köveszenek el mindent annak érdekében, hogy minden ref. gyermek a mi iskoláinkba és minden magyaranyelvű gyermek magyartannyelvű iskolába járjon.

XI.) A középiskolai hitoktatás eredményességének érdekében, felszólítja Egyet. Konventünk alsóbbfokú hatóságainkat, hogy az állandó hitoktató-lelkészi állások megszervezése érdekében indítsák meg a kezdeményező lépéseket s tegyék meg felterjesztéseiket az egyházkerületek útján az ilyen állások véglegesítése érdekében.

XII.) Elrendeli Egyet. Konventünk, hogy ezentul minden közép-és szakiskoláról, ahová csak ref. vallású növendékek járnak, az ott megtörtént hitoktatási munkáról minden iskolai évben pontos és kimerítő jelentések tétessenek. Ezen jelentésben feltüntetendők a következők:

1. az intézet neve 2. az odajáró ref. vallású növendékek száma nemük szerint feltüntetve, és osztály szerint. 3. a növendékek közül hányan részesültek tényleg hitoktatásban s hányan maradtak el? 4. a hitoktatásra szánt heti órák száma, 5. ki végezte a hitoktatást? 6. beletartva a konventi tanterv és az elrendelt tankönyvek használtattak-e? 7. milyen volt a hitoktatás eredménye? 8. milyen hatóság és ki által ellenőriztette a hitoktatást? 9. milyen kivánságok merültek fel a jövőre nézve?

Ezen jelentések betérjesztendők az egyházmegyékhez, onnan az egyházkerületekhez s végül az egyet. konventhez egy összefoglaló jelentés kíséretében.

Kérvén végül az idecsatolt statisztikai adatoknak és jelentésemnek tudomásulvételét s a betérjesztett határozati javaslataimnak elfogadását és végrehajtását, maradtam Főtiszt. és Mélt. Egyetemes Konventnek készséges szolgálattal:

Nagy Sándor
(Vége.) tanügyi előadó.

Az ungi egyházmegye

évi rendes közgyűlését 1934. aug. hó 28-án Nagykaposon tartotta meg. Istentisztelet tartásával kezdődött a gyűlés, amelynek végeztével *Szücs István* esperes imádságban kérte az eget hatalmas Urát, hogy miként ezideig ezer akadályon, szenvedésen és megpróbáltatáson keresztül segített, most se hagyjon el, hanem vigye előbbre anyaszentegyházunk ügyét, Bernáth Zoltán e. m. gondnok megnyitó beszédében arra a nagy, általános nyomoruságra és megpróbáltatásokra mutatott rá, amelyek, mint hömpölygő hullámok verdesik a világ élethajóját. Kétség és reménytelenség közepette állunk és aggódó szívvel várjuk a bizonytalan jövőt. Ebben a nehéz időkből buzgó és kitartó munkásokra van szükségünk, akik mindenkor

megállják a helyüket. Sajnos, napról-napra egyre kevesebben vagyunk, szinte aggasztó, hogy mennyire lepadt világi vezető férfaink száma, kiknek sorait egyre tépi és szaggatja a könyörtelen halál, részben pedig erejüket örli fel a sok zaklatásnak kitett mai élet. De amíg mi aggodalommal nézünk a jövő elé, felénk hangzik Isten biztató szava, aki, választott emberei személyében, kirendeli az örállókat, szent ügynek harcos katonáit, kik a csüggedő lelkekbe új hitet öntenek és a hősiesség küzdelemben kitartásra buzdítanak. Ilyen nagy nyeresége egyházkerületünknek és így egyházmegyénknek is, hogy a presbiteriumok hívó szavára dr. *Magda Sándor* püspök állott a vezető helyre és nagy munkabírással vállalta a munkát: egyházkerületünk kormányzását. Püspökünk egyházmegyénk területén született, itt ringott bölcsője, körünkből indult el arra a nagy munkára, amelyből már eddig is évek óta kivette részét. Mint egyházmegyénk tanácsbírája, anyagi és szellemi ügyeinek éveken keresztül hű vezetője megmutatta, hogy semmi mással nem gondol, még csak élete sem drága, csak Istenországát szolgálhassa. Amikor az egyházmegyénkben viselt tisztségeiről lemond, hisszük, hogy szerető lelkével továbbra is velünk lesz és szerető figyelemmel és gondoskodással fogja kísélni továbbra is egyházmegyénk sorsát; egyházkerületünkön pedig pótolni fogja azt a nagy veszteséget, amelyet Isten akarata Idrányi Barna püspök halálával reánk mért Nagy figyelemmel hallgatta meg a közgyűlés Szücs István esperes évi jelentését, amely pontos és alapos kidolgozásban olyan hű képet rajzol egyházmegyénk elmúlt évi életéről, hogy szinte magunk előtt látunk minden egyes gyülekezetet és a bennük folyó munkát, amelynek minden egyes ágazatára kiterjeszkedik az esperes mindent meglátó szeme.

A jelentés nem elégszik meg az adatok egyszerű felsorolásával, hanem, ahol szükséges, mindjárt orvosol is atyai tanácsokkal, de ha kell, dorgálással is, soha sem tévesztve, Istentől nyert hosszú életének bölcs tapasztalatával az apostol szavát; „Az Anyaszentegyházban mindenek ékesen és szép renddel folyjanak.”

Esperesünk nemcsak ellenőre egyházmegyénk anyagi ügyeinek, de egyuttal a legharcosabb katonája is az egyházak belső lelkiéletének, ahol nemcsak szavakban, hanem tettekben is megmutatja, melyik utat a helyes s felénk kiáltja: ezen az uton *utánnam* jöjjetek.

Nyugodt lélekkel irhatjuk le, hogy egyházmegyénk életében rend, pontosság és ami a legfőbb: fegyelem tapasztalható. Aki elolvassa az egyes bizottságok évi jelentését, számvevőszék, tanügyibizottság, segélyegylet, belmissziói jelentéseket, a legnagyobb lelki megnyugvással állapíthatja meg, hogy előttünk nemcsak szavakban, hanem tettekben is áll Istenországa ügye. Esperesünk felhívó és figyelmeztető sza-

vára egyházközségeink segítséget nyújtanak az arra szoruló szegényeknek és árváknak; presbiteriumaink öröködnék hitvallásos iskoláink felett, s mindent elkövetnek azok megőrzésére. Ha van is egy-két hely, különösen a szlovák ajku gyülekezetekben, ahol figyelmeztető szavunk és tiltakozásunk dacára is feladja a gyülekezet iskolafenntartó jogát, a többi helyeken anyagi erejükön felül is építik a hívek az iskolát, hogy a gyermekeinket hitvallásos szeltemben nevelhessük.

A gyülekezeti lelkiélet terén egyházmegyénk minden alkalmat megragad, vasárnapi iskolai kurzus tartása, ifjúsági konferencia megrendezése által, hogy arra hivatott és képzett vezetők irányítsák ezen, ma már életkérdés számba menő kötelességeket. Közgyűlés a pontos és lelkiismeretes irányításért és esperesünk példátadó munkálkodásáért meleg szeretetének és ragaszkodásának adott kifejezést.

Egyházmegyei pénztárnokká közgyűlésünk Kőmives Sándor vajáni lelkészt választotta meg, aki már az elmúlt évben is nagy szaktudással vezette pénztárunkat. Fájó szívvel vett búcsút egyházmegyénk nyugalomba vonuló Maksa József nagykaposi lelkész e m. tanácsbírótól, ki 53 éven keresztül hűséggel és odaadással szolgált, mint szerény és pontos munkás az Úr szőlőjében; érdemeinek elismerésül t. b. tanácsbíróvá választotta a közgyűlés, a nyugalom megérdemelt időszakára pedig Isten áldó kegyelmét és szeretetét kéri. Nyugalomba vonulásával megüresedett tisztségekre szavazás lett elrendelve.

Tudomásulvette közgyűlésünk a kistráti és nyarádi lelkész választást. Kistrátra Csomár Zoltán beregszászi s.-lelkész, Nyarádba Erdélyi Mihály salamoni s. lelkész lett megválasztva; adja a Teremtő Isten, hogy hűséggel és nagy lelki haszonnal munkálkodhassanak az Istenország építésének munkájában. Ugyancsak tudomásul szolgáltak a szürtei, kistráti és szirénfalvai tanítóválasztások, azon kívánsággal, hogy az ujonnan választott tanítók és tanítónők legyenek hivatásuk teljesítésében hűséges és eredményes munkások.

Az 50 pontból álló tárgysorozat letárgyalásán kívül bírósági ügyekkel is foglalkozott a gyűlés; egy fegyelmi és két közigazgatási bírósági ügy után a késő esteli órákban tértünk csak otthonunkba, azzal a felsóhajtással és boldog bizonyossággal: mindezeideig segítségünk volt az Isten, akit kérünk, hogy továbbra se hagyjon el.
jzö.

Az Első Oekumenikus Szeminárium Genfben.

(1934. július 29. — augusztus 18. ig.)

A név első fele nem idegen csengésű. Mindannyian ismerjük a világ keresztyéneit egy közös táborba vagy legalábbis egy munkaközös-

ségbe tömöríteni akaró Oekumenikus mozgalmat, a „*Stokholmi és a Lausannei Oekumenikus konferenciát*” (mely utóbbi hitelvi alapon próbál egységet összehozni.) Annál idegenebbül hangzik ma még együttolvasva e két szó: oekumenikus szeminárium. Ezt az idegen csengést akarom elosztatni, amikor létrehozó okait és a rajta lefolyt tárgyalásokat röviden leírom.

Hogyan, mi és miért hozta létre?

Nagyon régi problémája a keresztyén világnek az oekumenikus mozgalmak vallásokat egyesíteni akaró törekvése, vagy legalább együtt-dolgozásának létrehozása. Az egyes országok területén indultak meg több-kevesebb eredménnyel az egyesítési mozgalmak (Porosz unió.) Ha csak a magyar egyház történelmét nézzük behatóbban, ott látjuk a reformáció után nem-sokára, egyrészt a protestáns és róm. kat. egyházak közötti egyesítés halvány terveit, de különösen ott van másrészt a két fő protestáns (ref. és ev.) irány egyesítési akciója, mely vörös fonalként húzódik végig az egyház életén s ha kudarccal végződtek is ezek a próbálkozások, (Fáy-féle közös teol. főiskola) érezte mindenki, hogy nem végleges a kudarc és érzik ma is sokan, hogy előnyöket rejt magában a legalább munka és szervezeti egyesülése a két protestáns egyháznak. De tul növe az országhatárokon, megindult az erdélyi protestánsok és a külföldi orthodox egyházak között is a kapcsolatok keresése (Lukaris Cyrillus).

Az egyes országok magánjellegű mozgalmai a 20. században, a több tényezőtől, de különösen a szociális szükséglettől szorított egyházak egyetemes világmozgalmává lett, a *stokholmi*, az azt megelőző és előkészítő *genfi* és *lausannei* konferenciakon. Ez a mozgalom tart, erősödik, pozitív eredményeket mutatva fel (*angol methodista, az egyesült egyházak Kanadában, egyesülése a skót egyházban, az amerikai evangélikus synodus és református egyházak egyesülése és az állandó törekvés az anglikán egyház és a skót presbiteri egyház között*) és készül az újabb világkonferenciára.

Ezzel a mindjobban erősödő oekumenikus érzéssel kapcsolódik össze a szeminárium tulajdonképeni szülő oka:

A világháború óta különös súly esik az ifjúságra. Nemcsak az ifjúság köréből hangzik feladatul kitüzése annak elvégzése, amit az idősebb generáció elmulasztott, hanem a ma élő idősebb nemzedék vezetői is különös súlyt helyeznek az ifjúságra, amikor hangoztatják fontos szerepét és a jövő munkásainak tartják őket, kiknek vállaira nehezedik egy jobb és szebb jövő kiküzdése.

Az oekumenikus szellemről vezetve és az ifjúságnak, mint a jövő komoly munkásainak értékelése egyházi téren is, hozta létre az első *oekumenikus szemináriumot*, melyen a mai vezető emberek munkásokat akarnak nevelni az egyre növekvő oekumenikus munka sikeres folytatá-

sához, mely munka, mint az előbb felsorolt konkrét példák sora is mutatja, éppen nem fata morgana. Olyan munkásokat akar a jövő munkásaiul, akik már ifju korukban megbarátkoznak a nagy eszmével, megismerkednek egymással, mint különböző egyházak fiai és gondolatokat visznek el magukkal már ifjan, melyek égetnek belülről s megoldásért kiáltanak és ezt a megoldást keresve kapcsolódnak bele a nagy mozgalomba, mely szintén égető kérdésekre akar feleletet adni.

Ime az oekumenikus munka jövőjében a mai ifjuság komoly szerepének elismerése hozta létre az első oekumenikus szemináriumot. A másik, amiről szólni akarok az, hogy miről volt szó az első oekumenikus szemináriumon?

A világ különböző keresztyén egyházaiból és természetesen különböző nemzetekből is gyűltek össze Genfben a szeminárium tagjai: előadók és hallgatók. 1934 július 29-én este a Makabeus kápolnában, hol valamikor a legnagyobb reformátor, Kálvin hirdette az igét, az Isten nevében és a munkára Isten áldását kérve három nyelven (német, francia, angol) tartott istentisztelettel kezdődött meg a szeminárium. Julius 30-án reggel nyolc órakor az egyetem egyik termében, mely szembenéz a reformáció emlékművével, hol a kálvini irányu reformáció bajnokai vannak, középen Farel, Kálvin, Béza és Knox se nagyok társaságában az emlékmű jobb szárnyán a különböző nemzetek nagy alakjai közt Bocskay István és az 1606-iki bécsi békét ábrázoló jelenet, nyitotta meg a szemináriumot, annak fáradhatatlan organizálója, D. Keller Adolf, aki az oekumenikus mozgalmaknak egyik lelkes és kiváló vezetője. Megnyitó beszédében és a szemináriumon több órás előadásban vázolta az oekumenikus mozgalmakat indító és mozgató erőket, (mely mozgalomban a róm. kat. egyház részt venni nem akar, mert feje egy egyesülési lehetőséget ismer csak: a róm. kat. egyházba való visszatérést), az azokon lefolyt tárgyalásokat és a pozitív eredményeket, melyek reményekre jogosítanak, de egyszermind újabb munkára is hívnak fel, *mely munkában a mai ifjuságon lesz a hangsúly, akik az oekumenikus munka sikerének reményével elválhatatlanul össze vannak kötve.*

Az előadásokban a különböző egyházak képviselőinek szájából hallottuk meg egyházaik ma élő felfogását, melyek megmutatták a kapcsolódási lehetőségeket nyújtó pontokat, és azokat, amelyek elválasztanak, de amelyek egyet határozottan megmutattak azt, hogy közös munka lehetséges, hiszen a közös és testvéri munkához különösen szociális téren nem okvetlen szükséges a szó szerinti egyező konfesszió (hiszen az egyes egyházak keretén belül sem egyeznek azok pl. a luteránus egyházban más a konservatív és más a liberális irány konfessziója.) Ehhez van közös alap: Egy a bibliánk, a Miatyánk és az Üdvözítő.

Talán nem lesz érdektelen, ha az egyes egyházak képviselői által mondottakat röviden leírom, melyből az olvasó maga megállapíthatja, hogy milyen az az alap, amelyre építeni kell.

(Folyt. köv.)

Problémáink.

Indítvány. A komáromi ref. egyházmegye 1934 évi rendes közgyűléséhez. Beadja Sedivy László nyitrai ref. lelkész.

Határozza el a közgyűlés az egyházmegye kettéosztását olyképp, hogy az egyik: „Csallóközi egyházmegye” elnevezéssel magában foglalná ezen földrajzi területen, tehát a két dunaág között lévő 24 egyházat; a másik pedig „Mátyus vágvidéki egyházmegye” elnevezéssel a többi 24-t, melyek a Csallóközön kívül fekszenek.

Ezen megosztás mielőbbi keresztülvitelét számos indok követeli. Az egyházmegye jelenlegi területe oly rendkívüli kiterjedésű (120 km. hosszu és 40-60 km. széles), hogy ehhez képest az egyetemes egyház többi egyházmegyéi aránytalanul kisebbek, részben a területet, részben a gyülekezeti létszámot tekintve. Mindezt kétségtelen hátrányára van egyrészt a jó, gyors és intenzív adminisztrációnak, másrészt pedig tulságosan lekötö, megterheli az esperesnek munkabírását és készségét, a tulfeszített szellemi munka beállható káros következményének eshetne eléggé nem sajnálható áldozatává. Ennek megelőzését, illetve elhárítását a kímélet és figyelmes előrelátás is megköveteli. A változott idők 48 anyá és 8 leányegházban előfordulható megszámlálhatatlan ügyes-bajos esetek oly követelményeket támasztanak immár az örállók és azok vezére elé, akinek kezébe futnak össze a gyülekezetek életének idegszájai, hogy azon követelményeknek a legjobb igyekezet, rátermetség és képesség mellett sem felelhet meg teljesen egy esperes. Elgondolható, hogy más irányu hivatalos viszonylatban is mennyi munkahalmazat vagy torlódás, hivatalos érintkezés esete fordul elő ügykörében, amidőn az egyházmegye jelenlegi területén egy felsőbiróság, 3 törvényszék, 10 járásbiróság, 10 közigazgatási hatóság, 8 tanfelügyelőség létezik.

Az évenkénti esperesi kanonika vizitációnak is csak úgy van igazi célja, értelme, jelentősége és kivált hatása, eredménye, ha azt tényleg is maga az esperes végzi és személyesen szerez meggyőződést, tapasztalatokat a gyülekezetek beléletéről. Mindezek nemcsak kelloleg indokolják, de egyenesen megkövetelik az egyházmegye mielőbbi kettéosztását. Egyházkerületi viszonylatban is sokkal ésszerűbb és egészségesebb állapotot jelent, ha a kerületet 3 egyházmegye alkotja. A megosztással járó elrendezés a két leendő egyházmegye tisztikarát

illetően sem okozna nehézségeket, kiegészítő választások keresztülvitelével mindakét helyen megszervezhető a teljes létszámu tisztikar.

Nyitra, 1934. aug. 25.

Sedivy László.
ref. lelkész.

H I R E K

— **Kérelem.** A főtiszteletű konventi elnökség utasítására tisztelettel kérem az Alsóvárad, Bajka, Érsekkéty, Farnad, Garamlök, Garamszentgyörgy, Hontfüzesgyarmat, Hontvarsány, Ipolypásztó, Léva, Losonc, Nagyd, Nagysalló, Ujbars, Zólyom, Zseliz, Apácaszakállas, Bucs, Csallóközarányos, Csicsó, Csilizradvány, Csuz, Dunamocs, Dunaradvány, Ekecs, Ekel, Felsőgellér, Kamocsa, Kisujfalu, Komárom. Kszentpéter, Kulcsod, Lakszakállas, Madar, Msók, Martos, Megyerics, Nagymad, Nagymegyer, Nemesócsa, Nyitra, Ógyalla, Ruttka, Somorja. Kisgérés, Kiskövesd, Szomotor. Abara, Alsómihályi, Bodzásujlak, Kolbása, Lasztómér, Lasztóc, Nagyráska, Nagytoronya, Zemplén. Alsókálosa, Felsőváj, Hanva, Hubó, Kövecses, Naprágy, Pelsóc, Rszombat, Sajókeszi, Szkáros, Tornalja, Zeherje. Bezó, Sárosmező, Szfalva, Nyarád, Pinkóc. Barkaszó, Bene, Déda, Bilke, Cspapi, Dercen, Gát, Halábor, Hettyen, Izsnyéte, Kharangláb, Mkaszony, Ujdávidháza, Rujfalu, Sárosoroszi, Zapszony, Vári. Fancsika, Falmás, Forgolány, Gödényháza, Nagypalád, Nevetlenfalu, Salánk, Tekháza, Técső, Tbökény, Tkeresztur, Tpéterfalva, Tujhely, Tujlak, Tivadarfalva. Eszeny, Kisdobrony, Kisgejőc és Ungvár egyházközségek, valamint filiaik részéről a hivatalos lap folyó évi 29. es következő számaiban kért és sürgetett adatok *haladéktalan beküldését*. Egyházközség és egyházmegye neve. Lélekszám. Ingó és ingatlan javak biztosított értéke (kemény fa és szalma tető alatt külön-külön csoportosítva). Biztosítási évi díj. Kapott kártérítés összege 1923—33 és 1913—22 években. Szeretettel szolgáljuk: *Kömi- ves Sándor*, reform. lelkész, Vajany—Slovensko.

— **Dr. Rác Lajos** sárospataki teológiai tanár, kinek haláláról nem régen adtunk részvétellel hirt, 2000 kötetes könyvtárát a sárospataki főiskolának hagyományozta.

— **Szabolcska Mihály**, költőpap emlékeztére, nevérol Temesvár városa utcát nevezett el. Az utca elnevezést azonban a román hatóságok betiltották.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat a perbetei ref. egyháznál lemondás folytán megüresedett II ik tanítói állásra. *Javadalom* az egyháztól: 624 kč. készpénz, 336 kč. lakbér és kertilletmény. Az államtól a fizetési osztály és fokozatnak megfelelő államsegély. *Kötelessége* az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, lelkész és kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése, az összes egyháztársadalmi munkában segédkezés. Tanítványait vasárnap, ünnepnap délelőtt és délután és a hétköznapi reggeli istentiszteletekre a templomba személyesen felvezeti. Iljusági és leánykört, énekkart vezet, vallásos estéken közreműködik. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak ref. vallásu csehszlovák állampolgársággal bíró férfi tanítók. Az állás okt. 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1934. szept. 26 ig küldendők a ref. lelkészi hivatalhoz. Perbete (okr. Stara Dala.)

Pályázat. A *megyercsi* (komárnói járás) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a most először engedélyezett III., ideiglenes tanítói állásra, mely a bratiszlavai Iskolaügyi Referátus 120/1934. számú körlevele értelmében kiegészítő tanítói minőségben átmenetileg csak a folyó 1934/35. iskolai év végéig lesz betöltve. *Helyi illetmények:* évi 1200 lč. fizetés, 360 kč. lakbér és 20 kč. kertváltás. A többi államsegély, mely kérelmezve lesz. Az iskola tanítási nyelve magyar. *Kötelességek:* Egyházi törvények megtartása, gyermekeknek istentiszteletre való templomba vezetése, belmissziói munkában való segédkezés, lelkész és kántor helyettesítése. Kellő képesítésű pályázó hiányában képesítésrel nem bíró egyén is választható. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. A kellőleg felszerelt kérvények szeptember 29 ig bezárólag adhatók be a megyercsi ref. lelkészi hivatalhoz. (Pósta és tanfelügyelőség: Komárno) A kellőleg fel nem szerelt, valamint a későbbben beadott kérvények figyelembe nem vétetnek.

Pályázat. A *velky mederi* (okres Komárno) ref. egyház presbitériuma az ujonnan szervezett 5-ik számú ideiglenes férfi tanítói állásra az 1934/35. tanévre 1934. szept. 28 ig terjedő határidővel pályázatot hirdet. Választás szept. 29 én. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Egyházi javadalmazás a törvényesen előirt. Államsegély kérelmezve lesz. Pályázók a bratiszlavai Isk. ügyi Referátus 86.400/I 1929 sz. rendelete szerint felszerelt kérvényeiket a ref. lelkészi hivatalba nyújtják be. *Presbitérium.*

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Veké Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivataltalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI Ielkészi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A Pozsonyi Református Diákasztal és Diákotthon ügye.

L

Szlovenszko fővárosában létesítendő Református Diákasztal és Diákinternátus kérdése már vagy 8—10 év óta kísért, azonban a joggal fontosabbnak tekintett losonci teológiai internátus, valamint az igen sürgősnek jelzett rimaszombati, illetve komáromi tanítóképző ügye állandóan háttérbe szorította ezt az ügyet, mert közönségünk áldozatkészségét nem lehetett és nem is mertük egyszerre több oldalról igénybevenni. Azóta azonban ifjúságunk is tudatára ébredt az intézmény fontosságának, közönségünk pedig látta, hogy a Pozsonyban működő állami fiú és női középiskolai internátus, az állami főiskolai internátus és a Svoradov nevű katolikus internátus, valamint a Komáromban létesített Mariánum a maguk hívei részére milyen jelentős munkét végeznek. Ugyanilyen sikeres munkát fog végezni az új szlovák evangélikus templom mellett létesített és szept. végén megnyitandó szlovák evangélikus diákotthon is, bárha a város centrumától és az iskoláktól eléggé távolfekvő helyen építik is fel. A zsidó internátus és menza szintén igen jó eredménnyel dolgozik, bárha fenntartóit erősen is igénybe veszi.

Mindezek az intézmények azt a célt szolgálják, hogy ifjúságuk jövőjét biztosítsák, őket a maguk mentalitása szerint irányítsák és az egyházak, valamint társadalmi testületek szociális feladatát részlegesen megvalósítsák.

Csak mi állunk és állunk tétlenül, mintha rajtunk kívülálló erőktől vártunk volna vagy várnánk valamelyes csodatételt, egyházi szociális intézményeket; pedig önállóságunknak 15 éves története meggyőzhetett bennünket arról, hogy első-sorban csak magunkban bízhatunk és felfokozott munkával csakis magunkban kereshetjük az igazi

erőforrásokat. Ez azonban nem jelentheti azt hogy ne szorulnánk azon kerületek támogatására, amelyekben és amelyekért élünk, amelyeknek adózunk és amelyek sorsának irányításában és fejlesztésében, valamint konszolidálásában konzerváló és fenntartó építő munkával résztvevünk: vagyis nem nélkülözhetjük az állam, az ország és a járások támogatását sem.

A Pozsonyban létesített Diákotthon gondolatának kiinduló pontja az, hogy itt vannak az összes iskolák, ahol ifjúságunk a legolcsóbb és legmagasabb kiképzést nyerheti, ahol tehát a jövő generáció szellemi és erkölcsi irányítása, valamint testi jólétének biztosítása égetően szükségesnek mutatkozik.

A cél megvalósítása egyetemes egyházi szociális feladat és semmiképen sem pozsonyi hitközségi feladat, mert elsősorban a vidék érdekében szükséges, minthogy a vidékről mintegy kétszáz középiskolai, tanítóképzős diák és egyetemi hallgató vár az egyház szociális feladatának megvalósítására. Mindazonáltal sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a vidék nem mozdult még akkor sem, amikor 1928 november hó 14-én a dunáninneni református egyházkerületi közgyűlésen a tervet felvetették és a kerületi közgyűlés „a Pozsonyban felállítandó református kerületi internátus felállításának szükségességét átérzte és az erre vonatkozó indítványt minden pontjában magáévá tette. Az ügy további fejlesztéséül és az ehhez szükséges előkészületek megtételéül a pozsonyi ref. egyház presbitériumának kezeibe tette le”. A vidéki mozgalom elmaradásának egyik lényeges oka az, hogy kevéssel azután a losonci teológiai internátus és a komáromi illetve rimaszombati tanítóképző ügye felvetődött, valamint a két árvaház ügye is

igénybe vette az egyházak gondoskodását. A kérdés azonban most már halaszthatatlan volt. Intézkednünk kellett.

A diákokthoz saját ifjuságunknak fogjuk adni azt, amit nyújtani fogunk, tehát saját magunknak kell összeszedni azokat a garasokat, amelyekből ifjuságunkat fenntartani kívánjuk. *Az intézménynek elsősorban saját magának kell anyagi eszközeit előteremtenie, emellett könnyítéssel adhatunk a szegényebb sorsúaknak is. Ha pedig jólelkű alapítványok létesítenének, akkor a szegény diákok támogatását fokozottan intézményesen megszervezhetjük.*

A pozsonyi hitközség egymagában erre képtelen és legkevésbé az ő feladata. Mindazonáltal szerénytelenség nélkül állíthatni, hogy ha minden 1500 lelket számláló egyház a mozgalom megindulása óta csendes munkálkodással olyan vagyoni erőt gyűjtött volna, mint a pozsonyi egyház vezetősége megtette, most már legalább 100 diák részére biztosítanók a legmodernebbül felszerelt internátusi épületet.

Vagyis annak a *vidéknek kell megmozdulnia*, amelynek erre szüksége van, a *vidéken* kell az egyházi és világi vezetőknek folytatniok a csendes gyűjtő munkát az alapkövek letételéhez és az eszközök előteremtéséhez, mert a *vidék* ifjuságáról van szó.

A németvallás tanai.

I. Németvallásnak (Deutschreligion) azt az új vallásos mozgalmat nevezzük, amely főképpen Ernst Bergmann lipcsei egyetemi tanárhoz kapcsolódik, mint vezetőhöz. Népjes irányu, mainak mondott, faji jellegű, misztikus bölcséleti tartalmu rendszer, amely szokatlanul merész elveket, megállapításokat mond ki. A németvallásban nemcsak rendszerező és vezető, hanem megalkotó szerepű Bergmann, aki kezdetben műveltségbölcséleti, misztikus és szociozófiai irányban dolgozik. Előzően már azonban Herman Wirthhez, ehhez a sokirányuan érdeklődő germánista tudóshoz csatlakozik, akinek egyedülállóan értékes kutatásai vannak az öskultúrára és az ősvallásra vonatkozóan, melynek helyét északon és néptörzset a germánban fedezi fel. Bergmann a német nemzeti szocialista párt uralomrajutásáig a „Gesellschaft für germanische Ur und Vorgeschichte” (Germán ősműveltségi és őstörténeti Társaság) munkása. Tavaly júniusban viszont Hauerrel, Drewsszel, meg másokkal közösen felhívást bocsátott ki, melynek címe: „An die Männer und Frauen einer germanisch-deutschen Glaubensbewegung” (A germán-német vallásos mozgalom férfiaihoz és nőihez). Ezzel egyidőben történt az eisenachi találkozó, 1933 júliusának legvégén, amely számos faji jellegű vallásos csoportosulás egyesülését hozta meg „Arbeitsgemeinschaft der

Deutschen Glaubensbewegung” (A német vallásos mozgalmak munkaközössége) címen, de nem csatlakoztak azok a tömörülések, amelyek többé-kevésbé keresztyén elveket vallottak. Ezt a munkaközösséget Hauer irányítja, vele nem vall mindenben egyező elvet Bergmann, sőt sokban tulásba téved. Művei, amelyekben a németvallás tanait foglalja össze: *Die deutsche Nationalkirche* (A német nemzeti egyház. Breslau, 1933) és *Die 25 Thesen der Deutschreligion. Ein Kathekismus. II-te, unveränderte Aufl.* (A németvallás 25 tétele. Katekizmus. II., változatlan kiadás. Breslau, 1934), továbbá tavaly október első felében Berlinben tartott előadása, melyben törekvéseinek tartalmát és célját jelöli ki. A németvallás furcsa krízisoldó kísérlet, amely korunkra jellemző és amely komoly keresztyén kritikán kívül állásfoglalást kíván az Ige igazsága szerint és értelmében.

II. A németvallás kritikája különösen kemény, igazságtalan módon a keresztyénség ellen irányul. Ezt a bírálatot a gyűlölet, elfogultság és kicsinylés jellemzi. Nem is igyekszik tárgyilagossá lenni. Megállapítja, hogy a keresztyénség ellentmond, mint idegen vallás, a német faji sajátosságoknak s mivel nemzetközi, demokratikus és az emberek egyenrangúságát és egyenjogúságát hirdeti: „a szociáldemokrácia vallási formája.” Továbbá: mivel az eredendő bűn tanával széttöri a természeti erkölcsösséget, „etikai-terü bolsevizmus”. A lélekelemzés kis-sé elkészt módszerével vizsgálja keresztyénségünket és mint megváltóvallást, a „férfi nemiszükség teremtményé”-nek mondja, elutasító lebecsüléssel.

Bergmann kritikája a keresztyén vallással szemben túlzóan merev, megállapításai Nietzsche gesztusok, Nietzsche zsenijének tartalma nélkül, csak a vakdüh kiált bennük: „a legzavarosabb, leghomályosabb és legszomorubb fejezet az emberi fejlődés történelmében”—a keresztyénség két évezrede. Egyformán becsüli le a keresztyénség minden formáját, a római katolicizmust, amelynek papi rendjét az emberiség élettanának szempontjából „a férfi bolsevizmus kitörésé”-nek tartja, vagy a protestantizmust, amelyet egyszerűen a „frigidek és harmadik nem egyháza”-nak bélyegez.

A támadó bírálat oka és alapja a világháború és a forradalmak német veszteségeinek fájdalmában kereshető és található meg. A keresztyénség, —tanítja— nemzeti élettan szempontjából káros, mert bukó korban keletkezett, a Földközi-tenger környékén, mindenféle tekintetben ellentétes a germán fajjal. „Mi lett volna Németországban, ha sosem ismeri meg a bukott emberek vallását? A teljes német erő minden évszázadon át saját országának és népének javát szolgálta volna! Ha Widukind győz Károly helyett!... Keleti határunk tán a Jeniszej!” A keresztyénséget Bergmann nem

tartja igazi vallásnak, amely illik a germán faji lélekhez, mivel tiszta férfiúi karaktere van; élettani értelemben pedig hamis, a korral és étellel szemben ellenséges álláspontu.

A németvallás megtagadja a keresztyén Istent, mert világteremtő, bírós és a világon kívül és felül áll. Jézus Krisztus isteni nagyságát emberivé csökkenté, mikor Benne csak orvost és az akkori nép jóltevőjét látja. Munkáját sem ítéli meg Bergmann tiszta tekintettel, mikor Jézus Krisztus műve nem az és csak ez, hogy az embert, mielőtt született és nem mielőtt meghalt volna, gyógyítja meg.

Bergmann nem ismeri el a Kijelentés, mint keresztyén kijelentés, egyszerűségi és abszolút jellegét, amely Isten Igéjében és a testetöltött Igében: Jézus Krisztusban van meg. Legnagyobb képtelenség, hogy Kant és Goethe nevezte kijelentést kölcsönözön a zsidó néptől, — holott nem faji jellegű és tulajdon a Kijelentés, hanem: Isten kijelentése. Különben a Szentírás egy sorba helyeződik egyéb vallás alapiratóval: a Védákkal, a Talmuddal, vagy épen a Koránnal.

A keresztyén erkölcs tan a leghevesebb támadásban részesül: nincsen eredendő bűn és büntetésalajátás, mindez csak a zsinagóga fantáziája; mikor a Jáhve-vallás azt hirdeti, hogy az ember vétkezett és bűnös, méltatlanság és az ember bemocskolása. A keresztyénség bünpesszimizmus, amely az ember demoralizálásához vezet. „Mondhatjuk: csak az vétkezik, aki hisz a bűnben. És tovább mondhatjuk: az emberiséggel szemben legnagyobb bűn a zsidókeresztyén bűnhit volt“. A bűnbocsánat és a kegyelem alámossa a vallásos erkölcsant, szét-töri a népi erkölcsöt és egyéni, továbbá önző és passzív embereket alakít. Bergmann így következtet tovább: „Amit valaki más, Krisztus, helyettem megszolgált, nem illet engem, époly kevésbbé, mint az nem terhel, amit egy más, Ádám helyettem vétkezett. És ami számomra kegyelemből ajándékozódik, alamizsna elfogadjává és koldussá tesz. Csak az tisztel meg, amit magam hódítottam meg saját részemre, forró, fenséges harchan. A küzdelem tisztel meg engem, nem a kegyelem.“ Megokolja miért: „Csak a keresztyén német nép veszithette el becsületére irányuló akarátát és számithatott mások kegyére. Nép, amely becsületét akarja, nem lehet többé keresztyén.“ Hanem? A válasz: németvallásu.

(Folyt. köv.)

Rétei ref. leánykonferencia.

A komáromi egyházmegye belmissziói bizottsága ez évi második leánykonferenciáját a rétei ősi kálvinista gyülekezetben tartotta meg. A lelkek számát tekintve kicsi e gyülekezet, de ha a szívek melegét nézzük: nagy egyházmegyénk

egyik legnagyobbika. A hagyományos magyar vendégszeretet mindjobban eltűnik: Rétén azonban olyan szeretettel fogadtak minket, hogy e biztató környezetben reménységgel tekintettünk a konferencia elé.

A konferencia szept. 1—2-án volt.

Szept. 1-én d. e. 1/28-kor templomi gyülekezeti istentisztelettel kezdődött. Az Igét Kelemen Kálmán komáromi s. lelkész hirdette nagy készséggel és buzgósággal, Jel. 3:15—16. alapján. E bátor, őszinte és erőteljes elindulás után tartottuk meg csoportos bibliaköreinket Csel. 16:25-31. alapján. A bibliakörök főkérdése volt: hogyan idvezüljek?

10 órakor a templomba sereglett konferenciát a helybeli gyülekezet nevében Galambos László lelkész, egyházmegyei tanácsbíró üdvözölte. Utána Nehézy Károly kisujfalusi lelkész a maga közvetlen, társalgó módján szólott Krisztus követéséről. Mit jelent a ref. leány számára Krisztus e mondása: kövess engem? Nehézy Károly úgy felelt meg e kérdésre, ahogy arra csak a Krisztust követő ember tud felelni. Majd „Hitünk egymásra való hatása“ címmel Czibor József deáki i lelkész tartotta meg előadását.

D. u. 3 kor az iskola egy egy termében volt összejövetel, külön a leányok és az asszonyok, külön a legények és férfiak számára. Cél: a lelkész keresése és megnyerése Krisztus számára. 5 órakor a templomban „A belmissziói munka Amerikában“ címmel Csekes Béla szapi lelkész, egyházmegyei főjegyző tartott előadást. Beszédje nyomán elvonult előttünk az amerikai belmisszió az élet minden terére kiterjedő megszervezettségével és hódító erejével. Feltámadt szívünkben a vágy: bárcsak nálunk is úgy lennel Ilona komáromi diakonissza testvér az élő hitű leányról beszélt a konferenciára gyűlt leányoknak. Helyzete könnyű volt, mert tételei igazságát saját életével igazolhatta. Hogy ez a „könnyűség“ egykor mennyi lemondást követelt, azt jól tudjuk és sokra értékeljük. Az első nap az esti 8 órakor tartott vezetők megbeszélésével ért véget.

Szept. 2-án, vasárnap d. e. 8—10 csoportos bibliakörök voltak. A 10 órakor kezdődő gyülekezeti istentiszteleten Galambos Zoltán komáromi lelkész hirdette az Igét. Textusa Zsolt. 57:8. volt. Szólott Isten nagyságáról s hogy mikor van készen az emberi szív, hogy Istennek énekeljen és zengedezzen. Ezen istentisztelet után volt megtartva a helybeli lelkész 50 éves lelkészi jubileuma. Az úrasztala mellé kiálló agg lelkipásztort elsöben Balogh Elemér püspök üdvözölte. Beszéde szívből szívhez volt. Nagy bölcsességgel és alázatos istenfélelemmel emlékezett meg arról, hogy mit jelent az ember életében 50 év és mit jelent az Úrnak szolgálatában! Az egyházmegye nevében Vargha Károly jókai lelkész köszöntötte a boldog jubilánst s életére Istennek áldását kérte. A gyülekezet nevében Molnár Dezső nyug. főszolgabíró presbiter és

Hollósi, majd Dóka kurátorok fejezték ki hálájukat, elismerésüket és nagyrabecsülésüket azzal a pásztorral szemben, ki körükben 41 esztendőn át működött alázatos buzgósággal, egyházát építő, lelkiekben és anyagiakban gyarapító szolgálattal. A gyülekezet tagjainak hálajaképen nagy képes bibliát nyújtottak át a fehér haju pászornak. Az üdvözlések után az ünnepelt köszönte meg keresetlen szavakkal az iránta megnyilvánult megtiszteltetést s mint mondotta: az Úr szolgálatában eltöltött 50 év nem más, mint Isten kegyelme, Isten ajándéka. Délben a lelkészek, tanítók s ezek nejei számára bankett volt a parókián, hol vidám felköszöntők hangzottak el.

Délután vallásos templomi ünnepély volt, melyen különböző leánykörök egy-egy tagja szavalt, énekelt. A gyülekezeti énekkar is több ízben gyönyörködtette a hallgatóságot Szabó Krisztina kántor vezetése mellett, ki nagy szakavatottságot árult el.

Az első előadást Csekcs Béla lelkész tartotta az amerikai reformátusok áldozatkészségéről. Nagy terhet csak nagyhitű ember és egyház képes hordani. A mások áldozatkészsége serkentsen minket is alázatos magunk-megismerésére és arra, hogy készek legyünk földi javainkból zugolódás nélkül adni Istenországára céljaira.

Csekcs Béláné szül. Galambos Szeréna arról beszélt, hogy lehetnek-e a lányok is Krisztus katonái? A magávalragadó beszéd alatt mindjobban láttuk a nemes, férje oldalán büszkén harcoló papné nagyszerű ékesszólását, a Krisztus katonáját, ki keresztyéni tudománnyal és erős hittel felvértezve pompásan illeszkedik be a mai egyházi életünk Krisztus szolgálatába. Az egész leánykonferenciának ez volt a legleányszívhez-szóbb előadása. Micsoda pompás történelemből vett tanulságokkal hívta a leányokat Krisztus zászlaja alá! Ilyenkor jut eszünkbe, hogy mikor jön el az az idő, amikor a leánykonferenciáinkon csak női előadók szerepelhetnek. Az lesz majd csak az igazi!

Kalitz László zsigárdi lelkész a falusi hivek kísértéseit tárta a hallgatóság elé. Mennyi kísértés és bűn ólálkodik a falusi hivek lelke körül! Merre a menekülés útja? Csak Krisztus. Az öntudatos, mélyhitű ref. ember tud csak győzedelmeskedni a kísértések légiói felett.

A konferenciát Galambos Zoltán e. megyei belmissziói bizottsági elnök zárta be. Mesterien foglalta össze a konferencián hallottakat; majd statisztikai adatokkal bizonyította, hogy a mai ember mily sokat áldoz csak Komárom városában: szeszes italokra és dohányzásra s csak mily keveset hajlandó: Isten ügyére szentelni.

Este 8 órakor búcsú összejövetel volt az iskolában, külön a leányok és külön a legények számára. A lelkek mégegyszer leborultak az élő Isten előtt s azután az Úr kegyelmében részeseülők ajkán felcsendült a: Mindég velem Uram, mindég velem... A kezek egymásba fonódtak, a lelkek összeölelkeztek, egy-két könny a sze-

mekben és a rétei leánykonferencia végetért. Vagy csak most kezdődik?...

Volt a konferenciának egy megdöbbentő mozzanata. Vasárnap d. e. ép az Igét hallgattuk, amikor erős motorberregést hallottunk a templom előtt. Az ajtóban az egyik negyedi ref. tanító alakja jelent meg. Sápadtan, rossz hírt hozóan. Pár pillanat múlva zokogásba fulóan halljuk Sándor Benő negyedi lelkész úr ajkáról: Testvérek... odahaza a feleségem... haldoklik... Pedig akkor már az Úr hűséges és nagyon alázatos szolgálóleánya mennyei Uránál volt, hogy Nála találja meg az itt hiába keresett nyugodalmat. (Szerető szívek így készítették elő.)

Az Ige elhallgatott és a szemek könnyel teltek meg. Mély megdöbbenés lett urrá a résztvevőkön, mintha a halál suhant volna át az Élet gyermekeinek sorai között. A hűséges férj, a nagylelkű szolga magába roskadva ment tova és mi, a könnyes szemű oltmaradottak úgy éreztük, hogy nehéz követ tettek a szívünkre.

Ki tudja közöttünk, hogy amikor becsukódott egy életajtó, az Úristen kegyelme előtt nem nyilott-e meg ugyanakkor több szív, hogy szolgálja Őt, aki Élet és Halál ura. *Czibor József.*

Az Első Oekumenikus Szeminárium Gentben.

(1934. július 29. — augusztus 18-ig.)

(Folytatás.)

Az orthodox egyház képviselőjében *Hieromoine lassien Priestermonch*, a párisi orthodox teológia professzora „*Die orthodoxe Kirche, Ihre Lehre und ihre Frömmigkeit*” címen beszélt. Előadása nyomán örömmel láttuk, hogy a különbségek mellett, melyek elválasztják őket tőlünk, nagyon sok a közös pont éppen a lényegben és nem csupán frázis volt, amikor az ókatolikus egyház képviselőjével kijelentettek, hogy a római katolikus egyháztól olyan távol érzik magukat, hogy a távolság miatt a protestáns egyháztól elválasztó távolságot nem is látják. Erről győztek meg előadásai is, amelyekben a *szeretet mindenhatóságát* hirdette, mint az orthodox egyház legfőbb tanát, mely *minden formalitásnak felette áll*. Ahol a formalitás a szeretettel ellentétbe jut, ott a formalitásnak kell elűnni a szeretet elől, még a barátokat kötelező formalitásnak is (a róm. kat. tan fordítva tanítja.) Az ember célja a Vergattung, útja az egyház, de a Szent Lélek által lehetséges csak, mely a minden kultusz középpontjában: a kenyér és bor alakjában osztott urvacsorában lép közvetlen a hívőhöz. Elveti a csalhatatlanság dogmáját. Nem hogy egy ember, de még a konciliumok sem lehetnek 100%-ig csalhatatlanok. Tanainál szeretettel hivatkozik mint bizonyító erőre: János evangelistára. A sok tekintetben rokon felfogásu anglikán egyház nevében *dr. Cross professzor* beszélt. Az orthodox és anglikán egyház régóta tartó és mindinkább

erősödő mozgalmát (ma már állandó képviselője van Angliában az egyesülés érdekében) ez a két előadás világította meg, illetve annak lehetőségét, amely előadások a saját egyházuknak felfogását elmondva, megmutatták azt a közelséget mely a két egyház között áll. Mint egyháza legfontosabb tanát hangsúlyozta dr. Cross: az *Inkarnatiót* és az *apostolica successiót*. A protestánsok szemére azt veti, hogy nem az evangéliumokhoz, hanem mindig Pálhoz mennek tanáik bizonyítását keresni!! Egyházának az összes egyházak között a legnagyobb értékét láttuk meg előadásában a szociális munka iránt.

D. Martin Dibelius heidelbergi professzor, az oekumenikus mozgalmak tevékeny tagja, amikor az „Isten országa”-ról szóló előadást tartotta, reformátori szempontból világította meg a problémát és vele együtt a reformátori (inkább lutheri, mint kálvini) gondolatokat mutatta fel. Szemináriumában (*die Kirche und die Kirchen*) az egyház problémája volt megbeszélés tárgya, melyet követő vitákon hallottuk meg a különböző egyházak idevonatkozó tanait a legkrisztályosabb formában.

Dr. Homrighausen amerikai professzor előadása: *Der historische Hintergrund, die sociale Umgebung und gegenwärtige Strömungen in der amerikanischen Theologie und im kirchlichen Leben.* az amerikai keresztyénség különböző elemeiről beszél, melynek okai a különböző nemzetek és különböző vallást követő népek különböző időben történt letelepedésében keresendő. Aztán arról a nagy átváltozásról, melyet a saját erejébe, technikájába és világnevelő optimizmusába vetett hitű amerikaiban idézett elő a világháború utáni katasztrófa, mely—mint a másik amerikai előadó, *Robinson* a kereskedő és egyetemi előadó (Kolumbiai Egyetem) is kifejezett—, a 29-iki bankkatasztrófával mélypontra rántotta az amerikai embert, de egyben felnyitotta a szemét is és meggyőzte, hogy a jólétben megfeledezett arról, hogy a kenyér mellett az Isten ígéjével is él az ember és most keresi a gazdasági életben is működő magasabb szellemi és erkölcsi erőket, amelyekről megfeledezett a vallási életben korábban, amikor pusztá neveléssel optimisztikusan, tehát pusztá emberi erőkkkel akarta a világot jóvá változtatni. Ennek az új iránynak hatása alatt kezd meghonosodni, a Berthianizmus, a különböző, igazán csak fél keresztyénnek nevezhető irányok mellett. (*Fundamentalizmus, Humanizmus, Liberalizmus, Finitizmus.*)

Dr. Wisser t' Hoaft., az ifjusági világszövetség titkára a távol keleten történő dolgokra hívta fel figyelmünket. A Kelet ifjuságának életére. De megmutatta a keleti misszió munkáját és két nagy veszedelmet is, melyet le kell győzni a siker érdekében: *synkretizmust* és *isolatiót*. Egyik éppen olyan veszedelem, mint a másik. Velük, ellenük küzdeni kell.

„Das rússisch-orthodoxe Denken im seiner Auseinandersetzung mit dem westeuropäischen Geistesleben” című előadásában professor Lieb talán az emberileg legmegmagyarázhatóbb módon mutatta meg az oroszországi kommunizmus keletkezési okait s egyszersmind egy nemzetnek filozófiáját láttuk, melyet alig ismerünk, de amellyel érdemes foglalkozni, sőt több, vele kell foglalkozni, mert benne nagy értékek vannak: *Tschaadajev, Kirejevskij, Chomjakov, Leontjev, Solojev, Berdjaev*, mind olyan nevek, melyek idegenek előttünk, de akik megmutatják, hogy hogyan fonódott össze a kelet a nyugattal s mit jelentett az orosz népre; nyugat.

(Folyt. és vége köv.)

H I R E K

— Hírek a pozsonyi református internátusról. A bratislavai Református Keresztyén Egyházközség mellett létesítendő internátus és menza előkészítő bizottsága működését befejezte és az internátus vezetését most már egy szabályrendeletileg is külön megszervezett tisztikar és végrehajtó bizottság vette át, amelynek élén Balogh Elemér püspök áll, az ügyvezető pedig Salamon X. Ferenc dr. pozsonyi főgondnok. Az internátust illető pósta a „Református Keresztyén Diákinternátus és menza”, röviden R. I. M. címen Tóth Károly biztosítási tisztviselő, az internátus jegyzője címére, Bratislava, Uhorská ul. 12. szám. (Konvent-ház) II. emelet küldendő. A Széplak utcai egyházközségi házban az első emeleten lévő helyiségekbe a felvett növendékek már bevonultak; az Edl utca 9. szám alatt levő helyiségeket pedig október elején a jelenlegi lakó távozása után fogják átvenni, ahol a menzát is október 15-én meg fogják nyitni. Így az intézetnek 10 tágas szoba, a mellékhelyiségeken kívül (ideértve két fürdőszobát is), fog rendelkezésére állani. A pozsonyi presbitérium a segélyek iránt beérkezett szépszámú kérvénynek igyekezett eleget tenni és — bizva a szlovenszkói és podkarpatska russi ref. ker. vidéki társadalom jövő támogatásában — részint díjmentes lakást, részint menzakedvezményeket adományozott a következőknek: Madarász László, tanítói abiturientiens Véc, Bátyai Mihály orvosnövendék Komárom, Fábiansy Erzsébet, tanítónőjelölt, Lakszakállas, Stancel Ferenc, kereskedelmi iskolai tanító, Nemeshodos, Szénásy Béla, tanítónövendék, Csallóközarányos, Bátyay Margit,

orvos növendék Komárom, Farkas Antal, tanítóabituriens, Horka, Kálóczy Ibolyka, tanítónő jelölt, Komárom, Bittó Pál, tanítóabituriens, Szilice, illetve Presov, Orosz József orvos-növendék, Kisbíres. A többi kérvény sorsáról később döntenek, ha elegendő számú teljesítéssel rendelkező növendék is jelentkezik. Most már a vidéki református társadalom kötelessége volna, hogyha az ügy érdekében a fizetésreképes főiskolai hallgatók figyelmét is ráirányítaná erre a hézagpótló intézményre és a vidéki szegénydiákok segélyezését elősegítené a rendszeresen fizető tagok szerzésével és önkéntes adományaival. A pénzbeli segélyek a R. I. M. brünni csekkszámháza javára volnának küldendőek. Természetbeli adományok is szívesen fogadtnak. Ha valahol, úgy ennél az intézménynél különösen áll az a bevált tétel, hogy egyesült erővel, egyéni külön nagy áldozatok nélkül is jelentős eredményt lehet elérni! Még az előkészítő bizottság kereste meg az összes egyházmegyét az internátus támogatása végett és a tervezett „ifjúsági gondozó alap” létesítése ügyében való állásfoglalás iránt.

— **Lelkészválasztás.** A nagykapost gyülekezet a több mint 50 évi szolgálat után nyugalmába vonult Maksa József utódjául, lelkészi állására egyhangú meghívással: *dr. Magda Sándor* csicseri lelkész, a szlovenszkói tiszáninneri egyházkerület püspökét választotta meg, ki okt. 1-én új állomását már el is foglalja. A lelkészi beiktatás ünnepélyes szertartása f. hó 30-án de. 10 órától kezdődően fog végbemenni.

— **Helyettes lelkész kerestetik a csicseri ref. egyházközségbe f. év október 1-től 1935 év április 1-ig, amíg a megválasztandó új lelkész állását elfoglalja. Pályázhatnak II. lelkészképesítő vizsgával bíró segédlelkészek, akik az E. T. I. t. c. 137. §. e., pontja szerint a gyülekezet teljes adminisztrálására jogosultak. Pályázatok az Ungi Ref. Esperesi Hivatalba Salamon pp. Čop küldendőek.**

— **Kisegítő tanítónői állást keres** lelkész leánya, szlovákul is beszélő, okleveles óvónő, aki mint állami kisegítő tanítónő eddig 3 iskolai éven át működött. Nagy nélkülözések közt tengődő szüleit óhajtaná kenyérkeresetéből testvérei nevelésében segíteni. Megkeresések Angyal Viktor ref. lelkész címére Kisbégány pp. Veliká-Behaň (Podk. Rus) intézendők.

— **Iskolai ünnep-és szünetnapok.** Tekintettel azon körülményre, hogy az iskolai ün-

nep-és szünetnapok tárgyában lapunk utóbbi számaiban több hozzászólás történt, célszerűnek tartjuk egyetemes tájékoztatás céljából leköszölni Egyetemes Konventünknek legutóbbi gyűlésén e tárgyban hozott határozatát. „A dunáninneri egyházkerület 27. sz. alatt hozott határozatával arra kéri Egyet. Konventünket, hogy az iskolai szünetnapok és ünnepek tárgyában hozzon Egyet. Konventünk egy konkrét határozatot, pontosan meghatározva, mely napokon kell iskoláinkban szünetet tartani. A róm. kat. ünnepek meg-, vagy megnevezéséből már több kellemetlenségek származtak, mert e tekintetben egymással ellentmondó rendelkezések láttak napvilágot. Zsinórmértéket kér ezért az egyházkerület a Konventtől, valamint azt, hogy a konventi határozat azután az állami és közigazgatási hatóságokkal is közöltessék. Az tény, hogy az iskolai szünetnapok tárgyában több állami és közigazgatási rendelkezés látott napvilágot s azok nem állottak mindig összhangban egymással. Azonban semiféle olyan törvény avagy rendelkezés fenn nem áll, amely kötelezné arra a református iskolát, hogy róm. kat. ünnepnapokon szünetet tartson és ezáltal ő is ünnepeljen. Ellenben az 1895. évi XLIII. t. c. érvénye változatlan, amely szerint senki nem kényszeríthető más vallásfelekezetek ünnepeinek megtartására. Az iskolaügyi minisztérium referátusa legutóbb kiadott 46,600/I.—34. sz. rendelkezése az iskolai szünetnapokat kijelöli a különböző felekezeti népiskoláknál; ez a rendelet azonban I. A. 2. bekezdése alatt azt mondja, hogy a ref. iskolák ugyanazokat a szünetnapokat tartják meg, mint a róm. kat. iskolák, azzal a különbséggel, hogy dec. 8 helyett okt. 31-én szünetelnek. Ez a rendelkezés persze azután azt eredményezi, hogy pl. január 6-kát is megünnepeltetni kívánja a ref. iskolákkal és egyébként is félreértésekre adhat alkalmat. Mindenképen kívánatos, hogy Egyetemes Konventünk az iskolai ünnepek és szünetnapok tárgyában önmaga intézkedjék, azért a törvények és rendeletek figyelembevételével kimondja az Egyetemes Konvent, hogy ref. iskoláinkban a következő ünnepek és szünetnapok tartandók meg: A vasárnapok. Szeptember 28. (áll. ünnep). Október 28. Október 31. (ref. emlékűnnep). November 2. (világháború elesetteinek emléknapja). Karácsony: dec. 24-től jan. 2-ig bezárólag. (10 nap). Február 1. és 2. (félévi szünetl. Husvét: Virágvasárnaptól Husvét utáni keddig bezárólag (10 nap). Május 1. (a munka

ünnepe). Áldozócsüörtök. Pünkösöd vasárnap és hétfő. Ezen ünnepnapoknak és szüneteknek a ref. iskoláinkban való megtartását Egyetemes Konventünk elrendeli és erről úgy az állami, mint az iskolai hatóságokat értesíti.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **Bibliák bizományl lerakata.** Értesitem m a g y a r és s z l o v á k a j k u hittestvéreinket, hogy Szlovenszko részére magyar és szlovák nyelvű Bibliákból nagyobb mennyiség van továbbra is raktáron. A magyar nyelvűekből minden nagyságban, kiállításban és 5, 6'80 (Czeplédy-féle), 12, 18, 25 ujabb, puhabőr, vékony papiron) 26, 40 és 56 Kőért, a szlovák nyelvűekből szintén különféle nagyságban, kiállításban és 4, 10, 26, 30 és 48 Kőárakért kaphatók a Britt és Külföldi Bibliatársulat kiadványaiként megjelent, leginkább revideált darabok. — Magyar nyelvű Imakönyvek beszerzése iránt ezután közvetlenül a *Bárca-i* (pri Košice) Ref. Lelk. hivatalhoz forduljanak hivesink. **Ungcsepelyi Református Lelkészi Hivatal pp. Velké Kapušany.**

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkoí tiszánineni református egyházkerület elnökségétől.

833/1934. sz. *M e g h i v ó.* Egyházkerületünk ez évi rendes közgyűlését 1934 október hó 25-én (csüörtökön) d. e. 8 órai kezdettel, Kassán az u. n. Lőcsei-házban fogja megtartani, melyre az esperes, egyházmegyei gondnok, eker, tanácsbíró, tanítóképviselő urakat tisztelettel meghívjuk. A gyűlés főbb tárgyai: főgondnoki megnyitó, püspöki jelentés és előterjesztések, belmissziói, tanügyi, számvevőszéki, pénztári jelentés, árvaház, szlovák egyházmegye, függő ügyek, egyházmegyék felterjesztései, bírósági ügyek stb. Az egyházmegyei felterjesztések és bírósági ügyek a püspöki hivatalhoz legkésőbb okt. hó 5-ig feltétlenül betérjesztendők. Minden egyes határozat külön jegyzőkönyvi kivonat alakjában, a bírósági ügyek iratjegyzékkel ellátva küldendők be. A később érkező ügyek el nem fogadtatnak és e gyűlésen nem tárgyalatnak. Szerdán, okt. hó 24 én d. u. 3-kor a ref. egyház tanácsstermében bírósági ülés lesz, kérjük tehát a bíróság tagjait, hogy az ülésen kellő időben megjelenni sziveskedjenek. Ugyancsak szerdán délután tartja a tanügyi bizottság is ülését, a bizottság elnöke által kitűzendő helyen és idő-

ben. Egyben — az Esperes urak utján — meghívjuk az egyházmegyék küldöttéit is, kiknek névsora a püspöki hivatalba betérjesztendő. Ejszállásolás iránti igény az érkezés idejének pontos megjelölésével okt. hó 15-ig a ref. lelkeszi hivatalnak Kassán jelentendő.

Csicser—Tornalja, 1934 szept. 20.

Egyházkerületi Elnökség.

Pályázat a mezőtelkesi református leányegyház előkönyörgő tanítói állására. Javadalom: 12 és fél magyar hold szántóföld, 2 és fél m. hold rét. 15 köböl tiszta buza, 32 köbméter tűzifa beszálitva, 312 kor. készpénz, félházhely után erdő és legelő illeték, száraz, egészséges lakás s a kérvényezendő államsegély, amiért az egyház nem felel. Tanítási nyelv: magyar. Kötelessége az istentiszteletek végzése is. Az állás csak ideiglenesen 1935. június hó végéig lesz betöltve. Pályázhatnak csehszlovák állampolgársággal bíró okleveles férfitanítók, ezek hiányában, nem kvalifikált tanerővel is betöltetik az állás. Pályázati határidő: 1934 október 5. Az állás a megválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázatok a rimaszombati ref. lelkeszi hivatalhoz küldendők.

Presbitérium.

Pályázati hirdetés. A *körtvélyesi* (Hrušov pp. Jablonov. n./T.) ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet az újonnan megszervezett II-ik tanítói állásra. Fizesete az egyháztól a törvény által biztosított évi 1200 kor. készpénz, 300 kor. lakber, 20 kor. kertváltság; továbbá államsegély, amely kérvényezve lesz, de azért az egyház felelősséget nem vállal. Pályázhatnak oklevéllel rendelkező s állampolgársággal bíró nőtanítók. Pályázati határidő 1934 szept. 25 A megválasztott tanító köteles az állást úgy elfoglalni, hogy a tanítás legkésőbb okt. 1-én megkezdődjék. Ha azonban okleveles tanítónő nem volna, úgy az állás oklevél nélkülivel is, sőt férfi tanítóval is betöltetik.

Ref. presbitérium.

Pályázat a perbeti ref. egyháznál lemondás folytán megüresedett II-ik tanítói állásra. Javadalom az egyháztól: 624 kő készpénz, 336 kő lakber és kertilletmény. Az államtól a fizetési osztály és fokozatnak megfelelő államsegély. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályok tanítása, lelkesz és kántortanító akadályoztatása esetén azok helyettesítése, az összes egyháztársadalmi munkában segédkezés. Tanítványait vasárnap, ünnepnap délelőtt és délután és a hétköznap reggeli istentiszteletek re a templomba személyesen felvezeti. Ifjusági és leánykört, ének-kart vezet, vallásos estéken közreműködik. Tanítási nyelv: magyar. Pályázhatnak ref. vallásu csehszlovák állampolgársággal bíró férfi-tanítók. Az állás okt. 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények 1934. szept. 26-ig küldendők a ref. lelkeszi hivatalhoz: Perbete (okr. Stará Dala.)

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA” vezé-
Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNOCSEPELYI Iel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

A Pozsonyi Református Diákasztal és Diákotthon ügye.

II.

Ez az intézmény *nem kíván konkurens intéz-
ménye* lenni a társadalom által nagy áldozatok
utján már létesített prágai, brünni vagy pozso-
nyi diákasztaloknak, ellenkezőleg arra fog tö-
rekedni, hogy ezeket kiegészítse és Pozsonyt
mind a három egyetemi városban működő re-
formátus diákszpeciális intézmények anyaintéze-
tévé tegye és a társadalmak gyűjtő tevékenységét
ebből a központból szervezze meg.

Az intézmény *elsősorban református egyházi*
intézménynek készül, azonban nem zárhatja ki
kebeléből más protestáns vagy keresztyén hit-
testvér gyermekeit sem, ha a férőhelyek száma
a felvételt megengedi. Az intézmény tehát
egyetemes jellegű keresztyén intézmény kell
hogy legyen.

A csehszlovákiai reformátusság Szlovensz-
kóban és Podkarpatska Russban lakó hívei
90%-ban magyarok lévén, az intézmény *ma-
gyar jellege* a demokratikus elv következménye.
De ugyanezen elvből kifolyólag *a szlovák anya-
nyelvű hittestvérek gyermekei is szeretetteljes
felvételt fognak találni*, vagyis nemzetiségi meg-
különböztetés eleve ki van zárva. A csehszlo-
vák államba bekebelezett magyar református-
ság érvényesülése érdekében magának az inter-
nátusnak igen nagy súlyt kell helyeznie arra,
hogy a magyar ifjúság anyanyelve mellett első-
sorban az államnyelveket és másodsorban egyéb
világnyelveket is külön órákon alaposan elsa-
játíthassa, hogy minden tekintetben posszibilis,
egyházához, nemzetéhez és államához hű re-
formátusok kerüljenek ki az intézet kebeléből.
Súlyt kell helyezni az ittélő testvérm nemzetek
alapos megismerésére, mert egymás megisme-
rése az egyetértésnek leghathatósabb eszköze.

Ezzel azonban az intézet állami célt is szolgál.

*Az anyagi eszközök megteremtése a lehető
legfontosabb kérdés. Sürgős intézkedések teendők
az egyházak és magánosok, az állam, az orszá-
gok és járások hozzájárulásainak biztosítása vé-
gett.*

A lévai egyházkerületi közgyűlés kimondotta,
hogy az internátus költségeit az egyházi kerü-
let gyűlekezeteinek ilyen célra szolgáló alap-
jaiból, közadakozásokból és a hívektől vagy
más támogatóktól kölcsön útján fogják előte-
remteni és az egyházkerület már akkor felkérte
a szlovenszkói egyetemes református egyház
összes híveit és mindazon nemes gondolkodású
egyéneket és testületeket, akik ezzel az esz-
mével rokonszenveznek, hogy az internátus
létesítését kölcsönkötvények jegyzésével előse-
gíteni sziveskedjenek, amely kölcsönért szava-
tolni fog a megszerzendő ingatlan és annak
felülépítménye, erkölcsileg pedig a szlovensz-
kói dunáninnyi (nyugati) ref. egyházkerület.

Ezzel az üggyel mostmár az összes egyhá-
zaknak állandóan foglalkozniok kellene, ha egy
további darab *szociális munkát* megvaló-
sítani óhajtanánk. *Ezek a bizonyított tettek fogják
meggyőzni a mi ifjúságunkat, a mi jövőnk vete-
ményes kertjét, hogy a vezetőség törődik az ő
sorsával*, hogy egymás terhét állandóan hor-
dani és könnyíteni kívánjuk, ha kell, még erő-
megfeszítéssel is.

Az egyetemes konvent 1934 május 15.-én
Pozsonyban ülésezett állandó választmánya már
foglalkozott is az alapvető kérdésekkel és nagy
örömmel jelenthetem, hogy a bizottság minden
tagja nagy megértéssel és szeretettel tárgyalta
meg a feltárt kérdéseket. A végleges elhatáro-
záshoz a lökést a Losoncon megtartott egyete-

mes konventi ülés adta meg segély megszavazásával. *Határozatot kellene még hozni oly irányban is, hogy az ifjúsági mozgalmak anyagi támogatására a konvent közadózási alapon esetleg egy „ifjúsági gondozási alap”-ot létesítsen, amelyből támogatást nyernének az egyházi diák szociális intézmények is.*

A pozsonyi református hitközség vezetőségén nem fog mulni, hanem a vidék támogatásától fog a közeljövőben függeni, hogy ezt a most már megvalósított intézményt meddig és milyen terjedelemben fogjuk megtartani. A pozsonyi presbitérium magára vállalta ezen országos jelentőségű mozgalom megindítását és irányítását és ebben a munkájában szeretettel várja és hívja együttműködésre a szlovenszói és a podkárpatkarusi összes református egyházakat.

A németvallás tanai.

(Folytatás.)

A németvallás egyházi vallás, vagyis a keresztyén egyházzal, mint étellel és tanítással szembe, egyházat állít, amely népre támaszkodó, tehát belőle kiinduló. Bergmann tavaly ősszel Berlinben tartott előadásában kijelöli a németvallás új irányát, törekvését és tartalmát, amidőn így beszél: „A mai, egyúttal északi ember, a teljesítmények és a valóság embere, ezért neki természeti, élethez tartozó vallás, kötelesség és munka vallása, művelődéshez és tökéletességhez tartozó vallás, mindenképen tehát valóság vallása, nem olyan eszkatologikus vallás, mint a keresztyénség, amelyben értéktelenné lett az élet, a test, a természet és az immanencia, nem szenvedés, megváltás és halál vallása szükséges.”

A német vallás a haladásba való hit és törekvése, hogy az ember a Földet minél teljesebben meghódítsa és az ember egyre tökéletesedjék. Ezért küzd az emberi elfajzás, öröklött betegségek, társadalmi és nemzeti bajok ellen, eszközei a technika, az orvostudomány, természettudományok és a fajhigiéna. Életrenéző, immanens vallásos rendszer ez, amely a népet hőssé, lovagiassá és engedelmessé kívánja formálni. Mi a német vallás tehát? Emberistenítés: az „emberben való hit nagy vallása” (Religion des hohen Menschenglaubens). Erkölcsi hármás parancsa az Ige emberi átdolgozása Kant értelmében: „Hívd segítségül szükségedben sajátmagadat és úgy megszabadulsz és magasztalod sajátmagadat.” Hitvallása, amely rövid, utal erre: „Hiszek a németvallás istenében, aki a természetben, az emberi szellem nagyságában és népem erejében működik. És a Segítő Krisztusban, aki az emberi lélek nemeségéért küzd. És Németországban, amely az új emberiség alakításának földje.”

A németvallás istene erkölcsi eszme, mely-

hez akarat, értelem és személyiség tartozik; születésének helye: az emberi lélek, tehát az ember maga. A róla szóló kijelentés a természetben és az emberi szellemben van meg. Krisztus sem hiányzik az istenalak mellől, de ez nem Jézus Krisztus, hanem az északi nép hitében levő, embert segítő, különböző alakban fellépő hős. Az istenséghez vezető ut nem a hit, hanem „a szemlélő ismeret” (die schauende Erkenntnis).

A németvallás mereven monista, tagadja a test és lélek kettősvoltát. Átértékeli a vallásos érzéseket, miközben a keresztyén élet vallásos valamennyi érzését kikapcsolja és ujjal helyettesíti. Erkölcsstanban elveti a bűn, a büntetés és a bűnbocsánat tanát. A germán lélek nem ismeri a bűnt, hiszen Ulfilász is bibliafordítása közben hiába kereste a bűn fogalmát fedő gót szavát. Az ember cselekedete és élete felett általában isten nem bíró, ellenben felelős az ember sajátmagának és népének. Ez az erkölcsstan, amely egyrészt pogány és héroikus, másrészt a haza és a nép javát tekintve népjóléti etika. Jó, erős, nemes, lovagias, engedelmeskedő, küzdő embert kíván. Erre vonatkozik Bergmann katekizmusának rövid, de egyértelmű előszava: „Két dologra van a mai németnek szüksége: igazságra és vasra.” A nemzeti szocialista erkölcsstan főtétele: „Gemeinnutz geht vor Eigennutz” (A közhaszon előbbrevaló, mint az egyén haszna) a kantai erkölcsi szabály népies átírása. Ez a kantai szabály azonban Bergmann állítása szerint nagyobb, mint Jeruzsálem és Róma és ez adja a németvallás etikai főszabályát, midőn a kötelesség teljesítését várja és kívánja. Erre a szigorú etikára szükség van a harmadik birodalomban. „A német vallásban ilyen erkölcsstanra van szükségünk, hogy a nőies, erkölcsöt-széttrő keresztyén erkölcsant legyőzzük, amely édes méregként az emberek szívébe ivódott. Senki sem kételkedik bizonyára abban, hogy acélos nemzedéket kell nevelnünk, spártai keménységű és kötelességtudású nemzedéket, hogy népünk a 20. század viharában tönkre ne menjen. „Hősies erkölcsstan kell a német fajnak, hogy tovább élhessen”. A hősiesség az északi-német ember természeti formája, melyet megsemmisített a szolgalelkűek vallása. Ezért hullt szét a birodalom. Aki újra fel akarja ezt építeni, adjon az a népnek magában és az ember isteni erejében való hit héroikus vallását és erkölcsstanát. Keresztyénség a németek ezeréves vallásos Versailles-e. Semmi sem szabadíthat meg bennünket, csak a bennünk levő hős, harcias és győző istenbe vetett hit.”

A németvallás: államvallás, amelynek minden német állampolgár tagja, belőle kilépni nem lehet. Átveszi a keresztyén fogalmakat, istentiszteleti formákat, alkalmakat, ünnepeket, csak faji, politikai, új tartalommal tölti meg; husvét pld. a nemzetek születésének „ver sac-

rum"-i ünnepnapja; a halottaknapja a hazáért elesettek emlékünnepe, stb. (Tovább 1.: Dr. Kurt Hutten: Die Deutsche Glaubensbewegung. W. Künneth u. H. Schreiner: Die Nation vor Gott. Studienausgabe. Berlin, 1934. 523. sköv. old.)

III. A németvallás ebben a törekvésében, kritikái és tartalmi helyzetével *vallásos autarkia*. De az autarkia, ha anyagi tekintetben nem is, lelki téren könnyen barbárrá-lételhez vezet. Európa minden napja és minden talpalatnyi földje beszél a keresztyénségről és ha vannak is a történelmi keresztyénségnek hibái, mondjuk: nagy hibái, kiirtani Európából nem lehet, csak egy módon: belepustul Európa mindenestül; a nemzet, a faj, a műveltség együtt és akkor vész el, mikor Európa megtagadja és szembe fordul Krisztus tanításával úgy, mint a Bergmann szerinti németvallás teszi.

A németvallás nem helyettesítheti a keresztyénséget, mert kinemfejezhető módon alacsonyabbrendű; vele szemben a keresztyénség: abszolút vallás. A keresztyénség abszolút Kijelentés birtokosa, melyet nem lehet helyettesíteni metafizikai, vallásos színű rendszerrel, amely a német misztikusoktól (Theologia Deutsch, Eckhart, Nicolaus von Cusa Angelus Silesius), a német idealizmustól (Goethe, Fichte és főként: Kant), a faji jellemzőjü germán őstörténészekről (Herman Wirth) kölcsönzött. Lehet ilyen rendszert tudós szobákban kigondolni, de ez egyéni lesz és marad mindég; veszedelmes közönségi körre kiterjeszteni, kétélű fegyver, amely mindég ártott és árt. Ez az „anthropotheologia” nemcsak pogány, barbár, keresztyénség, hanem emberiség és faj ellenes, mert Istennel helyezkedik szembe titánkodásával.

A németvallás,—hogyan utolsó idézetem irjam—, jelszava szerint ujpogányság, rendszerezett formában: „El Rómától és Jeruzsálemtől! Vissza a faji jellegű német hazahithez a mai alakjában. Számunkra szent hazánk, számunkra örök népünk, számunkra isteni az, amit alkotunk.”

Ha ez a vallás követőkre talál: vége nemcsak a német keresztyénségnek, hanem Európának is. A németvallás győzelme a népván dörögés korabeli és előtte levő vérpárás, égő, kegyetlen káoszú Európa szenvedéseivel, formátlanságával, emberietlenségével. Biztos, hogy lesznek hívei, akik vakon követik a vak tanítót, hacsak a német nép, ez a kifejezett kultúra kifejezett népe hivatására nem eszmél és Krisztushoz, az élő Isten Fiához nem áll. Nem lehet holnapunkról jövőndőt mondani, európai útja homályban van, ma sokkal inkább, mint bármikor. Hogy mi lesz? Tisztulás, mégnagyobb zavar? Nem tudhatjuk, de egyet bizonyosan állíthatunk: Európa, amely minden ellentétességével is anyagi, szellemi és többé-kevésbé véri (faji) egység, keresztyénség nélkül, tehát Krisztus nélkül meg nem maradhat. Krisztus-

nélküli faj és Európa csak a bukása és a halála lehet. A németvallás egyetlen tanítását sem helyeselheti a keresztyén ember, de a védekezés álláspontját sem foglalhatjuk el vele szemben, ez tulságos nagy megbecsülés. A németvallással szemben csak a polemia, a hit által vezetett polemia beszélhet, amely az Igazság tudatában van és ismeri ennek harcias és diadalmas természetét.

A keresztyénségünknek győzelemre kell történie, hiszen van igazsága; legyen polemikus, mivel az Egyház küzdő jellegű.

Épen azért Bergmann, ez a Celsus redivivus, megtalálja előbb vagy utóbb Originesét korunk keresztyénségéből. *Narancsik Imre.*

(Vége.)

Egyházmegyei közgyűlés Abaujban.

Az abaujbornai egyházmegye szept. 8-ikán tartotta közgyűlését a kassai reformátusok templomában, az összes lelkipásztorok, tanítók, azok családja, gondnokok és nagyszámu közönség jelenlétében, mely a közeli ref. egyházak híveiből telt ki a kassai egyház közönségén kívül. A szokatlanul nagy közönség érdeklődése az Alvinczi Péter, volt kassai prédikátor, a Bethlen Gábor és I. Rákóczi György erdélyi fejedelmek udvari papja emlékének szólt, amelyet halála 300 ados évfordulóján óhajtott feleleveníteni az egyházmegye vezetősége. Gönczy Gábor kassai lelkipásztor Alvinczi életéről emlékezett meg, lelkiismeretesen szedegetve össze minden felkutatható adatot lelkipásztorságára vonatkozólag, Lengyel András bárcai lelkipásztor pedig Alvinczi úniós törekvéseit ismertette, megmagyarázva, hogy a tősgyökeres kálvinista prédikátort kassai működése folytán miért nevezhették el kortársai „ostyás Alvinczinek?” A Gaál István kassai segédlelkész által betanított egyházi vegyeskar 2 műdarabot adott elő a kényesebb izlésű közönség igényét is teljesen kielégítve.

Ezután kezdődött meg Simon József espere-sünk imájával az e. megyei közgyűlés, melyen espere-sünk emlékezése kapcsán először is Idrányi Barna püspök, áldott emlékezetű espere-sünk emlékének áldoztunk kegyelettel, megsirattuk legidősebb lelkész-társunkat, Kiss Lajos garbócbogdányi lelkipásztort is és jó reménységgel köszöntöttük új püspökünket, dr. Magda Sándort, kívánván magas méltósága, nehéz feladatai teljesítéséhez Isten kegyelmét s rája kiráradó áldását. Tegye Isten kormányzását elődeinél hosszabbá—sikeresebbé! Dr. Benson Róbert ügyvéd, a kassai egyház főgondnoka világi tanácsbíróvá választatván, az esküt leteszi. Az e. megyei levéltár gondviselőjévé Török István, a kassai egyház gondnoka választatott meg. Az egyházkerület részére ajándékol megfestette-

az egyházmegye Idrányi Barna arcképét, azt özvegye jelenlétében esperesünk meglehetősen megemlékezése kapcsán lelepleztük s átadtuk; a költségek fedezésére irányuló kivetést e. m. közgyűlés elfogadta. A számvevőszék jelentését letárgyalni nem lehetett az e. megyei pénztárnok távolléte miatt, mely mulasztásáért fegyelmi eljárás tételre ellene folyamatba. Az új e. megyei és egyházközségi zárszámadási minták, Szövérfy Ferenc tanácsbíró fogalmazásában elfogadtattak, s kötelező használata elrendeltetett. A sokféle — bonyolult — aprólékos számadás-minták helyett az egyházkerületre is felterjesztetni határozottatott elfogadás végett: lelki strukturánk folytán azonban el sem képzelhető, hogy egyöntetűség céljából csak 2 egyházmegye is magáévá tegye. Pedig egyik számvevőnk egyházmegyénk számadásának közzétételével már megmutatta, mennyit lehetne tanulni abból, ha egyházkerületünknek, majd a 3 egyházkerületnek is elkészíthetnők a közös számadását. Egyik áldásos következménye nálunk már mutatkozott: egyik egyház tökefeleslege a másik szűkölködő egyház istápolója tudott lenni úgy, hogy a kölcsönadásnál mindkettő 2% kamatot nyert. Az egyházmegye ügyei vezetésének gyorsabbá tételét célozza ugyancsak a Szövérfy F. által javasolt e. megyei tanács felállítását. Virág József felsőzempléni esperes javaslatát, hogy a múlt e. ker. közgyűlésen elfogadott szabályrendeletet vessük el, mely az özvegyi csonka és kegyeleti év szabályozását célozza, valamint a lelkész változások esetén taxatív felsorolja úgy egyik, mint a másik járandóságát, mely eddig annyi per tárgyát képezte, s annyi esperesi önkénynek szolgáltatott alkalmat: nem támogatjuk. Nemcsak azért, mert 4 évtizedes tapasztalatai alapján, a mi volt esperesünk, Idrányi Barna készítette ezt nagy körültekintéssel s jogérzékkel, de azért sem, mert ez a szabályrendelet elfogadás előtt le lett téve minden egyházmegyénk zöldasztalára, s Felsőzemplén még csak befelelésre sem érdemesítette, pedig szerény véleményünk szerint akkor lett volna helye az elvi vagy tárgyi kifogásokkal való előhozakodásnak. Hogy az esperes úr érvelése mennyire erőszakolt, mutatja az, hogy a téli s nyári félév jövedelmei közötti különbséget csak úgy tudja kihozni, hogy előbbi jövedelmei közzül a sarjú értékét nem számítja, s éppen ez az érv cáfol rá legélesebben, amikor vidékünkön anya-széna ez évben jóformán semmi nem termett s a sarjú hősege a széna elmaradt hozamát is pótolta. Építkezéseket, lelkészi díjleveleket hagyott jóvá az em. közgyűlés, elfogadta a tanügyi bizottság és a belm. előadó jelentését. Idők jele, hogy egyik fiókegyházunk gondozását az öregség miatt szolgálátkepteleenné vált lelkipásztor nyugdíjazása után tudja csak lehetővé tenni az egyházmegye. A rövid, együttesen elköltött ebédre használt szünetidő dacára este 7 óra volt, míg minden ügyet letárgyalva, térhettünk több kevesebb utazással hajlékainkba.

Egyházm. közgyűlés Gömörben.

Szeptember 10 én tartotta a gömői ref. egyházmegye őszi rendes közgyűlését Tornalján. A közgyűlést templomi istentisztelet előzte meg, hol Kapczy Tamás harvai s.-lelkész imádkozott igaz hitű, mély buzgóságu lélekkel és könyörgött vele alázattal a szép számú gyülekezet.

A közgyűlést a város diszes tanácstermében Ablonczy Pál h. esperes vezette be meleg, szívből fakadó imával és dr. Zehery István egyházmegyei gondnok nyitotta meg békességet szerető és békességre törekvő lelkének azon óhajtásával, hogy a törvény tiszteletével, egymás megbecsülésével és szeretésével munkáljuk az Isten országát.

Ugy az egyházmegyei gondnok megnyitó beszédében, mint a h. esperes jelentésében egyházmegyénk egy nagy és fájó veszteségéről számolt be: Bornemissza Elemér legidősebb világi tanácsbíránk elhunytáról. Különösen azért nagy és fájó a veszteség, mert elhunytával különösen szívünk sajdult meg, mert egy mélyen és igazán szerető szívvvel lettünk szegényebbek, olyan igazán szerető szívvvel, amelyhez hasonlót már úgy is oly keveset mondhatunk a magunkénak.

Szeretetéért igaz, szeretettel teljes emléket állítottunk számára szívében.

Az egyházi életünk rövid négy hónapi munkálkodásáról szóló esperesi jelentés bizonyosága a h. esperes tapintatos, bölcs és szeretetteljes kormányzásának, illesse érte e helyről is elismerés. A 60 ponttal bíró tárgysorozat békesség és szeretet jegyében lefolyó gyűlést ígért volna, ha ott nem lett volna a pontok között a tanítók igazgatói pótlékának ügye. Ez a nagyon nehéz és nagyon keserű probléma. Nehézzé teszi különösen az a körülmény, hogy az egyházakkal való vonatkozásban annak jogos és törvényes volta felől, még a legjóhiszeműbb jogi vélemények is homlokegyenest ellenkeznek. A konventi és egyházmegyei ingadozó határozatok, ellentétes törvénytárgyalások következtében pedig sötét utvesztőbe jutottunk... Keserűvé pedig különösen az a körülmény teszi, hogy annak vita nélküli meg nem szavazását a tanítóság egyenesen az iránta való szeretetlenség számlájára írja.

Ez a nehéz köd ott ült felettünk a gyűlés kezdetétől s éreztük mindnyájan annak a lelkünkre nehezedeő nyomasztó hatását, ami hogy nem volt alaptalan, megmutatták a következmények; mert midőn a tanítóság azon ajánlatával szemben, hogy bizottság küldessék ki az igazgatói pótlék ügyének rendezésére, mely rendezés esetén a tanítóság messzemenő engedményekre mutatott hajlandóságot, az a vélemény kezdett kialakulni, hogy az egyházmegyei közgyűlésnek nincs joga ilyen terhet róni szegény küzdő egyházainkra, mert a behivatalnokok fizetésének megállapítása minden egyháznak törvényben biztosított belkörü joga, a tanítóság

szeretlenséggel vádolván meg a közgyűlést, testületileg eltávozott.

Talán hozzájárult a tanítóóság ezen cselekedetéhez az a körülmény is, hogy egyesek a vita hevében nem tudták megőrizni higgadságukat és a tárgyilagosság helyett a személyeskedés áldatlan és elítélendő terére tévedtek. De viszont a tanítóóságnak sem lett volna szabad a merev szakítás útjára térni, mert amit ők az egyházaikért aggódó és azokat védő lelkészek részéről szeretlenségnek bélyegeznek, tulajdonképpen irántuk való szeretet is, mert a szeretlenséget csak akkor ismernék meg borzalmas valóságában tanítóink, ha csakugyan arra kerülne a sor, hogy kivetés útján biztosítsuk az igazgatói pótlékot sok teherrel és nagy szegénységgel viaskodó egyházainkban — amitől Isten óvjon mindnyájunkat. Egyházmegyénk az igazgatói pótlék ügyében a mult évi őszi közgyűlés e tárgyban hozott határozatának fenntartása mellett foglalt állást.

Végbizonyítványt szerzett tanítók tettek esküt. Újonnan választott tanítókat erősítettünk be, tanító-választásokat hagyunk jóvá.

E téren is az évről-évre megjelenő s egymásnak ellentmondani látszó rendeletek, magyarázatok, tanfelügyelői utasítások, iskolai tanítói minősítések, elnevezések valóságos zürzavart okoznak s a törvény kijátszására nyújtanak kedvező alkalmat. Kivánatos volna, ha a tanítói állások betöltésére, a tanítói választásokra vonatkozó rendelkezések véglegesítettnek s tiszta, világos félre nem magyarázható, kímélhető utasításokat adnának.

Világi tanácsbírói állásra szavazás rendeltett el november 1.-ig. A lelki élet megélénküléséről s a lelkészeknek e téren mindinkább fokozódó buzgalomáról számotadós s értékes történelmi résszel gazdagított missziói jelentés Szőke István missziói előadó szakavatott munkáját dicsérte és a mi igaz elismerésünket váltotta ki.

Seress Zoltán új tanügyi bizottsági elnök nagy szeretettel tett jelentést iskolaügyünk állapotáról, bizonyosságát adván annak, hogy iskoláink ügye neki szívéhez forrott ügy.

Ezek után díjleveleket erősítettünk meg, adókulcs megváltoztatásokat, bizottsági jelentéseket, szerződéseket hagyunk jóvá. Megerősítettük néhai Buzi Mártonné, boldogemlékű Buzi Márton esperesünk özvegyének alapító levelét, melyben két-két ezer korona sirgondozási alapítványt tett a tornaljai és a kövecsesi egyházak javára. Legyen emléke áldott érte, de illesse köszönet az örökösöket is, akik a mi nagy esperesünknek, Buzi Mártonnak megnagyobbított fényképét ajándékozták az esperesi hivatalnak.

Bizony este volt már, mikor elvégeztük a munkát, a nyomott hangulat azonban tovább is ott marad a lelkünkön. Kedves Tanítói testvéreim! Bárcsak az igazgatói pótlék ügy se volna képes szétválasztani minket a szeretetben?!

Ly.

Lelkészerőtekezlet Gőmőrbőn.

Szeptember 6-án tartottuk Tornalján őszi rendes gyűlésünket. Nagy János hubói lelkész bibliamagyarázatot tartott Jel. II. 9-10. alapján, megmutatván, hogy Krisztus mit vár tőlünk: a legtöbbet, amit embertől várni lehet: a mindhalálíg való hűséget. Utána Szőke István rosznyói lelkész, e. k. főjegyző, mint legutóbb megválasztott lelkészegyesületi elnök, tartotta megnyitó beszédét. A lelkészi hivatás felelősségteljes voltára és e pálya nehéz oldalaira tekintve, fölteszi a kérdést, hogy ki lehetne Isten után a gyöngülő, vagy reménytelenkedő őrálló-társaknak inkább támogatására, mint az őrállótestvérek lelkészegyesülete? Ezért, egyházi életünk virágzásának érdekében, egy fegyelmezett, inaktív és magas szellemi színvonalon álló lelkészegyesületet kíván. E beszéd különben hivatalos lapunkban is meg fog jelenni. Varga Imre rimaszombati lelkész „a harmadik birodalom és a kálvinizmus” cím alatt a németországi politikai eseményeknek az ottani vallási életre vonatkozó hatását fejtegetve, megmagyarázta azt az ellenhatást és megismertette velünk azt a bátor védekezést, amelyet az ottani maroknyi, félmillió lelket számláló kálvinizmus kénytelen folytatni az óriási hatalmu hitlerizmussal szemben, hogy meggátolja annak a reformátusok egyházi szervezetébe, sőt hitvallásába is beavatkozó, egységesítő törekvéseit. E közérdekűre méltán számot tartó előadást is kérjük hivatalos lapunkban megjelentetni.

Ezután a pozsonyi ref. internátus ügyében terjesztettünk javaslatot a nt. e. m. gyűlés elé; majd az alsőzemléni egyházmegyéből hozzánk véleménynyilvánításra áttett ama javaslattal foglalkoztunk, amely a lelkészi helyi javadalomnak lelkészváltozás esetén való megosztását és az özvegyi csonka-, és kegyeleti évet illetőleg az új gyakorlat hatálytalanságát és a régi gyakorlatnak ismét érvénybeállítását kéri.

21 pontra terjedő jegyzőkönyvünkben, a hozott határozatok és indítványok közül megemlítjük végül azt a nagyfontosságú javaslatot, amelyben az igazgatói pótlék kérdésével foglalkozunk. Tekintettel arra, hogy ez a kérdés még ma sincsen közmegnyugvársra elintézve, kérjük, hogy az egyházmegye az iskolaigazgatói teendőket ellátását ruházza át a lelkészekre, (természetesen díjtalanul). Erre mód van, egy tanfelügyelői átirat szerint.

K. T. I.

Az Első Oekumenikus Szeminárium Genfben.

(1934. július 29. — augusztus 18-ig.)

(Folytatás.)

„Die christliche Ehe” előadásában az ifjuság lelkében forrongó sok problémára adott megnyugtató feleletet az uppsalai egyetem professora:

Auid Runestam, az oekumenikus mozgalmak apjának, *Svederblom* nak veje.

A mai forrongó élet problémája volt az is, amelyet *dr. Schönfeld* próbált keresztyén szempontból megválaszolni az „*Allam és Egyház*” előadásában.

Kálvin szelleméről és egyházalkotó talentumáról tartott érdekes előadást a *genfi professor, Choisy*. Megmutatta Kálvint, mint az oekumenikus mozgalmak kezdeményezőjét (Krammerrel való levelezés) Érdekes azonban, egyet nem akarnak elismerni Kálvinnál, éppen a genfiéek és ez a legfőbb tan: *a kettős predestináció*.

A ma élő teológusaink egyik legnagyobbika: professor *Emil Brunner* adott felvilágosítást, hogy a reformátorok alapján, mint Barth és ő, hogyan lehet mégis ellenkező nézetten lenni egyes kérdésekben. Kifejtette a különbségeket, melyek közöttük felmerültek, melyek az „*isteni kinyilatkoztatás*” és végeredményileg a „*bűneset és következményei*” körül vannak. Azokat igazolva a reformátorokkal, megmutatta, hogy valóban lát a természetben isteni kijelentést az ember, de csak ha már keresztyén lett és meglátta Isten kijelentését a Krisztusban. (Kálvin: a természetben az isteni kijelentés kezét, lábát látja, Krisztusban a szívét, csak ha a szívét látta, látja a kezét és a lábát.) A másik, hogy megromlott az ember akarata főkéletesen a bűneset folytán, de mégsem lett olyan, mint a fatuskó, hanem van benne annyi, hogy az Isten kegyelmét elfogadja (Kálvin *Institutió* II. II, 15, 17.) Ezzel az érveléssel bebizonyította, hogy a különböző pontoknál reformátori alapon áll, hiszen Kálvin eme tételével Luther is hasonló vall.

A délután és este ezen előadásokhoz fűződő megbeszélések, melyek sokszor a késő éjjeli órákig húzódtak, megmutatták, hogy vannak hozzászólásaink egymás tanaihoz és hogy szívesen, szeretettel akarunk és foglalkozunk is velük. Ezek a megbeszélések voltak a fogalmak tisztázásai.

A „*Népszövetségi palota*” megtekintése alkalmából, annak egyik titkárától hallottunk előadást annak szervezete, munkája és eszméjéről. Eszméje a legszebb emberi eszmék egyike. A baj a megvalósítás körül van. Eszméje az, amit az egyház kitűzött magának az oekumenikus mozgalomban: *a testvérség szeretet alapján. A különbség, hogy míg ő emberi munkával, addig az egyház Isten segítségével akarja elérni*. Éppen ezért sikertelensége, ezen eszmeazonosság mellett nem csüggeszthet el minket, sőt megmutathatja, hogy a helyes út a miénk, mert ime, amit emberi eszköz nem ér el, azt elérni csak egy út van: *az Isten segítségével*.

Az „*Internationalis Munka Központban*” tett látogatásunk alkalmával nyert előadásból láttuk, hogy milyen sokat mulasztottak el a protestáns egyházak a szociális munka terén, s milyen sokat dolgozott már a római katolikus.

Röviden ezekben tudok arra a kérdésre válaszolni: *mi folyt le az első oekumenikus szemináriumon?* Ennek az alapján az olvasó láthatja hogy mit jelentett az a látóköri szélesítése és különösen az egymáshoz közelebbi jutás szempontjából.

A szeminárium hallgatói nemcsak Európából, hanem Amerikából is voltak. Közöttük professzorok, lelkészek, teológusok és világiak (nagy számban asszonyok).

Sajnálattal kellett látnunk, hogy sem a „magyarországi egyetemes egyház, sem a cseh-szlovákiai református egyház” nem volt hivatalosan képviselve. Ezért éreztem szükségét, hogy felhívjam egyházunk figyelmét az elkövetkezendő legközelebbi oekumenikus szemináriumra. Tudomásom szerint a szemináriumra segély is nyerhető, tehát nem jelentene nagy terhet az egyházra nézve.

A legteljesebb sikerrel fejeződött be a munka aug. 18 án közös imádsággal. Ennek az elsőnek sikerétől lett függővé téve az elkövetkező többi. Így reményünk lehet a következőre, a másodikra is és így ez a próbálkozás egy szerszind a következők sorának megnyitása volt, mely következőkön talán ott lesznek majd a magyar református egyházak képviselői és az előadói is, akiknek meghívására Keller professzortól személyes ígéretet nyertünk.

(Vége.) *Hadházy Lajos*.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

855/1934. sz. *Csicser: 1934. szept. 25.*

Tárgy: A püspöki hivatal átköltözése Nagykaposra. Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! *Nagykaposi elkövetésé való megválasztásom következtében a püspöki hivatal f. év okt. 1 én Nagykaposra költözik át; tehát e naptól kezdődőleg minden beadvány, jelentés, stb. Ref. püspöki hivatal: Velké-Kapušany — Nagykapos címre küldendő.* Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Dunáninneri Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

780/1934. szám, *Bratislava: 1934. IX. 24.*

Körlevél. Nagyön fontos! A Dunáninneri Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszletű Lelkészi Hivatalának és Iskolaszékének, az itteni iskolaügyi referátus f. év szeptember 12-ről kelt 11. 660/1934—IV. sz. átiratában utal az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium 1934. év július 18 ról kelt 87.261/34—VI/1. sz. döntésére, amely végzés az 1920. április 14-ről kelt törv. és rend. tárában megjelent 266. sz. törvény 7. §-ára hivatkozik, amely előírja, hogy

az összes bíróság, állami és nyilvános szervezetek, intézetek és vállalatok egymással való érintkezésben csak a helységek hivatalos nevét használhatják. Az idézett minisztérium tudomást szerzett arról, hogy egyes lelkészi hivatalok nem tartják be a fenti törvény rendelkezését és helységek megnevezésénél nem a hivatalosan megállapított nevet használják. Kérem tehát, hogy egyházkerülem összes egyházi hivatalai pontosan ügyeljenek a fenti törvény betartására annyival is inkább, mivel ennek benemertartása esetén, az iskolaügyi referátus fentidézett átiratában jelzi, hogy az 1921. aug. 25-ről kelt 324. sz. korm. rendelet 4. bekezdése szerint fog eljárni azokkal szemben, akik a hivatalos helységmegnevezés helyett mást használnak.

787/1934. sz. 1934. IX. 23.

Körlevél. Nagyon fontos! A Dunáninneni Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének, az itteni iskolaügyi referátus f. év szeptember hó 17-ről kelt 82.261/34-I/3. sz. átiratára, mint 171. sz. körlevélre tudatom az alábbiakat szigorú és pontos betartás kérelmével: a múlt évben számos esetben előfordult, hogy több iskolafenntartó megokolatlan későn terjesztette fel a tanítói választás helybenhagyása és az államsegélyelőleg folyósítása iránt beadott kérvényét az itteni iskolaügyi referátushoz. Ennek többféle káros következménye volt, de a legsúlyosabb az, hogy az itteni iskolaügyi referátus nincsen felhatalmazva arra, hogy az elmúlt esztendőkre államsegélyt folyósítson. Pld. ha a szeptemberben megtörtént tanítói választás kérvénye a tanfelügyelőséghez újév után terjesztetik be, az iskolaügyi referátus, amennyiben az előírásokat betartani kötelessége, csak január 1-től utalja ki a tanító államsegélyt. A szeptember 1-től december végéig járó államsegély ügyében pedig be kell várnia az iskolaügyi és nemzetművelődésügyi minisztérium döntését. De meglőrténhet, hogy ilyen megkésett kérvényeknél a döntés elutasító lesz és ebben az esetben a szóbanforgó időre szóló tanítói fizetést az iskolafenntartó köteles megtéríteni. Ezért felhívom egyházkerülem összes iskolaszékeinek Nagytiszteletű és Tekintetes Elnökségeit, hogy a választás megerősítése és az államsegélyfolyósítása iránti kérvényüket *azonnal* a választás után adják be az illetékes tanfelügyelőséghez.

785/1934. szám, 1934. IX. 21.

Körlevél. Fontos! A Dunáninneni Református Egyházkerület Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hivatalának, konkrét eset miatt az itteni országos hivatal f. év szeptember hó 8-ról kelt 235.090/6/1934. sz. átiratára miheztartás céljából közlöm az alábbiakat: 1.) minden egyes lelkészi helyváltozásánál pontosan kell ügyelni arra, hogy az előző szolgálati helyről való eltávozás és az új szolgálati helyre való lépés időpontja közt 1-2 napnál nagyobb

idő ne legyen, mivel ha a két szolgálati időtartam közt több mint 1-2 nap van, könnyen megszakítás keletkezik a szolgálati időben, amely súlyos anyagi hátrányt jelent a lelkész számára. 2. Minden egyes szolgáltnál csak az az idő számítható be, melyet ténylegesen rendszeresített lelkészi (v. segédlelkészi) álláson tölt el az illető lelkész, épen azért *látszólagosan* lelkész szolgálatra nem alkalmazható.

Szeretettel szolgáljuk:
Balogh Elemér püspök.

A szlovenszkói tiszáninneni ref. egyházkerület püspöki hivatalától.

842/1934. sz. körlevél. Csicszer: 1934 szept. 24.

Valamennyi Nt. és Tek. Iskolaszéknek! A bratislavai iskola és nemzetművelődésügyi min. referátus 1934 szept. 17-iki 82261/34-I/3 sz. átiratában a szlovenszkói felekezeti tanítók államsegély-kiutalásának határidejére vonatkozólag a következő 171. sz. körlevelet intézte az összes szlovenszkói püspöki hivatalokhoz: „Az elmúlt évben ismételtén megtörtént, hogy több iskolafenntartó indokolatlanul későn terjesztette be a kérvényt az itteni hivatalhoz a választás jóváhagyásáért és az államsegély kiutalásáért. Ez az eljárás, — eltekintve azon körülménytől, hogy akadályozza a rendes adminisztratív munkát és az államsegély is elkésve utaltatik ki a felekezeti tanítók részére, — még súlyosabb következményeket is vonhat maga után. Amennyiben az itteni hivatalnak nincsen módjában az elmúlt évre az államsegélyt kiutalni, az ilyen elkésett kérvényekről az iskola és nemzetművelődésügyi minisztériumnak kell határozni. Hogyha pld. a szeptemberi választás (t. i. jegyzőkönyvel) a tanfelügyelőségre csak újév után kerül, az itteni hivatal, — ha teljesítve vannak az összes törvényes előírások, — a tanító részére az államsegélyt csak jan. 1. utáni időre utalhatja ki, míg szeptembertől december végéig terjedő időre meg kell várni az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium határozatát. Természetesen, hogy ilyen esetekben az iskolafenntartó annak a veszélynek teszi ki magát, hogy az ilyen elkésett kérvény elvetetik és az Ú. Z. 45. § a szerint a tanítónak igénye lehet a teljes illetményére az iskolafenntartóval szemben. Tekintettel ezen körülményre, tisztelettel kérem, hogy a tanítók, valamint a felekezeti iskolák érdekében az iskolafenntartók erről idejében értesítve és figyelmeztetve legyenek az 1934/35 isk. évre, hogy a választás jóváhagyásáért, valamint az államsegély kiutalásáért benyújtandó kérvényüket a legsürgősebben terjesszék be úgy, hogy lehetőség szerint az itteni hivatalhoz legkésőbb november végéig érkezzenek be. Azok a kérvények, amelyek az államsegély kiutalását jan. 1-től az isk. év végéig óhajtják, 2 hónapon belül betervezendők. Miniszter helyett: *Pisecký s. k.*”

Fenti körlevelet tudomásulvétel és miheztartás végett közlöm. Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapu Jany“ címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Isten munkatársai vagyunk!

Részletek dr. Magda Sándor püspök Nagykasoson, szept. 30-án elmondott beköszönő beszédéből.

Text. I. Kor. III. 6—9.

Még fel sem száradtak teljesen a könnyek, amelyeket együtt hullattunk az én kedves csi-cseri gyülekezetem tagjaival az elválás bus per-ceiben s már itt állok előttetek, akik várakozással néztek rám, amikor először szólok hoz-zátok e helyen, mint megválasztott lelkészetek. Ne vegyétek rossz néven tőlem, ha megvallom, hogy még csak fél szívvel vagyok itt köztetek s gondolataim vissza-vissza-szállnak arra a helyre, ahol 25 esztendőt töltöttem a mi Urunk szol-gálatában; azokhoz a testvérekhez, akikkel egy fél emberöltőt éltem át, a jó napokban együtt örülve, a megpróbáltatásokban együtt szomor-kodva, de mindig bizva, remélve és imádkozva. Ti meg tudjátok érteni, hogy a szívek szoros kapcsolatai szakadoztak el, amikor el kellett válni azoktól, akik mindig szeretettel vetek körül, gyarlóságaimat megértéssel elnézték s büszkék voltak rám, ha elismerés ért a kívül-állók részéről.

De bármilyen fájdalmas volt is az elszakadás, tudom Testvéreim, hogy annak terhét most már le kell ráznom lelkemről s úgy kell itt előttetek megállanom, mint aki egész lélekkel, hittel és erős reménységgel indul el az új munkamezőre, melyet az Úr akarata jelölt ki számára. Tudom, hogy mikor az eke szarvára teszem a kezemet, itt az új munkamezőn, nem szabad többé hátra nézmem, hanem azokra kell vetni tekintetemet, amelyek előttem vannak. Tudom, hogy aki Isten ígéjének hirdetésére szánta oda életét, annak nem lehet válogatni a munkahelyek és alkalmak között a maga kedve vagy egyéni hajlama szerint, hanem mennie kell oda, ahova az Úr rendeli, hogy plántáljon, öntözzön, hirdesse

az örökkévaló evangéliumot, annak vigasztalását a szomjuhozó lelkeknek. És én az én erős kál-vinista hittemmel hiszem Testvéreim, hogy nekem az Örökkévaló Isten akaratából kellett ide jönni közzétek. Erősen hiszem, hogy az én idejövete-lem nem közvetlen a ti hívásotok s az én el-határozásom folytán történt, hanem az Isten lelkének érintésére éreztétek meg, hogy szüksé-getek van reám s az én lelkem isteni sugallatra határozott úgy, hogy tovább munkálkodni ide jöjjenek. Mert Testvéreim! én dolgozni jöttem ebbe a gyülekezetbe. Ne gondoljátok, hogy csupán azért jöttem ide, hogy innen könnyebben kor-mányozhatom egyházkerületünket s a nagyka-posi gyülekezet gondozását majd másokra bízom. Azért jöttem ide, hogy mint ennek a gyüleke-zetnek lelkipásztora, teljes odaadással munkáljam ennek a gyülekezetnek javát, előhaladását, meg-erősödését.

Azt hiszem Testvéreim, hogy most itt, ezen a helyen, a kezdet-kezdetén legalkalomszerűbb beszélni arról, hogy miképpen lehet ez a munka eredményes, amelyet közöttetek Istenünk segít-ségével el akarok végezni.

A felolvasott szent leckében arról van szó, hogy Isten ügyének munkálása nem egy ember feladata egy bizonyos közösségben. Bármilyen hatalmas képességekkel, drága charizmák-kal volt is megáldva Pál apostol, a korinthusi gyülekezetben a munkát korántsem akarta ki-szajátítani teljesen a maga számára, hanem alá-zatosan elismerte, hogy ő csak plántált, Apollós öntöztött s aztán a növekedést adó Istentől vár-ták az előmenetelt. A mai szent leckében a hangsúly azon a kijelentésen van, amelyet a 9-ik versben olvasunk: „Mert Isten munkatár-

sai vagyunk: Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok." Ez azt jelenti, hogy abban a munkában, amelyet a mai napon megkezdtek ebben a gyülekezetben, a növekedést adó Isten áldására csak úgy számíthatunk, ha ennek a gyülekezetnek minden egyes tagja Isten munkatársaként forgolódik a plántálás, öntözés, az építés munkájában. Ha a gyülekezet tagjai a lelkipásztort magára hagyják ezekben a munkákban, még akkor sem érhet el eredményt, ha lelkét utolsó lobbanásig elégeti. Tehát már most a kezdet kezdetén tisztában kell lennünk azzal, hogy itt mindenkire munka vár, hogy ennek a gyülekezetnek minden tagja felelős az Örökkévaló Isten előtt az egyház jövő sorsának alakulásáért.

Nem tudom bizonyosan Testvéreim, mi volt a fő indító oka annak, hogy engem lelkipásztortokul meghívtatok. Nem tudom, azért hívtatok-e engem a megfáradt hű munkás nyugalombavonulása után, mert ismertétek az én eddigi lelkipásztori működésemet s úgy gondoltatok, hogy a nagykaposi gyülekezetre nézve áldásos lenne az én munkálkodásom, vagy egy kis hiuság is motivált elhatározásotokban s azért esett rám választásotok, hogy olyan lelkészt akartatok, aki magas tisztséget nyert az egyházkerület bizalmából? Bármí volt is az igazi indító ok, a mai napon tudatára kell ébrednetek annak, hogy micsoda súlyos felelősség terhét vettétek magatokra akkor, amikor rám esett választásotok. Tudjátok-e, hogy a nagykaposi gyülekezetnek mostantól kezdve példaként kell ragyogni az egész egyházkerület gyülekezetei előtt? Tudjátok-e, hogy ennek az egyháznak mostantól kezdve olyannak kell lennie, mint a hegyen épült város, melynek fénye messze világít? Mert lehetek én bármilyen bölcs az egyházkormányzásban, lehetek legkiválóbb mindazok között a püspökök között, akik az anyaszentegyház élén állanak vagy állottak, ha nem tudok rámutatni saját gyülekezetemre, mint példányképre: csak haszontalan és érdemtelen szolga leszek. Ha ebben a szent templomban, amelyet oly nagy áldozatokkal építettetek meg az Isten dicsőségére: vasárnapról - vasárnapra csak az üres falaknak, vagy egy-két álmos embernek kell majd az Igét hirdetnem; ha nem halljátok meg Krisztus Urunk hívó szavát: Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve s nem siettek engesztelő halálának emlékjeleivel, az Ő szent asztalához; ha a vasárnap nem lesz az Isten rendelése szerint igazi munkaszünet s az ő dicsősége a napja reátok nézve; ha a református családokban és az egész gyülekezetben a szeretet, összetartás és béke helyett a szeretetlenség, civódás és visszavonás üti fel a fejét: akkor ti magatok fogjátok lelkipásztortokat érdemtelennek tenni annak a szép tisztnak és nagy kitüntetésnek a viselésére, amelyet az egyházkerület bizalma reá ruházott. Mert miképpen akarja egy püspök vezetni és irányítani az egyházkerületet, ha a saját gyülekezetében hatástalan igehirdetése

és lelkipásztori munkája? A püspöknek, mint saját gyülekezete lelkipásztorának kell fényeskedni legelső sorban.

Azt hiszem Testvéreim, hogyha mindezeket komolyan meggondoljátok: akkor érzitek annak a nagy felelősségnek súlyát, amelyet vállaltatok, amikor engem lelkipásztortokul ide hívtatok.

Azonban érdemtelenek volnátok a kálvinista névre, ha megrettennétek ettől a felelősségtől. Tisztán kálvinistának lenni, már ez magában véve is nagy felelősség, azonban, ha ezt őseink vállalták sokkal nehezebb viszonyok között, vállalnunk kell nekünk is Isten segítségével bizva. Egyházunk nem kíván tőlünk lehetetlen teljesítményeket, csupán annyit, hogy a gyülekezetnek minden egyes tagja, az öntudatra ébredt gyermektől a sir felé közelgő öregig, halálosan komoly ügyének tekintse egyháza ügyét. Ha a gyülekezet minden egyes tagja: a gyermek a vasárnapi iskolában, az ifjak az ifjusági egyesületben, az előjárók a tanácsban, a gyülekezeti tagok az egyházépítés és az egyházi szociális munkákban átérzik azt, hogy kötelesség vár rájuk és hogy amint az emberi testben minden résznek megvan a maga fontos feladata, úgy a gyülekezetben is minden tagnak teljesítenie kell kötelességét: akkor a felelősség nagy kérdése megvan oldva s az egyház virágzó életének és fejlődésének feltételei megvannak adva. Ime Testvéreim! visszaérkezünk a szent lecke igazságához: *Isten munkatársainak kell lennünk egyházunk építésében, plántálnunk, öntöznünk, gyomlálnunk kell a nekünk adatott képességek szerint s akkor a növekedést adó Isten áldása nem maradhat el.*

De úgy látom, szép számmal vannak itt most e templomban, akik nem tagjai a mi gyülekezetünknek, akik más gyülekezetekhez tartoznak. Öröndetes dolog, hogy a mi kedves vendégeink osztozni óhajtottak a mi örömünkben, amikor frigykötés történt a nagykaposi református gyülekezet és új lelkipásztora között. Ők bizonyára kíváncsiak tudni, hogy az új református lelkész miképpen gondolkodik a különböző egyházaknak egymáshoz való viszonya tekintetében. Őszinte örömmre szolgál, hogy erre vonatkozólag itt nyilatkozhatom. Nagyon röviden és egyszerűen körvonalozhatom álláspontomat. Nekem barátom, rokonom, testvérem minden jóakaratu, békességre törekvő, becsületes ember: tartozzon bármely vallásfelekezethez és bármely nemzethez. Nekem—természetesen—főtörekvésem, hogy református hűveimet erős meggyőződésű, öntudatos kálvinistákká neveljem, akik hithűségük mellett nemzeti nyelvükhöz, kulturájukhoz törhetetlenül ragaszkodnak; de ez nem zárja ki, sőt egyenesen ebből következik, hogy mások vallási, politikai, nemzeti meggyőződését tiszteletben tartsam.

E korban, amikor a hitetlenség, a bűn olyan nagy erővel támad a vallás és a tiszta erkölcs ellen: a legnagyobb oktalanság, ha azok, akik hitvallásos alapon állanak, csak különböző módon dicsérik az Istent, egymásközt torzsalkod-

nak az istentelenség és a sátán nagy gyönyörűségére. Ma a különböző felekezetekhez és nemzetekhez tartozó, hitvallásos alapon álló embereknek tömörülniök kell egy közös fronton s fel kell venniök a harcot az istentelenség és a bűn ellen. Ezen a fronton Testvéreim, én szívesen vállalom a vezérséget. Ismét alapigénkhöz térek vissza: „Isten munkatársai vagyunk, Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok.”

Többet, azt hiszem, felesleges már mondanom. Dolgozni jöttem ide, ebbe az egyházba, mint Isten munkatársa, építeni e gyülekezetet belsőleg és külsőleg, hogy legyen a nagykaposi egyház hegyen épült város Istenünk segítségével. Dolgozni jöttem ebbe a községbe, munkálni a békét, szeretetet, egyetértést s harcolni a bűn ellen. Az Úr kegyelme adjon nekem erőt ehhez a munkához! Ti pedig Testvéreim, támogassatok megértéssel és jóakarattal. Pál apostol szavaival fejezem be beszédemet: „Végezetre atyámfiái, legyetek jó egészségben, épüljétek, vigasztalódjatok, egy értelemben legyetek, békeségben éljétek; és a szeretetnek és békeségnek Istene léssen veletek.” (II. Kor. XIII: 11.)

Amen.

Angagi helyzetünk és a jövő biztosítása.

(Előadói jelentés az abauji egyházmegyei gyűlésen)

Az a szomorú kép, melyet zárszámadásaink egyházközségeink vagyoni viszonyairól festenek, évről-évre borosabb. A számok tükrében látva helyzetünket, megdöbbenne kell tudomásul vennünk, hogy megfogyatkoztunk és eladósodtunk. Gyülekezeteink elérkeztek nemcsak a teherviselés, de az áldozatkészség határáig is. Minden érdekelt egyház maga könnyen kiszámíthatja, hogy az adósságok kamataival és a kamatok kamataival évenként szaporodó teher alatt mikor fog összeroppanni, feltéve, hogy hitelezői nem fogják siettetni a szomorú véget, hol az elnémult harangok csendjében nem lesz többé szükség számadásra.

Egyházunk 75 százaléka fizetésektelen s a számok nyelvén szólva, eljutottunk az adósság-lovagláshoz, amikor adósságot csak egy nagyobb adósság csinálásával fizethetünk ki.

Az egyházm.-nket alkotó 48 egyházi alakulat egyesített zárszámadása és a statisztika adatai szerint: lélekszámunk 1932-ben 12.824-ről 12.068-ra esett. A 756 főnyi csökkenés annyit jelent, mintha egy egész, nagy egyházközséget vesztettünk volna el.

Az érinthetetlennek nyilvánított ingatlanok (földek, épületek stb.) figyelmen kívül hagyása után, 1933 év végén vagyónunk K. 513.540'46 (K. 7885 el kevesebb, mint 1932-ben), adósságunk K. 298.417'52 (K. 98.793-al több, mint 1932-ben), vagyónunk tehát K. 215.122'94, azaz vagyónunk $\frac{2}{3}$ része adóssággal van megterhelve s fizetési képességünk alig 40 %.

A 48 egyház pénztári maradványa K. 44.286. Egy egyházra esik átlag K. 920, ami azt jelenti, hogy pénztáraink konganak az ürességtől.

Az egyházi adóhátrálékok K. 28.187'90, esik tehát minden lélekre K. 2'34 adóhátrálék. Ez a szomorú jelenség nem kizárólag azt bizonyítja, hogy gyülekezeteink teherviselő képessége kimerült, hanem azt is, hogy az egyházi adók beszédére nem mindenütt fordítanak megfelelő gondot, épügy, mint a kisebb nagyobb (átmeneti jellegű) egyéb követelések (földbérlet, kisebb kölcsönök, közmunka megváltás stb.) behajtására sem, melyek: K. 22'420, lélekszám szerint K. 1'85 tesznek ki. A hitelezők követeléseit K. 284.152'27, a hátrálékos adósságok (adók, járulékok, köteles tartozások, tőkesegélyek, ki nem fizetett számlák stb.) K. 14.265'25, adósságunk tehát összesen K. 298.417'52, fejenként K. 24'80.

Tudjuk, hogy a lélekszámnak legfeljebb csak egyötöd része adófizető. Ha az adósság K. 24'80 és az egyházi adóhátrálék K. 2'34 lélekszám szerinti hányadát, összesen K. 27'14 az adófizetők számához viszonyítjuk, akkor azt látjuk, hogy minden adófizető egyháztágot átlag K. 135'70 viszonylagosan is súlyos adósság terhel.

Egyházaink nagyobbik része eladósodott. Nemcsak, hogy kölcsöneit nem bírja törleszteni, de igen gyakran a kamatokat sem tudja fizetni; saját alapjaitól vett kölcsöneinek kamatait pedig nem is akarja megfizetni. De azért, kevés kivétellel, csaknem mindeniknek van kölcsönadott pénz s tulajdonképpen e kölcsönök kamataiból és adósságának meg nem fizetett kamataiból él.

És amikor egyházmegyénk így el van adósodva, ugyanakkor kintlévő követeléseink K. 87.255'15-re rugnak, ha melyet és a fentemlített egyéb követeléseket (K. 22.420) behajtanánk: K. 109.875'15-t törleszthetnénk le kimutatott nyomászto adósságunkból. De rendelkezésünkre állana még, ez idő szerint semminemű célt nem szolgáló, kizárólag gyümölcsötvetés végett, betétként elhelyezett K. 46.753'50 is, vagyis összesen K. 156.608'65 azaz adósságunk felét kifizethetnénk.

Ha K. 298.417'52 adósság után minimálisan 8 % ot számítunk, adósságunk évi kamataiban K. 23.840 fizetünk, melynek felét, K. 11.920 takaríthatnánk meg.

Ha az alapok és alapítványok mozgósítható hányadát, —amelynek felhasználására előreláthatólag éveken belül nem kerül sor—, ugyancsak törlesztésre fordíthatnók, az egyházmegye, illetve eladósodott egyházi ugyszólva könnyű szerrel megszabadulhatnának adósságaiktól.

Ha a tőkefelesleggel rendelkező egyházak a bankoknál elérhető 4 % helyett betétjeiket és egyelőre nélkülözhető alapjaikat az adóssággal küzködő testvéregyházaknak 6 %-al bocsátanak rendelkezésre, mindketten legalább 2 %-ot nyerének kamatokban.

Az immár egyházaink nagyobb részét megsemmisítéssel fenyegető eladósodási folyamatot karbatett kezekkel tovább néznünk nem lehet. Miután segítséget máshonnan nem várhatunk, segíteni kell önmagunkon, hogy Isten is megsegítsen. Ma még nem késő, segítenünk kell magunkon és egymás megsegítésére kell sietnünk!

javaslatom: Mondja ki a közgyűlés, hogy rendkívüli eseteket kivéve, egyetlen egyház se

tarthat pénztárában állandóan, egy hónapnál hosszabb időn át 500 koronánál nagyobb összeget. Minden felesleges pénzt lehetőleg azonnal betétként kell elhelyezni. Kár minden kamatveszteségért. A perselypénzeket havonta, de legalább negyed évenként az egyház pénztárába kell bevételezni.

Az idegen pénznemeket (Dollár, Schilling, Lei stb.) a lehető legrövidebb időn belül be kell váltani, hogy árfolyamveszteség ne érjen.

Gondoskodni kell, hogy raktározásból kifolyólag a terményekben kár ne essék. A terményeket, a szükségletnek megfelelően, kellő időben, a legjobb áron kell értékesíteni, amit most a gabonamonopolium eléggé megkönnyít.

Az egyházi adók behajtására nagyobb gondot kell fordítani. Ahol az egyház vagyoni viszonyai szükségessé teszik, a teherbírásnak megfelelően rendkívüli egyházi adót kell kivetni.

Egyházaink értékpapír állománya —hála Istennek— jelentéktelen, de a lehetőség szerinti legjobb áron ezt is el kell adni. Az értékpapírok sorsa ma a legnagyobb mértékben bizonytalan. Egyházak ne vásároljanak értékpapírokat, ajándekozott papírokat értékesíteni kell.

Kölcsönöket csak presbiteri gyűlés folyósíthat. A kölcsönök feltételeinek megváltoztatása is a presbiterium jogkörébe tartozik.

Meg kell követelni a kihelyezett kölcsönök kamatainak elengedhetetlenül pontos fizetését. Minden adósnak a folyósításnál meghatározott időben (félévenként, évenként) meghatározott összeget (százalékot) kell törleszteni.

Adósságaink esedékes kamatait és törlesztési részleteit idejekorán fizessük meg. Óvakodnunk kell, hogy bármi néven esedékes fizetési kötelezettségünkkel hátralékba kerüljünk. Az indokolatlan késedelmi kamatokat a számadóknak meg kell téríteniök.

(Folyt. köv.)

Lelkészebeiktatás Nagykaposon.

Több szempontból jelentőségteljes, nagy és szép nap virradt Nagykapos és környékének népére szeptember 30-án. A közvetlenül megelőző borongós őszi reggelekkel szemben ez örömnappal reggelén felhőtlen égre, ragyogó pompájában kelt fel a nap, mintha csak a kegyelmes Isten szeretetének e külső jelével is értésünkre akarta volna adni: mindenképpen örövendetes dolgot cselekedtetek. Nagykapos reformátusai, meg másvallású lakói is, hivatalosak és nemhivatalosak, amikor sokak régóta táplált hő vágyát megvalósítottátok s egy nagy magyar járás szépen fejlődő székhelyére, „hegyen épített város”-ba hoztátok a szlovenszói tiszáninneri református Egyházkerület tetterős új püspökét, *dr. Magda Sándort*, aki a nagy ügyforgalmu püspöki hivattal, de különösen

a maga egyéniségének vonzó erejével bizonyosan új lendületet fog belevinni nemcsak a község egyházi és társadalmi életébe, hanem még gazdasági téren is jótékony hatást fog gyakorolni annak válsággal küzdő kisiparára, kereskedelmére is.

Több tényező bizonyosan sokat nyer Nagykaposnak püspöki székhelyé létele által, de a legnagyobb értékű nyereség mégis a kaposi református egyházé, amikor agilis új lelkésze által lehetővé vált részére az itt már annyira szükséges elevenebb, egészségesebb belső vallásos élet megteremtése.

A beiktatási ünnepek külső lefolyása a következő volt:

A kaposi ref. egyház a beiktatandó új lelkészéért Juhász Imre felügyelő lelkészt és Pápay István kántor-tanítót, magyar ruhás ifjakkól álló lovasbandériummal küldte ki a 4 km.-re fekvő Csicserbe, ahol—mielőtt a menet visszaindult volna — felügyelő lelkész és Erdélyi János csicseri egyháztag köszöntötték a távozó püspök-lelkészt, aki meghatva válaszolt s mondott utolsó Isten-hozzátot a község minden felekezeti lakójának s megáldotta a paplakot, templomot, a gyülekezetet és a község minden lakosát. A 25 évig Csicsemben lelkészkedő s általános szeretetnek s közkedveltségnek örvendő püspöktől és kedves feleségétől kalaplengetve könnyező szemmel vett búcsút a község apraja-nagyja.

Nagykapos határában *dr. Staško Viktor* járási főnök-helyettes várta a menetet és fogadta igen szép szavakkal az ünnepeket, megígérve a polgári hatalom teljes támogatását a közös cél: a jórend, békesség és szeretet istápolására és fenntartására.

A község szélén, a kat. templom mellett *Papp Mihály*, Nagykapos agilis és közismert szónoki képességű főbírája várta és fogadta a politikai község nevében a püspököt, mint Nagykapos új ref. lelkészét és bizonyoságot tett a község lakóinak a püspök-lelkész iránt táplált szeretetéről és idejövetele felett érzett nagy örömről.

Az új lelkészlakás előtt felállított diadalkapu alatt *H. Kiss István* gondnok a presbiterium s az egyes egyháztársadalmi egyesületek élén fogadta szíves, meleg szavakkal az új lelkípásztort és kívánt neki és családjának az új hajlékban és egyházközségben nyugodt, békés és boldog életet. Mindhárom helyen kedves, közvetlen szavakkal válaszolt az ünnepeket az üdvözlő szavakra és bizonyoságot téve a lelkében élő szeretetről, lelkes készséggel ajánlja fel magát minden nemes és szent ügy buzgó szolgálatára.

Rövid pihenő után 10 órakor a díszesen felvirágzott és nagy befogadóképessége mellett is tulzsufolt templomba vonult a beiktatandó püspök-lelkész, *Szücs István esperes és Kovács Dániel* tanácsbíró mint beiktató küldöttség, va-

lamint az egyházmegyei papság és tanítóság nagyszámban egybesereglett tagjai kíséretében. Ott voltak a templomban Nagykapos hivatalainak vezetői s a környékről is minden számottevőbb személyiség és igen nagy, másvallású közönség is, ugyannyira, hogy a templomból kiszorult híveknek külön istentiszteletet kellett tartani. Ezt *Gencsy Béla* szürtei lelkész végezte, aki I. kir. II. 1. 2. v. alapján predikált.

A templomi ünnepély lefolyása a szokásos és törvényszerinti volt. Alkalmi énekek (6. d.; 183. d. 1. 2. v.) elénekzése után — melyhez az orgonakíséretet *Szanyó Sándor* vajáni ref. ig. kántor-tanító szolgáltatta — *Szücs István*, az ungi e. m. hajlottkorú, de töretlen munkabírásu esperese, *Kovács Dániel* világi tanácsbíróval az Urasztalához mentek, amely elé a beiktatandó lelkész is kiállott. Az esperes keresetlen szíves szavai, majd a beiktató aktus után *Pápay István* helybeli ig. kántor-tanító vezetésével énekelt alkalmi éneket a *nagykaposi Énekkar*, ami után az új lelkész igehirdetése következett *Pál I. Kor. III. 6—9. v.* alapján, melyben az eredményes gyülekezeti munka végzésének nagy jelentőségét hangsúlyozta, rámutatván, hogy az csak ott lehetséges, hol nemcsak a lelképásztortól várnak mindent, de a gyülekezetben is mindenki megteszi a magáét, mert „mindnyájan Isten munkatársai vagyunk, Isten szántóföldje, Isten épülete vagyatok.” Csodát ne várjanak tőle, mert csak az együttes, megértő munkán lehet Isten áldása. Ha a gyülekezet tagjai mindig együtt dolgoznak vele: a jó eredmény bizonyosan el nem marad. A felekezeti és társadalmi életben is mindenkor kész együttthaladni és dolgozni minden becsületes törekvésű emberrel, tartozék az bármelyik nemzetiséghez vagy felekezethez. A gyülekezet megáldása után ének következett és ezzel bezárult a beiktatás liturgiális része.

Az üdvözlések sorát — a templomban — a kárpátaljai e. ker. püspökétől, Bertók Bélától; a tiszáninneni e. kerület főgondnokától, Tornallyay Zoltántól és az ünnepelt első gyülekezetétől (Balogiványi Czakó) érkezett üdvözlések felolvasása nyitotta meg. Azután következtek a nagykaposi r. kat. és izraelita hitközségek, valamint az egyes vallásos egyesületek: Református Énekkar, Asszonykör, Leánykör és a református iskolás növendékek küldötteinek üdvözlései és az azokra adott válaszok. A templomi ünnepély után a hivatal átvétele, majd 1 óra 50 terítéses bankett következett, amelyen nagyszámban felköszöntő hangzott el.

Ugy érezzük, hogy ez a nap, szeptember 30-a úgy a nagykaposi református Egyház, mint a politikai község életében és fejlődésében is új korszak kezdetét jelenti, amit mindenki nagy bizakodással vár és remél. Adja Isten, hogy jó reménységben senki se csalatkozzék!

Juhász Imre.

Réte örömnépe.

A folyó év szeptember havának első két napja a rétei református egyház történetében maradandó hatással magaslak ki, az egyháznak a multban is dicsőséges élete történetéből.

E napokon kettős ünnepet ült Réte és környéke. Mert a már ismertett női konferencia keretében az egyház nagyérdemű, 41 év óta Rétén működő lelképásztornak: Galambos Lászlónak 50 éves lelkési jubileumát ünnepelte.

Ez már maga is méltó tárgya lehetett volna egy külön ünnepségnak, de így az egyházhatóságilag engedélyezett női konferencia keretében még impozánsabbá tette a különben is kimagasló eseményt. A jubileumi ünnepségek részleteiről szólni akarva érintenünk kell Réte multját és betöltött dicsőséges misszióját ottani ref. egyházunknak.

Tudnunk kell ugyanis, hogy ott a megtisztított evangélium a nagy reformáció előtt több mint 100 évvel hívő lelkekre talált.

Mert a Csehországból elüldözött kegyes hussiták révén itt a felvidéken sokan elhagyták a pápás egyházat és csatlakoztak az 1415 év jul. 6-án máglya-halált halt, dicső emlékü: Huss János tanaihoz. Rétén hussita templom volt a kálvini reformáció felvétele, elterjedése előtt.

Egy darab fala a régi hussita templomnak ma is megvan a később református templommal, majd iskolává és tanító lakássá alakított, most pedig egyházi lakásul szolgáló épületnek.

Az ügyes kőműves kezek által kiképzett hussita symbolum, vagyis a kehely, még nemrég is látható volt az épület homlokzatán.

Írásos bizonyítékok is szólnak a rétei egykori hussita egyház mellett, amelynek templomába messze vidékről zarándokoltak a kegyes lelkek, hogy lelki szomszját az ige hallása által eloltsák.

A nagy reformáció nyomán, a 16-ik században, előbb a lutheri, majd a kálvini reformációhoz csatlakoztak a rétei hussiták és a gyülekezet mint protestáns hitvallású egyházközség is kivelte részét a nehéz idők küzdelmeiből. Néhai Onody Zsigmond, e. megyénk egykori jeles történetbuvára, a Dunántúli Prot. Lapok 1892-ik évi évfolyamában, néhai Torkos Jakab 1774 évben dunántúli ref. püspök, pápai lelkész által írt 67 lapból álló füzetnek ismertetése során közli a komáromi ref. tractusbeli 33 „Arva ecclesiák” lajstromát, rövid történetét.

Ezek közt nem olvashatjuk Rétét. Amiből világos, hogy Réte „articuláris” hely volt. Vagyis közzétartozott az 1681-ik évi soproni országgyűlés articulussai vagyis cikkelyeiben felsorolt azon gyülekezetek közé, ahol szabad volt protestáns istentiszteletet tartani, korábban azonban — a 17-ik század első felében — a türelmetlen szellem őt sem kímélte meg. Mert a linczi békekötést (1645) becikkelyező 1647 évi törvénycikkében visszaadni rendelt 90 prot. templom közt,

ott szerepel Réte is. Mint ezt n. Zsilinszky Mihály „A magyar országgyűlések vallásügyi tárgyalásai” c. műve 2-ik kötetében olvashatjuk.

Boldogfának, Réte társegyházának, szintén Ónody Zsigmond tollával megírt történetében olvashatjuk, hogy 1774-ben még volt temploma Boldogfának is, de elvétetett földesurai, a pozsonyi apácák által. A lakosok mind „a szenci plébánus pálcája alá vettek”.

Ugyanott olvashatjuk azon megható dolgot is a két egyház 18-ik század I. feléből életéről, hogy a rétei ref. pap, midőn d. e. Rétén prédikált, ott voltak mind a boldogfaiak is. Viszont ha d. u. Boldogfán fungált, ott voltak a réteiek is mind.

Ami igen szép jele volt — a vallásos buzgóság mellett — a szoros összetartásnak és a békés együttélésnek. A mi jórészen ma is megvan, ugyilátszik, a két egyház között. Viszont igen kívánatos, hogy továbbra is viruljon közöttük az egyelértés szépséges virága.

A környékbeli, sőt messzebblevő, nem artikuláris helyek lakói a 17. és 18-ik században, gyakran felkeresték a rétei templomot, hogy lelki szomjukat ott oltogassák az ige hallgatása által.

Negyed, Deáki, Jóka, Somorja stb. története is bizonyítja ezt a rétei feljegyzéseken kívül. Réte az 1734. évig fennállott „felsődunamelléki ref. e. kerület” 5 egyházmegyéjének egyikében, a somorjaiban foglalt helyet 26 társával együtt, mint ezt Thury Étele „a dunántúli ref. egyházkerület története” c. becses munkájában olvashatjuk. A 27 egyház közül ma — sajnos — csak 6 eklézsiát mondhatunk a miénknek. A többit az idő és az emberi gonoszság megemésztették. Szabadabb, nyugodtabb élete azonban Rétének is, mint annyi sok 100 és 100 társának csak a II. József-féle türelmi rendelet (Edictum tolerantiae) kiadatása (1781) után lett.

Az idők folyamán nem csoda, ha lakói megfogytak. Közben éket vert oda, tért foglalt a róm. kat. egyházfelekezet is az 1817. évben épült templomával, melynek papja Boldogfán van.

A pápás egyház hívei ma már számbelileg is versenyeznek a miénkkel. A vagyon nagyobb része azonban a mi hiveink kezén van.

Galambos László 41 évvel ezelőtt ott egy szegény sorsban tengődő ref. egyházat talált.

Kitartó, szívós munkája azonban legyőzött mindent. Ma a rétei ref. eklézsiája olyan, mint a jószívű pártfogók által felruházott, jó színben levő árva gyerek, akit alig ismernek meg rokonai, midőn elibük kerül.

„A régiek elmultak, mindenek megújultak”: mondhatja Réte. Új köntösben van egészen. Minden épülete jó és szép, javarészen új. És ez mind az utóbbi 41 év műve. Mintegy félmillió koronát épített be az egyház ezen 4 évtized alatt. S hozzá még alapítványokat is szerzett. Takarékbetétjei is tekintélyesek. Földbirtoka is gyarapodott az egyháznak még a közelmúlt

évben is 6 holddal. És földszerzésre még 20 ezer koronája rendelkezésre áll. Réte ma egyike e-megyénk legrendezettebb egyházainak. Nem úgy van ott, „mint szegény helyen”, mint szokták ezt tréfásan mondani: Van ott rend és mód bőven.

(Folyt. köv.)

A vallástani tankönyvpályázat eredménye.

Egyet. Konventünk 1931. és 1932. években hozott határozataival elrendelte új népiskolai vallástani tankönyveknek pályázat útján való megírását és a pályázat lefolytatásával a tanügyi bizottságot bizta meg. A pályázat hivatalos lapunk 1932. évi 39. és 40. számában iratott ki és az 1933. évi november hó 1-ig kitűzött határidőig a következő pályamunkák érkeztek be: 1., Sedivy László: „Imák, énekek és illemszabályok” c. munkája. 2., „Józsue XXIV. 15.” jeligéjű: „Vallástani kézikönyv a III-V. o. sz. c. munka. 3., Soós Károly-Kovács Alajos: „Református vallástani kézikönyv” c. munkája. 4., „Tudakozzátok az írásokat” jeligéjű: „Bevezetés a Bibliába” c. m. 5., „Az embereket hozzuk hitre” jeligéjű konfirmációi káté. 6., „Nem azé, aki akarja...” jeligéjű konfirmációi káté.

A tanügyi bizottság elnöksége ezen pályamunkákat megbirálás végett három bíráló bizottságnak adta ki s ezen bizottságok a három egyházkerületünk szerint egy lelkész és egy tanítóból állottak; ezért a bírálat munkája kissé hosszadalmas volt, mert az egyes bizottságok átnéztek külön-külön mindegyik pályamunkát.

A beérkezett bírálatok alapján abszolút, hibánélküli mű a pályamunkák között nem találtatott. Mégis két munkáról az volt a bírálók egybehangzó véleménye, hogy az általuk kívánt módosítások és átdolgozás után a két munka elfogadható és népiskoláinkba bevezethető. Ezek közül az egyik: „Józsue XXIV. 15.” jeligéjű: „Vallástani kézikönyv a III-V. o. sz.”; a másik pedig: „Nem azé, aki akarja...” jeligéjű konfirmációi káté.

A bírálók kiemelték még a „Tudakozzátok az írásokat” jeligéjű munkát is, melyet értékesnek tartanak, de népiskoláink tantervébe nem illeszthető be, ifjúsági egyesületek és bibliakörök részére azonban megbecsülhetetlen szolgálatokat végezne, ajánlották tehát, hogy Egyet. Konventünk keressen módot ezen munkának a kiadására is.

Az Egyet. Konvent legutóbbi gyűlésén tudomásul vette a tanügyi bizottságnak a bírálati vélemények alapján beterjesztett jelentését, a „Józsue XXIV. 15.”, valamint a „Nem azé, aki akarja...” jeligéjű pályamunkákat elfogadta és a bírálók által kívánt módosítás, illetve átdol-

gozás megtörténte után azokat tankönyvekül népiskoláinkba bevezeti. A „Tudakoztatók az írásokat” jeligéjű munka kiadásához pedig az Egyet. Konvent iparkodni fog anyagi eszközöket teremteni és azt, mint becses művet majd ifj. egyesületeink és bibliaköreink birtokába fogja juttatni. Azon tankönyvekre pedig, amelyekre ezen pályázat sikert nem hozott, az előbbi pályázat feltételei mellett új pályázat kiírását rendelte el.

A jeligés levelek felbontása után megállapított, hogy a „Józsue XXIV, 15.” jeligéjű munka szerzője: Konkoly-Thege István ref. lelkész Jánosi; a „Nem azé, aki akarja...” és a „Tudakoztatók az írásokat” jeligéjű munkák szerzője: Szabó Béla huszti ref. lelkész.

H I R E K

Értesítés. A Szlovenszkói Ungi Egyházmege Lelkész és Tanító Egyesületének t. tagjait szeretettel értesitem, hogy október hó 11-én Nagykaposon d. e. 10 órai kezdettel értekezletet tartunk.
Ujlaki Sándor elnök.

— A máramarosugocsi esperes melletti segédlelkézi állás megüresedett. Belföldi érettségivel és állampolgársággal bíró segédlelkészek pályázhatnak e hirdetés megjelenésétől számított két héten belül. Cim: Tačovo-Técső, esperesi hivatal.

— A pápai református teológiára az első évre, az 1934—35. tanévre csakis 10 új teológust vettek fel.

— A svéd parlamentben nemrégiben törvényjavaslatot nyújtottak be a középiskolai hitoktatás heti óráinak felemelése tárgyában.

— A szent-andrái bibliaiskola. Az osztrák protestánsok egyik büszkesége lesz lassanként a szentandrái bibliaiskola, mely hét évi munka után egész sereg egyházi és egyesületi munkást képzett ki délkeleti Európa különböző egyházai számára. A magyar református egyház több diakonust és ifjúsági titkárt köszönhet ez iskolának, amelynek nem lelkészképzés a célja, sőt még nem is teológiai szeminárium, hanem egyházi segédmunkások és egyesületi vezetők képzése. Német nyelven történik az oktatás. Akik járatlanok még e nyelvben, azok számára előzetes nyelvkurzust tartanak. A rendes tárgyak a következők: Ó- és újtestamentumi bibliai teológia, bibliaismeret, írásmagyarázat (exegesis), egyháztörténelem, hit- és erkölcstan, katechetika, homiletikai gyakorlatok, missziótan és szekták rajza. Mihelyt az elméleti képzés

megfelelően előrehaladt, a környező egyházakban és az intézetben gyakorlati munkára nyernek alkalmat, vasárnapi iskolák, bibliakörök, ifjúsági egyesületek stb. megismerésére és vezetésére. Az intézetben állandó lelkigondozásban részesülnek. Az intézet házi munkájában és kert munkájában segítenek. Az intézetnek jelenlegi vezetője *Lasota Károly* evangélikus lelkész. Fenntartásában jelentékeny részt vesznek a skót és svájci reformátusok is. Fölvételre nézve különös előképzettséget nem kívánnak meg, főleg a lelki rátermettség a fontos. Tanév október 1-én kezdődik. Amennyiben és ha netalán lelkészeink gyülekezetében volna, aki óhajtana ebbe az iskolába eljutni, írjon *Bibelschule—St. Andrä bei Villach—Post St. Ruprecht Österreich* címre. De D. Dancsházy Sándor debreceni református vallásoktató-lelkész is szívesen közvetít.

— **Palástot szövegből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

834/1934. sz. *Csicser, 1934. szeptember 26.*

Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkézi hivatalnak! Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium referátusa 1934 szept. 12-iki 11.660/1934—IV. sz. átiratában a községek hivatalos elnevezései használatáról az itteni hivatalt a következőkben értesíti: „Ref. püspöki hivatalnak Csicsér. Az iskola és nemzetművelődésügyi minisztérium 1934. július 18-iki 87.261/34—VI/1 sz. végzésében rámutat az 1920 április 14-iki 266 sz. kormányrendelet 4. §. rendelkezésére, amelyben elrendeli, hogy az összes bírósági, állami és közhivatalok, valamint intézetek és vállalatok, a hely, község, kerület hivatalos elnevezését használják. Jelentés érkezett az iskola és nemzetművelődésügyi minisztériumhoz és erről maga is meggyőződött, hogy a fentnevezett törvényeket és előírásokat néhány egyházi hivatal nem tartja be és nem használja a község —hivatalból megállapított— elnevezését. Ezért felhívom az ottani hivatal figyelmét a jelzett törvényes előírásokra azzal a kéréssel, hogy az összes alárendelt hivatalok figyelmeztetve legyenek azoknak pontos betartására. Azok ellen, akik nem respektálják a jelzett törvényes előírásokat, a 324/1921 sz. kormányrendelet 4. fej. értelmében az eljárás megindíttatik. Miniszter helyett: *Pisecký s. k.*” A fenti átiratot tudomásulvétel és miheztartás végett közlöm. Atyafiúi szeretettel: *Dr. Magda Sándor*, püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA” felkérte Kapušanycmre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI lelkeszi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Van-e szükség egyházközségi közgyűlésre?

Erre a felvetett kérdésre két szempontból lehet feleletet adni és pedig: a gyakorlati életből merített tapasztalatunk és az egyházi törvényeinkben lefektetett elvek alapján.

Amit ma egyházközségi közgyűlés alatt értünk, bátran kimondhatjuk a gyakorlati életből merített szomorú tapasztalatunk alapján, hogy mai formájában egyházközségi közgyűlésre nincs, illetve csak a legszigorubb megszorítással van szükség. Mert szükségesnek csak azt mondhatjuk, ami bevált, jó eszköz bizonyos célok elérésére. S ki mondhatná bevált, jó eszköznek a református anyaszentegyház magas céljainak elérésére azt az egyházközségi közgyűlést, mely ma általánosan gyakorlatban van?

Mert mi is az egyházközségi közgyűlés ma? Az egyházközség választó tagjainak testülete. Tehát tagja az egyházközségi közgyűlésnek az egyházközség minden választásra jogosult tagja, vagyis mindenki, aki az E. T. I. t. c. 18. §-ában foglalt kategóriákba beleillik, tekintet nélkül arra, hogy milyen különben az illető választó tagnak a mentalitása.

Ez így semmiképpen sincs jól. Ebből származnak a legtöbb gyülekezetben a sokféle és súlyos bajok, még az olyan gyülekezetekben is, melyekben addig ékesen és jórendben folytak mindenek. Igen, mert ma az egyházközségi közgyűlésnek sok sok olyan egészségtelen világnézettel bíró tagja van, annyira nem jóakarója, hanem egyenesen ellensége a vallásnak, az egyháznak, a lelkipásztornak, Krisztusnak, Istennek, hogy ezek iránt való ellenséges érzületének orcapírulás nélkül való kifejezésére az egyetlen kedvező hely számára éppen az egyházközségi közgyűlés, hol a felséges jog gyakorlásának örve alatt jogosultnak érzi magát nyíltan agitálni

olyan dolgok ellen, melyek az egyháznak emi-nens érdekei s olyan dolgok mellett, melyek az egyháznak határozottan romlására vannak.

És ez gyakori, szinte naponkénti jelenség úgy városi, mint falusi gyülekezeteinkben. Szomorú esetek a bizonyító példák. Egyik helyen csúnya tettegességre vetemedtek egymás ellen a templomban gyűlésező közgyűlési tagok... Másik helyen a választásra jogosult egyháztag szivarozva jelent meg, s mikor ezért az elnöklő lelkipásztor figyelmeztetésben részesítette, a választó egyháztag az egyházközségi közgyűlést csúnya botrányba fulasztotta... Másik helyen, hol az egyház válságos anyagi helyzetének sürgős rendezése volt tárgyalás alatt, minek elintézésére törvény szerint az egyházközségi közgyűlés volna hivatott és jogosult, a közgyűlés olyan értelmű határozattal akarta a kérdést megoldani, hogy a papot elcsapja s egy ideig a papi állást nem tölti be, hanem a papfizetést fogja az egyház hátrálékainak rendezésére fordítani... Más helyeken más anomáliák nyilvánulnak az egyházközségi közgyűléseken. Bizonyára mindenik lelkésztestvéremnek vannak e téren szomorúsá-gos tapasztalatai.

S ezeket az elszomorító, botrányos, minden egyházi életet megcsúfoló jelenségeket tapasztalva, nem önként merül-e fel az a kérdés: ha ilyen káros munkái vannak az egyházközségi közgyűlésnek, hát van-e akkor még tovább is szükség egyházközségi közgyűlésre? A jelenségeket látva, a kérdésre azt kell felelnünk egy értelemmel: nincsen!

Azonban ne hamarkodjunk el a választ. Szükséges, igenis, az egyházközségi közgyűlés, csak-hogy nem a mai formájában. Szükséges abból a

célből, hogy a lelkészt, gondnokot és presbitereket megválassza. Más okból nem szükséges.

... Nézzük azonban az egyházközségi közgyűlést a másik szempontból: az egyházi törvényeinkben lefektetett elvek alapján.

Református egyházalkotmányunk egyáltalában nem az egyházközségi közgyűlésre van alapítva. Az E. T. I. t. c. 2. § a világosan mondja: „A... református egyház zsinatpresbiteri elvek szerint igazgatja és kormányozza magát.”

Egyházalkotmányunknak e szerint nem az egyházközségi közgyűlés a fundamentuma, hanem a *presbitérium*,

Egyházi törvénykönyvünk valójában nem is azt érti egyházközségi közgyűlés alatt, ami e néven gyakorlatban van. Ma az egyházközségi közgyűlés az egyházközségnek választásra jogosult tagjaiból áll, holott törvénykönyvünk a kettő között éles megkülönböztetést tesz. Az I. t. c. 16. §-a így szól: „Az egyházközségnek jogait gyakorolják és köteleseit végzik: a.) az egyházközségnek választásra jogosult tagjai; b.) az egyházközségi közgyűlés; c.)... stb.” E. §. a.) és b.) pontja nyilvánvalóan nem azonos, hanem két különböző egyházi szerv. Bizonyítja ezt az I. t. c. 22. §-a, mely így szól: „Mindazon egyházközségekben, melyeknek erre nézve az egyházmegyei közgyűlés javaslata alapján az egyházkerületi közgyűlés felmentést nem ad, egyházközségi közgyűlés szervezendő.” Nem zárja ki, sőt megerősíti ezt az I. t. c. 23. §-a: „Az egyházközségi közgyűlés tagjai: az egyházközség választásra jogosult tagjai; ott azonban, hol ezen közgyűlésnek az egyházmegyei közgyűlés javaslata alapján az egyházkerületi közgyűlés *képviselési alapon* szervezését rendeli el, a szervezés iránt szabályrendelettel intézkedik.”

Igy valahogy mégis más valami volna az egyházközségi közgyűlés, mint a mi ma. T. i. *képviselési alapon* volna megszervezendő, vagyis az egyházközség összes választó tagjai választanak meg a meghatározott számból álló egyházközségi közgyűlést. Ezt azonban eddig az egyházmegyék és egyházkerületek talán az egyszerűsítés kedvéért, talán kényelmi szempontból, tudtommal sehol nem vitték keresztül. Am az ilyen, t. i. képviselési alapon szervezett közgyűlés is csak kevéssel lenne jobb a mainál, annyiban, hogy kevesebb emberrel inkább lehet mindég valamire menni, mint többel. De mert a választói joggal bíró egyháztagok csak olyan közgyűlési képviselőket választanának, amilyenek ők maguk: ha jók, akkor jókat, ha rosszak, akkor rosszakat: végeredményben ott volnánk a képviselési alapon szervezett egyházközségi közgyűléssel is, mint vagyunk a mostanival.

A képviselési alapot mégis éppen a mi demokratikus elveken nyugvó ref. anyaszentegyházunk nem teheti félre s ha nem teheti, maradjon meg, csak hogy ne egyházközségi közgyűlés szervezésére szolgáljon az, hanem egy ennél szűkebb körű egyházi szerv létesítésére, illetve

fenntartására, amennyiben ez a szűkebb körű egyházi szerv ma is megvan *presbitérium* elnevezés alatt. A presbitérium többé-kevésbé mégis inkább megfelel a célnak, minél kisebb létszám mellett, mint az egyházközségi közgyűlés. A presbitériumot — mint eddig — ezután is az egyházközség választásra jogosult tagjai válasszák. Ilyen módon — az egyházközségi közgyűlés kasszirozásával — a presbitérium fogja képviselni az egyházközség jogosult tagjait természetesen és jogosan.

Ebben a formában érvényesül a képviselési alap a világi testületeknél is mindenütt. Az eddigi egyházközségi közgyűlés helyett pedig legyen a jövőben *választók gyűlekezete*, melynek ténykedése kizárólag a lelkész, a gondnok és a presbiter megválasztására szorítkozzék.

Ha mai formájában az egyházközségi közgyűlés megszűnik, akkor megszűnnek vele az egyházközségi közgyűlési botrányok is, melyek bizonytalannal nem épülésére, de romlására voltak eddig az anyaszentegyháznak.

Ezen írásomban foglaltakat tisztelettel ajánlom a lelkészértekezletnek, az egyházmegyék, az egyházkerületek, az egyetemes konvent s a majdan összeülő törvényhozó zsinat nb. figyelmébe.
Csabai Pál.

Anyagi helyzetünk és a jövő biztosítása.

(Előadói jelentés az abauji egyházmegyei gyűlésen)

(Folytatás.)

Az 1934. évi számadások elkészítése után kivétel nélkül minden egyház hívjon össze presbiteri gyűlést, melynek egyetlen tárgya az egyház anyagi viszonyainak és a számadásoknak felülvizsgálása, valamint a közgyűlés eme határozatának ismertetése legyen. Minden egyház, melynek vagyonelejtára terhet mutat ki, (adóssággal zárul) hozzon határozatot: hogyan, mihán és milyen idő alatt véli adósságainak rendezését? Képes-e külső segítség nélkül adósságaitól megszabadulni? Kisérelje meg minden eladósodott egyház—helyzetének feltárása mellett—hitelezőinél, főleg reformátusoknál, tőke, vagy hátralékos kamattartozásai legalább egyrészenek elengedését, vagy a kamatok mérséklését elérni.

Vizsgálja felül minden egyház adósságainak és a kezeseknek vagyoni viszonyait, valamint azt is, nem fenyegeti-e behajthatatlanság veszélye, valamely követelését? Szükség esetén gondoskodjék újabb kezesekről, vagy követelésének telekkönyvi biztosításáról.

A tökefelelőssel rendelkező egyházak, a nagy cél elérése érdekében, tartsák szent kötelességüknek, hogy kellő fedezet és teljes biztosíték mellett elpusztulásra ítélt testvéregyhá-

zaik segítségére siessenek. Ez okból jelentsék be a rendelkezésre álló összeget, a kizárólag gyümölcsötetés végett elhelyezett betéteket és a belátható időn belül felhasználásra nem kerülő alapokat és alapítványokat.

Jó szándékunk megvalósíthatása érdekében utasítsa a közgyűlés az egyházakat és az egyházmegyei pénztári hivatalt, hogy kihelyezett kölcsöneiket, melyek nem az egyház tagjainál vannak: három havi, az egyház tagjainál levőket pedig, az összeg nagysága szerint egy, legfeljebb két évi lejáratra azonnal mondják fel s gondoskodjanak követeléseiknek e határidőn belül való behajtásáról. A befolyt és rendelkezésre álló összegekről tegyenek majd annak idején jelentést az esperesi hivatalnak, hogy minden pénzüket azonnal adósságaink csökkentésére fordíthassuk.

Miután egyházaink eladósodásának oka a legtöbb esetben az erőnket túlhaladó építkezésekben rejlik, mondja ki határozatilag a közgyűlés, hogy iskola-építések kivül öt éven belül csak a legszükségesebb javításokat és csak az olyan építkezéseket engedélyezi, melyeket az egyház meglévő készpénzből,—adósságcsinálása nélkül—végezhet el. Adósságcsinálás természetesen saját alapjainknak rendeltetésüktől eltérő felhasználása is.

Saját alapjainktól vett kölcsöneink után is 6%-os kamatot kell fizetni. Az alapok kamatait feltétlenül az alapok javára kell írni.

A presbiteri gyűlések jegyzőkönyvi kivonatait és a vonatkozó jelentéseket az esperesi hivatal tudomásvétel után, esetleges megjegyzései kapcsán tárgyalás céljából a számadásokkal együtt a számvévőszék rendelkezésére bocsátja, mely a számadásokat és jelentéseket letárgyalja, megteszi indítványait és ahol szükséges, közgyűlés elé viszi az ügyet.

A számvévőszék, mérlegelve a segélyt kérő egyházak viszonyait és indokait, javaslatot tesz a bejelentett összegek szétosztására vonatkozólag. Esperes, a szükséghez mérten több ízben is, egyházmegyei tanácsot hív össze, melyen az egyházmegye ügyésze, a segélyt kérő és adó egyházak lelkészei is részt vesznek. Ez a tanács állapítja meg azokat a jogi és teljes biztonságot nyújtó feltételeket, melyek mellett a kölcsön folyósítható. Ezeket a feltételeket mind a két egyház presbiteri gyűlésen tárgyalja meg. Elfogadásuk és a vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatok megküldése után—esperes utasítására—a kölcsönt adó egyház a megállapított összeget átutalja kölcsönvevőnek.

Többet talán nem is kellene mondanom, de hogy kézzelfoghatólag lássuk a romlást és pusztulást, nézzük anyagi helyzetünket egyházkerületünk mult évi jegyzőkönyvének megvilágosításában: Anyagi kérdések miatt veszítik el az egyházak iskolafenntartási jogukat; anyagi okok miatt válnak el társegyházak egymástól, vagy folytatnak éveken át nehéz harcot az el-

válás érdekében; anyaegyházak leányegyházává válnak; az anyagi erejüket meghaladó építkezésekben kimerült egyházak alázatosan esedeznek 1.000—5.000 korona segély iránt; a segélyt kérő egyházak száma évről évre nagyobb; egyik előkelő egyházunk a lélekszám nagymértvű csökkenése és 750.000 korona adóssága miatt megszünteti a második papi állást; az egyházak kárta változtatásokat akarnak; a megüresedett papi állásokat, csak hogy némi anyagi erőkhöz jussanak, nem töltik be azonnal, sőt—ha lehet—évekig huzzák a választást; az egyik elnéptelenedett egyház eladja a papi földeket, lemond a lelkészi székhelyről s a paplakot bérbe adja; egy másik anyagilag tönkrement egyház nem tölti be a lelkészi állást, anyaegyházból leányegyházává alakul át s a paplakot ugyancsak bérbe adja és hogy nyomoruságunk teljes legyen, az egyik egyház felmentést kér és kap a hivatalos lap előfizetésének kötelezettsége alól, mert az évi 70 korona előfizetési díjat nem tudja megfizetni.

Látjuk, hogy az ár nő, halljuk vést-jósló zugását; ha nem állunk ki a gátra, elveszünk mindannyian. *)

Szövérfy Ferenc
em. tb.

*) Nem lehet előttünk közömbös, hogy földi látható egyházunk anyagi viszonyait, erőit és jövődjét miként látja az a világi emberünk, aki tud olvasni a statisztika számtengerében: mindnyájunkat érdekelnek azok a meglátások és elgondolások, amelyeket egyedül az egyház iránti szeretet és ragaszkodás sugall. Mert a cikkírónak elgondolásait és figyelmeztető tanácsait épen az teszi különösen érdekessé és megszívlelendővé ránk nézve, hogy egyike a ma már mindinkább ritkuló lelkes kálvinista világi embereinknek, akit az Úr háza iránt való féltő szeretet emészt. Caveant consules!...

Szerk.

A felekezeti béke és a Kánoni Törvénytár intézkedései.

A „Lelkészegyesület” nyomán közöljük Görömbey Péter nagykallói lelkész alábbi cikkét, amely minket is nagyon közelről érintő kérdéssel foglalkozik. A veszedelem, amelyről benne szó van, nekünk is szorosán a fejünk felett függ, sőt sokan közülünk már évek óta küzdenek vele. Igaz, hogy egyes vonatkozásokban nálunk talán még más a helyzet, de azért nem árt, ha a kérdést tiszta valóságában megismerjük. Ebből a szempontból természetesen eltekintettünk a ránk nem vonatkozó részek közlésétől.

—vess.—

Az elmúlt hetekben olvastuk, hogy a magyarországi protestáns egyházak vezetőfőfiait tanácskozássra hívták abban a tárgyban, hogy miként lehetne biztosítani a felekezeti békét.

Különös dolognak tetszik nekem, hogy éppen a protestáns egyházak vezetőit, mondjuk lelkészeit hívják meg és ezekkel tanácskoznak, holott napról-napra nyilvánvalóbbá válik, hogy ebben a harcban a protestánsok legfeljebb a lanyhán védekező, sőt a megnyugvó és tűrve, vagy némán szenvedő szerepét játsszák.

Aki végigolvasta a kormány egyik volt tagjának, Klebelsberg grófnak a r. kat. napilapokban megjelent cikkét a r. kat. intézmények térhódításáról és támogatásáról, valamint egyik német klerikális újságírónak beszámolóját arról, hogy milyen eldorádója lett Budapest az összes külföldi női és férfi kongregációknak az utolsó nyolc évben, az nem lehet kétségben afelől, hogy a protestantizmusnak lassú elsorvasztása van folyamatban.

A felekezeti béke addig, míg az 1917 szeptember 15 én életbeléptetett Kánoni Törvénytár (Codex Juris Canonici) rendelkezései fennállnak: minden világos látású ember előtt, még nem prot. előtt is, csak chiméra.

Az ellentétek kiéleződése arra a türelmellen és lealacsonyító módszerre vezet vissza, mellyel a Kánoni Törvénytár a vegyesházasságok kérdését kezeli. Hogy a helyzetet igazságosan megítélhessük, szükséges, hogy behatóan megvizsgáljuk a Kánoni Törvénytárnak a vegyesházasságokra vonatkozó intézkedéseit. Csak a nyilvános rendelkezéseket adjuk, de ne feledjük el, hogy ezeknél még fontosabb az általunk nem ismert és általuk letagadott titkos rendelkezés, melyek egyenesen lehetetlenné akarják tenni a felekezeti megértést és békét.

Az Acta Apostolicae Sedis ben, a római kúria hivatalos lapjában látott napvilágot a Congregatio Sacramenti-nek az utasítása, hogy róm. kat. keresztény csak egyházi házasságot köthet. Polgári házasságnak megkötése, még ha utána a házasságot egyházilag megkötik is, vagy ha azzal a feltétellel történik is, hogy utána a házasságot egyházilag is meg fogják kötni, súlyos bűnnek nyilvánítatik.

De térjünk át a Törvénytár rendelkezéseinek ismertetésére.

1060. *canon.* Az egyház mindenütt legszigorúbban tiltja, hoy házasság jöjjön létre két megkeresztelt személy között, akiknek egyike katolikus, másika pedig eretnek, vagy szakadár felekezethez tartozik; ha pedig a katolikus félnek és gyermekeinek kitérés veszélye fennforogna, a házasság maga az isteni törvény szerint is tilos.

1061. *canon.* 1. § Az egyház a vegyesvallásu akadály alól nem ad felmentést, csakis ha:

1. méltó és súlyos okok sürgetik;

2. a nem katolikus fél biztosítékot ad, hogy a kat. házaselet nem fenyegeti az áttérés veszélye és mindkét házastárs biztosítja, hogy valamennyi gyermeküket csakis katolikus módon kereszteltetik és neveltetik.

3. Legyen meg az erkölcsi bizonyosság a biztosítékok teljesítése felől.

2. §. A biztosítékok rendszerint irásban kövételendők.

1062. *canon.* A katolikus házasefél köteles a nemkatolikus házasefél megtérítését okosan munkálni.

1063. *canon.* 1. §. Ámbár az egyház megadja a vegyesvallásu akadály alól a felmentést, a házasefelek sem az egyháznál kötött házasság előtt, sem az után, sem maguk, sem helyettes által nem mehetnek nem-katolikus lelkészhez is mint szentségek kiszolgáltatójához, a házassági beleegyezés megadása vagy megújítása végett.

2. §. Ha a paróchusnak biztos tudomása van arról, hogy a jegyesek ezt a törvényt meg akarják sérteni, vagy már megsértették; házasságkötésüknél ne működjen közre, csak a legsúlyosabb okok fennforgása esetén, botrány elkerülése végett és előbb a püspökkel tanácskozva. (Folyt. köv.)

Réte örömnépe.

(Folytatás.)

Am az egyház külső belső építésének nagy munkájában segítőtársa is volt Galambos Lászlónak. Ezelőtt 41 évvel néhai Ónody Zsigmond volt komáromszentpéteri ref. lelkész leányával, Ónody Jolánnal kötött frigyot, akivel tökéletesen megértették egymást és vállvetve dolgoztak nemes versengésben.

Megértették őt az egyházközség hivei is 50 hosszú éven keresztül. Mert megfogadták az irást, amit buzgó, sohasem lankadó ajkak prédikáltak nekik, mondván: „engedjete a ti előttetek járóknak, hogy örömmel munkálkodjanak azok köztetek és nem bánattal”.

A hitvestárs is nem kevésbé alkalmazkodott az iráshoz, amely azt mondja, hogy „a bölcs asszony építi az ő házat”. (Bölcs Sal. Péld. 14:1) Ő valóban építette. Külsőleg, belsőleg egyaránt. Emitt segítvén férjének az Ur szőlőjében, lerontani igyekezvén minden hatalmasságot, amely felemelkedett az Istennek ismerete ellen és foglyul ejteni a lelkeket, hogy a Krisztusnak engedjenek.

Külsőleg pedig virágos kertté és hasznosan gyümölcsözővé tevén a parlagon heverő földet, amely munkában meg a férj volt kiváló, elsőrendű segítség.

A kertészet, gyümölcsfakézelés, szőlőgondozás titkaiban jártas, munkás kezek messze földön híressé tették a rétei református parókiát.

Házase életük kertje is hasonló virulást mutat fel, mert megajándékozták az anyaszentegyházat egy jeles pap-fiuval, egy derék, kedves és ékesenszólo papnéval, ezeket hozzájuk illő élettársakkal, no meg szép unokákkal.

Boldogságuk tehát, emberi viszonylagos értelemben, teljesnek mondható.

Ezt még teljesebbé akarta tenni a rétei és boldogfai szent gyülekezet, midőn szept. 2-án a

41 éves házasság évfordulójának és egyben érdemes lelképásztoruk 50 éves lelkészkedésének is jubileumát ülte.

Ott volt a gyülekezet apraja, nagya. Vidékről is igen sokan. A lelkész társak közül 8, részben családjaikkal.

Prédikált az ünnepelt fia: Galambos Zoltán komáromi lelkész, az 57 zsolt: 8. verse alapján, szépen, meggyőzően. Ennekutánna rövid ének hangzott el és karének. Majd az ünnepelt férfit az Úrasztala elé állt.

Elsőben is Balogh Elemér püspök üdvözölte őt, kerülete és az egész szlov. ref. egyetemes egyház nevében is. Ezután alulírott szólt az ünnepelthez az e. megye, majd a maga és a jókai ref. egyház nevében. Együttal felolvasta az ünnepelthez érkezett sürgönyöket és leveleket. A rétei ref. egyház nevében: Molnár Dezső ny. főszolgabíró üdvözölte a jubiléumát, majd Hollósi és Dóka e. gondnokok a boldogfai társegyház nevében is. Egyben értékes ajándékokat, egy szép képes bibliát is átnyújtottak az ünnepeltek. Mások más apró ajándékokkal kedveskedtek.

Záró ének fejezte be a d. e. istentiszteletet és ünnepséget.

D. u. 1 óraker dús ebéd várta a vendégeket a lelkészi lakon, melynek elkészítése és feltalálásában két szép kisasszony, u. m. Gresznerik Piroska hivatalnoknő és Szabó Tinike tanítónő voltak igazi jobbkezei az asztaláról is híres helyi ref. papnénak. D. u. 3 órától estig a zsufolásig megtelt templomban folytatódott a konferencia, illetve az egybesereglettek lelki építése.

Végül alulírott imája és egy közös ének zárta be az egész ünnepélyt. És mindenki a 2 nap k. emlékével távozhatót és távozott is el bizonyosan otthonába. Az egész lefolyt ünnepségeket, a jubileumit is, az őszinteség jellemezte. Ez vonult rajta keresztül. És a gyülekezet mintha az alábbi pár soros versecskét mondta volna el kálvinista őszinteséggel, papja ünnepén, kurátora szájával:

„Nem kell nekünk tanult beszéd
Meggkérjük majd szívünket,
És ti derék jó papi pár
Érttek ebből eleget.
Itt a kezünk s kívánjuk, hogy
Éljetek sok évig még,
Egymással megelégedve
Boldogan, mint gerlicék.
Maradjatok még csak nálunk
Szeressetek mindéig
S csapunk gyémánt menyegzőt majd
Eljünk csak még 20 évig.“ Amen.
Vargha Károly.

Problémáink.

Belmissziói problémák. a.) Az u. n. Vasárnapi (Bibliai) iskola. Nagyon sok vita folyt és folyik róla. Kétségtől üdvös és áldásos, ahol

megvalósítható. Ahol, miként a most kiadott Belmissziói Vezérkönyv is nagyon helyesen rámutat, megfelelő számú segéderő áll rendelkezésre, a lelkész segítségére: „lehetőleg hivatasos pedagógus“, vagy más, „feltétlenül megfelelő intelligenciájú, erős hitű és gyermekeket szerető lelkű“ csoportvezető személyében. Ebben az is ki van mondva, nagyon természetesen, hogy ahol ilyenek nincsenek,—különösen filiás, vagy pláne több-filiás lelkész esetében,—ez kivihetetlen, megvalósíthatatlan. Vagy legalább is: komoly, eredményes munkáról szó sem lehet. Döntő szempontoknak kell lennie: iskoláink jellegének (felekezeti, községi, vagy állami) és a tanító(k) személyének (egyéniségének). A másfelekezeti, községi, vagy állami iskoláknál engedélyezett vallás-órak száma elégtelen a gyermekek vallás oktatására. Itt föltétlenül kívánatos és megszervezendő a vasárnapi iskola, a legnagyobb nehézségek árán is. Viszont vannak még lelkiismeretes, buzgó és egyházas érzületű felekezeti tanítóink, akik éppen elegendő vallásos alap oktatásbn részesítik gyermekeinket. Ugy, hogy nem égbe kiáltó bűn és mulasztás, ha—alkalmas munkatársak híján—az ilyen helyeken esetleg nincs is bibliai iskola.

Amig azonban a vasárnapi iskola, fenti okok miatt, sok helyütt megvalósíthatatlan, mindenütt megvan a mód és lehetőség ennek a hiánynak a pótlására. Ez pedig nem más, mint a *konfirmációra való előkészítés ideje és alkalma*. Azonban nem a régi gyakorlat szerint, pár hét alatt elvégezve, hanem legalább egy iskolai évré terjedően. Nem ártana, ha az utolsó évben maga a lelkész venné át az iskolai vallás-tanítást is,—t. i. ahol ez megvalósítható,—az intenzívebb munka céljából és érdekében. Ennyi idő elegendő arra, hogy gyermekeinkkel megszerettessük vallásunkat, egyházunkat s olyan alapot teremtsünk, amelyre tovább-építhetünk az ifjusági körökben (egyletekben), és olyan erős szálakat fűzzünk ifjaink és egyházunk között, amelyek egykönnyen nem szakadnak el.

b.) A gazdasági (anyagi) kérdések. Régen nyilallott szívünkbe szó, vagy írás úgy, mint dr. Ravasz L. püspöknek f. év II. 25.-én hiv. lapunkban megjelent profétai írása, melyben többek között ez áll: „a falusi lelképásztornak feltétlenül programjába kell vennie, hogy miképpen tudja a falu népét gazdaságilag előbbrevinni. A missziói ajtó a falusi lelképásztorra nézve saját hiveinek a gazdasági helyzete; nem tud hozzáférközni a lelkéhez, bizalmat nem támaszt maga iránt, nincs meg a tekintélye és közhitele, hogy ha hiveinek a gazdasági életét nem ismeri és nem fejleszti.“ Hasonlóképpen nyilatkozik Simon J. abauji esperes is (IX. 9. sz.) „A lelkész a gyülekezeti élet vezetője tartozik lenni és pedig falusi kis egyházaknál nemcsak a lelkiekben, de az anyagiakban is.“ Valljuk meg, e szavakban új belmissziói szempontot kaptunk. Azt hittük eddig, hogy a gazda-

sági (anyagi) kérdések nemcsak, hogy a lelkipásztori-belmissziói feladatok közé nem tartoznak, hanem egyenesen káros és átkos a velük való foglalkozás, —belmissziói szempontból. Beismerhetjük, hogy túl egyoldalúak voltunk. De azt is be kell ismernünk, hogy az új: kétoldalu belmisszióhoz elégtelen (vagy: kevésbé elégséges) az előkészületünk és gyakorlatunk, saját hibáinkon kívül. A teológián gyakorlati gazdasági kiképzésben nem részesültünk.

A barsi e. m. közgyűléséről szóló referátumban (hiv. lap: VIII. 26.) olvassuk: „Megállapított, hogy az egyházak $\frac{1}{3}$ része adósságmentes, $\frac{2}{3}$ része adósságokkal küzd.” Kb. ugyanez az arány gyülekezeteink tagjai között is. A kisebbik fele hiveinknek úgy-ahogy rendezett viszonyok között él, a nagyobbik fele pedig: adósságokkal tulterhelt gazdálkodó és munkanélküli napszámos.

A legeredményesebb és legáldásosabb, de egyben a legnehezebb belmissziói ténykedés itt momentán a tényleg a következő: a munkanélkülieknek munkaalkalmat és eladósodott hiveinknek előnyös kölcsönöket szerezni. De hogyan?! És honnan?!

Különös, szokatlan, de — életbevágó és aktuális belmisszió!

— r. a. —

Könyvismertetés.

Könyv a lelkiismeretről. Dr. teol. Willy Bremi: Was ist das Gewissen? Seine Beschreibung, seine metaphysische und religiöse Deutung, seine Geschichte. Zürich und Leipzig, 1934.

A lelkiismeret kérdése napjaink egyéni és közösségi életének szempontjából egyformán fontos és jelentős, egyuttal a keresztyén erkölcsan egyik legérdekesebb fejezetét képezi. Ezért egy részről a lelkiismeretet sokra értéklik: Schleiermacher, a múlt század legnagyobb hatású teológusa „Isten hangjá”-nak, Hegel „szentély”-nek, a kierkegaard-tanítvány M. Heidegger meg a „lét hívása”-nak nevezi. Az igenlőkkel szemben megvannak a tagadók is, a lélekelemzés részéről Freud csak egyszerű ösztönsublimációt lát a lelkiismeretben. Rége viszont azt állítja, hogy a lelkiismeret azonnal eltűnik, mihelyt az emberiség meggyőződik arról, hogy ez a belső hang igazában jelentőség nélküli.

Kétségtelen, hogy így tisztázásra vár a lelkiismeret kérdése. Bremi ezidén megjelent könyve átfogó törekvésével mai válasz a régen tárgyalt kérdésre, midőn a lelkiismeret keretét, irányát, alapját, tartalmát és történetét tárgyalja tizenkét ivben.

Bremi írása három részre oszlik. Az első a lelkiismeret leírásával foglalkozik négy fejezetben, midőn a lelkiismeretben jelentkező erkölcsi ismeretet (lelkiismeret és erkölcsi törvény kapcsolatát), az állásfoglalást, (a lelkiismeret és az instancia viszonyát,) a motivációs érzelmi álla-

potokat és akarati törekvéseket, (az érzelemben és akaratban levő lelkiismeretet) és végül beszédalakját és beszéd tartalmát, (a „lelkiismeret hangjá”-t) tárgyalja.

Ebben a részben új fogalmat hoz be Bremi: az „instanciá”-t. Ez eltérően az ókori és a mostani jelentésétől, nem valami mérték, vagy törvény „amelyhez a jót és rosszat mérjük. Instancia sokkal inkább az a nagyság, amely miatt a jót és rosszat általában komolyan vesszük és nem cinikusan fogjuk fel.”

A tanulmány második része: A lelkiismeret értelmezése a metafizikában és hitben négy fejezetre bomlik, közelebbről a lelkiismeret és a metafizika, a lelkiismeret és a hit, a jó lelkiismeret problématikáját és a gyakorlati egyes kérdéseket: (Van-e magasabb erkölcsi instancia, mint a lelkiismeret? Van-e beteg lelkiismeret? S a lelkiismeret nevelhetőségét) ismerteti.

Ez a rész kétirányban vezet tovább a kérdés megértése felé. Az egyik, amikor megállapítja Luther, tehát a reformáció értelmezése szerint, hogy „minden instancia larva dei”. A másik pedig az, hogy a hamis jólelkiismerettel: (jogi, farizeusi, természetil) szemben vissza mer térni a a reformátorok problémamegoldásához, midőn a keresztyén jólelkiismeretet azonosítja a „quieta peccataque conscientia”-val, amely a „megszabadított lelkiismeret”. Ebben ugyanis a keresztyén vizsgálatása nem az, hogy itt és most eléri a bűnnélküliség szabad állapotát, hanem az és kifejezetten ez: bizonyos afelől, hogy Isten megbékélt vele Jézus Krisztusért. Mindkét megoldás nem kényelmes visszatérés, hanem a reformációs szellemű hittudomány színvonalára való emelkedés.

Bremi könyvének harmadik része történelmi: a lelkiismeret fogalmának nyolc fejezetben és függelékben történelmi áttekintését adja. A természetil népeknél kezd és századunkkal végzi a szemlét, miközben az ókoron, a középkor szünterezisz tanán, a reformáción, a Kanttól Kierkegaardig terjedő lelkiismeretbölcséleten, az ösztönelméleten, a hittudományi lelkiismeret-tanon és a múlt század protestáns hittudósainak lelkiismeret tanán át halad Terjedelmes, pontos, tájékozott a történelmi rész is, mint az előzők.

A lelkiismeret fogalmának első impresszionista nyomai a klasszikus korban már megvannak: (genius, a szünejdezisz először Démokritosznál szerepel, jelentése: tudat, ugyanezen jelentéssel tűnik fel a conscientia vele egyidőben). A skolasztika lelkiismerettana Alexander Halesiusban találja meg a tételezőjét, aki minden egyes lelkiismereti folyamatot két részre oszt: isteni csatlakozhatatlan ösztönzésre (synteresis) és ennek esetleges téves alkalmazására. A lelkiismeret tanának ilyen megfogalmazása Petrus Lombardusra vezethető vissza, aki szerint a szünterezisz az embernek az a lelki művelete, amellyel „a jót mindég akarja és a rosszat mindég gyűlöli.”

A reformáció harcol a szünterezisz tan ellen és győz, amennyiben szerinte a lelkiismeret belső öntudat, amely Istenre, bűnre, törvényre és kegyelemre vonatkozik. A fogalom tisztázásában további fontos szerep; Kanté, Kierkegaardé, Schopenhaueré, majd a mai lélektané, amely a lelkiismeret és ösztön érintkezését igyekszik felderíteni (Bain, Darwin, Rée, Spencer, Nietzsche, Freud).

Bremi dolgozatának érdekessége, hogy kerüli a lelkiismeret meghatározását, egy helyütt azonban mégis körülírja: „Ugyanolyan hasonló szigorú értelemben” lelkiismeretnek nevezzük azt a figyelmeztető hangot, amely a gazlett *előtt* jelentkezik, mint a pozitív intő hangot is („törvényadó”), amely a „Kell!”-ből mindenkinek ismert, vagy végül a tett *után* érezhető megrovást. (47. oldal).

Egészben: pontos, világos, tájékozott írás, amelyet mindenki belső gyarapodással tesz le, miután áttanulmányozta. *Narancsik Imre.*

H I R E K

— **A teológiai és középiskolai internátus** javára legutóbbi nyugtázásunk óta befizetett Balogh Sándor Minajból 250 koronát. Okt. 1 én egyenleg a nagykaposi Dunabanknál az internátus javára: 97.150 kor. Kérjük az ajánlattevőket, különösen azokat, akik még semmit sem fizettek, hogy vállalt kötelezettségüknek eleget tenni tovább már ne késlekedjenek.

— **A Brit és Külföldi Bibliatársulat** 130. közgyűlése májusban volt Londonban. A Társulat fennállása óta 435 millió Bibliát nyomtatott ki 24 millió font költséggel. Az elmúlt évben 678 nyelven 10.933.203 darab Bibliát hoztak forgalomba. Az elmúlt évben 315.733 darabbal több Biblia került forgalomba, mint az előző esztendőben. Európában kevesebb volt a forgalom 104.000-rel, Magyarországon 5400 példánnyal több, de India, Ceylon, Japán, Perzsia és az afrikai országok lakossága többet érdeklődött a szent könyv iránt, mint a múlt évben. Felbecsülhetetlen ennek a Társulatnak a munkája, amikor a Biblia hozza közel minden néphez a teremtő, fenntartó, gondviselő és megváltó Istent. A Biblia munkája az örökkévalóság számára hoz gyümölcsöt Isten dicsőségére és az egész emberiség üdvére.

— **A munkanélküliség legujabb statisztikája** szerint a folyó év első negyedében Angliában 2.342.749 munkanélküli volt, míg tavaly 2.914.914. Németországban 2.800.000,

tavaly 5.598.855. Franciaországban 383.901, a tavalyi 369.862-vel szemben. Amerikában 11.370.000 a munkanélküliek száma. Tavaly 13.249.000 volt.

— **A párisi magyar reformátusok főgondnoka** lemondott tisztségéről, mert elvált a feleségétől és a francia reformátusok szemében ezzel a tettevel elvágta utját annak, hogy a megtisztelő bizalom tovább is benne összpontosuljon. Ez egyszerű eset példa kell hogy legyen számunkra, mert ez a példa érteti meg velünk, hogy miért van annyi ereje a maroknyi francia reformátusoknak és bennünk miért van annyi gyengeség. Mi nem vagyunk ilyen szigorúak önmagunkkal szemben, pedig elengedhetetlen, hogy a vezetők, — legyenek bár kicsiny vagy nagy pozícióban — élete példaadás legyen.

— **Egy régészársaság kiásta** a jerichói királyi palotát. A romok alatt egy kis agyagtáblát találtak, amely a Krisztus előtti 1500-as évekből való és 3 sor ékirásos szöveget tartalmaz. A tábla egészen megfeketedett a nagy tűz alatt, mellyel Józsué annakidején felégette a várost. A tudósok most igyekeznek megfejteni az ékirásos szöveget.

— **A chikágói világkiállításon** az egyházak kiállítási csarnokában kiállításra került az őskeresztyénség egyik legrégebb emléke, az antióchiai kehely. A szinezüstből készült úrvacsorai kelyhet 1910-ben ásta ki egy arab keresztyén. A kehely értéke felbecsülhetetlen, nemcsak azért, mert az őskeresztyén ötvösművészet egyik legkiválóbb remeke, nem is csak azért, mert állítólag az evangéliumoknál is régebb keletű, hanem különösen azért, mert Krisztusnak a legrégibb ábrázolása látható ezen a kelyhen.

— **Régi keresztyén templom** romjait ásták ki Mezopotámiában, ahol Dura városa maradványai között kutat Rosztovcev orosz archeologus. A város romjai között találtak egy 232-ben épült keresztyén templomot is.

— **A Biblia tibeti nyelven.** A legezárta missziói terület, Tibet számára elkészült a Biblia teljes fordítása. Francke Hermann, az első árvaház megteremtőjének egyik leszármazottja adta ki az első tibeti Bibliát. Huszonöt éven át, nemrég bekövetkezett haláláig, dolgozott ezért a nagy célért.

— **Palástot szövétből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK PÓKJA Vélké Kapuſany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI lelkészli hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Elmenvén, tanitsatok . . .

(Részletek egy belmissziói jelentésből.)

Mint a természeti világban örökös harcban áll egymással az elemek ereje, úgy küzd a lelki világban a lélek erejének érvényesülése ellen a legádázabb ellenség, az anyag, mely a maga érdekét akarja mindenben érvényesülésre, diadalra, sőt a lélek felett halhatatlanságra emelni, ama nagy isteni igazság ellenére, hogy ami porból való, ismét porrá leszzen.

Megváltó Jézusunknak jövendőbe látó szavai kezdenek valóra válni: „Mig a világban lesztek, üldöztetés és szenvedés lesz osztályrészetek.”

Azokat az eszméket, amelyeket a Krisztus hirdetett, pellengérré állítja a mai világ, mely elbizakodva magasztalja a tudományt, a haladást és lenézi a vallást.

Jézus örök időkre szóló végrendelete: „elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtsének a föld végső határáig”: az egyházak missziói parancsa. Ebből a parancsolatból kifolyólag lettek az egyházak missziói egyházak.

Misszió nélkül egyház ma már elsem képzelhető, úgy hogy a misszió betöltése nem pusztán próbálkozás, hanem az egyházaknak élettörvénye.

A Pál apostol élettörténete, meg a keresztyénség története is nem egyéb, mint egy nagy missziói munkának a története és a keresztyén társadalom minden áldása ennek a missziós munkának az eredménye. Ha pedig erre a megállapodásra eljutottunk, ebből önként következik, hogy ugyancsak az lesz, ami fönmaradását is biztosítani fogja.

Az egyháznak a missziói hivatása abban áll, hogy az Ur Jézusról szóló evangéliumot minden helyre és minden emberhez eljuttassa; célja pedig az, hogy mindenki megtérjen, Jézus nevére

minden térd meghajoljon és hogy Isten legyen minden mindenkben.

Az egyház, hogy ezen célt megvalósíthassa, a maga missziói munkáját két nagy ágazatban vonultatja fel; az egyik kifelé irányul, a még meg nem tértek (pogányok) meghódítására, mint *külmisszió*; a másik pedig a már meglévő szervezeten belül munkálkodik, ez az ugynevezett *belmisszió*.

Az egyházak missziós munkája mindkét tagozatában életet jelent és a kettő egymástól el sem választható. Mind a kettő nagyon fontos, de miként a szervezet csak úgy tudja elvégezni munkáját, ha teljes erejében, munkaképességben van, éppen úgy a misszió terén is elsősorban a belmissziós munkát kell kiépíteni, minden vonalon megindítani, hogy azután a sikeres munkásság a külmisszió vonalára is átvihető legyen.

A belmisszió a szó szoros értelmében az egyház érdekében folytatott munka, mintegy reá-nevelő eszköz a Krisztus igaz követésére. Anynyira egyházi célu és jellegű, hogy az egyházon kívül belmisszió nem is létezhetik. Érdemes megszivlelni a belmisszió atyjának, Wichernek idevonatkozó megállapítását a belmisszió és az egyház közötti viszonyról. „A belmisszió nem az egyházon kívüli, vagy melletti életjelenség, viszont nem akar sem most, sem a jövőben ő lenni az egyház, hanem az egyház életének egy oldalát és pedig a hívő szeretet lelkének életét akarja megjelentetni, amely az elveszett, elhagyott és senkitől sem gondozott tömegek után megy, míg azt megtalálja.

A belmisszió és az egyház közötti viszony áldott hatása ma már kétségen felül áll; kilen-

gései, veszedelmes túlnövései nem lehetnek, mivel az egyház kebelébe tartozik és minden egyes lépésére maga az egyház vigyáz a maga szerveivel, konfesszionális tanaival.

Nagyon jól tudjuk, hogy ma már nem elég csupán a templomban szép ékesszólással újabb szellemű vagy elcsépett régi keletű predikációkkal traktálni hiveinket (ha ugyan nem kerülnek el az istenházát), hanem fel kell keresni azokat is, akik egyházzal, vallással, Istennel, szeretetről és egymásiránti kötelességekről hallani sem akarnak. Ma már nem elég az, hogy minden kis faluban van lekipásztorunk, őrállónk, akik tagadhatatlan, hogy megfizethetetlen és meghálálhatatlan munkát végeznek — bármennyire akarja is a mi korunk lekicsinyelni azok munkáját —, mégis ezeknek az állásoknak a megszervezése és betöltése nem teszi feleslegessé a belmissziós munkát, sőt a lelkeszi munka sokoldalúsága még inkább megláttatja velünk a belmisszióban segítő munkatársak hiányát.

A lelkészek segítségéül odaállított presbiteriumok törekvései igen sokszor nem a lelkész munkájának elősegítésére, hanem annak meggátolására irányulnak, mivel azokba is a legtöbbször nem arra hivatottak kerülnek be egyrészt a vagyoni, másrészt a rokoni összeköttetések, az öröklési vagy egyéb tradíciók folytán. Mindezekre tekintettel mondotta ki egyetemes egyházunk a belmissziói tanfolyamok és körzeti konferenciák tartásának, valamint belmissziói munkások képzésének szükségességét és ezek az intézkedések mutatják, hogy a belmisszió értékének az egyház részéről való felismerése az egyházra nézve egy jobb jövő záloga és reménye.

Gencsy Béla.

A felekezeti béke és a Kánoni Törvénytár intézkedései.

(Folytatás.)

1064. *canon.* Püspökök és más lekipásztorok:

1. A hiveket a vegyesházasságoktól, amennyire tehetik, ijesszék el.

2. Ha azokat megakadályozni nem képesek, minden igyekezettel azon legyenek, hogy azok ne az Isten és az egyház törvényei ellenére köttessenek.

3. Vegyesházasságok megáldásánál úgy saját, mint idegen hivatalkörben gondosan vigyázzanak arra, hogy a házasfelek az adott ígéretüket hiven megtartsák.

1094. *canon.* Csak azok a házasságok érvényesek, amelyek a parochus, vagy püspök előtt, vagy más általok megbízott pap előtt legalább két tanu jelenlétében kötöttek, de csupán a következő *canonok* szabályainak megtartása mellett és az 1098., 1099. *canonban* felsorolt kivételek sérelme nélkül.

1099. *canon.* 1. §. A fentebb megállapított szabály megtartására kötelezve vannak:

1. Ahányszor csak egymással házasságot kötnek, mindazok, akik a katolikus egyházban kereszteltettek meg és ahhoz az eretnekségből vagy a szakadárságból megtértek, haszinte akár emezek, akár amazok később hitehagyottak lesznek.

2. Ügyszintén a fentemlitettek, ha nem-katolikusokkal, akár megkereszteltekkel, akár meg-nem-kereszteltekkel a vegyes vallás, vagy kulturbeli különbözőség akadály alól való felmentés megtörténte után is házasságot kötnek.

1026. *canon.* Kihirdetések ne történjenek olyan házasságokról, amelyek kulturbeli különbözőség, vagy vegyes vallásbeli akadály alól való felmentéssel kötöttek, csakis ha az illetékes püspök, belátása szerint, a botrány elkerülése végett azokat megengedni alkalmasnak tartja, de ekkor is az apostoli felmentés előzze meg és a nem-katolikus fél vallásának említése mellőztessék.

1102. *canon.* 1. §. A katolikus és nem-katolikus fél között történő házasságoknál a belee-egyezésről szóló kérdések az 1095. *canon* 1. §-a 3. pontja szerint teendők fel.

2. §. De minden ünnepélyes szertartás tilos. Ha ebből a tilalomból nagyobb bajok származnának: a püspök a szokásos egyházi szertartások közül valamelyiket megengedheti, mise szolgáltatását azonban semmi körülmények között sem.

1109. *canon.* 3. §. Katolikus és nem-katolikus fél között a házasságok az egyházon kívül köttessenek, ha azonban a püspök komoly megfontolás után e rendelkezés figyelembevételét nem látja célszerűnek, mert ebből súlyos bajok származhatnának: az ő belátásától tétetik függővé, hogy ez alól felmentést adjon, tekintetbe véve azonban az 1102. *canon* 2. §-át.

1131. *canon.* 1. §. Ha az egyik házastárs nem-katolikus felekezetre tér; ha gyermekét katolikus ellenesen nevei; ha gonosz és becstelen életmódot folytat; ha a másiknak lelke vagy teste ellen súlyosan vétkezik; ha durvaságával a közös életet elviselhetetlenné teszi: ezek és más ilyesmik mind törvényes válási okok a másik félre nézve, a püspök ítélkezése szerint vagy saját felelősségére is, ha az okok tényleg fennállanak és ha a késelemben veszedelem van.

1132. *canon.* Elválás után a fiukat a nem vétkes házastárs neveli és ha a másik házastárs nem-katolikus: a katolikus házastárs, ha csak mindkét esetben a püspök, maguknak a fiuknak a javáért, azoknak katolikus neveltetését illetőleg másként nem döntött.

2319. *canon.* 1. §. A döntvényileg megállapított, de a püspöknek fenntartott kiközösítés alá esnek azok a katolikusok:

1. Akik az 1063. *canon* 1. §-a rendelkezése ellenére nem-katolikus lelkész előtt kötnek házasságot.

2. Akik házasságra lépnek olyan kifejezett, vagy hallgatóságos egyességgel, hogy a gyermekeknek mindegyike vagy valamelyike a katolikus egyházon kívül neveltetik.

3. Akik gyermekeiket keresztelés végett tudatosan viszik nem katolikus lelkészhez.

4. Szülők, vagy szülőhelyettesek, akik gyermekeiket tudatosan adják oda nem-katolikus vallásban való nevelésre vagy oktatásra.

2. §. Azok, akiknél az 1. § 2—4. pontjai szerint ezenkívül még az eretnokség gyanuja fennforog.

2375. canon Azok a katolikusok, akik az egyház felmentvénye nélkül merészelték kötni egyes, habár érvényes házasságot, e tényök által a törvényes egyházi cselekményekből és a sákramentomokból kizárva maradnak mindaddig, amíg a püspöktől felmentést nem kapnak.

Ezek a rendelkezések a legélesebb ellentétben állanak a kánonjog ezen legújabb kiadása előtt érvényes jogállapottal, főleg pedig a felekezeti viszonyosság és egyenlőség elvével ellentétek. Az ilyenek miatt volt kénytelen a buzgó r. katolikus II. József 1781-ben életbeléptetni a ius placetit. Előtt az 1791. évi enyhébb rendelkezések voltak érvényesek, egészen a „Ne temere” kiadásáig. Ennek a rendelkezései, ellentétben a C. J. C. 1094. és 1099. 1., 2. fentebb ismertetett rendelkezéseivel ezek: A vegyesházasságok még azokon a helyeken is, melyek a Tametsi decretum felmerülő határozatai alatt állottak — melyek a tridentí forma figyelembevételével mellett kötöttek, vagy — amittől Isten őrizzen — ezután köttetni fognak, ha más kánoni akadály nincs és ezen év husvétjáig a házassági akadály eltitkolása végett semiségi nyilatkozat nem tétetett és a házasságok közmegegyezése azon napig megmarad — érvényeseknek tekintendők és ezt nyomtatékosan kijelentjük, meghatározzuk és rendeljük. Észereint tehát a nem róm. kat. lelkészek által kötött házasság is érvényes házasság. A pápának ez a rendelete, melyet, saját szavai szerint, a polgári békekesség megóvása végett tett, a vegyesházasságok kérdésének megoldására, az akkori róm. kat. püspöki kar helyeslését is kiváltotta, kivéve éppen Magyarországon néhány tulzó püspököt. Ez lényegesen hozzájárult a felekezeti béke megteremtéséhez. Azonban ezen rendelkezéseket a C. J. C. felborította és a pápai szék az 1563. évben megállapított tridentí szigorú rendelkezéseket léptette életbe.

E rendelkezésben az a felháborító, hogy a nem katolikusokkal kötött házasságnak az érvényességét olyan feltételekhez kötik, melyek a más felekezeteket megvetettek és gyűlöletesek gyanánt állítják be. A nem-kat. házastársat mint vallásilag alacsonyabbrendűt kezelik, amit egy protestáns, ha csak szikrája van benne az önértetnek, nem tűrhet el. Ha pedig a házasság nem tridentí forma szerint kötött, akkor az a házasság érvénytelen a római egyház szempontjából, ami azt jelenti, hogy a házasság tör-

vénytelen, nem matrimonium, csupán concubinitas. Hivatalosan ugyan a törvénykönyv az 1078 kánonban különbséget tesz az érvénytelen vegyes házasság értékét illetőleg, mint nem házasság és a concubinitas, mint mellékházasság értelmezésével, de már a gyakorlatban ez a különbség eltűnik s a róm. kat. irodalom a kötött egyformán kezeli. A r. kat. írók a legélesebben és a legellenségesebben írják a protestáns lelkészek előtt kötött vegyesházasságról. A nem-kat. által kötött házasság hitvallásilag, erkölcsileg és társadalmilag a legmélyebbre lesüllyesztetik. A kánonjog a vegyesházasságban élő házastársak viszonyát vallási téren nem az egyenjogúság, a paritás nézőpontjából intézi el, hanem a protestáns felet, mint alacsonyabbrendűt kezeli. Azt akarja, hogy az evangéliumi fél a maga meggyőződésének teljes feladásával és megtagadásával ismerje el a róm. kat. gyermeknevelés magasabbrendűségét és házasságát teljesen a róm. kat. egyház parancsainak rendelje alá. Így a vegyesházasság a r. kat. egyházhoz viszonyított nem két egyenrangú fél által kötött házasság, kik egymást ilyenekül ismerik el, hanem két olyan személy által kötött házasság, kik közül a nem kat. félnek meg kell tagadnia felekezeti egyenjogúságát s megtagadva saját egyházát, a római egyház parancsait fölébe kell helyeznie saját egyházát, lelkiismerete és meggyőződése parancsainak. Tehát a kánonjog olyan követelményeket állít a vegyesházasságban élő protestánsok elé, amelyek az öntudatos protestáns kötelességeivel és becsületérzésével össze nem egyeztethetők.

A kánonjog ezen igazságtalan rendelkezései vannak tehát érvényben jelenleg.

Midőn a napokban ezen rendelkezések felekezeti békét bántó voltára egyik kiváló világi református emberünk rámutatott: egyik r. kat. hittudós azzal akarta megvédeni ezeket, hogy minden felekezetnek joga van a maga igazát hangsúlyozni. Csak egyet felejtett el, azt, hogy: addig míg az állam belső békéjét és a polgárok között lévő egyenlőség elvét ezek a rendelkezések nem érintik. S ha bármely felekezet rendelkezései ezzel ellentétben állanak, az ellen nemcsak joga, hanem kötelessége az államnak saját belső békéje és a polgárai között lévő összhang szempontjából eljárni, legyen bár az a felekezet r. katolikus vagy protestáns. Egy vallás törvényei sem állhatnak ellentétben az állam törvényeivel olyan országban, mely a vallásszabadság elve alapján áll.

A rendelkezések felekezeti egyenjogúságot tagadó és a vegyesházások között békétbontó volta napról-napra élesebben kitűnik. Jam proximus ardet . . .

Görömbei Péter.

— Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

Felsőzemplén protestáns egyház- községei a XVI.—XVII.—XVIII. századokban.

— Adalékok. —

XVIII.

„A kassai százéves egyházmegye történeti névtára és emlékkönyve” (1904)—2-ik kötetének 702. oldalán a következő jegyzet olvasható *Nagytoronyáról*: „A sátoraljai helyi Paulinusok monostorát II. Endre király 1221-ben alapította a várostól nem messze levő ligetben, amely a templom tornyáról *Thuruny* nak (most: Nagy—Toronya) neveztetett; de ez a tatároktól 1241-ben lerontatván, IV. Béla király a szerzeteseknek alkalmasabb és a városhoz közelebb fekvő helyen *Szt. Egyed* tiszteletére új monostort építtetett...” Egy más helyen ezt olvasom: „Az eddig ismert történeti adatok szerint Magyarföldön S. A. Ujhely lett volna ama hely, ahol a hitujítás legelsőbben hirdettetett. Ugyanis 1552-ben Ujhely a „*Magyar Wiltemberga*” egyháza templomától, papostól (Michael Soklyósy vagy Siklósy) hívóستól *Drágffy Gáspár toronyai nagybirtokos* és a Perényiek pártfogásával átpártolt a Luther vallására.” Az egri káptalan magánlevéltárában van egy jegyzék, mely ezt a címet viseli: „*Bona Ecclesiarum, quae Gabriel Perenyi occupavit et tenuit. Huius Copia Data est Caesari Posony 2 Augustij 1567.*” („Egyházi javak, a melyeket Perényi Gábor erővel foglalt el és bir. Ez a másolat 1567. aug. 2-án Pozsonyban a császárnak adatott.”) Ebből a jegyzékből megtudjuk, hogy *Perényi Gábor*, ország-szerzte ő is, mint atya, *Péter*, a „*Calvin tudományának terjesztője és ápolgatója*” Zemplén megyében, az 1567. évet megelőző évek során, Sárospatak, Terebes, Darnó, Ujhely, *Kistoronya*, *Nagytoronya*, Tolcsva, Helmec „monostoros” és „oltáros” helyeken mely egyházi jószágokat vett el erővel az illető rk. egyházaktól, foglalt le magának és osztott szét zálogos hivei között.

A regeszták így szólnak: „*Bona Ecclesiarum in Manibus Magnifici quondam domini Gabrielis Perenyi existentia.* („A néhai nsgs. Perényi Gábor úr birtokában levő egyházi javak”)

... *Item in Nagythornya quattuor aut quinque Altaria cum vineis et alyis eorundem pertinentys; servitoribus suis distributis et alienatis.* — „*Item tota decima . . . plebani Oppidij Sárospatak. Item tota decima eiusdem in possessione Kistoronya . . .*” — (Ugy; a Nagytoronyán volt négy, avagy öt oltár, szőleivel és azoknak egyéb tartozékaival, szolgálói közt osztván szét és idegenítvén el azokat.” — „Ugy; Sárospatak mezőváros plebánosának . . . egész dézsmája, Ugyanannak Kistoronya helységbeli egész dézsmája . . .”

A „*Liber Sancti Joannis*” (1549) mind a két *Toronyát* a jelzett évben még azok között a helységek között említi, melyek az egri püspök tized-megyéjéhez tartoznak. Igaz ugyan, hogy e helységek termény-, bor- és bárány tizede bérbe volt adva, évi 200 forintért; negyede a zempléni prépostsághoz tartozott.

Abból, hogy a *L. S. Joannis* ez időben (1549) Sárospatakot és Ujhelyt nem említi már a tizedfizetők között s a két *Toronyát* igen, azt következtetem, hogy a két *Toronya* tusája Rómával még nem tisztázta teljesen a két helység vallási jellegét, mint ahogyan tisztázva lett a két város immár reformált helyzete, melyekre az egri püspök tizedszedő hatalma nem terjedt ki. De hogy ez a vallási metamorfózis a rákövetkező évben (1550) a két helységben a reformáció javára dőlt el, onnan is kitetszik, hogy a nagyuri pátronusok és birtokosok szárnyai alatt élő *Nagytoronyán* a reformáltak II. zsinatjukat tartották meg falai között. (Egyesek, így Zoványi is, ezt a zsinatot Békésbe helyezik. Ez a kérdés még mindig vita tárgyát képezi! . . .)

A kassai „Emlékkönyv”-nek azonban aligha van igaza, amikor azt állítja, hogy *Drágffy Gáspár toronyai nagybirtokos 1522-ben* már lutheránus lett volna, kinek pártfogása alatt Ujhely (esetleg vidéke is) megreformáltatott. Ez időre a Perényiek szerepe és vallási jellege tisztázva van. *Drágffy Gáspárról* azonban *Budai Ezsaiás* úgy ír, mint akit *Derecskei Demeter*, a Szilágyság reformátora, hozott át az új vallási léghkörbe.

Tolnai István szerint is: „A Szilágyságot *Derecskei Demeter* hozá az evangéliumi világosságra 1527. Ez reformálá *Drágfi Gáspárt is 1530.*”

„Az mondatik róla — t. i. *Drágffy Gáspárról*, — hogy *Török Bálint* nyomdokát követte *Udvari papjaitól*, *Batizi Andrástól* és *Derecskei Demetertől* beszíván a prot. vallást, abban s kivált a *ref. vallásban* *Dévai* által megerősítettet.”

Nagytoronya reformálására tehát *Drágffy G.* csak 1530 után hathatott elevenebb erővel s így hitelesnek kell vennünk a *L. S. Joannist*, mely 1549-ben még úgy tünteti fel a két *Toronyát*, mely még az egri püspökséghez tartozik, de a jelek szerint leválni készül a pápai tiaráról. Helyzete tehát 1522-től, illetve 1530 tól 1550-ig: a két front közti küzdelem. A reformációnak küzdelmét és győzelmét a két községben első-sorban azonban a *Perényieknek* köszönhetjük. (*Perényi Gábort*, ki *Abauj főispánja*, *főkapitány*, királyi tárnok-mester, országbíró stb. volt, temető papja, *Szikszai Fabriczius Balázs* a „haza atyá”-nak nevezte halotti beszédében.

Haraszty Károly.

Morócz Mihály

(Nekrológ helyett.)

Nagytiszeletű Szerkesztő Ur! Isteni bölcs intézkedésből kaptam a napokban ezt a levelet. Morócz Mihály néhai kollégánk életéről nem jelent meg nekrológ. Én már kiöregedtem, az utánam következők még — úgy látszik — saját ügyeikkel vannak nagyon elfoglalva. Igen kérem jelentesse meg *hivatalos lapunkban*. Egészen a konventi tagságig minden volt Morócz Mihály, mint bátor, éleseszü és közhasznú szónoka egyházi közügyeinknek. Legyen ez a halála után róla megírt levél tanuság azoknak, akik talán „saruinak sziját megoldani sem voltak méltók.”

Nagytiszeletű Uram! Úgy érzem, hogy köszönettel tartozom Önnek azért, mert a mi felejthetetlen kedves Papunk emlékének áldozott, amidőn utolsó levelének tartalmát elismerő megnyilatkozás mellett ismertette. Nagyon a szívemhez szólt, tehát annak a hálójával mondok köszönetet érte!

Negyvenegy esztendőn át állottam a mi kedves Papunk mellett! minél jobban ismertem, annál szorosabban! Alig is van kedvesebb foglalkozásom, mint az ő munkásságát ismertetni, nem az ő kortársaival, azok ismerik, de a fiatalabb emberekkel, hogy törekedjenek hozzá hasonlóak lenni. Hogy ezt kedves Tisztelendő uram is tehesse, engedje meg nekem, hogy kis egyházunk gazdasági helyzetéről mondhassak el néhány adatot, amelyeket Ön sem ismer, hiszen csak a mi kis egyházi — családi ügyünk —, de amelyek hiven mutatják, ki volt nekünk Morócz Mihály? 1888 év október hónapjában jött Gyálára. Az egyház gondnoka ismertette előtte az anyagi helyzetet, amely ismertetés abból állott, hogy felsorolta, kinek, mennyivel tartoznak. Mindarra a fedezet 1 drb. 10 krajcáros volt. Az is csak azért érte meg a virradatot, mert a ládafiók két deszkája közé volt szorítva. Az Ő vezetése mellett pedig ugyanezekből az anyagi forrásokból oda érett a dolgunk, hogy 1912 évben 35.000 aranykoronáért templomot építettünk; ehez járult Bagota 7.000 K.-val. De nem azért, mert erre szükség volt, hanem azért, mert Ő ezt így látta igazságosnak. Szerzett az egyháznak 28 magyar hold földet, amelyből 21 magyar hold talán már nem is példás, *hanem példátlan* önzetlenséggel, a saját személyének háttérbe állításával lett az egyházé, mert Ő neki volt szánva, 7 magyar holdhoz pedig kitarító utánjárása révén jutott az egyház. Ez ingatlanokban!

Pénzértékben a mult évi számadásunk adatai szerint, fájdalom, ezt a számadást már magamnak kellett egybeállítanom, de felelek is minden adatért; van készpénzünk 39.739 Ké 80 fillér, okmányérték 21.600 Ké. Minden épületünk eternit tető alatt áll.

Utolsó találkozásunkkor megállapítottuk, hogy a jövő héten megcsináljuk a számadásunkat. Bagotáét meg is csinálta.

A mienkre már nem került a sor. Az egész életéről kellett számot adnia az előtt a Bíró előtt, akitől csak az igaz lélek nyer abszolúciót. Nyugodtan tehet!

Fogadjon és tartson még engemet Nagytiszeletű Uram szives baráti jóindulatában. Ógyalla, 1934. október 5. Balogh Imre főgondnok.

Boross Kálmán.

Problémáink.

„Az igazgatói pótlék.” Nagy örömmel vettem a kezembe a hivatalos lapnak azt a számát, amelyben Kövér Árpád a fentjelzett cím alatt vezércikket ír. Mégis csak elérjük a célt: beszélnek róla. Ez mindig jobb, mint az agyonhallgatás. Így tisztázódik a kérdés.

Őszintén bevallom, lexikont vettem elő, hogy a latin idézetet megnézzem, mert nem tudok latinul. De tanulni nem szégyen a lexikonból se. „Sine ira et studio a. m. harag és részrehajlás nélkül, azaz pártatlanul. Tacitus jelszava, melyhez azonban ő sem volt mindig hű,” folytatja magyarázatul a lexikon. Hát csakugyan semmi új nincs már a nap alatt?

A ref. tanítók fizetése minden „erőszakos magyarázat” nélkül is a sokszor emlegetett 104-es számú törvény szerint van rendezve, bizonyítom ismét érveimmel. Erről mindenki könnyen meggyőződhetik, úgy a fizetést élvező tanítónál, valamint az iskolaszéki elnöknel levő fizetés kiutaló végzésből, amelyben bennfoglaltatik annak a miniszteri rendeletnek száma, amely kiterjeszti a 104-es törvényt a nem állami tanítókra is. De ha ismét csak megnézzük a törvény 1. §-ának 2. pontját és annak „erőszakos módon megmagyarázottnak” mondott mondatát, ebből újra csak azt lehet kiolvasni, hogy az a fizetési viszonyra vonatkozik, különben felesleges a mondat első, vagy második fele. „Ezen szabályozás megtörténteig, (az új, a külön törvény meghozásáig) a jelen törvényben foglalt rendelkezések és az eddigi szolgálati előírások nyerne alkalmazást.” „A jelen törvényben foglalt rendelkezések”, csak a fizetési viszonyt jelentheti, mert a törvény két dologról beszél: fizetési és szolgálati viszonyról. A mondat második fele a szolgálati viszonyt rendezi: „az eddigi szolgálati előírások nyerne alkalmazást”. Így a mondat első fele csak a fizetési viszonyra vonatkozhatik, vagy felesleges. Feleslegesen egy fél mondat alig kerülhetett a törvénybe, a nemzetgyűlés 450 tagja közül egy talán észrevette volna. De nyelvtanilag is megérthető a dolog. Nem szoktuk a dolog nevét minden mondatban kiírni, ha egyfolytában beszélünk róla.

A napilapokban egy interpellációra is azt mondja a miniszter válasza: „A 104-es számú

törvény 1. § 2. bekezdésének rendelkezése értelmében... ami a fizetési viszonyokat illeti... az áll. és felekezeti tanítók között különbség nincs."

Kár volt az ellenérvelésből kihagyni a köz-igazgatási bíróság döntvényét, mely szerint minden föltétel nélkül megilleti az ig. tanítót az igazgatói pótlék.

Hogy külön törvényt hoz majd a törvényhozó szerv a felekezeti tanítók fizetését rendezni, ezt a 104-es törvény beigéri, de eddig is kell valahogy lenni. Van is „ezen szabályozás megtörténtéig a tanítóság ezen részére a jelen törvényben foglalt rendelkezések... nyerne alkalmaszást" mondja a törvény. Azt azonban szeretném látni, hány ember olvassa ki ebből a mondatból „csűrös csavarás nélkül" ezt: „Addig teljes érvényben marad a kárta és javadalmi jegyzőkönyv". Ebből csak egyet lehet kiolvasni, ezen szabályozás, vagyis a külön törvény meghozásáig, a tanítóság ezen részére a jelen törvényben foglalt intézkedések nyerne alkalmazást. A külön törvény még a mai napig sem jelent meg.

De ha a kárta és javadalmi jegyzőkönyv kell hogy legyen érvényben, ez is csak azt tudja bizonyítani, hogy jogunk van az igazgatói pótlékra, mert az Egyházi Törvényeink VI. t. c. 34. §-a amelyre a kárta és javadalmi jegyzőkönyv támaszkodik, nemcsak azt mondja ki: „A tanító fizetését az egyházközség anyagi erejéhez és a helybeli viszonyokhoz mérve — az iskolaszék javaslatára — a presbitérium állapítja meg, az egyházmegye jóváhagyásával és az egyházkerület megerősítésével," hanem azt is, hogy ez a fizetés — bármely foku népiskolában — nem lehet kevesebb, mint a hasonló fokozaton működő állami tanítóké.

A kártát én nem tartom minden körülmények közt az autonomia talpkövének. (Igaz, hogy ezt eldönteni nem érzem magam hivatottnak, sem jogosultnak.) De ha „az egyházak önállósága, függetlensége a kártával áll, vagy esik," akkor már az eladatott egy tál lencséért akkor, amikor a 1/3 % os gyógyalapi járulékot elfogadták az egyházi behivatalnokok az egyházaktól, hisz ez sem kártával biztosított javadalom.

A felsorakoztatott érvek mindenesetre azt bizonyítják, hogy jogilag megilleti az igazgatótanítót az igazgatói pótlék.

De nem is kívánatos ennek a jognak el nem ismerése, mert ez az egyház belső békéjét megzavaró, személtves ellentétekre vezetne, mint azt számtalan példa bizonyítja. Az igazgatói pótlék ügye az egyház és állam közti jogi kérdés legyen, amelyben az egyház a tanítói kar jogos igényét a törvény keretein belül a kívánatos megoldáshoz vigye. Ha a tanítóság látja a jogainak védését, akkor vár olyan türelemmel, amilyen harccal jogait védi, érvényesíti. De ha senki sem törődik vele, sőt elvitatni akarják jogait, akkor kell, hogy gondolkozóba essen, édes gyermeke vagyok-e én egyháznak, vagy mostoha?

Magyar kálvinista tanítók vagyunk.

Értjük, érezzük, mit jelentenek ezek a szavak. Mindenkor nyugodtan állunk meg a történelem ítélőszéke előtt, mert a ránk bizottakban hiven járunk el. Tudjuk, mit jelent magyar kálvinista tanítónak lenni. A tegnap kálvinista tanítójának feladata volt, harcolni a lelki szabadságért, az evangéliumi igazságért. Innen örököltük igazságérzetünket. Szívesen túrték a testi, lelki megpróbáltatásokat, tudták, hogy Isten azt bünteti, kit szeret. Hordozták a zsarnok láncát, mert az könnyű volt a Krisztusért. Életüket adták egyházukért. De a hivek is szívük vérevel táplálták, mint pelikán a fiait. A ma tanítóságának nem kell gályát huzni hite miatt, de ma is két malomkő közt örlődik, bár elszenvedti ezt panasz nélkül, boldogan a Krisztusért, hisz ő tanította: boldogok, kik háboruságot szenvednek énerttem. Mig egyik kézzel építeni igyekszik az Isten anyaszentegyházát amaz örök fundamentumra, mely a Jézus Krisztus, addig a másik kézzel a nemzeti kulturát óvja és adja át az ifjabb nemzedéknek.

Nem, sobasem fogja megütni senki közülünk azt a kezet, amely kenyeret ad, ha még mostoha is az a kéz. Mi szeretetre tanítjuk a gyerekeket, de a tanítók szeretetét, megbecsülését példa bizonyíthatja be legjobban.

Hinni merjük, hogy minket a mi egyházunk szeret, meg akar becsülni, és becsültetni, mint hü sáfárokat Hisszük, hogy az egyház édes anyánk és szeret bennünket odaadó, áldozatos szeretettel és ha kell, be is bizonyítja ezt.

Gérecz Lajos.

H I R E K

— **Iskolai költségvetések összeállítása az 1934/35-évre.** Az 1934—35 iskolai évre elkészítendő iskolai költségvetések előírásait és az erre vonatkozó utasításokat a szept 18-án megjelent 28/34 számú Krajinsky Vestník tartalmazza. A költségvetés a község előljáróságához legkésőbb addig beadandó, amíg a községi költségvetés a községi vybor utján letárgyalva nincsen. (Ezen körülmény a helyi községi előjáróság jogkörébe tartozik.) Költségvetés összeállításánál a legfontosabb, hogy az iskolaszék határozatot hozzon arról, hogy a költségvetési hiányt fedezni fogja az iskolát fenntartó egyházközség egyenes állami adó alapján kivetett adóból. Az állami egyenes adó összege kiirandó az illetékes adóhivatalnál, amely a Generálné finančné riaditeľstvo v Bratislave engedélye alapján eszközölhető. (Bélyegtelen kérvény direkt küldendő a Gen. fin.-hez.) Az iskolaszéki határozatban kifejezetten feltüntetendő, hogy az állami egye-

nesadó-alap mennyit tesz ki és ennek megfelelően a költségvetési hiány milyen százalék. (Pl. költségvetési hiány kitesz Kč 3000.- az iskolafenntartók adóalapja kitesz Kč 1000.-, tehát jelen esetben kivetendő 300 % póladó.) Ezen határozat 15 napi közszemlére kiteendő és ennek meglőrténte a jegyzőkönyvi kivonatra rávezetendő. Az iskolaszéki határozat a fellebbezés lelelte után egyházi felettes hatósági (esperes) jóváhagyást igényel. Az iskolaszéki határozaton kívül a szanalási alpból való kérvényhez a következő mellékletek szükségesek: 1. Költségvetés 2 példányban, 2. Iskolai adósságok kimutatása, 3. A fűtés szükséglet kiszámítása (iskolai helyiség köbtartalmának kiszámítása és ennek megfelelő fűtőanyag szükséglet ára), 4. Kimutatás, hogy az iskola a megelőző évben a szanalási alpból kiutalt összeggel mily módon gazdálkodott, vagyis mire fordította. A költségvetés az illetékes tanfelügyelő által jóváhagyandó, vagyis a tanfelügyelő által igazolja, hogy a költségvetés hasonló foku állami iskola költségvetésének megfelel. Ezen rendelkezéseket az ungi egyházmegye lelkész és tanító egyesületének 1934. okt. hó 11-én N. Kaposon tartott gyűlésének határozata értelmében a szanalási fondtól segélyt kérő iskolafenntartó egyházaknak szives figyelmébe ajánlom. Gencsy Béla, ref. lelkész Szürte.

— **Káplánt keresek:** fizetése havi 100 kor., koszt és ellátás. Az állás betöltendő 1934 nov. 1-én és tart 1935 május 1-ig. Horkay Bertalan ref. lelkész, Oborin—Abara, pp. Malčice.

— **Hollandiában** június 29-én ünnepelték a holland bibliatársulat 120 éves jubileumát. Ezen a napon az egész országban gyűjtést rendeztek a bibliatárság számadási hiányának a fedezésére. A társaság a bibliát holland nyelven, az evangéliumot pedig a holland gyarmatok különböző népeinek nyelvén is terjeszti. Székehelye Amsterdamban van. Az 1932. évben 128,430 kötetet hozott forgalomba, ebből 28,818 darabot Keletindiában.

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

841/1934. sz. Bratislava—Pozsony, 1934. X. 11.
Körlevél. Fontos! A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének és Igazgatóságának, az itteni iskolaügyi referátus folyó év október hó 8-ról kelt 2332/34 prez. sz. átiratára, mint

181. sz. körlevélre közlöm az okt. 28-i államünnepel kapcsolatban, hogy a tanuló ifjuság résztvehessen az államünnep köz (nem politikai) ünnepelésében, mivel október 28-a ezidén vasárnapra esik, az iskolai és nemzetművelődésügyi miniszter úr f. év okt. hó 2-án kelt 4695 prez. 1934. sz. rendeletében egész kivételesen úgy intézkedik, hogy minden iskolában kellő időben 1934. okt. 27-én délelőtt tartassék meg a csehszlovák köztársaság alakulásának ünnepélye az előző években megadott utasítások szerint. Az iskolai ünnepélyeknél meg kell emlékezni a turc. sv. martini deklarációról (1918. október 30.), mint a szlovákok önkéntes megnyilatkozásáról a csehszlovák állam szabadsága és megalakulása érdekében. Az állami zászlók és lobogók az iskolai épületekre kifüggesztendők október hó 27-nek d. e.-i tiz órájától 1934. október 31 reggeli 8 óráig. Az ünnepély programjába feltétlen beállítandó a tanuló fiatalág tisztelgése az állami zászló előtt. Végül: a tanfelügyelőségek által adott utasítások pontosan betartandók. Vagyok szeretettel szolgáljuk: *Balogh Elemér* püspök.

A szlovenszkói tiszáninneni református egyházkerület püspöki hivatala.

912/1934 sz. V. Kapušany—N.-Kapos 1934 X. 16.

Az iskola és nemzetművelődési minisztérium Referátusa Bratislava 1934 okt. 8-iki 2332/34. sz. átiratában az 1934 okt. 28 nak az iskolákban való megünnepeléséről a következő tartalmu, 181 sz. körlevelet küldte az itteni hivatalnak: „Hogy az 1934 okt. 28 ika állami ünnepen, — amely ebben az évben vasárnapra esik — a nyilvános (politikamentes) ünnepélyen az iskolás gyermekek is résztvehessenek, az iskola és nemzetművelődésügyi miniszter úr 1934 okt. 2 iki 4695/1934 sz. határozatában kivételesen úgy intézkedett, hogy a Csehszlovák republika fennállásának 16 éves évfordulóján rendezendő ünnepélyek az összes iskolákban már 1934 okt. 27-én a legalkalmasabb délelőtti órákban tartandók meg az előző évben adott utasítások figyelembevételével, hogy ez évben is az állami ünnep méltóságteljes megünnepelésére szükséges intézkedések idejében tétessenek meg. Megjegyezni kívánom, hogy az iskolai ünnepélyeken meg kell emlékezni a deklaráció jelentőségéről, amely Turc. Sv. Martinban, 1918 okt. 30 án adatott ki, mint a szlovákság spontán megnyilatkozása a Csehszlovák állam felszabadítása és megalakítása érdekében. A nemzeti színű zászlók 1934 okt. 27. reg. 10-től 31 reg. 8 ig kitűzendők az iskolai épületekre. Az ünnepély programjába feltétlenül beveendő: A diákság hódolata az állami zászlónak. Miniszter helyett: *Dobeš* s. k. Valamennyi Nt. iskolaszéki Elnöknek és Tek. Iskolaszéknek! A referátus fenti átiratát mihez tartás végett közlöm. Atyafiui szeretettel *Dr. Magda Sándor* püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vaské Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÜNGCSEPELYI lelkesül hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Dr. Sutka István.

Az igazán nagy fájdalom érzésével úgy vagyunk, hogy amikor ránk zudul a kikerülhetetlen csapás, csak a megrendülést érezzük, de a veszteség mértékét egyszerre nem tudjuk felfogni. Csak amikor lassan tovább terjednek a fájdalom hullámrezgései, — mint a mély tó tükrén az egyre távolodó és mindjobban enyésző hullámgyűrűk —, akkor kezdjük megérteni és teljes egészében átérezni a veszteség nagyságát.

Mit mondjunk, mit tudunk még most mondani, mikor arról kell hirt adnunk, hogy meghalt dr. Sutka István? Milyen szavakat használjunk, hogy csak megközelítőleg is meg-rajzoljuk a veszteségünk nagyságát és fájdalmunk őszintén igaz érzéseit?

Igaz, a veszteség nem volt egészen váratlan, hiszen hosszú hónapok óta láttuk őt küzdeni azzal a könyörtelen rémmel, amely ellen nincs orvosság, nincs megtartó erő. Amióta nagy reményekre jogosító és már-már szárnyára kelni készülő idősebbik fiának váratlan és megrendítő halála szíven azt a nagy halálos sebet ütötte, amelyre gyógyulást nem találhatott, láttuk őt, amint járt közöttünk és próbálta a munkában keresni meg a feledést. Őszinte részvéttel és csodálkozással szemléltük azt az önkinzó mártíriumot, amellyel bánatát még a legközelebbi környezete előtt is titkolni akarta, mert valami különleges érzékenységgel bizonyos fajta magasabbrendűséget látott abban, hogy akaraterejével uralkodni tudjon önmagán és érzésein.

Mi haszna volt belőle?!. . . Az akaratereő diadalmaskodott, de az erősnek látszó fizikum, a *porátor* összeomlott alatta.

Alta ruit caedrus . . .

Hogy ki volt ő nekünk? Aki még nem tudta volna, megláthatta ott a nagykaposi templomban felállított ravatal körül, ahol kicsinyek és nagyok szemében ott ragyogott a fájdalom őszinte könnye és a szíveket elszorító veszteség érzésétől fel-felcsuklott a zokogó sóhajlás: „elesett a mi fejünknek koronája” . . . Megláthatta arról az egész utcahosszat tengernyi tömegben feketelő sokaságról, amelyik összegyűlt közelről és távolról fájdalmának spontán megnyilatkozásával végtisztességet tenni.

Az árván maradt család fenntartó oszlopát, a testvérek és rokonság védelmezőjét, boldog büszkeségének tárgyát, a barátok köre diszét, virágát, a nagykaposi gyülekezet áldozatos buzgó presbiterét, az ungi református egyházmegye nagytudású tanácsadó-ját, igazi lelkes világi pap-ját, tiszáninneri egyházkerületünk tanácsbíró-ját és főügyészét, egyetemes konventünk és zsinatunk egyik legerősebb, legnagyobb munkaképességű és szinte pótolhatatlan értékű támaszát siratja benne, akinek ragyogó jogi tudása, fáradhatatlan munkabírása, páratlan alkotóképessége amilyen nagy áldás volt reánk nézve, amíg velünk volt, olyan kitölthetetlennek látszó ürt hagyott maga után, amikor elveszítettük őt.

És ez még csak a mi veszteségünk.

De rajtunk kívül ott gyászolt, ott siratta veszteségét a koporsó mellett a kisebbségi politikai élet, mely a magyar nemzeti pártnak törhetetlen elvhűségű, gerinces magatartású és odaadó buzgóságú kerületi alelnökét, a járási közművelődési egyesület, mely fáradhatatlan agilitású elnökét veszítette el benne, aki a személye körül csoportosult kis sereggel széllyeljárt

faluról-falura és vitte magával, hirdette küldetészerű buzgósággal a magyar szó csodás muzsikáját és széleskörű ismereteinek tárházából magával ragadó ékesszólással terjesztette a külföldi utazásain szerzett reális ismeretek bőségét. Akinek érkezését várva-várták és megjelenését ünneppé avatták mindenütt.

Most már elhallgatott; most már ott nyugosznak porráváló részei az ungcsepelyi kies kis temető halkan susogó akácbokrainak árnyékában, amelyeknek hívó suttogását egy esztendő óta folyton hallotta. Ott nyugszik már a kedves gyermekének virágos sirja mellett, ahová könnyes szemekkel hantoltuk el.

Mi pedig, akik itt maradtunk, amikor megjint összegyűlünk anyaszentegyházunk javának munkálására, könnyes szemekkel tekintünk majd a dr. Sutka István üresen maradó helyére és csak az Isten a mi reménységünk, hogy bánatunkat megvigasztalja, veszteségünket kipótolja és a mi sok vésszel-viharral küzdő anyaszentegyházunk érdekeinek istápolására a kidőlt helyére nekünk új választottakat rendel.

Körmives Sándor.

A német protestáns egyház válsága.

[Dr. Répész Imre előadása
a debreceni lelkészi továbbképző tanfolyamon.]

A Krisztus egyháza élő test, azért, ha egy tagja szenved, az egész test megérzi. Az egyháznak állandóan folyamatban levő válsága, mely a Krisztus és a világ között levő ellentétből táplálkozik, ma kiélesedett.

A német egyházi válság több szempontból érdekelhet bennünket. Először is közvetlen szomszédságunkban van, ahonnan a múltban a legtöbb kulturális és teológiai hatást vettük. Aztán rokon hitelvű egyházban s amellet azonos szerkezetű tömeg egyházban folyik. Mindez már eleve lehetővé teszi annak feltevését, hogy hasonló politikai helyzetben velünk is megeshetnék ez a válság.

A német protestantizmus válságát az egyházi egység erőszakos megteremtése robbantotta ki. Az egységesítésre kétségkívül szükség volt, mert a német egyházak, egészen napjainkig, mintegy 28 tartományi egyházban szétszóródva éltek. Volt ugyan ezeknek közös tanácskozó szervük, de annak intézkedési joga nem volt. Így nem csoda, ha a német protestantizmus a felényi róm. katólikussággal nem tudott lépést tartani.

Amikor Hitler a végleges politikai egységet megvalósította, elemi erővel támadt fel az egyházi egység megteremtésének vágya is. Ez egyébként megfelelt annak a tipikus református gondolatnak is, hogy a helyi gyülekezetek, mint a Krisztus testének tagjai, tartoznak egymással is a legszorosabb egységben lenni. A gyülekezetek különállósága ugyanis: szektagondolat. Azonban

az egyház életéhez, éppen a Krisztussal szemben viselt felelősségénél fogva, természetsszerű konzervativizmus tartozik és öncélúsága megkivánja, hogy ilyen lényeges szervezeti változás ne kívülről való nyomásra jöjjön létre. A baj tehát az volt, hogy a németek Hitler parancsára néhány hónap alatt akarták megcsinálni azt, amit azelőtt évszázadokon keresztül nem tudtak megvalósítani. Ez pedig másként nem ment, mint erőszak árán, az egyházi szempontok, módszerek és eszközök teljes félretételével.

A német válságnak másik nagy oka: a püspöki gondolatnak ugyancsak erőszakos előtérbe toléása és megvalósítása. Amint tudjuk, a német prot. egyházakban fejedelmi egyházkormányzat volt, amelyben túltengett a bürokratizmus és a gyülekezeteknek végtelen csekély jelentősége volt. A világi elem alig szólhatott bele az egyház ügyeibe s a presbiter-zsinati gondolat csak nagyon kis téren érvényesült. Egyedül a rajna-veszfáliai református gyülekezetek voltak ez alól kivételek. A túltengő egyesületi élet éppen abban leli magyarázatát, hogy a nem-lelkészi elem csaknem teljesen ki volt zárva az egyházi tevékenységből.

A püspöki tiszt felállítását heves harcok előzték meg, mert félték, hogy a névvel együtt visszajön a lényeg: az emberuralom. Ez a félelem érthető is, ha tudjuk, hogy a német lutheránizmus egy része a katólicizmus felé tolódtott el a háboru után. Az elvi harcot azonban elnémitotta az erőszak s két hónapnál kevesebb idő alatt megcsinálták az új egyházalkotmányt, mely a püspök érseki rendszeren alapul.

A püspöki tiszt felállításának indokolása politikai elgondolások szerint történt. Eszerint az egyházban is Istentől kirendelt vezetők kellene, akik a feltétlen tekintély jogán rendelkeznek. Így alapon néhány hónap alatt nagyobb hierarchiát sikerült megteremtteni a német protestáns egyházban, mint 1800 év alatt a róm. egyházban. Ugyanis még a pápát is kötik a hagyomány és az egyházjog (ha tanszerűleg nem is, de a gyakorlatban annál inkább!), a német püspököket azonban a saját jótetszésükön kívül semmi sem köti.

Az egyeduralmi püspöki rendszert a Bibliával igazolni nem lehet. A püspöki tiszt felállítása mindenütt nagy válságokat okozott a protestantizmusban és a katólikus előnyomulásnak kedvezett. Az is megállapítható a történelemből, hogy a püspöki protestáns egyházakkal szemben a presbiter zsinati rendszerű egyházak jutottak előtérbe. Barth K., akinek a szellemi vezetése alatt folyik a nagy harc az egyházi önkényuralom ellen, helyesen jegyzi meg, hogy a politikában előbb volt a vezér és azután a vezér elv, míg az egyházi életben nem várták meg, hogy annak Istentől valóban elhívott vezérei az élre álljanak. Fialat emberek is kerültek püspöki székbe, köztük olyan, aki szószékben még sohasem volt.

Maga Müller birodalmi püspök (érsek) egyszerű katona-lelkész volt.

Nagyon érdekes most már annak a tisztázása, hogy ez az elképzelhetetlen önkény, amely száz és száz érdemes lelkészt kényszerített állásának az elhagyására, hogyan tudja tartani magát. Csak úgy, hogy belső erők is segítettek neki. Ugyanis a megbolygatott egyházi élet talajából, mint mocsarak vadvize, úgy fakad fel a „német keresztyének” hitmozgalma (Glaubensbewegung Deutscher Christen.) Nem más ez, mint a túlhajtott nacionalizmus bevetítése az egyházi életbe. Abból a tényből indul ki, hogy a népből csaknem mindenki elégedetlen az egyházzal, mert az a nép iránti kötelességét elhanyagolja. Ebből a helyes megállapításból azonban azt a helytelen következtetést vonta le, hogy az egyház csak úgy tudja kötelességét teljesíteni, ha minden tagja nemzeti szocialista lesz. Nem vette észre, hogy maga is ugyanazt a hibát követi el, amit a régi egyházban kárhoztatott, t. i. az egyházat a politika szolgálatába állította. Az első tévedést aztán nyomon követte a tévedések serege. A téves tanoknak egész tömege burjázott fel, mint pl. az, hogy az egyháznak a népet és fajt kell közvetlenül szolgálni, ennek érdekében a zsidó misszió pl. elvetendő. Az efféle tanokra bibliai szempontból csak egy felelet adható, hogy t. i. csak Krisztust és Isten dicsőségét kell szolgálnunk bizonyágtétel útján. Valljuk azonban mi is, hogy ebből a szolgálatból támadnak erők és áldások a fajra és nemzetre nézve is. A keresztyénség eddig éppen azért nem tudta átalakítani a világot, mert *nagyon is akarta*: az egyház uralkodni akart a világ fölött és nem Krisztusnak szolgálni. A világtörténelem mostani nagy óraütése nem azt jelenti, hogy az egyház mindenestől bele vesse magát a világba, hanem azt, hogy az érkező Krisztusnak mutassa az utat!

A faji és nemzeti elv túlhajtásából, mint alapvető tévedésből következett a többi. Így a helyettes elégtétel bibliai igazságának az elvetése, mert az a germán ember önértetének nem felel meg. Elidegenedtek az Ótestamentomtól, behozták az árja §-t az egyházba is, kérdésessé tették a szeretetmunkák végzését, mert az szerintük fajellenes. Egy iskolás gyermek pl. dolgozatában már arról írt, hogy a bétheli szeretetintézmény biológiai bűn a német nép ellen.

Mihelyt ezek a német keresztyének az egyház életében uralomra jutottak, azonnal kivált belőlük — egyébként logikai szükségszerűséggel — a túlzó balszárny, amely tanaiban már csaknem az ősgermán pogány vallást hirdeti.

Ami most már a védekezést illeti, az is teljes erővel folyik úgy a katolicizmus, mint az öntudatos protestantizmus, különösen a reformátusság részéről. A róm. katolikusoknak előnyük az egységes szervezet és az országon kívüli központ. Viszont a küzdő protestantizmusnak egyetlen erőssége a teljes Szentírásban

Isten ígéje. Ennek az integritásáról tesznek napról-napra mind többen bizonyosságot és a tömeg-egyházból lassanként kiválik a hitvalló egyház. Az ellenállást a lelkipásztorok vérszövetsége, református helyeken pedig a presbitériumok és ú. n. szabad zsinatok vezetik. Barmenben meg is alakult a hitvalló nemzeti szabad zsinat, amelynek hitvallását közösen irták a lutheránusok és reformátusok.

A dolgok mai állása szerint nem valószínűbbé, hogy a régi tömegegyház visszaálljon.

Nekünk mindenesetre tanulnunk kell a szomszéd kárán és mindent meg kell tennünk arra, hogy református egyházunk hitvalló és bizonyágtévközpontú egyház legyen.

(Kiss Lajos jegyzetei után.)

Felsőzemplén protestáns egyházközségei a XVI.—XVII.—XVIII. századokban.

— Adalékok. —

XIX.

Nagytoronya a XVII. század elején már mint erős református ekkleziás szerepel. *Miskolczi Csulyak István* lizskai esperes naplója több ízben említi, így: 1629. jul. 3-án; jul. 8-án; 1630. jun. 1; jun. végén; jul. 2-án; jul. 10-én; decemberben; 1631. márc. 6.; jul. 1; jul. 17-én; 1632. febr. 25-én. Ugyancsak *M. Cs. I.* esperes 1629. dec. 3-án keltezett körlevelében „ad generalem synodum” hívja össze papjait, mely 1630. jan. 9-én lett megtartva *Kistoronyán*. *Kistoronyának* keserves napjairól számol be az ujhelyi levéltárban őrzött „*Historieorum Acta*” lapjai, melyeket *Bornemissza Mihály* szolgabíró és *Árvay János* esküdt jóvoltából birunk. E lapok *Kistoronya* kiraboltságáról szólnak 1660-ban. „A császár öfelségének gyűlő mezei hadai, hogy a Sátoralja-Ujhely város közelszomszédját, *Kistoronya* községet, mi rutul megrohanták, hol és micsoda gonoszságokat cselekedtek, . . . fosztottak, loptak, házakat, pincéket rontottak fel, ártatlan embereket vertek és taglottak”, mindezekről egykoru hiteles tanuvallomások szólnak abban a jegyzőkönyvben, melyet az előbb említett két hivatalos személy vett fel 1660-ban.

Ebből a jegyzőkönyvből iktatok ide két „fasiót”: . . . „1. Testis *Gál András*, Annor cc. 45., *Kistoronyán* lakozó. A Méltóságos Fejedelem Asszony Eő Nagysága (Lorántffy Zsuzsanna.) jóbágya hite után azt vallyá: Az elmúlt napokban az Eő Felséghe számára Gvöleő Mezej magyar hadak keröl egy Egry János nevő Hadnagy szalvan ide Kis Toronjara harmadnapig it lakot, az allatt az *Templomot megh haghtak eczaknak idején*, Péczeket fel-

rontván Rut Tikozlással hortak az mit benne találtak, mind ejel-nappal. Midőn az Hadnagyot megh talláltak felőle, előtek (azt mondotta), hogy mar fenitette az katonákat, de annak utana esmét kietszerte inkább czelekettik az Istentelenséghez. Csak ottankerőlís (a templom körül) eőt Pénczeket vertek fel. Czak egy Tóth Péter nevő Embernek Niolcz io leőreie (lőréje) lévén kit filigk (félíg) s kit annalís többen el horttak, maghat (Tóth Pétert) rut Isten ellen valo káromkodó szitkokkal szittak, eöllísel (megöléssel) veríssel fenigetik". Következik a 2 Testis Tóth Peter. Annorum circiter 50. Kis Toromijan lakozó ugyan Miltóságos Feiedelem Aszszony Jobagya hite utan azt vallia, mint az előltthe való Tanó hoc addító: Egy Kóvér György nevő Nemes Embernekis az Pénczeiről le vertik az lakatot."... A negyedik tanú, Turczin Gergely vallomásából pedig megtudjuk, egyebek közt még ezeket is: "... Tudgya aztis, hogy Csergőy Nagy György nevő Embernekis a Kis Toroni földén levő Pénczeit feltörvén, abban levő Réjtekeul Együtt, az Csergőy Predikátornak és Mesternek azon Réjteekben hordókban lévén Portekájok villagos nappal fel verték és amit szerettek benne azt el vittek."

Érdemes tudni azt is, hogy az egri „*Memo-ria Dignitatum*” lapjain 1699-ben a protestantizmusnak zempléni nagy áradatában csak 29 róm. kat. plebánia van feljegyezve, ezekben is lelkész hiány mutatkozik. A két Toronya nincs a 29.-ben benne, pedig az ellenreformáció szele ugyancsak csapdosta fedeleit. I. Lipót 1687-ben a jezsuiták kezébe visszaadlja Kistoronyán a templom szőlejét és az összes harangokat. A jezsuiták 1706 évig birták e javakat. Akkor a Rákóczy-szabadságharc parancsára mindent vissza kellett adni a kálvinistáknak és a jezsuitáknak sivar számkivetésbe kellett menniök.

1700-ban a Telekesv-féle jelentés a *Nagytoronyáról* ugy emlékszik meg, mint amelynek kat. kőtemploma használhatatlan állepotban van és a *mezőváros* dézsmái nagyságos *Rákóczi György* urra vannak átirva. „Mondják azonban, hogy ezeket a dézmákat *Szegedy Ferenc* egri püspök magához vissza váltotta és a kassai papnevelő intézetnek adományozta.”

II. József kezdeményezésére országos rendeletet adott ki 1783. dec. 1.-én a Helytartótanács, hogy a „jus patronatus” jogán érdekelt földesurak, esperességek és vármegyék u. n. vegyes bizottságokat szervezve, kellő helyszíni és tárgyi vizsgálódások után készítsenek javaslatokat arról, hol kellene és lehetne létesíteni sürgősen új plebániákat.

A zempléni bizottság 1784-ben a többi között Nagytoronyát is alkalmasnak találta az új plebánia megszervezésére s el is készítette az új rk. templom tervrajzát is, mely azonban ma

is csak... terv alakjában pihen a régi ujhelyi főliánsok levéltári börtönében.

A *kistoronyai* ref. templom történetét és leírását *Visegrádi Jánostól* birjuk, ki még 1908-ban megírta azt: „*Zemplén vármegye déli részének műemlékei*” című tanulmányában. A két Toronya történetét pedig a „*Liszka*”-ban kell keresnünk, mely azonban nem teljes.

Az Úrnak 1709 ki esztendejében *Nagytoronyára* a következő erdélyi nemes családok menekültek be és telepedtek le: *Kaszonyi István* Felvinczről; *Magyary Mihály* Felvinczről; *Mónár István* Szentmihályfalváról; *Sárdy János* Polányból; *Kistoronyára*; *Szabó János* Felvinczről; *Szász István* Felvinczről; *Voncsy Boldizsár* Felvinczről.

II. *Rákóczi Ferencz hajdui* 1705-ben a következők voltak *Kistoronyáról*: *Bekiny András*; *Batska Mihály*; *Dánk István*; *Garas István*; *Király István*; *Mákos István*; *Sáfár Nihály*; *Somody István* és *Tóth János*. Összesen: *Kilenczen. Nagytoronyáról*; *Baszodi András*; *Bodnár György*; *Kondás János*; *Teburcz András*; *Tóth György* és *Tóth Pál*. Összesen: *hatan. Kurucz* emléküket övezze a halhatatlanság bábérja! *Haraszty Károly.*

A Kárpátaljai Ungi Egyházmegye

f. év október 11.-én tartotta évi rendes közgyűlését Ungvárott, a ref. otthon helyiségében, Komjáthy Gábor esperes és Egry Ferenc em. i gondnok elnökletével. Esperes magasszárnyalásu imádsága után em. i gondnok tartott mélyenszántó megnyitó beszédet, melyben az egyház és nemzethűség, e két ikertesivér isteni adományának megbecsülésére mutatott rá. Majd Esperes részletes jelentése következett az egyes egyházközségek helyzetrajzának hű ismertetésével; ahol örvendetes jelenségek vannak, ott dicsérettel jutalmazva, ahol csüggesztő momentumok, ott aggódó szeretettel keresve és mutatva a gyógyírt. E jelentés kapcsán hozott határozatokat követőleg kimondta közgyűlés, hogy az 1923—1934 évi egyházmegyei gyűlések jegyzőkönyveinek fontosabb pontjait gépirásos füzetben minden egyházközség részére elkészítetteti, hogy a kinyomatás súlyos költsége alól az egyházakat mentesítse. A szakjelentések tudomásulvétele, Vass József s. lelkésznek az egyházmegyébe való bekebelezése s Kormos Gerő tanító-képviselő amaz előterjesztésére hozott határozat után,—mely szerint a tanító-képviselők tanácsbírói jelleggel is birjanak ugy az egyházmegyén, mint az egyházkerületen—, a csongori és eszenyi egyházak adósságainak rendezése végett, saját kérelmükre, bizottságot küldött ki a közgyűlés. Ugyancsak bizottságot jelölt ki a kerület elé terjesztendő em. i közigazgatási és fegyelmi sza-

bályrendelet szövegezésének felülvizsgálata végett. Majd a kerületi képviselők megválasztása, a kisgejőci kölcsön jóváhagyása, hitelesítő bizottság kijelölése és néhány közigazgatási bírósági ügy letárgyalása után 1/2-kor a közgyűlés végetért s ugyanazon helyiségben Esperes úr szívesen látott vendégei voltak az alkotó tagok.

b. s.

Sötétben zavaros.

A Pozsonyban megjelenő „Hiradó” 1934. október 10 iki számában „A komáromi református egyházmegye közgyűlése” címen beszámoló féle cikk jelent meg. Aláírva nincs. De nem is érdekel, ki írta. Tollforgató, az meglát-szik rajta. Egy kitétele mellett nem tudok szótlanul elmenni s ez a következő: „Majd Soós Károly esperes tette meg jelentését, amely felölelte az egyházmegye életében előforduló összes nevezetes eseményeket és bevezetőben rámutatott az egyházmegye néhány lelkészének a belmisszió terén kifejtett túlzó, idegen mintákat utánzó, az egyházak békéjét veszélyeztető munkálkodására. Kijelentette az elnök, hogy az egyháznak szüksége van belmisszióra, mert az életkérdés, azonban az egyháznak az ősi református hitet tisztán valló belmisszióra van szüksége.” A kiemelés nem tőlem származik. Szerény véleményem szerint inkább kiemelendő lett volna az a nagyszerű esperesi kijelentés, hogy a *belmisszió életkérdés* és hogy olyan belmisszióra van szükségünk, amelyik ősi hitünket teszi elevenebbé és hatékonyabbá.

Mélyen elszomorított, hogy amikor oly keveset hallatunk magunkról napilapok hasábjain, miért éppen szennyesünket aggatjuk ki az ablakba? Ugy is tudja a világ, hogy az is van. De ennek a negatívumokkal teli világnak, pozitívumot adjunk.

Amikor valami nemesebb pezsdülés észlelhető egyházi életünkben, akkor persze egy mukkanás sincs a napilapokban. Legalább itt nyugaton nincs. De ha lelki gikszer történik, akkor nesze világ, csemege.

Ez egyházmegyei gyűlés örvendetes eseménye volt, hogy a belmisszió ügye nincs többé személyekhez kötve. Egyesek hibázhatnak és tévedhetnek, amint elő is fordul, de maga az ügy megy előre. Így is van ez jól.

Örömmel hallottuk az esperesi jelentésben a belmisszió kihangsúlyozását. Nagy egyházmegyénkben nincs gyülekezet, hol a belmisszió-nak valamelyik ága képviselve ne lenne. Tehát mindnyájan barátai vagyunk ennek a mozgalomnak. Hogy nem egyformán? Istenem, az életünk sem az, a szolgálatunk sem az, meg nem lesz egyforma az utolsó nagy számadás sem.

Egy szomorú beszélgetésnek lettem akaratlanul is fültanuja. Közgyűlésen történt. Falusi

kurátor atyámfia kérdéssel fordul a mellettem ülő lelkésztársamhoz: miért mondott le a belmissziói bizottság? Lelkésztestvér így felelt: „Azért mondták le őket, mert térdepelve imádkoztatták a gyerekeket”. Nos, ez teljesen valótlan állítás. A „boldogult” e. m.-i belmissziói bizottságnak magam is tagja voltam, de annak ilyen irányú hivatalos tevékenységéről mit sem tudok. Tessék megnevezni a hamis prófétákat és ha kell, akár el is tiltani a „prófétalástól,” de általánosítani és egyesekről ártatlanul rossz hírt terjeszteni, bocsánatot kérek, de nem tisztességes dolog.

Az sem fedí az igazságot, hogy „lemondatták”. Önként mondott az le kérem. Csekélységem már az egyházmegyei gyűlés dátumának kitűzése előtt elküldtem lemondásomat úgy az esperes úrnak, mint a belmissziói bizottság elnökének. Elküldtem pedig azért, mert a tavaszi rendkívüli lelkészértekezlet a megalkotandó belmissziói tervzet létrehozásánál teljesen mellőzte az arra legilletékesebb belmissziói bizottságot. Ezt az eljárást nem tartottam korrektnek, levontam a konzekvenciát és lemondtam. A bűnös azonban az egész lelkészértekezlet, mint amely olyan társaságot választatott meg a közgyűléssel, amelyik nem felelt meg magas sztos hivatásának. Mert csak ez volt oka a negligálásnak! A tavaszi rendkívüli lelkészértekezlet összehívását is a tévesen „külföldi irányzat”-nak nevezett szellem tette szükségessé. Leghelyesebb lett volna lemondani a belmissziói bizottságot és egészen más helyzet állott volna elő, mint így a lemondás után.

Még valamit. A belmissziói bizottság hivatalos lemondó levelét nem irtam alá, mert azt megelőzőleg régebben lemondtam, különben is a gyűlés előtt arról nem is tudtam, nem is láttam, tehát alá sem írhattam.

Kár, hogy az ideiglenesen delegált belmissziói bizottság nem indítványozta a belmissziói kalauz kötelező — egyházmegyei — beszerzését. Erre csak lett volna pénze az egyházmegyének? Talán az elnökség pótlólag intézkedhetne ebben az ügyben, tekintve, hogy az egyházközségek úgy is évi járulékot fizetnek iratterjesztés címén.

Czibor József.

Irodalom.

Egyetemes szükségérzet kielégítésére vállalkoztak dr. Révész Imre, dr. Soós Béla, dr. Szabó Zoltán és dr. Vasady Béla teol. egyet. ill. akad. tanárok, amikor elhatározták, hogy a *lekipásztori és nevelői munka tartalmasabbá és sikeresebbé tétele érdekében*, tudományos alapvetéssel, de mégis gyakorlati célok szem előtt tartásával, 1935 januárjában megindítják az *Igazság és Élet* című folyóiratot, amely évente tizszer, minden hónap elsején (július és augusztus kivételével) fog megjelenni, két-két ivnyi,

összesen tehát 20 ivnyi (320 lapnyi) terjedelemben. Miután pedig e folyóirat a magyar református lelkipásztoroknak akar szolgálatot teljesíteni, előfizetési díja a lehető legminimálisabb, de nyomdai kiállítása méltó lesz szellemi tartalmához és magasztos célkitűzéséhez. Évi előfizetési díja lelkipásztoroknak négy pengő, vallásoktató lelkészeknek és segédlelkészeknek, valamint teológusoknak pedig három pengő. *Bátran állíthatjuk, hogy az „Igazság és Élet” lesz a legolcsóbb folyóirat.*

Az „Igazság és Élet” állandó rovatai a következők lesznek: 1. Rövid meditáció. 2. Gyakorlati bibliamagyarázat (exegetikai rész), melynél a tudományos exegezis előfeltételezettnek tekintetik s annak gyakorlati jelentőségű vonatkozásai lesznek elsősorban kidomborítva. 3. Elvi vagy tudományos rész, itt kerülnek tárgyalás alá az aktuális teológiai-tudományos, világnézeti, dogmatikai, apologetikai problémák. *Frissen és rendszeresen, tömören és mégsem elnagyoltan, tudományos alapvetéssel, de mégis a kifejezetten gyakorlati érdekek figyelembevételével sorakoztatja fel a folyóirat a legkülönbözőbb teológiai, elvi és világnézeti probléma-megoldásokat.* 4. A folyóirat további rovatában a lelkipásztori és nevelői munka kérdései fognak szóhoz jutni (figehirdetés, vallásos nevelés, evangélizáció, bel- és külmiszió stb. stb.). 5. Szolgálatot akarunk azáltal is teljesíteni, hogy református gyülekezeti életünk sajátos vonásaira, valamint református népünk lelki arculatára vonatkozó lélektani megfigyeléseket és feldolgozásokat egy külön, református hungarológiai részben fogjuk nyújtani. 6. Egyháztörténelmi közleményekre is kiterjed figyelmünk, de itt is az lesz irányadó szempontunk, hogy közleményeinknek a lelkipásztori és nevelői munkában gyakorlati hasznát vehessék. 7. Vasárnapi iskolai és gyermek-istentiszteleti vezérfonalról is gondoskodunk. 8. Kellő számú előfizető jelentkezése esetén időnként a folyóirat mellékletül egy egy mintaprédikációt is fogunk nyújtani, külföldi vagy hazai klasszikus igehirdetők tollából. 9. Végül a könyvismertetésekről teszünk még említést. Egy-egy évfolyam tíz számában a különböző teológiai szakcsoportok aktuális kül- és belföldi irodalma egymásután kerül majd ismertetésre, mégpedig úgy, hogy minden egyes szám más-más szakcsoport könyveinek ismertetését hozza, de nem több, hanem mindig csak egy-egy szakreferens tollából. *A könyvismertetések is gyakorlati célzatúak lesznek, a legfőbb irányadó szempont itt is az marad: mi hasznát veheti a lelkipásztor a szóbanforgó könyv elolvasásának.*

A folyóirat főmunkatársainak felkérése folyamatosan van, egyetemes egyházunk különböző egyházkerületeinek legkiválóbb erőit sikerült már eddig is főmunkatársakul megnyerni. Az „Igazság és Élet” folyóirat ügyében minden megkeresés dr. Vasady Béla felelős szerkesztő, illetve az „Igazság és Élet” szerkesztősége és

kiadóhivatala címére, Debrecen. Központi Egyetem küldendő.

Akik erre a közszükségletet betöltő, hiánypótló havi folyóiraatra előjegyezni vagy előfizetni óhajtanak, — a tiszáninneri ref. egyházkerületből — tudassák ebbeli szándékukat egy levelezőlapon Lengyel József eker. belm. előadóval pp. Seňa—Abaujszina, hogy címökre már a karácsonyi számot küldethessem. A többi kerületbeli előfizetők szintén ker. missz. előadójuknál jelentkezhettek, akik az előfizetési összeg felvételére is felvannak hatalmazva. Csehszlovákiába cenzurált példányok fognak jönni, melynek összeállításánál a mi különleges szükségleteinkről is gondoskodás fog történni.

H I R E K

— **Halálozás.** Szomorú szívvel tudatjuk e helyen is olvasóinkkal, hogy *dr. Sutka István* ügyvéd, a nagykaposi egyház presbitere, az ungi egyházm. ügyésze, a tiszáninneri egyházkerület tanácsbírája és főügyésze, az egyetemes konvent és a törvényhozó zsinat rendes tagja, a magy. nemzeti párt kerületi alelnöke, járási és községi képviselőtestületi tag f. hó 19-én, 50 éves korában hosszas szenvedés után Nagykaposon elhunyt. Temetése 21-én vasárnap d. u. ment végbe dr. Magda Sándor püspök, Szücs István esperes, Kőmives Sándor főjegyző és Juhász Imre csepelyi lelkész papi gyászfunkciója mellett, a környékbeli papság, tanítóság, reformátusság s más vallásuak, kartársak, jóbarátok és tisztelők oly nagyszámu részvételével, hogy már maga ez a külsőlegesség is fényes, bár szomorú bizonyosság az elhunyt kivételes egyénisége és nagyrabecsült-volta mellett. Egyik legnagyobb vesztesége és halottja ő valóban egyetemes ref. egyházunknak, az egész szlovenszói magyar kisebbségnek és társadalomnak. Halálát csak egy évvel előbb, nagyobbik fia elvesztése által is annyira megpróbált özvegye, kisebbik fia, testvérei s nagyszámu rokonság gyászolják, akiknek szívébe, — de mindnyájunkéba is — oltsa bele az irgalmas Isten az Ő akaratában való megnyugvás szent érzését. Elhunyt hűséges testvérünk emléke pedig legyen közöttünk soha el nem muló és áldott!

— **Hírek a pozsonyi református internátusból.** A Református Internátus és Menza (R. I. M.) október 15-én átvette Pozsonyban az Edl utcai egész első emeletét és egyúttal menzáját is megnyitotta. Az internátust f. év október hó 31-én d. u. 6 órakor adja át ünnepélyesen ren-

deltetésének Balogh Elemér ref. ker. püspök, konventi elnök. Az ünnepélyre hivatalosak az összes egyházközségek és azok képviselői. A menza első hetében kiszolgáltattak: 52 reggelit, 135 ebédet, 82 vacsorát. A reggeli árát 1 čk. 20 fillérben, az ebéd árát 5'50 čk.-ban, a vacsoráért 3'50 čk.-ban állapította meg a végrehajtó bizottság, a havi általános összeg azonban 260 korona. A természetbeni adományokat az Edl u. 9. sz. alá, a pénzbeli hozzájárulásokat a „Református Keresztyén diákinternátus és menza Bratislava” név alatt vezetett 114—893 számú brünni postatakarék pénztár sekkszámlára kell küldeni. Minden 10 korona, amit felajánlanak, egy-egy világi szegény diák egész napi ellátását és így az elszegényedett intelligencia megerősítését biztosítja. A vezetőség reméli, hogy a közismert református aranyszív meg fog nyilni és lehetővé teszi a vidék részére létesített internátus és menza fenntartását.

— **Értesítés.** Az Ungi Segélyegylet XII. kifizetését teljesítette. Az eddig kifizetett segélyek összege 85.100 korona. Szeretettel kérem egyesületünk tagjait az újabb 100 koronás járulékok mielőbbi befizetésére, hogy egyesületünk működésében zavar ne támadjon. A befizetéshez ez alkalommal minden tag 5 befizetési lapot fog kapni, hogy ne legyen szükség minden egyes alkalommal külön értesítésre. Kérem azokat megőrizni. A szükségessé váló újabb befizetések idejéről ezután a hivatalos lapban adok értesítést. Szeretettel szolgáljuk: Kömives Sándor ügyvezető.

— **Hirdetmény.** A *lasztóci* egyház olyan nyugdíjas *organista kántort* keres, aki lakásért s az azzal kapcsolatos 800 □ öles kitűnő kertért kész volna a templomi istentiszteletet orgonával kísélni. Nyomorusága miatt az egyház más díjazást nem adhat ez idő szerint. Érdeklődők forduljanak a ref. lelkészi hivatalhoz Lastovce pp. Legiňa-Michaľany.

— **Dogma és egyházi adó nélkül.** A szerzetelenségek és egyéni törekvések korát éljük. Mindenki többet tud a másiknál és rendkívül akar mutatni. Ime egy új vallás: „Szabadgondolkodó unitáriusok Turáni Egyistenhívők”. Az új vallás világi feje dr. Bencsi Zoltán pesti ügyvéd, főpapja (táltosa) Kiss Károly volt petrozséni unitárius lelkész. Az új vallásnak nincs dogmája, elveti a Szentháromság tanát, melyet nem talál a Bibliában s eljut a turáni ősvallás-

hoz. Azt állítják, hogy a magyarság nagy politikai és kulturális hibát követett el, amikor a kereszténységet fölvette, esztelenség Nyugatot védelmezni Kelettel szemben. Dogmája nincs, az istenséget mindenki úgy képzei el, ahogy akarja. Egyházi adó nincs, mindenki annyit ad, amennyit akar. Tag csak felnőtt lehet és magyar nevet kell felvennie, különben nem léphet az egyház tagjai közé. Az új vallás alapítói nagy reménységgel hiszik, hogy az állam elismeri őket, mert mint mondják, táboruk erősen növekszik.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninneni Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

839/1934. sz. Bratislava—Pozsony, 1934. X. 11. *Körlevél! Fontos!* A Dunáninneni Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű és Tekintetes Iskolaszékének és Igazgatóságának, az itteni iskolaügyi referátus f. év október hó 2-ről kelt 1957/34 prez. sz. átiratára, mint 177. sz. körlevélre, pontos betartás céljából közlöm, hogy az iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium 1932. június 10-ről kelt 73.380/I. sz. döntése szerint (Iskolai és nemzetművelődésügyi minisztérium Věstník-e XIV. évf. 123. oldalon), valamint az iskolaügyi referátus 1931. október hó 19-ről kelt 181. sz. körlevele értelmében, a szlovák nyelv helyesírásának tanításánál iskolákban csak a Slov. Matica által kiadott és az Államnyomdában nyomtatott szlovák helyesírási szabályok (Pravidlá slovenského pravopisu) engedélyezettek az iskolaügyi és nemzetművelődésügyi minisztérium által s ezért egyedül ez a könyv használható segédtaneszközül. Szeretettel szolgáljuk: *Balogh Elemér* püspök.

A szlovenszkói tisztáninneni református egyházkerület püspöki hivatala.

917/1934 sz. V. Kapušany—N. Kapos, 1934. X. 16. Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak! Az iskola és nemzetművelődésügyi min. referátusa Bratislava 1934. okt. 2-án kelt 1957/1934 sz. átiratában arról értesíti az itteni hivatalt, hogy a felekezeti iskolákban is a szlovák helyesírás tanításánál az egyedüli jóváhagyott Pravidiel című könyvet használják, mint tanítási segédeszközt. Atyafiúi szeretettel: *Dr. Magda Sándor* püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Vefké Kapuány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNGCSEPELYI lelkeszi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Uj korszak küszöbén.

Részletek Tornallyay Zoltán egyházkerületi főgondnok megnyitó beszédéből.

Főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi közgyűlés! Egy esztendeje még csak, hogy fájó szívvel álltuk körül az *Idrányi Barna* koporsóját; nem több, mint 9 hónapja, hogy a magyar reformátusság legnagyobb világi férfiának, haló poraiban is fényes csillagának: *Dókus Ernőnek* végtisztességén megjelentünk és ime, már ismét az elmulás sötét gondolatai nyugóznak le bennünket. Ugy látszik, a mérték még nem telt be. A megpróbáltatások még nem értek véget. Rövid néhány napja annak csak, hogy örökre itt hagyott bennünket *dr. Sutka István*, egyházkerületünk kiváló ügyésze és tanácsbírája. Itt hagyta elárvult szeretteit, református anyaszentegyházát és magyar testvéreit. Itt hagyta mindazokat, akikért egész életén át példás hűséggel és önzetlenül fáradozott. Bizonyára mértéken felül fáradozott és dolgozott, ezért roppant ősze idő előtt a halandó test. Az elmulás fájdalmas ténye még oly közel van hozzánk és anynyira előttünk áll a megboldogultnak rokonszenves alakja, hogy szinte el sem tudjuk hinni, hogy vége mindennek és hogy egyszersmindkorra nélkülöznünk kell a *dr. Sutka István* szeretetreméltó, puritán egyéniségét, beretvaéles jogi elméjét, higgadt bölcsességét, rendíthetetlen hitét és férfias, nyílt jellemét. Az élet delelőjén távozott el körünkől és most már ismét együtt van korán elhunyt felnőtt derék fiával és együtt van régi munkatársai közül Péter Mihállyal és Lengyel Lászlóval is. Hálás kegyelettel idézzük fel a *Sutka István* emlékét és fényes betűkkel iktatjuk be jegyzőkönyvünkbe és szívünkbe is az ő kiváló érdemeit és mindhalálig való hűségét. Helyét be fogjuk tölteni mielőbb, törvényeink így intézkednek. De én úgy érzem, hogy az

ő helye azért igen sokáig üres lesz mi nekünk úgy a fehér, mint a tanácskozás zöld asztalánál.

Még egy veszteségünkről akarok megemlékezni, a *Bornemisza Elemér* haláláról. Közelebb-ről a gömöri egyházmegye halottja ő, de méltó arra, hogy egyházkerületünk jegyzőkönyvében is emléket állítsunk nemes egyéniségének. Olyan férfiú volt Bornemisza Elemér, amilyeneket csak kivételesen és jó kedvében küld embertársainak az Ur. Valódi úr volt tetőtől-talpig, a szó legnemesebb értelmében. Maga volt a megtestesült szeretetreméltóság, korrektség, kötelességtudás, szerénység, jó rokoni és hű baráti ragaszkodás. És az áldozatkészség rabja még akkor is, amikor már ő maga is nélkülözött és amikor már csak azt az egy holdnyi ingatlant vallhatta magáénak, amelyen, fenyőekkel benőtt ligetben, emelkedik őseinek: a minaji Bornemisza családnak, utolsó kuriája, a bátkai sírbolt. Negyven évig szolgálta páratlan hűséggel anyaszentegyházát a kies Balog völgyén és Gömörben és csakis határtalan szerénysége tartotta őt vissza a vezéri tisztségektől, amelyeknek viseléséhez pedig minden képessége megvolt. Én szívemhez nőtt legjobb barátomat vesztettem el benne, ezért kétszeresen fáj nekem az ő csendes elmúlása.

De ne bolygassuk tovább az elköltözötteket csendes álmukban, térjünk rá a kötelességteljesítés útjára.

Elháritthatatlan akadályok gátoltak meg abban, hogy a március 20-iki püspökbeiktató közgyűlésen megjelenjek és — együtt ünnepelve az ünneplőkkel és együtt örvendezve az örvendzőkkel — a holt betűk helyett élő szóval

üdvözöljem a hivatalába beiktatott új püspököt: főtisztelendő *dr. Magda Sándor* urat.

Ugy érzem, nem volna teljes az elnöktársammal való hivataloskodásom összhangja, ha itt, az egyházkerület színe előtt ünnepélyesen ki nem jelenteném, hogy *boldog megnyugvással vettem és veszem tudomásul a püspökválasztás eredményét* és szívem szerint kívánok a püspök urnak — legmagasabb egyházi méltóságában is — tetteiben és eredményekben gazdag közegyházi vezérkedést. Hogy ez meglesz és hogy az ő működéséhez fűzött várakozásban nem fogunk megcsalhatkozni soha: bizton hiszem és emelt fővel hirdetem.

A beiktatáskor elhangzott főpásztori beköszöntő, a szószéki predikáció és az üdvözlésekre adott válasz, de — ami ennél is súlyosabban esik latba — főpásztorunknak eddigi puritán, munkás élete, sokoldalú tevékenysége, egész határozott, kiforrott egyénisége, jelleme, fölkészültsége, akaratereje, józan ítélőképessége, végül az 50 éves egészséges, erős férfinak teljes munkabírása, szellemi és testi ereje tényé sűrűsödő ígéret nekünk arra, hogy Isten segítségével és a mi hü támogatásunkkal sikerülni fog Magda Sándornak urra lenni ezen a vajudó, forrongó, nehéz korszakon és a megoldásra váró feladatokat meg fogja oldani anyaszentegyházunk javára, a mi boldogulásunkra és saját megnyugvására. Hogy ez így legyen, Istentől kérem és egész egyházkerületünk nevében őszintén kívánom.

Egyházkerületünk történelmének az elmúlt esztendőben nincs is kimagaslóbb eseménye a püspökváltozásnál. Valahogy úgy érzem, hogy *új korszak küszöbén áll egyházkerületünk*. Az államfordulatot követő, küzdelmekben gazdag hősi korszakot — a Czinke István, Péter Mihály és Idrányi Barna nevéhez fűződő másfél évtizedet — lezárta az Idrányi Barna rövid püspöksége. *Fiatalabb munkásokat hívott elő az idők szava*, hogy ne csak megkezdhezzék, hanem be is fejezhezzék a nagy művet, amelyre elhívtak. A Magda Sándor életkora megengedi azt, hogy tervekét csináljon. Művének azzal a felelősségteljes érzéssel kell hogy lerakja az alapjait, hogy ő fogja majd megszerkeszteni a földészéket és a viharok ellen védő tetőt is. Nem kis feladat ez, de nem elvégezhetetlen. Csak az alkalmas pillanatot és munkatársait kell jól megválasztania és akkor mindenképpen ékesen és szép rendben megoldódnak. Mert feladat van bőven. Ezt érezzük és látjuk mindnyájan, még akkor is, ha nem beszélünk róla.

Itt van legelső sorban kerületünknek különleges ügye: *a szlovák egyházmege igazságos megoldása*. Hangsúlyozom azt, hogy igazságos, mert e nélkül elképzelhetetlen az ügy célra vezető, békés, Isten országát építő megoldása. Ebben a kérdésben az érdekelt egyházmegek és magá a kerület is megnyilatkoztak, hivatkozva Egyházi törvénykönyvünk I. t. c.-ének 49. és 67.

szakaszaira, amely szakaszok az egyházmegek mikénti beosztását és új egyházmegek szervezését a kerület, illetőleg az érdekelt egyházmegek belügyének tekintik. A konvent új egyházi törvényeink sorsával hozta függő viszonyba ezt a kérdést. Hogy ez az álláspont megáll-e vagy sem, nézetem szerint legalább is vitatható. Nincs itt taktikázásnak és kompromisszumozásnak helye. Hagyjuk ezt a módszert a parlamentnek. Szembe kell nézni egyenesen és férfiasan a dolgoknak és igazságos, békés, eredményes egyházépítő munkát végezni minden politika kikapcsolásával. Le kell szögezni, hogy az a hang, amelyet a fenti konventi határozat visszhangjaként a „Slovenské Kalvinské Hlasy“ megütött, semmiképpen sem alkalmas a megkívánt egyetértés és békés atmoszféra megteremtésére. Ez a hang a hordópolitikusa hangja és nem az Isten országát hirdető és szolgáló református emberé. Ez a hang visszatetsző és megengedhetetlen.

Megoldásra vár a *tanítói igazgatói pótlék* vitás ügye is. Hogy ez közérdekű és nem mindennapi fontosságú ügy, bizonyítja a hivatalos lapunkban közzétett részletes, elfogulatlan és alapos felkészültségű vita. Meg kell állapítanunk, hogy az 1926. évi 104. sz. törvény szöges ellenében van egyházi alkotmányunk szellemével és betűjével. Ez az oka minden harcnak, amely helyenként már szinte éket látszik verni a tanítóság és egyházak közé. A konvent — mint legfelsőbb közigazgatási szervünk — volna hivatalos ebben az ügyben a hivatalos helyeken ismételt és ismételt közbenjárni és legalább is a fenti törvényben a felekezeti iskolákra beigért külön törvényt kisürgetni. Maga az 1930. évi konventi határozat t. i. nem vette elejét a vitának már csak azért sem, mert hiszen maga a határozat elismeri és bevallja, hogy egyetemes rendelkezést nem áll módjában foganatosítani és csak bizonyos ideiglenes intézkedések foganatosítására kényszerül.

Ezt a kérdést pedig nyélbe kell ütni már most, a jelenlegi helyzetnek megfelelően.

Nem tudom elhinni, hogy hithű tanítóságunk egyoldaluan akarna magának előnyöket kikényszeríteni egyházukkal, tápláló édes szülőkkel szemben még azok esetleges anyagi összeroppanása árán is. Ennek nem szabad bekövetkezni és én hiszem is, hogy nem fog bekövetkezni. A mint hallom, Gömörben már megindult a kölcsönös megértést célzó és a gyakorlati lehetőségekkel is számoló békés mozgalom, amely hivatva lesz ezt a tengeri kigyószzerű kérdést likvidálni és az iskolaigazgatók többletmunkájának elismerése és megfelelő jutalmazása mellett, az egyházak anyagi érdekeit is megvédelmezni és az érdekellentéteket közös nevezőre hozni.

Új feladat elé állítja hűveinket és vezetőinket a Komáromban felállítandó *református tanítóképző* megnyitása és fenntartása. Itt első sor-

ban az anyagi áldozatra gondolok, mert — úgy hiszem — magának egy ilyen intézménynek szükségszerűsége és létjogosultsága ma már vitán felül áll. E helyről is hálás szívvvel mondok köszönetet a komáromi egyházmegyének és a komáromi egyháznak alapvető áldozatkészségükért és hálás köszönetet mondok az intézmény két lelkes megszervezőjének: Patay Károly esperes és Nagy Sándor igazgató tanító uraknak. Ők már megvitták a nemes harcot. A presbitériumok már megnyilatkoztak az önkéntes megadóztatás mellett. Most már az egyéneknek és nekünk, a vezetőknek kell kötelességünket teljesíteni, hogy testet adjunk a megszületett eszmének és megnyithassa kapuit fiainknak a komáromi református tanító és kántorképző intézet.

Eddigi intézményeink: a losonci teológia és két árvaházunk beigazolta azt a feltevésünket, hogy csak akarni kell. Már közel járunk a csúcshoz. Még egy utolsó próba és fölemelt fővel állapíthatjuk meg, hogy legszükségesebb egyházi intézményeinket életre hívtuk. Önerőnkől, minden külső támogatás nélkül. Van és lesz lelkész- és tanítóképzőnk, szeretetházunk, internátusunk. A külső keretek megvannak. Ezek az intézmények lesznek majd hivatva egyházunk belső megújodását biztosítani. A vezére már várják az intézményekből kiseregülő elszánt harcosokat, hogy megvívják velük a modern mithológia hőszainak harcát... egyházunk felvirágoztatásáért és ez által hirdessék Istennek dicsőségét!...

Püspöki jelentés.

Előterjesztve a tiszáninneni ref. egyházkerületi közgyűlésen, 1934 október 25-én.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Az isteni kegyelem, amely őrsi és vezérli életünket, meghozta számomra az első alkalmat, hogy mindössze hat hónapi püspöki működés után beszámoljak a Főtisz. és Mélt. Egyházkerületi közgyűlés előtt egyházkerületünk egy évi életéről. Jelentésem legtöbb részletében az elmúlt 1933. évre vonatkozik, arra az időre, amikor benne voltam ugyan egyházkerületünk vezérkarában, de még nem állottam a kormányrud mellett. Annak az évnek történetéről lehetetlen fájdalom és megindulás nélkül megemlékezni. Az 1933-ik évben két püspökét temette el egyházkerületünk, akiknek vezérségéhez oly sok szép remény fűződött s akik nemcsak egyházkerületi, hanem egyetemes egyházi vonatkozásban is pótolhatatlan értéket képviseltek. A kegyelet adóját leróttá már egyházkerületünk úgy Péter Mihály, mint Idrányi Barna elhunytá alkalmából, azonban amikor jelentésemben egyházkerületünk múlt évi életének főbb mozzanatait szándékozom regisztrálni, ezt nem tehetem anélkül, hogy fel-

ne elevenítem egyházkerületünk eme két büszkeségének emlékét itt a közgyűlés színe előtt.

Különösen én, a méltatlan utód érzem legintenzívebben, hogy mit veszítettünk el bennük. Az egyházkerület presbitériumainak bizalma engem hívott el, hogy helyüket betöltssem, azonban érzem, hogy nekem még nagyon sokat kell tanulnom és tapasztalnom, hogy csak megközelíthessem a két kiváló előd nagyszerű kvalitásait, amelyek őket egyenesen predesztináltak arra, hogy biztos révbe vezessék egyházkerületünk s egész egyetemes egyházunk hányatott hajóját.

Ami engem illet — meg kell vallanom —, mindig inkább vágytam a tudomány és irodalom művelése által használni anyaszentegyházunknak, mint az egyházkormányzói tiszt betöltésére; de mikor kerületünk úgy döntött, hogy nekem kell az élre állani, nem vonogattam magam s megpróbálom Istenünk segítségével győzelemre vinni a csüggedő sereget. Feladatomban megkönnyíti az a körülmény, hogy olyan vezér áll mellettem, mint egyházkerületünk főgondnoka, aki a szomorú megpróbáltatás után, mindnyájunknak kimondhatatlan öröme ismét itt van közöttünk. Az ő határozottsága, agilitása, soha nem lankadó buzgalma, mindenre kiterjedő figyelme és gondossága nagy erőforrás számomra különösen most, amikor a kezdet nehézségeivel kell küzdenem.

Főtiszt. és mélt. Egyházkerületi Közgyűlés! Amidőn első püspöki jelentésem elkészítéséhez hozzáfogtam, két egyházkerületi határozat alternatívája növelte feladatomban nehézségét. Egyházkerületünk 6/1932 sz. határozatában kimondta, hogy időnyerés szempontjából a püspöki jelentés ne olvastassék fel egész terjedelmében a közgyűlésen, csupán ama részei, amelyek elhunyt jeles embereinkről emlékeznek meg, vagy hivatalukból távozó és hivatalukba lépő, egyházkerületünkkel valamelyes belső viszonyban álló kiválóbb egyénnel foglalkoznak. A 4 e/1933 sz. egyházkerületi határozat pedig az előbbinek hatályon kívül való helyezésével kimondja, hogy „a jövőben a püspöki jelentés egész terjedelmében felolvasandó a közgyűlésen.” Éreztem, hogy a két határozat, illetve az azokban megnyilvánult óhajások közötti ellentétet át kell hidalnom s arra igyekeztem, hogy lehetőleg rövid és tömör legyek. Különbösen nagynevű elődeim évi jelentéseit olvasgatva, bámulattal állapítottam meg, hogy azok valóságos irodalmi műalkotások, amelyek széles mederben, túllépve az egyházi kereteket az aktuális világpolitika és nemzetközi helyzet prespektíváit vetítik az olvasó elé. Hasonló jelentések megkonstruálására nekem, akit a püspöki iroda ügyvezetésének ezer baja-gondja napról-napra teljesen lefoglal — nincsen időm, de talán képességeim is fogyatékosak hozzá. Amint említettem, rövid és tö-

mör leszek tehát s változtatni kívánok a tónuson is. Szakitani akarok a multba néző s a mult dicsőségén merengő elégikus hanggal. A kálvinista aktivitás nem ismer megállást s nem vesztegelhet sokáig a gravaminális egyházpolitika kátyujában. Nekünk, ha százszor földre sulyt is az élet, százegyedíkszer is talpra kell állanunk és mennünk kell előre panasz és zokszónélkül. Főtiszt. és Mélt. Egyházkerületi Közgyűlés! erős és megingathatatlan az a meggyőződés, hogy a 15 évi kábultság után fel kell már egyszer ébrednünk, mert rajtunk semmi más nem segíthet, mint az, ha végre reálisan számolunk az adott helyzettel s komolyan, hidegen szembe nézünk azzal a sorssal, amelyet osztályrészül jelölt ki számunka az Isten akarata.

Jelentésemben ebből a szemszögből fogom nézni a dolgokat s az elmúlt év eseményeit s könnyebb áttekinthetőség kedvéért ugyanabban a sorrendben fogok foglalkozni a megtárgyalandó kérdésekkel, mint püspöki székhelyi beszédemben.

I. Egyházunk viszonya az államhoz.

Püspöki tisztem elfoglalása alkalmával rámutattam arra, hogy a mi egyházunk helyzete legrosszabb az egész köztársaságban, eltekintve sok mindentől azért is, mert 15 év után sincs az államhatalom által megerősített egyházalkotmányunk, amelyen mint szilárd fundamentumon megállhatnánk. Igaz, hogy legfelsőbb bírósági döntés biztosította régi törvényeink érvényét az ujak jóváhagyásáig. Azonban az állam egyes funkcionáriusai vagy nem ismerték, vagy nem akartak tudni erről a döntésről s úgy kezeltek bennünket, mintha törvényen kívüli állapotban lennénk. Most örömmel jelenthetem a Ft. és mélt. közgyűlésnek, hogy a konventi elnökség f. hó 8-án kelt értesítése szerint Kánonaink ez év augusztus 29-én 356/1934 konv. sz. alatt felküldettek Prágába megerősítésre. Minden reményünk meglehet tehát arra nézve, hogy rövid időn belül megtörténik a jóváhagyás és végre a biztos törvényes fundamentomra helyezkedhetünk a Csehszlovák köztársaságban. Tévedne azonban az, aki azt hinné, hogy törvényeink jóváhagyása után mai helyzetünk gyökeresen meg fog változni s egy csapásra vége szakad annak a sok méltánytalanságnak, amely lelkészeinket és özvegyeinket érte és éri állandóan a kongrua és özvegyi nyugdíj kiutalása tekintetében. Rövid püspöki működésem alatt már volt alkalmam többször meggyőződni arról, hogy szenvedéseink igazi okozói, az esetek kilencven százalékában nem az állami funkcionáriusok, hanem a kongrua és az állampolgársági törvény rideg, inhumánus, sokszor brutális paragrafusai, amelyeket az állami funkcionáriusoknak ridegen alkalmazniok kell nemcsak velünk szemben, hanem fajtestvéreikkel szemben is. A kongrua

törvény egy év múlva 10 éves lesz, ez az idő nyilván megmutatta nagy hibáit, amelyeket feltétlenül reparálni kell. Örölnék, ha egyházkerületünkben indulna ki az a mozgalom, amelyben az összes érdekelt felekezetek összefogva megfelelő nyomást tudnának gyakorolni a törvényhozókra a kongrua törvény gyökeres revíziója érdekében. Ettől az összefogástól, illetve ennek eredményétől lehet várunk mai helyzetünk jobbrafordulását, a sok nyomor és szenvedés enyhülését.

A bajok és sérelmek eliminálásának másik módja az állam főfunkcionáriusaival való személyes érintkezés, illetve tárgyalás. E tekintetben határozottan nagy mulasztások terhelnek bennünket. Ezzel kapcsolatban újra és újra eszembe jutnak dr. Curtis edinburghi egyetemi professzornak szavai, illetve tanácsai. Amikor 1932-ben egyházunk helyzetéről beszélgettem vele, azt mondotta, hogy miért nem mennek fel Prágába személyesen tárgyalni, ha sérelmeik vannak. A személyes, közvetlen intervenció a legbiztosabb. Sokszor megtörténik, —mondotta— hogy mi skótok speciális ügyeinkben memorandumot küldünk Londonba s megjön rá a felelet, hogy kívánságaink teljesíthetetlenek; mi azonban nem nyugszunk bele ebbe a válaszba, hanem elmegyünk Londonba s a személyes tárgyalás után kiderül, hogy kívánságaink teljesíthetők. A személyes érintkezés útján sok jóakaratot lehet tapasztalni ott is, ahol nem is reméljük.

Ez a meggondolás vezetett akkor, amikor nem sokkal hivatalom elfoglalása után látogatást tettem Szlovenszko országos elnökénél, Országh József urnál. Igazán örülök egyénileg is, hogy megismerkedhettem vele s meggyőződhettem elfogulatlan jóakarataról, amelyet azóta egy pár esetben tettekben is megbizonyított. Azt mondanom sem kell, hogy helyzetünk javulásához az is szükséges, hogy az állammal szemben teljes loyaltással viseltessünk. E tekintetben nem érhet bennünket jogos vád, mert mi reformátusok mindig törvény tisztelők voltunk, ez nekünk már a vérünkben van. Persze, sokszor a lelkészek és egyházi vezetők pártpolitikai elhelyezkedését is számon tartják. Ebben a tekintetben is bölcs mérsékletet kell tanúsítanunk. A gerinctelenség, a szolgálai meghunyászkodás s a merev negáció és passzivitás végletei között vannak más politikai utak is. Ezek között kell keresni és megtalálni azt a helyes utat, amelyen járva politikai magatartásunkkal nem veszélyeztetjük anyaszentegyházunk érdekeit, de nem adjuk fel nemzeti életünk legszentebb jogait sem.

(Folyt. köv.)

— Palástot szövetségben már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

Egyházkerületi közgyűlés.

A tiszáninneri egyházkerület október 25 és 26 napjain Kassán tartotta meg évi rendes gyűlését. 25-én délután a bírósági ülések és az egyes bizottságok tanácskozásai folytak, másnap reggel 8 órától kevés megszakítással este 8 óráig a közgyűlés tárgyalta 102 pontból álló tárgysorozatot. Dr. Magda Sándor püspök imája után a kerületi főgondnok megnyitó beszéde hangzott el, melyet ez alkalommal helyszűke miatt csak egyes részeiben közölhetünk. Mély hatást váltott ki nagy értékeinknek: dr. Sutka Istvánnak és Bornemissza Elemérnek elvesztése; majd őszinte szeretettel üdvözlöttük Szőke István ujonnan választott papi főjegyzőt és Böszörményi Sándor papi tanácsbíró.

Püspök urunk évi jelentését a lehetőség szerint közölni kívánjuk, azért annak ismertetésére itt szükség nincs.

A szlovák egyházmegye felállításának előkészítése ügyében az elvi kérdések megtárgyalására és a megoldási lehetőségek dolgában javaslatételre dr. Mertens Alfréd elnök és Böszörményi Sándor, Balázs János és Bikfalvy Jenő tagokból álló bizottság nyert megbízást, akiknek jelentését a jövő gyűlésre bevárja a kerület.

Az egyházi közigazgatási nehézségek megszüntetésére egyházkerületi tanács, állandó bizottság létesítését tartja kívánatosnak a közgyűlés és ilyen értelemben tett előterjesztést a legközelebbi zsinatnak. Az igazgatói fizetés ügyében felkérte a kerület a főtiszteletű konvent elnökét, hogy lépjen közvetlen érintkezésbe az iskolai és nemzetmívelődésügyi minisztériummal és sürgesse ki úgy a 104 sz. törvényben említett és megígért törvényes rendelkezés kiadását, mint a fizetés fedezésére szolgáló államsegély engedélyezését és kiutalását is. Addig pedig, amíg ez a kérdés megnyugtató megoldást nyerhet, úgy az érdekelt tanítókat, mint az iskolafenntartó egyházközsegeket megértésre, békés jóakaratra kéri és utasítja a kerület azzal, hogy ahol az iskola a szanálási alapból segílyt nyer, annak összege elsősorban az igazgatói fizetés fedezésére fordítandó. Türelmetlenül sürgette a gyűlés a konventi jegyzőkönyvek haladéktalan kinyomatását.

Nagy vitát váltott ki az egyik egyházmegyében jelentkező rendellenességekről szóló jelentés, melynek során az illető egyházmegye esetleges megszüntetésének lehetősége is kérdés tárgyává vált. A kerületi elnökség nyert megbízatást a kérdés közelebbi megvizsgálására és a bajok orvoslási lehetőségének megkeresésére. A számvévőszék jelentésével kapcsolatban a püspöki titkár fizetéséül havi 500 koronát, Papp József volt kerületi lelkésznek pedig érdemeinek honorálása címén 5000 korona jutalmat állapított és utalt ki a közgyűlés. A Szabó Péter alapít-

vány 300 korona kamatai Szomotornak ítéltetek oda azzal, hogy a terhükre jogerősen megállapított 250 kor. bir. eljárási költséget is segélyképen kapják meg. Ezzel kapcsolatban elrendelte a közgyűlés, hogy az alapítványt tevő Szabó Péter emléke, az alapítványra vonatkozó adatokkal együtt a hivatalos lapban az egyházkerületi főjegyző által megírandó ismertetésben közöltessek.

A tanügyi bizottság és a belmissziói előadó jelentése, mely ez alkalommal a szokottnál is nagyobb érdeklődést váltott ki, a lehetőség szerint lapunkban is meg fog jelenni.

Az érvénytelen szavazatokat kiállító, vagy szavazatot nem adott lelkészekre kirótt rendbíróság elengedése iránt beadott kérelmeket nem teljesítette a kerület és így az esetenként 100 korona összegben megállapított rendbíróság befizetése kötelező. Viszont feljegyzésre érdemes, hogy a legközelebb megtörtént szavazásnál már sem elmaradt, sem érvénytelen szavazat nem volt. (Vagyis tudunk mi rendet is — ha muszáj.)

A Heidelbergi Káté Balázs-féle szlovák fordítása nem készült el, hittankönyve azonban már megkapta a hivatalos approbációt és így rövidesen kikerül a sajtó alól. Kötelező használata elrendellett. A *templomi székjog eltörlésére vonatkozó kerületi határozatot* újból megerősítette a közgyűlés. A Szővérffy-féle egyházi zárszámadás dolgában az esperesek és gondnokok bizottságától vár véleményt a kerület.

A szórványok életéről Lengyel József jelentése rajzolt megkapó képet. Királyhelmeccs és Kiskövesd igazgatói pótlék-fizetés ügyének iratai a konventi elnökséghez lettek felterjesztve. A tanítók tanácsbíróága érdekében felterjesztett kérelem a konvent elé kerül.

A királyhemelmeci iskola átadása ügyében bizottság megy ki, hogy a helyi viszonyok tanulmányozása alapján az egyház érdekeinek megóvására minden szükséges lépés megtéessék. Ugyancsak bizottságot kell kiküldenie az ungi egyházmegyének a pályini iskola megmentése ügyében. A református biztosító iroda által az egyházkerületnek kifizetett jutalék az elmúlt évben 11.583'05 korona volt.

A dr. Sutka István helyére dr. Király Kálmánt hívta el az egyangulag megnyilvánuló közbizalom, a ker. világi tanácsbíróságra, valamint a papi aljegyzői állásra szavazás lett elrendelve.

Ragyogóan sütött az utolsó derült őszi nap, bizakodó lélekkel indultunk „uj utakon”, bár a közelmúlt idők nagy veszteségei és két egyházmegyei gondnokunk súlyos betegsége miatt valami megnevezhetetlen aggodalom dermesztő érzése szállt rá a lelkekre. Pusztulunk, fogyunk, csak az életerő megújulása, a szívek új reformációja tarthat meg!

A Magyar Református Kiállítás

Budapesten szeptember 30-tól október 8-ig az Iparművészeti Múzeum összes kiállítási termében, a Nemzeti Múzeum kiállítási, a Teológia Akadémia összes tantermeiben és a díszteremben mutatta be azt, ami művészt a magyar református egyház a templomi építészetben, ötvös művészetben, kézimunkában, faragásban, könyvnyomtatásban négyszáz esztendő alatt a maga puritán egyházi életében alkotott. Előkerültek a református festőművészek egyházi és bibliai vonatkozású festményei; a református kollégiumok százados emlékei; régi öltözetek, palástok, férfi, női viseletek, urvacsorai kelyhek és urasztali terítők. Számtalan szemléltető kép tüntette fel a reformátusság helyzetét a különböző századokban. Református fejedelmek, a Bethlenek, Bocskaiak, Rákócziak s fejedelemasszonyok, magyar nemesi családok és földmivesek egyházi hagyatékaik, könyvek, tárgyak, irások, képek kerültek kiállításra, melyeken ott volt őseink könnye és vércseppje és rajta és benne hite, egyház- és honszerelme.

Mindez közkinccsé, minden magyar református kincsévé és örökségévé vált.

Minden magyar reformátusnak látni kellett volna ezt a kiállítást.

Aki figyelmesen végignézte, az megtanulta: mit jelent reformátusnak lenni. Négy század lelke szólalt meg ezen a kiállításon.

Megmozdult az egész magyarországi reformátusság és olyan kiállítást rendezett szenvedésekkel teli történelme kincseiből, őserőkből született népművészete alkotásaiból, az Isten előtt hódoló liturgiájának emlékeiből, amilyent nem tudott felmutatni még a világ egyetlen református egyháza sem. Páratlanul áll az egész világon, egyetlen a magyar református egyház életében. Nem tudjuk, a jövőben még egyszer megvalósul-e ez? Mert nem mindennapi, mert évszázadokban csak egyszer történik meg, ezért felejthetetlen is.

Voltak a tárgyak között 1500-as évekből való úrvacsorai kelyhek, 1600-as évekből való matriculák. Egy-egy tárgy feliratán régi gyülekezetek tragédiáját olvashattuk. Régi fejfák, elrozsdásodott templomkulcsok, hatalmas folián-sok, megszürcült úrasztal-terítők, magyar református egyházunk multjának darabjai. A mult emlékei mellett állottak az egyházi élet minden mozgalmát és minden viszonylatát pontos statisztikai táblázatokban feltüntető térképek, melyek mind teológusok kezemunkái, külön táblázat gyülekezeteinkről, templomainkról, pontosan kidolgozott térkép liturgiai eszközökről, amely keletkezési idejüket is feltünteti. A régi erdőségek, a folyók mente mocsaras kiöntéseinek vidéke tele van a liturgiai emlékeket mutató jelzésekkel, régi üldözések idején ide mentették egyházunk kincseit életük kockáz-

atásával hitünk ősei. Gályarabok térképe: szenvedéssel teli utjuk rajzolódik elénk, Siracusa, Brandenburg, Hollandia, Anglia vidékei felé. Mindez csak egy-egy morzsa abból a rengeteg kincsből, amit ott láthattunk.

Ez az ügy nem egy egyén ügye, nem is egy egyházmegye, sőt nem is a mostani magyar református egyháznak az ügye, hanem azé a magyar reformátusságé, amelyiknek eddig négyszázados a története s amelyik a jövődjét sem akarja eladni.

Általa és benne a református ember történelmi tudata erősödött. Két óra alatt többet tanulhattunk a hit erejéből, mint évtizedek alatt. Olyan ritkaságokat találtunk ott, amelyeket csak most volt alkalmunk meglátni és megint eltűnnek szemünk elől, ha csak meg nem valósul az a „Magyar Református Múzeum”, amelynek létesítését október 7-én a budapesti Kálvin-téri templomban tartott presbiteri nagygyűlés egyhangulag kérelmezte a magyarországi konventtől. Ha ez a múzeum létrejön, roppant jelentőségű intézménnyel lesz gazdagabb a művelt világ. Október 8-án a bodrogkereszturi konvent emlékünnepe zárta be a magyarországi reformátusok nagyhatét. Különvont vitte le az ünneplőket Budapestre a tokaji-hegy lábánál fekvő Bodrogkereszturra.

A magyar református egyház kormányzását kezdetben a lelkészek maguk intézték. A reformáció századaiban tartott zsinatok, törvényhozó és kormányzó gyűlések lelkipásztorokból állottak. A világi egyháztagnak igen kevés, vagy épen semmi köze nem volt az egyház kormányzatához, s csak a hitrokonok védelmének címe alatt nyertek némi befolyást. A kálvini egyházalkotmány azonban lassanként tért hódított. Először a presbiteriumokat szervezték meg, főként a Dunántul, ahol már az 1630-iki pápai zsinat elrendeli azok felállítását. A Tiszántul is csak jó későn fogadja el a presbiteri intézményt.

A Tiszántul az a nézet vert gyökeret a rekatólizáció hatása alatt, mikor sok nemes és főnemes hitehagyottá lett, hogy az egyház kormányzása legjobb helyen van a lelkipásztorok kezében. De az erdélyi fejedelemség bukása, majd a szatmári (1711) békekötés után, — midőn egyre több és több olyan királyi rendelkezés (Carolina resolutio) adatott ki, amely mélyen sértette a református egyház autonómiáját, önkormányzati jogát, — szükségessé vált, hogy az egyházvédelmi munkába a tekintélyes nemesek és főurak is bevonassanak.

A szükség vezette rá a magyar református egyházat, hogy az egyház kormányzásban helyet biztosítson a lelkészek mellett a nem-lelkészi tagoknak is. Az egyház sorsán aggódó előkelő református urakat Báji Patay Sámuel hívta össze — szüret örve alatt, — mert gyűléseket tartani nem volt szabad — Bodrogkereszturba 1734 november 5-ére. Jóbaházi Döry András

volt a házigazda. Ekkor határozták el, hogy az egyházkerületek (superintendentiák) élére a püspökök mellé főkurátorokat is választanak.

A bodrogkereszturi konvent kétszázados évfordulóján tehát az egyház kormányzatába a lelkészi elem mellé a világi elem bevonását és a paritás elvének győzedelmét is ünnepelte.

H I R E K

Bernátfalvi Bernáth Zoltán

az ungi egyházmegye gondnoka, zsinati és konventi rendes tag életének 80-ik évében október 31-én befejezte földi pályafutását. Temetése november 3-án volt a vajáni templomból a vajáni családi sírboltba. Vele a régi idők egyik nagyértékű bizonyágtevője szállott a sírba. Legyen nyugalma csendes. „A boldog feltámadás reménye alatt”.

Komjáthy István

Ujabb megrendítő csapásról kell hirt adnunk. Ismét egy életerős törzs dőlt ki, megint kevesebb van egy magyar hivatott lelkes munkással az Ur szőlőjében. A nagygejőci gyülekezet a lelkipásztorát, a kárpátaljai egyházkerület tanügyi előadóját, a kárp. ungi egyházmegye tanácsbíráját és pénztárosát, az árva kis család fenntartó oszlopát veszítette el benne. Mi pedig siratunk megint egy jó barátot, egy világos gondolkozású, szerető jószívű embert. Őszinte részvétellel osztozunk a lesújtott szívek bánatában és imádkozunk vigasztalásért. Megboldogult testvérünk 51 évet élt, temetése okt. 29-én volt Nagygejőcön. Ősz pátriárkánk Komjáthy Gábor esperes, fiát gyászolja benne.

— **Állást keres** református tanítói családból, egyedül álló, intelligens urinő, ki a háztartás minden ágában jártas; szívesen vállalna idősebb lelkésznél, vagy tanítónál, vagy olyan helyen, ahol árva lelkészi és tanítói gyermekek nevelésére lenne szükség, házvezetőnői, vagy anyahelyettesi állást. Nem annyira fizetést, inkább jó bánásmódot és otthont kíván. Megkeresésekre lelkiismeretes információt nyújt: Ref. Lelkészi Hivatal Fertősalmás, p. Veliký-Palád, Podk. Russ.

— **Az Ungi S. Egylet tagjaihoz.** Sajnos, megint kifizetést kellett teljesítenünk, ezuttal a XIII.-at, 7800 korona összegben. Az eddig telje-

sített segélyezés összege 92.900 korona. Nehéz a kötelességteljesítés, de ne feledjük, hogy Istennek ad kölcsön, aki az árvát segíti. Szeretettel kérem most már a XIII. és XIV. számú befizetések mielőbbi teljesítését, mert a kifizetett segély összeg után kamatot kell fizetnünk. A befizetési lapokat mindenki megkapta. A felszólításban jelzett késedelmi kamat is beküldendő a hátralékos részletek után, mert az *elmaradó* kamatjövedelem az egyesület kötelezettség teljesítésének lehetőségét veszélyeztetné. Szeretettel szolgáljuk: *Kőmives Sándor* ügyvezető.

— **A máramaros-ugocsai egyházmegye** legutóbbi közgyűlésének határozatára november 18-án Nagyszöllősön presbiteri konferenciát rendez, amelyre ezuttal is felhívja az érdekeltek figyelmét.

— **Kárpátalján** a lelkészegyesület (K. R. L. E.) vezetősége elhatározta, hogy a Debrecenben rövidesen megjelenő „Igazság és Élet” c. folyóiratot az egyesület tagjainak a tagsági díj fejében rendszeresen járattatni fogja. Ez egyesület tagjai tehát a fenti lapot ne rendeljék meg, mert úgyszólván megkapják azt.

— **Karácsonyra** igen alkalmas gyermek és ifjúsági szindarabok kaphatók a kárpátaljai irattérjesztésnél Ref. püspöki hivatal, Munkács.

— **Tekeházán** 3—4 napos bibliai tanfolyam lesz leányok részére. Jelentkezni lehet Tornay János helybeli lelkésznél U. p. Kralova n. T.

— **Oroszországban** a British Weckly jelzése szerint igaz ugyan, hogy Moszkvában 1300 templom közül 70-ben tartanak istentiszteletet, de az is igaz, hogy a hivatalos statisztikák szerint a gyermekek 44,5%-át keresztelik meg és a meghaltaknak több mint felét az egyház szertartásai szerint temetik el. Lehet, hogy ez a % szám a valóságban még nagyobb.

— **A spanyol klérus vagyona.** Egy husvéti törvény megengedte a klerikusoknak (nemcsak a falusi papoknak, hanem a nagy papi méltóságoknak is), hogy a régi jövedelemmel arányos ellátást élvezzenek. Ez megengedi azoknak az egyházi embereknek, akiket az egyház és állam szétválása folytán a közigazgatásból kizártak, hogy a költségvetés terhére javadalmat élvezzenek. Ennek értelmében már 16 millió pesetát meg is szavaztak e célra.

— **Svájcban** az 1933-dik évben 1289 protestáns lelkész működött.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vélké
Kapudany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI Iel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Bernátfalvi Bernáth Zoltán

Peregnek a fákról az őszi levelek... az ős hervasztó szele keresztülfuvall a sárguló lombok közt és a tavasz, nyár minden ékessége, nyíló virága avarrá válik, melyet összekavar a föld sarával és nemsokára belep havával a tél. Hídeg szél sir a vajáni Bernáth-kuria még nemrégén duslombu bokrai, illatos virágágyai közt is és a máskor olyan nagy gonddal ápolt, tisztán tartott kanyargó utakon elsárgult levél, száraz avar ropog a lépések alatt.

A róza, dáhlia, begónia csoportok közt nem jár már a régi gazda, a melegágyak és üvegház felé vezető kanyargós ösvényen nem siet már végig, a nagy kert árnyékos gyümölcsfái alatt nem végzi már mindennapi sétáját — soha többé.

Az óriás krizantémumok virágluk vesztetten, kopáran állanak sorfalat a veranda hosszú üveg-fala mentén; diszük, ékességük gyászkoszorúvá vált ápoló kertészük, gondozó gazdájuk sirján.

Ami megmaradt is még belőlük, azt sincs már ki gondolja: meghalt Bernáth Zoltán...

Peregnek a fákról az őszi levelek... Sárga levél volt ő is — érett kalász — 80 évet élt. Lehullott, megpihent Isten akarata, az örök törvény szerint.

De nekünk mégis fáj látni a ritkuló ember-sorokat, *Isten hatalmas keze alatt* fáj gondolni arra, hogy *megint kevesebb* eggyel azok száma, akiknek markáns, még megroskadtságában is tiszteletet parancsoló alakját *egy félszázadon át* úgy megszoktuk ott látni egyházi életünk vezér-fiai között, a tanácskozási zöld asztal mellett.

Az ungi református egyházmegyének megint halottja van: *Bernáth Zoltán* egyházmegyei gondnok, egyházmegyei életünknek csaknem 60 év

óta tevékeny munkása, zsinati és konventi rendes tag, akinek pontos kötelességtudása, az aprólékossáig menően lelkiismeretes kötelesség-teljesítése mindnyájunk előtt mintakép lehetett.

Még a régi idők régi szabásu embere volt, aki úgy érezte, hogy reá nézve az elvállalt kötelességnek lelkiismeretes teljesítése becsületbeli kérdés és pontossága szinte közmondásossá vált.

Bernátfalvi Bernáth Zoltán 1855 február 27-én született Vajánban; atyja az egyházközségnek templomot és tornyot építtető főgondnoka Bernáth Simon, anyja Dókus Mária volt. (Elsőfoku unokatestvére volt a magyarországi református egyház csak nemrégiben elhunyt nagy vezér-emberének, Dókus Ernőnek.) Ez a család, a Dókusok, Mecznerek, Bernáthok nemzetsége adta az utolsó 100 év alatt a tiszáninneni egyházkerület legtöbb világi vezéremberét. Ő maga is ebben a légkörben nevedett; a gimnáziumi tanulmányokat Sárospatakon, a jogakadémiát Eperjesen végezte. Tanulmányainak befejezése után átvette az ősi birtok vezetését és a gazdaságának élt.

Soha nem kereste a vezető szerepet feltűnést, kitüntetések, de viszont mindig vállalta a köz szolgálatát, amikor úgy látta, hogy szükség van reá. Munkaerejét igénybe is vették; volt egy cikluson át a járás szolgabirája, majd az ellen-zéki kormány idején, mint szélső baloldali (Justh-párti) képviselő, a magyar országgyűlés tagja is, És amit elvállalt, azt becsülettel igyekezett *egészen* elvégezni. A munka teljesítést *becsületbeli* dolognak tartotta. Ezen a téren megalkuvást

engedményeket nem ismert. Nem fogadott el, de nem is adott.

Saját vallomása, hogy mint a sárospataki főiskola igazgató tanácsosa és mint az évváró vizsgákra kiküldött vizsgabiztos, épen úgy készült a vizsgák anyagára, mint a cenzurázott diákok. Mint az ungi egyházmegye gondnoka, heteken át járta a lelkési hivatalokat, ellenőrizve a lelkészek munkáját, elsősorban az egyházi vagyoni ügykezelését és maguk a megvizsgált lelkészek tehetnek bizonyosságot róla, hogy ez a cenzura nem volt üres formalitás. Mert nem időtöltésből, vagy szórakozás keresésből tette, hanem azért, mivel az ő lelke szerint ez a munka az általa vállalt és lelkiismeretes pontossággal betölteni kívánt — kötelességteljesítés volt.

Látogatásainak eredményéről az egyházmegyei gyűléseken elmondott elnöki megnyitó beszédekben és pohárköszöntőkben számolt be és bizony a feddőzés szavát is nem egyszer hallatta a látott, tapasztalt mulasztások felett.

Családot soha nem alapított. Puritán egyszerűségben, szinte aszkétai elvonultságban élt. E miatt sokan ridegnek, önzőnek, sőt szivtelennek is gondolták. Pedig ő ebben is mindig a kötelességteljesítés utját járta, — a saját felfogása szerint, — amit becsületbeli dolognak tartott.

A roskatag öreg ember a régi középosztály vagyoni leromlása idején, a világháború viharai között, a háború utáni zavaros, földreformos időkben, amikor időnként teljesen szabadjára eresztve tomboltak a fékevesztett indulatok, ősi birtokát egészen megtartotta és abból — amennyire csak a törvény oltalmat nyújtott hozzá — saját gyöngesége folytán, vagy a véksőkig menő védekezés nélkül soha egy talpalatnyit is idegen kézre jutni nem engedett.

Becsületbeli dolognak tartotta, hogy a hozzá közelálló, vagy vele vérségi kötelékben lévő családtagjait, ha bajba kerültek, oltalmazó szárnyai alá vegye. Adományaival is ott volt mindenütt, ahol szükség volt rá. A nehéz idők, változott viszonyok, az ősi birtok oltalmazása lekötötték és csaknem teljesen igénybe is vették anyagi erejét, de azért ott találjuk a nevét a *háromszázak*, a beretkei árvaház stb. állandó gyámolítói között.

Nem volt nyílt, barátkozó természetű; sokan gögösnek, kevélynek tartották e miatt, de a valódi érdemet, még a legkisebbekben is szívesen, sőt örömmel ismerte el és meg is becsülte.

Egy gyengéje volt csak, amiért szívesen áldozott mindig pénzt, munkát, fáradságot: a virágos kertje. Már eperjesi diák korában szenvedélyes botanikus volt és legnagyobb örömét képezte, ha ott a sárosi hegyek közt, ahová szabad idejében növényt gyűjteni járt, egy-egy ritkább növényfajtát talált. Utóbbi éveiben pedig már minden szabad idejét kertjének szentelte és benne rengeteget dolgozott. Napjában százszor

is végigjárta a kedvenc virágjaihoz vezető utat, ültetett, oltogatott. . .

Mostmár megpihent. Nem hallgatja többé az ablaka alatt álló csodás szépségű százados hársfa lombjainak suttogó szavát és nem szór már eledelt a téli zivatarban ablakára szálló énekes madárnak.

Körmives Sándor.

Püspöki jelentés.

Előterjesztve a tiszáninneni ref. egyházkerületi közgyűlésen
1934 október 25-én.

(Folytatás.)

II. A szlovák egyházmegye.

Foglalkoznom kell jelentésemben a szlovák egyházmegye kérdésével is. Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy ez év március 20-án tartott rendkívüli közgyűlésünkön egyházkerületünk elhatározta, hogy nem várja be egyházalkotmányunk jóváhagyását, hanem eddig is érvényben levő régi törvényeink alapján felállítja a szlovák egyházmegyét. Kimondta az említett közgyűlés azt is, hogy határozatát felterjeszti az Egyetemes Konventre tudomásvétel végett. A június 27-én Losoncon tartott konventi ülésen azonban egy nagy meglepetés ért bennünket. Az Egyetemes Konvent ugyanis arra az álláspontra helyezkedett, hogy e kérdést illetőleg részéről nem pusztán tudomásvételről van szó, hanem joga van a kerület határozatát jóváhagyni vagy megsemmisíteni. Bár elnöktársammal mindent megtettünk, hogy a Konventet más elhatározásra bírjuk, nem tudtunk sikert elérni s a konventi ülés szótöbbséggel kimondta, hogy a szlovák egyházmegye csak az egyházalkotmány állami jóváhagyása után állítható fel, amelyben külön törvénycikk gondoskodik a felállítás módozatairól. Tekintettel azonban arra, hogy egyházalkotmányunk két hónappal ezelőtt már felküldetett Prágába jóváhagyás végett: minden reményünk megvan arra nézve, hogy az állami aprobáció még ez évben megtörténik, amely után a szlovák egyházmegye haladéktalanul felállítható. Arra az időre, amely a törvényeink jóváhagyásáig rendelkezésünkre áll, nagy szükségünk van. Én ugyanis nem úgy képelem el a szlovák egyházmegye felállítását, mint egyesek, hogy összegyűjtik a szlovák kálvinistákat egy népgyűlésre s ott kikiáltják a szlovák egyházmegye megalakulását. A szlovák egyházmegye egészen új tag lesz egyetemes egyházunk organizmusában s hogy ebbe zökkenés és zavarok nélkül beleilleszkezhessék, annak érdekében előbb egy egész csomó részletkérdést kell elintézni a kölcsönös türelem, békesség és szeretet jegyében. Ezért szükségesnek tartom, hogy mostani közgyűlésünk egy bizottságot küldjön ki ennek a munkálatnak elvégzésére. Már előre hangsúlyozom, hogy amint az állami életben a magyar kisebbségnek alkalmazkodni kell a többséghez, épügy a református egyház keretein belül a

szlovák kálvinista kisebbségnek respektálni kell a magyar kálvinista többséget. Mert ha a szlovák kálvinista egyházmegeye azzal a gondolattal lép a magyar egyházmegeyék sorába, hogy ott a vezetést és irányítást a maga részére vindikálja, vagy éppen diktatórikus szándékai vannak, akkor jobb, ha még ma különválunk s megey mindenki külön a maga utján.

A szlovák kálvinista kérdéssel kapcsolatban itt akarok felelni a szlovák kálvinista szövetség hozzám intézett beadványára, amelyben ha kellő respektussal is, mégis csak felelősségre von, azt állítván, hogy én püspöki székfoglaló beszédemben alaptalanul politizálással vádoltam meg a szlovák kálvinisták vezetőit, Aki figyelmesen elolvassa programbeszédem idevonatkozó részeit, azelőtt azonnal nyilvánvaló lesz, hogy én a szlovák kálvinista vezetőket nem vádoltam politizálással, hanem csak figyelmeztettem, illetve óvtam, nehogy erre az utra tévedjenek. Hogy ezen óvás nem volt felesleges, az kitűnik a szövetség beadványának ama passzusából, ahol ez áll: „Ossza be (a püspök úr) a szlovák egyházmegeyébe mindazokat a gyülekezeteket, amelyek szlovákok, vagy a *multban azok voltak* és ezzel elhárítja a mai egyenetlenkedést... Ha azt kezdjük feszegetni, hogy ki mi volt a multban, akkor már nyakig benne vagyunk a politikában és pedig annak legátkosabb fajtájában, amely etimológiai, illetve fajelméleti alapon akarja megállapítani valakinek nemzeti hovatarozását. Ez a politikai módszer, amely feltétlenül megboszszulja magát azon, aki alkalmazza: talán akceptálható más államokban, de a demokráciára s az emberi jogok megbecsülésére épített Cseh-szlovák köztársasághoz, a Masaryk Tamás köztársasághoz teljesen illelten. S ha akadnának esetleg ebben az államban is elvakult emberek, akik ezt a politikai módszert alkalmazzák, a szlovák kálvinistáknak magasan felől kell emelkedni ezeknek alacsony mentalitásán. Mi magyarok szemrebbenés nélkül vesszük tudomásul, ha valaki szlováknak vallja magát, akinek ősrégi magyar neve van s pár évvel ezelőtt még nem tudott szlovákul, de viszont senkinek sincs joga háborgatni nemzeti meggyőződésében azt, akinek szlovák hangzásu neve van, de már a nagyapja sem beszélt a magyaron kívül más nyelvet. Ismét hangsulyozom, mint székfoglaló beszédemben, hogy kölcsönös megértésre, megbecsülésre, türelemre van szükség magyar és szlovák kálvinisták békés együttéléséhez. Ami engem illel — ismét kijelentem — semmiféle okatlan támadás és méltatlan vád nem fogja tudni kiirtani belőlem a szlovák kálvinista hivek iránt érzett megbecsülést és szeretetet.

III. Külföldi kapcsolataink.

Székfoglaló beszédemben említettem, hogy kiváló gondot kívánok fordítani a külföldi, különösen a nyugateurópai református testvéreinkkel való kapcsolatok kiépítésére s a már meglevő összeköttetések ápolására és bensőbbé

tételére. Nem mulasztottam el egyházkerületünk nevében is üdvözölni a nagy skót református egyház (Church of Scotland) ez évi nagygyűlést (General Assembly). Az üdvözlésre a nagygyűlés Dr. Webster ur utján küldött meglehangu köszönetet. A skót református egyházzal való összeköttetésünk erkölcsileg és anyagilag is gyümölcsöző reánk nézve. Tudjuk, hogy az elmúlt évben a skót református egyház moderátora, Dr. R. H. Mackintosh Dr. Webster kíséretében meglátogatta losonci teológiai szemináriumunkat s a moderátor 1000.- K-t adományozott a felépitendő teológiai internátus javára. Ez évben pedig két végzett teol. ifjut sikerült kiküldenem Skóciába, tanulmányutra. Kovács József a Church of Scotland, Batta Pál a Free Church of Scotland stipendiumát nyerte meg. Illesse köszönet és hála Dr. Webster főtitkárt és Dr. Macleant, az edinburghi Free Church Colledge professorát, akik hozzám intézett levelükben maguk ajánlották fel a két helyet a losonci teol. szemináriumban végzett ifjak számára. Ha meggondoljuk, hogy a két alapítvány pénzbeli értéke kb. 20 000 cseh Korona: lehetetlen, hogy a leghálásabb érzések ne támadjanak lelkünkben skót testvéreink iránt. Külföldi kapcsolataink szélesebb körre való terjesztésére igen jó alkalom lett volna, ha egyetemes egyházunk képviseltette volna magát a Presbyteri Világszövetség ez évi Belfasti konferenciáján, Hogy ez meg nem történt, annak bizonyára financiaális akadályai voltak. Anyagi tehetetlenségünk bizony sok minden jó dologban gátol bennünket. Nem akarom elmulasztani ismét felvenni az érintkezés fonalát belföldön a cseh-testvér egyház vezetőivel, akikkel egy prágai látogatás utján személyelesen szándékozom érintkezésbe lépni. Mindent meg akarok tenni — ha Isten életemnek kedvez — annak érdekében, hogy eddigi elszigeteltségünkben kiemelkedjünk.

(Folyt. köv.)

Belmissziói jelentés

a tiszáninneni egyházkerület Kassán 1934 október 25-ikén tartott közgyűlésére.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Van szerencsém harmadik missziói jelentésemet az alábbiakban betereszteni. Kibocsátott ez év májusában is az egyes egyházakban végzett lelki és egyháztársadalmi munkák feltüntetéseire többé kevésbé alkalmas 258 drb. belmissziói kérdőív, melyből 179 érkezett vissza kitöltve, tehát nem egészen 70% a. Ezek sem hoztak mind leszakasztott olajfa levelet a szájukban! A kitöltésük körül kifejtett gondról meglátszik így, — egy tömegben tanulmányozva őket —, hogyan fogadták őket? Amilyen megható annak az aggastyán, sirja szélehez lépegető lekipásztornak nem kertelő, őszinte nyilatkozata: én már a fiatal nemzedék-

től várom a győzelmet hozó indítványokat, éppen olyan lehangoló, hogy pásztoraink többsége elnagyolva, felületesen állítja ki, magánosan még mostan is ezeket a kérdőlapokat. Csak keveset presbiteri gyűlésen, csak keveset úgy, hogy a lelkipásztor az e téren sokszor előforduló kudarcokról, nehézségekről is őszintén beszámoljon. Pedig ezek az értékesek, valódiak s egyedül alkalmasak arra, hogy a sokszor javalt, baráti, bizalmas összejövetelek megbeszélésének alkalmas tárgyai legyenek. Minden lelki munkának az a természete, hogy a külső, fényes siker nem velejáró következmény. Ez kétségkívül nehézségeket támaszt a vezető lelkében is, többek között elcsüggedést, lemondást, ha nem belső kényszerből munkálkodik, hanem a statisztikai adatoként. A problémák akkor sokasodnak, a gyarlóságok éppen akkor kezdenek nyilvánvalókká lenni egy-egy gyülekezet életében, mikor a lelkimunka elkezdődik. Ahol ilyenekről még nem tesznek említést, ott a vallomás nem őszinte, vagy nincs ébresztési munka. És ez fájdalom, még gyülekezeteink nagyrésztének életéről elmondható, amely hiányoságot fölényes feleletekkel pótolni nem lehet.

Hogyan is lehetne intenzív pásztori munkák végzésére számítani, mikor a tényleges állapot még ma is az, hogy 13 % csak ama gyülekezeteink száma, ahol naponként tartatik istentisztelet bibliáolvasással. S nincs hétköznapi istentisztelet egyáltalán 7 helyen, amikor az egyházkerület az igeolvasásos istentisztelet tartását azoknak, akik az Ige népének tartják magukat, figyelmébe ajánlotta. Ahol a hétköznapi reggeli istentiszteletek nem látogatottak, javálva volt, mint kipróbált orvosság, az adventi s téli esteli istentiszteletek tartása, ennek dacára, ezek száma a kérdőívek szerint nem emelkedett. E két utóbbi megállapításra hallom a feleleteket: vigyázzunk: a Biblia túlsok forgatása, a lámpafény melletti templomi összejövetel szektáskodáshoz vezet. Nem tudom, honnan vette keletkezését ez a tetszetősnek látszó érv, de az bizonyos, hogy erre konkrét példát még nem tudok. Arra azonban igen, hogy a legnagyobbbrészt zárva tartott ref. templom tövében megfészkelte a szekta. Pedig még így sem elhanyagolható kisebbség, akik a hétköznapi istentiszteleteket fel szokták keresni, mert az kerületünkben, átlagos számítás szerint, minden egyházmegyében felül van a félezren. Nem emelkedett a penitenciális héten reggel s este istentiszteletet tartó gyülekezeteink száma se. Növekvőben van a vasárnap délutáni igehirdetés, melyet fokozni még úgy lehet, hogy a Heidelbergi Kátémagyarázat szokása ujittatnék fel, nem annyira egyházkerületi rendelkezés útján, mint inkább a lelkipásztorok belső indíttatása kényszerűségéből, mint amely kiválóan alkalmas a mostanában oly sokszor hangsúlyozott ref. öntudat kiépítésére. Itt említem meg azt is, hogy népiszokolánk VII. - VIII.

oszt. tanulói számára nem lehet más hittankönyv, mint a Heidelbergi Káté, mely hitünk igazságait rendszeresen tárgyalja, melynek tanítását el is rendelte egyházkerületünk, annak tanítása Abaujt kiyéve, szórványos jelenségű, pedig a belmissziói tervek közé a legtöbb lelkész-testvérem odairta: a református öntudat fejlesztését. Nem frázis é ez, kérdem, azokban a gyülekezetekben, ahol a káté nem tanítatik és magyaráztatik? A tisztábban látás s az ügy fontossága miatt kell megemlítenem, hogy a Heidelbergi Káté Abaujtornában 17, Ungban 8 helyen tanítatik. A többi egyházmegyékben egyáltalában nem. Az ifjak vasárnapi bennmarasztása, mint ősi rendtartás, mely hivatva volna pótolni a fiuk s leánykörök munkáját: Abaujban és Gömörben van általános szokásban. Ezzel szemben az ifjusági és leánykörök száma a tavalyi 54-ről 79-re emelkedett, melyeknek vezetője kevés kivétellel mindenütt a lelkész; örvendetesen szaporodik a lelkész-tanító családtagjainak, mint segítő munkásoknak a száma is. Lehetetlen meghatódottság nélkül olvasni, hogy több helyen az ifj. munkák önkéntes végzésében mint kérnek részt és szakítanak arra időt állami iskolai tanítók s nők, különösen leány és fiókegyházainkban, amikor arra is van példa, hogy azelőtt egyháziasságáról ismert felekezeti tanító mint szüntette be tüntetőleg ebbeli munkáját, mert az egyházközsége valamilyen címen nem folyósította igazg. póllékát.

A szegénygondozás terén a szaporodó leánykörök, nőegyletek mind sürűbben igyekeznek végezni a diakoniát, ugyanígy a beteggondozás, kórházi látogatások ügyét is, ámbár e tekintetben is csak a kezdet kezdetén állunk, jelentősebb eredményről beszámolni még nem tudunk.

(Folyt. köv.)

A pozsonyi Református Keresztény Diákmenza és Internátus felavatása.

Itteni egyetemes református egyházunknak élő hitét semmi sem tejezi ki annyira, mint intézményei: a teológiai szeminárium, a beretkei és kiskoszmályi árvaház és most legújabbán: a Pozsonyban megnyílt diákmenza és internátus. Boldog tudat, hogy a reformációs hit anyaszentegyházunkon belül megvan és boldog bizonyosság a pozsonyi Református Keresztény Diákmenza és Internátus felavató ünnepélye arra, hogy egyetemes egyházunk legnyugatibb és egyik legifjabb gyülekezete vezelőiben és tagjaiban a szeretet-szolgálat keresztyén terhét vállalja és viselni tudja.

A Református Keresztyén Diákmenza és Internátus felavatása nagyjelentőségű esemény, tehát nemcsak helyi gyülekezeti, nemcsak egyetemes református vonatkozású történés, hanem

kisebbségi magyarságunk itteni életében is fontos tény. Arra mutat ugyanis, hogy a vezető nemzedékek igazán csak a keresztyén segítő szeretet révén értik meg a fiatalságot, amely ma különösen várja és kéri az atyai irányítást és megértő segítségét.

A Diákmenza és Internátus vezetősége a reformációs emlékűnnepet választotta felavató-ünnepélyül. Az idői elhelyezés nemcsak jelkép, hanem reális összefüggés: ez az új intézmény reformációs hitnek köszöni keletkezését és az a hit tartja feenn, amely Anyaszentegyházunk reformációs öröksége.

Az október 31-én, esti hat órai kezdetű felavató ünnepély bevezető éneke a „Jövel Szentlélek Úristen” volt, utána Kiss Gyula konventi titkár imádkozott. Ezt követte Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök avatási beszéde. Itt utalt arra, hogy az őskeresztyének győzelmét a szeretet szerezte, melyet Mesterüktől, Jézus Krisztustól tanultak. Eusebius feljegyzi, hogy midőn a pogányok látták ezt a mindentlegyőző szeretetet, csodálkozva állapították meg: „Néztétek a keresztyéneket, hogy szeretik egymást!” A Református Keresztyén Diákmenza és Internátus szeretetintézmény, amelyben a mult a jelennel találkozik. Megemlékezik azokról a jöltevőkről, akiknek alapítványaik lehetővé tették az internátus és menza megnyitását, időrendi sorrendben: néhai Forray István főgondnok, fülei Szánthó Samu miniszteri tanácsos és neje: szül. Bodroghy Jozefa, pákei Vida Géza dr. táblabíró és dr. László Kálmán, aki fia: padányi László Mihály cs. és kir. tüzérfőhadnagy emlékére tett alapítványt. Ez az intézmény beszédes tett, amelyben a szeretet szól: az ifjuság iránt, az ifjuság pedig, amikor megérti az áldozatot, amely a szeretetben van, viszonszeretettel, hűséggel és szolgálattal legyen Egyháza iránt. A következő ünnepi szónok Salamon X. Ferenc dr. főgondnok, somorjai közjegyző és egyh. ker. tanácsbíró, aki köszönetet mond egyetemes egyházunk vezetőségének: Balogh Elemér püspöknek és Szilassy Béla főgondnoknak, mint konventi elnökségnek az új szeretetintézmény hathatós pártolásáért. Irányvonalat jelölően emlékezik meg a reformációval kapcsolatban: ez az intézmény a református szereteté, amely egyetemes és egyformán tár ajtót minden rászoruló előtt. A diákmenza és internátus a jövőt szolgálja keresztyén módon az ifjuságon keresztül, ez a hivatása, amelyet a segítő szeretet jelöl ki számára. Az ifjuság nevében Madarász László bölcsész köszönte meg a meleg otthont, a szives szeretetről beszélő gondoskodást, amely a családi hajlék fényét, bensőségét kívánja pótolni. Igéri, hogy a fiatalság nem feledkezik meg viszonzni az egyház szeretetét, amely ezt az intézményt létrehozta és fenntartja. Narancsik Imre imádsága és a XXXIII. zsoltár 1. versének elének-lésével zárult a felavatási ünnepély.

Mit jelent a református internátus és menza? Nagyon sokat: mostmár van hely, ahol nyugodtan lehet főiskolás fiatalságunkat és középiskolásainkat elhelyezni tanulmányaik idejére. Anyaszentegyházunk pedig innét várja a református értelmiség utánpótlását, elsősorban ebből a fiatalságból, amely egyszerre és egyformán becsüli és szereti Egyházát és fajtát.

Pro memoria: neveket jegyezzünk meg, akik a terhes munkát vállalták és viselik, az alapítványt-tevőkön kívül: Balogh Elemér püspök, Salamon X. Ferenc főgondnok, László Zsigmond gondnok. Tóth Károly és Fadgyas Imre presbiterek azok, akik hívő szívvel fáradsnak az itteni magyar református jövő érdekében. Mert erről és mindég erről van szó itt. Ezért illik és kell szeretni, gyámolítani ezt az új szeretetintézményünket. N. I.

A máramaros-ugocsai egyházmegye közgyűlése Nagyszöllősön október 23-án.

Gyűlés előtt Párducz Rezső tiszaujhelyi lelkész hirdette az Igét.

Az alkotó tagok csaknem teljes számban megjelentek.

Az esperes rendkívül körültekintő, pontos és tartalmas jelentése képezte a gyűlés legfontosabb tárgyát, melynek főbb pontjai a következők voltak:

Beszámolás a kanonika vizitációról, melyet minden egyházközségben maga az esperes végzett.

Megemlékezés a bodrogkereszturi konventről s ezzel kapcsolatban az egyházmegye területén élő s 25 vagy több éve működő gondnokok és presbiterek kitüntetése. A kitüntetett presbiterek között van Nagy-Ida y Ferenc, köztisztviselő és szeretetben álló egyházmegyei gondnokunk. A kitüntető okleveleket a közel jövőben (nov. 18-án), Nagyszöllősön tartandó presbiteri konferencián fogja az esperes az illetékeseknek ünnepélyesen átnyújtani.

A belmissziói munka terjedőben van, ma-holnap már nem azt kell feljegyezni, hogy hol mi van, hanem, hogy hol mi nincs még. Nincs ennél ma fontosabb problémája az egyházi életnek. A szekták terjeszkedésének is egyedül az erőteljes, kitartó belmissziói munka vehet véget.

A belmissziói munka elősegítésére a belmissziói útmutatót minden parókiális könyvtár hivatalból megkapja ezentul.

A reverzális fronton fokozott éberséggel kell vigyázniok a pásztoroknak s szigoruan be kell tartani az idevonatkozó rendeleteket, melyek szerint a kárunkra reverzalist adó egyháztagot ki kell zárni a gyülekezetből.

A konfirmációi oktatást már november hónapban el kell kezdeni s a legnagyobb hűséggel kell végezni, hogy egyetlen növendék se ma-

radjon anélkül. A konfirmációi vizsgán legálább emléklapot kapjon az egyházközségtől minden konfirmált.

November első vasárnapja árvanap, amikor a perselypénz a beretkei árvaháznak küldendő. A szegénygondozás kérdésének megoldására valamelyik lelkész, aki erre önként vállalkozik, készítsen szabályrendelet tervezetet.

A számadásokat ezentul a vizitáció fogja felülvizsgálni helyben s a hanyagságot szigorú büntetés fogja érni.

Minden évvégén a hátralékban levő egyházi adózók névsorát be kel küldeni az esperesi hivatalnak további intézkedés céljából, hogy a hátralékok fel ne szaporodjanak.

Eltávozott az egyházmegye területéről Orosz Imre szőlősgyulai lelkész és Vass József técsői segédlelkész. Párducz Rezső lelkész Tiszaujhelyre, Torma Dezső várományos tanító Verbőcre beerősített.

A megértéssel és helyesléssel fogadott iránytszabó esperesi jelentés másolata közóhajra minden presbiteriumban felolvasandó.

Dr. Sárkány Lajos tanügyi előadó szintén terjedelmes jelentésére közgyűlés elhatározta, hogy új látogatási jegyzőkönyveket nyomtat. A vallástanáítók részére körzetenként megbeszéléseket rendez. Aki nem bír törvényes képesítéssel a vallástanáításra, az nem is taníthatja a vallást. Az ilyen helyeken a lelkész köteles ezt a kisegítő tanító helyett megtenni.

Párducz Rezső, illetve a tiszaujhelyi presbiterium javaslatára az egyházmegye presbiteri konferenciát rendez s a presbitereket olyan segédkönyvvel látja el, amelyből mindazt megtanulhatja, olvasgathatja amit mint presbiternek tudnia kell.

Tiszaujlakon az árvíz által tönkretett lelkészlak felépült.

Lajos Sándor ismerteti a lelkész által végzendő befektetések kártalanítására vonatkozó szabályrendelet tervezetét, mely a kerületre terjesztetik fel.

Mátyfalva társegyház szervezkedése tudomásul vétetik.

A pozsonyi ref. diákinternátusra az egyházmegye 200 koronát szavaz meg.

Néhány anyagi természetű ügynek bejelentése, letárgyalása, vagy tudomásulvétele után a közgyűlés ének és az esperes záró imádsága után befejeződött.

Utána társasbéd volt, amelyen mint az egész gyűlés folyamán is, boldogan érezhettük a testvériségnek s a békés egyetértésnek áldott felemelő érzetét. Örömmel láttuk, hogy az egyházmegye vezetése biztos, jó kezekbe van letéve.

Komjáthy István

1882—1934

Október 29-én bus őszi szellő vette szárnyaira a nagygejőci lelkész-lakon felzúgó gyászének foszlányait és sirva, zokogva vitte tovább az örök végtelenség régióiba. Temettük Komjáthy István nagygejőci lelkésztestvérünket, kinek az anyaszentegyház örök javaiért és dicsőségéért lángoló szive örökre meghidegült.

A mély megdöbbenéssel vett értesítésre, hogy „Komjáthy István, a kárpátaljai egyházkerület tanügyi előadója, a kárpátaljai ungi egyházmegye tanácsbírája és pénztárnoka okt. 27-én d. e. 3/4 9 órakor, életének 52 ik, boldog házasságának 26. évében visszaadta nemes lelkét Teremtőjének”: az egyházmegye összes lelkészei, világi férfiai, tanítói s tisztelői egész serege a temetésére elmentünk s fájó szívvel, könnyes szemmel ott állottunk koporsója mellett.

A nagygejőci énekkar gyásznéke után Kása Ferdinánd csongori lelkész imádkozott, ezután palástos lelkészek a templomba vitték a koporsót, ahol Nagy Sándor kisgejőci lelkész kegyeletes szép beszédében méltatta az elhunyt életét, jellemét, munkáját s tett bizonyosságot a hű kötelelességteljesítés tüzeiben elégett nemes szívé lelkipásztor feledhetetlen érdemeiről.

Az énekkari gyásznékek hangjai mellett kikisértük a temetőbe, ahol Balogh Sándor minaji lelkész vett bucsut az egyházmegye s a kartársak nevében a feledhetetlen hű munkástól, jó baráttól. (A temetési menetben ott voltak a helybeli s a szomszédos r. kath. lelkészek is s megkondult a kat. egyház harangja is.

52 évre terjedt életére visszatekintve kegyeletes érzéssel helyezük le frissen hantolt sírjára az elismerés és tisztelet babérkoszoruját. A pontos, a külső csínyre is sokat adó munkában, a hű kötelelességteljesítésben ragyogó példa volt. Alaposság, mélyrelátás, sokoldalúság jellemzik az egyházkerületi tanügyi előadó, egyházmegyei tanácsbíró és pénztárnoki állás terén kifejtett munkásságát. (Nagy körültekintéssel készített „Rendszabály” tervezetét most fogadta el az egyházmegye s terjesztette fel az egyházkerületre.)

Halála nagy veszteség nemcsak a szomorú sorsban maradt özvegyre, leányára, öreg szüleire s testvéreire, nemcsak árván maradt egyházára, de egyházmegyénk s egyházkerületünkre is.

De fájdalomunkban is vigasztalás és boldogság az nekünk, hogy Ő a miénk volt, s hogy benne a ref. lelkésznek olyan típusával ajándékozott meg bennünket az égi kegyelem, aki-re, mint a választott zsidó nép a pusztai ércgigóra, bizvást tekinthettünk fel, ha ingadoztunk, vagy tévedtünk.

Tiszta és nemes jellem, pedáns tisztviselő, teste-lelke erejét az egyházi ügyek szolgálatában

— Palástot szövetségéből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

feláldozó hü lelkipásztor szállott benne a nagy-gejőci akáclobos temetőbe — pihenőre.

Szellő érintésére halkan zugó akáclobok alatt, korán elveszített kis fia porrészei mellett, virágokkal hintett, könnyekkel öntözött sirban legyen csendes, békességes pihenése. Nyugodjék békén a boldog feltámadás reménye alatt.

Emlékezete legyen áldott, példája örökkévaló intelem.

Kása Ferdinánd.

Szegény emberek cséplőgépe.

A Magvető közli, hogy Dévay Lajos esperes-lelkész és Hallgató Lajos egyházi a nyári cséplési időnyre a község egyik legjobb cséplőgarnitúráját bérbevették, azon célból, hogy ennek tisztá keréséből a gyülekezet munkaképtelen szegényeit segívezzék. A cséplési eredmény: elcsépltetett 4253 mázsa buza, 490 árpa, 178 zab, összesen 4921 mázsa szemes termény. Alkalmaztatott a gépnél összesen 26 munkás, minden munkás átlag 8 mázsa búzát keresett. Bérlet és üzemköltségek céljaira kiadatott 65 mázsa buza. Megmaradt tisztán a könnyörülő szeretet céljaira 39 mázsa buza. Istené a dicsőség!

A gép munkásai mindennap pontosan megtartották az istentiszteletet. Munka előtt minden nap pontosan összegyűlt a munkássereg; énekelte, bibliát hallgatott és imádkozott. Ujság volt ez úgy a községi nép, mint a munkásság előtt is. Az ujszerűséggel járó emberi erőtelenséget azonban legyőzte a mi hitünk. (I. János V:4) Ezért nevezték el általánosságban „szent gép”-nek a munkagépet. Mezőn voltunk, honnan a munkáslélek a gép bugásának és a pacsirta énekének kíséretében emelkedett a magasság felé a buzgóság szárnyain, ahonnan száll alá minden jó adomány...

Hálát adunk Istennek Hallgató Lajos élő hitéért, aki a bibliai részeket naponként nem csökkenő buzgósággal, emelkedett lélekkel olvasta, Kimeri János munkástestvér bizonygátetéséért, mellyel a zoltár éneklését hűséggel vezette. Hálát adunk azon testvérekért, akik értünk imádkoztak, mert Isten munkásaink egészségét, munkakedvét, lelkesedését ezért tartotta meg mindvégig, gépünk, a „szent gép” épségben ezért őriztetett meg. Soha nem tapasztalt lélekemelő buzgósággal folyt le vasárnap délelőtti istentisztelet keretében a gépmunkások hálaadó istentisztelete. A munkásság diszes szalagokkal ellátott, hatalmas buzakalászból készített koszorút helyezett az Úr asztalára. A szalag felirata: Máté ev. VI. 11. „A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!... mely igét a munkásság együttesen mondta el. A lelkipásztor sziveket megható rövid beszéde és hálaadó imádsága után a gyülekezet a munkássággal együtt énekelte el a 137. dicséret 10. versét. „Add meg nekünk kenyerünket”... mely után a lelkipásztor elmondotta az ároni áldást.

Ezután a munkásság karéneke hangzott fel: „Zengjünk már hálaéneket, mely hassa meg az egeket, hol az Úr meghallgatva imánk, gondot visel naponta reánk. Hála az ég s föld Urának, végét értük nagy munkánknak, most sem csalt meg reménységünk, amit kértünk, megadta nekünk. Amen.

H I R E K

— **Halálozások.** Dr. Óváry Pál orvos, járási tisztii főorvos, az abauji egyházmegye és a tisztán-inneni egyházkerület világi tanácsbírája, zsinati rendes tag f. hó 1-én 66 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése 3-án volt Tornán. Gyászoló szeretteit Isten vigasztalja meg. — Lapzártakor értesültünk, hogy *Szabó István* eszenyi ielkésztestvérünk meghalt.

— **Értesítés!** A szlovenszkói ungi egyházmegye Lelkész és Tanító Egyesületének tisztelt tagjait szeretettel értesitem, hogy 1934 nov. hó 15-én Nagykaposon, d. e. 10 órai kezdettel értekezletet tartunk. *Ujlaki Sándor* elnök.

— **Az U. S. E. tagok figyelmébe.** Teljesítettük a XIV. segélyezést. Eddig 100.700 koronát fizettünk ki. Kérem az esedékes részleteknek, (most már a XV. részlet is) mielőbbi beküldését, mivel addig nem tudunk fizetni. Szeretettel szolgáljuk *Kömives Sándor*.

— **Valaki** a temetés alkalmával Vajánban hagyta a sálkendőjét, Kaposon a nyomdában átveheti.

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninnen Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

918/1934. sz. Bratislava—Pozsony, 1934. XI. 2.

Körlevél. A Dunáninnen Református Egyházkerület valamennyi Nagytiszteletű Lelkeszi Hivatalának, az itteni Csehszlovák Absztinens Szövetség Szlovenszkói Országos Központja f. év október hó 29-ről kelt 87/34—X. sz. alatt megkereste hivatalomat, hogy az előző évek gyakorlata szerint a mértékletesség gondolatának propagálására ezidén november hó 11-től 18-ig alkoholelleses hetet tartanak. Ebből az alkalomból, mivel a lelkészeknek nagy hatásuk van a népre és az értelmiségre, hivatalomon keresztül kéri a lelkészi kart, hogy ezt a hetet élőszóval, irással szenteljék a fenti törekvésnek. Midőn fentieket tudatom, vagyok szeretettel szolgáljuk:

Balogh Elemér püspök.

Szerkesztői üzenet.

V. I. és Sz. I. Csak még egy nagyvonalú türelmet kérek és jönni fog. — B. K. K.-s. Ebben a formában nem közölhető, tessék érvekkal indokolni.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vekke
Kapușany” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI Iel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Dr. Óváry Pál

1868. — 1934.

A tornai várhegy tövében egy ódon tusculánium tágas udvarán hatalmas népsokaság gyült össze végtisztességtételre f. év november 3.-án délután. Orvoskollégák jöttek Kassáról, Szep-siből, hogy hódoljanak a távozó Mester előtt; környékbeli papok, tanítók, énekkarok, városok, falvak népei faj- és valláskülönbség nélkül, kiket nem a kíváncsiság, nem is csak a felebaráti kötelesség, hanem a legszebb emberi érzések: az elismerés, tisztelet, ragaszkodás és hála hajtottak, hogy tisztességet tegyenek a nagynevű orvos, az áldott szívé emberbarát koporsójánál, sirva búcsúzzanak a vidék jóltevő angyalától, sok ezer élet megmentőjétől.

Ritkaság az a mai elfásult világban, hogy valaki idegenért könnyet ejtsen: itt pedig a közönség együtt sirt a gyászoló családdal, je-lélül annak, hogy neki is fájdalmas a veszteség, hogy az az elmúlt élet sokaknak drága volt.

Utolsó percig kitartott az őrhelyen. Október utolsó napjaiban még meglátogatja nehéz be-tegeit, mérföldeket tesz meg teherautón, még október 31.-én is rendelőjében tölti az egész napot, vizsgál, rendel, sebeket kötöz, este mit sem sejtő családjának csak épen emliti fáradt voltát s ime „egy éjnek rövid vigyázása” után másnap reggel 9 órakor kimerült szíve utolsót dobban.

Kegyelmes volt hozzá az ő Istene: aki annyi kint megenyhített, oly sok embert visszahozott a sir széléről, betegség, fájdalom nélkül, csen-des álomba szenderülve ment át e múltó világ-ból az örökkévalóba.

Halálának hirtelensége terjedt el, mély megdöbbenést keltve mindenütt. Sok ezer lé-lekből szakadt fel fájó sóhaj, sok ezer lélek kérdezte önmagától riadtan, maga elé meredten: ki lesz most már ezután a mi meghitt gyó-gyítónk?

Abaujszántóról származott, hol atyja orvos volt. Hajlam szerint ő is az orvosi pályát, a leghumánusabb foglalkozások egyikét választotta élethivatásául s az egyetemeken a nagy mesterek lábainál gazdagon ellátva magát ut-ravalóval, Tornára kerül egy nagynevű előd örökébe, hogy ott is maradjon — 35 éven át — mindvégig. Itt aztán hamarosan kitűnik, hogy tiz talentumot kapott, mellé aranyszívet, gyé-mántjellemet, nem csoda hát, hogy neve rövid pár év alatt fogalomná válik s Kassától Rozs-nyóig és Miskolcig a régi Torna megye, a Kanyapta, Bódva, Sajó völgyének népei meg-érdemelt, nagy és egyre fokozódó bizalommal özönlenek hozzá. Tudása szerint valamely nagy kultúrközpontban lett volna a helye, de az ő páratlan szerénysége sohase kereste az előbbre-jutást s megmaradt — nagy szerencsénkre — a miénknek, az említett nagy vidék áldott jól-tevőjének.

Bizonytal az volt. Laikus és szakkörökben egyaránt bámulatot keltett, mint diagnosta és sebész. Ahová őt vitték, ott már rendszerint nagy volt a baj s ahol a kollégák tudománya megállt, ott ő számtalan esetben sikert ért el, csodát művelt „Isten segítségével”. Biztos kéz-zel végzett mütéteket, mindenfélét, amit csak

elvégezhet egy ember s amikre más orvosok kórházba küldik a betegeket. Nagy elfoglaltsága mellett is folyton tanult, lépést tartott az orvosi tudomány rohamos haladásával, megismerte s alkalmazta annak újabb és újabb vívmányait, lelkiismerete parancsára, szenvedő embertársai javára, önbecsézete kielégítésére. Tekintélye, népszerűsége nőttön nőtt, vele öregbedett s nem ártott annak az az átlátszó mechanáció sem, mely kétizben is halálhírért költötte.

És — ki hinné el? — ez a nagyészü, keregett orvos szegényül halt meg. Ő hogyné, hisz munkájáért minimális ellenértéket szabott, sőt páciensei igen nagy részét Isten nevében gyógykezeltte. Megkérdezte őket anyagi helyzetük felől s amelyik szegénynek mondta magát — s ugyan melyik ne mondta volna? —, attól semmi ellenszolgáltatást se kívánt. Református papok, tanítók s ezek családtagjai meg épen díjtalanul vehették igénybe bármikor is az ő segítő kezét. Akad-e még egy ilyen áldott szív ebben a világban? Aligha.

Orvosi tekintélyét nagyban növelte encyklopaedikus műveltsége. Valóságos polyhistor volt: biblia és szépirodalom, klasszikus és élő nyelvek, történelem, filozófia, technika és természet-tudományok alapos ismerője. Amihez hozzászólt, abban kész tudósnak bizonyult. Magánbeszélgetésben, vagy társaságban, zöld, vagy fehér asztalnál sokszor ejtette ámulatba hallgatóit, kik nem tudták, mit csodáljanak inkább: nagy tudását, hatalmas memóriáját, széles látókörét, vagy éles judiciumát?

Mint igazi tudós ember, szerény és alázatos volt, mindenkinek megadta a kellő tiszteletet, meg még hátsólag is, mert ha említett valakit, azt távollétében is úrnak titulálta, de önzetelen, határozott és gerinces is mindenütt, ahol a lélek, a jellem próbáknak van kitéve s ahol a világ fiai könnyen megalkusznak. Becsületlen lelke utálkozva fordult el a mai világ önzésétől, lelkiismeretlen élelmeskedésétől, kalmár szellemétől. Szent hagyományaihoz holtig hű maradt; nem fogott rajta semmi kisértés, úgy állt közöttünk, mint egy megingathatatlan kőszirt, mit hiába paskolnak vagy nyaldosnak a hullámok s gazdagnak tudta magát a lelkében, a vádolás nélkül való lelkiismeretében.

Öntudatos kálvinista volt s szerencsésnek érezte magát, hogy a református egyház tagja lehet. Vallásunk igazságait nemcsak hitte, de élte is. Vallotta Kálvinnal, hogy egyedül Istené minden dicsőség s az ember csak gyarló szerzős az Úr kezében. Ref. papi családból nősült s házában, családjában kálvini egyszerűség, puritánság lakott. Öröm s megtiszteltetés volt számára minden alkalom, mely őt egyháza szolgálatára hívta. Különösen tevékeny részt vett a régi tornai egyházmegye életében, annak gyűlésein, az egyházak ügyeinek intézésében s minden találkozási alkalmat felhasznált, hogy hitestvéreiben a vallásos érzést növelje. Lelkes

világi papja, buzgó apostola volt a Krisztus ügyének mindaddig, míg testi épségétől meg nem fosztotta egy súlyos szerencsétlenség, mely egész további életére kihatással volt, annyira, hogy közvetve ez okozta élete megrövidülését is. Az imperium-változáskor, mint a Hadik-család háziorvosa, Nádaskára menvén kocsin, a vigyázatlan kocsi a vak sötétben egy kőrákásra hajtott, a kocsi felborult s neki eltört és kificamodott az egyik lába. A törést meggyógyították az orvosok, de a ficam, mert észre se vették, megmaradt. A járás most már nehezére esvén, kevesett mozgott s minél kevesebbet mozgott, annál jobban hizott, nehezedett s már évek óta nehezen vonszolta hatalmas testét, de szelleme friss, tudása töretlen maradt mindhalálig. Az abaujtonai egyházmegye s a tiszáninneri egyházkerület — ismerve az ő nagy értékét — tanácsbírái közé iktatta, ő hálás is volt e megtiszteltetésekért, de már nem tudta úgy szolgálni egyházát, mint régebben s amint szeretete volna. Az abaujtonai egyházmegye pár évvel ezelőtt gondnokául is óhajtotta őt megnyerni, de ő rokkantságára hivatkozva, ezt a tisztességet elhárította magától.

Szerette volna a kis tornai fiókegyházat talpra állítani, abban egy imaház létesítése által a szét-szórt csontokat összeszedni, az alvó életet felpezsdíteni, de nem tudott többre jutni a jó szándéknál. Hiába, a szegénység, közöny és mostoha viszonyok tartósabbak az emberi életnél.

Dr. Óváry Pál disze, dicsekedése volt nemzetének, egyházának, hűségesen szolgált, tudásával, szívvel, egész munkás életével sok tisztességet szerzett mindakettőnek. Ritka emberpéldány volt, amilyet Diogenes-lámpával kell keresni a mai világban. Büszkeségünk volt életében szálljon most utána áldásunk a tornai várhegy lankáján domboruló sirhalmára s az örökkévalóságba. Árva népünknek, küzdő egyházunknak pedig adjon a kegyelmes Isten hozzá hasonló fiakat, sok-sok Óváry Pált!

Simon József.

Püspöki jelentés.

Előterjesztve a tiszáninneri ref. egyházkerületi közgyűlésen 1934 október 25-én.

(Folytatás.)

IV. Egyházi közigazgatás.

Egyházkerületünk közigazgatása nagyobb zökkenés nélkül élte át a két püspök-változást s a rendes mederben halad tovább. Igaz, hogy a püspöki iroda Papp Józsefben egy tapasztalatokban gazdag, kiváló vezetőt veszett el, de a jelenlegi püspöki káplán és litkár Gööz Ferenc, teljes odaadással igyekszik őt pótolni. Azonban mire otthonossá lenne az ügykezelés összes ágazataiban, már itt is hagyja állását rendes lelkészé váló megválasztatása következtében. Bizonyos az, hogy a püspöki iroda vezetését a

kerület közigazgatásának mindig felborulással fenyegető veszélye nélkül nem lehet az évenként, vagy még rövidebb időközökben változó káplánokra bízni s meg kell szerveznünk feltétlenül az állandó jellegű kerületi közigazgatási lelkészi állást az államsegély igénybevételével. Jelenleg e tekintetben még differenciáink vannak az Országos Hivatallal, mivel nem akarja elismerni, hogy Papp Józsefennek a munkakörnek a betöltője lett volna 1926. január 1-én. Remélem azonban, hogy fellebbezésére rövidesen megjön a válasz s akkor ahoz képest az elnökség megfogja tenni a szükségesnek mutatkozó további lépéseket az állandó kerületi közig. lelkészi állás megszervezése tekintetében. Kérem ehhez a főtiszt. és mélt. egyházkerületi közgyűlés hozzájárulását. A magam részéről jelentékeny anyagi áldozatot hoztam azért, hogy a püspöki hivatalt hozzáférhetőbb helyre hozhassam Csicserből. Ezért fogadtam el a nagykaposi gyülekezet meghívását s elhagytam azt a helyet, ahol 25 évig hirdetem az Igét. Amikor ezt megtettem, kizárólag a kerület érdeke lebegett szemem előtt.

Az egyházkerület közigazgatásáról szólva, hálás köszönetemet kell kifejeznem az egyházmegyék espereseinek, akik a legnagyobb jóakarral igyekeznek munkámat megkönnyíteni. Főleg az ő igyekezetüknek és odaadásuknak köszönhető, hogy a mai igen nehéz időkben is a kerület közigazgatásának a menete általában kielégítőnek mondható.

Általános a panasz, hogy egyházi közigazgatásunk —mivel egyházmegyei és egyházkerületi közgyűlések rendszerint évenként csak egyszer tartanak— nagyon lassú és nehézkes. Sokszor egy ügyvel, amely gyors elintézést kívánna, egy egész évet kell várni, gyakran eminens egyházi érdekek kárára. Ezen a helyzeten az egyházmegyei és kerületi tanácsok felállítása útján lehetne segíteni. Kérem a főtiszt. és mélt. Egyházkerületet, hogy ez irányban már ezen a közgyűlésen tegye meg a kezdeményező lépéseket.

Nem mulaszthatom el itt még megjegyezni, hogy az egyházkormányzást az egész vonalon roppant megnehezíti az a körülmény, hogy legfőbb kormányzó és végrehajtó testületünknek, az Egyetemes Konventnek határozataihoz nem tudunk hozzájutni, azokat végre nem hajthatjuk. azokra nem hivatkozhatunk, mert több évről hiányzik a konventi jegyzőkönyv s a határozatokról még az érdekeltek sem értesítettek. Tisztelettel kérem a főtiszt. és mélt. egyházkerületi közgyűlést, hogy ezeknek a hiányoknak gyors pótlása ügyében irjon fel az Egyetemes Konvent Elnökségéhez.

V. Misszió.

A missziói egyházak életéről s a kerület gyülekezeteiben folyó belmissziói munkákról az egyházkerületi belmissziói előadó fog részletes jelentést terjeszteni közgyűlésünk elé, azért e kérdéssel magam csak egészen röviden foglalkozom. Nem mulaszthatom el kiemelni az egy-

házkerület előtt Lengyel József belm. előadó lélekszerint való nagy odaadását és fáradhatatlan buzgalmát, amellyel forgolódik ezen a még csak félig feltört munkamezőn. Figyelmét nem kerüli el egyetlen mozzanat sem, amely összefügg a misszió kérdésével: állandóan buzdít és agítál a munka előbbvitele érdekében. Magam úgy vagyok vele, mint Pláton volt tanítványával, Aristotelessele, akiről a mester azt mondotta volt egy másik tanítványával, Xenokrátessele kapcsolatban, hogy állandóan zablára van szüksége és soha sarkantyúra. Fáradozásának köszönhető az 1934/35 évi Belmissziói Vezérkönyv megjelenése, a kassai középiskolás diákkonferencia (május 30—31), a kassai, királyhelmei, nagykaposi vasárnapi iskolai kurzus idősb. Viktor János részvételével. Őszintén sajnálom, hogy magam csak a legutóbbi helyen vehettem részt személyesen. Viszont sajnálattal nélkülöztük belmissziói előadónk személyes jelenlétét a csicseri földmives ifjusági konferencián, amely —ugyhiszem— szintén jelentős állomás volt földmives ifjuságunk öntudatra ébresztésének munkájában.

Ezeket a munkákat tovább kell folytatnunk, mert református hiveink öntudatra ébresztése és az egyház munkás tagjaivá való nevelése: a jövő egyedüli biztosítóka. Természetesen, mint minden rendszeres munkánál, itt is nagy szükség volna arra, hogy a munka fokozatosan, tervszerűen és egyöntetűen folyjon az egész egyetemes egyházban. A központi irányítás, illetve dirrigálás hiánya nagyban érzik, amidőn látjuk a sok ötletszerűséget és a nagy különbségeket, ahogy, vagy amilyen mértékben folyik a munka egyik, vagy a másik gyülekezetekben. Nagy szükség volna egy olyan központi irányító szervezetre, amely dirrigálná a munkát részleteiben is s ahová összefutnának a munka összes szálai.

VI. Iskolaügyünk.

Az iskolaügyről a tanügyi előadó fog részletesen referálni, azért a magam részéről csak érintem a legfontosabb kérdéseket. Iskolaügyünk általában véve szomorú fejezete jelentésemnek. Ezen a területen állandó defenzív visszavonulásban vagyunk, mint a vert hadsereg. Iskolai autonómiánk sérelmeire már kár szót is vesztegetni. Az állami törvényhozás és a miniszteri intézkedések gyors tempóban törnek át iskolai autonómiánk sáncain, időt is alig engedve a védekezésre. A jövő perspektívája azt mutatja, hogy ha a kormány iskolapolitikája a mostani irányban halad tovább, lassan elfogjuk veszteni felekezeti iskoláinkat. Mostani közgyűlésünknek is foglalkozni kell több iskola-feladási ügyvel. S a dologban az a legszomorubb, hogy nem tehetünk semmit pld. ott, ahol elfogytak a tankötelesek, vagy az egész egyház existenciája forog kockán az iskolafenntartás terhei miatt. Vannak olyan gyülekezetek is, amelyek azért akarják feladni iskolájukat, mert szabadulni akarnak élethossziglan megválasztott tanítóiktól,

akik több helyt úgy viselkednek az egyházban, mint ellenséges érzelmű ellenőrző közegek, sok-sok kellemetlenséget okozva az egyházi előjárásnak. Iskoláink megtartása érdekében nagy kitartásra, szívósságra s persze nagymérvű anyagi áldozatokra is volna szükség. Kérdés, rendelkezünk-e a megfelelő lelkierőkkel és a szükséges anyagi eszközökkel, amelyek fedeznék az állandóan növekedő fenntartási terheket? Legujabban a tanítók igazgatói pótléka az a súlyos kérdés, amely mélyen elevenébe vág igen sok egyház anyagi helyzetének. A 104/1926-os törvény igazgatói pótlékot állapít meg az igazgatói teendőket végző tanítók számára. Nyilvánvaló, hogy államsegélyes felekezeti iskolánál ez csak az állam terhe lehet. Az említett törvény nem intézkedik világosan a felekezeti iskolákra vonatkozólag s református egyházunk nagy szűgyenére akadnak olyan tanítók, akiket nem zseniroz egyháztagságuk és presbiteri tisztük abban, hogy a polgári bíróságoknál pereljék saját gyülekezetüket az igazgatói pótlékért, tetemes perköltségeket okozva. Pedig, mint presbitereknek ismertniök kellene saját egyházuk anyagi helyzetét s azt is tudniuk kellene, hogy fegyelmi vétséget követnek el akkor, amikor az egyenes útról letérve, a polgári bíróságokhoz fordulnak, holott az E. T. VI. t. c. 52. §-a értelmében az egyházmegyei közigazgatási bíróságoknál kellene érvényesíteni követeléseiket. Az az erős meggyőződés, Főtiszt. és Mélt. Egyházkerületi Közgyűlés, hogy egyetemes egyházunk vezetőségének a 104-es törvény helytelen értelmezése után azonnal személyes érintkezésbe kellett volna lépni az iskolaügyi miniszter úrral a kérdés tisztázása ügyében. Most már az idevonatkozó konventi határozatok s a legfelsőbb bírósági döntés után nincs más megoldás, mint az, hogy mindazok az egyházközségek, amelyek fedezetet tudnak teremteni rá, vegyék fel az igazgatói pótlékot költségvetésükbe s fizessék is ki azt az igazgatóknak. Ahol pedig az egyházközség anyagi helyzete nem bírja meg ennek az összegnek a költségvetésbe való felvételét, ott a tanítónak belátással kell lennie s el kell végeznie az igazgatói munkát egyháza iránt való szeretetből, díjmentesen, Református iskoláink megtartása érdekében minden egyháztagnak kell áldozatot hozni, köztük a református felekezeti tanítónak is! (Folyt. köv.)

Belmissziói jelentés

a tiszáninneni egyházkerület Kassán 1934 október 25-ikén tartott közgyűlésén.

(Folytatás.)

A szórványok gondozása, ahol állandó és legnagyobb a vérveszteségünk: Homonna és környéke körül mondható fejlettebbnek; itt is, másutt is a különféle erők elégtelensége eddigi mulasztásaink óriási mérvét mutatják meg inkább, mint az orvoslás eredményeit. Ezeket a feladatokat meglátni, lehetőség szerint elvégez-

ni: egyetemes egyházunknak feladata. Missziói utazó lelkipásztorok, egyéb más gyülekezeti munkások, diakonusok, diakonisszák beállításáról gondolkozni és gondoskodni elsőrangú feladat, mert egy pár év múlva e helyeken már hiába fogunk keresni magyar-kálvinistát. Gyülekezeti könyvtár 13 helyen van csupán, pedig ennek a jelentősége is kezd évről-évre nagyobb lenni, mióta magyar nyelvű községek is államnyelvű könyvekkel szaporítják a községi könyvtárakat. Az egyetlen egyházi néplapunk 552 példányban jár, Szeretet Naptár 1254 pldban. 539 biblia beszerzéséről van említés téve, ami bizonyára a konfirmációi vizsga tételekor osztogatni szokott bibliák szokásának erősödésével van összefüggésben — és kismérvűben talán — a fiú és leánykörök biblia óráinak létesítésével. 73 helyről jelentik emelkedőnek a vasárnapi munkaszünet megtartását, a telhetetlenkedő mezei munka végzése mellett egy újabb ellensége a futball sport terjedésében támadt. A javunkra adott reverzális 26 esete 11-el mulja felül a veszteségünkre adottakat, a hozzántértek 63 esete 18-al a tőlünk kitérteket. Mindkét esetben kétkelkedni kényszerít statisztikánk megbízhatóságában a mindennapi tapasztalat.

Füthető gyülekezeti terme 12 egyháznak van csupán; a vall. egyházi ünnepélyek a templomban s iskolákban folynak le, amely helyiségek csak jobb hiányában fogadhatók el ideiglenesen az ifjuság összegyülekező helyének. Teológiánkra 16000 ck., Árvaházunkra 6200 ck., külmisszióra 835 ck. gyűlt, amelyből Felsőzemplén adott egymaga 600 ck-t. 72 helyen van férfi énekkar, 20 helyen vegyeskar; mindkettő szaporodása, kívánatos lenne azért is, mert az ifjuság összetartásának eddig a leghatékonyabb eszköze. Az énekkarok vezetésében most a lelkészek és nők is résztvesznek, nemcsak régi munkásaink e tekintetben a tanítók. Liturgiánk egységéről beszélni sem lehet, urvacsorát is több mint 7-féle ágenda alapján osztunk. Új énekes könyvünk térfoglalása befejezettnek tekinthető; ennek fogyatkozásai, — mert vannak, mint minden emberi műnek, — az idő haladtával mind élesebben tűnnek elő. Gyülekezeti szép szokás sok helyen: az egyházi adó egy nap alatti befizetése, még több helyen: az urvacsoira szent. jegyek ajándékozása, de bizony hitelveinkkel ellenkező rossz szokásaink is vannak özönével.

Belmissziói kérdésekkel presbitériumaink még mindig nem foglalkoznak, csupán 19 helyen, amit igazán nem az egyes presbitériumok de már egyenesen lelkipásztoraik teherszámlájára kell írni. Ez a körülmény is világosan mutatja, hogy egyházunk újreformációját nem az ifjuságon, népes konferenciák tartásával, de a lelkipásztorokon, lelkipásztori továbbképző tanfolyamok által kell elkezdni. Sok helyen volt már alkalom gyülekezeteink között megfordulni, sehol nem tapasztaltam ellenkezést hűveink között, mikor arról volt szó, hogy ifjusági körök, vasárnapi

iskolák által lehet és kell nevelni gyülekeze-
teink tagjait jobbakká, egyházasabbakká; egy-
edül lelkipásztorokat vitatkozni arról, hasznos e,
beválik-e e tekintetben a belmisszió? ... Ha
eljön az az idő, —mert el kell, hogy jöjjön, mert
egyházunk létérdeke parancsolja—, hogy lelki-
pásztorainknak választani kell a gondosabb,
tehát letagadhatatlanul terhesebb pásztori mun-
ka végzése vagy a kényszer-nyugdíjazás között,
akkor nem lesz semmi akadálya többé annak,
hogy presbiteriumát hivatalosan is megismer-
tesse az intenzivebb pásztori gondviselés mind-
azon módjaival, melyeknek véghezvitelére a
presbiterium segédkezésére multhatatlanul szük-
ség van. Addig azonban hatékonyabb gyüle-
kezeti nevelésről szó sem lehet, míg az egy-
házi hatóság ilyen csekély kívánalmának nem
teljesítése: hogy t. i. belmissziói kérdések a
presbiteriumi gyűléseknek tárgyai legyenek:
megtorlatlanul marad. Itt és ezerszer is a gyü-
lekezeti vezetőkön kell a nevelést elkezdni.
Ha enyhítő körülményként kell is az átmeneti
korban egyes lelkészek délutáni életkorát be-
számítani, de semmivel sem menthetők azok
az ifju. teológiáról most kikerült lelkipász-
torok, akik közül több van olyan, aki a
rég, kitaposott ösvényen való haladáson felül
többre nem is szándékszik vállalkozni ifjusá-
gának „kelő erejében” sem. Ha ezek az ifju
Timotheusaink is hallatlanná teszik püspökeink
ébresztő szavát: „Minden nép az ifjuságon ke-
resztül hal meg és az ifjusága által ujul meg.”
és „El sem tudja képzelni egy gyülekezet, mit
veszt, ha még nem indult meg ifjusága között
a bibliás református ifjúsági munka” (Ravasz).

(Folyt. köv.)

Isten előtti felelősség.

Isten és ember között a teremtés aktusától
kezdődőleg természetes viszony és kapcsolat
áll fenn. Ez a viszony a történelem folyamán
az emberi lélek és elme viaskodásában kü-
lönöző formákat ölt. Az ősnépek különböző
ceremóniák és áldozatok elvégzésében gon-
dolják a magasabb lényvel való kapcsolatot
megtartani. Az őszövétségi nép az áldoza-
tokon kívül már lelki viszonyba lép a Jeho-
vával (proféták). Sőt testileg is láthatóvá válik
Isten egyeseknek (Ábrahám, Mózes stb.) és szól
hozzájuk hallható szóval. Az őskeresztység
a lelki kapcsolaton épül fel. A római egyház
közvetítőket állít be, élöket (papok), élettele-
neket (szentek, martirok, ereklyék stb.). Isten-
hez csak ezek segítségével juthat a gyarló
emberi lélek. A római egyház kebelében így
az őskeresztényen lelki kapcsolat elhomályosodik
s helyébe a közvetítők megszámlálhatatlan
sokasága lép.

A reformáció azonban ismét a közvetlen
lelki kapcsolatot állítja Isten és ember közé.
Különösképen a református vallás mélyítette
és erősítette ezt a gondolatot. Az embert köz-

vetlen Isten színe elé helyezve felébresztette
benne az Isten előtti felelősség érzetét és az isteni
szuverénítás gondolatát. Isten rendelkezik ve-
lem, az Ő színe előtt élem az én életemet, minden
lépésem nyilvánvaló Ő előtt. Minden javam Tőle
származik. Ezért hálával és imádsággal adózom
Néki. Hálás lelki viszonyban élek Vele, meg-
tartom az Ő parancsolatait. Az Ő társaságához
méltóan élem az én életemet.

E fenséges viszony gyakorlati következmé-
nyei természetszerűek ott, ahol az emberi lé-
lek őszintén átéli azt. Amikor az ember na-
ponként leborul, hálát ad és könyörög az ő
imádságaiban; amikor az ő gondolatai, csele-
kedetei nem lazítják, de erősítik az Istenhez
való kapcsolatát. Isten előtti felelősségben él az
egyén, majd több egyén: család, társadalom,
sőt egész nemzet. Isten képében tudhatja életét
az egyén, de egy egész nemzet is és a maga
egészeiben leborulhat Isten elé, mint amely
életét, boldogságát Önéki köszöni.

Igy éli a maga életét a skót nép, mely pu-
ritán, komoly életéről ismeretes. Mint egyén és
mint nemzet Isten előtti felelősségben. Szorgal-
masan végzi a maga munkáját az ügyvéd, orvos,
kereskedő, földmives stb. és nem felejt el hálát
adni Istennek az erőért, mellyel őt megajándé-
kozta munkája elvégzésére. A tanuló végzi a
maga tanulmányát, de este leborul hálát adni
és könyörögni a további segedelemért. Vasárnap
az egész hétért, egész életéért, nemzetéért
és minden emberi lélekért. A vasárnap külső
megnyilvánulásai is az Isten előtti felelősség erős
bizonyosságai. Korcsmák helyett templomok vár-
ják nyitott ajtókkal a híveket és az utcákon itt
is, ott is felhangzanak a bizonyágtevő beszédek.
Telítve vannak a templomok figyelmesen hall-
gató hívekkel, férfiakkal, nőkkel, öregekkel,
ifjakkal egyaránt. Az utcákon nincs forgalom,
mert az emberek az Isten-házában vannak.

Megvan ennek természetesen a gyakorlati
élet minden terén a maga megnyilatkozása. A
skót ember nem pazarolja a pénzét, mert Isten
adományának veszi azt. Rendes, beosztott élet-
módjuk jólétet biztosít nekik. A kontinensen
oly annyira elterjedt „skót viccek” a tökélet-
lenségnek, irigységnek és rosszakaratnak a szü-
leményei. A skót ember maga mosolyog rajtuk
a legjobban és egy szánalmas mosollyal elinté-
zettnek veszi. Minden nemzet iránt jóakarattal
vannak s mint Isten fiait, valamennyit testvér-
ként szeretik. Az utcákon nem kell attól
tartani, hogy meglopják, vagy megtévesztik; a
bérautóstól, hogy becsapja, a járókelőtől, hogy
félrevezeti, mert Isten előtti felelősségben járó
emberek ők. Isten áldása kíséri is ugy az egyén,
mint az egész nemzet életét. És megbecsülhe-
tellen példaként állanak az egész világ, de kü-
lönösen a reformátusság előtt.

A református szellem gyakorlati megvalósu-
lása csodákat tud teremteni még ma is. Csak
meg kell látnunk és élnünk kell vele. Isten

kezünkbe adta a megoldás kulcsát, amint a skót nép élete bizonyítja is. A református szellem lényegét formál, karaktert, életet ad. Főle emel e föld gyarlóságainak, egy magasabb szellem örökösévé tesz. A mai embernek pedig épen erre a szellemre van nagyon szüksége. Mindenki sopánkodik, jajgat, elégedetlenkedik sorsával. Csaknem az egész emberiség egy nagy panasztömeg, egy lelkileg-testileg nyomorgó, az összeroskadás szélén álló ember-halmaz. Kétségbeesetten siránkozik jobb sors után, élet után.

Itt az ideje, hogy a mi reformátusságunk is munkába lépjen, lelkeket formáljon, megnyugvást, életet adjon. A legalkalmasabb idő a mi erőnk megbizonyítására. Nem szép szavakkal, édeskés simogatásokkal, nem is bájos megjelenéssel, de belső erővel, azzal a református lélekkel, amely ha szunnyadozva is, de bennünk él. Hozzuk elő a maga teljes erejében, vigyük az emberek közé, hirdessük uton utfélen őszinte lélekkel, teljes bátorsággal: Egyedül Isten az, aki megszabadít! Ő adta minékünk a mi református hitünket, mint Hozzá vezető fonalat az Ő Szent Fia által, mint az Előtte való felelősség pecsétjét és zálogát! Legyünk hűek ehhez az adományhoz! Mert nem ember, nem politika, nem is népszövetség, egyedül Isten az, Aki megszabadít. A megszabadítás kulcsa pedig a mi számunkra a mi református szellemünk, református öntudatunk, mely Istenhez vezet bennünket, mely Isten előtti felelősségre tanít meg minket! Ezt tegyük tulajdonává minden református embernek, hogy mint egyén és mint nép egyaránt Istennek éljünk, Előtte való felelősségben járjunk, hogy az Ő kegyelme még áldásosabbá legyen mifelettünk.
Edinburgh. *Batta Pál.*

H I R E K

— **Templomszentelés Kiskálnán.** Kedves, felejthetetlen ünnepe volt f. év október 28 án a kiskálnai ref. gyülekezetnek. Ekkor szentelte fel 25000 korona költséggel ujjáépített szép templomát *Czeglédy Pál* esperes, aki tartalmas felszentelő beszédben méltatta a templom jelentőségét a gyülekezet életében. Majd *Zsemlye Lajos* hetényi lelkész hirdette az Isten Igéjét meggyőző erővel. Az úrvacsorai beszédet *Pap József* kiskároli lelkész tartotta s osztotta ki az Úr szent vacsoráját *Soós Endre* nagyodi lelkésszel. D. u. az Isten Igéjét *Soós Endre* nagyodi lelkész hirdette. Az alig 200 lelket számláló kiskálnai gyülekezet áldozatkészsége s lelkipásztorának, *Konta Károlynak* buzgólkodása a legnagyobb elismerést érdemli meg.

— **A rimaszombati református templom 150 éves jubileumát** november hó 4-én vasárnap ünnepelte a gyülekezet, amikor is a délelőtti hálaadó istentiszteleten *Lenkey Lajos* egy-

házmegyei lelkészi főjegyző hirdette az Igét nagy hatással *Ézsaiás 62: 10—12* alapján, míg *Varga Imre* helybeli lelkész az úrvacsorai ágendát végezte. Az emlékünnepeken, melyet ugyancsak a zsufolásig megtöltött templomban tartottak, a gyülekezeti ének után *Samu István* s. lelkész imádkozott, *Matolcsy Magda Smál* Baba orgonakiséréte mellett alkalmi éneket adott elő igen szép hatással; majd *Sörös Béla* lelkész mondta az ünnepi beszédet *II. Kor. 5: 4, 5, 17 és 6: 16* alapján nagy bizonyágtevő erővel és hatással. A Református Vegyeskar kettős a Férfikar egy darabot adott elő *Szücs György* kántor vezetése mellett, akinek két orgona játéka között *Szabó Margitka* szavalta el *Reményik Sándor* Kövek zsoltára c. költeményét kitünően. *Bátyi Endre* baritonszólója után *Varga Imre* előadása következett a 150 éves templomról, ki ismertette azokat az állapotokat, amikor *Mária Terézia* a rimaszombati református egyház összes javait elkobozta, illetve az egyházat megszüntette, amely helyzetet csak *II. József* változtatta meg, visszaadva az egyház szabad vallásgyakorlatát, amikor is a gyülekezet nagy áldozatkészséggel nemcsak templomot épített, hanem elkobzott javai helyett újakat szerzett. A *XC.* zsoltár 1 versével ért véget az emlékünnepe. A Nőegylet és Leánykör ez alkalomra igen szépen diszitette fel a templomot, melyet a 150 éves jubileum alkalmára a gyülekezet 60.000 koronás önkéntes adományával kívül belül megújított.

— **Templomi ünnepély.** Szép és bensőséges ünnepe volt november 4-én az alistáli (Komáromi egyházmegye) református gyülekezetnek. A templom alapköve letételének, helyesebben temploma építésének 150 éves évfordulóját ünnepelte. Az ünnepély fényét, a gyülekezet örömét nagyban növelte a főpásztornak, a tudós főpapak: *Balogh Elemér* püspök urnak s az egyházmegye ékesszavu vezérének, *Soós Károly* esperes urnak megjelenése. A délelőtti istentiszteleten előbb Püspök ur szólott — az alkalomhoz méltóan, a gyülekezethez, majd *Esperes* ur hirdette az igét, buzdítva a nagy templomot megtöltő, figyelmes hallgatókat a további hithűségre. Az úrvacsorai szertartást *Szekeres László* szomszéd lelkész végezte. Délután 2 órakor nagyobb szabásu gyülekezeti ünnepély volt a templomban. A szószéki szolgálatot *Vágó Ede* hodosi lelkész, egyházmegyei aljegyző végezte, megkapóan értetvén meg velünk: hogyan lehet és kell nekünk Isten templomának lenni. Majd *Balogh Elemér* püspök ur nagyfigyelemmel hallgatott előadása következett. A világteremtésből kiindulva mutatta ki, hogy az Isten — sokszor

szenvedéseken, küzdelmeken át hogyan viszi keresztül fokozatosan az ő akaratát. Isten akaratára az is, hogy ma sok szenvedések és küzdelem után szabadon gyakorolhatjuk vallásunkat. Az egyház gondosan összeállított történetét Nagy Sándor helyi lelkész olvasta fel. Boda Honorka, ifj. Mátis Pál szavalatai s a gyülekezeti énekkar többszöri szereplése csak emelte az ünnepély fényét. Az énekkar vezetése és betanítása Nagy Gábor ig. tanító ur érdeme. Hallottuk és lelkiszemeinkkel láttuk az alistáli egyház küzdelmes, de dicsőséges multját. Látjuk a jelent és látjuk a biztató jövőt is. Mert az alistáli egyháznak van jövője. Temploma, egyházi épületei szép mezben ékeskednek. Az utóbbi három év alatt kb. 60.000 čk. költséggel teljesen megújítja a lelkészi és tanítói lakot. És adóssága nincs. Anyagi ügyei rendben vannak. Ékesen és szép renddel folynak mindenenek. Igen, mert ég a hitnek lángja nemcsak a gyülekezet tagjaiban, hanem elsősorban a pásztorban. A hit pedig hegyeket mozdít! Vajha minden gyülekezetünk ilyen erős és egészséges lenne külsőleg, bensőleg. Akkor, bárha széjjel estünk, mint az oldott kéve, nem néznők a jövőt csüggedezve, félve! Kár, hogy a már délelőtt megeredt eső nagyon sokat visszatartott a szomszéd falvak ünnepre készülő lakosai közül s így azok nem részesülhettek a felemelő emlékűnnep áldásában. Mi, akik ott voltunk, hátalatt szívvel mondjuk: Soli Deo Gloria!

— **Kérelem.** *Ung és Beregben* működő összes Lelkészársaimat tisztelettel és bizodalommal kérem, sziveskedjenek anyakönyvekben bejegyzett nemesi családok tagjainak születési, házassági és elhalálozási adatait genealógiai feldolgozás végett kiírni s velem két hónapon belül közölni. Palin (okr. Veľké Kapušany) *Haraszty Károly*, ref. lelkész.

— **A Brit és külföldi Bibliatársulat** a brazíliai nemzetgyűlés minden tagját egy újtestámentommal ajándékozta meg. Az újtestámentomnak a képviselőkre gyakorolt hatását mutatja, hogy sokan közülök a teljes Bibliát is megvásárolták.

— **Franciaországban** a lelkészek száma 1903-tól 1930-ig 11.635-el kevesebb lett annak dacára, hogy a lakosság ez alatt 2,834.000-el növekedett.

— **A szeretet doktornője.** A New-Orleans-i egyetem Stanislas Malone nővérnek, aki 50 éven keresztül tevékenykedett mint betegápoló nővér, a doktor caritatis = a szeretet doktorátusát adományozta.

— **Bibliai múzeum** nyílt meg Budapesten az Izabella-uccában, mely szemléltető és művészi képekben mutatja be a biblia egyes fejezeteit.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít:** Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

HIVATALOS RÉSZ

Kárpátaljai református egyházkerület püspöki hivatala.

328/1934. szám. M e g h i v ó. A kárpátaljai református egyházkerület alólirott elnöksége az egyházkerület ez évi *rendes köz- és bírósági gyűlését* 1934 december hó 6-án délelőtt 10 órára Beregszászba a ref. egyház tanácsstermébe ezennel kitűzi s arra köz- és bírósági gyűlésünk alkotó tagjait tisztelettel meghívja. Közgyűlésünk főbb tárgyai: püspöki jelentés, ezzel kapcsolatos ügyek, állandó bizottságok jelentései, az egyházmegyékről felterjesztett és fellebbezett ügyek, melyek legkésőbb november 20 ig a püspöki hivatalhoz felterjesztetnek. Fellebbezett bírósági ügyek. Ha a közgyűlési s bírósági ügyek aznap nem volnának letárgyalhatók, a köz-, illetőleg bírósági gyűlést dec. 7-én ugyanott folytatjuk s aznap befejezzük. Dec. 6-án reggel 9 órakor a tanácssteremben a jegyzői s előadói kar értekezlete lesz, melyre a jegyző s előadó urakat ezennel meghívjuk.

Munkács—Beregszász 1934 nov. 8.

dr. Polchy István
főgondnok,

Bertók Béla
püspök.

A szlovenszkói tisztáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

1037/1934 sz. Veľké Kapušany — Nagykapos, 1934. nov. 13. **T á r g y:** Szavazások elrendelése. Nagytiszteletű Ref. esperesi hivatalnak. Szeszta, Nagygéres, Kisazar, Hanva, Salamon:

Az 1934 okt 25 én tartott rendes egyházkerületi közgyűlés 6. sz. határozatában szavazást rendelt el a megüresedett e. ker. lelkészi aljegyzői, egy e. ker. világi tanácsbírói, egy zsinati világi rendes képviselői, egy zsinati lelkészi pótképviselői, egy zsinati világi pótképviselői tisztségre. Felkérem a Nt. Esperes urakat, hogy a szavazatok beadására hívják fel a presbitériumokat azzal, hogy a szavazatok az esperesi hivatalokhoz legkésőbb 1934 december 15-re beküldendők, az összegyűjtött szavazatok pedig a püspöki hivatalhoz 1934 dec. 20-ig feltétlenül beterjesztendők. Egyben ne mulasszák el a gyülekezetek lelkészeinek figyelmét felhívni a 6/1933 sz. e. ker. határozatra, amely szerint: „szavazatot nem adott, vagy a szavazólapot szabálytalanul kiállító minden egyház lelkésze 100 čk. pénzbüntetéssel sújtandó minden szavazat után.”
Atyafiui szeretettel: dr. Magda Sándor püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Vefké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szabó István

1860—1934.

Az örökkévaló Isten kifürkészhetetlen akara-
rata egészen rövid idő alatt másodszer szólította
ravatal mellé a kárpátaljai ungi egyházmegye
lelkészi karát, hazaszólítván életestéjén érdemes,
öreg szolgáját: Szabó István eszenyi református
lelképásztort, a kárpátaljai ungi ref. egyházmegye
volt tanácsbíráját. Öreg lelkéztestvérünk
életfáklájának kihunyása hirtelen történt, né-
hány napi rövid, de kínos szenvedés után.
Október 29 én még együtt lépdelt velünk boldog
emlékü Komjáthy István lelkéztársunk
végtisztességtételén a nagygejőci temetőkert felé
s november hó 9 én már az ő gyászkoporsóját
kísérte hosszú kocsisoron a porigsujtott család,
a barátok, rokonok, pályatársak, ismerősök,
tisztelők s hiveinek nagy serege, bizonyágtéve-
sének színhelyéről, az eszenyi ref. templomból
a tiszaparti csendes temetőbe.

Néhai lelkéztestvérünk életideje 1860-tól
f. évi november hó 7-ig 74 évre terjedt. Édes-
atyja ungcsepelyi lelkész volt, ki István szüle-
tése után három hónappal eszenyi lelkésszé
választatott, hol 1910-ig — egy fél évszázadon
keresztül — működött. Eszeny lett tehát Szabó
Istvánnak második szülőházaja, hol boldog
gyermekkorát töltötte. Innen ment Sárospatakra,
hogy előkészüljön közszeretben álló atyja
magasztos hivatására, a lelkészi pályára. Innen
ment szolgálatának megszentelt jelvényével vál-
lain Csongorra, Nagydobronyba, majd Ungvárra,
mely helyeken mint segéd, illetőleg helyettes
lelkész működött, mindenütt közszeretettől és
rokonszenvtől övezve. Ezután két évtizedig mint
ásványi, majd bési lelkész működött a számára

komoly munkát jelentő, egész lelkét betöltő,
lelkészi pályán. 1910-ben, atyja halála után
a tekintélyes és népes eszenyi gyülekezet
megtisztelő bizalma hívja annak jól gon-
dozott s virágzó örökébe. Itt működött 24
éven keresztül, második szülőházájában, hivei
szeretetétől kísérve, közmegelegedésre, egyhá-
zának felvirágoztatásán működve. A sors ír-
niája, hogy a valamikor csengőhangú, „arany-
száju” pap, néhány éve már, sulyos asztmája
következtében nehezen végezte lelkészi mun-
kakörének igehirdetői részét, munkaszeretetét
azonban élete végéig megőrizte s gyümölcsöz-
tette hivei javára.

Egyházmegyéje is egyik hű munkását, volt
tanácsbíráját gyászolja néhai Szabó István ro-
konszenves egyéniségének elhunytával. Ugy a
tanácskozás zöld asztala mellett, mint egyház-
és iskolalátogatások alkalmával kiváló képes-
ségeivel mindég közegyházunk javát, előhala-
dását, virágzását munkálta. Pályatársainak gyá-
sza tehát nemcsak a jó barátoknak, hanem a
hüségese, sokoldalú és nagyráhatott munka-
társnak is szólt.

34 éven át hűséges hitvestársán, két gyer-
mekén, vején és kis unokáján kívül a testvérek,
nagy számú rokonok mélységes gyásza hullatta
az igazbárat könnyűit koposójára.

Temetése f. hó 9-én, délelőtt ment végbe
az eszenyi ref. templomból, annak befogadó-
képességét messze felülmúló, közelről és tá-
volról egybesereglett, hatalmas gyászoló közön-
ség jelenlétében. Örökszép temetési énekünk
után Kása Ferdinánd csongori lelkész lélekből

fakadt imádsága enyhítette bánatunkat s emelte lelkünket a vigasztalás örök forrásához, Istenhez. Ima után a helybeli ref. énekhar énekelt Baán János ref. igazgató tanító vezényletével. Ezután Gönczy Pál nagydobronyi lelkész hirdette a vigasztalás ígét s bucsuztatta hozzátartozóitól, egyházától, egyházmegyejétől s a végtisztesség-tévő gyülekezettől elhunyt lelkésztestvérünket. A temetőben Ruzska Elek szalókai lelkész bucsuztatta a nyitott sírnál az elhunytat, míg az eszenyi ref. egyház nevében Illyés Gyula helybeli segédlelkész, Eszeny község nevében pedig Báthory Ferenc állami tanító mondottak utolsó istenhozzadékot.

A föld, ahol elköltözött lelkésztestvérünk gondtalan gyermekéveit, férfikorának szép napjait s öregségének aranyló idejét töltötte, most örök pihenésre és nyugodalomra fogadta kebelére belőle azt, mi földi, imádságunk azonban az őszi napsugár szárnyán halhatatlan lelkét az örökkévalóságba kísérte, kérve az élet és halál szabados Urát, hogy legyen ott elhunyt öreg szolgálójának kegyelmes bírója, üdvözítője!

Gönczy Pál.

Püspöki jelentés.

Előterjesztve a tiszáninneni ref. egyházkerületi közgyűlésen
1934 október 25-én.

(Folytatás.)

In memoriam.

Főtisztletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Bármennyire is igyekeztem jelentésemet rövidre fogni s mentől több időt megta-
karítani a letárgyalásra váró ügyek számára, mégsem mulaszthatom el, hogy meg ne emlékezzen anyaszentegyházunk közmunkásairól, akiket elhívott az Ur akarata. *Dókus Ernőt*, a magyarországi egyház nagy halottját, akinek bölcs kormányzása alatt élt kerületünk az államváltozásig, főgondnok urunk már elparentálta megnyitó beszédjében s így felesleges, hogy én is méltassam annak a nagy férfiúnak az érdemeit, aki egy hosszú élet áldásos munkájával örök hálára kötelezte anyaszentegyházunkat. Temetésén Sátoraljauhelyben, ez év január 22-én elnöktársammal együtt résztvettünk s megjelentek azon kerületünk képviselőiben Kövér Árpád és dr. Sutka István egyházkerületi tanácsbírák is.

Ez év augusztus 1-én elköltözött az élők sorából *dr. Rác Lajos*, a sárospataki főiskola nyug. teol. professzora is 71 éves korában. Sokan vannak közgyűlésünk tagjai között is, akik tanítványai voltak annak a nagyszorgalmu és nagyműveltségű nevelőnek, aki nevelői munkájával, gazdag irodalmi működésével nagyban hozzájárult a sárospataki főiskola s általában a református egyház értékeinek gyarapításához. Váratlanul csapott reánk a szomorú jelentés,

amely *Juhász László* putnoki lelkésznek, a magyarországi gömői egyházmegye esperesének, az O. R. L. E. alelnökének korai elköltözését hozta hírül. Mindnyájan ismertük és szerettük ezt a kiváló charizmákkal megáldott munkatársat és barátot, akinek mint a magyarországi Egyetemes Konvent és Zsinat tagjának elköltözése, fájdalmas veszteség nemcsak a magyarországi református egyház, hanem a mi számunkra is. De a halál szele végigzugolt közelebbi sorainkon is. Január hó 2-án eltemettük *Helmecczy Antal* bodzásujlaki lelképásztortársunkat, aki hosszas betegeskedés után, korán, életének delén hagyott itt bennünket. A kedves humoru, volt pataki diák mosolygó arca igen sokunknak nagyon hiányzik, akik őszintén szerettük őt. Hü sáfár volt a reábizottakban, biztos kézzel vezette gyülekezetét s örökös népe felett. Az Ur, aki ismeri az övéit, bizonyára keblére ölelte őt. A nyár végén nagy veszteség érte az abauji egyházmegyét is *Kiss Lajos* garbócbogdányi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró elköltözésével. Azonban nemcsak az abauji egyházmegye, de mindnyájan fáljaljuk eltávozását annak a férfiúnak, aki 51 évet töltött el anyaszentegyházunk hűségese szolgálalában. Bátor harcosa volt az igazságnak s páratlan buzgósággal és lelkiismeretességgel forgolódott a reábizottakban: mindenképen érdemes arra, hogy kegyelettel őrizzük emlékét. Világi vezetőink egyre ritkuló soraiban is rés támadt *Bornemissza Elemérnek*, a gömői egyházmegye világi tanácsbírájának elköltözésével, akit 67 éves korában szólított el közülünk az Ur akarata. Maga volt a becsületesség és jóság, szerénység s az önzetlen áldozatkészség megtestesülése, aki őseitől örökölt nagy odaadásával s páratlan lelkiismeretességgel szolgálta anyaszentegyházunk ügyét. Engem egyénileg azért is fájdalmasan érintett halála, mert ő volt annak az e.-megyei küldöttségnek a világi tagja, amely engem első szolgálati helyemen, Balogiványiban beiktatott a lelképásztori hivatalba. Adjon az Ur porréseinek csendes megnyugvást ott a bálkai sírboltban.

De a legfájdalmasabb csapás csak pár nappal ezelőtt érte nemcsak egyházkerületünket, hanem egész egyetemes egyházunkat. *Dr. Sutka Istvánt*, az ungi egyházmegye ügyészét, kerületünk főügyészét és tanácsbíráját, az Egyetemes Konvent és a törvényhozó Zsinat tagját az Ur megmásíthatatlan akarata elszólitotta közülünk. Felmérhetetlen az a veszteség, amely dr. Sutka István halálával érte egyházkerületünket és az egész református anyaszentegyházunkat, mert egy kiváltóságos talentumokkal megáldott, fáradhatatlan buzgalmu és odaadásu egyházi munkást veszítettünk el benne. Bámulatos nagy szeretet élt lelkében egyháza iránt, amelyért dolgozni legnagyobb öröm volt számára. Korai eltávozása mélységes gyászba borította egész egyetemes egyházunkat, de elsősorban egyházkerületünket, mert olyan világi vezért veszítettünk el benne,

akit ma szinte lehetetlen pótolni. Az elmúlt vasárnapon temettük el Nagykaposon az egész vidék impozáns részvételével s értékes munkájáért való hálánk kifejezéseken egyházkerületünk koszoruját is ráhelyeztük koporsójára. Adjon az Ur vigasztalást gyászoló szeretteinek s szenvedő anyaszentegyházunkat óvja hasonló fájdalmas megpróbáltatásoktól.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Áldjuk az Ur kegyelmét, amikor drága halottainkról megemlékezünk, az ő életükért és munkájukért, amelyet anyaszentegyházunk javára végeztek. A magyarországi testvér egyházkerületet, a gömöri egyházmegyét, illetve a sárospataki főiskolát jegyzőkönyvi kivonatban értesítsük Dókus Ernő, dr. Rác Lajos és Juhász László elhunyt felett érzett részvételünkről.

Az egyházmegyékben történt változásokról a közgyűlésnek jelentés fog tételni; nem mulasztatom el azonban püspöki jelentéssel kapcsolatban reménységgel, bizalommal és szeretettel üdvözölni egyházkerületünk ujonnan megválasztott főjegyzőjét, Szőke Istvánt és lelkészi tanácsbíráját, Böszörményi Sándort. Egyházkerületünk két kiváló lelkésze tudásukat, tehetségüket és munkakészségüket megillető helyre került. Adjon az Isten nekik erőt s őrizze életüket, egészségüket, hogy a munkásságukhoz fűzött reménységek mind valóra váljanak.

(Vége.)

Belmissziói jelentés

a tiszáninenni egyházkerület Kassán 1934 október 25-ikén tartott közgyűlésén.

(Folytatás.)

Továbbá: nem elég ma már szószékéről hirdetni az igét, amikor a különféle eszme-áramlatok lépten-nyomon ostromolják ifjúságunk lelkét, aminek hatása alatt az ifjúság egyrésze kerüli azt a helyet, ahol az igét hirdetik. Ma már utánna kell menni az ifjúságnak, a templom kivül is törődni vele. (Farkas.) Ha ifjabb lelkipásztoraink egy részének lelkében is süket fülekre talál e nem bizonytalan zengésű trombitaszó, úgy teljesen megértünk a felekezetek versenyes harcában az eltaposásra, elpusztulásra. Itt az ideje: főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés, hogy a kenetes rábeszélő módszer helyett radikálisabb eszközökhöz kell itt már folyamodni egyházunk vezetőségének! Lehetséges ez, alázatos véleményem szerint addig is, míg az új kánon XIII. törvénycikke szentesítést nyer. Ravasz L. püspök mondja, mindnyájunknak kivétel nélkül meg kell hallanunk a 12. órában a szót:

„Életképességünk mérvét az mutatja, hogy évente hány gyülekezetben indul meg komoly és öntudatos ifjúsági munka. Olvasókörök szervezésével, jámborcélú táncmulatságok rende-

zésével az ifjúsági munka nincs megoldva. Az ifjúsági munka ott komoly és igazi, ahol a véneknek irányításával ugyan, de az ifjúság evangelizálja önmagát, ama nagy felelősség tudatában, amelyet a mindenkori hívő kisebbség hordoz kortársainak a nagy seregeért. Ezért minden gyülekezetben meg kell alakulnia a Bibliát olvasó, imádkozó, egymás életét bizonyosságtételekkel alakító ifjúsági munkának”.

Éppenezért már ez éven se vettük programmba a népes konferenciák tartását, e helyett a gyülekezeti vezetők továbbképzésének az ügyét óhajtottuk előmozdítani akkor, a tavalyi és tavalyelőtti ifjúsági munka rendszerének és módjának ismertetése után ez éven a vasárnapi iskola kipróbált módszerének az ismertetésére sikerült a világviszonylatban is számot tevő, ebben a munkában 54 év óta fáradozó id, Viktor Jánost megnyerni, aki Kassán, Királyhelmecezen és Nagykaposon június 12—19-ig 2-2 napon át tartott kurzusaival, azokon fáradságot nem ismerő mély hitével, bámulatot keltő bibliai tudásával tudott izelítőt adni e munka lényegéről. Erős a hitem, hogy igazán apostoli fáradozása nyomán több gyülekezetben áldás fakadt és sok tájékozatlan meggyőzött arról, hogy a gyülekezeti tagok nevelését ezáltal és itt kell kezdeni. A konfirmációi oktatást mélyíteni s így maradandóvá tenni azokban a lelkekben lehet könnyebben, akik már vasárnapi iskolába jártak.

Sikernek lehet elkönyvelni azt a lelki hatást is, — (mit ugyan az egyházkerületi tanügyi bizottsági, előadótársam meg sem említett), — hogy a kassai középiskolások 1 1/2 napos konferenciáját a főtiszteletű Püspök Ur közreműködésével és megnyitó beszédjével ismét megtarthattuk s azon a magyar református egyház konventi két középiskolai lelkipásztor, dr. Főnyad Dezső és Morvai István a serdülők bibliaóráival, vita-előadásával mély nyomot hagyott azon ifjaink lelkében, akik a közeljövőben egyházunk világi papjai lesznek és akik készek és hajlandóknak ígérkeztek jövőre is, más tanintézetekben is szolgálni Isten országa ügyének. csupán azt kötötték ki, hogy ez iskolai év folyamán rendszeresíttessenek a középfokú iskolákban a bibliaórák létesítése, amelyekre nézve a főtiszteletű Püspök Ur buzgóságából rendelkezés is ment minden vallás-tanárhoz. A leánykörök s vasárnapi iskolák vezetőinek kicsiny seregét van hivatva nevelni az a kedvező körülmény is, hogy a Soli Deo Gloria által fenntartott balatonszárszói üdülőtelenen olcsón s nekik való evangéliumi szellemű környezetben üdülhetnek leányaink és e munkák végzésében alapos gyakorlatra tehetnek szert.

Maradandó sikerű volt — a hivatalos h iradás szerint is — a csicseri, aug. 19—20 megtartott ifjúsági konferencia; az értékes előadások, kifogástalan rendezés tették azzá. Hiszem, gyü-

mölcsseit a jövőre nézve is meghozza az azon résztvevő ifjaink életében, ha az onnan elhozott indításokat odahaza a gyülekezeti vezetők nem hagyják kihűlni, de bibliaköri összejöveteleiken tovább ápolják. Javalva voltak a körzeti ifjusági összejövetelek a többi egyházmegyékben is, de egy pár megtartásán kívül többről nincs tudomásom. A beszámolásoknak, az egymástól való tanulásnak, az egymással való megismerkedésnek, a szórakozásnak kedvesebb, ev. ifjúsághoz méltóbb módját pedig elképzelni sem tudok. Ezen a hiányon is talán segíteni fog az a jelentős lépés, hogy főtiszteletű Püspök úr elhatározásából kinyomtathattuk s augusztus közepe felé olcsó áron már minden gyülekezetbe eljuttathattuk az első belmissziói vezérkönyvet, melynek anyagát a magyarországi konvent elnöksége készségesen bocsátotta ingyen rendelkezésünkre, ezzel a quid kérdése ez évre el van intézve, a quo modo kérdésére pedig feleletet nyertek azok, akik az ifj. munkák bemutatási tanfolyamán érdemesnek tartották részt venni.

A lelkészi továbbképzésre a közelünkben nagyszerű alkalom volt a sárospataki teológiai tanárikar által szeptember 1—3 napjain tartott tanfolyam, ahol az igehirdetés válságáról, annak gyógyszereiről tartottak értékesebbnél értékesebb előadások, melyeken közülünk nagyon kevesen jelenhettek meg, de mivel az előadás anyaga olcsó, 1 Pengős füzetben nemsokára kikerül a nyomdából, alkalmat nyújt minden érdeklődő lelkésztestvéremnek arra, hogy az ottan elhangzott nagy értékeket magáévá tegye.

A másik nagy és fényes alkalom is készül a lelkészi továbbképzés céljának elérésére és ez az, hogy Debrecenben dr. Révész Imre és dr. Vasady Béla egyetemi tanárok s többek szerkesztésében, Igazság és Élet címen, karácsony előtt megindul egy olcsó, a lelkipásztori munka minden ágát felölelő folyóirat, mely hozzánk cenzurált példányban akadálytalanul bejöhét, évi 5 P.-ért. Mindkét mű közvetítését természetesen hivatali kötelességgel, készséggel vállalom a nálam ez ügyben jelentkező testvéreimnek. Ha ezekhez még vállalnók, mint hozzánk méltó elhatározást, hogy a jövő évben a Kálvin Intituciója megjelenésének 400 éves jubileumát úgy ünnepelnénk meg, hogy azt minden lelkipásztor áttanulmányozza s igehirdetésében értékesíti is; jelentősebb lépést tennénk a hanyatlóban levő kálvintsta öntudat felébresztése ügyében, minden ércszobornál, csak pénzben összegyűjtött nagy alapítványnál! A reform. öntudat erősítésére nagy alkalom különben az az abaujtonai e. m. határozat kivitele is, hogy minden gyülekezetben vasárnapi munkaszünettel és kétszeri igehirdetéssel ünnepeltetik meg a napján a ref. évfordulója. Távolba szakadt hiveink hitbeli öntudatának fenntartására alkalmas eszköz még az is, hogy úgy a Szeretet c. lapunk, mint a komáromi Kis Tükör szerkesztője kész örömmel küldik

a megadott címre ingyen, katonai fiainknak lapjaikat, ha az illetékes lelkipásztoraik címüket egy levelezőlapon nekik megírják.

Ha mindezeket az alkalmakat, erőnyerési forrásokat úgy a magunk, mint hiveink hitének felébresztése és erősítése körül felhasználnánk: elsősorban elsekélyesedett igehirdetésünk nyerne prófétaerőt, esaiási saskeselyük szárnyaira kelve, a lelkek megfényesednének körülünk, a szívek megkeserednének s feltennék nekünk a pünköshti kérdést: mit cselekedjünk?! Felépülne nemcsak a komáromi tanítóképző, de Pozsony, Kassa, Ungváron a ref. kórház, a 2 árvaház ontaná a diakonusokat s diakonisszákat, ezeket az áldozatos s alázatos életű, bizonyágtevő lelkeket; jutna belőle nemcsak e kórházakba, de minden valamirevaló egyházba; végeznék nagy hűséggel, kevés anyagi áldozattal a szórványgondozás munkáját, kezökben a Bibliával, szívekben annak égi fényével jutna belőlök a feltettünk elterülő Ruthénia, Ukrajna ev. világosságot kevésbé ismerő, sötét vidékeire, — bocsánat, csak álmodtam; látást látva, vissza felébredtem arra, hogy ezékieli mezőinken látom a mozdulatlan fehérlő csontokat, a temetői csendet, szomoruan kérdeve: vajon megélemedhetnek-e még ezek a tetemek?

Nem valószínűtlenség ez, főt. Egyházkerületi Közgyűlés, mert a reformáció népében ott szunynyadnak ezek az erők, csak külső akadályoztatás altatta el ezt, mint ahogy erről Szőke István gömöri belmissziói előadó a maga nemében páratlan, történelmi alapon széles látással felépített, nyomtatásban nemsokára olvasható, munkálatában is bebizonyítja. Szunynyadnak ezek az erők, ki költse fel őket, ha nem mi, mostani lelkipásztorok, hiszen ha hit van bennünk, megígértett: mindenek lehetségesek a hívőknek. Az isteni, mindenre elégséges kegyelem minden esetre segítene bennünket; ha nem tennénk e próbát, a történelem nyomtalanul elseprő ítéletére lennénk érdemesek.

A magam munkájáról annyit, hogy minden meghívásnak eleget tettem, ahol megjelenéssel szolgálhattam Isten országa ügyének. November 20-ikán délután előadást tartottam a kassai serdülő K. I. E. nek, Csapon április 29-én a leánykörnek, június 17-én a kistárkányi ifjusági napon és Királyhelmecen előadást; résztvettem az eperjesi missziói egyház új szervezésében, Nagymihályban egy baráti összejövetelen és a kassai középiskolai konferencián prédikáltam, id. Viktor János tanfolyamának 2 helyén befejező adhortációt végeztem. Több lelkész és más egyházi munka vezetőivel a levelezést fenntartottam, tanácsokat adtam minden hozzámforduló testvéremnek.

Ezzel tiszteletteljesen jelentésemet be is fejezem, mert újabb határozati javaslatokat nem terjeszték elő addig, míg az eddig elfogadott s határozati erőre emelt javaslatokat meg nem valósítjuk.

A modernebb pásztori munkák végzését s magamat a főtiszteletű Egyházkerület további jóindulatába ajánlva, maradok kiváló tisztelettel

Lengyel József,

(Vége.)

Problémáink.

Ünnepi legátusok utazási kedvezménye.

Köztudomású tény, hogy az államvasutak tanulmányi kirándulások, kulturünnepségek, sportversenyek stb. alkalmaira jelentős utazási kedvezményeket adnak. Egy kis utánjárással és jóakarattal bizony meglehetően szerezni az ünnepi legációkba menő papnövendékeinknek számára is, hiszen ezt még jogosabban lehetne tanulmányi utazás vagy kirándulásnak minősíteni!

Püspökeink kíséreljék meg személyes megkereséssel a bratislavai és košicei vasutigazgatók jóakarátát felkérni és a kedvezményt idejében megszerezni; 50 teológus után bizony elég tekintélyes összeg lenne megtakarítható féláru menetjegy mellett. Lehetne ezt egyszerre, mind a három ünnepre kérelmezni a kiinduló állomásról a legáció színhelyére és vissza.

S. L.

A tiszáninneri egyházkerületi előadó gondos és lelkiismeretes munkával összeállított belmissziói jelentését az Egyház és Iskola legutóbbi számában olvasva, a beszámolóban egy érdekes fejezete keltette fel figyelmemet: „Lehetetlen meghatódottság nélkül olvasni, hogy több helyen az ifj. munkák önkéntes végzésében mint kérnek részt és szakítanak arra időt állami tanítók és nők, különösen leány és fiók-egyházainkban, amikor arra is van példa, hogy azelőtt egyháziasságáról ismert felekezeti tanító mint szüntette be tüntetőleg ebbeli munkáját, mert az egyházközsége valamilyen címen nem folyósította igazg. pótlékát.”

Amikor így leírva olvasom a megállapítást, ez az első gondolatom: miért kellett az azelőtt egyháziasságáról ismert tanítótársamnak nem folyósított igazg. pótdija miatt erre az utra lépni, amikor az igazg. pótdij folyósításához megvannak a törvényes eszközök és módok. Miért tette ki magát tanítótársam annak, hogy — bár névtelenül —, de mégis belekerüljön olyan jelentésbe, amellyel egy olyan tiszteletreméltó nagy testület, mint az Egyházkerület is, foglalkozik. Szinte érthetetlen eljárás. Vagy talán mélyebben járó okok játszhattak közre, amely tanítótársamat a belmissziói munka „tüntető” abbahagyására kényszerítette? Talán éppen a belmissziói tevékenysége miatt volt valami személyi természetű dolga a lelkész ural? Vagy az ezen a téren kívánatos és helyes mellérendelt viszony kezdett talán súlyos alárendelt

viszonyra változni? Talán a megnemérlés ütötte fel fejét a lelkész úr és kartársam között? Esetleg a vezetésükre bizott ifjuság nevelése, vagy a nevelési módok helyes megválasztása miatt keletkezett a zavar?

Megkérdezték illetékesek kartársamat az okok felől? Vagy talán egy ember bemondása folytán került le kartársam arról az erkölcsi fokról, amelyen ezelőtt állott: az egyházellenes ref. tanítók sorába? Mert ez is könnyen megtörténhetett, hiszen maga a Nt. belmissziói előadó ur is írja jelentésében, hogy azoknak a bizonyos belmissziói kérdőlapoknak kitöltése, amelyekből Ő is olvasott, csak nagyon kis százalékban történt olyan fórum előtt, mint pl. a presbitérium. Fel kell tételeznem, hogy a megvádolt kartársam egyházából beérkezett kérdőív sem a presbitérium előtt lett kitöltve, mert akkor bizonyára minden megengedhető módon tiltakozott volna kartársam a beállítás ellen. Hiszen ez úgy néz ki, mintha vádolva és meghallgatás nélkül lenne elítélve.

Ha így ítélték meg kartársamat, akkor — ha névtelenül is —, de helytelenül került bele a belmissziói jelentésbe. Megvagyok győződve arról, hogy ha ma önt, holnap engem és azután más kartársamat érne ilyen meglepetés: mi mindnyájan hangos szóval tiltakoznánk ellene, szívesen rendelkezésre bocsájtva bizonyítékainkat az arra illetékeseknek, ha azt tőlünk kérnék. Nem kellene miatta szégyenkeznünk, sőt: talán a belmisszióknak ugynevezett káros és veszélyes kinövéseit is sikerülne a lelkész urakkal teljes egyetértésben lenyesegetnünk.

Engedjen meg ismeretlen kartársam, hogy ismeretlenül védelmére keltem. Tettem ezt azért, hogy ha Ön csakugyan meghallgatás nélkül lett a jelentésben névtelenül, de súlyos módon megítélve: akkor úgy a könnyelműen odadobott vádaskodás, valamint a megítélés módja ellen nemcsak az Ön, hanem a magam és a ref. tanítótársaim nevében is itt, a fórum előtt a leghatározottabban tiltakozom és kérem az illetékeseket, hogy legalább az ilyen, vagy ehhez hasonló tartalmu kérdőívek beküldőitől követeljék, hogy azt a presbitérium és az érdekeltek fél jelenlétében töltsék ki. Így talán a kérdőíveknek értelme és értéke is lenne.

Tanító.

H I R E K

— **Halálozás.** Dr. Móczár József kóriáthelmeci lelkésztestvérünket 64 éves korában haza hívta az Ur. Tagja volt az U. S. E.-nek. Béke hamvaira.

— **Felhívás.** Felhívom mindazokat, akik az 1935-ik évfolyamán az egyetemes konvent lelkészsképesítő bizottsága előtt II-ik lelkészsképesítő vizsgát óhajtanak tenni, hogy írásbeli dolgozataik

kijelölhetése céljából f. évi december hó 15 ig jelentkezzenek a losonci ref. lelkész hivatalhoz címzett levélben alulirotnál, mint a vizsgálóbizottság előadójánál. E jelentkezés alkalmával jelezzék, akár részükről megállapított 3, szám szerint külön megjelölt tételben, vagy tárgykörben azt, amivel legszívesebben foglalkoznak és amire vonatkozólag megfelelő forrásmunkák fölött rendelkeznek. Írásbeli dolgozataik kijelölésénél ezt figyelembe venni szándékozunk. A pontos meghatározása a tételnek azonban a beérkezett jelentkezések után alulirott részéről fog mindenkivel közölni. A vizsgára való hivatalos jelentkezés a dolgozatok beküldése idején történik. Előre jelzem, hogy a dolgozattípus megadása idején az eddigi feltételek közé az is beiktatást nyer, hogy minden II. lelkészképző vizsgára jelentkező segédlelkes igazolni tartozik azt is, hogy összes eddigi működése helyéről — az ott töltött szolgálati ideje alatt — a teológia fenntartására az egyetemes konvent által megállapított teológiai járulék pontosan beküldött.

Sörös Béla.

— **Nosztrifikációs vizsgák.** A legközelebbi nosztrifikációs vizsgák az 1935. év január havának 7—15-ig terjedő időben, egy később pontosan megállapított és a hivatalos lapban előre jelzett napon lesznek a losonci ref. teológiai szeminárium nagytermében. Tisztelettel kérem mindazokat, akik ily vizsgára jelentkeznek, hogy ezt velem előre tudatni sziveskedjenek. A kiknek szlovák államnyelvből vizsgájuk még nincs, azok az államnyelvi vizsgát is ugyanebben az időben tehetik. A nosztrifikációs vizsga tárgya: a cseh-szlovák köztársaság területén a szlovenszói egyházkerületekben, valamint a kárpátaljai egyházkerületben fennálló és érvényben levő egyházjog, vele kapcsolatosan a tanügyi törvények és rendeletek, valamint illetékes egyházkerületük szabályrendeleteinek és iskolai rendtartásainak ismerete. Nosztrifikációs vizsgára való jelentkezésnél az esperesi hivatalok segédlelkeszi, vagy lelkész működési bizonyítványa mellett feltétlenül igazolandó az is, hogy eddigi működésük területéről az egyetemes egyház részéről megállapított összes személyi és egyházközségi járulékaikat az illetékes pénztárakba befizették, illetve befizettették. A teológiai járulékok befizetésének igazolása semmi körülmények között figyelmen kívül nem hagyható. A nosztrifikációs vizsga azt igazolja, hogy az itteni

viszonyoknak megfelelő lelképásztori működés végzésére a jelentkezők alkalmasnak találtnak. Ezt élőszóval és tényekkel kell igazolniok a vizsgára állóknak.

Sörös Béla.

— **A losonci ref. teol. szemináriumba beiratkozott hallgatók száma** a folyó iskolai évben, a rendkívüli hallgatókkal együtt 64-re emelkedett. A nagyszámu jelentkezésre való tekintettel a régi helyiség a nyár folyamán átalakítás alá került. A kellőleg kibővített helyiség, meyl egyuttal a gyülekezeti összejövetelek céljaira is szolgál, hetenként többször hozza össze a teológia hallgatóit a gyülekezet tagjaival, kik az egyes gyülekezeti szervek összejövetelait a teológusok jelenlétében, gyakran ezek közreműködésével tartják. A még mindig jelentékenyen érezhető káplánhiány enyhítésére most már kilátás nyílik. Két-három év azonban eltelik, míg a beiratkozottak zöme kikerül az életbe, mert a hallgatók legnagyobb része az I. és II. évfolyamra esik.

A teológiai járulékok összege, egyházmegegyenként, ezek pénzbeszedői részéről cheque lapon ezentul egyenesen Losoncra, a Református Teológiának a Szlovák Általános Hitelbankban nyitott folyószámlájára lesz beküldendő. Így határozott e tárgyban a folyó évi junius hó 27-én ülésezett losonci konvent. A teológiai járulékok lélekszám szerinti $\frac{1}{2}$ kilogramm buzaértéke egyöntetűen 60 fillérben nyert megállapítást már az előző 1933. évi konventen. Miért is e két év járuléka ily módon lesz beszolgáltatandó. A teol. járulékok beszédése, illetve beszolgáltatása nem feltétlenül kivetés útján kell, hogy történjék; azt minden egyházközség belkörüen dönti el és végzi el, hogy kivetés, adakozás, ünnepélyek bevételeiből, vagy bármi más uton hozza össze. A beszolgáltatás minden évben dec. 31-ig teljesítendő.

— **Legációk** ügyében a folyó évi juniusi konvent megújította előbbi határozatait, melyekkel megtiltotta, hogy bárhonnán is, akár a legátus nem fogadása, akár legátusnak más-honnán fogadása miatt történt beirásokat a teológiai szeminárium igazgatója elfogadjon. Sőt egyenesen kötelességül irta elő, hogy minden ilyen beírást nyomban terjessen fel az illetékes püspöki hivatalhoz, hogy ez — ha szükséges, még a fegyelmi eljárás igénybevételével is — megszüntethessen minden, a legációval való visszaélést. Az egyes egyházkerületek püspö-

keinek is előírásul adta, hogy a losonci teol. szeminárium hallgatóinak legációválasztása előtt senki számára legációt el nem ígérhetnek és legációt a teológusoktól elvonni nem engedhetnek. Ezek választása után azonban minden egyházkerület püspöke saját személyében disponál a jogkörebe eső fennmaradt legációk fölött. Azért a nem-teológusok legáció iránti kérelme ezentul egyenesen a terület szerint illetékes püspöki hivatalhoz küldendő be.

— **Felhívás** az U. S. E. tagokhoz. Esedéksé vált a XVI-os befizetés. A kiutalt XV. segély összege 7.600 čk volt. Eddigi segélykifizetésünk 108.300 čk. Az elmaradt részletek mielőbbi befizetését megsürgetem. Szeretettel szolgáljuk
Kömives Sándor.

x Megjelent a csehszlovák gabonamónopólium ismertetése a Szlovenszón és Kárpátalján érvényes bevásárlási és eladási árak teljes jegyzékével. **Ára 7'50 čk.** Megrendelhető a Prágai Magyar Hirlapnál, Praha II. Panská 12.

— **Emléktábla leleplezés.** Lélekemelő ünnepségben volt része mindazoknak, kik Páskaházán f. hó 11-én résztvettek a világháboruban elesett (16) hősök emléktáblájának leleplezési ünnepélyén. Az emléktábla, melyet inkább emlékműnek lehetne nevezni, a református templom homlokzatára helyeztetett el. Megható volt a község azon óhaja, hogy az ünnepély szónokaiul a volt páskaházai református lelkészeket kívánta meghívni, kik az évek, sőt évtizedek multán is, a ragaszkodó szeretet ezen mai időkben ritka megnyilatkozásának készséggel tettek eleget. Az ünnepély leleplezési aktusa a templom előtti téren ment végbe, a mindenfélől összesereglett nagyszámu hallgatóság előtt. Gyülekezeti és karének után Szőke István egyházkerületi főjegyző, rozsnyói lelkész imádkozott, majd a leánykör énekelt. Az élő-bajtársak (nevében: Sebő János beszélt, azután Csontos László helybeli lelkész a bizottság nevében átadta az emléktáblát az egyház gondozásába, amit az egyház nevében Kőrösi Sándor gondnok vett át. A koszoruk és virágok elhelyezése után bevonult a gyülekezet a templomba. Lenkey Lajos egyházmegyei főjegyző, runyai lelkész mondott alkalmi beszédet a Zsidókhöz irt lev. 10:32 verse alapján. Mélyen járó, hatalmas igehirdetése alatt könnyezett és megvigasztalódott a gyülekezet. Deési Sándor giczei lelkész imádsága rekesztette be az ünnepséget.

Még a Leánykör énekelt és a helybeli lelkész felolvasta az elesettek rövid életrajzát, az emléktábla létrejöttének történetét, valamint az adakozók névsorát. Akik ez ünnepélyen résztvettek, azzal az érzéssel távoztak el onnan, hogy ott a szivek összedobbantak és érezték a szeretetnek azt a csodálatos hatalmát, mely az élőkkel és a holtakkal összeköti.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

— **A francia reformátusok** 1935-ben nagy-szabásu ünnepélyt rendeznek abból az alkalmából, hogy Kálvin 1535 augusztusában írta meg Institutiója előszavát, melyben a főművét L. Ferenc francia királynak ajánlotta. Ebből az alkalmából a világ legnagyobb könyvtára, a párizsi Nemzeti Könyvtár március közepétől április közepéig kiállítást rendez Kálvin és a francia reformáció címen. A Nemzeti Könyvtárt e munkájában teljes erővel támogatja a Francia Protestáns Történelmi Társulat, melynek múzeuma és könyvtára egyike a hasonló gyűjtemények legteljesebbikének. — A kiállításon kívül kongresszus is lesz, melyen francia és külföldi tudósok és írók fognak előadást tartani Kálvinról, a kálvini irányu reformációról.

— **Magyarországon** a reformátusok száma 1933 júliusában 1.786.344 volt, a tanköteleseké pedig 220.482. Az emlult évben négy millió pengőt áldozott az iskolaügyre.

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninzeni Református Egyházkerület Püspöki Hivatala.

979/1934. sz. Bratislava-Pozsony, 1934. XI. 19.

Körlevél. A Szlovenszói és Podkárpatzka-ruszi Református Egyház Valamennyi Nt. Lelkeszi és Tek. Előkönyörgő Tanítói Hivatalának, az egyházak közti barátság ápolására alakult nemzetközi világszövetség f. év december hó 9-ét békevasárnapként szándékozik megünnepelni az elmult évek gyakorlata szerint. Felkérem tehát egytetemes egyházunk valamennyi funkcionáriusát, hogy a fenti vasárnapon szíveskedjenek megemlékezni szószéki szolgálatuk kapcsán a békesség Evangéliumáról és a békesség Fejedelméről. Alapige gyanánt békevasárnapra ajánlhatók: Ésaiás: 52:7., Zsolt. 85:11., Máté 8:26., János 20:19. Szeretettel keresztényen szolgáljuk:

Balogh Elemér

püspök, konventi lelkészelnök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA Verké Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNOCSEPELYI lelkész hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Kérelem.

Alulírott azzal a tiszteletteljes kérelemmel fordulok a szlovenszkói és kárpátaljai *Egyetemes Református Egyház* konventi elnökségéhez, mind a három egyházkerület püspöki és főgondnoki hivatalához, valamennyi esperesi hivatalhoz és az összes egyházközségek lelkészeihez, gondnokaihoz, valamint ezek presbitériumaihoz is, hogy az Egyetemes Konvent által megállapított és rendszeresen befizetni kötelezett teológiai járulékok beszolgáltatása tárgyában nekem, mint akit a Konvent legutóbbi ülése (1934 június 27.) nemcsak a f. évi járulékok összegyűjtésével bízott meg, hanem a korábbi évek hátralékai behajtására is felhatalmazott: az egyházi hatóságoknak erre kirendelt hivatalos apparátusával kegyesen segítségemre lenni méltóztatásanak.

Ezt a kérelmet Egyetemes Egyházunk egyetlen, a Konvent közvetlen fennhatósága alatt álló intézménye érdekében terjesztem elő. Most, amikor az eddigi szellemi vezetés mellett a teológia anyagi ügyeinek intézését is az én kezembe tette le a Konvent, megdöbbenve kellett tapasztalnom azt, mily rettenetes közöny és hanyagság mutatkozott mindenfelé, éveken keresztül e járulékok beszolgáltatása körül. Azoknak, akiknek buzgósa és kötelességtudása s egyházunk jövőjére néző féltő gondja ezirányban is hűséget adott, eddigi jóakaratkért és készséges támogatásukért ezuton is a legmélyebb hálás köszönetemet nyilvánítom azért, hogy lelkészképzésünk ügyét végképpen elgátolni, vagy elgáncsolni nem engedték.

Hálásan köszönöm főtiszteletű és méltóságos Bertók Béla püspök urnak, a teológiai bizottság elnökének és a teológia anyagi ügyei intézőjének az előző évek hosszu során keresztül ta-

nusított, meleg érdeklődéssel és nagy szeretettel végzett nehéz fáradozásait s a küzdelmes években is atyai jóindulatra és gondra mutató pénzszolgáltatásait. Hálásan köszönöm Vágó Ede konventi pénztárnok urnak a Konvent határozatából kifolyólag az 1933 ik év folyamán e járulékok összegyűjtésére irányult buzgalmát. Hálásan megköszönöm az Egyetemes Konventnek velem szemben megnyilvánult ama bizalmát, mellyel nekem a teológia szellemi vezetésére elejétől kezdve — most már 10-ik éve — teljesjogu felhatalmazást adott. Ugyiszintén azt is, hogy e ténykedésemben, az anyagi eszközök híján kívül semmiben sem korlátozott. É szokatlanul nagy megbizatással járó munkában a felelősségem egyre nőtt. Most, hogy az anyagi ügyeket is központilag nekem kell kezelnem, úgy érzem, hogy az Egyetemes Egyház minden hivatalos tényezőjének a kegyes segítségét igénybe kell vennem és a felelősséget ezirányban reájuk is ki kell terjesztenem. Amikor ezirányu bejelentésemet és kérelmemet az egyház hivatalos lapjában, az egyházi közélet egész nyilvánossága előtt, a mi ref. egyházunk összes vezető tényezőjéhez intézem: ezt a legteltesebb bizalommal teszem, de egyuttal a kálvinista lélek következetességével is.

Kilenc iskolai éven át hallgatásba kellett burkolódnom. Ezt követelte tőlem a szerény kezdet, a csendes munka, ennek elfoglaltsága, az államélet megfelelő fórumai előtt kívánt és adott ígéretem. Ennyi idő eltelte után azonban — miután ezt a mi belső viszonyaink és ujabban nyert megbizatásom most már egyenesen szükségessé teszik — úgy érzem, hogy a nyilvánosság elé lépni kötelességem. Ezt kérelemmel és hálával kezdtem. Bizom abban, hogy

meghallgatást talál e segítség-kérésem és a további megnyilatkozásaimat ezentúl csak a há-lám kifejezésével végezhetem.

Losoncon 1934 november hó 17-én.

A legmélyebb tisztelettel: *Sörös Béla*
a teol. szeminárium vezetésével
megbizott református lelkész.

Részletek a tiszáninneri egyházkerületi tanügyi bizottsági jelentésből.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Ismét egy esztendő áll a hátunk mögött, melynek eseményei nehéz küzdelmek, emlékei olyan borusak, amelyekre csak *sóhajtván* nézbelünk vissza. *Még mindig véreznek a régi sebek* és gyógyulás helyett egyre mélyebbekké és fájóbbakká válnak.

Egyházkerületünk iskoláinak elmúlt évi története, —amint arról a jelentések képet rajzolnak—, annak bizonyága, hogy iskolaügyünk élethalál felett döntő válság korát éli. Az a politikai és gazdasági okokra visszavezethető belső feszültség, mely az egész társadalom lelki világát jellemzi, iskoláink életében is sok helyen egészen a kirobbanásig emelkedett az elmúlt esztendőben, sőt nem egy helyen a hivatalos egyházi hatóságok rendelkezéseinek semmibevételével az egyházi iskola megszűnéséhez, visszavonhatatlan elvesztéséhez vezetett.

A megsokasodott közterhek viselése alatt kimerült nép sok helyen nem akarja vállalni az egyházi és iskolai terheket. Arról pedig, hogy azok mennyisége új iskolák szervezése, vagy a meglévőknek továbbfejlesztése által szaporitassék: csaknem kivétel nélkül hallani sem akarnak. Akármennyire rosszul esik is az ilyen előforduló esetek szemlélete, abba bele kell győződnünk, hogy ez így van és azon — legalább is belátható időn belül — változtatni nem áll módunkban.

Népünknek vallási téren, egyház és iskola javára hozandó újabb áldozatoktól való vonakodását a *korszellem és a gazdasági válság* — az előbbi talán még jobban, mint az utóbbi — teljesen indokolják. Ugy hogy a jelen körülmények között ezen a téren az a régi példaszó kell hogy vezessen bennünket: *non maior est parci, quam parta tueri*. Ragaszkodjunk a meglévő iskoláinkhoz és soha semmi szín alatt ne menjünk bele az állammal vagy községgel kötött kétes értékű megállapodások alapján — vagy éppen azok nélkül — sem az iskoláink *fedezet nélküli* fejlesztésébe, sem azoknak más jellegű iskolákkal munkamegosztás útján való együttműködésébe, a most divatozó és az állami iskolai hatóságok által különösen favorizált úgynevezett koope-rálásba.

Nem hoz hasznót nekünk, ha átmenetileg látszólag *két tanerőssé* válik is az iskolánk, mert amíg a meglévő egy tanteremben két tanerő *váltakozva* tanít, addig a növendékek fele tanítás nélkül marad és felelőtlenül csatángol szerteszét, mert a valóságban minden gyermek iskolai munkája majdnem csak a felére redukálódott. Amikor meg aztán fel kell építeni a második tantermet és fenn is kell tartani a *két iskolát*, akkor látjuk be, hogy elbirhatatlan teher hordozására vállalkoztunk, melynek igen sokszor az a következménye, hogy a bekövetkező elkedvetlenedés miatt végeredményében az eredeti iskolánk is pusztulóra válik és elvész.

Őrizzük meg amink van és új iskola felállításába, fejlesztésébe csak akkor menjünk bele, ha *előzetesen* gondoskodás történt úgy az építkezés, mint a megnövekedő fenntartási költség teljes anyagi fedezetéről.

A *kooperáció* pedig egyenesen veszedelmes, mert egyrészt lehetetlenné válik általa, hogy iskolánk betölthesse a felekezeti jellegből következő hivatását, másrészt pedig —épen emiatt és teljes joggal— bekövetkezik a fentebb hivatkozott elkedvetlenedés és a pusztulás.

Vigyázzunk a magunk kincsére és a magasabb rendűség látszatáért, a *megosztott tanításnak* a tanítósságot kecsegtető kevesebb munkájáért ne adjuk cserébe iskoláink legnagyobb és egyetlen főértékét: a tanítás felekezeti és vallás-erkölcsi jellegét.

A hivatalos lapban már régóta folyó polémiaiból ismeretes előttünk az igazgatói fizetéspótlék kérdésének *lermaei hydrája*, amely ellen minél tovább hadakozunk, annál veszedelmesebbé válik. Mint mitológiai ősnak minden levágott feje helyébe két újabb nőtt, úgy vagyunk ezzel is. Minden elmuló évvel egyrészt elkeseredettebb a támadás miatta, másrészt egyre nagyobbá válik az egyházközségek felelőssége, mert hiszen a kötelezettség 1926 tól visszamenőleg minden évvel nagyobb összegre rug és már most is olyan tetemes összeg, amit ha ki kellene fizetnünk, bizony-bizony meg lehetne huzni sok egyházi iskolánk felett a lélekharangot.

Nem hiszelgek magamnak azzal, hogy ezt a kérdést a mostani stádiumában mindkét félre megnyugtató módon megoldani tudnám, hiszen az erre vonatkozó nagyon is átgondolt és a lehetőség szerint alaposan megokolt javaslatunkat, — melyet annak idején a hivatalos lapban is közöltem—, amely szerint a fedezetet az államtól kell kieszközölni, de ne a tanítósság, hanem az egyház mint iskolafenntartó kérje, ha a szükség úgy hozza magával, a *legfelsőbb bíróság* ítéleti döntésének kiprovokálásával is: tudomásom szerint még csak meg sem próbálta senki valóra váltani, ami annak a jele, hogy az érdekelt felek a jogosság és méltányosság helyett inkább és kizárólag mint *anyag* kérdést kezelik ezt a

problémát, amely pedig a gyülekezeteink igen nagy százalékára nézve nem kevesebb, mint élet és halál kérdése.

Hogy mégis foglalkozni kívánok a dologgal, annak az az oka, hogy itt a főtiszteletű Egyházkerület színe előtt, ahonnan a szavam messze elhallatszik, szeretnék leszögezni bizonyos szempontokat, amelyek a kérdés elvi és gyakorlati elbírálása során mérlegeletlenül nem maradhatnak.

Mindenek előtt leszögezni kívánom, hogy egyházi főhatóságunk, a főtiszteletű Egyetemes Konvent e tárgyban hozott és a hivatalos lapban is leközölt határozatával e kérdés megoldása érdekében elment már a legvégső határig, amikor kimondotta, hogy 1., azok az egyházközségek, amelyek a tanítók fizetését államsegély igénybevétele nélkül, saját erejükből teljesítik: minden további skrupulózitás mellőzésével tartoznak az igazgatói fizetést is ugyancsak a saját pénztárjuk terhére kiutalni és kifizetni; 2., mindazok az egyházak, amelyek bár államsegélyes tanítói állásuk van, de vagyonnal bírnak és költségvetésük túlterhelése nélkül megtehetik: kötelesek költségvetésükbe ezt a teherterételt is felvenni.

Megoldatlanul maradt tehát a probléma azokra az egyházközségekre nézve, amelyek a saját erejükből képtelenek a 750, illetve 900 korona évi díjak megfizetésére. De itt sem teljesen, mert a szanációs törvény lehetővé teszi, megfelelő törvényes feltételek teljesítése mellett, hogy ez a teherterételt a politikai község költségvetésének keretében, esetleg visszamenőleg is fedezetet találjon. Így tehát jórészt magukon az iskola igazgatókon mulik e fizetés iránti igényük kielégítésének lehetővé tétele, különösen abban az esetben, ha az egyházközség a szanációs alaphól nyert segélyt elsősorban ezen szükséglet fedezésére fordítja.

(Folyt. köv.)

Belmissziói jelentés a gömöri egyházmegyéből.

Nagyfőtiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Múlt évi jelentésemben rámutattam annak nagy jelentőségére, hogy az esperesi jelentés mellett külön belmissziói jelentés terjesztetett az egyházmegyei közgyűlés elé, mely világosan utal arra a tényre, hogy maga a hivatalos egyház vette a kezébe a belmissziói munkák irányítását, vezetését, ellenőrzését, tehát semmi ok nincs tovább arra, hogy akár az egyház hivatalos funkcionáriusai, akár az egyház tagjai idegenkedjenek a különféle belmissziói megmozdulásoktól, amely idegenkedés itt-ott jogosult lehetett az egyházi kereteken kívül folyó, u. n. szabad belmissziói mozgalmakkal szemben,

kivált abban az esetben, ha itt-ott valami sajnálatos kilengés adta elő magát.

Ráműtöttem arra is, hogy az a cél, amelyet a belmissziói munka tűzött maga elé, sem nem új a mi ref. egyházunkban, sem nem idegen annak lényétől, hanem éppen ellenkezőleg: régi utakon jár egyházunk ebben a tekintetben is, amelyek a múlt korszak hatása alatt többé-kevésbé feledésbe mentek és olyan cél szolgáltatásban áll ez a munka, amely a kálvinista egyház lényegéből szükségszerűen következik, a mai korviszonyok pedig kényszerítően követelik.

Erre multhatatlan szükség volt részint azért, hogy az effajta munkák iránt itt-ott még mindig meglevő, leginkább a tájékozatlanságból fakadó ellenszenvet letompítsam; részint azért, hogy az induló munkának a történelmi kálvinizmus szemszögéből is helyes irányára ráirányítsam a figyelmet. Így gondolok elkerülhetni minden nagyobb zökkenést s a különféle irányok és felfogások között való élesebb összeütközést, amely csak hátráltathatná a munka sikerét és előhaladását.

Most a múlt évi jelentésemben említett dolgok kiegészítéseül arra szeretnék rámutatni, hogy miért életszükséglet az a szóbanforgó belmissziói munka és pedig sürgősen a mi ref. egyházainkban, amelyek a régi magyar területeken éltek és szervezkedtek, amelyek közül való a mi egyházunk is, amely e köztársaság területére esett és itt rendezkedett be.

A magyar ref. egyház a világ bármely nemzetének ref. egyházától több tekintetben elütő tipust mutat, dacára az azokkal való közös hitvallásainak, elveinek, céljainak, célkitűzéseinek és az azokkal való meglehetősen intenzív szellemi összeköttetéseknek.

A más ref. egyházaktól való különbségeknek okai nem annyira a nép vérmérsékletében, lelkületében, anyagi és művelődési viszonyaiban vannak, hanem főképen abban a történelmi viszonyban, amelyben ez a nép 4 évszázad alatt élni volt kénytelen.

Már a kezdete is különös a magyar reformációnak s vele együtt a magyar kálvinizmusnak, ha tekintetbe vesszük azt a körülményt, hogy a magyarság a reformáció kezdetekor és azután még másfél századnál tovább 3 részre volt szakadva, 3 különböző államalakulatban: a Habsburg-királyságban, a török-hódoltságban és a török védelme alatt, de aránylag csaknem teljes önkormányzattal bíró erdélyi fejedelemségben. Már ez az állapot is valami sajátos alakot adott a magyar reformáció mindkét fő formájának és sajátos, minden más reformációi egyháztól elütő élettempót diktált neki, sokban módosította eszközeit és célkitűzéseit is.

A kezdet nehézségeiből kibontakozva, azonnal fel kellett vennie az élet-halál harcot a Habsburg uralkodók által vezetett ellenrefor-

mációval, amelyhez készséggel szegődött a kat. egyház minden akkori képviselője, legkevésbé sem törődve azzal, hogy a magyarságnak, mint nemzetnek a léte is kockán forog.

Ez az állapot tart a XVI. század utolsó harmadától egészen a türelmi rendeletig, tehát a XVIII. század végéig, sőt rövid megszakítással tovább, egészen 1848-ig, sőt azontul is támadtak jelek, amelyek azt mutatták, hogy a veszedelem még mindig megvan és kiujulhat.

Valódi élet-halál harc, amely nemcsak a kardot kényszeríti a kálvini protestanizmus kezébe többszörösen, hanem minden téren szakadatlanul éber vigyázatra inti, sőt védekezésre kényszeríti a jogi, gazdasági, politikai, iskolai, általában a kulturális téren is.

Ez a többszázados állandó nyomás, amely időnként szinte az elviselhetetlenségig fokozódik, a legdöntőbb tényező a magyar kálvinizmus jelenlegi típusának kialakításában. Az életosztón fejlődött ki benne tulságos mértékben azt a vonást, amelyre elsősorban volt szüksége ahoz, hogy a pusztá életét megmentse.

Igy történt meg, hogy aránytalanul jobban kifejlődött a magyar kálvinizmusban a külső, az u. n. jogi oldal, s szorult háttérbe csaknem teljesen a belső, u. n. lelki oldal, vagy tartalom.

Nem azért, mintha talán érzék nem lett volna iránta a magyar kálvinizmusban, hanem azért, mert egyszerűen lehetetlen volt az a szörnyű megpróbáltatások között.

Hogy az érzéke megvolt hozzá, hogy a lelki vonásokat teljes mértékben ápolja és erősítse, világosan mutatják azok a századokra kiható intézmények, amelyeket létrehozott fejedelmeinek, tehetősebb urainak, középosztályának, majd népének áldozatkészsége. Csak a virágzó iskolákra gondoljunk, amelyek ma is gazdag forrásai a lélek áradásának. De még jobban mutatja az a körülmény, hogy mindent áldoznak azért, hogy a nyugati testvérm nemzetekkel az összeköttetés meg ne szakadjon s a tudományos színvonalat ők is elérjék és állandóan tartsák. Az ifjaknak seregei mennek nyugatra és hozzák haza onnan azokat a lelki kincseket, amelyeket sem a moly, sem a rozsdá meg nem emészt, s amelyeket a hatalom semmiféle dühöngése el nem rabolhatott tőlük, amelyek képessé tették arra, hogy a helyes irányban megmaradjon a magyar kálvinizmus s a kort mozgóató eszmék irányításában a maga részét kivegye, az élet fejlődésével minden tekintetben lépést tartson.

A lélek eme hajtó erejét nem tudta megszüntetni semmiféle terror és tilalom. Amikor eltiltotta a külföldre-járást a hatalom, mentek a buzgó ifjak szökve, életük veszélyeztetésével is, de szent szomjúsággal és hazajöttek lélekben gazdagon s itthon gazdagítva.

Hogy mennyire a kor színvonalán állottak ebben a tekintetben, beszédesen látszik abból,

hogy pl. a magyar reformátor Szegei Kis István munkái a külföldön nagy értékük miatt még akkor is közkezen forogtak 5 kiadást érve, amikor itthon már régen elfeledték őket. Vagy az, hogy Bethlen G., Lorántfy és férje Rákóczi Gy. a legelső európai híró tanárokat hozatják be híres főiskoláikra.

Hogy a hatalmas és nagy anyagi forrásokra támaszkodó kat. papságnak egyik korszakban sem állottak mögötte a tudomány tekintetében és pedig akár a szorosabb értelemben vett vallástudományt értjük, akár más tudományágakat, sőt a legtöbb korban messze előtte jártak, arról beszédes és világosan bizonyító jelek azok a könyvek, amelyek a hitviták korából valók, amelyekben mindenféle, hitök ellen intézett támadást pontosan és nagy tudományos készséggel vertek vissza. Így járt maga a híres Pázmány Péter is, akinek nagy sikereit nem az vitá ki, hogy ellenfelei nem mérköztek volna vele tudomány tekintetében, hanem a kezébe adott és az uralkodóban állandóan a háta mögött álló hatalom és erőszak.

A tudományok egyéb ágaiban szintén előjártak a prot. egyházi és világi emberek, amint a fennmaradt irodalmi emlékek is tanúsítják.

Nem is a verseny szorította időket jártával háttérbe őket, hanem itt is a terror. Egyszerűen nem engedte a cenzura a könyvek megjelenését, akadályozta az iskolák működését, betiltotta a külföldre-járást, eltiltotta az iskolákban a magasabb tudományok tanítását, hogy mesterségesen szorítsa rá a kálvinizmus mindkét ágát a szellemi elszegényedésre. Ez következik be különösen III. Károly és Mária Terézia 80 éves uralma alatt.

Egyházunk funkcionáriusai hamarosan az adott helyzethez alkalmazkodtak. Az erőszak ellen már ekkor nem lehetett szó fegyveres ellenállásról, de az adott szűk keretek között mindent elkövetett a papság, a vezető világi elem is, hogy az egyháztagokban úgy égjen az egyházhoz való ragaszkodás, hogy azt meg ne olthassa semmi hatalom még akkor sem, amikor talán pap nélkül és egyházi szervezet nélkül kell hosszabb ideig élniök.

(Folyt. köv.)

Presbiterek konferenciája.

A máramaros-ugocsi egyházmegye Szöllősen 1934. évi november hó 18. án, vasárnap megtartott presbiteri konferenciája a ref. templomban felemelő ünneplés keretében folyt le.

Alig maradt el valaki a közel és távolosó egyházak presbiterei és gondnokai közül. Ünneplő ruhába öltözött nagy tömeg várta a harang hívó szavát, mely 10 órakor jelezte az istentisztelet kezdetét. Komoly, áhitatos arcok, várakozó s vágyakozó szívek s lelkek találkozása e pillanat! De ime zendül is a dicséret a gyüle-

kezet ajkán: „Jövel Szent Lélek Ur Isten.” Ezt követi a 114. d. 1. 4. 5. verse. Az ének szárnyán Istenhez emelkedő hiveknek az Igét Máté ev. 5:13—16. alapján Horkay Lajos salánki lelkipásztor hirdette, Uj presbiter típusra van szükség — mondja —, mert a presbiteri tisztséggel járó kötelesség megszentelenedett. Az igazi presbitert a puritánság, őszinteség, lelkiismeretesség s az jellemzik, hogy ő maga és háza népe az Urat tisztelik. Megízeltlenült sónak az egyházban nincs helye! A kicsinyes, kötekedő, kerékkötő nem lehet világosság és fény mások számára. A jövő presbiter legyen evangéliumi hitű, buzgó, áldozatos életű! A 76. d. 3—4. verseinek elhangzása után Isaák Imre esperes üdvözlő szavakkal az egybegyűlt presbitereket és gondnokokat s a konferencia minden egyes tagját. Lendületes beszédben mutat rá az útra, melyre lépünk kell, hogy megállhassunk az egyházépítés nagy feladatai közt. Felolvassa főtiszt, Bertók Béla püspök úrnak a konferenciát üdvözlő s annak munkájára Isten áldását kívánó, meleg hangú levelét, mit a konferencia hálással s örömmel fogad s esperes indítványára kimondja, hogy köszönete és szeretete kifejezéséül jegyzőkönyvi kivonatban keresi meg püspök urat, ki buzditásával s szíve érzésével mindig példa marad a számunkra!

Isaák Imre esperes az e. m. közgyűlés 1934. okt. 23. napján hozott határozatából a következőket emeli ki: „Meg kell emlékeznünk a bodrogkereszturi határozatok kétszázévesfordulója alkalmából arról az áldott tényről, hogy református anyaszentegyházunk alkotmánya szerint ott állanak mellettünk, a lelkipásztorok mellett a világi őrállók, a világi papok, ahogy őket az evangélium szerinti egyetemes papság elvénel fogva nevezni szoktuk. Hálát adunk Istennek a mi világi papjainkért, akiket szeretünk és megbecsülünk s akiket arra kérünk a bodrogkereszturi összefüvetel kétszázados évfordulóján: tartsanak ki mellettünk s ne csak a közigazgatásban, de az evangéliumi munkában is segítsék kiformálni azt a magyar kálvinista elemet, mely egyházi és nemzeti értékeinek és hagyományainak talaján állva át bírja menteni református egyházunkat iskoláival együtt a boldogabb jövő számára. Az ilyen lelkiületű világi papjaink homloka köré az elismerés és szeretet virágaiból font koszorút helyezek most, mikor megemlékezem közülök azokról, akik legalább 25 éven keresztül megmutatták már anyaszentegyházunk iránti hűségüket, szeretetüket, áldozatkészségüket.” Majd felolvassa esperes az érdemes presbiterek és gondnokok neveit. Sorban járulnak az Urasztala köré Dobos Jenő fancsikai főgondnok, Egry Dezső fancsikai presbiter, Somodi Gyula fertőssalmási, Orbán Károly, György Károly huszti, Turda Pál, Oláh Ferenc tekeházai presbiterek, végül Nagy-Iday Ferenc egyházmegyénk közszerepetben álló gondnoka, ki 38 éve presbiter és

főgondnoka a tiszakereszturi egyházközségnek.

A meghatottság ünnepélyes pillanatai voltak azok, míg az ősz, kipróbált harcosoknak esperes átnyujtotta az e. m. Elnöksége által aláírt elismerő iratot, áldás kívánás mellett. Éreztük, hogy az Ur áldóan terjeszti ki kezeit alázatosan meghajtott fejük felett. Legyenek hordozói még sokáig az Ő világosságának!

Ezek után Szabó Béla huszti lelkész, a kerület missziós lelkésze tartott előadást. Szólt a presbiterek külső-belső elhivatásáról s buzgóságáról. Javaslatot is terjeszt elő, hogy a presbiteri konferencia minden évben rendeztessék meg, mihez a konferencia hozzájárul, ugyszintén ahhoz is, hogy évről-évre presbiterek hitéletét erősítő iratok adassanak ki.

Az előadás után esperes rövid szavakkal berekeszti a konferenciát, melynek résztvevői még hálaadásra készen borulnak le Isten előtt Tornyay János tekeházai lelkész imádsága alatt, hogy a gyülekezet éneke vegye szárnyaira a szívek magasba törő vágyakozását. Az utolsó akkord is elnémul... Boldogan szorítunk kezét: A jövő évi viszontlátással

Tekeháza.

Tornyay János.

Problémáink.

Vége... Önkéntelenül is Archimédes: „heuréka” felkiáltása jutott az eszembe, mikor L. J. egyházkerületi előadó belmissziói jelentését olvastam hivatalos lapunkban. Végre, sok évi keserves próbálkozás, kísérletezés és szomorú tapasztalat után, — a hivatalos vezetőség is *magtálalta* a nagy igazságot; azt a pontot, ahonnan évekkel ezelőtt kellett volna kiindulni: amit egyes közkatónák már előzőleg hiába erőlködtek kifejezésre juttatni, hogy t. i. „egyházunk új reformációját nem az ifjúságon, népes konferenciák tartásával, de a lelkipásztorokon, lelkipásztori továbbképző tanfolyamok által kell elkezdni”. —

Ebben nincsen semmi különös; ez a legtermészetesebb dolog a világon. Ha valakivel ruhát akarunk csináltatni, vagy harangot akarunk öntetni, annak az illetőnek mesternek kell lennie abban az iparágban, vagyis minden legkisebb titkát, csinját-binját ismernie, tudnia kell, mert különben nem lesz köszönet munkájában.

Most még korainak és fölöslegesnek vélem a „kényszer-nyugdíjazás” rémét hangoztatni, mert ezzel éppen nem kedveltetjük meg és nem tesszük népszerűvé a belmissziói munkát. Többet árthatunk vele, mint használnak. Ugy látszik, ezideig a lelkészek nagy része előtt: idegen és ismeretlen volt a belmisszió, mint külföldi eredetű, tehát: import cikk. Nem volt alkalmuk egészen közletről megismerni, vagy talán látták és hallották annak egyes — valóban nem kívánatos — tulhajtását, eredményét

s ezért idegenkedtek tőle, bizalmatlankodtak vele szemben.

Nem történt meg mindezeig a lelkészek tudományos jellegű, de amellet őszinte, bizalmas értekezése, tárgyalása a belmisszióról. Sz nagy hibánk. Elmulasztottuk magunk között propagálni ezt a munkát; tudományos alapos-sággal, de a testvéri szeretet baráti hangján meg-vitatni, megtanulni a „szabás”-mesterségét, hogy t. i. miként lehet az idegen köntöst legcélsze-rűbben magyar ruhává átalakítani, úgy, hogy a viselője se szálnalmas, se nevetséges ne legyen.

Az idegen eredetű belmissziói munkákat, ténykedéseket át kell szabni, dolgozni, alakíta-ni a magyar lélek egyéniségére, sajátosságára. Ez eddig nem történt meg sem az utód-állá-mokban, sem Magyarországon. S közelebről nálunk az a furcsa és fonák helyzet állott elő, hogy hamarabb volt a lecke felkérdezése, mint a feladása; t. i. előbb történt az egységes számba-vétel (belm. kérdőívek), mint az egy-séges irányítás. Mi ott kezdtük, ahol végezni kellett volna.

Ha a fiatalabb lelkészek egy része nem fejt ki nagyobb belmissziói munkásságot, — pedig érteniök kellene hozzá, — ennek bizonyára éppen úgy megvan az oka, mint a hozzá nem-értő öregek ezirányu tétlenségének, csak még nem volt alkalmuk, hogy előadhassák, azaz igazolhassák magukat.

Ami pedig a belmissziói problémáknak hiva-talos helyi gyűléseken való tárgyalását illeti, csak annyit, hogy csalóka illúziókban ringatják magukat azok, akik a falusi presbitériumoktól várják a lelkész részére a hathatós segítséget és támogatást. Ehhez egy kicsit előrehaladot-tabb: holland, vagy skót falusi presbitériumok kellenének.

Ne értsen félre senki: a belmissziói munkák föltétlen szükségesek; de ne akarjunk mindent egyszerre elvégezni, hanem lassan, lépésről-lépésre haladjunk előre.

S ha igazán komoly munkát akarunk: kezd-jük a kiindulási ponton: a lelkipásztorok tovább-képző tanfolyamán. Egy pár lépést látszólag visszafelé teszünk, de a mellény-gombolást is újra kell kezdeni, ha először eltévesztettük; hanem aztán nem lesznek bizonytalanok és in-gadozók lépteink: előre, az igazi cél felé —r—a.

Öt esztendő terv presbitereink lelki felsze-relése érdekében. A máramaros ugacsai egy-házmegye legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy a presbiteri tisztség érdekében konferen-ciára hívja össze a kebelbeli presbitereket. Ezen a konferencián, mely november 18 án Nagyszőlőssön zajlott le s amelyről külön szá-molunk be, kimondották presbiter testvéreink egyhangu lelkesedéssel, hogy a magyar refor-mátus presbitert öt év leforgása alatt fel kell szerelni olyan segédkönyvekkel, amelyek meg-

könnyitenék hivatásának teljesítését, bevezet-nék a Biblia, vallása és egyháza megismerésébe.

Pontosan meg is határozta azokat a könyve-ket, amelyekre a legsürgösebb és legégetőbb szüksége volna. Ezek a következők: 1934-ben kapja meg minden kebelbeli presbiter „A pres-biterség az őskeresztységben, Kálvin korában és ma” című elsőrangú értékes füzetet, mely a „Szeretet” kiadásában jelent meg.

1935-ben „Bevezetés a Bibliába” kerülne sorra, melyet most készül kiadni a Konvent.

1936-ban jönne a Heidelbergi Káté.

1937-ben A magyar ref. egyház története.

1938-ban Egyházunk szervezete s főbb törvényei.

A konferencia határozata szerint ezeket a füzeteket minden külön kérés nélkül az espe-res küldesse meg minden presbiternek s sze-desse be az árát, ennyit minden presbiter kész-séggel szó nélkül áldozhat évente azért, hogy öntudatos református s jó presbiter lehessen belőle.

Igy fog előállani a presbiterek kis könyvtára s szokásba kell hozni, hogy minden új presbiter azonnal szerezzé be, vagy kapja meg ezt a kis lelki arzenált. Enélkül a fegyverzet nélkül senki ne viselhesse a presbiteri tisztséget.

Azt talán mondanunk se kell, hogy a Bib-liát és a Zsoltárt fel se vettük e könyvek soro-zatába, annyira magától értetődőnek tartjuk, hogy minden presbiternek Bibliája és Zsoltárja legyen.

A fenti segédkönyvek közül azonban kettő-nek, a két legutolsóknak még csak a címe van meg, de 1937—38-ig még meglehet maga a könyv is. És meg is kell hogy legyen. Erre ugyan még ráérünk. Annál sürgösebb volna azonban az, hogy valamennyi egyházmegye mondaná ki, hogy csatlakozik ehhez a mozgalomhoz, hogy az egye-temes egyház minden egyes presbitere kapja meg és vegye használatba a presbiteri kis könyv-tárt. Ennek fontosságát, azt hiszem, felesleges bizonyítgatnunk. Csak azt hangsúlyozzuk, hogy ez a gondolat annyira praktikus és olyan köny-nyen megvalósítható, hogy csak a mi hibánk és könnyelműségünk lesz az oka annak, ha az eszméből semmi se lesz.

Ajánljuk ezt a gondolatot esperes atyánkfiai figyelmébe illő tisztelettel és alázatossággal:

Szabó Béla.

H I R E K

— **Advent.** A régi egyházi évszámítás kez-dete, a csendes önvizsgálat és reménykedő várakozás ideje. Lehullottak a falevelek, el-szállott a költöző madár — elcsendesült a föld határa. Ezek a napok az esztendő „csendes órái”. Készüljete, mert az Ur közelg. *Kiáltó szó* a

szívek *pusztájában*, az önzés világában, a hatalomvágy és gyűlölködés törtételei közt: *Egyen-gessétek az Urnak útját!*... Nyissátok meg a szíveteket, hogy ha leszáll majd a hideg világba, otthont találjon, nálad maradjon az Igéret valóra válása, az élet legnagyobb áldása: a Szeretet.

— **Írásbeli dolgozatok tételei.** Az 1935-ik év folyamán tartandó *I. lelkészképesítő* vizsgára jelentkezettek számára egyénenként kijelölt írásbeli dolgozatok tételei: 1. *Bodon Aladár* részére: *Értekezés*: „A szekták jelentkezése egyetemes egyházunk területén és az ellenük való védekezés.” Egyházi beszéd; A keresztyén odaadás.” II. Kor. IV:11. Biblia magyarázat: János ev. II. 1-11. És még másik kettő szabadon választott textus alapján. 2. *Böd István* részére: *Értekezés*: „A kálvinizmus hatása az egyházi, kulturális és gazdasági életre”. Egyházi beszéd: „A keresztyén értelem megismerése”. I. János V:20. Biblia magyarázat: Máté XIV: 22-36. És még másik kettő szabadon választott textus alapján. 3. *Forgon Pál* részére: *Értekezés*: „A sáfárság elvi és gyakorlati jelentősége, megvalósulása külföldön s idevágó követelmények a mi egyetemes egyházunkban”. Egyházi beszéd: „A mi nevünk”. I. János III. 1. Biblia magyarázat: Lukács XVII: 11-19. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján. 4. *Jeney Gábor* részére: *Értekezés*: „Az egyház fogalma, életfolyamata bibliai és történeti megvilágításban, felekezeteinek speciális jellege, s ezek hitéleti és kulturális jelentősége, önmagukról szóló tanításuk és az egyetemes keresztyénség szolgálatában végzett missziójuk”. Egyházi beszéd: „A belső ujulásunk”. II. Kor. IV. 16-18. Biblia magyarázat: Lukács VII. 11-17. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján. 5. *Káposztás László* részére: *Ért.* „A keresztyénség alapelveinek bevitele az iskolába, a társadalmi, a gazdasági, a hivatalos és nyilvános közélet egész területére”. Egyházi beszéd: „Hogyan nyilatkozik meg az Istennek országa”. I. Kor. IV. 20. Biblia magyarázat: Márk VI: 30-44. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján. 6. *Kuzma Barna* részére: *Értekezés*: „A reformáció főbb irányai és egyházai. Ezeknek egymáshoz való viszonya elvben, tanban és gyakorlatban”. Egyházi beszéd: „Magam, vagy az Isten?”. Róm. IX: 15-16. Biblia magyarázat: Márk X: 46-52. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján. 7. *Magda Barna* részére: *Értekezés*: „A gyakorlati keresztyénség követelményei és a kálvinizmus ide vonatkozó szociális feladatai az egész társadalom, különösen pedig a munkás és a munkanélküliség kérdése tekintetében”. Egyházi beszéd: „A megszentelő félelem”. Róm. XI. 19-20. Biblia magyarázat: Máté XVII: 24-27. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján.

8. *Szudy Nándor* részére: *Értekezés*: „Jézus arca az evangéliomokban, a középkori egyház egyes szakaszaiban, a renaissance-ban és a reformációban, amint a hit látta és képzőművészet kifejezésre juttatta”. Egyházi beszéd: „A társadalom Krisztusa”. I. Kor. VII:22. Biblia magyarázat: Lukács VIII: 22-25 és Lukács IX: 57-62. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján. 9. *Tömösközy Ferenc* részére: *Értekezés*: „Forduló pontok a németországi keresztyénség életében a hittan, az egyházszervezet és az államhoz való viszony, valamint a kül- és belmisszió tekintetében”. Egyházi beszéd: „Az erők forrása”. Róm. V: 1-5. Biblia magyarázat: János XI. 1-46. És még másik kettő, szabadon választott textus alapján. (Lehet ugyanez három külön részletben is).
Sörös Béla.

— **Ki segít hazahozni Molnár Máriát?** Molnár Mária, a győri református egyház volt diakónisszája aki jelenleg, mint a Magyar Református Külmissziói Szövetség mánuszszigeti misszionáriusnője már 7 éve dolgozik odakinn a missziói munkamezőn, a nyáron hazajön egy esztendei pihenésre. Ez az útja azonban kb. 30.000 kilométert tesz ki, melynek költsége 15.000 korona. Egy kilométer tehát átlag 50 fillérbe kerül. A missziói társaság e hatalmas összeget december 15-re akarja összegyűjteni olyanformán, hogy ugynevezett kilométer jegyeket adott ki, amelyeket kívánatra mindenkihez eljuttat megvételre, vagy tovább eladásra. A kárpátaljaiak részére ilyen kilométer jegyek Szabó Béla huszti lelkésznel is kaphatók, de közvetlenül is megrendelhetők azok a Magyar Református Külmissziói Szövetségnél Budapest Ráday utca 15 sz. alatt. Kijelölésbe van helyezve, hogy amelyik gyülekezet kitünteti magát a kilométer jegyek eladásában, azt jutalmul Molnár Mária itthonléte alatt meg fogja látogatni s előadást fog ott tartani missziói munkájáról.

— **A Királyházán tartott ifjusági körzeti konferencián** a técsői ifj. egylet 100, a huszti 200, a királyházai 100, a nagyszöllősi 100, a tekeházai 50 s a gödényházai hívek szintén 50 kilométert vállaltak a Molnár Mária útjából. Hát ti nem vállalhatnátok valamit?

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

x Megjelent a csehszlovák gabonamono-pólium ismertetése a Szlovénia és Kárpátalján érvényes bevásárlási és eladási árak teljes jegyzékével. **Ára 7'50 čk.** Megrendelhető a Prágai Magyar Hirlapnál, Praha II. Panská 12.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veké
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÜNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Nyugdíjintézetünk átszervezése.

A nyugdíjintézeti igazgató utasítására az egyházmegyei pénzkezelők a hátralékos egyházakat és lelkészeket értesítették arról a konventi határozatról, mely szerint, „akik az Országos Lelkészi Nyugdíjintézetnél fennálló tagdíjhátralékaikat ez év végéig nem rendezik, a konventi ügyész megindítja ellenük a hátralékos összeg behajtása iránti eljárást.”

A hivatalos lap ezévi 6. számában szóvá tettem azt a lehetetlen helyzetet, ami ma a Nyugdíjintézet körül uralkodik. Cikkemben annak az aggodalmamnak adtam kifejezést, hogy az Egyetemes Konvent talán meg sem meri kezdeni a hátralékoknak törvényes uton való behajtását. Az Egyetemes Konvent eddigi tartózkodó magatartásának részben az volt az oka, hogy az 1928 évi pozsonyi zsinat a régi Nyugdíjintézet megszüntetését mondotta ki azzal, hogy e helyett Országos Gyámintézetet létesít.

A szóban forgó zsinati határozat tulajdonképpen csak az 1926 előtti nyugdíjasokról és özvegyekről gondoskodik, mivel az 1926. évi 122. számú csehszlovák törvény 2. §-ában az 1926 utáni nyugdíjasok nyugdíja államilag biztosítva van, ha megfelelnek a törvény egyéb követelményeinek is. (Állampolgárság, belföldi érettségi, stb.). Legalább is a zsinati határozatból erre lehet következtetni, mert az 1926 utáni nyugdíjasok ügyét a jelzett törvényben biztosítva látja.

E zsinati határozat csak részben valósult meg a Nyugdíjintézet vezetésében meghonosított gyakorlat által. Nevezetesen adja a nyugdíjat az 1926 előtti nyugdíjasoknak, amit az állam a megfelelő lelkeszi és özvegyi nyugdíjra kiegészít és ami a legfontosabb: nyugdíjat ad azoknak, akik valamilyen ok miatt állami nyugdíjban nem részesülhetnek.

A Nyugdíjintézet azonban azon az állásponton van, hogy a nyugdíjintézeti tagdíjat fizetniök kell azoknak a lelkészeknek is, akik a fenti zsinati határozat, de a Nyugdíjintézet eddigi gyakorlata szerint is semmiféle nyugdíjra igényt nem tarthatnak.

Ezen a ponton látom én Nyugdíjintézetünk mai helyzetében a legsúlyosabb hibát, amelyet gyökeresen, a nyugdíjasok, özvegyeink és a tagdíjat fizetőknek a javára is meg kell oldani.

Azért kívánatos lenne, ha a Konvent nem állana meg ennél a mostani szigorú lépésénél, amelyet ha következetesen és erélyesen végre nem hajt, még az a kevés alap is összeomlik, amire ma ez az intézetünk felépül. Csak egy futólagos becslés szerint is a mai hátralékot kétszázezer korona körüli összegre becsülöm, amit ha a konventi ügyész ur sikeresen behajt: olyan tökélet ad Nyugdíjintézetünknek, amellyel a Nyugdíjintézet korszerű és kívánatos reformja keresztülvihető.

Ismételten felvetem a hivatalos lap ezévi 6. számában érintett gondolatot, hogy a Nyugdíjintézetünk alakuljon át Országos Lelkészi Segélyegyletté (a név nem fontos), olyan intézménnyé, amelynek ugy az egyházak, mint pedig a lelkészek is fizetnék az eddigi, esetleg még nagyobb évi tagdíjárulékot, de ezzel szemben nem lennének kizárva az intézet áldásaiból azok az 1926 óta nyugdíjba ment és menendő lelkészek és özvegyeik, akik a mai helyzetben csak a kötelezettségeket hordozzák minden eredmény várása nélkül.

Lelkészeinknek, de különösen özvegyeinknek a nyugdíja oly szégyenletes csekély, hogy már csak e miatt is keresni kell egy olyan megoldást, amely által a mindennapi megélhetés nagy gondjától legalább részben mentesítjük őket.

Nyugdíjintézetünket át kell tehát szervezni, nem elsorvasztani, de kiépíteni olyan formában, hogy az egyházak és lelkészek kötelező tagsága megmaradna, esetleg a díjak felemelésével is s az évi tagdíj összege, — ami a mai helyzetben és számítás szerint évi 100.000 čk., míg felemeléssel 150.000 čk. is lehetne, — teljes egészében mint lakbérsegély, nyugdíjas lelkészeinknek és özvegyeinknek fizetnének ki.

Özvegyeink kb. évi 2.000 čk., míg nyugdíjas lelkészeink 3.000 čk. évi lakbérsegélyt kapnának és sok, a szolgálatát már nehezen végző lelkész menne el nyugdíjba, míg özvegyeink nem néznének olyan siralmas jövő felé, mint amilyenben ma élnek.

Élhetetlenségünket és szervezetlenségünket mutatná, ha ezt a kérdést akármilyen formában is, de a végső cél elérésével nem tudnánk megoldani.

Varga Imre.

Részletek a tiszáninneri egyházkerületi tanügyi bizottsági jelentésből.

[Folytatás.]

Belátom és elismerem azonban, hogy a kérdésnek ez a megoldása nem végleges és épen azért nem lehet teljesen megnyugtató sem. Viszont pedig vitatom, hogy mindaddig, míg a legfelsőbb bíróság kimondottan református felekezeti tanító igazgatói pótlékja ügyében, az egyházközség kérelmét elutasító miniszteri intézkedés ellen hozzá felebbezett kereset tárgyában elutasító végzést nem hozott — mindaddig nyitva áll előttünk az út a kérdésnek államsegély útján egyedül lehetséges megnyugtató megoldására.

Leszögezni kívánom továbbá azt, hogy 1., a kérdéses igazgatói fizetés felekezeti tanítóink díjlevelében, tehát az egyházközséggel szemben érvényesíthető szerződés pontjai közötti fizetési tételként nem szerepel; 2. jogában áll a tanítónak azon esetben, ha az egyházközség ezen — törvényen alapulónak vitatott — követelését nem teljesíti, az egyházközséggel kötött szerződését érvényteleníteni, állásáról lemondani és csak olyan helyen fogadni el tanítóul alkalmaztatást, ahol ezt a javadalomtételt az egyházközség önként felajánlja és teljesíti is; 3., a tanító, respektíve az igazgató-tanító az egyházközségnek egyházi törvényeink szerint egyuttal presbitere is és mint ilyenek azon eljárása, hogy az igazgatói fizetést képező tetemes összegnek biztosítása és elnyerése érdekében világi bíróság előtt indít keresetet a saját egyházközsége ellen és így esetleg annak anyagi téren való tönkretételén munkálkodik, holott az eljárás lefolytatására — mint egyházi tisztviselőnek és presbiternek — az egyházi igazságszolgáltatás is rendelkezésére áll: olyan súlyos beszámítás alá eshető ténykedésként is

minősülhet, amely esetleg a viselt hivatali állástól való megfosztás büntetését is maga után vonhatja.

Ez utóbbi megállapítás semmi esetre sem akar fenyegetés lenni, csak azt akarom vele kihangsúlyozni, hogy Egyetemes Egyházunk elvárhatja és el is várja felekezeti tanítóágunk egyházszeretetétől és áldozatkészségétől, hogy a mai nehéz idők vitális érdekeinket fenyegető megpróbáltatásai között *csak anyagi érdekből és egyetlen fizetési tétel* biztosítása céljából nem tesz és nem tehet olyan lépést, amely az édesanyának, az anyaszentegyháznak esetleg pótolhatatlan veszteséget okozhat. Hiszen az említett lehetőség — sok egyebek között — kiválóan alkalmas lehet arra, hogy az egyházi és iskolai terhek viselésétől amugy is erősen huzódózó híveket esetleg az iskola feladására is kényszerítse.

Egyházi főhatóságainkat nem érheti az a vád, hogy a tanítóág jogos, méltányos és teljesíthető követeléseinek teljesítésétől valamikor is elzárkózott volna, sőt épen maga a tanítóág tehet róla bizonyosságot, hogy vezetőségünk az ő létérdekeiket érintő kérdéseket nemcsak állandóan felszinen tartotta és tartja, hanem azok kedvező elintézése érdekében minden lehető lépést megtett és megtesz a jövőben is. Vonatkozik ez a gondoskodás az igazgatói fizetés biztosítására is.

Amellett, hogy vezetőségünk nyilván látja, hogy ennek a kérdésnek felszínrehozása nem egyéb, mint az iskolai világi hatóság által iskolai autonómiánk megsemmisítése és iskoláink elvétele érdekében megindított harc egyik mozzanata, amely — mint az eredményekből látszik — igen alkalmas arra, hogy a *tanítóágunk egyházszeretetét és hitelvi hűségét* próbára tegye, sőt őket eltántorítva, az egyházban az egyház ellen eszközökül felhasználhassa: a várakozásnak ebben a súlyos korszakában e helyről is kérjük és elvárjuk egyházkerületünk minden református felekezeti tanítójától, mint egyházi tisztviselő testvérünktől, hogy kálváriás sorsunk tudatában legyenek bizalommal a vezetőség, az egyházi főhatóságok kötelelességtudása iránt és legyenek meggyőződve arról, hogy jogos és kielégíthető kívánságaik a maguk idejében kielégítést nyernek. Addig pedig református emberekhez illő türelemmel és hittel teljesítsék még a legnehezebb helyzetekben is magasztos hivatásukat.

Körmives Sándor.

Belmissziói jelentés a gömöri egyházmegyéből.

[Folytatás.]

Igy indul meg egy egyszerű kura pastorális olyan egyéni lelki gondozás, amely zajtalanul dolgozott, de oly nagy eredményekkel, hogy sok helyen egyedüli biztosító lett annak, hogy a sokféle kísértésnek, csábításnak kitett hívő

megmaradjon egyháza tagjának, kitartson egyháza igazai mellett.

Ha a megelőző korban erre nem fektettek nagy súlyt, mert hiszen a szigorú egyházfegyelem gyakorlását a világi hatóságok támogatása biztosította s így enélkül is rendben lehetett a nyáját tartani, most egyszerre ott állottak egyházaink, hogy tisztán lelki hatóságokkal lehetett összetartani a népet s megtartani az egyházban.

A házi istentiszteleteket ez a szükség és ez a helyzet teremtette meg. Ha nem volt pap, templom, iskola, nem volt szabad istentisztelet tartani még magán házaknál sem: a biblia, zsoltár, vallásos iratok mellé telepedett maga a család s a családtagoknak papja volt az apa, vagy az anya és nem hallgatott el a zsoltár a nép ajakán, nem némult el az imádság, hangzott az Isten igéje továbbra is, az új nemzedék nem nőtt fel tudatlanságban saját vallása igazai felől. Volt olyan hely, ahol egy egész nemzedék nem is látott papot s mégis amikor a türelmi rendelet szabadnak nyilvánította az istentiszteleteket, az ének és imádság, igehirdetés ott folytatódott tovább minden baj nélkül, ahol az apák, vagy nagyapák elhagyták, illetve elhagyni kényszerültek.

És ebben a nagyszerű lelki munkában a lelkészek nem maradtak magukra. Az egész vonalon ott állanak mellettük a lelkes világi emberek nemcsak anyagi támogatással s ahol lehetett, személyiségük és tekintélyük latbavetésével, hanem személyes lelki munkával is.

Iratok kellettek a nép kezébe mindenekfelett, hogy az egyéni hit öntudatosítása munkája lehetővé legyen. Hát irtak ilyen munkákat lelkészek és világiak egyaránt. Csak a Ráday Pál nevét emlitem itt fel és az Arva Bethlen Kata grófnőt. Előbbi hírneves ember, titkárja II. Rákóczy Ferenc fejedelemnek, de imádságokat ír és énekeket, amelyek nyomtatásban megjelenve közkezen forognak és nagy kedveltségnek örvendenek, énekei szintén, még a mai megújított énekes könyvben is van egy dicsérete. (Oh áldandó szentháromság...)

Ennek az elnyomó korszaknak nagy tanúsága az, hogy egyházunk életrevalósága a módokat és eszközöket úgy változtatja az egyházi életben, amint a viszonyok azt követelik és főként ennek eredménye az, hogy annak a szomorú korszaknak vérvesztése nem lett még nagyobb, nem lett végzetes, bár mai napig kipótolhatatlan.

A hosszú elnyomásnak, az egyház életerei lekötésének azonban utóvégre mégis csak mutakoztak a hatásai.

Az a végső erőmegfeszítés, amelyet megkövetelt ez a nehéz korszak, amikor minden erőt az egyház létének biztosítására kellett beállítani, maga után vonta azt, hogy a kort mozgó nagy eszmékkel nem jutott a XVIII. század magyar kálvinizmusa szorosabb viszonyba, sem meg nem termékenyült azoktól, sem védekező álláspontot, egyáltalában álláspontot nem foglalhatott el

azokkal szemben, több hosszú évtizeden át akkor, amikor a külföldi egyházak életére ezek az eszmék hatottak és sok tekintetben ezek határozták meg életük fejlődése irányát. Az ezek által teremtett helyzetben mind a kálvini, mind a lutheri egyházban hatalmas ébredési mozgalmak zajlottak le, amelyekről a mi egyházainkban szó sem lehetett.

Ennek az állapotnak különben már nemcsak a vallási elnyomás által előidézett helyzet volt az oka, hanem az akkori Magyarország politikai helyzete is, amelyben az uralkodó hatalom és osztály megrémülve a felvilágosodás eszméi következményének tartott francia forradalom romlásaitól, politikai tekintetben is minden erejével igyekezett a kor nagy mozgó eszméi elől elzárni az idevezető utat s megmeregíteni a társadalmi és politikai életet is a régi, idejéltult patriarchális állapotokban. Ez a szituáció természetesen az örök állandóságot hirdető római kat. egyháznak kedvezett ismét, szemben a haladást prédikáló és képviselő demokratikus prot. főleg pedig kálvini egyházzal s így amannak újabb kedvezést jelentett ez a korszak, nekünk újabb elnyomást.

Még az 1848 előtti két évtized is abban telik el nálunk, hogy egyházunk egyenjogúságát kivívják hosszú, izgalmas országgyűlési harcokban, amíg ez legalább elvben az 1848. évi XX. tc.-ben sikerült is, a valóság azonban még mindig mást mutat, mind e mai napig.

Ezek az állapotok okozták azt, hogy az örökös nyomottságban, szegénységben élő egyházaink, leszegényedett papjaink a műveltebb világi elemmel elveszítették a kapcsolatot; akik mégis szélesebb műveltséggel bírván, a kor uralkodó eszméivel is ismerősek lévén, avult dolognak kezdték tartani az egyház életfunkcióit s a XIX. században már leginkább csak liberalizmusból állottak szolgálatába az egyház ügyeinek, hogy azt győzelemre segítsék, amennyiben ez a küzdelem az ő legsajátabb működési helyükön, az országgyűléseken zajlott le. Ugyanezek a szempontok vezették ebbe a táborba a felvilágosult róm. kat. követeket is. De az imádságot és éneket író kegyes Ráday Pálok teljesen elfogytak.

Az egyenjogúságot kimondó 1848. évi XX. t. c.-nek sem vehették semi hasznát még mintegy 20 éven át, mert a 49-iki szabadságharc leverése után az elnyomó abszolutizmus megint csak rajtunk próbálta ki erejét s legelőször itt tört meg a hatalma.

Csak az 1867-iki kiegyezés után foghatott hozzá egyházunk ahhoz, hogy megpróbálja a lehetlent. Hirtelen szervezze az egyházat, életképessé tegye a hosszú elnyomásban elszibbadt, vagy teljesen elhalt szerveit; szanalja úgy-ahogy legalább a végveszéllyel fenyegető anyagi állapotokat, dűledező végváratokat; menteni próbáljon északon, délen, keleten, nyugaton. És így tovább.

(Folyt. köv.)

A szeretet hazájából.

Gyönyörű szép és megható ünnepségek voltak a napokban tanuja a Free Church of Scotland egyik edinburgi egyházában. Egy a kebelükhöz tartozó ifju s. lelkész bucsuzott anyaegyházától, hogy új állomáshelyére távozzék, ahová mint pásztor a gyülekezet egyhangulag meghívott. A gyülekezet lelkipásztora bucsuztatta őt az egész egyház nevében. Egy édes Atya nem beszélhet talán szebben a fiához, jobb tanácsokkal, értékesebb utmutásokkal nem bocsáthatja útjára, mint ahogyan az idős, tapasztalt lelkipásztor az ő beszédében megcselekedte ezt. A szeretetnek csodálatos ereje hatotta át minden szavát, a gyülekezet pedig halkán, könnyezve hallgatta lelkipásztorának beszédét. Mindenki úgy érezte, hogy most örülnie kell. Örömkönnyek hullása között fejezte be szavait az idős, pásztor: „Menj és hirdessed Igéjét Annak, Aki ennyire szeretett tégedet. Légy hű Hozzá mind halálig, ne ismerj félelmet vagy akadályt az Ő akaratának cselekvésében. Az Ő áldása legyen minden lépéseden.”

Az őszinte, igazi szeretetnek egy megnyilvánulása volt ez; a szavak, melyek elhangzottak, a lélek zavai voltak. Önkénytelenül is haza gondoltam. A mi losonci szemináriumunkra. A mi hasonló gyülekezeti kis környezetünkre. A katedrúra oda képzeltem Sörös Béla nt. urat, amint mondja hozzánk utolsó intelmeit. Intelmeket, utmutatásokat, melyeket a négy éven át állandóan ismételtetett, most utoljára mondja. Intelmeket, melyek nekünk talán sokszor nehezünkre estek, később azonban kimondhatatlan hálával gondolunk vissza rájuk. És immáron 10-ik esztendeje mondja szünetnélkül, fáradhatatlanul. Szavaiban életét, lelkét adja. És mi életet, lelket kaptunk.

A padosorok között mintha a nőegylet tagjai elevenedtek volna meg szemeim előtt. Élűkőn a jóságos Pályi néniel és Nagytiszteletű asszonnyal. És nagyon-nagyon megörültem, mert valahogyan úgy éreztem, hogy bennünket is így szerettek. A mi örömünk épen úgy az ő örömük volt, mint a skót néniké az ifju lelkipásztor öröme. Kimondhatatlanul boldog voltam. És vártam, hogy vajjon mikor lép ki Pályi néni, hogy elmondja hozzánk kedves, szeretetteljes bucsuztató szavait.

És megnyugodtam. Nemcsak itt vannak szerető lelkek, de vannak nálunk is. A mi református egyházunkban is van terepe az alázatos, csendes, szeretetteljes keresztyéni munkának. Csak nagyon kevés a losonci nőegyletek száma. Ez kissé nyugtalanító még most, de bizakodunk és bizunk, hogy a munka nem lesz hiábavaló és lassan mi is valamennyien megértjük a hozzánk szóló szót. Isten

mellettünk van, csak a kezét kell megfognunk, hogy a mi lelkünk, teljesen az Ővé, a mi Református Anyaszentegyházunk az Ő Diadalmas Egyháza lehessen.

Edinburgh.

Batta Pál.

Könyvismertetés.

Újabb magyar Kierkegaard-könyv. (Báró Brandenstein Béla: Kierkegaard. Budapest, 1934.)

Mindég örülnünk kell, ha tudományos érdeklődésünk nem marad el a nyugati mögött. Kettős az öröm, ha olyan építő, alkotó és termő keresztyén személyiség kerül a tudományos érdeklődés elé, mint Kierkegaard, aki mindég jobban megérdemli, hogy foglalozzunk vele, mint bárki más. Mert időszerű, alkalomszerű személyiség és működése a keresztyén személyiségből ered, minden tekintetben. Abban nem találhatunk semmi különösét, hogyha Brandenstein, aki római katolikus egyházhoz egyetemi tanár, erről az életről ír. Hiszen mások is megtették előtte: Th. Haecker, R. Guardini és E. Przywara. Pusztán ilyen szempont szerint ez csak arra az egyetemes érdeklődésre mutat, amelyet Kierkegaard személyisége ébresztett fel felekezetek szerte manapság. Míg az idézett gondolkozók Kierkegaardról szóló műveiben van valami, ami megragadja az embert: a római-katolikus acélos hajlékonysága (Przywara), a nyelvi és gondolati lendület (Guardini, Haecker), mindez hiányzik ebből a magyar írásból. Bevallom: fáj.

Tessék, olvassuk el. Kevésbé sikerült könyvet is lehet olvasni, ha egyszer közvetve ránk vonatkozik, mint ez. Szomorúság fogja el az embert, mert megérzi, hogy hiányzik a szakismeret, hiányzik a lelkiség mámore, érzésvilága, a rokonszenv Kierkegaard személyiségével szemben. Ez a hiány huszonkét fejezetben, hat íven át fejeződik ki és az eredmény: Kierkegaard ebben a könyvben idegen és ismeretlen lélek. Pedig műveit ismerteli kivonatosan, idéz tőle nagyobb részeket is. A hiány azonban, ami ebben az írásban feltűnő és elhatározó nagy: a rokonság hiánya. Brandenstein az író mindenben más lélek, mint Kierkegaard. Hiába van tárgyi tudása, amikor nincsen meg a lelki kapcsolat, amely egy-egy ilyen ismertetésnél a szó és gondolat életütemét adja. A ritmus hiányzik ebből a könyvből és ez a hiány pótolhatatlan, bántó, középponti. Brandenstein könyve ezért nem sikerült, nem sikerülhetett ugyanis.

Narancsik I.

— Palástot szövegből már 420, selyemből 480 k.-ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

Problémáink.

Van e hát reverzális? Egyházi közéletünkben nap-nap után felüti a fejét ez a kérdés anélkül, hogy végleges és egyöntetű álláspontra tudnánk helyezkedni ebben a kérdésben. S közben a kat. egyház nap-nap mellett hódítja el hiveinket a maga következetes és szívós kitartásával.

A vallásfelekezetek viszonyát tárgyaló 96/1925 sz. t. c. 1. §. c. pontja kimondja: „A gyermekek vallására vonatkozó, bárkinek is adott reverzálisok, hatálytalanok.” Ugyanezen törvény 18. §. 4. p. hatályon kívül helyezi a gyermekek vallásáról szóló 1894. évi XXXII. t. cikket. Ezek szerint tehát nincs reverzális. És mi el is fogadjuk ezen rendelkezést és nyugodtan nézünk a holnap elébe. Mit is tehetnénk egyebet? A törvényt csak nem lehet felrugni? De ha nincs reverzális, akkor mért van a kat. egyháznál? Kérdem én. Miért szednek el annyi tagot tőlünk? Hiszen ha vegyes házasság köttetik, ott rendszerint a mi hívünk az, — legyen az akár férfi, akár nő — aki reverzalist ad. Mert ha nem tudnánk, igenis, vegyük tudomásul, hogy a *katolikus egyház vesz reverzalist*. Ami részünkre nagyon kevés biztatást rejt az magában, hogy úgy sem érvényes az a reverzális; mert — amikor eljön az ideje — egyik sem meri megátamadni az adott reverzalist.

Hogy történik a reverzális-adás? Igazán nincs semmi különös kelléke. Mivel magán okiratról van szó, csak azt tartalmazza, amit kell: a házassul azon szándékát, hogy gyermekét átadja. Amíg ez meg nem történik, kat. plébános a kihirdetést el nem rendeli; de ha ez kezében van, *minden további nélkül köti meg a pusztán egyházi házasságot is!* De mielőtt ezt megtenné, még előzőleg *feszület előtt eskett meg a felet arra, hogy gyermekét átadja.*

Úgy-e, ezek után nem csodálkozunk azután, ha az a fél — hacsak egy kis becsület is van benne — az esküjét nem akarja megszegni, hanem teljesíti azt.

Már most gondolkodhatunk azon, hogy nem lenne-e helyénvaló, ha mi is egyöntetű álláspontra helyezkednénk ebben a kérdésben? Hiszen, még arra nézve sem egyeztünk meg, illetve nincsen egyetemes rendelkezés, hogy milyen eljárást tanusítsunk a gyermekeit átadó egyházzal; az egyik helyen akolbolitják, máshelyen szemethunynak felette. Azt is meg kellene kérdeznünk az illetékes hivatalban, hogy miért érvényes a másvallásuak pusztán egyházi házasságkötése, ha plébános előtt történik az esketés és miért büntetendő cselekmény ez, ha ref. lelkész köti a házasságot?

Kérjük és várjuk felettes hatóságunk, mindenekelőtt pedig az Egyetemes Konvent ezirányú intézkedését. *Garamvölgyi Károly.*

A legutoljára felvetett kérdés nem képez problémát, hiszen az érvényes törvényes rendelkezések szerint Csehszlovákiában a házasságkötés fakultatív, ami azt jelenti, hogy a házasság állami és egyházi hatóság előtt külön-külön (vagy akár mind a kettő előtt is) érvényesen köthető meg. Tehát a reform. lelkész is, ha az előírásokat betartja, a szükséges okmányokat bekívánja, az előirt jegyzőkönyveket (tárgyalási, kihirdetési és házasságkötési) elkészíti és az esketés után 3 nap alatt állami anyakönyvezés céljára a járási hivatalhoz beterjeszti, nem hogy büntetendő cselekményt nem végez, sőt törvényes jogot és kötelességet gyakorol már 1919 óta, épenugy, mint a róm. katolikus plébános.

— vess. —

Törvény-magyarítás és alkalmazás. Adott esettel kapcsolatban, egyháзам nevében — ahol az összes egyházi terhek alapja: adófizető *lélek és birtok* — ezuton fordulok a nyilvánossághoz s különösen egyházunk szakértelemmel bíró tagjaihoz, a törvény helyes értelmezése és alkalmazása céljából. Ugyanis, az E. T. III. t. c. 10. §-a nem intézkedik világosan s így különféle értelmezésekre ad alkalmat az olyan külbirtokos esetre vonatkozólag, akinek lakóhelyén kívül más (szomszédos) község határában is van birtoka.

Miután arról győződtem meg, hogy még illetékes tényezők is eltérőleg értelmezik és magyarázzák fenti §-t, — s egyházunknak fontos és sürgős érdeke e kérdés tisztázása, — szeretettel várok tanácsot és felvilágosítást, közérdekű ügyről lévén szó: hiv. lapunk után, arra a kérdésre nézve, hogy az az egyházztag, aki A. községben lakik és a szomszédos B. község határában is van birtoka, ezen utóbbi külbirtoka után *A. községben köteles-e egyházi adót fizetni és hány % ot?* (Megjegyzendő, hogy a B.-beli külbirtok aránylag sem messzebb nem fekszik, sem a munkáltatása nem nehezebb, mint az A.-beli belbirtokoké, s hogy B. községben a 25% egyházi adó fizettetik.) *(M)*

H I R E K

— A losonci ref. teol. szemináriumban elválasztott legációk: IV. évf.: 1. Tömösközy Ferenc, Rimaszombat. 2. Forgon Pál, Beregszász. 3. Szudy Nándor, Farkasd—Negyed. 4. Böd István, Bátor-Bótrágy. 5. Bodon Aladár, Kassa. 6. Káposztás László, Nagygyéres. 7. Magda Barna, Csap-Salamon. 8. Kuzma Barna, Pelsőc. 9. Jeney Gábor, Nagydobrony. Kisdobrony. III. évf.: 10. Csatlós Sándor, Nagyszöllős. 11. Csomár Géza, Léva. 12. Szabó Gyula, Nagybereg. II. évf.: 13. Dr. Takács Béla, Munkács. 14. Szoboszlai Miklós, Ungvár. 15. Zsudel István, Királyhelme. 16. Szabó Antal,

Sók-Zsigárd - Deáki. 17. Mitró István, Nagyida. 18. Mikes László, Nemesócsa. 19. Séra Zoltán, Muzsaj. 20. Abary István, Nagykapos. 21. Selmeczi Árpád, Kamocsa. 22. Mikula László, Beregsom—Csonkapapi. 23. Gönczy Miklós, Mezőkaszony. 24. Kiss Károly, Serke-Simonyi. 25. Bán Zoltán, Nagybégány. 26. Barra Zoltán, Barkaszó. 27. Dévay József, Abara - Ráska. 28. Fekets Emil, Kismánya. 29. Nagy Sándor, Tornalja. 30. Brányik Sándor, Pozba - Mohi - Lök. 31. Nagy Jenő, Jóka. 32. Kemenyik József, Hanva - Runya - Csiz. 33. Lenkey Lajos, Nagymgyer. I. évf.: 34. Ábrahám Kornél, Bucs - Bátorkeszi. 35. Horváth Zsigmond, Nagysalló. 36. Böszörményi László, Nagygejőcz, Kisgejőcz, Korláthelmez. 37. Eröss Pál, Szepsi. 38. Molnár Dániel, Balog. 39. Nagy István, Ogyalla. 40. Rác Zsuzsanna, Madar - Perbete - Csuz. 41. Tömösközy László, Nemeshodos. 42. Hajdu Dezső, Derczen. 43. Nagy Zoltán, Alistál. 44. Hédervary Dezső, Rimaszécs. 45. Tuba István, Feled. 46. Sedivy Zoltán, Visk. 47. Miskolczy Béla, Nemesradnót. 48. Szaniszló Endre, Beregdéda. 49. Bajusz Gyula, Palágy-Szelmenc. 50. Tarjányi Dénes, Zseliz. 51. Tuba László, Zeherje - Pokoragy. 52. Virág István, Abaujszina. 53. Virágh Vince, Kiskesz - Nagykeszi - Csicsó. 54. Urbán Károly, Jánosi. 55. Kiss Lajos, Eszeny - Szalóka. 56. Kovács Lehel, Alsó és Felsőszecse. 57. Dobó Dezső, Harmacz - Martonfalva. 58. Csanda Lajos, Ipolypásztó. 59. Budavary Géza, Alsólánc. 60. Tóth Mihály, Hetény - Szentpéter. 61. Jagyutt István, Bátka.

— **Az Ungi Segélyegylet** tagjaival tájékoztul közlöm, hogy az eddig befizetett részletek sorrendben a következő tagok után váltak esedékessé: 1. Ráczkó János, 2. Keresztury Károly, 3. dr. Hercegh Károly, 4. Gecse Géza, 5. Mór Elek, 6. dr. Lengyel László, 7. Péter Mihály, 8. Pataky Pál, 9. Karabélyos Gyula, 10. Idrányi Barna, 11. Kiss Lajos, 12. dr. Sutka István, 13. Komjáthy István, 14. Szabó István, 15. dr. Móczár József és most esedékes és előre fizetendő a XVI. részlet. Miután a nagyösszegű kintlevő követelés miatt az egyesület kötelezettségét teljesíteni *nem képes*, a járulékokkal hátralékban levőket *megsürgetem* azzal, hogy tartozásukkal együtt havonként és 100 koronánként 60 fillér késedelmi kamatot is fizessenek be. Szükség törvényt bont; ha egy hónap alatt 4 részletet kell befizetni, nem várhatunk a következő hónapig, mert akkor a segélyt sem tudjuk fizetni. Szeretettel szolgáljuk: *Körmives Sándor*.

— **A kárpátaljai** iratterjesztésben a „Szereket” naptáron kívül (ára 3 ök) néhány koronáért előadásra igen alkalmas ifjusági szindarabok kaphatók a közelgő karácsonyra.

— **Legszebb** karácsonyi ajándék a Biblia, a Zsoltár, egy jó vallásos könyv, a heidelbergi káté, bibliai lottó és kvartett játék. Megrendelhető a kárpátaljai kerület iratterjesztésénél Munkácson.

x Megjelent a csehszlovák gabonamono-pólium ismertetése a Szlovenszkon és Kárpátalján érvényes bevásárlási és eladási árak teljes jegyzékével. Ára 7.50 ök. Megrendelhető a Prágai Magyar Hirlapnál, Praha II. Panská 12.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkoí tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

1098/1934 sz.

Velké Kapušany — Nagykapos, 1934. dec. 4.

Pályázat. A felsőzempléni ref. egyházmegegyébe kebelezt magyarizségi egyházközség távozás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. Javadalom a régi díjlevél szerint: 1) az anyaegyházban 26 kat. hold és 1073□-öl szántóföld, 2) 800□-öl rét, 3) Cselejen (leány-e.) 3 magyar hold föld és legelő illetmény, 4) Az anya- és leányegyházakból 6 köből 2 véka búza, 16 köből rozs és 5 korona 32 fillér pénz, 5) A közalaptól 70 korona, 6) Stóla a kerületi szabályrendelet szerint. Mindennemű adót a lelkész tartozik fizetni. Az ujjban kiállított díjlevél szerint csak 10 köből rozs és 5 köből buza van fizetesként a lelkész részére biztosítva s ha ez a csonkulás egyházhatóságilag is jóváhagyatik: a lelkész több rokovinát az egyháztól nem követelhet. A lelkész kötelességei: Az anyaegyházban két vasárnap egymásután, a cseleji leányegyházban pedig 3-ik vasárnap istentisztelet tartása. Ezeken kívül a zsinati törvényekben megjelölt papi teendők végzése. Az istentisztelet nyelve magyar és szlovák. Az állás 1935 április 1-én foglalandó el. Pályázati határidő: a hirdetésnek hivatalos lapunkban való első megjelenésétől számított három hét. A pályázati kérvények törvény szerint felszerelve, a felsőzempléni ref. esperesi hivatalba: Malé Ozo-rovce — Kisazar pp. Sečovce XX. Župa küldendők.

Dr. Magda Sándor
püspök.

A Református Egyetemes Konvent tanügyi bizottságának elnökségétől.

329—1934. szám.

Nagyistentületű Lelkész Úr! Tekintetes Tanító Úr! Erdemes Egyházi Elöljáróság! Kedves Atyámfiai! Egyetemes Konventünk f. évi június hó 26-27-én tartott gyűlésén mélységes hálával, köszönettel és megilletődéssel vette tudomásul egyetemes egyházunk gyülekezeteinek a ref. tanítóképző-intézet felállítására és fenntartására tárgyában hozott azon határozatait, mely szerint: 192 gyülekezet kívánja a ref. tanítóképző mielőbbi felállítását és megajánlotta az évi és sze-

mélyenkénti 50 filléres hozzájárulást és csak 51 gyülekezetet hivatkozott különleges anyagi nehézségekre s ez alapon nehezményezte a hozzájárulást.

A gyülekezetek eme vélemény-nyilvánításából jóleső és örvendező lélekkel állapította meg Egyetemes Konventünk, hogy nem halt ki hiveink lelkéből az ősoktól öröklött s a kálvinista hitért és magyarságért minden áldozatra kész buzgóság, amely fenntartott minket a mult viharokban, egyedüli segítőnk a mai nehéz időkben és támaszunk a bizonytalan jövővel szemben. Az az imponáló többség pedig, amely a gyülekezetek véleménymondásában megnyilvánult, fényes bizonyossága a ref. tanítóképző égető szükségességének és legalkalmasabb eszköz a további ingadozások, kétségeskedések megszüntetésére.

A gyülekezeti többségi határozatok következtében Egyetemes Konventünk még egyszer a legkörülményesebb mérlegelés alá vette a ref. tanítóképző felállításának és fenntartásának körülményeit és megállapította, hogy annak sem jogi, sem anyagi tekintetben akadályai most már nincsenek. Az intézet felállítását az állami törvények biztosítják, a fenntartás anyagi terheit a hiveink által fizetendő évi és személyenkénti 50 fillérek teljesen fedezik, az intézet elhelyezésére nézve pedig a komáromi egyházmegye és a révkomáromi gyülekezet együttes nemes és bőkezű alánlata nyújt biztosítékot. Egyetemes Konventünk tehát elérkezettnek látta az időt, hogy a tanítóképző felállítása kérdésében a cselekvés terére lépjen és ezért fennnevezett gyűlésén a következőképen határozott:

A ref. tanítóképző felállítása tárgyában Egyetemes Konvent az 1931-ben meghozott határozata alapján áll és készséggel vállalja a tanítóképző felállítását. A gyülekezetek áldozatkészségét, amellyel megszavazták a fenntartáshoz szükséges évi és személyenkénti 50 filléreket, hálás köszönettel fogadja és ezen hozzájárulás kötelező voltát, — a többségi határozat alapján, — kivétel nélkül minden gyülekezetre kimondja. A járulékok befizetését az 1935. évtől kezdve elrendeli oly módon, hogy az első befizetéseket már 1935. év május 1-ig kell eszközölni.

A tanítóképző 1934. szept. 1-én való megnyitását Egyetemes Konvent kénytelen elhalasztani, részint anyagi fedezet hiánya, másrészt az idő rövidsége miatt, mert a megnyitáshoz és az ezzel járó kiadások biztosításához szükséges 50,000 Ké ily rövid idő alatt gyülekezeinktől nem szedhető be. Egyetemes Konventnek azonban minden reménye megvan arra, hogy a jövő 1935. év május 1-re az előbbi összeg már rendelkezésre fog állni, tehát kimondja, hogy ebben az esetben a ref. tanítóképzőt minden további határozathozatal nélkül 1935. év szeptember 1-én Komáromban meg fogja nyitni.

A tanítóképző felállítása és megnyitásával kapcsolatos ügyek vezetésével és az ennek érdekében szükséges minden további lépés meptételével, Egyetemes Konvent továbbra is a tanügyi bizottságot, illetve annak elnökségét bizza meg.

A konventi határozat és megbízás alapján fordulok kérő szavammal a gyülekezetekhez!

Megingathatatlan bizalommal hiszem és remélem, hogy az a nemes buzgóság, amely gyülekezteinket a ref. tanítóképző támogatásának elhatározásánál vezette, a cselekvésben is méltó eredményeket fog szülni! Hiszem, hogy még azok a gyülekezetek is, amelyek különösen érzik a mai idők súlyos terheit, meg fogják találni a módját annak, hogy az igazán minimális tanítóképzői járulékot hiánytalanul és pontosan befizessék. Nem kell ezt feltétlen adótehernek beállítani, hanem közadakozás formájában is összegyűjthető, vagy vallásos estélyek és jótékony előadások, stb. jövedelmei is fordíthatók erre a célra.

Felkérem gyülekezteink előjáróit, sziveskedjenek már most intézkedni bölcs belátásuk szerint az 1935. évtől kivetett évi és személyenkénti 50 fillér tanítóképzői járulékoknak kivetési és beszédési módjáról. Az esedékes járulékokat azután az ide mellékelt befizetési lap felhasználásával kérem a ref. tanítóképző végrehajtó-bizottság pénztárába átutalni. Kérem azonkívül, hogy ez átutalásokat ne méltóztassanak a végső: 1935. május 1-ig lévő határidőig halasztani, hanem az idejében fogantatosított beszédés vagy gyűjtés után azonnal sziveskedjenek azt rendeltetési helyére juttatni.

Remélem, hogy kérő szavaim megértésre és méltánylásra fognak találni!

Iskoláink léte, gyermekeink jövője függ a ref. tanítóképzőtől! Hitünk, magyarságunk és fennmaradásunk egyik talpköve leendő ez az intézet! A mi buzgóságunk oly szent célok érdekében fog történni, amelyért nemes őseink vagyont és életet áldoztak! Méltatlan utódok volnánk, ha anyaszentegyházunk boldogulása érdekében és az Isten dicsőségére mi „filléreinket” sajnálnánk a szent céloktól!...

A kegyelem Istene ruházzon fel benneteket áldozatos lélekkel, csüggedést nem ismerő bátorsággal s áldjon meg testi és lelki javainak bőségével!

Alsószece, 1934. november hó 15-én.

Atyafiságos szeretettel: *Patay Károly* s. k.
egyet. konvent tanügy.
bizotts. elnök.

U. i. Felkérem mindazon gyülekezeteket, amelyek valamilyen okból a fenti körlevelet nem kapták volna kézhez, vagy a befizetési lap tévedésből elmaradt volna levelükből, sziveskedjenek ezirányú értesítésükkel: „Ref. lelkesi hivatal Dolná Seč, p. Dolný Várad” címen felkeresni.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a „DUNA-BANK FIÓKJA VÉTKÉ KAPUŐNY” címre küldendőek:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.
Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közlemény a VAJÁNI, a kiadóhivatalra tartozó megkeresések pedig az ÚNGCSEPELYI lelkesül hivatalhoz küldendőek.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Ti vagytok a földnek sava...

Részletek a nagyszöllősi presbiteri konferencián tartott egyházi beszédből.

Horkay Lajos salánki lelkész.

Regenerálni egyházi életünket, a hit és valáserkölcsi életet visszavinni az egyedüli fundamentumra egy új életet támasztó és teremtő reformációban, amely kiterjedjen a főkre és tagokra: ehhez a szent munkához van szükség egy új kálvinista presbiter-típusra, amely egészen más, mint volt az eddigi, — mert több a hitben, szeretetben, áldozatban, példaadásban, felelősségérzetben, — amely nem só- és gyertyatartó csupán, hanem maga az izesítő só és fényt terjesztő világosság!

Megpróbálom ennek a típusnak néhány karakterisztikus vonását elétek tárni! Ti vagytok és legyetek a földnek sava, az evangéliumi só, az az krisztusi lélekkel, isteni szellemmel teljesekek! Az emberiségnek soha inkább, mint épen most van a legnagyobb szüksége erre a szellemre! Mert „soha ilyen sem hév, sem hideg nem volt e világ,” ennek a léleknek a hiánya miatt dúl a világon annyi szeretetlenség, irigység, gyűlölség, rosszakarat, önzés és bizony e világot nem a hitetlen önző diktátorok, gazdasági, lefegyverezési konferenciák, különféle politikai sakkhuzások vagy merényletek fogják megmenteni, hanem egyedül és kizárólag a krisztusi lélekkel, isteni szellemmel megteljesedett áldozatos, hívő lelkek!...

Mi is magyar kálvinisták hányszor felelgetjük egyházunk hitben és áldozatban gazdag multját, amely szebb volt, mint e sivár jelen, azért, mert több volt benne a hit, szeretet, buzgóság, többen voltak a krisztusi lélekkel, isteni szellemmel teljes lelkek, s mondjuk meg nyiltan, őszintén, hiszen a nyilt őszinte beszéd és akarat gyógyulási folyamatot sokszor megindítja:

a mult presbiter sokkal inkább tartotta elhivatottságát, a Krisztus evangéliuma diadala érdekében szent misszióknak, mint a mai, amely — tisztelet a kevés kivételnek, — sokszor csak érvényesülési lehetőséget lát benne s ez még hagyján; de számtalanszor kerékkötője kicsinyeskedésből, önzésből, minden, az egyház vagy a hitélet emelése érdekében álló lelkes kezdeményezésnek s beáll a Baksay Sándor b. e. nagy püspökünk által oly találóan rajzolt: „*minek a, már megint!*” — kákán is csomót kereső, elodázó, okoskodó, kötekedő, lármázó, izgató — ugynevezett presbiterok társaságába. Természetes, akik presbiteri tisztüket így értelmezik, azokkal egészséges evangéliumi szellemet, hitéletet, buzgóságot, áldozatkészséget és jócselekedetekben megnyilatkozó egyházi életet teremteni nem lehet, ott lassan devalválódik minden érték s maga az egyház is hova-tovább torzképévé válik Isten földi országának!

Az a presbiteri típus, amely az én lelkemben él: a földnek sava. Egyéni, családi, társadalmi életében, viselkedésében puritán, komoly beszédében okos, egyenes és őszinte; cselekedeteiben megfontolt, szerény. Tükör és példaadó a jóban, igazi előjáró az áldozatkészségben és hozatalban. Isten házában buzgó látogatója, az „Igének nemcsak hallgatója, hanem megtartója is.” Templommá avatja a saját hajlékát is és a Jozua példáján „ő és az ő házanépe tisztelik az Urat és csak Neki szolgálnak”. A házi áldás képe ott nemcsak a szoba falán függ, hanem sokkal inkább ott él a szivekben! „Hol hit, ott szeretet, hol szeretet, ott béke, hol béke, ott áldás, hol áldás, ott Isten!” Ez

a presbiter érzi komoly felelősségét Istennel-emberrel szemben. Lelkipásztorával együtt szüntelen a gyülekezet ütőerén tartja a kezét; támogatója és segítője Isten országa terjesztésében, minden, az egyház javát s Isten dicsőségét munkáló szent törekvésnek, sőt ő maga is munkás részt vesz abban. Bölcs a tanácskozásban, okos és megfontolt a kivitelben, fedhetetlen tiszta erkölcsi életű és annak családjában is ő a legfőbb öre! Gyomlálja a dudvát, irtja a gazt, fedd és dorgál ha kell, s mindezt szeretetből, sohasem önkényesen, mint aki Isten színe előtt jár és Isten munkatársa, szóval só, evangéliumi szellemmel teljes lélek az új presbiter típus! S mint az ételbe szórt só elolvad, de izessé teszi az ételt, az igazi presbiter is szerény, igénytelen, nem a maga, hanem csak a gyülekezet javát tekinti. De a só konzerválja is az ételt, a gyülekezet sava az igazi presbiter is nemcsak szóval, hanem tettel, étellel és példaadással mintakép, a krisztusi lélek, evangéliumi szellem konzerváló sava a gyülekezetben. Ime az én lelkemben élő presbiteri típus. Ha tehát anyaszentegyházunk külső és belső romlása egyik főokának azt tartjuk, hogy a só megizetlenült, mert nem tudja felismerni hivatását s azt, erőt, zamatot többé nem tud adni Isten földi országának terjesztésében, akkor a megromlott sónak ott helye nincs!

Támasszunk egy új presbiteri típust, evangéliumi sóval, krisztusi lélekkel teljeset, mert csak ennek a hitéletet izesítő, konzerváló munkájával, segítségével, hűségével, szeretetével, buzgalmával és áldozatával, tehát példaadó életével érhetjük el azt, amit óhajtva várunk: Krisztus királyságát, Istennek országát e földön!

Belmissziói jelentés a gömői egyházmegyéből.

(Folytatás.)

A sürgős megoldásra váró feladatoknak valószínűleg tengere vette körül az akkori vezető embereket azokon a területeken is, amelyek a legszorosabban az egyház életének biztosítására, egészségessé tételére vonatkoztak. Ez a feladat az 1867-től a nagy világháború kitöréséig eltelt időt teljesen felemésztette, a lelki oldalon való, a világ kálvinizmusától elmaradottságunk megszüntetésére sem erejük, sem idejük nem maradt. Elmaradt az egyéni hit öntudatosításának munkája akkor, amikor a hirtelen szabadabbá lett sajtó csak úgy ontotta az Európa többi országaiban már régen, hosszú eszmecsereiben megemésztett, vagy tisztázott eszmeáramlatokat, amelyek csaknem kivétel nélkül vallás és egyházellenesek, Ezeknek támadását az u. n. szokványvallásosság ki nem állotta és a művelt középosztály tömegeit megnyertek ezek az irányok és hódították el a vallásos világnézettől. Mint a fehér hollóra néznénk, úgy néztünk már a biblia mellett és hite mellett tanuságot tevő Tisza Istvánra és

méginkább Szilassy Aladárra, a Ráday Pálok e késői unokájára, aki akkor is, amikor a közgazgatási bíróság elnöke és más magas méltóságok viselője is volt, nem tartotta méltóságán alulinak, hogy az Írásból vegye buzgó lelke táplálékát, sőt nem sajnálta a fáradságot attól sem, hogy a biblia igazságainak fényében más lelkeket is megfüröszsön és hogy ő maga is személyes apostoli munkával hirdesse, —mint igazi „világi pap” — az evangéliumot. Ugyancsak ő az, aki rámutat a „belterjesebb egyházi és egyháztársadalmi élet” szükséges voltára, egyuttal leszögezi, hogy ennél szükségesek, nélkülözhetetlenek az önkéntes, buzgó világi munkások. Ha büszkén emlegetjük —ugy mond— „választott nemzetség és királyi papság” vagyunk, ezzel a nagy előjoggal szemben teljesíteniünk kell örömmel a kötelességeket is és nem szabad arról panaszkodnunk —mint gyakran halljuk—, hogy a mi vallásunk kényelmetlen vallás. „Egy hosszú élet alkonyán tanuságot tehetek róla —és sokan vannak, akik tanuságtételemet megerősítik—, hogy az a munka, amelyet Isten országa építésére végzünk, bár sokszor jár nehézséggel és csalódásokkal is, mindig gyönyörűsége és ki nem mondható áldásokkal jár.”

Közben az egyre duzzadó s nem kívánatos kezekbe került sajtó tovább folytatta munkáját s a művelt középosztály után megejtette az ipari munkásság tömegeit s ma már ott tart, ahol egyházaink létének gyökerei fekszenek: földműves népünknel.

Bizony, most termették meg a keserű gyümölcsöt a százados üldözés nyomoruságai. A következmények csak most bontakoztak ki teljesen. Mert egyházi életünk sok tekintetben való elerőtlenedése, a mulhatatlan szükséges sajtónk hiánya, propaganda eszközeink elégtelensége: mind ide vezethető vissza.

Intelligenciánk, mihelyt az egyházi ügyek elkerültek a parlamenti érdeklődés homlokteréről, nagy részében csak alig vett tudomást egyházáról, amelyhez igazi meleg szálak nem fűzték többé. Kálvinistának nevezte ugyan magát, egyik-másik büszke is volt erre, de a templomot és az egyházi élet egyéb nyilvánulásait elkerülte.

Ipari munkásságunk tömegei leplezetlenül egyházellenesek velünk szemben is, nem törődve azzal, nem is tudva arról, hogy a mi egyházunk maga a megtestesült egészséges demokrácia.

Falusi népünk, gyülekezeteink zöme, szintén csak szokványvallásosságú, beleszületett a kálvinista egyházba, de nincs vele olyan mély kapcsolatban, amilyenben kellene lennie. Teher az egyházi adó. Alig van lelkészválasztás, ahol meg ne kísérelnék a fizetés leszállítását, mitnha az így megspórolt összegből lehetne szánálni a nép nehéz helyzetét. Városi gyülekezetekben pedig az u. n. fluktuáló elem, a beköltözöttek előszeretettel kerülnek el a jelentkezést az egyháztag-

ságra, szintén a „nagy adótól” féltökben s hány-szor megesik, hogy csak akkor jelentkeznek, amikor meghalnak s temetésükre invitálnak bennünket.

Jelentkeznek a különféle szekták, amelyek hódításaik tulnyomó részét megint csak annak köszönhetik, hogy az öntudatos vallásosság hiánya miatt megkísértett hiveink nem tudják az egyházuk ellen emelt támadásokat visszaverni. Nem ismervén egyházuk célját sem, munkáját sem igazán, könnyen bedőlnek a körmönfont észjárású agitátorok érveléseinek és hitegetéseinek.

Nagy baj volt az is, hogy az a meleg összeköttetés, amelyet olyan féltve ápolgatott ref. egyházunk a viharos századokban is a művelt hatalmas, eleven lelki életet élő nyugati kálvinizmussal, ahonnan üdvös hatásokat vett annyiszor, amely összeköttetésnek a nehéz napok idején sok gyakorlati hasznát is látta (Gályarabok, gyász évtized, III. Károly, Mária Terézia, a pápens korának küzdelmei): a XIX. században mindjobban megszakadt annyira, hogy nem volt honnan hatásokat, tanácsokat kapni, ösztönzést, segítséget, tájékozást meríteni és megtörtént, hogy teljesen megfeledkeztek rólunk és amikor a presbiteri világszövetségnek egy nagyobb küldöttsége járt 1912-ben a magyar ref. egyház helyzetének tanulmányozására a nevezetesebb ref. gócpontokon (Pápa, Sárospatak, Debrecen, Kolozsvár, Budapest), csodálkozva hangoztatták, hogy felfedezték a magyar reformátusságot, nem is tudtak róla, pedig őseik válságos pillanatokbari sokszor jöttek segítségére s intézményeinek életben tartására nagy áldozatokat is hoztak nem egyszer. Ez összeköttetés elhanyagolásáért is nagyon megfizettünk lelkiekben is, anyagilag is és hátrányát szenvedjük ma is.

Látnivaló az itt felvázolt állapotrajzból is, hogy a mai magyar református egyházra, annak köz- és tanácsos rendekre egy mérhetetlen nagy és égetően sürgős feladat vár és ez az, hogy a lelki életében leszegényedett, az egyházzal csak laza összeköttetésben levő, öntudatos hit híján levő saját hiveinek tömegeit visszahódítsa a maga számára olyan időben, amikor hatalmas, világmozgató eszmék vivják félelmetes csatáikat lelkek felett való uralomért; amikor maga a keresztyénség is a maga egészében mérlegre vetettség a krízis óráit éli. És ezt a feladatot meg kell oldania részekre tagolt állapotában, amikor az új helyzetben a szervezkedés nehézségein sem jutott még túl.

Vagy megoldja ezt a feladatát az egyház, vagy elveszett.

Kétségtelen, hogy elképpesztően nagy a feladat. A mai, áldozni nem akaró, terheket huzódozva viselő egyháztagekat olyanná nevelni, hogy szívesen viselje a terheket, kitüntetésnek tartsa azt, ha adózhatik a szentek szükségére, mint a hajdani ösgyülekezetek és mint apáink

üldözött, elnyomott szegény gyülekezetei. De nem lehetetlen akkor, ha meggondoljuk, hogy voltak már ilyen gyülekezetek és ha elérjük azt a célt, hogy minden hívő ember tisztában legyen azzal: micsoda nagy áldása a kegyelmes Istennek az, hogy őt ennek a dicső multu, Krisztusra épített kálvinista keresztyén gyülekezetnek tagjává tette.

Mi, az őrállók fujjuk az ébresztő trombitát; szóljuk azt a szót, amit az Úr szól nekünk; megintjük a népet az Úr nevében, amint igéjében parancsolta, de ha vétkeiből nem akar a nép megtérni és meghal: a maga bűne miatt hal meg, a mi lelkünk nem vádol minket.

Ennek a mérhetetlen nagy feladatnak a megoldásán kell dolgoznia és dolgozik is a belmiszsiói munka minden mozdulása. Csak a kezdet még, a kezdet nehézségeivel küzd, de már küzd. A nagy feladat már megkapta az embereket és munkába állította. Sok tekintetben csak tapogató és kísérletezik, de ez már mutatja, hogy készül a helyes, célhoz vezető út.

Szöke István.

Körzeti ifjusági konferencia Királyházán.

A királyházai körzeti konferencia 1934. nov. 25 én — vasárnap — meghitt, baráti találkozója volt több mint száz ifjunak, akik Nagyszöllős, Huszt, Técső, Tekeháza, Királyháza lelkes ifjaiból sereglettek egybe — (sajnálatlaltal nélkülözöttük a viski fiatalokat), — hogy épüljenek a lelkiekben, növekedjenek Isten és emberek előtt való kedvességben. Jólesik e közönyös, hitelenség felé hajló világban látni, hogy az ifjúságban van komolyság, van vágyakozás a Jézus evangéliuma után, hogy nem szégyelli a zsolnárt és bibliát a kezébe venni és hogy helyes vezetés, irányítás mellett tud is, akar is azokkal élni. Jólesik érezni, hogy nem kárbaveszett a gond és munka, mit a vezetők az ifjúságra fordítanak irántuk érzett féltő szeretetből. Jólesett nézni azt a sok tiszta, nyílt tekintetű ifjút a Jézus lábainál letelepedni s van remény, hogy azokból, kik a konferencián résztvettek, idővel anyaszentegyházunknak öntudatos, értékes és hasznos tagjai, támaszai, segítői, fenntartói lesznek s a rájuk szállott örökséget megőrizve tovább építék — megtartván a hitet!

Ez a bizakodás tette meghitté és bensőségessé ezt a konferenciát.

Az ifjusági konferencia, — melyen az ifjakon kívül a környékről jött felnöött érdeklődők s a helybeli gyülekezet tagjai is nagy számmal vettek részt, — istentisztelettel kezdődött d. e. 10 órakor. A 101. dics. 1. 2. v., az 5. dics. és 89. dics. 1. 2. v. éneklése után Párducz Rezső tiszaujhelyi lelkész lépett a szószékre s buzgó kö-

nyörgés után Máté ev. 19:16-22. v. alapján hirdette az ígét. Néhány gondolat-vázlat hadd álljon itt beszédéből: Az ifjuság nemcsak egy szép emlék az életünkben, de sokkal inkább drága érték. Az ifjuság a döntés kora. Aki élni akar, annak fundamentumot kell építeni. Az ifju élete magános élet s épen ezért keres lázasan példaképet, barátot. Aki megakarja őt rontani, eleinte az is barátnak mutatja magát. Nincs igazabb barát Jézusnál, aki soha sem csalt még meg senkit. Isten azt mondja: Higyj! A világ azt kiáltja: Ne higyj! Ki mellé állsz? Ha a világot választod, mint az az evangéliumban említett ifju és érte elhagyod Jézust: az igazi élet rád nézve örökre elveszett! A 89. dics. 4. v. éneklése után dr. Sárkány Lajos helybeli lelkész lépett az úrasztala elé és szíves szavakkal köszönti a konferencián megjelenteket úgy a maga, mint gyülekezete nevében s kívánja, hogy legyen a mostani munkán a jó Istennek gazdag áldása. Az ifjusági munka támogatására szeretettel hívja a gyülekezetet; a kettő összefogásából sarjadhathat ki az igazi eredmény. Külön utakon járni nem is lehet a kettőnek. Isten segítségünkre jön e nehéz munkában.

Ne elveszett, de megtalált drachma legyen ifjuságunk, kiket maga Isten vár most is, hogy részt adjon azoknak a legszebb hivatás betöltésére: az Ő dicsőségére élni, imádkozni és dolgozni!

Az Ur szavát · Hóseás 2: 18-19. v. nyomán tolmácsolja, mint boldog bizonyosságot: „És eljegyezlek téged magamnak örökre, és pedig igazsággal és ítélettel, kegyelemmel és irgalommal jegyezlek el. Bizony, hitttel jegyezlek el téged magamnak és megismered az Urat.”

Az ünnepély templomi része a „Mindig velem Uram, mindig velem” éneklésével ért véget. Majd megkezdődtek az ifjusági versenyek a gyülekezeti Otthonban. A versenyeket megelőzően Szabó Béla kerületi missziói lelkész szólt buzdítóan az ifjakhoz, felhíván azok figyelmét ref. anyaszentegyházunk iránti hűségre és ragaszkodásra, a bel- és külmisszió felkarolására. A hatás nem maradt eredmény nélkül, amennyiben Molnár Máriát hazatérési szándékában közelebb hozta néhány száz kilométerrel.

Isaák Imre esperes köszöntötte még az ifjakat s kívánt sok lelki örömet és hasznot e találkozásból.

Az ifjusági versenyek nyertesei a következők voltak: Ének versenyben első: Jáger János huszti ifj. egyleti tag. Lányok részéről: Bajza Klára királyházi leánykőri tag.

Szavaló versenyben első: Petrics Jenő técsői ifj. egyleti tag, második Megyery Gábor királyházi ifj. egyleti tag; harmadik Katona János técsői ifj. egyleti tag, e számnál külön dicsőretet kapott a szavalatot kísérő técsői ifj. kvartett. A lányok részéről első volt: Hűvelly Lidia királyházi leánykőri tag.

Sakk versenyben első: Szigyártó Sándor huszti ifj. egyleti tag; második Vicsek Kálmán huszti ifj. egyleti tag.

Asztali tenisz versenyben első: Vicsek Kálmán, második Osváth Kálmán, mindketten huszti ifj. egyleti tagok.

Bibliai lottó versenyben első: Kaszonyi Jolán királyházi leánykőri tag; második: Schmidt Sándor huszti ifj. egyleti tag.

A minden tekintetben jólsikerült konferencia megrendezéséért s a szíves ellátásért illesse elismerés a királyházi lelkész és élettársát s nem különben a nemes gyülekezetet!

Meg kell még emlékeznünk a gyülekezet részére tartott vallásos estről is, melyen Szabó Béla ker. missziói lelkész tartott bibliamagyarázatot; Tornay János tekeházi lelkész a megváltásról tartott előadást s Isaák Imre esperes megkapó, lendületes beszéddel zárta azt be. Szavalatok, énekszámok tették élvezetessé az est programját.

Tekeháza.

Tornay János.

A 100 éves marcelházi torony

jubileumi ünnepe december 2-án, vasárnap programszerűen ment végbe. A 8 óra után érkező vonatnál kocsikkal és lovasokkal várták szeretet püspöküket a marcelházi református hívek a hetényi állomáson. Midőn a kocsisor Heténybe érkezett, megszólaltak a hetényi templom harangjai és amíg átvonultak a falun a marcelházi kocsik, folyton szóltak. Hetényben Balogh Elemér püspököt Zsemlye Lajos hetényi lelkész üdvözölte. Marcelházián a lelkészlak előtt diadalkapu várta a főpásztort, akit — miután a csukott hintóból kiszállott —, Tárnok Gyula marcelházi lelkész, Kukura Lajos községi jegyző és egy fehérruhás iskolásleány üdvözöltek. A püspök a töle megszokott kedvességgel köszönte meg a szép fogadtatást, azután a lelkész lakására ment, ahová rövidesen megérkezett Búcsról Soós Károly esperes is. Mialatt a templomba a szokásos harangozásra felsereglettek a hívek, a dalárda a „Küldj áldást az őrállókra” kezdetű ének eléneklésével szerenádot adott a két kiváló főpásztornak.

Dél előtt a templomban Soós Károly esperes 1. Kor. 8:6 alapján tartott alkalmi prédikációt. Gyönyörű szép beszédében kifejtette, hogy az az igazi árva, akinek Istene nincs. Amikor az emberek nem feledkeztek meg arról, hogy van egy gondviselő Édesatyjuk, egymásután emelték a templomokat és tornyokat. Amikor bizonygatótevő százezrek ajakán tört fel a biznyság: „nekünk egy Istenünk van... és egy Urunk”, akkor az üldözöttségben, a szenvedésekben sem érezték magukat árváknak az elődeink. Most az a kérdés, hogy az üldözött elődök árva utó-

dai mit cselekesznek, milyen bizonyosságot tesznek, oda akarnak-e borulni a gondviselő Édesanya kebelére? Sok fiu van ma, aki meghalt az édesanya számára, mint a naini özvegyé is, de jön a Jézus, a mi egy Urunk és ez a mi egy Urunk a temetőbe kivitt holtat is élővé teszi.

A dalárda elénekelt a „Szent, szent az Ur” kezdetű éneket, ami után *Balogh Elemér* püspök az Urasztalánál megemlékezett Marcelháza környékének történelmi múltjáról. Abban az időben, amikor a magyar ember nem tudta, hová tartson, a törökhöz e, vagy az osztrákhöz, ez a vidék nagyon sokat szenvedett. Érsekújvár és Esztergom török kézen, Komárom az osztráké. A jelenlegi Izsáig (Izsa: Izzah: Jézus) terjedt a Jézust követők határvonala. Eddig kísérték osztrák lovasok a nyugatról érkező nagyköveteket, Izsától kelet felé pedig már török lovasok gondoskodtak a követ urak testi épségéről. Komárom, Esztergom és Érsekújvár közötti területen a falvakat a török katonái is, meg az osztráké is egyaránt nyomorgatták, ha nem is felsőbb parancsra, hát csak amolyan portyázások kapcsán. Volt idő, amikor a történetírónak az ilyen vidékeken nem kellett mécsvilág, mert a felporzelt falvak tűzének világossága bevilágított a történetíró szobájába is, mint ahogy a losonci környéki állapotokról feljegyezte Debreceni Ember Pál. Marcelházát is elpusztították egykor annyira, hogy csak 19 ház maradt. És az ősök ilyen viszonyok közt is megőrizték hitüket, egyházakat alakítottak, templomokat építettek, hogy imádság hajlékait hagyják utódaikra. Tornyokat is építettek a már kész templomhoz. De ez mind csak a kezdet, az ő kezdésük; az utódoknak folytatniuk kell, amit ők elkezdtek. Tanulmány: ha az ősök hadak idején templomokat, tornyokat építettek, szóval gondoskodtak arról, amire ők képesek voltak: akkor mi meg teljesítsük a ránk váró kötelességeket. Marcelháza előtt itt van az iskola építése. Majd elmondotta főpásztori imádságát, amelyben mint egy igazi gyermek borult le a mennyei Édesatyja kebelére és vitte magával a gyülekezet tagjait is az Istennek való beszélgetésre, a hálaadásra és könyörgésre. Ezután *Tárnok Gyula*, helyi lelkész ismertette a toronyépítés adatait. Ezzel a délelőtti ünnepély befejezést nyert. A vendégek a lelkész lakásán ebédeltek. Ebéd közben több felköszöntő hangzott el.

Délután *Mokos Kálmán* madari lelkész prédikált a Róm. 8:19 alapján az adventi várakozásról, azután ugyancsak ő keresztelt egy fiugyermeket. Majd *Udvardy Gyula* rektor a helyi lelkésznek egy, erre az alkalomra írt versét, melynek címe: „Tornyunk beszéde” olvasta fel finom átérzéssel. Az iskolás gyermekekből alakított szavalókórus *Borka Géza* szentén erre az alkalomra írt versét: „A mi tornyunk” címmel adta elő. Az ebben előforduló kis éneket *Udvardy Gyula* rektor zenésítette, aki különben is a betanítást is végezte. *Nemcsik Béla*

hetényi rektor a lélek értékéről tartott szép és mély előadást. *Baja Mihály*: „Ugy szeretek a templomba járni” című verse után, melyet egy iskolásleányka szavalt, az énekkar elénekelt az „Erős várunk”-at. *Jakab Ödön*: A mi harangjaink című versét egy fiu szavalta, majd a gyülekezet elénekelt a CXXII. zsoltár 3 versét, amivel a gyülekezeti ünnepély befejezést nyert.

A vendégek a lelkészlakon a késő esti órákig együtt maradtak és a közös öröm egy szíven eltöltött napért minden arcon sugárzott. Isten áldása legyen a marcelházai szent gyülekezeten!

Problémáink.

Hajnalhasadás. Egyházi lapjaink kivétel nélkül megemlékeztek arról az egyesülésről, ami a „Hajnal” és a „Református Ifju” között ment végbe. Amire tehát a jószándék nem volt képes, elvégezte a nyomoruság. Többünknek régi vágya az itteni ref. keresztyén irányu lapoknak valamiképpen egyesítése által erős, szervezett ref. sajtó megteremtése. Ez irányban tapogatózó cikkem itt-ott keltett is némi visszhangot, de különben semmi komolyabb lépés nem történt. *Tóth Kálmán* barátunk lapja, a „Református Ifju” megszűnt önálló lap lenni. A „Hajnal”-al való frigyben elvesztette nevét, terjedelmét, de viszont úgy mentette meg életét, hogy nívósabb környezetben kerül nagyobb olvasóközönség elé. Ez keresztyéni halál, mikor a kimulás élettöbbletet jelent. *Tóth Kálmán* munkája nem volt hiábavaló. Megpróbálkozott a lehetetlennel, hogy a reális élet lehetőségei elé érkezzék meg.

Az ez évi komáromi egyházmegyei gyűlésnek volt egy érdekes, de egyben szomorú eseménye. Az egyházmegyénkben megjelenő különböző lapok segélyösszegének megállapítása tárgyalatott. Végül sor került a „Ref. Ifjura” is. Amikor a segélyt a R. I.-nak meg akarták ajánlani, felszólalt *Tóth Kálmán*: köszönöm, nem kell. S halkabban, kézlegyintve mondta tovább: úgy is megszűnünk.

A „Hajnal”-al való egyesülés nagyon szerencsés gondolat volt. Nagyszerűen megfér a kül- és belmisszió egymás mellett. Első a másodikat pótolja, kiegészíti, erősíti és lelkesedéssel tölti el. A „Hajnal” mindjobban tartalmassá, elevenné és hatásossá válik és ami a fő: olcsó! Az ember minden aggodalom nélkül mer jó szót emelni mellette és meri, mert kell, ismerősei között terjeszteni.

Ugy a leány-, mint a legény bibliaköröm újévtől kezdve előfizetői sorába lép és előre örvendez a lelkem, ha a felnöttek bibliakörében is lesz egy vagy két előfizetője. Megérdemli támogatásunkat, mert áldott magvetést végez a „Hajnal”. Hiszen nem más az, mint a Dél hir-

nöke. A napragyogásé. S ifjuságunk vajjon járhatna-e jobb uton, mint a hajnalhasadás delet igérő fénye mellett?

Ugy az ifjuság, mint a hajnal hiábavalóság, mert elmúlnak, de tudjuk, hogy elmulásuk értékőbbet jelent.

A Hajnal címlapján az imádkozásra összekulcsolódó kéz elsősorban lehet ugyan a külmisziót jelentő, Krisztust várók szimboluma, de az ifjuság sem más, mint Krisztust könyörgő életszakasz. És kell, hogy az ifjuság imádkozásból széjjelnyíló keze ne maradjon üresen, de lendüljön munkára az Isten dolgaiért.

A „Hajnal” és a „Református Ifju” egyesülésekor Istennek áldását kívánjuk az ígéretes lapra, céljára és munkájára, előfizetőire és munkásaira.

Czibor József.

Losonci teológiai járulékok. Megütözéssel olvastam *Hivatalos Lapunk* 48 ik számából Sörös Béla teol. igazgató ur felhívásait a lelkészi vizsgálatokra való jelentkezésre vonatkozólag. Ismerve azt a fáradhatatlan munkálkodást, buzgalmat, utánjárást, melyet ő a teológia létesítése, szellemi magaslaton tartása érdekében eddig kifejtett, méltán nevezhető ő a teológia és a papnövendékek apjának.

El tudom képzelni, hogy minő csalódáson, lelki gyötrelmen kellett keresztül mennie, hogy féltve őrzött gyermeke, a teológia érdekében bele kellett vennie felhívásába ezen záradékot:

„A teológiai járulékok befizetésének igazolása semmi körülmények között figyelmen kívül nem hagyható”.

Talán még soha életében nem volt ennél szive és igazságérzetével ellenkezőbb kívánata.

Mi köze annak a káplánnak, vagy lelkészi vizsgálatokra jelentkezőnek ahhoz, hogy segédlelkészi működési helyein a Konvent által megállapított teológiai fenntartási járulékok be vannak-e fizetve, vagy nincsenek? Hát egyházi hatóságaink annyira gyengék, hogy saját hatáskörükben nem képesek végrehajtani saját határozataikat? Hát az esperesek, püspökök nem nagyobb hatással lehetnek-e a gyülekezetekre és rendes lelkészekre kötelességeik teljesítésére, mint az időleges káplánok? Méltányos dolog-e eltiltani a segédlelkészt a vizsgától és ezzel kiűzni kezéből a kenyérnek botját saját hibáján kívül? Tessék büntetni azt, aki bűnös, személyre és hivatali tisztségre való tekintet nélkül.

Kápláni sorrend. Ezelőtt talán 40 évvel lett eltörölve a kápláni sorrend és törvénybe iktatták a szabad választást. Mostani viszonyaink között be kell vallanunk, hogy a mi régi embereink nemcsak okosabbak, hanem előreszámítóbba is voltak. Ezt egyébként tapasztalhattuk háboru alatt a lelkészek és kántorok termény fizetéseinél is.

Káplán korom legelején még megvolt a kápláni sorrend. Hat évig káplánkodtam és ezt az időt se akkor, se most nem sokalom.

Elvégre minden pályán kell gyakorlati éveknek lenni. Az az iskolából kikerült káplán még sokat nem ismer az életből, amire mint önálló gyülekezet vezetőnek feltétlenül szüksége van. Abban az időben a káplánok elhelyezése is időszerint történt a traktusi közgyűlésen. Három éves falusi káplán voltam, mikor Pap Gábor püspök ur Komáromba akart vinni, de a traktus kimondotta, hogy még fiatal, van két öregebb káplán és nekem még egy évig falun kellett káplánkodnom.

Negyed osztályu egyházba a rendes lelkészek kivül csakis a legidősebb káplán pályázhatott. Ha nem őt, hanem rendes lelkészt választott a gyülekezet, akkor ismét pályázott annak a helyére és őt nem előzhette meg a fiatalabb káplán.

Megtörtént, hogy némelyik káplán 8-10 évig káplánkodott, de arra nem volt eset, hogy egyik-másik káplánnak 25—30 éves jubileumot kellett volna tartania.

A mostani viszonyok, kenyérharc, papi pályához nem méltó egyéni érvényesülés stb. mellett nem lesznek-e majd jubilált káplánok?

Szerintem a nagy szabadság sok igaztalanságnak is eredményezője. A kis egyházakban működő rendes lelkészek érvényesülése jobban volt biztosítva a régi rendszer mellett és a káplánok nem kerültek reménytelen helyzetbe.

Egyházhatósági jegyzőkönyvek, gyűlések. Még én abból a korból való vagyok, mikor úgy az egyházkerületen, mint a traktusoknál évente rendszeren volt tavaszi és őszi gyűlés, vagyis évente két gyűlés. Mindeniknek meg volt a maga rendes ideje. Igaz, hogy a magas napi-díjak nem drágították meg a gyűlés-tartást, de mindenféle konferenciákkal és baráti értekezletekkel nem is tették feleslegessé az egyházhatósági közös gyűléseket.

Nem is maradt sokszor igen fontos egyházi ügy egyik évről a másikra elintézetlenül. A pontosan és késedelem nélkül megjelent jegyzőkönyvekből mindenki tudomást szerzett az egyházi ügyek vezetéséről és határozatairól.

Ehhez pedig minden egyházközségnek joga van. Nemcsak a néhány kiválasztott és napidíjas gyűléstagnak, hanem mindenkinek, aki hozzájárul filléreivel az egyházi közigazgatás költségeihez.

Tanító tanácsbírák. Ha jól emlékszem, a gömöri egyházmegyei gyűlés tudósításában olvastam, hogy az egyik tanítóképviselő azt indítványozta, hogy a traktusi tanítóképviselők legyenek hivatalból tagjai a bírósági gyűléseknek, vagyis legyenek tanácsbírák. A mi traktusunkban már vannak a tanítók közül választott világi tanácsbírák, de törvényellenes módon a létszám-emelést én a trójai faló becsempészésének minősítem az indítványt.

Boross Kálmán.

H I R E K

— **Vallásos esték Nagygyéresen.** Október 31-ével megkezdődtek Nagygyéresen a szokásos téli vallásos esték. A villannyal kivilágított templomban helybeli és vidéki érdeklődők töltötték meg a padosorokat. Október 31-én Máté Miklós perbenyiki lelkész, december 2-án a segédlelkész imádkozott és predikált. A ref. ifjúsági énekkar összhangzatos énekkel a leányköri tagok pedig vallásos tárgyú szavalatokkal működtek közre. A vallásos estéket Keresztury József esperes beszéde és imája zárta be.

× **Minden gazdának** szüksége van a gabonamonopólium ismertetésére. **Ára 7'50 čk.** Megrendelhető a Prágai Magyar Hirlapnál Praha II. Panská 12.

— **Egy régészttársaság kiásta** a jerichói királyi palotát. A romok alatt egy kis agyagtáblát találtak, amely a Krisztus előtti 1500-as évekből való és három sor ékirásos szöveget tartalmaz. A tábla egészen megfeketedett a nagy tűz alatt, mellyel Józsué annakidején felégette a várost. A tudósok most igyekeznek megfejteni az ékirásos szöveget.

— **A csikagói egyetem** keleti intézetének expedíciója Irakban, Bagdadtól északkeletre, mintegy 50 mértföldnyire, Teel Amarnánál a mult télen ásásokat végzett és a legrégibb szumir bálvány-szobrokat ásta ki. Ezek Kr. e. a 3000. évből valók. Abunak, a termékenység bálványának voltak szentelve, melyet az ószövetség Thamusz néven említ. (Ezekiel 8, 14.) A görögöknél Adonis volt a neve.

— **A csikagói világkiállításon** az egyházak kiállítási csarnokában kiállításra került az őskeresztyénség egyik legrégib emléke, az antióchiai kehely. A szinezüsből készült úrvacsorai kehely 1910-ben ásta ki egy arab keresztyén. A kehely értéke felbecsülhetetlen, nemcsak azért, mert az őskeresztyén ötvösművészet egyik legkiválóbb remeke, nem is csak azért, mert állítólag az evangéliumoknál is régibb keletű, hanem különösen azért, mert Krisztusnak a legrégibb ábrázolása látható ezen a kehelyen.

— **Régi keresztyén templom** romjait ásták ki Mezopotámiában, ahol Dura városa maradványai között kutat Rosztovcev orosz archeológus. A város romjai között találtak egy 232 ben épült keresztyén templomot is.

— **Félelmetes Tibet** címen a napokban hagyja el a sajtót a Külmisziói Szövetség új, érdekes kiadványa. A könyv cikkei behatóan foglalkoznak a tibeti étellel, a mult és jelenlegi tibeti misziói kísérletekkel és ismertetik ugy a magyar, mint a külföldi aktuális külmisziói megmozdulásokat. A Félelmetes Tibet a Magyar Református Külmisziói Szemle III. száma gyanánt jelenik meg. A 100 oldalas kötet ára portóval együtt 1 P. Megrendelhető a Református Külmisziói Szövetségnél IX., Ráday-u. 15., II. 27.

— **Cigányok bibliája.** A Brit és Külföldi Bibliatársulat már régebben kiadta cigány nyelven Máté, Márk és Lukács evangéliumát. Most jelent meg János evangéliuma. A fordítást egy Janies Leimanis nevű lettországi cigány végezte. Nappal dolgozott, hogy meg legyen mindennapi kenyere, éjjel pedig fordított. Őt esztendő alatt készült el a fordítással.

× **Leszállított árban kapható:** szlovák-magyar nyelvű 100 lapos póstakönyv 15 čk, 100 lapos iktatókönyv 15 čk, 100 lapos jegyzőkönyv 15 čk, 100 ív finom fehér famentes irodai papír 9 čk, 100 ív fogalmi papír 6 čk, 100 drb. két nyelvű, lelkészi hiv. címmel ellátott boriték 6 čk, 100 drb. cím nélküli 46-os boriték 3 čk, 91-es boriték 3'50 čk, finom irodai tinta, bélyegzőfesték, festékpárna, gumi-arábikum és ragasztószerek **gyári árban**, Kobinor és Hartmuth ceruzák, irodai és iskolai radirgumik, belföldi és angol tollhegyek, magánlevelezésre alkalmas finom levélpapír boritékkal nagy alakú, sima és vonalós, csomagolva 10/10, 25/25, 50/50 és 100/100. Vonalos és kockás irodai papír, 1-szer, 2-szer, 3-szor, 4-szer és 8-szor kor. fill. rovatozott papír ívekben és készen bekötött könyvekben 50—100—150 és 200 lapos vastagságban. Bélyegzők tetszés szerinti szöveggel gyári árban. Mindennemű nyomtatványok, úgymint: névjegyek, eljegyzési és esküvői meghívók, beszédek, predikációk és vallásos füzetek izléses kivitelben és olcsó árban nyomathatók **Heiman Vilmos** könyvnyomda, könyv- és papirkereskedésében **Veľké Kapušany**, Slovensko. — Szállítás utánvét mellett, 100 koronán felüli rendelések portómentesen eszközöltetnek.

— **Palástot szövetből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k.-ért készít: Miskolczi Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.**

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Veské
Kapusány” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatárs:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNGCSEPELYI lel-
készi hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Ének a karácsonyi cikkről.

Amikor ideültem az asztalhoz, hogy a Szerkesztő ur kérésére megírjam hivatalos lapunkba a hivatalos karácsonyi cikket, arra kell gondolnom, hogy ezekben a napokban, vagy éppen ma, esetleg ebben az órában, ebben a pillanatban száz és ezer gondolkodó fej hajlik a papír felé, száz és ezer kéz rója a fekete sorokat a karácsonyi vezércikk számára, melyeknek mindig és mindenütt ugyanaz az értelme, ha más nyelven, más szavakkal fejezik is ki azt: a kétezeréves evangélium, az örvendetes üzenet az Istennek a testbeöltözéséről, a Krisztus megszületéséről, a világ megváltásáról.

És amikor karácsony-szombatján kezdedbe veszed e lapot s végig futja szemed e cikket, gondoldj te is arra, hogy a különböző lapokban hány meg hány millió ember olvassa veled együtt ezeket a egy gondolatról szóló vezércikkeket, amelyeknek igazságai olyan láthatatlan szálal fogják körül és tartják össze ma egy érzésben, egy hangulatban emberi világunkat, mint a szélességi és hosszúsági körök a földet.

Nem a cikkek, az ujságok, a könyvek a fontosak, nem is a prédikációk, a ceremóniák, a karácsonyi szokások, hanem maga a tény, az igazság, hogy Krisztus megszületett.

Valamikor angyal adta hírül ezt az örvendetes tényt a világnak, ma szószékekről hirdetik s a nagyhatalmi rangra emelkedett sajtó statisztál hozzá. Elő és írott szó ma mind arról beszél, hogy Karácsony van, vagyis öröm és boldogság van, mert Krisztus megszületett. Olyan sodra van ennek a gondolatnak, hogy senki se vonhatja ki magát belőle, aki keresztyén világban él, legyen az hívő, vagy hitetlen.

Ezért olyan könnyű nekünk lelkipásztoroknak a karácsonyról prédikálni. A szeretet és

béke régi és egyetemes álma és vágya az embernek a pólusokon és a trópusokon egyaránt, szívesen engedi hát elringatni magát a színes szép szavak muzsikája mellett abba az illuzióba, hogy ez valóság lehet a számára, csak akarnia kell.

Igen, csak akarnia kell, csak hogy épp ezt nem tudja. Fennen hirdeti az akarat szabadságát, de amikor sor kerülne rá, nem tud akarni. Csak akarnia kellene, hogy az egyik világrészben ne dobják a tengerbe az élelmiszereket s a másik világrészben ne haljanak meg éhen az emberek. Csak akarnia kellene, hogy ne költsenek milliárdokat hadiszerekre, amikor milliók munka nélkül nyomorognak. Csak akarnia kellene, hogy az állandó háborus félelem helyett bizalom és nyugalom éljen a lelkek mélyén... csak akarnia kellene még néhány dolgot és itt minden mássá lenne ezen a földön, megvalósulna a proféta látomása a farkasnak a bárányval való együttlakozásáról, amelyeket egy kis gyermek őriz.

De jaj, nem tudunk akarni! És ezért olyan nehéz karácsonyi cikket írni a régi recept szerint, anélkül, hogy ne érezné az ember, hogy amit ír, az csak arany füst, csak erre az egy napra való, amikor karácsonyi szeretettel és jóakarattal elolvassák s még esetleg szépnek s jónak is tartják az olvasók, de ünnep után már épp olyan anakronismus lesz az, mint maga a karácsonyfa.

Ki ne érezné közülünk a Karácsony öröme mellett a Karácsony fájdalmát is, azt a kimondhatatlan fohászokodást és nyögést, amellyel ez a teremtett világ, a csillogó karácsonyfa, a megterített asztalok, a játék-lovak és játék-babák és nem utolsó helyen a karácsonyi cikkek s a

karácsonyi prédikációk várják az Isten Fiának a megjelenését. Szeretnének eltűnni innen, hogy helyet adjanak az egy fő Valóságnak, akit akaratukon kívül, az ember parancsára kiszorítottak a Karácsony ünnepéből, mint ahogy az egykor kiszorult a vendégfogadóból is.

De van a Karácsonynak reménysége is és ezzel akarom befejezni a cikkemet. Az a reménysége, hogy a karácsonyi fájdalom csak azért oltja ki a karácsonyi öröm pislogó gyertyáit, hogy a Világ Világossága gyulhasson ki helyettük. Ha valakinek, hát nekünk református lelkipásztoroknak kell éreznünk és tudnunk, hogy Jézus nélkül nincs Karácsony. Jézus nélkül csak soha el nem érkező álom, csak lidércfény a béke és a jóakarát. Akarni, szeretni, megbékülni csak a Jézus által tudunk. A Karácsony csak a Jézus befogadását jelentheti, ahol ez nem történik meg, az nem is Karácsony, hanem csak hamis utánzata annak. Minta érték nélkül.

Óh ti szép karácsonyi cikkek, dicshimnuszai a karácsonyi hangulatnak, meddig fogjátok még ámitani és kábitani ezt a nemzetséget, amelynek inkább a Keresztelő János zord ígéire volna szüksége, a szórólapátról és a fák gyökerére vetett fejszéről, hogy megrettenjen, magába szálljon, hogy megtérjen ... és éljen!

Sz. B.

Részletek

Isaák Imre máramaros-ugocsai esperes évi jelentéséből.

Az egyházlátogatás nálunk, a mi speciális egyházi közigazgatásunkban olyan, mint a fényképezés. A bizottság, a felvételt készítő tényező, előre bejelenti, hogy érkezik és meg fog történni a felvétel. Erre a fotográf-masina elé kerülő delikvens kinyalja magát, ünneplő ruhát ölt, csizmáját kisubickolja, mindennekfelett barátságos arcot ölt, hogy a fotográfia jót mutasson s ha kell, egy kis retusálás is alkalmaztassék. A bizottság bevonul, azt, amit lát, felveszi, aztán tovább megy. Mindenki meg van elégedve addig, amíg elő nem hívódik a lemez. Akkor aztán kiderül két dolog; az egyik: jó volt-e a gép; a másik: sikerült-e a kép. Ezt már itt, az egyházmegye közgyűlése hivatott megállapítani. Lehet, hogy a megelégedés egyik-másik félnél megmarad; lehet, hogy egyik-másik lefényképezett dohogni fog. Lehet, hogy a vélemény ez lesz: nem jó a gép. Új még és nem bántak vele úgy, ahogy kell. Lehet, hogy az lesz az ítélet: torzít, vagy hizeleg, ahogy a szubjektív érzés fogja vezérelni az ítéletben a szemlélt. Egyet meg kell mondanom igaz őszinteséggel: teljes objektivitásra törekedett a bizottság. Ha lelki strukturájánál fogva itt-ott rózsásan lát, meg kell neki bocsátani, mert még új; ha itt-ott csipős az ítélete, el kell tűrni, mert a jót akarja. Seholy

rosszakarat nem vezette a bizottságot, igyekezett Isten országa és református jövőnk érdekében inteni, dorgálni, elismerni és dicsérni, hol hogyan látta jónak.

Örömmel adok kifejezést azon, hogy legelsősorban munkatársaim lelkébe pillanthattam bele. Velem járt jónehány egyházközségben elnöktársam, a mi szeretett e. m. gondnok urunk, Nagy-Iday Ferenc tisztelt barátom s elárulta előttem, hogy mennyire féltőn szereti egyházunkat s mennyire szívén hordozza egyházközségeink ügyét. Velem jött végig Lajos Sándor e. m. főjegyző barátom, sőt Técsőt, mint esperes-helyettes ő vizsgálta meg s ő benne is sikerült meglátnom a jó kollégát, a meleg szívű és a dolgok mélyére látó, a körülményeket alaposan ismerő gyakorlati embert. Velem járt Főris Béla, Takács Gyula, Szabó Sándor, Csik István és Nagy Gáspár iskolalátogató tanító-gárda, kiki a maga szokott körzetében és ők is egyenként megmutatták, hogy tanügyünknek hozzáértő, lelkes barátai.

Meg kell emlékeznünk a bodrogkeresztúri határozatok kétszázévtendős évfordulója alkalmából arról az áldott tényről, hogy református anyaszentegyházunk alkotmánya szerint ott állanak mellettünk, a lelkipásztorok mellett, a világi őrállók, a világi papok, hogy őket az evangélium szerinti egyetemes papság elvénél fogva nevezni szoktuk.

A bodrogkeresztúri összejövétel tulajdonképpen már csak rendszeresen megalkotott és szentesített egy református egyházi életben kialakult, igen egészséges jogszokást azt, hogy az egyház nemcsak a papoké lévén s az egyházat nemcsak a papok és szerzetes-rendek alkotván, hanem a világiak is, sőt ők alkotják a lelkészekkel együtt a Krisztus földi egyházát, a látható egyházat: az egyház igazgatásában is helyet kell biztosítani a világiaknak és pedig az egyenlőség alapján. Kialakul így az egyházközségben a lelkészi tiszt mellé a gondnoki, az egyházmegyémben az esperes mellé a segédgondnoki, az egyházkerületen a püspök mellé a főgondnoki tiszt. Az egész egyetemes egyházban pedig a főkonzisztórium, ami tulajdonképpen a mai egyetemes konventnek az első formája.

A világiaknak az egyházi közéletben és közigazgatásban való szerepe különösen nálunk nagyfontosságú, ahol az intelligens és független világi elem az államfordulatkor egyszerre mintegy 70%-át veszítette el, a további 20% meg azóta öröklődött fel, halt ki, ment tönkre, vagy költözött el tőlünk.

Jaj annak a népnek, amelyik tudomány nélkül való. Jaj annak a népnek, amelyiknek kivész az intelligenciája. A református és protestáns életforma éppen a szellemi előkelőség elve alapján állva termelte ki a világ nagy elméinek óriási százalékát s a magyar nemzeti művelődés kifejlődése sem képzelhető el az egyházi és vi-

lági intelligencia termelésnek a református és protestáns alma materekben, közép és főiskolákban megmutatkozott eredményei nélkül.

Hálát adunk Istennek a mi világi papjainkért, akiket szeretünk és megbecsülünk s akiket arra kérünk a bodrogkereszturi összejövétel kétszázados évfordulóján: tartsanak ki mellettünk s ne csak a közigazgatásban, de az evangéliumi munkában is segítsék kiformalni azt a magyar kálvinista elemet, amely egyházi és nemzeti értékeinek és hagyományainak talaján állva át bírja menteni református egyházunkat, iskoláival együtt a boldogabb jövőendő számára.

Az ilyen lelkületű világi papjaink homloka köré az elismerés és szeretet virágaiból font koszorút helyezek most, mikor megemlékezem közülük azokról, akik legalább 25 éven keresztül megmutatták már anyaszentegyházunk iránti hűségüket, szeretetüket, áldozatkészségüket. Javaslom, hogy nevüket jegyzőkönyvünkben örökítsük meg s részükre az egyházmegye elnöksége által aláírt elismerő irat állíttassék ki, amelyben legyen kifejezve irántuk igaz és mély hálánk.

Dobos Jenő Fancsikán 26 éve tölti be a főgondnoki tisztelet, egyházmegyénknél is 15 éve tanácsbírája. Hogy a fancsikai egyházért mit tett a jobb keze, azt nem tudja a bal keze. Ez a legfőbb érdeme. Szerény, de alapos ember, igazi értékünk.

Egry Dezső 26 éve presbiter Fancsikán, egyházközsége bizonyosága szerint hű volt mindig mindenkiben.

Somody Gyula, a fertősalmásiak kedves Gyula bácsija, a bőkezű és jó lelkű adományozó, aki legújabbán negyven holdas birtok ajándékozásával is meg akarja tartani az iskolát reformátusnak, 38 éve presbiter s mindig előljárt, most is előljár a buzgóságban és áldozatkészségben.

Orbán Károly összesen 52 éve áll egyháza szolgálatában, mint presbiter előbb, 12 éve mint főgondnok Huszton s mindenben hűnek találattott.

Győry Károly ugyancsak Huszton 27 éves presbiter, illetve gondnok nagy buzgósággal és szorgalommal.

Ladányi Károly 25 évet jóval túlhaladó idő óta presbiter a nagyszöllősi egyházban és pedig érdemekben gazdagon.

Turda Pál 25 éve presbiter Tekeházán s az egyház hitbéli és anyagi ügyeit mindenkor szíven viselte.

Oláh Ferenc ugyancsak Tekeházán 34 éve buzgó és lelkes presbiter.

Nagy-Iday Ferenc, egyházmegyénk közszerepében és megkülönböztetett tiszteletben álló gondnoka 38 éve presbitere és főgondnoka a tiszakereszturi egyházközségnek s hogy áldott lelkű feleségével együtt milyen buzgósággal jár

elől az áldozatkészség, a szeretetmunka gyakorlásában, arról az egyházközség arany könyve, melyet ő adott és a számadások adományrovata mond beszédes bizonyosságot. Nincs jótékony és kultúrmozdulás Tiszakereszturban, ahol ott ne ragyogna ez a két áldott szív!

Záboly Barnabás 48 éve visel hol presbiteri, hol gondnoki tisztelet Tiszaújlakon, dicséretreméltó igyekezettel.

Ime, világi papjaink egy kiváló galériája, áldjuk értük Istent.

Az egyházközségek belétele.

Arra a kérdésre, vannak-e *szektárusok* gyülekezeteinkben, Visk, Verbóc, Keresztur, Feketepatak és Nevetlenfalú igennel, a többi gyülekezet nemmel válaszolt. Ez nem jelenti azt, hogy az igennel válaszolt gyülekezetek közül mind-egyikben óriási a veszély, a többiekben pedig semmi veszély sincsen a szektáriuskodást illetően. Azt kell mondanom, hogy a veszély e tekintetben minden gyülekezetet egyformán fenyeget, mert alkalmas időpontban mindenütt megjelenik ennek a *magyar lélektől teljesen idegen és aberráns lelki irányzatnak* az ügynöke. Ahol a lelkész és gyülekezet között, vagy a gyülekezet különböző rétegei között viszály van; ahol az egyházi teherviselés, nagyobb építkezés miatt a gyülekezetben nehézségek támadnak, szatiriként odadugja szenteskedő képét a bibliatanulók, jehova tanúi és ki tudja elsorolni mi-féle vallási csodabogarak ügynöke, aki *rejtélyes helyekről kapott utiszámlákkal támogatva*, hóna alatt a szokványos aktatáskával s benne a handabandázó, szentnek nevezett propaganda iratokkal igyekszik törbeejteni az *ingatag, a beleges, a dühös, a fizetni nem akaró, a valamiért megsértődött, hiú egyháztagokat*. Meg is fog néha néhány, néha több egyháztagot, vesztességünk van e téren Tiszakereszturon 12 férfi, 9 nő, ezek „felekezeten kívüliek” lettek; Feketepatakon 3 férfi, 3 nő, ezek bibliatanulók lettek, vesztesség tehát 15 férfi, 13 nő, összesen 28. Azt hiszem, ez a szám nem fedi az egész egyházmegyében létező tényleges állapotot, mert nemcsak ezeken a pontokon, hanem másutt is dolgozik a terror-szerűleg fellépő szektarizmus és teljesen a lelkész és a presbitérium lelkialakától függ, hogy begyullad-e az egyházközség, vagy szép nyugodtan legyüri és pedig lelki fegyverekkel a szektariztikus hajlamokat. Olyan ez, mintha rozsdás szög megy a lábba. Az egészséges szervezet, még ha ideig-óráig kellemetlen, sőt veszedelmes is a seb, lebirja, kitisztítja a gennyesedést. A beteg vér és egészségtelen test vérmérgezést kaphat és belépusztulhat. Ószintén megvallom, hogy egyházmegyénk gyülekezeteiben általában olyan született kálvinista típust találunk, amelyet bátran merek abszolút egészséges magyar kálvinista testnek nevezni, amelynek nem fér a lelkéhez ez az idegen és betegséges maszlag, kiforrrja, mint a fa a sebé s nem is

féltem egyházmegyénk gyülekezeteit ettől a veszedelemtől. Ez azonban nem azt jelenti, hogy hagyjuk a sebeket kezelés nélkül, hanem azt jelenti, tegyünk úgy, mint az okos ember, ha rozsdás szögbe lépett: mosogassuk a sebet, tartsuk tisztán, orvosolgassuk az orvos által ajánlott orvossággal. Ha a szekták szép új énekekkel, a Biblia olvasásával és magyarázásával, az élet megváltoztatásának követelésével édesgetik hiveinket el az ősi egyháztól, *mi még szebb énekeket, még több evangéliumot, még krisztusibb életet igyekezzünk a vallásos estéken, a leány és ifjusági körökben, a vasárnapi iskolákban nekifeszíteni a sanda szektásoknak és akkor nincs mit keresni hiveinknek önáluk.* Ebből az egy szempontból talán nem is baj, ha itt-ott felüti a fejét ez a nagyképüsködő, önhitt, maga-magát szentnek deklaráló irányzat, mert az ilyen helyen rendszerint áldott munkára serken a lelkipásztor és a presbitérium egyaránt. Serkenjen is, hogy a tiszta református hit s általa a Krisztus legyen győzedelmes! (Folyt. köv.)

Egyházunk névtelen katonái.

Református egyházunk életében 1934 fontos jubileumi év. Ennek az esztendőnek őszén volt 200. ik évfordulója a nagyjelentőségű bodrogkereszturi értekezletnek (1724). Bár a presbiteri egyházszervezet korábbi eredetű, tulajdonképpen innen kelteződik a nem lelkészjellegű, ugynevezett világi papjaink (gondnokok, főgondnokok, stb.) munkájának bekapcsolódása egyházunk életébe és működésébe, a lelkészeké mellett.

Méltó ez a jubileumi évforduló reá, hogy egy pillanatra megálljunk mellette. A magyarországi református egyház méltóképpen megemlékezett róla: országos jubileumi ünnepséget rendezett a történelmi helyszínen: Bodrogkereszturon. Az itteni máramaros-ugocsa egyházmegye pedig, presbiteri konferencia keretében, diszoklevéllel tüntette ki azokat az egyházi előljárókat, (presbiterek, gondnokok és főgondnokok), akik negyedszázadot töltöttek el hűséges egyházi szolgálatban, — ezzel téve maradandó emlékezetűvé e jubileumi évfordulót. —

Bár a református keresztyén ember, szolgálatainak végzése alkalmával, sohasem számít emberek elismerésére, és nem is igényli azt — egyedül Isten dicsőségét tartja szem előtt és nem a magáét — mindamelllett szép és kedves dolog az önzetlen szolgálatnak és hűségnek illetően való szerény honorálása. Tulajdonképpen valamennyi hű és derék presbiterünk, gondnokunk, főgondnokunk, stb. megérdemelné, ha a közbizalom megnyilatkozásából kifolyólag nem is töltött negyedszázadot az előljárói székben. Ha már mást nem tudunk adni: szeretetünknek és méltánylásunknak ez lenne némi csekélyke jele.

Református egyházunk igazi erősségét. — hitvatása magaslatán álló lelkészi karon kívül, — arravaló, érdemes presbiterekben, gondnokokban és főgondnokokban láthatjuk. Olyan egyházi előljárókban, világi papjainkban, akik sem időt, sem fáradságot, sem áldozatot nem kímélnek és nem sajnálnak anyaszentegyházunk érdekében. Akik elsősorban egyházunk annyira fontos anyagi javai felett öröködnék s anyagi megerősítése körül fáradoznak. Azok a gondnokok és presbiterek, akik félre tudják tenni sokszor a saját dolgaikat s a saját érdekeiket is, ha az egyház előmenetele és ügye úgy kívánja. Akik feláldozzák egyéni népszerűségüket is, nem törődve azzal, hogy önzetlen szolgálatukért — gyakran anyagi kárak és hátramarádásuk mellett — legtöbbször gyanúsítás, harag és népszerűtlenség a fizetés a tömeg részéről. Nem az emberekre, hanem Istenre néznek s Őreá bizzák az ítéletet.

S most, mikor e sorokat írom, két kurátor lelki alakja áll előttem, akiknek annyi másával találkozhatunk az életben. Az egyik egy anekdotában szerepel, melynek történelmi magja és alapja lehet. — Püspöki vizitáció alkalmával, midőn egyik faluba érkeztek a notabilitások, kocsiszin nem lévén: az udvaron hált éjjel a püspöki hintó, — a helybeli lelkész minden ellenzése dacára. Nem jó lesz az, fejezte ki aggodalmait, mert a népnek zsványhajlmai vannak s még el is lophatják az éj leple alatt. De a püspök hajthatatlan maradt. Azonban éjszaka kikinézegetett a parókia ablakán: vajjon megvan-e még a hintó?! S reggel jöttével nagy megnyugvással és örömmel akarta megszégyeníteni a lelkész aggodalmaskodását, így szólván: Ugy-e Tisztelendő Uram, hogy nem lopták el a hintót! — Nem bizony — feleli a lelkész —, mert egész éjjel benne hált a kurátor.

A másik igazi, történelmi személy volt, akiről igazi püspök (Főtiszteletű Dr. Magda Sándor) beszélt el egyet-mást. Másfél évtizedre terjedő kurátorságának egy része alatt keresztülvitte kicsiny filia-egyházának anyásítását; majdnem lehetetlennek látszó dolgokat valósított meg: nagyszerű, modern iskolát és parókiát épített csaknem a semmiből, jóformán minden idegen támogatás (gyűjtés, stb.) nélkül. Az új iskolát és lelkészlakot minden héten alaposan megvizsgálta: nincsen-e valami baj; nem kell-e valamit, valahol igazítani? (Rendben van-e minden?) Ha a lelkész és családja több napra elutazott valahová: a parókián hált, nehogy valami baj történjék. (Nyáron a folyosón töltötte az éjszakát.)

Ezekhez csatlakoznak egyházunk többi, végeláthatatlan sokasága, névtelen katonái... S elgondolkozom: amíg nekünk ilyen kurátoraink és presbitereink lesznek: nincs okunk féltetni református anyaszentegyházunkat! —r— a.

Házi istentiszteletek.

Komoly keresztyén élet a bibliás élet. A Biblia igazságai, utmutatásai szerint élő ember számára minden megoldódik, a felelet minden kérdésére megadódik, élete összhangban van Isten akaratával, minden gondolata, egész élete egy boldog harmónia. Boldog harmónia az Atya és az Ő gyermeke, Isten és az Ő képére teremtetett ember között.

„Bibliás élet„! Már sajnos nálunk nagyon elkoptatott fogalom. Úgy vagyunk vele valahogyan, mint a „kereszt“ fogalmával. Az utóbbit kívülről, az előbbi belülről idegenítették el tőlünk. Kereszttel a kézben indították ellenünk hajdan a kegyetlen háborukat. Kereszttel a kézben ütötték, verték szerencsétlen derék és hős gályarabjainkat. Kereszttel a kézben neveztetünk ma is pogányoknak. A „bibliás“ ság leple alatt támadott meg veszedelmes belső ellenségünk: a szekta. Tette és teszi tönkre nem egy gyülekezetünk életét, felborítva a belső rendet, megmételvezve a gyülekezet egész életét. És a bibliáság fogalma sok helyen elveszítve komoly belső jelentését és tartalmát: a ravasz és nagyképi beszédnek lett gyakori tárgyává.

Én a maga valódi, komoly jelentésében veszem. Bibliás élet: az Isten akarat szerinti élet. Minden keresztyén embernek egyedüli mértéke a Szentírás, amelyben mint tükörben vizsgálhatja magát, korrigálhatja belső és külső életét, mélyítheti Istenhez való viszonyát és így határozhatja meg életének végső célját.

A Bibliával szemben élni kell, hogy a benne lévő életet magunkévá tehesük. A tapasztalat sokszorosan bebizonyítja, hogy a vasárnap délelőtti és délutáni igehirdetés kevés a benne lévő élet átadására és átvételére. A gyülekezeti szervekkel való foglalkozás, az u. n. belmisszió van hivatva pótolni ezt a hiányt. A Szentírással való komoly és alkalmi munka ez, pótolhatatlan és megbecsülhetetlen, ahol a lelkipásztor fáradságot nem ismerve olvassa és magyarázza az Írást. Hisz tetmézetes is, egyetlen gyülekezet sem élhet komoly, keresztyén életet a Szentírás alapos megismerése nélkül. Azonban mint mindenütt, úgy itt is a legnagyobb komolyság és meggondoltság a követelmény. A Szentírás nem játékszer, mondataival nem dobálódzhatunk gyermek módjára és nem is profanizálhatjuk mindennapi szójátékainkban.

Itt skót testvéreink között azonban az a meggyőződés érlelődött meg bennem, hogy az igazi, mély keresztyén életnek mintegy természetes következménye a naponkénti házi, családi istentiszteletek tartása. A naponkénti imádkozás és Igeolvasás. Minden komoly keresztyén életet élő családban megvan ez. Több családdhoz voltam esténként hivatalos és az Istenről való megemlékezés egy alkalommal sem maradt el. Az

egész család a vendégekkel együtt közösen borul le a családfő vezetése mellett, közösen énekel, hallgatja az Igét és imádkozik. És igen sok családban elvégzik ugyanezt reggelenként is. Nem tart bosszu ideig, kb. egy fél óra, de elegendő arra, hogy mélyítse az Istenhez való viszonyt, bizodalommal és boldogsággal töltsse meg az emberi lelket. Valahogyan így érezzük igazán közel magunkhoz az Isten jóságát és kegyelmét. A legmeghittebb családi körben igazán őszintén beszélhetünk, feltárhatjuk lelkünknek minden kérelmét és minden gyengeségét. És így nemcsak egy egyén, de egy egész család kerül Isten közelébe. A családfőtől a legkisebb gondolkodó gyermekig valamennyien egy gondolatban vannak: Istennel lenni, Hozzá őszintén beszélni és az Ő áldását venni.

A skót népnek ősi, szép hagyománya ez. És ragaszkodik hozzá, mint drága kincséhez ma is. Az idő nem koptatta le, a különböző szellemi áramlatok nem semmisítették meg. A skót valóságos léleknek boldog öröksége ez.

Több ízben hallottam ezt a megnyilatkozást: Könnyű a skót nemzetnek! Már régi időktől éli a maga nyugalmas, mondhatni gondnélküli életét. Súlyos háboruk már századok óta nem zavarták nyugalmát. Anyagi gondjai nincsenek, nemzeti, faji kérdései nem emésztik. Volt ideje a vallásos életben való megállapodásra és megerősödére is. De mi, kik annyi szenvedésen, nyomoruságon mentünk keresztül, kiket a mindennapi gondok szinte elemésztenek, természet-szerűleg nem tudunk vallásilag sem annyira megerősödni. És ez így igazság is. De vajjon, ha mi is abban a jólétben és nyugalomban élhettünk volna, mint a skót nemzet, állanánk-e ma hasonló vallási magaslaton? Gondoljunk csak vissza a világháboru előtti közvetlen időszakra. Aránylag elég hosszú nyugodalmas idő lett volna az erősödére, a valóság azonban épen az ellenkezőjét bizonyítja. Ebben az időszakban sülyedt alá igehirdetésünk, gyengült meg egyházunk, a jólét és bőség nem erősödést, de rombolást hozott magával.

A házi, családi istentisztelet fogalma nem idegen és nem ismeretlen a mi számunkra sem. A magyar reformátuslélek őszinte lélek és volt idő, amikor őszintén le is tudott borulni Isten előtt az ő családjával együtt. Az „öreg Szikszay“ azonban már csak boldog emlék. Emlék egy elmúlt régi időre és úgy érezzük, szebb, boldogabb időre, mint a mai. Amikor még a mi otthonainkban is felhangzott a bibliaolvasás és szoltáreneklés. Úgy érezzük most, akkor boldogabbak, erősebbek, minden nyomoruságot és szenvedést könnyebben elviselők voltunk.

Isten közelében lenni kimondhatatlan boldogság. Felemelkedni ebből a világból, levetkőzni e világ nyomoruságait, az igazi élet birtokosaivá válni. Én valahogyan úgy érzem, hogy el fog jönni az idő ismét, amikor minden refor-

mátus magyar ember megérzi ezt. Amikor családjával együtt naponként leborul Isten elé, olvassa az Ő Igéjét, imádkozik lelket-életet keresve.

Edinburgh,

Batta Pál.

Karácsonyi levél.

Bizonyára jó és idvességes célt szolgálna, ha az Ige mostoha sorsban élő szolgálói időnként így „levélileg” felkeresnék egymást, mivel szétszórattatásunk miatt a személyes találkozásnak akadályai vannak. Hadd erősödnék lélekben egymás hite által s hadd erősödjön bennünk ez által is az összetartozandóság érzése és gondolata. Ilyen levélbeli testvéri találkozásra önként kínálgató alkalom a szeretet nagy ünnepe: a Karácsony.

Hadd mondjak el mostan együgyű és igénytelen szavakkal olyan dolgokat, amiket mindnyájan nagyon jól tudunk, de talán épen ezért nem méltattunk eléggé figyelemre. Ez a nap mindenekelőtt a megbocsátás és kien-gesztelődés ünnepe. „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta...” (Ján. 3 : 16.) Oszoljon el elsősorban az Ige szolgálói között minden félreértés, világ-szerinti nézeteltérés, szeretetlenség, melyek esetleg haragnak és gyűlöletnek lehetnének alapjai, — ha egyáltalán voltak vagy vannak ilyenek, — s hajoljon egymáshoz közelebb a lelkünk a bethlehemi jászolbölcső fölött... Érezzük meg, hogy egy ügynek a szolgálói vagyunk s „ne éljen bennünk semmi érzés, csupán csak egy: a szeretet.”

A Karácsony elmondja nekünk azt is, hogy hogyan jött és miért jött a Jézus. „Született szegényen: közénk valónak...” mondja a költő is, a karácsonyi történet is. Csak most értjük meg, mert csak ez magyarázza meg nekünk életünk egy nagyon súlyos tényezőjét: a szegénységet. Isten elküldhette volna az Ő Egyetlenegyet „rangjához méltóan”: királyi fényt és pompát meghaladó és szégyenítő gazdagságban, s mégis „rargon aluli” módon érkezett e földre, ahol nem vala néki helye s nem fogadták be Őt, úgy hogy akármelyikünk gyermeke királyi módon születik, — Óhózzá képest. Azért, ha talán Karácsony szent estéjén arunkat eltorzítja a gond sötét felhője: gondoljunk Arra, aki Isten-Fia létére is szegényebb volt, mint mi.

Miért jött? Megfelel rá az Igében: „az embernek Fia nem azért jött, hogy néki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon...” (Máté 20 : 28.) Sorsunk és életünk lényegét jelenti ki benne. Ha Ő szolgált, — a mi életünk nem lehet uralkodás.

Korlátlan lehetőség hangja szólal meg a karácsonyi evangéliomban: Bár kicsinyek vagyunk, de nagyok lehetünk a szeretetben

és megbocsátásban, a szegénység hordozásában és az alázatos hittel való szolgálatban.

Nem lehet fölebbvaló a szolgáló az Ő Uránál. (Máté 10 : 24.)

(M.)

Komáromi református tanítóképző intézet.

Szlovenszkói magyar kisebbségi és hitéletünk vezérferfiái annak idején nagyon jól, nagyon helyesen állapították meg, hogy magyar létünk, jövőnk, fajunk s mindenekfelett magyar református egyházunk elsődrendű érdeke, elengedhetetlen szükséglete egy magyar tannyelvű, református jellegű tanító- és kántorképző felállítására és fenntartására. Ha a kor fejlett zenei életének kivánalmait figyelembe vesszük, — mert hiszen a mi népünk igényei is követelőleg jelentkeznek, — a kántorképzés ép oly elsődrendű szükséglete egyetemes egyházunknak, mint a tanítóképzés.

Érzi és tudja is ezeket minden szlovenszkói magyar református egyháztag. Meg is hozza, eddig is meg hozta a hivek áldozatkészsége, az egyházi élet őstörése, a maga anyagi áldozatát s meg hozza a jövőben is, mert az kiapadhatatlan. Hiszen ma, mikor vidékünkön a közvélemény előtt, a szóban forgó tanítóképezde ügye, mint arra bizonyos koporsó, úgy lóg a levegőben, mondom még ma is jelentkeznek önkéntes adakozók, akik nem is épen fillérekkel igyekeznek ezen a téren is előmozdítani egyetemes egyházunk s kisebbségi magyar életünk vergődő ügyét.

A református tanítóképző intézet ügyének dülörevitelével, a református egyetemes konvent — ha nem tévedek — saját tanügyi bizottságát bizta meg.

Ez a bizottság a folyó év nyarán megjelent Komáromban. Megtekintette a komáromi ref. egyház által a tanítóképző intézet céljaira felajánlott telket, tantermeket s egyéb helyiségeket. Tárgyalt tanárokkal, tanítókkal s mikor mindent rendben talált, (legalább is feltehető, hogy rendben talált) nem látott maga előtt semmi akadályt, valaki nyomban leadott a komáromi lapokban egy hirt mely így szólt: *a ref. tanítóképző intézet f. év szeptember hó elején megnyílik Komáromban.* Ez a valaki alkalmasint nem a Komáromban megjelent bizottság valamelyik tagja, vagy egyik tárgyaló fele lehetett. Más, az ügyön kívül álló valaki tehette, aki nem a való igazságot, nem a valódi tényállást adta a közönség tudomására, úgy hogy az egész hirdást a valóságnak megfelelőleg helyre kellett volna igazítani, nehogy tévedésbe ejtse — hiu reményt keltve — azokat a szülőket, kik gyermekeiket ebben az intézetben óhajtották s óhajtják ma is tovább taníttatni.

Ez a híradás egészen érthetőleg biztató és megnyugtató reményeket keltett a közönség és különösen a ref. tanítató szülők körében.

Azonban az a bizonyos „hiba van a kréta körül”, a közvélemény asztalán, különösen ref. egyházi (papil) körökben, itt is jelentkezett. Hangok hallatszottak: „kissé elhamarkodott dolog”, „még nem tartunk ott”, sőt „nem is fogunk egyhamar ott tartani”, „nincs pénz, nincs meg a kellő anyagi fedezet és biztosíték” stb. stb.

Jött a konventi ülés. Tárgyai között ott volt a Komáromi Lapok híradása és a ref. tanítóképző intézet ügye. A Konvent (állítólag) hosszú s kemény vita után úgy határozott, hogy a *Komáromi ref. tanítóképző intézet megnyitását 1935. őszére halasztja*. Most már nem a Konvent tanügyi bizottsága, hanem a Konvent maga határozott, s a határozat a hivatalos egyházi és iskolai lapban, vezető helyen közzé is tétetett. Nézzük meg jól: nem szüntette meg a munkálatot, nem vette le az ügyet a napirendről, *csak elhalasztotta egy évre a megnyitást*, hogy legyen elég idő a megszervezés s a megnyitás előtti tennivalók elvégzésére. A közzétételben pedig szinte fedezi a saját tekintélyének súlyával a Komáromi Lapok híradását, mert az ügyet érdemileg teljesen magáévá tette.

Mi, akiket érdekelt ez az ügy, bizonyos megnyugvással vettük tudomásul, hogy a Konvent úgy határozott, ahogy határozott. Arra a halasztásra szánt évre, szükség volt. Abban a tudatban volnánk illetve lehetnénk, hogy ha várunk is kell egy évet, 1935-ben mégis csak valóra válik az, amire az egyetemes ref. egyháznak, kisebbségi magyar életünknek, a református híveknek igen-igen nagy és sürgős szüksége van.

Amde megint nem jó szél fuj, erről a dologról. Mintha ismeretlen helyekről, ismeretlen egyénektől valami ellenakció- indult volna el. Ne szoktam üres, szó-beszédek s „azt modják” után elindulni. Nem tehetem, nem is teszem fel a Konvent-ről, hogy nem vetett számot minden felmerült s felmerülhető körülménnyel, de most ebben az ügyben a kedvezőtlen híreket illetékes és irányadó helyről, komoly formában hallom s hallja más is: „Nem lesz ebből semmi!” „Nincs pénz, nincs anyagi fedezet!” „Annak fenntartására pedig évente sok pénz kell!” „Honnan tudná a Konvent a megfelelő fedezetet előteremteni?!” „De és ez a punctum saliens — *nincs is rá szükség, mert van elég tanító!*”

Hát ez a punctum saliens — és itt álljunk meg egy pillanatra — igazán könnyű, mondhatjuk legkönnyebb vége a dolognak, mert ezután már — ha csakugyan nincs rá szükség — igazán nincs s nem is lesz semmi tennivaló!

Ha nincs rá szükség (?), miért kellett akkor megjelenni a Komáromi Lapokban, hogy folyó évi (1934) szept. 1-ével megnyílik a ref. tanítóképző intézet Komáromban? Miért tárgyalt

ebben az ügyben az Egyet. Konvent Losoncon állítólag órákon át ahelyett, hogy (ha nincs rá szükség) levette volna a tanítóképző intézet ügyét a napirendről, és miért határozott úgy, hogy csak elhalasztja a megnyitást 1935-re (1 évvel későbbre), hogy legyen elég idő a megfelelő berendezkedés és felkészülésre?!

Hogy nincs fedezet? Hisz akkor se volt, amikor a tanítóképző intézet igazán szükséges voltát megállapították, mégis megállapították, mert ez az igazság, ez a való tényállás, mert ennek hiánya nagy csapás, nagy veszedelem kisebbségi magyar kulturéletünkre, egyházi, illetve hitéletünk hagyományos ének és zenei szükségleteire. Az, hogy elég tanító van és hogy tultermelés lenne, nem lehetetlen, de előttünk, akik a milyenségre is sokat kell, hogy adjunk, ez nem lehet elfogadható érv, mert, sajnos, magyar egyházainknak s népünknek való, akinek lelke a magyar gályarabok sorsától ihletett szellemben neveltetett, igen kevés, mondhatnám alig van, pedig első sorban s a mai helyzetben magyar kálvinista szellemmel szaturált tanítókra van szükségünk, ilyeneket pedig csak magunk nevelhetünk magunknak.

Hogy népünk érzi szükségét egy magyar református tanítóképző intézetnek, semmisen bizonyítja jobban, szembetünöbben mint az, hogy egyházaink tulnyomó nagy többsége önként felajánlotta a kívánt hozzájárulást a fenntartás költségeihez. Tehetősebb egyháztagjaink még ma is, mikor halálhírét kolportálják ennek az életszükségleti dolognak, a tanítóképezdének, még mindig hozzák áldozatkészségüknek nem is éppen filléreit. Aztán nem szabad elfelednünk azt, hogy a kálvinista magyar áldozatkészség ez az ősi erő-forrás sosem apad ki. Tudunk, ismerünk egyházat, hol ma is hirdetik: hogy a tanítóképezdére mennyit ajánlottak fel.

Aztán, talán még, illetékes helyen, nem is tudják, nem is gondolják, hogy a tanítóképző-intézet szervezése helyén és környékén az *intézet megnyitását* mennyien várják nemcsak hitsorsosaink, hanem felekezeti magyarok, sőt zsidók is.

Az ugynevezett externista tanképesítő vizsgálatokat a kormány, úgy látszik teljesen és végleg be fogja szüntetni, mert illetékes helyen tapasztalják már, hogy ezuton elért termelés egyenesen hátrányára szolgált a népoktatás fejlődésének. Tisztelet a kivételeknek!

Az egyetlen magyar tanítóképző még ha fennmarad is, nem képes ellátni az összes magyar szükségletet s nem lesz képes befogadni azokat, akikre a mi egyházi és hitéletünknek szüksége van és szüksége lesz. Hol vesszük majd a nekünk szükséges, nélkülözhetetlen s nekünk megbízható tanerőket, kántorokat, ha a most tervbe vett intézet felállítása s megnyitása bármily ok miatt hajótörést szenved?!

Bizony jó és megnyugtató hatást kéltene, ha illetékes tényezők megnyilatkoznának ebben az

ügyben, vagy ami még jobb lenne, Komáromban megindulna az előkészület, az intézet megnyitása érdekében! Mert bizonyos, hogy nem kevés munkát igényel egy ilyen intézet megszervezése és megnyitása. Kezdeményezés megtörtént. Lássuk a folytatását is! Vagy!... Vagy! Ülött a 12-dik óra. — *ghis* —

Problémáink.

Reflexiók egy problémához. A hivatalos lap f. évi 42 számának problémái között nagy gaudiummal köszönti —r — a L. I. egyházkerületi előadó belmissziói jelentésének azt a mondatát, hogy „egyházunk új reformációját nem az ifjúsága, népes konferenciák tartásával, de a lelkipásztorokon, lelkipásztori továbbképző tanfolyamok által kell elkezdni”.

Örvendezésében annyira megy —r — a., hogy Archimedes „heuréka” kiáltását is hallatja és abban a hitben van, hogy most egyszerre elintéződnek a belmissziói munkákkal összefüggésben levő összes függő kérdések.

L. I. említett belmissziói jelentése sem úgy hozza ezt a kijelentést, mintha valami korszakos, új felfedezést csinált volna ezzel, hiszen a köztudatban annyira benne levő meggyőződésnek adott hangot, hogy az már az összes felettes egyházi testületeket bejárta ellenmondás nélkül, sőt határozati erőre emelve, amint olvasható a tiszáninnyi egyházkerület 1931. évi közgyűlése 93. sz. határozatában, amelyet a közgyűlés a gömői egyházmegye e tárgyban való felterjesztésére hozott, amely felterjesztést határozattá emelt az Egyetemes Konvent is 1932. évi jkv. 66. sz. alatt.

Nincs tehát különösebb ok azon örvendezni, hogy ime fel van fedezve Amerika akkor, amikor már ugyis régen köztudomásu, sőt olyan régen köztudomásu, hogy egyesek már el is felejtették, vagy a jegyzőkönyveket nem olvasták el annak idején, amint a példa mutatja.

Azonban nem ez a lényeges és nem ez a kis helyreigazítás az oka, ami e sorok írására készlet.

A lényeges az, hogy a beállítás a problémának a hivatkozott cikkben nagyon alkalmas arra, miszerint egyes, főként idősebb lelkészek bebeszéljék maguknak azt, hogy az egész belteresebb egyháztársadalmi munka olyan valami, amit csak külön kurzusokon elsajátítva lehet eredményesen végezni, tehát addig, amíg ez be nem következik, amíg annak a valami új, ismeretlen munkának „minden legkisebb titkát, csínját binját” meg nem ismerteti velök valaki, addig: „nem lesz köszönet munkájában”.

Azt állítja —r — a., hogy „mind ezidél nem történt meg a lelkészek tudományos jellegű, de amellel őszinte, bizalmas értekezése, tárgyalása a belmisszióról”. Nem tanulták meg a „szabás” mesterségét, amely az idegen eredetű belmissziói

munkákat átalakítaná a magyar lélek sajátosságaihoz. Ez a munka —szerinte— nincs elvégezve sem az utódállamok ref. egyházaiban, sem a magyarországi ref. egyházban.

Mindezek az állítások tévedésen alapulnak. Tévedés az, hogy a lelkészek ne beszéltek volna elégszer egymás között baráti körben is, a hivatalos összejöveteleken is a belmisszió ügyeiről, sőt lehet mondani, hogy az utóbbi években alig-alig esett több szó az ilyen lelkészi találkozásokon másról, mint épen a belmisszió dolgairól még azok körében is, akik rokonszenveztek a lelkipásztori tevékenységnek ezzel az ágával és akarva nem akarva még az ilyenek is a megoldást keresték.

Tévedés az is, ha olyat állítunk, hogy amíg az ilyen irányu munkák minden titkát meg nem ismertük, amíg a „szabás” mesterségét apróra el nem sajátítottuk: nem végezhetünk sikeres munkát.

Legnagyobb tévedés azonban azt várni, hogy egyszer majd lesz egy csodálatos tanfolyam, amelyen minden ilyen „szabást”, „fogást”, „trükköt”, „eljárást”, „fortélyt” mindenki elsajátíthat és azután megy minden gépiesen.

Ilyen kurzus nincs sehol a világon és nem is lesz.

„A szél fuj ahonnan akar és nem tudjuk, honnan jó és hová megy.”

A lélek dolgai nem szakmabéli „mesterségek”, „fogások” és „fortélyok”, hanem a láthatatlan világból valók s ezeket ilyenképen elsajátítani nem lehet.

Külön világ minden emberi lélek. Az is, amelyiket kezelni, pásztorolni akarunk s az is, amelyik a pásztorokodásra hivatott el. Ami megfelel az egyiknél, nem jó a másiknál. Amely eszköz beválik az egyik pásztor kezében, csődöt mond a másikéban.

A kurzusok csak azokat a dolgokat adhatják a lélek dolgairól, amelyek megtanulhatók és megkönnyítik azoknak a világba való kivételését úgy, amint a teológiákon látható, de tovább most és mindörökké az egyes ember arravalóságán, buzgóságán fordul meg minden.

Azt, amit nekem kell elvégeznem, megtanulnom, keserves tapasztalatok által megszereznem, azt nem végzi el senki más, csak én, vagy pedig elvégzetlen marad.

Hiába a homiletika minden elvi és gyakorlati megállapítása, azért minden ember ugyanazon elvi alapon és gyakorlati metódus mellett is ugyanazon tárgyról más és más tartalmu és értékű, szépségű beszédet ír és mond épen azon adottság folyományaképen, amely belé teremtett, amely semmiféle ügyes pedagógiával meg nem tanítható és akármilyen szorgalommal el nem sajátítható.

De ha megvan a lélek készsége, az eredmény el nem maradhat.

Ha mi anyagot gyűjtöttünk személyes munkával, élményeink vannak, akkor már hamar-

san megtaláljuk az alkalmas módját annak, hogy a bennünk levő értékekkel gazdagítsunk másokat is.

De ha üres és szegény a lelkünk, ha nincs mondanivalónk, akkor nincs az a kurzusa a világnak, amely ezen a bajon segítsen és hiábavaló minden eljárási szabály bemutatása és elsajátítása.

Nem akarok különben itt e tárggyal hosszabban foglalkozni, csak annyit jelentek ki, hogy a belmissziói problémáknál, talán minden lehetséges oldaláról, ágairól elméletileg és gyakorlati szempontból is annyit beszéltek és írtak az abban a munkában foglalkozó egyének, adtak már még kész anyagot is nagy bőséggel és nagy változatban minden munkakör számára, hogy az ezen célból rendezendő kurzusok már ujat, jobbat nem tudnak mondani, legfeljebb ezeket ajánlani és arra buzdítani, hogy ezeket szerezzük meg, tanuljuk meg és azután fogjunk munkához, hogy azokat átvigyük az életbe, a valóságba.

És ez az, amit nekünk soha nem adhat meg semmiféle kurzus. *Éz az, amit nekünk, magunknak kell megtennünk és elvégeznünk*, ha verejtékezve is, ha botlások, tévedések között is, ha csalódások között is, ha türve, szenvedve is.

Csak így találjuk meg a megfelelő módszert, amely nekünk is megfelel s általunk a nyáj pásztrolására is alkalmas.

„Az idegen eredetű belmissziói munkákat” csak ez a munka tudja olyanná formálni, amely megfelel a mi népünk lelkületének és viszonyainak és nem megfordítva.

Előbb a munka s csak akkor nő ki a valóság talajából az életképes, methodus vagy szabály, amely azonban akkor sem lesz valami §-okba szorítható és mindenütt lekopirozható eljárás; akkor is, mindig is más és más lesz az eljárás az egyének, a viszonyok és állapotok szerint.

És pedig kinek-kinek egyéni munkája. A feladatot csak ez oldhatja meg egyedül. Minden pásztor a maga gyülekezete feladatát. Ha ő maga nem tudja megoldani, más sohasem fogja megoldhatni, oly sokszor mutatja világos példákban az élet.

Tehetnek-e hát valami jót a lelkészek ilyen irányu összefüvetelei?

Igenis tehetnek! Adnak buzdítást egymásnak a tagok arra, hogy induljanak a munkára. Szerezzék meg magoknak a tájékozódást ezen a mezőn, használják fel a segédeszközöket, amiket eddig már kitermelt a dolgozók serege. Ez a munka egyik része. A másik pedig az, hogy így felkészülve, vessék kezöket az ekeszarvára a maguk lábán járva öntudatosan.

Ennyit az u. n. belmissziói kurzusról, amelynek lényege az, hogy nem szabad ezektől sem csodát várni és sohasem lehet ezek hiányára áttolni a felelősséget a tétlenségért.

Dolgozni, dolgozni! És azután jön a többi. Az ilyen összefüveteleik is csak azokra igazán áldásosak, akik már hullatták a verejtéket.

„Kenyeret ád, áldást terem
A munkának hulló gyöngye.”
És csak ez teremhet!

A lelkészi u. n. továbbképző kurzusokról majd máskor. X.

A ref. egyház és tanítóinak súlyos problémái jutottak a nagy nyilvánosság elé a tiszán-inneni ref. egyházkerület tanügyi bizottságának a Ref. Egyház és Iskola legutóbbi számában leközölt jelentése által. Amikor a jelentésben felvetődött problémákhoz a ref. tanítószög szempontjából kívánok hozzászólni; bátorkodom erre hivatalos lapunkat felhasználni annyival inkább, mert úgy tapasztaltam, hogy ennek szerkesztöje a tárgyilagoss, szenvedélytől mentes hozzászólásoknak — már többiben — készséggel adott helyet e lap hasábjain. Sajnos, hogy ezt az adottságot mi ref. tanítók csak csekély mértékben használtuk fel sérelmeink, panaszaink vagy kívánságaink eltárására; ami okozója egyrészen annak a ténynek, hogy úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben a tanítószög véleményének kellő meghallgatása nélkül határoznak vagy ítélnék rölünk felettünk álló hatóságaink. Hogy ezek a határozatok vagy megítélések sokszor nyugtalanságot, olykor-olykor visszatetszést keltenek a ref. tanítószög körében: annak más oltáról az is az oka, hogy tanítószögünk számarányához mérten elenyészöen csekély mértékben van képviselve ott, ahol róla és felöle határozhatnak. Nagyon helyes, egyházi és tanítói szempontból is egyenesen kívánatos dolog volna ennek a kérdésnek helyes rendezése; (ne méltóztassanak talán azt gondolni, hogy a ref. tanítószög ezáltal a Boross Kálmán nt. ur becsempészett trójai falóvának szerepében akar na tetszelegni.) annyival inkább, mert véleményem szerint az egyház és a tanítószög között felmerülö kérdések gyökeres orvoslása már illetékes helyen elérhető volna s így nem lenne a ref. tanítószög is arra kényszerítve, hogy egyénenként, személy szerint, önmagában tovább forrva arra a lépésre kényszerüljön, amit a jelentés is — nagyon helyesen — nehézményez. Az a meggyözödésem, hogy éppen a jelentésben legsúlyosabb problémának feltüntetett igazgatói pótdíj ügye is ilyen módon mindkét fél teljes megalégedésére helyes elintézést nyert volna.

Mennyi csalódást és keserüséget okozott és okozhat még úgy az egyháznak, mint a tanítószögnek ez a kérdés addig, amíg egyházi szempontból is a helyes megoldáshoz eljuthat. A tanítószög, évtizedes ez irányu küzdelmeinek valóra válását látja beteljesülve az igazgatói pótdíj törvényes rendezése által. Ugyanakkor az egyházak vezető lelkészei és felettes hatóságaink úgy vélik, hogy ez a törvény az egyházunk autonómiájának megsemmisítésére és iskoláink elvételére irányuló törekvések egyik mozzanata.

Hogy ez a felfogás helytálló-e: azt csak a jövő igazolhatja. Lehet, hogy azok, akiknek

jobban kell látni, azok jobban is látják a dolgokat; mégis úgy érzem, hogy akik e törvény általános, mindenfajta iskolákra kiterjedő érvényére hivatkoznak, mintha tompitanák az egyházak vezetőinek ebben a kérdésben elfoglalt és egyházi szempontból egyedül helyesnek tartott álláspontjának életét. Ettől a gondolattól magam sem tudok teljes mértékben szabadulni, bár az adott helyzetben a látszat talán ez ellen szól. Hogy az igazgatói pótdíj kifizetése az egyes egyházaknak nagyobb anyagi megterhelését jelenti, ez tény. Ha egyházaink védekeznek ellene, azt is természetesnek és helyesnek találjuk; csak a védekezés nem mindenütt és nem mindenben helytálló módja ellen volna néhány megjegyzésünk. Éppen e lap hasábjain közzétett cikkek írói és a legutóbbi e. ker. tanügyi bizottsági jelentés is azzal érvel, hogy ez a tétel nem szerepel a tanítók díjlevelében, mint érvényesíthető szerződési pont. Ez igaz; de az is igaz, hogy mai tanítói díjleveleink 99% ban a régmúlt évtizedek díjleveleinek csaknem szó szerinti másolatai s az azokban feltüntetett készpénzárandóságok vagy készpénzzel megváltott természetbeni járandóságok értéke ma, az akkori érték tizedrészének is alig felel meg.

Hogy milyen nagy anyagi hátrány származik ebből a ref. tanítóságra, azt akik érzik, nagyon jól tudják. Hogy az állam ezt a veszteséget kiegészíti az államsegély által, ez is igaz, de csak a tanítói javadalomra vonatkozólag. A kántori javadalom megmaradt a régi értékelésben, mai értéke lecsökkentve. Így állott elő az a helyzet, hogy ref. tanítóságunk nagyon sok helyen ma is 100-200 ök. évi díjazásért végzi kántori munkáját.

Mennyi lehet azoknak a száma, akiknek kántori javadalmából a tanítói fizetés 1000 ök.-jához kiegészítésképpen még a kevésből is elvontak és hányan vannak olyanok is, akiknek fizetését tisztán tanítóinak számítva be; ma teljesen díjtalanul végzik kántori munkájukat. Ki gondoskodott arról, hogy ezzel a tanítók kárpótolva legyenek? Megtörtént-e csak néhány esetben is a kántori díjlevelnek a mai élet igényeinek megfelelő valorizálása? Ugy tudom, hogy nem és ha nem, akkor lehet és szabad-e megróni a ref. tanítóságot azért, hogy esetleg két kézzel nyult az igazgatói pótdíj után, amely által ezekért a súlyos veszteségekért némileg kárpótolva kezdte érezni magát. Vajjon helyes dolog-e a tanítói díjleveleket olyan „tabunak” tekinteni, amelyhez hozzányulni nem lehet és nem szabad?

Mi a haladás egyháza vagyunk és nem állhatunk meg megmerevedve, idejétmulta régi írások felett sópáncodva akkor, amikor a hibák javítása által éppen életrevalóságunkat igazolhatjuk. Hogy a presbitériumok elzárkóznak éppen a fentiekben kimutatott látszólagos „ujabb” megterhelések megszavazása előtt: azt is természetesnek találjuk. Az emberek inkább kapni,

mint adni szeretnek és ha véletlenül nyitva hagyott ajtó áll előttük, igyekeznek a fizetés előtt azon át mielőbb eltávozni. Hogy megmagyarázam ezt a megállapítást, utalok arra a tényre, hogy presbitériumaink csak azt a terhet vállalják, amelyre a törvény kényszeríti őket. Vajjon az igazgatói pótdíj tárgyalásánál ez a szempont érvényesült-e kellő mértékben? A presbitérium elnökei nem járultak-e hozzá magatartásukkal sok esetben ahhoz, hogy az ajtó nyitva maradjon még ott is, ahol különben ez a tétel nem okozott nagyobb mérvű megterhelést az egyház költségvetésében? A világon bármilyen pályán működő embernek vagy embereknek nemcsak joga, de kötelessége, hogy úgy önmagának, mint családjának a jobb és emberibb megélhetést biztosítsa és ezért minden megengedhető eszközzel harcolhasson. Ilyen irányú küzdelemért még senkinek sem történt bántódása és emiatt még senkinek sem kellett állásáról lemondania, sőt ha szerződés állott is fent a munkás és munkaadó között, ezek a szerződések a változott életkörülményeknek megfelelőleg helyesbítettek. Miért kellene a helyzetének megjavítása érdekében folytatott küzdelem miatt éppen csak a ref. tanítónak állásáról lemondania?

Minősíthető-e szerződésszegésnek az, ha a ref. tanító törvényileg biztosított járandóságát követeli? A ref. tanítóság mindkét kérdésre „nem”-mel felelhet. Ettől eltekintve a tanügyi bizottságnak ez az elgondolása nagy veszélyt is jelenthetne egyházunkra, ha elgondoljuk és megfontoljuk: mi történe akkor, ha a ref. tanítóság ebben a kérdésben — tegyük fel — kollektíven járna el? Ez a veszély azonban nem fenyegeti egyházunkat már azért sem, mert ref. tanítóságunk lelkileg sokkal kiegyensúlyozottabb, sem hogy sérelmei miatt egyháza ellen forduljon.

Ez a tanítóság a jóindulatu figyelmeztetés nélkül is végzi pontosan vállalt kötelességét a nehéz helyzetben is türelemmel, hittel és azzal a reménységgel, hogy a ma rossz holnap már jóra fordulhat. Adja Isten, hogy ez az adventi várakozás karácsonyi örömmé változzon! *Tanító.*

H I B E K

— **Olvasóinknak, munkatársainknak boldog és idvességés karácsonyi ünnepeket kívánunk.**

— **Halálozás.** Komjáthy Gáborné sz. Eördögh Etelkát Komjáthy Gábor esperes, ungvári lelkész nejét 75 éves korában, folyó hó 12-én hazahívta az Úr. Ősz patriarkánk nagy bánatában igaz részvétellel osztozunk.

— **Mai számunkhoz csatoltuk az 1934. évi Tartalomjegyzéket.**

— **A karácsonyi lelkipásztori szolgálat** nemcsak abból áll, hogy predikálunk, urvacsorát osztunk, hanem ezeken kívül pl. még abból is, hogy felhívjuk hiveink figyelmét a szeretet-

munkára, a helybeli szegények gyámolítására, árvaházaink rendszeres támogatására. Most van az ideje annak is, ha még nem tettük volna meg, hogy a „Szeretet” naptárt és a leszakító naptárt propagáljuk a gyülekezetünkben. Lehet, hogy van valaki a gyülekezetünkben, akinek Bibliára, zsolttára, heidelbergi kátéra, vagy más vallásos könyvre, traktátusra volna szüksége. Esetleg hajlandó volna megrendelni a „Szeretet”-et vagy a „Hajnalt”, vagy talán egy más vallásos lapot. Miért ne kérdenénk meg ezt most, amikor rendszerint tele van a templom?! És miért ne tennők meg azt a szíves szolgálatot, hogy megrendelnők és kézbesitenők kinek-kinek azt, amire szüksége van?! Ne mond azt, hogy nálatok nincs ilyesmire szüksége a népnek! Lehet, hogy már többször megpróbáltad és soha se volt még eredménye az ilyen irányú kérdésednek, vagy propagandádnak. Mindegy, nem szabad elfáradnod és nem szabad elcsüggedned! Gondolj arra, hogy te magad se hallgatsz mindjárt a jó szóra. Mennyi nőgatásra van neked is szükséged, míg megcselekszel valamit, ami pedig a javadat szolgálja. Soha se tudhatja az ember, hogy melyik mag fog kihajtani és gyümölcsöt teremni. Ki tudja, hátha lesz valaki, aki ezeket a sorokat is komolyan veszi és áldás fakad majd munkája nyomán?!

— **Hazajön-e Molnár Mária?** Bizonyos, hogy nem rajta fog mulni, ha 7 évi hűséges munkája után nem fog tudni hazajönni egy évi pihenésre, hogy megláthassa özvegy édesanyját s hogy további áldozathozatalra serkentse a Magyar Református Külmissziói Szövetség tagjait. Ő bizonyára nagyon is vágyik már haza, de minden attól függ, hogy összetudjuk-e hozni azt a tizenötezer koronát, mely a harmincezer kilométer hosszú út megtevéséhez szükséges. Ugy érezzük mindnyájan, hogy ennek az akciónak és összefogásnak sikerülni kell. Sok mástól eltekintve adakozásra készlet az a tudat is, hogy egy *magyar és református nőtestvérünk-ről* van szó, aki a nagy messzeségből haza akar jönni s a mi támogatásunk nélkül nem teheti azt meg. Érdekel mindnyájunkat a sorsa s boldog reménykedéssel várjuk, hogy a hazahozatalára megindult mozgalom sikerüljön. Jól esik a lelkünknek, ha csak 1—2 kilométerrel mi is közelebb hozhatjuk és megremegünk arra a gondolatra, hogy nemtörődömségünk esetén talán éppen a mi adományunk hiányzik majd ahhoz, hogy hajóra szállhasson. Milyen reménykedéssel várhatja ő is a hazulról érkező híreket, hogy pakolhat-é, indulhat-é, vagy ott kell maradnia akkor, mikor német és angol társai rendszeresen járhatnak haza szabadságra. Aki részt akar venni ez egyetemes magyar református mozgalomban, az vásároljon kilométer jegyet, még pedig oly gyorsan, ahogy csak tud, mert a határidő lejár. A 30.000 kilométerből ezidő szerint 10.000-re van már fedezet. Kárpátalján Szabó Béla ker. missziói lelkésznel is rendelhető

kilométer-jegy. Ugyanide küldendő az e célra szánt adomány is.

HIVATALOS RÉSZ

A kárpátaljai református egyházkerület püspöki hivatalától.

380 sz. 1934.

Pályázat. A máramarosugocsai ref. egyházmegyébe kebeleztet *nagyszöllősi* egyházközség nyugdíjazás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek. *Javadalom*: díjlevél szerint 1. készpénz 800 K. 2. 16 öl hasábos kemény tűzifa beszállítva, 3., 26 hold 1238 öl szántóföld, 4., legelő helyett 400 K. készpénz, 5., tisztességes lakás melléképületekkel és veteményes kerttel, 6., új temető használata és a legujabbnak kétharmada, 8., a Kardos féle hagyatéknak 20 K., 8., az úrbéres erdőben $\frac{1}{2}$ ad jog, 9., a szőlősvégárdói egyháztól (filia) a. 60 K., b., 18 hold 537 öl szántóföld, 10., egyházkerület által megállapított stóla, 11., az ingatlanok után az adót illetékes egyházak fizetik. Állami fizetékieskiegészítés (kongrua), amelyért egyház felelősséget nem vállal s amely alá a helyi javadalom jelenleg 7115 K-ra értékeltetett, tehát a kongrua 1885 K., amihez jár az esetleges szolgálati pótlék és neveltetési segély. Megjegyeztetik, hogy kongrua alá be nem számítható alapítványi szőlője is van a lelkésznek, melyet az egyházközség a saját költségén jókarba hozott 11.124 K. költséggel, amely összeget vagy teljes egészében, vagy annak esetleg csak egy részét (ez a tavaszi e. megyei gyűlésen dől el) beruházás címén a lelkész köteles az egyházközségnek megtéríteni és pedig úgy, hogy a szőlő évenkénti hozamából a netto jövedelem $\frac{1}{3}$ ada törlesztésül az egyházközség pénztárába a lelkész által az egyházmegyei döntéssel megállapítandó beruházási összeg leteltéig befizetendő (az egyház presbitériuma 5624 K. megtérítésére tett javaslatot e. megyére). Beruházás címen megtéríteni köteles a lelkész a volt lelkésznek 150 K-t csillárért, ha azt átveszi. A szántóföldek őszivel bevetett része bérbe van kiadva s az csak 1935 őszén kerül vissza a lelkész saját gazdálkodásába, addig az 1900 K. bérösszeg megfelelő hányadával kell beérnie a lelkésznek. A tavasziak alá kerülő föld nincs lekötve bérlettel. A lelkész *kötelességei*: a zsinati törvényben megjelölt lelkészi teendők és a belmissziói munkák odaadó és erőteljes végzése, a filiában 12 isteni tisztelet, köztük 6 Úrvacsoraosztás, saját fuvarral végzése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázatok határideje e hirdetésnek a hiv. egyh. lapban leendő megjelenésétől számított három hét. A törvény előírásai szerint felszerelt pályázati kérvények „Ref. esperesi hivatal, Tačovo-Técső” címre küldendők. Bertók Béla, püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

Az Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

Előfizetési díjak, melyek a
„DUNA-BANK FIÓKJA Velké
Kapuánya” címre küldendők:
Egész évre — — 70 korona
Félévre — — — 35 korona

Felelős szerkesztő:
Dr. Magda Sándor.

Főmunkatára:
Sörös Béla.

A lapba szánt minden közle-
mény a VAJÁNI, a kiadóhiva-
talra tartozó megkeresések
pedig az ÚNOCSEPELYI Iel-
készít hivatalhoz küldendők.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az Ige testté lőn . . .

„Senki sem ismeri az Atyát, csak a Fiu s akinek a Fiu meg akarja jelenteni”. Karácsony csendjében szállott alá a földre Az, aki egyedül ismerte az Atyát. De Jézus nem azért ismerte meg, hogy magába zárja, hogy Ő egyedül merüljön el bele s egyedül gyönyörködjék benne. Nem azért, hogy elvonuljon egy hegyromra és ott égbe csapó máglyát gyújtson. Nem azért, hogy elvonuljon Vele egy cellába és annak a sötéttségében, nyirkos mélységében, gyertyafény mellett zokogjon az örömtől egy életem át, hogy látja és ismeri Őt. — Hanem azért, hogy siesen és adja tovább! Vigye az embereknek, jelentse meg mindenkinek, hogy ki az Atya és kik lesznek, akik Néki fiaivá válnak!

Mindaz, amit eddig érzett; mindaz, amivel betelt a szive; ez a nagy mondhatatlan tapasztalás Jézusra nézve csak misszió, csak elkötelezés, csak feladat, csak kezdett, csak nagy megindítás. Innenkezdve megy át missziója sziveken, éleletsorsokon, történelmen, világon, csillagokon, megy a maga diadalutján sziveket teremtve, világokat alakítva át, mert Ő ezt meg akarja jelenteni.

Ezért hívja a lelkeket: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan.”

Testvéreim! Valljátok meg őszintén, mi a ti érzésetek, mikor valaki hozzátok megy és segítséget kér tőletek? Mikor eléjön valahonnan egy ember és éleletsorsát reád bizza? Mikor eléjön egy bánattal és a szivetekre teszi? Egy gondol és reád bizza? Ha közületek valaki előállna és azt mondaná, hogy én csak a lakásinségnek a gondját bárhol mind magamra veszem és próbálom eligazítani, milyen érzése lenne? A tehetetlenség érzése, amelyiknél az ember menekülni akar, csak kérőt ne lásson; csak segítségül ne hívják őt! Ő már ki van fáradva, mert egy emberen se

tud segíteni, mert magának is nyomorult gazdája, mert a családjának is hűtelen sáfára. Hogy jön akkor ahhoz, hogy egy társának, egy gyülekezetnek hordozza a gondját!

Es Jézus azt mondja, kitárván a karjait: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, kik megvagytok fáradva...” Micsoda bizalom ez! Micsoda erő ez, amelyik nem fog soha elfáradni, amelyik biztatja a lelkeket, hogy a bűneiktől, a gondjaiktól, a bánataiktól, a terheiktől csak oda hozzát! Vannak vándormadarak, amelyek olyan nagy számmal röpködnek, hogy elsülyed a hajó, amelyre rászállnak. És amikor kezdenek rászállni fáradtan a hajóra, hogy megpihenjenek, akkor a matrózok evezőkkel verik le őket, úgy hogy véres lesz az árbóc, a hajó tartja, hogy le ne nyomják a hajót, nehogy meghalljanak. Így védekeznek a hozzájuk menekülő fáradt, tőlük segítséget és pihenést váró madársereg ellen. És akkor Jézus odaáll millió és millió lélekhez, akik vannak, akik lesznek, azokhoz szól, kiált, hívja őket: Jertek én felém, szálljatok reám mind, én nem fáradok el, én ki nem merülök és én megnyugtatlak titeket.

Ki lehet ez? Ez olyan örök szeretet, akinek mindenhatóság áll a rendelkezésére. Ez olyan valaki, amilyen a nap; nem fárad el akárhány új világ, akárhány új élet várja, igényeli, fényét szomjasan issza. Ez olyan, mint a forrás: ki nem ürül, akárhány új meder áll elé, hogy vigye el tőle a vizet; ő önti, ujonnan tölti a korszókat, az amforákat, a vödröket és nem akar elfogyni. Krisztus a Nap, a Forrás, akiből új erők, örök-kevaló sugárzások, nagy életenergiák áradnak.

Kicsoda ez? Ez nem más, mint egy emberi lény, akiben Isten egészen megjelent. Az ige testté lőn.

Dr. Ravasz László.

Részletek

Isaák Imre máramaros-ugoccai esperes évi jelentéséből.

(Folytatás.)

Isten dicsőségére és az ugyanezen célt szolgáló perselyekbe 27.148 korona 85 fillér, templomra 351'50 čk, iskolára 4.385 čk, a beretkei árvaházra 4.110'90 čk, harangra (Szöllősgyulán) 1860 čk, urasztalára 5.552 čk, (a természetbeni adományokat is értékelve) összesen tehát 43.408'25 čk. folyt be. Nagy evangéliumi elv valósul meg e téren: *az anyaszentegyházat a hívek áldozatának kell fenntartani.* Erre a célra mindig jutni kell, mert csak az az egyház életképes, amelynek hívei tudják, hogy ők alkotják az egyházat s helyettük más nem fogja azt fenntartani soha! Hogy a református egyház volt, azt a buzgó ősök templomba, iskolába kövült adakozása hirdeti. Hogy a ref. egyház van, azt is az adakozó hívek bizonyítják, igazán. Hogy a ref. egyház lesz, azt a jövőben is csak az adakozó egyháztagok biztosítják majd. Áldottak legyenek az adakozó református keresztyének! Tisztán buzdításul közlöm, hogy Técső 5975, Nagyszöllős 5558, Királyháza 5247, Visk 4303, Huszt 3424 koronával, Tiszakeresztur, Tiszaújlak, Dolha 2000 koronán felüli, Fancsika, Feketepatak, Salánk, Szöllősgyula, Tiszabökény pedig 1000 koronán felüli összeggel szerepelnek az adakozók listáján.

És most jön a ránkdőbbenő, emberöltönket és egyházas életünket mérlegrevető nagy kérdés: „Az egyházközség szegényeiről, árvairól, segélyreszorult betegeiről történik-e gondoskodás?” Ússünk a mellünkre mea culpázva s mondjuk meg őszintén, hogy nem. Mindenik szó: — szegény, árva, beteg — egy-egy lőr a szívünkben. Eddigélé nem szervezkedtünk sehol úgy, hogy állandó gondoskodó szeretet melegét adhatnánk nekik. Visk 1.704 koronával, Királyháza 4 rend ruhával és cipővel, több egyházközség, mint Nagyszöllős karácsonykor, Técső az évben többször, Palád néha, Tiszakeresztur néhányszor, Tiszaújlak is olykor-olykor kinyújtja a kezét a rászoruló felé, de ez csak ad hoc szegénygondozás és csak a legégetőbb esetekben és csak szórványosan előforduló, tehát nem kielégítő segítség. Az igazság, amelyet ránk olvas a való élet az, hogy feleletünk ez: nincs rá fedezet, nincs rá szükség (vajha úgy lenne), vagy kerek perec megmondjuk a felsikoltó kérdésre: gondoskodtok a Jézus szegényeiről és kicsinyeiről: *nem gondoskodunk.* Miért nem? Mert nincs anyagi erőnk és mert az anyagi erő kicsisége mellett a lelki erő is kicsi. E téren rendszeres munkába kell kezdenünk. Az a néhány szegény „szegény-alap”, ami itt-ott tétélet, s ami az egész egyházmegye területén együtt nem éri el a 2.200 koronát, nem megoldás. Az egyháznak általában az egészséges magyar lélek utmutatása szerint kell itt igazodnia, amely úgy jelentkezett

már ezelőtt is s jelentkezik ma is, hogy elindítunk egy *szegények szekerét*, összegyűjtünk mindent, amit adnak s aztán elosztjuk. Ez a magyaros és kálvinistás segítségi mód. Arra kell törekedni, hogy ez *ne csak egyszer* évenkénti felbuzdulás legyen, hanem rendszeres adakozás és osztás. Nem az egyházközségnek, mint jogi személynek, nem is a 200, 300 koronás egyházi szegényalapnak, hanem az egyházközségi szegénygondozó szerv közreműködésével magának a gyülekezetnek kell e kérdést megoldania. Az egyházközség a szükséghez képest válassza meg a *diakónusokat*, azok írják össze a gyülekezet, vagy az egész község rászoruló szegényeit, mai nyelven szólva: *fektessenek fel szegény-katasztert*, gyűjtsenek rendszeresen természetbeni és pénz-adományokat, kikövetelve a politikai községtől is a kellő évi rendes hozzájárulást, dolgozzanak lehetőség szerint költségvetéssel és rendszeres segélyt adjanak a beteg és munkaképtelen szegényeknek. A dologkerülő, iszákos szegény nem eshet egyforma elbírálás alá a bibliai értelemben vett szegényekkel. A *lelki táplálás* is szükséges aztán az igazi szegénygondozáshoz, mert más-különben egy elégedetlenkedő, az adományt a máséhoz mérő s a kisebb miatt zugolódó, a nagyobb miatt irigykedő táborot növelhetünk a nyakunkra, amely tele lesz örökös panasszal az egyház ellen. *Az evangéliumi lelkiületű szegények és szegénygondozás tábort kell megnevelni, megszervezni kitarító, buzgó lelki munkával.* Kezdjük el most, már a télen s néhány év múlva csodálatos eredményekről számolhatunk be. Ajánlom, hogy a legközelebbi konferenciánkra dolgozzon ki valamelyik lelkésztestvérem egy munkatervet a szegénygondozást illetően s azt meghányva-vetve készítsünk az egyházmegye elé terjesztendő szabályrendeletet a minden gyülekezetet kötelező szegénygondozásról, léptessük azt életbe s betartását ellenőrizzük lelkiismeretesen. *Az egyház e tekintetben egészen bizonyosan megméretik. Készüljünk fel, hogy könnyűnek ne találtassunk!*

Felekezeti sérelmek nem fordultak elő a régi értelemben. De hogy a református gyermekek magyar anyanyelvükön nem tudnak felsőbb iskolai tanulmányokat végezni s hogy a különböző állami stallumokba való bejutásuk egyelőre az álmok világába tartozó dolog; hogy tanítóképzésünk elé szinte el nem hárítható akadályok gördülnek; hogy Szöllősön, Técsőn magyar tanítási nyelvű polgári iskola nincs; hogy ref. felekezeti tanítóink részére a szlovenszkót helyes gyakorlat szerinti évi 1200 korona helyett, az egy államban megkívánható egyenlő elbánás elvének félretolásával ma is 4908 koronát követelnek meg helyi javadalomul; hogy egyházi törvényeink ma sincsenek jóváhagyva; hogy teológiai szemináriumunkat nem ismerik el nyilvánossági joggal felruházott főiskolának s emiatt az egyház híveire országszerte tetemes *külön egyházi adó terhet*, az ott járó növendékek miatt

a neveltetési segélyeknek az állami javadalmat élvező szülőktől való elvonását nyomják rá; hogy az államfordulatkor itt talált lelkészek állam-polgársága között három fokozat van s aszeint háromféle a kongrua-adás körüli elbánás is: mindezek vajjon nem képeznek-e elég hatalmas csokor felekezeti sérelmet? E téren az egyház-megye közgyűlési tagjainak eddig tapasztalt és kinyilvánított általános helyeslése mellett, igyekszem minden lehető elkövetni a fájó sérelmek kiküszöbölésére. Eddigi eredmény annyi, hogy Beneš külügyminiszter urtól, akinek memorandumot nyújtottam át, a titkárság útján levelet kaptam, amelyben a podkárpatzkaruszi ügyek tárgyalása során a mi ügyünket is elővenni és tárgyalni igéri. Az atmoszféra és a pénzügyi helyzet Európában nem kecsegtető, kis belügyi természetű dolgok intézése nehezen remélhető, mégis a fenti kérdésekben módot kellene találnia az állam kormányának a helyes megoldásra s a rendteremtésre. Nem hagyok fel ezután sem arra irányuló törekvéssel, hogy a megoldást alkalmas módokon sürgessem és kérjem.

A *belmissziói munkáról* részletes jelentést tenni egyházmegyénk belmissziói lelkésze fog a tavaszi e. m. gyűlésen, én itt röviden csak annyit tartok szükségesnek emelt hangon kijelenteni a gyülekezetekben szerzett tapasztalataim alapján: *belmissziói munka nélkül ma lelkész és presbitérium már nem élhet* s ha 10 évvel ezelőtt azon mosolygott itt egy néhány maradi ember, hogy mit erőlködnek ezek a fiatal belmissziói titánok, most azon kell elmosolyodni, ha még mindig van vaskalap, amelyik alá nem fér be az a le nem tagadható valóság, hogy átrobog az idő acélkereke azon a vezetőségen, amelyik a modern időkben az evangéliumot ósdi eszközökkel kívánja diadalra juttatni. Tankok idejében az egy szál kard már csak szimbolum. De hálát is adok Istennek egyházmegyénk lelkészei felől, hogy a belmissziói munkát valamilyen formában már mindnyájan gyakorolják vagy gyakoroltatják. Bizony elérkeztünk ahhoz az időszakhoz, amikor már a gyülekezet élő lelkiismerete ellenőrzi, vajjon a lelkész egyetlen fejmunkája nem a kispárnának a délutáni szendergéshez való eligazítása-e (Csikesz S.) s aki nem tart velünk, feltétlenül elmarasztalja maga a gyülekezet. A lelkésztestvérek és munkatársaik munkájának megkönnyítése céljából „*Belmissziói Utmutató*” beszerzését látnám kívánatosnak. Meg is körleveleztem ezt a kérdést, azonban azon kívül is helyesnek látnám, ha most az egyházmegye kötelezőleg kimondaná, hogy minden egyházközség részére hozassam meg a belmissziói utmutatót s annak árát az egyházközségek a parókiális könyvtár számlájára fizessék be az előlegező e. m. pénztárába egyházlátogatáskor. A belmissziói részhez egybeírtam a következő számokat: Szeretet jár. 243, Szeretennaptár elkelt 577, Énekes 82, Hajnal 8, Kis Tükör 12, Örömhír 49, Ref. Ifju 6, Biblia elkelt vegyesen 127 (a bibliárus

kimutatása nincs benne), vasárnapi iskola, leány és ifj. kör. énekkarok, gyermekkarok szaporodnak és dolgoznak. Ahol belmissziói munka folyik, elevenebb, lüktetőbb, harcosabb az egyházi élet. Técső, Huszt, Királyháza, Nagyszöllős, Tiszaujlak. Tiszapéterfalva kapcsolódtak bele leghathatósabbban a munkába, de más helyeken is egyre inkább kedvet kapott, vagy fog kapni a lelkész, tanító és presbitérium a lelkiépítésre. elérjük Isten segítségével nemsokára azt, hogy Eem azt keli elmondanunk az egyházmegye előtt, hol *mi van*, hanem azt kell csak megemlíteni, *hol mi hiányzik még*. Még most nem tesz meg, mert az a bizakodó érzésem, hogy ez téren kezdet fognak velem lelkésztársaim mind és kéz a kézben haladunk a belmissziót az idők árában irányító Szent Lélek utmutatása szerint az Ur Jézus felé s visszük gyülekezeteinket Isten országa felé.

Az is az idők jele, hogy egyre több azoknak a bátor lelkészeknek és presbitériumoknak száma, akik és amelyek *meg merik büntetni a gyermekeiket más vallásra odaigért egyháztagokat a gyülekezetből való kirekesztéssel* s ezzel megmutatják, hogy Kálvinnak s még inkább az őskeresztyéneknek megértő és méltó utódai. Csak a mi tulságbavitt és szinte már öngyilkosságzámba menő türelmességünk mellett volt lehetséges az, hogy a presbitériumban reversalisos emberek intézték anyaszentegyházunk ügyeit s ítélték, döntöttek és ugráltak súlyos, életbevágó kérdésekben. Három orvosság van gyógyulásunk felé: belmisszió, belmisszió, belmisszió!

(Vége.)

Belmissziói jelentés.

A kárpátaljai egyházkerületi közgyűlésén betérjesztette:
Szabó Béla.

Az 1933 szeptember 1-el kezdődött s 1934 június 30-án végződött missziói munkaévről a következőkben számolhatok be:

Missziói jelentéseink eddig rendszerint hosszú elméleti bevezetésekkel kezdődtek, részint, hogy igazoljuk a belmisszió fontosságát és jogosságát, részint, hogy pótoljuk valamivel a pozitív munkáról és az eredményekről való beszámolást.

Istennek legyen hála, ezen már túl vagyunk. Ma már nem kell bizonyítanunk, mert mindenki tudja közlünk, hogy a *missziói munka nem jelent mást, mint egyszerűen lelkipásztori köteleseégeinknek komolyan vételét és hűséges teljesítését*. Jól látjuk már, hogy ahol még mindig a belmisszió ellen vannak, ott rendszerint csak saját restségüket vagy munkaképtelenségüket akarják palástolni az illetők. És Istennek legyen hála, ma már eredményekről is beszélhetünk.

A missziói munkát három csoportra oszthatjuk. Az első csoportba tartozik a *hitnevelő munka*, a másodikba a *szeretetmunka*, a harma-

dikba pedig a *hittérítő-munka*, az u. n. külmisz-szió. Lássuk ezeket egyenkint egyhákerületünk életének elmúlt esztendejében.

A hitépítés és nevelés munkája régebben csak a templomokban és iskolákban folyt a rendes istentisztelet és tanítás keretei között. Ma is ez a koronája minden vallási és egyházi tevékenységünknek, de ma már kevés ez a lelkek megtartására és ugyszólván semmi az elszakadtak és távol állók megnyerésére. Az új idők ma új hangot és új módszert követelnek tőlünk.

Az átmenetet a régi módszerről az új módszerre a *vallásos esték* képezik. Majd minden gyülekezetünk ezeknek tartásával kezdte el, vagy kezdi meg ma is a belmisszió munkáját. Ez még mindig tömegmunka, de van benne valami újszerűség, érdekesség, amiért népünk mindenütt örömmel fogadja s nem botránkozik meg rajta, ha kivilágított templomban tartják. Ezért hovatovább egyre több templomba vezetik be a villanyt és egyre több gyülekezet épít gyülekezeti termet magának, különösen ott, ahol nincs iskolahelyiség. Önálló gyülekezeti termünk száma 14. Legújabbban a beregszászi gyülekezet alakította át és nagyobbította meg gyülekezeti termét. *Ez évben már csak tíz gyülekezetünk volt, amelyben a jelentések szerint vallásos esték nem tartattak, holott néhány évvel ezelőtt alig volt tíz, ahol megpróbálkoztak ezek tartásával.*

Egyik idősebb lelkésztestvérünk ezt írja a missziói jelentésében: „Egyedül a vallásos esték tartását tartom megfelelőnek, melynek keretében úgy az iskolás gyermekek, mint az ifjak bőven kiveszik a részüket és pedig nagy örömmel. Oly szép számmal látogatták felekezeti különbség nélkül e vallásos estéket, hogy a szívem is örült és egészen megújultnak éreztem magamat“. Azt hiszem, ezt mindnyájan megtapasztalhatjuk, hogy a szívből fakadó, hitépítő munka nem csak a gyülekezetet üdíti fel, hanem magát a munkálkodó lelképásztort is. Az a megállapítása azonban már nem egészen helytálló, hogy egyedül csak a vallásos esték tartása megfelelő, mert ez csak kezdet, csak kiindulás és ha hűségesen és kitartón végezzük ezt a munkát gyülekezetünkben, később annak fejlődnie, azaz differenciálódnia kell s így áll majd elő a külön csoportok gondozásának szükségessége és feladata.

A legfiatalabb korosztály: a *vasárnapi iskola*. Ki merné mondani, hogy nincs rá szükség, még ott is, ahol ma még felekezeti iskola van. Mert kivagyunk téve annak a veszélynek, hogy egyszer csak nem lesznek felekezeti iskoláink. Nem kell-e minden erőnkkel azon lennünk, hogy minden gyülekezetünknek mielőbb meglegyen a jól megszervezett és rendszeresen működő vasárnapi iskolája, hogy ez a bekövetkező veszedelem készenlétben találjon bennünket. Ezidőszert Beregben 11 vasárnap-iskola van

580 növendékkel, Máramaros-Ugocsában 11, 643 növendékkel, Ungban 6, 402 növendékkel. Összesen: 28-1625 növendékkel. Az elmúlt (1932-33.-ik) évben 20 vasárnapi-iskolánk volt a kerületben, 1298 növendékkel. A szaporodás tehát 8 vasárnapi-iskola 327 növendékkel. Feltevére természetesen, ha az adatok fedik a való tényeket. Az bizonyos, hogy jelentésem nem lehet teljes, mert 13 gyülekezetünk közül mind- eddig nem érkezett vissza a kiküldött kérdőív. *Leánykörünk* a beérkezett jelentések szerint 28 van 628 taggal. Ebből Beregben van 12, Máramaros-Ugocsában szintén 12, Ungban 4. Az előbbi évben ugyancsak 28 leánykörünk volt 800 taggal.

Asszonykörünk száma 11, 615 taggal. Beregben 3, Máramaros-Ugocsában 6, Ungban 2. Tal- valy ugyancsak 11 asszonykörünk volt valami- vel több taggal.

Ifjúsági körünk 24 működik, pontosan annyi, mint az előző évben, 933 taggal. Beregben 11, Máramaros-Ugocsában 9, Ungban 4 körünk van.

Biblia-köreink száma 6 a múlt évi 8-ai szemben.

Énekkara 28 gyülekezetnek van. Ezeknek száma 1932-ben 36 volt. Énekkaraink közül a derceni, beregszászi, bátyui és fonsói résztvet- tek a pünkösdkor Beregszászban tartott orszá- gos dalos versenyen, valamint gyermek-ének- karaink közül szintén többen a Nagyszőlősön tartott versenyen, mindkét helyen igen szép eredménnyel. A jelentések tanúsága szerint az énekkarok majd minden vallásos estén szere- peltek s ezáltal lényegesen megkönnyítették és elősegítették a lelkészek munkáját a vallásos esték megrendezésében. Illesse énekvezéreinket e helyről is elismerés és hálás köszönet. Bizo- nyos, hogy zavartalan és eredményes építő munka csak ott folyhat, ahol a gyülekezet hiva- tásos vezetői: a lelkész és tanító egyetértésben élnek egymással és támogatják egymást a közös munkában.

A missziói és főként az ifjúsági munka előbbrevitele érdekében ez évben is megrendez- tük a szokásos konferenciánkat és pedig Nagy- dobronyban aug. 14-15-én. Hogy mennyi áldás- sal járt ez a találkozás és együttlét, azt csak az Isten tudja. De mi is éreztük, hogy miként gerjedezett a szívünk, amikor a 60 szekér hosszú sora felvonult az országuton és amikor megláttuk Kárpátalja egyik legnagyobb, legszebb református templomát és megismertük egy ha- talmas gyülekezetnek vendégszerető nemes jó szívét. Fogadja a nagydobronyi gyülekezet, an- nak presbitériuma, gondnoka és lelképásztora ismételten hálás köszönetünket áldozatos ven- dégszeretetéért. Reménykedve tesszük fel a kérdést, hogy a jövő nyáron vajjon melyik eklézsia fogja megnyitni szívét és ajtaját kon- ferenciánk számára.

Itt kell még megemlékeznünk a nov. 25-én Királyházán lajajlott körzeti ifjúsági konferen- ciáról, mely a szomszédos községek ifjait hozta

össze egy vasárnapra, hogy közösen dicsérjék az Urat, hogy megismerkedjenek egymással és hogy nemes versenyekben összemérjék erejüket. Ezek a körzeti konferenciák, amelyeket ezen a vidéken 3 év óta minden évben megtartunk, nagyon jól beválnak és a jövőben be fogjuk vezetni az egész kerületbe. Ilyenformán próbálunk segíteni azon a bajon, hogy sokszor még a szomszédos gyülekezet tagjai sem ismerik egymást, holott olyan fontos volna, hogy e próbateljes időben a magyar reformátusság lelki egységbe tömörüljön. A legközelebbi ilyen körzeti összejövetelünket Visken szeretnénk megtartani, ha Isten és a viski ifjuság is úgy akarja.

(Folyt. köv.)

Amit Emil Brunner mond a praedestinációról.

A *dialektika teologia* két nagy alakja: *Karl Barth* és *Emil Brunner* ma már mindenütt ismert, körülrajongott vagy körülharcolt nevek. Sőt egy lépéssel tovább kell ma már mennünk. Ahol e nevek ismertek, ott ismert többé-kevésbé az is, hogy szinte kiengesztelhetetlenek látszó ellentétek választják el ezt a valamikor egy cél, a *legmagasabb evangéliumi cél*, eléréséért, egy úton elindult két embert. Talán ma még korai beszélni arról, de már nem lehetetlen, hogy akiknek utja egy pontból indulva egymás mellett párhuzamosan haladt a *magasztos cél* elérésére, később elvált egymástól, de elválva sem tévesztette szem elől a kitűzött célt, nem fog-e újra találkozni? amikor is ez a találkozás a cél elvesztését és az egymás elleni áldatlan harcot fogja jelenteni. A harc már megindult irodalmi téren. A „*Natur und Gnade*” az egyik- és „*Nein! Antwort an Emil Brunner*” a másik oldalról az induló pontok. Sokak szerint korai lenne ma még eldönteni, kinek oldalán van az igazság, mert mindkét fél egymás félreértéséről beszél. Nem is e két könyv alapján, hanem előadásai után szeretném felmutatni, amit Emil Brunner tanít a praedestinációról.

Nem volt új dolog előttem, hogy *Brunner* tagadja, vagy legalább is nem tartja fontosnak, sem megalapozottnak eléggé a „*parthenogenesis*”, azt a legmagasztosabb tant, amelyben legtökéletesebb formában nyer kifejezést az *isteni és emberi természet*; nem tartja fontosnak a *Szentlélektől fogantatást és szűztől születést*. Hogy ellenben a *praedestinációt* is kategorikusan tagadja, az eddig ismeretlen volt előttem. Előadásai erről meggyőznek. Mert mit mond *Brunner* a „*gemina praedestinációról*”?

Kálvin kettős praedestinációja nem biblikus tan, sőt, egyenesen biblia-ellenes tan. Az a praedestináció, amit Kálvin tanított, pantheistikus,

mint a Zwinglié, összetéveszti az Isten *mindenhatóságát a mindent egyedül munkálásával* (Allmacht, Alleinwirksamkeit), bár ha Kálvin nem megy oly messze mint Zwingli s a bűnt nem vezeti Istenre vissza, de ez történik csupán azért, mert Kálvin logikai következtetéseken felépített tanában nem meri levonni a végkövetkeztetést.

A bibliában kimondva nincs sehol az *aeternum dei decretum*, ez a kálvini *horribile decretum*, amely szerint eleve kárhozatra és örökboldogságra vannak rendelve az emberek. Róm. 9 r. ennek bizonyítására nem alkalmazható, mert az egy konkrét esetről tárgyal. Ha valaki a bibliai helyeket ennek bebizonyítására akarja használni, akkor ott van a bibliában éppen olyan arányban csirájában az *apokatasthis ton panton* tana is.

A praedestináció tantól eltekintve a Kálvin Istene tényleg a keresztyénség *szerető Istene*, de ha Kálvin Istenét a praedestinációból akarjuk szemlélni, az nem a keresztyénség Istene. Nem lehet különbséget tenni benne Isten és az ördög között. A kettős praedestináció istene maga az ördög. Ő maga szerzi a bűnt és eleve ítéli el az embereket a maga szerzette bűnért (elfeledkezik Brunner Kálvin tételéről: *cadit homo dei providentia, sed suo vitio cadit*.)

A praedestináció hívése és tanítása egyenesen *Ketzerei* (haeresis), mint az *apokatasthis ton panton* hívése és tanítása. Megállapítja, hogy azok a helyek a bibliában, amelyek a praedestinációt támogatni azzal kapcsolatba hozattak, legkevésbé sem alkalmasak a tan igazolására és nagyon is szórványosak. De ha gyakoribbak lennének is és tényleg benne lenne a bibliában a kettős praedestináció, akkor is elvetné, mint a biblia egészével ellenkező tant. Ezt annál könnyebben megtehetné, mert nem hisz a kálvini inspirációban sem. Emellett Kálvin követőnek vallja magát. (Igen, ő Kálvin követő, de a nagyon megcsönkített Kálvin követője.)

Íme a kettős praedestináció a dialektika teológia egyik részén. S ezek után nehéz-e eldönteni, kinek a részén van inkább az igazság?

Zürich.

Hadházy Lajos.

Problémáink.

„Van-e hát reversalis?”

Hogy van-e?

De még mennyire van!

Még akkor is, ha a törvény tiltja. De hiszen a lopást is tiltja és mégis lopnak az emberek.

Amikor a 96/1925 sz. t. c. hatálytalanította a reversalisokat, néhány hónapra rá már minden római katolikus pap megkapta a szigorú intézkedést a vegyes házasságok megkötésére vonatkozólag a püspököktől, aminek tartalma az volt — amint személyesen is olvashattam —, hogy egyházi reversalis nélkül továbbra se sza-

bad a vegyes házasságokat megkötni. Részletes utasítás, tanács volt aztán ebben a rendelkezésben arra vonatkozólag, hogy hogyan kell eljárni az ilyen esetekben, hogyan kell a mellékelt megküldött reversalis úrlapot kitölteni és aláírni a nem katolikus féllel s hogyan kell a gyóntató széken keresztül mindent elkövetni, hogy az így adott — bár államilag el nem ismert — reversalist az aláíró be is tartsa, sőt esetleg még ő maga is áttérjen idővel az egyedül üdvözítő egyházba.

És a katolikus papok 1925 óta pontosan e rendelkezés értelmében járnak el kivétel nélkül.

Mi pedig egy évtized mulva is csak ott tartunk, hogy bizonytalankodva kérdezzük: „van-e hát reversalis?”!

Hát itt a különbség a két egyház között!

Es ezért nő az egyik és fogy a másik!

Mit se változtat a helyzetet az, hogy olykor olykor egyik-másik egyházi hatóság, gyűlés foglalkozik e kérdéssel, határozatokat hoz, amelyeket legtöbb esetben még csak közé se tesznek, csak úgy a gyűlési referádákból olvassa ki az ember azokat, azután pedig annak végrehajtását egyáltalán nem ellenőrzik.

Valljuk meg, hogy bizony nagy a mi határozatlanságunk és ennek következtében az erőtlenségünk!

Kívánjuk teljes alázatossággal és felsőbbségünk iránti tisztelettel, hogy egyszer adjon ki már a Konvent határozott utasítást arra vonatkozólag, hogy mi a csehszlovákiai református egyház hivatalos álláspontja e kérdésben s lelkeszeink és presbitériumaink mihez tartsák magukat, „mert ha a trombita bizonytalan zengést tévesen, kicsoda készül a harcra?”

Ha már a dogmatikába nem lehet kényszer alkalmazni, ha a missziói munkában nem lehet rendelkezni, legalább az ilyen adminisztrációs és egyházfegyelmi kérdésekben legyen rend, egyöntetűség és határozottság nálunk.

De nem csak a reversalis problémájával vagyunk így, hanem sok más egyébvel is. Sokszor nem jelennek meg a jegyzőkönyvek, nem közöltnak a határozatok, nem veszik számon, hogy végrehajtották-e az esetleg kiadott rendelkezéseket és csak a legkritikább esetben veszik el méltó büntetésüket a rendetlenek, hanyagok és a többszöri figyelmeztetésre és felhívásra se reagálóok.

Javasolom azért, hogy ha már van hivatalos lapunk, használjuk is ki azt olyan formán, hogy az egyházmegyei, kerületi és konventi határozatok közül a fontosabbakat és sürgősebbeket rendelkező formában, hivatalos jelleggel a gyűlések után mielőbb közölje a lapunk. Így még a jegyzőkönyveket is megspórolhatjuk. Inkább meg kell nagyobbítani a lap terjedelmét, ha tavasszal és ősszel összetörlnének a gyűlések. Egyébként is hasznos dolog volna nyugaton is tudni pl. mit csinálnak, hogy élnek, mit határoztak keleten. A szokásos referádák ezt nem

pótolják. A jegyzőkönyvek hitelesítése alkalomával a jegyzők készíthetnének egy szintén hitelesített kivonatot a határozatokból a hivatalos lap számára. Még ha többre is kerülne így a hivatalos lap, végeredményébe még mindig jobban jönnénk ki, mert feleslegesekké válnának a vaskos jegyzőkönyvek. Év végén aztán minden egyházközség beköttené a hivatalos lapot s úgy őrizné, mint a jegyzőkönyveket.

A határozatok gyors közlése, azok végrehajtásánk erélyes elrendelése s a parancsok, utasítások teljesítésének szigorú ellenőrzése: ez volna az, amire oly nagy szükségünk volna már egyszer egyházi életünkben. És ez nem is olyan lehetetlen, mert hiszen nem a rosszindulat az oka mai széthullottságunknak, hanem első-sorban is az erélyes vezetés hiánya. Senki se tudja, hogy mi is a parancs, vagy ha tudja, nem igen veszi komolyan, mert már hozzá van szokva ahhoz, hogy nálunk még a parancs is csak olyan jámbor óhajféle, amit nem kell feltétlenül teljesíteni.

Csak így történhetett meg, hogy sokan még ma se tudják közülünk, hogy ven-e hát reversalis. Ugyan ki lesz az oka, hogy ha tíz év mulva is csak itt fogunk tartani?

— Erre feleljen meg valaki!

Sz. B.

„Van-e hát reversalis?” Már kezd unalmassá, sőt bosszantóvá lenni az az évek óta tartó cikkezés, mely a reverzális ügyével állandóan elfoglalja lapunk hasábjait.

Nincs más védelmünk nekünk protestánsoknak a római katolikusok nemzetközi politikájával szemben, minthogy mi is „következetes és szivós kitartással” tartsuk be a törvényeket abban a tudatban, hogy a reverzális törvényénél régibb tapasztalati törvény, hogy „a nagy hal megeszi a kis halat”

Csehszlovákiában még rosszabb a reformátusok vallási helyzete, mint azelőtt volt. Majd minden faluban, városban kisebbséget képez felekezetünk a járási hivatalokban. Alig akad református jegyző, állami anyakönyvvezető, járásfőnök pedig talán nincs is.

Ne kívánjuk, hogy a katolikus vallásu hivatalnok tanítson ki minket a védekezésre. Igaz, hogy én református többségű faluban lelkészkedem, tehát az én helyzetem könnyebb, habár két tisztán katolikus vallásu nagyközség között vagyunk. Ha jön hozzám vegyes vallásu házassulandó, kitanítom őket, hogy a katolikus fél lelkészéhez nem is kell elmenőök, mert a születési anyakönyvet az állami anyakönyvi hivatalból kell kikérniök, bélyegmentesen, házassági célra.

Mikor okmányaik rendben vannak, elküldöm a helyi állami anyakönyvvezetőhöz a hirdetés felvételére és majd a polgári házasságkötés megtételére. Ezeket én templomban csak egyszer hirdetem ki és értesitem, hogy mivel csak egyszer hirdetem, tanusítvány nélkül nem is eszethe-

tem meg. Igéretet tétetek velük, hogy mindenik gyermekük ref. vallású lesz, a bábaasszonyt vigyázatra kérem, hogy születés után be legyen vezetve és a szülők által aláírva az állami anyakönyvbe a kisdédnek ref. vallásban való nevelése. Ezen eljárás mellett én majd minden vegyes vallású házasulandót kihirdetek, megessetek, mindkét fél gyermekét megkeresztelem és tanköteles korukban mint reformátusok kezeltetnek.

Tudom, hogy ha idővel valamelyik a kat. rokonság révén visszakerül a kat. többségű faluba plébános visszatéríti, ha szintén vegyes házasságot akar kötni, de mint előbb irtam: a nagy hal megeszi a kishalát, tehát nekünk ügyeskednünk kell, hiszen Isten őrizője a kishalnak is, nemcsak a cápáknak.

Nekem nem a plébánosokkal, hanem az állami anyakönyvvezetőkkel volt kellemetlenségem amiatt, hogy nem akarták a vegyes házasságokat polgári házasságkötéssel „terhelni”, holott ezt a *Hatályos Házassági Törvények gyűjteményének* 139 lap X. (2) határozottan megköveteli: *vegyes házasságok kihirdetése*: „a házasulóknak a kihirdetés alól teljes felmentést kell kérniök avagy az egyházi, illetve vallásfelekezeti házasságkötést megelőzőleg polgári kihirdetéssel polgári házasságot kell kötniök.” *Vágmelléki.*

H I R E K

— **Értesítés!** A szlovenszói ungi egyházmegye Lelkész és Tanító Egyesületének tisztelt Tagjait szeretettel értesítem, hogy január hó 3-án délelőtt 10 órai kezdettel, Nagykaposon értekezletet tartunk. Ujlaki Sándor, elnök.

— **Értesítés.** A Molnár Mária hazautazási költségének összegyűjtésére vonatkozó akció munkáját 1935. január végéig meghosszabbította, mivel a gyűjtés eddigi eredménye alig éri el a 7.500 öf.-át, ami éppen fele a szükséges összegnek. A gyűjtést tehát tovább folytatják. Aki teheti adakozzon e célra, mert nagy szégyene lenne ügyünknek, ha nem indulhatna el, jól megérdemelt pihenésére, Molnár Mária testvérünk. Hiszen az evangéliumi keresztyének száma jóval maghaladja a kétmilliót! Mi hittel vállalkoztunk erre a lehetetlennek látszó feladatra. Ez a hitünk még most sem rendült meg. Lassabban megy bár a gyűjtés mint gondoltuk, de tudjuk, hogy Isten keze ma sem rövidült meg! Tudjuk azt is, hogy Isten embereket használ fel az Ő országának munkájában. Ezért volt bátorságunk ezekben a nehéz napokban is ilyen nagy feladatot magunkra vállalni és kedves Testvéreink

segítségét kérni! Szeretettel és tisztelettel kérjük szíveleljék meg kérésünket! Ne hagyjanak bennünket magunkra, mert a féluton meg nem állhatunk! Kilométer jegyek a huszti (Chust) ref. lelkészi hivatal utján válthatók.

— **Érdekes történetet** közöl a „Missziói-Füzetek” három ujabban megjelent száma. Parragh Lajos „Jámi megérkezése Krisztushoz” címen egy beteg kínai leány megtérési történetének keretében leírja a Kinában folyó keresztyén kórház-misszió munkáját. Dr. Merétey Sándor: „Egy orvos Krisztus szolgálatában” címen megemlékezik az orvos-misszió megindulása száz éves évfordulójáról s leírja az első orvos-misszionárius dr. Parker Péter küzdelmes életét és uttörő munkáját. Özv. Vargha Gyuláné lefordította Gobat Sámuel abessziniai misszionárius élettörténetét, melyet „Édesapám” címen a misszionárius leánya irt meg. A régebbi füzetek közül még kapható: Morrison az uttörő, irta: Czako Jenő. A mongolok apostola, irta: Vásárhelyi Dezső. Képek a spanyol protestantizmus küzdelmeiből, irta: Parragh Lajos. E füzetek rendkívül alkalmasak a vallásos estéken, ifjúsági és leánykörökben való felolvasásra. Ára darabonként 1 korona, amelyben a portó is benne van. Évi 24 füzet előfizetési ára 10 kor. Ugye e füzetek, mint a Hajnal külmisziói folyóirat (előfizetési ára egy évre 10 K.), valamint a most megjelent külmisziói évkönyv: „A félelmetes Tibet” (10 K.) megrendelhető a kárpátaljaiak részére Szabó Béla lelkésznél is, Chuston.

— **Hol lesz kárpátalján** 1935-ben a nyári konferencia? Kárpátaljaiak, jelentkeztek!

× **Mindennel tisztában lesz,** ha megveszi a gabonamonopólium ismertetését. **Ára 7.50 öf.** Megrendelhető a „Prágai Magyar Hirlapnál” Praha II. Panská 12.

— **Magyarországon** az elmúlt évben a brit és a külföldi bibliatársulat terjesztői 12,457 teljes bibliát, 22,136 Újtestamentomot és 25,716 bibliarészt adtak el. Ez a társulat 1811. évtől kezdve a jelen évig 747,201 teljes bibliát, 1,650,336 Újtestamentomot és 1,709,500 bibliarészt, összesen 4,107,037 könyvet hozott forgalomba.

— **Palástot szövetségéből már 420, selyemből 480 k. ért, süveget 50—70 k. ért készít:** Miskolczy Lajos papi szabó Ungvár Husz János utca 16. sz.

	Szám.		Szám.
<i>Bokor Sándor</i> : A csákány támogatja az Irást	17.	<i>Keresztury László</i> : Emlékezés Miskolczi	
<i>Boross Kálmán</i> : Morócz Mihály †	43.	Endrére	16.
(<i>B. m.</i>): Egy nagy jelentőségű határozat	10.	<i>Komjáthy Aladár dr.</i> : A ref. lelkipásztor	
<i>b. s.</i> : A kárpátaljai Ungi em. gyűléséről	44.	szociális feladatai	18. 19.
<i>Czilbor József</i> : Codex Sinaiticus	6.	<i>Kovács Bertalan</i> : Gondolatok a gályarabok	
" " A brünni ankét után	11.	szabadulásának 258. évf.	12.
" " Skót lelkészi fizetés	16.	<i>Kovácsy</i> : A jugoszláv országos ref. egyház	
" " Rétei ref. leánykonf.	39.	első közgyűlése	24.
" " Sötétben zavaros	44.	<i>Köblös Samu</i> : Tájékoztató	27.
<i>Czirják János</i> : A szovjetoroszországi		<i>Körmives Sándor</i> : Az Egyet. Konv. gyűlése	28.
munkások helyzete	4. 5.	" " Részletek a t.-innyi ker.	
<i>Csiszár Lajos</i> : A mai Palesztina	8.	tanügyi biz. jelentésből	49. 50.
<i>Darkó Ákos dr.</i> : Az amerikai prot. egyh.-k.		" " — <i>vess.</i> — Az ungi ref. egyhm... 1.	
szövetségének jubileuma	18.	" " " Egyházunk és a	
<i>Fóris Béla</i> : Sárgult levelekről	1—4.	külmiszió	32.—34.
<i>Galambos Zoltán</i> : Az osztrák protestánsokról	32.	" " " E.-kerületi közgyűl.	45.
<i>Gecse Albert</i> : Körösi Csoma Sándor	15.	<i>Kur Géza</i> : A komáromi Ref. Em. Ikt.-könyve	5.—7.
<i>Gecse Endre</i> : Reflexiók ref. egyh. sajtónk		(<i>K. T. I.</i>): Lelkészerterkeztetlet Gömörben	26. 40.
ügyéhez	19.	<i>Lengyel József</i> : Belmissziói jelentés	46—48.
<i>Gérecz Lajos</i> : Ref. Egyház és Iskola ...	13.	— <i>l. f.</i> —: Vas. isk. tanfolyamok a tiszán-	
<i>Görömbei Péter</i> : A felekezeti béke és a kánoni		innyi egyházkerületben	26.
Törvénytar intézkedései	42. 43.	<i>Ly</i> : Em. közgyűlés Gömörben	40.
<i>G. B.</i> : Az ungi em. lelk. és tan. egyesülete	17.	— <i>Lia.</i> —: A ref. diakonissza hivatása	15.
<i>Hadházy Lajos</i> : St. - Chrischona	8.	<i>Magda Sándor dr.</i> : Püspöki jelentés	45—48.
" " Az „Aarai Kinderkrippe"	14.	<i>Maksay Albert</i> : Ref. világszövetség ügy-	
" " A sigriswili istentisztelet	20.	vezető bizottsági ülései	23.
" " Hartmannsweilerkopf	25.	<i>Mertens Alfréd dr.</i> : Beiktató beszéd Kassa	
" " Felavató ünnepély a „Bázeli		1934. III. 20.	14.
Misszióban"	30.	<i>Molnár Károly</i> : Németország két tartományi	
" " Az Első Oekumenikus Sze-		egyházának ...	27.
minárium Genfben	38—40.	<i>M. d.</i> : Középpiskolás diákok konferenciája	25.
<i>Haraszty Károly</i> : Az árja Krisztus	10.	<i>Nagy István</i> : Az orosz lélek	7.
" " Régi dolgok	13.	<i>Narancsik Imre</i> : Megindult a fiatalságunk	2. 3.
" " A „Jobszty-másolatok"	19.	" " Politika a hittudományban	9.
" " Hillerék exegesisé	22.	" " — <i>Körmives</i> : Ref. egyh. sajtónk	17.
" " A német keresztyénség		" " A németvallás tanai	39.—40.
sorsdöntő órái	26.	<i>N. I.</i> : A pozsonyi Diákmenza és Interná-	
" " A renovált nagyszeretvái		tus felavatása	46.
templom	28.	<i>Nagy Sándor</i> : Egyet. Konv. tanügyi jel.	35—38.
" " Felsőzemplén prot. egyh.		<i>Ónody Zoltán</i> : Kézfogás ...	1.
közs. i a XVI.-XVIII. sz.	43. 52.	" " A német prot.-s válsága	11.
" " <i>H. K.</i> : A román kultúra és a		<i>Pilder Mária</i> : A diakonissza hivatásáról	9.
protestánsizmus	34.	<i>Révész Imre dr.</i> : A német prot. egyh. válsága	44.
— <i>h. Is.</i> —: Református közélet	22.	— <i>r. —a.</i> : Egyházunk névtelen katonái	52.
<i>Isaák Imre</i> : Részletek esp. jelentésből	52.	<i>Simon József</i> : Temetési beszéd	37.
<i>Juhász Imre</i> : Püspöki beiktatás Kassán III. 20.	13.	<i>Szabó Bela</i> : E.-ker. belmissziói jelentés	6.
" " Lelkészeikt. N.-Kaposon IX. 30.	41.	" " (<i>Sz. B.</i>) A már.-ug. em. közgyűl.	21.
<i>özö.</i> : Ifj. konf. Ungban (Csicsér) VIII. 19. 20.	36.	<i>Szabó Lajos dr.</i> : Lorántffy Zsuzsánna	24—26.
" " Az ungi em. közgyűlése VIII. 28-án	38.	<i>Szilágyi László</i> : „Generálny Konvent pocho-	
— <i>öz.</i> —: Az alsózempléni em. lelk. ért.	16.	val slovenský seniorát"	32.
<i>Kása Ferdinánd</i> : Komjáthy István †	46.	<i>Szövérfy Ferenc</i> : Anyagi helyzetünk és a	
<i>Keller Adolf dr.</i> : Az európai prot.-t fe-		jövő biztosítása	41. 42.
nyezető veszedelmek	27-29.	<i>Szöke István</i> : Belm. jel. a gömöri em.-ből	49—51.

	Szám.
<i>Thamó Zsuzsánna</i> : A család és isk. viszonya	22. 23.
<i>Tornyay János</i> : Belm. konf. Kárpátalján	36.
" " Presbiterek konferenciája	49.
" " Körzeti ifj. konf. Királyhátán	51.
<i>Tóth Kálmán</i> : Nem szégyenlem a Kr. ev. tl	29.
<i>Vargha Károly</i> : Réte örömmünnepe	41. 42.
<i>Vásárhelyi János</i> : Az egyház és a falu	1—3.
Januári konferencia Budapesten	3.
A skót egyház életéből	14.
A Ref. Biztosítási Iroda jelentése 1933-ról	17.
A barsi em. tisztújító közgyűl. IV. 18-án	20.
A szentgotthárdi Iskola - Szanatórium Egyesület	20—23.
A beretkei árvaházból	32.
A barsi em. közgyűlése VIII. 7-én	35.
Em. közgyűlés Abaujban IX. 8-án	40.
A Magyar Ref. Kiállítás	45.
A már.ugocsai em. közgy. Nagyszöllős X. 23.	46.
A 100 éves marcelházai torony	51.
A vallástani tankönyv pályázat eredménye	41.

III. Irodalom. Könyvismertetés.

<i>Garamvölgyi Károly</i> : Könyvkritika, Michael Fauhaber: Zsidóság, Ker.-ség, Germánság	21.
<i>Haraszty Károly</i> : „Čitelná Biblia...“	29. 30.
" " „Les Sans-Dieu“	35.
<i>M. A.</i> : Makkai: A táltoskirály	24.
<i>M. L.</i> : Domján János dr.: Mózes	35.
<i>Narancsik Imre</i> : Az ifjúság ir	5.
" " Uj ifj. sajtónk. (Ref. Élet)	9.
" " Mareskovszki-Trócsányi: Az ismeretlen Jézus	28.
" " Jegyzetek a dialektikus erkölcsstanhoz	32.
" " A német ker.-k vallomása és akarása	34.
" " Könyv a lelkiismeretről	42.
" " Ujabb magyar Kierkegaard-könyv	50.
—r —a.: I. Ifj. munkánk egységesítése.	
II. Megoldandó kérdés.	20.
<i>Török István dr.</i> : Mátyás E. dr.: Pál ap. megt.	33.
<i>Varga Imre</i> : Karácsony S.: Nyugati világnézetünk felemás igában	8.
" " Makkai S.: Harc a szobor ellen	12.
" " Lapszemle. „Uj korszak“	13.
" " Muraközy Gy.: A diadalm. élet	14.
—vess—: Modern apologetika	18.
Marxtól Leninig. Dr. Szeberényi L. Zs. könyve	11.
Egyetemes szükségérzet	44.

IV. Problémák.

	Szám.
<i>Boross Kálmán</i> : I. Losonczy teol. jár. II. Kápláni sorrend. III. Egyh. hat. jegyzékek, gyűl.-k. IV. Tanító t.-bírák	51.
<i>Czibor József</i> : I. Lelk. özv.-ink sorsa. II. A lelk.-k szolidaritása. III. Ref. sajtó egységesítése	5.
" " Jóltevőink megismerése	36.
" " Hajnalhasadás	51.
<i>Garamvölgyi Károly</i> : I. Érdekes ujtás. II. Lelk.-k szolidaritása	1.
" " Van-e hát reverzális?	50.
<i>G. Salló</i> : P. M.: Fiaim...	24.
<i>Gérecz Lajos</i> : Tanítói gondok	43.
" " Az igazgatói pótlék	43.
<i>H. K.</i> : „Časopis pro obč. nauku“	18.
<i>Mertens Alfréd dr.</i> : A kongrua megvonásának nem minden bűnügyi ítélet alapján van helye	25.
<i>M. Gy.</i> : Levél ftű dr. M. S. püspök urhoz	14.
<i>M.</i> : Törvénytárgyarázás és alkalmazás	50.
<i>Nagy Sándor</i> : Talán mégsem beteges tünet.	2.
<i>Narancsik Imre</i> : Az ifjúság ir. Fónyad D.: Az ifjúság örök sebe	15.
<i>Reklamator</i> : Jogos-e hát vagy nem?	10.
—r —a.: Különös furcsaságok	18.
" " A ref. tanítói kar szives figyelmébe	35.
" " Belmissziói problémák	42.
" " Végre	49.
<i>Sedivy László</i> : Tájékozással	9.
" " „Takarékoskodjunk“	37.
" " Indítvány	38.
" " S. L. Ünnepi leg.-k utazási kedv.	48.
<i>Szabó Béla</i> : Öt esztendő s terv presb.-ink lelki felszerelése érdekében	49.
" " Sz. B.: A református sajtó	6. 7.
<i>Tanító</i> : A t.-innen e. ker. előadó...	48.
A ref. egyh. és tanítóinak...	52.
<i>Vágmelléki</i> : A gömöri em. 1933-évi jkve	4.
<i>Z Z Z</i> : A házi istentisztelet	16.
<i>X.</i> : Reflexiók egy problémához	52.
Egységesíteni kell a sajtót	1.

V. Hivatalos közlemények.

<i>Balogh Elemér</i> : Tanítói nyugd.-alap fizetés	1.
" " A „Helvetia“ részvények visszafiz.	9.
" " A csehszl. vöröske. békenapja	11.
" " Postai portómentesség	11.
" " Hospitálás az isk.-ban	15.
" " Nyugd. lelk. és özv.-k külf. útja	15.

	Szám.		Szám.
<i>Balogh Elemér</i> : Kedv. vasuti munkás-jegy	19.	<i>Dr. Magda Sándor</i> : Externisták hospitálása	19.
" " Externisták hospitálása	19.	" " Tan.-k vasuti kedvezménye	19.
" " Hittanfelügyelők viselkedése	19.	" " Dr. M. R. Štefanik hal. évford.	
" " Felhívás a tantervi szabályok		V. 5. és 6.-án	19.
betartására	19.	" " Isk. szünnap. rend. figyelembe	
" " Vezetéknév az anyakönyvben	19.	ajánlása	24.
" " Dr. M. R. Štefanik évfordulója		" " Idegen áll. polg. tan.-k	
V. 5. és 6-ikán	19.	fizetés beszüntetése	24.
" " Korpótlék-jelentkezések	21.	" " Tan. állások betöltése	32.
" " Idegen állampolgárságu tanítók		" " Belm.-i vezérk. szétküldése	34.
fizetés beszüntetése	21.	" " Isk. szünetek a ref. iskolában	37.
" " Iskolai szünnap-rendelet betartása	21.	" " A püsp. hiv. áttétele Kaposra	40.
" " Tanítói állások betöltése	33.	" " Tanítók áll. segély kiutalása	40.
" " Helységek hiv. nevének használata	40.	" " Helységek hiv. névhasználata	41.
" " Tanítói választás bejelentése	40.	" " Okt. 28. megünnepl. az isk.-n	43.
" " Lelkészek helyváltozása	40.	" " A szlovák helyesírásról	44.
" " Okt. 28. megünneplése az isk.-ban	43.	" " Szavazások elrendelés	47.
" " Szlovák helyesírásról	44.	<i>Patay Károly</i> konv. t. b. el.: Felhívás	
" " Absztinencia propagálása	46.	tanítóképző járulék fizetésre	50.
" " Békevasárnap megünneplése	48.	<i>Sörös Béla</i> : 1933. III. 29.-i konv. jkv. a	
<i>Dr. Magda Sándor</i> : Nyugd. lelkészek és		hivatalos lap ügyében	7. 8.
özv.-ek külföldi utja	9.	" " II. lelk. k. vizsgai figyelmeztetés	10.
" " Közt. Elnök születésnapja		<i>Konv.-i Elnökség</i> : Pály. hird. a pozsonyi ref.	
megünneplése	10.	menza helyekre	31.
" " 104/1926. sz. trv. végrehajtása	12.	<i>Eker. Elnökség</i> : III. 20.-i gyűlés meghívója	11.
" " Hivatalos beadványok		" " X. 25.-i " "	39.
Csicserbe küldendők	14. 15.	" " (K.-alja): XII. 6.-i, " "	47.
" " Hospitálás az iskolában	14.	<i>Em. Elnökség</i> (M.-Ugocsa): IV. 17.-i gy. " "	14.
" " Szavazások elrendelése	16.		
" " Min. utasítás isk.-látogatóknak	19.	VI. Hírek, pályázatok, hirdetések csaknem	
" " Vezetéknév az anyak. hiv.-ban	19.	minden számban.	